MEHMET ORUÇ · YILLIK KÜLLİYAT

MEHMET ORUÇ

1997

YILLIK KÜLLİYATI

KİTAP EDİSYONU · MİNION PRO
365 yazı · 179,590 kelime
17 × 24 cm · 11,5 punto

KİTAP EDİSYONU · 1997

Bir yılın bütün yazıları

Mehmet Oruç’un 1997 yılında yayımlanan 365 yazısı, tarih ve başlık sırası korunarak tek bir kitap cildinde bir araya getirildi.

Metinler doğrulanmış dijital arşiv kayıtlarından alınmış; imla ve ifade özellikleri korunmuştur. Yalnızca sayfa düzenini bozan teknik boşluklar ve görünmez karakterler temizlenmiştir.

Bu kitap edisyonu, yazıları zorunlu olarak yeni sayfadan başlatmaz. Başlık ve ilk paragraf birlikte tutulur; uygun alan bulunduğunda sonraki yazı aynı sayfada devam eder. Böylece kitap ritmi korunurken gereksiz boş sayfalar azaltılır.

> **DİZGİ NOTU**
> Minion Pro 11,5 / 16 punto · 17 × 24 cm kitap boyu · tek sütun · aynalı baskı marjları için hazırlanmış iç blok.

1997 DİZİNİ

İçindekiler

Ocak

Mekke'nin fethi 013
Hâlâ bizi düşünüyorsun 014
Kimse güç yetiremez! 016
Va'dedilen müjde gerçekleşti 018
Bâtıl her zaman gidicidir 020
Sonsuz ni'metlere kavuşmak için 022
Müslüman nasıl olmalıdır? 024
Bunlar peygamber midir? 026
Ramazan imsâkiyelerine dikkat! 028
Terâvîh namazı ve Ramazan 030
Onbir ayın sultanı Ramazan 032
Tarîkat gerçeği 034
Hürmette kusur etmemeli 036
Oruç tutmamakta özür 038
Her geceyi Kadir bilmek 039
Orucu bozan şeyler 041
Orucu bozmayan şeyler 043
Orucun sağlık üzerine etkisi 045
İhlâs Vakfı ve hizmetleri 047
Oruç bütün semâvî dinlerde vardı 049
Orucun faydası ilmen sâbittir 051
Zekât vermenin önemi 053
Zekât vermiyenlerin hâli 055
Toprak mahsûlü zekâtı 057
Zekâtın hesap günü 058
Fıkıh öğrenmek herkese farzdır 060
Sadaka vermenin sevâbı 062
Zekât ve sadaka 064
Oruç tutmanın sevâbı 066
Oruç keffâreti 068
Kur'ân-ı kerîm ve Ramazan 070

Şubat

Sadaka-i fıtr vermek 073
Din düşmanlarının taktikleri 075
Dînin emrini hafife almak 077
Resûlullahın duâsı 078
Kur'ân-ı kerîme hürmet 080
Namaz nasıl kılınır? 082
Namazdaki hükümler 084

Dînin üç esâsı 086
Bayramınız mübârek olsun 088
Âhırette iki yer var 090
Önce doğru bir îmân 092
Yağmur bulutları kaçırılmamalı 094
Şevvâl ayında oruç tutmak 096
Mezhebe uymanın önemi 098
Papağanın verdiği ders 100
Fakir karı-kocanın konuşmaları 102
Kanâat bir hazînedir 104
Erkeğin hanımına cevabı 106
Rûh ve nefsin mücâdelesi 108
Kuyruksuz ve kulaksız arslan 110
Dünya malı geçicidir 112
Hâdiselerden ibret almak 114
İçimizdeki yılan 116
Her canlıya merhamet 118
Müslümanın arkasından konuşmak 120
Kimler şeytanın dostları 122
Yüz şehîd sevâbı 124
Gıybetten kurtulmanın çaresi 126

Mart

Müslümanı kötü bilmek 129
Sevmenin ve sevilmenin yolu 131
Herkes iltifât bekler 133
İnsana değer vermek 135
Sağlıklı bir beden için 137
İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe 139
“O, ümmetimin ışığıdır” 140
İmâm-ı a’zam hakkındaki sözle 142
İlimleri ilk sistemleştiren O’dur 144
“Sen beni iyi tanıdın” 146
Esas deli olan kimdir? 148
Din O’nunla kuvvetlenir 150
İmâm-ı a’zamın vasiyeti 152
İyilik edeni herkes sever 154
Milletimizi ayakta tutan kuvvet 156
Ecdâdımızın dîne hizmeti 158
Bugünlere nasıl geldik? 160
Önce ma’neviyat sarsılacak 162
Ölüm ansızın gelir 164
Gerçek Müslümanın alâmetleri 166
İlimsiz amel işe yaramaz 168
Hac, günâhları yok eder 170
Haccın edâ şartları 172
Hacda ihrâm ve hükümleri 174
Haccın vâcibleri 175
Haccın sünnetleri 177

Kabr-i saâdeti ziyâret 179
Vedâ haccı 181
“Sözümü iyi dinleyiniz! ” 183
Verin ki, rızkınız bollaşsın 185
İhlâs Vakfının faaliyetleri 187

Nisan

İnsanlara iyilik etmek 191
Güzel huylu olmak 192
Başarılı olmanın sırrı 195
Asrımızın en etkili silahı 197
Sevimsizleştiren şeyler 199
Dost kazanmanın yolları 200
Akîka kesmenin önemi 202
Tefecinin evliyâ olması 204
Gösterişten kaçınmak 206
“Kızlarım Allaha emânet” 208
Üzmeden anlatabilmek 210
Kazancın en hayırlısı 212
Kurban kesmek 214
Kurban kesme günleri 216
Yarın Terviye günüdür 218
Kurbanlık hayvanın vasıfları 220
Yarın Bayram 222
Bayramı fırsat bilmelidir 223
Müslüman için bayram çok 225
Ni’metin kıymetini bilelim! 227
Harâm lokma zehirdir 229
İyi arkadaşın önemi 231
Zulmün cezâsı 233
İbâdeti muhâfaza etmek 235
Herkes hesap verecektir 237
“Yâ Rabbî, sen de râzı ol!” 239
Osmanlıda din gayreti 241
Sinsi İslâm düşmanlığı 243
Esas hedef İslâmiyet 245
Emrindekine iyi davranmak 247

Mayıs

Sağlığa verilen önem 251
Toprak yumuşak olursa 252
Nefsini ayaklar altına aldı 254
Veren el alan elden üstündür 256
Hatâyı kabûl etmek 258
Yeter ki dostça yaklaşalım 260
Olumlu yönden yaklaşmak 262
Bugün hicri yılbaşı 264

Beraber hicret ederiz 266
“Hak teâlâ bizimledir” 268
Mekke-i mükerremeye vedâ 270
Allahü teâlâ bizimledir! 272
Müjde!.. Resûlullah geliyor! 274
Hoş geldin yâ Resûlallah! 276
Başkasına da söz hakkı 278
Ailenin temel taşları 280
Aşûre günü 282
İnsanların en faydalısı 284
Yatarken yapılacak dört şey 286
Cenâb-ı Haktan gelene râzı olmak 287
Bu rü’yâ bir gün bitecek 289
Ailede fertlerin rolü 291
Yoldan çıkanın hâli 293
Övünecek hâlde miyiz? 295
Değişik açıdan bakabilmek 297
İyiliğin zararı olmaz 299
Faydalı olmanın yolu 301
Yanlışları büyütmek 303
Fethin ma’nevî kumandanları 305
“Akşemseddîn geliyor!” 307
Seher vakti iş tamam 309

Haziran

Onlar ne güzel asker 313
Eyyûb Sultânın kabri 315
Ya sultânlık ya dervişlik 317
Eşsiz güzellik kâfi mi? 319
Hayâl ve gerçek 321
Küçük bir ilgi yeter 323
Sıkıntılar kapıda kalmalı 325
Kur’ân-ı kerîm okuma sevâbı 327
İşlerini yarına bırakma! 329
Dinde zorlama yoktur 331
Her işte önce adâlet 333
Hz. Omer’in mektûbu 335
Şimdi onlar nerede? 337
Kötülüğe iyilikle karşılık 338
Yobaz olan kim? 340
Üç çeşit yobaz vardır 342
Mu’cize, kerâmet ve istidrâc 344
Çok merhametli idi 346
Kerâmetin dindeki yeri 348
İstidrâc nasıl anlaşılır? 350
Büyü te’sîr eder mi? 351
En büyük mu'cize 353
Sözünü yerine getir! 355
En büyük görev 357

Firavun'un korkunç zulmü 359
Firavun'un boğulması 361
"Hemen îmân etsin!" 362
"Habîbim, sen üzülme!" 364
"Develere soralım!" 366
"Aradığın kimse benim" 368

Temmuz

Nasîhatlerin en kıymetlisi 372
Her şeyin başı sevgidir 374
Sevmenin alâmeti 376
Ateş ile barut 378
Şeytanın son hamlesi 380
Kabrinden boş çevirmedi 382
Kim daha cömert? 384
Yetim çocukların duâsı 386
Edeb böyle olur 388
Borç ve sıkıntı duâsı 390
Koyunu çoban yerse! 392
Kusûrsuz insan olmaz 394
Hüküm netîceye göredir 396
Evlilikte asâletin önemi 398
Perdenin arkasını görebilmek 400
Mevlid Kandili 402
Mevlidin faydaları 404
Bütün alâmetler tutuyordu 406
Müjde, ey Halime! 407
Üzüntüsü sevince dönüştü 409
Kâinâtın Efendisinin teşrîfi 411
Toplumlarda kadının yeri 413
Çocuk sevgisi 415
Çocukla ilgili hükümler 417
Siz iffetli olursanız.. 419
Seni ağlatan nedir? 421
"Aradığın vezir budur!" 423
Câhilliğin altı alâmeti 425
Başarının ilk şartı 427
Başarısızlığın iki sebebi 429
İşin altında ezilmemeli 431

Ağustos

Ölmüşlerimizi unutmayalım! 435
Saygılı olmak ve acımak 437
Yanlış anlaşılmak 439
Maksat üzüm yemek olmayınca 441
Mermere yazılan yazı 443
Az uyu, az ye, az konuş! 445

İyilerle beraber olmak 447
İnsan ihtiyaçsız olursa.. 449
Cennetin anahtarı 451
Rü'yâdaki beş sır! 453
Anne hakkının önemi 455
İnsan başıboş yaratılmadı! 457
Rehberi şeytan olursa 459
Ölüm vakti gelince 461
Sonsuzu tercih etmek 462
Nîmetin kıymetini bilmek 464
Korkarım vazgeçersin 466
Ey Allah dostu! 468
Kötü düşüncenin zararı 471
Üstünlük takvâdadır 473
Daha hayırlısına kavuştu 475
İşi yarına bırakmak 477
Ahmaklığın alâmeti 479
Huzursuzluğun gerçek sebebi 481
Her canlıya merhamet 483
Herkese hayır duâ 485
Herkese adâlet 487
Bu işler nasıl oldu? 488
Cennet nîmetleri 490
Vergilerini geri verdi 492
"Aldatıldığımızı anladık!" 494

Eylül

Boş duran sevilmez 498
Okumayan bir milletiz 500
Okumadan ilerleme olmaz 502
Hareket eden ölüler 504
Tarih ve tekerrür 506
Başarana kadar devam.. 508
Anlayana ibretler vardır 510
Zulmetmediysen korkma! 512
Mutlu olmanın sırrı 514
Akıl doğruyu bulabilir mi? 516
Güzel alışkanlıklar 518
Cömertliğin böylesi 520
O hiçbir şeye benzemez 522
Akıllı insanın hâli 524
Nîmete şükretmeyince.. 526
Komşunun on hakkı 528
Komşularla iyi geçinmek 530
Önce fıkıh bilgisi 532
Müslümanın üç gayesi 534
Güzel ahlâk ve adâlet 536
Hangi akıl reddeder? 538
Erkek ve kadının hayırlısı 540

Bunlar hep tesadüf mü? 542
Herşey bir sanat eseri 544
Nefsin kölesi olunursa 546
Sabır ve îman 548
Sıkıntının tek çâresi 549
Kadere râzı olmak 551
Niçin Müslüman oldum? 553
“Bozulmamış din islâmiyettir” 555

Ekim

“İşte ben buna inanıyorum” 559
Farkına varılmayan hazine 561
Herkesin bir mesleği olmalı 563
Akıl ile gerçeği bulmak 565
Yaptığı yanına kalmaz 567
Aklın sınırlı kapasitesi 569
En güzel iyilik 571
Her şey muntazam! 573
Garip o kimsedir ki.. 575
Âhir zaman insanları 577
'Son günüm bileceğim' 578
Anında başkasına havale 580
Beni bunlardan kurtar! 582
Sonsuz nimete kavuştu 584
Akıl yetersiz kalıyor 586
‘Duygularıma sahip olacağım’ 588
Ahmağın dostluğu 590
Kıskançlık ateşi bastı 592
Makam aslını unutturmasın! 594
Ayaz’ın diğerlerinden farkı 596
Niyet halis olunca.. 598
Ölüm bana müjdedir! 600
Düşmanını besleme! 602
Yanlış mukayese.. 604
Olanlardan ibret almak 606
Zulüm payidar olmaz! 608
Ölmeden önce ölürsen.. 610
Akıllının düşmanlığı 612
Sadece insan güler 614
Halkı kendi yerine koy! 616
Çok sevmenin alameti 618

Kasım

Üç aylar başlıyor 622
Receb ayında tutulan oruç 623
Cenab-ı Hakkın ihsanı 625
Kurtuluşun iki şartı 627

Yarın Regaib kandili 629
En çok sevdiği kul 631
Adalet ile kurtulursun 633
Belgrad'dan Bağdat'a.. 635
Kendimle yarış edeceğim 637
Dinin esası, sözünde durmak 639
İnsan sözü ile tartılır 641
Söz ilaç gibidir 643
Sinsi düşmanlara aldanmamalı 645
Resulullaha uymak 646
Güler yüz ve tatlı dil 648
Davetsiz misafirlerimiz 650
Sistemin dengesi bozulunca 652
Hazırlığı tam olanın hâli 654
İşlerin en iyisi 656
İbadetlerin en kolayı 659
Ölçüyü sağlam tutmalı 661
Dört sınıf insan 663
Hz. Ali'nin üstünlüğü 665
Hz. Ali'nin menkıbeleri 667
Ehl-i beyti sevmek imandandır 669
Eshab-ı kiramın üstünlüğü 670
Mirac kandili 672
Mirac gecesi hediyeleri 674
Eden kendine eder 676
Başarısızlıktan kurtulmanın yolu 678

Aralık

Şaban ayının üstünlüğü 682
Mazeret bulmak 684
Başarıda sağlık ve zekânın rolü 685
Sabırla anlat, karışma! 687
İbadette niyetin önemi 689
Boşa gitmemesi için 691
Başarısız olma korkusu 693
Olumsuz düşüncenin zararı 695
Her insan önemlidir 697
Geçmişi reddetme modası 699
İmam-ı Rabbanî hazretleri 701
Mevlana Celaleddin Rumî 703
"Canımı verirdim" 705
Mevlana'nın hürmetine.. 707
Bu diğerlerine benzemiyor 709
Mevlana'ya yapılan iftira 711
"Su gibi mütevazı ol!" 713
Hüccet-ül-Islâm İmam-ı Gazalî 715
Cenab-ı Hak kuluna kâfidir 717
Rüyadaki sopanın izleri 719
Esas olan ahiret hayatıdır 721

En lüzumlu ilim 723
İlim öğrenmekten maksat 724
“Sanmayın ki ben öldüm!” 726
Dostu düşmanı tanımalı 728
Kimler tuzağa geliyor? 730
Niyetleri başka 733
"Sadece ben bilirim" 735
Bana arkadaşını söyle.. 737
Onbir ayın sultanı 739
Teravih namazı 741

1997 YILLIK KÜLLİYATI

01

Ocak

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 OCAK 1997 · KAYIT 11096

Mekke'nin fethi

"Huzaâ kabîlesine saldırmaktan vazgeçin ve öldürdüğünüz kimselerin diyetini verin. Bunları yapmazsanız, sizinle harb edeceğimi bildiririm..." Mekke-i mükerreme, zamanımızdan 1367 sene önce bugün fethedilmişti... Hudeybiye antlaşması gereğince, Müslüman olsun veya olmasın herkes, istedikleri kabîleye sığınabilecekti. Kimseye zarar verilmiyecekti.

Kureyşli kâfirler, bu antlaşmaya rağmen, Mekke'de bir gece Huzaâ kabîlesine saldırmışlar, yirmiden fazla kimseyi öldürmüşlerdi. Huzaâ kabîlesi Resûlullahtan imdat istedi.

Allahü teâlâ bu durumu sevgili Peygamberine gaybdan haber vererek bildirdi. Resûlullah efendimiz, Medîne'de Meymune vâlidemizin evinde abdest alırken, Müslümanların feryâdını işitip; - Lebbeyk! ya'nî da'vetinize icâbet ediyorum, yardımınıza geliyorum, buyurdu.

Sonra, Kureyş müşriklerine bir mektup gönderdi. Mektupta şöyle buyuruyordu:

"Huzaâ kabîlesine saldırmaktan vazgeçin ve öldürdüğünüz kimselerin diyetini verin. Bunları yapmazsanız, sizinle harb edeceğimi bildiririm..." Geldiği gibi geri dönecek!

Müşrikler bu teklifi kabûl etmediler. Daha o zaman Müslüman olmayan Ebû Süfyânı elçi olarak gönderip, yaptıklarını örtbast etmek için antlaşmayı yeniletmek istediler. Ebû Süfyân daha yolda iken, Peygamber efendimiz, "Ebû Süfyân antlaşmayı yenilemek, müddetini uzatmak için geliyor. Fakat, isteği hâsıl olmayıp geldiği gibi geri dönecek!" buyurdu.

Nihâyet elçi, Resûlullah efendimizin huzuruna gelerek dedi ki:

- Ben, Hudeybiye sulhnâmesini yenilemek ve müddetini de uzatmak için geldim.

Peygamber efendimiz; - Biz, Hudeybiye sulhnâmesine aykırı bir davranışta bulunmayız ve onu değiştirmeyiz, buyurdu.

Elçi, tekrar tekrar; "Sulhnâmeyi değiştirelim! Yenileyelim!.." dediyse de, sevgili Peygamberimiz, ona hiç bir cevapta bulunmadı. Kureyş elçisi, gösterdiği bütün gayretlerin hiç bir fayda vermediğini görünce, Mekke'ye dönüp, müşriklere durumu anlattı. Artık onlar için, beklemekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Sevgili Peygamberimiz Mekke'yi fethetmeye karar verdi. Çünkü Kureyşliler ahdlerinde durmamışlar ve muâhedeyi bozmuşlardı. Fakat bu sırrı gâyet gizli tutuyor, müşriklere hazırlanma fırsatı vermeden ve Harem-i şerîfte kan dökülmeden Mekke'yi teslim almak istiyordu. Bu bir harp tedbîri idi. Zîrâ, Mekke fethedilince, kim bilir niceleri Müslüman olmakla şereflenecekti.

Bu durumu Hz. Ebû Bekir'e ve Eshâbının ileri gelenlerinden birkaçına bildirdi. Eshâbına, sefer için hazırlık yapmalarını emredip, nereye gidileceğini bildirmedi.

Eshâb-ı kirâm, cihâd için hazırlığa başladılar. Peygamber efendimiz, ayrıca çevredeki Müslüman kabîlelerden Eslem, Eşçâ, Cüheyne, Husayn, Gıfâr, Üzeyne, Süleym, Damra ve Huzâaoğullarına haber gönderip; "Allahü teâlâya ve âhıret gününe îmân edenler, Ramazan-ı şerîfin başında Medîne'de bulunsunlar" buyurarak onları harbe katılmaya da'vet etti.

Hazırlıklar gizlilik içinde yürütüldü Habîbullah efendimiz, bir tedbîr olarak, Mekke'ye giden yolları tutup, irtibâtı kesmek üzere, Hz. Ömer'e vazife verdi. Hz. Ömer, derhal dağ yollarına, geçitlere ve diğer yol başlarına nöbetçiler dikip; "Mekke'ye gitmek isteyen herkesi geri çevireceksiniz!" emrini verdi.

Sevgili Peygamberimiz, bu işin gizlice yürütülmesi için; "Yâ Rabbî! Yurtlarına ansızın varıp, kavuşuncaya kadar, Kureyşlilerin câsus ve habercilerini tut, görmez ve işitmez eyle. Bizi ansızın görüp işitsinler" diyerek Allahü teâlâya duâ etti.

Peygamber efendimiz, kuzeydeki müşrikler veya Bizanslılar üzerine yürünecek intibâını vermek için de, Ebû Katâde hazretlerini askerî bir birlik ile kuzeye, İzâm vâdisine doğru gönderdi.

Bu arada Medîne'deki hazırlıkları, Mekkeli müşriklere bildirmek üzere gönderilen bir mektubu, sevgili Peygamberimiz bir mu'cize olarak haber verdi. Hz. Ali'yi göndererek yakalattı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 OCAK 1997 · KAYIT 11097

Hâlâ bizi düşünüyorsun

Sana ettiğimiz bu kadar cefâdan sonra, sen, hâlâ bizi hidâyet yoluna da'vet ediyorsun. Ne güzel kerem sâhibisin. Allahtan başka ilâh olmadığına inandım...

Sen de Allahın Resûlüsün.

Mekke'nin fetih hazırlıkları tamamlanmak üzere idi. Ramazan ayının ikinci gününe kadar, çevre kabîlelerden yardım gelmiş, Ebû İnebe kuyusu başındaki karargâhta toplanılmıştı. Eshâb-ı kirâmın sayısı on iki bine ulaşmıştı. Bunlardan dört bini Ensâr, yedi yüzü Muhâcir, geri kalanı da çevredeki Müslüman kabîlelerdendi.

Nihâyet âlemlerin Efendisi, gönülleri Allahü teâlâ ve Resûlünün muhabbetiyle dolu olan on iki bin kişilik muazzam ordusunun başında olduğu hâlde, Allahü teâlânın ismi ile yola çıktılar.

Bundan sekiz sene önce ayrıldıkları yurtlarına, Mekke'ye gidiyorlardı. Puthâne hâline çevrilen muazzam Kâ'be'yi putlardan temizlemeye gidiyorlardı...

İnatlarından bir türlü vazgeçmek istemeyen müşriklere, hak, adâlet ve merhamet göstermeye gidiyorlardı... Allahü teâlânın dînini yaymaya, oradakilerin ebedî Cehennem azâbından kurtulmalarına vesîle olmaya gidiyorlardı... Aman yâ Rabbî! Bu ne büyük merhametti!..

Sen de, muhâcirlerin sonuncususun Peygamber efendimiz yolda amcası Hz. Abbâs ile karşılaştı. Sevgili Peygamberimiz, amcasının geldiğine çok sevindi ve; - Ey Abbâs! Ben Peygamberlerin sonuncusu olduğum gibi, sen de, muhâcirlerin sonuncususun, buyurarak gönlünü aldı. Peygamber efendimizin yanında kalıp, Mekke'nin fethine katıldı.

Resûl-i ekrem efendimiz, Mekke'nin yakınında bulunan Kudeyd'e geldiğinde, şanlı Eshâbına harp düzeni aldırdı. Her bir kabîleye ayrı ayrı sancaklar ve bayraklar verdi. Onları, her kabîlenin bayraktar ve sancaktarına teslim etti.

Medîne'den ayrılalı on gün olmuştu. Akşam üzeri Mekke'ye iyice yaklaşılmış, yatsı vaktinde Merr-uz-zahrân'a gelinmişti. Peygamber efendimiz, Eshâbına burada durmalarını emir buyurdu.

Ayrıca Hz. Ömer'e vazife verip, her mücâhidin ateş yakmasını da emir verdi. Bir anda on binden fazla ateş yanınca, Mekke aydınlığa boğuldu. Hiçbir şeyden haberi olmayan Mekkeli müşrikler, şaşkına döndüler. Ne olduğunu anlamak için Ebû Süfyân'ı görevlendirdiler.

O da yanına iki kişi alarak İslâm ordusuna doğru gizlene gizlene yaklaştılar. Bu sırada sevgili Peygamberimiz, Eshâbından ba'zılarına; - Ebû Süfyân'a göz-kulak olunuz. Mutlaka onu bulursunuz, buyurdu.

Ebû Süfyân ve yanındakiler, İslâm ordusuna doğru ilerledikçe hayretleri artıyor, dehşete düşüyorlardı. Mekke'nin çevresine ne kadar çok asker birikmişti ve ne kadar çok da ateş yakmışlardı!.. Onlar, bunları konuşa konuşa, Erak isimli yere geldiler.

Bu sırada Peygamber efendimiz, yine; - Ebû Süfyân, şu anda Erak'tadır, buyurdu.

Eshâb-ı kirâm, onları araştırmaya koyuldular. İçlerinden Hz. Abbâs, onları tanıdı ve Peygamber efendimizin huzûruna götürdü.

Vay onların başına geleceklere!

Yolda Ebû Süfyân, Hz. Abbâs'a sordu:

- Haberler nasıldır?

- Ey Ebû Süfyân! Sana yazıklar olsun! Resûl aleyhisselâm, karşı koyamayacağınız bir ordu ile üzerinize geliyor. Yemîn ederim ki, Kureyşlilerin hâli yaman olacak. Vay onların başına geleceklere!

Ebû Süfyân'ı İslâma da'vet etti. Sabah olunca, merhamet deryâsı sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ey Ebû Süfyân! Yazıklar olsun sana! Allahü teâlâdan başka ilâh bulunmadığını öğrenme zamanı hâlâ gelmedi mi?

O da; - Anam-babam sana fedâ olsun! Yumuşak huylulukta ve akrabâ hakkını gözetmekte üstüne yoktur. Sana ettiğimiz bu kadar cefâdan sonra, sen hâlâ bizi hidâyet yoluna da'vet ediyorsun. Ne güzel kerem sâhibisin. Allahtan başka ilâh olmadığına inandım... Sen de Allahın Resûlüsün, diyerek Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflendi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 OCAK 1997 · KAYIT 11098

Kimse güç yetiremez!

Boş yere kendi kendinizi aldatmayınız? Müslüman olunuz ki, kurtulasınız! Ben sizin görmediklerinizi gördüm! Sayısız bahadırlar, atlar ve silâhlar gördüm. Hiç kimsenin onlara gücü yetmez!

Eshâb-ı kirâm Mekke'ye girmek için Resûlullahtan emir bekliyordu. Müslüman olan Ebû Süfyân da artık mücâhidlerin arasında idi. Resûlullahın amcası, Hz. Abbâs dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ebû Süfyân'a Mekkelilerce îtibâr kazandıracak bir şey ihsân eder misiniz? Peygamber efendimiz, bunu kabûl edip; - Kim Ebû Süfyân'ın evine girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir, öldürülmekten kurtulur, buyurdu.

Ebû Süfyân; - Yâ Resûlallah! Biraz daha genişletir misiniz, diye istirhâmda bulununca, sevgili Peygamberimiz; - Kim Mescid-i Harâm'a girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir! Kim kapısını kapayıp evinde otururwhile, ona emân verilmiştir, buyurdu.

Resûl-i ekrem Efendimiz, Ebû Süfyân'ın, İslâm ordusunun heybetini ve çokluğunu görüp, Mekkeli müşriklere bunu anlatması için Hz. Abbâs'a; "Onu, vâdinin daraldığı, atların sıkışa sıkışa geçtiği dağ boğazına ilet. Müslümanların ordusunun ihtişâmını görsün" buyurdu.

Harem-i şerîfte kan dökülmesin...

Ebû Süfyân görmeliydi ki, şâhid olduğu manzarayı müşriklere anlatsın ve karşı çıkan olmasın... Böylece, Harem-i şerîfte kan dökülmesin...

Hz. Abbâs, Ebû Süfyân ile dağ geçidine giderken, mücâhidler harp düzenine girdi. Her kabîle, sancaklarını açmış olduğu hâlde geçitten geçmeye başladılar. Her birinin üzeri zırhlı ve silâhlı idi. Her grup geçerken tekbîr getiriyorlardı. Yeri göğü; "Allahü ekber! Allahü ekber!" nidâları dolduruyor, mücâhidlerin çokluğu ve silâhların parıltıları göz kamaştırıyordu.

Nihâyet peygamberlerin Sultânı, âlemlerin Efendisi güneş gibi, nûr saçarak devesi Kusvâ'nın üzerinde göründü. Etrâfında Muhâcirler ve Ensâr bulunuyordu. Her biri tepeden tırnağa Dâvûdî zırhlara bürünmüş, Hindî kılıçlar kuşanmış, cins atlara ve develere binmiş olarak geliyorlardı. Ebû Süfyân onları görünce merakla sordu:

- Kim bunlar, yâ Abbâs?

- Ortadaki Resûl aleyhisselâm, etrâfındakiler de şehîd olmak aşkı ile yanan Ensâr ve Muhâcirlerdir!..

Sevgili Peygamberimiz, onların yanından geçerken Ebû Süfyân'a buyurdu ki:

- Bugün, Allahü teâlânın, Kâ'be'nin şânını yücelteceği bir gündür! Bugün, Beytullah'a örtü örtüleceği gündür! Bugün, merhamet günüdür! Bugün, Allahü

tealânın Kureyşlileri (İslâm ile) azîz edeceği bir gündür!

Ebû Süfyân, göreceğini görmüş, işiteceğini de işitmişti. Dedi ki:

- Ben, Kayser'in de, Kisrâ'nın da saltanatını gördüm. Fakat böyle ihtişamlısını görmedim! Ben, hiç bir zaman bugünkü gibi bir ordu ve cemâ'at ile karşılaşmadım! Böyle bir orduya hiç kimse karşı koyamaz, onlara güç yetiremez!

Böyle söyledikten sonra Mekke'nin yolunu tuttu...

Ey Kureyş cemâ'atı!

Ebû Süfyân, Mekke'ye gelip, kendisini merakla bekleyen müşriklere Müslüman olduğunu açıkladıktan sonra şöyle devam etti:

- Ey Kureyş cemâ'atı! Muhammed aleyhisselâm, karşısında dayanamayacağınız kadar büyük bir ordu ile yanıbaşınıza gelmiş bulunuyor. Boş yere kendi kendinizi aldatmayınız. Müslüman olunuz ki, kurtulasınız! Ben sizin görmediklerinizi gördüm! Sayısız bahadırlar, atlar ve silâhlar gördüm. Hiç kimsenin onlara gücü yetmez! Kim, Ebû Süfyân'ın evine girerse, ona emân verilmiş, öldürülmekten kurtulmuştur! Kim, Beytullah'a sığınırsa, ona emân verilmiştir. Kim, evine girip kapısını kapatırsa, ona da emân verilmiştir!

Bunun üzerine müşriklerin azılılarından ba'zıları, Ebû Süfyân hazretlerine karşı çıkarak, hakâret ettiler. Hattâ, İslâm ordusuna karşı çıkmak için, acele hazırlığa başladılar. Fakat bunların sayıları çok azdı. Diğerleri, bunlara iltifat etmeyip evlerine koştular. Bir kısmı da Mescid-i Harâm'a sığındılar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 OCAK 1997 · KAYIT 11099

Va'dedilen müjde gerçekleşti

Resûl-i ekrem efendimiz, kumandanlarına; "Size saldırılmadıkça, aslâ, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz. Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz" buyurdu.

Resûlulllah efendimiz ve şanlı sahâbîler, Mekke'ye iyice yaklaşmışlardı. Zîtuvâ vâdisine gelip toplandılar. ^Alemlerin Efendisi, mübârek gözleriyle Eshâb-ı kirâmını şöyle bir süzdükten sonra, hatırına, sekiz sene önce Mekke'den ayrılışı, hicreti geldi. O zaman saâdethânelerinin etrâfını müşriklerin sardığını, Yâsîn-i

şerîften âyet-i kerîmeler okuyarak çıktığını, Hz. Ebû Bekir ile kimselere görünmeden Sevr mağarasına girdiklerini; Mekke hudutlarından ayrılmadan son bir defa dönüp; "Ey Mekke! Vallahi, biliyorum ki sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin içinde en hayırlısısın. Rabbim katında da benim yanımda da en sevgili olanısın. Senden zorla çıkarılmamış olsaydım; senden çıkmaz, ayrılmazdım" buyurduğunu; bu mahzûnluğu karşısında, Cebrâil aleyhisselâmın Kasas sûresi 85. âyet-i kerîmesini okuyup, mübârek hatırını tesellî ettiğini ve Mekke-i mükerremeye döneceğini müjdelediğini; bir avuç Eshâbı ile Bedir'de, Uhud'da, Hendek'te, Hayber'de, Mûte'de düşmanlara nasıl gâlip geldiğini hatırladı.

Tevâzu ile mübârek başını önüne eğdi Şimdi, on iki bin Eshâbı etrâfında pervâne olmuş, Mekke'ye girmek için bir emrini bekliyorlardı... Server-i âlem Efendimiz, bütün bunları ihsân eden Allahü teâlâya, en derin minnet ve şükran duygularıyla dolu olarak hamdetti. Tevâzu ile mübârek başını önüne eğdi.

Fahr-i kâinât Efendimiz, kahraman Eshâbını dört gruba ayırdı. Sağ kol kumandanlığına Hâlid bin Velîd hazretlerini, sol kol kumandanlığına Zübeyr bin Avvâm hazretlerini, piyâdelerin başına Ebû Übeyde bin Cerrâh hazretlerini, diğer gruba da Sa'd bin Ubâde hazretlerini tâyin eyledi.

Hz. Hâlid, Mekke'nin güneyinden girecek müşriklerden kim karşı çıkarsa cezâlarını verecek, Safâ tepesinde, Fahr-i kâinât Efendimizle birleşecekti. Hz. Zübeyr, Mekke'nin kuzeyinden girecek, Hacûn mevkiine bayrağını dikip Server-i âlem Efendimizi bekleyecekti. Batıdan, Hz. Sa'd bin Ubâde hazretleri ilerleyecekti.

Resûl-i ekrem Efendimiz, kumandanlarına buyurdu ki:

- Size saldırılmadıkça, aslâ, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz. Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz.

Ramazân-ı şerîfin on üçü, Cum'a günü idi. Mücâhidlerden en önce harekete geçen, Hâlid bin Velîd hazretleri oldu. Mekke'nin güneyinden Handeme dağının eteklerine geldiklerinde, azılı Kureyş müşriklerinin kendilerine ok yağdırdıklarını gördü. İki mücâhid, şehîd olmuştu.

Hz. Hâlid, savaş düzenindeki askerlerine; "ancak, bozguna uğrayıp kaçanlar öldürülmeyecektir?" emrini verdikten sonra, ileri atıldılar. Bir anda müşrikleri geriye püskürttüler. Çarpışma esnâsında yetmiş müşrik öldürüldü. Diğerleri, dağ başlarına, evlerine kaçtılar.

Mukaddes Mekke'ye diğer yönlerden giren şanlı sahâbîler, herhangi bir direnişle karşılaşmadılar. Mücâhidler, büyük bir heyecanla, dalga dalga; "Allahü ekber! Allahü ekber!" tekbîrleri arasında Mekke'ye giriyorlardı.

Server-i âlem Efendimiz, devesi Kusvâ'nın üzerinde, terkisinde Üsâme bin Zeyd olduğu hâlde büyük bir tevâzû içinde, doğduğu belde mukaddes Mekke'ye giriyordu. Kendisine bu günleri gösteren Allahü teâlâya hamdediyor, Mekke'nin fethini müjdeleyen, Fetih sûresini tilâvet buyuruyordu.

"Allahü ekber! Allahü ekber!" Fahr-i kâinât Efendimiz, büyük bir sürûr içinde, muzaffer Eshâbının arasında Kâbe-i muazzamaya doğru yöneldiler. Sağında Hz. Ebû Bekr, solunda Üseyd bin Hudayr hazretleri olduğu hâlde Kâbe-i muazzamaya yaklaştılar. Hacer-ül-esved'i ziyâret ettikten sonra, telbiye ve tekbîr getirdiler. Bunu sahâbîler tâkib etti ve; "Allahü ekber! Allahü ekber!" sesleri ile Mekke-i mükerreme semâları inlemeye başladı. Bu ulvî manzara karşısında Müslümanlar sevinç gözyaşları döküyor, Harem-i şerîfte sığınmış, evlerine kapanmış müşrikler, korku içinde bekleşiyorlardı.

Sonra âlemlerin Efendisi ve şanlı Eshâbı tavâfa başladılar. Tavâfın yedinci devresini bitirdikten sonra, devesinden inen sevgili Peygamberimiz, Makâm-ı İbrâhim'de iki rek'at namaz kıldı. Sonra Hz. Abbâs'ın kuyudan çıkardığı zemzemden içti. Zemzem ile abdest aldı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 OCAK 1997 · KAYIT 11100

Bâtıl her zaman gidicidir

"Biz, senden hayır bekliyor, hayır ümit ediyoruz. Çünkü sen, kerîm kardeşsin. Kerem ve iyilik sâhibi bir kardeşimizin oğlusun. Bize gâlip geldin! Senden iyilik umuyoruz" dediler.

Mekke savaş yapılmadan alınmıştı. Server-i âlem Efendimiz, Kâ'be'nin çevresine taştan ve tahtadan yapılmış bütün putların yıkılmasını murâd ettiler. İsrâ sûresinin, "Hak gelince bâtıl gider, bâtıl her zaman gidicidir" meâlindeki 81. âyet-i kerîmesini okuyarak, mübârek elindeki asâyı putlara doğru uzattılar. Asânın değdiği her put, birer birer yüzü üzere yıkılıverdi. Üç yüz altmış put yerle bir edildi.

Öğle vakti girdiğinde, Resûl-i ekrem Efendimiz Hz. Bilâl'e, Kâ'be'de ezân-ı şerîfi okumasını emir buyurdu. O da, derhâl bu mukaddes vazifeyi ifâ eyledi. Ezân okunurken, mü'minlerin kalbinde engin bir sürûr meydana geliyor, müşrikler ise ziyâdesiyle elem ve üzüntü içinde kahroluyorlardı.

Sevgili Peygamberimiz, Kâ'be'nin anahtarını istedi. Getirdiler. İçerdeki resimleri ve yıkılan bütün putları temizlettikten sonra, yanında Hz.Üsâme bin Zeyd, Hz. Bilâl, Hz. Osman bin Talhâ olduğu hâlde, Kâ'be'ye girdiler. Peygamber Efendimiz, içerde kapıyı arkasına alarak iki rek'at namaz kıldı. Her köşede tekbîr getirip duâ eyledi. Hâlid bin Velîd hazretleri kapının önünde duruyor, halkın oraya yığılmasına mâni olmaya çalışıyordu.

Her türlü işkenceyi yapmışlardı Kâinâtın Sultânı, Kâ'be'nin kapısının iki kanadından iki mübârek eliyle tutmuştu. Bütün Kureyşliler Mescid-i Harâm'a dolmuşlar, korku ile karışık ümitle, sevgili Peygamberimize bakıyorlardı.

Zîrâ onlar, Peygamber Efendimize ve Eshâbına her türlü işkenceyi yapmışlardı. Boyunlarına ip bağlayıp, sürümüşlerdi!.. Ateşe atıp, yakmaya çalışmışlardı!.. Kızgın kayaları göğüslerine koyup, bayılıncaya kadar işkence yapmışlardı!.. Ateşte kızartılmış şişleri vücutlarına sokmuşlardı!..

Üç sene aç, susuz bir mahalleye hapsedip, her şeyden mahrûm bırakmışlardı... Ayaklarından develere bağlayıp, ayrı yönlere çekmek sûretiyle parçalamışlardı... Hepsinden öte yurtlarından çıkarmışlardı... Bu yetmiyormuş gibi, tamâmen ortadan kaldırmak için kaç defa harbetmişlerdi... Fakat bütün bunlara rağmen ümitli idiler. Çünkü karşılarında, âlemlere rahmet olarak gönderilen merhamet deryâsı vardı.

Sevgili Peygamberimiz, bir müddet onlara baktıktan sonra; - Ey Kureyş cemâ'ati! Şimdi, hakkınızda benim ne yapacağımı zan ediyorsunuz? buyurdular.

Onlar da dediler ki:

- Biz, senden hayır bekliyor, hayır ümit ediyoruz. Çünkü sen, kerîm kardeşsin. Kerem ve iyilik sâhibi bir kardeşimizin oğlusun. Bize gâlip geldin! Senden iyilik umuyoruz.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, onlara tebessüm ederek buyurdular ki:

- Benim hâlimle sizin hâliniz, Yûsüf aleyhisselâmın kardeşlerine söylediği gibi olacaktır. Onun gibi ben de; "Bu günden sonra günâhınızı yüzlerinize vurmak

sûretiyle benim tarafımdan size, bir kınama ve ayıplama yoktur! Allahü teâlâ, sizi magfiret buyursun" (Yûsûf sûresi: 92) diyorum. Gidiniz. Hürsünüz, serbestsiniz!

Bu muazzam merhamet, katı kalbleri yumuşatmış, nefret hâlini muhabbete çevirmişti. Âlemlerin Efendisi, onları İslâma da'vet edince, Müslüman olmak için toplandılar. Sevgili Peygamberimiz, peygamberliğini, Kureyşlilere bildirip ilk İslâma da'vet ettiği Safâ tepesine çıktı. Yine orada, büyük-küçük, kadın-erkek bütün Mekkelilerin bağlılıklarını kabûl etti. Böylece Kureyşliler Müslüman olarak, Eshâb-ı kirâm arasına katılmakla şereflendiler.

Peygamberimiz onu da bağışladı Erkeklerle sözleştikten sonra, kadınlardan da ba'zı konularda söz alındı. Allahü teâlâya şirk koşmamak, Peygamber Efendimize isyân etmemek, hırsızlık yapmamak, iffet ve nâmusunu korumak, kız çocklarını öldürmemek bunlardandı.

Müslüman olan kadınların içinde öldürülecek kimselerin listesinde ismi bulunan Hz. Ebû Süfyân'ın hanımı Hind de vardı. Fakat âlemlere rahmet olan sevgili Peygamberimiz onu da bağışlamıştı. Müslüman olan herkes evlerindeki bütün putları kırdılar.

Çevre kabîlelere askerî birlikler gönderilerek, oralardaki putlar da yerle bir edildi. Böylece hakkın gelmesi ile bâtılın kökü kazındı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 OCAK 1997 · KAYIT 11101

Sonsuz ni'metlere kavuşmak için

Allahü teâlâyı tanımak demek; O'nun râzı olduğu yolda bulunmak, itâat etmek demektir. İtâat etmeyen tanımış olmaz. İtâat, harâmlardan sakınmak, farzları yapmak, namazı kılmak, kısacası dînin emirlerini yerine getirmektir.

Zamanımızda doğru ile eğri her tarafta karışmış hâldedir. Cenâb-ı Hakkın râzı olduğu yolda olan Ehl-i sünnet büyüklerine, Ehl-i sünnet kitaplarına her yerde saldırılıyor. Bu büyük âlimler ve bunların yazdığı kitaplar olmasaydı, o kitaplar da bu zamana kadar ulaşmasıydı Ehl-i sünnetin ne adı, ne de sanı kalırdı.

Eğer bu büyükler olmasaydı, biz 1400 küsur sene sonra nereden bu Ehl-i sünnet i'tikdını bilecektik? Nereden Ehl-i beyti tanıyacaktık? Nereden mezhep

imâmlarımızı tanıyacaktık? Çok kimse annesinden babasından gördüğü kadar namaz kılar. Ama dînin aslı nedir, Peygamber nedir, Ehl-i sünnet nedir, mezhep nedir, bilmez.

Her Müslüman cenâb-ı Hakkın râzı olduğu yolda bulunması için devamlı duâ etmelidir. Bir kimse, "yâ Rabbî ben îmânımı zâyi etmekten korkuyorum. Ben dînimi çok seviyorum. Dînimi doğru olarak öğrenmek istiyorum. Çevrem çok kötü. Yâ Rabbî bana yardım et!" diye samimî bir şekilde yalvarırsa, Allahü teâlâ ona dînini tam olarak öğreneceği vesîleler yaratır.

Sevâbdan mahrûm kalmamalıdır Allahü teâlânın en râzı olduğu ibâdet, onun dînini kullarına anlatmaktır, yaymaktır. Her mü'min ilmiyle, parasıyla, bedeniyle, her ne imkânı varsa mutlaka bu hizmete katılmalıdır.

Bunu yapmazsa çok büyük günâha girer. Kendini dîni yaymaya adamış kimseler de o kadar çok sevâb alır. Asıl önemli olan, bu vazîfeyi aslî vazîfe olarak kabûl etmektir. Allahü teâlânın en sevdiği kul olan Peygamber efendimiz, Eshâbına ticareti öğretmedi, onlara inşaatı öğretmedi. Ne öğretti? Dîni öğretti, dîni yaymanın nasıl olacağını öğretti. Allahü teâlâ Resûlüne, (Benim kularıma Beni anlat, Beni tanıt) buyurdu.

Cenâb-ı hak bize ne kadar bol ni'met vermiş. Kalbimizi, gözümüzü, midemizi, kulağımızı ve diğer bütün organlarımızı düşünelim. Bunların ne kadar büyük ni'met oldukları ortadadır. Bunlardan biri kendisinde olmayan, bunun kıymetini dahi iyi bilir.

Bu kadar büyük ni'metlere karşı Allahü teâlâ kullarından ne istiyor? Allahü teâlâ bu kadar bol bol ni'metlere mukâbil, kullarından birşey istiyor, sadece bir şey... O da sadece kullarının kendisini tanımaları. Herkes az çok kendine göre Rabbini tanır. Peki bu kâfi midir?

Allahü teâlâyı tanımak ne demektir? Herkes Allah diyor. Allahü teâlâyı tanımak demek; O'nun râzı olduğu yolda bulunmak, itâat etmek demektir. İtâat etmeyen tanımış olmaz. İtâat nedir? İtâat, harâmlardan sakınmak, farzları yapmak, namazı kılmak, kısacası; dînin emirlerini yerine getirmektir. Dolayısıyla itâat etmiyen hakkıyla tanımış olmaz.

Tanımak itâatla, saygıyla olur. Büyüklerden biri bir şehre gitse, o şehrin sokaklarında dolaşsa kimse önem vermez. Görüyorlar, fakat tanımıyorlar. Görmekle tanımak çok farklı şeyler. Tanıyan kimseler bir görseler, ne yapacaklarını şaşırırlar. Ebû Cehil gördü, fakat tanıyamadı.

Eğer Ebû Cehil tanısaydı Hz. Ömer gibi olurdu. Eğer Hz. Ömer tanımasaydı, Ebû Cehil'den tehlikeli olurdu. Onun için tanımak çok önemlidir.

Kıyâmete kadar ateş üzerinde kalsa Allahü teâlâ tanımayı ya ihsân veyâhut da bir talep ile, arzû ile vermektedir. Allahü teâlâ bu ni'meti bir kuluna nasip etmiş ise sonsuz kere, cenâb-ı Hakka şükretmek lâzımdır.

Oniki imâmdan, Zeynel Âbidîn hazretleri buyurdu ki: Bir talebe, kendisine cenâb-ı Hakkın râzı olduğu yolu gösteren hocasına saygı için, kor ateşin üstüne edeble otursa, saygıyla hiç kıpırdamadan kıyâmete kadar o vaziyette kalsa, yine de hocasının hakkını ödeyemez. Çünkü, eğer o imânı, İslâmı öğretmesiydi, âhırette sonsuz olarak Cehennemde yanacaktı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 OCAK 1997 · KAYIT 11102

Müslüman nasıl olmalıdır?

Müslüman aslını, mayasını kaybetmemelidir. Para, mal, mülk Müslümanın mayasını bozmamalıdır. Parada sevgi yoktur, parada şefkat yoktur, parada merhamet yoktur, parada af yoktur. Para artık canavar hâline gelmiştir.

Bir Müslümanın yapacağı işlerin en önemlisi kalb kırmamak olmalıdır. Maiyetini, çevresini üzmemek, kimsenin bedduâsını almamak olmalıdır.

Allah adamları, hiç kimsenin kaşına, gözüne, işine bakmıyorlar; ondaki Allah korkusuna, onun kalbindeki ihlâsa bakıyorlar. Bir de maiyetine karşı olan şefkatine bakıyorlar. Maiyetini kırıyor, üzüyorsa on para kıymeti yok onların nezdinde.

Din kardeşini kendinden 40 bin kere daha aziz, daha makbûl, daha güzel, daha emin, daha sevimli, daha şefkatli olduğuna inanıyorsa, işte insan o, adam o. Bu yol çok ince, bu inceliği insanın kendinde biter. İnsan ne kadar ince düşünürse etrafındakiler o kadar rahat eder.

Müslüman aslını, mayasını kaybetmemelidir. Para, mal, mülk mayasını bozmamalıdır. Parada sevgi yoktur, parada şefkat yoktur, parada merhamet yoktur, parada af yoktur. Para artık canavar hâline gelmiştir.

Cenâb-ı Hakkın yerini dolar almış İşte Amerika'nın durumu ortada. Herşeye dolar gözü ile bakıyorlar. Hiç af yok, hiç merhamet yok, onların hayatı bir dolara bağlı. Cenâb-ı Hakkın yerini dolar almış. ^Ahirete inananlarda, Allahü teâlâya inananlarda ise ne vardır? Allah sevgisi vardır, şefkat vardır, merhamet vardır, af vardır. Göz yaşı vardır, sevmek vardır.

Böyle olunca, Allahü teâlâ o parayı, dünyayı ona hizmetçi yapar. Para, mal, mülk köle gibi onun emrinde olur. Eğer bir insan bu güzel hasletleri bırakır da bütün ölçüsü, bütün miyârı para olursa, onun ne dünyası dünya, ne âhireti âhirettir.

Biliyoruz, görüyoruz, işitiyoruz. Yalnız para için çalışanlar, gece gündüz ne feryâtlar, ne sıkıntılar, ne üzüntüler, ne tehditler altındalar. Anlamak mümkün değil. Ne acı, ne ızdırap içinde yaşıyorlar. Bakmayın onların huzurlu gibi görünmelerine, şen şakrak olmalarına. Yok öyle şey, bakmayın siz onların neş'elerine, sahte hepsi...

Acaba bir lokmayı ağız tadıyla yiyebiliyorlar mı onlar? Mümkün değil. Çünkü o para dehşettir, canavardır. Düşün ki, o yılanı, o canavarı kalbinde saklıyor. Allah o yılanı kalbine sokmuş, onu her an ısırıyor, her an sokuyor.

Ama mü'min için Allah sevgisi, herşeyin üstünde olduğu için, ona ne yılan, ne şeytan sokulamaz. Dünyanın en mutlu insanı odur. Bir Hadîs-i kudsîde dünya için buyuruluyor ki: "Ey dünya, bana hizmet edenlere hizmetçi ol! Sana hizmet edenlere de zorluk çıkar. Onu her iyilikten her güzellikten mahrûm et!" Onun için Müslüman, ailesine, çoluğuna, çocuğuna, maiyetinde olanlara, âmirlik, müdürlük taslamamalıdır, onlara sıkıntı vermemelidir.

İnancı şöyle olmalıdır: "Onlar daha şefkatli, onlar daha kıymetli, onlar daha iyi. Ben de onlar sayesinde, onların sebebiyle aralarında bulunuyorum." Hiç bir hücre, bir vücutta tek başına bir işe yaramaz. Ne hücre, ne el-ayak, ne de baş işe yaramaz. Çünkü hepsinin birbirine ihtiyacı var. Kalp olmazsa beyin ne yapsın, beyin olmazsa o vücut ne işe yarasın? Onun için bir vücudun her organı diğerinden daha üstündür denemez. Çünkü hepsi kıymetlidir. Çünkü insan vücudunda değersiz olan, işe yaramayan bir tek tüy bulamazsınız.

Nasıl olur ki bir insan, bir din kardeşini, bir güzel kardeşini lüzûmsuz görür? Bu mümkün değil. Peygamber efendimiz; "Benim ümmetim bir ümmeti vâhittir, bir vücut gibidir" buyuruyor. Hiç bir vücutta bir organ diğer bir organa müdâhale edemez. Herkes kendi işine bakar.

Saatin çarkları sağlam olursa...

Saate bakalım, ne güzel çalışıyor. Saatte akrep ve yelkovan muntazam dönüyorlar. Vakti tam gösteriyorlar, hiç şaşırmıyor. Niye? İçindeki çarklar iyi çalışıyor da ondan. Onlardan bir tanesi kırık olsa, bir tanesi paslanmış olsa, akrep ve yelkovanın sağlam olması bir şey ifâde etmez. Dişliler iyi çalışırsa, o saat doğru gösterir. O saat iyi saattir.

Bunun gibi müesseselerde de çalışanlar kendi vazifelerini iyi yaparsa, bir başkasını gıybet etmezse, birini üzmezse, başkasını rahatsız etmezse, ya'nî kişi kişiyle değil işiyle meşgul olursa, sıkıntı olmaz. O müessesede huzur olur, başarı olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 OCAK 1997 · KAYIT 11103

Bunlar peygamber midir?

Her Müslüman çoluk çocuğuna çok şefkatli davranmalıdır. Onları üzmemelidir. Hanımına el kaldıranın da'vâcısı, âhirette Hz. Peygamber olacaktır. O mazlûmların da'vâsını cenâb-ı Peygamber hâlledecektir.

Mahşerde, güneş bir mızrak boyu alçalıp, herkes buram buram ter dökerken, bir grup insanlar, Arşın altında, serin sular yanında gölgelenecektir. Bunları görenler, "bunlar peygamberler midir? Bunlar evliyâ mıdır? Bunlar kimlerdir?" diyecekler.

Allahü teâlâ, cevap verecek: "Bunlar ne peygamberdir, ne evliyâdır. Bunlar âhir zaman ümmetinden olup, Allah için birbirini seven Müslümanlardır." Allah için olan sevgide, Allah için olan işlerde bereket vardır. Allah için olan sevgide birlik vardır. Allah için olan sevgide kuvvet, başarı, kısacası herşey vardır.

Eğer bir Müslüman, Allaha güvenir, O'na sığınırsa işi kolay olur. Ama eğer paraya güvenirse, yakınlarına, makâmına güvenirse, Allahü teâlâ onu onlara bırakır.

Gerçek sevgi Allah için olan işten meydana gelen sevgidir. "Allah için olan işte sevgi olur. Dünya için olan işte gerçek sevgi olmaz" buyurulmuştur.

İnsanın dünyalığı arttıkça Dünyanın tabiatında, sevgi yoktur. Allahü teâlâ dünyayı yarattığı günden beri, dünyaya bir defa olsun rahmet nazarıyle, hiç bakmamış. Niye? Çünkü nefs ve şeytanın azmasına, kudurmasına dünya yardımcı olmaktadır.

Dünyayı, gününü gün etmek için kullanan, dünyanın âhıret için hazırlık yeri olduğunu bilmiyen insanın dünyalığı arttıkça, nefsi artar, şeytan azar, gurur artar, kibir artar. Dünya arttıkça zıvanadan çıkar.

Dînimizde iki sevgi bir kalbde cem' olmaz, toplanmaz. Bir insanın, kalbinde para sevgisi varsa, dünya sevgisi varsa, maksadı sadece bunlar ise, bu adamda Allah sevgisi olamaz. Olamayınca da hem kalbi, hem kendi ailesi, hem kendi çocuğu, hem de içinde bulunduğu toplum karşısında dâimâ sevgisizdir.

Ba'zı kimseleri, elimizde olmadan çok severiz, bayılırız. Ba'zıları da vardır ki, Allah korusun, kaçmaya bakarsınız. "Aman bu adam bize bulaşmasın" dersiniz. Niye? Araştırın, muhakkak onun kalbinde, başka sevgi vardır. Allah sevgisi olan kalbde ihlâs olur, ihlâs olan kalbde de Allah sevgisi olur.

Dünya ni'metleri arttıkça, aslımızı unuturuz diye ödümüz kopmalıdır, Tevâzumuzu kaybederiz diye çok korkmalıyız. Varlıkta imtihan, darlıktan daha zordur. Darlıkta hep Allah denir, Allahü teâlâ unutulmaz. Varlıkta aklına geldiği zaman söylenir. Bu çok tehlîkelidir. Şu husûslara çok dikkat etmelidir:

Her Müslüman evinde, çoluk çocuğuna çok şefkatli davranmalıdır. Onları üzmemelidir. Hanımına el kaldıranın da'vâcısı, âhirette Hz.Peygamber olacaktır. O mazlûmların âhını, o mazlûmların da'vâsını cenâb-ı Peygamber hâlledecektir.

Ailesine, yakınlarına iyi davranmayan, evlâtları tarafından sevilmez. Babası, annesi, kardeşleri, akrabâları tarafından sevilmez. Tabii sevilmedikçe, bu sefer, hırçınlaşır. Hırçınlaştıkça, bu sefer kul haklarına saldırır.

Onun tevbesi helâlleşmektir Hâlbuki âhirette kul hakkı en büyük haktır. Çünkü onun tevbesi yoktur. Onun tevbesi helâlleşmektir.

Bunun için her Müslümanın yumuşak olması, bütün Müslümanlara karşı saygılı olması lâzımdır. Kimsenin sıkıntıya düşmesine sebep olmamalıdır. Kişinin önce kendisine, sonra ailesine, sonra akrabâsına, sonra çevresine, sonra da topluma faydalı olması lâzımdır. Kendisine faydası olmayanın, ailesine, akrabâsına faydalı olmayanın, çevresine, cemiyete faydalı olması çok zordur.

Kim olursa olsun kul hakkından çok korkmalıdır. Fitneden, fesattan, kul hakkından uzak kalmalıdır. Müslüman kardeşinin hizmetine koşmalıdır.

Hizmet etmeli, hizmet beklemelidir. Bu şekilde şu fâni olan dünyada da üç beş günlük ömrümüzü sükûnetle, suhûletle başarıyla tamamlamalıyız. Üç beş günlük dünya rahatı için, şunu bunu kırıp, üzüp kul hakkıyla âhırete gitmek akıllı bir kimsenin yapacağı iş değildir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 OCAK 1997 · KAYIT 11104

Ramazan imsâkiyelerine dikkat!

Yeni takvimlerde, imsak vakti 10-15 dakika geciktirilmektedir. Böyle olunca oruç tehlikeye sokulmaktadır. Tedbirli ve temkinli hareket edilmelidir. Tedbirsizlik ve temkinsizlik sebebiyle namaz ve oruçları ifsat etmemek lâzımdır.

Yarın mübârek Cum'a gününde mübârek Ramazan ayına tekrar kavuşacağız inşâallah. Bu münâsebetle çeşitli firmalar tarafından imsâkiyeler dağıtılmaktadır. Ramazan münâsebetiyle dağıtılmakta olan bu Ramazan imsâkiyeleri farklı farklıdır. Oruca zamanında başlanmaz ise, orucun boşa gitme tehlikesi vardır. Bunun için bu husûs çok önemlidir.

Bugün, memleketimizde dağıtılmakta olan imsâkiyelere esas olan iki çeşit takvim kullanılmaktadır: Bir kısmı, yüz senedir kullanılmakta olup, doğruluğunda en ufak bir şüphe, tereddüt hasıl olmamış namaz vakitleri cetvelini aynen muhafaza eden takvimler, bir kısmı da, 1983'den sonraki yeni hesaplara göre hazırlanmış takvimlerdir.

İki takvim arasındaki fark 1983 yılından önce bütün takvimler aynı idi. Fakat 1983'ten i'tibâren Diyânet İşleri temkin vakitlerini kaldırdığından böyle farklı iki durum ortaya çıkmıştır. 1983 tarihinden önceki takvimlerin yanlış olmadığını herkes kabûl etmektedir. Bu husûsta bir ihtilaf yoktur. Nitekim, Diyânet İşleri Başkanlığı'nın 30 Mart 1988 tarih ve 234-497 sayılı müftülüklere gönderdiği tamimde; "1983 öncesi takvim ile yeni uygulama arasında sadece temkin farkı bulunmaktadır. Buna göre 1983 öncesindeki uygulama yanlış değildir" demektedir.

Türkiye Takvimi ile diğer ba'zı takvimler, doğruluğunda ittifak olan 1983 öncesine göre hazırlanmaktadır. Diyânetin tamiminde bildirdiği gibi, 1983 yılından önceki uygulamaya göre hazırlanan takvimler ve bu takvimlere dayanılarak hazırlanan "Ramazan imsâkiyeleri" yanlış değil, sadece temkinlidir. Temkin nedir, âlimler, bu temkini niçin koymuştur? Kısaca bunu da izâh edelim:

Bir namaz vakti hesaplanırken hesâbı yapılan şehrin arazisinin yükseklik ve alçaklık, doğubatı, kuzey-güney, genişlik vb. durumlarının göz önüne alınması gereklidir.

Ayrıca vakte te'sîr edecek atmosfer şartlarının da en anormal hâli düşünülerek bütün bu şartların hepsini karşılayarak, vakti emniyet altında tutacak zamana vaktin temkini denir. Bu vakit, ibâdet vaktinin emniyeti bakımından zarûrî olarak konulması şart olan bir zamandır. Temkinsiz yapılan ibâdetin vaktin dışında yapılacağı muhakkaktır.

Bilindiği gibi, namazları vaktinde kılmak şarttır. Birkaç dakika önce kılınsa namaz sahîh olmaz. Oruç da böyledir. Güneş batmadan yenilip içilirce oruç sahîh olmaz. Namazları vakit girdikten üç beş dakika sonra kılmakta hiç mahzûr yoktur. Güneş battıktan 5-10 dakika sonra orucu açmaktada da mahzûr yoktur. Hattâ yıldızlar görülünceye kadar geciktirmek câizdir. (Nûr-ül izâh) şerhinde; "Bulutlu gecelerde, orucun bozulmasından korunmak için, ihtiyatlı davranarak oruç açmayı biraz geciktirmelidir. Yıldızlar görülmeden önce iftar eden acele etmiş olur" buyuruluyor.

Yeni takvimlerde, imsâk vakti 10-15 dakika geciktirilmektedir. Böyle olunca oruç tehlikeye sokulmaktadır. İmsâk vaktinde eski cetvelleri esas alıp, yeni takvimlerden 10-15 dakika önce yiyip içmeyi kesmekte hiç mahzûr yoktur. Tedbirli ve temkinli hareket edilmiş olur. Tedbirsizlik ve temkinsizlik sebebiyle namaz ve oruçları ifsat etmemek lâzımdır.

En uygun takvim Türkiye Gazetesi'nin takvimi, ehil kimseler tarafından çok hassas şekilde hazırlanmıştır. Bu husûsta takvimimizde her ay (Mühim Tenbih) başlığı altında şu îkâz yapılmaktadır:

Mevcut takvimler içinde, Türkiye Gazetesi'nin hazırladığı Takvim ve bu takvim esas alınarak hazırlanan "Ramazan imsâkiyeleri" temkinli olup, en uygun olanıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 OCAK 1997 · KAYIT 11105

Terâvîh namazı ve Ramazan

Terâvîh namazı, erkek ve kadınlar için sünnettir. Ramazan-ı şerîfin her gecesinde kılınır. Cemâ'atle kılınması sünnet-i kifâyedir. Terâvîh namazının vakti, yatsı namazından sonradır.

Ramazan ayında yapılan ibâdetlere, diğer aylarda yapılan ibâdetlerden kat kat fazla sevâb verilir. Bunun için bu ay'ı çok iyi değerlendirmek lâzımdır. Allahü teâlâ, Ramazan orucunu farz, gecelerini ihyâ etmeyi de sünnet eyledi.

Terâvîh namazı, erkek ve kadınlar için sünnettir. Ramazan-ı şerîfin her gecesinde kılınır. Cemâ'atle kılınması sünnet-i kifâyedir. Terâvîh namazının vakti, yatsı namazından sonradır.

Vitir namazı, yalnız Ramazan ayında cemâ'atle kılınır. Terâvîh namazı, vitirden önce ve yatsının son sünnetinden sonra kılınır. Terâvîh namazını, iki rek'atte bir selâm vermek sûretiyle kılmak daha iyidir. Dört rek'atte bir selâm vermek de olur.

Terâvîh namazı, câmide cemâ'atle kılınınca, başkaları evde yalnız olarak kılabilir, günâh olmaz. Fakat câmideki cemâ'at sevâbından mahrûm kalınır. Evde, birkaç kişi ile cemâ'atle kılınırsa, yalnız kılmaktan yirmi yedi kat fazla sevâb kazanılır.

Terâvîh namazının sünnet olması Allahü teâlâ mübârek Ramazan ayını gönderip ona husûsî bir kıymet verince Hz. Ömer, bu büyük ni'metin şükrünü edâ etmek için, yirmi rek'at namaz kılmayı kendisine vazîfe bildi. Eshâb-ı kirâm da bunu beğendiler. Durumu Peygamber efendimize bildirdiler. O da beğendi. Cebrâil aleyhisselâm gelip Peygamber efendimize bildirdi ki:

- Allahü teâlâ, Ömer'in ve Eshâbının yaptığı bu ibâdeti kabûl eyledi. Onda hatim okuyanları Cennete koyacağına, onlardan râzı olacağına söz verdi.

Peygamber efendimiz, terâvîhi hiç kılmasa bile hulefâ-i râşidînin kılması, sünnet olması için kâfidir. Hadîs-i şerîfte, (Benim sünnetime ve benden sonra hulefâ-i râşidinin sünnetine sımsıkı sarılın) buyuruldu. Terâvîhin cemâ'atle kılınması (Sünnet-i kifâye)dir. Ya'nî bir mahallede cemâ'atle kılınınca, diğerleri evde kılsa, sünnet ifâ edilmiş olur.

Müekked sünnet olan terâvîhi ihmâl etmemelidir! Hadîs-i şerîfte, (Ramazanda inanarak ve sevâbını umarak terâvîh namazı kılanın geçmiş günâhları affolur) buyuruldu.

Terâvîh namazı mühim sünnetlerdendir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, size Ramazan orucunu farz, gecelerini ihyâ etmeyi de sünnet eyledi.)

Okunacak duâ ve tesbîhler Terâvîh namazına başlamadan, namaz aralarında ve terâvîh sonunda okunan tesbîhler, duâlar şunlardır:

1- Terâvîhe başlamadan önce okunan duâ:

Sübhâne zil-mülki vel-melekût.

Sübhâne zil-ızzeti vel-azameti vel cemâli vel-celâli vel-ceberût.

Sübhân-el melikil mevcûd. Sübhân-el melik-il ma'bûd.

Sübhân-el melikil hayy-illezî lâ yenâmü ve lâ yemût.

Sübbûhun, kuddûsun, Rabbünâ ve Rabb-ül melâiketi ver-rûh.

Merhabâ, merhabâ, merhâba, yâ şehre Ramazân.

Merhabâ, merhabâ, merhabâ yâ şehr-el bereketi vel-gufrân.

Merhabâ, merhabâ, merhabâ yâ şehr-et tesbîhi vet-tehlîli vez-zikri ve tilâvet-il Kur'ân. Evvelühü, âhıruhû, zâhiruhû, bâtınühû yâ men lâ ilâle illâ hû. Salli alâ Muhammed.

Ramazan-ı şerîf'in onbeşinden sonra, (Merhabâ) yazılı olan yerler (Elvedâ) diye okunur.

2- Terâvîh aralarında okunacak duâ:

Terâvîh aralarında, her dört rek'atin sonunda okunacak duâ:

(Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammedin biadedi külli dâin ve devâin ve bârik ve sellim aleyhi ve aleyhim kesîrâ.)

3- Terâvîh namazı tamamlandıktan sonra okunacak duâ:

Yâ hannân, yâ mennân, yâ deyyân, yâ bürhân, Yâ zel-fadlı vel-ihsân, nerc-ûl afve vel-gufrân, Vec'al-nâ min utekâi şehr-i ramazân bi-hürmet-il Kur'ân.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 OCAK 1997 · KAYIT 11106

Onbir ayın sultanı Ramazan

Bu ayda, Allah için ufak bir iyilik yapmak, başka aylarda farz yapmış gibidir. Bu ayda, bir farz yapmak, başka ayda yetmiş farz yapmak gibidir. Bu ay, sabır ayıdır. Sabredenin gideceği yer Cennettir. Bu ay, iyi geçinmek ayıdır.

Çok şükür, Cenâb-ı Hak, onbir ayın sultanı Ramazan-ı şerîfe takrar kavuşturdu. İnşâallah en iyi şekilde değerlendiririz bu mübârek ay'ı. Bu münâsebetle bu mübârek ayın önemi üzerinde durmak istiyoruz bugün.

Ramazan, yanmak demektir. Çünkü bu ayda oruç tutan ve tevbe edenlerin günâhları yanar, yok olur. İslâmın beş şartından dördüncüsü, mübârek Ramazan ayında, hergün oruç tutmaktır. Resûl aleyhisselâm buyurdu ki:

(Ramazan ayı gelince, Cennet kapıları açılır. Cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar bağlanır.)

Peygamber efendimiz, Şa'bân ayının son günü bir hutbesinde şöyle buyurdu:

- Ey Müslümanlar! Üzerinize öyle büyük bir ay gölge vermek üzeredir ki, bu aydaki bir gece ki, bu Kadir gecesidir, bin aydan daha faydalıdır. Allahü teâlâ, bu ayda, hergün oruç tutulmasını emretti. Bu ayda, geceleri terâvîh namazı kılmak da sünnettir.

Bu ayda, Allah için ufak bir iyilik yapmak, başka aylarda farz yapmış gibidir. Bu ayda, bir farz yapmak, başka ayda yetmiş farz yapmak gibidir.

Bu ay, sabır ayıdır. Sabredenin gideceği yer Cennettir. Bu ay, iyi geçinmek ayıdır.

Bu ayda mü'minlerin rızkı artar. Bir kimse, bu ayda, bir oruçluya iftâr verirse, günâhları affolur. Hak teâlâ, onu Cehennem ateşinden azâd eder. O oruçlunun sevâbı kadar, ona sevâb verilir.

Cehennem ateşinden kurtulmak için Resûlullahın bu hutbesini dinliyen Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Her birimiz, bir oruçluya iftâr verecek, onu doyuracak kadar zengin değiliz. Bu büyük sevâbdan mahrûm mu kalacağız?

Resûl aleyhisselâm Eshâbına şöyle cevap verdi:

- Bir hurma ile iftâr verene de, yalnız su ile oruç açtırana da, biraz süt ikrâm edene de, bu sevâb verilecektir. Bu ay, öyle bir aydır ki, ilk günleri rahmet, ortası af ve magfiret ve sonu Cehennemden azâd olmaktır. Bu ayda, emri altında olanların ya'nî işçinin, memurun, askerin ve talebenin vazîfesini hafîfletenleri [patronları, âmirleri, kumandanları ve müdürleri] Allahü teâlâ affedip, Cehennem ateşinden kurtarır.

Peygamber efendimiz devamla şöyle buyurdu:

- Bu ayda dört şeyi çok yapınız! Bunun ikisini Allahü teâlâ çok sever. Bunlar, Kelîmei şehâdet söylemek ve istigfâr etmektir. İkisini de, zaten her zaman yapmanız lâzımdır. Bunlar da Allahü teâlâdan Cenneti istemek ve Cehennem ateşinden O'na sığınmaktır. Bu ayda, bir oruçluya su veren bir kimse, Kıyâmet günü susuz kalmıyacaktır.

Ramazan-ı şerîfte ihsân edilen beş şey Orucun, Allahın emri olduğuna inanmak ve sevâb beklemek lâzımdır. Oruç tutmanın güç olmasından şikâyet etmemek şarttır. Oruç tutmayanlar arasında, güçlükle oruç tutmayı fırsat ve ganîmet bilmelidir.

Câbir bin Abdullah hazretlerinin haber verdiği bir hadîs-i şerîfte, Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

Allahü teâlâ benim ümmetime, Ramazan-ı şerîfte beş şey ihsân eder ki, bunları hiç bir peygambere vermemiştir:

1- Ramazanın birinci gecesi, Allahü teâlâ mü'minlere rahmet eder. Rahmet ile baktığı kuluna hiç azâb etmez.

2- İftâr zamanında, oruçlunun ağız kokusu, Allahü teâlâya, her kokudan daha güzel gelir.

3- Melekler, Ramazanın her gece ve gündüzünde, oruç tutanların affolması için duâ eder.

4- Allahü teâlâ, oruç tutanlara, âhırette vermek için, Ramazan-ı şerîfte Cennette yer ta'yîn eder.

5- Ramazan-ı şerîfin son günü, oruç tutan mü'minlerin hepsini affeder. Ya'nî Ramazan ayının tamamını oruçlu geçirenleri affeder.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 OCAK 1997 · KAYIT 11107

Tarîkat gerçeği

18. asırda yaşamış meşhur İngiliz Casusu Hempher, hatıratında, İslâm ülkelerinde talebe, mürşid kıyâfetinde beşbin ajanımız vardı, diye yazmaktadır.

Tasavvuf büyükleri, asırlardır, bıkmadan, usanmadan İslâmın güzel ahlâkını anlatıp İslâmı herkese sevdirmişlerdir. Her hâlleri ile İslâmiyeti yaşıyarak örnek olmuşlardır. Bu büyükler ayrıca İslamiyeti dünyaya yaymakta bir nevi öncü kuvvet olmuşlardır.

Tasavvuf büyüklerinin dîni yaymaktaki bu önemli fonksiyonunu gören İslâm düşmanları, bütün güçleri ile tasavvufa yöneldiler.

Yüz yıldır, tarîkat diyerek, birçok şey uyduruldu. Eshâb-ı kirâmın yolu unutuldu. Câhiller, sahtekârlar şeyh maskesi altında her çeşit günâhı işlettiler. İslâm memleketlerini, gerçek ma'nâda tasavvuf ile ilgisi olmayan, Müslümanları sömüren sahte mürşitler, sahte şeyhler istilâ etti.

Eskiden, ya'nî zamanımızdan 100-150 yıl önce dînimizin emir ve yasaklarını öğreten; severek, zorlama olmadan yapılmasını sağlıyan, insanlara dînimizin güzel ahlâkını aşılayan birçok tarîkat, birçok şeyh vardı.

Dimyat'a pirince giderken...

Fakat, Osmanlıların son zamanlarından itibaren, tarîkatlar bozulmaya başladı. Tarîkatlara, çeşitli ajanlar sızdı. Müslüman kılığındaki bu ajanlar, yerine göre talebe, yerine göre şeyh, mürşid rolünde çeşitli yollar ile tarîkatlara harâmlar, bid'atler karıştırdılar. Din ile ilgisi olmıyan, dînimizin yasak ettiği şeyleri, dînimizin emri olarak gösterdiler.

Meselâ, 18. asırda yaşamış meşhur İngiliz Casusu Hempher, hatıratında, İslâm ülkelerinde talebe, mürşid kıyâfetinde beşbin ajanımız vardı, diye yazmaktadır.

Bilhassa son zamanlarda, tarîkat adı altında, insanların îmânını çalmak için uğraşan sayısız sahte şeyhler türedi. Namaz kılmanın farz olmadığını, kadınların açık gezmesinin sevâb olduğunu açıkça söyleyebilen şeyhler çıktı ortaya. O hâle geldi ki, insanlara dîni sevdirmek olan tarîkatın gâyesini, insanları dinden uzaklaştırmak şekline çevirdiler.

"Mürşidi olmayanın mürşidi şeytandır" sözünü öne sürerek, topladıkları Müslümanların îmânlarını, i'tikâdlarını bozdular. Bu söz, dîne uygun tasavvuf ehli bir kimse olduğu zaman için geçerlidir. Yoksa her önüne gelen, ne olduğu belirsiz kimselere gidip tâbi olmak değildir. Böyle kimseler şeytandan daha kötü kimselerdir. Böyle bozuk bir tarîkata girmek, yağmurdan kaçalım derken, doluya tutulmaktan, Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan da olmaktan daha kötüdür. Çünkü bulgursuz yaşanır da, îmânsız yaşanmaz.

Bunların tuzaklarına düşen kimse, sahte, câhil doktora giden hastaya benzer. Sahte doktora giden hayatından olduğu gibi, sahte şeyhe giden de dîninden îmânından olur.

Hakîkî tasavvuf âlimi olmadığı zaman, eskiden yaşamış, bilinen meşhur evliyâların, mürşid-i kâmillerin kitaplarını okuyarak, dînimizi, dînimizin güzel ahlâkını buralardan öğrenmeliyiz.

Hele hele şu karışık zamanda, din hırsızlarının, ırz, namus düşmanlarının kol gezdiği bir zamanda, bilhassa kadınların sokak sokak şeyh aramaya çıkması çok yanlıştır. Bunların ve her Müslümanın yapacağı, mu'teber bir ilmihâl kitabından dînini öğrenmek, beyine karşı vazîfelerini ifâ etmek, çocuklarını İslâm terbiyesi ile yetiştirmek, ev işlerini yapmak olmalıdır.

Başta İngilizler olmak üzere İslâm düşmanları, 18. asırda taktik değişikliği yaptılar. Kaba kuvveti bırakarak, âlimlere ve ilme yöneldiler. Âlimleri ve ilmi ortadan kaldırdıkları takdirde, câhil kalan Müslümanları istedikleri tarafa yöneltmenin çok kolay olacağını anlamışlardı.

Zehirli tohumların meyveleri İki asır önce ektikleri tohumlar artık tam istedikleri şekilde meyve vermeye başlamıştı. Âlimler, fıkıh kitapları bir tarafa bırakılmış, herkes âlim olmuştu artık! Daha Kur'ân-ı kerîmi doğru dürüst yüzünden bile okuyamayan kimseler, kimin ne maksatla yaptığı bilinmiyen meâllerden din öğrenmeye kalktılar. Netîcede ortaya bu karanlık tablolar ortaya çıktı.

Bundan kurtulmanın yolu da eskiye dönüp, dîni hakîkî Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından öğrenmektir. Bileni, elinde Ehl-i sünnet ölçüsü olanı, kimse kandıramaz. İlmin olmadığı, âlimin bulunmadığı yerde, din de kalmaz. Nitekim, hadîs-i şerîfte, (İlim bulunan yerde Müslümanlık vardır. İlim bulunmayan yerde Müslümanlık kalmaz) buyuruldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 OCAK 1997 · KAYIT 11108

Hürmette kusur etmemeli

Ramazan ayına hürmet, şartlarına uygun olarak oruç tutmakla, namaz kılmakla ve dînin diğer emir ve yasaklarına uymakla olur. Herhangi bir özür ile oruç tutamıyanların, gizli yemeleri lâzımdır.

Ramazan ay'ı, âhıreti kazanmak için bir fırsattır. Elden geldiği kadar ibâdet etmeli, Allahü teâlânın râzı olduğu işleri yapmalıdır.

Ramazan ayına hürmet, şartlarına uygun olarak oruç tutmakla, namaz kılmakla ve dînin diğer emir ve yasaklarına uymakla olur. Herhangi bir özür ile oruç tutamıyanların, bu aya hürmet için, oruç tutamadıkları günler, gizli yemeleri lâzımdır.

Bu aya hürmetsizlik çok tehlikelidir. Ramazan-ı şerîfte umûmî yerlerde, Müslümanların karşısında, oruç yiyenlerin ve oruç tutanları aldatarak, oruç tutturmıyanların îmânı tehlikeye girer.

Ramazan günlerinde lokanta, büfe gibi yiyip içme yerlerini işletmek günâhtır. Bunların, oruç yiyenlerden kazandıkları, helâl ise de, habîstir, zararlıdır. Böyle yerleri iftârdan sonra açmalıdır. Buralarda yedirip içirmeyip, paket halinde gündüz satmak câizdir.

Hürmet sebebiyle Müslüman oldu Oruca hürmet çok önemlidir. Eskiden bugünkü gibi değildi. Bırakın Müslümanları, gayrı müslimler bile Müslümanların orucuna hürmet ederler, açıkta yemezlerdi.

Yine böyle bir Ramazanda, gayrı müslim bir kimse, evine geldiğinde, çocuğunu evin önünde açıktan yemek yediğini gördü. Hemen oğlunu azarlayıp dedi ki:

- Evlâdım bilmiyor musun, bugün Müslümanların oruç tutma günü. Nasıl böyle onların gözü önünde karnını doyuruyorsun? Çabuk gir içeri. Bir daha böyle açıktan yediğini görmiyeyim.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, bu kimse vefât etti. Bu kimseyi, Müslüman komşusu rü'yâda gördü. Kendisini çok güzel yerlerde, rahat bir şekilde görünce, merak edip kendisine sordu:

- Senin bu bulunduğun yer neresidir?

- Cennettir.

- Peki dünyada iken, İslâm dînine sen inanmazdın, nasıl oldu da Cennete girdin?

- Doğru, son zamanlarıma kadar Müslüman değildim. Fakat, vefâtıma yakın, îmân edip, Müslüman oldum.

- Bu nasıl oldu?

- Bu büyük ni'mete kavuşmama sebep şu: Bir gün Ramazanda çocuğumu açıkta yemek yediği için azarlayıp, oruca hürmet etmesini istemiştim. Cenâb-ı Hak, beni bu hürmetim sebebiyle âhir ömrümde, îmân ile şereflendirdi. Gördüğün gibi Cennette rahat içindeyim.

Bu ay'ı, âhıreti kazanmak için fırsat bilip, elden geldiği kadar ibâdet etmeli, Allahü teâlânın râzı olduğu işleri yapmalıdır.

Allahü teâlânın gadabına sebep olabilecek bütün kötülüklerden, harâmlardan sakınmak, îmân, ibâdet bilgilerini, harâmları öğrenmek, kul haklarından sakınmak, varsa helâlleşmek, günâhlardan tevbe etmek lâzımdır.

Herşeyden önce, i'tikâdı düzeltmelidir. Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği i'tikâdı öğrenmek ve buna göre inanmak lâzımdır. İ'tikâd düzgün olmazsa, tutulan oruçların, yapılan diğer ibâdetlerin, bir fâidesi olmaz.

Çünkü, i'tikâdı bozuk olanların, muhakkak Cehenneme gidecekleri hadîs-i şerîfte bildirilmiştir. Bunun için, Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdığı ilmihâl kitaplarını alıp okumalı, doğru îmânı öğrenmeli, ibâdetleri yapmalı, harâmlardan sakınmalıdır.

Tevbe istigfâr etmeli, af dilemeli Allahü teâlâ, şartlarına uygun yapılan tevbeleri kabûl edeceğini va'detmiştir. Böyle mübârek günleri, ayları fırsat bilip, çok çok tevbe istigfâr etmeli, affedilmek için, cenâb-ı Hakka yalvarmalıdır.

Sonra ibâdetleri, harâm ve helâl olanları öğrenmeli ve bunlara göre ibâdet yapmaya çalışmalıdır. Kıymetli zamanlarda bu bilgileri okumak, öğrenmek, nâfile namazdan ve diğer bütün nâfile ibâdetlerden çok kıymetlidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 OCAK 1997 · KAYIT 11109

Oruç tutmamakta özür

Hasta, hastalığının artmasından veya iyi olmasının gecikmesinden yâhut şiddetli ağrı gelmesinden korkar ise, oruç tutmayıp sonra kazâ eder. Buna, Müslüman mütehassıs doktor karar verir.

Dînimiz, insana yapamıyacağı işleri yüklememiştir. İbâdetlerde her türlü kolaylığı göstermiştir. Meselâ, hasta, hastalığı artacak ise; hâmile kadın, süt veren kadın, harbeden asker zayıf olursa, oruç tutmaz. İyi olunca kazâ eder.

Sefere çıkan, ya'nî 104 kilometreye gitmek için niyet ederek yola çıkan, seferî olur. Böyle misâfir, ertesi gün oruç tutmayabilir ve tutmadığı günleri Ramazandan sonra kazâ eder ise de, zarar etmezse, tutması efdaldir.

Yolda ve onbeş günden az kalacağı yerde tuttuğu orucu bozarsa, keffâret lâzım olmaz. Misâfirliği bitip evine gelince veya gittiği yerde onbeş gün veya daha fazla kalmaya niyet edince, tutmadığı günleri Ramazandan sonra kazâ eder.

Dînimizde herşeyin bir ölçüsü, sınırı vardır. Herkes kendi kafasına göre hüküm veremez. Dînin bildirdiği kaideye uyulur.

Kimler oruç tutmaz Hasta, hastalığının artmasından veya iyi olmasının gecikmesinden yâhut şiddetli ağrı gelmesinden korkar ise, oruç tutmayıp sonra kazâ eder. Bu, Tabîb-i müslim-i hâzık'ın söylemesi ile anlaşılır. Hâzık; mütehassıs, uzman olmak demektir. Kâfir ve fâsık, ya'nî büyük günâh işlediği bilinen tabîbe muâyene ve tedâvî, zarûrî hâllerde câizdir. Fakat bunların sözleri ile ibâdet bozulmaz. Orucunu bozarsa, keffâret lâzım olur.

Ba'zı ağır hastalar hariç hemen hemen her hasta oruç tutabilir. Yıllarca oruç tutturulmayan birçok hastaya, yakinen tanıdığımız dahiliye mütehassısı bir doktor, oruç tutturdu. İlâçların alınma zamanlarını oruç vaktine, ya'nî sahura ve imsâka göre ayarladı. Hastaların en ufak bir sıkıntısı olmadı.

Yeter ki doktor, hastasının oruç tutmasını istesin. Peşin hükümlü olmasın. Tedâviyi ona göre ayarlar. Bu olmıyacak bir iş değildir. Bunun için dînimiz, her doktorun değil, o branşta mütehassıs olma şartını ve Müslüman olması şartını getirmiştir. Mütehassıs olmazsa yanlış karar verebilir. Sâlih Müslüman değilse,

dînin emir ve yasaklarına önem vermiyeceği için, bunun sözünü de ölçü kabûl etmemiştir.

İhtiyar olup, ölünceye kadar Ramazan orucunu veya kazâya kalmış oruçlarını tutamıyacak kimse ve iyi olmasından ümit kesilen hasta, oruç tutmaz, fakat gizli yer. Böyle kimse zengin ise, hergün için bir fıtra, ya'nî binyediyüzelli gram buğday veya un veya kıymeti kadar altın veya gümüş parayı, bir veya birkaç fakîre verir. Ramazanın başında veya sonunda toptan hepsi bir fakîre de verilebilir. Fidye verdikten sonra hasta iyileşirse, Ramazan oruçlarını ve kazâ oruçlarını tutar.

Oruca, zamanında başlanmaz, imsâk uzatılırsa oruç tehlikeye girerek kazâya kalabilir. Şimdi farklı imsâkiyeler kullanılmakta. Yıllardır, hattâ asırlardır kullanılan, İslâm âlimlerinin tesbit ettiği ve zamanımıza gelene kadar, âlimlerimizin, evliyânın kullandıkları bir namaz vakitleri cetveli vardı. Bir de şimdi, gerçek ma'nâda, inandırıcı, ilmî bir dayanağı olmadan, değiştirilmiş namaz vakitleri cetveli var.

Türkiye Gazetesi takvimi Yeni cetvelde, meselâ, imsâk vakti 15-20 dakika uzatıldı. Bu değişikliği mahzûrlu gören, ba'zı takvimler, orucun ve namazın tehlikeye girmemesi için, yapılan bu yeni değişikliğe uymadılar. Eskiden beri kullanılagelen cetveli, aynen devam ettirdiler. Bir kısım takvimler de hiçbir ilmî araştırma yapmaksızın, Diyânete körü körüne uyarak yeni cetvele göre hareket ediyorlar. Böylece namaz vakitlerinde, oruca başlanmada, ikilik, ihtilaf çıkmış oldu. Türkiye Gazetesi Takvimi eski takvimi aynen devam ettiriyor.

Bir asırdan fazla zamandır kullanılan, İslâm büyüklerinin tatbik ettikleri cetveli bir kenara bırakıp, ilmî bir dayanağı olmıyan yeni cetvele uymak akıl işi değildir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 OCAK 1997 · KAYIT 11110

Her geceyi Kadir bilmek

Kadir gecesi, çok kıymetli bir gecedir. Böyle kıymetli bir gecenin fazîletinden mahrûm kalmamak için, Ramazan-ı şerîfin her gecesini ibâdetle, tevbe etmekle, Kur'ânı kerîm okumakla ihyâ etmeye çalışmalıdır.

Kadir gecesinin günü kesin olarak bildirilmemiştir. Ramazan-ı şerîfin başından sonuna kadar, herhangi bir gecede olabileceği, hadîs-i şerîflerle bildirilmiştir.

Mübârek geceler, islâm dîninin kıymet verdiği gecelerdir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı için, ba'zı gecelere kıymet vermiş, bu gecelerdeki, duâ ve tevbeleri kabûl edeceğini bildirmiştir. Kullarının çok ibâdet yapması, duâ ve tevbe etmeleri için bu geceleri sebep kılmıştır.

Kıymetli geceye, kendinden sonra gelen günün ismi verilir. Önceki günü öğle namazı vaktinden, o gecenin fecrine kadar olan zamandır. Yalnız, Arefe ve üç kurban günlerinin geceleri böyle değildir. Bu dört gece, bu günleri takip eden gecelerdir. Bu geceleri ihyâ etmeli, ya'nî kazâ namazları kılmalı, Kur'ân-ı kerîm okumalı, duâ, tevbe etmeli, sadaka vermeli, Müslümanları sevindirmeli, bunların sevâblarını ölülere de göndermelidir.

Saygı göstermek nasıl olur?

Bu gecelere saygı göstermelidir. Saygı göstermek, günâh işlememek ve ibâdet etmekle olur.

Ayların içinde, Receb, Şa'bân ve Ramazan ayları diğerlerinden daha fazîletlidir. Bu ayların içinde de, ba'zı geceler ve günler, diğerlerine göre daha fazîletlidir.

Receb ve Şa'bân ayındaki günler, geceler bellidir. Ramazan-ı şerîfin içinde gizlenmiş olan Kadir gecesi ise, kesin olarak bildirilmemiştir.

Âlimlerimiz buyurdu ki: "Allahü teâlâ, beş şeyi beş şey içinde gizlemiştir. Rızâsını tâ'atta, gazâbını günâhlarda, kıymetli olan orta namazı beş vakit namaz içinde, evliyâsını insanlar içinde, Kadir gecesini de Ramazan ayında gizlemiştir."

Bir kimse, Peygamber efendimize gelerek, Kadir gecesinin ne zaman olduğunu suâl etti. Resûlullah efendimiz, cevâben buyurdu ki:

- Ramazanın birinci gecesi idi, geçti.

Bir seferinde de hazret-i Âişe vâlidemiz Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah! Kadir gecesi ne zaman?

Resûlullah efendimiz Âişe vâlidemize buyurdu ki:

- On üçüncü gece idi geçti.

Değişik zamanlarda Kadir gecesinin vakti ile alâkalı sorulan suâllere, Peygamber efendimiz, değişik cevaplar vermiştir. İslâm âlimlerinden ba'zısı, hadîs-i şerîflerde bildirilen değişik zamanlar sebebi ile, Kadir gecesini, Ramazan-ı

şerîfin başından itibaren aramak lâzım olduğunu bildirmişler ve bunun için de mümkün olduğu kadar her geceyi ihyâ etmeye çalışmalıdır, buyurmuşlardır.

Kadir gecesinden gâfil olmamak için Kadir gecesi, çok kıymetli bir gecedir. Böyle kıymetli bir gecenin fazîletinden mahrûm kalmamak için, Ramazan-ı şerîfin her gecesini ibâdetle, tevbe etmekle, Kur'ân-ı kerîm okumakla ihyâ etmeye çalışmalıdır. Kadir gecesinin fazîleti hakkında hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Kabirde aydınlık istersen, Kadir gecesinin karanlığında ibâdet eyle!)

(Kadir gecesini ihyâ edene, bir saatlik sevâb olarak, yüz senelik ibâdet sevâbı verilir.)

(Allahü teâlâ: "İzzet ve Celâlime yemin ederim ki, Kadir gecesini ihyâ edenin günâhlarını bağışlarım. Kıyâmette suâl sormam. Onu Cehennem ateşinde yakmam" buyurdu.)

Mübârek ayların, gecelerin, günlerin kıymetini bilmeli, böyle zamanlarda, çok tevbe istigfâr etmeli, ağlamalı, affolunmak için yalvarmalıdır. Herkes kendi hâline göre bir miktar ibâdet etse, o geceyi ihyâ etmiş sayılır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 OCAK 1997 · KAYIT 11111

Orucu bozan şeyler

Gıda veya devâ ya'nî ilâç olarak, faydalı birşey yemek, içmek; zevk, keyif veren birşeyi ağızdan almak ve cima', orucu bozar. Orucu bozan bu şeyler, bilerek yapılınca hem kazâ, hem de keffâret gerekir.

İlmihâl kitaplarında orucu bozan ve keffâret gerektiren hâller için genel kaideler bildirilmiştir. Genel kaide olarak, gıda veya devâ ya'nî ilâç olarak, faydalı birşey yemek, içmek; zevk, keyif veren birşeyi ağızdan almak ve cima', orucu bozar. Orucu bozan bu şeyler, bilerek yapılınca hem kazâ, hem de keffâret gerekir.

Orucu bozup kazâ ve keffâret gerektiren şeylerden ba'zıları şunlardır:

1- Oruçlu iken, bilerek yiyip içmek.

2- Kan aldırmak, gıybet etmek gibi orucu bozmadığı iyi bilinen şeylerden sonra, orucun bozulduğunu sanarak bile bile yemek.

3- Boğaza kaçan yağmuru, kar'ı istiyerek yutmak. İstemeden boğazına kaçarsa, sadece kazâ gerekir.

4- Sigara içmek.

Kazâ gerektiren hâller Orucu bozup sadece kazâ gerektiren hâller:

1- Hatâ ile meselâ, abdest alırken boğaza su kaçması.

2- Kulağa yağ, ilâç damlatmak, derideki yaradan içeri girecek ilâç koymak.

3- Vücuda, iğne ile ilâç ve aşı şırınga etmek.

4- Kağıt, pamuk, ot, pişmemiş pirinç, darı, mercimek tanesi gibi ilâç ve gıda olmıyan birşeyi yutmak.

5- Zorlıyarak ağız dolusu kusmak.

6- Dişlerin kanamasında, yalnız kanı veya tükürükle aynı miktardaki karışık kanı yutmak.

7- İmsâk vaktinden sonra, daha gece zannederek yiyip içmeye devam etmek.

8- Güneş battı, ezân okundu zannederek, iftâr vakti gelmeden yimek.

9- Oruçlu olduğunu unutup, yiyip içtikten sonra, orucum bozuldu diyerek, yiyip içmeye devam etmek.

10- İstimna, (Mastürbasyon) yapmak.

11- Tahâretlenirken içeri su kaçırmak.

12- Lavman yaptırmak, orucu bozar. Kadınların, kadın hastalıklarından muayenelerinde ba'zı hâllerde de oruç bozulur.

13- Zorla orucu bozdurulmuş olmak.

14- Burna sıvı ilâç damlatmak.

15- Burna kolonya çekmek. Burna çekmeyip sadece koklarsa bir zararı olmaz.

16- Başkalarının içtiği sigara dumanını istiyerek çekmek.

17- Diş çektirmek için uyuşturucu iğne vurdurmak.

18- Astım hastalarının, kriz hâlinde ilâçlı sprey kullanmaları orucu bozar. İlâçsız oksijen gazı bozmaz. Hasta olmadan ilâçlı sprey kullanılırsa kazâ ve keffâret gerekir.

19- Hastaların, dil altından, yutmasa da ilâç alması orucu bozar. Kalb rahatsızlığı için sağlam deri üzerine konan ve derinin gözeneklerinden emilerek

kalbe fayda veren ilâç, sağlam deri üzerine konulduğu için orucu bozmaz.

20- Kadınların ve erkeklerin ilâç olarak fitil kullanmaları orucu bozar. Fakat gusül gerektirmez.

Oruç çeşitleri Oruç üç çeşittir:

1- Avâmın orucu.

2- Âlimlerin orucu.

3- Peygamberlerin orucu.

Avâm oruç tutar, sadece yemezler içmezler, fakat kötülüklerden, günâhlardan uzak durmazlar. Âlimler ise, kötülüklerden, günâhlardan uzak dururlar. Enbiyâ ise, şüpheli şeylerden de kaçar. Tutulan orucun sevâbı da bu sınıflamaya göre artar.

Oruç tutanların bayramı da üç çeşittir:

Câhiller, oruç tutup iftâr edince yerler, içerler, bizim bayramımız budur, derler. Alimler ise, akşam olup iftâr edince, Cenâb-ı Hak eğer bizim orucumuzu kabûl etmiş ise, bu bizim bayramımızdır, derler. Peygamberlerin bayramı ise, oruçlarının kabûl olmasıyla beraber, Cenâb-ı Hak râzı olduysa bayram ederler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 OCAK 1997 · KAYIT 11112

Orucu bozmayan şeyler

Orucu bozmayan, fakat sevâbını azaltan şeylerden de kaçınmak lâzımdır. Oruç tutanlara va'dedilen büyük sevâba kavuşmak için hadîs-i şerîflerde bildirilen husûslara da dikkat etmek lâzımdır.

Orucu bozmayan, fakat sevâbını azaltan şeylerden de kaçınmak lâzımdır. Oruç tutanlara va'dedilen büyük sevâba kavuşmak için bu şarttır.

Bir ibâdeti yaparken, o ibâdetin farzlarını, vâciblerini, sünnetlerini, mekrûhlarını ve müfsitlerini ya'nî bozan şeyleri de bilmek lâzımdır. Bunlar bilinmezse, yapılan ibâdet sıhhatli olmaz. Hattâ öyle olur ki, ibâdet yaptığımızı zannettiğimiz hâlde, o ibâdet bozulmuş, ibâdet olmaktan çıkmış olabilir.

Meselâ, orucun farzlarından birisi, orucun başlayış vaktinden bitiş zamanına kadar, orucu bozan şeylerden sakınmaktır. Başlayış vaktinden sonra ve bitiş vaktinden önce birşey yenir ve içilirse oruç bozulur. Bunun için orucun farzlarını, mekrûhlarını ve müfsitlerini, ya'nî orucu bozan hâlleri ve bozmayan şeyleri iyi bilmek lâzımdır.

Orucu bozmayan şeylerden ba'zıları:

1- Oruçlu olduğunu unutarak yiyip içmek.

2- İhtilâm olmak.

3- Tentürdiyot ve yağ sürünmek ve sürme çekmek. (Bunların rengi, kokusu tükürükte, idrarda belli olsa bile orucu bozmaz.)

4- Gıybet etmek. (Gıybet orucu bozmaz ise de, harâmdır, orucun sevâbını azaltır.)

5- İstemiyerek ağız dolusu kusmak.

6- İsteyerek, zorlayarak, biraz kusmak.

7- Kulağına su kaçmak.

8- Ağzına, burnuna, boğazına toz, duman ve sinek kaçmak.

9- Oksijen gazı tüpü ile sun'î hava verilmek. (Gazın içine ilâç konmuş ise bozar.)

10- Başkalarının içtiği sigaranın dumanı, sakındığı hâlde ağzına, burnuna girmek.

11- Ağzını yıkadıktan sonra, ağzında kalan yaşlığı tükürük ile yutmak.

12- Gözüne ilâç koymak.

13- Diş çukuruna ilâç koymak. (Tadı boğazda duyulsa bile bozmaz.)

14- Yutmadan yemeğin tadına bakmak.

15- Çiçek, kolonya koklamak. Kolonyayı koklamayıp burnuna çekerse bozulur.

16- Dişleri arasında sahur vaktinden kalan, nohuttan küçük şeyi yutmak.

17- Gelen kusuntunun geri gitmesi.

18- Orucu bozmaya niyet edip de bozmamak.

19- Diş çektirince gelen kanı tükürmek, yâhut tükürükten az ise yutmak da orucu bozmaz.

Orucun sevâbını gideren beş şey Orucu bozmıyan, fakat sevâbını azaltan şeylerden de kaçınmak lâzımdır. Oruç tutanlara va'dedilen büyük sevâba kavuşmak için hadîs-i şerîflerde bildirilen şu husûslara da dikkat etmek lâzımdır:

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Beş şey orucun sevâbını giderir: Yalan, nemime ya'nî söz taşımak, gıybet, yabancı kadına şehvetle bakmak ve yalan yere yemin.)

(Gıybetle meşgul olan kimselerin orucu hakîkatte oruç değildir.) [Ya'nî sadece oruç borcundan kurtulur, va'dedilen sevâba kavuşamaz.] Peygamber efendimiz; "Yâ Rabbî, dilimi yalandan, kalbimi nifâktan, amelimi riyâdan, gözümü hıyânetten temizle ve koru! Gönülden geçenler senden gizli değildir" şeklinde duâ etmemizi tavsiye ederlerdi.

Bunun için oruçlu olanın, riyâdan, gösterişten uzak durması, sadece Allah rızâsını düşünmesi lâzımdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 OCAK 1997 · KAYIT 11113

Orucun sağlık üzerine etkisi

Oruçlu iken, hücre arası su azaldığından, küçük tansiyon azalarak damarların üzerindeki baskı kalkar. Bunun için oruç tutanların damarları ve küçük tansiyonları dâimâ sağlıklı olmaktadır.

Allahü teâlâ, kullarına faydalı şeyleri emreder. Zararlı şeyleri emretmez. Cenâb-ı Hakkın her emrinde, bizim bilemediğimiz nice faydalar mevcuttur. Fakat mü'min, emirleri yaparken, fâideli sebebi için değil, Allahü teâlânın emri olduğu için yapar. Harâm ve mekrûhlardan da aynı şekilde sakınır. Bunun için mü'min, gayrı müslimlerin, din düşmanlarının sözlerine aldanmaz.

İbâdet emredildiği için yapılır Mü'min, ibâdetlerini cenâb-ı Hak emrettiği için yerine getirir. Fakat bu emirlerin fâidelerinden, hikmetlerinden ba'zısını araştırmanın, bilmenin de bir zararı yoktur. Hattâ ibâdetlerin fâidelerini, hikmetlerini öğrenmenin fâidesi bile olmaktadır. Ancak bu ibâdetin hikmeti budur demek uygun değildir. Bilmediğimiz daha birçok hikmetleri olabilir.

Allahü teâlâ, insanı ve bütün varlıkları âciz, muhtaç olarak yaratmıştır. Bedenin çeşitli şeylere ihtiyâcı vardır. Hastalandığı zaman, tedâvi olmaya muhtaçtır. Hastalıkların çeşitli sebepleri mevcuttur. Bunların ekserîsi ise, çok yemekten ileri gelmektedir. Az yiyenin vücûdu sağlıklı olur. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Oruç tutun, sıhhat bulun!)

Orucun insan sağlığına te'sîri, sayılamıyacak kadar çoktur. Bunların içinde en önemlileri, karaciğer ve damarlar üzerindeki te'sîrleridir.

Karaciğer, vücûdun, muazzam kompüterlerle çalışan kimya lâboratuarı gibidir. Karaciğer, bir taraftan sindirim için çok büyük mes'ele olan yağları sindirir, eritir, diğer taraftan da besinleri depo eder, ihtiyaca göre onları çözer. Ayrıca karaciğer, vücûda giren mikroplara karşı, fâideli zehirler üretir. Kemik iliğinde kan yapan hücreler için, temel maddeler hazırlar.

Vitamin ve hormonlar ile kandaki iyot dengesinin bütün faaliyetinden karaciğer sorumludur. Bunun için karaciğer hücreleri, yirmidört saat durmadan çalışmak mecburiyetindedir. Çok yemek ve içmek, karaciğer hücreleri için çok zararlıdır. Aşırı derecede çalışan karaciğer hücreleri, Ramazan-ı şerîfte, oruç tutmak suretiyle dinlenmektedir. Böylece karaciğer, bir sene müddetle daha kuvvetli çalışma imkânı bulmaktadır.

Bugün yapılan tıbbî araştırmalarda, gençliğinden i'tibâren oruç tutan kimselerin karaciğer bozukluğu ile ilgili rahatsızlık çekmediği tesbit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda, zayıf, güçsüz kimselerin oruç tuttukları zaman, daha kanlı canlı hâle geldikleri görülmüştür.

Orucun, karaciğer üzerindeki bu etkisinin yanı sıra damarlar üzerindeki etkisi de insanı hayretler içinde bırakmaktadır. Damarların en büyük düşmanı, kandaki aşırı besin maddeleri ve bilhassa bu maddelerin yakılamıyan artıklarıdır. Bu artıklar, ihtiyarlığın, yıpranmanın sebebi olarak gösterilmektedir.

Oruç, hastalıklardan korur Oruç, damarlardaki besin artıklarının birikmesine mâni olmaktadır. Yapılan araştırmalarda, kandaki besin maddelerinin, iftâr vaktine doğru, belli sınırları koruyarak, sonuna kadar yandığı tesbit edilmiştir.

Oruçlu iken, hücre arası su azaldığından, küçük tansiyon azalarak damarların üzerindeki baskı kalkar. Bunun için oruç tutanların damarları ve küçük tansiyonları dâimâ sağlıklı olmaktadır.

Oruç, bir sene boyunca durmadan çalışan mide ile beraber bütün sindirim organlarının dinlenmesi ve insan vücûdunun bir tasfiyeye tâbi' tutulmasıdır. İnsanlarda en çok görülen rahatsızlık, sindirim bozukluğudur. Şişmanlık, kalb ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliğine sebep olmaktadır. Oruç, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazîfesi yaptığı gibi, bir de tedâvî vâsıtasıdır. Bugün, doktorlar birçok hastalıktan kurtulmak için, perhîz lâzım olduğunu bildirmektedir.

Oruç ile, insanın güçlü bir irâde kuvveti kazanacağı şüphesizdir. Bu sebep ile alkol, uyuşturucu gibi, kötü alışkanlıklardan oruç vesîlesi ile kurtulanlar çok görülmektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 OCAK 1997 · KAYIT 11114

İhlâs Vakfı ve hizmetleri

Hayır hasenât yer ne kadar çok faydalı hizmet yapıyorsa, yardımı yapanın sevâbı o kadar artar.

Ramazan-ı şerîf ayında sadaka ve bütün nâfile ibâdetlere verilen sevâb, başka aylarda yapılan farzlar gibidir. Bu ayda yapılan bir farz, başka aylarda yapılan yetmiş farz gibidir.

Bunun için bu ayda hayır hasenâtı, sadakayı çoğaltmak lazımdır. Ayrıca verilen sadaka, yapılan her iyilik çeşitli belâları önler. Sadakanın fazîleti çoktur. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Suyun ateşi söndürdüğü gibi, sadaka da günâhları yok eder.)

(Sadaka vermekte acele edin; çünkü belâ sadakayı geçemez.)

(Sadaka, kabir azâbından korur. Kıyâmette de sâhibini himâyesi altına alır.)

(İyilik ömrü artırır, sadaka günâhları giderir ve kötü ölümden korur.)

Malı çok olup da zekât, sadaka vermiyen kimse, sıkıntı içinde yaşar. Hadîs-i şerîfte, (Gerçek fakîr, malı olduğu hâlde sadaka vermiyendir) buyuruluyor. Az da olsa vermeye alışmalıdır! İmâm-ı Şâfi'î hazretleri, "Almayı seven, vermekten hoşlanmayan kimselerle arkadaşlık etmek uygun değildir" buyuruyor.

Hayır hasenât malı eksiltmez!

Peygamber efendimiz yemîn ederek, (Sadaka malı eksiltmez, sadaka vermekle mal eksilmez) buyuruyor. Sadaka verenin malının bereketi artar. Az malı çok iş görür.

İlim tahsili yapılan yerlere, gerek zekât, fıtra, adak ve akîka şeklinde, gerekse doğrudan yardım, insanı kazâlardan belâlardan korur. Dünyada, sıhhat ve âfiyet içinde bir ömür sürmeye sebep olur. Ayrıca farz olan cihâd ve ilim yayma sevâbına kavuşulur. Böylece yardım yapan kişi, hem dünyada hem de âhırette çok büyük ni'metlere kavuşmuş olur.

İlim yaymanın sevâbını sevgili Peygamberimiz şöyle ifâde buyuruyor:

(Bütün ibâdetlere verilen sevâb, Allah yolunda gazâya verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Gazânın sevâbı da, emr-i ma'rûf ve nehy-i anilmünker ya'nî dînin emir ve yasaklarını yayma sevâbı yanında, denize göre bir damla su gibidir.)

İhlâs Vakfı, öğrenci yurtlarında binlerce üniversiteli fakîr öğrenciyi ve bilhassa Türk dünyasından gelen muhtaç öğrencileri barındırmaktadır. Onların her türlü ihtiyâçları, hayır sever Müslümanların yardımları ile sağlanmaktadır.

Gerçek ma'nâda, dîne hizmet eden İhlâs Vakfı'na her ne şekilde olursa olsun yardım eden, hadîs-i şerîfte ifâde buyurulan bu üç sevâba da kavuşmuş olur.

Onbinlerce gence imkân Hayır hasenât yapılan yer ne kadar çok faydalı hizmet yapıyorsa, yardımı yapanın sevâbı o kadar artar. İhlâs Vakfı senelerdir, hayır sever vatandaşlarımızın yaptıkları yardımları, en iyi şekilde değerlendirmektedir. İhlâs Vakfı'nın hizmetlerinden birkaçı şöyle sıralanabilir:

1- Türk dünyasından gelen öğrencilere yardım: Anadolu'dan ve Türk dünyasından yüksek tahsîl için yurdumuza gelen onbinlerce genç yavrumuzun, en güzel şekilde yetiştirilmesi için, yurt, iskân ve iâşeleri temîn edilmekte ve her gün üç öğün yemek verilmektedir.

2- Yurt hizmetleri: Türkiye'nin her yerine yurt açma çalışmaları devam etmektedir. Şimdilik açılan yur sayısı 45 tir.

3- Burs: Türk dünyasından gelen 500 öğrenciye her ay, karşılıksız burs verilmektedir. Sayıları 15 bin civârında olan fakîr ve muhtâç öğrencilerin tamamına, her ay 1 milyon lira burs verilebilmesi için, ayda 15 milyar liraya ihtiyâç olmaktadır. Bu sebeple İhlâs Vakfı tarafından Vakıflar Bankası

Nuruosmaniye Şubesinde 20007042 nolu Türk Dünyası öğrencilerine yardım hesâbı açılmıştır. Hayırseverlerin bu konuda yardımcı olması beklenmektedir.

4- Muhtâçlara gıdâ yardımı: Her ay, bir âilenin temel ihtiyâcı olan gıdâ paketleri, yüzlerce muhtâç âileye dağıtılmaktadır.

5- Kitap hizmetleri: Mu'teber eserlerden alarak hazırlanan Türkçe kitaplar, İngilizce, Fransızca, Almanca, Arnavutça, Rusça, Arapça, Farsça ve Urdu dillerine de tercüme edilerek, dünyanın her tarafındaki üniversitelere, kültür teşekküllerine, kütüphanelere, araştırmacılara ve İslâmiyeti öğrenmek isteyen herkese, ücretsiz olarak gönderilmektedir. Bu eserleri okuyan yüzlerce kişinin İslâmiyetle şereflendiği sevinçle müşâhede edilmektedir.

Not: Vekâlet yoluyla zekât, fıtra verecek veya yardımda bulunacak kimseler, İhlâs vakfı genel merkezi vâsıtası ile irtibat kurabilirler. İhlâs Vakfı genel merkezinin telefonu (0212) 513 99 00 (20 hat) - 511 66 73, faksı ise (0212) 513 68 57'dir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 OCAK 1997 · KAYIT 11115

Oruç bütün semâvî dinlerde vardı

Bütün semâvî dinlerde, nefsin arzûlarını yapmamak, Allahü teâlâya yaklaşmaya vesîle olur. Açlık, nefsin şehvetini kırar. Bunun için her dinde riyâzet, açlık kıymetli tutulmuştur.

Oruç tutmak her dinde farz idi. Mûsâ aleyhisselâmın dîninde vardı. Îsâ aleyhisselâmın dîninde de vardı. Meselâ, Matta İncîlinin dördüncü bâbının başında, (Îsâ aleyhisselâmın şeytan ile çölde imtihan olurken, kırk gün oruç tutup, sonradan acıktığı) ve altıncı bâbta da, (Oruç tuttuğunuz zaman, ikiyüzlüler gibi yüzünüzü ekşitmeyin) diye yazılıdır. Bunlardan, hem Îsâ aleyhisselâmın kendisinin oruç tuttuğu, hem de ihlâs ile yalnız Allah rızâsı için oruç tutmayı emretmiş olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Ba'zı Hıristiyanlar, (Oruç tutmak gibi ağır bir yükü insanlara yüklemek yerine, insanın yalnız bozuk, kötü niyetlerden ve bâtıl düşüncelerden kendini

uzaklaştırmasını herkese tavsiye ederiz) demektedirler. Bunlar kendi dinlerini de bilmiyorlar.

Allahü teâlâ ağır yük yüklemez Bunların iddia ettiği gibi oruç ağır bir yük değildir. Allah, insanlara ağır yük yüklemez. Oruç, yalnız aç ve susuz durmaktan ibâret değildir. Orucun, maddî ma'nevî birçok faydaları vardır.

Oruç, şeklî ve lüzûmsuz amel değildir. İlim, irfân sâhibi olanların ma'lûmu olduğu üzere, beden; rûhun mekânı ve nefsin arzûlarının dönüp durduğu yerdir. Nefsin cismânî arzûları ne kadar galip olursa, rûhânî gelişme o kadar az olur. Hattâ hiç olmaz. Bütün semâvî dinlerde, nefsin arzûlarını yapmamak, Allahü teâlâya yaklaşmaya vesîle olur. Açlık, nefsin şehvetini kırar. Bunun için her dinde riyâzet, açlık kıymetli tutulmuştur. İslâmiyette orucun üç derecesi vardır:

1- Avâm orucu: İslâmiyetin, ta'yîn ettiği zaman içerisinde, Ramazan ayında, gündüzleri yemek ve içmek ve cimâ'dan ya'nî bilinen orucu bozan şeylerden kendini uzak tutanların orucudur.

2- Havâs orucu: Umûmî oruçta şart olan şeyleri yapmakla beraber, göz, kulak, dil, el, ayak ve bütün a'zâsı da Allahü teâlânın emirlerini yerine getirip, harâm ve mekrûh kıldığı şeylerden uzaklaşanların orucudur.

3- Evliyânın orucu: Yukarıda avâm ve havâs oruçlarında zikrettiğimiz şeyleri yapmakla beraber, kalbleri, dünya düşüncelerinden ve Allahü teâlâya yaklaşmaya mâni olacak düşüncelerden ve mâsivâdan, ya'nî Allahü teâlâdan gayrı her şeyden yüz çevirip sakınanların orucudur.

İbâdetlerin en kıymetlisi İslâm dîninde ibâdetlerin dereceleri vardır:

Birinci derece: İbâdetlerin en kıymetlisi ve en efdâli, harâmlardan sakınmaktır. Harâmı gördüğü zaman, yüzünü çevirenin kalbini, Allahü teâlâ îmân ile doldurur. Bir kimse, harâm işlemeye niyet eder ve o harâmı işlemezse, ona günâh yazılmaz. Harâm işlemek, Allahü teâlâya karşı gelmek olduğundan, ondan sakınmak da, ibâdetlerin en efdâli olmuştur.

İkinci derece: Farzları yapmaktır. Farzların terki büyük günâhtır. Allahü teâlânın yapınız diye emrettiği şeylere farz denir. Farzları yapmak, çok kıymetlidir. Hele farzların unutulduğu, harâmların yayıldığı bir zamanda, farzları yapmak, daha çok kıymetlidir. Farzları yapanlara büyük ecir ve mükâfatlar vardır.

Üçüncü derece: Tahrîmî mekrûhlardan, ya'nî harâma yakın mekrûhlardan sakınmaktır. Tahrîmî mekrûhlardan sakınmak, vâcibleri yapmaktan daha

kıymetlidir.

Dördüncü derece: Vâcibleri yapmaktır. Vâcibleri yapmak da, farz kadar olmasa bile, çok sevâbdır. Vâcibler de Allahü teâlânın emridir. Fakat farzlar gibi delili sabit değildir.

Beşinci derece: Tenzîhî mekrûhlardan sakınmaktır. Tenzîhî mekrûh demek, helâle yakın olan mekrûhlar demektir.

Altıncı derece: Müekked sünnetleri yapmaktır. Sünnetleri terketmek, günâh değildir. Özürsüz devamlı terketmek ise, küçük günâhtır. Sünneti beğenmemek ise küfürdür.

Yedinci derece: Nâfileler ve müstehâblardır. Nâfileleri yapıp yapmamakta Müslümanlar serbesttir. Yapmıyana, terkedene cezâ olmadığı hâlde, iyi niyet ile yapana ecir ve mükâfât vardır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 OCAK 1997 · KAYIT 11116

Orucun faydası ilmen sâbittir

İslâm dîninde, zorluk, işkence yoktur. Sağlığını fedâ ederek, hastalanarak ibâdet etmeyi Allahü teâlâ hiçbir zaman istememiştir. Allahü teâlâ, çok kerîm, gafûr ve rahîmdir. Tevbe edenleri affedici ve merhamet edicidir.

Hiçbir ibâdetin insana zararı olmaz. Zaten ibâdetler insanın faydasınadır. İslâmın beş şartından biri olan orucun da sayısız faydası vardır. Bilâkis mideye, diğer organlarımıza sağlık açısından çok faydalıdır. Bu husûs, bugünkü modern tıp mütehassısları tarafından, açık ve kesin bir şekilde isbât edilmiştir. İlmin yeni bulduğu bu tesbiti, Peygamber efendimiz, (Oruç tutunuz, sıhhat bulunuz) hadîs-i şerîfi ile bindörtyüz sene önce bildirmişti.

Zaten, midesinden rahatsız olan kimse, hâmile kadın, süt veren kadın ve hastalığının artacağından korkan kimse, harp eden asker ve seferî, ya'nî yolculuğa çıkan yolcular oruç tutmayabilirler.

Orucun sağlığa zararlı değil, bilâkis çok faydalı olduğuna birkaç misâl verelim:

Oruç ile, bir sene boyu durmadan çalışan mide ile beraber bütün sindirim sistemi istirahate sevkedilmekte ve insan vücûdu dinlenmeye tâbi tutulmaktadır. Böylece, sindirim sistemi dinlendirilmiş olur.

Orucun koruyucu özelliği vardır İnsanlarda en çok görülen rahatsızlık, hazım, sindirim bozukluğudur. Sindirim bozukluğu; şişmanlık, kalb ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliği gibi birçok hastalıklara sebep olmaktadır. Oruç, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazîfesi yaptığı gibi, bir de tedâvî vâsıtasıdır. Bugün birçok hastalıktan kurtulmak için, perhîz lâzım olduğu herkesçe bilinmektedir.

Oruç, vücuttaki karbonhidrat, protein ve bilhassa yağ depolarının harekete geçirilmesini sağlar. Oruç sâyesinde zararlı maddeleri süzmekten kurtulan böbrekler, bir revizyona, tamîre girerek, dinlenme ve yenilenme imkânı bulurlar.

Oruç, senede bir ay, ya'nî Ramazan ayında, yalnız gündüzleri orucu bozan şeylerden uzaklaşmak demektir. Orucun, dünyadaki faydalarından biri insanlara açlığın ve susuzluğun ne demek olduğunu öğretmektir. Tok, hiçbir zaman acın hâlinden anlamaz ve ona merhamet etmez. Oruç, bundan başka, nefsi zapturapt altına almaya sebep olur.

Oruç tutamayacak olan çok ihtiyâr, hasta kimseler, (Fidye), ya'nî fakîrlere sadaka vererek bu borçlarını edâ ederler. Bunu da veremiyenleri Allahü teâlâ mes'ûl tutmaz.

İslâm dîninde, zorluk, işkence yoktur. Sağlığını fedâ ederek, hastalanarak ibâdet etmeyi Allahü teâlâ hiçbir zaman istememiştir. Allahü teâlâ, çok kerîm, gafûr ve rahîmdir. Tevbe edenleri affedici ve merhamet edicidir.

Ramazanda mide rahatlar Ba'zılarının, (Bir ay müddet ile, bilhassa yaz günlerinde gündüzleri yemeyip içmeyerek, âdet olanın zıddına geceleri yiyip içmek, sıhhate zararlı olup, çeşitli hastalıkların meydana gelmesine sebep olur) sözü doğru değildir. Açıkça bir iftirâdır. Çünkü, orucun edeplerinden birisi de, iftâr zamanında mideyi çok doldurmayıp, henüz iştahı varken yemekten el çekmektir. Bu edebe riâyet edenlerin, hasta olmak değil, bilâkis sıhhat bulacakları bütün doktorlar tarafından ittifak ile bildirilmiştir. Böyle oruç tutmanın sağlık açısından faydalı olduğu muhakkaktır.

Eğer, din câhillerinin, bu sözü doğru olsa, İslâm memleketlerinde Ramazan ayında her Müslümanın hasta olması ve çok kimsenin vefât etmesi, toplu ölümlerin olması icâbederdi.

Aklen de düşünülse, zaten birçok insan sabah ve akşam olmak üzere günde iki kere yemek yerler. Mutâd olan iki yemek vaktinin birinde, birkaç saat değişiklik yapmakla, vücutta ne gibi değişiklik meydana gelebilir? Belki oruç ayının başında beden yeni düzene alışana kadar, bir iki gün biraz değişiklik hissedilebilir. Bunda da sağlık açısından bir zarar olmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 OCAK 1997 · KAYIT 11117

Zekât vermenin önemi

Zekât, fakirlerin hayatını, ihtiyâçlarını, cemiyetin kabûl edip yüklenmesi, garanti etmesi demektir. Şehrin bir köşesinde, bir Müslüman, açlıktan perişan duruma düşüp ölse, şehirdeki zenginlerden birinin, az bir zekât borcu kalsa, ondan mes'ûl olur.

Ramazan ayında nâfile ibâdetlere verilen sevâb, başka aylarda yapılan farzlar gibi ve bu ayda yapılan bir farz başka aylarda yapılan yetmiş farz gibi olduğu için, zekâtı Ramazan ayında vermek bir âdet hâlini almıştır. Zekât verme günü Ramazandan önce olup, zekâtını verme imkânı olan kimselerin, daha çok sevâb kazanacağım diye Ramazanı beklemesi uygun değildir.

Zekât, fakirlerin hayatını, ihtiyâçlarını, cemiyetin kabûl edip yüklenmesi, garanti etmesi demektir. Şehrin bir köşesinde, bir Müslüman, açlıktan perişan duruma düşüp ölse, şehirdeki zenginlerden birinin, az bir zekât borcu kalsa, ondan mes'ûl olur. Zekât, Müslümanlar için bir nevî sigortadır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, zekâtı, malınızın geri kalanının güzelleşmesi ve temizlenmesi için farz kıldı.)

(Bir millet zekât vermezse, rahmetten mahrûm kalır. Hayvanlar da olmasa, hiç rahmet görmezler.)

(Zenginlerin zekâtı, fakirlere kâfi gelmeseydi, Allahü teâlâ, onlara nafaka gönderirdi. Eğer fakirler, aç kalıyorsa, zenginlerin zekât vermeyişindendir.)

(Malının zekâtını veren, o malın şerrinden, kendisini korumuş olur.)

Peygamber efendimiz, Eshâb-ı kirâma buyurdu ki:

- Hastalıklarınızı sadaka ile tedâvi edin! Mallarınızı zekât ile koruyun! Çünkü bunlar sizdeki kötülükleri ve hastalıkları defeder.

Bakalım, mallarım korunacak mı?

Bu esnada oradan bir Nasrânî geçiyordu. Peygamber efendimizin bu sözünü duyunca gidip malının kırkta birini ayırıp verdi.

Kendi kendine de, "Eğer doğru söylüyorsa ortağımdaki malıma bir zarar gelmez. Ben de o zaman ona îmân eder, Müslüman olurum. Eğer dediği gibi çıkmazsa kılıcımla onu öldürürüm" dedi. O sırada, Mısır'a ticaret için gitmiş olan ortağının bulunduğu kâfileden bir mektup aldı. Mektupta, "Hırsızlar, yolumuzu kesti, mallarımızı, develerimizi ve yanımızda bulunan her şeyi aldılar" diye yazılı idi.

Nasrânî, "Mallarınızı zekât ile koruyun" sözünün doğru olmadığını zannederek Peygamber efendimizi öldürmek niyetiyle kılıcını kuşandı. Tam bu sırada ortağından bir mektup daha aldı. Mektupta:

"Ben kâfilenin önündeydim. Devemizin ayağı incindiği için geride kalmış. Böylece soyulmaktan kurtulmuşlar. Ben bütün malımla emniyet içindeyim. Bizim için üzülecek bir durum yoktur" diye yazılı idi.

Nasrânî mektubu okuyunca, "Demek, O hak peygambermiş, sözü doğru çıktı" diyerek, Peygamber efendimizin huzûruna giderek Müslüman oldu.

"Namaz kılın, zekât verin!" Kur'ân-ı kerîmin çeşitli yerlerinde namaz ile zekât birlikte zikredilmektedir. Cenâb-ı Hak, (Namazı kılın, zekâtı verin) buyuruyor. Hadîs-i şerîfte de, (Zekâtını vermiyenin namazı kabûl olmaz) buyuruldu.

Kur'ân-ı kerîmde namazla zekâtın sık sık tekrar edilmesi, bunların çok önemli bir ibâdet olduğunu göstermektedir. Zekât vermiyen, harâm işlemiş olur. Harâm işliyenin de namazları kabûl olmaz. Ya'nî namaz borcundan kurtulursa da, namazlarının sevâbını alamaz. Harâmların hepsinden kaçmak lâzımdır. Zekât vermek çok sevâb olduğu gibi, farz olduğu hâlde vermemek de büyük günâhtır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Malınızın zekâtını vermekle, Müslümanlığınız tam ve mükemmel olur.)

(Kim Allaha ve Resûlüne inanıyorsa malının zekâtını versin!)

(Zekât, islâmın köprüsüdür.)

(Zekât vererek, malınızı zarardan koruyunuz!)

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 OCAK 1997 · KAYIT 11118

Zekât vermiyenlerin hâli

"Allahü teâlânın ihsân ettiği malın zekâtını vermeyenler, iyi ettiklerini, zengin kalacaklarını sanıyor. Hâlbuki, kendilerine kötülük yapmış oluyorlar. O malları, Cehennemde azâb âleti olacak, yılan şeklinde boyunlarına sarılıp, baştan ayağa kadar onları sokacaktır." Zekât vermek, Peygamber efendimizin Mekke'den Medîne'ye hicretinin ikinci yılında, Ramazan ayında farz oldu. Her Müslümanın nisâb miktarındaki zekât malının zekâtını vermesi şarttır.

Resûlullah efendimiz Vedâ Haccında buyurdu ki:

- Malınızın zekâtını veriniz! Biliniz ki, zekâtını vermiyenlerin namazı, orucu, haccı ve cihâdı ve îmânı yoktur.

Ya'nî zekât vermeyi vazîfe bilmez, farz olduğuna inanmaz, vermediği için üzülmezse kâfir olur. Senelerce zekât vermiyenlerin zekât borçları birikerek bütün malını kaplar. Malı kendinin sanıp, Müslümanların o malda hakkı olduğunu hatırına bile getirmez. Kalbi hiç sızlamaz. Bu mala sımsıkı sarılmıştır.

Senden önce başkalarının idi!

Böyle kimseler, Müslüman olarak tanınır. Fakat bunlardan, îmânını kurtaran pek nâdir bulunur. Zekât vermek, Kur'ân-ı kerîmin otuziki yerinde namazla birlikte emredilmektedir. Tevbe sûresi, otuzdördüncü âyet-i kerîmesinde meâlen, (Malı, parayı biriktirip, zekâtını, Müslüman fakirlere vermiyenlere acı azâbı müjdele!) buyuruldu.

Bir islâm büyüğü zenginlere nasîhatında buyurdu ki:

"Ey mağrur zengin! Dünyanın çabuk geçip gidici malı, parası seni aldatmasın. Bunlar senden önce, başkalarının idi. Senden sonra da başkalarının olacaktır. Cehennemin şiddetli azâbını düşün! Zekâtını ayırıp vermediğin o mal, uşrunu vermediğin o buğday, hakikatte zehirdir.

Kur'ân-ı kerîmde, üç şey üç şeyle beraber bildirildi. Bunlardan biri yapılmazsa, ikincisi kabûl olmaz:

1- Resûlullaha itâ'at edilmedikçe, Allahü teâlâya itâ'at edilmiş sayılmaz.

2- Anaya babaya şükredilmedikçe, Cenâb-ı Hakka şükredilmiş olmaz.

3- Malın zekâtı verilmedikçe, namazlar kabûl olmaz. Ya'nî namaz kılanlara va'dedilen büyük sevâbdan mahrûm kalınır. Sadece namaz borcundan kurtulmuş olunur.

Ey gaflet içinde yüzen zengin! Dünyada zevk ve sefa peşinde daha ne kadar koşacaksın? Bu kıymetli ömrü, harâm mal yığmakla ne zamana kadar ziyân edeceksin? Dostlarının, "Vah vah öldü, siz sağ olun" diye evlâdına ta'ziyede bulunacakları vakti düşün. Âhirette, "Bizim beğendiklerimizi değil, hep beğenmediklerimizi yaptın?" denildiğinde ne cevap vereceksin?

Düşün! Kabir ve âhıret suâllerine ne cevap hazırladın? Kendine acı! Suâle çekileceksin. Hâlbuki verecek cevâbın yok! Cehenneme girersen, ateşine dayanamazsın. Kendine ve başkasına öyle iyilik yap ki, başkası iyilik yapınca sen yaptı sansınlar. Kendine, başkasına kötülük etme ki, başkası bir fenalık yapınca, sen yaptın sanmasınlar.

Eğer malını seviyorsan...

Eğer malını seviyorsan niçin bırakıp da gidiyorsun? Beraberinde götür! Allah için ver ki, malın âhırette seninle beraber olsun. Bunu yapamıyorsan hiç olmazsa, zekâtını ver de âhırette azâbdan kurtul!

İmrân sûresinde, yüzsekseninci âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(Allahü teâlânın ihsân ettiği malın zekâtını vermeyenler, iyi ettiklerini, zengin kalacaklarını sanıyor. Hâlbuki, kendilerine kötülük yapmış oluyorlar. O malları, Cehennemde azâb âleti olacak, yılan şeklinde boyunlarına sarılıp, baştan ayağa kadar onları sokacaktır.)

Hadîs-i şerîfte de buyuruldu ki:

(Ey Âdemoğlu! Benim malım, benim malım dersin. O maldan senin olan, yiyerek yok ettiğin, giyerek eskittiğin ve Allah için vererek, sonsuz yaşattığındır.)

Hâce Abdullah-i Ensârî hazretleri buyurdu ki:

"Malı seviyorsan, yerine sarfet de, sana sonsuz arkadaş olsun! Eğer sevmiyorsan, ye de yok olsun!"

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 OCAK 1997 · KAYIT 11119

Toprak mahsûlü zekâtı

Her hububat, sebze ve meyve az olsun, çok olsun, mahsûl topraktan alındığında, onda birinin veya kıymeti kadar altının Müslüman fakire verilmesi farzdır.

Yağmur veya nehir, dere suyu ile sulanan topraklardan kaldırılan mahsûlün öşrünü (uşrunu) vermek farzdır. Öşür vermek, Kur'ân-ı kerîmin En'âm sûresinin 141. âyetinde emredilmiş, onda bir olarak verilmesi de hadîs-i şerîfle bildirilmiştir. Borcu olan da, borcunu düşmeden öşrünü verir.

Her sebze ve meyve az olsun, çok olsun, mahsûl topraktan alındığında, onda birinin veya kıymeti kadar altının Müslüman fakire verilmesi farzdır.

Toprak, hayvan gücü ile veya motor gücü ile sulanıyorsa mahsûlün yirmide biri verilir. İster onda bir, ister yirmide bir olsun verirken, hayvan, tohum, âlet, gübre, ilâç ve işçi masrafları düşülmeden verilir. Toprağın sahibi çocuk da olsa, deli de olsa, vâsîsi bunların öşrünü verir. Sadece, ne kadar büyük olursa olsun, ev bahçesindeki meyve ve sebzelerin, odun, ot ve samanın öşrü verilmez.

Öşürde masraflar düşülmez Balın, pamuğun, çayın, tütünün, zeytinin, üzümün de onda bir öşrü verilir. Bunlardan da ilâç, işçilik vb. masraflar düşülmez.

Tarladaki mahsûlün ve ağaçtaki meyvenin, meydana geldikleri ve çürümesinden emin olunduğu zaman öşrünü vermek farz olur. Toplanacak hâle gelmese de faydalanacak, yenecek hâle gelince de uşrunu vermek farzdır. Bir kavle göre, olgunlaştıktan sonra toplamadan üzerinden yenen meyveler de alınırken ölçülür, daha sonra bunların da öşrü verilir. Diğer bir kavle göre ise, bu şekilde yenen meyvelerin öşrü verilmez. Fakir olanlar, ikinci kavle, zengin olanlar ise birinci kavle göre vermelidir. Bir kimse toprağını kirâya verse, bir kavle göre öşrünü mal sahibi, diğer bir kavle göre ise, kirâcı verir. Kirânın az olduğu yerlerde, ikinci kavle göre, kirânın yüksek olduğu yerlerde ise, birinci kavle göre hareket edilir. Öşür toprak mahsûlünün zekâtı olduğu için, fakirin hakkıdır. Ticâret eşyaları, altın, para vb. şeylerin zekâtlarında olduğu gibi, öşrü de Müslüman fakirlere vermek lâzımdır.

Topraktan kaldırılan mahsûlün [meyvenin, sebzenin] onda birini fakir Müslümana vermeden önce yemek harâmdır. Eğer ölçü ile alıp, ölçü ile yedikten sonra, yediğinin öşrünü de hesap ederse, önce yemiş olduğu helâl olur.

On kile buğday kaldıran kimse, bir kilesini öşür olarak Müslüman bir fakire vermezse, yalnız o bir kilesi değil, on kilenin tamamı harâm olur.

Öşrünü vermediği bilinen toprak sahibinden gelen hediyenin onda birini ayırıp, fakire verdikten sonra yemek iyi olur.

Eskiden Anadolu topraklarının çoğu devlete ait idi. Çok az kısmı şahıslara aitti. Devlete ait olan yerlerin öşrü olmadığı için zekâtı verilmiyordu. Daha sonra devlet bu toprakları şahıslara sattığı için, hepsi uşurlu olmuştur.

Öşür vermemek büyük günâhtır Kur'ân-ı kerîmde, açıkça verilmesi emredilen bu farzı, muhakkak yapmalı, aksi takdirde, kişinin kaldırdığı mahsûlün tamamı harâm olmaktadır. Harâm yenilerek yapılan ibâdetlere sevâb verilmemektedir. Ayrıca islâmın beş şartından biri olan zekât vermek, terkedildiği için büyük günâha girilmektedir.

Zekât, öşür parası ile ölenin borcu ödenmez, câmi, hac yapılmaz. Gayrı müslim vatandaşa, öşür, zekât verilmez. Fakat fıtra, adak, sadaka, hediye verilebilir.

Küçük çocuk akıllı ise, ya'nî parayı başka şeyden ayırabiliyor ve aldatılarak elinden alınamıyor ise, buna zekât verilir. Böyle akıllı değilse, babasına veya vasîsine yâhut akrabâsından veya yabancıdan çocuğa bakan kimseye vermek lâzım olur.

Peygamberimizin ve amcalarının evlâtlarından geleceklere zekât verilmiyordu. Çünkü, her muhârebede, düşmandan alınan ganîmetin beşte biri bunların hakkı idi. Fakat bunlara ganîmet hakları verilmediği için, İmâm-ı a'zam hazretleri bunlara zekât ve sadaka vermenin câiz olduğunu bildirmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 OCAK 1997 · KAYIT 11120

Zekâtın hesap günü

Nisâba mâlik olduğu hicri tarihi, zamanı, günü ile beraber iyi bilmek ve bu tarihi bir yere kaydetmek lâzımdır. Meselâ, bir kimse Ramazan-ı şerîfin beşinde nisâba

mâlik olup, zengin olsa, hemen bu tarihi kaydetmesi lâzımdır.

Her ibâdeti yaparken, o ibâdetin farzlarına, şartlarına dikkat etmek, bu şartları, farzları öğrenmek lâzımdır. Meselâ namazın farzlarından birisi, vaktin girmiş olmasıdır. Vakit girmeden kılınan namaz sahîh olmaz.

Haccın farzlarından birisi, Arefe günü, ya'nî Zilhiccenin dokuzuncu günü Arafat'ta vakfeye durmaktır. Arefe günü Arafat'ta vakfeye durulmazsa, farzlardan birisi noksan olduğu için, hac sahîh olmaz.

Bunun gibi, zekâtın da farzı ve ba'zı şartları vardır. Zekât verebilmek için, herşeyden önce, dînen zengin olmak, ya'nî nisâba mâlik olmak lâzımdır. Nisâb, aslî ihtiyaçların dışında 96 gram altın veya bunun karşılığı paraya (yaklaşık 110 milyon), ticâret malına mâlik olmaktır. Bu miktara ulaşmıyan kimse, dînen zengin sayılmaz.

Zekâtın farzı ise, zekât malını ayırırken niyet etmektir. Malı ayırırken niyet ettikten sonra, fakire sadaka, hediye diye vermesi de câizdir.

Zekât hicri yıla göre verilir Nisâba mâlik olduğu hicri tarihi, zamanı, günü ile beraber iyi bilmek ve bu tarihi bir yere kaydetmek lâzımdır. Meselâ, bir kimse Ramazan-ı şerîfin beşinde nisâba mâlik olup, zengin olsa, hemen bu tarihi kaydetmesi lâzımdır. Ertesi sene, elindeki mevcut mala, paraya bakar, bunları sayar. Nisâb miktarı ise, mevcut olanların zekâtını verir. Bu tarihten sonra ele geçenlerin zekâtı bu seneye dahil edilmez. Fakat, Ramazan-ı şerîfin dördünde eline geçenlerin zekâtını ise, o seneki zekâta dahil eder.

Nisâba mâlik olan bu kimse, zengin olduğu tarih olan Ramazan-ı şerîfin beşinde zekâtını ayırmayıp, altısında veya daha sonra elindeki paranın, malın hepsi helâk olsa, ayın beşinde zekât vermek kendisine farz olduğu için, helâk olan paranın, malın hepsinin zekâtını vermek mecbûriyetindedir. Çünkü kendisine zekât vermek farz olmuştur. Fakat bu para, mal, ayın altısında değil de, zengin olduğu tarih olan beşinden önce, meselâ üçünde elinden çıkmış olsa, zekât vermek farz olmaz.

Bunun için her Müslüman, zekât malının nisâb miktarı olduğu günü, bir yere yazmalıdır. Bu günden sonra, bir yıl tamam olmadan önce, nisâb helâk olursa ya'nî elinde ihtiyaçtan fazla hiçbir mal kalmazsa, başlangıç olarak yazdığı günün kıymeti kalmaz.

Bir yıl tamam olmadan önce eline yine nisâb miktarı mal geçerse, bu günü yeniden yazması ve bundan bir sene sonra, nisâb helâk olmadan elinde kalırsa, o zaman zekât vermesi farz olur. Nisâb, bir yıl sonra ya'nî farz olduktan sonra helâk olursa, yine zekât vermek farz olur.

Sene içindeki dalgalanmalar...

isâb yıl ortasında helâk olmaz fakat azalırsa, yıl sonunda tekrar nisâb miktarı olursa, zekât farz olur ve yıl sonunda, sahip olduğu miktarın kırkta birini verir. Sene içinde azalan nisâb, sene sonunda nisâb miktarına yükselmezse, zekât farz olmaz. Zekât malı, bundan sonra nisâb miktarı olursa, o günden sonra tekrar bir yıl beklemek lâzımdır.

Bugüne kadar böyle bir tesbit yapmamış nisâba mâlik kimseler, bir tarih tesbit edip, bundan sonra her sene bu tarihte, vereceği zekâtı hesap etmelidir. Meselâ, Ramazanın 15'ini kabûl edip bu tarihte zekâtını hesap ederek verir, bundan sonra da her sene Ramazanın 15'inde, zekât hesabını yaparak, vereceği zekâtı ayırır.

Harâm yoldan gelmiş olan zekât malını, kendi helâl zekât malı ile karıştırmamış ise, bu nisâba katılmaz. Çünkü, kendi mülkü değildir. Sahiplerine geri verilmesi, sahipleri bilinmiyorsa, fakîrlere sadaka verilmesi farzdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 OCAK 1997 · KAYIT 11121

Fıkıh öğrenmek herkese farzdır

Dînimizde bilinmesi gereken din bilgilerini öğrenmek, öğrendikten sonra bildiği ile amel etmek çok önemlidir. Bunun için her Müslümanın bilmesi gereken husûsları öğrenmesi şarttır.

Öğrenilmesi farz veya vâcib olan fıkıh bilgilerini öğrenmemek büyük günâhtır. Bunun için bu bilgileri bilmiyenin, bilip de yapmıyanın islâmiyette şâhidliği kabûl edilmezdi. Eskiden, kâdı mahkemede şâhidlere i'tirâz olunduğu zaman, fıkıhtan sorardı. Bilemezse şâhidliğini kabûl etmezdi.

Dînimizde bilinmesi gereken din bilgilerini öğrenmek, öğrendikten sonra bildiği ile amel etmek çok önemlidir. Bunun için her Müslümanın bilmesi gereken husûsları öğrenmesi şarttır.

Kur'ân-ı kerîmden, namaz kılacak kadar ezberlemek farzdır. Bunu öğrendikten sonra, fıkıh bilgilerinden farz-ı ayn olanları öğrenmek, Kur'ân-ı kerîmin fazlasını ezberlemekten daha iyidir. Çünkü, Kur'ân-ı kerîmi ezberlemek, hâfız olmak farz-ı kifâyedir.

Din ilmihâl kitaplarından öğrenilir İbâdetler ve alış-veriş için lâzım olan fıkıh bilgilerini öğrenmek ise farz-ı ayndır. Helâlden, harâmdan ikiyüzbin mes'eleyi ezberlemek lâzımdır. İlmihâllerdeki bilgilerin tamamını öğrenen kimse, bu kadar mes'eleyi öğrenmiş olur. Bunların bir kısmı farz-ı ayndır. Bir kısmı da farz-ı kifâyedir. Herkese, işine göre, lüzûmlu olanlar farz-ı ayn olur. Fakat hepsini öğrenmek, Kur'ân-ı kerîmi ezberlemekten daha iyidir.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde fıkıh ilmini övmektedir. Bir fıkıh âlimi, bin zâhidden daha kıymetlidir.

Fıkıh bilgileri, ancak dört mezhebin âlimlerinden öğrenilir. Dört mezhepten birinde bulunmayan fıkıh bilgisi ile amel etmek câiz değildir. Tefsîr ilminin kâ'ideleri kurulmamış, kollara ayrılmamış, sonuna varılmamıştır. Her âyetin çok tefsîri vardır. Hepsini Allahü teâlâdan başka kimse bilmez.

Önce, îmânı Ehl-i sünnet i'tikâdına uygun hâle getirmelidir. Sonra farzları, harâmları öğrenmek farzdır. Bunları öğretmek ve kendine lâzım olandan başka fıkıh bilgilerini öğrenmek farz-ı kifâyedir.

Fıkıh bilgileri, Kur'ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden öğrenilmesi farz olan bilgilerdir. Fıkıh kitabı okuyanlar, müctehidlerin ömürlerini fedâ ederek çıkardıkları hazır hükümleri öğrenirler. Âyetten ve hadîsten hüküm çıkarmak ihtiyacından kurtulurlar. Zaten hicrî dördüncü asırdan sonra, Kur'ân-ı kerîmden, hadîs-i şerîflerden hüküm çıkarabilen âlim kalmadı.

Farz-ı kifâye olanları bilen, yapan var iken, bunları öğrenmek müstehab olur. Bunları yapmak nâfile ibâdet olur. Namaz kılacak kadar Kur'ân-ı kerîm ezberliyen kimsenin, boş zamanlarında daha çok ezberlemesi, nâfile namaz kılmasından daha çok sevâb olur.

Tefsîrlerden, meâlden din öğrenilemez Farz-ı ayn olan fıkıh kitaplarını okumayı bırakıp, nâfile olan tefsîr okumak, câiz değildir. Zâten, müctehid olmayanların, tefsîrden, meâlden fıkıh bilgisi öğrenmesi imkânsızdır. Cehenneme gidecekleri bildirilen yetmişiki fırkanın âlimleri, tefsîrlerden yanlış ma'nâ anladıkları için, sapıttılar. Âlimler sapıtınca, diğerlerinin tefsîrden ne anlıyabileceğini düşünmeliyiz!

Doğru yazılmış tefsîrleri okuyanlar, böyle felâkete düşerse, Abduh, Ömer Rızâ gibi dinde reformcuların, mezhepsizlerin tefsîr adındaki kitaplarını okuyan acaba ne olur?

Felsefecilerin, din adamı kılığına giren câhillerin İslâm dînini değiştirmeye, kendi hulyâ ve sapık görüşlerini din bilgisi olarak yazmaya kalkışmaları, bunların birer mezhepsiz, birer dinde reformcu olduklarını göstermektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 OCAK 1997 · KAYIT 11122

Sadaka vermenin sevâbı

"Kendi kabından, din kardeşinin kabına bir miktar su boşaltmak sadakadır. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yapmak, din kardeşine güler yüz göstermek, yoldaki taşı kaldırmak ve yol göstermek de sadakadır." Ramazan ayında nâfile ibâdetlere verilen sevâb, başka aylarda yapılan farzlar gibi olduğu için, bilhassa bu ayda çok sadaka vermelidir.

Allahü teâlânın rızâsına kavuşmak niyetiyle, muhtaçlara, fakirlere; mal, para bağışlamaya ve her türlü iyilikte bulunmaya sadaka denir.

Mal, insanın sevdiği şeylerden birisidir. Cenâb-ı Hak, mal ile insanı imtihan ederek buyuruyor ki: (Eğer ebeveyniniz, çocuklarınız, kardeşleriniz, hanımlarınız, kabîleniz, elinize geçirdiğiniz mallar, durgunluğa uğramasından korktuğunuz alış-veriş, hoşlandığınız evler, size Allahtan ve Resûlünden, Allah yolundaki cihâddan daha sevgili ise Rabbin azâbını bekleyiniz!)

Yapılan her iyilik sadakadır Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Sadaka sahibi, Mahşer günü hesâbı bitinceye kadar sadakasının gölgesi altındadır.)

(İnsanlar, sadaka olarak verdiği şeyi, Allah rızâsı için verirse, Hak teâlâya verilmiş sayılır ki, karşılığında çok sevâb alır.)

(Kendi kabından, din kardeşinin kabına bir miktar su boşaltmak sadakadır. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yapmak, din kardeşine güler yüz göstermek, yoldaki taşı kaldırmak ve yol göstermek de sadakadır.)

(Allahü teâlâ, ba'zı kullarına çok ni'met vermiştir. Bunları, kullarına faydalı olması için yaratmıştır. Bu ni'metleri Allahın kullarına dağıtırlarsa, ni'metleri azalmaz. Eğer bu ni'metler onlara ulaştırılmazsa, Allahü teâlâ, o ni'metleri bunlardan alır, başkalarına verir.)

İnsanlara faydalı olmak, onlarla iyi geçinmek de sadakadır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(İki kişinin arasını bulmak sadakadır.)

(İnsanların en hayırlısı, iyisi, insanlara fâidesi dokunandır.)

Akrabâya sadaka vermek, iki misli sevâbdır. Hadîs-i şerîfte, (Beni, hak peygamber olarak gönderen Allaha yemin ederim ki, muhtaç akrabâsı dururken, başkasına sadaka veren kimsenin, sadakasını Allahü teâlâ kabûl etmez) buyuruldu.

Bir lokma ekmeğin faydası Bir kadın, yanında küçük çocuğuyla ormana oduna gidiyordu. Karşılarına bir ihtiyar kimse çıkıp dedi ki:

- Çok fakirim, açım. Ne olur bana bir lokma yiyecek ver!

Kadın da yanında bulunan bir parça ekmeği ona verdi.

İhtiyar, duâ ederek oradan ayrıldı. Kadın ormanda odun toplamakla meşgul olduğu bir zamanda, bir vahşi hayvan gelip çocuğunu kaçırdı. Kadın, çocuğun feryâdını duyunca hemen koştu. Fakat, elinden birşey gelmiyordu.

Bir müddet sonra çocuk ağlayarak kan ter içinde geri geldi. Kadın sevinçle çocuğuna sarıldı. Bu esnada şöyle bir ses duydu:

"Kendi ihtiyacın olduğu hâlde ihtiyara verdiğin o bir lokma ekmek sebebiyle çocuğun kurtuldu." Sadaka nâfile ibâdettir. Zekât ise farzdır. Zekât borcu olanın sadakası makbûl değildir. İmâm-ı Rabbânî hazretleri, "Farz ibâdetlerin yanında nâfile ibâdetlerin hiç kıymeti yoktur. Deniz yanında damla kadar bile değildir" buyuruyor.

Bunun için, zekât, öşür borcu olduğu hâlde, bir kimse, sadaka verse, hayır kurumlarına yardım yapsa, bunların bir faydası olmaz. Ya'nî sevâb verilmez. Bugün maalesef, birçok zengin sağa sola milyonlarca yardım ediyor, fakat farz olan zekâtını tam vermiyor. Dolayısıyla bu yaptıklarının hiç faydası, ya'nî sevâbı olmuyor. Çünkü, bunun önce Allahın emri olan farz zekâtı vermesi lâzımdır.

Şeytan insana, zekât verdirmek istemez. Hayır hasenat da yaptırmak istemez. Ancak, o kimsede mutlaka birşey verme eğilimi görmüşse, onu, zekât yerine

sadaka vermeye yönlendirir. Bu şekilde yapılanı faydasız hâle getirir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 OCAK 1997 · KAYIT 11123

Zekât ve sadaka

Sünnetlerin ve nâfilelerin, söz verilen büyük sevâbları, farz borcu olmıyanlar, kazâlarını ödeyenler içindir. Kazâsı olanların, farzlardan başka ibâdetlerine, hiçbir sevâb verilmez.

Zekât niyeti ile fakire bir altın vermek, yüzbin altın sadaka vermekten daha sevâbdır. Çünkü, zekât vermek, farzı yapmaktır. Mel'un şeytan, mü'minleri aldatarak, farzları küçük gösterip, kazâları tehir ettirerek, nâfileleri güzel gösteriyor.

Sünnetlerin ve nâfilelerin, söz verilen büyük sevâbları, farz borcu olmıyanlar, kazâlarını ödeyenler içindir. Kazâsı olanların, farzlardan başka ibâdetlerine, hiçbir sevâb verilmez.

Bir kimsenin elindeki mevcut parası ile alacakları; borçlardan fazla olup, nisâb miktarını aşıyorsa, zekât verir ve kurban keser.

Üç türlü alacak vardır:

1- Ödünç verilen ve zekâta dahil edilebilen malların satışı karşılığı olan alacaklar nisâba katılır. Alınacak paranın veya bunun ile eldeki mevcut malın toplamının nisâbı üzerinden bir sene geçince, isterse fakirin lehine olarak alacak rakamının hepsinin, isterse eline geçen her miktarın zekâtı verilir.

İki sene sonra eline geçenin iki yıllık, üç sene sonra geçenin üç yıllık zekâtı verilir. Meselâ 160 milyon lira alacağı olan, üç sene sonra, 80 milyon lirasını alırsa, her yıl için kırkta bir (2.000.000) lira olmak üzere 6.000.000 lira karşılığı altın zekât verir. Diğer 80 milyon lirasını almadan önce, zekâtını vermesi lâzım olmaz.

2- Ticâret eşyası olmayan malların ve ihtiyaç maddelerinin satış karşılığı ve bina kirâsı olan alacaklar da hesap gününde elde mevcut ise nisâba dahil edilir. Harcanmış iseler hesaba katılmaz.

3- Mîrâs sebebiyle olan alacaklar da nisâba dahil edilir. Bu alacakları nisâbı buluyorsa, ele geçtikten bir yıl sonra yalnız o yılın zekâtını verir. Geçmiş senelerinkini vermez.

Eğer elinde nisâb miktarı mal da var ise, bu eldekinin bir yılı tamam olunca, mîrâstan aldığı ile birlikte zekâtını verir. Bunun için ayrıca bir yıl beklemez.

Birinci ve ikinci maddedeki alacakları bir sene geçmeden önce alınca, elindeki nisâba dahil ederek zekâtlarını birlikte verir.

İmâmeyn ise, (Her alacak nisâb miktarı ise, alınan miktar az olsa da, bir yıl geçmişse zekâtı verilir) buyurmuştur.

İnkâr olunan alacaklar ve kaybedilmiş mallar tam mülk olmadıkları için, nisâba katılmaz ve ele geçerlerse önceki senelerin zekâtları verilmez.

Senetli alacaklar, iflâs edende ve fakirde olsa, nisâba katılır. Ele geçince, geçmiş yılların zekâtı da verilir.

Dünya geçicidir. Bu geçici dünyanın malı, parası insanı aldatmamalıdır. Bu mallar, daha önce başkalarının idi. İnsan öldükten sonra yine başkalarının olacaktır. Bunun için Müslüman, Cehennemin şiddetli azâbını düşünüp, zekâtını vermelidir. Zekâtı verilmiyen mal, uşru verilmeyen mahsûl gerçekte zehirdir. Bütün malların hakîkî sahibi Allahü teâlâdır. Zenginler bu malların sadece, vekilleri, bekçileridir.

İyilik eden karşılığını bulacaktır!

Zerre kadar iyilik eden karşılığını bulacaktır. Hadîs-i şerîfte, (Allahü teâlâ, iyilik edenlere karşılığını elbette verecektir) buyuruldu. Haşr sûresinde, (Zekâtını veren, elbette kurtulacaktır) diye müjdelendi.

Âli İmrân sûresinde, yüzsekseninci âyet-i kerîmesinde meâlen, (Allahü teâlânın ihsân ettiği malın zekâtını vermeyenler, iyi ettiklerini, zengin kalacaklarını sanıyor. Hâlbuki, kendilerine kötülük yapmış oluyorlar. O malları, Cehennemde azâb âleti olacak, yılan şeklinde boyunlarına sarılıp, baştan ayağa kadar onları sokacaktır) buyurulmuştur.

Kıyâmete ve Cehennem azâbına inanan zenginlerin, mallarının zekâtını, tarla mahsûllerinin, meyvelerinin uşrunu vererek, bu azâblardan kurtulmaları lâzımdır. Hadîs-i şerîfte, (Zekât vererek, malınızı zarardan koruyunuz!) buyuruluyor.

Geçmişte nice meşhur kimseler, zekât vermedikleri ve zekâtı önemsemedikleri için helâk olmuşlardır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 OCAK 1997 · KAYIT 11124

Oruç tutmanın sevâbı

Zekât veren, çok sevâba kavuştuğu gibi, malının kirinden de kurtulmuş olur. Oruç tutanın da bedeninde bulunan ba'zı hastalıklar yok olur. Şartlarına uygun oruç tutmanın sayısız fazîleti vardır.

Allahü teâlâ, yapılan amellerin karşılığını, o amelin durumuna göre, değişik olarak vermektedir.

İbâdetlerde, iyiliklerde bire karşı ondan, yedi yüze kadar ihsân etmektedir. Orucun sevâbı için ise, (Karşılığını ben veririm) buyurmuştur.

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Ameller, Allahü teâlâ katında yedidir. İkisi vâcibi gerektirir. İkisi misli iledir. Birisi on kattır. Birisi yedi yüz mislidir. Birisinin sevâbını ise Allahü teâlâdan başka kimse bilmez. Vâcibi gerekli kılan amellerden birincisi şudur ki, Allahü teâlâya ortak koşmadan ihlâsla kulluk yapana Cennet vâcib olur. Ortak koşarak ölene ise Cehennem vâcib olur.

Misli ile olan amelden birincisi, günâh işleyene misli ile karşılık verilir. Diğeri ise, iyi amel için niyet ettiği şeyi yapamıyana yapmış gibi sevâb verilir. Bire on verilen amel, iyiliklerin sevâbıdır. Kötülüklerin günâhının aksine iyiliklere bire on sevâb verilir.

Bire yediyüz sevâb verilen amel, helâl malından Allah yolunda vermektir. Sevâbını yalnız Allahü teâlânın bildiği amel, Allah için tutulan oruçtur. Onun karşılığını Allahü teâlâdan başka kimse bilmez.)

Allahü teâlânın, (Âdemoğlunun her ameli kendisi için, yalnız orucu benim içindir) buyurması; Kıyâmet günü olunca, Allahü teâlâ kuluna hesap sorar. Öyle ki hiç sevâbı kalmaz. Yalnız orucu kalır. Bunun üzerine Allahü teâlâ, kulun ihtiyâcı olan sevâb kadar kendi fazlından ihsân edip, kulunu orucu sebebiyle Cennete sokar.

Karşılığını ben veririm

Herkesin sevâba ihtiyâcı aynı değildir. Cenâb-ı Hak da orucu sebebiyle kuluna bol bol ihsânda bulunur.

Cenâb-ı Hakkın, (Orucun karşılığını ben veririm) buyurmasının hikmetlerinden biri şudur: Allahü teâlâ, kula mahsûs olan yemek ve içmek gibi şeylerden münezzehtir. Oruç tutmakla Cenâb-ı Hakkın ahlâkından birine yapışılmış olur. Bununla çok sevâba kavuşulur.

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Bir kimsede Allahü teâlânın ahlâkından bir ahlâk bulunursa, o kimse Cennetliktir.) Yine başka bir hadîs-i şerîfte, (Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanınız) buyuruldu.

Affedici, bağışlayıcı olmalıdır. Meselâ Allahü teâlânın sıfatlarından birisi (Settâr)'dır. Ya'nî günâhları örtücüdür.

Müslümanın da ayıpları, kusûrları örtmesi lâzımdır. Allahü teâlâ affedicidir. Müslüman da affedici olmalıdır. Allahü teâlânın ahlâkından birisiyle olsun ahlâklanmalıdır. Oruç tutmakla da Allahü teâlânın ahlâkına benzemiş olacağı için sevâbı büyüktür.

Red olunmayan duâ Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Lâ ilâhe illallah deyip, bu kelime-i tayyibe üzere vefât eden Cennete girer. Allah için bir gün oruç tutup, bu minvâl üzere vefât eden Cennete girer. Allah için sadaka verip bu şekilde hayatı sona eren Cennete girer.)

(Oruçlunun, akşam iftâr zamanındaki duâsı reddolmaz.)

(Üç sınıf kimsenin duâsı reddolmaz: Oruçlunun iftâr zamanındaki duâsı, âdil devlet reisinin duâsı ve mazlûmun duâsı.)

(Üç sınıf kimse vardır ki, Allahü teâlâ onların duâsını geri çevirmez: İftâr edinceye kadar oruçlunun duâsı, yardım olununcaya kadar mazlûmun duâsı ve evine dönünceye kadar misâfirin duâsı.)

(Her şeyin zekâtı vardır, bedenin zekâtı da oruçtur.)

Zekât veren, çok sevâba kavuştuğu gibi, malının kirinden de kurtulmuş olur. Oruç tutanın da bedeninde bulunan ba'zı hastalıklar yok olur. Oruç tutmanın sayısız fazîleti vardır. Orucu şartlarına uygun olarak tutmaya çalışmalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 OCAK 1997 · KAYIT 11125

Oruç keffâreti

Birkaç Ramazanda keffâretleri olan veya bir Ramazanda iki gün keffâreti olan kimse, birinci keffâreti yapmamış ise, ikisi için yalnız bir keffâret yapar. Birinci keffâreti yapmış ise, ikinci keffâreti de ayrıca yapması lâzımdır.

Keffâret; sadece Ramazanda kasten oruç bozmanın cezâsıdır. Ramazan haricinde tutulan oruçlar bozulduğunda keffâret gerekmez. Ramazan günü, özürsüz, bir orucu bozmanın cezâsı, altmış gün, bir gün kazâsı ile 61 gün oruç tutmaktır. Bunun için keffârete halk arasında "61" denmektedir.

Birkaç Ramazanda keffâretleri olan veya bir Ramazanda iki gün keffâreti olan kimse, birinci keffâreti yapmamış ise, ikisi için yalnız bir keffâret yapar. Birinci keffâreti yapmış ise, ikinci keffâreti de ayrıca yapması lâzımdır.

Oruç keffâreti tamamlanamazsa Keffâret orucu, hastalık, yolculuk gibi bir özür ile veya bayram günlerine rastlamak sebebi ile bozulursa veya Ramazana rastlarsa, yeniden altmış gün tutmak lâzım olur. Kadınlar özür sebebiyle bozunca, yeniden başlamaz. Özrü bitince geri kalan günleri tutarak, altmışı tamamlar.

Devamlı hasta veya yaşlı olup altmış gün oruç tutamıyan kimse, bir fakiri, bir günde iki defa doyurmak üzere altmış gün yedirir. Altmış fakirin her birine 1750 gram buğday veya un, yâhut bunların kıymeti kadar ekmek, başka mal veya altın, gümüş vermek veya bunları bir fakire altmış gün vermek de câiz olur.

Doyurmak için kâğıt para da verilir. Oruç tutabilen kimsenin fakirleri doyurmak sûretiyle keffâretten kurtulmaya çalışması câiz değildir.

Orucu bozup hem kazâ, hem de keffâret gerektiren husûslardan ba'zıları şunlardır:

1- Ramazan ayında oruçlu olduğunu bildiği hâlde ve imsâktan önce niyetli iken, gündüz fâideli birşey yiyip içmek.

2- Sigara içmek.

3- Kan aldırmak ve gıybet etmek gibi orucu bozmadığı iyi bilinen bir şeyden sonra, orucu bozuldu sanarak bile bile yemek.

4- Ramazanın bir gününde, kazâ lâzım olan birşeyi yaparak orucunu bozan kimse, başka gününde de bu şeyi kasten yine yaparsa keffâret de lâzım olur.

5- Ağzına giren kar, yağmur ve doluyu istiyerek yutmak.

6- Toprak yeme alışkanlığı olan kimsenin, yenmesi âdet olan toprak ve kil yemesi.

7- Az tuz yemek.

8- Oruçlu olduğunu unutarak yiyen kimse, oruçlu olduğunu hatırladıktan sonra orucu bozulmadığını bildiği hâlde, yine yiyip içerse orucu bozulur. Hem kazâ hem de keffâret lâzım olur.

Sekiz çeşit oruç vardır. Bunlardan sadece Ramazan orucu kasten bozulduğu zaman keffâret gerektirir.

Kaç çeşit oruç vardır?

Oruç çeşitleri şunlardır:

Farz oruçlar: Ramazan-ı şerîf orucu, kazâ ve keffâret oruçları.

Vâcib oruçlar: Bunlar da, ya mu'ayyen olur. Belli gün veya günler oruç tutmayı adamak gibi. Veya gayrı mu'ayyen olur. Herhangi bir gün veya birkaç gün oruç adamak gibi.

Sünnet olan oruçlar: Muharremin dokuzuncu ve onuncu günleri oruç tutmak gibi.

Müstehab oruçlar: Her Arabî ayın 13, 14 ve 15. günleri oruç tutmak gibi.

Harâm olan oruçlar: Ramazan bayramının birinci günü ve kurban bayramının her dört günü oruç tutmak.

Mekrûh olan oruçlar: Muharremin yalnız onuncu günü, yalnız cumartesi, yalnız cum'a günü, Nevruz ve Mihrican günleri ve bütün sene, her gün oruç tutmak ve konuşmamak şartıyla oruç tutmak mekrûhtur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 OCAK 1997 · KAYIT 11126

Kur'ân-ı kerîm ve Ramazan

Kadir gecesi bu ayın özüdür, çekirdeğin içi gibidir. Bir kimse, Ramazan ayını saygılı, iyi geçirerek bu ayın iyiliklerine, bereketlerine kavuşursa; bu senesi iyi geçerek, hayırlı ve bereketli olur.

İslâm âlimlerinin ve evliyânın en büyüklerinden olan İmâm-ı Rabbânî hazretleri, (Mektûbât) isimli kitabının 162. mektûbunda, Ramazanın ve hurmanın üstünlüğü, fazîleti ile ilgili olarak buyuruyor ki:

Mübârek Ramazan ayında, bütün iyilikler, bütün bereketler bulunur. Her iyilik, her bereket, Allahü teâlânın zâtından gelmektedir. Her kusûr, her kötülük de, mahlûkların zâtlarından ve sıfatlarından hâsıl olmaktadır. Nisâ sûresinin yetmişsekizinci âyetinde buyuruldu ki:

(Sana gelen her güzel şey, Allahü teâlâdan gelmektedir. Sana gelen her kötülük de, kendindendir.)

Bunun için, bu aydaki iyiliklerin, bereketlerin hepsi, Allahü teâlânın zâtındaki üstünlüklerden gelmektedir. Bu üstünlüklerin hepsi de, kelâm şânında bulunmaktadır. Kur'ânı kerîm, bu kelâm şânının hakîkatinin hepsinden hâsıl olmuştur. Bundan dolayı, bu mübârek ayın, Kur'ân-ı kerîm ile tam bağlılığı vardır. Çünkü, Kur'ân-ı kerîmde bütün üstünlükler bulunmaktadır.

Bu ayda da, o üstünlüklerden hâsıl olan bütün iyilikler bulunmaktadır. Bu bağlılıktan dolayı, Kur'ân-ı kerîm bu ayda nâzil oldu.

Kur'ân-ı kerîm Ramazan ayında indi Bekara sûresinin yüzseksenbeşinci âyetinde Kur'ân-ı kerîmin, Ramazan ayında indirildiği bildirilmektedir. Kadir gecesi bu aydadır. Bu ayın özüdür. Kadir gecesi, çekirdeğin içi gibidir. Ramazan ayı da, kabuğu gibidir. Bunun için bir kimse, Ramazan ayını saygılı, iyi geçirerek bu ayın iyiliklerine, bereketlerine kavuşursa, bu senesi iyi geçerek, hayırlı ve bereketli olur.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Oruçlu olan kimse, hurma ile iftâr etsin! Çünkü hurma bereketlidir.)

Resûl "aleyhisselâm", hurma ile iftâr ederdi. Hurmanın bereketli olması, şöyledir ki; onun ağacına "Nahle" denir. Bu ağacın yaratılışında, topluluk ve adâlet vardır. İnsanın yaratılışı da böyledir.

Bunun içindir ki, Peygamber aleyhisselâm, Nahle ağacına, "Âdem oğullarının halasıdır" dedi. Bir hadîs-i şerîfte de, (Halanız olan nahleye saygı gösteriniz! Çünkü bu ağaç, Âdem aleyhisselâmın çamurundan kalan artıktan yaratılmıştır) buyuruldu.

Görülüyor ki, nahle, Adem aleyhisselâmın çamurundan yaratılmıştır. Nahleye bereket buyurması, bunda herşeyin bulunduğu için olsa gerektir. Bunun için nahlenin meyvesi olan hurma yenince, insanın parçası, dokusu olur. Böylece, hurmada bulunan herşey, insana da aktarılmış olur.

Hurmanın sayısız üstünlükleri Hurmada bulunan sayısız üstünlükler, bunu yiyende de bulunur. Hurmayı yiyen herkes böyle olur ise de, oruçlu kimse, iftâr zamanında, şehvetlerden ve dünyanın geçici zevklerinden temiz olduğu için, hurmadan pek çok istifâde eder. Anlattığımız faydaları daha tam ve daha olgun olur.

Resûl aleyhisselâm, (Mü'minin sahurunun hurma ile olması, ne güzeldir) buyurdu. Bu da, belki, hurma insanın dokularına karışınca, insanın hakîkatini tamamladığı içindir. Oruçlu iken, böyle şey olmadığı için, bunun karşılığı olarak sahurda hurma yemenin güzel olduğunu bildirmiştir.

Hurma yemek, çeşitli yemekleri yimek gibi faydalı olmaktadır. Hurmanın bu bereketi, kendisinde herşey bulunduğu için, iftâr zamanına kadar insanda kalır.

Hurmanın bu faydası ancak İslâmiyete uygun olarak yenildiği, İslâmiyetten kıl ucu kadar ayrılık bulunmadığı zamandır. Tam faydasına kavuşmak için, bir ağacın bir meyvesi olarak değil, bereketini düşünerek yemek lâzımdır. Yalnız bir meyve olarak yenirse, yalnız madde, kalori faydası elde edilir. İşin iç yüzü bilinerek yenirse, bereketine kavuşulup, rûhu da besler.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

02

Şubat

28 yazı · Bugünkü Sohbet: 28

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11127

Sadaka-i fıtr vermek

Fıtra vermek her ne kadar belli bir nisâba mâlik olanlara vâcib ise de, durumu müsâit olan fakirlerin de vermesi iyi olur. Çünkü fıtra, oruç tutan kimsenin boş ve fuhuş sözlerini temizler.

Dînimiz, cemiyet düzeninin sağlanması, insanların birbirini sevebilmesi ve yardımlaşmaları için zekât, sadaka vermeyi ve hediyeleşmeyi emretmektedir.

Farz olan zekâtı verdikten sonra, bedenin sıhhat ve âfiyete, mal ve evlâdın da berekete, âhırette büyük sevâblara kavuşabilmesi için sadaka da vermelidir. Bilhassa mübârek günlerde ve Ramazan ayında verilmesi daha iyi olur.

Sadaka-i fıtr, ya'nî fıtra, ba'zı âlimlere göre vâcib, ba'zılarına göre de farzdır.

Fıtra vermek her ne kadar belli bir nisâba mâlik olanlara vâcib ise de, durumu müsâit olan fakirlerin de vermesi iyi olur. Çünkü fıtra, oruç tutan kimsenin boş ve fuhuş sözlerini temizler. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Fıtra, sizin zenginlerinize, Allahü teâlânın tezkiyesidir. Ama fakir olanlarınız verirse, Allahü teâlâ ona daha çoğunu verir.)

(Ramazan-ı şerîf orucu, gökle yer arasında asılıdır. Ancak fıtra ile yukarıya çıkarılır.)

Sadaka-i fıtr vermek vacibdir İhtiyâcı olan eşyâdan ve borçlarından fazla olarak, zekât nisâbı kadar malı, parası bulunan her hür Müslümanın, Ramazan bayramının birinci günü sabahı fıtra vermesi vâcibdir. Ramazan içinde, hattâ Ramazandan önce vermesinde de mahzûr yoktur. Bir kişinin fıtrası, bir fakire veya birkaç fakire verilebildiği gibi, bir fakire birkaç kişinin fıtrası da verilebilir.

Fıtra nisâbına mâlik olana zengin denir. Bunun fıtra vermesi vâcib, zekât alması ise harâm olur. Çalışamıyan fakir akrabâsına yardım etmesi vâcib olur.

Fıtra olarak 1750 gram buğday veya buğday unu veya 3500 gram arpa veya bu miktar hurma veya kuru üzüm verilir. Bunların kendisi verilebildiği gibi, kıymeti, altın veya gümüş olarak da verilebilir. Bir özrü sebebiyle oruç tutamıyan kimsenin de fıtra vermesi lâzımdır.

Sadaka verirken şu husûslara dikkat etmelidir:

1- Helâl maldan verilmelidir.

2- Malı az olsa da sadaka vermelidir!

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(En fazîletli sadaka, kendisi muhtaç olduğu hâlde fakirin verdiği sadakadır.)

3- Ölüm gelip malın elden çıkmasından önce, sadakayı çabuk vermelidir.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(İnsanın sıhhatli iken verdiği bir dirhem sadaka, ölürken köle azâd etmesinden hayırlıdır.)

(İnsan öldüğü zaman ameli kesilir. Ancak üç şeyden kesilmez. 1- Sadaka-i câriye, 2- Faydalanılan ilim, 3- Kendisine duâ edecek sâlih bir evlât.)

Sadaka-i câriye ne demektir?

Sadaka-i câriye; vakıf, çeşme, köprü, câmi gibi devam eden sadaka demektir. Faydalı ilimden maksat da faydalı bir kitaptır. İnsanlar bu faydalı kitaplardan istifâde ederek dünya ve âhıret saâdetine kavuşurlar. Sâlih evlâdın iyi amellerinin sevâbından babası da istifâde eder.

4- En güzel maldan sadaka vermelidir.

5- Riyâ karışmaması için, sadakayı gizli vermelidir.

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(En fazîletli sadaka, gizli verilen sadakadır.)

6- Ecrinin gitmemesi için, fakiri minnet altında bırakmamalıdır.

Bekara sûresinde meâlen buyuruldu ki:

(Sadakalarınızı minnet ve eziyet ile heder etmeyiniz!)

7- Sadakayı gerçekten muhtaç olanlara ve sâlih kimselere vermelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11128

Din düşmanlarının taktikleri

Bu inceliği asırlar sonra da olsa din düşmanları keşfettiler. Kaba kuvvet ile bir yere varamıyacaklarını idrak ettiler. Önce, İslâmiyeti kalblere nakşeden, İslâmiyeti sevdirerek yayan tasavvufu, tarîkatları el altından bozdular.

Dînimiz âlime çok önem vermiştir. Âlimin kıymeti ile ilgili birçok âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf vardır. İslâmiyeti ayakta tutan âlimlerdir.

Âyet-i kerimelerde, (Hiç bilenle bilmiyen bir olur mu) ve (Âlimlerden sorun) buyuruldu.

Hadîs-i şerîfte de, (Âlimler, kurtuluş yolunu gösteren birer kılavuzdur) buyuruldu.

Bilindiği gibi, dînimizde kaynak dörttür: Kur'ân-ı kerîm, hadîs-i şerîfler, icmâ ve kıyâs. Dördüncü kaynak olan kıyâstan mezhebler çıkmıştır. Müctehid âlimler, ömürlerini bu uğurda harcayarak, dînin açık olmayan emirlerini açıklamışlar, Müslümanları bu ağır yükten kurtarmışlardır.

Mezhepsizlik dinsizliğe köprüdür

Dinde müctehid olmayanın, Kur'ân-ı kerîmden, hadîs-i şerîflerden hüküm çıkarması mümkün değildir. Bugün ictihâd yapabilecek derecede âlim de kalmamıştır. Âlimler, hicri 4. asırdan itibaren ictihâd edebilecek kimsenin olmadığında ittifak etmişlerdir. Ya'nî bugün dînimizi tam, eksiksiz olarak öğrenmek, yaşamak istiyen mutlaka dört mezhebten birine tâbi olmak mecburiyetindedir.

İslâmiyetin 14 asırdır, bozulmadan, değiştirilmeden bize ulaşmasını sağlayan mezhebler ve âlimlerdir. Bundan sonra da ancak bu yol ile devam ettirilebilir. Bu ana caddeden ayrılanların îmânlarını muhafaza etmeleri çok zordur. Çünkü, mezhebsizlik, dinsizliğe köprüdür.

Bu inceliği asırlar sonra da olsa din düşmanları keşfettiler. Kaba kuvvet ile bir yere varamıyacaklarını idrak ettiler. Önce, İslâmiyeti kalblere nakşeden, İslâmiyeti sevdirerek yayan tasavvufu, tarîkatları el altından bozdular. Buralara Müslüman kılığındaki kendi adamlarını yerleştirdiler. Sonra da, İslâmiyeti yıkmada en büyük

engel gördükleri mezhebleri ve âlimleri hedef seçtiler. Bu kaleyi yıkmadıkça neticeye varamıyacaklarını çok iyi anladılar. Bunun için de, bütün güçleri ile âlimlere, mezheblere hücum ettiler.

Çünkü, onlar da biliyorlar ki, bu kale yıkılınca kaynak olarak arkasından hadîs-i şerîfler gelecektir. Artık bu sahada daha rahat hareket etme imkânı elde etmiş olacaklar. Şöyle ki; dîni içeriden yıkma çalışmalarına, engel olan bir hadîs-i şerîf gördüklerinde, hemen mevdû, uydurma hadîs, karalamasına girmektedirler. Böylece, bu uydurma, bunun aslı yok derken hadîs-i şerîflerin dörtte üçünü bertaraf etmektedirler.

Eğer bir hadîs-i şerîf, bütün hadîs kitaplarında varsa, ya'nî buna mevdû, uydurma diyemiyorlarsa, o zaman hemen taktik değiştiriyorlar. Kendilerine göre, bir kaide ortaya çıkartıyorlar. Diyorlar ki; hadîs, Kur'âna ters olamaz. Sonra da, Kur'ân-ı kerîme istedikleri şekilde ma'nâ verip, hadîs-i şerîfin âyete ters düştüğünü, dolayısıyla bununla amel edilemiyeceğini söylüyorlar.

Maalesef surda delik açılmıştır Bugünkü Hıristiyanların, Cennete gideceği, kadınların örtünmesinin farz olmadığı, reenkarnasyon vs. gibi safsatalar, hep bu çalışmanın ürünüdür. Maalesef, din düşmanları bu çalışmalarında hayli yol almışlardır. Surdan birçok delik açmışlardır. Bugün herkes, eline geçirdiği bir meâlden dînini öğrenmeye çalışıyor. Câmilerimizde bile devamlı meâl okunması tavsiye edilmekte, "Kitabımızda ne yazıyor bunu öğrenmeden Müslümanlık olur mu?" gibi câhilce, suçlayıcı ifâdelerle Müslümanlar, zoraki olarak meâl okumaya zorlanmaktadırlar. Böylece farkında olmadan din düşmanlarının tuzağına düşülmektedir.

Zamanımızda o hâle gelindi ki, dînî bir mes'elede, filan fıkıh âlimi şu kitabında şöyle buyurdu demek, ayıplanır hâle geldi. Bilmiyorlar ki, fıkıh kitapları Kur'ân-ı kerîmin emirleri dışında bir şey bildirmez. Fıkıh kitaplarına, ilmihâle göre hareket eden, Kur'ân-ı kerîmin, hadîs-i şerîflerin emrine uymuş olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11129

Dînin emrini hafife almak

Her Müslümanın dinde bilinmesi zarûrî olan şeyleri bilmesi lâzımdır. Küfür olan şeyin çok kimse tarafından kullanılması, bunu küfür alâmeti olmaktan çıkarmaz. Çünkü bu, bilinmesi zarûrî olan bilgilerden olduğu için bilmemek özür değildir.

Dînimizin harâm ettiği bir yasağı veya emrettiği bir farzı hafife alanlar, beğenmiyenler dinden çıkar. Bir misâl verecek olursak:

İki kimse düşünelim. Birisi, alkol bağımlısı olmuş. Hergün içiyor. Sizi gördüğünde de mahcup olarak diyor ki:

- Bu zıkkımı içmenin harâm olduğunu biliyorum. Fakat bir türlü kurtulamıyorum, ne olur kurtulmam için bana yardımcı olun!

Diğeri ise her zaman içmiyor. Ayda yılda bir içiyor. Kendisine yaptığının uygun olmadığını söylediğinizde diyor ki:

- Ben her zaman içmiyorum. Ayda yılda bir içiyorum. Bu kadarcık şarap içmek harâm olmaz!

Bu durumda, birinci kimse, ikincisinden daha çok şarap, içki içtiği hâlde günâhkâr oluyor, dinden çıkmıyor. Ama ikinci kimse, ara sıra içtiği hâlde, dînin açık bir emrini hafife aldığı için dinden çıkıyor.

Gayri müslimlerin yaptıkları şeyler Farzlarda da durum aynıdır. Meselâ bir kimse, Ramazanda oruç tutmadığı gibi, ayrıca Müslümanların gözü önünde sokakta, açıkça yiyip içiyorsa, dînin bir farzını hafife almış olduğundan dinden çıkar. Ancak herhangi bir özründen dolayı hattâ nefsine zor geldiği için tutmaz, ama gizli gizli yerse, bu günâhkâr olmuş olur; fakat dinden çıkmaz.

İnsanı dinden çıkartan önemli bir konu da, gayrı müslimlerin ibâdet olarak yaptıklarını yapmaktır.

Gayrı müslimlerin yaptıkları şeyler iki çeşittir:

Birincisi; dinleri ile ilgisi olmayıp, âdet olarak yaptıkları şeyler. Meselâ, ceket, pantalon giymeleri, kravat takmaları gibi âdet olarak yaptıkları şeylerdir.

İkincisi; dinlerinin gereği olarak yaptıkları şeyler. Meselâ boyunlarına haç takmaları, bellerine zünnar bağlamaları, bu kısma girer. Bunları dinlerinin gereği olarak yaptıkları için, bir Müslüman bunları ne niyetle takarsa taksın, hattâ şaka için, Hıristiyanlarla alay etmek için dahî olsa, dinden çıkar.

Hıristiyanların dinlerinin gereği, ibâdet niyetiyle giydikleri şeyler de böyledir. Bunun için Hıristiyanlardan gelen şeylerin önce aslına bakmak lâzımdır. Hıristiyanlar, bunu ne için yapıyorlar? Dinlerinin icâbı olarak mı, yoksa âdet olarak mı? Bu önemlidir.

Küfür olan, dinden çıkmaya sebep olan şeyler zamanla âdet hâline gelse, bir kimse, bunun küfür olduğunu bilmeden kullansa, yine dinden çıkar.

Her Müslümanın dinde bilinmesi zarûrî olan şeyleri bilmesi lâzımdır. Küfür olan şeyin çok kimse tarafından kullanılması, bunu küfür alâmeti olmaktan çıkarmaz. Çünkü bu, bilinmesi zarûrî olan bilgilerden olduğu için, bilmemek özür değildir.

Ba'zı küfür sözler Küfre sebep olan şeylerden birkaç misâl verecek olursak:

İnsanlara mahsûs sıfatları Allahü teâlâ için kullanmak küfür olur. "Burada ilâhi şuuru görüyoruz" demek küfürdür. Bunun gibi, Allahü teâlâ için, "Düşünerek" veya "Hesap ederek" yâhut "plânlıyarak" yarattı demek küfürdür. "İslâm düşüncesi" demek de böyledir. Çünkü, düşünmek, hesap etmek, plânlamak insanlara mahsûs şeylerdir.

Çok kimse îmânı kurtarayım derken, küfre giriyor ve bunun için de hiç üzülmüyorlar. Her Müslümanın küfre düşürücü söz ve hareketleri çok iyi bilmesi gerekir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11130

Resûlullahın duâsı

Ben, Sana her an muhtâcım. Senin ise, bana hiç ihtiyâcın yok. Sen, ancak yaratanım olarak beni bağışlar, affedersin.

Resûlullah efendimiz, Vedâ haccında, "Vedâ hutbesini" bitirdikten sonra, Bilâl-i Habeşî hazretleri ezân-ı şerîfi okudu. Bütün Eshâb-ı kirâm, huzûr ve huşû içinde

dinlediler.

Peygamber efendimiz, namazı kıldırdıktan sonra devesine bindi. Cebel-i Rahme'nin dibine varıp kayaları önüne alıp, kıbleye dönerek vakfeye durdu. Herkesin vakfeye durmasını emretti. Daha sonra, "Ancak âhiret hayırdır" buyurdu.

Mübârek ellerini göğüs hizâsında kaldırarak, bütün peygamberlerin yaptığı pek fazîletli olan şu duâya başladı. Bizlere, bu şekilde duâ etmemiz için işâret buyurmuş oldu:

"Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. O birdir. Eşi, ortağı yoktur. Mülk, O'na âittir. Hamd, O'na mahsûstur...

Yâ Rabbî! Kabir azâbından, kalbin vesvesesinden, işlerin dağınıklığından sana sığınırım!

Yâ Rabbî! Rüzgârların getirdiği âfetin şerrinden sana sığınırım! Yâ Rabbî, gözümde bir nûr, kulağımda bir nûr, kalbimde bir nûr yarat! Yâ Rabbî, göğsüme genişlik ver, işimi kolaylaştır!

Fitneden sana sığınırım Yâ Rabbî! Kalbe vesvese veren şeytandan, işlerin karışıklığından, kabir fitnesinin şerrinden, gecenin getirdiği şeylerin şerrinden, gündüzün getirdiği şeylerin şerrinden, korkunç rüzgârların getirdiği âfetlerin şerrinden, zamanın nöbet nöbet gelen mihnet ve belâlarının şerrinden Sana sığınırım!

Yâ Rabbî, sağlığın hastalığa çevrilmesinden, azâbından ve gazâbından sana sığınırım!

Yâ Rabbî! Beni hidâyetine ulaştır. Geçmişimi, geleceğimi bağışla! Ey başvurulacakların en hayırlısı! Kendisinden istenilenlerin en keremlisi, en çok vereni!

Yâ Rabbî! Sen, sözümü işitiyor, yerimi görüyor, gizli, açık neyim var ise biliyorsun. İşlerimden hiç biri sana gizli değildir. Ben çâresizim, yoksulum. Senden yardım ve eman diliyorum.

Korkuyorum. Kusûrlarımı îtirâf ediyorum. Bir çâresiz, senden nasıl isterse, ben de öyle istiyorum. Zelîl bir günâhkâr, Sana nasıl yalvarırsa, ben de öyle yalvarıyorum.

Boynu bükük, gözü yaşlı olarak Yüce huzûrunda boynunu bükmüş, senin için gözlerinden yaşlar boşanan, senin uğrunda bütün varlığını zelîl eden, senin için

burnunu topraklara sürten bir kulun Sana nasıl duâ ederse, ben de öyle duâ ediyorum!

Yâ Rabbî! Duâmı kabûl buyurmaktan beni mahrûm eyleme! Bana Raûf ve Rahîm ol! Ey istenilenlerin en hayırlısı ve verenlerin en keremlisi!..

Ben, Sana her an muhtâcım. Senin ise, bana hiç ihtiyâcın yok. Sen, ancak yaratanım olarak beni bağışlar, affedersin.

Ey duâcıların duâlarını kabûl eden! Ey ümit bağlananların en üstünü! İslâmiyet ve Muhammed (aleyhisselâm) üzerindeki himâyen hürmetine sana yöneliyorum. Benim bütün suçlarımı bağışla! Beni şu durduğum yerden bütün hâcetlerimi yerine getirmiş, dileklerimi ihsân buyurmuş, temennilerimi gerçekleştirmiş olarak döndür!..

Bizler, topluca senin Beyt-i Harâm'ına geldik. Şu büyük Meşâir'de vakfeye durduk. Şu mübârek yerlerde hazır bulunduk. Ümîdimiz, yüce katındaki sevâb ve mükâfata nâil olmaktır. Ümîdimizi boşa çıkarma Allahım!" Resûlullah efendimiz, bu duâdan sonra vakfe yaptı. Akşam üzeri:

"Bugün, dîninizi sizin için ikmâl eyledim. Üzerinize olan ni'metimi tamamladım ve size din olarak İslâmiyeti vermekle râzı oldum" (Mâide sûresi: 3) meâlindeki âyet-i kerîme nâzil oldu.

Böylece, İslâm dîni ikmâl bulmuş oldu. Bildirilmemiş, açıklanmamış hiçbir emir, yasak kalmadı. Peygamber efendimiz de vazîfesini tamamlamış oldu. Kısa bir müddet sonra da bu fânî dünyadan ayrıldı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11131

Kur'ân-ı kerîme hürmet

Mushafı her kitabın üstünde bulundurmalıdır. Üzerine başka hiçbir şey koymamalıdır. Kur'ân-ı kerîm okunurken, sessizce ve saygı ile dinlemelidir.

Kur'ân-ı kerîme hürmet etmek, saygılı olmak için, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarında yazdıklarını bilmek, öğrenmek lâzımdır. Bunlar bilinmezse, hürmet, saygı diye yapılan şeyler, saygısızlık, hürmetsizlik olur.

Kur'ân-ı kerîme nasıl hürmet edileceğini, saygı gösterileceğini Ehl-i sünnet âlimleri kitaplarına yazmıştır. Herşeyden önce, Mushafı tutabilmek için abdestli olmak lâzımdır. Yalnız ezberinde olan sûreleri, abdestsiz iken okumak câizdir. Mümkün olduğu kadar kıbleye karşı oturmalı ve Mushafı belden yukarıda tutmalı, E'ûzü Besmele ile başlayarak okumalıdır.

Mushafı her kitabın üstünde bulundurmalıdır. Üzerine başka hiçbir şey koymamalıdır. Kur'ân-ı kerîm okunurken, sessizce ve saygı ile dinlemelidir. Çalgı, oyun ve eğlence yerlerinde, okumamalıdır. Uygunsuz okunurken, susturmak mümkün değilse, oradan uzaklaşmalıdır. Mushaf yapraklarını, satırlarını, kelimelerini ve bütün mübârek isim ve yazıları, hakîr ve aşağı yerlerde görünce hemen kaldırmalıdır.

Kur'ân-ı kerîmi dinlemek Mushafa ve din kitaplarına karşı ayak uzatmak mekrûhtur. Yalnız yüksekte iseler, mekrûh olmaz. Mushafı, okumasını bilmeyenin hayır ve bereket için evinde bulundurması sevâbdır.

Kur'ân-ı kerîmi okumak sünnet, okunanı dinlemek ise, farz-ı kifâyedir. Bunun için Kur'ân-ı kerîm okunurken özrü, işi olmıyanların sessizce dinlemesi lâzımdır. İş görenlerin arasında ve câmide namaz kılanların yanında yüksek sesle Kur'ân-ı kerîm okumaya başlamak günâh olur.

İbni Âbidîn hazretleri buyurdu ki:

"Özrü olmıyanların Kur'ân-ı kerîmi dinlemeleri farz-ı kifâyedir. İş görenler, uyuyanlar ve câmide namaz kılan, va'z veren yanında yüksek sesle Kur'ân-ı kerîm okumaya başlamak günâhtır." Radyoyu, televizyonu, teybi açarak, okunan Kur'ân-ı kerîmi, dinlemeyenlere, iş görenlere duyurmak saygısızlık ve günâh olur. Radyodaki, televizyondaki benzeri de olsa, yine hürmet etmeli, dinlemiyorsa kapatmalıdır.

Cenâb-ı Hakkın ismini söylerken yalnızca Allah dememeli, yanında ta'zîm, hürmet ifâde eden, "teâlâ", "azze ve celle" gibi kelimeleri söylemelidir. Aynı şekilde, yalnızca Kur'ân dememeli, "kerîm" gibi ta'zîm, saygı, hürmet bildiren kelimelerle beraber söylemelidir.

Teyp bandına Kur'ân-ı kerîm almak, kâğıt üzerine yazı yazmak gibidir. Kasetten dinlemekle hatim olmaz. Ancak Kur'ân-ı kerîmi öğrenmek, düzgün okuyabilmek, ezberlemek niyeti ile kasete alınabilir. Bunlara da hürmet etmek lâzımdır. Bunları da yükseğe koymak, abdestsiz tutmamak, başka şeyler bulunan bandlar arasına koymamak, oyun, eğlence yerlerinde çalmamak lâzımdır.

Kur'ân-ı kerîm dinlemek için kullanılan teyp, hiçbir zaman fısk, ya'nî günâh işlenen yerlere götürülmemeli ve bunlarda hiçbir zaman çirkin olan şeyler çalınmamalıdır.

Radyoda veya teypte Kur'ân-ı kerîm dinleyen, radyoyu ve teybi yükseğe koymalı, bir iş yapmamalı, konuşmamalı, kıbleye karşı edeple oturmalıdır.

Mushafa hürmette kusur etmemeli Kur'ân-ı kerîmi dinledikten sonra, harâm olan şeyleri, aynı radyo ve teypten dinlemek, Kurân-ı kerîme karşı edepsizlik olur.

Mushafı abdestli olarak ele almalı ve okumalı, sağ el ile tutmalı, dizden aşağı koymamalı, bitirince açık bırakmamalı, başka birşey yaparken kapayıp, yüksek bir yere koymalı, okurken konuşmamalı, konuşulursa tekrar E'ûzü okuyarak başlamalıdır. Mushafı ve içinde Kur'ân-ı kerîm bulunan bandı, teybi ayağa kalkarak almalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11132

Namaz nasıl kılınır?

Namazda az da olsa iyi bilinen sûre ve duâları okumalıdır. Namaza yeni başlayan, önce kısa sûreleri ezberleyip diğerlerini öğrenene kadar bunlarla kılar. Çok sûre bilmiyorum diye namaz terkedilmemelidir.

Herhangi bir vaktin namazını meselâ sabah namazının farzını kılabilmek için, abdest alınır. Kıbleye karşı dönülür. İki ayak arasında dört parmak genişliğinde aralık bırakılır. Sonra kalbimizden, "Niyet ettim Allah rızâsı için sabah namazının farzını kılmaya, durdum kıbleye" diye niyet edilir. Eller kulaklara kaldırılıp, (Allahü ekber) diyerek tekbîr getirilip namaza başlanır. Bu tekbîrin mutlaka kıyâmda söylenmesi lâzımdır. İmâm rükü'da iken gelen ilk tekbîri ayakta getirmeyip, bir kısmını rükü'ya eğilirken getirirse namazı olmaz.

Erkeklerin ellerini kulaklarına, kadınların ise, omuz hizâsına kaldırması sünnettir. İlk tekbîr farzdır. Namaz içindeki tekbîrler sünnettir.

Tekbîr getirilip eller bağlandıktan sonra, Sübhâneke okunur, sonra E'ûzü Besmele çekilerek Fâtiha sûresi, arkasından da Besmele çekilerek zamm-ı sûre okunur.

Namaz kılarken zamm-ı sûreler sıra ile okunur. Meselâ birinci rek'atte Nâs, ikinci rek'atte Felâk sûresi şeklinde tersten okumak mekrûhtur. Birinci rek'atte Felâk, ikinci rek'atte de Nâs sûresi okunmalıdır. Birinci rek'atte, Kul e'ûzü birabbinnâs okuyan kimse, ikinci rek'atte tekrar aynı sûreyi okur. Yine birinci rek'atte zamm-ı sûre olarak Elemtere'yi okuyup ikinci rek'atte Liîlâfî'yi atlayıp, Eraeytellezi'yi okumak da mekrûhtur. Mekrûh olmaması için İnnâateynâ okunur. En az iki sûre atlamak lâzımdır.

Kıraattan ya'nî okumadan sonra, Allahü ekber diyerek rükü'a gidilir. Rükü'a eğilirken, sol ayağın topuğu, sağ ayak yanına getirilir. Secdeden kıyâma kalkarken açılır. Rükü'a Allahü ekber diyerek gitmek sünnettir. Rükü' etmek ise farzdır. Rükü'da eller, parmaklar açılarak dizler üzerine konur. Erkekler sırt ve başı bir hizâda düz tutarlar. En az üç kere, (Sübhâne rabbiyel'azîm) denir. Bunlar sünnettir.

Tesbîhleri 5-7-9 ve daha fazla söylemek müstehabdır. Rükü'da, bacak ve kollar dik tutulur. Kadınlar ise, dik tutmazlar. Rükü'dan kalkarken (Semi'allahü limen hamideh) ve arkasından (Rabbenâ lekelhamd) denir. Bunları söylemek sünnettir. Rükü'dan kalkınca bir miktar dik durulur. Sonra secdeye gidilir.

Secdede el parmakları bitişik, kıbleye karşı olmalıdır. Eller kulak hizâsında, baş ise, iki el arasında olmalıdır. Secdede de en az üç defa (Sübhâne rabbiyel a'lâ) denir. Her rek'atte iki secde yapılır. Birinci secdeden kalktıktan sonra bir miktar durulur, sonra ikinci secdeye gidilir.

Ayağa kalkınca, ikinci rek'atte Besmele çekilerek Fâtiha sûresi ve arkasından yine Besmele çekilerek bir zamm-ı sûre okunur.

İkinci rek'atın kıraatı, okuması bittikten sonra, birinci rek'atteki gibi, rükü' ve secdeler yapılır ve oturulur. Kıldığımız namaz iki rek'at olduğu için, bu oturuşumuz, Ka'de-i âhıre ya'nî son oturuş olmaktadır ki, bu farzdır. Otururken sağ ayağı dikip, sol ayak üzerine oturmak sünnettir. Kadınlar, kaba etlerini yere koyarak ve ayaklarını sağ tarafa çıkarmak sûretiyle otururlar. Son oturuşta Ettehıyyâtü okumak vâcibdir. Allahümme Salli ve Bârik okumak sünnettir. Tehıyyât, Salli, Bârikten sonra Rabbenâ okunur ve önce sağa sonra sola, (Esselâmü aleyküm ve rahmetullah) diyerek selâm verilip, namaz tamamlanır.

Bütün namazların ilk iki rek'atinin kılınışı hep aynıdır. Yalnız üç, dört rek'atli farz namazların, üçüncü ve dördüncü rek'atlerinde kıyâmda, ayakta iken yalnızca

Fâtiha sûresi okunur. İkinci rek'atlerinden sonra, ya'nî ilk oturuşta sadece Ettehıyyâtü okunup, üçüncü rek'at için ayağa kalkılır.

Dört rek'atli sünnet namazlardan öğlenin ilk sünneti müekked sünnettir. Üçüncü ve dördüncü rek'atlerinde kıyâmda iken, Fâtiha sûresinden sonra, zamm-ı sûre de okunur. İlk oturuşta da Ettehıyyâtü okunur. İkindi ve yatsının farzından önce kılınan dört rek'at ise, gayr-i müekked sünnet olup ilk oturuşta Ettehıyyâtüden sonra Allahümme Salli ve Bârik de okunur. Üçüncü rek'ate kalkınca Sübhâneke ile başlanır.

Yatsı namazından sonra kılınan vitr namazının üçüncü rek'atinde ayakta iken, zamm-ı sûreden sonra rükü'a gidilmeyip, eller kulaklara kaldırılarak tekbîr alınır. Eller bağlanır ve kunût duâları okunduktan sonra rükü' ve secdeler yapılarak oturulur ve namaz tamamlanır. Kunût duâsını bilmiyen öğreninceye kadar, onun yerine üç kere istigfâr okur. Meselâ, (Allahümmagfirlî) veya (Rabbenâ âtina...) yı sonuna kadar okur.

Namazda az da olsa iyi bilinen sûre ve duâları okumalıdır. Namaza yeni başlayan, önce kısa sûreleri ezberleyip diğerlerini öğrenene kadar bunlarla kılar. Meselâ, sadece Fâtiha, innâateynâ ve Kulhüvallahü sûreleri ile ettehıyyatü'yü ezberleyen bunlarla namazını kılabilir. Çok sûre bilmiyorum diye namaz terk edilmemelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11133

Namazdaki hükümler

Bu hükümler bilinmezse, bunlar yapılmadığında veya yanlış yapıldığında, telâfisi, düzeltilmesi mümkün olmaz. Meselâ, yapılması farz olan bir fiil, unutulduğunda namaz olmaz.

Namazda yapılan fiillerin, hareketlerin, okunacak şeylerin hükümlerini bilmek lâzımdır. Bu hükümler bilinmezse, bunlar yapılmadığında veya yanlış yapıldığında, telâfisi, düzeltilmesi mümkün olmaz. Meselâ, yapılması farz olan bir fiil, unutulduğunda namaz olmaz. Yapılması sünnet olan bir fiil unutulduğunda namaz sahîh olur. Fakat sevâbı eksik olur.

Namazdaki bu fiilerin hükümleri sırasıyla şöyle:

Hanefî mezhebinde, elleri kulağın hizâsına kaldırmak sünnet. Ellerin ayasını, içini kıbleye yöneltmek sünnet. Erkeklerin baş parmağını kulağın yumuşağına değdirmesi ve kadınların, ellerini omuz hizâsına kaldırmaları müstehab.

İlk tekbîr, ya'nî (Allahü ekber) demek farz. Diğer tekbîrler sünnet. Tekbîr aldıktan sonra, el bağlamak sünnet. Sağ eli, sol elin üstüne koymak, sünnet. Erkeklerin, ellerini göbekten aşağı bağlaması ve kadınların, göğsüne koyması sünnet. Erkeklerin, sağ elin parmaklarıyla sol elin bileğini pekçe kavraması müstehab.

Namazda, İmâm olsun, cemâ'at olsun ve yalnız olsun Sübhâneke okumak sünnet. İmâmın veya yalnız kılanın, E'ûzü okuması sünnet. Besmele okumak sünnet. Fâtiha-i şerîfe okumak ve Fâtihadan sonra, bir sûre okumak vâcib. Kıyâmda iken üç âyet, yâhut, üç âyet kadar uzun bir âyet okumak farz. Kıyâmda, ayakta iki ayak arasında dört parmak açıklık bulundurmak, rükü'a giderken topukları birleştirmek sünnet.

Rükü'da belini eğmek farz. Üç kere (Sübhânallah) diyecek kadar kalmak vâcib. Üç kere (Sübhâne rabbiyel azîm) demek sünnet. Beş kere veya yedi kere demek müstehab. Rükü'dan kıyâma doğruldukta ve iki secde arasında doğrulup oturdukta, bir kere (Sübhânallah) diyecek kadar beklemek, vâcib.

Secdede, başını secdeye koymak farz. Üç kere (Sübhânallah) diyecek kadar beklemek vâcib. Üç kere (Sübhâne rabbiyel a'lâ) demek sünnet. Beş kere veya yedi kere demek müstehab.

Secde yaparken, önce iki diz, sonra iki el, sonra burun ve sonra alın yere konur. Baş parmaklar, kulaklar hizâsında olur. Ayakların, en az birer parmağını yere koymak farzdır.

Secde yeri, dizlerini koyduğu yerden yirmibeş santimetre yüksek olunca namaz mekrûh olur. Secdede dirsekler bedenden, karın da uyluklardan açık tutulur. Ayak parmaklarının uçları kıbleye karşı tutulur.

Kadınlar, namaza dururken, ellerini omuzlarına kadar kaldırır. Ellerini kol ağzından dışarı çıkarmaz. Sağ avucu sol üzerinde olarak göğüs üstüne kor. Rükü'da az eğilir. Belini kafası ile düz tutmaz. Rükü'da ve secdede parmaklarını açmaz. Birbirlerine yapıştırır. Ellerini dizleri üzerine kor. Dizlerini büker.

Dizlerini tutmaz. Secdede kollarını, karnına yakın olarak yere serer. Karnını uyluklarına yapıştırır.

Kadınlar, teşehhüdde, ayaklarını sağa çıkararak yere oturur. El parmaklarının ucu dizlerine uzanır. (Erkekler de dizi kavramaz.) Parmakları birbirlerine yapışık olur.

Ka'de-i ûlâda, ilk oturuşta oturmak, vâcib. Ka'de-i ahîrede, son oturuşta oturmak farz. Son ka'dede tehıyyât okumak vâcib.

Ka'de-i ahîrelerde, salevât ya'nî Salli - Bârik okumak sünnet. İkindi ve yatsının dört rek'at sünnetlerinde her ka'dede, her iki oturuşta da salevât düâlarını okumak sünnet, diğer duâları okumak müstehab. Selâm lafzı, vâcib. Ve selâmda, iki yanına bakmak sünnet. Dikkatle bakmak müstehab.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11134

Dînin üç esâsı

Allahü teâlâ, bütün insanlardan, önce îmân etmelerini istiyor. Bundan sonra diğer emir ve yasaklarına uyulmasını istiyor. Îmân olmadıkça, yapılan ibâdetlerin, iyiliklerin bir kıymeti olmaz.

Cenâb-ı Hakkın bütün insanlardan ilk önce istediği îmândır. Son din olan İslâmiyete inanmalarıdır. Bir insanın îmânı yoksa; İslâmiyete, Muhammed aleyhisselâma inanmamış ise, insanlara ne kadar iyi, faydalı iş yaparsa yapsın hiçbir faydası olmaz. Meselâ Edison ampulü bulmak suretiyle, gecelerin aydınlanmasına, bütün insanların rahat etmesine vesîle oldu. Fakat, Müslüman olmadığı için, bu iyiliğin âhırette kendisine hiç bir faydası olmayacaktır.

Meselâ, insanları doyurmak, onlara ikrâmda bulunmak çok sevâbdır. Muhammed aleyhisselâma inanmamış çok zengin bir kimse, yeryüzündeki bütün fakir ve muhtaç kimseleri doyursa, onların her türlü ihtiyaçlarını görse, âhırette bu yaptıklarının yine hiç faydasını görmiyecektir.

Çünkü Allahü teâlâ, bütün insanlardan, önce îmân etmelerini istiyor. Bundan sonra diğer emir ve yasaklarına uyulmasını istiyor. Îmân olmadıkça, diğer

yapılanlar değerlendirmeye alınmayacaktır. Âhırette, önce îmândan sorulacaktır. Eğer îmânı yoksa, hiç bir iyiliğinin faydasını görmeyecektir.

Önce doğru itikat İkinci olarak istenilen şey, îmânın ya'nî inanılacak îmân bilgilerinin hakîkî islâm âlimlerinin bildirdiklerine uygun olmasıdır. Îmân, Ehl-i sünnet âlimlerinin anladıklarına uymuyor ise, bu kimsenin yaptığı ibâdetlerin, kıldığı namazın, tuttuğu orucun, yaptığı hayır hasenâtın hiç mi hiç kıymeti olmaz.

Çünkü Muhammed aleyhisselâma inanıp Müslüman olduktan sonra da, bu inanmanın, i'tikâdın, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği gibi olması lâzımdır. Ya'nî onların bildirdiği esaslar dâhilinde olmalıdır. Rastgele bir îmân da makbûl değildir.

Her bid'at sahibinin, türedi reformcuların ve doğru yoldan kayarak dalâlete düşerek, Kur'ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden çıkardıklarını iddia ettikleri bozuk fikirleri geçerli değildir. Cehenneme gideceği hadîs-i şerîfle bildirilen 72 bozuk fırkanın hepsi bozuk fikirlerini Kur'ân-ı kerîmden, hadîs-i şerîflerden çıkardıklarını iddia etmişlerdir.

Îmânın, i'tikâdın bozukluğu o kadar büyük bir günâh, o kadar büyük suç ki, ibâdetleri yapmamanın, harâm işlemenin günâhı ile mukayese bile edilemez. Bunun için îmânın düzgün olmasına çok önem vermeliyiz.

Düzgün bir îmândan sonra, herkese lâzım olan şey, dînin emir ve yasaklarını öğrenmektir.

İmândan sonra namaz gelir Bütün işlerimizi, öğrendiklerimize uygun yapmaktır. İlk önce öğrenilecek ve yapılacak en önemli ibâdet de namazdır. Âhırette îmândan sonra, namazdan sorulacaktır. Namaz dînin direğidir. Direk olmaz ise bina ayakta kalamaz, eninde sonunda yıkılır. Namaz kılmıyanın diğer ibâdetleri kabûl olmaz, ya'nî va'dedilen o büyük sevâba kavuşamaz. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Kıyâmet günü, îmândan sonra, ilk suâl namazdan olacaktır.)

(Allahü teâlâ buyuracak ki; ey kulum, namaz hesâbının altından kalkarsan, kurtuluş senindir. Öteki hesapları kolaylaştırırım!)

(Namaz dînin direğidir. Namaz kılan, dînini doğrultmuş olur. Namaz kılmıyan, dînini yıkmış olur.)

İ'tikâdı düzeltmeden önce dînin emir ve yasaklarını öğrenmenin hiç faydası olmaz. Bu ikisi birlikte düzelmedikçe de, ibâdetlerin faydası olmaz. Bu üçü birlikte

yapılmadıkça, kalb temizlenmez. Din, bu üç esas üzerine kurulmuştur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11135

Bayramınız mübârek olsun

Bu dünyadaki bayramlar, hakiki bayrama kavuşmak ve ona alıştırmak içindir. Esas bayram, beş imtihanı verdikten sonra olacak. Önümüzdeki beş tane büyük imtihanı verdik mi, ondan sonra hakiki bayram gelecek. Hem de 3-4 gün değil, sonsuz olan bayram gelecek...

Yine bir Ramazanı daha geride bırakıp, bayrama kavuştuk elhamdülillah. Cenâb-ı Hak daha nice bayramlara sağlık ve âfiyet içinde kavuşmayı nasîb etsin. Ramazanı en iyi şekilde değerlendirip, bayram yapmayı hak edenlere ne mutlu...

Bu dünyadaki bayramlar, hakiki bayrama kavuşmak ve ona alıştırmak içindir. Esas bayram, beş imtihanı verdikten sonra olacak. Önümüzde beş tane büyük imtihanı verdik mi, ondan sonra hakiki bayram gelecek. Hem de 3-4 gün değil, sonsuz olan bayram gelecek... İşte hakiki bayram bu bayramdır...

Günâh işlemediğimiz gün bayramdır İnsanın birinci imtihanı, aynı zamanda bayramı, günâh işlemediği günüdür. Cenâb-ı Hakkın emirlerini yerine getirip, kimseyi üzmediği, kimsenin kalbini kırmadığı gündür. Nitekim Hz. Ali, "Benim en büyük bayramım, günâh işlemediğim gündür" buyurmuştur.

Sonsuz bayrama ulaşmada ikinci imtihan; Allah diyerek, Kelime-i şehâdet söyliyerek îmânla çene kapatmak. Allahü teâlâ hepimize nasîb etsin. Hattâ şehîd olarak Cenâb-ı Hakkın huzuruna kavuşmak... İşte esas bayram bu. Allah korusun, insan ölürken, Allah diyecek yerde şeytana kanıp para derse, gitti Cehenneme.

Çünkü hadîs-i şerîf var. Peygamberimiz buyuruyorlar ki: "Son kelâmı Allah diyen Cennete gider." Öteki imtihanları atlatması kolay gelir. Yardım çok çünkü. Peygamberimizin şefâ'ati var, evliyâ şefâ'ati var, şehîdlerin, evlâtların şefâ'ati var... Ama bu şefâ'atlara kavuşabilmek için, muhakkak ki son nefeste Allah demek lâzım.

Gencin biri mübârek bir zâta, "Hocam bana bir duâ et" demiş. O mübârek zât da, "Oğlum sana nasıl duâ edeyim? Ne istiyorsun, bileyim de ona göre duâ

edeyim" demiş. Genç düşünmüş ve, "Efendim, son nefeste Allah diyerek ölebilmem için bana duâ et" demiş. O zât da, "Peki oğlum, son nefes ne zaman" demiş. Genç düşünmüş, düşünmüş, "Efendim, ben ne bileyim, son nefes şimdi de olur, sonra da olabilir" diye cevap vermiş.

O zât da, "Evlâdım, her an son nefes olabilir. Son nefesinde Allah demek istiyor isen, Allah desene şimdi. Belki de şu anda öleceksin" demiş. Genç, "Allah" demiş, tevbe, istigfâr etmiş ve hakikaten kısa bir müddet sonra da vefât etmiş.

Dilimizi, gönlümüzü Allah demeye alıştırmazsak, biz ölürken nasıl Allah deriz? Çünkü o gün hatırlamak yok. Ya'nî, nasıl imtihanda insan unutursa; o telâşta, o heyecanda, o anda hatırına gelmez.

Hayırlı işi sona bırakmamalıdır. Ev almayı sonraya bırakabilirsin. Araba almayı sonraya bırakabilirsin. İnşaat sonra da olabilir ama, îmân, ibâdet sona bırakılamaz.

Üçüncü imtihan kabirde olacak. Kabir suâlleri sorulacak. Bunlara cevap verebilirsek işte üçüncü bayram.

Kabir hayatından sonra, terâzi kurulucak. Cenâb-ı Hak adâleti ile insanların her iyiliklerini, her kötülüklerini gösterecek ve terâziye koyacak. Sevâblar günâhlardan fazla gelirse işte dördüncü bayram.

Yedi suâle cevap verilecek Beşinci olarak Sırat köprüsü var. Kıldan ince kılıçtan keskin. Peygamberimiz, "Yedi suâl sorulacak, sırat köprüsünün üstünde. Ancak bu yedi suâle cevap verenler Cennete gidecek" buyuruyor. Nitekim Allahü teâlâ da Kur'ân-ı kerîmde, "Siz kolayca, hemen Cennete gireceğinizi mi zannediyorsunuz" buyuruyor.

Bu suâlin biri îmândan olacak. Îmânı olanın, bu îmânının Ehl-i sünnete uygun olup olmadığına bakılacak. Ehl-i sünnet i'tikâdına sahip olmak demek, bir mezhebe sahip olmak, Kur'ân-ı kerîme kendi anladığına göre değil, Hz. Peygamber nasıl ma'nâ verdiyse ona göre inanmaktır. Îmân sorusuna cevap veremeyen, o anda imtihanı kaybetti. Onun için herkesin îmân bilgisini öğrenmesi, îmânın şartlarının hepsini ezberlemesi şarttır.

İkincisi namazdan sorulacak. Namazın hesâbını veremiyenin diğer ibâdetlerine sıra gelmiyecek. Daha sonra, oruçtan, zekâttan, hacdan, gusl abdestinden ve kul hakkından sorulacak.

Bütün bu imtihanlar verildikten, sonra artık bu kimseye Cennetin kapıları sonuna kadar açılacak. Ta'rîfi mümkün olmayan Cennet ni'metlerine kavuşacak.

Elli yıl değil, yüz yıl değil, sonsuz olarak bu ni'metlerle beraber olacak. İşte gerçek bayram budur. Allahü teâlâ hepimize bu hakiki bayrama kavuşmayı nasîb etsin.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11136

Âhırette iki yer var

Cenâb-ı Hak, imtihana tâbi tutuyor hepimizi. Fakat öyle bir imtihan ki, sorular önceden veriliyor. Cenâb-ı Hak, "İşte sorular bunlar. Şimdi siz bu sorulara cevap verin" buyuruyor. Bütün bunlar cenâb-ı Hakkın merhametinden.

Cenâb-ı Hak, âhirette iki yerin olduğunu bildiriyor. O'na îmân edenlerin, O'nun peygamberlerine inananların, O'na kul, Peygamberine ümmet olanların gideceği yer olan Cennet. O'nu inkâr edenlerin, Allahı tanımıyanların, O'nun peygamberlerini peygamber kabûl etmeyenlerin gideceği yer olan Cehennem. Allahü teâlâ, bunun böyle olacağını önceden bildirdi. Ya'nî sürpriz değil bu.

Cenâb-ı Hak, imtihana tâbi tutuyor hepimizi. Fakat öyle bir imtihan ki, sorular önceden veriliyor. Cenâb-ı Hak, "İşte sorular bunlar. Şimdi siz bu sorulara cevap verin" buyuruyor. Bütün bunlar cenâb-ı Hakkın merhametinden.

Büyüklerden birine sormuşlar, "Kur'ân-ı kerîmde acaba cenâb-ı Hakkın en merhametli olduğunu bildiren âyet-i kerîme hangisidir" diye. O mübârek zât, "Azâb âyetleridir" buyurmuş. "Nasıl olur" demişler. Şöyle cevap vermiş:

Cenâb-ı Hak azâb âyetleriyle bildiriyor ki, kulum böyle yapma! Çünkü ben ezelde öyle takdîr ettim ki, yasaklarıma uymayanlara azâb edeceğim. İşte Allahü teâlâ merhametinden dolayı kuluna haber veriyor. Onu ikâz ediyor. Bir patronun işçisine, evlâdına veyahut da öğretmenin öğrencisine, "Bak, böyle böyle yaparsan, sana cezâ veririm, seni sınıfta bırakırım, işten atarım, sakın yapma! Bunlara dikkat et!" diyerek dikkatini çekmesi, ikâz etmesi merhamet midir, merhametsizlik midir?

Eğer önceden bildirmeyip de, o işi yaptığında, onu işten atarsa, o zaman merhametsizlik olur.

Efendim niye önceden bildirmediniz, keşke önceden söyleseydiniz ben bunu yapmazdım, demeye hakkı olabilir. Ama Cenâb-ı Hakka hiç kimse bir şey

diyemiyecek. Çünkü önceden soruları veriyor. Sorular bunlar, cevaplar da bunlar.

İnsanoğlu, âkıl-bâliğ olduktan, vefât ettiği ana kadar imtihana tâbidir. Allahü teâlâ, "Acaba benim bu kulum, verdiğim rızkımla, ona verdiğim hayat ile, ona verdiğim ilim ile bu imtihanı nasıl başaracak" diye, kullarını yemekte, câmide, evinde, iş yerinde her yerde imtihan ediyor.

Cenâb-ı Hak kullarına anneden, babadan trilyon defa daha merhametli. Hiçbir anne, hiçbir baba ne kadar kötü olursa olsun, evlâdını eliyle ateşe atar mı? Oğlum ben sana çok kızdım, ben seni perişan edeceğim diyerek kucaklayıp sobanın içine atar mı? Olmaz öyle şey. Ya'nî bir anne, bir baba ne kadar zıt da olsa evlâdına böyle birşey yapamaz.

Cenâb-ı Hak hiçbir kulunu Cehenneme atmaz, herkes Cehenneme kendisi gidiyor. Boğaz köprüsüne çıkıp, arabasını durduran, oradan intihar eden adamı, kim itti oraya? Kendisi gitti. Veyahut da içiyor bir sürü zehirleri, ölüyor. Kim öldürdü onu, kendisi öldürdü.

Cenâb-ı Hak da insanlar yanmasın, insanlar intihar etmesin, insanlar Cehenneme gitmesin diye âdetâ Kur'ân-ı kerîmde birçok âyet-i kerîmede sanki yalvarıyor. Kur'ân-ı kerîmde cenâb-ı Hakkın emirleri ve yasakları çok az. Kur'ân-ı kerîm baştan sona hep ikâz. "Yapmayın kullarım, ben böyle karar verdim, ben sizi Cehennemde yakmak istemiyorum, ama siz kendiniz gidiyorsunuz" buyuruyor. Böyle azâb âyetleri ile rahmet âyetleri ile hep kullarını ikâz ediyor.

Ama insan, o kadar merhametli olan cenâb-ı Hakka karşı şirk denilen onu inkâr ve büyük günâhlar sebebiyle kendi kendini felâkete götürüyor. Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı kerîmde meâlen buyuruyor ki: Hâşâ zulmetmez kuluna Hüdâsı, herkesin çektiği kendi cezâsı.

Hiç kimse, "Yâ Rabbî beni niye Cehenneme attın. Ben bilmiyordum, ben duymadım" diyemez. Çünkü, bugün yeryüzünde İslâmiyeti duymayan kimse kalmadı. Günümüzde yayın vâsıtaları o kadar gelişti ki, dağ başındaki birkaç haneli köydekiler bile, dünyada olup bitenleri günü gününe takip edebilmektedir.

İstisnâ kabilinden eğer bir kul İslâmı işitmezse, eğer bir kul Allah ve Peygamberi işitmezse ona zaten azâb yapmayacak. Ancak bildikten sonra, işittikten sonra, öğrendikten sonra merak etmezse; böyle birşey var, acaba bu nedir, bu din neden bahsediyor diye de incelemezse, îmân etmezse, o zaman acı azâb gelecek.

Netîcede bütün mes'ele Allaha îmândır. Allahü teâlâya îmân, kalbe tam yerleşti mi, öteki problemlerin hepsi kolay hallolur. İnsanların tek çektiği sıkıntı îmânda zâfiyettir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11137

Önce doğru bir îmân

İnsanın maksadı, gâyesi, hedefi neyse taptığı odur. Ma'bûdu odur, tanrısı odur. Eğer para için koşuyorsa, para için yarışıyorsa, para için yaşıyorsa, bunun tanrısı paradır.

Bugün en çok üzerinde durulması gereken konu îmân konusudur. Çünkü, düzgün bir îmân şarttır. Bu olmazsa yapılan ibâdetler kabûl olmuyor. Bunun için düzgün i'tikâd çok önemli. Zamanımızın hastalığı düzgün îmân zâfiyetidir. Eskiden herkes îmânlıydı, herkesin îmânı, i'tikâdı düzgündü. Bunun için nâfile ibâdetlerin üzerinde fazla konuşulurdu. Şimdi îmân küfür meselesini, ya'nî şunu yaparsan kâfir olursun, şunu yaparsan Müslüman kalırsın konularını iyi bilmek, bu konuları iyi işlemek lâzımdır.

Îmân, Allahın varlığına, birliğine görür gibi inanmak demektir. Bu îmân elde edildi mi, diğer tarafların hepsi kolay hallolur. Îmânı elde ettikten sonra, onu kuvvetlendirmek, tehlikelerden korumak lâzımdır. Peki onun güçlendirilmesi, onun kuvvetlendirilmesi, onun sağlamlaştırılması nasıl olur? Onun da kolayı var. Peygamberimiz buyuruyor ki: (Dîn-ülmer'i dînü ahihi.) Ya'nî, insanın dîni arkadaşının dîni gibidir.

Îmânını güçlendirmek istiyen, îmânı güçlü olanlarla beraber olmalıdır. İyi kimselerle arkadaş olanın, onunla beraber olanın, îmânı kuvvetlenir. Çok ibâdet yapmak istiyen, şartlarına uygun ibâdet yapmak istiyen; kim en güzel ibâdet yapıyor, kim en güzel çalışıyorsa, onunla beraber olmalı, ahbaplık kurmalıdır. Bu sefer o da onun gibi olur.

Bundan dolayı gerek îmânın güçlenmesi, gerek ihlâsın artması, gerek ibâdetlerin artması veyahut da felâketlerin artması, günâhların artması, küfre varılması hep insanın idrakine, vereceği kararına bağlıdır. Tercih mes'elesidir.

Kişi ne olmak istiyorsa o taraftaki insanları bulmalıdır. İyi olmak istiyorsan iyilikle beraber; kötü olmak istiyorsan kötülerle beraber olacaksın. Gâyet tabii birşey bu. İşte böyle iyi insanlara kavuşmuş, iyi insanlar arasında çevre edinmiş kimselerin hakkı bayram. Cenâb-ı Hak hepimizi böyle bayramlara kavuştursun.

Sağlam bir îmânı olan, cenâb-ı Hakkın râzı olduğu gibi ibâdet eden, her işinde, her sözünde âhıreti düşünen, her yaptığını buna gören yapan 2-3 gün değil, hergün bayram yapsa yeridir.

Batağa batmış, dinle îmânla ilgisi olmayan, günâh yığınına batmış insanın bayram yapmasının ne anlamı var ki? Bayram kurtulmaktır. Eğer kâfirse küfürden kurtulmak, eğer borçluysa borçtan kurtulmak, kazâlarını yapmak, eğer günâhkârsa tevbe etmek suretiyle günâhlardan kurtulmak bayramdır. İşte bayram bu.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki; Maksadınız, ma'bûdunuzdur, diyor. Ya'nî insanın maksadı, gâyesi, hedefi neyse taptığı odur. Ma'bûdu odur, tanrısı odur. Eğer para için koşuyorsa, para için yarışıyorsa, para için yaşıyorsa, bunun tanrısı paradır. O, ona tapıyor.

Eğer bir araba elde etmek için yaşıyorsa, bütün ömrü ve hayâli bir araba almaksa, onun tanrısı arabadır, arabaya tapıyor. Allahı unutmuş. Eğer gâyesi, maksadı cenâb-ı Hak ise, onun ma'bûdu Allahtır. İşte o kurtulur. Artık onun herşeyi âhiretlik olur, evi âhiretlik olur, arabası âhiretlik olur, parası âhiretlik olur. Neden? Gâyesi Allahtır. Çünkü insanın ma'bûdu, maksûdudur. İnsanın maksadı, gâyesi, ma'bûdudur.

Bütün mes'ele; niçin yaşadığımızı, niçin bu işi yaptığımızı, niçin alış-veriş yaptığımızı iyi tahlil etmek, iyi anlamak, ma'bûdu iyi seçmek lâzım.

Gülistan'ta bir hikâye var. Hiç kimse Ahmet için çalışıp da Mehmet'ten para beklemesin, diyor. Bir şirkette çalışan niye gitsin de başka bir şirketten para istesin? İstese de vermezler. Nerede çalışıyorsan git ücretini oradan al, derler.

Allah için çalışana ücreti Allah verecek, dünya için çalışana dünyası kadar verilecek. Âhiret için çalışana, dünyada helâl olanı bol bol verecek. Âhirette zaten Cenneti verecek Cenâb-ı Hak. İşte bütün mes'ele kısa aklımızla, kısa ömrümüzle bu hedefi iyi tâyin edip ona uygun yaşamak, ona uygun çalışmak, ona uygun iş yapmak lâzım.

Allahü teâlâ bu mübârek bayram günleri hürmetine hepimizin günâhlarını af ve magfiret eylesin. Cenâb-ı Hak diğer kullarına hidâyet ve îmân nasîb etsin.

Âhirete intikal edip de günâhları sebebiyle Allah korusun azâbda olan ne kadar Müslüman varsa, Cenâb-ı Hak onları af ve magfiret eylesin.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11138

Yağmur bulutları kaçırılmamalı

Şükür lâyıkıyla yapılmazsa, rahmet bulutu gider başka yere. O zaman gelir azâb-ı İlâhî. Ni'metin şükrü çok çeşitli yapılır. En büyüğü, bu ni'meti başkalarına ulaştırmaktır.

Ni'metler yağmur bulutları gibidir. Eğer insanlar buna lâyıksa, bunun kıymetini biliyorlarsa bu bulut orada kalır ve yağmur verir. Eğer insanlar buna lâyık değilse, o bulut başka yere gider.

Bunun için, kavuştuğumuz bu îmân ni'metinin, islâm ni'metinin, ihlâs ni'metinin, sağlık ni'metinin, velhasıl sahip olduğumuz her ni'metin şükrü yerine getirilirse, cenâb-ı Hak rahmetleri yağdırmaya devam eder.

Bu şükür lâyıkıyla yapılmazsa, ne olur? Bulut gider başka yere. O zaman gelir azâb-ı İlâhî. Ni'metin şükrü çok çeşitli yapılır. Şükrün çok çeşitleri vardır. En büyüğü, bu ni'meti başkalarına ulaştırmaktır. Ya'nî bu yağmurdan, bu buluttan başkalarının da istifâde etmesi için çalışmak lâzımdır.

Allah rızâsı için, cenâb-ı Hakkın diğer kulları da bu ni'metten istifâde etsin diye uğraşmaktır. Bu ni'metin en büyük şükrü budur. Neden? Çünkü, emr-i ma'rûf ve nehy-i münkeri terkederseniz, en kötünüzü başınıza getiririm, buyuruyor cenâb-ı Hak.

Belâ olarak bu kâfi zaten. Cenâb-ı Hakkın, ba'zı milletlere akıl almaz azâb vermesinin hikmetlerini anlayamayız. Onun için böyle bir azâba düşmekten de çok korkmalıyız. Çok korkmak kâfi değil, çâresine başvurmamız lâzım.

Bunun da çâresi elimizden geldiği kadar dînin yayılması için yardım elimizi uzatmamız lâzımdır. Ölünce ateşte yanacak olan bir insanın, dünya saltanatı içinde yaşamasının ne faydası var?

Yapılan iş, ya Allah rızâsı için, ya da nefsin arzûsu için olur. Allah rızâsı için olursa, yardımcısı da Hz. Allah olur. Nefs arzûları için olursa, yardımcısı şeytan

olur.

Allah için olursa; her ne olursa olsun bunun yardımcısı cenâb-ı Haktır. Çünkü Allahü teâlânın tarafındadır. Eğer nefsini tercih ederse, bu da şeytanın tarafındadır. O da gece gündüz şeytanî işlerle uğraşır.

İbâdet Allah için yapılır. Yemek Allah için olur. Hepimizin cenâb-ı Hakka vâsıl olduğumuz, kavuştuğumuz gün, âhirete gittiğimiz gün; insanın önüne yaptığı ameller gelecek, ba'zıları çok ibâdet yaptığı hâlde hiç sevâb alamıyacak.

Çünkü, ibâdetlerini Allah için yapmadı. Gitti gayretlerin hepsi. Ba'zı insanlar az ibâdet yapacaklar, fakat hepsi ağır olacak, ağırlıklı olacak. Çünkü Allah için yaptılar. Onların da terâzisi ağır gelecek. Peki neler tartılacak ahirette? Ahirette tartılacak olanlar Allah için olan her şey...

O hâlde insan, her şeyi kendisine sormalı. Ben bunu niçin yaptım, ya'nî ben bunu Allah için mi yapıyorum, yoksa başka bir şey için mi? Herkes bilmez bunu, dışarıdan belli olmaz, kendi bilir.

Demek ki kalbinde ihlâsı olan, yaptığını sadece Allah rızâsı için yapar. Başka bir şey düşünmez. Kalbinde dünya olan kimse, her işinde kendi çıkarını düşünür. Kendi çıkarı için yapamıyacağı yoktur. Kendine bir zarar gelmesin de, isterse dünya yıkılsın umurunda değildir. Fakat çok kısa olan bu ömür bir gün bitecek. Sonunda herkes hesâbını verecek. Ve ihlâslılar, muhlisler orada ayrılacak. Kimin ne niyetle yaptığı orada ortaya çıkacak.

İyi insanlar, güzel ahlâklı kimseler, zaten istese de istemese de birbirlerini bulurlar. Çünkü iyi yerler, bir mıknatıstır. Cevheri olanı çeker, saman çöpünü çekmez.

Kimin kalbinde cevher varsa, nûr varsa mıknatıs onu çeker. Eğer cevheri ya'nî ihlâsı yoksa, sıkıntı duyar, şuna buna kızar. Şunu bunu tenkid eder, diğerini beğenmez, netîcede lâyık olduğu yere gider. Üzülmemek elde değil, çünkü bu kimse kıymetli madenini, cevherini kaybetmek üzere. Saman çöpü olmak yolunda. Kalkmış şunu bunu tenkit ediyor. Allahtan korkmak lâzım.

Az da olsa, kıyâmete kadar her devirde, sadece Allah rızâsını düşünen kişiler olacaktır. İhlâsla, samimiyetle çalışanlar olduğu müddetçe bunlar hayatiyetlerini devam ettireceklerdir. Ya'nî sırf Allah rızâsı için çalışanların devamı, ihlâslı kimselerin mevcudiyetine bağlıdır. Bu kimselerin gâyeleri dînimizin güzel ahlâkını yaymak olduğu için, böyle kimselere zarar vermek, dîne zarar vermek demektir.

Dîne zarar vermek, dîni yıkmaya çalışmak ise, bütün insanlığa zarar vermek, kötülük yapmak demektir. İşin vehâmetini, netîcenin nerelere vardığını iyi düşünmelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11139

Şevvâl ayında oruç tutmak

Ramazan-ı şerîfteki otuz gün tutulan oruca karşılık üçyüz, Şevvâl ayındaki altı gün oruca da, altmış gün sevâb yazılacağından bir yıl oruç tutulmuş gibi olur. Böylece bütün sene oruçlu geçmiş sayılır.

Ramazan-ı şerîf orucunu tutup, Şevvâl ayında da altı gün oruç tutanlar, senenin tamamında oruç tutmuş gibi olur. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Ramazan orucunu tutup, Şevvâl ayında da altı gün oruç tutan, bir yıl oruç tutmuş gibi olur.)

Kur'ân-ı kerîmde, (Bir sevâb işleyene en az on sevâb verilir) buyurulmaktadır.

Bunun için Ramazan-ı şerîfteki otuz gün tutulan oruca karşılık üçyüz, Şevvâl ayındaki altı gün oruca da, altmış gün sevâb yazılacağından üçyüzaltmış gün oruç tutulmuş gibi olur. Böylece bütün sene oruçlu geçmiş sayılır. [Hicrî sene 354 gündür.] Ramazan-ı şerîften sonra, Şevvâl ayında tutulan oruçlar sayesinde insan günâh kirlerinden temizlenir.

Şevvâl ayında oruç tutmak isteyenin, pazartesi ve perşembe günlerinde tutması da münâsip olur. Çünkü pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak sünnettir. Oruç kazâsı olanların da bu günlerde tutmaları iyi olur.

Ramazan orucunun eksikliklerini tamamlar Alîyy-ül-Havvâs hazretleri buyurdu ki:

"Şevvâl ayında tutulan bu altı günlük oruca da, Ramazan-ı şerîfteki saygıyı göstermelidir. Çünkü, Şevvâl ayında tutulan oruçlar, Ramazan ayındaki oruçların eksikliklerini tamir durumundadır." Şevvâl ayında olsun, diğer mübârek gün ve aylarda olsun tutulan oruçlar hep nâfiledir. Ya'nî farz oruç gibi değildir. Sevâbı ne kadar çok olursa olsun, nâfile oruçların hiçbiri, farz ile kıyâslanamaz. Farz borcu olanın nâfilelerine sevâb verilmeyeceği bildirilmiştir.

Bunun için üzerinde oruç kazâsı olanlar, Şevvâl ayında ve diğer mübârek günlerde tuttukları oruçlara niyet ederken, kazâya kalan oruca niyet etmelidir. Böylece hem kazâsı ödenmiş, hem de o mübârek günlerde oruç tutup, va'dedilen sevâba kavuşmuş olur.

Şunu unutmamalıdır ki, farz olan bir ibâdet, bir özürden dolayı vaktinde yapılamamış ise, sonra bunu, ilk fırsatta kazâ etmelidir.

Önce kazâ oruçları tutulmalıdır Farz ibâdetler için, âhırette "Niçin yapmadın?" diye sorulacaktır. Fakat nâfileler için suâl yoktur. Ya'nî niçin kılmadın, tutmadın diye hesâba çekilmeyecektir. Bunun için üzerinde oruç borcu olanlar, ilk fırsatta bunları ödemek için çalışmalıdır. Şevvâl ayında tutulacak olan oruçlarda, oruç borcu olanlar, kazâya kalan bu oruçlarına niyet etmeli ve bir an önce borçtan kurtulmalıdır.

Ramazandan sonra tutulması gereken iki günlük kazâ orucu da Şevvâl ay'ı orucuna dâhil edilebilir. Tutulan altı günün ikisi, bu iki kazâ orucuna ayrılabilir.

Bu iki günlük kazâ önemlidir. Çünkü, Ramazanın ve bayramın, semâda hilâli görmekle değil de, takvîme göre başlatıldığı yerlerde, oruca ve bayrama hakîkî zamanlarından bir gün önce veya bir gün sonra başlanılmış olabilir.

Oruç tutulan birinci ve sonuncu günleri hakîkî Ramazana rastlamış olsalar bile, Ramazan olup olmadıkları şüpheli olur. Ramazanın takvîmlere uyarak başlatıldığı yerlerde, bayramdan sonra, iki gün kazâ orucu tutmak lâzımdır.

Ba'zıları, (Ramazandan sonra, iki gün kazâ orucu tutmak da nerden çıktı? Hiçbir kitapta böyle bir şey yoktur) diyebilirler.

Evet, hiçbir kitapta yazılı değildir. Çünkü, her asırda, her yerde, Ramazan ay'ı, hilâli görmekle başlardı. İki gün kazâ orucuna lüzûm yoktu.

Şimdi, Ramazan ay'ı, hilâlin doğma zamanını hesap etmekle başlatılıyor. Ramazanın başlaması, dînin emrine uygun olmuyor. Bu hatâyı düzeltmek için, iki gün kazâ orucu tutmak lâzım olmaktadır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11140

Mezhebe uymanın önemi

Tek bir mezheb olsaydı, herkes buna uymaya mecbur olurdu. Bu da, çok kimseye güç gelirdi. Hattâ imkânsız olurdu. Bir mezhebe tâbi olan, diğer üç mezhebi kötülemez. Dördünün de Cennete götüren yol olduğuna inanır.

Akıl ve bâlig olan Müslüman evlâdının, önce "Kelime-i şehâdet" söylemesi ve bunun ma'nâsını öğrenip, inanması lâzımdır. Sonra da Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarında yazılı olan i'tikâd, ya'nî îmân edilmesi lâzım olan bilgileri öğrenip, bunlara inanması lâzımdır.

Sonra da, Ehl-i sünnetin dört mezhebinden birinin kitaplarında yazılı olan fıkıh bilgilerini, ya'nî islâmın beş şartını ve helâl, harâm olan şeyleri öğrenmesi, bunlara inanması ve uygun yaşaması lâzımdır.

Mezheblerin farklılığı ile ilgili şöyle bir benzetme yapacak olursak; hacıların, birinin hava yolu ile, diğerinin kara yolu ile, bir diğerinin de deniz yolu ile Kâ'be-i şerîfe götürülmesi gibidir. Netîcede her biri aynı yere gitmektedir ve hedef aynıdır. Hepsi aynı yerde buluşmaktadır. Ayrılık şekildedir. Aslında ayrılık yoktur. Biri Kâ'beye, diğerleri başka yere gitmemektedir.

Tek mezheb olsaydı

Tek bir mezheb olsaydı, herkes buna uymaya mecbur olurdu. Bu da, çok kimseye güç gelirdi. Hattâ imkânsız olurdu. Dört mezhebin herhangi birine uyan Müslümanlar, birbirlerini kardeş bilirler. Bunların tarih boyunca, dövüştükleri hiç görülmemiştir. Mezhebcilik yapmazlar. Ya'nî diğer üç mezhebi kötülemezler. Dördünün de Cennete götüren yol olduğuna inanırlar.

Bir kimsenin bir mezhebe uyması demek, o kişinin şöyle düşünmesi demektir: "Benim, dînimin emir ve yasaklarını dînin dört kaynağından çıkartmam mümkün değildir. (Meselâ, Hanefî mezhebinde olan bir kimse) Ben İmâm-ı a'zam hazretlerinin ilminin üstünlüğüne inanıyorum. O'nun bildirdiği bütün hükümlerin, Kur'ân-ı kerîme ve hadîs-i şerîflere uygun olduğuna itimat ediyorum. Bunun için de İmâm-ı a'zam hazretlerini kendime rehber ediniyorum, dinde ne bildirdiyse doğru kabûl ediyorum." Zâten ibâdetlerini, i'tikâdını belli bir mezhebe

göre yapmıyanın îmânını muhafaza etmesi çok zordur. Uçurumun hemen kenarındaki insan gibidir. En ufak bir rüzgârla kendini uçurumun dibinde bulur. Çünkü, kişinin kendi başına dînin bütün emir ve yasaklarını Kur'ân-ı kerîmden çıkartması mümkün değildir.

Allahü teâlâ, mü'minlere merhamet ettiği için, ba'zı işlerin nasıl yapılacağını, Kur'ân-ı kerîmde açık bildirmedi. Açıkça bildirilse idi, öylece yapmak farz olurdu. Farzı yapmıyanlar günâha girer, kıymet vermiyenler de kâfir olurdu. Mü'minlerin hâli güç olurdu. Açık olmayan hükümleri, insanların durumuna, iklime, coğrafi durumlara göre bildirme işini Peygamberine bıraktı.

Peygamberi Muhammed aleyhisselâm da hadîs-i şerîflerle her işi teferruatına kadar bildirmedi. Böyle işleri, açık bildirilmiş bulunanlara benzeterek yapma işini âlimlere bıraktı.

Din âlimleri arasında, işlerin nasıl yapılabileceğini, böyle benzeterek anlıyabilenlere, (Müctehid) denir. Müctehid, bir işin nasıl yapılacağını anlamaya çalışırken yanılırsa, günâh olmaz. Sevâb olur. Uğraşmasının sevâbını kazanır. Çünkü, insana gücü, kuvveti yettiği kadar çalışması emrolundu. Müctehid yanılırsa, çalışması için bir sevâb verilir. Doğruyu bulursa, on sevâb verilir.

Eshâb-ı kirâmın hepsi büyük âlim, ya'nî müctehid idiler. Bunlardan sonra gelenler arasında, ilk zamanlar ictihâd yapabilecek büyük âlim çok idi. Zamanla, bunların çoğu unutularak, Ehl-i sünnet içinde, yalnız bu dört mezheb kaldı.

Bir işin yapılmasında güçlük bulunursa, ya'nî kendi mezhebine göre yapmasına imkân olmıyan bir işi, başka mezhebe uyarak yapmak câiz olur.

Eshâb-ı kirâm hangi mezhebde idi demek, alay kumandanı, hangi bölüktendir? Yâhut, fizik öğretmeni, okulun hangi sınıfı öğrencisidir demeye benzemektedir.

Bir mezhebe tabi olmayanın durumu Dört mezhebden birini taklîd etmiyen kimse, Ehl-i sünnet olamaz. Buna (Mezhebsiz) denir. Mezhebsiz kimse, ya yetmişiki bozuk fırkadan birindedir, yâhut kâfir olmuştur. Böyle olduğu, (Bahr) de, (Hindiyye) de ve (Tahtâvî) nin Zebâyıh kısmında ve (İbni Âbidîn)in Bâgîler kısmında yazılıdır. (El-besâir) kitabının elliikinci sahîfesinde ve Ahmed Sâvî tefsîrinde, Kehf sûresinde de böyle yazılıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11141

Papağanın verdiği ders

Mesnevî'den hikâyeler "Ne gariptir ki, bu kuşun ölümüne ben sebep oldum. Meğer, bu onunla dost imiş. Sanki iki vücutta bir rûh gibiymişler. Niçin böyle yaptım, bu haberi niçin verdim? Bu ham söz ile zavallıyı yaktım." Bir tüccarın, kafeste hapsedilmiş pek mahâretli bir papağanı vardı.

Tüccar, Hindistan'a doğru gitmek için niyet etti.

Bütün çoluk çocuğuna isteklerini sordu.

Hepsi de istediklerini teker teker söyledi. O iyi tüccar da, herbirinin isteklerini yapacağına söz verdi.

Papağana da; "Hindistan'dan sana nasıl bir hediye getireyim?" diye sordu.

Papağan da dedi ki: "Oradaki papağanlara benim bu hâlimi anlat.

O biçârenin size pek çok selâmı var. Âciz vücûdunun kurtuluşu için bir çâre sordu, de! Ben mahpus olayım, siz de gül bahçelerinde dolaşın. Bu mudur dostların vefâsı?

Siz çayırlarda eğlenip zevk ederken, arada sırada ağlayan bu kuşu da hatırlayın." Tüccar söz verdi Tüccar, götüreceği selâmı ve haberi, yerine ileteceğine söz verdi.

O kimse Hindistan'a vardığında, kırlarda gezen papağanları gördü. Atını sürerek ilerledi, papağanlara haberi ve selâmı ulaştırdı. İçlerinden papağanın biri, hemen yere düşüp öldü.

Tüccar, söylediğine pişman olarak dedi ki: "Ne gariptir ki, bu kuşun ölümüne ben sebep oldum. Meğer, bu onunla dost imiş. Sanki iki vücutta bir rûh gibiymişler. Niçin böyle yaptım, bu haberi niçin verdim? Bu ham söz ile zavallıyı yaktım." Tüccar, ticâretini tamamlayıp sevinç içinde evine döndü. Herkese armağanlarını verdi, isteklerine kavuşanlar memnun oldu.

Papağan, "Benim emânetim nerede? Gördüklerini anlat ki sevineyim" dedi.

Tüccar dedi ki: "Yaptığım işlere pişman olup şaşırdım. Niçin iyi düşünmeden bu işe giriştim? Niye böyle câhiller gibi hareket ettim." Papağan, "Ey efendi! Bir kuş için pişmanlığınıza ve hayrette kalmanıza sebep nedir?" dedi.

Tüccar da dedi ki: "Senin sözlerini ve buradaki ahvâlini papağanlara söyledim. İçlerinden bir tanesi, hemen pat diye yere düşüp, senin hasretinden öldü.

Gönlüme bir perişanlık geldi. Fakat söylemiş bulundum. Pişmanlığın ne faydası olabilir?

Dilin söylediği bir söz, yaydan çıkan oka benzer. Atılan bir ok geri dönmez. İleriyi görenler seli başından bağlar.

Coşmuş olan o sel, başından bağlanmadıysa, mutlaka geçtiği yerleri harâb eder." Tüccarın papağanı, diğer papağanın yaptığını işitince, kendinden geçip düştü.

Tüccar ağlayıp sızlandıktan sonra, papağanı kafesten dışarı attı. Ölü gibi duran kuş, birden uçarak bir dala kondu.

Sanki şarktan doğan güneş gibi, papağan da öyle sür'atle uçtu. Tüccar, papağanın yaptığı hîleye hayran oldu. Çünkü kuşun bu sırrını daha önce bilmiyordu.

Kuşa dönerek, "Ey bülbül! Bu yaptığını bana açıkla. Bu yaptığını sana kim öğretti ki, böyle hîle ederek bizi yanılttın?" dedi.

Artık ayrılık zamanı Papağan da, "Hindistan'daki papağan, bana esâretten nasıl kurtulacağımı nasîhat ederek gösterdi. Senin mahkûm olmana sebep, konuşmandır, dedi. Ölmüş gibi görünerek beni îkâz etti.

Ey avâma ve havâsa nağmeler yapan! Ölmüş gibi görünmen, senin hapisten kurtulmana sebep olur, dedi.

Elvedâ ey efendi! İşte ben gidiyorum. Sen de birgün asıl vatanına gidersin.

Ey efendi, elvedâ! Bana merhamet edip hürriyete kavuşturdun" dedi.

Papağan, efendisine nazikçe birkaç öğüt verip, "Selâm sana, artık ayrılık zamanıdır" dedi.

Efendisi de; "Allahü teâlâya emânet ol. Sen bana yeni bir rehber oldun" dedi.

Tüccar kendi kendisine dedi ki: "Bu nasîhat sana yeter. Bu nasîhata uyarsan kurtulursun.

Benim rûhum, bu papağandan daha hakîr, aşağı değil. Kişi, bundan hisse almalıdır." İnsan, beden kafesinde mahpus olan rûhunu, nefsinin elinden azâd etmelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11142

Fakir karı-kocanın konuşmaları

Mesnevî'den hikâyeler Akıllı olan kimse, aza-çoğa bakmaz. Çünkü her ikisi de sel gibi sür'atle geçmektedir. Sel, ister sâf, berrak, ister bulanık aksın. Mâdem ki bâkî değildir, öyle ise sözünü etme.

Birgün bir köylüye hanımı, çok kırıcı konuştuktan sonra dedi ki:

"Biz hep fakiriz ve cefâ çekmekteyiz. Bizde elem ve üzüntü, başkalarında zevk ve sefâ. Bizde ekmek ve katık, dert ve zahmettir. Testimiz yok, suyumuz ise göz yaşı.

Gündüzleri elbisemiz, güneşin sıcaklığı; geceleri yorgan ve yatağımız mehtâb oldu. Ayın yuvarlağını ekmek sanıp, ellerimizi gökyüzüne doğru uzatıyoruz.

Bizim fakirliğimizden ve gece-gündüz rızık düşüncemizden fakirler bile utanıyor. Sâmirî'den herkesin kaçtığı gibi, dostlarımız ve yabancılar da bizden kaçıyor.

Birisinden yarım avuç mercimek istesek, "Dertlere uğra, öl" derler. Arablar, yaptıkları savaşlar ve ihsânlarla öğünürler. Sen ise onların yanında, yazıdaki yanlış gibisin.

Sıkıntı ne zaman bitecek Biz, savaşmadan, yoksulluktan ölmüşüz. Fakirlik kılıcıyla başsız kalmışız. Hatâ nedir ki? Biz hatâsız ateşin içindeyiz. Azık nerede? Biz derde esîr olmuşuz.

Başkasına ihsânda bulunmak yerine, dolaşıp dileniyoruz. Bizden havadaki sinekler bile incinir. Yoksulluktan devamlı hakîr olup, zarûret ateşiyle yanmışız.

Ne zamana kadar böyle sıkıntı çekip, ateş denizinin derinliğinde boğulacağız?" Kadın, asık surat ile kocasına bu şekilde söylenip durdu.

Kocası hanımına dedi ki: "Daha ne zamana kadar talep edip istekte bulunacaksın? Zaten ömrünün çoğu bitti. Akıllı olan kimse, aza-çoğa bakmaz. Çünkü her ikisi de sel gibi sür'atle geçmektedir.

Sel, ister sâf, berrak, ister bulanık aksın. Mâdem ki bâkî değildir, öyle ise sözünü etme. Bu dünyada binlerce canlı mahlûk, kazanç kaygısı olmadan günlerini geçiriyor.

Üveyik kuşu, daha gece gıdâsını bulmadığı hâlde, ağaçta Allahü teâlâya şükreder. Bülbül, cenâb-ı Hakka durmadan hamdeder ve; "Ey, duâya icâbet eden Rabbim! Tevekkülümüz ve i'timâdımız sanadır" der.

Doğan kuşu, pâdişâhın himâyesinde olduğu için, her lokmaya tenezzül etmez. Küçücük sivrisinekten, deve ve file kadar, hep Allahü teâlânın himâyesi altındadır. Cenâb-ı Hak ne güzel bir vekîldir.

Gönüllerdeki hüzün ve ızdırapların hepsi, dikkat edilirse varlığın eseridir. Bunca gamlar, tasalar, hayat ekininin orağıdır. Şöyle idi, böyle idi, sözleri de hep vesvesedir.

Her dert ölümden bir parçadır. İnsan arslan da olsa, onun birisini dahî kovamaz. Ölümün küçük bir parçasını kovmaya gücün yetmez iken, bilesin ki, onun tamamı şerbetin olup, içeceksin.

Ölümün bir parçası olan dert ve belâlar sana tatlı gelirse, Allahü teâlâ sana ölümü tatlı eyler. Bedene gelen hastalıklar, ölümün elçisidir. Ölüm elçisinden yüzünü geri çevirme. Hayâtı dertsiz, elemsiz geçenin, ölümü de acı olur. Nefsine tapanın rûhu için kurtuluş yoktur.

Kırda otlayan koyunlardan hangisi semiz ise onu tutup keserler.

Gece bitti, sabah oldu Gece bitti, sabah oldu. Ey gönlümün meyvesi! Bu altın ve gümüş söz, ne zamana kadar sürecek?

Genç iken daha kanâatkârdın. Şimdi ise altın isteğine düştün. Hâlbuki önceleri sen altın idin.

Salkım salkım dolu asma iken, şimdi meyvesiz kaldın. Meyvelerin olgunlaşacağı sırada bozulup gittin. Meyvenin gittikçe tatlılaşması lâzım. İp eğirenler gibi geriye doğru gitme.

Sen benim eşimsin. Eşler birbirlerine benzemelidir ki, işler yolunda gitsin. Eşlerin birbirlerine benzemesi lâzımdır. Ayakkabı ve mest çiftlerine baksana.

Ayakkabılardan biri ayağa dar gelse, onlar işe yaramaz. Seni topal ederler.

Kapının bir kanadı büyük, diğeri küçük olur mu? Ormandaki arslan, kurda eş olur mu?

Biri mal ile dolu, biri boş olan iki çuval, devenin üzerinde dengeli duramaz.

Ben kanâatte sağlam ve güçlüyüm. Sen ise kötülükle niçin dertlisin?" Bu kanâatkâr kimse böyle sabaha kadar hanımına ihlâs ile nasîhat etti.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11143

Kanâat bir hazînedir

Mesnevî'den hikâyeler Gerçi zengin olan, kulağına kadar kusûr içindeyse de, onun malı ayıbını örter. Tamahkâr olanlar, onun kusûrlarını görmez. Çünkü tamah onun gözünü kapatır.

Kadın ona hiddet ile dedi ki: " İddialı, fakat boş sözler söyleme. Kibir ve azametinden ne söylediğini bilmiyorsun.

Ne zamana kadar bu yapmacık sözlerin devam edecek? Onu bunu bırak, kendi hâlini gör de utan.

Kibir çirkin, fakat fakir için daha çirkindir. Tıpkı kar yağan soğuk bir günde giyilen ıslak elbise gibi.

Bu büyüklenmen ne zamana kadar sürecek? Evine bak, örümcek yuvasına döndü. Kanâat, kalbini nûrlandırdı mı? Sende bulunan, sâdece onun ismi.

Sonu olmayan hazîne Peygamber efendimiz, "Kanâat bir hazînedir" buyurdu. Sen ise, hazîne ile meşakkati ayırd edemiyorsun.

Bu kanâat, sonu olmayan hazînedir. Sen kanâati bırakıp da niçin canını üzüyorsun? Bana eşim diyerek övünme. Ben insafın eşiyim, hîlenin değil.

Sen fakirlikten havadaki sineği avlıyorsun. Nerde kaldı pâdişâhlarla beylerle olmak! Mümkün mü?

Bir kemik kapmak için köpeklerle hırlaşıyorsun. İçi boş kamış gibi inliyorsun. Gel bana öyle hakâretle bakma. Senin damarlarında dolaşanları biliyorum.

Gâfil kurt gibi bana keder verme. Deli olanlar bile senden akıllıdır. Akıl, insana ayak bağı olursa, sen onu akıl kabûl etme. O, ancak yılan ve akreptir.

Yaptığın hîle ve zulmün düşmanı Allahü teâlâ olsun. Senin zulmüne kimse uğramasın. Şaşılacak şey ki, sen hem yılansın, hem büyücü, hem de yılan oynatan. Arabların yüz karasısın!

Eğer karga kendi çirkinliğini bilseydi, kederinden kar gibi erir su olurdu. Yılan ile sihirbaz birbirine düşmandır. Yılan büyücüyü, büyücü yılanı büyüler.

Beni avlayıp insanlara rezîl etmek için, Allahü teâlânın ismini söyleyerek bana tuzak kurdun. Beni kesen Allahü teâlânın adıdır. Senin kılıcın değil. Yazıklar olsun sana, cenâb-ı Hakkın ismini kendine tuzak olarak kullanıyorsun.

Göreceksin, Allahü teâlâ senden hakkımı alacaktır. O'nun güzel ismine bu cânım fedâ olsun." Kadın buna benzer nice sözler söyledi. Nice defterler açıp kapadı.

Kocası dedi ki: "Ey hanım! Sen kadın mısın, yoksa hüzünler babası mı?

Mal ve para baştaki külâh gibidir. Yalnız kel olanlar külâha sığınır. Kıvırcık, güzel saçları olanlar, külâh olmadan da güzeldir.

Bir esirci, esiri satarken, kusûru yoksa elbisesini çıkartır. Esirin bir kusûru olsa, onu nasıl soyar? Kusûrunu elbise içinde gizler.

Der ki; "Bu, soyunmaktan utanır. Aslında vücûdu tertemizdir. Kusûrlu sanmayınız." Gerçi zengin olan, kulağına kadar kusûr içindeyse de, onun malı ayıbını örter.

Tamahkâr olanlar, onun kusûrlarını görmez. Çünkü tamah onun gözünü kapatır. Fakir, altın gibi bir söz söylese, onu takdîre lâyık görmezler.

Fakirlik ve dervişlik, senin anladığın gibi değildir? Dervişe hakâretle bakma sakın. Dervişlerde mal ve mülk sanma ki vardır. Onlar, Allahü teâlânın ihsânlarına garkolmuşlardır.

Allahü teâlâ Âdil'dir Allahü teâlâ Âdil'dir. Adâlet sahipleri, âşıklara hiç zulmeder mi? Hâşâ, birine mal, mülk, kudret, ihsân edip, başkasına suç yükler, ateşe atar mı?

Her kim Allahü teâlâya karşı böyle bir şüphede bulunursa, ateş onu yaksın. "Fakirlikle övünürüm" hadîs-i şerîfinde, binlerce hikmet ve nazlar gizlidir.

Hışımla bu hakîre kötü lâkablar taktın. Ben sana eşim, hanımım diyorum, sen bana yılancı dersin. Yılan tutsam bile, yılanın dişlerini sökerim de, onun başını ezilmekten kurtarırım.

O dişler, onun canının ve derisinin düşmanıdır. Bu bilgilerle, düşmanları bile kendime dost ederim.

Tamaha düşerek, aslâ büyü yapmam. Çünkü tamah çantasını başaşağı çevirdim.

Allahü teâlâ korusun, benim kimseden bir isteğim yok. Gönlümde, kanâatle dolu bir âlem var.

Armut ağacında iken sen böyle görüyorsun. Hâlbuki aşağı insen bu şüphen kalmaz.

Olduğun yerde dönersen başın döner. Döneni av sanırsın, aslında dönen sensin."

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11144

Erkeğin hanımına cevabı

Mesnevî'den hikâyeler Dinleyen kimse usanmaz ve bıkmazsa, dilsizler dahî bülbül gibi söylemeye başlar. Çünkü içeriye yabancılar girince, evdeki kadınlar, diğer odalara girip, gizlenirler.

"Ey hanım! Fakirliğe sabret. Üzülme, kederlenme. Çünkü celâl sahibi olan Allahü teâlâ, onu azîz eyledi.

Kanâate, yüzünü ekşitmeden bak ki, o hâl denizine dalmış olan nice kimseleri göreceksin. Zâhirde yüzbinlerce sıkıntı içinde görünen kimselerin, hakîkatte gül gibi geçindiklerini göreceksin.

Sen bende bir tamah görüyorsan, yanılıyorsun. Bu kadınca arayıştan sakın.

O, tamaha benziyorsa da, hakîkatte rahmettir. Onu sen tamah sanma, o bir ni'mettir. Sen fakirliği bir-iki gün tecrübe et de, onun içindeki sonsuz zenginliği gör.

Alçak Ebû Cehl, Peygamber efendimizi görünce; "Beni Hâşim'den bir çirkin belirdi" dedi.

Resûlullah efendimiz ona; "Her ne kadar sözlerinde ve işlerinde doğru değilsen de, bu sözünde haklısın" buyurdu.

Sen de haklısın Hz. Ebû Bekr, Peygamberimizi görünce; "Yâ Resûlallah! Doğunun ve batının bütün güzellikleri sende toplanmıştır" dedi.

Sevgili Peygamberimiz, ona da; "Ey sâdıkların en parlak yıldızı! Sen de haklısın" buyurdu. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm, "Ey yaradılmışların en hayırlısı! Her iki zıt olana da doğru, buyurdunuz" dediler.

Peygamberimiz, "Ben temiz ve berrak bir aynayım. Güzel ve çirkin, bende kendisini görür" buyurdu.

Yazıklar olsun sana! Eğer sende birazcık anlayış olsaydı, gönlümdeki hakîkatleri sana anlatabilirdim. Bu söz, memedeki süt gibidir. Emen olmaz ise, hiç bir te'sîri olmaz. Dinleyen istekli ve arayıcı olursa, nasîhatı veren kimse ölü olsa bile yine konuşur.

Dinleyen kimse usanmaz ve bıkmazsa, dilsizler dahî bülbül gibi söylemeye başlar. Çünkü içeriye yabancılar girince, evdeki kadınlar, diğer odalara girip, gizlenirler.

Mahrem bir kimse gelecek olsa, gizlenmiş olan hanımlar örtülerini açarlar. Dünya için yapılan bütün süsler, hep gören göz içindir.

Allahü teâlâ, yer yüzünde, gökte ve ikisi arasında, ateşi ve nûru yarattı. Misk'in kokusunu, duyanlar için yarattı. Kâbiliyeti olmayanların ondan nasîbi yoktur.

Allahü teâlâ, yer yüzünü, yerdekilerin vatanı, semâyı da göktekilerin vatanı eyledi.

Süflî, aşağılık kimse, ulvîliğin, yüceliğin düşmanıdır. Heryerin bir müşterisi olur.

Ey giyinip örtünen kadın! Sen, hiç kör olana kalkıp süslendin mi?

Dünyayı en değerli incilerle doldursam, nasîbim değilse ne yapabilirim? Ey hanım! Yolumu kesme, benimle mücâdeleyi bırak. Yoksa ayrılmaya sebep olursun. İyi ve kötülerle cenk etmek benim işim değil. Gönül, barıştan bile korkar oldu. Eğer susmaz isen, hemen evi barkı terkeder giderim.

Ayakkabı dar ise Ayakkabı dar ise, yalınayak yürümek daha iyidir." Kadın, kocasının öfkelendiğini görünce, ağlamaya başladı. Zâten ağlamak, kadınların tuzağıdır.

Bunun üzerine kadın da tevâzu göstererek dedi ki: "Ben, senin sâdece hanımın değil, ayağının tozuyum. Her neyim var ise, tenim de canım da hepsi senin. Her ne der isen, fermân da hüküm de hep senindir.

Fakirliğe sabrım kalmadıysa, bu inlemem hep senin içindir. Kendim için sanmayasın.

Bütün dertlerime sen devâ oluyorsun. Senin mahrûm olup, güç duruma düşmen, benim mahrûm olmam demektir. Yemin ederim ki, bu ağlayış ve yalvarış

hep senin içindir. Kendim için sanmayasın.

Tek arzum şudur ki; senin için, huzûrunda rûhumu teslim edeyim. Keşke, uğrunda canımı fedâ ettiğim sen, gönlümdeki derin düşünceleri bilseydin.

Fakat, hakkımda kötü düşündüğün için, artık canımın da, tenimin de bir değeri kalmadı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11145

Rûh ve nefsin mücâdelesi

Mesnevî'den hikâyeler Yaşlı bir kâfir, son anda pişman olup tevbe istigfâr ederse Müslüman olur. Rabbimiz, kerem sâhibidir. Varlık ve yokluk O'na âşıktır.

Hanımın kocasına cevabı:

Ey gönlümün rahatı! Mâdem ki hakkımda böyle düşünüyorsun, altın ve gümüşün, gözümde toprak kadar değeri vardır.

Gönlümde büyük bir yerin var iken, yaptığım ufak bir kusûr, öfkelenmene sebep oldu. İstersen benden ayrılabilirsin. Hükmün senin elindedir. Bu durumda vazîfem, senden özür dilemektir.

Hatırla o zamanı ki, ben fevkalâde güzel, sen ise bana oldukça âşıktın. Hizmetlerim çok hoşuna giderdi. Düşüncelerim senin emirlerine uygundu.

Sözlerimden küfür çıktıysa, yeniden îmân ettim. Canımı emrine âmâde kıldım. Senin kıymetli varlığına karşı edebi gözetemedim. Huzûrunda küstahlık ettim.

Tövbekâr oldum Senin affına sığındım. İ'tirâzdan vazgeçip, tövbekâr oldum. Acı olan ayrılıktan bahsediyorsun. Her ne yaparsan yap. Fakat ayrılıktan söz etme.

Senin gönlünde, bana özür dileyen birşey gizlidir. Aramızda o dâimâ bir şefâ'atçidir. Ben, senin güzel ahlâkından dolayı özür diliyorum. Zâten ben, ona güvenerek hatâ ettim.

Ey ahlâkı bal ve şekerden daha tatlı olan! Ne olur sen de öfkeni gizleyip bana acı." Kadın bu şekilde özürler dileyerek kederinden ağlamaya başladı. Ağlamadan bile, gönülleri parçalayan âh etmesi haddi aştı.

Gözyaşı yağmurundan bir şimşek çaktı ve erkeğin gönlünde bir kıvılcım parladı. O, hanımının güzelliğine hayrân iken, şimdi o, sevgilinin kölesi oldu.

Nâzından yüreğini oynatan, ağlayıp yalvarmaya başlarsa gönül mecnûna döner. Kişi Hz. Hamza ve Rüstem gibi kahraman bile olsa, hanımının esîridir.

Su, şiddetle saldırıp ateşe gâlip olur. Lâkin su kapta iken, ateş onu kaynatır. Su ile ateşin karışmasına bir tencere mâni olursa, ateş, suyu buharlaştırıp mahveder.

Zâhirde erkekler, su misâli kadına gâlipse de, aslında şüphesiz kadının mağlubudurlar. Bu husûsiyet insanda kemâle geldi. Hayvanda sevginin eksik olması, onun noksanlığındandır.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki: "Kadınlar, ârif olan kimselere gâliptir. Câhile ise kadın mağluptur. Çünkü onlar haşin tavırlı olurlar." Câhil olanların merhameti ve lütfu azdır. Onların akıllarından hayvânî hisleri daha üstündür.

Muhabbet ve merhamet, insanlığın; hiddet ve şehvet de hayvanların sıfatlarıdır. Zâlim, idâm edilmeden önce zulmünden pişman olduğu gibi, adam da hanımına söylediklerine pişman oldu.

"Niçin cânımın canına düşman oldum? Nasıl oldu da sevdiğime tekmeler vurdum" dedi.

Kazâ gelince göz göremez olur. Akıl ile ayak ve baş farkolunmaz. Kazâ geçince göz açılır. İnsan kendine gelince, hakîkatı görüp kederinden pişmanlığı son haddini bulur.

Suçlu olan benim Erkek, hanımına; "Ey hanım! Sana karşı yaptığım bunca hatâ ve kusûrların hepsine pişman oldum.

Suçlu olan benim. Bana acı. Hatâ ve kusûrlarımdan dolayı beni harâb etme" dedi.

Yaşlı bir kâfir, son anda pişman olup tevbe istigfâr ederse Müslüman olur. Rabbimiz, kerem sâhibidir, rahmet deryâsıdır. Varlık ve yokluk O'na âşıktır.

Bu konuşmalar bir hikâyedir ki, bunlar insanlarda bulunan nefs ve rûha benzer. Her insana rûh da nefs de lâzımdır. Bütün iyiler ve kötüler, bunun lâzım olduğunu bilmelidir.

Bu ikisi, gece gündüz dâimâ birbiriyle savaş hâlindedirler. Nefs, evin ihtiyaçlarını, şerefini, yiyecek ve içeceğini, izzet ve i'tibârını ister. Nefs ba'zan tevâzu gösterir, ba'zan da azametlenir.

Rûh, dünyevî düşüncelerden habersizdir. Allahü teâlânın rızâsından başka bir kaygısı yoktur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11146

Kuyruksuz ve kulaksız arslan

Mesnevî'den hikâyeler Gündüz gibi nûrlu olmak istiyorsan, gece gibi karanlık olan varlığını, nefsini yak! Bakırın arıtılarak altın elde edilmesi gibi, varlığını, Allahü teâlânın varlığında erit, yok et ki, altın gibi olasın.

Bir hikâye söyleyim de dinleyin. Mecûsîlerin âdetlerinden biri şöyledir:

Bir faydası olmadığı hâlde, omuzlarına, ellerine ve vücutlarına iğneyle dövme yaptırırlar.

Mecûsînin biri dövmeciye gidip; "Izdırap yapmadan bana bir dövme yap" dedi.

Dövmeci; "Ey yiğit! Nasıl birşey istiyorsun?" deyince, Mecûsî; "Kükremiş bir arslan resmi çiz. Arslan nakşet ki, arslan burcunda olduğum anlaşılsın.Yalnız iyi çalış, dikkatli ol, mavi rengi çok olsun" dedi.

Acıya sabredemedi Dövmeci; "Dövmeyi nereye vurayım?" dedi. O da; "Omuzum üzerine olsun" diye cevap verdi.

Dövmeci dövmeye başlayınca, yiğit, iğnenin acısından sabredemez hâle geldi.

Yiğit, dövmeciye dedi ki: "Ey temiz kimse! Beni helâk eden bu sûret ne sûretidir?" Dövmeci; "Sen, bana arslan resmi yapmamı emretmiştin" deyince, yiğit de; "Peki önce hangi uzvunu yapıyorsun?" dedi.

"Önce kuyruğunu işliyorum" dedi. Yiğit, "Ey iki gözüm! Kuyruğu hiç de lâzım değil.

Arslanın kuyruğundan, kuyruk sokumum sızladı. Onun kuyruk yeri beni şaşkına çevirdi.

Ey dövmeci! Arslan varsın kuyruksuz olsun. İğnenin acısı tâ yüreğime işledi" dedi.

Nakkaş, onun acısına kulak asmadan, arslanın bir başka yerini yapmaya koyuldu.

Genç yine inleyerek; "Bu hangi uzvudur?" deyince, dövmeci; "Kulağıdır efendim" cevâbını verdi.

Yiğit; "Ey temiz gönüllü! Kulağının olması şart değil. Kulak işlemeyi bırak" dedi.

Dövmeci bu defa iğneyi başka tarafa batırmaya başlayınca, tekrar feryâda başladı.

"Acaba bu üçüncüsü arslanın hangi tarafıdır?" deyince, o da; "Bu karnının resmidir" dedi.

Yiğit; "Bu arslanın karnı olmasın. Zîrâ iğnenin acısı canıma yetti" dedi.

Dövmeci şaşkınlıktan parmağı ağzında, hayretten dona kaldı.

O usta sonunda iğnesini yere çaldı ve; "Dünyada böyle birşeyi kim görmüştür?

Kulaksız, karınsız ve kuyruksuz, acâib bir arslan görülmüş müdür? Allahü teâlâ böyle bir arslan yaratmadı" dedi.

Ey kardeş! Dert ve belâlara sabret ki, kâfir olan nefsin acısından kurtulasın.

Varlığını terkedenlere gök de, güneş de, ay da secde eder.

Puta tapan nefsini öldürenin, güneş de, bulut da emrine mahkûm olur.

Zîrâ kalb gözü açılmış âşıkları, güneşin ateşi bile yakmaz.

Gör ki, Allahü teâlâ, Eshâb-ı Kehfi güneşin sıcaklığından korudu.

Diken, gülün güzelliği yüzünden affedilir. Parça bütününün içinde kaybolur.

Gündüz gibi olmak istiyorsan Hakkı yüceltmek ve mâsivâyı yok etmek için, kendisini bir hiç kabûl edip, tevâzû ile secdeye kapanmak lâzımdır.

"Allahü teâlânın tevhîd ilmini öğrenmek ne demektir?" Bir olan Rabbimiz için kendini fedâ etmektir.

Gündüz gibi nûrlu olmak istiyorsan, gece gibi karanlık olan varlığını, nefsini yak!

Bakır'ın arıtılarak altın elde edilmesi gibi, varlığını, Allahü teâlânın varlığında erit, yok et ki, altın gibi olasın.

Bütün konuşmalarında hep, "Ben ve biz" diyorsun. Bütün bu ma'nevî harâbiyet hep bu ikilikten oluyor.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11147

Dünya malı geçicidir

Mesnevî'den hikâyeler Dünya malı, Allahü teâlânın ihsânlarındandır. İnsanlar, malı yüzünden gurura kapılarak perişan olurlar. Fakirlik ve hastalık senin hakkında hayırlıdır. Zîrâ arslan, o tebessümün cezâsını verir.

Bir arslan, kurt ve tilki, avlanmak için dağa tuzak kurmaya gittiler.

Birbirlerinin yardımıyla yol kesip, av hayvanlarını yakalamak üzere işe başladılar.

Üçü birden bir av yakalamak üzere ovanın etrafını dolaştılar. Arslana, onlarla beraber olmak ağır geldiyse de, yine de onlara şeref verip, arkadaşlığını esirgemedi.

Böyle bir şâha asker lâzım değildir. Lâkin; "Cemâ'atte rahmet vardır" diyerek onlara arkadaş oldu.

Böyle parlak bir ay için, yıldızlarla dolaşmak vardır. O, yıldızlara yardım etmek için görünür.

Cemâ'atte rahmet vardır Bütün akıllar Peygamber efendimizin fikirine muhtâç iken, O; "Onlarla meşverette bulun" emrini aldı.

Arpa, terâzide altınla arkadaş olur. Fakat bu arkadaşlıkta arpanın altın kadar kıymetli olacağını sanma.

Şimdilik beden rûha yoldaştır. Köpek de bir müddet dergâhın kapısını beklemiştir.

Bu cemâ'at, azametli arslanın yanında dağa doğru gittiler.

Bir dağ öküzü, bir dağ keçisi, bir de tavşan yakaladılar. İzinsiz yemekten sakındılar.

Arslanın peşinde gidenin gece-gündüz kebabı eksik olmaz.

Dağdan ormana indiler. Yakaladıkları avların her tarafı kana bulanmıştı.

Kurt ile tilki, bu avların, pâdişâhlara mahsûs bir adâletle dağıtılmasını beklediler.

Onlardaki bu hırs, arslana ma'lûm oldu. Kendi yardımı yüzünden kibirlendiklerini anladı.

Sırların arslanı ve emiri olana, kalbden geçenler âşikâr olur, bildirilir.

Evliyânın yanında kalbindekine dikkat et. Gâfil olma, gönle nazar ederler.

O arslan durumu bilir, anlar. Fakat merkebini sessizce sürer. Vaziyet anlaşılmasın diye güleryüz gösterir.

Arslan onların düşündüklerini anladıysa da, sırlarını açığa çıkarıp yüzlerine vurmadı.

Kendi kendine dedi ki; "Sizi cezâlandırmak lâzım. Ben sizin müstehak olduğunuz cezâyı vereyim de görün.

Endişeniz, benim fikirlerime râzı olmadığınızı gösteriyor. Demek ihsânlarıma i'timâd etmiyorsunuz.

Sizin aklınız da, düşünceleriniz de, kazandığınız rütbeler de ihsânlarımın sâyesindedir.

Resim, ressama nasıl büyüklük taslar? Zîrâ, o resmi yapan odur.

Ey cihânın yüz karası olanlar! Mâdem ki hakkımda âdîce şüphelere kapıldınız, Hak için kötü zanda bulunanların başını kesmezsem, büyük bir hatâ işlemiş olurum.

Doğruları sizin yüzkaranızdan temizliyeyim de, bu destan âleme ibret olsun." Arslan bu düşünceler içinde zâhiren tebessüm ediyordu. Gülen arslandan emin olma sakın!

Dünya malı, Allahü teâlânın ihsânlarındandır. İnsanlar, mal yüzünden gurura kapılarak perişan olurlar.

Fakirlik ve hastalık senin hakkında hayırlıdır. Zîrâ arslan, o tebessümün cezâsını verir.

Yakalanan avın taksimi Arslan kurda dedi ki; "Ey kurt! Gel bu avları sen taksim et! Yalnız dikkatli ol. Âdilâne paylaştır.

Bu taksimde, benim vekîlim ol ki, nasıl bir cevher olduğunu anlıyayım." Kurt; "Ey Şâhım! Zâtınıza yaban öküzü lâyıktır. Zîrâ o iridir. Siz de büyük ve kuvvetlisiniz.

Keçi, benim gibi orta büyüklüktedir. O da benim olsun. Tilkiye de tavşan uygundur. Bu taksim çok âdil oldu" dedi.

Arslan dedi ki; "Ey kurt, bu nasıl sözdür? Benim olduğum yerde, sen nasıl "Ben ve biz" diyebiliyorsun, söyle?

Kurt, köpek soyundandır. Sen kendinde bir varlık görerek, benim huzûrumda nasıl olur da kibirlenirsin? Ey eşek huylu kurt, yanıma yaklaş!" Devamı yarın

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11148

Hâdiselerden ibret almak

Mesnevî'den hikâyeler Dünden devam Kim bu gizli arslanın önünde terbiyesizlik edip kurt gibi ağzını açarsa, arslan da onu kurt gibi öldürüp parçalıyarak intikamını alır.

Kurt ilerleyince, arslan pençesiyle onun başını koparttı.

Onda doğruluk ve işe yarar bir akıl göremeyince, derisini yüzerek cezâlandırdı.

Dedi ki; "Bana karşı, bir varlık gösterdin. Senin için böyle canı taşımaktansa, ölmek daha iyidir.

Mâdem ki huzûrumda fânî, yok olmadın, işte böyle hükmüm, başının kesilmesidir." Haktan başka herşey yok olur. Hakîkat, Hakkın varlığında yok olmaktır.

Kim bâkî olmaya kendini lâyık görürse, onun cezâsı helâk olmaktır.

Allahü teâlâdan başka herşey yok olur.

Dergâhta, "Biz ve ben" diyenler kovulur. Şâhın kapısında onun hiç değeri yoktur.

Telkinin adaletli(!) taksimi

Arslan, kurdun başını kopardı ki, iki baş maksada mâni olmasın.

"Ey koca Kurt! Pâdişâhın huzûrunda ölü gibi olmadığın için, azâba lâyık oldun." Arslan tilkiye dönerek; "Bölüştürme işini iyi bir biçimde sen yap" dedi.

Tilki hürmet ile dedi ki: "Bu semiz sığır, pâdişâhımın kuşluk yemeği olsun. Bu keçi de, güçlü pâdişâhımın öğle yahniliği olsun. Ve bu temiz tavşan da, şâhımın akşam yemeği olması çok uygun olur." Arslan, tilkinin bu taksimine karşı; "Ey tilki, çok adâletli bir iş yaptın. Bu paylaştırmayı kimden öğrendin? Ey büyük üstâd! Söyle kimdir?" diye sordu. Tilki de; "Ey hayvanların şâhı! Şu kurdun hâlinden" dedi.

Bunun üzerine arslan dedi ki; "İşini hatâsız yaptığın için, bu üç avı da sana ihsân ettim, al git! Ey tilki, senin bize sâdık olduğun anlaşıldı. Artık seni incitmemiz doğru değildir. Biz senin olduk. Bütün avlar da senindir. Ayağını göğe basarak yüksel.

Kurdun hâlinden ibret almışsın. Artık sen tilki değil, benim yanımda arslansın?" Akıllı o kimsedir ki, durumu anlayarak başkasının hâlinden ibret alır.

Tilki o vakit; "İyi ki arslan, kurttan sonra bana emretti," diye çok şükretti.

"Evvel bana emretseydi, canımın kurtulması mümkün değildi" dedi.

Şimdi Allahü teâlâya ne kadar şükretsek azdır. Zîrâ bize, geçmiş ümmetlerden daha fazla değer verdi. Cenâb-ı Hakkın, Kahhâr ve Adâlet sıfatlarıyla eski ümmetlere nasıl tecellî ettiğini işittik. Tâ ki, o kurtların hâlleriyle biz, tilki gibi edebimizi koruyabiliriz.

Bunun için vasfımızı, Peygamber efendimiz, "Rahmet edilmiş ümmet" diye bildirdi.

O kurtların tüy ve kemiklerini görün de ibret alın. Bu size nasîhat olsun. Akıllı olan kimseye, Fir'avnların ve Âd kavminin hâllerini işitmek, gururu terkettirir.

İbret sahipleri, işin hakîkatını anlar. Anlamazlar ise, kendi başlarına gelenlerden başkaları ibret alırlar. Kim bu gizli arslanın önünde terbiyesizlik edip kurt gibi ağzını açarsa, Arslan da onu kurt gibi öldürüp parçalıyarak intikamını alır.

Kurt gibi olma Arslanın yanındaki kurt gibi olma. Zîrâ arslana yiğitlik taslamak aptallık olur.

Keşke gelecek bütün zararlar bedene olsa da, îmân ve kalb bir zarar görmese.

Gece-gündüz midene girene dikkat edip nefsin hîlesinden sakın. Biz ve ben da'vâsı sana yakışmaz. Mülk, mülkün sahibinindir. Eğer hakîkî fikrin yoksulluk ise, arslan da, avlar da hepsi senindir.

Çünkü, Allahü teâlâ herşeyden münezzehtir. Yarattıklarının hiçbirine muhtaç değildir. Bu avlar, ni'metler ve ihsânlar, cenâb-ı Hakkın insanlara birer rahmetidir.

Rabbimizin bu ihsânları, hep kulları içindir.Şükrünü edâ edene ne mutlu.

İki dünya saâdetini ona ihsân eder. Allahü teâlâ hiçbir şeyden âciz değildir.

Pâdişâhın huzûrunda, gönlü korumak lâzımdır. Yoksa kötü şüpheler seni mahcup eder.

Evliyâya kalbden geçen şeyler, süt içindeki kıl gibi meydan çıkar, görünür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11149

İçimizdeki yılan

İşte, akıllı olanların düşmanlığı böyledir bil. Akıllının zehiri bile can için bal olur. Akılsızın dostluğu ise, insana cefâ olur. Bu hikâye onun misâlidir.

At üstünde giden akıllı bir kimse, uyuyan birisinin ağzına bir yılanın girdiğini gördü.O iş bilen kimse, çok akıllı olduğundan, uyuyan adama birkaç topuz vurdu. Ağacın altında çürümüş elmalar vardı. Atlı; “Bu elmaları ye!” dedi.Adam topuzun korkusundan o kadar çok elma yedi ki, ağzından geri gelmeye başladı.Kederli adam dedi ki; “Ey Emîr! Niçin hiç sebep yok iken bana çürük elmaları yedirerek zulmettin? Sana rastlamam benim için ne büyük tâlihsizliktir. Ne mutlu seninle karşılaşmayana. Bir suç ve günâh işlemeden, dîni olmayanlar bile bu eziyeti revâ görmezler.”

Adamın böyle bedduâ etmesine aldırmayan süvârî, onu ovada durmaksızın koşturuyordu.

Kötülük gibi görünen iyilik

O kimse, saatlerce ağlaya ağlaya koştu. Nihâyet safrası kabardı ve kusmaya başladı. İstifra ederek; iyi, kötü ne varsa içerdekilerin hepsini çıkardı. Bu arada, o yılan da dışarı çıktı. O, görünüşü korkunç kara yılanın dehşetinden, bütün dertlerini unuttu.

Dedi ki: “Meğer sen, melek gibi bir insan imişsin veya Allahü teâlânın bir rahmeti. Ne mübârek bir saatmış ki beni gördün. Ölecekken benim hayâtımı

kurtardın. Sen, beni bir anne gibi arar dururken, ben de senden merkep gibi kaçıyordum. Ne mutlu senin yüzünü görebilene veya her zaman senin muhitinde bulunabilene. Senin için bu kıymetli canım fedâ olsun. Ben ise, sana karşı sert konuştum, küstahça davrandım.

Ey efendi! Ey şâhların şâhı! Sana söylediğim kötü sözler hep bilgisizliğim sebebiyledir. Duruma birazcık vâkıf olsaydım, böyle boş sözlerden elbette sakınırdım. Ey güzel huylu kimse! Vaziyeti birazcık anlatsaydın, seni över, duâ ederdim. Ey iyi huylu kimse! Lüzûmsuz, delice konuşmalarımdan dolayı beni affet."

Atlı da; "Eğer sana vaziyeti anlatsaydım, korkudan ödün patlardı.

Sana yılanın karnına girdiğini bildirseydim, zehirden önce seni korku öldürürdü" dedi.

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "İçinizde gizli olan düşmanı anlatsam, yiğitlerin ödü patlar, akıllıların aklı mahvolurdu. Ne gönlünüzde duâ edip yalvarmaya, ne oruç tutmaya ve ne de namaz kılmaya kuvvet bulamazdınız."

Bunu bilenler, kedinin pençesindeki fare gibi olur. Kurt gören kuzu gibi şaşırırdı. İçindeki düşmanı bilseydin, ne elmayı yiyebilir, ne de kusmak için mecâlin kalırdı.

Sen konuşmalarında haddi aştıkça, ben içimden; "Yâ Rabbî! İşimi kolaylaştır" diye duâ ediyordum. Hem sebebi söylemeye ruhsatım, hem de seni bırakıp gitmeye kudretim yoktu.

O zaman şu duâyı hatırladım: "Yâ Rabbî! Benim kavmime hidâyet ihsân eyle. Çünkü onlar, hidâyeti bilip bulamıyorlar."

Dertli olan kimse şükür secdesine kapandı ve dedi ki: "Ey benim devletlim, hazînem! Ey asil kimse! Senin mükâfâtını Allahü teâlâ versin. Zîrâ bu güçsüz kulun sana teşekkür etmeye kuvveti yok. Ey yüce er! Sana bu şükrün hakkını Allahü teâlâ versin. Bende, ona söyleyebilecek ne bir ağız, ne de hoş söz yok."

İşte, akıllı olanların düşmanlığı böyledir bil. Akıllının zehiri bile can için bal olur. Akılsızın dostluğu ise, insana cefâ olur. Bu hikâye onun misâlidir.

Akıllı olan kimse Akıllı olan kimse, aza-çoğa bakmaz. Çünkü her ikisi de sel gibi sür'atle geçmektedir. Sel, ister sâf, berrak, ister bulanık aksın. Mâdem ki bâkî değildir, öyle ise sözünü etme. Her dert ölümden bir parçadır. İnsan arslan da olsa, onun birisini dahî kovamaz.

Ölümün bir parçası olan dert ve belâlar sana tatlı gelirse, Allahü teâlâ sana ölümü tatlı eyler. Bedene gelen hastalıklar, ölümün elçisidir. Ölüm elçisinden yüzünü geri çevirme.

Hayatı dertsiz, elemsiz geçenin, ölümü de acı olur. Nefsine tapanın rûhu için kurtuluş yoktur. Akıl, insana ayak bağı olursa, sen onu akıl kabûl etme. O, ancak yılan ve akreptir.

Fakir, altın gibi bir söz söylese, onu takdîre lâyık görmezler. Ayakkabı dar ise, yalınayak yürümek daha iyidir.

Su ile ateşin karışmasına bir tencere mâni olursa, ateş, suyu buharlaştırıp mahveder. Diken, gülün güzelliği yüzünden affedilir. Parça bütününün içinde kaybolur. Gündüz gibi nûrlu olmak istiyorsan, gece gibi karanlık olan varlığını, nefsini yak!

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11150

Her canlıya merhamet

“Müslümanlar kendi aralarında birbirlerine dâimâ nasîhatta bulunmalı, hakkı ve doğruyu tavsiye etmelidir. Her zaman birbirlerine merhametli olmalıdır.”

Bir defasında Peygamber efendimiz Eshâbına buyurdu ki:

- Cennete ancak merhametliler girer.

Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Biz hepimiz merhametliyiz.

- Fakat merhametiniz sırf kendi şahsınıza münhasır olmıyacak. Bilâkis bütün insanlara karşı olacak. Gerçek ma’nâda insanlara merhamet eden yalnız Allahü teâlâdır.

Peygamber efendimiz Eshâbına şöyle bir hâdise anlattı:

Eskiden adamın birisi yolda giderken iyice susamıştı. Derken bir kuyuya tesâdüf etti. Hemen indi. Kuyudan su içerek susuzluğunu giderdi. İnerken olduğu gibi çıkarken de büyük sıkıntı çekti. Fakat, suyu içip kuyudan çıkınca kuyunun başında bir köpekle karşılaştı. Köpek dilini çıkarmış vaziyette durmadan soluyor,

susuzluktan toprağı eşeleyip yalıyordu. Adam köpeğin bu hâlini görünce kendi kendine şöyle dedi:

- Bu köpek aynen benim gibi çok susamış. Bunun susuzluğunu gidermem lâzım.

Her iyiliğe sevâb vardır Tekrar sıkıntı çekerek kuyuya indi. Su koyacak kabı da olmadığından pabuçuna su doldurdu. Dişleri ile pabucunu tutarak binbir güçlükle kuyudan çıktı.

Pabucundaki suyu köpeğe içirerek susuzluğunu giderdi. Bu adamın susuz hayvana olan merhametinden dolayı Allahü teâlâ onun günâhlarını affeyledi.

Bunu dinliyen Eshâbdan birisi sordu:

- Yâ Resûlallah, hayvanlara ettiğimiz iyilikler karşılığında da bize sevâb var mı?

- Evet. Can taşıyan her mahlûka yaptığınız iyilik karşılığında sevâb vardır.

Bir Müslümanın başına bir musîbet geldiği vakit, "Allahından bulsun", "Şeytanından bulsun" gibi sözlerle la'netlemesi hiç uygun değildir. Bilâkis onun için, "Allahım ona merhamet et, ona acı, günâhlarını affet" diye duâ etmelidir.Peygamber efendimiz buyurdu ki:

"Müslümanlar kendi aralarında birbirlerine dâimâ nasîhat etmeli, hakkı ve doğruyu tavsiye etmelidir. Her zaman birbirlerine merhametli olmalıdır."

Merhamette, tıpkı bedenin uzuvları gibi olmalıdır. Nasıl ki, bedenin herhangi bir uzvu rahatsızlandığında bütün uzuvlar perişan oluyor, hasta olan uzuv iyileşince rahatlıyorsa Müslümanlar da, biri rahatsız olduğunda, diğerleri bu rahatsızlıktan kurtuluncaya kadar rahatsızlık duymalıdır.

Resûlullahın Eshâbının hepsi, bütün mahlûkata karşı merhametliydiler. Hattâ gayrı müslimlere karşı bile çok merhametliydiler.

Hz. Ömer, halîfe iken, kapı kapı dolaşıp dilencilik yapan ihtiyar Hıristiyan bir kadını gördü. Niçin dilendiğini sorduğunda, kadın dedi ki:

- Çalışacak durumda değilim. Bakacak kimsem de yoktur.Hz. Ömer bunun üzerine; - Biz senin gençliğinde, senden vergi aldık. İhtiyarladığında da sana bakmak mecburiyetindeyiz. Senin bu hâline göz yumamayız, dedi.

Sonra da; "Bu kadına geçimine yetecek kadar maaş bağlansın" emrini verdi.

Kalb temizliği Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

"Ümmetimin sâlihleri çok namaz kılmakla ve çok oruç tutmakla Cennete girmezler. Bilâkis, kalblerinin temizliği, rûhlarının cömertliği ve bütün Müslümanlara olan merhametlerinden dolayı, Allahü teâlânın merhametine mazhâr olurlar ve bu sebepten Cennete girerler."

Ammâr bin Yâser hazretleri buyurdu ki:

- Kim ki, üç şeyi kendinde toplarsa, kâmil îmâna sahip olmuş olur:

1- Darlık zamanında yedirip içirmek.

2- Herkese insaflı olmak.

3- Kimseye zarar vermemek.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11151

Müslümanın arkasından konuşmak

Bid'atleri, mezhebsizliği yayarak ve âşikare günâh işlemeye devam ederek, Müslümanların doğru yoldan ayrılmalarına sebep olanı, bunun zararından korunmaları için Müslümanlara tanıtmak gıybet olmaz.

Müslümanın, işitince üzüleceği bir kusûrunu arkasından söylemeye gıybet denir. Ya'nî belli bir mü'minin ayıbını, onu kötülemek için arkasından söylemek, gıybet olur.

Meselâ, bedeninde, nesebinde, soyunda, ahlâkında, işinde, sözünde, dîninde, dünyasında, hattâ elbisesinde, evinde bulunan bir kûsur arkasından söylendiği zaman, bunu işitince üzülürse, gıybet olur.

Kapalı söylemek, işâret ile, hareket ile bildirmek, yazı ile bildirmek de, hep söylemek gibi gıybettir. Bir Müslümanın günâhı ve kusûru söylendiğinde, "Elhamdülillah, Allah bizi onun gibi hayâsız yapmadı" gibi, onu kötülemek, çok çirkin gıybet olur. "Falanca kimse çok iyidir, ibâdette şu kusûru olmasa, daha iyi olurdu" demek gıybet olur.

Neler gıybet olmaz Öncelikle dîne zarar veren bid'atleri, mezhebsizliği yayarak ve âşikare günâh işlemeye devam ederek, Müslümanların doğru yoldan

ayrılmalarına sebep olanı, bunun zararından korunmaları için Müslümanlara tanıtmak gıybet olmaz.

Dindeki kusûrları söylemek, meselâ namaz kılmaz veya şarap içer veya hırsızlık eder veya söz taşıyıcıdır demek ve dünyadaki kusûrlarını söylemek, meselâ sağırdır, şaşıdır demek, gıybet olur.

Dindeki kusurları, onu kötülemek için söylenirse, gıybet olur. Onun ıslâhını düşünerek söylenirse, gıybet olmaz. Acıyarak söylemek de, gıybet olmaz. Bu köyde namaz kılmıyan var veya hırsız var demek, gıybet olmaz. Çünkü, belli bir şahıs söylenmemiştir.

Bir kimse, namaz kılar, oruç tutar, hem de insanlara eli ile dili ile zarar verirse; meselâ döver, mallarını gasbeder, hırsızlık eder, söver, iftirâ eder, gıybet eder, söz taşırsa; böyle âşikâre yapılan harâmları ve bid'atleri söylemek, gıybet olmaz.

Bir kimse, babasından gizli harâm işleyince, babasının mâni' olacağını bilenin, babasına söylemesi veya yazarak bildirmesi lâzımdır. Mâni' olacağı bilinmiyorsa haber vermek câiz olmaz. Çünkü, düşmanlığa sebep olur.

Birinin zararlarını, ona acıdığı için veya başkalarının ondan sakınması için söylerse, gıybet olmaz. Şu altı şekilde kişinin kusûrlarını, ayıplarını arkasından söylemek gıybet olmaz:

1- Ona acıdığı için söylemek, 2- Yaptığı kötü işe mâni' olunması için söylemek, 3- Fetvâ almak için söylemek, 4- Müslümanları onun şerrinden korumak için söylemek, 5- O kusûr, ona isim olmuş ise, onu bu isim ile tanıtmak mecbûriyetinde olmak, 6- Âşikâre, herkesçe bilinen fıskı, bid'ati ve zulmü söylemek.

Satılmakta olan malın kusûrunu müşteriye söylemek, satıcıyı gıybet etmek olmaz. Bunun dışında, evlenecek erkeğe, nikâh edeceği kızın ayıbını, kusûrunu haber vermek, gıybet olmaz, nasîhat olur. Birşeyi bilmeyene nasîhat vermek vâcibdir. Açıkça harâm işliyenin ve zulmedenin, açık olmıyan başka ayıplarını bildirmek gıybet olur.

Gıybet kanser gibidir Girdiği vücut iflâh etmez. Bugün Müslümanların çoğunun gıybet kanserine yakalandıklarını açıkça görmekteyiz. Bu gıybet âfetinin hanımlar arasında daha salgın hâle geldiği herkesçe ma'lûmdur. Dînini seven bütün Müslümanların gıybetten uzak durmaları şarttır.

Nice aileleri dağıtan, perişan eden bu hastalıktır. Nice şirketleri batıran yine gıybettir. Hattâ, nice devletleri yıkan da gıybettir. Tarih incelendiğinde, devletlerin çoğunun içerideki, dedikodu, gıybet sebebiyle idârecilerin, halkın birbirlerine düştüğü, neticede birlik beraberlik bozulduğu için yıkıldıkları açıkça görülür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11152

Kimler şeytanın dostları

"Cehennemden en son çıkarılan kimse, gıybetten tevbe edendir. Ya'nî tevbe ederken helâllaşmayandır. Cehenneme girenlerin ilki ise, gıybetten tevbe etmeden ölen kimsedir." Dînimiz, insanları birbirine düşüren, birbirine düşman eden, nice ocakları söndüren gıybet, dedikodu gibi hastalıkları şiddetle menetmektedir. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmin Hucurât sûresi, 12. âyet-i kerîmesinde, sû-i zandan kaçınmayı emretmekte, insanların birbirini çekiştirmelerini menetmekte, gıybeti ölü kardeşinin etini yemeye benzetmektedir.

Peygamber efendimiz de birçok hadîs-i şerîflerde bu illet üzerinde önemle durmuştur. Bunlardan ba'zıları şunlardır:

Gıybet ile ilgili hadîs-i şerîfler "Gıybetten uzak olunuz, çünkü gıybet zinâdan fenâdır. Zinânın tevbesi kabûl edilir ama, gıybet edilen helâl etmeyince tevbesi kabûl edilmez." "Mi'râc gecesi Cehennemi bana gösterdiler, etleri parça parça edilip, ağızlarına konduğu birtakım insanlar gördüm. Kendilerine bu kokmuş etleri yiyin diyorlardı. Bunların kimler olduğunu suâl ettim. Cehennem meleklerinin reisi Mâlik, bunlar gıybet edenlerdir, gıybet edenler şeytanın dostlarıdır, dedi." "Cehennemden en son çıkarılan kimse, gıybetten tevbe edendir. Ya'nî tevbe ederken helâllaşmayandır. Cehenneme girenlerin ilki ise, gıybetten tevbe etmeden ölen kimsedir." Gıybet etmenin cezâsı ile ilgili olarak Peygamber efendimiz şöyle buyurmaktadır.

"Gıybet edeni, Allahü teâlâ on şeyle cezâlandırır:

1- Rahmetinden uzak eder.

2- Meleklerden uzak eder.

3- Tâ'atini, iyiliklerini yok eder.

4- Resûlullahın rûhunu ondan çevirir.

5- Allahü teâlâ ona gadap eder.

6- Rûhunu teslim ederken, onu baş aşağı eder.

7- Kabir azâbını şiddetli eder.

8- Ölüm zamanında amellerini sevâbsız bırakır.

9- Cehenneme yakın eder.

10- Cennetten uzak eder." Gıybet eden, kendine kötülük, gıybetini yaptığı kimseye ise iyilik yapmış olur. Bununla ilgili Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Gıybet, insanın sevâbını, iyi amellerini, ateşin kuru odunu yaktığı gibi yakar." "Kıyâmet günü, bir kimsenin sevâb defteri açılır. Yâ Rabbî! Dünyada iken, şu ibâdetleri yapmıştım. Sahîfede bunlar yazılı değil, der. Onlar, defterinden silindi, gıybet ettiklerinin defterlerine yazıldı, denir." "Kıyâmet günü bir kimsenin hasenât defteri açılır. Yapmamış olduğu ibâdetleri orada görür. Bunlar seni gıybet edenlerin sevâblarıdır, denir." Gıybet bütün dinlerde yasak idi. Meselâ, Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma vahy eyledi ki; "Gıybet edip tevbe eden kimse, Cennete en son gidecektir. Gıybet edip, tevbe etmiyen kimse, Cehenneme en önce girecektir." Gıybetin zararları Gıybet, hem Allah huzûrunda ve hem de insanların hakkı olması bakımından çok büyük mes'ûliyeti mûcib bir hatâ ve büyük bir günâhtır. Gıybet edenlerin dili, Kıyâmet günü fecî bir manzara arzederek bütün mahlûkat arasında mahcup ve rezîl olacaktır.

Gıybet etmek veya gıybet edeni dinlemek çalgıdan ve oyundan daha büyük günâhtır. İbâdetlerin sevâbını yok eder. Zahmet çekerek, sıkıntılara katlanarak ibâdet yapıp da, bunun sevâbını yok etmek; akılsızlık, câhillik ve ahmaklık değil midir?

Akıllı insan zararını, kârını bilen kimsedir. Bunun için, akıllı insan kendisine hem dünyada, hem de âhırette zararı olacak bu gıybet illetinden uzak durur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11153

Yüz şehîd sevâbı

Gıybet yapanı susturmalı, bu mümkün değilse orayı terketmeli, terketme imkânı da yoksa, kalben ona kızmalıdır. En azından kalbi ile reddetmezse, gıybet günâhına ortak olur.

Gıybet ve gıybetin zararları ile ilgili islâm büyüklerinin bildirdikleri çok ibretli hâdiseler vardır. Meselâ Hâlid bin Rebi' hazretleri başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlatır:

Dostlarım bir Müslümanı gıybet ettiler. Ben mâni olmadım. O gece rü'yâmda siyah bir kimse, pis kokulu domuz etini bir tabağa koyup getirdi ve önüme koyup yüksek sesle dedi ki:

- Hadi ye!

- Ben Müslümanım, Müslüman domuz eti yemez.

- Ama Müslümanın etini yersin, o bundan bin kat harâmdır!

Böyle dedikten sonra o etten bir parça kesip ağzıma koydu. Uyandığımda, o et ağzımda idi ve çok pis kokuyordu. Kırk gün onun pis kokusunu ağzımda duydum.

* * * İbni Sîrîn hazretleri, "Seni gıybet ettim, hakkını helâl et" diyen birisine şöyle cevap verdi:

- Allahü teâlânın harâm ettiğini ben nasıl helâl ederim!

Bu sözle, önce Allahü teâlâya tevbe et ki, benim helâl etmemin faydası olsun demek istedi.

* * * İbrâhim bin Edhem hazretleri, bir yemeğe da'vet edilmişti. Sofrada, çağrılanlardan birinin bulunmadığı söylenince denildi ki:

- O ağır kimsedir, geç gelir.

İbrâhim bin Edhem buyurdu ki:

- Burada gıybet edildi, harâm işlenen yerde kalamam!

Sonra oradan çıkıp gitti.

* * * Hasan-ı Basrî hazretlerine, birisinin kendisini gıybet ettiğini haber verdiler. Ona bir tabak helva gönderip dedi ki:

- Sevâblarını bana hediye ettiğini işittim. Karşılık olarak bu tatlıyı gönderiyorum.

* * * İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe hazretlerine de, birisinin kendini gıybet ettiğini söylediler. Ona bir kese altın gönderip:

- Bize verdiği sevâbları artırırsa, biz de karşılığını artırırız, dedi.

Yapılan kötüleme yalan ise, iftirâ ise, zararı söyliyene olur. İftirâ etmek, gıybet etmekten daha fenâdır.

Yanında gıybet yapıldığını işiten kimse, buna hemen mâni olmalıdır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Yanında, din kardeşi gıybet edilince, gücü yettiği hâlde ona yardım etmiyen kimsenin günâhı, dünyada ve âhirette kendisine yetişir." "Din kardeşine, onun haberi olmadan yardım eden kimseye, Allahü teâlâ dünyada ve âhirette yardım eder." "Bir kimse, dünyada din kardeşinin hakkını korursa, Allahü teâlâ, bir melek göndererek, onu Cehennem azâbından korur." Gıybet yapılırken, orada bulunan kimse, imkânı varsa onu susturacak, bu mümkün değilse orayı terkedecek, terketme imkânı da yoksa, kalben ona kızacaktır. En azından kalbi ile reddetmezse, gıybet günâhına ortak olur. İslâm büyükleri, "Gıybet edene sus diyene yüz şehîd sevâbı verilir" buyurdu.

İnsanı gıybet etmeye sürükliyen sebepler çoktur. Ba'zıları şunlardır:

1- Ona karşı düşmanlık, 2- Yanında olanların fikirlerine uymak düşüncesi, 3- Sevilmiyen bir kimseyi kötülemek, 4- Kendisinin o günâhta bulunmadığını bildirmek, 5- Kendinin ondan üstün olduğunu bildirmek, 6- Hased etmek, 7- Yanında bulunanları güldürmek, şakalaşmak, onunla alay etmek, 8- Ummadığı kimsenin harâm işlemesine hayretini bildirmek, buna üzüldüğünü, ona acıdığını bildirmek, harâm işlediği için onu sevmediğini bildirmek.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 ŞUBAT 1997 · KAYIT 11154

Gıybetten kurtulmanın çaresi

Gıybetin tevbesi de zordur. Çünkü, tevbe etmek kâfi gelmiyor. Ayrıca gıybeti edilen ile de helâllaşmak lâzımdır. Gıybet ederken başkasından söz taşınırsa ayrı bir günâha daha girer.

Bir defasında Îsâ aleyhisselâm, arkadaşlarına sordu:

- Eğer siz dışarıda uyumakta olan bir kimseye rastlasanız, rüzgârdan bu kimsenin avret mahallinin birazı açılmış olsa, siz onu örter misiniz?

- Evet, örteriz.

- Hayır! Bilâkis, siz, açılmamış kısmını da açarsınız.

Onlar, Îsâ aleyhisselâmın bu sözlerine hayret ettiler ve dediler ki:

- Sübhânallah! Biz, açılmamış kısmını nasıl açarız?

Hz. Îsâ buyurdu:

- Yanınızda birisinden söz açıldığında, onun kötü davranış ve huylarından bahsettiğiniz zaman, avret mahallerinin kapalı kalan kısımlarını da açmış olursunuz.

Gıybetten sakınmak zordur Gıybet, insanın sevâblarının azalmasına, başkasının günâhlarının kendine verilmesine sebep olur. Bunları, her zaman düşünmek, insanın gıybet etmesine mâni olur.

Gıybetin diğer günâhlara göre işlenmesi çok daha kolaydır. Meselâ, alışık olmayan kimse için, içki içmek bir eziyettir. İçkiye alışık olmayan kimse içemez. Meselâ zinâ yapmak zordur. Çünkü, şartların meydana gelmesi, her zaman mümkün olmaz. Ayrıca hem dînen, hem de kânûnen suç olduğu için, insanlar çekinir, utanır. Başkalarının görmesinden, ayıplanmaktan korkarlar. Diğer günâhlar da genellikle böyledir.

Fakat gıybet böyle değildir. Gıybet için her zaman ortam hazırdır. İki kişinin bir araya gelmesi kâfidir. Malzeme de boldur. İki kişi güzel güzel sohbet ederken, farkında olmadan gıybete kayarlar. Neden sonra gıybet ettiklerini farkederler.

Nefse de çok tatlı gelir gıybet. Kişi kendini tutamaz, birden gıybetin içinde bulur kendini. Serçe kuşu eti gibi tatlı gelir.

Gıybet işlemek bu kadar kolay olduğu için, bundan korunmak da çok zordur. Gıybetin tevbesi de zordur. Çünkü, tevbe etmek kâfi gelmiyor. Ayrıca gıybeti edilen ile de helâllaşmak lâzımdır. Çok dikkatli olmalıdır. Şeytanın, kötü arkadaşın oyununa gelmemelidir.

Gıybet ederken başkasından söz taşınırsa ayrı bir günâha daha girer. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Nemmâm (söz taşıyan) Cennete giremez." "Sizin en fenânız söz taşıyanlar, aranızı bozanlar ve insanları birbirine düşürenlerdir." Gıybet, insanların aralarının açılmasına, dargınlıklara sebep olur. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(İki kimse birbirlerine dargın olarak ölürlerse, Cehennem yüzü görmeden Cennete giremezler. Cennete girerlerse bile birbirleriyle karşılaşamazlar.)

Gıybet etmenin keffâreti, üzülmek, tevbe etmek ve gıybet ettiği kimse ile helâllaşmaktır. Affetmezse, onu övmeli, sevdiğini bildirmeli, yalvarmalı, gönlünü almalıdır. Helâl etmezse hak yine onundur. Pişman olmadan helâllaşmak, riyâ olur, ayrı bir günâh olur. Ölüyü ve zımmî olan kâfiri gıybet de harâmdır.

Pis kokulu rüzgâr Resûlullahın zamanında bir defa pis kokulu bir rüzgâr esmişti. Allahın Resûlü bu husûsta şöyle buyurdu: "Münâfıklardan bir grup, Müslümanlardan bir topluluğu çekiştiriyor. İşte bu pis kokulu rüzgâr bundandır." Zamanımızda bu koku niçin hissedilmiyor, diye sorulacak olursa; zamanımızda gıybet almış-yürümüş, her taraf onun pis kokusuyla iyice dolmuştur. Bunun için hissedilmemektedir. Bu durum, tabakhaneye giren kişinin hâliyle, burada çalışanların hâline benzer. Oraya hayatında daha ilk olarak giren bir kimse, derilerin pis kokusu yüzünden orada duramaz.

Buna karşılık, orada çalışanlar bu pis kokuları duymazlar bile. Hattâ o pis kokulu dükkânlarda yerler, içerler, hiçbir rahatsızlık duymadan otururlar. Çünkü uzun müddet orada durduklarından burunları o pis kokularla iyice dolmuştur. İşte günümüzde gıybet mes'elesi de böyledir...

1997 YILLIK KÜLLİYATI

03

Mart

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 MART 1997 · KAYIT 11155

Müslümanı kötü bilmek

Şüphe uyandıracak hareketlerden uzak durmalı, başkalarının kendisi hakkında dedikodu etmesine sebep olmamalıdır. Yanlış anlaşılmaya müsait durumlarda, açıklama yapılmalı, başkalarını sû-i zandan kurtarmalıdır.

Sû-i zan, bir kimseyi kötü zannetmek demektir. Bir kimseyi kötü bilmektir. Kesin olarak bilmeden birisi hakkında zanda, tahminde bulunarak, onun iyi biri olmadığına karar vermek demektir. Bu ise harâmdır.

Kur'ân-ı kerîmde meâlen, (Ey îmân edenler, kötü zan etmekten kendinizi koruyun! Zannetmenin ba'zısı günâhtır) buyuruluyor.

Bir hadîs-i şerîfte de buyuruldu ki:

(Sû-i zan etmeyiniz! Kötü zan, yanlış karar vermeye sebep olur. İnsanların gizli şeylerini araştırmayınız, kusurlarını görmeyiniz, münâkaşa, haset ve düşmanlık etmeyiniz, birbirinizi çekiştirmeyiniz, kardeş gibi birbirinizi seviniz! Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, yardım eder. Onu kendinden aşağı görmez.)

Müslümana sû-i zan edilmez Bir mü'minin günâh işlediğini zannetmek, sû-i zan olur. Kalbe gelen düşünce, sû-i zan olmaz. Eğer kalb o tarafa meylederse, o zaman sû-i zan olur.

Tabiî ki kimseye sû-i zan etmemeli, kötü bilmemeli demek de yanlış olur. Doğrusu, Müslümana sû-i zan etmemeli, kötü bilmemeli demektir. Ya'nî, Müslüman olduğunu söyliyen ve küfre sebep olan bir sözde ve işte bulunmıyan kimsenin bir sözünden veya işinden hem îmânlı olduğu, hem de îmânsız olduğu anlaşılırsa, îmânlı olduğunu anlamalı, "Dinden çıktı" dememelidir.

Bir de durumu kesin olarak belli ise, meselâ birisi içki içerken bizzat görülmüş ise, bu kimse içki içmez diye düşünmek de olmaz. Kesin bilinmiyen, ba'zı alâmetlere bakarak kötü zannetmek harâmdır. Yoksa kesin biliyorsa, o kimseyi kötü bilmek harâm olmaz.

İnsanları kötü zandan kurtarmak için, töhmet yerlerinden uzak durmalıdır. Yanlış anlamaya sebep olmamalıdır. Onların dedikodularına kendisi sebep olduğu

için, işliyecekleri günâha ortak olur.

Bunun için, başkalarının sû-i zannına sebep olacak hareketlerden kaçmalıdır. Sâlih bir kimse, içki şişesine benziyen bir şişe ile evine birşey getirirken şişeyi kapalı bir torba içine koymalıdır. Böyle yapmayıp da açıktan getirirse, kötü zanna sebep olabilir. "Acaba içki mi?" diyenler çıkabilir. Birkaç ağızdan sonra, "acaba" kelimesi kalkar, "içki" kalır.

Böyle, şüphe uyandıracak hareketlerden uzak durmalı, başkalarının kendisi hakkında dedikodu etmesine sebep olmamalıdır. Yanlış anlaşılmaya müsait durumlarda, açıklama yapılmalı, başkalarını sû-i zandan kurtarmalıdır.

Birgün Peygamber efendimiz, hanımı ile konuşurken, oradan birisi geçti. Peygamber efendimiz bu adamın yanına varıp:

- Bu konuştuğum benim zevcem Safiye'dir, buyurdu.

Adam dedi ki:

- Yâ Resûlallah, sizden de mi şüphe edilir?

- Kan, insanın damarlarında dolaştığı gibi, şeytan da insana nüfûz eder, kalbine şüphe sokar.

Şüphe uyandıracak hallerden kaçınmalı Bu hareketiyle Peygamber efendimiz, siz de böyle yapın, başkalarının kötü zanda bulunmalarına meydan vermeyin mesajını vermiş oldu.

Birgün de adamın biri, bir kadınla şüphe uyandıracak şekilde konuşuyordu. Hz. Ömer, adamın yanına varıp, öfkeli şekilde bakınca, adam dedi ki:

- Bu benim hanımımdır.

Bunun üzerine Hz. Ömer, "Hanımın ise o zaman ne diye şüpheyi üzerinize çekecek şekilde konuşuyorsunuz?" diyerek o kimseyi azarladı.

Bu iki hâdiseden de anlaşıldığı gibi, çok dikkatli olmalıyız. Sû-i zanna fırsat vermemeliyiz. Acele edip, kötü düşünceye kapılmamalıyız.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 MART 1997 · KAYIT 11156

Sevmenin ve sevilmenin yolu

“Basit insanlar durmadan tenkit ederler, durmadan şikâyet eder, başkalarını suçlarlar. Ben hiç kimsenin yanlışından, kötülüğünden bahsetmedim. Herkesin mutlaka iyi tarafları vardır. Bu yönlerini arayıp buldum.”

Sevmenin ve sevilmenin yolu, kimseyi tenkit etmemekten geçer. Çünkü hiç kimse tenkit edilmekten hoşlanmaz. Bunun istisnâsı yoktur. Ba’zı kimseler üzüldüğünü açığa vurmasa da, memnun olmuş gibi görünse de, kimse tenkitten hoşlanmaz. Fakat başkasını tenkit etmekten çok hoşlanır insan. Âdetâ zevk alır bundan. Bunun için kişi, kendinden başka herkesi tenkit etmek ister.

Kişi tenkit edilmekten niçin hoşlanmaz? Çünkü tenkit, insanın en çok değer verdiği “ben”liğini yaralıyor. Tenkitin hedefi kişinin benliğidir. O’nun için hiddetlenmesine sebep oluyor.

Hiddetlenen kimse de dengeli düşünemez. Çünkü dengesi bozulmuştur. Alman ordusunda hiçbir asker, olayın hemen sonrasında şikâyette bulunamaz. Önce sinirleri yatışacak, olayı daha soğukkanlı değerlendirebileceği bir zaman geçecek, sonra şikâyette bulunabilecektir. Buna uymayan asker şiddetli cezâya çarptırılır.

Önce kendimizden başlayalım Birşeyler mi yapmak istiyoruz? O zaman işe önce kendi nefsimizden başlamalıyız. Kendisini düzeltmemiş kişi başkasını düzeltemez. Zaten dünyadaki karışıklıkların ve anarşinin sebeplerinden birisi de, kendisi düzeltilmeye muhtaç insanların dünyayı düzeltmeye kalkışmalarıdır.

Bir insan kendi nefsi ile mücâdeleye başladığında kendini bulur. İnsan kendisini bulduğunda da ba’zı gerçekleri görür.

Evinin eşiğini temizlemeyenin, komşunun damındaki karlardan şikâyet etmeye hakkı yoktur.

Çok tehlikeli bir kıvılcımdır tenkit. Bu kıvılcım, bir barut fıçısından farksız olan insan gururunu anında infilâk ettirebilir. O ana kadar elde edilenler bir anda yok olur.

Birçok kimse, tebrik ve teşvik ile meşhur olmuş, çok kimse de tenkit sebebi ile silinmiş, yok olmuşlardır.

Herkes tarafından sevilen meşhur bir kimse, bu başarısının sırrını şöyle anlatır:

"Basit insanlar durmadan tenkit ederler, durmadan şikâyet eder, başkalarını suçlarlar. Ben hiç kimsenin yanlışından, kötülüğünden bahsetmedim. Herkesin mutlaka iyi tarafları vardır. Bu yönlerini arayıp buldum. Hep o iyi taraflarını anlattım. Bunun için sevildim, sayıldım."

Anlamak ve affetmek, asil ve nefse hâkim olanların işidir. Büyük adam, küçük adamlara karşı takındığı tavırlarından anlaşılır.

Başkalarını suçlamak yerine onları anlamaya çalışmalıdır. İnsanların niçin, hangi sebeplerle, beğenmediğimiz bu hâle düştüklerini kavramaya çalışmalıyız. İnsanlar arasında sempati, hoşgörü ve nezâket olması, insanların birbirlerini anlamaya çalışmasıyla mümkündür.

Allahü teâlâ kullarının son nefese kadar tevbelerini kabûl ediyor. Cenâb-ı Hak, kulları hakkında bu kadar merhametliyken, bu kadar affediciyken, kullar, birbirlerine niçin bu kadar acımasız, gaddar olsun, niçin toleranslı, hoşgörülü olmasın?

Başarının sırrı; affedici olmaktır Tarihimize veya zamanımıza baktığımızda, büyük müesseseler kurmuş, etrafında büyük kitleleri toplamış, fetihler gerçekleştirmiş kimselere baktığımızda, hepsinin çok merhametli, çok affedici olduklarını görüyoruz.

Sanki onların lügatında tenkit kelimesi yok. Aşağılama, küçük görme yok. Söylenmesi gereken îkâzı bile tebrik, teşekkür şeklinde ifâde ederler.

Herkes tarafından çok sevilen, sayılan zâta sormuşlar:

- Sizin bu kadar sevilmenizin sebebi nedir?

Şöyle cevap vermiş o mübârek zât:

- Ömrüm boyunca hep yutkundum; hatâları görmemezlikten geldim, işin sonunu sabırla bekledim. Eğer yutkunmasaydım, yapılan her hatâyı tenkit etseydim, yapılan işleri beğenmeseydim, bugün çevremde olanların sayısı üçü beşi geçmezdi. İşte başarılı olmanın, sevmenin ve sevilmenin yolu bu...

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 MART 1997 · KAYIT 11157

Herkes iltifât bekler

“Beğendiğim birşeyi takdir etmekte gecikmem. Bundan da zevk alırım. Ünü, makâmı ne olursa olsun, tenkit yerine iltifât duyup da daha çok gayrete gelmeyen kimseyi tanımadım.”

İnsanlara iş yaptırabilmek bir sanattır. İnsanlara zorlama ile, tehditle, zulümle, kaba davranışlarla iş yaptırmak mümkün değildir. Belki mümkün olur ama, bu tarz davranışların ödenmesi gereken ağır faturaları vardır. Zorlama ile yaptırılan iş, yaptıranın zararına neticelenir. Devamlılık arz etmez.

İnsanlara iş yaptırmanın en iyi yolu insanlarda o işi yapma arzusu uyandırmaktır. İşi o kimseye sevdirebilmektir.

Kişinin en iyi şekilde yaptığı iş, en çok sevdiği iştir. Her insanda derece derece “önemli olma” arzusu vardır. İnsan bu arzuya uyku ve gıda kadar ihtiyaç duyar. Fakat bunu uyku ve gıda kadar kolay temin edemez.

İltifâtı kim reddeder Yapmacık olmayan, samimî, içten bir takdiri, iltifâtı kim istemez? Kim bunu reddeder? Hiç kimse reddetmez.

İnsanın kendisi hakkında güzel sözler duyma, takdir edilme arzusu, içini kemiren açlıkların, susuzlukların en şiddetlisidir. Bu arzuyu temin eden, istediği kimseye, istediği işi yaptırabilir. Bu açlığı ve susuzluğu gidermeyi bilen insanlar başkalarını avuçlarının içine alabilirler.

Önemli kişi olma arzusu, kendisine değer verilmesi beklentisi insanlara has bir duygudur. Bizden önceki meşhur insanlar bunca yeni buluşu, keşfi niçin yaptılar? Para için mi, insanlığa hizmet için mi? Hayır, hiçbiri için değil.

Bunların da rolü varsa da esas arzu, meşhur olma arzusu, önemli kişi olma arzusu, tarihe geçme arzusudur. İnsanlarda bu önemli olma arzusu olmasaydı bugünkü medeniyet bu hâle gelemezdi.

Ba’zı gençlerin gangster olma, rambo olma arzularının altında hep meşhur olma, adam yerine konma arzuları vardır. Bir eski polis müdürü ne diyor bakınız:

Katilin tutuklandıktan sonra ilk görmek istediği, gazetelerdeki haber ve fotoğraflarıdır. Resmini ünlü bir politikacının, artistin resmi yanında görünce alacağı cezâyı hatırlamaz bile.

Önemli olma arzusu, insanı, karakteri ve kabiliyetleri doğrultusunda farklı tatmin yollarına sevketmektedir.

Meselâ, Washington kendisine, "Haşmetli Birleşik Devletler Başkanı" denilmesini isterdi. Bu şekilde hitap etmeyenleri muhatap kabûl etmezdi. Kristof Kolomb, "Okyanus Amiralı" unvanını çok severdi. İmparatoriçe Katerina, üzerinde "İmparatoriçe Hazretleri" yazmayan zarfları kabûl etmez, geri gönderirdi.

Bir doktorun anlattığı şu hâdiseye kulak verelim:

"Evliliği zehir olmuş bir kadın hastam var. Kocası onunla yemek bile yememiş. Onu hiç sevmemiş. Hiçbir ihtiyacını karşılamamış. Sadece bir hizmetçi gibi kullanmış. Sonunda delirmiş. Şimdi bu kadın kendini, yıllarca sıkıntısını çektiği kocasından boşanmış ve asil bir erkek ile evlenmiş sayıyor. Kendisine hanımefendi, diye hitâbedilmesini istiyor. O yeni dünyasında iyi ve asil bir kocaya da, sosyal statüye de kavuştu."

Şimdi düşünelim: İnsanlar önemli olma ihtiyacının tatmini peşinde akıllarını bile kaybediyorlarsa, bizim onlara karşı sunacağımız samimî takdir cümleleri ile ne büyük neticeler elde edebileceğimizi hiç düşündünüz mü?

Başarının sırrı iltifâttadır Kırk yıllık başarılı bir yönetici diyor ki:

"Ben insanlara heyecan verebildiğimi zannediyorum. İnsanın kabiliyetlerini geliştirmesi ve tam kapasite kullanması, takdir ve teşvik edilmesine bağlıdır. İdârecilerinin tenkitleri kadar, insanın çalışma ve başarma azmini öldüren birşey yoktur. Ben insana hız vermek için O'nu överim. İnsanlarda kusur bulmaktan nefret ederim. Beğendiğim birşeyi takdir etmekte gecikmem. Bundan da zevk alırım. Ünü, makâmı ne olursa olsun, tenkit yerine iltifât duyup da daha çok gayrete gelmeyen kimseyi tanımadım."

Kısacası, takdir ve iltifâttan hoşlanmayan kimse yoktur. Yeter ki biz iltifât etmeyi bilelim.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 MART 1997 · KAYIT 11158

İnsana değer vermek

Şöyle düşünmeliyiz: Hayatta rastladığım her insan, hiç olmazsa bir yönü ile benden üstündür. Dolayısıyla benim herkesten öğreneceğim mutlaka birşey vardır.

İnsanların hep iyi taraflarını düşünelim. Bunları takdir edelim. Hattâ takdir düşüncede kalmasın, takdirimizi söyleyelim. Bu takdirde, biz öldükten veya biz söylediğimizi unuttuktan sonra da, sözlerimiz insanlarda yaşarlar. Rahmetli bana şöyle demişti, diye çevresine anlatır dururlar.

Şöyle düşünmeliyiz: Hayatta rastladığım her insan, hiç olmazsa bir yönü ile benden üstündür. Dolayısıyla benim herkesten öğreneceğim mutlaka birşey vardır.

Herkesin sevdiği, hoşlandığı bir şey vardır. Farenin sucuğu, peyniri çok sevdiği bilindiği için fare kapanına bunlar takılır. Kimsenin aklına kapana çilek takmak gelmez. Balıklar ise, kurt yemeyi seviyorlar. Onun için herkes balığa çıktığında oltaya kurt takar. İnsanları elde etmek için de aynı yolu takip etmek mecburiyetindeyiz. Şu kaideyi hiçbir zaman unutmayalım: Oltaya doğru yem takmak şartıyla memnun edemiyeceğimiz insan yoktur.

İnsanları memnun etmenin yolu Hiç kimse tıpa tıp bizim gibi düşünmez. Herkesin düşüncesi, anlayışı bir değildir. Bir insanı memnun etmenin tek çâresi, onun istekleriyle ilgilenmek, onun isteklerine değer vermek, onun isteklerinin önemini kabûl etmektir.

Dünya, sadece kendi istekleri ile ilgili olan, başkalarının isteklerini düşünmeyen böyle insanlarla dolu olduğundan, başkalarının istekleri ile ilgilenenler büyük başarılara aday olurlar. Çünkü karşılarında çok az rakip bulunur.

Her insan maddî, ma'nevî gelebileceği sınırın çok gerisindedir. Kapasitesinin çok altında çalışmaktadır. İmkân verdikçe, önünü açtıkça kapasitesi genişler. Ona yaklaşmasını bilmez, önünü tıkarsak, değer vermezsek mevcut kapasitesini de zamanla daraltırız.

Bir ilim adamı diyor ki:

"Neler yapabileceğimizi düşünecek olursak, henüz pek birşey yapamadığımızı, varabileceğimiz sınırın çok gerisinde kaldığımızı görürüz. Çünkü fizikî, fikrî ve rûhî kuvvetlerimizin ancak az bir kısmını kullanabilmekteyiz." Bunun için hedefimiz, kullanılamayan kuvvetlerin harekete geçirilmesi olmalıdır. Bu hem maddî, hem de ma'nevî ma'nâda ele alınabilir.

Tahsil ve terbiyenin büyük hedefi, sadece bilgi sahibi olmak değil, nihaî hedef bu bilgiyi tatbik olmalıdır.

Tabii ki, amel, iş için bilgi gereklidir. Fakat, harekete dönüşmeyen bilgi de kullanılamayan atıl bir kuvvet olur. Dînimiz bu tip insan yetiştirmeyi istememektedir. Hattâ Kur'ân-ı kerîmde böyle kimseler için, "Kitap yüklü merkep" ifâdesi geçmektedir.

Allahü teâlâ insanı eşref-i mahlûkât, ya'nî yaratılmışların şereflisi olarak yaratmıştır. Bu şerefli tarafı öne çıkartılıp, insanlığın hizmetine sunulabilirse, insan dünyada ve âhırette rahat ve huzur içinde olur.

Bu yönü değil de zararlı, yıkıcı tarafı öne çıkartılırsa o derece zararlı olur. Böyle insanlar için ayet-i kerîmede, (Onlar hayvandır hattâ hayvandan daha aşağıdırlar) buyurulmuştur.

En iyisi de en kötüsü de insan Binlerce insana zulmeden de, onların dünyasını ve âhıretini karartan kimse de, binlerce insanı dünya ve âhıret saâdetine kavuşturan da insandır.

Nice patronlar vardır ki; işçisi onun için, "Bir an önce iyi bir iş bulup şuradan ayrılsam veya emekli olsam da şunun yüzünü görmesen" diye duâ eder. Nice patronlar da vardır ki, işçisi patronunu görmek için, onun ufak bir iltifatına mazhâr olmak için can atar.

Hatâsını anlayıp, hatâsından dönebilen bir iş adamı şöyle anlatır:

"İş yerimde dörtyüz kişi çalışıyordu. Yıllardır herkesi tehdit ederek, paylayarak, bağırıp çağırarak idâre ettim. Takdir ve teşvik nedir bilmezdim. İnsanlara iltifat ederek, onlara değer vererek çalıştırmayı hiç denememiştim. Onları birer robot gibi kabûl ediyordum.

Bunun için bana selâm bile vermezlerdi. Beni gördüklerinde yollarını değiştirirlerdi. Hatâmı anlayıp, onlara değer vermeye başlayınca, azarlayarak değil takdir ederek yaklaşınca, şimdi 400 düşmanım yerine 400 dostum var. Artık onları

başaramadıkları ile değil, başarabildikleri ile değerlendiriyorum. İş verimim de çok arttı. Onlar da, ben de maddeten ve rûhen rahatız."

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 MART 1997 · KAYIT 11159

Sağlıklı bir beden için

Dînimiz insanın dünyadaki bütün ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağını, nasıl besleneceğini bildirmiştir. Çünkü beden ne kadar sağlıklı olursa, ibâdetlerini de o kadar rahat yapar.

Yeme içme bilgisini öğrenmek, ibâdet bilgisini öğrenmekten önce gelir. Eğer bedenimizi koruyamazsak, hastalandırırsak ibâdetlerimizi yapamayız. Bunun için bu bilgileri iyi bilmemiz lâzımdır:

Gıda bilgisi ve teknolojisi profesörü sayın Hüsnü Gündüz'ün yeme içme bilgileri ile ilgili ba'zı tavsiyeleri şöyledir:

Dünyaya gözünü açan yavrunun ilk yaptığı işlerden biri de, annesinin sütünü emerek beslenmeye başlamasıdır. Cenâb-ı Hak, her canlının yavrusuna uygun bileşimdeki sütü, o türe âit olarak annesinin memesinde yaratmıştır. Bütün hayvan türlerinin süt bileşimleri birbirinden farklıdır. Dünyada bunun yerini tutacak başka bir gıda maddesi yoktur.

Kur'ân-ı kerîmde ismi geçenler Kur'ân-ı kerîmin yirmiye yakın âyet-i kerîmesinde ve pek çok hadîs-i şerîflerde gıda maddelerinden ve beslenmekten bahsedilmiştir. Kur'ân-ı kerîmde et, süt, balık, hurma, üzüm, buğday, nar, incir, zeytin, bal, nebatî yağ, kudret helvası ve kokulu otlardan ismen bahsolunmakta, hattâ ba'zılarının üzerine yemîn edilmektedir.

Hadîs-i şerîfler ile methedilen gıda maddeleri ise; sirke, çörek otu, kabak tatlısı ve yemeği, herîse, mercimek çorbası, av eti, koyun eti, kuru üzüm, ceviz, badem, kavun, karpuz, zeytinyağlı patlıcan, pirinç pilavı, semiz otu, kereviz, enginar, yumurtadır.

Dînimiz insanın dünyadaki bütün ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağını, nasıl besleneceğini bildirmiştir. Çünkü beden ne kadar sağlıklı olursa, ibâdetlerini de o kadar rahat yapar.

Peygamber efendimizin, genellikle açlığı veya çok az yemeyi tercih ettikleri bilinmektedir. Bu hâl, gıda maddesi bulunamamasının netîcesi değil, az yemenin faydasına işârettir.

Normal olarak, ağır iş yapmayan kişilerin günde iki öğün yemek yemesi çok faydalıdır. Ancak toplumsal ve psikolojik etkilerle günlük öğün sayımız üçe çıkmıştır. Yemek için yaşamamalı, yaşamak için yemelidir.

Sağlıklı bir hayat sürdürebilmek için, az fakat öz yemeli, az uyumalı, özet olarak her hâlimizle bize rehber olan büyük zâtlara uymayı kendimize hedef edinmeliyiz.

Yemede içmede dikkat edilecek hususlar Yemeklerde şu husûslara azamî dikkat göstermelidir:

- Yemeğe başlamadan önce ve yemek sonrasında eller iyice yıkanmalıdır.

- Acıkmadan sofraya oturmamalı, doymadan kalkmalıdır.

- Evde yemekler mümkünse öğünlük olarak pişirilmelidir. Eğer çok miktarda pişirildiyse, yenmeyecek olan kısım hemen soğutularak buzdolabında muhafaza edilmelidir. Yemek ısıtılacağı zaman, yeteri miktarı ayrı bir kapta ısıtılmalı, hepsi ısıtılıp bir kısmı yendikten sonra geri kalanı soğutulmamalıdır.

- Her sofrada yeşillik, yoğurt, peynir gibi gıdaları bulundurmalıdır.

- Çiğ olarak yenen sebze ve marul gibi gıdalarda sirke bulunmasına dikkat etmelidir.

- Havuç, elma, maydanoz gibi meyve ve sebzeleri sıkça yemelidir.

- Ekmeği azaltmalı, taze olarak tüketmemeli, mümkünse kepekli, çavdarlı, arpalı ekmek yemelidir.

- İyi suya, iyi yağa verilen paraya acımamalıdır. Midenin 1/3'ü yemeğe, 1/3'ü sıvı yiyeceklere ayrılmalı, 1/3'ü ise boş bırakılmalıdır.

- Acı ve baharatları fazlaca tüketmemelidir.

- Küflenmiş, kokmuş, hattâ bir süre beklemiş hiçbir gıdayı yememelidir.

- Çay ve benzeri içecekleri çok sıcak içmemeli, kilo problemi olanlar şekersiz içmeli, sun'î tatlandırıcılara fazla rağbet etmemelidir. Boyalı ve sentetik gıdalardan mümkün olduğunca kaçınmalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 MART 1997 · KAYIT 11160

İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe

"Ebû" baba demektir. "Hanîf" doğru inanan, İslâmiyete sarılan kimse demektir. "Ebû Hanîfe" hakîkî Müslümanların babası, ya'nî imâmı demektir. İmâm-ı a'zamın Hanîfe isminde bir kızı yoktu.

İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe hazretleri, İslâm âleminde Eshâb-ı kirâmdan sonra yetişen büyük âlimlerin en başta gelenlerindendir. Ehl-i sünnetin reisidir. Ehl-i sünnetin amelde dört hak mezheb imâmlarından birincisi ve Hanefî mezhebinin imâmıdır.

"Ebû" baba demektir. "Hanîf" doğru inanan, İslâmiyete sarılan kimse demektir. "Ebû Hanîfe" hakîkî Müslümanların babası, ya'nî imâmı demektir. İmâm-ı a'zamın Hanîfe isminde bir kızı yoktu.

İlim sahibi, sâlih ve kıymetli bir zât olan babası Sâbit, Hz. Ali ile görüşmüş, kendisi ve zürriyeti için duâsını almıştır.

İmâm-ı a'zam, Kûfe'de doğup büyüdü ve orada yetişti. Âilesinden çok üstün bir terbiye ve din bilgisi aldı. Küçük yaşta Kur'ân-ı kerîmi ezberledi. Gençliğinin ilk yıllarında, Eshâb-ı kirâmdan ba'zılarını görüp, bunlardan hadîs dinlemiştir.

Keskin zekâsı, derin anlayışı Henüz çok genç yaşta olan İmâm-ı a'zam, âilesinden ve gittiği ilim meclislerinden aldığı din bilgileriyle ba'zan münâzaralara katılıyordu. O'nun üstün kabiliyeti, keskin zekâsı, derin anlayışı ve çabuk kavrayışlılığı, yüzünden okunuyordu.

Daha ilim tahsiline başlamadığı hâlde sapık fırkalara mensup olanlarla yaptığı münâzaralardaki iknâ kabiliyeti ve üstün başarıları, zamanın büyük âlimlerinin dikkatini çekmişti. Onun bir cevher olduğunu anlayan âlimler, onu ilim öğrenmeye teşvik ettiler. O da bu tavsiyelere uyarak ilim öğrenmeye başladı.

İmâm-ı a'zam hazretleri, ilim tahsiline başlamasını şöyle anlatmıştır:

"Birgün zamanın âlimlerinden Ebû Amr Âmir bin Şerâhil-Şa'bî'nin yanından geçiyordum. Beni çağırıp sordu:

- Nereye devam ediyorsun?

- Çarşıya, pazara efendim.

- Maksadım o değil, ulemâdan, âlimlerden kimin dersine devam ediyorsun?

- Hiçbirinin dersinde devamlı bulunamıyorum.

- Olmaz! İlim ile uğraşmayı ve âlimler ile görüşmeyi sakın ihmâl etme! Ben senin zekî, akıllı ve kabiliyetli bir genç olduğunu görüyorum.

Onun bu sözü bende iyi bir te'sîr bıraktı. Çarşıyı, pazarı bırakıp, ilim yolunu tuttum. Allahü teâlânın yardımı ile Şa'bî'nin sözünün bana çok faydası oldu." İmâm-ı a'zam; kelâm, münâzara ve diğer ilimleri öğrenip fıkıh ilmini tahsile başladıktan sonra, i'tikâdî mes'elelerde insanları doğru yoldan ayırmakta olan sapık fırkalarla mücâdele etmiştir.

Hattâ, bu maksatla Hint, İran ve Arap yarımadasının ticâret yollarının birleştiği Basra'ya da defalarca gidip, dehrî denilen inkârcılarla ve diğer bozuk fırkalarla uzun münâzaralar yaparak Ehl-i sünnet i'tikâdını yaymıştır.

Şaşıranların sığınağı İmâm-ı a'zamın hocası Hammâd bin Ebî Süleymân fıkıh ilmini İbrâhim Nehâî'den, bu da Alkama bin Kays'dan, Alkama bin Kays da Abdullah bin Mes'ûd'dan, bu da Peygamberimizden öğrenmiştir.

İmâm-ı a'zam ayrıca Ehl-i beytten, Zeyd bin Ali'den, Muhammed Bâkır'dan ilim öğrendi. Muhammed Bâkır ona bakıp, "Ceddimin dînini bozanlar çoğaldığı zaman, sen onu canlandıracaksın, sen korkanların kurtarıcısı, şaşıranların sığınağı olacaksın. Şaşıranları doğru yola çevireceksin. Allahü teâlâ yardımcın olacak!" buyurmuştur.

Tasavvuf ilmini de Silsile-i aliyye denilen evliyânın büyüklerinden olan Ca'fer-i Sâdık'dan öğrendi. Onunla sohbet edip feyz alarak tasavvufta da yüksek makâma kavuştu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 MART 1997 · KAYIT 11161

“O, ümmetimin ışığıdır”

“Peygamberler benimle övündükleri gibi, ben de Ebû Hanîfe ile övünüyorum. Onu seven beni sevmiş olur. Onu sevmeyen beni sevmemiş olur. Her asırda

ümmetimden yükselenler olacaktır. Ebû Hanîfe zamanının en yükseğidir."

İmâm-ı a'zam hazretleri, Allahü teâlânın rızâsından başka bir düşüncesi olmayan büyük bir âlimdi. Dinden soranlara İslâmiyeti dosdoğru şekliyle bildirir, tâviz vermez, bu yolda hiçbir şeyden çekinmezdi. O'nun kitaplarına, ders halkasına ve fetvâlarına, herhangi bir siyâsî düşünce ve güç, nefsânî arzû ve menfaat, şahsî dostluk ve düşmanlık gibi unsurlar aslâ girmemiştir.

İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe lüzûmsuz şeylerle aslâ uğraşmazdı. İslâm âlimlerinde görülen heybet, vakar ve yüksek İslâm ahlâkı ile her halükârda insanların kurtuluşu için çırpınırdı.

Kendisini sevmiyenlere bile sabır, güleryüz ve sükûnetle davranır, aslâ heyecan ve telâşa kapılmazdı. Keskin ve derin bir firâset sahibi idi. Bu hâliyle insanların içlerinde gizledikleri şeylere nüfuz eder ve olayların sonuçlarını sezerdi.

Gönülleri fethederdi Ayrıca kuvvetli şahsiyeti, keskin zekâsı, üstün aklı, engin ilmi, heybeti, geniş muhâkemesi, muhabbeti ve câzibesi ile karşılaştığı herkese te'sîr eder, gönüllerini cezbederdi. Karşısına çıkan ve uzun tetkiki gerektiren ba'zı mes'eleleri, derin bir mütâlaadan sonra, böyle olmayanları ise ânında ve açık misâlleriyle cevaplandırırdı. En inatçı ve peşin hükümlü muârızlarını bile, en kolay bir yoldan cevaplandırarak iknâ ederdi. Bu husûsta hayret verici sayısız menkıbeleri meşhurdur.

Hâsılı İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe, İslâmiyetin, Müslümanlardan doğru bir i'tikâd, doğru bir amel ve güzel bir ahlâk istediğini bildirmiş, ömrü boyunca bu kurtuluş yolunu anlatmıştır. Vefâtından sonra da yetiştirdiği talebeleri ve kitapları asırlar boyunca gelen bütün Müslümanlara ışık tutmuş ve rehber olmuştur.

İmâm-ı a'zam, İslâm dînine yaptığı bütün bu hizmetleriyle İslâmiyeti îmân, amel ve ahlâk esasları olarak bir bütün hâlinde insanlara yeniden duyurmuş; şüphesi ve bozuk bir düşüncesi olanlara cevaplar vermiş; Müslümanları çeşitli fitneler ve propagandalarla zaafa düşürmek, parçalamak ve böylece İslâm dînini yıkabilmek ümidine kapılanları hüsrâna uğratmış; önce i'tikâdda birlik ve beraberliği sağlamış; ibâdetlerde, günlük işlerde Allahü teâlânın rızâsına uygun bir hareket tarzının esaslarını ve şeklini tesbit etmiştir. Bunun için, "ikinci hicri asrın müceddidi" unvanını almıştır.

Buhârî ve Müslim'deki bir hadîs-i şerîfte, "Îmân Süreyya yıldızına çıksa, Fâris oğullarından biri elbette alıp getirir" buyuruldu. İslâm âlimleri, bu hadîs-i şerîfin İmâm-ı a'zam hakkında olduğunu bildirmiştir.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: “Âdem aleyhisselâm benimle övündüğü gibi ben de ümmetimden bir kimse ile övünürüm. İsmi Nu’mân, künyesi Ebû Hanîfe’dir. O, ümmetimin ışığıdır.”

“Peygamberler benimle övündükleri gibi, ben de Ebû Hanîfe ile övünüyorum. Onu seven beni sevmiş olur. Onu sevmeyen beni sevmemiş olur.”

“Ümmetimden biri, şerî’atimi canlandırır. Bid’atleri öldürür. Adı Nu’mân bin Sâbit’tir.”

“Her asırda ümmetimden yükselenler olacaktır. Ebû Hanîfe zamanının en yükseğidir.”

O bir yıldızdır Hz. Ali de şöyle buyurdu: “Size bu Kûfe şehrinde bulunan, Ebû Hanîfe adında birini haber vereyim. Onun kalbi ilim ve hikmet ile dolu olacaktır. Âhir zamanda, birçok kimse, onun kıymetini bilmiyerek helâk olacaktır.”

İmâm-ı a’zamın zamanında ve sonraki asırlarda yaşayan İslâm âlimleri hep onu medhetmişler, büyüklüğünü bildirmişlerdir. Abdullah ibni Mübârek anlatır:

Hasen bin Ammâre’yi Ebû Hanîfe ile birlikte gördüm. Ebû Hanîfe’ye şöyle diyordu: “Allahü teâlâya yemîn ederim ki, fıkıhda senden iyi konuşanı, senden sabırlısını ve senden hazır cevap olanını görmedim. Elbette sen fıkıhda söz söyleyenlerin efendisi ve reisisin. Senin hakkında kötü söyleyenler sana hased edenler, seni çekemeyenlerdir.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 MART 1997 · KAYIT 11162

İmâm-ı a’zam hakkındaki sözle

Sehl bin Abdullah Tüsterî buyurdu ki: “Eğer Mûsâ ve Îsâ aleyhimüsselâmın kavimlerinde Ebû Hanîfe gibi âlimler bulunsaydı, bunlar doğru yoldan ayrılıp, dinlerini bozmazlardı.”

İmâm-ı a’zam hazretlerinin üstünlüğü hakkında islâm âlimleri ittifak etmişlerdir. Herkes asırlardır onun ilminin üstünlüğünden, takvâsından bahsetmiştir. Bunlardan ba’zılarının sözleri şunlardır:

Hâfız Abdülazîz ibni Revrad buyurdu ki:

"Ebû Hanîfe'yi seven, Ehl-i sünnet vel cemâ'at mezhebindedir. O'na buğzeden, O'nu kötüleyen bid'at sahibidir. Ebû Hanîfe bizimle insanlar arasında miyardır, ölçüdür. O'nu sevin, O'na yüzünü dönenin Ehl-i sünnet olduğunu; buğzedenin bid'at sahibi olduğunu anlarız.

" Sehl bin Abdullah Tüsterî buyurdu ki:

"Eğer Mûsâ ve Îsâ aleyhimüsselâmın kavimlerinde Ebû Hanîfe gibi âlimler bulunsaydı, bunlar doğru yoldan ayrılıp, dinlerini bozmazlardı."

Süfyân-ı Sevrî, İmâm-ı a'zamın yanından gelen bir kimseye, "Yeryüzünün en büyük âliminin yanından geliyorsun" demiştir.

Ahmed ibni Hanbel, "İmâm-ı a'zam vera' ve zühd, îsâr (cömertlik) sahibi idi. Âhıret isteğinin çokluğunu kimse anlayacak derecede değildi" buyurmuştur.

Diğerleri ile mukayese edilemez İmâm-ı Mâlik'e, "İmâm-ı a'zamdan bahsederken onu diğerlerinden daha çok medhediyorsunuz" dediklerinde buyurdu ki:

"Evet öyledir. Çünkü, insanlara ilmi ile faydalı olmakta onun derecesi, diğerleri ile mukayese edilemez. Bunun için ismi geçince, insanlar ona duâ etsinler diye hep medhederim."

İmâm-ı Gazâlî buyurdu ki: "Ebû Hanîfe çok ibâdet ederdi. Kuvvetli zühd sahibi idi. Ma'rifeti tam bir ârif idi. Takvâ sahibi olup, Allahü teâlâdan çok korkardı. Dâimâ Allahü teâlânın rızâsında bulunmayı isterdi."

Yahyâ Mu'âz-ı Râzî anlatır:

Peygamber efendimizi rü'yâda gördüm ve, "Yâ Resûlallah, seni nerede arayayım" dedim. Cevâbında, "Beni, Ebû Hanîfe'nin ilminde ara" buyurdu.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyurur ki:

"İmâm-ı a'zam abdestin edeblerinden bir edebi terkettiği için kırk senelik namazını kazâ etmiştir. Ebû Hanîfe takvâ sahibi, sünnete uymakta, ictihâd ve istinbâtta (şer'î delillerden hüküm çıkarmakta) öyle bir dereceye kavuşmuştur ki, diğerleri bunu anlamaktan âcizdirler. İmâm-ı a'zam, hadîs-i şerîfleri ve Eshâb-ı kirâmın sözünü kendi reyine tercih ederdi.

Büyüklerin en büyüğü ve imâmların önderi Ebû Hanîfe'nin yüksek derecesinden, takdir edilemeyen şânından ne yazayım? Müctehidlerin en vera'

sahibi idi. En müttekîsi O idi. Şâfiî'den de, Mâlik'den de, İbni Hanbel'den de her bakımdan üstün idi."

Bütün dünyada tatbîk olunan ahkâm-ı İslâmiyyenin dörtte üçü, onundur. Kalan dörtte birinde de, ortaktır. İslâmiyette ev sahibi, âile reîsi odur. Bütün diğer müctehidler, onun çocuklarıdır.

Büyük evliyâ idi Son asrın zâhir ve bâtın ilimlerinde kâmil, dört mezhebin fıkıh bilgilerinde mâhir, büyük âlim Seyyid Abdülhakîm Arvâsî hazretleri buyurdu ki:

"İmâm-ı a'zam, İmâm-ı Yûsüf ve İmâm-ı Muhammed de, Abdülkâdir-i Geylânî gibi büyük evliyâ idiler. Fakat âlimler kendi aralarında taksim-i amel eylemişlerdir. Ya'nî herbiri zamanında neyi bildirmek îcâb ettiyse onu bildirmişlerdir. İmâm-ı a'zam zamanında fıkıh bilgisi unutuluyordu. Bunun için hep fıkıh üzerinde durdu. Tasavvuf husûsunda pek konuşmadı.

Yoksa Ebû Hanîfe, nübüvvet ve vilâyet yollarının kendisinde toplandığı Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin huzûrunda iki sene bulunup öyle feyz, nûr ve varidât-ı İlâhiyyeye kavuşmuştur ki, bu büyük istifâdesini, "O iki sene olmasaydı Nu'mân helâk olurdu" sözü ile anlatabildiler.

Silsile-i zehebin en büyük halkasından olan Ca'fer-i Sâdık'tan tasavvufu alıp, vilâyetin (evliyâlığın) en son makâmına kavuşmuştur. Çünkü Ebû Hanîfe, Peygamber efendimizin vârisidir. Hadîs-i şerîfte: "Âlimler peygamberlerin vârisleridir" buyuruldu. Vâris, her husûsta verâset sahibi olduğundan zâhirî ve bâtınî ilimlerde Peygamber efendimizin vârisi olmuş olur. O hâlde her iki ilimde de kemâlde idi."

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 MART 1997 · KAYIT 11163

İlimleri ilk sistemleştiren O'dur

Sapık fırkaların bozukluklarını göstererek, hem onlara cevaplar vermiş ve hem de kendisinden sonraki asırlarda gelen Müslümanların, İslâmiyeti, her bakımdan doğru, berrak hâliyle öğrenmelerini ve böylece inanmalarını temin etmiştir.

İslâm âlimleri, İmâm-ı a'zamı bir ağacın gövdesine, diğer âlim ve evliyâyı da bu ağacın dallarına benzetmişler, O'nun her bakımdan büyük ve üstün olduğunu,

diğerlerinin ise bir veya birkaç bakımdan büyük kemâlâta (olgunluklara, üstünlüklere) erdiklerini belirtmişlerdir.

İslâm dünyasında ilimleri ilk defa tedvîn ve tasnif eden O'dur. Din bilgilerini, (Kelâm, Fıkıh, Tefsîr, Hadîs v.s.) isimleri altında ayırarak, bu ilimlere âit kâideleri tesbit etti.

Böylece O'nun asrında zuhur eden eski Yunan felsefesine âit kitapların tercüme edilmesiyle birlikte, bu kitaplarda yazılı bozuk sözlerin, fikirlerin din bilgileri arasına karıştırılmasını ve İslâm dînine bid'atlerin sokulması tehlikesini bertaraf etti.

İmâm-ı a'zam hazretleri, bu çok mühim vazîfeyi mükemmel bir şekilde yerine getirerek, o asırda tartışmaları yapılan ve din bilgisi az olan Müslümanlar arasında yayılmasına çalışılan sapık fırkaların bozukluklarını göstererek, hem onlara cevaplar vermiş ve hem de kendisinden sonraki asırlarda gelen Müslümanların, İslâmiyeti, her bakımdan doğru, berrak hâliyle öğrenmelerini ve böylece inanmalarını temin etmiştir.

Şükranla yâdedilmiştir İyi düşünüldüğünde, bütün insanlığın dünya ve âhıret saâdetini doğrudan doğruya ilgilendirdiği açıkça görülen bu çok mühim hizmet, İmâm-ı a'zamın zamanında ve daha sonra yetişen mezheb imâmları, İslâm âlimleri, evliyânın büyükleri tarafından da ta'zim ve şükranla yâdedilmiş, "Ehl-i sünnetin reisi", "İmâm-ı a'zam = en büyük imâm" adıyla anılmıştır.

İmâm-ı a'zam ayrıca ticâret yapardı. Onun kanâatkârlığı, cömertliği, emânete riâyeti ve takvâsı, ticâret muamelelerinde de dâimâ kendini göstermiştir.

Tâcirler ona hayret ederler ve ticârette onu Hz. Ebû Bekir'e benzetirlerdi. Ticâreti, ortakları ile beraber yapar ve her yıl kazancının dörtbin dirhemden fazlasını fakîrlere dağıtır, âlimlerin, muhaddislerin, talebelerinin bütün ihtiyaçlarını karşılar ve ayrıca onlara para dağıtarak, tevâzû ile şöyle buyururdu:

"Bunları ihtiyâcınız olan yere sarfedin ve Allaha hamdedin. Çünkü verdiğim bu mal hakîkatte benim değildir, sizin nasîbiniz olarak Allahü teâlânın ihsân ve kereminden benim elimden size gönderdiğidir."

Böylece ilim ehlini, maddî bakımdan başkalarına minnettar bırakmaz, rahat çalışmalarını temin ederdi. Kendi evine de bol harcar, evine harcadığı kadar da fakîrlere sadaka verirdi. Zenginlere de hediyeler verirdi.

Her Cum'a günü anasının, babasının rûhu için fakîrlere ayrıca yirmi altın dağıtırdı. Meclisine devam edenlerden birinin elbisesini çok eski gördü. İnsanlar dağılıncaya kadar oturmasını söyledi. Kalabalık dağılınca o kimseye, "Şu seccadenin altındakileri al, kendine güzel bir elbise yaptır" buyurdu. Orada bin akçe vardı.

İmâm-ı a'zam bir gün yolda giderken, onu gören bir adam, yüzünü ondan saklayıp başka bir yola saptı. Hemen o adamı çağırıp sordu:

- Neden yolunu değiştirdin?

- Size onbin akçe borcum var. Uzun zaman oldu ödeyemedim ve çok sıkıldım, utandım.

- Sübhanallah, ben o parayı sana hediye etmiştim. Beni görüp sıkıldığın ve utandığın için hakkını helâl et!

Ticâretteki takvâsı Bir defasında ortağına, sattığı mallar içinde kusurlu bir elbise olduğunu söyleyip, bunu satarken özrünü göstermesini tembih etti. Fakat ortağı bu elbiseyi satarken, elbisenin kusurunu söylemeyi unuttu. Satın alan kimseyi de tanımıyordu.

İmâm-ı a'zam bunu öğrenince, o mallardan alınan doksanbin akçeyi sadaka olarak dağıttı. Çünkü o elbisenin parası da bütün elbiselerin parasına karışmıştı. Müşteri fakîr veya ahbabından olursa, onlardan kâr almaz, malı aldığı fiyata verirdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 MART 1997 · KAYIT 11164

"Sen beni iyi tanıdın"

"Ey Ebûx Hanîfe, sen beni iyi tanıdın ve bana güzel hizmet ettin! Seni ve kıyâmete kadar senin mezhebinde olup, yolunda gidenleri af ve magfiret ettim!"

İmâm-ı a'zam, kırk sene yatsı namazının abdesti ile sabah namazını kıldı. Ellibeş defa hac yaptı. Son haccında Kâ'be-i muazzama içine girip burada iki rek'at namaz kıldı. Namazda bütün Kur'ân-ı kerîmi okudu. Sonra ağlayarak, "Yâ Rabbî! Sana lâyık ibâdet yapamadım. Fakat senin akıl ile anlaşılmayacağını iyi anladım. Hizmetimdeki kusûrumu bu anlayışıma bağışla!" diyerek duâ etti.

O anda bir ses işitildi:

- Ey Ebû Hanîfe, sen beni iyi tanıdın ve bana güzel hizmet ettin! Seni ve kıyâmete kadar senin mezhebinde olup, yolunda gidenleri af ve magfiret ettim.

Her gün ve her gece Kur'ân-ı kerîmi bir kere hatmeder, ya'nî sonuna kadar okurdu.

Komşumuza ne oldu?

Genç bir komşusu vardı. Her gece içki içer, eve sarhoş gelir, bağırır çağırırdı. Bir gün devletin görevlileri onu yakalayıp hapse attılar. Ertesi gün İmâm-ı a'zam, "Komşumuzun sesi kulağımıza gelmez oldu" deyince, bir talebesi, onun hapse atıldığını söyledi. Bunun üzerine İmâm-ı a'zam vâliye gitti. Vâli, onu görünce ayağa kalkıp hürmetle karşıladı. "Buraya teşrifinizin sebebi nedir?" dedi. O da hâdiseyi anlatınca, vâli dedi ki:

- Böyle ehemmiyetsiz bir iş için zât-ı âliniz buraya kadar niçin zahmet ettiniz? Bir haber gönderseydiniz kâfi idi.

Sonra o genci serbest bıraktı.

İmâm-ı a'zam o gence, "Bak biz seni unutmuyoruz" diyerek ona bir kese de akçe verdi. Bunun üzerine o genç, yaptığı kötü işlerden tevbe edip, İmâm-ı a'zamın derslerine devam etmeye başladı ve fıkıh ilminde âlim olarak yetişti.

İmâm-ı a'zamın Kur'ân-ı kerîmi anlaması, bilmesi o kadar derin idi ki, bir defasında bir iş için evinden çıkıp atına binmek üzere iken, bir kadın gelip suâl sordu. Bir an düşünüp kadına, "Kur'ân-ı kerîmi baştan sona kadar düşündüm. Senin suâlinin cevâbı Kur'ân-ı kerîmde açık olarak yok. İstersen biraz bekle, ben hemen geleceğim, o zaman senin suâlinin cevâbını veririm" dedi. Sonra gelip gerekli cevâbı verdi.

Vasıt şehrinde, ismi "Nu'mân'ın kölesi" olan fazîletli bir zât vardı. İsminin, niçin böyle olduğu sorulduğunda, şöyle cevap vermiştir:

"Annem öldüğü zaman ben karnında canlı olup henüz doğmamışım. Benim, anne karnında canlı olduğumu anlamışlar ve durumu İmâm-ı a'zama, ya'nî Nu'mân bin Sâbit'e bildirmişler. O da hemen, "Kadının karnının sol tarafını yarın, çocuk oradadır, çıkarın" demiş. Doktor da, denildiği gibi yapıp beni ölen annemin karnından çıkarmış. Ben bunun için kendimi onun azâtlı kölesi kabûl eder, ona dâimâ duâ ederim."

Âlimlerin kanı zahirdir İmâm-ı a'zam talebeleri arasında bulunduğu bir sırada, vücûdunu bir akrep soktu ve yere düştü. Talebeleri bu akrebi öldürmek isteyince, "Onu öldürmeyiniz, kendimi onunla tecrübe etmek istiyorum. Bakalım haklarında hadîs-i şerîfte, "Âlimlerin kanı zehirdir" buyurulan âlimlere dâhil miyim?" dedi. Talebeleri akrebe baktılar, kıvrandı, büzüldü ve hemen öldü.

İmâm-ı a'zamı çekemiyen biri, O'nu ve talebelerini nehir kenarında bulunan bahçesinde bir ziyâfete da'vet etti. İmâm-ı a'zam bu da'veti kabûl edip, talebelerine, "Ben ne yaparsam siz de onu yapın" diye tembih etti.

Oraya vardıklarında da'vet eden adam, buyurun yemeğe deyince, İmâm-ı a'zam ellerini yıkamak için nehire gitti. Talebeleri de onu ta'kip ettiler ve hocalarının bir müddet orada kalmasının sebebini merak etmeye başladılar.

Sonra döndüklerinde, bir kedinin tabaklardaki yemeklerden yiyip zehirlendiğini görerek, yemeğin zehirli olduğunu ve hocalarının kerâmetini anladılar ve böylece bir sünnete, (ya'nî yemekten önce el yıkamaya) uymanın bereketine kavuştular. Bunu gören da'vet sahibi, yaptığına pişman oldu. Özür dileyip, onu sevenler arasına katıldı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 MART 1997 · KAYIT 11165

Esas deli olan kimdir?

Bu muazzam kâinâtın, güneş, ay ve yıldızların, binlerce mahlûkun, ağaçların, çiçeklerin kendiliğinden olabileceğini nasıl söyleyebilirsin? Asıl, "Bunların bir yaratıcısı yoktur" diyen deli değil midir?

İmâm-ı a'zam zamanında, İstanbul'da bir doktor yaşıyordu. Hiçbir dîne inanmıyan bu doktor, Allahü teâlânın varlığını inkâra kalkışıyor ve herşeyin kendi kendine var olduğunu iddiâ ediyordu. Mesleğini iyi bilen biri olduğundan, diğer konuları da iyi bildiğini zanneden halk, bunun iddiâlarına kanıyordu.

O zaman Bizanslıların elinde bulunan İstanbul'da, Hıristiyanlar yaşıyordu. Hıristiyanların ileri gelenleri bu kimsenin iddiâlarına cevap vermekten âciz kalmışlardı.

Bu durum, Bizans Kralına kadar, intikâl etti. Kral, "Bu kimsenin hakkından, gelse gelse Müslümanlar gelir. En iyisi bunu onlara havâle edeyim" diye düşünerek İslâm halîfesine şöyle bir mektup yazdı:

"Size bir doktor gönderiyorum. Bu dehrîdir, hiçbir dîne inanmadığı gibi, kâinâtın bir yaratıcısı olduğunu da inkâr ediyor. Biz çâresiz kaldık. Sizin âlimlerinizin buna gerekli cevâbı vereceğini zannediyorum."

Onunla Ebû Hanîfe başedebilir Yaratıcıya inanmıyan doktor, Bizans Kralının mektubu ile İslâm halîfesinin huzûruna vardı. Halîfe, zamanın âlimlerini toplayıp, onlara durumu bildirdi. Bununla kimin münâzara edebileceğini sordu. Onlar sözbirliği ile: "Bununla ancak, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe başedebilir" dediler.

Halîfe hemen, İmâm-ı a'zam hazretlerine haber gönderdi. İmâm-ı a'zam hazretleri dehrî ile münâzarayı kabûl edip dedi ki:

- O kimseyle sarayda münâzara edelim. Ben münâzara yerine biraz geç geleceğim. Geldiğim zaman siz bana, "Neden bu kadar geç kaldınız?" diye sorarsınız.

Ertesi gün herkes merakla toplandı. Münâzara saati gelmesine rağmen Ebû Hanîfe hazretlerinin gelmediğini gören Dehrî gururlanmaya başladı.

- Görüyorsunuz, çok methettiğiniz âlim gelmedi. Karşıma çıkmaya cesâret edemedi. Böylece hükmen galip oldum.

"Artık gelmiyecek" diye yerinden kalkan dehrî, bir kahraman edâsı ile oradan ayrılmak isterken, kapıdan İmâm-ı a'zam hazretleri göründü. Gelip, yerine oturduktan sonra, Halîfe sordu:

- Niçin bu kadar geciktiniz?

- Sormayın efendim! Biliyorsunuz, bizim ev Dicle'nin öbür tarafındadır. Buraya gelmek üzere Dicle'nin kenarına geldim, fakat gemiyi kaçırdım. Bunun üzerine, ne yapacağımı düşünürken, yakında bulunan büyük bir ağacın kendiliğinden kesildiğini gördüm. Sonra ağaç, kendiliğinden tahta hâline geldi. Sonra, tahtalar çivisiz, marangozsuz kayık olup önüme geldi. Ben de bu kayığa bindim. Kayık, kürek çekmeden, kaptansız karşıya geçti. Ben de kayıktan inip, buraya geldim. Tabiî ki bu işler olana kadar iki saat geçti. Gecikmemin sebebi budur. Sizi beklettiğim için özür dilerim.

İmâm-ı a'zamın bu konuşmalarını dikkatle dinliyen dehrî, savaşı kazanmış bir komutan edâsıyla söze başladı:

- Bu saçma sapan konuşan kimse ile mi münâzara etmeye geldim. Bu kimsenin aklından şüpheliyim. Bu deli herhâlde?

Gemi kendiliğinden gitmez Bunun üzerine, İmâm-ı a'zam hazretleri, bu dinsiz kimseye dönüp dedi ki:

- Bir kayığın bile, kendiliğinden olabileceğini kabûl etmiyorsun. O hâlde bu muazzam kâinâtın, güneş, ay ve yıldızların, binlerce mahlûkun, ağaçların, çiçeklerin kendiliğinden olabileceğini nasıl söyleyebilirsin? Asıl, "Bunların bir yaratıcısı yoktur" diyen deli değil midir?

İmâm-ı a'zam hazretleri sonra bu dinsize şöyle bir soru sordu:

- Sana birisi, ben kasırgalı bir havada, dalgaları çok şiddetli olan bir deniz üzerinde, içinde kaptanı ve mürettebatı olmayan, fakat kendiliğinden deniz üzerinde doğru istikâmete giden bir gemi gördüm dese, acaba bu kimsenin söylediği şeye doğru diyebilir misin?

- Hayır, bunu akıl ve mantık kabûl etmez, bu aslâ mümkün değildir! Onu bir sevkeden olması lâzımdır.

- O hâlde bu muazzam kâinâtın ve onda cereyân eden mükemmel hâdiselerin yaratanı olan Allahü teâlâyı nasıl inkâr edersin?

Dehrî, birşey söyliyemedi ve düşüp bayıldı. Ayıldığında, insâfa gelerek, kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 MART 1997 · KAYIT 11166

Din O'nunla kuvvetlenir

Sen o kimsesin ki; Peygamberimiz senin hakkında, "Benim ümmetim içinde, iki omuzu arasında bir ben bulunan biri gelir. Allahü teâlâ dînini onunla kuvvetlendirir, ihyâ eder" buyurdu.

İmâm-ı a'zam, bir gece rü'yâsında, Peygamberimizin kabrini açmış, mübârek bedenine kendini sıkıca sarılmış hâlde gördü. Uyanınca bu fevkâlâde rü'yâsını, Tâbi'înin büyüklerinden İbni Sîrîn'e gidip anlattı. İbni Sîrîn dedi ki:

- Bu rü'yânın sahibi sen değilsin, bunun sahibi Ebû Hanîfe olsa gerek.

- Ebû Hanîfe benim!

- Sırtını aç göreyim.

İbni Sîrîn, İmâm-ı a'zamın sırtında, iki omuzu arasında bir ben görünce dedi ki:

- Sen o kimsesin ki, Peygamberimiz senin hakkında, "Benim ümmetim içinde, iki omuzu arasında bir ben bulunan biri gelir. Allahü teâlâ dînini onunla kuvvetlendirir, ihyâ eder" buyurdu.

Bir gece yatsı namazını cemâ'at ile kılıp çıkarken, bir ayağı kapının dışında, bir ayağı daha mescidde iken, talebesi Züfer bir husûsu sormuştu. Sabah ezânına kadar konuşup, diğer ayağını çıkarmadan sabah namazını kılmak için tekrar mescide girmiştir.

Tereyağı, fıstık, bâdem ezmesi İmâm-ı a'zam hazretlerinin talebesi Ebû Yûsüf hazretleri anlatır:

Babam öldüğü zaman, ben küçük idim. Annem san'at öğrenmem için beni bir terzinin yanına verdi. İmâm-ı a'zam beni onun yanından alıp, ilim meclisine dâhil etti. Ailemizin nafakasını da temin ederdi. Uzun bir zaman geçmişti. Annem hocama gelip dedi ki:

- Bu çocuğu ne zaman bırakacaksın? Ailenin geçimini üzerine alması lâzım artık.

Hocam bunun üzerine buyurdu ki:

- Sen onu kendi hâline bırak! O, burada tereyağı, fıstık, bâdem ezmesi yemesini öğreniyor.

Bunun üzerine annem dönüp gitti. O zaman bu sözden birşey anlayamamıştım. Ben yanından ayrılmayıp, ilimden çok şeyler öğrendim.

Seneler sonra bana kâdılık vazîfesi verdiler. Birgün Abbâsî halîfesi Hârun Reşîd ile sofrada oturuyordum. Sofraya tereyağı, fıstık ve badem ezmesi getirdiler. Hârun Reşîd bana dedi ki:

- Bundan ye, her zaman bize böyle yemek vermezler.

Ben güldüm. Gülmemin sebebini sordu. Ben de İmâm-ı a'zamla ilgili olan o hâdiseyi anlattım. Hârun Reşîd bunun üzerine, "gerçekten ilim insanı yükseltir" deyip, hocama rahmet ile duâ etti ve "Hakîkaten kalb gözü açık olup, dâimâ huzûr içinde idi. İnsanların baş gözü ile göremediklerini o kalb gözü ile görürdü" dedi.

Ömrünün son yıllarında Abbâsî devleti içinde karışıklıklar ve ayaklanmalar başgösterdi.

İmâm-ı a’zam bu karışıklıklara rağmen ders veriyor, talebelerini yetiştiriyordu İmâm-ı a’zam bütün zorlamalara rağmen hükûmet ve siyâset işlerine aslâ karışmadı. Hicrî 150 senesinde, milâdî 767’de yetmiş yaşında iken şehîd edildi.

Cenâzesini Bağdat kâdısı Hasan bin Ammâre yıkadı. Yıkamayı bitirince şöyle dedi:

“Allahü teâlâ sana rahmet eylesin! Otuz senedir gündüzleri oruç tuttun. Kırk sene gece sırtını yatağa koyup uyumadın. En fakîhimiz sen idin! İçimizde en çok ibâdet edenimiz sen idin! En iyi sıfatları kendinde toplayan sen idin!”

Dünyanın zîneti gider İmâm-ı Şâfiî’nin hocasının hocası İbni Cerîhe, vefât ettiğini duyunca, (İnnâ lillah...) deyip, “İlim gitti deseniz ya!” buyurdu.

Büyük âlimlerden Şu’be’ye vefât haberi ulaşınca, o da, “İlim ışığı söndü, ebediyyen onun gibisini bulamazlar” dedi.

Vefâtından sonra, çok kimseler onu rü’yâsında görerek ve kabrini ziyâret ederek, onun şânının yüceliğini dile getiren şeyler anlatmışlardır.

İmâm-ı Şâfiî buyurdu ki: “Ebû Hanîfe ile teberrük ediyorum. Onun kabrini ziyâret edip faydalara kavuşuyorum. Bir ihtiyâcım olunca iki rek’at namaz kılıp, Ebû Hanîfe’nin kabrine gelerek onun yanında Allahü teâlâya duâ ediyorum ve duâm hemen kabûl olup, isteklerime kavuşuyorum.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 MART 1997 · KAYIT 11167

İmâm-ı a’zamın vasiyeti

Biliniz ki, Ehl-i sünnet vel-cemâ’at mezhebi haktır ve oniki haslet üzeredir. Ya’nî kurtuluş fırkası olan Ehl-i sünnet vel-cemâ’atte oniki husûsiyet vardır.

İmâm-ı a’zam, vefâtına yakın eshâbına şöyle vasiyet etti: Kıymetli dostlarım, azîz kardeşlerim! Biliniz ki, Ehl-i sünnet vel-cemâ’at mezhebi haktır ve oniki haslet üzeredir. Ya’nî kurtuluş fırkası olan Ehl-i sünnet vel-cemâ’atte oniki husûsiyet vardır:

Bu oniki husûsiyeti kabûl edip, bunlara uyanlar bid’atten uzak olur. Bu hasletlere riâyet ediniz, bunlardan ayrılmayınız ki, Peygamber efendimizin

şefâ'atına nâil olasınız.

1- Îmân, kalb ile tasdîk, dil ile ikrâr etmektir. Îmânda çoğalma ve azalma olmaz. Îmân, amelden başkadır. Amel de îmândan cüz, parça değil, ayrıdır. Îmânın parlaklığı, nûru farklı, ya'nî az parlak, çok parlak olabilir.

2- Ameller üç kısımdır: Farz, fazîlet, günâh.

3- Arş üzerinde istivâ, yerleşme ve oturma ma'nâsında değildir. Allahü teâlâ zamandan, mekândan münezzehtir. Arş mahlûktur. Önceden yok idi. Sonradan yaratıldı.

4- Kur'ân-ı kerîm, Allahü teâlânın kelâmı, bütün sübûtî sıfatları kendi değildir, gayri de değildir. Mushaflarda yazılıdır, dillerde okunur, gönüllerde saklanır. Allahü teâlânın kelâmı mahlûk, sonradan olma değildir. Zâtı ile kâimdir. Kur'ân-ı kerîm mahlûktur diyen kâfir olur.

5- Bu ümmetin Peygamber efendimizden sonra en üstünleri Hz. Ebû Bekir, sonra Hz. Ömer, sonra Hz. Osman, sonra Hz. Ali'dir (rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmaîn.) Ya'nî üstünlükleri hilâfetteki sıralarına göredir. Onları seven her mü'min müttekî, onlara düşman olan ise, münâfık ve şakîdir.

6- Kul, bütün fiilleri, yaptıkları ile mahlûktur. Amelleri, ikrârı, bilmesi de mahlûktur. İşi yapan mahlûk olunca, yaptıkları elbette mahlûk olur.

7- Yaratıcı ve rızık verici Allahü teâlâdır. Helâldan mal, para kazanmak helâl, harâmdan kazanmak ise harâmdır.

8- Allahü teâlâ hiçbir şeye muhtâç değildir.

9- Mest üzerine mesh câizdir. Mukîm için müddeti yirmidört saat, misâfir için üç gün üç gece, ya'nî yetmişiki saattir. Hadîs-i şerîfte böyle bildirilmiştir. Bunu inkâr edenin kâfir olmasından korkulur.

10- Allahü teâlâ, kaleme yazmayı emredince, kalem, yâ Rabbî ne yazayım dedi. "Kıyâmete kadar olacak her şeyi" emr-i İlâhîsi geldi. Allahü teâlâ Kamer sûresi elliikinci âyetinde: "İşledikleri herşey defterlerindedir" buyuruyor.

11- Azâb vardır ve olacaktır. Olmama ihtimâli yoktur. Münker ve Nekir'in kabirde suâl sormaları haktır. Hadîs-i şerîfler böyle olduğunu bildirmektedir. Cennet ve Cehennem yok olmazlar. Allahü teâlâ Cennet için, "Mü'minlere hazırlanmıştır", Cehennem için de, "Kâfirlere hazırlanmıştır" buyuruyor. Allahü teâlâ, Cennet ve Cehennemi mükâfât ve cezâ için yarattı. İkisi de devamlı olup, geçici değillerdir. Mîzân haktır. Allahü teâlâ, "Kıyâmet gününde amellerin

tartılması için terâzi kurulur” buyuruyor. Herkesin amel defterinin okunması haktır. Âyet-i kerîmede, “Bugün senin hesâbın için, sana kitâbını, ya’nî amel defterini okuman kâfidir” buyuruldu.

12- Allahü teâlâ insanları, öldükten sonra, kıyâmette diriltecek. Bir araya toplayacak. O günün uzunluğu, dünya senesi ile elli bin yıldır. Sevâb, azâb ve hakların görülmesi içindir. Allahü teâlâ, “Uzunluğu ellibin sene olan günde” buyuruyor. Bir âyet-i kerîmede de, “Allahü teâlâ kabirlerde olanları diriltir” buyurmaktadır.

Cennettekilerin Allahü teâlâyı, nasıl olduğu bilinmiyen, bir şeye benzetilmeden ve cihetsiz, ya’nî herhangi bir yönde olmadan görmeleri haktır. Bir âyet-i kerîmede, “Bütün yüzler, Rablerine bakınca parlar” buyurulmuştur.

Muhammed Mustafa’nın (aleyhisselâm) şefâ’atı haktır, olacaktır. Cennetlik olan mü’minlere ve büyük günâhı olanlara şefâ’at edecektir.

Hz. Âişe, Hadîce-tül-kübrâ’dan sonra bütün kadınların üstünü ve mü’minlerin anneleridir. Cennet ehli Cennette, Cehennemdekiler de Cehennemde sonsuz kalır. Allahü teâlâ Bekara sûresi 82, A’raf sûresi 42, Yûnüs sûresi 26 ve Hûd sûresi 23. âyetlerinde mü’minler için, “Onlar Cennetliklerdir, orada ebedî kalacaklardır” buyurdu.

İmâm-ı a’zamın vasiyeti budur. Bu i’tikâd üzere olana, Ehl-i sünnet vel-cemâ’at mezhebindendir denir. Bu i’tikâd üzere ölürse kurtulmuşlar zümresinden olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 MART 1997 · KAYIT 11168

İyilik edeni herkes sever

İnsanlara yapılacak en fâideli ihsân, en kıymetli hediye, tatlı dil ve güler yüzdür. İneğe tapan kâfirleri görünce, ineğin ağzına saman vererek, düşman olmalarına mâni’ olmalıdır.

Dost düşman herkese iyilik yapmalı, ihsânda bulunmalı, başkalarının ihtiyaçlarını görmelidir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: (Herkes, kendisine ihsân edeni sever. Bu sevgi, insanın cibilliyetinde, ya’nî yaratılışında mevcûttur.)

Nefsine düşkün olan, nefsinin arzûlarına kavuşmak için, yardım edenleri sever. Akıl ve ilim sâhibi ise, medenî insan olmasına yardım edenleri sever. Kısacası; iyiler iyileri; habîsler ya'nî kötü, fenâ kimseler de, kötüleri severler.

Bir kimsenin sevdiklerine, arkadaşlarına bakarak, onun nasıl adam olduğu anlaşılır. Dostdüşman, Müslüman-kâfir herkese, tatlı dil ve güler yüz göstermelidir.

Münâkaşa ile bir yere varılamaz İnsanlara yapılacak en fâideli ihsân, en kıymetli hediye, tatlı dil ve güler yüzdür. İneğe tapan kâfirleri görünce, ineğin ağzına saman vererek, düşman olmalarına mâni' olmalıdır. Hiç kimseyle münâkaşa etmemelidir. Münâkaşa, dostun dostluğunu azaltır, düşmanın düşmanlığını artırır. Kimseye kızmamalıdır. Hadîs-i şerîfte, (Gadab etme!) buyuruldu.

Başka bir hadîs-i şerîfte de, (Sadaka vermekle mal azalmaz. Allahü teâlâ, affedenleri azîz eder. Allah rızâsı için affedeni, Allahü teâlâ yükseltir) buyuruldu.

İnsanın yaradılışında, hayvanî rûhun arzûları bulunmaktadır. Malı, parayı sever. Gadab, intikam, kibir sıfatları görünmeye başlar. Bu hadîs-i şerîf, bu kötü huyların ilâcını bildiriyor.

Kendisine iyilik etmiyene hediye vermek de, ihsânın en üstün derecesidir. Kötülük edene ihsânda bulunmak, insanlığın en yüksek derecesidir.Bu sıfatlar, düşmanı dost yapar. Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

"Diş kıranın, dişi kırılır. Burun, kulak kesenin, burnu kulağı kesilir, demiştim. Şimdi ise, kötülük yapana karşı, kötülük yapmayınız. Sağ yanağınıza vurana, sol yanağınızı çeviriniz, diyorum."

İbn-ül Arabî hazretleri buyurdu ki: "Kötülük edene iyilik yapan kimse, ni'metlerin şükrünü yapmış olur. İyilik edene kötülük yapan kimse, küfrân-ı ni'met etmiş olur."

Adâlet, sâlihlerin en yüksek derecesidir. Affetmek, ba'zan zâlimlere karşı aczi gösterebilir. Zulmün artmasına sebep olabilir. İntisâr, ya'nî hakkını alandan, yalnız hakkını geri almak, fazlasını almamak, her zaman zulmün azalmasına, hattâ yok olmasına sebep olur. Böyle zamanlarda, intisâr etmek, affetmekten daha efdal, daha sevâb olur. Resûlullah efendimiz, bir kimsenin zâlime bedduâ ettiğini görünce, (İntisâr eyledin!) buyurdu.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri Mektûbât'ında buyuruyor ki: "Allahü teâlâ, aşırı hareketlerden korusun! Adâlet üzere doğru yolda bulunmak nasîb etsin! Allahü

teâlânın, bir kuluna, fâideli, güzel işler yapmayı, çok kimsenin ihtiyâçlarını sağlamasını nasîb etmesi, çok kimsenin ona sığınması, bu kul için pek büyük bir ni'mettir! Allahü teâlâ, kullarına ıyâlim demiş, çok merhametli olduğu için, herkesin rızkını, nafakasını kendi üzerine almıştır. Allahü teâlâ, bu ıyâlinden birkaçının rızıkları, nafakaları için ve bunların yetişmeleri, rahat yaşamaları için bir kulunu sebep kılarsa, bu kuluna büyük ihsân etmiş olur.

La'net etmek için gönderilmedim Bu büyük ni'mete kavuşup da, bunun için şükretmesini bilen kimse, çok tâlihli, pek bahtiyârdır. Bunun kıymetini bilip, şükretmek, kendi sâhibinin, Rabbinin ıyâline hizmet etmeyi saâdet ve şeref bilmek ve Rabbinin kullarını, yetiştirmekle övünmek, akıl îcâbıdır."

Uhud gazâsında Resûlullahın mübârek yüzü yaralanıp, mübârek dişi kırılınca, Eshâb-ı kirâm çok üzüldüler: "Duâ et, Allahü teâlâ, cezâlarını versin" dediler.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- La'net etmek için gönderilmedim. Hayır duâ etmek için, her mahlûka merhamet etmek için gönderildim.

Sonra da şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Bunlara hidâyet ver. Tanımıyorlar, bilmiyorlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 MART 1997 · KAYIT 11169

Milletimizi ayakta tutan kuvvet

Eğer, Avrupa içlerine kadar inen Türkler, Müslüman olarak gelselerdi, bugün Avrupa'nın çehresi değişirdi. Koca Avrupa Müslüman olabilirdi.

Tarihin her devrinde, türlü kanı taşıyan, değişik dil konuşan, başka başka âdet ve an'anelere bağlı olan milyonlarca insanın, aralarındaki farkları bırakarak, bir inaç veya fikir etrafında toplanıp, bir imparatorluk kurması, sadece bir millete nasip olmuştur. Bu millet de Osmanlılardır.

Öyle ki, Osmanlıda, hiç bozulmamış, değiştirilmemiş biricik din olan İslâm dîninin güzel ahlâkı ile bezenmiş, birbirlerini seven, yardımlaşan, çeşitli ırklardan insan toplulukları, birleşmişlerdir.

Bu eşsiz birleşmeyi sağlıyan, görünüşte, birçok önemli unsur vardır. Bu devleti altı asır ayakta tutan yegâne unsur, Hak teâlânın emrettiği çalışkanlık, adâlet, iyilik, saygı gibi dînî esâslardı.

Osmanlıların erişilmez gücü ve kaynağı Osmanlı Türklerini, Sakarya kenarından, kısa bir zamanda, Viyana kapılarına götüren kuvvet, Sultan Osman'ın ve çocuklarının sımsıkı sarıldıkları, İslâm dîninin, rûhu ve bedeni tekâmül ettiren ışıklı yolu idi.

Onbirinci asırda, Türkler üç büyük dalga hâlinde, üç yöne, yayılmışlardır:

Birincisi, Gaznevî hükümdarları emrinde, Kalaç ve diğer Türk boylarının, Hindistan'a olan yayılmalarıdır. Bunlar dînini ve medeniyetini de götürdüler. Bugün Hindistan'da yüz milyonu aşan bir Müslüman topluluğunun bulunması, bu yayılma hareketinin bir netîcesidir.

İkincisi, Oğuz Türklerinin, İran'dan geçerek, Malazgirt zaferinden sonra, Bizans elinde bulunan Anadolu'ya yayılmalarıdır. Oğuzlar da, bilindiği gibi İslâm dîni ile müşerref olarak gelmişlerdi. Bugün, aradan asırlar geçtiği hâlde, hâlâ Müslüman olarak kalışları sâyesinde, yine Anadolu'da oturuyoruz ve dünya siyâsetine karışıyoruz.

Üçüncü yayılma hareketi, Karadeniz'in kuzeyinden, Balkanlar'a doğru oldu. İçlerinde bir kısım Oğuzlar da bulunan Peçenek ve Koman Türkleri, Balkan yarımadasına yerleşti ama, maalesef ki, bunlar İslâm dîni ile şereflenmiyerek gelmişlerdi.

Etraflarını saran Hıristiyan devletlerin baskısı ile, kısa zamanda kendilerini unuttular. An'anelerini, törelerini kaybettiler. Eridiler, yok oldular. Hindistan'da, Anadolu'da ve başka yerlerde, bugün yaşamakta olan soydaşları gibi olamadılar.

Görülüyor ki, Türk devletlerini ve milletlerini, ayakta tutan, yaşatan başlıca kuvvet îmândır, İslâmdır. Adâlet, iyilik ve doğruluktur.

Eğer, Avrupa içlerine kadar inen Türkler, Müslüman olarak gelselerdi, bugün Avrupa'nın çehresi değişirdi. Koca Avrupa Müslüman olabilirdi.

Çünkü o zaman da Hıristiyanların esaslı bir inançları, medeniyetleri yoktu. Teknikte bugünkü gibi ileri de değillerdi. Yemek yapıp yemesini bilmiyen, hayvan derileri ile vücutlarını örten kimselerdi.

Hz. Ömer'in adâletiyle hareket edilseydi Türkler Asya'dan ayrılınca, Hıristiyan Avrupa'nın tek kalesi Fransa kapılarını zorlamaya giden, Attila idâresindeki Tûran

Hunları, hak dîne mensup olsalardı ve oralara bu hak dînin ahlâkını, rûhunu götürmüş olsalardı, Hz. Ömer'in ordusundaki adâlete, şefkate hayran olup, seve seve Müslüman olan Şam Hıristiyanları gibi, papazların baskısından, kralların işkencesinden usanmış olan Batı Hıristiyanları da, onlara kapılarını açmaz mıydı? Bugünkü Avrupa'nın din çehresi değişmez miydi? Tabiî ki çok farklı olurdu.

Belki, Attila, Peygamber efendimizin dünyaya teşriflerinden çok önce ölmüştür. Attila zamanında, Müslümanlık var mıydı, diye bir soru hatıra gelebilir.

Âdem aleyhisselâmdan beri Müslümanlık vardı. Her devirde mutlaka bir hak din vardı. Dolayısıyla Attila zamanında da bir hak din vardı.

Müslüman olsaydı derken, bu hak dîne mensup olsaydı diyoruz. Meselâ, Oğuz Han da Peygamber efendimizden önce yaşamıştı. Fakat zamanındaki hak dîne inandığı için Oğuz Han îmânlıydı...

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 MART 1997 · KAYIT 11170

Ecdâdımızın dîne hizmeti

Müslümanlar, hangi milletten olurlarsa olsunlar, dînin emirlerine tam hakkıyla sarılıp, bozuk fikirlere sapmadıkları müddetçe, hep başarılı olmuşlardır.

Ecdâdımız, bütün dünyaya İslâmiyeti duyurdular. İlme büyük hizmetleri oldu.Durgun bir göle bir taş attığımızda, önce bir daire, sonra halka halka genişleyerek yayılan daireler meydana gelir. Bu dairelerin merkezi İslâmiyet, bunun etrafındakiler de dîne hizmet oranını temsil eden, daireler olsun. Buradaki ilk daire, ya'nî merkeze en yakın daire, Eshâb-ı kirâmdır.

Bunların hizmetleri hiçbir şeyle mukâyese edilemez. Onlar müstesnâ insanlardır. Bundan sonraki daire ise, ecdâdımız Osmanlılara nasîb oldu. Eshâb-ı kirâm ile Osmanlılar arasında, Emevîler, Abbâsîler gibi birçok İslâm devleti olmasına rağmen, dîne hizmette ikincilik, sadece Osmanlıya nasîb olmuştur. Bunu kimse inkâr edemez. Bunu ancak kavmiyetçilik hastalığına tutulanlar inkâr edebilir. Bugünkü Arap ülkeleri gibi.

İlmin öncüleri İslâmiyete, Osmanlılardan başka devletlerin de hizmeti olmuştur. Bunlardan biri Emevîlerdir.

Emevîler, İslâm dînini, İspanya'dan, Avrupa'ya taşıdı. Fas, Kurtuba ve Gırnata üniversitelerini kurup, Batıya ilim ve fen ışıklarını yaydılar. Hıristiyanlık âlemini uyandırıp, bugünkü müsbet ilerlemenin esas temelini ortaya koydular.

Dünya yüzündeki ilk üniversitenin, Fas'ın Fez şehrinde bulunan Keyruvân üniversitesi olduğu, bütün ansiklopedilerde yazılıdır. İşte bu üniversite 859 yılında kurulmuştur. O zamanın Avrupası, ilimden, medeniyetten bîhaberdi... Karanlık çağlarını yaşıyordu.

Endülüs Emevî sultânı üçüncü Abdürrahmân, memleketini genişletti. Mükemmel donanma yaptı. Kendisi ve adamları ilim ve edeb sâhibi idiler. Âlimlere ve ilme çok kıymet verirdi.

Bunun için, Endülüs'te ilim ve fen çok ilerledi. Sarayı ve devlet dâireleri birer ilim kaynağı oldu.

Her memleketten ilim öğrenmek için Kurtuba'ya akın akın toplandılar. Kurtuba'da büyük ve mükemmel bir tıp fakültesi kurdu. Avrupa'da ilk yapılan tıp fakültesi de yine budur. Avrupa kralları ve devlet adamları, tedâvî için Kurtuba'ya gelir, gördükleri medeniyete, güzel ahlâka, misâfirperverliğe hayrân kalırlar, iyileşip ülkelerine dönerlerdi...

Altıyüzbin kitap bulunan bir de kütüphâne yaptırdı. Kurtuba'dan üç saatlik mesâfedeki (Vâdi-yül-kebîr) kenarında, (Ezzehrâ) isminde pek büyük ve ince san'atlarla dolu bir saray ile mükemmel bahçeler ve büyük bir câmi yaptırdı. Kurtuba'da çok sayıda derin âlim yetişti.

Ancak, bunca hizmetlerden sonra, maalesef, bu işte ilerlemenin, bu medeniyetin lokomotifi olan İslâm ahlâkını, Allahü teâlânın emirlerini bıraktılar. Hattâ ve hattâ, Ehl-i sünnet i'tikâdından ayrıldıkları gibi, bir de düşman oldular. Yalnız ilim ve fennin tek başına kendilerini hedefe götüreceğini zannettiler...

Fakat, ne yazık ki, böyle oldukları için, Pirene dağlarını aşamadılar. 1031'de Ümeyye devleti çöktü... Daha sonra, İspanyollar, Gırnata şehrini de alıp Müslümanları kılıçtan geçirdiler... O güzelim san'at eserlerini yerle bir ettiler... Böylece Allahü teâlânın emirlerine uymamanın cezâsını buldular. Fakat bu çöküş bir açıdan faydalı oldu.

Çöküşün sebebi Sebebi de şu... Eğer, İspanya fâciası olmasaydı, felsefeci İbnürrüşd'ün ve İbni Hazm'ın bozuk fikirleri, belki din ve îmân hâlini alıp dünyaya yayılacak, bugünkü hazîn levha, asırlar öncesinden meydâna çıkacaktı.

Çünkü artık son zamanlar, dînin emirleri yerine, felsefecilerin fikirleri hâkim olmuştu.

Müslümanlar, hangi milletten olurlarsa olsunlar, dînin emirlerine tam hakkıyla sarılıp, bozuk fikirlere sapmadıkları müddetçe, hep başarılı olmuşlardır.

Beşeriyeti ızdıraptan, felâketten kurtaran, îmânı ve ameli bozuk devletler değil, Emevîler, Tîmûr oğulları ve Osmanlılar gibi, Ehl-i sünnet olan ve dînine sarılan milletler olmuştur. Bunlar, din ve fen kollarında bütün insanlığa ışık tuttular. Zamanla İslâm ahlâkı unutulunca, bu ışık söndü. Müslümanlar önlerini göremez hâle geldi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 MART 1997 · KAYIT 11171

Bugünlere nasıl geldik?

Osmanlı orduları Viyana'ya kadar gelince, Avrupa devletleri çok korktu. İslâmiyet Avrupa'ya yayılıyor, Hıristiyanlık yok oluyor, diye şaşkına döndüler. Osmanlı akınlarını durdurmak için çâreler aradılar.

Osmanlıların son zamanlarında din adamları; fenden, ilimden habersiz, bilgisiz yetiştirilerek, sinsi düşmanların İslâmiyeti içten yıkma plânları tatbike kondu. Bir taraftan, ilim, fen yok edildi. Bir taraftan da, ahlâk, edep, hayâ ve din bozuldu. Netîcede altı asırlık koca imparatorluk, çöküverdi... Hâlbuki İslâmiyet; tecrübî ilimleri, fenni, san'atı, endüstriyi, önemle emretmekteydi... Bunu bildikleri için kasıtlı olarak, fen derslerini kaldırdılar.

Bu üç kıt'aya hâkim, koskoca bir imparatorluk, nasıl çabucak yıkılıverdi? Ya'nî, bu çöküş nasıl oldu?

Osmanlı orduları Viyana'ya kadar gelince, Avrupa devletleri çok korktu. İslâmiyet Avrupa'ya yayılıyor, Hıristiyanlık yok oluyor, diye şaşkına döndüler. Osmanlı akınlarını durdurmak için çâreler aradılar. Çok uğraştılar.

Sinsice hazırlanan plan Bir gece yarısı, İstanbul'daki İngiliz sefîri şifre yolladı ülkesine... Avrupa'ya müjde vermek için sabahı bekliyememişti... Arşimet gibi gece yarısı; - Buldum, buldum, diye bağırdı.

Osmanlıların zaferden zafere ulaşmalarının sebebini ve bunları durdurma çâresini buldum, diyerek şöyle anlatıyordu şifresinde:

- Osmanlılar, aldıkları esîrlere hiç kötülük yapmıyor, kardeş gibi davranıyorlar. Hangi milletten, hangi dinden olursa olsun, küçük çocukların zekâlarını ölçüyorlar. Keskin zekâlı çocuklar seçilerek, saraydaki (Enderûn) denilen mekteplerde, değerli öğretmenler tarafından okutuluyor. İslâm bilgileri, İslâm ahlâkı, fen, kültür dersleri verilerek, kuvvetli, başarılı birer Müslüman olarak yetiştiriliyorlar. Osmanlı ordularını zaferden zafere ulaştıran değerli kumandanlar ve Sokullular, Köprülüler gibi seçkin siyâset ve devlet adamları, hep böyle yetiştirilen keskin zekâlı çocuklardır.

Osmanlı akınlarını durdurmak için, ilk başta bu Enderûn mekteplerini ve bunların kolları olan medreseleri yıkmak, Müslümanları ilimde, fende geri bırakmak lâzımdır. İlk çâre budur!..

İşte esas plân, esas yıkım bundan sonra başlıyor. İngiliz sefîrinin bu teklîfi çok önemli görülerek, Avrupa'da İskoç ve Paris mason locaları harıl harıl çalışmaya başladı... Müslümanları aldatmak, medreselerden, mekteplerden ilmi kaldırmak, fen bilgisine sahip din adamları ve idârecilerin yetiştirilmesini önlemek için plânlar hazırlandı... Değişik bahânelerle medreselerden fen dersleri kaldırıldı... Böylece medreselerde, fen ve teknik yönden câhil yetişen gençler, Avrupa'da çok kolay kandırıldı, kendi öz milletine düşman edildi.

İçeride de, "Mühim olan âhıret hayatı değil midir? Fen bilgileriyle uğraşacağınız zamanda, dîninizi iyice öğrenin" diyorlardı. Avrupa'ya çağırdıkları gençlere de, kendi devletinden soğutmak için, yukarıda anlattığımız gibi, "Sizin devletinizde medreselerde fen dersi okutulmuyor, işte bunun için geri kalıyorsunuz. Bizim gibi olun. Bizi örnek alın. Buna bir çâre bulmanız lâzım" diyerek, Batıya hayranlık aşılıyorlardı...

Plan aynen uygulandı Ardından bu gençler, zevk ve sefahate alıştırıldı. Yalancı etiketler, diplomalar verilerek anavatana gönderildi. Böyle diplomalı yobazlar, sinsi din düşmanlarının çok kurnaz ve milyonlarca altın harcayarak çevirdikleri dolaplarla, Osmanlı devletinde iş başına getirildiler. Meselâ Mustafa Reşid Paşa, Fuad Paşa ve benzerleri, medreselerden fen derslerini kaldırdılar. Mithat Paşa, Talat Paşa din derslerini de azalttılar.

Plân aynen uygulandı. İşte bu sebeplerden dolayı, i'tikâd bozulup, İslâmiyete bağlılık gevşedikçe, gerileme başladı. Abdülhamid Han bu sinsi oyunu çok iyi

anladı. Tek başına yıkımı 33 yıl geciktirdi. Yalnız olduğu için daha fazla dayanamadı. Bundan sonra hızlı bir yıkım başladı. Nihâyetinde Osmanlı yok oldu... (Eş-şer'u tahtesseyf) ya'nî din kılıçların altındadır, hadîs-i şerîfinin haber verdiği gibi, İslâm güneşi batarak yeryüzü bugünkü karanlık hâlini aldı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 MART 1997 · KAYIT 11172

Önce ma'neviyat sarsılacak

Türklerin, kendilerinden şeklen çok kudretli kalabalık ve zâhiren hâkim kuvvetler önünde zafere götüren maneviyatları sarsılacak ve maddî vâsıtaların üstünlüğü ile yıkmak mümkün olabilecektir.

Osmanlı devletinde Rus sefîri olarak uzun seneler çalışan İgnatiyef, hâtıralarında, bir mektuptan bahseder. Bu mektubu sultan ikinci Mahmûd Han zamanında, Fener Patrikhânesinin kapısında idâm edilen, devlete isyân eden, Rum isyânının baş plânlayıcısı, Patrik Gregoryos yazmıştır. Hâlâ bunun asıldığı, idâm edildiği kapı, "Kin kapısı" olarak adlandırılmakta ve kullanılmamaktadır.

Mektubunda diyor ki: "Türkleri maddeten ezmek ve yıkmak gayri mümkündür. Çünkü Türkler, Müslüman oldukları için, çok sabırlı ve dayanıklı insanlardır. Gâyet mağrûrdurlar ve izzet-i îmân sahibidirler. Bu hasletleri, dinlerine bağlılıklarından, kadere rızâ göstermelerinden, an'anelerinin kuvvetinden, padişahlarına, devlet adamlarına, kumandanlarına, büyüklerine, olan itâ'at duygularından gelmektedir.

İtaat duygusu esastır Türkler zekîdirler ve kendilerini müsbet yolda sevk-i idâre edecek reîslere sahip oldukları müddetçe de çalışkandırlar. Gâyet kanâatkârdırlar. Onların bütün meziyetleri, hattâ kahramanlık ve şecâat duyguları da an'anelerine olan bağlılıklarından, ahlâklarının güzelliğinden gelmektedir.

Türklerde evvelâ, itâ'at duygusunu kırmak ve ma'nevî bağlarını parçalamak, dînî metânetlerini zaafa uğratmak, zayıflatmak, icap eder. Önce ma'neviyatları sarsılacak. Bunun da en kısa yolu, millî geleneklerine ve ma'neviyatlarına uymayan hârici fikir ve hareketlere alıştırmaktır.

Ma'neviyatları sarsıldığı gün, Türklerin, kendilerinden şeklen çok kudretli kalabalık ve zâhiren hâkim kuvvetler önünde zafere götüren asıl kudretleri sarsılacak ve maddî vâsıtaların üstünlüğü ile yıkmak mümkün olabilecektir. Bu sebeple Osmanlı Devletini yıkmak için, mücerred olarak harp meydanlarındaki zaferler kâfi değildir. Hattâ sâdece bu yolda yürümek, Türklerin haysiyet ve vekârını tahrik etmeye sebep olabilir.

Yapılacak olan, Türklere birşey hissettirmeden, bünyelerindeki tahrîbatı tamamlamaktır."

Bu mektup, gençlere, ders kitaplarında ezberletilecek kadar mühimdir. Mektupta ibret alınacak çok şey varsa da, en önemlisi şu iki husûstur:

1- Türklerin ma'neviyatının ve dîninin yıkılması için, Türkleri yabancı fikir ve âdetlere alıştırmak.

2- Türklere hissettirmeden bünyelerindeki tahrîbâtı tamamlamak.

Bu hedeflere ise, Batının inanç, moda, örf, âdet ve ahlâksızlıklarını, taklîd ettirmekle ulaşılır. Şimdi geçmişimize şöyle bir bakacak olursak, bu plânın aynen tatbik edildiğini çok açık bir şekilde görürüz. Maalesef hâlen de devam etmektedir.

Batının inanç, örf, âdet, moda ve ahlâksızlıklarını taklîd etmek medeniyet değildir. Müslüman milletin bünyesinde tahrîbât yapmaktır.

İlim Çin'de de olsa...

Batının ilim, fen, teknik ve her sahadaki fennî gelişmelerini almak, elbette lâzımdır. Zâten İslâmiyet bunu emreder. Peygamber efendimiz, "İlim Çin'de de olsa, gidip alınız" buyurmuştur. Yabancı dil öğrenmenin lâzım olduğunu hadîs-i şerîfler haber vermektedir. Zeyd bin Sâbit hazretlerine, Resûl aleyhisselâm, Yahûdî dilini öğrenmeyi emreyledi. Yahûdîlere gönderilen mektupların çoğunu buna yazdırdı. Onlardan gelen mektupları buna okuturdu. Zeyd, böylece İbrânî ve Süryânî lügatlarını öğrendi.

Büyük İslâm âlimi Seyyid Abdülhakîm Arvâsî hazretleri, mükemmel Arabî, Fârisî konuştuğu hâlde, "Yabancı dil bilseydim, bütün dünyaya fâideli olurdum" derdi. Avrupa dillerini bilmediği için esef eder, çok üzülürdü. "İslâm dîninin üstünlüklerini, rahat ve huzûr kaynağı olduğunu ve medeniyette, fende ve ahlâkta ilerlemeye ışık tuttuğunu dünyaya bildirmek için, kısacası, İslâmiyete ve bütün insanlara hizmet için, yabancı dil öğrenmek muhakkak lâzımdır" derdi.

Özet olarak şunu söyleyebiliriz: İslâmiyet, hiçbir zaman ilme, fenne karşı olmamış, bilâkis her devirde bunu desteklemiştir. Avrupa, medeniyeti Müslümanlardan öğrenmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 MART 1997 · KAYIT 11173

Ölüm ansızın gelir

Ben her zaman buna hazır idim. Senden istediğim, bir an önce beni Allahü teâlâya kavuşturmandır. Sadece namaza durup, secde hâlinde iken canımı alırsan memnun olurum.

Eskiden çok kibirli, gururlu bir hükümdar vardı. Bir gün memleketini gezmek istedi. Hizmetçilerine seslendi:

- Elbiselerimi getirin!

Huzûruna birçok elbise getirildi. Fakat hiçbirini beğenmiyordu. İster istemez birini giymek zorunda kaldı. Sonra ikinci emrini verdi:

- Atımı hazırlayın!

Hemen atı hazırlandı. Süslü ata, süslü elbiseleri ile bindi. Yanına hizmetçilerini ve askerlerini de alarak memleketini gezmeye çıktı.

Atın üzerinde giderken, gururundan, kibrinden yanında yaya olarak yürüyenlere bile bakmıyordu. Gözü hep yukarılarda idi.

Vatandaşlarından ba'zıları dertlerini, sıkıntılarını anlatmak için yanına yaklaşmak istediklerinde, onlarla ilgilenmiyor, atın üzerinden, "Uzaklaştırın onu" emrini veriyordu. Bu şekilde epey dolaştılar.

Ey mağrur hükümdar!

Bir ara karşısına, yamalı, fakat temiz elbisesi olan yaşlı bir kimse çıktı. Hemen emrini verdi:

- Uzaklaştırın şu ihtiyârı!

Mâiyetindekiler, hemen ihtiyârı uzaklaştırdılar. Biraz sonra, aynı ihtiyâr, atın dizginlerini tutup dedi ki:

- Ey mağrûr hükümdar, seninle görüşmem lâzım.

Bu hâli gören hükümdar, küplere bindi. Sesi çıkabildiği kadar bağırıyordu:

- Sen hangi cesâretle, benim atımın dizginlerine yapışırsın? Bugüne kadar kimse böyle birşey yapamadı. Bırak dizginleri, yoksa ben yapacağımı bilirim!

Fakat ihtiyâr hiç oralı olmadı. Hâlâ dizginleri elinde tutuyordu. Mâiyetindekiler de uzaklaştırmaya muvaffak olamadılar. Hükümdar mecbûren dedi ki:

- Söyle bakalım, derdin nedir?

- İhtiyâcımı gizli söylemem lâzım, açıktan söyliyemem.

Hükümdar, ister istemez başını aşağıya eğdi. İhtiyâr yavaşça kulağına; - Ben Azrâil'im, dedi.

Bu sözü duyan hükümdarın yüzü soldu, eli ayağı soğumaya, korkudan titremeye başladı:

- Ne olur, bana biraz müsâade ver! Geri dönüp çocuklarımı bir defacık olsun göreyim! Onlarla helâllaşayım! Ondan sonra canımı al!

Azrâil aleyhisselâm, "Hayır buna müsâade edemem" deyip orada canını aldı.

Hükümdar cansız bir şekilde attan aşağıya yuvarlandı. Evine ancak ölüsü gelebildi.

* * * Sâlihlerden birinin de yanına insan kılığında birisi gelip selâm verdi. Sonra dedi ki:

- Sizinle görülecek bir işim vardı.

Sâlih kimse cevap verdi:

- Buyurun, emriniz neyse yerine getireyim.

Hakîkî müslümanın farkı Azrâil aleyhisselâm, kendini tanıtarak dedi ki:

- Benim işim, Rabbimden aldığım emirle can almaktır.

- Buyurun, aldığınız emri yerine getirebilirsiniz.

- İstersen, şu an hazır değilsen, sana izin vereyim, git çoluk çocuğun ile görüş, onlarla helâllaş.

- Lüzûm yok, ben zaten her zaman onlarla helâllaşırım, yarım kalmış bir işim yoktur. Ben her zaman buna hazır idim. Senden istediğim, bir an önce beni Allahü

teâlâya kavuşturmandır. Sadece namaza durup, secde hâlinde iken canımı alırsan memnun olurum.

Sonra namaza durdu. Secdeye vardığında, Azrâil aleyhisselâm canını aldı.

İşte hakîkî Müslüman her an böyle ölüme hazır olmalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 MART 1997 · KAYIT 11174

Gerçek Müslümanın alâmetleri

Sâlih Müslüman, yaptığını sırf Allah rızâsı için yapar. Böyle kimse, kendi nefsinin isteklerini değil, Allahü teâlânın isteklerini, emirlerini yapar. Böylece; zararlı, kötü işlerden kendini kurtarmış olur.

Evliyânın büyüklerinden Şakîk bin İbrâhim hazretlerine sordular:

- Bir kimsenin sâlih, temiz bir kimse olup olmadığı nasıl anlaşılır?

Şakîk hazretleri bu suâle şöyle cevap verdi:

- Bu üç şeyle anlaşılır:

1- Kalbinde olanı sâlihlere anlattığında, eğer onlar hoşlanırlar, anlattıklarından memnun olurlarsa, iyi insan demektir. Yok, bu anlatılanlardan hoşlanmazlar, üzülürlerse sâlih insan değildir.

2- İnsan, Allahü teâlânın emirlerini yaptığında değil de, dünya rahatlığını, mevkiini düşündüğü vakit hoşlanır, bunu çok arzû ederse, bu kimse sâlih değildir.

3- Ölümü düşündüğünde, nefsi ölmekten kaçmıyorsa, bu insan sâlih kimsedir.

Üç özellik biraraya gelirse Bir kimsede, sâlihlerde bulunan bu üç özellik bir araya gelmişse, bu kimsenin Allahü teâlâya, bu hâli kendisinden almaması, kendisine gurur gelmemesi için yalvarması lâzımdır.

Sâlih Müslüman, yaptığını sırf Allah rızâsı için yapar. Böyle kimse, kendi nefsinin isteklerini değil, Allahü teâlânın isteklerini, emirlerini yapar. Böylece; zararlı, kötü işlerden kendini kurtarmış olur. Çünkü Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde meâlen, (Şüphesiz ki nefs, bütün gücü ile kötülüğe meyyâldir, kötülüğü yaptırır) buyurulmuştur.

Sâlih kimse, amellerinin karşılığını sadece Allahtan bekler. Başkalarının övmeleri, kötülemeleri ona hiç te'sîr etmez. Büyüklerden birisi buyurdu ki:

- Kişi ibâdet yaparken, koyun çobanından ibret almalı, onun gibi olmalıdır.

"Koyun çobanından nasıl ibret alınır?" diye sorduklarında şöyle cevap verdi:

- Koyun çobanı, sürüsünün yanında namaz kılar. Fakat kıldığı bu namaz sebebiyle, koyunların kendisini methetmelerini beklemez. Her zaman nasıl kılıyorsa öyle kılar. Koyunlar görüyor diye namazı farklı kılmaz. İşte kendini bilen, sâlih Müslüman böyle olur. Başkalarının, kendi hakkında söyliyecekleri şeylere aldırmaz. İnsanların varlığı ile yokluğu bir olur.

Dikkat edilecek dört şey Sâlih kimseler, ibâdet ederken şu dört şeye dikkat ederler:

1- Yapacağı ibâdet hakkında yeterli bilgi sahibidir.

2- İbâdete başlarken önce niyetini düzeltir.

3- İbâdetine sabırla devam eder.

4- Yaptığını, ihlâs ile yapar, ihlâsı elden bırakmaz.

Avf bin Abdullah hazretleri anlatır:

Hayır sahibi sâlih insanlar, birbirlerine yazdıkları nasîhat mektuplarında şu üç şeyi yazarlardı:

1- Her kim âhıret için çalışırsa, dünya işleri de kendiliğinden olur, Allah ona kâfîdir.

2- Kim Allah ile arasını düzeltirse, ya'nî Allahü teâlânın emirlerini yapar, yasaklarından kaçınırsa, Allah da insanlarla onun arasını düzeltir. Herkes ona iyi muâmele eder. Geçimleri iyi olur.

3- Kim kalbini, niyetini düzeltirse, Allah da onun diğer işlerini düzeltir. Ya'nî yaptıklarını Allah rızâsı için yaparsa, Allahü teâlâ da, dînin emirlerine uymayı ona kolay eder.

Büyüklerden biri buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, bir kimseyi mahvetmek isterse, onu üç şeyle cezâlandırır:

1- İlim verir, fakat ilmi ile amel etmeyi nasîb etmez.

2- Sâlihlerle arkadaşlık eder, fakat onların hâlleri ile hâllenmeyi nasîb etmez. Onların kadrini, kıymetini bilemez.

3- İbâdet kapılarını açar, fakat ihlâs kapılarını kapar.

Bunların üçüne de sebep, o kişinin kalbinin bozuk olmasıdır. Kalbini düzelten kimseler, böyle cezâlara mübtelâ olmazlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 MART 1997 · KAYIT 11175

İlimsiz amel işe yaramaz

İlim sahibi olan, tevbe edip nefsi ile mücâdele eden, Allahü teâlânın lütûf ve keremine mazhâr olur. Böyle kimse, Allahü teâlânın beğendiği kimsedir.

Bir Müslümanın, kendisine farz olan bir mes'eleyi öğrenmesi, bütün dünya ni'metlerine sahip olmasından daha kıymetlidir. İlim öğrenmekten daha kıymetli birşey yoktur.

İşlerin hepsi, ilim ile doğru olur, ilimsiz doğru birşey yapılamaz. Peygamber efendimize suâl ettiler:

- İşlerin hangisi üstündür?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- İlimdir.

Biri tekrar suâl edince, yine; - İlimdir, buyurdu.

Üçüncüsünde yine aynı şekilde cevap verilince, bunun hikmetini suâl ettiler. Bunun üzerine buyurdu ki:

- Çünkü, hiçbir şey ilimsiz doğru olmaz ve onsuz hiç kıymeti olmaz.

İnsan, birçok sıkıntılara katlanarak, amel işlemektedir. Bunlar ilimsiz olarak yapılırsa, hepsi boşa gidebilir.

İlim ve ibâdetin aslı İlim ve ibâdetin aslı iki şey ile elde edilir:

Birincisi, kalbin dünya sevgisinden ya'nî harâmlardan kurtulması, ikincisi de az yimek, mideyi tıka basa doldurmamaktır.

İbâdetlerde ihlâs, ancak bu iki şey ile elde edilir. Bir kimsenin kalbi dünya sevgisi ile, dünya ni'metlerine muhabbet ile doluysa, maksadı sadece dünya ise, ondan ihlâslı amel meydana gelmez.

Midesi dolu olan kimsede de nefsin arzûları eksik olmaz. Bu arzûlar, kalbi te'sîr altına alır. Böyle bir kimsenin de, cenâb-ı Hak nazarında kıymeti yoktur.

Mubâhların fazlasından ve harâmlardan sakınmalı, nefsin hoşuna giden kötü işlerden uzak durmalıdır. Fesatlık, çekememezlik, kin, kendini beğenmek, cimrilik gibi kötü huyları kalbden çıkarmak lâzımdır.Bir kimsenin, itâ'atli, iyi huylu kul olabilmesi için dört şart vardır:

1- Uzun emelli olmamak.

2- Cenâb-ı Hakkın va'dinden emîn olmak.

3- Cenâb-ı hakkın taksimine ya'nî verdiği rızıklara râzı olmak.

4- Mideyi harâmlardan korumak.

Kim ki, bu dört şeyi yerine getirirse, nefsini itâ'at altına almış olur.

İnsan bedeni eyerlenmiş bir at gibidir. Eğer, atın eyeri ve gem'i gereği gibi yapılmışsa, harp yerinde çok işe yarar. Eğer at terbiye edilmemişse, eyeri düzgün değilse, işe yarayacağı yerde huysuzluk eder. Hem kendi kanının dökülmesine, hem de sahibinin ölmesine, mahvolmasına sebep olur.

Nefsine hâkim olan, her ni'mete kavuşur. Âyet-i kerîmede meâlen, (Nefsini hevâ ve şehvetlerden nehyeden kimsenin menzil ve karargâhı Cennettir) buyurulmuştur.

A'râf sûresinde de meâlen, (... Bu kimsenin hâli, kovsan da, kendi hâlinde bıraksan da, dilini çıkartıp soluyan köpek gibidir...) buyurularak, nefsinin arzûları peşinde koşan kimse, köpeğe benzetilmiştir.

Hadîs-i şerîfte de, (İnsanlar, ya âlim veya talebedir. Bu ikisinden olmıyanda hayır yoktur) buyuruldu.

Akıllı olan kimse...

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, akıllı olan kimse, ya âlim olur ya talebe. İlmihâlini bilmiyen kimse, mutlaka öğrenmelidir. İnsan bu şekilde, Peygamber efendimizin buyurduğu hayırlı kimselerden olur. Nefsi terbiye etmek zor değildir. Uğraşıldığı takdirde, en azgın köpekler bile terbiye edilmektedir.

İlim sahibi olan, tevbe edip nefsi ile mücâdele eden, Allahü teâlânın lütûf ve keremine mazhâr olur. Böyle kimse, Allahü teâlânın beğendiği kimsedir. Onun gönlü, Allahü teâlânın nazargâhıdır. Bu kimse sadece Allahü teâlânın rızâsını istediği için, ihsânlardan mahrûm kalmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 MART 1997 · KAYIT 11176

Hac, günâhları yok eder

Haccın kabûl olması için, farzlarını, vâciblerini ve sünnetlerini eksiksiz yapmaya çalışmalı, niyyeti düzeltmeli, riyâ karıştırmamalı, ihlâsla hareket etmeli ve helâl para ile gitmelidir!

Farz olan hacca gitmeye çalışmalıdır! Bir kere farz olan haccı yapmak, yirmi kerre Allah yolunda savaşmaktan daha sevâbdır. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: (Hac, suyun kirleri temizlediği gibi, günâhları yok eder.)

Kabûl olan hac, kılınmamış namazların, tutulmamış oruçların, verilmemiş zekâtların günâhlarının affına sebep olmaz. Bunları geciktirme günâhlarının affına sebep olur. Kul borçları da verilmedikçe veya helâllaşılmadıkça ödenmiş olmaz. Kul ve Hak borçlarından başka günâhlar affedilir. Hadîs-i şerîfte, (Arafat'ta vakfeye durup da günâhlarının affedilmediğini zanneden, büyük günâha girmiş olur) buyuruldu.

Haccın kabûl olması için Haccın kabûl olması için, farzlarını, vâciblerini ve sünnetlerini eksiksiz yapmaya çalışmalı, niyyeti düzeltmeli, riyâ karıştırmamalı, ihlâsla hareket etmeli ve helâl para ile gitmelidir!

Ticâreti, dünyalık işleri hac işine karıştırmamalıdır. Borçları varsa ödemeli, hak sâhipleri ile helâllaşmalı, günâhlarına tevbe etmelidir. Bunlara riâyet edilerek yapılan hac makbûl olur. Hadîs-i şerîfte, (Hac edin ki muhtaç olmayasınız. Yolculuk edin ki sıhhate kavuşasınız) ve (Hac zenginliğe, zinâ fakirliğe sebep olur) buyuruldu.

Hacca giderken orada ölmekten korkmamalıdır! Hattâ hac yolunda ölmeyi ganîmet bilmelidir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: (Hacca giderken veya gelirken ölenin geçmiş günâhları affolur. O kimse, hesâba çekilmeden ve azâb görmeden Cennete girer.)

Hacca giden, başkalarına sıkıntı vermediği gibi, onlardan gelecek sıkıntılara da katlanmalı, yumuşak davranmalıdır. Hadîs-i şerîfte, (Yumuşak davranmıyan hayır yapmamış olur) buyuruldu. Sert, kırıcı olmaktan da kaçmalıdır! Hadîs-i şerîfte,

(Sertlikten ve çirkin şeyden sakının. Yumuşaklık insanı süsler, çirkinliği giderir) buyuruldu.

Üç türlü hac vardır:

1- İfrâd hac: Bu haccı yapana müfrid hacı denir. İhrâma girerken, yalnız hac yapmaya niyyet eden kimsedir. Mekke'de oturanlar, yalnız müfrid hâcı olur.

2- Kırân hac: Bu haccı yapana kârin hacı denir. Hac ile umreye birlikte niyet eden kimsedir. Önce umre için tavâf ve sa'y edip, sonra ihrâmını çıkarmadan ve tıraş olmadan, hac günlerinde hac için, tekrar tavâf ve sa'y yapar.

3- Temettü' hac: Bu haccı yapana mütemetti' hacı denir. Hac aylarında ya'nî Şevvâl, Zilkade ile, Zilhiccenin ilk on gününde umre yapmak için ihrâma girip ve umre için tavâf ve sa'y yapıp ve tıraş olup ihrâmdan çıkar. Memleketine gitmiyerek, o sene, Terviye gününde veya daha önce, hac için ihrâma girerek, müfrid hacı gibi hac yapandır.

Kârin ve mütemetti' hacıların şükür kurbanı kesmeleri vâcibdir. Kesmeyecekler ise, Zilhiccenin yedi, sekiz ve dokuzuncu günlerinde ve bayramdan sonra, memleketinde de olsa, yedi gün daha oruç tutması lâzım olur. Hepsi on gün olur.

Haccın şartları Haccın şartları vücûb ve edâ şartları olmak üzere iki kısımdır:

Vücûb şartları:

1- Müslüman olmak.

2- Kâfir memleketinde olanın, haccın farz olduğunu işitmesi.

3- Akıllı olmak.

4- Bâlig olmak.

5- Hür olmak.

6- Geçim ihtiyâcından fazla olarak hacca götürüp getirecek ve geride kalanlara yetecek kadar, helâl parası olmak.

7- Hac vakti gelmiş olmak. Hac vakti, arefe ve bayram günleri olmak üzere, beş gündür. Vücûb şartları bulunan kimsenin, ömründe bir kere hacca gitmesi farz olur.

8- Hacca gidemiyecek kadar, kör, hasta, çok ihtiyâr ve sakat olmamak.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 MART 1997 · KAYIT 11177

Haccın edâ şartları

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: (Kadın, yanında bir mahremi olmadan hacca gidemez!) Ebedî mahrem erkeği bulunmıyan kadın, iyi olmıyacak bir hastalığa yakalanınca yerine vekîl gönderir.

Haccın edâ şartları dörttür:

1- Hapsedilmiş veya yasaklanmış olmamak.

2- Hac için gideceği yolda ve hac yerinde selâmet ve emniyet olmak.

3- Kadının hacca gidebilmesi için, üç mezhebde, zevcinin veya nikâhı düşmeyen ebedî mahrem akrabâsından fâsık ve mürted olmıyan âkıl ve bâlig veya mürâhık bir erkeğin beraber gitmesi lâzımdır. Bunun yol parasını verecek kadar, kadının zengin olması da lâzımdır. Hadîsi şerîfte buyuruldu ki:

(Kadın, yanında bir mahremi olmadan hacca gidemez!)

4- Kadın, iddet hâlinde olmamak. Ya'nî kocasından yeni ayrılmış olmamak.

Vekâleten Hac

Vücûb şartları bulunmakla beraber, edâ şartları da kendisinde bulunan kimsenin, o sene hacca gitmesi farz olur. O sene, hac yolunda ölürse hac sâkıt olur.

Vekîl gönderilmesi için vasiyet etmesi lâzım olmaz. O sene gitmez ise, günâh olur. Sonraki senelerde, hac yolunda veya evinde hasta veya hapis, sakat olursa yerine başkasını, kendi memleketinden bedel göndermesi veya bunun için vasiyet etmesi lâzımdır. Bedel gönderdikten sonra iyi olursa, kendinin gitmesi de lâzım olur. Sonraki senelerde hacca giderse, tehîr günâhı affolur.

Vekîlin, ihrâma girerken, emreden kimse için, kalb ile niyyet etmesi şarttır. Hac borcu olan kimsenin, öldükten sonra kendi için hac yapacak vekîlin adını bildirerek vasî olan kimseye emir vermesi lâzımdır. Meyyit veya meyyitin vasî yaptığı yabancı kimse, vârislerden birini, diğer vârisler izin vermedikçe, vekîl yapamaz. Bir kimse izin vermeden, başkasının, bunun yerine hacca gönderilmesi câiz değildir. Yalnız vâris, ölen akrabâsı, vasiyet etmemiş, ya'nî hac parası ayırmamış ise, kendine mîras kalan para ile, onun yerine hacca gidebilir veya

başkasını gönderebilir. Böylece anasını veya babasını hac borcundan kurtarmış olur. Kendine de, farz olmuş ise, kendi için, ayrıca gitmesi lâzımdır.

İstanbul'da bulunan bir kimsenin babası Erzurum'da sâkin iken vefât etse, babası vasiyet etmedi ise, babası için birini vekîl göndermek isterse, Erzurum'dan göndermesi farzdır. Başka yerden göndermesi Hanefîde câiz değildir. Şâfi'î mezhebinde Mîkât dışındaki her yerden göndermesi câizdir.

Hattâ, hacca giden birine para vererek, Mekke-i mükerremede bir vekîl bulup, babası için, buna Mîkât'dan hac yaptırtması Şâfi'îde câizdir. Hanefî olanlar, paraları az ise, Şâfi'î mezhebini taklîd ederek, vasiyet etmemiş ana, baba ve yakınları için, Mekke'de vekîl tutabilirler. Fakat, parayı verirken, Şâfi'î mezhebini taklîd ediyorum diye niyyet etmesi lâzımdır.

Kadın mahremsiz hacca gidemez Erkeksiz kadın hacca gidemez. Giderse, haccı kabûl olur ise de, harâmdır. Erkeği ile gidince de, otelde, tavâfta, sa'yda ve taş atarken, erkekler arasına karışması harâmdır ve haccın sevâbını giderdiği gibi, büyük günâha girer. Ebedî mahrem erkeği bulunmıyan kadın, ihtiyârlayınca, göremez olunca veya iyi olmıyacak bir hastalığa yakalanınca yerine vekîl gönderir. Daha önce göndermez.

Haccın farzları:

Haccın farzları üçtür. Biri yapılmazsa hac sahîh olmaz.

1- Haccı, ihrâmlı yapmak.

2- Vakfeye durmak.

Arefe günü Arafâtın, Vâdi-yi Urene denilen yerinden başka herhangi bir yerinde, öğle ve ikindi namazlarından sonra vakfeye durulur.

3- Kâ'be-i mu'azzamayı Tavâf-ı ziyâret etmek.

Tavâf, Mescid-i harâm içinde, Kâ'be-i mu'azzama etrafında dönmek demektir. Dördü farz, üçü vâcib olmak üzere yedi kere dönülür. Zemzem kuyusunun ve makâm-ı İbrâhîmin dışından dolaşarak da tavâf etmek câizdir. Kadınların tavâfta, Kâ'beye yaklaşmamaları efdaldir. Kadına dokunmak ihtimâli çok ise, Şâfi'îlerin Hanefî veya Mâlikîyi taklîd etmesi lâzım olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 MART 1997 · KAYIT 11178

Hacda ihrâm ve hükümleri

İhrâm, iki parçalı bez olup, iple bağlanmaz, düğümlenmez. Tavâfa başlarken, ihrâmın ortasını sağ koltuk altından geçirip, iki ucunu sol omuz üstüne getirmek sünnettir.

Hac, umre, ticâret veya herhangi birşey için uzaktan gelenlerin, Mîkât denilen yerleri, ihrâmsız geçerek, Mekke-i mükerreme Haremi'ne girmeleri harâmdır. Geçenin, geri Mîkât'a gelip ihrâma girmesi lâzımdır. İhrâma girmezse, kurban kesmek lâzım olur.

Mîkât denilen yerler ile, Harem-i Mekke arasına Hil denir. Mîkât'tan geçerken, bir iş için Hil'de kalmaya niyyet edenlerin ve Hil'de oturanların, hacdan başka niyyet ile, ihrâmsız Harem'e girmeleri câizdir. Mîkât yerlerini geçerken, niyyet ederek ve telbiye yaparak, usûlü ile, ihrâma girilir. Mîkât yerinden önce, hattâ kendi memleketinde de giymek câiz ve daha iyidir.

İhramlıyken yasak olanlar İhrâm, iki parçalı bez olup, iple bağlanmaz, düğümlenmez. Tavâfa başlarken, ihrâmın ortasını sağ koltuk altından geçirip, iki ucunu sol omuz üstüne getirmek sünnettir.

İhrâm giyene yasak olanlardan ba'zıları şunlardır:

1- Dikilmiş elbise giymek, 2- Bir yerini tıraş etmek, 3- Cimâ' etmek, 4- Kavga ve münâkaşa etmek, 5- Koku sürünmek, 6- Tırnak kesmek, 7- Mest, ayakkabı giymek ve başını örtmek [Erkek için] 8- Hatmi ile başını yıkamak, 9- Eldiven, çorap giymek, 10- Hamâma girmek, 11- Kendiliğinden çıkan ot ve ağaçları koparmak.

Bunları bilerek veya bilmiyerek, unutarak yapanlara, kurban, sadaka cezâları lâzım olur. Cezâ olarak kesilen kurban etinden sahibi yiyemez. İfrâd hacda bir kurban îcâb ettiren suçu, kârin hâcı işlerse, biri umre için, iki kesmesi lâzımdır.

İhrâmlıya yasak olmayanlardan ba'zıları şunlardır:

1- İnsanlara zararlı ve saldıran hayvanları öldürmek, 2- Başını sabun ile yıkamak, 3- Terlik gibi üstü açık ayakkabı giymek, 4- Diş çektirmek, 5- Saçı dökmeyecek şekilde hafîfçe kaşınmak, 6- Renkli ihrâm giymek, 7- Gusletmek, 8- Başını dokundurmamak şartı ile, tavan, çadır, şemsiye altında gölgelenmek, 9-

Başı âdet olmayan şey ile örtmek, paket gibi şeyler koymak, 10- Beline kuşak, kemer, para kesesi, silâh bağlamak, 11- Yüzük takmak, 12- İnsanların dikip yetiştirdiği sebze ve ağaçları koparmak, 13- Kadınların, deriye değmemek üzere yüzlerini örtmeleri ve dikilmiş elbise, mest, çorap giymeleri, örtü altına zînet eşyası takmaları câizdir.

Arafata çıkmak Bir hacı, Arefe günü, öğle ezânından bayramın birinci günü, sabah namazı vaktine kadar olan zaman içinde, Arafât'ta biraz dursa veya ihrâmlı olarak Arafât'tan geçse veya ihrâmlandıktan sonra hasta olup uykuda iken, baygın iken sedye içinde veya başka birşeyle taşınarak nüsükler yaptırılırsa veyahut ihrâma girmeden önce, hasta olan, bayılan yerine başkası ihrâma girip, bu uyanmadan, ayılmadan önce, o bunun yerine de nüsükleri ayrıca yaparsa veya Arefe günü olduğunu bilmiyerek, Arafât'ta dursa, haccı sahîh ve tavâf-ı kudûm sâkıt olur.

O yerin Arafât olduğunu bilmek ve niyyet etmek lâzım değildir. O gün veya gece, Arafât'ta bulunmıyan veya Arafât'tan geçmiyen hâcı olmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 MART 1997 · KAYIT 11179

Haccın vâcibleri

Kitap, gazete, mecmua ile, radyo ve TV ile islâmiyete hizmet etmek, nâfile hacdan ve umreden daha sevâbdır. Ehl-i sünnet bilgilerini yayanlara yardım etmek, nâfile hacdan daha sevâbdır.

Haccın vâcibleri yirmibirdir:

1- Tavâf-ı kudûmdan sonra ve hac ayları içinde olmak şartı ile, Safâ ile Merve tepeleri arasında, yedi kerre sa'y etmek, ya'nî, usûlü ile yürümek. Tavâfsız sa'y sahîh olmaz.

2- Arafât'tan dönüşte, Müzdelife'de, vakfeye durmak.

3- Minâ'da, şeytan taşlamak, ya'nî üç gün, temiz taş veya teyemmüm câiz olan şey atmak.

4- İhrâmdan çıkmadan önce, başın en az dörtte birini ustura ile tıraş ettirmek veya en az 3 cm, kendisi veya başkası kırkmak. Berber veya ustura bulamamak

özür sayılmaz. Saçsız olan veya başı yara olan da, usturayı, değmeden baştan geçirir. Kadın, saçını tıraş etmez. Makasla biraz keser.

5- Âfâkî, ya'nî Mîkât denilen yerlerden daha uzak memleketlerin hacıları, Mekke'den son ayrılacağı gün, tavâf-ı sadr, ya'nî tavâf-ı vedâ yapmak. Hayzlı kadına bu tavâf vâcib değildir.

6- Arafât'ta, güneş battıktan sonra da, biraz kalmak. Güneş batmadan önce, Arafât meydanından dışarı çıkanın kurban kesmesi lâzım olur.

7- Tavâf-ı ziyârette, Kâ'be-i mu'azzama etrafında dörtten sonra üç kerre daha dönmek.

8- Tavâfta abdestsiz ve cünüp olmamak.

9- Üzerindeki elbise temiz olmak.

10- Tavâf yaparken, Hatîm denilen yerin dışından dolaşmak.

11- Tavâfta, Kâ'be-i mu'azzama, sol tarafta kalmak.

12- Tavâf-ı ziyâreti, bayramın üçüncü gününün güneşi batıncıya kadar yapmak.

13- Tavâf ederken, avret yeri kapalı olmak. Bilhassa kadınlar için bu husûs çok mühimdir.

14- Safâ tepesi ile Merve tepesi arasında sa'y ederken, Safâ'dan başlamak. Safâ tepesine çıkınca, Kâ'beye dönüp, tekbîr, tehlîl ve salevât getirmek ve duâ etmek. Sonra Merve'ye doğru yürümek. Safâ'dan Merve'ye dört, Merve'den Safâ'ya üç kerre gidilir.

15- Her tavâftan sonra, (Mescid-i harâm) içinde iki rek'at namaz kılmak.

16- Şeytan taşlamasını bayram günlerinde yapmak.

17- Tıraşı, bayramın birinci günü ve Harem hudûdu içinde yapmak.

18- Sa'yı yürüyerek yapmak. İki yeşil direk arasında erkek hızlı, kadın yavaş gider.

19- Kırân ve temettü' hac yapan, şükür kurbanı kesmek.

20- Kurbanı, bayramın birinci günü kesmek.

21- Cimâ' gibi yasak olan şeyler, Arafât'ta durmadan önce yapılırsa, haccı bozar. Bunları Arafât'tan önce yapmamak farzdır. Cimâ'dan başka yasakları, ihrâmdan çıkıncaya kadar, cimâ'ı, tavâf-ı ziyâreti yapıncaya kadar terk etmek vâcibdir.Bilerek veya bilmiyerek, bir vâcibi vaktinde ve yerinde yapmıyana cezâ

lâzım olur. Hastalık, ihtiyârlık veya kalabalık gibi bir özürle terk edince, birşey lâzım gelmez. Bir vekîle yaptırması lâzım olmaz.

Hayzlı, nifâslı kadın Mescid-i harâma giremez. Tavâftan başka nüsükleri yapar. Tavâf-ı ziyâreti temizlenince yapar. Her günün nüsükü, sonraki gecesinde de yapılabilir. Hacca giden fakîr, Mekke'ye gidinceye kadar nâfile ibâdet yapmaktadır. Nâfile sevâb almaktadır.

Mekke şehrine girince, hac etmesi farz olur. Zengin ise, memleketinden hac için çıktığı anda farz sevâbı kazanmaktadır. Farzın sevâbı, nâfilenin sevâbından daha çoktur. Fakîr, memleketinde ihrâma girerek yola çıkarsa, yolda da farz sevâbı kazanarak, zenginin sevâbına kavuşur. Anası veya babası kendisine muhtaç olmıyan bir kimse, onlardan izinsiz farz olan hacca gidebilir, fakat nâfile olan hacca gidemez.

Câmi, Kur'ân-ı kerîm kursu ve benzeri, islâma fâidesi olan şeyleri yapmak, nâfile hacdan ve umreden daha sevâbdır. Nâfile hac ve umre yaparken sarf edilen paralar, müslüman muhtaçlara veriliyorsa, nâfile hac ve umre yapmak, kendi memleketinde sadaka vermekten daha efdal olur. Çünkü, hem mal ile, hem beden ile ibâdet yapılmaktadır. Hacda bir farzı veya vâcibi özürsüz terk etmemeli veya harâm, mekrûh işlememeli. Aksi hâlde, nâfile hac ve umre yapmak sevâb değil, günâh olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 MART 1997 · KAYIT 11180

Haccın sünnetleri

Hacca giderken, muhtaç olmıyan ana-babadan, alacaklılardan, kefîlinden izin almak sünnettir. Dargın olduğu kimselerle barışmalıdır. Komşuları, arkadaşları ve görüştüğü kimselerle helâllaşmalıdır.

1- Âfâkî olanlar, hemen Mescid-i harâma girerek (Tavâf-ı kudûm) yaparlar. Kâ'beyi görünce tekbîr, tehlîl ve duâ edilir. Erkekler, Hacer-i esvede el ve yüz sürer. Tavâf-ı kudûmdan ve iki rek'at namazdan sonra, Safâ ile Merve arasında sa'y yapılır. Bundan sonra, ihrâmdan çıkmadan, Mekke şehrinde oturup, Terviye gününe kadar, istenildiği miktar, nâfile tavâf yapılır. Müfrid olan ve kârin olan hacılar, taş atıp tıraş oluncaya kadar ihrâmdan çıkmıyacağı için, ihrâmlıya yasak

olan şeylerden, hergün, sakınmaları lâzım olur. Mescid-i harâm içinde namaz kılanların önünden geçmek günâh değildir.

2- Tavâfa Hacerül-esvedden başlamak ve burada bitirmek.

3- İmâmın üç yerde hutbe okumasıdır. Birisi, Zilhicce ayının yedinci günü Mekke'de; ikincisi, dokuzuncu günü, öğle namazı olunca, öğle ve ikindi namazlarından önce, Arafât'ta; üçüncüsü, onbirinci günü, Minâ'da okunur. Arafât'ta, hutbe bitince öğle ve hemen sonra ikindi namazı, cemâ'at ile kılınır. İmâma yetişemiyen, ikindi namazını, ikindi vaktinde kılar. Namazdan sonra, imâm ve cemâ'at, Mescid-i Nemreden, Mevkıfe, kıbleye karşı, ayakta veya otururak vakfeye durur. Cebel-i rahme kayaları üstüne çıkmak ve vakfe için niyyet lâzım değildir.

4- Arafât'a gitmek için, Mekke'den, Terviye ya'nî zilhiccenin 8. günü, sabah namazından sonra çıkmak. [Mekke'den Minâ'ya gidilir.] 5- Arefe gününden önceki ve bayramın birinci, ikinci ve üçüncü günlerinin geceleri, Minâ'da yatmak. [Üçüncü gece ve günü Minâ'da kalmak mecbûrî değildir.] 6- Arafât'a gitmek için, Minâ'dan, güneş doğduktan sonra yola çıkmak.

7- Arefe gecesi Müzdelife'de yatmak.

Arafât'tan Müzdelife'ye gelip, burada yatsı vakti olunca, akşam ve yatsının farzları birbiri ardınca, cemâ'at ile kılınır. Akşam namazını Arafât'ta veya yolda kılanın, yatsının vakti çıkmadan Müzdelife'ye gelirse, burada tekrar cemâ'at ile veya yalnız olarak, yatsı ile birlikte kılması lâzımdır.

8- Müzdelife'de, vakfeye, fecr ağardıktan sonra durmak.

Gece Müzdelife'de yatıp, fecr açılırken, sabah namazını hemen kılıp, sonra, (Meş'arilharâm) denilen yerde, ortalık aydınlanıncaya kadar, vakfeye durulur. Güneş doğmadan önce, Minâ'ya hareket edilir. Yolda (Muhasser) denilen vâdîde durmamalıdır. Minâ'ya gelince (Mescid-i Hîf)e en uzak olan ve (Cemre-i Akabe) denilen yerde, sağ elin baş ve şehâdet parmakları ile, iki buçuk metreden veya daha uzaktan, Cemre yerini gösteren duvarın dibine nohut kadar yedi taş atılır. Duvarın üstüne veya insana, hayvana çarptıktan sonra dibine düşerse câiz olur.

Sonra, o gün veya ertesi gün veya daha ertesi gün Mekke'ye gidip, Mescid içinde ve niyyet ederek (Tavâf-ı ziyâret) yapar. Tavâf-ı ziyâreti ve tıraşı bayramın üçüncü günü güneş battıktan sonraya bırakmak mekrûhtur ve kurban kesmek lâzım olur.

Tavâf namazından sonra Minâ'ya gelinir. Öğle namazını Mekke'de veya Minâ'da kılar. Bayramın ikinci günü, öğle namazından sonra Minâ'da hutbe okunur. Hutbeden sonra, üç ayrı yerde, yedişer taş atılır. (Mescid-i Hîf)e yakın olandan başlanır. Üçüncü günü de böyle yedişer taş atılır ki, hepsi kırkdokuz taş olur. Bunları öğleden önce atmak câiz değildir veya mekrûhtur. Üçüncü günü güneş batmadan önce, Minâ'dan ayrılır. Dördüncü gün de Minâ'da kalıp, fecrden güneşin gurûbuna kadar dilediği zaman yirmibir taş daha atmak müstehabdır. Dördüncü günü fecre kadar Minâ'da kalıp da taş atmadan ayrılırsa, koyun kesmek lâzım olur. Birinci ve ikinci yerlerinde taş attıktan sonra, kollar omuz hizâsına kaldırılarak ve el ayaları semâya veya kıbleye çevrilerek duâ edilir. Atılacak yetmiş taş, Müzdelife'de veya yolda toplanır. Hayvan üstünde taş atmak câizdir. (Tavâf-ı sadr)dan sonra, zemzem suyu içilir. Kâ'benin kapı eşiği öpülür. Göğüs ve sağ yanak (Mültezem) denilen yere sürülür. Sonra, Kâ'be perdesine yapışıp, bildiği duâları okur. Ağlıyarak Mescid kapısından dışarı çıkar.

9- Arafât'ta, vakfeden önce gusletmek.

10- Minâ'dan Mekke'ye son dönüşte, önce Ebtah denilen vâdiye gelip, burada bir miktar durmaktır. Buradan Mekke'ye gelip dilediği kadar kalır.

11- Hacca giderken, muhtaç olmıyan ana-babadan, alacaklılardan, kefîlinden izin almak sünnettir. Haccın sünnetini yapmıyana cezâ lâzım gelmez. Mekrûh olur. Sevâbı, azalır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 MART 1997 · KAYIT 11181

Kabr-i saâdeti ziyâret

Şehre veya mescide girmeden önce gusl abdesti alınır. Güzel ve alkolsüz koku sürünülür. Yeni, temiz elbise giyilir. Medîne'ye yürüyerek girmek iyi olur. Boynu bükük, kalbi kırık olarak içeri girilir.

Medîne'ye girerken ihrâma girilmez. Mekke'de ihrâmlı iken olan yasaklar, Medîne'de yasak değildir. Medîne şehri uzaktan görülünce, salât ve selâm getirilir. Sonra, (Allahümme hâzâ haremü Nebiyyike ve mehbitü vahyike femnin aleyye biddühûli fîhi vec'alhü vikâyeten lî minennâr ve emânen minel azâb vec'alnî minelfâizîne bişefâat-il-Mustafâ yevmelmeâb) denir.

Hac yaptıktan sonra, Medîne-i Münevvere'ye gidip, Resûlullahın mübârek kabrini ziyâret etmek lâzımdır. Medîne'ye girince, yalnız kabr-i Nebîyi ziyârete niyyet etmelidir. Mescid-i Nebîde bir namaz, başka yerlerdeki bin namazdan daha üstündür. Oruç, sadaka, zikir ve Kur'ân-ı kerîm okumak gibi ibâdetler de böyledir.

Boynu bükük girilir!

Şehre veya mescide girmeden önce gusl abdesti alınır. Güzel ve alkolsüz koku sürünülür. Yeni, temiz elbise giyilir. Şehre yürüyerek girmek iyi olur. Eşyâlarını bir yere yerleştirdikten sonra, o yerlerin kıymetini ve yüksekliğini düşünerek, boynu bükük, kalbi kırık olarak; (Bismillah ve alâ milleti Resûlillah) denir ve hicret gecesi gelmiş olan (İsrâ) sûresinin sekseninci âyetini ve namazda okunan salevât-ı şerîfleri okuyarak ve (Vagfir lî-zünûbî veftah lî ebvâbe rahmetike ve fadlike) diyerek mescide gelinir.

Bâb-ı selâmdan veya bâb-ı Cibrîlden mescide girip, minber yanında iki rek'at Tehıyyetülmescid namazı kılınır. Minberin direği sağ omuzu hizâsına gelmelidir. İki rek'at da şükür namazı kılınır. Mescidde iki rek'at namaz kıldıktan sonra, Hücre-i saâdete gelip, mübârek yüzüne karşı döner. Diri iken olduğu gibi huzûrunda edep ile durup, salât ve selâm verir ve dînimizin bildirdiği duâları okur.

Duâdan sonra, kalkıp edeple Hücre-i saâdete gelir. Muvâcehe-i saâdet duvarına karşı, arkasını kıbleye dönerek, Resûlullahın mübârek yüzüne karşı, iki metre kadar uzakta, edeple durulur.

Resûlullahın kabr-i şerifinde diri olduğunu, kendisini gördüğünü, selâmını, duâlarını işittiğini ve cevap verdiğini, âmîn dediğini düşünür. (Esselâmü aleyke yâ seyyidî, yâ Resûlallah...) diyerek başlayan duâyı okur. Emânet olan selâmları söyler. Sonra salevât okuyup, dilediği duâyı yapar. Sonra yarım metre sağa gelip, (Esselâmü aleyke yâ halîfete Resûlillah...) diye başlıyan duâyı okuyarak hazret-i Ebû Bekr'e selâm verir.

Sonra, yarım metre sağa gidip, hazret-i Ömer'e de duâ okuyarak selâm verir. Sonra kendine ve ana-babasına ve duâ etmesini istemiş olanlara ve bütün müslümanlara duâ eder.

Sonra yine Resûlullahın mübârek yüzü karşısına gelir, duâ okur.Sonra Ebû Lübâbe hazretlerinin kendini bağlayarak tevbe etmiş olduğu direğe gelir. Burada ve Ravda-i mutahharada nâfile, kazâ kılar. Tevbe ve duâ eder. Dilediği zamanlarda (Mescid-i Kubâ) ve (Mescid-i kıbleteyn), Uhud şehîdleri ve Bakî'deki mezârları ve

birçok meşhûr mübârek yerleri de ziyâret etmelidir. Kabr-i saâdeti ziyâret için uzaklardan gelmek de sünnettir.

"Şefâ'atim vâcib oldu" Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Bir kimse beni ziyâret etmek için gelse ve başka birşey için niyyeti olmasa, Kıyâmet günü ona şefâ'at etmemi hak etmiş olur.)

(Hac edip kabrimi ziyâret eden, beni diri iken ziyâret etmiş gibi olur.)

(Kabrimi ziyâret edene şefâ'atim vâcib oldu.)

(Kabrimin yanında, benim için okunan salevâtı işitirim. Uzak yerlerde okunanlar bana bildirilir.)

Hacda zemzem içmek ve zemzem getirip müslüman kardeşlerine ikrâm etmek çok sevâbdır. Zemzemin maddî ve ma'nevî birçok faydası vardır.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Zemzem, doyurucu ve hastaya şifâ vericidir.)

Abdullah ibni Mübârek hazretleri, (Resûlullah "Zemzem, içildiği niyyete göre faydalı olur" buyurduğu için ben de Kıyâmet günü susuzluktan kurtulmak için zemzemi içiyorum) derdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 MART 1997 · KAYIT 11182

Vedâ haccı

Kimin yanında bir emânet varsa, onu sahibine versin. Borç mutlaka yerine verilecektir. Kiralanan şey sahibine iâde edilecektir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız.

Hicretin ya'nî Peygamber efendimizin Mekke'den Medîne'ye hicretinin dokuzuncu yılında, hac farz oldu. O sene Peygamber efendimiz, Hz. Ebû Bekir emrinde üçyüz kişilik bir hac kâfilesini Mekke'ye gönderdi.

Bir yıl sonra da, milâdi 632, hicrî 10 yılında, Peygamber efendimiz, Zilkade ayında hac için hazırlık yapmalarını emir buyurdu. Kırkbini aşkın Eshâbıyla o sene hacca gitti.Arefe günü, Arafâtta, devesi Kusvâ üzerinde, hutbe irâd etti. Bu

hutbeye Vedâ Hutbesi denildi. Çünkü bu seneden sonra, bir daha hac etmek nasip olmadı. Resûlullah efendimizin, bu hutbesi şöyle:

Ey Eshâbım!

Hamd Allahü teâlâya mahsûstur. O'na hamdeder, O'ndan af diler ve O'na tevbe ederiz. Nefslerimizin şerrinden ve günâhlarımızdan Allahü teâlâya sığınırız. Allahın doğru yola ilettiğini saptıracak, saptırdığını da doğru yola getirecek yoktur.

Şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. O birdir. O'nun eşi, ortağı yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve Resûlüdür.

Ey Allahü teâlânın kulları!

Ben size, Allahü teâlâya itâ'at etmenizi tavsiye ederim. Size hayır olan şeylerden söz açmak ister ve bundan sonra derim ki:

Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım. Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu beldeniz -Mekke- nasıl mukaddes bir belde ise, Rabbinize kavuşuncaya kadar kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız da öyle mukaddestir, birbirinize harâmdır.

Ey Eshâbım!

Yarın Rabbinize kavuşacaksınız. Ve bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski dalâletlere dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız!

Kimin yanında bir emânet varsa, onu sahibine versin! Borç mutlaka yerine verilecektir! Kiralanan şey sahibine iâde edilecektir! Hediyeler hediye ile karşılanır. Başkalarına kefil olanlar, kefâletin mes'uliyetini de üzerine almış olur. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız.

Allahın kesin emriyle, fâizcilik artık harâmdır. Câhiliyetten kalma çirkin âdetlerin her türlüsü ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım fâiz, Abdulmuttalib'in oğlu amcam Abbâs'ın fâizidir.

Zulmetmeyiniz! Zulmetmeyiniz! Zulmetmeyiniz!

Ey Eshâbım!

Câhiliyet devrinde güdülen kan da'vâları da kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan da'vâsı, Abdulmuttalib'in torunu Rebîa'nın kan da'vâsıdır. Câhiliyetten kalan örf

ve âdetler de kaldırılmıştır. Ancak Kâ'be'ye dâir hizmetçilik ve hacca gelenlere sâkilik yapmak âdetleri bâkidir. Zulmetmeyiniz! Zulmetmeyiniz! Zulmetmeyiniz!

Ey nâs!

Artık şeytan sizin şu topraklarınızda, kendisine tapılmaktan ümidini kesmiştir. Fakat tapınmanın dışında basit gördüğünüz amellerinizde de şeytana uymanız onu memnun edecektir.

Harp edebilmek için harâm ayların yerlerini değiştirmek, şüphesiz ki, küfürde çok ileri gitmektir. Bu, kâfirlerin kendisiyle dalâlete düşürüldükleri bir şeydir.

Bir sene helâl olarak kabûl ettikleri bir ayı, öbür sene harâm olarak ilân ederler. Onlar, Allahü teâlânın harâm kıldığını helâl, helâl kıldığını harâm ederler.

Hiç şüphesiz ki, zaman Allahın gökleri ve yeri yarattığı gündeki şekil ve nizâma dönmüştür.

Ey insanlar!

Kadınlara hayırla muamele etmenizi ve Allahü teâlâdan korkmanızı tavsiye ederim. Çünkü onlar emriniz altındadır. Siz kadınları Allahın emâneti olarak aldınız ve onların nâmuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. (Devamı yarın)

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 MART 1997 · KAYIT 11183

"Sözümü iyi dinleyiniz! "

Müslüman Müslümanın kardeşidir. Allah katında en hayırlınız, Allahtan en çok korkanınızdır. Arab'ın Acem'e, Acem'in Arab'a, sarı ırkın siyah ırka, siyah ırkın da sarı ırka üstünlüğü yoktur.

(Dünden devam)

Peygamber efendimiz, Vedâ haccında devamla buyurdu ki:

Ey İnsanlar!

Şunu biliniz ki, sizin kadınlar üzerinde haklarınız olduğu gibi, kadınların da sizin üzerinizde hakları vardır. Kadınlarınızın sizin üzerinizdeki hakları, meşru bir şekilde her türlü yiyecek ve giyeceklerini te'mîn etmenizdir. Kölelerinize de

yediğinizden yedirmeye, giydiğinizden giydirmeye dikkat ediniz. Affedemiyeceğiniz bir hatâ yaparlarsa, aslâ eziyet etmeyiniz! Çünkü onlar da Allahın kullarıdır. Üstünlük ancak takvâ ile olur.

Ey mü'minler!

Sözümü iyi dinleyiniz, iyi anlayınız ve iyi muhafaza ediniz! Muhakkak ki, Rabbiniz birdir. Babalarınız da birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarısınız. Âdem de topraktandır.

Müslüman Müslümanın kardeşidir. Böylece bütün Müslümanlar da kardeştir. Allah katında en hayırlınız, Allahtan en çok korkanınızdır. Arab'ın Acem'e, Acem'in Arab'a, sarı ırkın siyah ırka, siyah ırkın da sarı ırka üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvâ iledir.

Din kardeşinize ait olan herhangi bir hakka tecâvüz etmek, gönül rızâsı olmadıkça bir başkası için helâl değildir. Haksızlık da yapmayın! Haksızlığa boyun da eğmeyin!

Ey Eshâbım!

Nefslerinize de zulmetmeyiniz. Nefslerinizin de üzerinizde hakkı vardır. Allahtan korkun. Emîr olarak başınıza burnu, kulağı kesik bir köle dahî seçilmiş olsa, Allahın kitabı ile hükmettiği müddetçe, onu dinleyiniz ve ona itâ'at ediniz!

Ey Eshâbım!

Allah, her hak sahibine hakkını vermiştir. Babasından başkasına neseb iddia eden soysuz veya efendisinden başkasına intisâba kalkan nankör, Allahın gazâbına, meleklerin ve bütün insanların la'netine uğrasın! Cenâb-ı Hak bu gibi insanların ne tevbelerini, ne de adâlet ve şehâdetlerini kabûl eder.

Ey nâs!

Her suçlu kendi suçundan bizzat kendisi mes'uldür. Hiçbir babanın işlediği suçun cezâsını evlâdı çekmez. Hiçbir evlâdın suçundan da babası mes'ul edilemez. Size bir emânet bırakıyorum ki, ona sıkı sarıldıkça, yolunuzu şaşırmazsınız! O emânet Allahın kitabı Kur'ân-ı kerîmdir.

Ey mü'minler!

Allahtan korkun! Beş vakit namazınızı kılın! Ramazan ayındaki oruçlarınızı tutun! Mallarınızın zekâtını verin! Sizden olan âmirlerinize itâ'at edin ki, Rabbinizin Cennetine giresiniz.

Aşırı gitmekten sakının! Geçmiş ümmetlerin mahvolmalarının sebebi, aşırı gitmeleriydi. Hac usûllerini benden öğrenin! Bilemiyorum, belki bu seneden sonra bir daha sizinle burada buluşamıyacağım.

Dikkat ediniz! Şu dört şeyi kesinlikle yapmayacaksınız! Allaha hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız! Allahın harâm ve dokunulmaz kıldığı canı, haksız yere öldürmeyeceksiniz! Zinâ etmeyeceksiniz! Hırsızlık yapmayacaksınız! İnsanlar Lâ ilâhe illallah deyinceye kadar onlarla cihâd etmek üzere emrolundum. Onlar bunu söyledikleri zaman, kanlarını ve mallarını korumuş olurlar. Hesapları ise Allaha aittir.

Ey nâs!

Yarın beni sizden soracaklar. Ne diyeceksiniz? Risâletimi tebliğ ettim mi? Vazîfemi yaptım mı?

Bütün Eshâb-ı kirâm, "Evet, yemîn ederiz, Allahın risâletini tebliğ ettin, vazîfeni yaptın. Bize vasiyet ve nasîhatte bulundun. Böylece şehâdette bulunuruz" dediler. Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz mübârek şehâdet parmağını kaldırarak buyurdu ki:

- Şâhid ol yâ Rab! Şâhid ol yâ Rab! Şâhid ol yâ Rab!

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 MART 1997 · KAYIT 11184

Verin ki, rızkınız bollaşsın

İlim tahsili yapılan yerlere, gerek kurban, adak ve akîka şeklinde, gerekse doğrudan yardım, insanı kazâlardan belâlardan korur. Dünyada, sıhhat ve âfiyet içinde bir ömür sürmeye sebep olur.

Kurban Bayramı yaklaşmaktadır. Kesilecek kurbanlar, adaklar en iyi şekilde değerlendirilmelidir. İlim tahsil eden talebelere veya ilim tahsiline yardım eden hayır kurumlarına vekâlet yolu ile verilirse, hem vâcib sevâbı alınır, hem de ilim yayma sevâbı alınmış olur.

Kurban kesmek gibi adak da bir ibâdettir. Bir isteğe, dileğe kavuşmada çok te'sîrli bir yoldur. Allahü teâlâ, yaptığı bu ibâdet hürmetine, o dileğini yaratır. Bunun için sık sık adakta bulunmalı, sadaka vermeli, hayır hasenât yapmalıdır.

Verilen yardımlar, bağışlar aynı zamanda birer sadakadır. Sadaka olarak yapılan her iyilik ise çeşitli belâları önler. Sadakanın fazîleti çoktur.

Malı çok olup da zekât, sadaka vermiyen kimse, sıkıntı içinde yaşar. Hadîs-i şerîfte, (Gerçek fakîr, malı olduğu hâlde sadaka vermiyendir) buyuruluyor. Az da olsa vermeye alışmalıdır!

İlim yaymanın sevâbı Sadaka verenin, hayır hasenat yapanın malının bereketi artar. Az malı çok iş görür. Hadîs-i şerîfte, (Gizli-açık çok sadaka verin ki, rızkınız bollaşsın, yardıma mazhar olasınız ve duânız kabûl edilsin) buyuruluyor.

Kısacası, ilim tahsili yapılan yerlere, gerek kurban, adak ve akîka şeklinde, gerekse doğrudan yardım, sadaka şeklinde yapılan yardım, insanı kazâlardan belâlardan korur. Dünyada, sıhhat ve âfiyet içinde bir ömür sürmeye sebep olur. Ayrıca farz olan cihâd ve ilim yayma sevâbına kavuşulur. Böylece yardım yapan kişi, hem dünyada hem de âhırette çok büyük ni'metlere kavuşmuş olur.

İlim yaymanın sevâbını sevgili Peygamberimiz şöyle ifâde buyuruyor:

(Bütün ibâdetlere verilen sevâb, Allah yolunda gazâya verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Gazânın sevâbı da, emr-i bilma'rûf ve nehy-i anilmünker ya'nî dînin emir ve yasaklarını yayma sevâbı yanında, denize göre bir damla su gibidir.)

İhlâs Vakfı, Öğrenci Yurtlarında binlerce üniversiteli fakîr öğrenciyi ve bilhassa Türk dünyasından gelen muhtaç öğrencileri barındırmaktadır. Onların et ihtiyâçları, vekâlet yolu ile sağlanan kurban, adak ve akîka hayvanları ile sağlanmaktadır. Bu yolla yurtlarda kalan öğrencilere vermek isteyenler, İhlâs Vakfı idarecilerine vekâlet verebilir. Böylece hem kurban sevâbı, hem de ilim yayma sevâbı hâsıl olur. Gerçek ma'nâda, dîne hizmet eden İhlâs Vakfı'na her ne şekilde olursa olsun yardım eden, hadîs-i şerîfte ifâde buyurulan bu üç sevâba da kavuşmuş olur.

İhlâs Vakfı öğrenci yurtları Kurbanını bizzat kendisi kesmeyip, başkasına kestirecek ise veya bir hayır kurumuna verecek ise, bu dînimizin emrettiği şekilde yapılmalıdır. Bu işlem usûlüne uygun yapılmazsa, kurban kesilmemiş olur. Meselâ, ba'zı hayır kurumlarının yaptığı gibi, bankaya para yatıran şahıs sayısı kadar kurbanı kesip, (Her kurban birine olur) demek ve kesilen hayvanların her biri, para yatıranlardan birinin olsun demek çok yanlış olur. Çünkü kurban alırken niyet önemlidir. Ya kurbanı satın alırken veya kesecek olana vekâlet verirken, niyet şarttır. Niyetsiz kesilen hayvanlar, kurban değil, et olur.

Kurbanını, bir hayır kurumuna hediye etmek isteyen kimse, kurban parasını, bu işle vazîfeli kimseye teslîm ederken, (Allah rızâsı için bayram kurbanımı almaya ve aldırmaya, kesmeye ve dilediğine kestirmeye ve etini ve derisini dilediğine vermeye seni umûmî vekîl ettim) demelidir. Kurban kesmeye vekîl olan, sâhibinden ayrıca izin almadıkça veya (İstediğini yap) diyerek umûmî vekîl edilmedikçe, başkasını kendine vekîl yapamaz.

Vekâlet, mektupla, faksla veya telefonla da verilir.

İhlâs Vakfı senelerdir, vekâletini aldığı vatandaşlarımızın kurbanlarını, bildirdiğimiz usûlle kesmekte, kurbanın etini ve derisini en iyi şekilde değerlendirmektedir. İhlâs Vakfı, bu seneki kurban fiyatlarını; büyük 15, orta 13, küçük boy 10 milyon olarak belirlemiştir.

Kurban kestirecek veya yardımda bulunacak kimseler, İhlâs vakfı genel merkezi vâsıtası ile irtibat kurabilirler.

İhlâs Vakfı genel merkezinin telefonu: (0212) 5139900 (20 hat), (0212) 511 66 73; faks (0212) 513 68 57

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 MART 1997 · KAYIT 11185

İhlâs Vakfının faaliyetleri

İhlâs Vakfı, millî ve ma'nevî değerlerimizi, kültürümüzü anlatan yüzlerce kıymetli eseri çeşitli dillere çevirerek dünyanın dört bir yanına ücretsiz olarak dağıtmaktadır.

İhlâs Vakfı 22 yıldır, vatanımız, milletimiz için birçok faydalı işlerin yapılmasına vesîle olmuştur. Vakfın gâyesi, vakıf senedinde şu şekilde ifâde edilmiştir:

Öğrenciler için yurtlar açmak, yiyecek, giyecek ve yatacak yerler temin etmek, Türk Dünyasından gelen öğrencilere burslar vermek, özel okullar, dersaneler, kütüphaneler ve eğitim kurumları, özel hastaneler, dispanserler ve kreşler açmak; kimsesizleri, düşkünleri, yaşlıları ve küçükleri barındırma yurtları, huzur evleri ve şefkat yuvaları açmak; ülkemizi, Türk Milletini ve onun üstün medeniyetini bütün

dünyaya tanıtmak için, ilmî, tarihî, edebî ve dînî eserlerimizi çeşitli dillere tercüme ederek yurt içinde ve dışında karşılıklı veya karşılıksız dağıtmaktır...

İhlâs Vakfı, belirlediği bu hedef ve gâyesinde büyük bir başarı sağlamıştır. Meselâ, Azerbaycan, Türkmenistan, Çeçenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan, Bosna-Hersek, Kırım, Doğu Türkistan, Moğolistan, Tataristan ve diğer Türk topluluklarından gelen binlerce talebeye hizmet vermektedir.

İhlâs Vakfı, ayrıca, millî ve ma'nevî değerlerimizi, kültürümüzü anlatan yüzlerce kıymetli eseri çeşitli dillere çevirerek dünyanın dört bir yanına ücretsiz olarak dağıtmaktadır. İhlâs Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Mehmet Okyay Vakfın faaliyetleri ile ilgili şu bilgiyi verdi:

"Vakfımızın şu anda 45 öğrenci yurdu vardır. Yıl sonunda inşâallah yurt sayımız 70 olacak. Yurtlarımızdaki İngilizce ve bilgisayar kurslarına da bu yıl ağırlık verilerek daha çok öğrenciye hizmet sunacağız. Ba'zı yurtlarda İngilizce ve bilgisayar kursları verilmekte olup, bu kursların, zamanla bütün yurtlara dağılacağı plânlanmış bulunmaktadır. Bütün yurtlarımıza bilgisayar konarak, öğrencilerimizin tamamının bilgisayar kullanmasını ve ingilizcelerini ilerletmesini temin edeceğiz.

İnşâallah bütün yurtlarımızı İnternet'ten istifade eder hâle getireceğiz. Böylece, Amerika'daki ve Avrupa'daki bilgi bankalarına rahatça ulaşabilecekler. Öğrencilerimiz, teknolojideki bütün gelişmeleri, dünyadaki ekonomik ve politik olayları takip edebileceklerdir.

İhlâs Vakfı Öğrenci yurtlarında kalan öğrencilere, sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemekleri verilmektedir. Yurtların tamamı kaloriferlidir. Yurtlarda revir, ders çalışma ve etüd odaları, kütüphane, mescid, kantin ve kafeterya bulunmaktadır. Aynı zamanda haftanın belli günlerinde, yurtlarda, üniversite öğretim üyeleri konferans vermekte, millî ve ma'nevî değerlerle mücehhez, kültürlü, dünyadaki teknolojik gelişmelere vâkıf öğrenciler yetiştirilmektedir.

Hayırseverlerin yardımı İhlâs Vakfı'nın öğrencilere, fakîrlere, yaşlılara ve Türk Dünyası'ndan gelen öğrencilere verdiği hizmetlere iştirak etmek isteyen hayırseverler şu yardımlarda bulunabiliyorlar:

a) Arsa, tarla, bağ-bahçe, bina, daire, dükkan v.s. gibi gayrimenkul bağışında bulunarak, buralarda yaşlılara huzur evi; öğrencilere yurt, okul, kütüphane, kreş; kimsesizlere bakım yurdu gibi yerlerin yapılmasını isteyebilirler.

b) Yukardaki yerleri hayatları boyunca kendileri kullanıp, vefâtlarından sonra vakfa bağışlanmasını, intikalini isteyip; şimdilik sadece kuru mülkiyetin vakfa geçmesini isteyebilirler.

c) Öğrencilere ve Türk Dünyası'ndan gelenlere burs ve yardım verebilirler.

d) Vakıf ile müştereken öğrenci yurdu, huzur evi, okul, mescid v.s. yaptırabilirler. Veya bir yurdu tefriş edebilirler.

e) Yurtlarda kalan öğrenciler için elbise, giyim eşyası, her türlü gıda malzemesi veya yurthuzur evi inşaatları için her türlü inşaat malzemesi v.s. vererek yardım edebilirler.

Yaşlılara huzur evi Ayrıca,1997 yılı içinde bir huzur evi açmayı, yaşlı ve bakıma muhtaç insanlarımıza da hizmet etmeyi programımıza aldık. Huzur evini İstanbul'da, Yakacık'ta, denize nâzır bir yerde düşündük. Ön çalışmalar yapılmaktadır. Yaşlı insanlarımızın duâsını almayı çok büyük bir hizmet ve ibâdet telakki etmekteyiz.

Elbette ki bütün bu güzel hizmetlerin devamı, hayırsever halkımızın desteğiyle daha da büyüyecektir. Bu hayırlı hizmetlerden hâsıl olan sevâba, hayırsever vatandaşlarımızı da ortak etmek istiyoruz.

İhlâs Vakfı'na yardım ederek bu hizmetlerden pay almak isteyenler, Vakıflar Bankası Nuruosmaniye Şubesi'nde (İstanbul) 2007042 nolu hesâba yardım yapabilirler.

Vakıf Merkezi telefon ve adresi ise şöyledir: İhlâs Vakfı Çatalçeşme Sk. No: 17 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: (0212) 513 99 00 (20 hat), (0212) 511 66 73; faks: (0212) 513 68 57

1997 YILLIK KÜLLİYATI

04

Nisan

30 yazı · Bugünkü Sohbet: 30

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 NİSAN 1997 · KAYIT 11186

İnsanlara iyilik etmek

Amellerin, ibâdetlerin efdali, en kıymetlisi, bir mü'mini sevindirmek veya elbise vermek veya aç ise doyurmak veya herhangi bir ihtiyacını karşılamaktır.

Evliyânın büyüklerinden Muhammed Ma'sûm Fârûkî hazretleri, bir nasîhatında buyuruyor ki:

Ey merhametli kardeşim! Dünya hayâtı çok azdır. Sonsuz âhiret hayâtında, dünyada yaptıklarımızın karşılıklarını göreceğiz. Bu dünyada en mes'ûd kimse, kısa ömründe, âhirete yarayacak işleri yapan, uzun olan âhiret yolculuğuna hazırlanan kimsedir.

Allahü teâlâ, size insanların ihtiyaçlarını karşılayacak, onları adâlete ve rahata kavuşturacak bir makâm, bir vazîfe ihsân etmiştir. Bu büyük ni'mete çok şükrediniz! Buna şükretmek, Allahü teâlânın kullarının ihtiyaçlarını karşılamakla olur. Kullara hizmet etmeniz, dünya ve âhiret derecelerine kavuşmanıza sebep olacaktır.

Güler yüzlü, tatlı dilli olmak Bunun için, Allahü teâlânın kullarına iyilik etmeye, güler yüz, tatlı dil ve güzel huy ile onlara kolaylık göstermeye çalışınız! Bu çalışmanız, Allahü teâlânın rızâsını kazanmanıza ve âhırette yüksek derecelere kavuşmanıza sebep olacaktır. Hadîs-i şerîfte, (İnsanlar Allahü teâlânın ıyâlidir, kullarıdır. Kullarına iyilik edenleri çok sever) buyuruldu.

Müslümanların ihtiyaçlarını karşılamanın ve onları sevindirmenin ve güzel huylu ve yumuşak ve sabırlı olmanın fazîletini ve sevâblarını bildiren hadîs-i şerîfler çoktur. Bunlardan birkaçını yazıyorum. Dikkatle okuyunuz:

(Müslüman, müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez. Onu sıkıntıda bırakmaz. Kardeşine yardım edene, Allahü teâlâ yardım eder. Kardeşinin sıkıntısını giderenin, Allahü teâlâ kıyâmet günü sıkıntısını giderir. Bir müslümanı sevindireni, Allahü teâlâ kıyâmet günü sevindirir.)

(Din kardeşine yardım edenin yardımcısı, Allahü teâlâdır.)

(Allahü teâlâ, ba'zı kullarını insanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaratmıştır. Dertli olanlar, bunlara sığınırlar. Bunlar kıyâmet gününün azâbından emîndirler.)

(Allahü teâlâ, ba'zı kullarına çok ni'metler vermiş, bunları dertli kullarına dermân için sebep yapmıştır. Bu ni'metleri muhtaç olanlara vermezlerse, ellerinden alıp, başkalarına verir.)

(Bir kardeşinin ihtiyacını karşılayana, on sene i'tikâf sevâbı verilir. Allah rızâsı için bir gün i'tikâf eden ile Cehennem ateşi arasında üç hendek uzaklık vardır. İki hendek arası, şark ile garb arası gibi uzaktır.)

(Bir din kardeşinin ihtiyacını karşılayan kimseye Allahü teâlâ, yetmişbeş bin melek gönderir. Sabahtan akşama kadar onun için duâ ederler. Akşam ise, sabaha kadar duâ ederler. Her adımı için bir günâhı affolur ve bir derece yükseltilir.)

Her adıma yetmişbin sevâb (Bir mü'min kardeşinin ihtiyacını karşılamak için giden kimseye, her adımı için yetmiş sevâb verilir ve yetmiş günâhı affolunur. Onu sıkıntıdan kurtarınca, anadan doğmuş gibi günâhlarından kurtarılır. Bu yardımı yaparken ölürse, hesâbsız olarak Cennete girer.)

(Bir din kardeşinin sıkıntısını gidermek için, onunla hükûmete [mahkemeye] giderse, sırât köprüsünü ayağı kaymadan geçenlerden olur.)

(Amellerin, ibâdetlerin efdali, en kıymetlisi, bir mü'mini sevindirmek veya elbise vermek veya aç ise doyurmak veya herhangi bir ihtiyacını karşılamaktır.)

(Farzlardan sonra, amellerin en kıymetlisi, bir müslümanı sevindirmektir.)

(Bir kimse, mü'min kardeşini sevindirince, Allahü teâlâ bir melek yaratır. Bu kimse ölünceye kadar hep ibâdet eder. Ölüp kabre konunca, yanına gelerek, beni tanıyor musun, der. Hayır, sen kimsin deyince, bir müslümana vermiş olduğun sevincim. Bugün seni sevindirmek ve suâl meleklerine cevap verirken yardımcı olmak ve cevaplarına şehâdet etmek için, şimdi sana gönderildim. Kabirde ve kıyâmette sana şefâ'at edeceğim. Sana Cennetteki makâmını göstereceğim, der.) Devamı yarın

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 NİSAN 1997 · KAYIT 11187

Güzel huylu olmak

Sert olana karşı yumuşak davrananı ve zulüm yapanı affedeni ve kendisini mahrûm bırakana ihsân yapanı ve kendisini aramayanı ziyâret edeni, Allahü teâlâ

yüksek derecelere kavuşturacaktır.

Evliyânın büyüklerinden Muhammed Ma'sûm Fârûkî hazretleri bir nasîhatında buyuruyor ki:

Resûlullah efendimize, çok kimsenin Cennete girmesine sebep olan şey nedir, diye sorduklarında, (Takvâ, ya'nî harâmlardan sakınmak ve güzel huylu olmaktır) buyurdu.

Bir hadîs-i kudsîde, (Bütün dinler içinde, bu dîni seçtim. Bu din, cömertlik ile ve güzel huy ile tamam olur. Bu dîni, her gün, bu ikisi ile tamamlayınız!) buyuruldu.

Cenâb-ı Hakkın en çok sevdiği ibâdet Bir kimse, Resûlullahın karşısına gelip, Allahü teâlânın çok sevdiği amel nedir deyince, (Güzel huylu olmaktır) buyurdu. Sağ tarafından gelip, tekrar sorunca, (Güzel huylu olmaktır) buyurdu. Sol tarafından gelip sorunca, yine (Güzel huylu olmaktır) buyurdu. Sonra, dolaşıp arkadan sorunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek yüzünü buna çevirerek, (Niçin anlamıyorsun? Güzel huy, elden geldiği kadar kızmamak demektir) buyurdu.

İnsanlara faydalı olmak, güzel huylu olmak ile ilgili diğer hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Mü'minlerden îmânı kâmil [tamam] olanı, huyu güzel ve zevcesine karşı yumuşak olandır.)

(Bir kul, güzel ahlâkı sebebi ile âhırette yüksek derecelere kavuşur ve ibâdetlerine kat kat fazla sevâb verilir. Kötü huy, insanı Cehennemin derin tabakalarına sürükler.)

(İbâdetlerin en kolayı ve en hafîfi, az konuşmak ve güzel huylu olmaktır.)

(Haklı olduğu hâlde dahî, münâkaşa etmeyen kimseye, Cennetin kenarında bir köşk verilecektir. Latîfe [şaka] olarak dahî, yalan söylemiyene, Cennetin ortasında bir köşk verilecektir. Güzel huylu olana, Cennetin en yüksek yerinde bir köşk verilecektir.)

(Güzel huy, ılık suyun buzu erittiği gibi, günâhları eritir. Kötü huy, sirkenin balı bozduğu gibi, ibâdetleri bozar.)

(Allahü teâlâ refîktir. Her işinde yumuşak huylu olanı sever.)

(Allahü teâlâ yumuşak huyu sever, böyle kimseye hep yardım eder. Aksine, sert kimseye yardım etmez.)

(Cehenneme girmeyecek olan, Cehennem ateşinin yakmayacağı kimse, yumuşak huylu olan ve herkese kolaylık gösterendir.)

(Allahü teâlâ, acele etmeyeni sever. Acele şeytândandır. Allahü teâlâ, hilmi, ya'nî yumuşak huyu sever.)

(Hilm sâhibi kimse, gündüzleri oruç tutan, geceleri namaz kılan kimsenin derecesine kavuşacaktır.)

(Gadab [kızgınlık] zamanında, yumuşak davrananı Allahü teâlâ çok sever.)

(Sert olana karşı yumuşak davrananı ve zulüm yapanı affedeni ve kendisini mahrûm bırakana ihsân yapanı ve kendisini aramayanı ziyâret edeni, Allahü teâlâ yüksek derecelere kavuşturacak ve Cennette köşkler ihsân edecektir)

(Kahraman, güreşte, yarışta kazanan değildir. Gadab zamanında, nefsine hâkim olandır.)

(Güler yüzle selâm verene sadaka sevâbı verilir.)

Güler yüzlü olmak sadakadır (Din kardeşini güler yüzle karşılamak ve emr-i ma'rûf yapmak ve nehy-i anilmünker yapmak ve din bilgileri unutulduğu, dalâletin [dinsizliğin] yayıldığı zamanda, bir kimseyi dalâletten kurtarmak ve yollardan, meydanlardan taş, diken, kemik ve çöpleri kaldırmak ve susuz kalanın su kabını doldurmak, hep sadakadır.)

(Cennette, dışardan içerisi ve içerden dışarısı görülen köşkler vardır. Bunlar, tatlı sözlü olanlara ve açları doyuranlara ve herkes uykuda iken namaz kılanlara verilecektir.)

Allahü teâlâ, hepimize bu hadîs-i şerîflere uymak nasîb eylesin.

Hâli, hareketleri bunlara uyan kimse, Allahü teâlâya, çok şükür eylesin. Hâli uymayan da, bu hadîs-i şerîflere uymak için, Allahü teâlâya yalvarsın! Hâli uygun olmayanın kusûrunu anlaması da, büyük bir ni'mettir. Kusûrlu olduğunu anlamayan, bunun için üzülmeyen kimsenin dîni, îmânı zayıf olduğu anlaşılır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 NİSAN 1997 · KAYIT 11188

Başarılı olmanın sırrı

Bir erkeğin, hanımı, çocukları, kendisine hayır duâ etmiyorlarsa, işinde başarılı olması mümkün değildir. Bunun için, “Her başarılı erkeğin arkasında başarılı bir kadın vardır” demişlerdir.

Başarılı olmanın sırrı evden geçer. Kişi evini idârede başarılı değilse, ağzıyla kuş tutsa, işinde de başarılı olamaz. Başarılı olsa bile, bu, devamlılık arzetmez. Sabah evinden çıktıktan sonra, hanımı, çocukları, kendisine hayır duâ etmiyorlarsa, yaptığı işinin bereketi olmaz. İşinde başarılı olması mümkün değildir. Bunun için, “Her başarılı erkeğin arkasında başarılı bir kadın vardır” demişlerdir.

İşinde sıkıntısı olan, belli bir başarı grafiği sağlayamamış kimseleri araştırdığınız zaman, muhakkak aile geçimsizliği görülür. Ev idâresi, devlet idâresinden daha zordur. Osmanlı şehzâdelerine, küçük yaşlarda devlet teslim edilmiş, fakat, belli bir olgunluğa gelmeden evlendirilmemişlerdir.

Marifet iltifaata tâbidir Erkek evlenmeden önce hanımına iltifat etmesini öğrenmelidir. Bir kadını almadan önce övmek, iltifat etmek iş değildir. Hüner, aldıktan sonra iltifat edebilmektir. Hanımını takdir etmek, evliliğin sigortası, güvenlik teşkilâtıdır.

Huzur içinde yaşamak istiyorsanız, dünyanın en çekici, en becerikli kadını ile evlendiğinizi, hanımınızın yanında itiraf ediniz! Pişirdiği yemeği beğenmediğiniz zaman, nasıl oldu da her zamanki yüksek kaliteyi tutturamadın, diye sorunuz. Bu nasıl yemek, demeyiniz. Böyle hareket ederseniz, hanımınız sizin için hiçbir fedâkârlıktan kaçınmayacaktır.

Her fırsatta hanımınıza ufak tefek hediye götürünüz. Evet, gerçekten bunları yapmak lâzım diye düşünüp geçmeyiniz. Mutlaka yapınız. Eğer erkekler hanımlarını takdir etmeyi bilselerdi, birçok yuva yıkılmazdı.

Hangi kadın, kendisini takdir etmekten âciz bir erkeğe bağlanmaktan mutlu olur ki? Eskiden, üzeri kapaklı, sahan denilen bakır yemek tabakları vardı. Hepsinin kapağı olurdu. Yemekler kapalı olarak sofraya gelirdi. Her zaman çeşit çeşit lezzetli yemekler yapan bir kadın, bir gün sofraya üzeri kapaklı tabak bırakır.

Yemek sırası ona gelince, evin erkeği, sahanın kapağını kaldırdığında, saman ile dolu olduğunu görüp küplere biner. Hanımına bağırır:

- Ben hayvan mıyım ki, önüme saman koyuyorsun? Sen beni ne zannettin?

Hanımı cevabı yapıştırır:

- Hayvan olup olmadığını nasıl anlıyayım ki? Bugüne kadar bu kadar leziz yemekler önüne koydum, bir defa olsun, teşekkür ettin mi? Hanım yemek çok güzel olmuş, Allah râzı olsun, eline sağlık dedin mi?

Erkek insaf ehliymiş ki, hatâsını anlamış, hemen sesini kesmiş. Hanımından özür dilemiş. Ondan sonra da, alışmadığından, zorlanarak da olsa, teşekkür etmeye başlamış. Bir müddet sonra da tabiî hâlde teşekkür etme melekesine sahip olmuş.

Evdeki bir sıkıntının sebebi de, yerli yersiz müdâhaledir. Kişi kendi işini bırakıp, başkasının işine karışırsa, evde de toplumda da anarşi çıkar. Evin düzeni, eşyaların yerleştirilmesi kadının işidir. Kadın bunu en iyi şekilde, en düzgün şekilde yaptığına inanır.

Ev işinde müdâhale etmemeli Bu düzen, bizim anlayışımıza, zevkimize uymayabilir. Madem ki, bu iş onun işidir, bizim müdâhalemiz yersiz olur. Onun çalışma şevkini kırar. Koltuk, pencerenin yanında değil de, kapının yanında olsa ne olur? Misâfirler geldiğinde, koltuk, benim yerim burası değil, evin kültürsüz hanımı beni yanlış yere koydu diye bağıracak değil ya.

Eğer evin hanımı, onu, yanlış bir yere koymuş olsa bile, ona akıl veren çok olur, kısa zaman sonra, koltuk gerçek yerini bulur. Fakat biz tenkitçi olmaktan, yapılan şeyi beğenmemekten kurtulmuş oluruz.

Evdeki sıkıntıların, huzursuzluğun biri de, sen haksızsın, ben haklıyım münâkaşasıdır. Bir münâkaşayı kazanmanın en iyi yolu o münâkaşaya hiç girmemektir. Her on münâkaşadan dokuzunun, tarafların, kendi düşüncelerine daha çok bağlanmasına sebep olduğu tespit edilmiştir.

Kazandığınızı zannettiğiniz münâkaşada, hanımınızın yanındaki i'tibârınızı kaybettiğinizi unutmayın. Çünkü gururu incinmiştir. Şüphesiz onun gururu, sizin fikirlerinizden çok önemlidir. Kendi isteği ile birşeye inanmayan kadın, size cevap veremese de, kendi düşüncesinden vazgeçmiş sayılmaz. Sadece vazgeçmiş görünür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 NİSAN 1997 · KAYIT 11189

Asrımızın en etkili silahı

Başkasına tebessüm etmek, güleryüz göstermek, onu ilgiyle dinlemek ona değer vermektir. Kişi, kendini ön plâna çıkarmadığı sürece sevilir, her zaman ben demeye başladığı zaman sevimsizleşir.

Sevgi, güleryüz, tebessüm, insanların en güzel özelliklerindendir. Ayrıca bu, insanı diğer canlılardan ayıran bir alâmettir. Bu özelliklere sahip insanlar, her devirde sevilmişler, sayılmışlardır. Her devirde bu vasıflar, rahat ve huzur için tavsiye edilmiştir.

Hele herkesin, infilâk etmeye hazır barut fıçısına döndüğü zamanımızda, bu hasletler daha da önem kazanmıştır. Asrımızda, insanlara faydalı olmak için, en etkili bir silah hâline gelmiştir.

Başkasına tebessüm etmek, güleryüz göstermek, onu ilgiyle dinlemek ona değer vermektir. Kişinin kendi benliğini ikinci plâna atıp, karşısındakinin kişiliğini ön plâna çıkarmak demektir. Kişi, kendini ön plâna çıkarmadığı sürece sevilir, her zaman ben demeye başladığı zaman sevimsizleşir.

Herkes, ben ben derse...

Yapılan bir araştırmada, telefon konuşmalarında, en çok kullanılan kelime, “ben” olarak tesbit edilmiştir. 1000 konuşmada, tam 8880 defa “ben” kelimesi geçmiştir. Çünkü herkes, “Ben! Ben! Ben!” diyor. Bu kadar insanın benliğini ortaya attığı bir zamanda, kendi kişiliğini ikinci plâna itmek, çok kıymetli bir davranıştır.

İlk atak bizden olması lâzım. Asık suratlı bir yakınınız mı var? Her gördüğünüzde, her karşılaştığınızda, onunla mutlaka ilgilenmeniz, güleryüzle onun hâl hatırını sormanız lâzım. Bir müddet sonra, onun da, zoraki de olsa tebessüm ettiğini görürsünüz. Daha sonraları bu tebessümler, kendiliğinden tabiî bir hâl alacaktır. Hakîkî dostluklar, tebessümle, ilgi ile ortaya çıkar. Hakîkî dostlar beklemekle, emek sarfetmeden kazanılmaz. Başkaları ile ilgilenmeyen insan, hayatta dostsuz kalmaya, bunun için de dâimâ büyük güçlüklerle karşılaşmaya mahkûmdur.

Faydalı bir insan olmak istiyen, insanlarla ilgilenmek zorundadır. Cemiyetten uzak insan, toplum ile kaynaşamaz. Toplumdan kendini tecrit edeni, toplum da tecrit eder. Zamanımızdaki ilişkiler, menfaat ilişkisi olduğu için, samimî bir ilgi, karşımızdakine çok te'sîr eder. Bir arkadaş anlattı:

"Üniversitede öğretim üyesi bir tanıdık var. Zaman zaman büroma uğrar, iş görüşmesi yaparız. Bir gün bulunduğu üniversitede işim vardı. Gelmişken bir de ona uğrayayım, dedim.

Hiç beklemediği bir zamanda, beni karşısında görünce, ilgilendi, İkrâmlarda bulundu. Fakat görüşmemiz resmiyet içinde geçiyordu. Sonra, size nasıl yardımcı olabilirim, dedi. Ben, teşekkür ederim, sizinle bir işim yok, ziyâretinize geldim, dedim. Az sonra aynı soruyu tekrar sordu. Ben yine teşekkür ettim. Sırf ziyâret için geldiğime bir türlü inanamamıştı. Bir angarya iş bekliyordu. Neticede hiçbir ricada bulunmadan kalkınca, bir anda tavrı değişti. Resmî görüşme hemen samimî bir havaya girdi. Tekrar oturtup, ikinci ikrâmda bulundu. Daha geniş hâl hatır sordu.

Anladım ki, her gelen mutlaka bir iş için geliyordu. Belki de ilk defa böyle bir ziyâret ile karşılaşıyordu. Bundan sonraki görüşmelerimizde artık resmiyet kalktı, samimî dostluk başladı. İnanıyorum ki, bundan sonra iş için gitsem de, memnuniyetle işime yardımcı olur."

Menfaate dayalı dostluk olmaz Bu arkadaşın anlattıklarından da anlaşıldığı gibi, dostluk menfaat üzerine kurulursa, resmiyetten öteye geçmiyor. Fakat menfaatsiz başlayan dostluklara daha sonra menfaat de karışsa, dostluk zarar görmüyor. Görüştüğümüz kimselerle, sadece iş için değil, onunla ilgilenmek, hâl hatırını sormak maksadıyla da görüşmemiz lâzımdır. Sadece menfaat görüşmesi olursa, bir müddet sonra menfaat de kesilir, dostluk da. Görüşmeler menfaat üzerine bina edilmez ise, hem dostluk hem de menfaat devam eder. En az üç defa menfaatsiz ziyâret edelim ki, bir defa ricada bulunma hakkımız olsun.

Bugün insanlar iki şeyi kaybettikleri için büyük sıkıntı içindeler. Kaybedilen bu iki şeyi bulup, hayata geçiren başarılı olur. Evinde, işinde, çevresinde i'tibârı olur. Bu iki şey; i'timâd ve sevgi'dir. Bu iki unsur varsa, cemiyetin yapısı sağlam olur. Sarsıntılardan etkilenmez. Birbirine güvenmeyen, birbirini sevmeyen, birbiri ile ilgilenmeyen toplum, ufak bir sarsıntıda büyük yara alır. Böyle bir toplumda huzur, emniyet sağlanamaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 NİSAN 1997 · KAYIT 11190

Sevimsizleştiren şeyler

İnsanî ilişkilere, samimiyete set vuran hâllerden kaçınmalıdır. İnsanları birbirinden uzaklaştıran şeylerin başında, câhillik, inatçılık ve saygısızlık gelir.

Öyle dostlarımız, arkadaşlarımız vardır ki, telefonda bile sesini duysak, elimizde olmadan birden rahatlarız. Onun sevgi dolu şen şakrak sesi, bizim bütün dertlerimizi, sıkıntılarımızı unutturur. Peki biz niçin öyle değiliz? Niçin başkalarını rahatlatamıyoruz? Bizi sevimsizleştiren şeyler nelerdir? Niçin dost kazanamıyoruz?

Dost elde etmek istiyorsak, herkese samimî davranmak zorundayız. Telefonla konuşurken bile muhatabımız, ses tonumuzdan, bu konuşmadan ne kadar mutlu olduğumuzu anlamalıdır. Ona değer vermemiz, onu bize samimî olarak yaklaştıracaktır.

Sevilen insan...

Sevilen insanların yüzünden tebessüm eksik olmaz. Hemen söyliyelim ki sırıtmak başka, tebessüm başkadır. Sıcak bir gülümsemeden herkes hoşlanır; sırıtmadan ise herkes nefret eder. Sırıtma insanı kızdırır.

Bu kaideler ailede, dost kazanmakta geçerli olduğu gibi, iş hayatında da geçerlidir. Gülümsemeyi bilen bir lise mezunu, asık suratlı bir üniversite mezunundan daha başarılı olur. Ba'zıları, benim mizacım böyle, güleryüzlü olamam, der. Hayır, kişi istediği takdirde bunu pek âlâ yapabilir. İşte örneği:

"20 yıllık evliyim. Hanıma güzel bir söz söylediğimi hiç hatırlamıyorum. Herhalde beni gülerken de hiç görmemiştir. Tanıştığım bir arkadaşımın güleryüzü, hanımına karşı davranışı beni çok etkiledi. Arkadaşa, ben de senin gibi olabilir miyim, diye sordum. Tabiî olursun, dedi. Her aynaya bakışında, yüzüne dikkatlice bak! Asık suratlı kimse sık sık aynada suratına bakarsa, bunun ne kadar kötü bir şey olduğunu görür, demişti. Gerçekten asık suratlılık ne kötü bir şeymiş. Gülümsemeye karar verdim. Bir gün kendimi zorlayarak, kahvaltıda hanımıma gülümseyerek, sabah şerîfleriniz hayırlı olsun, dedim. Şaşırmadı, şok geçirdi. Evim mutluluğa boğuldu. Artık gündelik hayatta karşılaştığım herkese gülümsüyorum.

Onlar da bana gülümsüyor. Gülümseyerek insanlara daha çabuk ulaşıyorum. Onları daha çabuk iknâ ediyorum. Daha başarılı oluyorum. Gülümseme kararım, başka kötü huylarımı da değiştirdi. Gülümseyince, insanları tenkite yer kalmıyor. Başkalarının dünyası da size çok çabuk ve net olarak açılıyor. Kısacası ben artık gerçekten kazançlıyım. Çünkü mutluyum."

Dünyada herkes mutlu olmak ister ve mutluluğun peşinden koşar. Fakat, mutlu olan azdır. Mutluluğun, yapılan iş ile de doğrudan ilgisi yoktur. Fakat, yaptığımız iş hakkındaki kanaatimizin yakından ilgisi vardır. Ne kadar önemli olursa olsun, siz, yaptığınız işi beğenmiyor, zevk almıyorsanız mutlu olamazsınız.

Aynı işi yapan iki kişiden birinin mutlu, diğerinin mutsuz olmasının sebebi, kanaatlerindeki farklılıktır. Mutluluğun zenginlikle, fakirlikle de doğrudan bağlantısı yoktur. Zengin muhitlerinde çok kederli, bıkkın çehreler görüldüğü gibi, fakir semtlerde boğaz tokluğuna çalışan neş'eli ve güleryüzlü nice insanlar vardır.

Kişi zengin olsun, fakir olsun, her ne iş yaparsa yapsın, mevcut durumunu kabûllenmelidir. Kendini memnun edecek şeyler bulmalıdır. İnsanlar zenginlikte kendilerini geçmiş olanlara bakıp üzülecekleri yerde, kendilerine yetişemeyeceklere, kendisinden aşağıda olanlara bakıp rahatlasalar ne iyi olur!

Câhillik, inatçılık ve saygısızlık İnsanî ilişkilere, samimiyete set vuran hâllerden kaçınmalıdır. İnsanları birbirinden uzaklaştıran şeylerin başında, câhillik, inatçılık ve saygısızlık gelir. Bu üç özellik bulunan kimsenin, sevilmesi, dost edinmesi mümkün değildir. İşinde de başarılı olması mümkün değildir.

Bu üç vasıf bulunan kimsenin âhıretinin ma'mûr olması da mümkün değildir. Bunlar insanı küfre, îmânsızlığa götürür. Kısacası hem dünyası, hem de âhıreti kararır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 NİSAN 1997 · KAYIT 11191

Dost kazanmanın yolları

Hiç kimse, gülümsemenin getireceği faydaları reddedecek kadar zengin değildir. Hiç kimse de gülümsediği için fakir düşmez. Gülümseme korkaklara güç,

kederlilere neş'e, hastalara sıhhat verir.

Dost kazanmanın alfabesi tebessümdür, güleryüzdür. Bunun bize bir külfeti de yoktur. Biri ile karşılaştığımızda, ona tebessüm etmemiz, gülümsememiz, bize hiçbir masraf açmaz. Masrafı olmadığı gibi, bu kadar basit bir sermâye ile elde edebileceğimiz kazancın sınırı yoktur.

Hiç kimse, gülümsemenin getireceği faydaları reddedecek kadar zengin değildir. Hiç kimse de gülümsediği için fakir düşmez. Gülümseme korkaklara güç, kederlilere neş'e, hastalara sıhhat verir. Gülümseme yorgunları dinlendirir.

Gülümseme satın alınamaz. Onu ancak, birisi bize, gönül rızâsı ile verebilir. İçten gelmeyen bir gülümsemenin de kimseye faydası olmaz.

Güleryüzlü olmak Size gülümseyemeyen birisine rastlarsanız, siz gülümsemenizi esirgemeyiniz. Çünkü gülümsemeye en çok ihtiyacı olanlar, gülümseyemeyenlerdir. Yalnız fotoğraf çektirirken değil, fotoğraf çekerken de gülümseyiniz.

Güleryüzlü olana sadaka sevâbı verilir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Selâm verirken güleryüzlü olana, sadaka verenlerin kavuştukları sevâblar verilir.)

(Din kardeşine karşı güleryüzlü olmak, ona iyi şeyleri öğretmek, kötülük yapmasını önlemek, yabancı kimselere aradığı yeri göstermek, hep sadakadır.)

Dost kazanmanın ikinci yolu, tanıdıklarımıza ismiyle hitap etmektir. Bir insanla uzun zaman görüşmeyip, karşılaştığımızda ona ismi ile hitap etmek büyük bir iltifat kabûl edilir. Fakat yanlışlık yapmamalıdır. İsmi yanlış hatırlarsak veya yanlış telaffuz edersek, bu zararlı olabilir. Kişi yeterince önemsenmediğini düşünüp gücenebilir.

Dost kazanmanın üçüncü yolu, karşısındakini dinlemesini bilmektir. Dinleyen birisini bulduğunda, konuşmasını sevmeyenimiz yoktur. Birisini dikkatle dinlemek kadar büyük iltifat yoktur. En sert, en saldırgan tenkitçiler bile, sabırlı ve sevimli bir dinleyici karşısında yumuşarlar. Birçok insan, dikkatle dinlemeyi bilmediğinden iyi bir intiba bırakmaz.

Eğer hiç sevilmemenin, alay konusu olmanın, hattâ nefret edilmenin bir yolunu bulamamışsanız, bunun kolayı var: Hep kendinizden bahsedin. Karşınızdaki insanın ağzına lafını tıkayın. Susturun gitsin.

Lafı muhatabının ağzından alıp, hep kendine getiren kimseler okumuş, birkaç üniversite bitirmiş olabilirler. Fakat ne kadar okumuş olurlarsa olsunlar, bunlar câhil sayılır. Çünkü, iyi konuşan biri olmak için, iyi dinleyen birisi olmak gerekir. İlgi görmek için ilgilenmeliyiz. Başkalarına da kendilerinden bahsetme imkânı vermeliyiz.

Konuştuğunuz kişinin, kendisi ile daha fazla ilgili olduğunu unutmayın. Çin'de açlıktan yüzbin kişinin ölmesi, hiç kimse için ayağına batan dikenden daha önemli değildir. Evdeki kırılan bir cam, bir insanı, Amerika'daki depremden daha çok ilgilendirir.

Görüştüğümüz kimsenin, ilgi sahasındaki konular hakkında bilgimiz yoksa, bunu araştırıp öğrenmeliyiz. Bir insanın gönlünü kazanmak için, onun ilgilendiği konuları konuşmanın, çok etkili olduğunu unutmamalıyız.

İnsanları sevindirmek için İnsanları sevindirmek için mutlaka bir çıkarımız olması gerekmez. Biliyoruz ki, veren el, alan elden daha hayırlıdır. Yine biliyoruz ki, dünyada sosyal ilişkilerin en önemli kaidesi şudur: Başkalarının bize nasıl davranmalarını istiyorsak, biz de onlara öyle davranmalıyız. İltifat kelimelerini dilimizden eksik etmeyelim. "Allah râzı olsun", "Size sıkıntı verdiğim için özür dilerim", "Rica ederim", "Lütfen", "Teşekkür ederim", "Ne kadar anlayışlısınız" gibi, söylenmesi hiç de zor olmayan kelimelere dilimizi iyice alıştırmalıyız. Bunlar, karşımızdaki insana, kendisine değer verildiğini düşündüreceği gibi, bizim de kibar, nazik, terbiyeli biri olduğumuzu gösterir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 NİSAN 1997 · KAYIT 11192

Akîka kesmenin önemi

Çocuklar için mutlaka akîka kesmelidir. Hattâ küçük iken akîkası kesilmemişse, kişi, kendisi için de akîka kesmelidir. Akîka hayvanı ve bedeli ilim tahsili gören talebelere verilirse, müstehab sevâbının yanında ilim yayma, cihâd sevâbı da alınır.

Akîka, çocuk ni'metine karşılık, Allahü teâlâya şükretmek niyeti ile hayvan kesmektir. Çocuğa yedinci günü isim koymak ve saçını tıraş ettirip, saçının ağırlığı kadar, erkek için altın veya gümüş, kız için gümüş sadaka vermek ve kendi malından, erkek için iki, kız için bir akîka hayvanı kesmesi, Hanefî'de

müstehabdır. Peygamber efendimiz, (Erkek çocuğa iki, kız çocuğa bir akîka kesin!) buyurdu. Akîka, çocukları belâlardan ve hastalıklardan korur. Kıyâmette, ana-babaya ayrı bir şefâ'at eder.

Akîka hayvanı, kurbanlık hayvan gibi olmalıdır. Her zaman kesilebilir. Kurban bayramında da kesilebilir. Hayvan bulmak, kestirmek bayramda daha kolay olduğu için, bayramda kesmek daha rahat olur. Resûlullah efendimiz nübüvvetten sonra, kendisi için akîka kesmiştir.

Etinden herkes yiyebilir

Akîka hayvanının etinden, kesen yiyebilir ve pişmiş veya çiğ olarak zengin, fakîr herkese verebilir. Hicretin sekizinci yılında İbrâhim dünyaya gelince, yedinci günü, Resûlullah efendimiz İbrâhim'in başını tıraş ettirip, saçının ağırlığı kadar gümüş sadaka verdi ve akîka olarak iki koç kesti. Saçlarını gömdü.

İmkânı olanlar, çocukları için mutlaka akîka kesmelidir. Küçük iken kesilememiş ise, âkıl ve bâlig olduktan sonra da akîka kesilebilir. Hattâ küçük iken akîkası kesilmemişse, kişi, kendisi için de akîka kesmelidir. Akîka hayvanı ve bedeli ilim tahsili gören talebelere verilirse, müstehab sevâbının yanında ilim yayma, cihâd sevâbı da alınır.

Adak hayvanı da böyledir. İlim tahsil eden talebelere veya ilim tahsili ettiren hayır kurumlarına vekâlet yolu ile verilirse, hem vâcib sevâbı alınır, hem de ilim yayma sevâbı alınmış olur. Adak, bir ibâdettir. Bir isteğe, dileğe kavuşmada çok te'sîrli bir yoldur. Allahü teâlâ yaptığı bu ibâdet hürmetine o dileğini yaratır. Bunun için sık sık adakta bulunmalı, sadaka vermeli, hayır hasenat yapmalıdır.

Verilen yardımlar, bağışlar aynı zamanda birer sadakadır. Sadaka, yapılan her iyilik ise çeşitli belâları önler. Sadakanın fazîleti çoktur. Sadaka verenin malının bereketi artar. Az malı çok iş görür. Hadîs-i şerîfte, (Gizli-açık çok sadaka verin ki rızkınız bollaşsın, yardıma mazhâr olasınız ve duânız kabûl edilsin) buyuruluyor.

Malı çok olup da zekât, sadaka vermiyen kimse, sıkıntı içinde yaşar. Hadîs-i şerîfte, (Gerçek fakîr, malı olduğu hâlde sadaka vermiyendir) buyuruluyor. Az da olsa vermeye alışmalıdır!

Akîka, kazâlardan belâlardan korur İlim tahsili yapılan yerlere gerek akîka şeklinde, gerekse doğrudan yardım, sadaka şeklinde yapılan yardım, insanı kazâlardan, belâlardan korur. Dünyada, sıhhat ve âfiyet içinde bir ömür sürmeye sebep olur. Ayrıca farz olan cihâd ve ilim yayma sevâbına kavuşulur. Böylece

yardım yapan kişi, hem dünyada hem de âhırette çok büyük ni'metlere kavuşmuş olur. İlim yaymanın sevâbını sevgili Peygamberimiz şöyle ifâde buyuruyor:

(Bütün ibâdetlere verilen sevâb, Allah yolunda gazâya verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Gazânın sevâbı da, emr-i ma'rûf ve nehy-i anilmünker ya'nî dînin emir ve yasaklarını yayma sevâbı yanında, denize göre bir damla su gibidir.)

İhlâs Vakfı, Öğrenci Yurtlarında binlerce üniversiteli fakîr öğrenci ve bilhassa Türk dünyasından gelen muhtâç öğrencileri barındırmaktadır. Onların et ve gıda ihtiyâcı için vekâlet alarak, akîka ve adak hayvanlarının kesilmesini ve etlerinin ilim talebesi olan bu öğrencilere verilmesini temin etmektedir. Bu sebeple çocuklarının ve kendilerinin akîka hayvanını alıp kesmek ve yurtlarda kalan öğrencilere vermek isteyenler, İhlâs Vakfı idârecilerine vekâlet verebilir. Böylece hem akîka sevâbı, hem de ilim yayma sevâbı hâsıl olur.

İhlâs Vakfı genel merkezinin telefonu: (0212) 5139900 (20 hat), (0212) 511 66 73; faks: (0212) 513 68 57

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 NİSAN 1997 · KAYIT 11193

Tefecinin evliyâ olması

Yâ Rabbî! Ben çok günâhkârım. Fakat senin magfiretin sonsuzdur. Dilediğini yaparsın! Ben ancak sana sığınırım! Yâ Rabbî, boynumu büküp sana teslim oldum! Beni affet!

Evliyânın büyüklerinden olan Habîb-i Acemî hazretleri, önceleri çok zengin idi ve tefecilik ile uğraşırdı.

Birgün evinde et pişirirken, birisi gelip, "Allah rızâsı için bir sadaka" dedi. Gelen kimse, gerçekten ihtiyâç sahibi birisi idi. Kapı yüzüne kapatılınca, üzgün bir şekilde oradan ayrıldı.

Habîb-i Acemî, bir müddet sonra, ocaktaki çömleği indirince, içindeki etin, tamamen kan ve irin hâline geldiğini gördü.

O güne kadar yaptıklarından pişmanlık duyup, tevbe etti.

Hasan-ı Basrî hazretlerine talebe olmak üzere yola çıktı. Yolda giderken sokakta oynayan çocuklar, kendisini görünce:

- Çekilin! Çekilin, tefeci Habîb geliyor! Ayaklarından kalkan toz üzerimize gelir, biz de onun gibi bedbaht oluruz, diyerek kaçmaya başladılar.

Tevbe samimi olunca...

Hasan-ı Basrî hazretlerinin evine gidip, huzûrunda tevbe-i nasûh etti. Elini öpüp talebesi oldu. Hocasının huzûrunda şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Ben çok günâhkârım. Fakat senin magfiretin sonsuzdur. Dilediğini yaparsın! Benim derdime ancak sen dermân olursun! Ben ancak sana sığınırım! Yâ Rabbî, boynumu büküp sana teslim oldum! Beni affet!

Sonra evine gitmek için yola çıktı. Yine o çocukların yanından geçiyordu. Bu sefer aynı çocuklar dediler ki:

- Çekilin! Çekilin! Üzerimizdeki tozlar tevbekâr Habîb'e bulaşmasın! Bulaşırsa Allahü teâlânın sevgili kulunu üzmüş oluruz.

"Söyleyene değil, söyletene bak" düstûrunca, çocukların bu söz ve hâlleri onu çok duygulandırdı ve dedi ki:

- Yâ Rabbî, tevbemi kabûl edip, beni iyilerden eylediğin için, sana sonsuz şükürler olsun.

Daha sonra, her tarafa tellâllar gönderip:

- Her kimin Habîb'e borcu varsa, bunları helâl etti. Aldığı fâizleri de geri verecektir. Alacağı olanlar da gelsin paralarını alsınlar, diye bağırttı.

Servetinin hepsini fakirlere dağıttı. Sonra da Fırat nehrinin kenarına bir kulübe yapıp, burada ibâdetle meşgûl oldu. Hac zamanı bir âile gelip kendisine dedi ki:

- Biz hacca gidiyoruz. Size bir miktar para bırakıyoruz. Uygun bir ev bulursanız bize satın alırsınız.

Sonra hacca gitmek üzere yola çıktılar. Bu sırada Basra'da çok kıtlık vardı. Habîb-i Acemî hazretleri, râzı olacaklarını bildiği için, ev için bırakılan paranın hepsi ile gıda maddesi alıp, ihtiyâç sahiplerine dağıttı.

Bir müddet sonra, hacca giden âile dönüp dediler ki:

- Biz hacdan döndük. Bizim için ev almışsanız evimizi, almamışsanız paramızı isteriz.

Habîb-i Acemî hazretleri buyurdu ki:

- Size ev değil, köşk satın aldım. Öyle bir köşk ki, bahçesinde ağaçlar, meyveler, nehirler vardır.

Köşkümüze kavuştuk Adam çok sevinip durumu hanımına anlattı. Hanımı hemen görmek isteyince, Habîb-i Acemî hazretleri kendilerine buyurdu ki:

- Sıkıntılı zamanda, fakirlerin ihtiyâçlarını giderenlere Cennette köşkler vereceğini, Allahü teâlâ va'detmektedir. Ben sizin paranızla Cennetten köşk aldım.

Bunun üzerine onlar da râzı oldu.

Bir müddet sonra, karı-koca ikisi de vefât etti.

Onlar rü'yâda yakınlarına görünüp dediler ki:

- Habîb-i Acemî hazretlerinin bize müjdelediği köşklere kavuştuk.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 NİSAN 1997 · KAYIT 11194

Gösterişten kaçınmak

Kim, güzel birşey meydana çıkarırsa, onun sevâbı kıyâmete kadar devam eder. Kim de, kötü bir âdet ortaya çıkarırsa, kıyâmete kadar o ameli işleyenlerin günâhı, ilk çıkarana da yazılır.

İbâdetleri Allah rızâsı için yapmalıdır. İhlâsla, Allah rızâsı için yapılmıyan ibâdetlerin âhırette faydası olmaz. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Âhir zamanda birtakım insanlar meydana çıkar. Dünya menfaatleri için dinlerini terkederler. Dilleri şekerden tatlıdır. Kalbleri canavar gibidir. Allahü teâlâ buyurdu ki: "Benim için değil de, dünya menfaatleri için ibâdet edenlere, öyle büyük belâlar, musîbetler göndereceğim ki, içlerinde bulunan akıllı ve hikmetli kişiler de şaşıracaklar.")

Biri gelerek Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah, ben amel işliyorum. Bunu gizliyorum. Fakat, ba'zıları gizlememe rağmen bunu öğreniyorlar. Acaba böyle amelde ecir, sevâb var mıdır?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Sana bir gizlilik sevâbı, bir de aleniyet sevâbı vardır.

İbâdetlerde niyetin önemi İbâdetlerde niyet önemlidir. Gösteriş niyetiyle değil de, Allah rızâsı için yapılır, fakat başkaları bunu fark ederse, onlara iyi örnek olur. Onların da, o ibâdeti yapmaları için teşvîk olur. Bunun için iki ecir, sevâb almış olur.

Başka bir hadîs-i şerîfte de buyuruldu ki:

- Kim, güzel birşey meydana çıkarırsa, onun sevâbı kıyâmete kadar devam eder. Bu güzel işi işliyenlerin sevâbına, o kimse ortak olur. Kim de, kötü bir âdet ortaya çıkartırsa, kıyâmete kadar o ameli işleyenlerin günâhı, ilk çıkarana da yazılır.

Yine bir hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Melekler, insanların yaptığı bir ameli Allahü teâlâya arz ettiklerinde, Allahü teâlâ şöyle buyurur:

- Siz, benim kulumun yaptığı amelin, ancak görünüşüne bakarsınız. Onun içini, esas maksadını bilemezsiniz. Bu kimse, bu ameli benim rızâm için yapmadı. Onu Cehennemlik yazınız!

Melekler, yine başka bir kulun amelini alıp götürürler. Amelin görünüşüne bakarak, ameli küçümserler. Allahü teâlâ bunlara bildirir ki:

- Siz, yapılan amelin görünüşüne bakarsınız. Esas maksadı bilemezsiniz. Küçümsediğiniz bu amel, sırf benim rızâm için yapılmıştır. Onu Cennetlik yazınız!)

Bunlardan anlaşılıyor ki, ihlâs ile yapılan az bir ibâdet, riyâ, gösteriş ile yapılan çok amelden faydalıdır. Allahü teâlâ ihlâs ile yapılan ibâdeti kat kat çoğaltır. Âyet-i kerîmede meâlen, (Allah şüphesiz zerre kadar haksızlık yapmaz, zerre kadar iyilik olsa onu kat kat artırır ve yapana büyük ecir verir) buyurulmuştur.

Riyâ, gösteriş için ibâdet yapan kimsenin hâli, para kesesine çakıl taşı doldurup, çarşıya çıkanın hâline benzer. Onu görenler, “Bu adamın kesesinde ne de çok para var” derler.

Fakat o kesenin, onu görenlerin sarfettiği sözlerden başka, sahibine faydası yoktur. Çünkü, içindekiler ile birşeyler almak istese, kimse, ona birşey vermez. Onunla birşey alamaz. Riyâ için, gösteriş için amel yapanların hâli de buna benzer.

İbâdet Allahü teâlâ için yapılır Bir kimse gelip Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, ben sadaka veriyorum. Bununla Allahın rızâsını kazanmak istiyorum. Aynı zamanda, insanlar tarafından benim hakkımda “hayırlı insan” demelerinden de hoşlanıyorum.

Bunun üzerine şu âyet-i kerîme nâzil oldu:

(Kim ki, Rabbinin rızâsını, O’na kavuşmayı diliyorsa, sâlih, karşılıksız bir amel işlesin ve Rabbine yaptığı ibâdete, hiçbir kimseyi ve hiçbir şeyi ortak etmesin!)

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 NİSAN 1997 · KAYIT 11195

“Kızlarım Allaha emânet”

Yâ Rabbî, Fudayl, hayatta iken, bu iki emânete elinden geldiği kadar baktığını ve şimdi artık bunları sana iâde ettiğini söylememi bana vasiyet etti.

Fudayl bin Iyâd hazretleri, eski hâllerinden tevbe edip, tasavvuf yoluna girdikten sonra, yüksek derecelere yükseldi. Duâları makbûl, tam tevekkül sahibi bir zât oldu.

Yetişkin iki kızı vardı. Vefâtına yakın hanımına şöyle vasiyet etti:

- Vefâtımdan sonra iki kızımı al, Kubeys dağının tepesine çık, ellerini kaldırarak şöyle duâ et: “Yâ Rabbî, Fudayl, hayatta iken, bu iki emânete elinden geldiği kadar baktığını ve şimdi artık bunları sana iâde ettiğini söylememi bana vasiyet etti.”

Bir müddet sonra, vefât etti. Vasiyeti üzerine hanımı, kızlarını alıp bildirilen dağa çıktı. Ellerini kaldırıp, Fudayl hazretlerinin vasiyette bildirdiği şekilde niyâzda bulundu.

Buraya niçin geldiniz?

Tam bu sırada Yemen Hükümdârı, mâiyeti ile beraber oradan geçiyordu. Dağ başında, üç kadını yalnız görünce, merak edip, yanlarına giderek hâllerini sordu:

- Siz burada ne yapıyorsunuz? Buraya niçin geldiniz?

Fudayl hazretlerinin hanımı, durumu anlattı. Sultan, bu kızların babalarının gerçekten sâlih bir kul olduğunu anladı. Tevekkülüne hayran kaldı. Kadına şöyle bir teklîfte bulundu:

- Ben Yemen hükümdârıyım. Yanımda yetişkin iki oğlum var. Bunları evlendirmek için, sâliha kızlar arıyordum. Siz gerçekten temiz bir âileye benziyorsunuz. Kızlarınızı oğullarıma verirseniz, çok memnun olacağım.

Kadın, hükümdârın gerçekten samîmî olduğunu görünce, teklîfini kabûl etti. Orada bulunanların huzûrunda nikâhları kıyıldı. Hep beraber Yemen'e gittiler.

* * * Zamanın sultanı birgün yakınlarına dedi ki:

- Bu şâşâlı hayattan çok sıkıldım. Beni, huzûra kavuşturacak, kalbimi bu sıkıntıdan kurtaracak birinin yanına götürün!

Vezir, sultanı alıp, bir âlimin yanına götürdü. Kapısını çaldıklarında, o kimse sordu:

- Kimsiniz?

- Sultanımız, sizinle sohbet etmeye geldi, kapıyı açar mısınız?

Adam telâşla kapıyı açıp cevap verdi:

- Niçin haber vermediniz? Haber verseydiniz, sultanımızı buraya kadar yormazdım. Ben saraya gelirdim.

Bu durumu gören sultan dedi ki:

- Benim aradığım kimse böyle birisi değil, beni başka yere götürün! Bana Allah dostu lâzım.

Vezir, sultanı bu defa da Fudayl bin Iyâd hazretlerine götürdü. Kapıyı çaldılar.

İçeriden, "Kim o" diye Fudayl hazretlerinin sesi geldi. Vezir cevap verdi:

- Sultanımız sizinle görüşmek, nasîhatlarınızı almak istiyor.

Bunun üzerine Fudayl hazretleri; - Benim sultanla, onun da benimle bir işi yoktur. Beni niçin meşgûl etmek istersiniz? diyerek içeri almak istemedi.

Çok ısrar ettiler. İstemiyerek kabûl etmek zorunda kaldı. Fakat sultanı ve yanındakileri görmemek için kandili söndürdü. Karanlıkta, sultanın eli, Fudayl bin Iyâd hazretlerinin eline değince, buyurdu ki:

- Bu el ne kadar yumuşaktır. Cehennemden kurtulsa bâri.

Amirlik pişmanlıktır Sultan nasîhat istediğinde buyurdu ki:

- Hz. Abbâs, Peygamber efendimizin amcası idi. "Beni bir kavme emîr ta'yîn ediniz" diye bir teklîfte bulununca, Peygamber efendimiz, "Ey Amcam, seni nefsin üzerine emîr ta'yîn ettim" buyurdu.

İnsanın, nefsine hâkim olup, Allahü teâlânın emir ve yasaklarına uyması, bin senelik nâfile ibâdetten iyidir. Peygamber efendimiz, başka bir hadîs-i şerîfte de, “Emîrlik, Kıyâmette pişmanlıktır” buyurdu.

Sonra sultan ağlıyarak yanından ayrıldı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 NİSAN 1997 · KAYIT 11196

Üzmeden anlatabilmek

Zehirli yılandan kaçar gibi, inatlaşmaktan, münâkaşadan kaçınmak gerekir. Münâkaşa, sadece dînî konuları anlatırken değil, ticârette de aynı şekilde zararlıdır.

Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin, bir ihtiyârın abdest aldığını gördüler. Abdesti doğru almıyordu. Böyle abdest sahîh olmaz demenin uygun olmayacağını bildikleri için, yanına giderek dediler ki:

- Mübârek efendim! Birbirimizden daha iyi abdest aldığımızı söylüyoruz. Biz abdest alalım. Hangimizin haklı olduğunu bize bildirir misiniz?

Önce Hz. Hasan, sonra Hz. Hüseyin güzel bir abdest aldılar. İhtiyâr, dikkatle baktı. Sonra, “Evlatlarım, ben abdest almasını şimdi sizden öğrendim” dedi.

İşi münâkaşaya dökmemeli Bu ibretli hâdisede görüldüğü gibi, birisine bir şey öğretmek istiyorsak, hemen, yanlış yapıyorsun, böyle yapılır mı dememelidir. Bu aksi te’sîr yapar, iş inada, münâkaşaya dönüşür. Zehirli yılandan kaçar gibi, inatlaşmaktan, münâkaşadan kaçınmak gerekir. Münâkaşa, sadece dînî konuları anlatırken değil, ticârette de aynı şekilde zararlıdır.

Bir pazarlama uzmanı bakınız ne diyor:

Satış için bir iş yerine uğradığımda, aynı türden iş yapan başka bir firmanın malının daha iyi olduğunu söylediklerinde, hemen didişmeye, münâkaşaya giriyordum. Çıkarken, sattığım malların üstünlüğünü kabûl ettiriyordum veya en azından onları susturabiliyordum. Fakat birşey satamadan elim boş çıkıyordum. Bu epey zaman böyle devam etti. Baktım böyle olmayacak, sonunda hatâmı anladım. Taktik değiştirdim.

Müşteri, başka bir firmanın malını övdüğünde, münâkaşaya girmeden, tercihinizde yanılmamışsınız, isâbetli bir karar vermişsiniz, deyip münâkaşaya hiç girmiyordum. Sonra da kendi malımın üstünlüklerini tanıtmaya çalışıyordum. Böylece satışlarım açıldı.

Münâkaşa ederken, arada bir kazanacağımız zaferler boşunadır. Çünkü hiçbir zaman karşımızdakini samimiyetle teslim alamayız. Şunu hiçbir zaman unutmayalım ki, bir insanı münâkaşa yoluyla mağlup etmeye imkân yoktur.

Dostlarımızın, arkadaşlarımızın ufak tefek münâkaşalarda bizi yenmelerini kabûl ediverelim! Onları kaybedeceğimize, münâkaşayı kaybedelim.

Anlaşmazlıklar münâkaşa ile değil, uzlaşma ile bitmelidir. Uzlaşma da başkasının fikirlerine değer vermek ile sağlanabilir. Bir münâkaşadan galip çıkmanın tek yolu münâkaşadan kaçınmaktır. Bir adama yanlış hareket ettiğini anlatmak kolay değildir. Çünkü onun gururunu, kendine güvenini sarsmış olursunuz. Derhal size cephe alır, yanlışlığın sizde olduğunu savunur.

Hiçbir zaman söze, "Sana bunun doğruluğunu ispat edeceğim" diye başlamamalıdır. Bu, "Senden daha akıllı ve bilgiliyim" anlamına gelir. Böyle bir başlangıç, bir tür meydan okumadır. Karşılık görmekte gecikmezsiniz.

Birşey ispatlayacaksanız, bunu, iddianızı ve niyetinizi belli etmeden yapınız. Öğreniyormuş gibi davranarak öğretiniz. Hatırlamaya çalışıyormuş gibi hatırlatınız.

Söze şöyle başlamalı Söze, "Ben sizden daha başka türlü düşünüyorum. Belki yanılıyorum. Zaten çok defa yanılmışımdır. Meseleyi beraberce bir inceleyelim de yanlışım varsa düzelteyim" şeklinde başlamalıdır. Ya'nî söze, "Yaptığınız yanlıştır, yanlış düşünüyorsunuz" diye başlamayınız. "Acaba yanlış mı yapıyorum? Yanlış mı düşünüyorum?" diye başlayınız.

Yanılmış olabileceğinizi kabûl etmekle hiçbir şey kaybetmezsiniz. Tam tersine, karşınızdaki de bu tevâzudan istifade edip yanıldığını kabûl ediverir. Önemli olan insanlara yanılabileceklerini, yanlış düşünebileceklerini nazik bir şekilde îmâ edebilmektedir.

Herkese, "Yanılıyorsun", "Yanlış düşünüyorsun", "Yok canım böyle de yapılır mı?" gibi kelimeler kullanmaktan uzak durmalıyız. Ba'zan hiçbir direnişte bulunmadan, herhangi bir gerginlik yaşamadan fikirlerimizin değiştiğini farkederiz. Halbuki bize yanıldığımız açıkça söylense direnmeye başlarız.

Fikirlerimizin nasıl oluştuğuna ilgisiz kalırız da, fikirlerimizin yanlışlığı söylendiğinde hemen savunmaya geçeriz. Çünkü bizim esas korumaya çalıştığımız şey fikirlerimiz değil, şahsiyetimizdir.

Kendimizi hiçbir düşünceye derhal itiraz etmemeye alıştırmalıyız. “Şüphe yok ki”, “Muhakkak ki” gibi kesinlik arzeden kelimeler yerine, “Zannederim”, “Aklımda kaldığına göre”, “Tahminime göre” gibi kelimelere dilimizi alıştıralım.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 NİSAN 1997 · KAYIT 11197

Kazancın en hayırlısı

Hadis-i şerîfte buyuruldu ki: “İnsanın yediklerinin en hayırlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yediğidir. Allahü teâlânın peygamberi Dâvüd aleyhisselâm, elinin emeği ile kazanıp yerdi.”

Müslüman, her aldığını, helâl mi, harâm mı olduğunu düşünmeli, harâmsa almamalıdır. Aldığı şeyde hakkı olanlara, hakkını vermeyi, fakîrlere, gariplere yardım etmeyi düşünmelidir.

Çünkü, insanların iyisi, insanlara iyilik edendir. İnsanların kötüsü, insanlara kötülük edendir. İnsan, kazandığına kanâ’at etmeli, Allahü teâlânın taksîmine râzı olmalıdır. (Kanâ’at eden doyar) buyuruldu.

Beş şey, beş şey içinde...

Allahü teâlâ, beş şeyi, beş şey içine koymuştur. Bu beş şeyi alan, içindekine kavuşur:

1- İzzeti, şerefi; ibâdete.

2- Zilleti, sefâleti; günâha.

3- İlmi, hikmeti; çok yememeye.

4- Heybeti, i’tibârı; gece namaz kılmaya.

5- Zenginliği, kimseye muhtaç olmamayı da; kanâ’ate tâbi’ kılmıştır.

Bir hadîs-i şerîfte, (İnsanın yediklerinin en hayırlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yediğidir. Allahü teâlânın peygamberi Dâvüd aleyhisselâm, elinin emeği ile kazanıp yerdi) buyuruldu.

Evliyânın büyüklerinden, İbrahim Ethem hazretlerine dediler ki:

- Falanca yerde bir genç var. Gece gündüz ibâdet ediyor. Vecde gelip kendinden geçiyor.

İbrahim Ethem hazretleri merak ederek, gencin yanına gidip, üç gün misâfir kaldı. Dikkat ettiğinde, söylediklerinden daha çok şeyler gördü. Gencin, böyle uykusuz ve gayretli hâline şaşıp kaldı.

Genci, şeytan aldatmış mıdır, yoksa hâlis ve doğru mudur, anlamak istiyordu. Yediğine dikkat etti.

Lokması helâlden değildi. Yediklerinde, içtiklerinde helâle, harâma dikkat etmiyordu.

- Allahü ekber, bu hâlleri hep şeytandandır, deyip, genci evine da'vet etti.

Kendi helâl lokmalarından bir lokma yedirince, gencin hâli değişip, o aşkı, o arzûsu, o gayreti kalmadı.

Genç, İbrahim Ethem'e sordu:

- Bana ne yaptın? Bende hiçbir hâl kalmadı?

- Lokmaların, yediğin, içtiğin helâlden değildi. Yemek yerken, şeytan da midene giriyordu. O hâller şeytandan oluyordu. Helâl yiyince, şeytan giremedi. Asıl, doğru hâlin meydâna çıktı.

Harâm yemek, kalbi karartır, hasta eder.

Zünnûn-i Mısrî hazretleri buyuruyor ki:

Kalbi kararan kişide dört alâmet bulunur:

1- İbâdetin tadını duymaz.

2- Allah korkusu, hatırına gelmez.

3- Gördüklerinden ibret almaz.

4- Okuduklarını, öğrendiklerini anlamaz, kavrıyamaz.

Ebû Süleymân-ı Dârânî hazretleri buyurdu ki:

"Helâlden bir lokma az yemeyi, akşamdan sabaha kadar namaz kılmaktan daha çok severim. Çünkü, mide dolu olunca, kalbe gaflet basar. İnsan Rabbini unutur."

Helâlin fazlası böyle yaparsa, mideyi harâm ile dolduranların hâli acaba nasıl olur?

Üç temel esas Sehl bin Abdullah-i Tüsterî buyurdu ki: “Yolumuzun esası üç şeydir: Helâl yimek, ahlâk ve amelde Resûl aleyhisselâma tâbi’ olmak ve ihlâs, ya’nî her işi, yalnız Allah rızâsı için yapmaktır.” İbrahim Ethem hazretleri buyurdu ki: “Temiz ve helâl ye de, ister sabaha kadar ibâdet et, ister uyu ve ister, her gün oruç tut, ister tutma!” İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyuruyor ki: “Bu dünya, âhıret yolcularının bir konak yeridir. İnsana burada yiyecek ve giyecek lâzımdır. Bunlar ise çalışmadan ele geçmez. Her an mal kazanmak için uğraşan aldanmıştır. Hem âhıret için hazırlanmalı, hem de dünya ihtiyaçlarını kazanmalıdır. Fakat, bunları da, âhıret yolculuğunda lâzım olduğunu düşünerek kazanmalıdır.” Müslümanın kendinin ve çoluk çocuğunun ihtiyaçlarını helâlden kazanması, kimseye muhtaç bırakmaması, cihâddır. Birçok ibâdetlerden daha sevâbdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 NİSAN 1997 · KAYIT 11198

Kurban kesmek

Kurban; koyun, keçi, sığır, deveden birini, kurban bayramının ilk üç gününde, kurban niyeti ile kesmek demektir. Bir sığırı veya deveyi, yedi kişi ortak olarak da satın alıp kesebilirler.

Mukîm olan, seferde olmıyan, âkıl-bâlig, hür, müslüman erkek ve kadının, ihtiyaç eşyâsından fazla nisâb miktarı malı veya parası varsa, kurban için niyet ederek, belli günlerde, belli bir hayvanı kesmeleri vâcibdir.

İhtiyaç eşyâsı demek, kıymetleri ne kadar çok olursa olsun, bir ev, bir aylık yiyecek, her yıl üç kat elbise, çamaşır, evde kullanılan eşyâ ve âletler, binecek vâsıtası, meslek kitapları ve ödeyeceği borçlarıdır. Bu eşyâların mevcut olması şart değildir. Eğer mevcut iseler, zekât ve kurban için nisâb hesâbına katılmazlar.

Kimler kurban keser?

Ticâret için olmayan, ihtiyacından artan eşyâ, evindeki süs eşyâsı, yere serili olmayan halılar, kullanılmayan fazla ev eşyâsı, san’at ve ticâret âletleri, kurban için ihtiyaç eşyâsı sayılmaz. Bunlar, fıtra ve kurban için, nisâb hesâbına katılır. Tarlasından aldığı mahsûl veya tarlanın, evin, dükkânın, atelyenin, kamyonun bir senelik kirâsı, ne kadar çok olursa olsun, bir yıllık ev ihtiyacını veya aylık geliri,

aylık ihtiyacını ve kul borcunu karşılamıyan kimse, İmâm-ı Muhammed hazretlerine göre, fakîrdir. Fetvâ da böyledir.

İmâm-ı a'zama göre ise zengin sayılır. Çünkü, mülkü olan tarlanın ve bu demirbaş malların değeri, ihtiyacını karşılar ve nisâb kadar da artar. Bunun, kirâyı her alışta, bir miktar ayırıp, biriktirerek kurban kesmesi lâzımdır. Ya'nî, büyük sevâba kavuşması lâzımdır. Fıtra vermez ve kurban kesmezse, İmâm-ı Muhammed'e göre, günâhtan kurtulur.

Görülüyor ki, her iki ictihâd da Müslümanlara rahmettir. Bu hâlde olan kimse, kurban kesmezse, İmâm-ı Muhammed'in ictihâdı, bunu azâbdan kurtarır. Tarlasından hiç mahsûl almayan, kirâya da veremiyen kimse ve ihtiyacından fazla malı olup da, parası bulunmayan erkek veya kadın, İmâm-ı Muhammed'in ictihâdına uyarak kurban kesmezse, günâha girmez.

Aldığı kirâ ile güç geçinen kimse, nisâba mâlik ise, para biriktirip, kurban kesmelidir. Etin hepsini kavurma yapıp, birkaç ay et parasından biriktirerek, gelecek yılın fıtra ve kurban parası olarak saklamalıdır. Böylece, kurban sevâbından mahrûm kalmamalıdır.

Kurban; koyun, keçi, sığır, deveden birini, kurban bayramının ilk üç gününde, kurban niyeti ile kesmek demektir. Bir sığırı veya deveyi, yedi kişiye kadar Müslüman, bâlig kimse, ortak olarak da satın alıp kesebilirler. Bunlara, nâfile kurban, adak veya akîka da ortak edilebilir.

Zenginin satın aldığına, sonradan ortak olmak câiz ise de mekrûhtur. Hiçbirinin hissesi yedidebirden az olmamalıdır. Sekiz kişinin yedi sığırı veya iki kişinin iki koyunu ortak satın almaları câiz olmaz. Çünkü, herbirinin her hayvanda hissesi vardır.

Fâiz olmaması için, eti tartarak, eşit ağırlıkta olarak paylaşmaları lâzımdır. Tartmadan bölüşüp helâllaşmak câiz olmaz. Çünkü taksîmi mümkün olan birşeyde ortak olanların hisselerini ayırmadan önce, hiç kimseye hediye etmeleri câiz değildir.

Kurbanı taksimde kolaylık Altı kişiye et ile birlikte deri veya bacak da verilirse tartmadan paylaşmaları câiz olur. Veya altı kişi yedinciyi; kesmeye, kestirmeye, etini istediği gibi dağıtmaya vekil tayin ederse, vekil kimse kurbanı kesip istediği şekilde, göz kararı dağıtabilir. Aile olarak kesenlerin böyle yapmaları iyi olur. Aynı aileden meselâ, dört kişi bir sığır kesecek ise, içlerinden birine, kurbanını kesmek, kestirmek, etini istediği gibi dağıtmak üzere vekâlet verir. Vekil, dağıtıp

dağıtmamakta, istediği gibi dağıtmakta yetkili olduğu için, kurbanı paylaşmadan da evde kullandırabilir.

Zengin ve fakîr, nezir kurbanlarının etlerinden kendileri yemez ve zekât verilmesi câiz olmayan kimseler de yemez ve zenginlere yedirmez.

Bu günlerde kesmezlerse, bayramdan sonra canlı olarak kendini, eğer satın almamış ise, değerini sadaka verirler. Kesip etini sadaka vermeleri câiz olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 NİSAN 1997 · KAYIT 11199

Kurban kesme günleri

Kurbanını hayır kurumuna vermek isteyen, hayır kurumunda vazîfeli birine, kesmek, kestirmek, etini istediği gibi dağıtmak üzere vekâlet verir. Bu kimse de onun adına keser, etini yurda verir.

Kurban kesen, kendini Cehennemden azâd etmiş olur. Bir hadîs-i şerîfte, (Hasîslerin en kötüsü, [kesmesi vâcib olduğu hâlde] kurban kesmiyendir) buyuruldu.

Resûlullah efendimiz, iki kurban keserdi. Biri kendisi için, biri de ümmeti için idi. Resûlullah için de kurban kesmek müstehabdır ve çok sevâbdır.

Bayram kurbanından başka bir de nezir, adak kurbanı vardır. Filân işim olursa, Allah rızâsı için bir kurban keseceğim diyen kimse, isteği yerine gelince, bunu ilk kurban bayramında kesmesi vâcib olur. Adak yaparken kurban kelimesini söylemeyip de, filân işim olursa, Allah rızâsı için bir koç keseceğim diyen, dileği hasıl olunca, bayramı beklemeden kesebilir. Kurban kelimesi geçtiğinde, mutlaka kurban bayramında kesmesi lâzımdır.

Seferînin kurban kesmesi Seferî olanın ve nezri olmayıp kurban niyeti ile almayan fakîrin bayramda kurban kesmeleri şart değildir. Keserlerse çok sevâb olur. Kurban hayvanını fakîrlere veya hayır, yardım cemiyetlerine diri olarak sadaka vermek kurban olmaz. Kesmek, kan akıtmak şarttır.

Bizzat başında bulunup kestirme imkânı bulamıyanlar, hayır kurumunda vazîfeli birine, kesmek, kestirmek, etini istediği gibi dağıtmak üzere vekâlet verir.

Vekâlet alan kimse de onun adına keser, etini kuruma meselâ, fakîr çocukların kaldığı yurda verir.

Kurban bayramının üçüncü günü fakîr olacağını veya sefere çıkacağını bilen kimseye, birinci günü kurban kesmek vâcib olmaz. Üçüncü günü zengin olacağını bilenin, kurban kesmesi, zilhiccenin onuncu günü, ya'nî bayramın birinci günü fecir vaktinde vâcib olur. Seferî olan zengin veya durumu müsâit olan fakîrin, kurban kesmesinde hiçbir mahzûr yoktur. Çok iyi olur, sevâb olur.

Kurban, bayramın birinci günü bayram namazı kılındıktan sonra, üçüncü günü güneş batıncaya kadar kesilebilir.

Kurban kesecek kimsenin, zilhicce ayının birinci gününden, kurban kesinceye kadar, saçını, sakalını, bıyığını ve tırnağını kesmemesi müstehabdır. Fakat vâcib değildir. Bunları kesmesi günâh olmaz ve kurban sevâbı azalmaz.

Kurban, bayramda kesilememiş ise Diri kurbanı veya parasını sadaka vermek câiz değildir. Sadaka ederse, üçüncü günün akşamına kadar, ikincisini keser. Bayram kurbanını üçüncü günün akşamına kadar kesmiyen kimse, kurbanı satın almışsa, canlı olarak kendini veya kıymetini altın olarak fakîrlere verir. Bayramdan sonra keser ise, etinden kendi yiyemez. Hepsini fakîrlere dağıtır.

Satın almamış ise, orta derecede bir kurban değerini altın olarak fakîrlere verir. Böylece, cezâdan kurtulur ise de, kurban kesmek sevâbını kazanamaz.

Satın alırken kusûrlu ise veya kesmeye uygun olarak alınıp sonradan, kesmeye mâni' bir kusûr hâsıl olursa, zengin kimse bir başkasını alıp keser. Adak olan kurban kusûrlu olursa, zengin de, fakîr de onu keser. Adak ölürse, başka almaları îcâb etmez.

Kurban kesilmeden önce, yününden, sütünden istifâde câiz değildir. Vaktinden önce kesip, etinden yemek ve zenginlere yedirmek de helâl değildir. Bunlar fakîrlere verilir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 NİSAN 1997 · KAYIT 11200

Yarın Terviye günüdür

"Allahü teâlâ, ibâdetler içinde, Zilhiccenin ilk on gününde yapılanları daha çok sever. Gecelerinde kılınan namaz, Kadir gecesinde kılınan namaz gibidir. Bu günlerde çok tesbîh, tehlîl, tekbîr ediniz!" Zilhicce ayının ilk on gününü ibâdetle geçirmenin fazîleti hadîs-i şerîflerle haber verilmiştir. İlk dokuz gün oruç tutmanın sevâbı da yine hadîs-i şerîflerle bildirilmiştir. Zilhicce ayının sekiz ve dokuzuncu günlerinin, diğer günlerden ayrı bir değeri, kıymeti vardır. Zilhicce ayının sekizinci gününe Terviye günü denir. Arefe'den önceki gündür.

Terviye günü, hacılar Mekke'den Minâ'ya çıkar. "Terviye" denmesinin sebebi, hacıların o gün Zemzem suyundan çok içip kanmalarından dolayıdır. Ba'zıları, o güne terviye denmesi, terviyenin düşünme, tefekkür ma'nâsına gelmesindendir, demişlerdir.

Çünkü, İbrâhim aleyhisselâm Zilhicce ayının sekizinci gecesi, rü'yâsında oğlu İsmâil aleyhisselâmı kurban ederken görünce, bu rü'yâ şeytânî midir, rahmânî midir diye o günü düşünceyle, tefekkürle geçirdi.

Terviye gününde oruç tutmak Terviye gününde oruçlu olmanın, ibâdet yapmanın, günâhlardan sakınmanın sevâbı büyüktür. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, ibâdetler içinde, Zilhiccenin ilk on gününde yapılanları daha çok sever. Gecelerinde kılınan namaz, Kadir gecesinde kılınan namaz gibidir. Bu günlerde çok tesbîh, tehlîl, tekbîr ediniz!)

(Bir Müslüman, Terviye günü oruç tutar ve günâh olan söz söylemezse, Allahü teâlâ, onu elbette Cennete sokar.)

Arefe gününün fazîleti Arefe günü ise, Zilhicce ayının dokuzuncu günüdür. Arefe gününün de fazîletleri hadîs-i şerîflerle haber verilmiş, o günde yapılan ibâdetlere, tutulan oruçlara kat kat sevâb verileceği bildirilmiştir.

Arefe gününe hürmet etmek, saygı göstermek lâzımdır. Bu ise, harâm işlememek ve ibâdet yapmakla olur. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Arefe gününe hürmet ediniz! Çünkü Arefe, Allahü teâlânın kıymet verdiği bir gündür.)

(Arefe günü oruç tutanların iki senelik günâhları affolunur. Biri, geçmiş senenin, diğeri, gelecek senenin günâhıdır.)

(Arefe günü bin İhlâs okuyanın bütün günâhları affolur ve her duâsı kabûl olur. Hepsini Besmele ile okumalıdır.)

Arefe gününün gecesi de çok kıymetlidir. Arefe gecesi, Arefe günü ile Kurban Bayramının birinci günü arasındaki gecedir. Ya'nî Zilhicce ayının dokuzuncu ve onuncu günleri arasındaki gecedir.

Arefe gecesinin önemi Arefe gecesini ibâdetle geçirenlerin Cehennemden azâd olduğu haber verilmiştir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Arefe gecesi ibâdet edenler, Cehennemden âzâd olur.)

(Rahmet kapıları dört gece açılır. O gecelerde yapılan duâ, tevbe reddolunmaz. Fıtr bayramının ve Kurban bayramının birinci geceleri, Şa'bânın onbeşinci gecesi ve Arefe gecesi.)

Arefe günü ve gecesini, Kurban Bayramı gecelerini fırsat, ganîmet bilmelidir. Kurban Bayramı geceleri, Kurban Bayramının birinci, ikinci ve üçüncü günlerinden sonraki gecelerdir. Bu üç güne "Eyyâm-ı nahr" denir.

Bugün ve gecelerde, kandil gecelerindeki gibi, kazâ namazı kılmalı, tevbe etmeli, Kur'ân-ı kerîm okumalı ve çok yalvarıp duâ etmelidir. Bu geceleri ihyâ etmeli, gâfil olmamalıdır. Gecenin bir saatini ihyâ etmek ya'nî ibâdetle geçirmek, bütün geceyi ihyâ etmek demektir.

Terviye ve Arefe günü oruç tutacak olanlar, kazâ borçları varsa, kazâ orucuna niyet etmelidir. Nâfile ibâdete verilen sevâb, farz ibâdete verilen sevâb yanında damla bile değildir. Borcu olmayan, nâfile olarak orucunu tutar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 NİSAN 1997 · KAYIT 11201

Kurbanlık hayvanın vasıfları

Koyunun erkeği, keçinin dişisi daha sevâbdır. Kıymetleri aynı ise, koyun kesmek, sığır kesmekten daha sevâbdır. Koyunun, keçinin bir yaşını, sığırın iki yaşını geçmiş olması lâzımdır.

Bir gözü görmiyen, topal olup yürüyemiyen, dişlerinin yarısı yok olan, gözünün, kulağının veya kuyruğunun çoğu, ön veya arka bir ayağı kesilmiş olan, çok zayıf olan hayvan kurban olmaz. Boynuzunun bir kısmı kırık veya doğuştan boynuzsuz, uyuz, burulmuş olan kurban câizdir.

Dişi hayvan da, erkek de kurban edilebilir. Koyunun erkeği ve beyazı siyahından çok olanı, keçinin dişisi daha sevâbdır. Kıymetleri müsâvî ise, koyun kesmek, sığır kesmekten daha sevâbdır. Koyunun, keçinin bir yaşını, sığırın iki, devenin beş yaşını geçmiş olması lâzımdır. Altı ayı geçmiş koyun, iri, semiz ise, câiz olur. Kesilen hayvandan çıkan yavru diri ise, yiyebilmek için, ayrıca kesmek lâzımdır. Ölü ise, yemesi câiz olmaz.

Kurbanı kesilecek yere sürükleyerek çekmek, bıçakları hayvanı yatırdıktan sonra bilemek ve birini, ötekinin gözü önünde kesmek mekrûhtur.

Kurban kesilirken Önce diz boyu çukur kazılır. Kurbanın gözleri tülbent ile bağlanır. Kıbleye dönük olarak sol yanı üzerine yatırılır. Boğazı çukurun kenarına getirilir. İki ön ve bir arka ayakları, uçlarından bir araya bağlanır. Üç kere bayram tekbîri okunur.

Sonra, “Bismillahi Allahü ekber” diyerek, deveden başka hayvanın boğazının herhangi bir yerinden kesilir. “Bismillahi” derken, (h) yi belli etmek lâzımdır.

Bunun için, başka zamanda “Allah teâlâ” dememeli, “Allahü teâlâ” deyip (h) harfini belli etmeye alışmalıdır. Hayvanın boğazında “Merî” denilen yemek borusu, “Hulkûm” denilen hava borusu ve “Evdâc” denilen iki yanda birer kan damarı vardır.Bu dört borudan üçü bir anda kesilmelidir. Kesenin de kıbleye karşı dönmesi sünnettir. Hayvan soğumaya başlamadan, ya’nî çırpınması durmadan ensesini de kesmek mekrûhtur. Yalnız ensesinden kesmek harâmdır.

Hayvan tamamen ölüp, çırpınması durmadan, kafasını koparmak ve derisini yüzmeye başlamak da mekrûhtur. Kesmesini bilenin kendi kesmesi müstehabdır. Bilmiyenin, vekîline kestirmesi ve kesilirken yanında bulunup, (En'âm) sûresinin yüzaltmışikinci "İnne salâtî" âyetini "lâ şerîke leh"e kadar okuması müstehabdır.

Kurban etini, kesen de yiyebilir. Fakîr olsun, zengin olsun, herkese ve zimmîye de verebilir. Etin üçte birini evine, üçte birini komşulara, gerisini fakîrlere vermek müstehabdır. Hepsini fakîrlere sadaka vermek veya kendi evine bırakmak da olur.

Derisi, namaz kılan fakîre verilir. Ne olduğu bilinmiyen kimselere verilmez. Veya evde kullanılır. Yahut devamlı kullanılacak birşey karşılığı verilir. Tükenen birşey veya para karşılığı satılmaz. Derisi, eti satılırsa, parası fakîre sadaka verilir. Kesene, ücreti olarak da deri ve et verilemez.

Kurbanın ve her hayvan etinin yedi yerini yemek harâmdır. Bunlar, akan kan, bevl âleti, hayâları [koç yumurtası], bezleri [guddeleri], safra kesesi, dişi hayvanın önü ve bevl kesesi [mesânesi]dir. Kurban satın alınırken, (Bayram günü kesmesi vâcib olan kurbanı almaya) niyet etmelidir. Bunu keserken, tekrar niyet etmesi şart değildir.

Bu aldığı hayvanı kurban etmesi şart değildir. Fakat, keseceğinin kıymeti bundan az olmamalıdır. Satın alırken, hiç niyet etmese de olur. Fakat, bunu keserken veya kesecek olanı vekîl ederken niyet etmelidir.

Hayır kurumuna verilecek ise Kurbanını bir hayır cemiyetine vermek istiyen kimse, kurbanını veya parasını götürüp, bu işle vazîfeli memûra teslîm ederken, "Allah rızâsı için, bayram veya nezir kurbanımı kesmeye veya satın almaya ve dilediğine kestirmeye ve etini ve derisini dilediğine vermeye seni vekîl ettim" demelidir.

Vazîfeli kimse, gelen veya kendi satın alacağı kurbana bir numara bağlar. Bu numarayı ve kurban sahibinin ismini deftere yazar. Kesilirken, sahiplerinin ismini söyliyerek kasapları vekîl eder. Etleri dilediği kimselere ve derileri bir fakîr vazîfeliye verir.

Bu fakîr, derilerin kıymeti ile, nisâb miktarına mâlik olmadan evvel, elindekileri toptan, dilediğine hediye eder. Bu da satar. Paraları arzû edilen yere verilir. Fakîrin, kendisine verilen derileri satması veya hediye etmesi câizdir.

Hayır kurumları vâsıtasıyla kestirmek istiyen, dînimizin bu emrine uygun yapacak yerleri tercih etmelidir. Ayrıca dîne hizmet eden, İslâmiyetin yayılmasına

çalışan kurumlara vermelidir. İhlâs vakfı hizmet gâyesi ile kurulmuştur. Çalışmalarına yakînen şahit olduğumuz için okuyucularımıza gönül rahatlığı ile tavsiye ederiz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 NİSAN 1997 · KAYIT 11202

Yarın Bayram

Teşrîk tekbîri olarak, “Allahü ekber, Allahü ekber. Lâ ilâhe illallah. Vallahü ekber, Allahü ekber ve lillahil-hamd” denir. Cum’a namazından sonra da okunur. Bayram namazından sonra okumak müstehabdır.

Bayram günleri sevinmek, neşelenmek lâzımdır. Hz. Ebû Bekir, kızı Hz. Âişe vâlidemizin evine gidince, iki hizmetçinin tef çalıp neşelendiklerini gördü. Ensâr-ı kirâmın kahramanlıklarını övüyor, destan söylüyorlardı. Hz. Ebû Bekir, Resûlullahın evinde böyle şey yapılmasının uygun olmıyacağını bildirerek, onların susmalarını söyledi. Peygamber efendimiz; (Yâ Ebâ Bekr, onlara mâni olma! Her kavmin bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır. Bayram sevinç günleridir) buyurdu.

Müslümanı sevindirmek çok sevâbdır. Bayramlar, Müslümanların birbirlerini sevindirmelerine birer vesîledir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlânın en çok sevdiği amellerden biri, mü’mini sevindirmek, üzüntüsünü gidermek, borcunu ödemek, yâhut aç iken onu doyurmaktır.)

(Bir mü’mini sevindireni, Allahü teâlâ da Kıyâmette sevindirir.)

Bayramda neler yapılmalı?

Bayram günleri şunları yapmak sünnettir: Erken kalkmak, gusül abdesti almak, misvâk ile dişleri temizlemek, güzel koku sürünmek, yeni ve temiz elbise giymek, sevindiğini belli etmek, kurban kesen, o gün ilk olarak kurban eti yemek, o gün yüzük takmak, câmiye erken ve yürüyerek gitmek, dönüşte, başka yoldan gelmek. Çünkü, ibâdet yapılan yerler ve ibâdet için gidip-gelinen yollar, kıyâmet günü şehâdet edeceklerdir.

Bayram tekbîrlerini, Kurban bayramında cehren söylemek, mü’minleri güler yüzle ve “Selâmün aleyküm” diyerek karşılamak, fakîrlere çok sadaka vermek,

İslâmiyeti doğru olarak yaymak için çalışanlara yardım etmek, dargın olanları barıştırmak, akrabâyı ve din kardeşlerini ziyâret etmek, onlara hediye götürmek de sünnettir. Erkeklerin, kabirleri ziyâret etmeleri de sünnettir.

Bayram namazı Bayram namazı iki rek'attir. Cemâ'atle kılınır, yalnız kılınmaz. Birinci rek'atte Sübhâneke'den sonra eller üç defa kulaklara kaldırılıp, her defasında tekbîr getirilir ve iki yana uzatılır, üçüncüsünde, göbek altına bağlanır. Sonra Fâtiha ve zamm-ı sûre okunup rükü' ve secdeler yapılır.

Ayağa kalkılarak, ikinci rek'atte Fâtiha ve zamm-ı sûre okunduktan sonra, iki el yine üç kere kulaklara götürülür ve her defasında tekbîr getirilir. Üçüncüde de, eller yana salınır. Dördüncü tekbîrde, eller kaldırılmayıp, rükü'a eğilinir. Secdeler yapılır ve oturulup Ettehıyyâtü ve salevât duâlarından sonra selâm verilir.

Teşrîk tekbîrleri Arefe günü, ya'nî Kurban bayramından önceki gün sabah namazından, dördüncü günü ikindi namazına kadar, yirmiüç vakitte hacıların ve hacca gitmiyenlerin, erkek kadın herkesin, cemâ'at ile kılsın, yalnız kılsın, farz namazda veya bu bayramdaki farzlardan birini, yine bu bayram günlerinden birinde kazâ edince, selâm verir vermez, "Allahümme entesselâm..." demeden evvel, bir kere "Tekbîr-i teşrîk" okuması vâcibdir.

Teşrîk tekbîri olarak, "Allahü ekber, Allahü ekber. Lâ ilâhe illallah. Vallahü ekber, Allahü ekber ve lillahil-hamd" denir. Cum'a namazından sonra da okunur. Bayram namazından sonra okumak müstehabdır. Cenâze namazından sonra okunmaz.

Câmiden çıktıktan veya konuştuktan sonra okumak lâzım değildir. İmâm, tekbîri unutursa, cemâ'at terketmez. Erkekler yüksek sesle okuyabilir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 NİSAN 1997 · KAYIT 11203

Bayramı fırsat bilmelidir

Bayramları fırsat bilmelidir. Bayramlarda, ana-babaya çeşitli hediyeler alıp, bayramları tebrik edilerek, hakları helâl ettirilmeli, duâlarını almalıdır. Arada kırgınlıklar varsa bu vesîle ile giderilmelidir.

Bayram günü, ana-babayı, akrabâyı, dostları ziyâret etmeli, bayramlarını tebrik etmelidir. Çocuklar sevindirilmelidir. Yetim, kimsesiz çocuklar aranıp bulunmalı, bayram sevincinden mahrûm bırakılmamalıdır. Bilhassa ana-babanın rızâsını, duâsını almayı ihmal etmemelidir.

Allahü teâlânın rızâsı, dînine bağlı olan ana-babanın rızâsına bağlıdır. Allahü teâlânın gazabı, dînine bağlı olan ana-babanın gazabındadır. Peygamber efendimiz; - Cennet ana-babanın ayağı altındadır, buyurmuştur...

Ya'nî, sana dînini, îmânını öğreten ananın-babanın rızâsındadır. Ana-babasını râzı eden kimse için, Cennette iki kapı açılır. Bir kimsenin ana-babası zâlim olsalar dahî onlara karşı gelmek, onlara sert konuşmak câiz değildir. Çeşitli vesîlelerle, onların elleri öpülüp, duâları alınmalı, haklarını helâl ettirmelidir.

Aradaki kırgınlıklar giderilmelidir Bayramları da fırsat bilmelidir. Bayramlarda, ana-babaya çeşitli hediyeler alıp, bayramları tebrik edilerek, hakları helâl ettirilmeli, duâlarını almalıdır. Arada kırgınlıklar varsa bu vesîle ile giderilmelidir. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ Mûsâ, günâhlar içinde bir günâh vardır ki, benim indimde çok ağır ve büyüktür. O da, ana-baba evlâdını çağırdığı zaman emrini dinlememesidir.

Ana-baba, kızıp birşey söylediği zaman onlara karşılık vermemelidir. Emrettikleri şeyleri bir an önce yapıp onların duâsını almalıdır. Onların üzülüp bedduâ etmelerinden korkmalıdır. Yanlış bir iş yapıp onları üzünce, hemen ellerine sarılıp özür dilemelidir. İnsanın saâdeti ve felâketi onların kalblerinden gelen ve ağızlarından çıkacak olan sözdedir. Atılan ok tekrar geri gelmez. Onlar hayatta iken kıymetini bilip, hayır duâlarını almak lâzımdır. Vefâtlarından sonraki pişmanlık fayda vermez. Onlar hayatta iken ne yapıp yapıp onları memnun etmelidir.

Îmânlı olup, Cehennemden en son çıkacaklar, Allah yolunda olan ana-babasının İslâmiyete uygun olan emirlerine âsî olanlardır. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ Mûsâ, ana-babasını râzı eden beni râzı etmiş olur. Ana-babasını râzı edip bana âsî olan kimseyi dahî iyilerden sayarım. Ana-babasına âsî olan, bana mûtî olsa bile, onu fenâlar tarafına ilhâk ederim.

Hasan-ı Basrî hazretleri, Kâ'beyi ziyâret ve tavâf ederken bir zât gördü ki, arkasında bir zembil vardı. Bununla tavâf ediyordu. O zâta dönüp dedi ki:

- Arkandaki yükü koyup öylece tavâf etsen daha iyi olmaz mı?

O zât şöyle cevap verdi:

- Bu arkamdaki yük değil, babamdır. Bunu Şam'dan yedi kere buraya getirip tavâf ettirdim. Çünkü bana dînimi, îmânımı bu öğretti. Beni İslâm ahlâkı ile yetiştirdi.

Hasan-ı Basrî hazretleri bu kimsenin yaptığını çok beğendi. Sonra o zâta buyurdu ki:

- Babanı Kıyâmet gününe kadar böylece arkanda getirip tavâf ettirsen, fakat bir defa kalbini kırsan, yaptığın hizmet boşa gider. Yine bir defa gönlünü yapsan, bu kadar hizmete mukabil olur.

Ana-baba merhametsiz ise Eshâb-ı kirâmdan biri gelip Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah! Anam-babam çok şefkatsizdir, onlara nasıl itâ'at edeyim?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Annen seni dokuz ay karnında gezdirdi. İki sene emzirdi. Seni büyütünceye kadar koynunda besledi, kucağında gezdirdi. Baban da seni büyütünceye kadar birçok zahmetlere katlanarak, seni besledi... İdâre ve mâişetini te'min eyledi. Sana dînini, îmânını öğrettiler. Seni İslâm terbiyesi ile büyüttüler. Şimdi nasıl olur da şefkatsiz olurlar? Bundan daha büyük ve kıymetli şefkat olur mu?

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 NİSAN 1997 · KAYIT 11204

Müslüman için bayram çok

Esas bayram; îmân ile ölmek, kabir azâbı görmemek, mehşerde hesâbı görülüp, Sırât köprüsünden geçip Cennete kavuşabilmektir. Cennette Allahü teâlânın cemâli ile şereflenebilmektir.

Bayramlar, sadece Ramazan ve Kurban bayramı ile sınırlı değil... Müslüman olmak bayram... Doğru bir îmâna sahip olmak bayram... Hayatta olmak bayram, sağlıklı olmak bayram... Müslümanların bir arada olmaları bayram... Din büyüklerini tanımak bir bayram... Hayırlı bir işte çalışmak bir bayram... Dostlarla beraber olmak bir bayram... Müslümanların yüzüne şefkatle bakmak bir bayram...

Bir mü'min bir mü'minin yüzüne muhabbetle bakarsa, Cenâb-ı Hak onu affeder. Bir Müslüman bir Müslümanı sevindirirse, Allahü teâlâ ona nâfile hac ve umre sevâbı veriyor. Ya'nî Allahü teâlâ kullarına çok kazansınlar, çok kâr etsinler, çok kârlı çıksınlar diye ufak bahâneler yaratıyor.

İyi insanlar arasında olmak İyi insanlar arasında olmak da bir bayramdır. Evliyânın büyüklerinden Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretleri buyuruyor ki: Allahın dergâhında ehil, nâ ehil beraberest. Bir tanesi Cenâb-ı Hak tarafından kabûl edilse, cenâb-ı Hak o kulların içerisinden bir tanesini sevse, onunla beraber olanların hepsini, onun hatırı için affeder. Sen câhilsin çık dışarı demez. Bu dünyada kiminle beraberiz, ona bakmak lâzımdır.

Birisi, Allah dostu bir zatâ demiş ki: Efendim, benim hayatım berbat, benim hayatım kaymış; bu vaziyet karşısında bu kul nasıl kurtulur?

O mübârek zât şöyle cevap vermiş: "Eğer gemi sâhile çıkarsa, yalnız kaptanını çıkarmaz, geminin içinde kim varsa çıkarır. Sen bindiğin gemiye bak! Sen gemide olmaya bak! Öyle ikinci kaptan olmuş, çapacı olmuş hiç mühim değil. İstersen fare ol, yeter ki o gemide ol!

Bu gemiye girebilmenin anahtarı da, Lâ ilâhe illallah... diyebilmektir.

Ebû Cehil bunu söyliyebilseydi, Hz. Ömer olurdu. Hakkı, doğruyu kabûl etmek, öyle kolay değil. Tâ 1400 seneden beri İslâm mücâhitleri, Osmanlılar, Selçuklular diyâr-ı küfre, küffâra dünya ve âhıret saâdetini götürmek için gittiler. Biliyorlardı ki, dünya ve âhıret huzûrunun esâsı bu kelimededir. Dolayısıyla maksatları dünyalık veya bir kuru kavga veyahut da toprak da'vâsı ve de hükümrân olmak sevdâsı değildir.

Netîce itibariyle, İslâmiyetin bize kadar gelmesi çileyle olmuştur. Çünkü dînin iki ana temeli vardır: Biri öğrenmek, diğeri öğretmek.

Bir Müslüman, ben huzûra kavuştum, benden başkası, benden sonrası ne olursa olsun diyemez. Bu öğrenmekle, öğretmekle olur. Öğretmek biterse din biter. Dolayısıyla öğretmeyen veyahut öğretilmesine sebep olmayan büyük vebâldedir. Çünkü kendisinden sonrakilerin Cehenneme gitmesine seyirci kalmıştır. Onun için hiçbir Müslüman, elde ettiği îmân ni'metini başkasına ulaştırmadan can vermez. Veremez...

Mutlaka kendisinden sonrakine ulaştıracaktır. Ulaştırmadan ölürse, azâb olarak bu ona yeter. Çünkü cenâb-ı Hak soracak, benim kullarıma ne öğrettin, diye.

Büyüklerden biri buyurdu ki:

Bir gün bana, “Sana bu kadar öğrenci önüne getirdim, bu kadar öğrenciye hitâb ettin, benden ne bahsettin” diye sorarsa, ne cevap veririm diye korkuyorum Rabbimden.

Yüz şehid sevâbı Hz. Ali, “Bana bir harf öğretenin kölesi olurum” buyurmuş. Bir kelime öğretene, 100 ömre sevâbı veriliyor. Zâten hadîs-i şerîf var. Peygamberimiz, (Ümmetim fesâda uğradığı zaman, [ya’nî bozulduğu zaman] bir sünnetimi ihyâ edene yüz şehîd sevâbı var) buyuruyor.

Ya bu vâcib olursa, ya bu bir farz olursa, hele hele îmân olursa, kaç yüz şehîd sevâbı verilir, siz hesap edin!

Dînimizi kimden, nasıl öğreneceğiz? Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Allahü teâlânın çok sevdiği kimse, dînini öğrenen ve başkalarına öğretendir. Dîninizi İslâm âlimlerinin ağızlarından öğrenin!)

Âlim bulamıyan, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından öğrenmelidir. İlim, amel ve ihlâs sahibi olan Müslümana “İslâm âlimi” denir. Bu üçünden biri noksan olup da, kendini âlim tanıtana “kötü din adamı, yobaz” denir. İslâm âlimi, dînin bekçisidir. Kötü din adamı, yobaz, şeytanın yardımcısıdır.

Şeytandan nasıl kaçıyorsak, yardımcısından da öyle kaçmamız lâzımdır. Yoksa hem dünyamız, hem de âhıretimiz mahvolur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 NİSAN 1997 · KAYIT 11205

Ni’metin kıymetini bilelim!

Müslüman, sadece kendini düşünmez. Bütün insanları düşünür. Herkese iyilik yapmaya çalışır. Gücü yeten gücüyle, gücü yetmiyen malıyla, malı olmayan duâ ederek iyilikte yarışır.

Eğer bir Müslüman kendini değiştirmezse, Allahü teâlâ verdiği ni’metleri değiştirmez. Allahü teâlânın ni’metini anmak, şükretmek lâzım. Eğer ni’metlere şükredilirse, ni’metlerini artıracağını va’dediyor cenâb-ı Hak. Ni’mete şükretmek, o ni’meti Allahü teâlânın emrettiği şekilde kullanmaktır. Ni’metin şükrü

yapılmazsa, Allahü teâlâ bizden alır, başkasına verir. Bunun için elimizdeki ni'metin kıymetini çok iyi bilmemiz lâzımdır.

Bir gün, Amr İbni Âs hazretlerini ağlarken gördüler. Sebebini sordular. "Peygamberimizi görmeden önce ölseydim, sonsuz Cehenneme gidecektim. Gördükten sonra, önünde düşmana karşı çarpışırken ölseydim, sonsuz Cennete gidecektim. Ama şimdi ne hâldeyim bilmiyorum, onun için ağlıyorum" buyurdu.

Dört bin hadîs-i şerîfin özeti Her an Allahü teâlâ feyz gönderiyor, sayısız ni'metler gönderiyor. Fakat, insanın nefsi engeldir. Her türlü başarıya mânidir nefs. 4000 hadîs-i şerîfin özeti şu 4 şey:

1- Dünyaya güvenme, 2- Mala aldanma, 3- Mideni doldurma, 4- Câhil olma.

Müslüman sadece kendini düşünmez. Bütün insanları düşünür. Herkese iyilik yapmaya çalışır. Gücü yeten gücüyle, gücü yetmiyen malıyla, malı olmayan duâ ederek iyilikte yarışır. Böylece yapılan işlerden herkes nasîbini alır.

Ancak bundan nasîbini almayanlar, ilgisiz kalanlardır. Veyahut da, içinde olduğu hâlde kalbiyle hizmeti değil de parayı düşünenler mahrûmdur.

Hizmetten ziyâde menfaatini düşünenler, bu işten mahrûm kalacaklardır. Ne zaman? Âhırette. Dünya karmakarışık. Dünyada insanları tasnif etmek, tanzim etmek bizim işimiz değildir. Allah biliyor herkesin içini. Onun için Cenâb-ı Hak önce niyetlerimizi hâlis eylesin, kalbimizi temiz eylesin.

Allahü teâlâ, nefsi kendime düşman yarattım, buyuruyor. Nefsi, heyûlâ isimli hayvana benzetmişler. Bu hayvan kayaları, dağları yer, yine doymazmış. Nefs, bu hayvandan daha kötüdür. 20 Apartmanı olsa daha 20 ister. 40 milyarın olsa, daha 40 milyar istersin.

Bu işte kâr yok. Hiçbir şeyimiz olmasa, su ile ekmek yesek ne zararımız olur? Dünya geçicidir çünkü. Ama çok zengin oluruz da şükrünü yapmazsak, elimizden alınır. Bu dünya hayâl, âhıret bâkîdir. Ona göre çalışmak lâzımdır. Ölünce uyanılacak ve hakîkatler görülecek.

Uzun vâdeli programları bırakıp, günümüzü iyi değerlendirmeliyiz. Dünya üç günden ibârettir. Dün, bugün ve yarın. Dün geçti. Yarına ulaşıp ulaşamıyacağımızı bilmiyoruz. Geriye, bugün kalıyor. Bunun için, bugünün çok iyi değerlendirilmesi lâzımdır.

İşin başı muhabbettir. Müslümanlar bir tesbîh gibidir. Eğer muhabbet olmazsa tesbîh dağılır. Sonra ipe dizilmesi çok zor olur.

Müslüman fitne çıkarmaz Dînimiz, isyân etmeyi, fitne çıkarmayı yasaklıyor. Hiçbir Ehl-i sünnet âlimi isyân etmediği gibi, isyân edenlere de mâni olmuşlardır. Sadece nasîhat etmişlerdir. İyilerin arasında bulunmak en iyi iştir. Kötülerin arasında bulunmak en kötü iştir.

İnsanın kendine ait nesi var? Bedeni ölünce toprak olacak, onun değil. Alem-i ervâhtan gelmiş rûhu çıkıp oraya gidecek. O hâlde insanın nesi var? Amelleri var... Amelleri ile başbaşa kalacak. Onun için iyi amel işlemek lâzım.

İnsanın kazandığı, harcadığı yerden belli olur. İyi mal kazandı ise iyi yere, kötü kazandı ise kötü yere sarfeder. İnsanın icraatı alın yazısıdır. İnsan şu 4 suâle cevâbı muhakkak verecektir:

1- Ömrünü nerede, nasıl geçirdi?

2- Gençliğini nerede, nasıl yıprattı?

3- Malını nereden kazanıp, nereye sarfetti?

4- İlmini nereden öğrendi, nereye sarfetti?

Bu suâllerin cevâbını verebiliyorsak ne mutlu bize... İşte gerçek bayramı o zaman yapacağız...

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 NİSAN 1997 · KAYIT 11206

Harâm lokma zehirdir

İnsan okumaz, din ilmi öğrenmezse kalbi rızıksız kalır. Günâh işlemeye başlar, hasta olur ve ölür. Bir mü'min, kardeşine ait hoş olmıyan bir iş duyarsa, birden yetmişe kadar özür kapısı aramalıdır.

Helâl lokma yemenin önemi çok büyüktür. Helâl lokma yiyen kimsenin önce rûhu huzûr bulur. Sonra bedeni sıhhat bulur. Bu kimse, daha sonra da dînin emirlerine sarılır. Helâl yiyen kimse, ibâdetin tadını duyar. İnsan yemeğini gafletle yerse, hep ibâdetleri gafletle yapar. Ama yemekte hep Allahü teâlâyı hatırlarsa, ibâdetleri gafletle yapmaz.

Son nefesim nasıl olacak diye, her an üzülmek lâzımdır. Madem ki son nefes belli değil, o zaman her an üzüntülü olacağız, istigfâr edeceğiz. Bu dünyada ibâdet

yapmakla emrolunduk. Kabûl olup olmıyacağını düşünmiyeceğiz. Ama ibâdet edip, ağlıyarak kabûl olması için yalvaracağız.

Ya'nî bizim vazîfemiz ibâdet edip kabûl olması için yalvarmak. İbâdetim acaba kabûl oldu mu diye şüphe, vesvese etmiyeceğiz. Vesvese etmek şeytandandır. Onun için şeytana uymayacağız.

Tekrar başa dönüş Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları az da olsa, bulunduğu yerde nûr saçar, fâidesi büyük olur. Şeker azdır, ama çayı tatlı yapar.

Yasîn-i şerîfte, (vemen nu'ammirhu.....) âyeti kerîmesinde, (Kime uzun ömür verirsek biz onun gelişmesini tersine çevririz. Hiç düşünmüyorlar mı?) buyurulmaktadır. Ya'nî, sizlere ömür veririm, tekrar başa döndürürüm, insan çocuk gibi olur, gücünüz azalır. Bu hâli görüyorsunuz, niçin azıyorsunuz? Niçin ibret almıyorsunuz? Sizin şerefiniz, menfaatiniz, bana ibâdet etmenizdir. Nefs en büyük düşmanınızdır. Nefsinizi ezmek için ibâdeti emrediyorum. Benim malım, benim malım diyorsunuz. Hâlbuki ya malınız sizi bırakır, ya siz malı bırakırsınız, bu mal nasıl sizindir?

Şimdi insanlar aldıkları paranın yetmeyişinden şikâyet ediyorlar. Bereketsizlik var. Sofrada da ayrı ayrı kaplarda yeniyor, çocuklara ayrı sofra kuruluyor. İhlâs ile namaz kılınmıyor. Kur'ân-ı kerîm, fıkıh, ilmihal kitabı okunmuyor. Böyle evlerde nasıl bereket olur? Tabiî ki aldığı yetmez.

Her şeyin rızkı vardır. Kalbin rızkı, din ilmidir. İnsan okumaz, din ilmi öğrenmezse, kalbi rızıksız kalır. Günâh işlemeye başlar, hasta olur ve ölür.

Bir mü'min, kardeşine ait hoş olmıyan, bir iş duyarsa, birden yetmişe kadar özür kapısı aramalıdır.

İbrâhim Edhem hazretlerine, zamanını nasıl geçiriyorsun, dediklerinde buyurdu ki:

Dört bineğim vardır, bir ni'met zâhir olunca şükür bineğine binerim, yoluma devam ederim. Tâat meydana gelince, ihlâs bineğine biner onunla ilerlerim. Belâ gelince, sabır bineğine biner, onunla yoluma devam ederim. Günâh vâki olunca, tevbe bineğine biner istigfâr ederim.

Şükretmesinin sebebi Eşyası çalındığı için Ahmed-i Harb hazretlerine, ateşperest komşusu, geçmiş olsuna gelmişti. Ateşpereste dedi ki:

Bunda üç şeye şükretmem lâzımdır:

1- Başkaları benden çaldı, ben başkalarından çalmadım.

2- Yarısını aldılar, yarısı bende kaldı.

3- Dînim, îmânım bende kaldı, dünyayı aldılar.

Ca'fer-i Sâdık hazretleri buyurdu ki: Beş kişinin sohbetinde bulunmaktan sakın:

1- Yalan söyliyenden sakın, çünkü ona dâimâ aldanırsın.

2- Ahmaktan sakın, çünkü sana iyilik yapayım derken kötülük yapar.

3- Bâhilden sakın, çünkü en çok işine yarıyacağı zaman seni bırakır.

4- Kötü kalbli kişiden sakın, çünkü işi düşünce seni harcar.

5- Fâsıktan sakın, çünkü seni bir lokma ekmeğe satar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 NİSAN 1997 · KAYIT 11207

İyi arkadaşın önemi

İyi arkadaş, her zaman Allahü teâlâyı gönül ile, dil ile fiiliyât ile hatırlamamızı sağlar. Bir kimse, beraber olunduğu zaman, Allahü teâlâyı hatırlatıyor, kalbi uyanık tutuyorsa, bil ki, gerçekten o iyi bir arkadaştır.

İyi bir arkadaş, iki cihân için ya'nî hem dünya, hem de âhıret için büyük saâdettir. Maksada çabuk ulaşmayı sağlar.İnsanlar birlikte yaşarlar, arkadaşsız olamazlar. Kişi, iyi bir arkadaşa sahip olunca, çok hamdetmelidir.

İyi kimselerle görüşen, âhırette pişmanlık çekmez. İnsanın başına gelen her felâket, kötü arkadaş sebebiyle gelir. Ondan çok uzak durmalıdır.

İyi arkadaş yaptığı iyiliği, akrabâlık sebebiyle veya menfaati sebebiyle yapmaz. Yaptığını sırf Allah rızâsı için yapar.

İyi arkadaş, insanı, yüksek derecelere kavuşturur. Kötü arkadaş da insanı en aşağı yerlere düşürür.

Sır sâhibi olmalı Bunun için rastgele herkes ile arkadaş olmamalıdır. Herkese sır söylenmemelidir. Herkesin sözüne kanmamalıdır. İnsanların sözüne değil, işlerine bakmalıdır. Kendisine faydası olmıyan kimseden çok sakınmalıdır. Kendisine faydası olmıyan, başkasına faydalı olamaz.

Kötü bir kimse ile görüşüp, onu yola getirmek çok faydalı ise de bu tehlikelidir. Çünkü, başkasını kurtarmak için çalışırken kendisi de o kötülüğe bulaşabilir.

İslâm büyükleri, birçok kötü ahlâklı kimseleri yola getirmişlerse de, bunu herkes yapamaz. Allah adamları, Allahü teâlânın yardımı ile bunları yola getirmekte ve kendilerine bir zarar gelmemektedir.

Başkalarına te'sîr edebilme özelliği olmıyan kimseler, kendilerini tam olarak düzeltmeden, başkalarını düzeltmeye kalkarlarsa, fayda yerine zarar meydana gelir.

Sâlih, zâhid kimselerle görüşmek, onları dost edinmek çok faydalıdır.

Allahü teâlâ Mûsâ aleyhisselâma buyurdu ki:

- Yâ Mûsâ! Kullarımdan en çok sevdiğim kimseler zâhid olanlardır. Bana en çok yaklaşan, harâm ettiğim şeylerden kaçan kimsedir. Bana en çok sevgili olan, bana ibâdet ederken, benim korkumdan ağlıyan kimsedir.

Mûsâ aleyhisselâm sordu:

- Yâ Rabbî, sen iyi huylu sâlih kulların için ne hazırladın? Mükâfât için onlara ne vereceksin?

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Onlara Cenneti mubâh kıldık. Cennette istedikleri gibi dolaşacaklardır. Neyi arzû ederlerse verilecektir. Harâmlardan sakınan verâ sahiplerini hesâba çekmekten hayâ ederim! İbâdetlerinde, benim korkum sebebiyle ağlıyan kimselere, kimsenin sahip olmadığı üstün dereceler vereceğim.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Allah korkusundan ağlıyan kimseye, Allahü teâlâ Cehennemi harâm kılar. Ve onu Cennete sokar. Cennette onun için iki bostan vardır.)

(Kıyâmet gününde, hesap için, Allahü teâlânın huzûrunda duracağından korkarak, O'na muhâlefeti terkeden ve O'na itâ'ate yönelen kimse için iki Cennet vardır.)

İyi arkadaşın alâmeti

İnsan tanıştığı, görüştüğü, beraber olduğu kimsenin iyi arkadaş mı, kötü arkadaş mı olduğunu şöyle anlar:

İyi arkadaş, her zaman, Allahü teâlâyı hatırlatır. Allahü teâlâyı gönül ile, dil ile fiiliyât ile hatırlamamızı sağlar. Bir kimse, beraber olunduğu zaman, Allahü teâlâyı hatırlatıyor, kalbi uyanık tutuyorsa, bil ki, gerçekten o iyi bir arkadaştır.

Fakat, beraber olunduğu zaman, Allah korkusunu ve Allahü teâlâyı unutturuyorsa, o gerçekten kötü bir arkadaştır. Ondan uzak durmak, sakınmak şarttır. Böyle kimseden, aslandan kaçar gibi kaçmalıdır. Hattâ aslandan kaçmaktan daha çok kaçmalıdır. Çünkü, aslan sadece insanın canını alır. İnsan îmânlı ise Cennete gider. Fakat, kötü arkadaş ise, insanın hem canının, hem de îmânının gitmesine ve böylece sonsuz felâkete düşmesine sebep olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 NİSAN 1997 · KAYIT 11208

Zulmün cezâsı

Zâlim kimseye şimdi gereken cezâyı verdikten sonra rahatladım. Allahü teâlâya hamdolsun ki, bu cezâyı vermeyi bana nasîb etti. Şimdi gönül rahatlığı ile yemek yiyebiliyorum.

Meşhur Türk Hükümdarı Gazneli Mahmûd Hân zamanında, eşkıyâlık yapan, halkın karısına kızına sarkıntılık eden, zâlim biri vardı. Halk bunun zulmünden çok korkuyordu.

Bu zâlim, bir fakirin evine her akşam gelip sıkıntı veriyordu. Fakir kimse, her gece bir bahâne bulup, onun kötü arzûlarına mâni oluyordu. Zamanla bu hâlinden vazgeçer diye sabrediyordu. Fakat zâlimin pişman olacak hâli yoktu.

Fakir kimse, zâlimin verdiği sıkıntıya dayanamayıp, Sultan Mahmûd Hân'ın huzûruna giderek durumu anlattı. Sultan bu habere çok üzüldü. Fakiri tesellî etti. Ayrıca birçok hediyeler vererek onu sevindirdi. Sonra da:

- Sen hiç endişelenme, bu işi bizzat kendim takip edeceğim. O kimse evine geldiğinde, onu oyala. Bu arada bana bir haber yolla, gerisine sen karışma, dedi.

Hemen bana haber ver Sonra mâiyetindeki adamlara dönüp:

- Bu kimse gece gündüz ne zaman buraya gelirse hemen yanıma alın emrini verdi.

Gönlü yaralı fakir Müslüman, sevinç içinde, sultana duâlar ederek oradan ayrıldı.

Aradan iki gün geçince, zâlim kimse gece yine eve geldi. Fakir, oğluna, "Sen bunu biraz oyala" diye tenbîh ederek sessizce evden ayrıldı.

Doğruca saraya gitti. Daha önce tenbîhli olduklarından görevliler, hemen pâdişâhın huzûruna çıkarttılar. Fakir kimse pâdişâha dedi ki:

- O kimse yine geldi. Şu anda evimdedir.

Sultan Mahmûd Hân eline keskin bir kılıç alıp, hemen saraydan çıktı. Beraberce fakirin evine vardılar. Fakir kimse, pencereden içerdeki adamı gösterdi. Sultan:

- Sen içeri gir, sonra da kandili söndür! dedi.

Daha sonra mum söner sönmez, sultan hışımla içeri girdi. Zâlim kimsenin boynuna keskin kılıcını vurduğu gibi cezâsını verdi. Sonra emretti:

- Kandili yakın!

Kandilin yanmasını heyecanla bekliyen sultan, etraf aydınlanınca, dikkatlice ölen kimsenin yüzüne baktı. Sonra yüzü birden aydınlandı. Şükür secdesine kapanıp, Allahü teâlâya şükretti. Mazlûm kimse pâdişâhın bu hâllerinden birşey anlayamamıştı. Dayanamayıp sordu:

- Pâdişâhım, mumu söndürtmenizi, sonra yaktırıp ölen kimseyi görünce şükür secdesine varmanızı anlıyamadım. Bunun sebebi nedir?

Pâdişâh şöyle cevap verdi:

- Işığı söndürtmemin sebebi şu idi: Bu büyük suçu işliyen kimse, benim yakınım olabilirdi. Bu yakınlığa güvenip, bu işe cür'et edebilirdi. Eğer ışığı söndürtmeseydim, bu kimse çok yakınım olduğu takdîrde, akrabâlık hissim ağır basar da gerekli cezâsını belki veremezdim. Karanlıkta kim olduğunu göremiyeceğim için bu işi daha rahat yapabilirdim. Sonra mum yakıldığında, baktım ki, tanıdığım birisi değil. Bunun için de şükür secdesi ettim. Çok şükür böyle yakınlarım yokmuş.

Daha sonra da:

- Yiyecek bir şeyiniz var mı, diye sordu.

Âlimleri çok severdi Fakir kimse, evinde mevcut olan, biraz peynir ile bir parça ekmeği getirdi. Sultan bunları yerken dedi ki:

- Sen gelip bu hâdiseyi anlattıktan sonra üzüntümden yemeden içmeden kesildim. Zâlim kimseye şimdi gereken cezâyı verdikten sonra rahatladım. Allahü teâlâya hamdolsun ki, bu cezâyı vermeyi bana nasîb etti. Şimdi gönül rahatlığı ile yemek yiyebiliyorum.

Sultan Mahmûd Hân, çok âdil ve merhametli bir pâdişâhtı. Âlimleri, evliyâyı çok severdi. Dînin yayılmasına, Ehl-i sünnet âlimlerinin yetişmesine çok gayret etmiştir. İslâmiyeti anlatan çok kitap yazdırmıştır. Devletinin sınırları Türkistan'a, Lâhor'a, Delhi'ye ve Irak'ın bir kısmına kadar uzanmıştı. 1030 yılında Gazne'de vefât etti.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 NİSAN 1997 · KAYIT 11209

İbâdeti muhâfaza etmek

Kim amelinin karşılığını âhırette almak isterse, yaptığını sırf Allah rızâsı için yapmalıdır. Kimseden bir karşılık beklememelidir. Karşılık beklediğinde, yaptığı amel boşa gider.

Halîfe Abdülmelik zamanında yaşayan birisi anlatıyor:

Mervân bin Hakem ile bir savaşta bulunuyorduk. Yanımızda uzun müddet kim olduğunu bilmediğimiz bir zât vardı. Gecenin çok az bir kısmında uyuyor, diğer kısmını da ibâdetle geçiriyordu.

Sonradan bu zâtın Eshâb-ı kirâmdan bir zât olduğunu öğrendik. Bu zât şöyle anlattı:

Birgün Peygamber efendimize sorduk:

- Yâ Resûlallah, hangi amel ve hareketimiz bizi felâha, kurtuluşa götürür?

- Allahü teâlâyı aldatmamak.

Başkasından karşılık beklemek Eshâb-ı kirâm hayretle sordular:

- Yâ Resûlallah, biz Allahü teâlâyı nasıl aldatabiliriz?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Amellerinizi Allahü teâlânın emrettiği gibi yapar, fakat bu amellerle, Allahü teâlâdan başkasının teveccühünü beklerseniz, O'nu aldatmış olursunuz. Riyâdan

sakınınız! Zîrâ o, Allaha şirk, ortak koşmaktır.

Kim amelinin karşılığını âhırette almak isterse, yaptığını sırf Allah rızâsı için yapmalıdır. Kimseden bir karşılık beklememelidir. Karşılık beklediğinde, birçok zahmet çekerek yaptığı amel boşa gider. Bunun için yapılan ameli iyi muhâfaza etmelidir. Nitekim, "İbâdeti muhâfaza etmek, işlemekten daha güçtür" buyurulmuştur.

Ebû Bekir Vâsıtî hazretleri buyurdu ki:

- İbâdetleri riyâdan korumak daha güçtür. Çünkü, ibâdetler zora gelmiyen ve çabuk kırılan cama benzerler. Camın ufak bir zorlamada kırılması gibi, ibâdetler de riyâ karıştığında hemen kırılır, ibâdet olmaktan çıkar. Bundan anlaşılıyor ki, riyâ, ibâdeti kırmakta, onu ibâdet olmaktan çıkarmaktadır. Bunun için kişi, riyâyı kalbinden çıkarmak için, bütün gücüyle uğraşmalıdır. Buna muvaffak olamazsa, bu takdîrde ibâdeti yine terketmemelidir. Bu illetten kurtarması için Allahü teâlâya duâ etmelidir. Tevbe etmelidir. Buna sabırla devam ederse, Allahü teâlâ kendisine ihlâsla amel yapmak nasîb eder.

Riyâ karışıyor diye ibâdeti terketmek, başka yönlerden de uygun değildir.

Bir kimse, vaktiyle bir aş evi yaptırmıştı. Buradan yüzlerce fakir fukara karnını doyuruyordu. Yaptıran kimse, bunu Allah için mi, yoksa gösteriş için mi yaptım, diye endişeye kapıldı.

O gece bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında birisi kendisine dedi ki:

- Senin amelin Allah için değilse bile, yaptırdığın bu hayır müessesesinde karnını doyuranların ettiği duâ Allah içindir. Bunun faydasını görürsün.

İbâdetlere riyâ karıştırmak İslâm âlimleri, farz ibâdetlerde riyânın olmıyacağını bildirdiler. Çünkü bunları herkes yapmak mecbûriyetindedir. Kişi, yapması farz olan bir ibâdeti yaptığı zaman, buna riyâ girmez, dediler. Farz ibâdetlerdeki riyâyı ikiye ayırdılar:

1- Farz ibâdet, insanların olduğu zamanlarda yapılıyor, yalnız kalındığında yapılmıyorsa, bu tam bir münâfıklıktır. Bu kimse, Allahü teâlânın, (Münâfıklar, Cehennemin en aşağı tabakasındadır) buyurduğu kimselerden olur.

2- Eğer, yalnız olsun, başkalarının yanında olsun, farz ibâdetler yapılıyor, fakat, insanların yanında yapılınca daha dikkatli ve özenerek yapılıyor, yalnız iken ise yaptıklarını da gelişigüzel yapıyorsa, böyle kimselerin sevâbı noksan olur. Bu

kimse borcunu ödemiş olur, fakat insanların yanında yaptığı fazlalığa sevâb verilmez. Ayrıca böyle yaptığı için de hesâba çekilir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 NİSAN 1997 · KAYIT 11210

Herkes hesap verecektir

"Âhıret ehli; güleryüzlü, hayâ sâhibi, kötülüğü az, iyiliği çok olan, ölçülü konuşan, kendi muhâsebesini yapan, her ni'metin evvelinde Besmele ile başlıyan, sonunda hamd ve şükür ile bitirenlerdir."

Günâh işleyince tevbe etmek farzdır. Tevbe eden, hiç günâh işlememiş gibidir. Allahü teâlâ, hadîs-i kudsîlerde buyuruyor ki:

(Ey insanoğlu, günâhlarınıza tevbe ederek, kendi kendinize ikrâmda bulunun! Sâlih amel işleyerek cihâd edin! Henüz kıyâmet kopmadan, kıyâmetin dehşetini düşünüp ona göre hazırlanın! İşittiğiniz hâlde, sağırlardan olmayın! Gönlünüze gelen sıkıntı, mal ve rızkınızdaki eksiklik, mâlâya'nî sözlerden ve zamanı iyi değerlendirmemekten ileri gelir. Başkalarının kusûrlarını gördüğü vakit, kendi kusûrunu hatırlamıyan, şeytanı sevindirir, Rahmânı gücendirir. Gizli ve açık bütün yaptıklarınızdan sorulacaksınız. Oruç tutanlara sayısız ni'metler ihsân ederim. Tevbe edenleri azâbımdan emîn kılarım. Her ni'met bendendir. Bunun için yalnız bana şükredin! Her şeyi veren benim. Her şeyi benden isteyin! Rahmetimden ümit kesen helâk olur.)

Yükünüzü azaltın (Ey kullarım, bedenleriniz zayıf, yol uzak, yük ağır, Sırat incedir. Geminizi yenileyin! Azığınızı bol alın! Yükünüzü azaltın! Hâlis para alın, gittiğiniz yerdeki sarraf kalp para almaz.)

(Fakirler benim ıyâlimdir. Zenginler onlara yardım elini uzatırsa, servetlerini çoğaltır, Cennetime koyarım. Cimrilik eder, fakirlere yardım etmezlerse, servetlerini mahveder, kendilerini de Cennetime koymam.)

(Ni'metleri geçici ve hayatı sona erecek olan fâni dünyayı nasıl seversiniz? Akılsızlar dünyalık ile sevinir. Dünyaya harîs olanlar, ma'rifetten yoksun olur. Benim dostlarım dünya için tasa çekmez. Dünya için üzülen kimsenin gönlünden

münâcât zevkini kaldırırım. Benim velîlerim, dünya için aslâ üzülmezler. Gönlü üzüntülü olanı, belâya sabredeni severim.)

(Âhıret ehli; güleryüzlü, hayâ sâhibi, kötülüğü az, iyiliği çok olan, ölçülü konuşan, kendi muhâsebesini yapan, kalbi uyanık, muhabbetle beni anıp gözleri yaşaran, her ni'metin evvelinde Besmele ile başlıyan, sonunda hamd ve şükür ile bitirenlerdir.)

(Dünya ehli; malı çok olup dünyaya sarılan, öfkesini yenemiyen, aza râzı olmıyan, kötülük ettiği kimseden özür dilemiyen, ma'zeret kabûl etmiyen, ibâdette tembellik eden, günâh işlemeye hevesli olan, eceli yaklaştığı hâlde uzun emeller peşinde olan, hesâba çekilmeden önce, kendini hesâba çekmiyen, ni'metlere şükretmiyen, belâlara sabretmiyen, herkesi küçük gören, büyüğüne saygı, küçüğüne şefkat göstermiyen, nefsine uyanların indinde akıllı, fakat gerçek akıllılar yanında câhil olan kimselerdir.)

(Ey Dâvüd, benim kapımı kim çaldı da ona açmadım? Benden kim birşey istedi de ona vermedim? Bana kim duâ etti de kabûl etmedim? Beni kim andı da ben onu anmadım? Ey Dâvüd, günâhkârlara müjde ver, sâlihleri de korkut!)

Dâvüd aleyhisselâm bunu nasıl yapacağını suâl edince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

(Günâhkârları tevbe ile, benden ümit kesmemekle müjdele! Benden ümit kesmeyip tevbe ederlerse, günâhlarını affederim. Sâlihleri de ibâdetleriyle korkut ki, ibâdetlerine aldanmasınlar!)

Üç önemli nasihat Dâvüd aleyhisselâm, oğluna buyurdu ki:

Oğlum sana üç öğüt vereyim:

1- Elde edemediğin şeye üzülme, "Kısmet böyle imiş" diyerek Allaha tevekkül et!

2- Eline geçene râzı ol! "Kısmetim bu imiş" diyerek Allahü teâlânın taksimine râzı ol!

3- Elinden çıkana ve kaybettiğine sabret! "Mukadderat böyle imiş" de!

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 NİSAN 1997 · KAYIT 11211

“Yâ Rabbî, sen de râzı ol!”

“Bu kadar zahmet ve meşakkatlere katlanarak aradığımı, annemin rızâsını almakta buldum. Çok basit gibi gelen anne rızâsını almanın, bütün işlerin evvelinde lâzım olduğunu anladım.”

Daha küçük yaşta olan Bâyezîd-i Bistâmî hazretleri ile annesi, soğuk bir kış gecesinde, yatsı namazlarını kılıp yatmışlardı.

Gece yarısına doğru annesi uyandı. Çok susamıştı. Oğluna seslenerek dedi ki:

- Oğlum, bir bardak su verir misin?

Hemen yatağından fırlayan küçük Bâyezîd, su testisini arayıp buldu. Fakat içinde su yoktu.

Annesine dedi ki:

- Anneciğim, testide su yok, ben hemen doldurup geleyim.

Koşarak dışarı çıktı. Her yer buz ile kaplıydı. Zorlukla testiyi doldurup geri döndü. Fakat geri döndüğünde, annesinin tekrar uyumuş olduğunu gördü. Annesini uyandırmaya kıyamadı. Elinde su dolu bardak ile, uyandığında vermek üzere annesinin baş ucunda beklemeye başladı.

Daha suyu getirmedin mi?

Hava çok soğuk olduğu için, bir müddet sonra soğuktan titremeye başladı. Buna rağmen, bardağı bırakıp yatmadı. Annesinin uyandığında, “Daha suyu getirmedin mi?” diyerek üzüleceğinden korkuyordu. Annesini üzmemek için, her türlü sıkıntıya katlanmaya râzı idi.

Elinde su bardağı olduğu hâlde, saatlerce ayakta annesinin uyanmasını bekledi. Nihâyet annesi:

- Su, su, diye mırıldanmaya başladı.

Hemen annesine dedi ki:

- Buyur anneciğim, suyun hazır.

Annesi, daha ilk sözünde, suyun hazır olmasını anlıyamadı. Oğluna sordu:

- Oğlum, ne çabuk getirdin? Su kelimesi daha ağzımdan yeni çıktı.

- Anneciğim, daha önce uyandığında, su istemiştin. O zaman su olmadığı için, testiyi doldurmaya gittim. Geldiğimde senin daldığını gördüm. Tekrar uyandığında suyun hazır olması için, o zamandan beri senin baş ucunda beklerim.

Oğlunun bu kadar sadâkatli olduğuna çok sevinen annesi, sevinçten ağladı. Allahü teâlâ kendisine böyle bir oğul ihsân ettiği için şükretti. Sonra:

- Yâ Rabbî, ben oğlumdan râzıyım, sen de râzı ol, diye cân-ı gönülden duâ etti.

Belki de annesinin bu duâsı sebebiyle, Bâyezîd-i Bistâmî hazretleri, evliyâlıkta yüksek derecelere kavuştu, Allahü teâlânın sevgili kulu oldu.

"Bu kadar derecelere ve makâmlara nasıl kavuştunuz" diye sorulduğunda buyurdu ki:

- Bu kadar zahmet ve meşakkatlere katlanarak aradığımı, annemin rızâsını almakta buldum. Çok basit gibi gelen anne rızâsını almanın, bütün işlerin evvelinde lâzım olduğunu anladım.

Bâyezîd-i Bistâmî hazretleri, dînin emirlerine uymakta çok titiz idi. Hiçbir şey onu vera ve takvâdan alıkoyamazdı.

Hemen karar vermeyin!

Evliyânın alâmetleri sorulduğunda buyurdu ki:

- Siz havada uçan birini gördüğünüz vakit, onun fazîletli, kerâmet sahibi, Allahü teâlânın sevgili kulu olduğuna hemen hükmetmeyin. Böyle birini gördüğünüzde, evliyâ olduğuna hemen hükmederseniz yanılabilirsiniz.

Bu kimsenin, İslâmiyete uymaktaki hassasiyetine, Peygamber efendimizin ahlâkı ile ahlâklanmasına ve sünnet-i seniyyeye uymasına, hakîkî İslâm âlimlerine olan muhabbet ve bağlılığına bakın.

Bunlar tam ise, o kimse gerçekten kerâmet sahibidir. Bunlarda ufak bir gevşeklik olursa, bu hâllere kerâmet denilemez. Bunlarda gevşeklik gösteren, Allahın sevgili kulu olamaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 NİSAN 1997 · KAYIT 11212

Osmanlıda din gayreti

İslâmiyete hizmette Eshâb-ı kirâmdan sonra Osmanlılar ikinci oldular. Bu kadar milletler arasında hizmette ikinci olmak, Osmanlılar için büyük şereftir.

Osmanlıların İslâmiyete hizmetleri, bir şâheserdir. Bir âbidedir. Tarih meydanına dikilmiş olan bu dev âbideyi görmemek için kör veya bir Türk düşmanı olmak lâzımdır.

Osmanlı Türklerini zaferden zafere götüren dinamizm, ahlâk, sabır ve kahramanlık, hangi şereflendiler. Osmanlıyı kaynaktan geliyordu? Tabiî ki İslâmiyetten geliyordu.

Osmanlılar İslâmiyetle Osmanlı yapan İslâmiyettir. Diğer Türk boylarının ekserîsi, İslâmiyet ile şereflenmedikleri için yok olup gittiler. Büyüyüp dört kıt'aya hükmetmek, sadece Osmanlı Türklerine nasîb oldu.

"Biz zelil, aşağı kimselerdik" İslâmiyete hizmette Eshâb-ı kirâmdan sonra Osmanlılar ikinci oldular. Bu kadar milletler arasında hizmette ikinci olmak, Osmanlılar için büyük şereftir. İslâmiyete şeref verilmez, İslâmiyetten şeref alınır. Mü'minlerin şerefli emîri Hz. Ömer, "Biz, zelîl, aşağı kimselerdik. Allahü teâlâ, bizleri Müslüman yapmakla şereflendirdi" buyuruyor. İslâmiyetin, her çeşit fazîlet ve şerefler kaynağı olduğunu bilmiyen câhiller, İslâmiyete şeref verilecek sanırlar.

Ba'zı câhillerin iddia ettikleri gibi, İslâmiyet, Osmanlıların elinde, hiçbir şey kaybetmemiş, Türklerin elinde İslâm dondurulmamış, gelişmesi durdurulmamıştır. Osmanlılar, askerlikte olduğu gibi, diğer sahalarda da başarılı olmuşlar, ilme gereken önemi fazlasıyla vermişlerdir. İctihâdı da durdurmamışlar, ancak, hicri dördüncü asırdan sonra mutlak müctehid yetişmediği için, bu kapı kendiliğinden kapanmış, mutlak müctehid yetişmemiştir. Fakat fıkıh ilmi çok gelişmiş, imparatorluğun en ücrâ köşesine kadar, fıkıh, ilmihal kitapları ulaştırılmıştır. Dînini bilmiyen câhil kimse bırakılmamıştır.

Osmanlılar ahlâkta da yüksek dereceleri yakalamışlardır. Tarihte bunun birçok örnekleri vardır. Meselâ, İstanbul'dan Viyana'ya doğru giden İslâm ordusu, Belgrad yakınlarında, bir su başında mola veriyor. Çeşme, abdest alan, kaplarına

su dolduran askerlerle dolu. Yakındaki bir kilisenin papazı, güzel kızları süslüyor. Ellerine birer kap verip, çeşmeye gönderiyor.

Papaz pencereden gizlice seyrediyor. Kızlar gelince, askerler hemen kenara çekiliyor. Hiçbir asker, güzel kızlara dönüp de yan gözle bile bakmıyor. Kızlar rahatça kaplarını doldurup kiliseye dönüyorlar. Papaz, İslâm askerlerinin bu güzel ahlâkını, fazîletini, edebini ve merhametini görünce;

- Bu ordu hiç yenilmez. Boş yere kanınızı dökmeyin, diyerek Haçlı kumandanlarına haber gönderir.

İslâmın en büyük düşmanı İngilizler bile, Osmanlının ahlâkını takdir etmek zorunda kalmışlardır. İngiliz lordu Davenport diyor ki:

- İslâm orduları her gittiği yere, adâlet, fazîlet ve medeniyet götürmüştür. Boynunu büken mağlup düşmanı, dâimâ af ile karşılamıştır.

Mukaddes yerlerin hizmetçisiyim Osmanlı sultanları, kendilerini İslâmın birer hizmetçisi olarak görmüşlerdir. Meselâ Abbâsîlerden sonra, İslâm halîfelerine Mısır'da zindan hayatı yaşatan, hilâfet haklarını onlardan gasbedenler, hutbelerde kendilerine, "Sultânül-haremeyn" ya'nî mübârek yerlerin sultanı demekten hayâ etmiyorlardı.

Yavuz Sultan Selîm Hân 1517 senesinde, Mısır'ı fethedip, halîfeyi esâretten kurtarıp, Mekke ve Medîne'yi idâresi altına alınca, alışkanlıkla kendisine de sultânül-haremeyn diyen hatîbi susturup; "Benim için, o mübârek makâmların hizmetçisi olmaktan daha büyük şeref olamaz. Bana, Hâdimül-haremeyn deyin!" buyurduğunu tarih kitapları yazmaktadır.

Sultan ikinci Abdülhamîd hân, siyâsal bilgileri birincilikle bitireni, her sene saraya kâtib alırdı. Böylece, gençleri çalışmaya teşvîk ederdi. Kâtib seçilen Es'ad bey kitabında diyor ki:

Bir gece yarısı şifre yazdım. İmzâ için, Sultanın yatak odasının kapısını çaldım. Açılmadı. Bir daha çaldım. Yine açılmadı. Üçüncü olarak kapıyı çalacağım zaman, kapı açıldı. Karşıma çıkan Sultan, havlu ile yüzünü siliyordu. Dedi ki:

- Evlât, seni beklettim. Kusûruma bakma! Daha birinci çalışta kalktım.Gece yarısı, mühim bir imza için geldiğini anladım. Abdestsiz idim. Bu milletin hiçbir kâğıdını abdestsiz imza etmedim. Abdest almak için geciktim. Oku da dinliyeyim.

Sonra Besmele çekerek imzaladı ve "Hayrlı olsun inşâallah" dedi.İşte Osmanlı sultanları İslâmiyete böyle bağlı, böyle saygılı idi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 NİSAN 1997 · KAYIT 11213

Sinsi İslâm düşmanlığı

Zamanımız “Hempher”lerinin, “Lavrens”lerinin kitaplarını okumak, onlara kanmak insanı dinden, îmândan çıkartıp zındık eder de haberi bile olmaz.

Eyyüb Sabri paşa, “Mir’ât-ül Haremeyn” kitâbında diyor ki:

Sultan Abdülmecîd hân, Mustafa Reşîd Paşanın mason olduğunu, İslâmiyete uymıyan bir yol tuttuğunu anlayınca, kahrından, üzüntüsünden hastalandı. Yatakta oturamıyor, hep yatıyordu. Yalnız, mühim şeyler okunuyor, emirleri alınıyordu. Sırada bulunan bir kâğıt için, “Medîne ahâlisinin bir dilekçesi okunacak” denildi. Bunun üzerine buyurdu ki:

- Durun, okumayın! Beni oturtun!

Arkasına yastık koyup, oturtuldu. Sonra şöyle devam etti:

- Onlar, Resûlullah efendimizin komşularıdır. O mübârek insanların dilekçesini yatarak dinlemekten hayâ ederim. Ne istiyorlarsa, hemen yapınız! Fakat, okuyunuz da, kulaklarım bereketlensin!

Bir gün sonra vefât eyledi.

Osmanlıların saygısı İşte, Osmanlı Türk sultanlarının ahlâkı, hayâsı ve İslâmiyete saygıları böyle idi. Türkün İslâmiyete olan bu saygısı ve edebi, Mescid-i saâdette, pis ayaklarını kabr-i saâdete karşı uzatıp, leş gibi yatan sapıkların saygısızlığı ve edebsizliği ile hiç bir olur mu?

Osmanlının bu edebine rağmen, Mısırlı yazarların, Osmanlılarda İslâmiyet ilerlememiş iddialarında, sinsi bir İslâm düşmanlığının habîs kokusu duyulmaktadır. Fenârîler, Molla Hüsrevler, Molla Gürânîler, Hızır Çelebîler, Hocazâdeler, Ali Kuşçular, Takiyyüddîn Râsıdlar, Mîrim Çelebîler, Abbâs Vesîmler, Hayâlîler, Gelenbevîler, İbni Kemâller, Ebüssü’ûdler, Allâme Birgivîler, İbni Âbidînler, Abdülganî Nablüsîler, Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdîler, Süveydîler ve Abdülhakîm Efendiler ve Abdûh’u rezîl eden allâme Mustafa Sabri Efendi ve daha nice fıkıh ve kelâm âlimleri hep Osmanlılar zamanında yetişti.

Hattâtlar, Mimar Sinanlar, Sokullular, Köprülüler, Çandarlılar gibi dehâlar hep Osmanlılar zamanında yetişti. Zaten Osmanlı sultanlarının çoğu birer dehâ idi.

Osmanlı âlimlerinin yazdıkları yüzbinlerce ilim kitapları, her vilâyetteki millî kütüphâneleri doldurmuştur. Fihristleri meydandadır. Bütün İslâm âlemine altıyüz sene fetvâ veren, her müşkili çözen, Müslümanların dertlerine devâ olan, Hıristiyanlığa ve sapık fırkalara reddiyeler yazarak onları rezil eden, Osmanlı şeyhülislâmları idi.

Hayâlî'nin ilm-i kelâm hâşiyeleri, Molla Hüsrev'in Dürer'i, Halebî'nin Mültekâ'sı ve İbni Âbidîn'in Redd-ül-muhtâr'ı ve Ebüssü'ûd'ün tefsîri ve Şeyhzâde'nin Beydâvî hâşiyesi, bugün, bütün İslâm âlemine ışık tutmaktadır. Son asrın şâheseri olan "Mecelle" kitâbı ise, dünyada benzeri bulunmıyan bir hukûk âbidesidir. Bu yüce âlimleri ve velîleri Osmanlılar yetiştirdi.

Bugün de, İslâmiyet en doğru şekilde bu kıymetli kitaplardan ve bu kitaplar esas alınarak hazırlanmış ilmihâl kitaplarından öğrenilmektedir. Tefsîrlerin en kıymetlisi Şeyhzâde ve Ebüssü'ûd tefsîrleridir. Müslümanlara fâideli olan bu tefsîrlerdir. Reformcu yazarların tefsîrleri böyle değildir. Çünkü onlar, kısa görüşleri, noksan bilgileri ile, hatırlarına gelenleri, tefsîr diye araya karıştırmışlar, zincire çürük halkalar eklemişlerdir. Çürük halkalı zincire güvenip, sarılıp denize inen, elbette aldanır, boğulur.

Sanki Kur'ân-ı kerîm ona inmiş Hele, ondört asırdan bu yana gelen büyük âlimleri, evliyâyı, mezhebleri, mezheb imâmlarını, hattâ Eshâb-ı kirâmı, hadîs-i şerîfleri bir tarafa bırakıp, sanki Kur'ân-ı kerîm kendisine inmişcesine, tefsîr, meâl hazırlayan zamanımız "Hempher"lerinin, "Lavrens"lerinin kitaplarını okumak, onlara kanmak insanı dinden, îmândan çıkartıp zındık eder de haberi bile olmaz.

Bunun için, bu uydurma tefsîrlerin tercümelerini okumamalıdır. İslâmın altıyüz senelik bekçisi, İslâm ilimlerinin kaynağı, hep Osmanlılar idi. Behcet-ül fetâvâ gibi yüzlerce fetvâ kitapları, her asrın îcâblarına göre yol gösterdi, ileriye çığır açtılar.

Bugün İslâmiyet, ancak, böyle sağlam fetvâ kitaplarına, fıkıh kitaplarına dayanılarak hazırlanmış kitaplardan öğrenilir. Kur'ân-ı kerîmi tamamen kendi kafasına göre yorumlayanların çıkardığı hükümlere uyan, İslâmiyete değil, yorumlayanın fikirlerine uymuş, bunun bozuk fikirlerini din edinmiş olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 NİSAN 1997 · KAYIT 11214

Esas hedef İslâmiyet

Son zamanlarda, İslâm âlimlerini kötüleme modası başladı. Bunda esas maksatları, İslâmiyetin özü olan Ehl-i sünneti yok etmektir. Sinsi düşmanların planları hep bu temele dayanmaktadır.

Son zamanlarda, mezhebsizleri övebilmek için, İslâm halîfelerini, İslâm âlimlerini kötüleme modası başladı. Bunda esas maksatları, Ehl-i sünneti yok etmektir. Mezhebsizlerin, sapık i'tikâdlı kimselerin plânları, siyâsetleri hep bu temele dayanmaktadır. Hepsi, selef-i sâlihîne saldırıyor. Ehl-i sünnet âlimlerini kötülüyorlar.

Buna karşılık, ibni Teymiyye'yi ve Cemâleddîn-i Efgânî gibi sapıkları bir kurtarıcı gibi gösteriyorlar. Mezhebsizlerin nesini övüyorlar? Dînî ve ilmî kıymetleri sıfır olduğu gibi, ahlâksızlıklarının sıfırın altında olduğunu, yıllardır ibret ile seyretmekteyiz.

Buna öncülük edenlerin, Avrupa'da sefâhet, nâmûs ve ahlâk dışı hareketleri ile ve keyflerine, zevklerine milyarlar harcadıklarını, yaz tatillerini Avrupa sahillerinde âlem yaparak geçirdiklerini bütün dünya bilmektedir.

Müslümanlar üçüncü sınıf vatandaş Bugün, Osmanlının çekildiği bütün İslâm âleminde rüşvet, zinâ, her türlü gayrı meşrû hâller diz boyudur. Buralarda, Müslümanlar ikinci, üçüncü sınıf vatandaş; Amerikalılar, Avrupalılar birinci sınıf vatandaş durumundadır. Her türlü imtiyaz yabancıların elinde. Bunlar, Osmanlı ile uğraşacaklarına, kendi memleketlerini düzeltseler olmaz mı? Olmaz. Çünkü, maksatları insanlara faydalı olmak değil, İslâma düşmanlıktır.

Batılıların güdümündeki kimselerin, Osmanlılar ictihâdı, ilmî gelişmeleri durdurdular demesi de, yalandır, iftirâdır. Maksat yine aynı, ya'nî Osmanlıya düşmanlık adı altında İslâma düşmanlık. Çünkü, Osmanlı ile Müslümanlık aynı anlamda kullanılır durumda. Osmanlı deyince, İslâmiyet anlaşılır. Batıda hâlâ, Müslüman yerine Türk denilmektedir.

Osmanlının ictihâdı, ilmî gelişmeleri durdurduğu sözü, İslâm düşmanlarının ağızlarında iğrenç bir sakız hâline gelmiştir. Osmanlılar, ictihâd kapısını

kapamadı. Ehl-i sünnet düşmanı câhillerin, İslâm dîninin mukaddes değerlerine kirli kalemlerini sokmalarını önlediler.

Osmanlı Türkleri İslâmiyeti böyle câhillerin tasallutundan korumasalardı, bugün İslâmiyet de, Hıristiyanlık hâlini alır, karmakarışık, bozuk birşey olurdu.

Nitekim, Mekke'deki ve Mısır'daki sapıkların elinde Müslümanlığın yaralandığı, oyuncak hâline geldiği acı acı görülmektedir. Bugün hakîkî Müslümanlık, Resûlullah efendimizin bıraktığı gibi, bütün temizliği ve saflığı ile, Türk milletinde kalmış bulunmaktadır.

Çok şükür ki, son zamanlarda bu sinsi plânları anlayanlar çoğaldı. Bunların içyüzlerini vesîkalarla anlatmaktadırlar. Mezhebsizlerin önderi olan ibni Teymiyye'nin ve mezhebsizlikte çok aşırı gidenlerin içyüzleri, Hindistan âlimlerden Mevlânâ Muhammed Hamdullah-ı Dacvî'nin (El-besâir) ve Muhammed Hasen Can Fârûkî Müceddidî Serhendî'nin (Üsûl-ülerbe'a) kitaplarında geniş olarak yazılıdır.

Dış güçlerin maşası olmayan samîmî Müslümanlar, Osmanlının kıymetini daha sonra anladı. Fakat iş işten çoktan geçmişti. Osmanlı devleti parçalanınca, dünya birbirine girdi. Osmanlı İmparatorluğu tampon gibi bir devletti. Müslümanlar için bir hâmi ve kâfirlerin birbirlerine girmemesi için de, bir mâni' idi.

Rahat huzur kalmadı Sultan Abdülhamîd Hândan sonra, hiçbir memlekette rahat ve huzûr kalmadı. Avrupa devletlerinde Birinci Cihân harbinde, sonra İkinci Cihân harbinde, daha sonra da komünizm istilâsı ve zulmü altında, kan ve katliâm hiç bitmedi.İngilizlerle birleşip Osmanlıları arkadan vuranlar, hiç rahat yüzü görmediler. Sonra yaptıklarına pişmân oldular. Hattâ, hutbeleri tekrar Osmanlı halîfesi adına okutmaya başladılar.

İngilizler tarafından Filistin'e İsrâîl devleti kurulunca, Osmanlıların kıymeti anlaşıldı. Filistinlilerin İsrâîl zulmü altında hangi vahşetlere uğradıklarını hergün gazeteler yazıyor, dünya televizyonları gösteriyor. 1990 senesinde, Mısır Dışişleri Bakanı Ahmed Abdülmecîd, "Mısır en rahat ve huzûrlu günlerini, Osmanlılar zamanında yaşadı" demiştir. Yalnız bu değil, aklı başında, insaf ehli her Müslüman böyle söylemektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 NİSAN 1997 · KAYIT 11215

Emrindekine iyi davranmak

Allah adamları emrindekilere çok iyi davranırlardı. Sadece Allah adamları değil, o zamanın sarhoşları bile zamanımızın insanları ile mukayese edilemiyecek kadar insaf ehli kimselerdi.

Emrimiz altında çalışanlara, hizmetçilere iyi davranmamız lâzımdır. Onları aşağılamayı, hor görmeyi dînimiz yasaklamıştır. İnsanlık bakımından, onların bizden bir eksikliği yoktur. Onlar da Allahü teâlânın kullarıdır. İslâm büyüklerinin, geçmişte, her husûsta olduğu gibi bu husûsta da sayısız örnek davranışları vardır. İşte bir örnek:

Bir gün Allah adamlarından, takvâ sahibi, Meymûn bin Mihrân'ın yanına misâfirleri gelmişti. Hizmetçisine hemen akşam yemeği hazırlamasını emretti. O da acele ile sıcak çorba dolu tencereyi getirirken, ayağı takıldı ve çorba, efendisi Meymûn'un başından aşağı döküldü.

Kızgınlığını yenenler Meymûn'un vücudu yandı. Acılar içinde kıvranırken, hiçbir şey söylemeden, sadece sert bir şekilde hizmetçiye baktı. Hizmetçi, "Ey iyilik öğreten, insanlara Hak yolu gösteren takvâ sahibi efendim, Allahü teâlânın buyruğuna dön" dedi. "Allahü teâlâ, ne buyuruyor" dedi. Hizmetçi, "Allahü teâlâ takvâ sahipleri için, Âl-i İmrân sûresinde, (Kızgınlığını yenerler) buyuruyor" dedi. "Tamam, kızgınlığımı yendim, sana kızmıyacağım" dedi. Hizmetçi, "Yetmez, çünkü Allahü teâlâ, (İnsanları affederler) buyuruyor" dedi. Efendisi, "Seni affettim" dedi. Hizmetçisi, "Bu kadar da yetmez. Allahü teâlâ, (Allah, ihsân, iyilik edenleri sever) buyuruyor" dedi. "Allah için hürsün, seni serbest bıraktım" dedi.

İşte Allah adamları emrindekilere böyle davranırlardı. Sadece Allah adamları değil, o zamanın sarhoşları bile zamanımızın insanları ile mukayese edilemiyecek kadar insaf ehli kimselerdi. İşte bir örnek:

Eskiden alkol mübtelâsı bir adam vardı. Bu kimse arkadaşlarından birkaçını topladı. Hizmetçisine dört dirhem para verip, içki âlemi için meze almasını söyledi.

Hizmetçi, evliyâdan Mansûr bir Ammâr hazretlerinin kapısından geçerken, “Bir fakîr için, kim bana dört dirhem verirse, ona dört duâ ederim” dediğini işitti.

Hizmetçi elindeki paranın hepsini Mansûr bin Ammâr’a verdi. Mansûr bin Ammâr, “Sana nasıl duâ etmemi istersin” diye sordu. O da; - İçkici bir sahibim vardır. Ondan kurtulmak isterim, dedi.

Mansûr hazretleri, “Yâ Rabbî, bunu, bu kimsenin elinden kurtar!” diye duâ etti. Sonra, ikinci isteğini sordu. O da; - Verdiğim paralar benim değildi. Sahibimin idi. Bunun için Allahü teâlânın, verdiğim gümüşleri bana iâde etmesini isterim ki, sahibime geri vereyim, dedi.

Mansûr hazretleri, onun için de duâ edip, üçüncü arzûsunu sordu. O da; - Allahü teâlânın, efendimi affetmesini isterim. Çünkü bugüne kadar onun ekmeğini yiyip suyunu içtim, dedi.

Onun için de duâ edip, hizmetçinin dördüncü arzûsunu sordu. O da; - Allahü teâlânın, beni, efendimi, arkadaşlarını ve seni affetmesini isterim, dedi.

Mansûr hazretleri bunun için de duâ etti. Sonra hizmetçi oradan ayrılıp sahibinin yanına gitti.

Hizmetçi eve dönünce, efendisi, niçin geç kaldığını sordu. O da hâdiseyi olduğu gibi anlattı. Efendisi, hizmetçiye neler istediğini sordu:

- Kendim için, azâd olunmam hakkında duâ etmesini istedim.

- Hadi git! Allah için seni âzâd ettim, artık hürsün. İkinci olarak ne istedin?

- Allahü teâlânın, verdiğim dirhemleri iâde etmesi için duâ etmesini istedim.

Efendisi bunu duyunca, ona çıkartıp dört dirhem verdi. Sonra tekrar sordu:

- Üçüncü olarak ne istedin?

- Allahü teâlânın, sana tevbe nasîb etmesini ve bağışlamasını istedim.

"Sana ait olanı yaptın" Bunu duyan efendisi, Allahü teâlâya tevbe edip dördüncüsünü sordu. O da cevap verdi:

- Allahü teâlânın, beni, seni ve bütün arkadaşlarını bağışlamasını istedim.

- Bundan öncekiler benim yapabileceğim şeylerdi. Bu bana âit değil, buna diyeceğim bir şey yok.

Efendisi, akşam olunca yattı. Rü’yâda, bir sesin kendisine, “Sen, sana âit olanı yaptın. Ben, bana âit olanı yapmaz mıyım? Seni, köleni, Mansûr’u ve arkadaşlarını

bağışladım” dediğini duydu.

Daha sonra kendisi ve arkadaşları bir daha içki içmediler. Böylece, kendisine iyi muamele yapılan hizmetçi birçok kimsenin tevbesine sebep oldu.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

05

Mayıs

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 MAYIS 1997 · KAYIT 11216

Sağlığa verilen önem

Ecdâdımız, insanlığın sağlığı için en yeni teknik imkânları kullanmış ve bunlardan en iyi, en verimli şekilde istifâde etmesini bilmiştir.

Peygamber efendimiz, tıp ilmini, çeşitli şekillerde methetti. Meselâ, (İlim ikidir: Beden bilgisi, din bilgisi.) Ya'nî ilimler içinde en lüzûmlusu, rûhu koruyan din bilgisi ve bedeni koruyan sağlık bilgisidir diyerek, herşeyden önce, rûhun ve bedenin zindeliğine çalışmak lâzım geldiğini emir buyurdu.

İslâmiyet, beden bilgisini, din bilgisinden önce öğrenmeyi emrediyor. Çünkü, bütün iyilikler, bedenin sağlam olması ile yapılabilir. İnsanları hastalıktan korumak, sağlam kalmayı sağlamak, tıbbın birinci vazîfesidir.

Bütün dünyaya öncülük Her işlerinde dînin emirlerini esas alan ecdâdımız, bu husûsta da bütün dünyaya öncülük etmiştir. Sağlığa ve sağlık kuruluşlarına çok önem veren Türklerin, bu konudaki çalışmaları, asırlar öncesinden günümüze kadar gelen örneklerle doludur. O çağlarda birçok ünlü tıp adamı yetiştiren ve bunların hizmetlerini dünyaya yayan Türkler, bu alanda büyük başarı kazanmışlardır.

Tıp adamlarının yanı sıra, Türklerin "Darüşşifâ" dedikleri hastaneleri de, örnek birer sağlık kuruluşlarıydı. Günümüzde Selçuklu ve Osmanlı Darüşşifâları, hastane tarihi araştırmalarında büyük bir önem taşımaktadır.

İlk hastane, Selçuklular zamanında Sultan Alparslan tarafından Nişabur'da kurulmuştur. Bunun dışında yine Selçuklular tarafından tesis edilen Kayseri'deki Gevher Nesibe Darüşşifâsı, Gıyasettin Keyhüsrev Tıp Okulu, Sivas Keykavus, Divriği Turan Melik, Tokat Pervane Bey, Çankırı Atabey Ferruh Darüşşifâları bugüne kadar ulaşabilmiştir.

Avrupalılar Haçlı seferlerinde, ilk defa hastane görüp, bunu Avrupa'ya götürmüşlerdir. Meselâ, Rodos'taki tarihi hastane, Tokat Gök Medrese ve Sivas Keykavus darrüşifâlarının aynısıdır. Diğer yandan, Selçuklu İslâm kültürünün, dolayısıyla hastane mimarisinin Rusya'dan Hindistan'a ve Çin'e kadar yayıldığı da gözlenmektedir.

Selçuklular ve Osmanlılar her devirde değişik tedâvi usulleri uyguladılar. Meselâ, hastaların yatağı başında klinik dersleri verilmesi, akıl hastalarının ilâç ve su sesi ile tedâvi yolları, Avrupa'daki hastanelerde aynen uygulandı. Selçuklular, yalnız hastane mimarisi değil, tedâvide de Avrupalılara örnek oldular.

Daha sonraki dönemlerde Osmanlıların gelişip büyümesi ve dünyanın en geniş imparatorluk topraklarına sahip olmasıyla birlikte, her konuda olduğu gibi tıp alanında da ilerlemeler kaydedildi.Osmanlılar egemenlikleri altındaki topraklarda, daha önce Selçuklular tarafından yapılan hastaneleri ıslah ettiler. Bu arada, halk için olduğu kadar, ordu ve Saray mensupları için de yeni hastaneler kurdular.

Tabiat sesleriyle tedavi Bursa, Edirne, İstanbul, Selânik ve Belgrat gibi şehirlerde büyük hastaneler tesis ettiler. Bunlardan Haseki Darüşşifâsı ile Sülaymaniye Darüşşifâsı günümüze kadar korundular. Osmanlı Darüşşifâlarının en belirgin özelliği, bunların câmi, medrese, kervansaray, hamam, dükkan gibi ünitelerden oluşan külliyelerin bir parçası olarak inşa edilmiş olmasıdır.

Osmanlılarda hastane mimarisi en modern ve ileri boyutlara varmıştır. Bir hastane yapımı plânlanırken, burada uygulanacak tedâvi yolları düşünülmüştür. Nitekim tabiat sesleri ve banyo ile tedâvi merkezleri, hastane plânlamasında ayrı düşünülmüştür.

Buralarda az personelle daha çok verimi amaçlayan merkezî plânlama ve havalandırma alanında yeni teknikler kullanılmıştır.

Görüldüğü gibi, ecdâdımız, insanlığın sağlığı için en yeni teknik imkânları kullanmış ve bunlardan en iyi, en verimli şekilde istifâde etmesini bilmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 MAYIS 1997 · KAYIT 11217

Toprak yumuşak olursa

Hikmet, mütevâzı olanların kalblerinde gelişir, kibirlilerin gönüllerinde gelişmez. Bir kimse, başını yükseğe kaldırırsa, tavana değer ve yaralanır, eğerse, tavan ona gölgelik eder ve kendini korur.

Benî İsrâilden birisi, kötülüğüyle meşhur olmuştu. Soylu bir âbid de ibâdetiyle şöhret bulmuştu. Kötü kimse, birgün bu âbidin yanından geçerken, yaptığı bütün

kötülüklerden pişman olmuş hâlde, "Gideyim, şu âbidin yanına oturayım, belki Allahü teâlâ onun hürmetine beni affeder" diye düşündü.

Gidip âbidin yanına oturdu. Âbid ise, üzerinde bulutun gölgelendirdiği, kıymetli bir kimse olduğu için, kerâmetiyle, iyiliği ile böbürlenerek, "Bu fâsık, benimle niye oturuyor?" diyerek oradan kalktı. Kötü kimse de kabûl edilmediğinin üzüntüsü ile geri dönüp gitti. Fakat âbidin üzerindeki bulut, kötü kimse ile beraber gitti. Zamanın peygamberine Allahü teâlâdan vahiy geldi:

"Fâsığın, kötü kimsenin yaptıklarını, pişmanlığı hürmetine affettim. Kerâmeti görülen âbidin yaptıklarını da kibri sebebiyle yok ettim."

Ben falancanın oğluyum...

Asîl bir aileye mensup olan ba'zıları da, kendisi gibi soylu olmayanı hakîr görür, soyu ile kibirlenir. Birgün Peygamber efendimizin huzûrunda, birbirine üstünlük taslıyan iki kişiden biri, diğerine, "Ben falancanın oğlu falanım. Sen kimsin?" diye sordu.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buna şu cevabı verdi:

- Mûsâ aleyhisselâmın yanında iki adam böyle birbirine karşı övünmeye kalkıştı. Hattâ biri dokuz batın geriye doğru saydı. Allahü teâlâ Mûsâ aleyhisselâma vahyetti: "Ona söyle, iftihâr ettiği dokuz kişi Cehennemdedir. Kendisi de onuncusudur."

Babaları ile, dedeleri ile övünmek ve tekebbür etmek, câhillik ve ahmaklıktır. Kabil, Âdem aleyhisselâmın oğlu idi. Ken'an, ya'nî Yâm da, Nûh aleyhisselâmın oğlu idi. Babalarının peygamber olması, bunları küfürden kurtarmadı.

İnsanın övündüğü dedeleri, bir avuç toprak oldu. Toprak ile övünmek akla uygun olur mu? Onların sâlih olmaları ile övünmemeli, onlar gibi sâlih olmaya, onların yolunda bulunmaya çalışmalıdır.

Bir de daha çok kadınlarda görülen, kibirlenme çeşidi var. Bu da kişinin güzelliğidir. Bu, başkalarını ayıplamaya, küçük düşürmeye ve gıybete vesîle olur. Hâlbuki güzellik, insanda kalıcı değildir, çabuk gider. İnsana mülk olmaz. Geçici olan şeyle kibirlenmek, ahmaklıktır. Onun güzelliği, gübrelikte biten gül gibidir.

Zâhirin, görünüşün güzelliği, kalbin güzelliği ile, ya'nî iyi huyla birlikte olunca kıymetlidir. Kalbin temizliği de, Resûlullahın sünnetine uymakla belli olur. İnsanın kalbine, rûhuna, ahlâkına kıymet verilmezse, insanın hayvandan farkı olmaz. Hattâ hayvanlardan aşağı olur.

İnsan vücudu her zaman beslenmesi, temizlenmesi, ta'mîr edilmesi lâzım gelen harap bir makinaya benzer. Böyle bir bedene sahip kimseye tekebbür etmek, büyüklenmek yakışır mı?

Övünmek câhillik alâmetidir Genç ve kuvvetli olmakla tekebbür etmek de, câhilliktir. Hayvanların mekanik ve his organlarındaki kuvvetleri, insanlardan kat kat fazladır. Hayvanların insanlara tekebbür etmesi lâzım olur. Hep kuvvetli kalacağını, hastalığa, tehlikeye, kazâya yakalanmıyacağını kim iddiâ edebilir? Gençliğinden, gücünden, kuvvetinden, hattâ hareketinden, solumasından ayrılmayan kimse görülmüş müdür? Böyle geçici olan, devamı çok kısa olan ve hayvanlarla ortaklaşa bulunan şeylerle tekebbür etmek, kibirlenmek akla uygun olur mu?

Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

"Mahsûl, ovadaki sulu ve yumuşak toprakta yetişir; dağlarda, sert topraklarda yetişmez. Bunun gibi, hikmet de, mütevâzı olanların kalblerinde gelişir, kibirlilerin gönüllerinde gelişmez. Bir kimse, başını yükseğe kaldırırsa, tavana değer ve yaralanır, eğerse, tavan ona gölgelik eder ve kendini korur."

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 MAYIS 1997 · KAYIT 11218

Nefsini ayaklar altına aldı

İnsan önce birşey yapamıyan, hareket edemiyen bebekti. Şimdi de, her an hasta olmak, ölmek korkusundadır. Nihâyet ölecek, çürüyecek ve toprak olacaktır.

Aklı başında olan, kendini ve Rabbini tanıyan insan; aşağılığını, âcizliğini, Rabbine karşı her an izhâr etmek mecbûriyetindedir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, tevâzu üzere olmayı bana emreyledi. Hiçbir kimse diğerine karşı büyüklenmesin!)

Bütün Allah dostu kimseler, kibirden çok korkmuşlar, nefslerini ayaklar altına almışlardır.

Eskiden Bağdat'ta Allah dostu evliyâ bir zât vardı. Herkes kendisini sever, duâsını almak için gayret ederdi. Her hâliyle örnek bir zât idi. Bir Ramazan günü, bir talebesi, bu zâtı kendi memleketine iftâra da'vet etti. Bu zât da talebesini

kırmayıp, bir merkep üzerinde o şehre gitmek üzere yola çıktı. O şehre yaklaştığında, bütün şehir halkının yollara döküldüğünü, dört gözle kendisini beklediklerini gördü.

"Bu nasıl evliyâ" Bu hâli görünce, hemen heybesindeki ekmeği çıkardı. Açıktan, hayvanın üzerinde yiyerek halkın arasına girdi. Allah dostu zâtın bu hâlini gören halk, neye uğradıklarını anlayamadılar. Aralarında homurdanmalar başladı:

- Âlim dediğiniz, evliyâ dediğiniz zât bu mu?

- İstemiyoruz böyle kimseyi şehrimize. Defolsun, gitsin!

- Ramazan gününde herkesin gözü önünde yemeye utanmıyor mu?

- Allahtan korkmuyorsa, kuldan bâri utansın!

Birçok hakâretten sonra şehre de sokmadılar. O zât geri dönüp gitti.

Talebesi şaşkına dönmüştü. Olanlara bir ma'nâ veremiyordu. Az zaman sonra, kendine geldi. Kendi kendine, "Bu işin içinde mutlaka bir iş var. Gidip bu işin hikmetini öğreneyim" dedi.

Hocasının bulunduğu şehre gelip, huzûra çıktı. Durumu anlatarak dedi ki:

- Efendim, bu işinizin mutlaka bir sebebi, bir hikmeti olmalı. Fakat, ben anlayamadım. Bu hikmeti bana lütfeder misiniz?

- Evlâdım, şehrin girişinde o kalabalığı görünce, bir an için gururlandım, kalbime kibir geldi. Kibir, çok kötü bir hastalıktır. Kalbe düştüğünde tedâvisi çok zordur. Ama yediğim orucun telâfisi mümkündür. Ramazandan sonra keffâret tutmakla bu telâfi edilebilir.

Bunun için, büyük bir hakârete mâruz kalmam ve nefsimi ayaklar altına alıp, kibri, yerleşmeden hemen çıkartmam lâzımdı. Ben de bu yolu tercih ettim. Ya'nî çok zarardan kurtulmak için az zararı tercih ettim. Böylece kalbimi kibir pisliğinden temizlemiş oldum.

Her Müslümanın mutlaka kibirden kaçınması, tevâzu sahibi olması şarttır.

İnsanın, dünyaya nereden geldiğini, nereye gideceğini bilmek lâzımdır. Şöyle düşünmelidir:

İnsana kibirlenmek yakışmaz Hiç yok idi. Önce birşey yapamıyan, hareket edemiyen bebek oldu. Şimdi de, her an hasta olmak, ölmek korkusundadır. Nihâyet ölecek, çürüyecek ve toprak olacaktır. Hayvanlara, böceklere gıdâ olacaktır.

İdâm odasına sokulmuş olup, idâm olunacağı zamanı bekleyen kimsenin, ölüm odasında çektiği sıkıntılar gibi, dünya zindanında, her an ne zaman azâba götürüleceğini beklemektedir. Ölecek, leş olacak, böceklere yem olacak, kabir azâbı çekecek, sonra diriltilip kıyâmet sıkıntılarını çekecektir.

Cehennemde sonsuz yanmak korkusu içinde yaşıyan kimseye tekebbür mü yakışır, tevâzu mu? Bunun için insanın, her an, her yerde aczini göstermesi, tevâzu üzere bulunması lâzımdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 MAYIS 1997 · KAYIT 11219

Veren el alan elden üstündür

Çalış, kazan! Çalışmayıp, herkese muhtaç kalanların dîni ve aklı noksan olur, iyilik etmekten mahrûm kalır ve herkesten hakâret görür.

Bir sabah, Peygamber efendimiz, Eshâbı ile konuşurken, kuvvetli bir genç, erkenden dükkânına doğru geçti. Ba'zıları dediler ki:

- Erkenden dünyalık kazanmaya gideceğine, buraya gelip birkaç şey öğrenseydi iyi olurdu.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Öyle söylemeyiniz! Eğer kimseye muhtaç olmamak, ana-baba ve çoluk-çocuğunu da muhtaç etmemek için gidiyorsa, her adımı ibâdettir. Eğer, herkese övünmek, keyif sürmek niyetinde ise, şeytanla beraberdir.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Bir Müslüman, helâl kazanıp, kimseye muhtaç olmaz ve komşularına, akrabâsına yardım ederse, Kıyâmet günü, ayın ondördü gibi parlak, nûrlu olacaktır.)

(Ticâret yapınız! Rızkın onda dokuzu ticârettedir.)

Neyle geçiniyorsun?

Îsâ aleyhisselâm birine sordu:

- Ne iş yapıyorsun?

- İbâdetle vakit geçiriyorum.

- Nereden yiyip geçiniyorsun?

- Herşeyimi kardeşim veriyor.

- O hâlde, kardeşin senden daha kıymetli ibâdet yapmaktadır. Hz. Ömer buyurdu ki:

"Çalışınız, kazanınız, Allahü teâlâ rızkımı çalışmadan gönderir, demeyiniz! Allahü teâlâ, gökten para yağdırmaz."

Lokman Hakîm, oğluna nasîhat verirken buyurdu ki:

"Çalış, kazan! Çalışmayıp, herkese muhtaç kalanların dîni ve aklı noksan olur, iyilik etmekten mahrûm kalır ve herkesten hakâret görür.

Büyüklerden birine sordular:

- Özü sözü doğru olan tüccâr mı, yoksa geceleri namaz kılan, gündüzleri oruç tutan âbid mi yüksektir?

- Emîn olan tüccâr daha kıymetlidir. Çünkü, şeytanla her saat cihâd etmektedir. Şeytan, alış-verişte, tartmada onu aldatmaya uğraşmakta, o ise Allahü teâlânın emrini, rızâsını gözetmektedir.

Hz. Ömer, "Helâl kazanmak için alış-veriş ederken, helâl kazanırken can vermeyi, başka şekilde ölmekten daha çok severim" buyurdu.

İmâm-ı Ahmed bin Hanbel hazretlerine, "Hergün sabahtan akşama kadar câmide ibâdet edip, Allahü teâlâ, benim rızkımı nereden olsa gönderir diyen bir kimse, nasıl bir adamdır?" diye sordular. Hz. İmâm şöyle cevap verdi:

- Bu kimse câhildir. İslâmiyetten haberi yoktur.

İmâm-ı Evzâî hazretleri, İbrâhim Edhem hazretlerini, sırtında bir yığın odun götürürken gördü. "Niçin bu kadar sıkıntı çekiyorsun? Kardeşlerin, seni hiçbir şeye muhtaç bırakmıyor" dedi.

Çalışmak farzdır İbrâhim Edhem hazretleri buna şöyle cevap verdi:

- Öyle söyleme, hadîs-i şerîfte, (Helâl kazanmak için sıkıntı çekenlere Cennet vâcib olur) buyuruldu.

Müslümanın kendine, evlâdına, ailesine ve borçlarını ödemek için lâzım olanları kazanması farzdır. Bunun için çalışan sevâb kazanır. Özürsüz terkedene azâb yapılacaktır. Borç ödemek farzdır. Ödeyemeden vefât edenin, ödemek niyeti

varsa, günâh olmaz. Hadîs-i şerîfte, (Beş vakit namazı kıldıktan sonra, çalışıp helâl kazanmak, her Müslümana farzdır) buyuruldu.

Çalışırken de dînin emirlerine uymalıdır. Harâm işliyerek kazanılan paradan hayır gelmez.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 MAYIS 1997 · KAYIT 11220

Hatâyı kabûl etmek

Hatâyı kabûllenmek, tatlı dille özür dilemek bir fazîlet işidir. Üstün bir karakterin belirtisidir. Atalarımız, "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır" demişler.

Yanıldığımızı, hatâmızı samimiyetle itiraf etmek, yanıldığımızı başkasından duymaktan daha iyidir. Hatâmızı kabûl ettiğimiz anda karşımızdaki yelkenleri suya indirir. Hattâ bize yardımcı olmaya çalışır. Bunun günlük hayatımızdaki örnekleri çoktur. Bir hatâmızdan dolayı özür dilediğimizde, alttan aldığımızda yumuşamayacak kimse hemen hemen yoktur.

Yanıldığımız zaman yanlışımızı kabûl etmekte gecikmemeliyiz. Bu tavır, yanlışımızı savunmakla elde edemeyeceğimiz kazançlar sağlar.

Özür dilemek Bir gün nasıl olduysa yapmadığım birşey yaptım. Yolda sollanmayacak yerde, birini sollayıp geçtim. Solladığım araba zor durumda kalmıştı. Hızlı bir şekilde arkamdan yetişip, sert bir frenle önümde durdu. Baktım niyeti kötü. Ben ondan önce davranıp, yanına vardım ve dedim ki:

- Çok özür dilerim, gerçekten yapılmayacak bir iş yaptım. Sizi zor durumda bıraktım. Suçumu kabûl ediyorum. Sizin affınıza, hoşgörünüze sığınıyorum.

Gözlerinden kıvılcımlar sıçrayan, elinden gelse beni bir kaşık suda boğacak adam, birden sakinleşti. Diyecek bir şey bulamadı.

- O kadar önemli değil, bende de kabahat vardı. Malımıza, canımıza bir zarar gelmedi ya, ona şükredelim, dedi.

Hayırlı yolculuklar dileyerek birbirimizden ayrıldık.

Eğer ben alttan almayıp, aynı şiddetle karşılık verseydim, mutlaka bir kavga olacaktı. Özür dilemekle de bende bir eksiklik olmadı...

Başka bir zamanda, devamlı gidip geldiğim yolda, şerit değiştirmenin yasak olduğu bir yerde, yol müsâit diye şerit değiştirdim. Hemen arkamda, polis arabasını farkettim. Bana yetişip, işâret verdi. Durdum. Kibar bir şekilde dedim ki:

- Memur bey, hatâmı biliyorum, fakat bir gaflete düştüm. Özür diliyorum. Eğer siz zor durumda kalmayacaksanız, bu defalık cezâ yazmamanızı istirhâm ediyorum.

Beni asık bir yüzle dinleyen memur, birden yumuşadı, tebessüm etmeye başladı:

- Peki o zaman, bu defalık affediyorum. Ama bir daha olmasın ha!

Teşekkür ederek, hayırlı vazifeler dileyerek ayrıldım.

Olacak ya, bir gün sonra, yine aynı yerden geçiyorum. Farkında olmadan aynı hatâyı yine yaptım. Baktım az ileride ekip arabası duruyor... Hem de aynı ekip. Daha onlar kenara çek işâreti vermeden, onlardan önce arabamı kenara çektim.

Güler yüzle yanlarına yaklaşıp, selâm verdim. Hayırlı vazifeler diledim. Beni hatırladılar. Tebessüm etmeye başladılar. Tebessümün altında, hani bir daha yapmayacaktın ifâdesi vardı. Hemen elimi cebime atıp dedim ki:

- Bu defa cezâyı hak ettim, artık af dileyecek yüzüm yok. Neyse cezâmı çekeyim.

Bu samimî itirafım polisin hoşuna gitti.

- Bu hatâyı yalnız sen değil çok kimse yapıyor. Şu güler yüzün, samimî itirafın sebebiyle bu defa da affediyoruz. Fakat bu son olsun, bir daha af yok artık, dediler.

Artık bir daha suçlu olarak karşılarına çıkmadım. Fakat inanıyorum ki, yine aynı şekilde, güler yüzle, özür ile karşılarına çıksam yine affederler. Yeter ki samimî olalım, hâl ve hareketimizle karşımızdakini enayi yerine koymayalım. Hatâyı bir daha yapmayacağımız kanâatı uyansın karşımızdakinde...

Yanlışta ısrar etmek

Hatâyı kabûllenmek, hattâ üstlenmek aynı zamanda bir fazîlet işidir. Üstün bir karakterin belirtisidir. Atalarımız dememişler mi, "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır" diye. Yeter ki biz asrımızın en etkili silahı olan, tatlı dil, güler yüz silahını kullanmasını bilelim. Kim olursa olsun, bir kimse güler yüzlü ise, başarının yüzde ellisini elde etmiş olur ve az bir gayretle yüzde ellinin üzerine çıkar ve başarılı sınıfa dâhil olur.

Hem dünyamız için, hem de âhıretimiz için güler yüz, tatlı dil şart...

Eğer bizler Peygamber efendimiz gibi, güler yüzlü, iyi huylu olmazsak, dînimizin emrettiği güzel ahlâkı başkalarına yayamayız. Emâneti bizden

sonrakilere ulaştıramayız. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ yumuşaklığı sever, sertlik edenlere vermediği şeyleri yumuşak, güler yüzlü, tatlı dilli olanlara ihsân eder. Başkalarına vermez.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 MAYIS 1997 · KAYIT 11221

Yeter ki dostça yaklaşalım

Tebessüm, sıcak ilgi, nezâket ve dostluk, sertlikten kudretlidir. Gerçekte kuvvetli olmak, insanlara bir işi zorla yaptırmak değil, kendiliğinden yapacak hâle getirmektir.

Şöyle bir hikâye anlatılır:

Rüzgârla güneş, hangisinin daha kudretli olduğu üzerinde konuşurlar. Rüzgâr gücüne, kuvvetine güvenip, “Ben senden kudretliyim” der güneşe. Her zaman kaba kuvvetin işe yaramıyacağını söyler güneş de. Sonunda tecrübe ile kimin daha kudretli olduğunun ispat edilmesi kararlaştırılır.

Rüzgâr güneşe, “Senden daha kudretli olduğumu şimdi sana göstereceğim. Bak şu ihtiyarın paltosunu sırtından nasıl çıkartacağım, gör!” der.

Rüzgâr kuvvetle esmeye başlar. İhtiyar, açılan paltosunun iki yakasını hemen elleri ile sıkıca tutar. Rüzgâr, paltoyu sırtından bu hâliyle atamıyacağını anlayınca, fırtınaya dönüşür, ama ihtiyar ceketine daha çok sarılır. İşi sağlama almak için de düğmelerini iyice ilikler.

Güneş, “Beceremedin, bak şimdi ben güzellikle, tatlılıkla ihtiyarın paltosunu şimdi nasıl çıkarttıracağım, gör” der.

Sıcak ilgi gâlip geldi Saklandığı bulutun arkasından çıkan güneş, bir gülümsemeyle, tatlı bir sıcaklıkla ortalığı ısıtıverir. İhtiyar terlemeye başlar, sonunda kendiliğinden paltosunu çıkarır, neşe içinde yoluna devam eder...

Güneş rüzgâra dönerek, “Gördün mü? Tebessüm, sıcak ilgi, nezâket ve dostluk, sertlikten kudretlidir. Gerçekte kuvvetli olmak, insanlara bir işi zorla yaptırmak değil, kendiliğinden yapacak hâle getirmektir” der.

Eğer birisine yumruklarımızı sıkarak gidersek, onun yumruklarını da sıkı buluruz. İnsanlara dostça yaklaşırsak, anlaştığımız konuların anlaşamadığımız konulardan daha çok olduğunu kolaylıkla görebiliriz.

Hiç unutmam ortaokulda iken öğretmenimizin anlattığı hâdiseyi. Öyle heyecanlı anlatmıştı ki, netice ne olacak diye pür dikkat dinlemiştik. 30 sene geçtiği hâlde unutmadım.

Öğretmenimizin aşireti ile başka bir aşiret arasında kan da'vâsı varmış. Her iki aşiretten çok kişi ölmüş. Sıra öğretmenimizdeymiş. Öğretmenimiz kafasına koymuş, ne yapıp yapıp bu kan da'vâsını ortadan kaldıracak.

Tatillerde memleketine gittiğinde, ailesi, başına bir iş gelmesin diye adım adım takip ediyorlarmış. Karşı taraf da bunu öldürmek için fırsat arıyormuş. Bakmış bu böyle devam etmiyecek, bir gün ailesine demiş ki:

- Ben kan da'vâlı olduğumuz kimselerin evine gideceğim. Bu işi artık bitireceğim. Yeter artık!

Olacak şey değil! Ailesi şaşırmış, hemen bu fikrine karşı çıkmışlar:

- Oğlum sen ne diyorsun? Sen eceline mi susadın? Hem de kendi ayağın ile gideceksin. Göz göre göre ölümüne müsaade edemeyiz!

Öğretmenimiz karşı tarafa haber göndermiş, "Yarın evinize geleceğim, bu işi bitirmek istiyorum. Kabûl etmezseniz de yine gelip kapınızı çalacağım" diye.

Ertesi gün ailesinin bütün ısrarlarına rağmen yola çıkar. Kendi taraftarları, "Ne olur ne olmaz" diye, silahlanıp arkasından takip ederler. Öğretmenimiz sonrasını şöyle anlattı:

Her şeyi göze alıp kapılarını çaldım. Dış kapı açıldı. Evin önünde geniş bir avlu vardı. Etrafa tebessümler saçarak emin ve kararlı adımlarla avlunun ortasına doğru ilerledim. Baktım her köşede bir kişi, elleri tetikte bekliyorlar. Her an devrilmem mümkün. Ortada durup seslendim:

Geçmişi bırakıp dost olalım - Görüyorsunuz, üzerimde hiçbir şey yok. Yanımda bir çakı bile yok. Sizin mertliğinize güvenerek buraya geldim. Yiğit insanlar, kendilerine sığınmış kimseye kötülük yapmaz. Size karşı en ufak bir kırgınlığım yoktur. Sizinle dost olmaya geldim. Geçmişi bırakıp, dost olalım. Şimdiye kadar olan düşmanlıktan, bu kadar ölümden başka ne kazandık?

Baktım, silahlar bir bir aşağıya inmeye başladı. Sonra birer ikişer yanıma geldiler. Beni içeri aldılar. Kendilerine gâyet dostça, bu işten vazgeçmemizi

anlattım. Konuştukça, tedirginlikleri azaldı. Samimiyetime inandılar. Böylece, yıllardır devam edegelen düşmanlığı ortadan kaldırmış oldum. İnanır mısınız, şehre geldiklerinde, şehirde kendi yakın akrabaları olduğu hâlde, onlara gitmeyip benim evime gelirlerdi.

Samimî itiraflar, samimî dostça yaklaşımlar çelik kalblere bile te'sîr eder, onları hamur gibi yumuşatır... Yumuşak huylu olanlar da hem bu dünyada, hem de âhırette kazanır. Nitekim hadîs-i şerîfte şöyle buyuruldu:

(Kendisine yumuşaklık verilen kimseye, dünya ve âhıret iyilikleri verilmiş demektir.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 MAYIS 1997 · KAYIT 11222

Olumlu yönden yaklaşmak

İnsan bir kere "hayır" dedi mi, şahsiyetinin bütün kuvvetleri, bu kelime üzerinde ısrar etmesini emreder. Bir insana "hayır" dedirtmemek, bunun için önemlidir.

Herkesin bildiği, bardağın yarısı dolu, yarısı boş hikâyesi vardır. Herşeye menfi, olumsuz olarak bakan kimseye, yarısı su ile dolu bardağı gösterip, ne gördüğünü sorduğumuzda, "Yarısı boş bir bardak görüyorum" der. Her şeye olumlu olarak yaklaşan birine sorduğumuzda ise, "Bardağın yarısı dolu" der. Her ikisinin söylediği de doğru, fakat ifâde edişleri farklıdır.

Başarılı insanlara baktığımızda, genel olarak herşeye olumlu yaklaşabilenler olduğunu görürüz. Söze, işe olumlu başlayan, otomatik olarak yüzde elli kazanmış olur. Bundan sonraki çalışmaları, bunun üzerine eklenir.

Dînimiz İslâmiyet aksi ispat edilmedikçe, insanları iyi, suçsuz kabûl eder. Peşin suçlamayı yasaklar. Dînimize göre, doğan çocuk, tertemiz, beyaz bir sayfadır. Buraya sonradan ne yazılırsa, çocuk o şekilde yetişir. Hıristiyanlıkta ise tam tersi, çocuk günâhkâr olarak doğar.

İlk söz evet olmalı Günlük yaşayışımızda da bu böyledir. Tanıdığımız, tanımadığımız kim olursa olsun, karşılaştığımızda, onunla dost olmak veya dostluğumuzu ilerletmek istiyorsak, muhâtabımızın ilk sözlerinin "evet" olmasını sağlamalıyız. Muhâtabımıza konuşmanın başında "hayır" dedirtmemiz büyük

strateji hatâsı olur. Söze doğrudan doğruya anlaşmazlık bulunan konulardan başlamamalıyız. Başlangıç noktamız ortak düşüncelerimiz olmalıdır.

İnsan davranışlarını etkileme üzerinde ün yapmış bir ilim adamı, "Hayır, aşılması en zor engeldir" der. İnsan bir kere "hayır" dedi mi, şahsiyetinin bütün kuvvetleri, bu kelime üzerinde ısrar etmesini emreder. Bir insana "hayır" dedirtmemek, bunun için önemlidir. Onun bütün kuvvetleri ile çarpışmak zorunda kalırız.

Sözün başında muhâtabımıza ne kadar çok "evet" dedirtirsek, onu istediğimiz sonuca o kadar iyi hazırlamış oluruz. Çoğumuz karşımızdakine "evet" değil de, "hayır" dedirtmeyi ma'rifet zanneder. Bu, insan psikolojisinden habersiz olmanın netîcesidir.

Bir sigortacı arkadaş anlattı:

Müşteri sigortalı olmak istiyor, ama doldurulması gerekli bir formdaki ba'zı soruları cevaplamaya yanaşmıyordu. "Öyleyse size poliçe kesemeyiz" diyerek meseleyi kapatmak mümkündü. Böyle yapmadım. Müşteri kaybetmemeliydik. Ona, "evet" dedirtecek sorular sormaya başladım:

- Pekâlâ, Allah gecinden versin, ölüm vuku bulduğunda, çocuklarınızın, bir sürü sıkıntı çekmeden, kolaylıkla, yatırdığınız primlerin onlara devrini istemez misiniz?

- Tabii isterim.

- İstediğimiz bilgileri vermediğiniz takdirde, çocuklarınız, yatırdığınız parayı almakta çok sıkıntı çekerler. Sıkıntıya düşmemeleri için istediğimiz bilgileri bize bildirirseniz daha iyi olmaz mı?

- Evet, daha iyi olur.

Yavaş yavaş yola geliyordu. Bu arada kendisine söylediğim çay geldi. Çayı yudumlarken, maksadımızın, müşterilerimize daha iyi hizmet etmek olduğunu îzah ettim. Cevaplaması istenilen soruların, ona daha iyi hizmet için hazırlandığını anlamıştı. Soruları cevapladı. Kaydını yaptırıp gitti...

"Hayır"la başlayan evetle bitmez Burada mühim olan, işi olumlu tarafından alıp, yapılan işin, o kişiye faydalı olduğuna inandırabilmektir.

Ba'zı kimselerin, meselâ Sokrat'ın, asırlarca unutulmamasının sebebi uyguladıkları bu metottur. Bu metot konuşmada karşımızdakine, "evet evet" cevâbını sağlamaktan ibârettir.

Öyleyse, insanları kazanmak ve düşüncelerini istediğimiz doğrultuda değiştirebilmek için en etkili yol şudur:

Konuşmamızın başında karşımızdakine evet dedirtmektir. Evet'le başlayan konuşma Hayır'la bitmez. Hayır'la başlayan konuşma da Evet'le bitmez.

Dînimiz, hâdiselere peşin hükümlü olarak, olumsuz olarak başlayıp, buna göre hüküm vermeyi şiddetle yasaklamıştır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 MAYIS 1997 · KAYIT 11223

Bugün hicri yılbaşı

Müslümanlar, sene başı gecelerinde ve günlerinde, müsâfeha ederek, mektuplaşarak tebrikleşirler. Birbirlerini ziyâret eder, hediye verirler.

Bugün Muharrem ayının birinci günüdür. Muharrem ayının birinci gecesi, Müslümanların yılbaşı gecesidir.

Bu günde Müslümanlar, birbirinin yeni yılını tebrik ederler. Böyle günler vesîle edilerek dargınlıklar, kırgınlıklar giderilir. Allahü teâlânın emirlerini yaparak ve yasaklarından sakınarak, Allahü teâlânın verdiği ni'metlere şükredilir. Günâhlara tevbe edilir.

Müslümanlar, sene başı gecelerinde ve günlerinde, müsâfeha ederek, mektuplaşarak tebrikleşirler. Birbirlerini ziyâret eder, hediye verirler. Sene başını dergi ve gazetelerde kutlarlar. Yeni senenin, birbirlerine ve bütün Müslümanlara hayırlı ve bereketli olması için duâ ederler. Büyükleri, akrabâyı, âlimleri ziyâret edip duâlarını alırlar. O gün, bayram gibi temiz giyinirler. Fakîrlere sadaka verirler.

Takvim çeşitleri Başlangıç zamanına göre, bugün iki türlü takvim kullanılmaktadır: Mîlâdî takvim, Hicrî takvim. Mîlâdî sene, Îsâ aleyhisselâmın doğum günü zannedilen zamandan başlamaktadır. Bugün birinci günü olan, Hicrî sene ise, Peygamber efendimizin Medîne'ye hicret ettiği seneden başlamaktadır.

Resûlullah efendimiz Hz. Ebû Bekir ile bir hafta yolculuktan sonra, Rebî'ul-evvel ayının sekizinci pazartesi günü, Medîne-i münevverenin yakınındaki Kubâ köyüne geldiler.

Rebî'ul-evvel ayının onikinci Cum'a günü ise, Medîne-i münevvereye ulaştılar. Hicretin vâki olduğu o senenin Muharrem ayının birinci günü, Müslümanların Hicrî kamerî sene başlangıcı oldu. Bu başlangıç günü târihçilere göre, mîlâdî senenin altıyüz yirmi ikinci yılında idi.

Okuyucularımızın hicrî 1418. yılını tebrîk ederiz.

Hicret nasıl oldu?

Son Akabe bî'atıyla [antlaşmasıyla], Medîne; Müslümanlara, huzur bulacakları ve sığınacakları bir yer olmuştu. İkinci Akabe bî'atını duyan Mekkeli müşriklerin tutumları, çok şiddetli ve pek tehlikeli bir hâl almıştı.

Müslümanlar için Mekke'de kalmak, tahammül edilemeyecek derecede idi. Peygamber efendimize durumlarını arz ederek, hicret için müsâade istediler. Bir gün, sevgili Peygamberimiz, sevinçli bir hâlde Eshâbının yanına gelip; "Sizin hicret edeceğiniz yer bana bildirildi. Orası Medîne'dir. Oraya hicret ediniz! Allahü teâlâ Medîne'yi size emniyet ve huzur bulacağınız bir yurt kıldı" buyurdu.

Resûlullah efendimizin izni ve tavsiyesi üzerine Müslümanlar, Medîne'ye birbiri ardınca bölük bölük hicret etmeye başladılar. Peygamber efendimiz, hicret edenlere son derece ihtiyatlı ve tedbirli davranmalarını sıkı sıkıya tenbîh ediyordu. Müslümanlar, müşriklerin dikkatini çekmemek için küçük kâfileler hâlinde yola çıkıyor ve mümkün mertebe gizli hareket ediyorlardı.

Medîne'ye ilk hicret eden Ebû Seleme, müşriklerden çok eziyet görmüştü. Neden sonra işin farkına varan müşrikler, hicret için yola çıkan Müslümanlardan, görebildiklerini yoldan çevirmeye, kadınları kocalarından ayırmaya, gücü yettiklerini hapse atmaya başladılar ve çeşitli cefâlara tâbi tuttular. Onları dinlerinden döndürmek için her türlü eziyeti yaptılar. Fakat bir iç harbin patlak vermesinden korktukları için, öldürmeye cesâret edemediler. Müslümanlar ise, buna rağmen her fırsatı değerlendirerek Medîne yollarına düştüler.

Hz. Ömer de, bir gün kılıcını kuşandı. Yanına oklarını ve mızrağını alıp herkesin önünde Kâ'be'yi yedi defa tavâf etti. Oradaki müşriklere, yüksek sesle şunları söyledi: "İşte ben de dînimi korumak için Allahü teâlânın yolunda hicret ediyorum. Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak, anasını ağlatmak isteyen varsa, şu vâdinin arkasında önüme çıksın!.." Böylece Hz. Ömer ile yirmi kadar Müslüman, güpegündüz, çekinmeden Medîne'ye doğru yola çıktılar. Hz. Ömer'in korkusundan bu kâfileye hiç kimse dokunamadı. Artık göçlerin arkası kesilmiyor, Eshâb-ı kirâm bölük bölük Medîne'ye ulaşıyordu.

Yarın: Medîne'ye hicret

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 MAYIS 1997 · KAYIT 11224

Beraber hicret ederiz

"Peygamber efendimiz mübârek evlerinden çıktılar. Yasîn-i şerîf sûresinin başından on âyet-i kerîmeyi okudular ve bir avuç toprak alıp kâfirlerin başına saçtılar.

Müslümanların çoğu, Medîne'ye hicret edince, Hz. Ebû Bekir de hicret için izin istedi. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Sabır eyle! Ümîdim odur ki; Allahü teâlâ bana da izin verir. Beraber hicret ederiz.

Hz. Ebû Bekir suâl etti:

- Anam-babam sana fedâ olsun! Böyle ihtimâl var mıdır?

Bunun üzerine Peygamberimiz, "Evet vardır" buyurarak onu sevindirdi.

Hz. Ebû Bekir, hicret için iki deve satın aldı ve o günü beklemeye başladı. Artık Mekke'de; sevgili Peygamberimiz ile Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali, fakîrler, hastalar, ihtiyârlar ve müşriklerin hapse attığı mü'minler kalmıştı.

Diğer taraftan Medîneli Müslümanlar, ya'nî Ensâr, hicret eden Mekkelileri ya'nî Muhâcirleri çok iyi karşılayıp, misâfir ettiler. Aralarında kuvvetli bir birlik meydana geldi.

Müşrikler telâşa kapıldı Resûlullahın da hicret edip Müslümanların başına geçeceği ihtimâliyle, Mekkeli müşrikler telâşa kapılmışlardı. Mühim işleri görüşmek için bir araya geldikleri Dâr-ün-Nedve'de toplandılar ve ne yapacaklarını konuşmaya başladılar.

Şeytan, Şeyh-i Necdî kılığında ya'nî ihtiyâr bir Necdli şeklinde müşriklerin yanına geldi. Konuşmalarını dinledi. Çeşitli teklifler öne sürüldü. Fakat hiçbiri beğenilmedi. Sonra şeytan söze karışarak fikrini belirtti:

- Düşündüklerinizin hiçbiri çâre olamaz. Çünkü O'ndaki güler yüz ve tatlı dil her tedbiri bozar. Başka çâre düşününüz!

Kureyşin reisi olan Ebû Cehil dedi ki:

- Her kabîleden kuvvetli bir kimse seçelim. Ellerinde kılıçları ile Muhammed'in üzerine saldırsınlar. Kılıç vurup kanını döksünler ve kimin öldürdüğü belli olmasın. Böylece mecbûren diyete râzı olurlar. Biz de diyetini verir, sıkıntıdan kurtuluruz.

Şeytan da, bu fikri beğendi ve harâretle teşvik ve tavsiye etti. Müşrikler bu hazırlık içindeyken, Allahü teâlâ, Resûlüne hicret emrini verdi. Cebrâil aleyhisselâm gelerek, müşriklerin kararını ve o gece yatağında yatmamasını bildirdi.

Sevgili Peygamberimiz Hz. Ali'ye kendi yatağında yatmasını, bıraktığı emânetleri sahiplerine vermesini söyleyerek buyurdu ki:

- Bu gece yatağımda yat uyu, şu hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiçbir zarar gelmez.

Hz. Ali, Peygamber efendimizin emrettiği şekilde yattı. Habîbullahın yerine, hiç korkmadan kendi nefsini fedâ etmeye hazırdı.

Hicret gecesi müşrikler, Resûlullah efendimizin saâdethânelerinin etrafını sarmışlardı. Peygamber efendimiz mübârek evlerinden çıktılar. Yasîn-i şerîf sûresinin başından on âyet-i kerîmeyi okudular ve bir avuç toprak alıp kâfirlerin başına saçtılar. Resûlullah efendimiz sıhhat ve selâmetle aralarından geçip, Hz. Ebû Bekir'in evine ulaştı. Müşriklerden hiçbiri O'nu görememişti.

Burada ne bekliyorsun?

Bir müddet sonra müşriklerin yanına biri gelip sordu:

- Burada ne bekliyorsunuz?

- Evden çıkmasını bekliyoruz.

- Yemîn ederim ki, Muhammed aranızdan geçip gitti, başınıza da toprak saçtı.

Müşrikler, ellerini başlarına götürdüler. Hakîkaten, başlarında toprak buldular. Derhal kapıya hücum edip içeri girdiler.

Hz. Ali'yi, Resûl aleyhisselâmın yatağında görünce, Resûl-i ekremin nerede olduğunu sordular. Hz. Ali dedi ki:

- Bilmem! Beni, O'nun muhâfazasına me'mûr mu ettiniz?

Bunun üzerine Hz. Ali'yi tartakladılar. Kâ'be'nin yanında bir müddet hapsettikten sonra bıraktılar. Müşrikler, Resûlullah efendimizi bulmak için dışarıya çıkıp aramaya başladılar.

Her yeri aramalarına rağmen, bulamadılar ve çılgına döndüler. En azılıları olan Ebû Cehil, Mekke ve civârında tellâllar bağırtarak, sevgili Peygamberimizi ve Hz. Ebû Bekir'i bulup getirenlere ve yerlerini bildireceklere 100 deve vereceğini vadetti. Onun bu vadini duyan ve mala tamâh eden ba'zı kimseler silâhlanıp, atlarına binerek aramaya koyuldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 MAYIS 1997 · KAYIT 11225

“Hak teâlâ bizimledir”

“Yâ Resûlallah, içeri girmeyin! Ben gireyim, orada zararlı bir şey varsa, bana gelsin, mübârek zâtınıza bir keder, bir elem gelmesin.”

Resûlullah efendimiz, müşriklerin üzerine toprak saçarak uzaklaşıp, Hz. Ebû Bekir’in evine gitti. Hz. Ebû Bekir’e buyurdu:

- Hicret etmeme izin verildi.

Bunun üzerine Ebû Bekr-i Sıddîk heyecanla suâl etti:

- Mübârek ayağınızın tozuna yüzümü süreyim yâ Resûlallah!.. Ben de beraber miyim?

- Evet...

Hz. Sıddîk, sevincinden ağladı. Gözyaşları arasında dedi ki:

- Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Develer hazır. Hangisini murâd ederseniz onu kabûl buyurunuz.

Âlemlerin sultânı buyurdu ki:

- Benim olmayan deveye binmem. Ancak bedeliyle alırım.

Bu kesin emir karşısında mecbûr kalan Hz. Sıddîk, devenin bedelini söyledi.

Sevr'deki mağarada üç gün Hz. Ebû Bekir, Abdullah bin Üreykıt isminde, kılavuzluğu ile meşhûr olan zâtı çağırıp, yol göstermesi için onu ücretle tuttu ve develeri üç gün sonra Sevr dağındaki mağaraya getirmesini emretti.

Safer ayının 27’si perşembe günü, Peygamber efendimiz ve Ebû Bekr-i Sıddîk yanlarına bir miktar yiyecek alarak yola çıktılar. İzleri belli olmasın diye

parmaklarına basarak gidiyorlardı. Hz. Ebû Bekir, Resûlullahın çevresinde, ba'zan sola, ba'zan sağa, öne, arkaya gidiyordu. Peygamberimiz, niçin böyle yaptığını sorunca dedi ki:

- Etraftan gelecek bir tehlikeyi önlemek için. Eğer bir zarar gelirse önce bana gelsin. Canım yüksek zâtınıza fedâ olsun yâ Resûlallah!

Server-i âlem efendimiz buyurdular ki:

- Yâ Ebâ Bekr! Başıma gelecek bir musîbetin, benim yerime, senin başına gelmiş olmasını ister misin?

- Evet yâ Resûlallah! Seni hak dinle, hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, gelecek bir musîbetin, senin yerine, benim başıma gelmesini isterim.

Sevgili Peygamberimizin nâlini dar olduğundan, yolda parçalandı ve mübârek ayakları yaralandı. Yürüyecek hâli kalmamıştı. Güçlükle dağa çıkıp mağaraya ulaştılar. Kapı önüne geldiklerinde, Hz. Ebû Bekir dedi ki:

- Yâ Resûlallah, içeri girmeyin! Ben gireyim, orada zararlı bir şey varsa, bana gelsin, mübârek zâtınıza bir keder, bir elem gelmesin.

Sonra içeri girdi. İçeriyi süpürüp temizledi. Sağında, solunda irili ufaklı birçok delikler vardı. Hırkasını parçalayıp, delikleri kapadı, fakat biri açık kaldı. Onu da ökçesi ile kapayıp, Resûlullahı içeri da'vet eyledi.

Peygamber efendimiz içeri girdi ve mübârek başını Ebû Bekir'in kucağına koyup uyudu. O zaman, Hz. Sıddîk'in ayağını yılan soktu. Resûlullahın uyanmaması için sabredip, hiç hareket etmedi. Fakat gözünden akan yaş, Resûlullahın mübârek yüzüne damlayınca, "Ne oldu yâ Ebâ Bekr" buyurdular. Hz. Ebû Bekir de, "Ayağım ile kapattığım delikten, bir yılan ayağımı soktu" dedi.

Resûlullah efendimiz, Ebû Bekir'in yarasına, iyi olması için mübârek ağzının yaşından sürünce, acısı hemen dindi, hem de şifâ buldu.

Örümcek ağı ve güvercin yuvası Resûlullah efendimiz ve Ebû Bekr-i Sıddîk içerde iken, müşrikler, iz takip ede ede mağaranın önüne geldiler. Mağaranın ağzını bir örümceğin ördüğünü ve iki güvercinin de yuva yaptığını gördüler. İz sürücü Kürz bin Alkame; "İşte burada iz kesildi" dedi. Müşrikler, "Eğer, onlar buraya girmiş olsalardı, kapının üzerindeki örümcek ağının yırtılmış olması lâzım gelirdi. Bu örümcek, ağını, Muhammed doğmadan önce örmüştür" dediler. Müşrikler kapı önünde münâkaşa ederken, içerde Hz. Ebû Bekir endişeye kapıldı.

Kâinâtın sultânı efendimiz buyurdu: - Yâ Ebâ Bekr! Üzülme!.. Şüphesiz Allahü teâlâ bizimledir.

Müşrikler içeri bakmadan geri döndüler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 MAYIS 1997 · KAYIT 11226

Mekke-i mükerremeye vedâ

“Bana, senden daha güzel, daha sevgili yurt yoktur. Kavmim beni, senden çıkarmamış olsalardı, senden başka bir yerde yurt, yuva tutmazdım.”

Sevgili Peygamberimiz ile Hz. Ebû Bekir, bu mağarada geceli gündüzlü üç gün kaldılar. Hz. Ebû Bekir’in oğlu Abdullah, Mekke’de duyduklarını, geceleyin mağaraya gelip haber veriyor ve sürülerinin çobanı Âmir bin Füheyre ise, geceleri süt getirip izleri siliyordu.

Sevr mağarasından dördüncü günü ayrılan sevgili Peygamberimiz, Kusvâ adlı devesine binerek Mekke’den ayrıldı. Âlemlerin efendisi, Allahü teâlânın medhettiği, beldelerin en kıymetlisi olan Mekke-i mükerremeden, vatanından ayrılıyordu. Devesini Harem-i şerîfe doğru döndürüp, mahzûn bir hâlde; “Vallahi Sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin en hayırlısı, Rabbim katında en sevgili olanısın! Senden çıkarılmamış olsa idim, çıkmazdım. Bana, senden daha güzel, daha sevgili yurt yoktur. Kavmim beni, senden çıkarmamış olsalardı, senden başka bir yerde yurt, yuva tutmazdım” buyurdu.

Cebrâil aleyhisselâm müjde verdi!..

O anda Cebrâil aleyhisselâm gelip, “Yâ Resûlallah! Vatanına müştâk mısın, özledin mi?” dedi. Efendimiz de, “Evet, müştâkım!” buyurdular. Cebrâil aleyhisselâm, sonunda Mekke’ye döneceğini müjdeleyen, Kasas sûresi 85. âyet-i kerîmesini okudu.

Yolculuk sâkin geçiyordu. Resûlullah efendimiz, Kudeyd denilen yere geldiklerinde, Ümmü Ma’bed isminde, cömertliğiyle meşhur, akıllı, iffetli bir hanımın çadırı önünde durdu. Ücretiyle yiyecek hurma ve et almak istediler. Ümmü Ma’bed dedi ki:

- Eğer olsa idi, para ile değil, ziyâfet çeker, ikrâmda bulunurdum.

Resûlullah sordu:

- Süt var mı?

- Yoktur. Davarlar kısırdır.

Bunun üzerine kâinâtın Sultânı, çadırın yanında duran zayıf bir koyunu işâret ederek buyurdular ki:

- Bu koyunu sağmama izin verir misiniz?

- Anam-babam sana fedâ olsun, sütü yoktur, fakat onu sağmanıza hiçbir şey mâni değildir.

Resûlullah efendimiz, koyunun yanına gelip, Allahü teâlânın ismini zikrettiler. Bereket ile duâ ettikten sonra, mübârek elini koyunun memesine sürdüler. O anda meme, süt ile doldu ve akmaya başladı. Hemen kap getirip doldurdular. Önce Ümmü Ma'bed'e verdiler. O içtikten sonra, Hz. Ebû Bekir'e ve diğerlerine verip doyuncaya kadar içmelerini sağladı.

En sonunda kendisi içti. Bir daha mübârek elini koyunun memesine dokunup sığadılar ve çadırda bulunan en büyük kabı istediler. Onu da doldurup Ümmü Ma'bed'e teslim ettiler. İçtikleri sütün kıymeti kadar da para verdiler.

Buraya mübârek biz zât geldi...

Oradan ayrıldıktan sonra, Ümmü Ma'bed'in kocası geldi ve sütü gördü. Sevinerek sordu:

- Bu süt nereden geldi?

- Bir mübârek kimse gelip, hânemizi şereflendirdi. Gördüklerin, onun himmeti ve bereketidir.

- Ta'rîf eder misin? Sıfatı ve cemâli nasıldır?

- Gördüğüm o mübârek zât, pek biçimli ve güzel yüzlü idi. Gözlerinde bir miktar kırmızılık, sesinde nâziklik vardı. Mübârek kirpikleri uzun idi. Gözünün akı pek beyaz, karası çok siyah olup, kudretten sürmeli idi. Saçları siyah, sakalı sık idi. Sustuğunda, üzerinde bir vekar ve ağırbaşlılık vardı. Konuşurken tebessüm ediyor, sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi ağzından tatlı tatlı dökülüyordu. Uzaktan çok heybetli görünüyor, yakına gelince, çok tatlı ve câzip bir hâl alıyordu. Yanında bulunanlar, emrini yerine getirmek için canla başla koşuyorlardı.

Kadın daha pek çok hasletlerini saydı. Bunları hayretle dinleyen kocası dedi ki:

- Yemîn ederim ki, bu zât, Kureyşin aradığı kimsedir. Eğer ben ona rastlasaydım, hizmetiyle şereflenir, yanından ayrılmazdım.

Hemen ardı sıra gidip Rîm vâdisinde yetişti ve Müslüman oldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 MAYIS 1997 · KAYIT 11227

Allahü teâlâ bizimledir!

Sürâka, atını ne kadar zorladıysa da, onu bir türlü kurtaramadı. Çâresiz kalınca, şefkat ve merhamet sahibi olan Resûlullah efendimize yalvarmaya başladı.

Müşrikler, hicret için Medîne'ye doğru yola çıkan Muhammed aleyhisselâmı ve Hz. Ebû Bekir'i devamlı arıyorlardı. Bulamadıkları takdirde kendileri için pek büyük bir tehlike baş gösterecekti. Çünkü, Müslümanların bir "İslâm Devleti" kurup, kısa zamanda kendilerini ortadan kaldırabileceklerini düşünüyorlardı. Bu sebeple müşrikler, her şeylerini ortaya koydular.

Peygamber efendimizle Hz. Ebû Bekir'i öldürene veya esîr edene; yüz devenin yanı sıra sayısız mal ve para vereceklerini vadettiler. Bu haber, Sürâka bin Mâlik'in mensûbu olduğu Müdlicoğulları arasında da yayıldı. Sürâka bin Mâlik, iyi iz sürerdi. Bu yüzden olup bitenlerle yakından ilgilendi.

At kumlara gömüldü Müdlicoğulları bir salı günü, Sürâka bin Mâlik'in oturduğu bölge olan Kudeyd'de, toplanmışlardı. Toplantıda Sürâka bin Mâlik de vardı. O sırada Kureyş'in adamlarından biri gelip, Sürâka'ya dedi ki:

- Ey Sürâka! Yemîn ederim ki, ben az önce, sâhile doğru giden üç kişilik bir kâfile gördüm. Onlar herhâlde Muhammed ile Eshâbıdır.

Sürâka, durumu anladı. Fakat, ortaya çok fazla mükâfat konulduğu için, bunu tek başına elde etmek istiyordu. Bu sebeple başkasının haberdar olmasını arzû etmiyordu. "Hayır, o senin gördüğün kimseler, filân kişilerdir. Biraz önce geçmişlerdi. Onları biz de gördük" diyerek, önemli bir şey yokmuş gibi konuştu.

Sürâka bin Mâlik, biraz daha bekledi, belli etmeden yola çıktı. Nihâyet izlerini buldu. Yaklaşınca birbirlerini iyice görebiliyorlardı. Hattâ Sürâka, Peygamber efendimizin okuduğu Kur'ân-ı kerîmi bile işitiyordu. Fakat, Resûl-i ekrem arkalarına hiç bakmıyorlardı. Hz. Ebû Bekir geriye bakınca, Sürâka'yı görüp, telâşa

kapıldı. Peygamber efendimiz ona, mağaradaki gibi; "Üzülme, Allahü teâlâ bizimle beraberdir" buyurdu.

Sürâka, Peygamber efendimize saldırabilecek kadar yaklaştı. Dedi ki:

- Yâ Muhammed! Seni, bugün benden kim koruyacak?

Server-i âlem efendimiz de buyurdu ki:

- Beni, Cebbâr ve Kahhâr olan Allahü teâlâ korur.

Peygamber efendimiz; "Yâ Rabbî! Onu düşür" diye duâ buyurdu. O sırada Sürâka'nın atı, iki ön ayaklarıyla dizlerine kadar yere battı. Bundan kurtulup, tekrar saldırmaya teşebbüs edince, atının ayakları yine yere saplandı. Sürâka, atını ne kadar zorladıysa da, onu bir türlü kurtaramadı. Çâresiz kalınca, şefkat ve merhamet sahibi olan Resûlullah efendimize yalvarmaya başladı. Zarar vermiyeceğini söylüyordu. Kâinâtın efendisi; "Yâ Rabbî! Eğer o sözünde doğru ve samîmî ise, atını kurtar" diye duâ etti.

Sen Müslüman olmadıkça...

Sürâka bin Mâlik'in atı, ancak bu duâdan sonra çukurdan kurtulabilmişti. Kurtulduğu için Resûlullaha deve ve sığır mükâfat vadetti.

Peygamberimiz kabûl etmedi ve ona, "Ey Sürâka! Sen İslâm dînini kabûl etmedikçe, ben de senin deveni ve sığırını arzû etmem, istemem. Sen bizi gördüğünü gizli tut, yeter. Hiç kimsenin bize yetişmesine meydan verme" buyurdu.

Allahü teâlâ dileyince her şey oluyordu. O'na hâlis bir şekilde güvenip, rızâsı yolunda yürüyünce, akıl almaz hâdiseler meydana geliyordu. Resûlullah efendimizi öldürüp, büyük mükâfatlara kavuşma hırsıyla, kükreyen bir aslan tavrıyla yola çıkan Sürâka, artık; mûnis, uysal bir çocuk gibiydi.

Sürâka, Mekke'nin fethinden sonra gelip Müslüman oldu. Peygamber efendimiz, "Ey Sürâka, Kisrâ'nın bileziklerini sende görür gibiyim" buyurdu. Hz. Ömer zamanında, Kisrâ'nın ülkesi İran fethedilip, ganimet olarak bilezikleri Halîfeye getirilmişti. Halîfe, bunları Sürâka'ya verdi. Sürâka Resûlullahın sözlerini hatırlayıp ağladı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 MAYIS 1997 · KAYIT 11228

Müjde!.. Resûlullah geliyor!

“Müjde!.. Müjde!.. Resûlullah geliyor!.. Peygamberimiz geliyor!.. Sevinin ey Medîneliler!.. Bayram edin!.. Habîbullah geliyor!.. Baş tâcımız geliyor!..”

Peygamber efendimiz, Hz. Ebû Bekir, Âmir bin Füheyre ve kılavuzları Abdullah bin Üreykıt, Hicret’in birinci senesi Rebî’ul-evvel ayının sekizinde, pazartesi günü, Mîlâdî 622 yılı Eylül ayının 20. günü kuşluk vakti “Kubâ” köyüne ulaştılar. O gün, Müslümanların Hicrî Şemsî yılının sene başı oldu. Külsüm bin Hidm isminde bir Müslümanın evinde kaldılar.

Burada ilk mescidi yaptılar. Kubâ vâdisinde ilk Cum’a namazını kıldılar ve ilk hutbeyi îrâd ettiler. Kubâ mescidi, âyet-i kerîmede meâlen; “Temeli takvâ üzerine kurulan mescid” diye buyurularak medhedildi.

Hz. Ali de hicret etti.

Bu arada Mekke’de kalan Hz. Ali, Resûlullah efendimizin Kâ’be-i şerîfte devamlı bulundukları makâma oturdu. “Resûl-i ekremde kimin nesi var ise, gelsin alsın!” diye nidâ ettirdi. Herkes gelip, nişânını söyleyerek emânetini aldı. Böylece emânetler sahiplerine teslim edildi.

Mekke-i mükerremede kalan Eshâb-ı güzîn, Hz. Ali’nin kanadı altına sığındılar. Resûlullahın saâdethâneleri Mekke’de olduğu müddetçe, Hz. Ali de orada kaldı. Bir zaman sonra Resûl-i ekrem efendimiz, evinin Medîne-i münevvereye getirilmesini emir buyurdular. Allahın aslanı Hz. Ali, Kureyş kâfirlerinin toplandıkları yere gitti. “İnşâallahü teâlâ yarın Medîne-i münevvereye gidiyorum. Bir diyeceğiniz var mı? Ben burada iken söyleyin” buyurdu.

Hepsi başlarını eğip, hiçbir şey söylemediler. Sabah olunca, Hz. Ali, Resûl-i ekrem efendimizin eşyâlarını toplayıp, Resûlullah efendimizin Ehl-i Beyti ve kendi akrabâları ile beraber yola koyuldu. Resûlullah efendimize, şişmiş olan ayaklarından kanlar akar vaziyette, Kubâ’da yetişti.

Gündüzleri saklanıp, geceleri yaya olarak yürüdüğü bu yolculuğun sonunda, Peygamberimizin huzûruna gidemiyecek bir hâle gelmişti. Resûl-i ekrem efendimiz bunu haber alınca, bizzat kendisi teşrif etmiş, Hz. Ali’yi görünce hâline

acımış, sevgili, fedâkâr amcazâdesini kucaklamış, mübârek elleriyle o hak yolunda binlerce meşakkate katlanmış olan nârin, nâzik ayaklarını okşamış, kendisine âfiyeti için duâ buyurmuştu. Hattâ Hz. Ali'nin bu fedâkârlığı üzerine; "İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allahü teâlânın rızâsı için nefsini fedâ eder" âyet-i celîlesi nâzil oldu.

Medîne'ye daha önce hicret eden Eshâb-ı kirâm ile Medîneli Müslümanlar, Kâinâtın sultânının Mekke'den hicret için hareket ettiğini duyunca, teşrifini harâretle ve heyecanla bekliyorlardı. Bu sebeple Medîne-i münevverenin dış semtlerine gözcüler koyup, şehirlerini şereflendirecekleri anda, Efendimizi karşılamak için can atıyorlardı.

Onun muhabbetiyle yananlar, kızgın çölün suya olan hasreti gibi gözlerini ufka dikerek günlerce beklediler. Nihâyet birden; "Geliyorlar! Geliyorlar!.." diye bir ses işitildi. Sesi duyanlar, sıcak çölün ortalarına doğru göz gezdirmeye başladılar. Evet!.. Evet!.. Onlar da kızgın çölde, güneşin yakıcı sıcaklığına rağmen, büyük bir heybetle kendilerine doğru ilerlediklerini görmüşlerdi.

Baş tacımız geliyor!

Sevinçle birbirlerine; "Müjde!.. Müjde!.. Resûlullah geliyor!.. Peygamberimiz geliyor!.. Sevinin ey Medîneliler!.. Bayram edin! Habîbullah geliyor!.. Baş tâcımız geliyor!.." diyerek bağırmaya başladılar. Bu haber bir anda Medîne-i münevvere sokaklarını doldurdu. Yedisinden yetmişine, yaşlısından hastasına kadar herkes, bu eşi görülmedik sevinçli haberi bekliyorlardı.

Bütün Medîneliler en güzel elbiselerini giyinerek, sür'atle âlemlerin Efendisini karşılamak için koştular. Tekbîr sedâları semâyı çınlatıyor, sevinçten gözyaşları sel gibi akıyordu. Hüzün ve mutluluk dolu bir hava esiyor ve Medîne, târihinde en güzel günlerinden birini yaşıyordu. Bir tarafta, herkesin "Emîn" lâkabıyla tanıdığı, Allahü teâlânın Habîbini öldürmek için üzerine mükâfat koyanlar; diğer tarafta ise O'nu ve arkadaşlarını korumak, bağırlarına basmak ve bu uğurda canlarını fedâ etmek istiyenler vardı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 MAYIS 1997 · KAYIT 11229

Hoş geldin yâ Resûlallah!

Herkeste büyük bir heyecan ve merak başladı. Acaba Kusvâ nereye çökecekti? Medîne içine doğru Kusvâ ilerliyor, her kapının önünden geçerken ev sahipleri heyecanla bekliyorlardı...

Peygamber efendimiz Medîne'ye iyice yaklaşmıştı. Mübârek hicreti son bulmak üzereydi. Medîneliler bir an önce sevgili Peygamberimizin nûrlu cemâlini görmek istiyorlardı. Medîne, Medîne olalı böyle sevinçli, böyle mübârek bir an görmemişti. Bu, o güne kadar, yaşanmamış bir bayramdı.

"Tale'al-bedrü aleynâ Benzeri görülmemiş ve görülemeyecek olan bu bayramda, çocuklar ve kadınlar şöyle şiirler terennüm ediyorlardı:

"Tale'al-bedrü aleynâ, Min seniyyât-il-vedâ'.

Veceb-eş-şükrü aleynâ, Mâ de'â lillahi dâ'.

Eyyüh-el-meb'ûsu fînâ, Ci'te bil-emr-il mutâ'!.."

Türkçesi:

Seniyyet-ül vedâ'dan, Ay doğdu üstümüze, Hakka da'vet ettikçe, şükr vâcib oldu bize.

Sen bize gönderildin, emrullahı getirdin, Medîne'ye hoş geldin, şeref verdi da'vetin.

İzzet ikrâmla dolduk, eskilerden kurtulduk, Şana kavuştuk doyduk, ziyândaydık kâr bulduk.

Zulmet gideren ay der, "Selâm ehline deyin, Muhammed'e (aleyhisselâm) uyana, aslâ zulüm etmeyin."

Hep birlikte söz verdik, yemîn edilen günde, Doğruluk yolumuzdur, hâinlik olmaz dînde.

Vallahi ben unutmam, elemsiz gün hiç yoktu, Şâhidsin Emn yıldızı, vefân sevgin pek çoktu.

* * * "Hoş geldin yâ Resûlallah!..", "Bize buyurun yâ Resûlallah!.." şeklindeki istekler ortalığı çınlatıyordu.

Medîne'nin ileri gelen kimselerinden ba'zıları, Kusvâ'nın yularından tutup; "Yâ Resûlallah! Bize buyurun..." diyerek istirhâmda bulundular. Onlara;

"Devemin yularını bırakınız! O me'mûrdur. Kimin evinin önünde çökerse, orada misâfir olurum!" buyurdular.

Herkeste büyük bir heyecan ve merak başladı. Acaba Kusvâ nereye çökecekti? Medîne içine doğru Kusvâ ilerliyor, her kapının önünden geçerken ev sahipleri; "Yâ Resûlallah! Bizi teşrif ediniz, bizi teşrif ediniz!" diye yalvarıyorlardı. Peygamber efendimiz onlara tebessüm buyurarak; "Devenin yolunu açınız! Nereye çökeceği ona buyurulmuştur" diyordu.

Kusvâ, nihâyet Peygamber efendimizin bugünkü mescid-i şerîfinin kapısının bulunduğu yere çöktü. Resûlullah, devesinden inmediler. Hayvan tekrar ayağa kalktı. Yürümeye başladı. Eski yere dönüp çöktü ve bir daha kalkmadı. Bunun üzerine Efendimiz, Kusvâ'nın üzerinden inip, "İnşâallah menzilimiz burasıdır" buyurdu. Sonra tekrar buyurdu:

- Burası kimindir?

- Yâ Resûlallah! Amr'ın oğulları Süheyl ve Sehl'indir.

Bu çocuklar yetim idi. Peygamberimiz buyurdu ki:

- Akrabâlarımızdan hangisinin evi buraya daha yakındır?

Benim evim daha yakındır...

Resûlullah efendimizin dedesi Abdülmuttalib'in annesi, Neccâroğullarından idi. Bunun üzerine Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretleri sevinç ve heyecanla cevap verdi:

- Yâ Resûlallah! Benim evim daha yakındır. İşte şu evim, şu da kapısı.

Kusvâ'nın yükünü indirip, Resûlullah efendimizi buyur etti. Medîneli Müslümanlar ve Muhâcirler, Efendimizin hicretine pek ziyâde sevindiler. İşte Resûlullahın bu hicreti Müslümanların hicri yılbaşısı kabûl edildi.

Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensârî, İstanbul'un Fethi için İstanbul'a gelip şehîd olan, Eyüp Sultan'da Medfûn bulunan mübârek zâttır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 MAYIS 1997 · KAYIT 11230

Başkasına da söz hakkı

Başkasını dinlerken sabırsızlanıp lâfa karışmamalıdır. Kendi fikrimizi ifâde etmek için, karşımızdakinin konuşmasının bitmesini beklemeliyiz.

Çok kimse düşüncelerini kabûl ettirebilmek için çok konuşmaları gerektiğini zanneder. Bir konuyu îzah ederken, bir konuyu tartışırken, bu hatâ çok yapılır. Çok konuşmak, karşımızdakini konuşturmamak meseleyi halletmez.

Değişik bir fikri dinlerken sabırsızlanıp lâfa karışmamalıdır. Kendi fikrimizi ifâde etmek için, karşımızdakinin konuşmasının bitmesini beklemeliyiz. Hattâ muhâtabımızı, düşündüğü herşeyi anlatması için teşvik etmeliyiz. Bunu samimî olarak yapmalıyız. Konuşmasına müsâade etmediğimiz birisi, bizim düşüncelerimizden etkilenemez. Onun aklı hep söyleyemediklerinde kalır.

Karşımızdaki konuşunca, rahatlar. Sonra bizi rahat bir şekilde dikkatli dinler. En önemlisi de, bu arada biz onun düşüncelerini öğrenme fırsatını elde ederiz. Konuşmayan kimse kapalı kutudur. İçinde ne var bilemeyiz. Bilemediğimiz için kaş yapalım derken göz çıkartırız.

Konuşma fırsatı vermeliyiz İnsanlara konuşma fırsatı vermenin, onları kazanmadaki rolünü iyi bilenlerden biri başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlatır:

Çiftlik sahibinden kitap siparişi almaya giden arkadaşlar siparişi alamamışlardı. Bu yüzden çiftlik sahibini de kızdırmışlardı. Çünkü sipariş için çok ısrar etmişler. Çiftlikte çok çalışan olduğu için, bizzat kendim gidip görüşmeye karar verdim.

Kapıyı çaldığımda, adam kapıyı aralayıp yüzüme çarpıverdi. Kitap siparişi için geldiğimi anlamıştı. Kapıyı tekrar çaldım. Adam kapıyı açarak bana ağzına geleni söyledi. Sözünü kesmedim. Sözlerini bitirdiğinde dedim ki:

- Beyefendi, rahatsız ettiğim için özür dilerim. Kitap şiparişi için gelmedim. Sadece birkaç yumurta almak istiyorum.

"Doğru mu?" gibilerden beni bir süzdü. Bu arada kapı biraz daha açılmıştı.

Şüpheci bir ifâdeyle sordu:

- Neden benden yumurta almak istiyorsun?

- Tavuklarınızı gördüm. Hepsi iyi cins de ondan.

- Bunu nasıl anladın?

- Tavuk yetiştiriyorum. Cins tavuktan anlarım.

- Öyleyse niye kendi tavuklarının yumurtalarını kullanmıyorsun?

- Benim tavuklarımın cinsi farklı. Yumurtaları beyaz oluyor. Sizin tavukların yumurtaları kahverengi. Hanım iyi kek yapmak için kahverengi yumurtayı şart koşuyor!

Son cümlelerimden sonra adamın tavrı yumuşadı. Konuşmamızın çabucak bitmemesi için yeni konular buldum. Baktım çiftlikte bir de mandıra var. Dedim ki:

- Yumurtalarınız mandıradan daha çok gelir getirebilir.

Gülerek cevap verdi:

- Gel de bunu kalın kafalı ortağıma anlat... Size kümesleri gezdireyim.

Kümesleri gezerken, tavuklar için gerekli ısı üzerinde tavsiyelerde bulundum. Fikirlerini öğrendim. Ba'zı komşularının, kümesleri elektrikle ısıttıklarını söyleyerek bu konuda düşüncemi sordu. "Çok iyi olur" dedim.

Sonra beni odasına götürüp çay ikrâm etti. Bu arada, bu kadar insanın nafakasını temin ettiğini, bunun ne kadar faydalı bir iş olduğunu anlattım.

Nihâyet benim gelmek istediğim noktaya kendisi geldi:

- Çalışanlarıma, ma'nevî yönden de faydalı olmak istiyorum. Çoğunun din bilgisi eksik. Bana yardımcı olabilir misin?

Ona imkân vermemiş olsaydım Artık konuşma sırası bana gelmiş, çiftlik sahibi söyleyeceklerini söylemişti. Hiç zorlanmadan, işçi sayısı kadar siparişimi alıp ayrıldım.

Ona konuşma imkânı vermemiş, yaptıklarını takdir etmemiş olsaydım, onu kazanamazdım.

Her insanda gördüğümüz en küçük bir kabiliyeti ve başarıyı samimiyetle takdir etmeliyiz. İnsanlar bu takdir cümlelerinin verdiği memnuniyetle bizi dinler. Biz o zaman kendi fikrimizi anlatma imkânı elde etmiş oluruz. Onun fikirlerini dinlemezsek, biz kendi fikirlerimizi anlatamayız.

Herhangi bir insana bir meziyetinden veya fazîletinden ötürü saygı duyduğumuzu hissettirirsek, ona merâmımızı anlatabilmek son derece kolaylaşır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 MAYIS 1997 · KAYIT 11231

Ailenin temel taşları

Ailenin temel taşı evin hanımıdır. Bu taş yerinden oynatılınca, temel sarsılır. Aileden istenilen verim alınamaz olur. Toplum zamanla bozulmaya başlar.

Bugün Batı'da hemen hemen aile hayatı kalmadı. Ailenin sıcak havası bitti artık. Eskiden bildiğimiz, fertler aileyi, aileler toplumu meydana getirir kaidesi yıkıldı. Artık toplum, ailelerin toplamından değil, fertlerin toplamından meydana gelmektedir. Maalesef bizim toplumumuz da hızlı bir şekilde bu uçuruma yuvarlanmaktadır.

Ailenin temel taşı evin hanımıdır. Bu taş yerinden oynatılınca, temel sarsıldı. Aileden istenilen verim alınamaz oldu. Ailelerin çekirdeğini meydana getirecek çocukları yetiştiren kadındır. Kadın bu fonksiyonunu yitirince, aile, cemiyetin esasını teşkil etme vasfını kaybeder.

Dengeler değişince...

Yıllar önce bir yazısında, meşhur romancımız, rahmetli Kemalettin Tuğcu bu içler acısı durumu bakınız ne güzel ifâde ediyor:

Dengeler değişince, ev kadını yetişmiyor! Bu, ıstırap verici, acı acı düşündürücü bir hâdisedir. Bunun böyle olduğunun herkes farkında değil. Bilâkis, iyiye doğru gittiğimizi sanıyorlar ve kızlarımızın gözünün ev dışında olması bir medeniyet, bir ilerleme hâli olarak kabûl ediliyor.

Bunun ne büyük bir tehlike olduğunu kimse farketmemektedir. Bu, cemiyetimiz adına tehlikeli bir olaydır.

Bizi çekip çeviren, ahlâkımızı düzelten, yaşayışımızı düzenleyen evlerdir. Ev kadını yetişmeyince evlerin bir otelden farkı kalmaz. Hepimiz avare birer insan olup kalırız.

Gözlerimizin önüne, müstakbel bir ev geliyor. Bu evin beş tane anahtarı var. Büyük hanım bir okulda öğretmendir. İşi bitince eve döner. Anahtarla kapıyı açar, girer. Yorgun, argın bir köşeye çekilir.

Daha sonra Kerime hanımefendi teşrif ederler. Bir dairede memurdur. Onun teşriflerini gelin hanımefendinin bankadan avdetleri takip eder. Daha sonra evin babası olan ihtiyar muhasebeci ve evin oğlu mühendis bey gelirler.

Bu beş yorgun, artık gayrete gelip el birliğiyle bir yumurta mı kırıp yerler, hazır yemek mi alırlar bilmem. Benim bildiğim, bu evin ocağının tütmeyeceği, aile hayatının bir türlü yerleşemiyeceği, olacak çocuğunun terbiye edilmeyeceği ve hastalarının bakılamayacağı bir yer olmasıdır.

İşte şimdiki gidişimiz bu ev tipine doğru bir gidiştir. Cemiyet hâlinde yaşaması gereken insanlara, ilk cemiyet evdir. Ailedir. Bir ailenin bütün fertleri kendi kazançlarının, kendi istikbâllerinin peşinde bulunurlarsa, elbette diğerlerini düşünemezler. Herkes silâhı omuzda bir asker gibidir. Kendi işine ve ev dışındaki istikbâline bakar. Fertlerin ma'neviyatlarını besleyen, onları ana, baba eden evdir.

Tutumlu, bilgili, hamarat, evine bağlı ev kadınları birer birer içimizden eksiliyor. Yerlerine yenileri yetişiyor. Çok faydalı bir şey olan okumak ve yazmak bizde, çok defa, okuyan kızın kocasına karşı kullanacağı bir silâh hâline geliyor.

Aile geçiminde kadının rolü Azıcık bir sıkıntı ânında kocadan ayrılıp hayatını kazanmaya kalkışacaktır. Zaten evlenmek üzere olan kızlardan bu çeşit sözleri sık sık işitiyoruz. Kurulan yuvayı ıslâha, o erkeğin huyunu düzeltmeye, onu ev erkeği etmeye çalışmadan hemen yollarını değiştirecekler.

Okullarımızdaki ev idâresi, aile bilgisi adına okutulan şeyler, kızlarımıza kâfi bir fikir ve ev terbiyesi verecek durumda değil. Biz kızlarımıza, saâdeti yokluk içinde bulup yaşatma, erkeği ıslâh gibi dersler, aile ahlâkı terbiyesi vermeliyiz.

Fakat maalesef, ev hayatı deyince, günün genç kızı, aklına süpürgeyi ve bulaşığı getiriyor. Düşmandan kaçar gibi ev hayatından kaçıyor. İhtiyaç bahânelerini buluyor, kazancının yüzde onu bile eve girmiyor.

Günün en büyük tasası budur işte.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 MAYIS 1997 · KAYIT 11232

Aşûre günü

“Ramazan-ı şerîf ayındaki oruçlardan sonra, en fazîletli oruç, Muharrem ayının orucudur. Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz gece namazıdır.”

Bugün Aşûre günüdür. Muharrem ayının onuncu gününe Aşûre günü, dokuzuncu günü ile onuncu günü arasındaki geceye de Aşûre gecesi denir.

Muharrem ayı, Kur’ân-ı kerîmde kıymet verilen dört aydan biridir. Aşûre gecesi, bu ayın en kıymetli gecesidir. Allahü teâlâ, birçok duâları Aşûre günü kabûl buyurdu.

Bugün aşûre pişirmek Nûh aleyhisselâm gemide aşûre tatlısı pişirdiği için Müslümanların, Muharremin onuncu günü aşûre pişirmesi ibâdet olmaz. Peygamber efendimiz ve Eshâb-ı kirâm böyle yapmadı. Bugün aşûre pişirmeyi ibâdet sanmak bid’attır, günâhtır.

Peygamber efendimizin yaptığı veya emrettiği şeyleri yapmak ibâdet olur. Din kitaplarının yazmadığı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirmediği şeyleri yapmak, sevâb olmaz, günâh olur. Bugüne mahsûs ibâdet sanmadan herhangi bir tatlı yapmak, tanıdıklara ziyâfet, fakîrlere sadaka vermek sünnettir, ibâdettir.

Aşûre gününün fazîletleri hakkında hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Aşûre gününün fazîletine kavuşmaya bakınız. Çünkü o gün, Allahü teâlânın günler arasında seçtiği mübârek bir gündür. Bugün oruç tutan kimseye, Allahü teâlâ, meleklerin, peygamberlerin, şehîdlerin ve sâlihlerin ibâdetleri kadar sevâb verir.)

(Aşûre günü oruç tutun! Çoluk çocuğunuza iyilik yapın! Bir kimse, Aşûre günü çoluk çocuğuna iyilik yapıp, sevindirse, Allahü teâlâ, ona senenin diğer günlerini iyi eder.)

(Ramazan-ı şerîf ayındaki oruçlardan sonra, en fazîletli oruç, Muharrem ayının orucudur. Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz gece namazıdır.)

(Aşûre gününün orucu, bir senelik geçmiş günâhlara keffârettir.)

(Aşûre günü zerre kadar sadaka veren kimseye, Allahü teâlâ Uhud dağı kadar sevâb verir.)

(Aşûre günü gusleden, Allahü teâlâ katında annesinden yeni doğmuş gibi günâhlarından temizlenir.)

(Aşûre günü bir yetimin başını okşayan kimseyi, Allahü teâlâ, yetimin saçının her kılı için Cennette bir derece yükseltir.)

(Allahü teâlâ, Aşûre gününü üstün kılmıştır. Allahü teâlâ, gökleri, yeri, dağları, denizleri, yıldızları, Arşı ve melekleri, Âdem aleyhisselâmı, Aşûre günü yarattı. İbrâhim aleyhisselâmın dünyaya gelişi ve Nemrud'un ateşinden kurtuluşu Aşûre günü oldu. Oğlunun yerine kesmek için büyük koç ihsân edildi. Firavun'un boğuluşu, Îsâ aleyhisselâmın göğe kaldırılışı, Eyyûb aleyhisselâmın belâdan kurtuluşu, Aşûre gününde olmuştur.)

Muharrem ayında oruç (Muharrem ayında bir gün oruç tutana, bugüne karşılık otuz gün oruç sevâbı yazılır.)

(Aşûre gecesi oruçlu bir mü'mine iftâr verene, Allahü teâlâ katında bütün Ümmet-i Muhammede iftâr vermiş, karınlarını doyurmuş gibi sevâb yazılır.)

(Aşûre gününde bir hastayı ziyâret eden, bütün insanları ziyâret etmiş gibi olur.)

Hz. Hüseyin, 10 muharremde şehîd edildi. O yüce imâmın şehîd edilmesi, bütün Müslümanlar için büyük musîbet ve üzüntüdür.

Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali' ve Hz. Hamza'nın şehîd edilmeleri de, böyle büyük musîbet ve üzüntüdür. Fakat, peygamberimiz, Hz. Hamza'nın şehîd edildiği günün yıldönümlerinde mâtem [yas] tutmadı. Mâtem tutmayı da emretmedi.

Mâtem yasak olmasaydı, herkesten önce Peygamber efendimizin ölümü için mâtem tutulurdu. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Mâtem tutan, ölmeden tevbe etmezse, kıyâmette şiddetli azâb görür.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 MAYIS 1997 · KAYIT 11233

İnsanların en faydalısı

Parayı hayra, hasenâta sarfetmek çok sevâbdır. Nâfile ibâdetlerden daha sevâbdır. Hadîs-i şerîfte, (İnsanların iyisi, insanlara fâidesi olanlardır) buyuruldu.

Peygamberlerin hepsi, çalışıp kazanmışlardır. Çalışmayıp, câmide oturarak, Allaha tevekkül ediyorum diyene inanmamalıdır. Bu kimse, çalışmayı terkettiği için, günâh işlemektedir. Sâlih değil, fâsıktır. Bunun kalbi, Allahü teâlâya değil, kulların mallarına bağlıdır. Önce sebebe yapışmak, sonra bu sebebin te'sîrini Allahü teâlâdan beklemek emrolundu.

Muhtaç olduğu malı kazandıktan sonra, fazla çalışmayıp, ibâdet etmek câizdir. Bunun için, çalışmayıp ibâdet edeni kötü bilmemeli ve ondan şüphelenmemelidir. Böyle düşünmek harâmdır. İhtiyaçtan fazla çalışıp, kazandıklarını, senelerce saklamak da mubâhtır. Saklamayıp hayra, hasenâta sarfetmek müstehabdır. Nâfile ibâdetlerden daha sevâbdır. Hadîsi şerîfte, (İnsanların iyisi, insanlara fâidesi olanlardır) buyuruldu. Övünmek için, kibirlenmek için, ihtiyaçtan fazla kazanmak harâmdır.

Önce ailenin nafakası Çoluk çocuğunun nafakalarını ve borçlarını ödemek için çalışıp, helâl kazanmak, nâfile ibâdetleri yapmaktan kat kat daha sevâbdır. Hadîs-i şerîfte, (Eshâbım için fakîrlik saâdettir. Âhır zamandaki ümmetim için, zenginlik saâdettir) buyuruldu.

İslâm âlimi, büyük velî Abdüllah-i Dehlevî hazretleri buyuruyor ki:

Çoluk çocuğunun ihtiyaçlarını temin için ve fukarâya yardım ve İslâmiyete hizmet için, çalışıp helâl mal kazanmak çok iyidir. Süleymân aleyhisselâm, emîr-ül-mü'minîn Osmân, Abdürrahmân bin Avf ve Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları çok zengin idiler.

Müslüman, dünyayı sevdiği, dünyaya düşkün olduğu için değil, Allahü teâlâ, çalışmayı emrettiği için çalışıp kazanır. Nefsinin kötü arzûlarına, zevklerine kavuşmak için çalışıp para kazanmak ve çalışırken helâli harâmdan ayırmamak, başkalarının haklarına saldırmak, onlara olan borçlarını ödememek, kanûnlara karşı gelmek, vergilerini vermemek, dünyaya düşkün olmayı gösterir.

Dünyaya düşkün olmak, büyük günâhtır. Allahü teâlâ emrettiği için çok çalışıp, çok kazanmak ve O'nun emrettiği gibi çalışıp, kazandığını, O'nun emrettiği yerlere sarfetmek, ibâdet yapmak olur. Çok sevâb olur.

Zamanımızda, birçok kimse, "Harâm işlemeden, meselâ namazı muntazam kılarak, geçimi temin etmek çok zor" demektedir. Para kazanmak için harâm işlenmez. Hiçbir namaz kaçırılmaz. Ezelde ayrılmış olan rızık değişmez. Aynı rızık, helâlden istiyene helâl yoldan gelir. Harâm işliyerek istiyene de, harâm yoldan gelir.

Câhillerin, "Bu zamanda kızların sadece ev işi yapmaları karın doyurmuyor. Oğlum fâiz almazsa, işi bozulur" demeleri doğru değildir. Harâm işliyerek kazanmamalı demek, boş oturmalı, çalışmamalı demek değildir. Helâl yoldan çalışıp kazanmalı demektir. Harâm yoldan kazanan, hem büyük günâh işlemiş olur, hem de kazandıklarının hayrını görmez. Kazandıkları, hekime, hâkime ve düşmanlarına gider ve günâh işlemekte kullanılır. Bu da insanı felâkete sürükler.

Rızık ezelde ayrılmıştır Allahü teâlâ, her insanın ve her hayvanın rızkını ezelde takdîr etmiş, ayırmıştır. İnsanların ve hayvanların ecelleri ve nefeslerinin sayısı belli olduğu gibi, her insanın bedeninin ve rûhunun rızıkları da bellidir. Rızık hiç değişmez. Azalmaz ve çoğalmaz. Kimse kimsenin rızkını yiyemez. Kimse kendi rızkını yemeden, bitirmeden ölmez. Bir kimse, Allahü teâlâ emrettiği için çalışır, rızkını helâl yoldan ararsa, ezelde belli olan rızkına kavuşur. Bu rızık, ona bereketli olur. Bu çalışmaları için de sevâb kazanır. Eğer, rızkını Allahü teâlânın yasak ettiği yerlerde ararsa, yine ezelde ayrılmış olan o belli rızka kavuşur. Fakat, bu rızık ona hayırsız, bereketsiz olur. Rızkına kavuşmak için kazandığı günâhlar da, onu felâketlere sürükler.

Şimdi, "Zamana, modaya uymadan olmuyor" diyerek, çocuklarını ve hele kızlarını, para kazanmak için harâm işletenler çoğaldı. Aç kalmalarından korkarak, onlara dinlerini öğretmiyorlar. Kur'ân-ı kerîm okutmuyor, yavrularını câhillerin ellerine bırakıyorlar. Çocukları dinsiz, îmânsız yetişiyor.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 MAYIS 1997 · KAYIT 11234

Yatarken yapılacak dört şey

Geceleri şu dört şeyi yapmadan uyuma: 1- Kur'ân-ı kerîm hatim etmeden, 2- Benim ve diğer peygamberlerin şefâ'atlerine kavuşmadan, 3- Mü'minleri kendinden hoşnut etmeden, 4- Hac etmeden.

Hz. Âişe vâlidemiz bütün İslâm ilimlerine vâkıf, müctehid, zühd ve verâ sahibi, çok cömert bir zevce-i Resûlullah idi. Onun vefâtında, bütün Müslümanlar ağladı. Çünkü O, ümmül mü'minîn idi. Mü'minlerin annesi idi.

Âişe vâlidemize hitâben buyurulmuş çok hadîs-i şerîf vardır. Bunlardan ba'zıları şunlardır:

(Ey Âişe, Allahü teâlâ, kullarına lutuf ile muâmele edicidir. Her işte yumuşak davranılmasını sever.)

(Ey Âişe, yumuşak ol; zîrâ Allahü teâlâ bir ev halkına iyilik murâd ederse onlara rıfk, yumuşaklık kapısını gösterir.)

(Ey Âişe, sana birisi, istemeden birşey verirse, kabûl et; çünkü o, Allahü teâlânın sana gönderdiği bir rızıktır.)

Şehîdlik derecesine yükselmek Hz. Âişe birgün Resûlullah efendimize sordu:

- Şehîdlerin derecesine yükselen olur mu?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Hergün yirmi kere ölümü düşünen kimse, şehîdlerin derecesine erişir.

Sonra şöyle devam ettiler:

- Ey Âişe! Geceleri şu dört şeyi yapmadan uyuma:

1- Kur'ân-ı kerîm hatim etmeden, 2- Benim ve diğer peygamberlerin şefâ'atlerine kavuşmadan, 3- Mü'minleri kendinden hoşnut etmeden, 4- Hac etmeden.

Bunları söyledikten sonra namaza durdu. Namazını bitirip de Hz. Âişe vâlidemizin yanına geldiler. Hz. Âişe tekrar sordu:

- Ey iki cihânın güneşi olan Efendim! Annem, babam, canım sana fedâ olsun. Bana dört şeyi yapmamı emrediyorsun. Ben bunları bu kısa müddet içinde nasıl yapabilirim?

Peygamber efendimiz, tebessüm ederek buyurdu ki:

- Yâ Âişe! Ondan kolay ne var? Üç İhlâs-ı şerîfi ve bir Fâtiha sûresini okursan, Kur'ân-ı kerîmi hatmetmiş; bana ve diğer peygamberlere salevât getirirsen, (Meselâ, Allahümme salli ve sellim alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ cemî'il enbiyâi velmürselîn, denirse) şefâ'atımıza kavuşmuş; önce mü'minlerin ve sonra da kendi affını dilersen, mü'minleri kendinden hoşnut etmiş; (Sübhânallahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illallahü vahdehü lâ şerîke leh. Lehül mülkü velehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr) tesbîhini okursan hac etmiş sayılırsın!

Hz. Âişe'ye Resûlullahın ahlâkını sordular. Buyurdu ki:

- O'nun ahlâkı Kur'ân-ı kerîmdi. Peygamberimizin karnı hiçbir zaman yemek ile doymamıştır. Bu husûsta hiç kimseye yakınmamıştır.

O'nun o hâlini gördüğüm zaman acırdım ve ağlardım. "Canım sana fedâ olsun! Sana güç verecek şu dünyadan ba'zı menfâatler, yiyecek ve içecekler temin etsem, olmaz mı?" derdim. Buyururdu ki:

En güzel şey dostlara kavuşmak (Ey Âişe, dünya benim neyime! Ulul'azmden olan peygamber kardeşlerim, bundan daha çetin olanına karşı tahammül gösterdiler, fakat o hâlleri ile yaşayışlarına devam ettiler, Rablerine kavuştular. Rableri onların kendisine dönüşlerini çok güzel bir şekilde yaptı, sevâblarını artırdı. Ben refah bir hayat yaşamaktan hayâ ediyorum. Çünkü böyle bir hayat beni onlardan geri bırakır. Benim için en güzel ve sevimli şey, kardeşlerime, dostlarıma kavuşmak ve onlara katılmaktır.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 MAYIS 1997 · KAYIT 11235

Cenâb-ı Haktan gelene râzı olmak

Hâline şükredip, o hâliyle Allahü teâlânın emirlerini yerine getirmeye çalışan, nice fakîrler, âhırette büyük ni'metlere kavuşacaklardır. Âhırette, peygamberlerle, şehîdlerle beraber olacaklardır.

Süleyman aleyhisselâm Allahü teâlâya niyâzda bulundu:

- Yâ Rabbî, fakîrlerin sâlih olanlarını çok seviyorsun. Âhırette bunlara ne mükâfat vereceksin, merak ediyorum. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ Süleyman! Onların ba'zılarını Cennette Peygamberlerle arkadaş edeceğim. Her fakîr bir peygamberle aynı tahtta oturacaktır. Onunla beraber yiyip içecektir.

Bunun üzerine Süleyman aleyhisselâm tekrar niyâzda bulundu:

- Yâ Rabbî, Cennette benim arkadaşım olacak fakîri bana bildir!

Cennetteki arkadaşı Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ Süleyman! Eğer Cennet arkadaşını öğrenmek istersen, ikindi vakti şehrin kuzey tarafına çık, orada rastlıyacağın kimse senin Cennetteki arkadaşın olacak kimsedir.

Süleyman aleyhisselâm, ikindi vakti o tarafa gitti. Orada ihtiyar bir fakîr gördü. Sırtında odun yükü, üzerinde de eski bir elbise vardı. Dinlenmek maksadıyla biraz oturdu. Süleyman aleyhisselâm ihtiyarın yanına varıp selâm verdi. İhtiyar, "Ve aleykümselâm yâ Nebiyyallah" diye selâmını aldı.

Sonra Hz. Süleyman sordu:

- Ey ihtiyar, sırtındaki bu odun nedir?

- Ben fakîr bir kimseyim. Her gün dağa gider, sırtımla odun getirip satar, onunla çocuklarımın nafakasını temin ederim.

- Ey ihtiyar, bu şekilde çalışmakla çok yoruluyorsun. Gel bundan sonra odun satmaktan vazgeç. Benim yanıma gel, sarayımda benimle beraber yiyip içersin. Seninle aynı tahtta oturalım, sen de benimle beraber sultan ol! Bu ihtiyar yaşında zahmet ve sıkıntıdan kurtul!

- Yâ Süleyman! Bu geçici dünyada, ben, saltanata tâlip olmak istemem. Ben hâlimden memnunum. Allahü teâlâ sana saltanat vermiş, bana da fakîrlik ihsân buyurmuş. Sultanlığın sana mübârek olsun, bana fakîrlik yeter. Saltanat herkesin yapabileceği bir iş değildir.

- Mademki, saltanatımı paylaşmak istemiyorsun, sana maaş bağlıyayım. Bu yaştan sonra, sen ve çoluk-çocuğun rahat etsin!

- Yâ Süleyman, benim fakîrlikten dolayı bir şikâyetim yoktur. Ben hâlimden memnunum, bunun şükrünü yapmaya çalışıyorum. Sen sultanlığına devam et,

ben de fakîrliğime devam edeyim. Ben bu hâlimle daha rahatım, huzûrluyum. Beni dünya işlerine karıştırıp da huzûrumdan etme!

İhtiyarın bu cevabı üzerine Hz. Süleyman buyurdu ki:

- Ey Azîz, burada teklîfimi kabûl etmedin, fakat âhırette Cennette arkadaşım olacaksın, benimle beraber bulunacaksın! Bunu bana Allahü teâlâ haber verdi.

Kimseyi hor görmemeli Hâline şükredip, o hâliyle Allahü teâlânın emirlerini yerine getirmeye çalışan, ona isyân etmiyen nice fakîrler, âhırette büyük ni'metlere kavuşacaklardır. Âhırette, peygamberlerle, şehîdlerle beraber olacaklardır.

Bunun için böyle sâlih fakîrleri hor görmemeli, onların kalbini kırmamalıdır. Kimin ne olduğu bilinmez. Beğenilmiyen, hor görülen kimse, Allahü teâlânın sevgili kulu olabilir.

Fakîrlik büyük ni'mettir. Fakat, bu ni'metin kıymeti bilinmeyip, fakîrlikten şikâyetçi olunur, Allahü teâlânın verdiğine râzı olunmazsa, insanın dünya ve âhırette felâketine sebep olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 MAYIS 1997 · KAYIT 11236

Bu rü'yâ bir gün bitecek

Herkes uykudadır. Ancak ölüm ile uyanacaklardır. Uyanınca da Cennet veya Cehennemden birine gideceklerdir. Bu gerçeği görüp de buna hazırlanmamak, akılsızlıktır.

Ömer bin Abdülazîz hazretleri son Cum'a hutbesinde buyurdu ki:

Şunu iyi biliniz ki, hiçbiriniz lüzûmsuz, boş olarak yaratılmadınız. Yaptığınız bütün işlerden âhırette hesâba çekileceksiniz! Allahü teâlâ mahşer yerinde hepinizin yaptıklarının hesâbını görecektir.

Âhıret korkunç bir gündür. Yürekleri parçalayan, çocukları ihtiyar yapan, kişiyi kardeşinden, evlâdından, anasından, babasından ayıran, peygamberleri, melekleri titreten bir gündür.

Ey Müslümanlar!

Âhıret âlemine gidenleri her gün uğurluyor ve kara toprağa bırakıp geliyorsunuz. Yataksız, yastıksız ve yalnız başına bırakıp geri dönüyorsunuz. Onların oradaki hâllerini hiç düşünmüyor musunuz?

Onlar tanımadıkları bir âleme sefer etmişlerdir. Gelip geçici olan gaflet uykusundan uyanmışlardır. Fakat, pişmanlıkları bir fayda vermemiştir. Didinip çalışarak kazandıkları dünya malının, kendilerine bir faydası olmamıştır. Dünyada iken bir incir çekirdeği kadar bile olsa, ancak âhıret için yaptıklarından fayda görmektedirler. Düşünmeye değer bu hâllerden hiç ibret almadınız mı?

Zannetmeyin ki, kendimde bir üstünlük gördüğüm için size nasîhat ediyorum. İçinizde belki de Allahü teâlânın yardımına, affına en çok ihtiyâcı olan benim. Sizinle beraber kendim için de magfiret diliyorum. Sizlere Peygamber efendimizin ahlâkı ile ahlâklanmanızı tavsiye ederim.

Ölüm sizden dilediğini seçer. Dün geçti. O sizin hakkınızda iyi bir şâhittir. Bugün önemli bir emânettir. Onun kıymetini bilmek ve değerlendirmek lâzımdır. Yarın ise, içinde hâdiselerle beraber gelmektedir. Ölümden kaçış yoktur.

Sizler bu dünyada, eşyalarını bineklerine yüklemiş yolcularsınız. Yüklerinizi başka bir âlemde çözeceksiniz. Sizler, bu dünyada sizden öncekilerin yerine geçtiniz. Fakat sizler de yerlerinizi sizlerden sonrakilere vereceksiniz. Sizin dünyaya gelmenize vesîle olanlar dünyadan gitti. Sizler, onlardan dünyaya gelen kimseler olarak, onlar gibi âhırete gideceğinizi hiç düşünmüyor musunuz?

Ey insanlar!

İçinizi, kalbinizi düzeltin! Eğer kalbinizi düzeltirseniz, işleriniz de düzelir, a'zâlarınız, gözleriniz, ayaklarınız, kulağınız, elleriniz hayırlı ameller işler. Allahü teâlânın râzı olduğu işler ile meşgûl olur, âhıret için sâlih ameller işlersiniz.

Her yolculuğun kendine has bir azığı, hazırlığı vardır. Âhıret yolculuğu için de, takvâyı azık edinin! Allahü teâlânın vereceği ni'metleri görmüş gibi sevinin ve vereceği cezâyı, azâbı da görmüş gibi korkun! Tûl-i emele, ya'nî uzun emele kapılmayın! Hiç ölmiyecekmiş gibi dünyaya sarılmak, bitmek bilmeyen istek ve arzûların peşinden koşmak, insanın kalbini katılaştırır. İnsanı, düşmanı olan şeytanın eline düşürür.

Ölümü unutmayın!

Dünyaya aldanmış, huzûr ve saâdet arayan nice insanlar gördük. Huzûr ve saâdet ancak Allahü teâlânın rızâsını kazananlar içindir. Neşe, sevinç de kıyâmetin

zorluğunu atlatanlar içindir.

Kıyâmet günü zengin-fakîr herkesin ameli meydana çıkar. Hesap verirken öyle bir müşkilât ile karşılaşırsınız ki, eğer yıldızlar bununla karşılaşsa, kararıp dökülürler, dağlar erirlerdi.

Ey insanlar, herkes uykudadır. Ancak ölüm ile uyanacaklardır. Uyanınca da Cennet veya Cehennemden birine gideceklerdir. Bu gerçeği görüp de buna hazırlanmamak, akılsızlıktır.Ölümü çok hatırlayınız!

Ölümü çok hatırlayan, geçim darlığı çekiyorsa, genişlik, rahatlık hâsıl olur. Gaflete dalmış ise, ürperti gelerek, insanın kendisine dönmesini sağlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 MAYIS 1997 · KAYIT 11237

Ailede fertlerin rolü

Aile bağını teşkil eden bu sevginin esas kaynağı evin kadınıdır. Dolayısıyla sevgiyi muhafazada esas görev kadına düşmektedir.

Ailenin fonksiyonunu yitirmesi, cemiyetteki, toplumdaki huzuru ortadan kaldırır. Çünkü cemiyeti ayakta tutan, ailedir. Aile bozulunca toplum da bozulur. Bu bozulmanın birinci sebebi sevgi bağının zedelenmesi veya kopmasıdır. Buradaki suç, ne tamamen erkeğin, ne de tamamen kadınındır. Belki oranları farklı olabilir, fakat her ikisi de suçludur.

Aile bağını teşkil eden bu sevginin esas kaynağı evin kadınıdır. Dolayısıyla sevgiyi muhafazada esas görev kadına düşmektedir. Aile içindeki sevginin devam edebilmesi için karşılıklı anlayış, tolerans şarttır. Bu da herkesin kendi rolünü bilmesi, kabûllenmesi ve bunu en iyi şekilde yerine getirmesi ile sağlanır.

Hakkına râzı olmak Zamanımızın kadınları, cenâb-ı Hakkın, kendisine verdiği haklara, görevlere râzı değil. Kendine verilenden fazlasına talip... Esas sıkıntı buradan kaynaklanıyor. İslâmî yaşayışı, inancı olmayan kadınlarda, bu râzı olmama hâli çoğunluğu teşkil ediyorsa da, maalesef Müslüman kadınlar arasında da hızla yayılmaktadır. Tabii ki bunda, zamanın, basın, yayın organlarının büyük te'sîri olmaktadır. Kadını da erkeği de yaratan Allahü teâlâdır. Kadının, erkeğin

neyi yapabileceklerini, neyi yapamıyacaklarını en iyi bilen O'dur. Buna râzı olmayınca sıkıntı başlıyor.

Kadın, Allahü teâlânın verdiğine râzı olmayıp, sen-ben kavgasını başlatınca, ailenin huzuru bozulur. Aileyi ayakta tutan sevgi saygı yok olur. Mecbûriyet karşısında bir arada duran iki yabancı insan hâline gelir. Meselâ bu mecbûriyet çocuğun büyümesi ise, çocuk büyüyünce aile dağılır.

Bunun için Müslüman kadının öncelikle, cenâb-ı Hakkın kendisine verdiği hak ve görevleri öğrenip, şeksiz şüphesiz kabûl etmesi lâzımdır. Bu yapılmadıkça, ne kadının kendisi huzur bulur, ne de içinde bulunduğu aile.

Erkek için de aynı kaide geçerli. Fakat kadınlarda râzı olmama, hakkından fazlasını talep etme hâli, erkeklerde ise ihmâl daha fazla. Aile reisi olan erkek, üzerine düşen görevleri ihmâl ederse, tam yapmazsa, evdeki saygısını kaybeder. Saygı olmayınca sevgi de olmaz.

Aile sevgisi, aile birliği olmayınca, evde hanımı yemek pişirir, çamaşır yıkar ve evi temizlerken, erkeği iş yerinde veya sokakta hoşuna giden bir kadınla zevk safâ, hattâ zinâ yapıyor. Akşam evine düşünceli ve yıpranmış olarak geliyor. Vaktiyle beğenmiş, sevmiş, seçerek almış olduğu hanımının, yüzüne bile bakmaz oluyor.

Evdeki yorgunluğunu gidermek için, ilgi ve neşe bekleyen hanımı, haklarına kavuşamayınca, sinir krizleri geçiriyor. Aile yuvası bozuluyor. Sokaktaki kadına bakan erkek, onu kirli çamaşır gibi bırakıyor. Bir başkası ile anlaşıyor. Böylece, her sene, binlerce kadın ve erkek ve çocukları perişan oluyor. Ahlâksız ve anarşist oluyorlar. Cemiyet, millet, çökmeye sürükleniyor.

Aile bağını koparmış başıboş dolaşan kadınların, gençlere, millete ve devlete zararları, alkollü içkilerden ve uyuşturucu zehirlerden, daha çok ve daha korkunç oluyor.

Kadınlar istismar ediliyor Allahü teâlâ, kullarının dünyada felâkete, âhırette de şiddetli azâblara yakalanmamaları için, kadınların, kızların örtünmelerini, düzgün bir aile hayatını emretti. Ne yazık ki, nefslerinin, şehvetlerinin esîri olan ba'zı kimseler, Allahü teâlânın emirlerine gericilik, kâfirlerin şaşkın, çılgın işlerine ilericilik diyor.

Çalışan kadınların durumu da içler acısı. Bugün birçok işyerinde kadın ticarî meta olarak kullanılmaktadır. Kadının istismar edilmediği reklam filmi yok gibidir. Her nedense kadın haklarını savunanlar buna hiç ses çıkarmamaktadır.

Buradan anlaşılıyor ki, bunların esas maksatları, kadın haklarını savunmak değil, onları sokağa dökerek kadının, ailenin ahlâkını bozmak.

İş yerlerine bayan eleman alırken, iş bilenden ziyâde fiziği düzgün olanlar tercih edilmektedir. Buradaki maksat da belli.

Aile hayatını yıkan bu dağınık hayat, önce Avrupa hayranı erkeklerde başlamış, bu uçuruma sonra kadınlar da sürüklenmiştir. Zavallı gençlik, nerelere sürükleniyor? Sosyete hayatında âdet hâline getirilen, kadınlara karşı aşırı saygı ve nezâket, hep gösteriş olup, onların düşkünlüğünü, acınacak hâllerini azaltmak veya tuzağına düşürmek için yapılmaktadır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 MAYIS 1997 · KAYIT 11238

Yoldan çıkanın hâli

Bid'at yoluna sapmak, İslâmın ışıklı ana yolundan, caddesinden çıkmak demektir. Bu yoldan çıkanın, nereye gideceği, nerede duracağı belli olmaz.

Evliyânın büyüklerinden İmâm-ı Rabbânî hazretleri bir nasîhatında buyurdu ki:

"Dostlarıma söyliyeceğim birinci nasîhat, sünnet-i seniyyeye yapışmak ve bid'atlerden kaçınmaktır. İslâm dîni, garîb olmaya, zayıflamaya başladı. Müslümanlar, kimsesiz kaldı. Bundan sonra da, daha garîb olur gider. O dereceye gelir ki, yeryüzünde "Allah" diyen kimse kalmaz. Kıyâmet, dünyadaki iyi insanlar kalmayıp, her yeri kötülük kapladığı zaman kopar, buyuruldu.

Müslümanlığın sadece adı kalacak Peygamber efendimiz buyurdu ki: (Bir zaman gelecek ki, ümmetimde Müslümanlığın yalnız adı kalacak. Mü'min olanlar, yalnız birkaç İslâm âdetini yapacak. Îmânları kalmıyacak. Kur'ân-ı kerîm yalnız, okunacak. Emirlerinden, yasaklarından haberleri bile olmıyacak. Düşünceleri yalnız yiyip içmek olacak. Allahü teâlâyı unutacaklar. Yalnız paraya tapınacaklar. Kadınlara köle olacaklar. Az kazanmak ile kanâat etmiyecekler. Çok kazanınca doymıyacaklar.)

(Bir zaman gelecek, elbisenin rengi, zîneti solduğu gibi, yeryüzünde İslâmiyet de solup kalkacak. Öyle olacak ki, namaz, oruç, hac, sadaka unutulacak. Kur'ân-ı kerîmden yeryüzünde bir âyet kalmıyacak.)

Ancak, bu ma'nâda İslâmın unutulması, Îsâ aleyhisselâm gökten inip, öldükten sonra olacaktır. Daha önce, Müslümanlar garîb olacak. Kur'ân-ı kerîme uyulmıyacak ise de, büsbütün unutulmıyacaktır. Kıyâmet alâmetleri çoktur. Câmiler çok, cemâ'at az olacak. Binâlar yüksek, elbiseler ince olacak. Erkekler kadınlaşacak.

En mes'ûd, en kazançlı kimse, işte böyle bir zamanda, dinsizliğin çoğaldığı bir devirde, unutulmuş sünnetlerden birini meydana çıkarandır ve yayılmış bid'atlerden birini yok eden kimsedir.

Peygamberimizin zamanından uzaklaştıkça, sünnetler örtülmekte; yalanlar çoğaldığı için, bid'at yayılmaktadır. Bid'ati yaymak, dîn-i İslâmı yıkmaktır. Hadîs-i şerîfte, (Bid'at işliyenlere büyük diyen, Müslümanlığı yıkmaya yardım etmiş olur) buyurulmuştur.

Peygamberimiz, (Bid'atlerin hepsi dalâlettir, yoldan çıkmaktır) buyurdu. Cehennemden kurtulmak, sünnete yapışmakla; dîni yıkmak ise, nasıl olursa olsun, herhangi bir bid'ate kapılmakla olur. Bid'atlerin herbiri, İslâm binâsını yıkan bir kazma gibi, sünnetler ise, karanlık gecede yol gösteren, parlak yıldızlar gibidir.

(Bid'at) demek, Peygamberimizin ve Onun dört halîfesinin zamanlarında bulunmayıp da, dinde, sonradan meydana çıkarılan, uydurulan inanışlara, sözlere, işlere, şekillere ve âdetlere denir.

Bunların hepsini din diye, ibâdet diye uydurmak veya dînin önem verdiği şeyleri dinden ayrıdır, din buna karışmaz demek bid'atdir. Bid'atlerin ba'zıları küfrdür. Ba'zıları da büyük günâhtır."

Bid'at yoluna sapmak, İslâmın ışıklı ana yolundan, caddesinden çıkmak demektir. Bu yoldan çıkanın, nereye gideceği, nerede duracağı belli olmaz. Doğrularla yanlışlar birbirine karışır. Din düşmanlarının yıkıcı faaliyetleri başlar.

Hileli yorumlarla saptırmak Nitekim, ba'zıları 1400 yıllık geçmişi, âlimleri, evliyâları, mezhebleri, kitapları bir tarafa bırakıp, sanki yeni bir din ortaya atarcasına hîleli yorumlarla hükümler çıkarmaktadırlar. Bu hükümler, inanç boşluğunda olan, fakat dînin bildirdiği gibi, inanmak ve yaşamak kendilerine zor gelen sosyete kesiminin, hoşuna gitmektedir. Bunlar, öyle veya böyle bir inancımız olsun, fakat her istediğimizi yapalım, istiyorlar. Böyle kimselerin dinle zaten alâkası yoktur. Bunlara bir sözümüz olmaz.

İşin üzüntü verici yanı, ba'zı saf Müslümanların, bu çeşit fikirleri ortaya atanların, unvânına, profesörlüğüne, ilâhiyatçılığına aldanıp, söylenenleri doğru zannetmeleridir. Böylece dinden çıkıyorlar da haberleri olmuyor.

Bunun için böyle tehlikelere karşı uyanık olmak zorundayız. Böyle tehlikelere düşmemek için de, güzel dînimizi, sahtekârlardan değil, 14 asırdan bu yana devam edegelen fıkıh kitaplarından, ilmihâl kitaplarından öğrenmeliyiz. Aksi takdirde, insan nasıl bir söz ile Müslüman oluyorsa, bir yanlış söz ile, inanç ile de dinden çıkar da haberi olmaz. Yaptığı bütün ibâdetler boşa gider.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 MAYIS 1997 · KAYIT 11239

Övünecek hâlde miyiz?

Övünen, kendini üstün gören, etrafına emirler yağdıran kimse sevilmez. Üstünlük taslamadan, emir vermeden yapılan müdâhaleler her zaman iyi netice verir.

Dostlarımız bize haset etse de, aşağılasa da biz mütevâzı, alçak gönüllü olmalıyız. Onların seviyesine düşmemeliyiz. Dünyaya damgasını vuran, ismi unutulmayan insanların sayısı azdır. Biz öldükten sonra işe yaramıyacak başarının ne önemi var? Dünya hayatı, insanlara faydalı olmayan başarılarla vakit geçirilecek kadar uzun değildir.

Gerçek şu ki, arkadaşlarımız bile bizim başarılarımızı dinlemeyi değil, kendi başarılarını anlatmayı tercih ederler. Düşman isterseniz dostlarınızı geçmeye çalışınız. Dost isterseniz bırakın dostlarınız sizi geçsin.

Başarılarımızı küçümseyerek dostlarımızın hasedinden kurtulabiliriz!

Aslında ne kadar zekî, ne kadar kabiliyetli olursak olalım, övünecek durumda değiliz.

Kıl kadar damarın tıkanması kâfi Bizi ahmak olmaktan tiroid bezinde bulunan ve herhangi bir eczaneden çok ucuza alınabilecek bir parça iyot koruyor! Bir doktor, çocuktaki tiroid bezindeki o iyotu çıkarsa, bu kimse ahmak hâline gelir. Bunu unutmazsak övünmek için çok heveslenmeyiz. Yine kıl kadar bir damarımızın tıkanması, bizi felç edip, bir et yığını hâline getirebilir. Kıl kadar damara bile hükmedemeyen biz insanoğlu neyimiz ile övüneceğiz?

Övünen, kendini üstün gören, etrafına emirler yağdıran kimse sevilmez. Üstünlük taslamadan, emir vermeden yapılan müdâhaleler her zaman iyi netice verir.

İnsanlara yaklaşmakta mâhir olan bir arkadaş anlattı:

"Bir zaman ormanlık bir alanda piknik yapıyorduk. Baktım, çocuklar yasak olduğu hâlde ateş yakmışlar. Her an bir yangın çıkabilir. Çocuklara bağırdım:

- Şu ateşi hemen söndürün bakayım yaramaz çocuklar! Koruyu yakacaksınız! Ateş hemen söndürülmezse, sizi ellerimle polise teslim edeceğim!

Çocuklar ateşi korku içinde söndürürler. Fakat bu korku, koruyu yakma korkusu değil, polis korkusuydu. Nitekim biz uzaklaştığımızda, onların yine ateş yaktıklarını uzaktan gördüm.

Zaman içinde insanlar hakkında birçok bilgi edindim. Olayları başkalarının bakış açısı ile de görmek gerektiğini öğrendim. Bir piknik esnasında, baktım, çocuklar ateş yakmışlar. Neş'e içinde bağırıp çağrıyorlar. Bu defa taktik değiştirdim. Yanlarına yaklaşıp şöyle söyledim:

- İyi eğlenceler sevgili gençler! Siz, parkta ateş yakmanın çok tehlikeli olduğunu bildiğinizden çok dikkatlisiniz. Çok da akıllı olduğunuzdan bu ateşi kontrol edebilirsiniz. Fakat sizin ateş yaktığınızı görüp, ateş yakmak isteyecek dikkatsiz ve aptal çocuklar olabilir. Onlar sizi taklit ederken koruyu yakabilirler. Sizin eğlenmenizden çok mutlu oluyorum. Fakat çıkabilecek bir yangın sonucu başınızın belâya girebileceğinizi düşünüp üzülüyorum. Bu güzel koruyu korumak için benimle işbirliği yapmak istemez misiniz? Meselâ ateşinizi şu kum tepesinin eteğinde yakarsanız tehlike ortadan kalkar. Hepinize teşekkür ederim.

Gençler, "peki abi, sen istedin de neyi yapmadık" deyip ateşi hemen söndürdüler. Böyle konuşmamın, alttan almamın etkisi hemen görüldü."

Aklı başında olan kimse Başarılı olmamız için, olaya başkalarının gözüyle bakmaya, tevâzu göstermeye mecburuz. Dînimiz de övünmeyi, üstünlük taslamayı yasaklıyor.

Allahü teâlâ, (Tekebbür edenleri, övünenleri sevmem, tevâzu edenleri, alçak gönüllü olanları severim) buyuruyor. Âciz, elinden hiçbir şey gelmiyen zavallı insana kibirlenmek yakışır mı? Aklı başında olan, kendini ve Rabbini tanıyan kimse, hiç yaptıkları ile övünebilir mi? İnsan, aşağılığını, âcizliğini, Rabbine karşı

her an izhâr etmek mecbûriyetindedir. Bunun için insanın, her an, her yerde aczini göstermesi, tevâzu üzere bulunması lâzımdır.

Hadîs-i şerîfte de, (Hiçbiriniz, hiçbir kimseye tekebbür etmesin, kibirlenmesin!) buyuruldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 MAYIS 1997 · KAYIT 11240

Değişik açıdan bakabilmek

"Karşımızdaki bu mes'eleye nasıl bakıyor? Onun düşüncesini besleyen kaynaklar nelerdir? Onu kendime yaklaştırabilmek için hangi noktadan işe başlayabilirim?" diyebiliyor muyuz?

Şunu unutmayalım ki, hatâsı olduğunda, hatâsını hemen kabûl edebilecek insan sayısı azdır. Bunun için onu suçlamadan önce, düşüncesine kuvvet veren sebepleri anlamaya çalışmalıyız. İnsanların düşüncelerinin sebeplerini keşfedersek, onun şahsiyetinin anahtarını ele geçirmiş oluruz. Kapıyı açmak kolaydır artık.

Bunu sağlamak için kendimizi onun yerine koymalıyız. "Onun yerinde olsaydım, onun şartları altında bulunsaydım nasıl hareket ederdim?" demeliyiz. Böylece hem zamandan, hem öfkemizden tasarruf etmiş oluruz. Zîrâ, bir hareketin sebebine ilgi duymak, neticesine karşı duyacağımız tepkiyi azaltır.

Biraz düşünelim Kendimize gösterdiğimiz yoğun ilgiyi başkalarına gösterdiğimiz zayıf ilginin yerine koyup biraz düşünelim. O zaman anlarız ki, bütün insanlar bizim gibi düşünmektedirler. İnsanlarla ilişkilerimizin başarısı, onların bakış açılarını anlayabildiğimiz oranda artar.

Biz de yarın başkalarından birşey yapmalarını istemeden önce düşünelim: "Bu adam bu mes'eleye nasıl bakıyor? Onun düşüncesini besleyen kaynaklar nelerdir? Onu kendime yaklaştırabilmek için hangi noktadan işe başlayabilirim?" Bir pazarlama uzmanı diyor ki:

"Bir adamla, neyi, nasıl düşündüğünü anlamadan görüşmektense, evinin etrafında iki saat dönmeyi tercih ederim. Ben söyleyeceklerimi tesbit etmeden, alacağım cevapları kestirmeden, bu cevaplara göre hazırlanmadan görüşmeye başlamam."

İnsanları kazanmanın yolu; olayları, tam bir samimiyetle, başkalarının bakış açılarından da görmeye çalışmaktan geçer.

Hayatta karşılaştığımız insanların hemen hemen hepsi sempati ile karşılanmaya susamışlardır. Bu susuzluğu giderirsek kendimizi sevdirmiş oluruz.

İyilik edene de kötülük edene de tatlı dille, güler yüzle yaklaşırsak, hem iş hayatımızda, hem de diğer sosyal yaşantımızda rahat ederiz. Ayrıca bu husûslar dînimizin emri olduğu için, âhırette de sonsuz rahata kavuşuruz.

Hadîs-i şerîflerde, (İnsanlar, kendilerine iyilik edenleri sever) ve (İyilik ederseniz, hediyeleşirseniz, birbirinizi seversiniz) buyuruldu. Hediyenin en kıymetlisi, en fâidelisi, güler yüz, tatlı dildir. Dosta ve düşmana, Müslümana ve kâfire, dâimâ güler yüz, tatlı dil göstermelidir. Kimse ile münâkaşa etmemelidir. Münâkaşa, dostluğu giderir, düşmanlığı arttırır. Kimseye kızmamalıdır. Hadîs-i şerîfte, (Öfkelenme!) buyuruldu. Bilhassa fitne, fesâd zamanında, ineğe tapanları görünce, ineğin ağzına saman vererek onları kızdırmamalıdır.

Dînimizin emir ve yasaklarını anlatırken de, bilgi az ise ve şahsa, âdetlere, kanûnlara dikkat ve riâyet edilmezse, fitneye sebep olabilir, kendimizi ve başkasını sıkıntıya sokabiliriz. İslâmın güzel ahlâkına uyarak örnek olmalıdır. Herkese tatlı dil, güler yüz göstermek, kimseyi incitmemek, kimsenin malına, ırzına göz dikmemek, en te'sîrli, en fâideli nasîhat yapmak olur. Bunun içindir ki, (lisân-ı hâl, lisân-ı kalden entakdır) demişlerdir. Hâl hareket ile yapılan, söz ile yapılandan üstündür, demektir.

Dünya ve âhiret rahatı için Görülüyor ki, İslâmın güzel ahlâkına uygun yaşamak en güzel nasîhattır. Mühim bir farzı yapmaktır. İbâdet etmektir. Zaten tasavvufun gâyesi de budur. Tasavvuf, insanı, Rabbine yaptığı ibâdetlerde lâzım olan ihlâsa ve insanlara karşı lâzım olan güzel ahlâka kavuşturan yoldur. Tasavvuf adı altında yapılan işler insana bunları kazandırmıyorsa, bunların gerçek tasavvuf olmadığı anlaşılır. Böyle yerlerden uzak durmalıdır. Yoksa, hem dünyamız hem de âhıretimiz zâyi olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 MAYIS 1997 · KAYIT 11241

İyiliğin zararı olmaz

İnsanları kazanmanın yolu, diğer insanların düşüncelerine, arzûlarına, tavırlarına sempati göstermektir. Yanlışları varsa; onu üzmeden, kırmadan, bu yanlışlardan kurtarmaktır.

Tatlı dilin, yumuşaklığın açamıyacağı kapı yoktur. En sert insanlar bile buna fazla dayanamaz. Hepimiz günlük yaşayışımızda bunun pek çok örneklerini yaşamışızdır.

Geçenlerde bir yazar arkadaş başından geçen olayı şöyle anlattı:

Bir radyo konuşmamda, bir âlimin doğum yerini yanlış söylemişim. Bununla ilgili pek çok telefon geldi. Her telefon bir kızgınlığı dile getiriyordu, ama birisinin telefonu ağır hakâretlerle doluydu. Bir ara elimde olmadan çok kızdım. "Ben yer hatâsı yapmışım. Siz nezâket hatâsı yapıyorsunuz" diye cevap vererek hakâretleri iade etmeyi düşündümse de çabucak vazgeçtim. Böyle bir cevap onun yaptığı hatâya düşmek olacaktı. Şöyle düşündüm: "Bu kimsenin yerinde olsaydım belki ben de böyle bir tepki gösterirdim."

Sizden özür dilerim Aramızda geçen konuşma şöyle devam etti:

- Bir yanlışımı söylemekle beni îkâz etme lütfunda bulundunuz. Hatâm gerçekten büyüktü. Özür diliyorum. Bana telefon edip, hatâmı söylemenizden dolayı hislendiğimi söylemeliyim.

Birden yumuşadı:

- Ah! Evet... Size karşı çok mahcubum. Beni utandırdınız. Birden hiddete kapılmıştım. Çok pişmanım. Ben sizden özür dilerim.

- Hayır hayır. Bir ilkokul öğrencisi bile o hatâyı yapmazdı. Yine ben özür dilemeliyim.

- Ben de aynı yerde doğdum. Onunla aynı şehirden olmak bizim için bir şereftir. Doğum yerini yanlış söylediğinizde çok sıkılıp o çirkin ifâdeleri kullandım. Affedin.

- Yine hatâ yaparsam lütfen yine bildirin.

- Tavrınızdan, gerçekten büyük bir insan olduğunuz belli. Size hayranım. Programlarınızı zevkle dinliyorum.

İşte böyle. İki dakika önce ne câhilliğimi, ne kültürsüzlüğümü bırakmayan kimse, sempatik davranışım karşısında büyük adam olduğumu ilân ediyordu. Kendimi sevdirebilmiş olmama sevindim. Kendime hâkim olmanın zevkini tattım. Bu kimseye hakâretlerini iade etseydim, belki işini gücünü bırakıp bana her hafta nefret dolu telefonlar edecekti. Sağda solda câhilliğimi söyliyecekti. Kendime hâkim olarak bir düşmandan kurtuldum. Bir dost kazandım.

İnsanları kazanmanın yolu, diğer insanların düşüncelerine, arzûlarına, tavırlarına sempati göstermektir. Yanlışları varsa; onu üzmeden, kırmadan, bu yanlışlardan kurtarmaktır.

Menkıbeleri ile meşhur eski Erciş müftülerinden rahmetli Ali İhsan Arvas amca hakkında, oğlu Takyeddin bey anlatmıştı:

Bir gece evde canı sıkılır, dışarı çıkar. Dışarısı zifirî karanlık. Evin arkasına doğru gidince, orada iki kişinin olduğunu farkeder. Bakar ki, yeni yapacağı ev için aldığı ağaçlardan en uzununu ayırmışlar, götürmek üzereler.

Sessizce yanlarına yaklaşır. Bu sırada, birisi ağacın ucundan tutmak üzere, müftü amcadan tarafa doğru gelir. Tam ağacın ucundan tutacağı vakit, müftü amcayı farkeder. Hiçbir şey söylemeden oradan uzaklaşır.

Kan ter içinde kaldım O uzaklaşınca, müftü amca ağacın ucunu omuzuna alır. Diğeri önde, müftü amca arkada başlarlar yürümeye. İlçenin öbür ucuna kadar bu şekilde giderler. Bir evin önünde, öndeki adam arkaya seslenir: “Tamam, buraya bırakalım.” Ağacı yere atarlar.

Adam geri dönünce, müftü amcayı farkeder. Ne yapacağını şaşırır. İlçenin müftüsü karşısındadır. Üstelik, seyyidlerden mübârek bir zât. Hemen koşarak gelip, ayaklarına kapanarak, “Ne olur efendim, ben bir câhillik yaptım, beni affedin. Yarın sabah ağacı geri getireyim” der. Müftü amca hemen adamı tutup ayağa kaldırır ve cevap verir:

- Ben bu ağacı sana hediye ettim. Eğer geri getirmeye kalkarsan, seni herkese söylerim.

Sonra gülerek devam eder:

- Ama senin yaptığın haksızlık. Bu yaşlı hâlimle, ağacın kalın tarafını bana taşıttın, kan ter içinde kaldım.

Bir defasında da, evine hırsız girer. O da eşyaları toplamada ona yardım eder. Sonra, “Hemen buradan uzaklaş, başkaları görürse sana zarar verirler” der. Müftü amcanın böyle hâlleri daha çoktur.

Böyle yumuşak yaklaşma sayesinde, adamlar yaptıklarından çok utanırlar. Bir daha böyle bir iş yapmazlar.

Müftü amca, bunları gidip şikâyet etseydi, iki insanı kaybetmiş olacaktı. Onun sebebiyle dinden de soğuyabilirlerdi. Böyle olunca, hem müftü amcaya karşı hürmetleri bir kat daha arttı, hem de onun sebebiyle dîne olan sevgileri arttı. Kötü hâllerini terkedip, topluma faydalı bir insan hâline geldiler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 MAYIS 1997 · KAYIT 11242

Faydalı olmanın yolu

Hatâları dolaylı olarak anlatmalıyız. Önce kendi kusûrlarımızdan, hatâlarımızdan bahsederek konuya girmeliyiz. Böylece kaş yapayım derken göz çıkarmaktan kurtulmuş oluruz.

İnsanlara faydalı olmak, onlara bir şeyler kazandırabilmek, öyle kolay bir iş değildir. İnsan bilgisizliğini, câhilliğini kolay kolay kabûllenemez. İnsanları kırmadan, direnişe sevketmeden, gücendirmeden değiştirmenin yolları vardır. Öncelikle onlara, samimî bir ifâde, samimî takdîrle yaklaşmalıyız. Sözlerimiz, emir verir tarzda olmamalıdır. Hatâlarını dolaylı olarak anlatmalıyız. Önce kendi kusûrlarımızdan, hatâlarımızdan bahsederek konuya girmeliyiz. Böylece kaş yapayım derken göz çıkarmaktan kurtulmuş oluruz. Düşman değil dost kazanmış oluruz.

Olaylara menfî tarafından değil, müsbet tarafından yaklaşmalıyız. Size birisi, bir toplantıda yapacağı konuşmayı getirdi ve sizin görüşünüzü almak istiyor kabûl edelim. Siz baktınız, yazı çok ciddî, konuşma da dinleyicileri sıkar.

Önce kendi hatâlarınızı söyleyin!

Buna hemen, “Böyle ciddî konular konuşmalarda gitmez, sen bu yanlışı nasıl yaptın” dememeliyiz. Arkadaşımıza şöyle söyliyebiliriz:

- Bu konuşma metni çok güzel bir makale olmuş. Bir dergide rahatlıkla yayınlanabilecek kadar doyurucu. Seni tebrik ederim. Fakat böyle bilgilerle dolu bir yazıyı konuşma olarak kullanmasan daha iyi olur.

Arkadaşınız böyle bir tenkidi anlayış, hattâ sevinçle karşılar. "Demek güzel bir makale yazabilmişim" der, memnun olur. Böylece üzmeden, kırmadan ona doğruyu göstermiş oluruz.

Genç bir kardeşimiz yanlış bir iş mi yaptı? Hemen tenkite başlamamalıyız. Şöyle düşünmeliyiz: "Ben ne yapıyorum? Ben ondan yirmi yaş büyüğüm. Onbin defa tecrübeliyim. Benim gibi davranabilmesini nasıl istiyebilirim? Ben bunun yaşındayken nasıl hareket ediyor, ne hatâlar yapıyordum." Çoğumuz, biraz düşününce, onun, bizim o yaştaki hâlimizden iyi olduğunu anlarız. O hâlde, ona tenkit ile değil, taltif ile yaklaşmamız gerekir...

Ona şöyle yaklaşmalıyız:

"Hatânız, benim senin yaşında iken yaptığım hatâdan daha küçük. Ama sen bunu da yapmamalısın. Sen benden daha akıllısın."

Kendi hatâlarımızdan bahsetmemiz, başkalarının da kendi hatâlarını kabûllenmelerini kolaylaştırır.

Başarılı kimseler emir vermez, "Şöyle yapın, böyle yapın" demez. "Şunu değerlendirebilir misiniz? Bir de böyle düşünür müsünüz" şeklinde konuşur. Yapılması gerekenleri, kendilerinin kavrayıp yapmaları için insanlara ortam hazırlar. Hatâları söylemez, hatâ sahibinin hatâsını görmesine çalışır. Meselâ, "Acaba böyle daha mı iyi olur?" diyerek düşünmeye sevkeder.

Böyle bir davranış şekli, hatânın kökünden düzeltilmesini sağlar. İnsanları incitmez, direnişe zorlamaz. Hatâyı beraberce düzeltmek arzûsu doğurur.

Doğrudan emirler yağdırmak yerine, yapmaları gerektiğini insanlara hissettirmelidir.

Karşınızdaki insana, meziyetlerinin farkında olduğunu hissettirmeniz, onun, o meziyetleri geliştirmesini sağlar. Hiçbir meziyeti olmayan birisi bile, kendisinde olduğu söylenen meziyete sahip olmaya çalışır. Sizi yanıltmamak için gayret gösterir. Bir adama kırk defa deli derseniz, deli olur. Kırk defa değil, bir defa akıllı derseniz akıllı görünmeye, akıllı olmaya çalışır.

Yüz yıldan fazla geçmişi olan bir firmanın sahibine sormuşlar:

- Müşterilerinizi hiç mi kontrol etmiyorsunuz?

- Hayır. Hepsi namusludur.

- Hepsi mi?

- Belki bir iki kişi bizi aldatmıştır. Ne çıkar? Sistemimiz başarılı olmasaydı bir asırdır ayakta olmazdık.

- Başarı nerden geliyor?

- Herkesi namuslu kabûl ediyoruz. İçeriye girenler bu güveni sarsmak istemiyor. Müşteri kendisine güvenilmesinden, yediği yemekten daha çok zevk alıyor.

Baştan çıkmış bir adamı yola getirmek için, ona namuslu adam muamelesi yapmak gerekir. Bu muamele onu öyle sevindirir ki, lâyık görüldüğü şekilde karşılık vermek ister. Bir başkasının gösterdiği itimat, ona gurur verir.

Bir insana öyle değer veriniz ki, o değere gerçekten sahip olmak istesin. İnsanlara değerli olarak yaşama imkânlarının ve fırsatlarının önünü açınız.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 MAYIS 1997 · KAYIT 11243

Yanlışları büyütmek

İnsanlara, eksikliklerinin kolayca giderilebileceğini söyleyiniz! Yapmaları gereken işlerin zor olmadığını hissettiriniz! Ne kendi işinizi, ne onların işini zorlaştırmayınız! Dâimâ cesâret aşılayınız!

Hatâları, yanlışları büyüterek bir yere varmak mümkün değildir. Aksine bunları küçülterek, ufak bir gayretle bundan kurtulabileceğini ifâde etmelidir. İnsanlara, eksikliklerinin kolayca giderilebileceğini, hatâlarının kolayca düzeltilebileceğini söyleyiniz! Yapmaları gereken işlerin zor olmadığını hissettiriniz! Ne kendi işinizi, ne onların işini zorlaştırmayınız! Dâimâ cesâret aşılayınız!

Teşvik edilmelidir Bir arkadaşım yabancı dil öğrenme hikâyesini bana heyecanla şöyle anlattı:

“Pratik olarak biraz ingilizce biliyordum. Bunu geliştirmek için bir öğretmene gittim. Daha ilk derste sözü şu oldu: Bildiğin herşey yanlış... Herşeyi unutup yeni baştan başlamalıydım. İyi bir dil öğrenebilmem çok şüpheliydi. Ben zaten çok iyi

ingilizce öğrenme iddiasında değildim, ama bu sözler hevesimi kırdı. Moralim bozuldu. Ders almayacağımı söyledim.

İkinci öğretmene gittim. Bu benim kırılan hevesimi tamir etti. Bilmediklerimi küçültüp, bildiklerimi büyüterek bana güven gelmesini sağladı. Yabancı dile karşı çok iyi bir kabiliyetimin bulunduğunu söyledi. Hâlbuki ben orta hâlli bir ingilizce öğreneceğimi hissediyordum. Gerçekten de derslerin sonunda vasat bir derecede dil öğrendim... Bunu, hocamın bana çok iyi bir dil öğrenebileceğimi söylemesine borçluyum. Eğer o öyle söylemeseydi, bana zirveyi hedef göstermeseydi, normal bir dil öğrenmem de mümkün olmayacaktı."

Bir çocuğa, bir eşe, bir memura beceriksiz ve kabiliyetsiz olduğunu söylersek, onun bütün gelişme, daha iyi olma ümit ve arzûsunu kırmış oluruz. Tam tersini yapmalıyız. Yapılacak işin zor değil, kolay olduğunu söylemeliyiz. Teşvik etmeliyiz. Yapamadıklarını tenkit etmeden önce, yapabildiklerini övmeliyiz.

Onun kabiliyetine güvendiğimizi hissettirmeliyiz. O zaman daha iyi olmak için elinden geleni yapacaktır.

Napolyon, 1500 askerine bu nişandan vermiştir. 18 Generalini, "Fransa Mareşalı" ilân etmiştir. Bu generallerin birliklerine, "Büyük Ordu" demiştir. Bütün bunlardan sonra, "Orduya oyuncaklar dağıtıyor" diye saldırıya uğradığında, cevabı şu olmuştur:

- İnsanlar oyuncaklarla idâre edilir.

Bahçıvanın biri yeşerttiği çimenlerin bir grup çocuk tarafından devamlı çiğnenmesinden rahatsız oluyordu.

Ne yaptıysa çocuklara engel olamadı. Bir gün grubun liderini çağırıp, çimenlerini koruma görevini ona verdi. Çocuk yeni görevini daha sevimli bulmuştu. Bir daha hiçbir arkadaşı çimenlere basamadı.

Bir öğretmen anlatmıştı:

"Yeni bir liseye tayin olmuştum. Müdür bey ders programını verdikten sonra şunu ilâve etti:

- Hocam, 6-A sınıfı, okulumuzun en haylaz, en yaramaz sınıfıdır. Aman dikkat edin, bu sınıfa öğretmen dayandıramadık.

- Müdür bey, sizce bunun sebebi nedir?

- Birçok sebep var. Fakat en önemlisi, iki haylaz öğrenci var. Sınıfı bu hâle getiren bunlar. Bunların sınıfta ağırlıkları var. Bu talebeleri hangi sınıfa verdiysem, o sınıfı karıştırdılar.

İnsanları kazanmanın yolu İki çocuğun ismini aldım. Sınıfa girdim. Tabii ilk dersimiz olduğu için öğrenciler sakin. Benim durumumu tesbite çalışıyorlar. Ben de tek tek isimlerini ve kısaca durumlarını soruyorum.

Tanışmak faslı bittikten sonra, bu iki öğrenciyi yanıma çağırdım. "Sizin konuşmanız, terbiyeniz çok hoşuma gitti. Bana yardımcı olmanızı istiyorum. Sizden biriniz sınıf başkanı, diğeriniz yardımcısı olsun. Sizde liderlik kabiliyeti sezdim. Bu sınıf sayenizde örnek sınıf olacak" dedim.

Bu sözlerim onların çok hoşuna gitti. Ayrıca, her karşılaştığımızda bunlara iltifat ettim. Bir sıkıntılarının olup olmadığını sordum. Bir iki zayıf dersleri varmış. Öğretmenlerine rica edip, onları düzelttirdim.

Öyle ki, neredeyse benim için canlarını verecek hâle geldi çocuklar. Okulun baş belâsı bu sınıf, okulun en çalışkan sınıfı hâline geldi.

Böyle yapmakla benim bir zararım olmadı. Netice, iki genci kazanmış olduk. Sınıfı da bunların zararından kurtarmış oldum.

Burada bütün mes'ele, yapılmasını istediğimiz işi, karşımızdakine sevdirerek, ona mes'uliyet vererek yaptırmaktır."

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 MAYIS 1997 · KAYIT 11244

Fethin ma'nevî kumandanları

Fâtih Sultân Mehmed Hân, fetihten önce zamanının bütün âlimlerinden, evliyâsından yardım istedi. Ma'nevî komutanları yardıma çağırdı.

Bugün İstanbul'un fetih günü. İstanbul, 544 sene önce bugün fethedilmişti. Bu önemli fethin bir görünen cephesi, bir de görünmiyen, ma'nevî cephesi vardır. Bilinen cephesini herkes biliyor. Biz, bilinmiyen veya az bilinen ma'nevî cephesinden bahsetmek istiyoruz.

Fâtih Sultân Mehmed Hân, fetihten önce zamanının bütün âlimlerinden, evliyâsından yardım istedi. Ma'nevî komutanları yardıma çağırdı. En büyük yardım, zamanın iki büyüğünden geldi. Bunlardan biri, zamanın en büyüğü ve kutbu Ubeydullah-i Ahrâr hazretleridir. Bu zât, uzaktan kerâmet yolu ile yardımda bulundu. İkincisi ise, bizzat savaşa katılan hocası, Akşemseddîn hazretleridir.

Bu fetih günü vesîlesi ile, Fâtih Sultân Mehmed Hân'ın yetişmesinde büyük emeği geçen ve İstanbul'un ma'nevî fâtihi olan bu zâttan bahsetmek istiyoruz.

Akşemseddîn hazretleri İstanbul'un ma'nevî fâtihi, Akşemseddîn, büyük âlim, üstâd, hekim ve velî bir kimsedir. Evliyânın büyüklerinden Şihâbüddîn-i Sühreverdî'nin neslindendir. Soyu, Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk'a ulaşır. Hocası Hâcı Bayram-ı Velî hazretleridir. Hâcı Bayram-ı Velî; saçının, sakalının ağarması ve ak elbiseler giymesi sebebiyle Akşemseddîn lakabını vermiştir...

1390 senesinde Şam'da doğdu. Küçük yaşta Kur'ân-ı kerîmi ezberledi. Yedi yaşında babası ile Anadolu'ya gelip Amasya'nın Kavak nâhiyesine yerleşti.

Akşemseddîn hazretleri, devamlı takvâ üzere bulunurdu. Yüksek ahlâk sâhibi idi. Ondaki bu hâlleri görenler ve bilenler, kendisine, zamanın büyük velîsi Hâcı Bayram hazretlerine gitmesini tavsiye ettiler.

Bu tavsiyelere uyan ve tasavvuf yolunda yükselmek isteyen Akşemseddîn hazretleri, müderrislik görevini bırakarak, Ankara'ya geldi. Rastladığı bir kimseye, Hâcı Bayram-ı Velî'yi nerede bulabileceğini sordu. O da karşı sokakta, yanında iki talebesiyle gezen bir zâtı göstererek dedi ki:

- İşte şu gördüğün, dükkân dükkân gezerek para toplayan kişi Hâcı Bayram'dır.

Akşemseddîn hazretlerinin yüzü buruştu, görünüşe bakarak üzüldü, kalbi sıkıntıyla doldu. "Demek meşhûr velî Hâcı Bayram dükkân dükkân para topluyor. Buralara kadar kendimi boşuna yormuşum" diyerek oradan uzaklaştı ve meşhûr velî Şeyh Zeynüddîn-i Hâfî hazretlerine talebe olmak gâyesiyle Haleb'e doğru yola çıktı.

Günlerce yol alan Akşemseddîn, Haleb'e bir konak mesâfeye geldiğinde, bir hana indi. Ertesi sabah, elleri yüzünde olarak korku, şaşkınlık ve dehşet içerisinde uyandı. Hâlâ gördüğü rü'yânın etkisi altındaydı. Hemen geri döndü.

Rü'yâsında boynuna takılan bir zincir, Hâcı Bayram'ın elindeydi. Akşemseddîn, Haleb'e gitmek istedikçe Hâcı Bayram zinciri çekiyordu. Tam boğulmak üzere iken uyanmıştı. Rü'yâ, ta'bîri gerektirmeyecek kadar açıktı. Akşemseddîn hızla

Hâcı Bayram'a gelirken; "Ne yaptım ben, görünüşe aldandım" diyerek kendi kendine söyleniyordu.

Zincirle gelen misafir Ankara'ya gelip, Hâcı Bayram-ı Velî'nin dergâhına ulaşınca, onun, talebeleriyle tarlada çalıştığını öğrendi. Hemen oraya koştu, fakat Hâcı Bayram hiç iltifât etmedi. Akşemseddîn, diğer talebeler gibi tarlada çalıştı. Yemek vakti gelince, Akşemseddîn'in yüzüne bakmadı. Hâcı Bayram, hazırlanan yemeği talebelerine taksim etti, kalanını da köpeklerin çanağına döktürdü. Bir tabak yemeği de Akşemseddîn'in yemesi için köpeklerin arasına koydurdu.

Akşemseddîn, bir onlara, bir de kendine bakarak, nefsine; "Sen buna lâyıksın!" diyerek, köpeklerin arasında tabağından yemeye başladı. Hâcı Bayram-ı Velî, onun bu tevâzuuna dayanamıyarak; "Gel aramıza, kalbimize girdin, gel yanıma!" diyerek gönlünü alıp, sofrasına oturttu. Sonra da; "Zincirle zorla gelen misâfiri böyle ağırlarlar" buyurdu.

Hocasına tam bağlılığı ve ihlâslı gayreti sebebiyle, kısa zaman sonra Hâcı Bayram-ı Velî hazretlerinin halîfesi olmakla şereflendi. Artık o da hocası gibi tasavvufta zirveye ulaşıp, halkı irşâd etmeye başladı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 MAYIS 1997 · KAYIT 11245

"Akşemseddîn geliyor!"

Kararsız ve üzüntülü bir hâlde yollara bakıyorlardı. O esnâda; "Akşemseddîn geliyor!" diye bir ses işitildi. Halk, Akşemseddîn'i karşıladı ve olup biteni haber verdiler.

Hâcı Bayram-ı Velî hazretlerinin terbiyesiyle irşâd makâmına yükselen Akşemseddîn hazretleri, önce Beypazarı'na yerleşti. Orada bir mescid, bir değirmen yaptırdı. Halkın, etrafına toplanması üzerine İskilip'te Evlek'e, oradan da Göynük'e gelip yerleşti.

Birgün bir kişi gelip, Akşemseddîn'e bir miktar mülk bağışladı. Akşemseddîn hazretleri o yerin üzerine gelince, tebessüm etti. "Niçin tebessüm ettiniz?" diye sordular. O da; - Otuz sene kadar önce seyâhat ederken, yolum buraya düşmüştü.

Görünce, gönlüm buraya meyletmişti. Gönlümden geçen bu arzû, otuz yıl sonra gerçekleşti. Onu hatırladım da tebessüm ettim, cevâbını verdi.

Hâcı Bayram hazretleri Ankara'da vefât etmek üzere iken, son sözleri, "Benim namazımı Akşemseddîn kıldırsın ve cenâzemi yıkasın! Bu haberimi ona iletirsiniz!" oldu ve vefât etti.

Akşemseddîn imdada yetişti O sırada Akşemseddîn orada değildi ve nerede bulunduğunu kimse bilmiyordu. Talebeler ile Hâcı Bayram-ı Velî'nin yakınları, merak ve hayret içinde kaldılar. Ba'zı kimseler, "Hâcı Bayram-ı Velî'nin bu sözü, ölüm hâlinde söylenen sözlerdendir. Buna pek itibâr edilmez" dediler.

Kararsız ve üzüntülü bir hâlde yollara bakıyorlardı. O esnâda; "Akşemseddîn geliyor!" diye bir ses işitildi. Halk, Akşemseddîn'i karşıladı ve olup biteni haber verdiler. O da vasiyet üzerine yıkayıp, namazı kıldırdıktan sonra, Hâcı Bayram-ı Velî'yi defnetti. İşler bitince, Hâcı Bayram-ı Velî'nin doksanbin akçe borcu olduğunu öğrendi ve otuzbin akçesini ödemeyi va'detti. Kalanını da Hâcı Bayram-ı Velî'nin yakınları ile dostları ödediler. Akşemseddîn, üzerine aldığı otuzbin akçenin yirmidokuz binini ödedi ve geriye bin akçe kaldı. Alacaklı, Akşemseddîn'e gelerek hepsini istedi.

"Birkaç gün müsâade et" dediyse de, faydası olmadı. Sert ve küstah bir şekilde, bir dakika bile bekliyemiyeceğini bildirdi. Bu söz üzerine fevkalâde üzülen Akşemseddîn hazretleri, alacaklıyı içeri çağırdı. Evin önünde bir bahçe vardı. Ona dedi ki:

- Bahçeye gir, alacağın bin akçeyi al, fazlasını alma!

O kimse, bundan sonraki durumunu şöyle anlatır:

"Bahçeye girdim. Bahçenin içinde yassı yapraklı bir ot vardı. Her yaprağın üzerinde bir akçe vardı. O otta o kadar çok yaprak vardı ki, sayısını ancak Allahü teâlâ bilir. Onun yapraklarından bin akçe topladım. Fakat yaprakların üzerinden bir akçenin bile eksilmemiş olduğunu gördüm. Bahçenin içi de akçe ile doluydu. Bu hâli görünce, hayrette kaldım. Dışarı çıkıp, o bin akçeyi Akşemseddîn'in önüne koydum. "Bu akçeleri size bağışladım" dedim, yalvardım ve özür diledim. Fakat o, bin akçeyi kabûl etmedi."

Tıp ilminde de kendini yetiştiren Akşemseddîn hazretleri, çeşitli hastalıklara, hangi otlardan hazırlanan ilâçların iyi geleceğini bilirdi. Bu husûstaki ilmi dillere destan idi. Bulaşıcı hastalıklar üzerinde de çalışmalar yaptı. Çünkü o devirde

salgın hastalıklar binlerce insanın ölümüne sebep oluyordu. Akşemseddîn hazretleri, etkileri bakımından kansere benzeyen seretân denilen bir hastalıkla da uğraşmıştı. Tıptaki şöhreti o dereceye vardı ki, sık sık Edirne sarayına gider, Pâdişâhın ve saray halkının tedâvisi ile meşgul olurdu.

Mikrobu ilk keşfeden odur Fâtih Sultân Mehmed Hân'ın kızı Gevherhan Sultân hastalanmıştı. Tabîbler tedâvide âciz kalıp özür dilediler. Sonunda Akşemseddîn hazretlerine mürâcaat edildi. Onun yazdığı ilâç, Allahü teâlânın izni ile iyi geldi.

Tıp târihinde ilk defa mikrobun varlığından Akşemseddîn hazretleri bahsetmiştir. Avrupa'da insanlar hastalandığında, "Bunun içine şeytan girmiş, yakmadıkça kurtulmak mümkün değildir" deyip, hastaların diri diri yakıldığı bir devirde; "Hastalıklara, gözle görülmeyen küçük varlıklar sebep olmaktadır" demiştir. Hastalıktan da ancak temizliğe dikkat etmek, hasta kimselerden uzak kalmak sûretiyle uzak kalınabileceğini söylemiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 MAYIS 1997 · KAYIT 11246

Seher vakti iş tamam

Cemâziyelevvel ayının yirminci günü, seher vaktinde iş tamam. İnanç ve gayretle filan taraftan yürüsünler. O gün feth ola, Kostantiniyye'nin içi ezân sesiyle dola!

Osmanlı tahtına genç yaşta çıkan Sultân Mehmed Hân, çocukluğundan beri hayâl ettiği İstanbul'un fethi hazırlıklarına hemen başladı. Hazırlıkları kısa zamanda tamamladıktan sonra İstanbul'a doğru hareket ederken, Allah adamlarının da ordusunda bulunmasını istedi.

Bu da'vet üzerine Akşemseddîn, Akbıyık Sultân, Molla Fenârî, Molla Gürânî, Şeyh Sinân gibi meşhûr âlim ve velîler, talebeleriyle birlikte orduya katıldılar. Bilhassa talebeleriyle birlikte orduya katılan Akşemseddîn hazretleri ve diğer âlim ve evliyâ zâtlar, askerlere ayrı bir şevk ve azim veriyorlardı.

Fâtih Sultân Mehmed Hân, İstanbul önlerinde ordugâhını kurduktan sonra, düşmana önce İslâmı tebliğ etti. Müslüman olmalarını veya Osmanlı hakimiyetini tanımalarını istedi. Bizanslılardan red cevâbı alınca, şehri kuşatmaya başladı.

Biz göremeyiz Kuşatmanın uzaması ve bir netîce elde edilememesi ba'zı devlet adamlarını ümitsizliğe düşürdü. Bunlar şehrin alınamıyacağını, üstelik bir Haçlı ordusunun Bizans'ın imdâdına koşacağını sanıyorlardı. Bütün bu olumsuz propagandalara karşı, orduda, pâdişâhı ve askeri fethe karşı gayrete getiren bir din büyüğü vardı; Akşemseddîn... O, şeyhi Hâcı Bayram-ı Velî'nin; "İstanbul'un fethini şu çocukla bizim Akşemseddîn görürler!" sözünü biliyor ve bunun tahakkuk edeceğine kalbden inanıyordu.

Kuşatmanın devam ettiği bir sırada Avrupa'dan asker ve erzak getiren gemiler, Osmanlı donanmasının müdâhalesine rağmen, şehre girmeye muvaffak oldu. Kâfirler görülmemiş şenlikler yaparlarken, Müslümanlar üzüntülü idi. Pâdişâha gelen ba'zı devlet adamları dediler ki:

- Bir sofunun (Akşemseddîn) sözüyle bu kadar asker kırdırdın ve bütün hazîneyi tükettin. İşte Frengistan'dan kâfire yardım geldi. Fethetmek ümidi kalmadı.

Bunun üzerine Sultân Mehmed Hân, vezîri Veliyüddîn Ahmed Paşayı Akşemseddîn'e göndererek; "Şeyhe sor, kalenin feth olmak ve düşmana karşı zafer kazanmak ümidi var mıdır?" dedi. Buna Akşemseddîn hazretleri şöyle cevap verdi:

"Ümmet-i Muhammed'den bu kadar Müslüman ve gâzîler kâfir kalesine doğru hücûm ederse, inşâallahü teâlâ fetih olur.

"Sultân Mehmed Hân, umûmî cevapla yetinmeyip, Veliyüddîn Ahmed Paşayı tekrar Akşemseddîn'e gönderip; "Vaktini tâyin etsin" dedi. Akşemseddîn düşünceye daldı. Başını eğip, Allahü teâlâya yalvardı. Mübârek yüzü terledi. Sonra başını kaldırarak dedi ki:

"İşbu senenin Cemâziyelevvel ayının yirminci günü, seher vaktinde iş tamam. İnanç ve gayretle filan taraftan yürüsünler. O gün feth ola, Kostantiniyye'nin içi ezân sesiyle dola!"

Ayrıca genç pâdişâha bir de mektup gönderdi. Mektûbunda diyordu ki:

"Kul tedbîr alır, Allahü teâlâ takdîr eder, hükmü sâbittir. Hüküm Allahü teâlânındır. Velâkin kul, elinden geldiği kadar gayret göstermekte kusûr etmemelidir. Resûlullahın ve Eshâbının sünneti budur."

Böylece Akşemseddîn hazretleri bir taraftan İstanbul'un fethi hakkında yeni müjdeler veriyor, diğer yandan da ne şekilde davranılması gerektiği husûsunda pâdişâha tavsiyelerde bulunuyordu.

"Yâ Fakîh Ahmed!" Nihâyet Akşemseddîn hazretlerinin tâyin eylediği gün ve saat doldu. Sultân Mehmed Hân ordunun başına geçerken, hocası Akşemseddîn'den okumak için bir duâ istirhâm etti. Bunun üzerine Akşemseddîn; "Yâ Fakîh Ahmed!" diyerek himmet talep eyle!.. Onu vesîle kılarak Allahü teâlâya tazarru ve niyâz eyle" buyurdu.

Sonra çadırına giren Akşemseddîn hazretleri, yanına hiç kimseyi koymamalarını istedi ve kapılarını iyice kapattırdı.

Yeniçeriler, azaplar, dalkılıçlar, serdengeçtiler, akıncılar, gönüllüler, erenler, evliyâ, Sultân Mehmed Hânın buyruğuyla İstanbul üzerine akıyorlardı. Mehmed Hân bu sırada hocası Akşemseddîn'in yanında olmasını arzûladı ve haber gönderdi. Gelmeyince, Akşemseddîn'in bulunduğu çadıra gitti. Çadırın her tarafı iyice kapatılmıştı. Fâtih Sultân Mehmed Hân çadıra yaklaşıp, hançerini çıkardı. Hançerle çadırdan biraz keserek, içerisinin görülebileceği kadar bir delik açtı. İçeri bakınca, hayretler içinde kaldı... (Devamı yarın)

1997 YILLIK KÜLLİYATI

06

Haziran

30 yazı · Bugünkü Sohbet: 30

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11247

Onlar ne güzel asker

Âhır zaman Peygamberi, “Onlar ne güzel askerdir” buyurmuştur. İnşâallah cümlemiz affedilmiş oluruz. Fakat gazâ malını isrâf etmeyip, pâdişâhımıza itâat ve muhabbet ediniz!

Fâtih Sultân Mehmed Hân, hançeri ile çadırı açıp içeri baktığında, gördüğü manzara şöyleydi:

Hocası Akşemseddîn hazretleri kuru toprak üzerinde secdeye kapanmış, başından sarığı düşmüş, ak saçı ve ak sakalı nûr gibi parlıyordu. Ak saçını ve ak sakalını toprağa sürüp, saçını, sakalını toprak içinde bırakmıştı. Bu hâli ile İstanbul’un fethinin gerçekleşmesi için Allahü teâlâya yalvarıp duâ ediyor, gözyaşı döküyordu.

Fâtih Sultân Mehmed Hân, hocası Akşemseddîn’in Allahü teâlâya yalvarıp, duâ etmekte olduğu bu yüksek hâlini görünce, doğruca yerine döndü. Kaleye bakınca surlara tırmanan İslâm askerinin yanında ve önünde ak abalı bir topluluğun da hisâra girmekte olduğunu gördü. Az sonra fethin askeri de surları geçip şehre girdi. Böylece İstanbul’un fethi ve Peygamber efendimizin büyük mu’cizesi gerçekleşti.

Sultân ben değilim Akşemseddîn, fetih ordusu İstanbul’a girdikten sonra, İslâmiyetin harp ile ilgili hukûkunun gözetilmesini genç pâdişâha tekrar hatırlattı. Buna uygun hareket edilmesini bildirdi.

İstanbul sabah sekiz sıralarında fethedilmişti. Fâtih Sultân Mehmed ise şehre öğle saatlerinde Topkapı’dan girdi. Beyaz bir at üzerinde idi. Muhteşem bir alayla ve alkışlar içinde ilerliyerek, Ayasofya’ya doğru yol aldı.

Zulümden ve haksızlıktan bıkmış olan Bizans halkı, yeni bir bekleyişin içinde idi. Fâtih geçtiği sokakları, caddeleri, evleri dikkatle gözden geçiriyordu. Yanında ileri gelen kumandanları ve vezîrlerinden başka, Molla Gürânî, Molla Hüsrev, Akşemseddîn ve Akbıyık Sultân gibi âlimler ve velîler topluluğu da bulunuyordu. Yerli halk yolları doldurmuştu.

Fâtih Sultân Mehmed çok genç olduğu için, herkes Akşemseddîn'i pâdişâh sanıyordu. Ona, demet demet çiçek veriyorlardı. Akşemseddîn, genç pâdişâhı göstererek diyordu ki:

- Sultân Mehmed ben değilim, odur!

Buna karşılık Sultân Mehmed de; - Gidiniz, yine ona gidiniz! Sultan Mehmed benim, ama o, benim hocamdır. Şehrin ma'nevî fâtihidir, diyordu.

Fâtih Sultân Mehmed Hân İstanbul'a girdikten sonra, hocası Akşemseddîn üç gün gözden kayboldu. Bütün aramalara rağmen bulamadılar. Üç gün sonra, Edirnekapı yakınlarında virâne bir yerde ibâdetle meşgûl olarak buldular.

O zamandan beri bu yere, onun ismine izâfeten "Akşemseddîn" mahallesi denildi. Fâtih Sultân Mehmed Hân, fethin üçüncü günü Ayasofya'ya gidip, orayı câmiye çevirdi. Ayasofya'yı câmiye çevirmesi, Bizanslılar ile yapılan bir antlaşmaya bağlanmıştı. Burada ilk hutbeyi, Akşemseddîn okudu. Okmeydanı'nda bir zafer alayı tertiplenmişti. Orada Akşemseddîn de vardı. Akşemseddîn gâzîlere bir konuşma yaptı. Bu konuşmasında şu nasîhatlerde bulundu:

"Ey gâzîler, bilin, âgâh olun ki; cümleniz hakkında, âhır zaman Peygamberi ol Server-i kâinât; "Onlar ne güzel askerdir" buyurmuştur. İnşâallah cümlemiz affedilmiş oluruz. Fakat gazâ malını isrâf etmeyip, İstanbul içinde hayr-ü-hasenâta sarf ve pâdişâhımıza itâat ve muhabbet ediniz!"

Hz. Hızır haber verdi Fâtih Sultân Mehmed, Akşemseddîn hazretlerine; "İstanbul'un fethedileceği zamanı nasıl bildin?" diye sorunca, şöyle cevap verdi:

- Kardeşim Hızır ile, ilm-i ledünniyye üzere İstanbul'un fetih vaktini çıkarmıştık. Kale fethedildiği gün, Hızır'ın, yanında evliyâdan bir cemâ'atle hisâra girdiğini gördüm. Kale fetholunduktan sonra da, Hızır kardeşimi kalenin üzerine çıkmış oturur hâlde gördüm.

Fâtih Sultân Mehmed Hân, fetihten sonra hocası Akşemseddîn'e sordu:

- Fetihte, Fakîh Ahmed'den yardım istememi istediniz. Allahü teâlâdan yardım istemiş olsa idim, evlâ değil mi idi?

Hocası Akşemseddîn bu suâle, "O sırada Fakîh Ahmed, kutb, sâhib-i tasarruf idi" cevâbını vererek, Allahü teâlânın, yardımını, onun vâsıtasıyla ve onun bereketi ile gönderdiğini ve onun da himmet ettiğini söyledi. "Fakîh Ahmed" dediği kendisi idi. Tevâzuunun çokluğu sebebi ile şöhretten kaçıp, kendisini gizliyerek böyle söylediği de bildirilmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11248

Eyyûb Sultânın kabri

Hocam! Ebû Eyyûb-i Ensârî'nin mübârek kabrinin İstanbul surlarına yakın bir yerde olduğunu târih kitaplarından okudum. Yerinin bulunması ve bilinmesi için yardımınızı istiyorum.

İstanbul'un fethinden sonra, bir gece Fâtih Sultân Mehmed Hân, Akşemseddîn hazretlerinin ziyâretine gitti. Fâtih, sohbet sırasında bir ara Akşemseddîn'e dedi ki:

- Hocam! Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden, mihmândâr-ı Resûlullah olan Ebû Eyyûb-i Ensârî'nin mübârek kabrinin İstanbul surlarına yakın bir yerde olduğunu târih kitaplarından okudum. Yerinin bulunması ve bilinmesini bilhassa ricâ ederim.

O zaman Akşemseddîn hemen; "Şu karşı yakadaki tepenin eteğinde bir nûr görüyorum. Orada olmalıdır!" cevâbını verdi. Derhal pâdişâhla oraya gittiler. Akşemseddîn hazretleri, oradaki bir çınardan iki dal aldı. Birini bir tarafa, diğerini az öteye dikti ve buyurdu ki:

- Bu iki dal arası, Mihmândâr-ı Resûlullahın kabridir.

Dalların yeri değiştirildi Sonra, kaldıkları yere döndüler. Fâtih Sultân Mehmed Hân, Akşemseddîn'in söylediğine inandıysa da, hiç şüphesi kalmasın istiyordu. O gece silâhdârına dedi ki:

- Gidin, Akşemseddîn'in diktiği çınar dallarını, yirmişer adım güney tarafına çekin!

Sabah olunca Sultân Fâtih, Akşemseddîn'den, Hz. Hâlid'in kabrinin yerini tekrar tâyin etmesini ricâ etti. Tekrar gittiler. Akşemseddîn, silâhdârın diktiği dalların dikildiği yere bakmadan doğruca gidip, eski yerde durdu ve; - Dalların yeri değiştirilmiş, Hz. Hâlid buradadır, dedi ve sonra silâhdâr ağasına hitâben buyurdu ki:

- Sultân hazretlerinin mührünü çıkarın ve kendisine teslim edin!

Akşemseddîn hazretleri, silâhdâr ağasının gizlice gömdüğü pâdişâh yüzüğünün de orada olduğunu kerâmetiyle anlamıştı.

Bunun üzerine Fâtih, Akşemseddîn'e; "Kalbimde hiç şüphe kalmadı. Ama tam inanmam için bir alâmet daha gösterir misiniz?" dediğinde, Akşemseddîn hazretleri buyurdu ki:

- Kabrin baş tarafından bir metre kazılınca, üzerinde; "Bu Hâlid bin Zeyd'in kabridir" yazılı bir taş vardır.

Kazdılar, Akşemseddîn'in dediği gibi çıktı. Bu hâli gören Sultan Fâtih'in vücûdunu bir titreme aldı. Bu hâl geçince, Fâtih; - Zamanımda Akşemseddîn gibi bir zâtın bulunmasından duyduğum sevinç, İstanbul'un alınmasından duyduğum sevinçten az değildir, diye şükretti.

Fâtih Sultân Mehmed Hân, Ebû Eyyûb-i Ensârî'nin kabr-i şerîfinin üzerine bir türbe ve Akşemseddîn ile talebelerine mahsûs odalar, bir de câmi-i şerîf yaptırdı. Akşemseddîn'den orada oturmalarını ricâ etti. Fakat o, bu teklîfi kabûl etmiyerek, memleketi olan Göynük'e döndü.

Akşemseddîn hazretleri, Göynük'e geldikten sonra yine talebe yetiştirmeye ve insanları irşâda başladı. Sultan Fâtih'le ilgisini kesmeyip, zaman zaman Edirne'ye ve İstanbul'a geldi ve pâdişâhı ziyâret etti. Gönderdiği mektûblarla îkâz ve tavsiyelerde bulundu. Bir mektûbunda Fâtih'e şöyle nasîhat etmektedir:

İki türlü hayat tarzı vardır Bir dünyevî rahat ve cismânî lezzete, bir de uhrevî rahat ve rûhânî lezzete dayanan iki türlü hayat tarzı vardır. Birincisi ikinciye bakarak değersiz ve geçicidir. Şu hâlde, ona iltifât etme! Esâsen peygamberlere, velîlere, halîfelere rahat değil, cefâlar ve müşkiller lâyıktır. Sen de onların yolundasın. Nasîbinden elem değil zevk duy! Sen herhangi bir insan gibi değilsin. Memleketin durumu, senin durumuna bağlıdır. Bedende görünen her şey rûhun eseri olduğu gibi, memlekette meydana gelen şeyler de Fâtih'in eseri olacaktır. Çünkü bedene oranla rûh ne ise, memlekete oranla sultânlar da aynı şeydir.

Kişinin kadrinin ve kıymetinin varlığı, mihnetlere, belâ ve musîbetlere, sıkıntılara sabretmesiyle ortaya çıkar. Bu mihnet, dünyalığın olmaması veya eksilmesi, elden çıkması ile olur. Sabredenlerin, sabırdaki sebâtları sebebiyle iyilikleri; ya'nî sabır, tevekkül, kanâat, hilm ve yumuşaklık gibi güzel hasletleri artar. Böylece olgunlaşan insanın kalb aynasındaki kirler, cevherin hâlis hâle getirilmesi gibi temizlenir. Belâ günlerinde, belâ geldiğinde Eyyûb aleyhisselâmın kulluğu iyi bir kulluktur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11249

Ya sultânlık ya dervişlik

“Sultânım, sen bizim tattığımız lezzeti tadacak olursan, saltanâtı bırakırsın. Devlet işlerini tam yapamazsın. Müslümanların rahat ve huzûr içinde yaşıyabilmeleri için, devletin ayakta kalması şarttır.”

Akşemseddîn hazretleri bir talebesine nasîhatinde buyurdu ki:

“Her işe Besmele ile başla! Namaza önem ver! Ni’mete şükret, belâya sabret! Ömrün uzun olsun istersen, kimsenin ni’metine hased etme! Kimseyi kötüleyip, atıp tutma! Çok uyumak kazancın azalmasına sebep olur. Gece uyanık ol, seher vakti uyanık ol, Kur’ân-ı kerîm oku!

Evliyâ nasıl olur?

Velî, insanlardan gelen sıkıntılara katlanıp, tahammül eden kimsedir. Sıkıntıları göğüsler, belâlar yüzünden şikâyetçi olmaz ve düşmanlık beslemez, düşmanlık tavrı takınmaz. O, toprak gibidir. Toprağa her türlü kötü şey atılır. Fakat topraktan hep güzel şeyler biter.”

“Kulluk beş kısımdır: Birincisi; beden kulluğudur. Bu, Allahü teâlânın emirlerine uyup, yasak ettiği şeylerden sakınmaktır. İkincisi; nefs kulluğudur. Bu kulluk, nefsi terbiye etmek, ıslâh etmek, mücâhede ve nefsin istemediği şeyleri yapmak, riyâzet çekip nefsin istediği şeyleri yapmamaktır. Üçüncüsü; gönül kulluğudur. Bu ise, dünyadan ve dünyada bulunan şeylerden yüz çevirip, âhırete yönelmektir. Âhırete yarar iş yapmaktır. Dördüncüsü; sır kulluğudur. Bu, her şeyi bırakıp, tamamen Allahü teâlâya dönüp, O’nun rızâsını kazanmaktır. Beşincisi; can kulluğudur. Bu kulluk, müşâhedeye ermek için kendini Allah yoluna vermekle olur...”

“Ma’nevî huzûra ermek ve bu yolda ilerlemek için dört şey lâzımdır: 1- Az yemek, 2- Az uyumak, 3- Halka az karışmak, 4- Allahü teâlâyı unutmamak.”

Osmanlı Sultânı İkinci Murâd Hân, Hâcı Bayram-ı Velî’yi son derece severdi. Fırsat buldukça, sık sık ziyâretine giderdi. Bir defasında, dört yaşındaki oğlu Şehzâde Mehmed ile beraber Hâcı Bayram’a gelip, elini öptüler. Sultân Murâd Hân, sohbet sırasında Hâcı Bayram’a dedi ki:

- Efendim, İstanbul'u alıp, kâfir diyârını İslâmın nûru ile nûrlandırarak, çan çınlamaları yerine ezân seslerinin yükselmesini arzû ederim. Bu husûsta duâlarınızı beklerim.

Hâcı Bayram-ı Velî buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, ömrünüzü ve devletinizi ziyâde etsin. Yalnız, İstanbul'un alındığını sen ve ben göremeyiz.

Sonra da, şehzâde Mehmed ile Akşemseddîn'i göstererek buyurdu ki:

- Ama şu çocukla bizim Akşemseddîn görürler.

İstanbul'un fethinden sonra, Fâtih Sultân Mehmed Hân, hocasını ziyârete gitmişti. Sohbet esnâsında dedi ki:

- Muhterem hocam! Elhamdülillah büyük yardımlarınızla İstanbul'u fethettik. Artık beni talebeliğe, dervişliğe kabûl buyurmanızı istirhâm ediyorum.

Akşemseddîn hazretleri; - Sultânım, sen bizim tattığımız lezzeti tadacak olursan, saltanâtı bırakırsın. Devlet işlerini tam yapamazsın. Dîn-i İslâmı yayma işi yarım kalır. Müslümanların rahat ve huzûr içinde yaşıyabilmeleri için, devletin ayakta kalması şarttır. Talebelikle pâdişâhlığın bir arada yürütülmesi çok güçtür. Seni talebeliğe kabûl edersem, düzen bozulabilir, halkımız perişan olabilir. Bunun vebâli büyüktür. Allahü teâlânın gazâbına mâruz kalabiliriz, diyerek teklîfini reddetti.

"O zaman göçeyim" Bunun üzerine Fâtih Sultân Mehmed Hân, hocasına ikibin altın hediye etmek istemişse de, bunu da kabûl etmedi.Akşemseddîn Göynük'te 1459 yılına kadar yaşadı. Pâdişâhın kendisine gönderdiği bütün ihsân ve hediyeleri hayır işlerinde kullanmak üzere vakıflar kurdurdu. Bir taraftan da oğullarının terbiyesi ile meşgul oldu.

Birgün küçük oğlu Hamdi Çelebi ile meşgûl olurken hanımına buyurdu ki:

- Bu küçük oğlum yetim, zelîl kalır; yoksa bu zahmeti, mihneti çok dünyadan göçerdim.

Bunun üzerine hanımı dedi ki:

- A efendi! Göçerdim dersin, yine göçmezsin.

Bunun üzerine Akşemseddîn hazretleri, "Peki o zaman göçeyim" deyip, mescide girdi. Evlâdını topladı. Vasiyetnâmesini yazdı. Helâllaştı, vedâ etti. Yasîn sûresi okunurken sünnet üzere yatıp rûhunu teslim eyledi. Göynük'teki târihi

Süleymân Paşa Câmiinin bahçesine defnedildi. Daha sonra oğullarının kabri ile beraber bir türbe içine alındı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11250

Eşsiz güzellik kâfi mi?

Karısının o eşsiz güzelliği, onun için korkulu rü'yâ hâline gelmişti. Eskiden onun yüzüne baktığında rahatlayan Napolyon, artık onun yüzünü görmediği anlar rahat olabiliyordu.

Dînimiz her husûsta olduğu gibi, evlilik husûsunda da nelere dikkat etmek gerekli olduğunu bildirmiştir. Dikkat edilecek husûslardan biri de, evlenilecek kadının güzel huylu olmasıdır. Eğer güzel huylu değilse, kişinin hem dünyası hem de âhıreti kararır. Bunun nice acı örnekleri vardır. Sadece güzellikten yola çıkan yolda kalır. Bu kaide sadece bizim için değil, her millet için geçerlidir.

Meselâ, Üçüncü Napolyon dünyanın en güzel kadını sayılan Teba Kontesi Marie Evgenie ile evlenmeye karar verdiğini açıkladığında, ortalık karıştı. Tecrübeliler, "Bu iş olmaz" dediler. Napolyon tepkilere kulak asmadı. "Sevdiğim kadını tercih ediyorum" diyerek güzelliği esas alarak evlilik kararını gerçekleştirdi.

İmparator evden kaçtı İkisi de birbirlerini çok seviyorlardı. Şöhretliydiler. Güzeldiler. Büyük servete sahiptiler.

Fakat bir şey eksikti. O da, kadın, güzelliğinin aksine çok huysuzdu. Napolyon'un gözünü güzellik kamaştırdığı için, bu yönünü göremedi. Fakat çok geçmeden bu evlilik kül hâline geldi. Ne Evgenie'nin imparatoriçe olması, ne aşklarının kuvveti, ne de tahtın göz kamaştırıcı kudreti bu evliliğin yok olmasını önleyemedi. Evgenie, Napolyon için tam bir baş belâsı olmuştu. Şüpheler içinde kıvranan Evgenie, Napolyon'un en meşgul anında yanına gider, en önemli görüşmelerini keser, bağırır, çağırırdı. Aklına estikçe kızkardeşinin yanına kaçar, eşini şikâyet eder, ağlar, sızlar, sonunda dönüp yine Napolyon'a hakâretler yağdırırdı.

Bir sürü muhteşem sarayın sahibi olan Napolyon, bir an başını dinleyebilmek için bir oda bulmaktan âciz kalıyordu.

Karısının o eşsiz güzelliği, onun için korkulu rü'yâ hâline gelmişti. Eskiden onun yüzüne baktığında rahatlayan Napolyon, artık onun yüzünü görmediği anlar rahat olabiliyordu.

Huysuzluğun zehirli dumanları, bu evliliği de boğmuştu. Kadın dırdırı bir imparatoru bile evinden kaçırtmıştı.

* * * Meşhur Rus yazarı, Tolstoy da güzelliği dillere destan bir kadınla evlenmişti.

Kısa zaman sonra, karısının bir işkence makinasından farkı kalmamıştı. Tolstoy düşündüğü gibi yaşamak istediğini söyledikçe, karısı kendini yerlere atar, yeminlerle intihâr edeceğini söyler, ağlar, bağırır, çağırır, hakâret ederdi.

Öyle bir an geldi ki, Tolstoy'un biricik isteği bu sinir krizlerinden kurtulabilmek oldu. Etrafına yalvarıyordu: "Ne olur, karımın yanıma gelmesine müsaade etmeyin!"

En sonunda, evindeki bu Cehennem hayatı, içindeki huzuru tarumar etti. Karlı bir gecede soğuk karanlığa doğru atıldı. Evinden uzaklaştı. Onbir gün sonra bir istasyonda zatürreden ölürken, yine tek isteği vardı: "Karımı yanıma sokmayın! Mezarıma da gelmesin!"

* * * Abraham Lincoln vurularak öldürülmüştü. Fakat hayatının faciası, uğradığı bu suikast değildir. Onun uğradığı esas facia evliliği idi. Yirmiüç yıl boyunca hergün hayatına ayrı bir suikast oldu. Çünkü karısı onu devamlı üzüyor, eziyor, aç bir fare gibi rûhunu kemiriyordu.

Bayan Lincoln'un canhıraş feryâdları, ağır hakâretleri, azarlamaları, hergün sokağa taşardı. Komşularının onun öfke dalgalarına şâhit olmadıkları gün yoktu. Bayan Lincoln yalnız sözle saldırmaz, tecâvüzün her hudûdunu geçerdi. Bayan Lincoln'un hiddet ve şiddeti ile ilgili birçok olay hâlâ anlatılır.

Bu huysuzlukları öyle çılgınca şeyler yaptırmıştır ki, Lincoln'un tek mutlu anı karısını görmediği anlar olmuştur. İmparatoriçe Evgenie, Bayan Lincoln ve Kontes Tolstoy kocalarının hayatlarına birer felâket gibi çöküp, onları da, kendilerini de mahvettiler. Evliliklerini çekilmez bir bağ hâline getirdiler.

İstanbul'da yirmi yıl boşanma da'vâlarına bakan meşhûr bir avukat diyor ki:

Kocaların evlerini terketmelerinin en önemli sebebinin, karılarının dırdırı olduğunu gördüm. Çoğu kadın, işte evliliklerinin mezarını böyle kazıyorlar. Aile hayatınızı huzurlu kılmak ve evliliği Cehennem azâbına çevirmemek için,

herşeyden önce kadında güzel huy aramalıdır. Sevgili Peygamberimiz, 1400 sene evvel aile huzurunun folmülünü şöyle bildirmiştir:

(Kadın, ya malı için veya güzelliği için, yâhud dîni için alınır. Siz dîni olanı, güzel huylu olanı alınız! Malı için alan, malına kavuşamaz. Yalnız güzelliği için alan, güzelliğinden mahrûm kalır.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11251

Hayâl ve gerçek

Evde tenkit kapısını sıkı sıkıya kapamalıdır. Dışarıda bir sürü halledilmesi gereken iş varken, bir cephe de evde açmamak için tenkitten kaçınmalıdır.

Meşhûr bir yazar, "Hayatta her çılgınlığı yapabilirim. Fakat aslâ aşk için evlenmem" der. Seli gider kumu kalır. Aşırı sevgi insanı sağır, kör eder. Gerçekleri göremez hâle getirir. Hayâl üzerine kurulan evlilik kısa zamanda hüsrân ile son bulur. Bunun için, evlilikler hayâl üzerine değil, gerçekler üzerine bina edilmelidir.

Bu yazar sözünü tutmuş, aşk evliliği yapmamıştır. 35 yaşına kadar evlenmeyen bu kimse, kendisinden yaş bakımından büyük bir kadına evlenme teklifinde bulunmuştur. Ahlâkı düzgün, kendisine uyum sağlıyabilecek bir kadın olarak, ancak bunu bulabilmişti.

Güzel değildi ama...

Evlenmek için seçtiği bu kadın güzel, genç ve bilgili değildi. Bilâkis bu sıfatlardan epey uzaktı. Konuşmalarında birçok bilgi hatâları bulmak mümkündü. Üstelik iyi giyinmeyi de beceremezdi. Ev döşeme zevki de yoktu. Fakat, esaslı bir karakteri vardı; o da erkeğini memnun etme, iyi idâre etme san'atının ustasıydı.

Bu kadın hiçbir zaman kafasını kocasının aleyhine birşey söylemek, birşey yapmak için çalıştırmamıştı. Ne yapsam da çileden çıkarsam diye düşünmemişti. Kocası yorgun argın evine döndüğünde, dâimâ bir huzur denizi ile karşılaşmış, sâkin bir ortamda kafasını dinleyebilmiştir. Karşısında, kendisinde kusûr arayan, kusûrlarını büyüten bir kadın değil, sadece yorgun başını dinlendirmeye çalışan bir kadın bulmuştur.

Evi, yazarın huzur içinde istirahat edebileceği tek yer olmuştur. Burada dâimâ sevgi ile karşılanmıştır. En mutlu anları, yaşlı karısı ile geçirdiği zamanlardı. Karısı onun yardımcısı, sırdaşı, hattâ şaşmaz sezgileriyle akıl hocasıydı. Yazar hergün işinden çıkar çıkmaz evine koşardı. Olan biteni anlatır, karşılaştığı mes'elelerden bahsederdi. Karısının değişmez cevabı şuydu:

- Mes'ele ne kadar büyük olursa olsun, senin hâlledeceğine eminim. Senin başarılı olamayacağın işler yoktur.

Bu nokta çok önemlidir. Karısının kendisine güvendiği bir erkek dik durur, güçlü olur. Bu konuda verilebilecek en çarpıcı örnek, Hz. Hadîce vâlidemizdir. Varını, yoğunu Peygamber efendimiz için fedâ etmiştir. Tek bir gâyesi vardı. O da Onu memnun etmekti. Muhammed aleyhisselâm, Hz. Hadîce'ye Peygamberliğini tebliğ ile görevlendirildiğini açıkladığında, tereddütsüz aldığı cevap şudur:

- Allahü teâlânın hakkı için, senin bu ümmetin peygamberi olacağına inanıyorum. Zîrâ sen, misâfiri seversin, doğru söylersin ve emîn kimsesin. Âcizlere yardım eder, yetîmleri korur, gariplere yardımda bulunursun. İyi huylusun. Bu ümmete ancak senden peygamber olur.

Bugün birçok kadının, kocalarına, "Hadi oradan aptal... Sen bunu becerecek adam değilsin" dediklerini duymuşsunuzdur. Bunu açıkça söylemese bile hâl ve hareketiyle bunu hissettirir. Bu tavır, erkeğin en önemli desteği olan karısının güvenini kazanamama netîcesini doğuracağından, onun diğer kuvvetlerinin de dağılmasına sebep olur.

Kültürlü değildi ancak...

Yukarıda bahsettiğimiz yazarın karısı, otuz yıl yalnız kocası için yaşadı. Serveti bile sadece aile hayatının ba'zı zorlukları aşmasına yaradığından onun için önemliydi.

Bu kadının çok parlak bir sosyal hayatı, geniş bir kültürü yoktu. Fakat kocası, eksikliklerinden dolayı bir defa olsun onu kınamamış, tenkit etmemiş, suçlamamış ve ona bir koca gibi, bir öğretmen gibi davranmıştır. Tam tersine, karısının kırdığı potlarla alay etmeye cür'et edenlerin karşısına dikilmiş, karısını dâimâ korumuştur.

Bu kadın için belki aptal olduğunu düşünenler çıkabilir, ama kocası karısı için şöyle demiştir: "Otuz yıl boyunca bir defa canımı sıkmamış ve beni üzmemiştir."

Kocası, karısını, Allahın bir lütfu, ni'meti sayardı. Karısının buna karşılık söylediği de şudur: "Onun iyiliği sayesinde, hayatım mutlulukla doldu."

Şu sözler evlilere, özellikle de evliliğe hazırlanan herkesin kulağına küpe olmalıdır:

Her yönü ile uygun, sıkıntısız, problemsiz dört dörtlük evlilik, sadece filmlerde olur. Gerçekte böyle bir evlilik yeryüzünde yoktur, olamaz da...

Evlilikte başarı, yalnızca aranan eşi bulmak değildir. Aynı zamanda aranılan eş olmaktır. Eşinizi, aradığım bu değildi diye suçlamayın. Acaba onun aradığı siz miydiniz?

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11252

Küçük bir ilgi yeter

Birçok insan, küçük dikkatlerin değerini takdîr edemez. Küçük ihmâller birikir, aileyi yıkar. Küçük bir dikkatsizliğin orman yangınına sebep olduğunu unutmamalıyız!

Kadın, güzel görünmek, güzel giyinmek ister. Bu yaratılıştan gelen bir husûsiyettir. Erkekler kadının güzel görünme ve iyi giyinme konusundaki çabalarını küçümsememeli, bilâkis takdîr etmelidirler. Bir kadın gördüğü bir kadının kıyâfetine, "Acaba nasıl giyinmiş? Neleri yakıştırmış? Acaba şu kazağı kendisi mi örmüş, hazır mı almış?" diye çok dikkat eder.

95 yaşında ölen bir kadına, ölümünden kısa bir süre önce, kendisine otuz yıl önce çekilmiş bir fotoğrafını gösterirler. Gözleri artık iyi görmediğinden, yanındakilere heyecanla şunu sorar: "Ne giymişim?"

Çocuklarını tanıyamayacak kadar yaşlanmış ve iki kişi koluna girmeden hareket edemeyecek bir duruma gelmiş bu kadının otuz sene öncesinde bile ne giydiği ile ilgilenmesi ilginç değil mi?

En çok üzen şey Kadınları en çok üzen şey ilgisizliktir. Kadın, kocasının herşeyi ile ilgilenmesini ister. Giydiği yeni bir elbisenin kocasının dikkatini çekmemesine üzülür. Ufak tefek şeylerle de olsa kendisinin hatırlanmasını bekler.

Çiçekler yüzyıllardır sevginin dili sayılırlar. Üstelik, hele mevsimlerinde hiç de pahalı değillerdir. Kıtlığı da olmaz... Buna rağmen pek çok erkek, çiçeklerin sevgi dilini konuşturmak için karılarının hastaneye yatmasını beklerler! Bakın, lütfen bir demet çiçek götürmek için karınızın hastanelik olmasını beklemeyiniz! Hemen bu akşam ona bir demet çiçek götürünüz ve onu sevdiğinizi söyleyiniz! Görün, çok şey, ne çabuk değişecek.

Evinde, evlendiğinden beri hiç kavga, gürültü olmamış, hep huzur bulmuş bir erkeğin, her gün yaptığı bir şey vardı. Çalıştığı sürece, zamanı olmadığını ileri sürmeden, günde en az bir defa hanımını telefonla arardı. Amacı hanımına, kendisini unutmadığını, mutluluğunun kendisi için önemli olduğunu anlatmaktı. Hanımı bu ilgiden çok memnun ve mutlu olurdu. Telefonla bile olsa aranmak, sorulmak ona kâfi gelirdi.

Kadınlar doğum, nişan, nikâh günlerine büyük önem verirler. Bunların unutulmasını, kendilerinin sevilmediği şeklinde yorumlarlar. İçlerinde hakâret kabûl edenler de vardır. Erkekler eşlerinin doğum günlerini, evlilik yıldönümlerini, benzerî önemli günleri mutlaka ezberlemelidirler. Bunların hatırlanmaması hâlinde üzülebilecek erkekler de varsa, kadınlar da bu günleri unutmadıklarını göstermelidirler...

Kırkbin boşanma da'vâsına bakan ve ikibin çifti barıştıran meşhûr bir hâkim diyor ki:

- Ufak tefek sebepler evliliği mahkemeye kadar getiriyor. Bir kadının, işe giderken kocasını uğurlaması bile o evliliği kurtarabilir.

Örnek evlilikler, karı-koca arasındaki sürekli ilgiye borçludur.

Birçok insan, küçük dikkatlerin değerini takdîr edemez. Küçük ihmâller birikir, ortaya koskocaman bir boşanma da'vâsı çıkar. Küçük bir dikkatsizliğin orman yangınına sebep olduğunu unutmamalıyız!

Aile hayatının her zaman küçük değişikliklere ihtiyacı vardır. Bir sabah kahvaltı sofrasının kocası tarafından hazırlandığını gören bir kadın ne kadar mutlu olur!

Acaba kaç evlilik, gerçekten haklı ve makul sebeplerle sona ermektedir? Boşanmış çiftleri dinlerseniz, çoğunun hikâyesine şaşarsınız. Eften püften sebeplerle yıkılan yuvalara üzülürsünüz. Evliliğin devamı için küçük dikkatlerin ne kadar önemli olduğunu anlarsınız.

Geçen gün geriye gelmiyecek Şu sözleri devamlı görebileceğiniz bir yere iliştiriniz: “Elimden gelen her iyiliği yapmalı, her nezâketi göstermeliyim. Geçen günler bir daha geri gelmiyecek. İyi olmak için başka fırsatım olmayacak.”

Evinde huzuru olmayan, hanımı ile uyum sağlıyamayan bir erkeğin, iş hayatında da başarılı olması çok zordur. Yuvayı yapan, yuvayı kuran kadındır. Eğer kadın müsrif ise, erkek ne kadar para kazanırsa kazansın, bir şey sahibi olamaz. Gelen gider.

Eşlerin birbirlerine verdiği huzuru hiç kimse veremez. Yüzbinlerin alkışlarına alışmış bir sanatçı, evlendikten sonra sahneden çekildi.

Bunun hanımı diyor ki:

“Onu artık yüzbinler değil, ben alkışlıyorum. Benim alkışlarım, ona yüzbinlerin alkışlarını aratmadı. Hattâ daha çok memnun etti.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11253

Sıkıntılar kapıda kalmalı

Gündüz ters giden her işin intikamını akşam hanımından alan, vapuru kaçırdığı için hanımını, çocuklarını azarlayan insan sayısı az değildir.

Yağ konulmayan bir motor yanar. Otomobil benzinsiz gitmez. Evlilikte sevgi, saygı, hoşgörü otomobilin benzini, motorun yağı gibi bir zarûrettir.

Gündüz ters giden her işin intikamını akşam hanımından alan, vapuru kaçırdığı için hanımını, çocuklarını azarlayan ne çok insan vardır.Erkek, akşam eve gelince, günün bütün sıkıntılarını, yorgunluklarını kapıda bırakıp, öyle eve girmelidir.

Müşterisine kötü bir söz söylemeyi aklından bile geçirmeyen bir adam, karısına ağzına geleni söyler. Ne budalalıktır. Mutlu olması için, karısı ona daha çok lâzımdır. Bir kadın, yüzbin müşterinin veremeyeceği mutsuzluğu verebilir.

Huzurlu olmanın değeri Evlilikte mutluluk şansa bırakılamaz. Diplomatça davranılırsa, evlilikte mutlu olma ihtimali, iş hayatında başarılı olma ihtimalinden yüksektir. Huzurlu bir yuva ve mutlu bir eş ise milyarlarca liradan önemlidir.

Ailede huzur temini için, karı koca birbirini dırıltı ile bunaltmamalıdır... Bilhassa kadınlar bu husûsta çok dikkatli olmalıdır. Hayat arkadaşımıza önem vermeliyiz! Onu olduğu gibi kabûl etmeliyiz! Yıkıcı tenkitten kaçınmalıyız! Takdîr etmeyi ihmâl etmemeliyiz! Küçük dikkatleri gözden kaçırmamalıyız! Karşılıklı olarak, saygıda kusûr etmemeliyiz! Abartılmamış, sağlıklı evlilik bilgisi edinmeliyiz! Tecrübeli bir psikoloğun şu araştırması da gözardı edilmemelidir: "Tatmin edici bir kadın erkek beraberliği, evlilikte birçok problemi ikinci plâna atabilmektedir. Bunun tersi ise, küçük problemlerin büyütülmesine sebep olmaktadır."

Bu önemli konunun üzerinde yeterince durulmadığından, birçok evlilik sona ermekte, nahoş hâdiseler meydana gelmektedir. Birçok karı kocanın gerçekte evli olmadıkları, sadece aynı evde beraber kaldıkları da bir gerçektir. Bunun için bu tür sıkıntılara mutlaka çözüm getirilmelidir. Kendi seyrine bırakılmamalıdır. Gün geçtikçe, problem çözülmediği gibi, daha da çetrefilleşmektedir.

Ailenin huzurunda, esas görev erkeğe düşmektedir. Bunun için evin erkeği, hanımına karşı iyi huylu, güler yüzlü olmalıdır. Onun yanlış hareketlerine, sözlerine ve işlerine sabretmelidir. Onunla tatlı konuşmalı, onunla şakalaşmalıdır.

Yemede, giyinmede, gücü yettiği kadar eli açık olmalıdır. Dinde, müslümanlıkta, kadınların bilmesi farz olan şeyleri, elbette öğretmelidir.

Hanımının giyinmesinde, evden dışarı çıkmasında, çok sıkı davranmamalı ve başıboş da bırakmamalıdır. Kendini ve hanımını şüpheye, iftirâya düşürecek hâllerden sakınmaya çok önem vermelidir.

Ev işleri ile vakit geçirmesi, onun zevki olmalıdır. Ona sert davranmamalıdır. Şaka olarak da, kızgın olunca da, hiçbir zaman boşamak, ayrılmak lâfını ağza almamalı, bir defa daha evlenmek lâfı etmemelidir.

Akıllı karı-koca Aklı olan karı-koca, birbirlerini üzmezler. Hayat arkadaşını üzmek, incitmek, ahmaklık alâmetidir. Zâlim, huysuz kimsenin hayat arkadaşı, devamlı üzülerek asâbı bozulur. Sinir hastası olur. Sinirler bozulunca, çeşitli hastalıklar hâsıl olur.

Hayat arkadaşı hasta olan bir eş, mahvolmuştur. Saâdeti sona ermiştir. Eşinin hizmetinden, yardımlarından mahrûm kalmıştır. Ömrü, onun dertlerini dinlemekle, ona doktor aramakla, ona, alışmamış olduğu hizmetleri yapmakla geçer.

Bütün bu felâketlere, bitmiyen sıkıntılara kendi huysuzluğu sebep olmuştur. Dizlerini dövmekte ise de, ne yazık ki, bu pişmanlığının faydası yoktur.

O hâlde ey Müslüman, hayat arkadaşına yapacağın huysuzlukların, işkencelerin zararlarının kendine de olacağını düşün! Ona karşı, hep güler yüzlü, tatlı dilli olmaya çalış! Bunu yapabilirsen, rahat ve huzur içinde yaşar, Rabbinin rızâsını da kazanırsın!

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11254

Kur’ân-ı kerîm okuma sevâbı

Kur’ân-ı kerîm okunan evin hayrı artar, sâkinlerini sıkmaz, melekler oraya toplanır, şeytanlar oradan uzaklaşır. Kur’ân-ı kerîm okunmıyan ev, içindekilere dar gelir, sıkıntı verir, bereketsiz olur.

Kur’ân-ı kerîm okumak ve okutmak çok sevâbdır. Hattâ bunun sevâbı dedelerine, çocuklarına ve torunlarına te’sîr eder. İ’tikâdı düzgün bir kimse, Kur’ân-ı kerîmi okuyup, sâlih Müslümanların yazdığı ilmihâl kitaplarında bildirildiği gibi amel ettiği, ibâdet yaptığı takdirde büyük sevâblara kavuşur.

En hayırlı kimse Kur’ân-ı kerîm okumakla alâkalı olarak sevgili Peygamberimiz buyurdu ki: “Ümmetimin en hayırlısı, Kur’ân-ı kerîmi öğrenen ve öğretendir.”

“Hoca çocuğa Besmele okur, çocuk da söyleyince, Allahü teâlâ çocuğun anasının, babasının ve hocasının Cehenneme girmemesi için senet yazdırır.”

“Ümmetimin yaptığı ibâdetlerin en kıymetlisi, Kur’ân-ı kerîmi, Mushafa bakarak okumaktır.”

“Kur’ân-ı kerîm okunan evden arşa kadar nûr yükselir.”

“Kur’ân-ı kerîm okunan evin hayrı artar, sâkinlerini sıkmaz, melekler oraya toplanır, şeytanlar oradan uzaklaşır. Kur’ân-ı kerîm okunmıyan ev, içindekilere dar gelir, sıkıntı verir, bereketsiz olur. Bu evden melekler uzaklaşır, şeytanlar oraya dolar.”

“Her gece on âyet okuyan, gâfillerden sayılmaz.”

“Kur’ân okuyun! Kıyâmette şefâ’at eder.”

İmâm-ı Ahmed bin Hanbel hazretleri buyuruyor ki:

“Ma’nâsını anlayarak da, anlamayarak da Kur’ân-ı kerîm okuyan cenâb-ı Hakkın rızâsına kavuşur.”

Kur’ân-ı kerîm okurken, bunun Allahü teâlânın kelâmı olduğunu düşünmelidir. Kur’ân-ı kerîme dokunmak için, abdestli olmak lâzım olduğu gibi, onu okumak için de, temiz kalb lâzımdır. Allahü teâlânın büyüklüğünü bilmeyen, Kur’ân-ı kerîmin büyüklüğünü anlayamaz. Allahü teâlânın büyüklüğünü anlamak için de, O’nun sıfatlarını ve yarattıklarını düşünmek lâzımdır. Bütün mahlûkâtın sâhibi, hâkimi olan Allahü teâlânın kelâmı olduğunu düşünerek okumalıdır.

Kur’ân-ı kerîmi okumak, mühim sünnettir. Tecvîd ilmine uygun olarak ve hürmet ile okunan Kur’ân-ı kerîmi dinlemek farz-ı kifâyedir. Okuyanlara verilen sevâbların aynısı, dinleyenlere de verilir.

Din düşmanlarının sinsi oyunları Dinde reform yapmak, dîni bozmak isteyenler, “Kur’ân-ı kerîmin ma’nâsını bilmeden okumanın faydası olmaz, ma’nâsını bilmeyen meâl okumalı” diyorlar. Ayrıca Kur’ân-ı kerîm okumak için bir şartın olmadığını, abdestli abdestsiz, hattâ cünüp iken bile okunabileceğini söylüyorlar.

Böyle söyleyen kimselerin, ünvânı ne olursa olsun, ister profesör, ister dekan, isterse rektör olsun, bunların art niyetli oldukları açıktır. Kur’ân-ı kerîmi sıradan bir kitap hâline getirmek istiyorlar. Kur’ân-ı kerîm orijinal hâli ile Kur’ân-ı kerîmdir. Meâline, Kur’ân-ı kerîm denilemez. Buna Allah kelâmı denilemez.

Meâl yazılmasının 60-70 yıllık bir geçmişi vardır. Eğer meâl okumak önemli olsaydı, İslâm âlimleri asırlar öncesinden bunu yazarlardı. İslâm âlimleri, meâl okumanın zararlarını bildikleri için, Kur’ân-ı kerîmin ma’nâsını, ya’nî hükümlerini, emirlerini, yasaklarını fıkıh kitaplarında herkesin anlayabileceği şekilde yazmışlar; bereketlenmek, sevâb kazanmak için de Kur’ân-ı kerîmi aslından okumayı tavsiye etmişlerdir. Müslümanlar, dinlerini bu kitaplardan öğrenmişlerdir.

Kur’ân-ı kerîmin nasıl okunacağını, ne maksatla okunacağını, Eshâb-ı kirâm, İslâm âlimleri, mezhep imâmlarımız asırlar önce bildirmişler ve 14 asırdır bu şekilde yapılmıştır.

Asırlardır, çeşitli dildeki, ırktaki Müslümanlar Arapça bilmedikleri, ma’nâsını anlamadıkları hâlde Kur’ân-ı kerîmi okumuşlar, hadîs-i şerîflerde bildirilen

faydalara, sevâblara kavuşmuşlardır. Ma'nâsını bilmeden okunmaz diyenlerin maksadı Müslümanları, bu faydalardan, sevâblardan mahrûm bırakmaktır.

Bütün bunları bir tarafa atıp, yeni usûller, yeni hükümler çıkarmaya kalkanların kötü niyetleri ortadadır. Bunları iyi niyetli zannetmek saflık olur. Bilerek veya bilmiyerek böyle bozuk fikirlere inanmak, öncülük etmek, dînin yıkılmasına yardım etmek olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11255

İşlerini yarına bırakma!

Bugünün işlerini yarına bırakma! İstekler bitmeden ecel gelip çatar. Ecel gelmeden önce, sâlih ameller işlemeye çalış! Çünkü ecel geldikten sonra sâlih amel işlenmez.

İmâm-ı Ebû Yûsûf hazretleri, zamanının halîfesi Harûn Reşid'e yazdığı nasîhat mektubunda buyurdu ki:

"Ey mü'minlerin emîri! Allahü teâlâ sana öyle bir vazîfe verdi ki, sevâbı sevâbların en büyüğü, cezâsı da cezâların en büyüğüdür. Allahü teâlâ seni Müslümanların işlerini görmekle vazîfelendirdi. Müslümanların işlerini görmek husûsunda, imtihâna tâbi tutuldun! Onların işlerini görürken, adâletle, doğrulukla hareket etmezsen, Allahü teâlâ bunun hesâbını senden soracaktır.

Ecel gelmeden önce Bugünün işlerini yarına bırakma! İstekler bitmeden ecel gelip çatar. Ecel gelmeden önce, sâlih ameller işlemeye çalış! Çünkü ecel geldikten sonra sâlih amel işlenmez.

Çobanlar, mal sahiplerine, koyunların hesâbını verdiği gibi, sen de, Allahü teâlâya, emrinde olanların hesâbını vereceksin! Bu hesap çetin olacaktır.

Doğruluktan ayrılma! Aksi hâlde idâre ettiğin kimseler de doğruluktan ayrılır. Nefsinin isteklerine göre emir vermekten ve kızgınlık esnasında karar vermekten sakın! İki işten birini tercîh etmen şart olsa, bunlardan biri dünya, diğeri de âhıret işi olsa, âhıret işini tercîh et! Çünkü dünya fâni, geçici, âhıret ise bâkîdir, ya'nî devamlıdır. Allah korkusuyla titre, insanlara farklı muâmele yapma!

Dâimâ temkinli, dikkatli ol! Temkinli olmak, dil ile değil, kalb iledir. Allahü teâlâdan korkarak ve rahmetini umarak Allahü teâlâya sığın! Kim Allaha sığınırsa,

Allah onu korur.

Kıyâmet gününü bilip de amel etmiyenin, o gün duyacağı pişmanlık bitmez. Öyle bir gün ki, o gün ayaklar kayar, insan kendini kaybeder, hesap çetin olur.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Şüphesiz hayır, bütün kısımları ve tarafları ile Cennettedir. Şüphesiz şer de bütün kısımları ve tarafları ile Cehennemdedir. Biliniz ki, Cennet sevilmiyen şeylerle çevrilmiş, Cehennem de şehvetlerle çevrilmiştir. Bir kimseye, nefsine hoş gelen kötülük perdelerinden birisi açılır da, ona yaklaşırsa, ateşe yaklaşır ve Cehennem ehlinden olur. Ancak, hak ile hükmedilecek bir gün için, hak ile amel ediniz! Böyle yaparsanız, hak menziline koşmuş ve konmuş olursunuz.)

(Kıyâmet günü herkes, dört suâle cevap vermedikçe hesaptan kurtulamıyacaktır: Bunlar: 1- Ömrünü nasıl geçirdi? 2- İlmi ile nasıl amel etti? 3- Malını nerede, nasıl kazandı ve nerelere harcadı? 4- Bedenini nerede yordu, hırpaladı?)

Ey mü'minlerin emîri! Bu suâllerin cevâbını hazırla! Çünkü bugün amel defterine yazılan, dünyada işlediğin herşeyden, yarın âhırette hesâba çekileceksin! İşlediğin herşeyin, şâhitler huzûrunda açığa çıkarılacağı günü hatırla!

Ey mü'minlerin emîri! Korunması emredileni koru, gözet! Bu işleri Allah rızâsı için yap!

Eğer bunları yapmazsan, yürünmesi kolay olan yollar zorlaşır. Gözlerin, etrafı görmez olur. Gerçekler kaybolur. Geniş yollar daralır.

Gâfil olma!

Emrinde olanların zararlarına sebep olma! Yoksa Allah, onların haklarını senden alır. Emrinde olanları unutmazsan, sen de âhırette unutulmazsın!

Ey mü'minlerin emîri! Sana verilen ni'metlerin kıymetini iyi bil! Ni'metlerin şükrünü yap ve ni'metlerin artmasını iste! Âyet-i kerîmede meâlen, (Eğer şükrederseniz ni'metlerimi artırırım ve eğer nankörlük ederseniz, şüphesiz azâbım çok şiddetlidir) buyuruldu.

Allahü teâlâ indinde, başkalarına faydalı olmaktan, onları doğru yola getirmekten daha sevgili ve fesattan, fitneden daha kötü ve sevimsiz birşey yoktur. Günâh işlemeye devam etmek, ni'metlere karşılık nankörlüktür. Nankörlük eden de mutlaka cezâsını çeker."

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11256

Dinde zorlama yoktur

Müslümanlar; tatlı, yumuşak, mantıkî, akla uygun sözleri ve güzel ahlâk ve iyi hareketleri ile, gayrı müslimlerin seve seve Müslüman olmalarına sebep olurlar.

Dînimiz, Müslüman olsun veya olmasın herkese iyi davranmayı emreder. Yalnız insanlara değil, hayvanlara bile iyi davranmayı, onlara zulüm yapmamayı öğütler.

"Yaratılanı, Yaradandan ötürü" hoşgörü ile karşılamalıdır. Ecdâdımız hep bu düstur üzere hareket etmiştir. Bunun içindir ki, ilk hayvan hastanelerini kuran, hayvanlara yuva, barınak yapan, hayvanları korumak için vakıflar kuran Müslümanlar olmuşlardır.

Hayvanlara bile bu kadar merhametli davranan Müslümanların, ayrı dinden olanlara zulüm etmelerini, onlara kötülük yapmalarını beklemek mümkün değildir. Bunun için 1400 yıldır, gayrı müslimler ile beraber iç içe yaşayabilmişlerdir. Gayrı müslimler, Müslümanların kendilerine zarar verebileceklerini, hatırlarına bile getirmemişler, rahat bir şekilde, asırlarca dinlerinin îcâbını yerine getirmişlerdir.

Eskiden beri gayrı müslimlerin Müslüman olmaları için hiç zorlama olmamıştır. Olması da zaten mümkün değildir. Çünkü, Kur'ân-ı kerîmde Bekara sûresinin 256. âyetinde meâlen, (Dinde zorlama yoktur) buyurulmuştur.

Tatlı dil güler yüz Bunun için bir gayrı müslim, zorla Müslüman yapılmaz. Müslümanlar hiçbir zaman, Hıristiyanların dâimâ yaptıkları gibi, zorla veya maddî kazançlar va'd ederek, bir insanı Müslüman yapmaya teşebbüs etmezler. Kim isterse, seve seve Müslüman olur.

Müslümanlar; tatlı, yumuşak, mantıkî, akla uygun sözleri ve güzel ahlâk ve iyi hareketleri ile, onların seve seve Müslüman olmalarına sebep olurlar. Müslüman olmıyanları, İslâm devletinin himâyesi, koruması altında yaşamışlardır. Vergilerini verip, Müslümanların bütün hak ve hürriyetlerine mâlik olarak, kendi dinlerinin îcâblarını serbestçe yapmışlardır.

Tarih boyunca Müslümanların, gayrı müslimlere davranış şekillerinden çok örnekler sunmak mümkündür. Tabiî ki, bunlar, deryâdan damlalar misâli birkaç örnek davranıştır. Daha bilinmiyen, duyulmamış, kayda geçmemiş, gerçek adâlet timsâli nice örnek hâller vardır.

Meselâ, Resûlullah efendimizin gayrı müslimlere verdiği bir emân var. Bu emân şöyle:

"Eğer Hıristiyan bir rahip, papaz veya bir turist, ibâdet için bir yerde inzivâya çekilmiş ise, kendim, dostlarım, arkadaşlarım ve bütün milletimle beraber, onlardan her türlü teklîfleri kaldırdım.

Onlar benim himâyem, korumam altındadır. Ben onları, başka Hıristiyanlarla yaptığımız sözleşmeler gereğince, ödemeye borçlu oldukları bütün vergilerden affettim. Harac vermesinler veya canları istediği kadar versinler. Onlara cebretmeyin, zor kullanmayın!

Bunların manastırlarının, kiliselerinin hiçbir tarafını yıkmayın! Bunların kiliselerinden mal alınıp Müslüman mescidleri için kullanılmasın!

Her kim buna uymazsa Allahü teâlânın ve Resûlünün kelâmını dinlememiş ve günâha girmiş olur. Ticâret yapmayan ve ancak ibâdet ile meşgûl olan kimselerden, her nerede olurlarsa olsunlar, vergi almayın! Denizde ve karada, doğuda ve batıda, onların borçlarını ben saklarım. Onlar benim himâyem altındadır. Ben onlara "emân" verdim.

Cizye, varlık vergisi almak gerekirse, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, ne kadar malları ve mülkleri bulunursa bulunsun, yılda oniki dirhemden daha fazla vergi almayın! Onlara zahmet, meşakkat teklîf olunmaz.

Merhamet, iyilik ve şefkat Kendileriyle bir müzâkere yapmak îcâb ederse, ancak merhamet, iyilik ve şefkat ile hareket edilecektir. Onları, dâimâ merhamet ve şefkat kanatları altında himâye ediniz!

Nerede olursa olsun, bir Müslüman erkekle evli olan Hıristiyan kadınlara, kötü muâmele etmeyin! Onların, kendi kiliselerine gidip, kendi dinlerine göre ibâdet etmelerine mâni olmayın!

Her kim ki, Allahü teâlânın bu emrine itâat etmez ve bunun tersine hareket ederse, Allahü teâlânın ve Peygamberinin emirlerine isyân etmiş sayılacaktır."

Görüldüğü gibi, kâinâtın efendisi sevgili Peygamberimiz, başka dinden olan kimselere de son derecede merhamet ve şefkat ile muâmele edilmesini

emretmektedir. Zaten İslâmiyetin kısa zamanda dört kıt'aya birden yayılmasına sebep bu şefkat ve merhamet değil midir!..

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11257

Her işte önce adâlet

Bizans generallerini karşısında heybetinden titreten Hâlid bin Velîd'in, karara en ufak bir şekilde bile tepkisi olmadı. Hattâ, Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerine teşekkür etti.

Şam'ın Müslümanlar tarafından fethinde, tarihin şeref levhasına geçmiş bir hâdise olmuştur. İslâmiyeti, kendilerine ezeli düşman gören Batı için, ibretlik olan bu hâdise şöyle meydana geldi:

Şam'ın fethinde, Hâlid bin Velîd hazretleri, şehrin bir tarafından girdi. Kendisine karşı koyulduğu için, kılıç kullanarak şehirde ilerliyordu. Hedefi, o zaman şehrin en büyük kilisesi olan, şimdiki Câmi-i Emevî idi.

Şehrin diğer tarafından da, Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerinin komutasındaki askerler ilerliyordu. Fakat, burada halk kendisine karşı koymuyordu. Bunun için rahat bir şekilde kılıç kullanmadan ilerliyorlardı. Tabiî ki, bunun ilk hedefi de, şehrin en büyük kilisesi idi.

Yâ Hâlid, bilmez misin?

Müslümanlar, İslâm şehri olduğunun sembolü olarak, kılıç zoru ile aldıkları şehrin en büyük kilisesini câmiye çevirir, diğer kiliselere dokunmazlardı. İstanbul'un fethinde olduğu gibi.

Bu iki büyük kumandan, aynı anda iki ayrı kapıdan bu kiliseye girdiler. Ve kilisenin ortasında birbirleri ile karşılaştılar.

Bu büyük zafer için birbirlerini tebrik için kucaklaştılar. Hâlid bin Velîd hazretleri, kilisenin câmiye çevrilmesini istedi. Bu teklîfe, Hz. Ebû Ubeyde karşı çıktı:

- Yâ Hâlid! Bilmez misin, sulh, barış yolu ile alınan şehrin kiliselerine dokunulmaz!

- Fakat ben kılıç kullanarak buraya geldim.

- Ben ise kılıç kullanmadım, barış yolu ile buraya kadar geldim.

- Peki o zaman ne yapacağız yâ Ebâ Ubeyde?

- Kilisenin yarısı yine kilise olarak kalacak, diğer yarısı câmiye çevrilecek! Çünkü, kilisenin yarısı kılıç zoruyla, diğer yarısı sulh yoluyla alındı.

O meşhûr Bizans generallerini karşısında heybetinden titreten Hâlid bin Velîd'in, karara en ufak bir şekilde bile tepkisi olmadı. Hattâ, Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerine teşekkür etti.

Bu hâdiseden sonra, kilisenin yarısı câmiye çevrildi. Melik bin Mervân zamanına kadar bu böyle devam etti. Mervân kilisenin tamamını câmiye çevirdi. Hıristiyanlar mecbûren buna râzı oldular.

Yıllar sonra, adâletiyle meşhur Ömer bin Abdülazîz halîfe oldu.

Hıristiyanların ileri gelenleri bir araya gelip dediler ki:

- Müslümanların yeni halîfesi çok âdil birisidir. Gidip hâlimizi ona bildirelim.

Sonra hep beraber halîfenin huzuruna vardılar. Halîfe isteklerini dinledi. Bunlara şöyle cevap verdi:

- Bu iş mahkemelik bir iştir. Ben sizi kâdıya göndereyim. O sizi dinler, doğrusu neyse ona karar verir. Siz hiç endîşe etmeyin!

Kâdı, kendilerini baştan sona dikkatlice dinledi. Sıra karara gelmişti. Hıristiyanlar, merakla açıklanacak kararı bekliyorlardı. Kâdı kararını açıkladı:

- Câminin yarısı size tekrar kilise hâline getirmeniz için iâde edilecektir!

Hıristiyanlar şaşırdı kaldı Mahkemede, netîceyi merak eden Müslümanlar da vardı. Kâdının bu kararı üzerine onlar söz istediler:

- Efendim, kararınıza itirâzımız yoktur. Zaten olamaz da. Ancak, ma'lûmunuz dînimize göre, kullanılmayan ibâdethâneler, da'vâ edilmesi hâlinde kapatılır. Başka maksatlar için kullanılır. Şam'da ve başka şehirlerde kullanılmayan çok kilise var. O zaman biz de da'vâcıyız. Kullanılmayan bütün kiliselerin kapatılmasını talep ediyoruz.

Hıristiyanlar bu beklenmedik gelişme karşısında, ne yapacaklarını şaşırdılar. Kendi aralarında ne yapacaklarını görüştüler. Netîcede şu karara vardılar:

- Biz da'vâmızdan vazgeçiyoruz. Siz de kiliseleri kapatma da'vânızdan vazgeçin.

Bu şekilde iki taraf da anlaşmış oldu. Yıllardır süren da'vâ iki tarafın da memnun olduğu bir kararla netîceye bağlandı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11258

Hz. Omer'in mektûbu

Hiçbir Hıristiyan en ufak bir zarar bile görmeyecek! Eğer kendiliklerinden memleketten çıkıp gitmek isterlerse, varacakları yere kadar canları, malları ve ırzları üzerine, emân verilecektir.

Hz. Ömer Kudüs fethedilince, Kudüs halkına "Emân" verdi. Bu emânda, gayrı müslimlere geniş ibâdet hürriyeti verilmektedir. Çünkü, dînimiz gayrı müslimlere de iyi davranmamızı, onlara zulüm yapmamamızı emretmektedir. Hattâ gayrı müslim hakkından, Müslüman hakkından daha çok sakınılmasını emretmektedir.

Zorlama yapılmayacak!

Hz. Ömer'in bu emânı da şöyle:

"İşbu mektup, Müslümanların emîri Ömer-ül-Fârûk'un, Kudüs halkına verdiği emân mektûbudur ki, onların varlıkları, hayâtları, kiliseleri, çocukları, hastaları, sağlam olanları ile diğer bütün milletler için yazılmıştır.

Şöyle ki:

Müslümanlar onların kiliselerine zorla girmeyecek, kiliseleri yakıp yıkmayacak, kiliselerin herhangi bir yerini tahrip etmeyecek, mallarından az bir şey bile olsa almayacak, dinlerini ve ibâdet tarzlarını değiştirmeleri ve İslâm dînine girmeleri için kendilerine karşı hiçbir zorlama yapılmayacak!

Hiçbir Hıristiyan en ufak bir zarar bile görmeyecek! Eğer kendiliklerinden memleketten çıkıp gitmek isterlerse, varacakları yere kadar canları, malları ve ırzları üzerine, emân verilecektir.

Eğer burada kalmak isterlerse, tamâmen te'mînât altında olacaklar. Yalnız Kudüs halkı kadar cizye, gelir vergisi vereceklerdir.

Eğer Kudüs halkından ba'zıları, âile ve malları ile beraber çıkıp gitmek isterlerse ve kiliselerini ve ibâdet yerlerini boşaltırlarsa, varacakları yere kadar canları,

kiliseleri, yol masrafları ve malları üzerine emân verilecektir. Yerli olmayanlar, ister burada otursunlar, isterlerse gitsinler, ekin biçme zamanına kadar, onlardan hiçbir vergi alınmayacaktır."

İmza:

Ömer-ül-Fârûk Şâhidler:

Hâlid bin Velîd, Amr İbnil'âs, Abdürrahmân bin Avf, Muâviye bin Ebî Süfyân.

* * * Kudüs'ün Müslüman askerler tarafından fethinden bir müddet sonra da, papazlar, halîfe Hz. Ömer'i kiliseye da'vet ettiler.

Hz. Ömer, görüşme uzayınca namaz kılmak istedi:

- Papaz efendi, bana bir yer gösterin de namazımı kılayım.

- Buyurun burada kılabilirsiniz, bizim için bir mâni yoktur yâ Ömer!

Hz. Ömer'in, gösterilen yerde namaz kılmak istemediğini anlayan papaz, sordu:

- Peki sizin burada namaz kılmanıza mâni olan şey nedir?

- Benim halkım, namaz kıldığım yeri câmi yapmak ister. Burada namaz kılınca, siz, kilisenizin mescide çevrilme tehlikesi ile karşı karşıya kalırsınız. Bunun için bana başka bir yer gösterin!

Kilisenin dışında müsâit bir yer gösterdiler. Hz. Ömer namazını orada kıldı. Daha sonra, burası mescid hâline getirildi. İsmine de Ömer Mescidi denildi.

Korkusuz bir ortam İşte Müslümanlar, gayrı müslimlere bu kadar geniş ibâdet hürriyeti verirlerdi. İbâdetlerine mâni olmadıkları gibi, ibâdetlerine mâni olacak şeyleri de ortadan kaldırırlardı. Onlara da rahat ibâdet etme imkânı sağlarlardı.

İslâmiyette devlet, gayrı müslimlere ibâdet hürriyeti sağladığı gibi; Müslümanların malını, canını nâmûsunu nasıl koruyorsa, gayrı müslimlerin mal ve can emniyetini de aynen sağlamak zorundadır. Bunun için gayrı müslimler, Müslümanlar arasında asırlarca, rahat, korkusuz bir şekilde yaşamışlardır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11259

Şimdi onlar nerede?

Eğer sen, Allahü teâlânın rızâsını gözetirsen, Allahü teâlâ sana yardımcı kimseler gönderir. Allahü teâlânın yardımı herkesin niyetinin derecesine göredir.

Sâlim bin Abdullah, Abdullah bin Ömer'in oğlu ve Hz. Ömer'in de torunudur.

Herkes tarafından sevilen, İslâmın güzel ahlâkı ile bezenmiş, dinde büyük derecelere kavuşmuş bir zâttı. Hz. Ömer'e çok benzerdi.

Zamanının halîfesi Ömer bin Abdülazîz hazretleri, kendisine mektup yazarak dedi ki:

"Kendim tâlib olmadığım hâlde, halîfelik vazîfesi bana verildi. Allahü teâlâ böyle takdîr etmiş. Allahü teâlâ, yüklendiğim bu vazîfede beni muvaffak kılsın. İnsanları söz dinler ve itâ'atkâr eylemesini, benim onlara karşı merhamet ve adâletle muâmele etmemi nasîb eylesin!

Mektûbum sana ulaşınca Bu mektûbum sana ulaşınca, bana, dedeniz Ömer bin Hattâb'ın yaşayışı ve ahlâkı ile alâkalı bilgi lütfediniz. Çünkü ben onun izindeyim. Onun hayatını ve yaşayışını kendime örnek alıyorum. Allahü teâlâ bizi bu yolda muvaffak eylesin!"

Sâlim bin Abdullah hazretleri, halîfeye şöyle cevap yazdı:

"Ey Ömer, Dünyada iken çeşit çeşit lezzetleri tadıp, hayatını zevk ve sefâ içinde geçirenlerin, öldükten sonra kafataslarına ve o güzelim gözlerin akıp yerlerinde meydana gelen korkunç çukurlara bak! Yine harâm-helâl demeden ne bulduysa karnına dolduran kimselerin, öldükten sonraki hâline bak! O doymak bilmeyen karınlarının parçalanıp, ne iğrenç hâle geldiğine bak da ibret al!

Bunların içinde senin gibi hükümdar olanlar da vardı. Onlar nerede?

Şimdi bunlar, yerin altında leş olmuşlar. Sağlığında, kendilerini hesâba katmadıkları kimseler bile, bunlardan tiksinmektedirler.

Allahü teâlâ, dünya hayatını çok kısa eyledi. Onun başından sonuna kadar olan zamanı, günün bir saati gibi yaptı. Sonra dünya ve dünyadakilerin son bulmalarını diledi ve Kasas sûresinde meâlen şöyle buyurdu:

(O'nun zâtından başka herşey yokluğa mahkûmdur. Geçerli hüküm ancak O'nundur. Ve öldükten sonra hep O'na döneceksiniz!)

Allahü teâlâ, insanlara, peygamberleri vâsıtasıyla kitaplar gönderdi. Bunlarla emirlerini ve yasaklarını, helâl ve harâmları, emirlerine itâ'at edenlere vereceği mükâfâtı ve isyân edenlere de vereceği cezâyı bildirdi.

Ey Ömer, Sen şimdi sıradan bir insan değilsin! Büyük bir vazîfeyi üzerine aldın. Bu husûsta Allahü teâlâdan başka yardımcın yoktur. Kendini ve ehlini muhâfaza edip, hak ve hukûku gözetmen büyük bir ni'mettir. Çünkü senden önce geçenlerden bir kısmı yapacaklarını yaptılar. Hakkı öldürüp, bâtıl ve bid'at şeyleri ortaya çıkardılar. Ortaya çıkardıkları bu bid'atleri, Sünnet-i Seniyye zannettiler. Bid'at ehli kimselerin yetişmesine fırsat verdiler. İlim sahiplerine fırsat verdilerse de çok eziyet ettiler. Sen onlara rahatlık ve genişlik vermekle beraber, eziyet ve sıkıntı kapısını kapalı tut!

Eğer sen, Allahü teâlânın rızâsını gözetirsen, Allahü teâlâ sana yardımcı kimseler gönderir. Allahü teâlânın yardımı herkesin niyetinin derecesine göredir."

Dünya zevk ve sefâ yeri değildir Sâlim bin Abdullah hazretlerine, "Dedeniz Hz. Ömerden bir nakil yapar mısınız?" dediklerinde şöyle cevap verdi:

Dedem Hz. Ömer buyurdu ki:

"Vallahi biz dünya zevklerine rağbet etmeyiz. İstesek bir hayvan kestirir, yanına üzüm şırası yaptırır yer, içeriz. Fakat, yemeyi, içmeyi, zevki, sefâyı öbür dünyaya bırakmak istiyoruz. Çünkü Allahü teâlâ meâlen şöyle buyuruyor:

(Kâfir olanlara, ateşe atılacakları gün şöyle denir: "Siz dünya hayatında bütün zevklerinizi yaşayıp bitirdiniz ve bunlarla sefâ sürdünüz. Artık bugün hakâret azâbı ile cezâlanacaksınız, çünkü yeryüzünde haksız yere kibir taslıyor, bir de dinden çıkıyordunuz, fâsıklık ediyordunuz.)"

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11260

Kötülüğe iyilikle karşılık

Tatlı dil ile, akla uygun mantıkî sözlerle ve örnek ahlâk ile İslâmiyet yabancılara anlatılırsa, insaflı kimseler seve seve Müslüman olur. Zaten Müslüman olan

milletlerin çoğu, bu yolla İslâmiyeti kabûl etmişlerdir.

Târihte, Hıristiyanların yaptıkları zulümler saymakla bitmez. Târih, baştanbaşa bu zulümlerle doludur.

Hıristiyanlar, sadece Müslümanlara değil, Yahûdîlere ve başka mezhepten olan Hıristiyanlara da akıl almaz işkenceler yapmışlardır.

Din namına yapılan Engizisyon zulümleri, Sen Bartelmi fâciası ve buna benzer toplu katliamlar, Hıristiyanların, mezhebleri farklı Hıristiyanlara ve diğer dinlere karşı gösterdikleri akıl ermez vahşetleri birer birer teşhîr etmektedir.

Amerika'da öldürülen sayısız kızılderililer, Hitler'in Yahûdîleri fırınlarda yakması ve daha nice zulümler, bunların insanlıklarını, insan haklarına verdikleri değerleri açık şekilde ortaya koymaktadır.

Her zaman merhametli olunmuş Müslümanlar da aksine çok şefkatli olmuşlar, hattâ bu yüzden çok sıkıntılara bile düşmüşlerdir. Meselâ Osmanlılar Yahûdîleri kabûl etmişler ve daha sonra bunlar, devletin ekonomisini ele geçirmişler, İslâmiyetin aleyhine faaliyet göstermişlerdir.

Müslüman hükümdârlar, Müslüman kumandanlar, Müslüman devlet adamları arasında hiçbiri, hiçbir zaman Hıristiyanların yaptıkları gibi, zulüm yapmamış, bunları, "Din nâmına yapıyoruz" demek küstahlığında bulunmamış, Müslüman âlemini Hıristiyanlara karşı teşvîk etmemiştir. İslâmiyette hiçbir mahlûka zulüm yapmak câiz değildir. Bütün Müslüman din adamları, zulme mâni olmuştur. İşte, binlerce olaydan size küçük bir misâl:

"Fezleke-i târih-i Osmânî" kitabında şu hâdise anlatılmaktadır:

Dâr-üs-se'âde ağası iken emekli olan Sünbül ağa Mısır'a giderken, gemisi Rodos açıklarında, Malta korsanları tarafından basılıp, ağa şehîd edildi. Venedik gemileri Mora'ya asker çıkarıp, çocuk ve kadın demeden, binlerce Müslümanı öldürdü.

Onsekizinci pâdişah Sultân İbrâhim, Hıristiyanların bu katliamını işitince, pek üzüldü ve bir ân için hislerine kapılıp, bunlara karşılık olarak, Osmanlı idâresinde misâfir olarak bulunan Hıristiyanlara kısâs yapılmasını, öldürülmelerini emir ve fermân eyledi.

Zamanın Şeyhülislâmı olan Ebüs-Sa'îd Efendi, yanına Bostancı başıyı alarak pâdişahın huzûruna çıktı. Böyle bir kararın ve haksız yere insan öldürmenin İslâm dînine aykırı olduğunu, birinin işlediği suçtan bir başkasının cezâlandırılamıyacağını bildirdi.

Sultân İbrâhim, bütün Osmanlı sultânları gibi, İslâm dînine ve Allahü teâlânın kitâbına çok bağlı olduğu için, bu nasîhati kabûl ederek, kararından vazgeçti.

Müslüman din adamları, Hıristiyanları ölümden kurtarırken, Hıristiyan papalar, patrikler, papazlar, dünyayı Müslümanları öldürmeye da'vet ediyorlardı. Bir de, küstahça karşımıza çıkarak, İslâm dîninin vahşet dîni olduğunu iddiaya kalkışıyorlar! Hâlbuki, Îsâ aleyhisselâm, (sağ yanağınıza tokat atan kimseye sol yanağınızı da çevirin) buyurmaktadır.

Bütün bu iyiliklere rağmen, Hıristiyanlardan da, Yahûdîlerden de bir dostluk, bir fayda görmemiştir Müslümanlar. Aksine onlar hep kötülük görmüşler. Fakat şunu unutmamalıdır: Biz onlardan fayda sağlamak için iyilik yapmadık. Dînimiz bu şekilde davranmamızı emrettiği için böyle davrandık.

Kötülük hakkı doğmaz Bütün bunlara rağmen, sabırla iyilik yapmaya devam etmişiz. Çünkü, dînimize göre biri kötülük yapmışsa, diğerinin de kötülük hakkı doğmaz. Bir Müslüman dili ile, eli ile kimseyi incitmez. Kimsenin malına, mülküne, ırzına ve nâmûsuna dokunmaz.

Tabiî ki, İslâmiyetin bu adâletini gören milyonlarca gayrı müslim de kendiliğinden Müslüman olmuştur. Bu adâlet sebebiyle dört kıt'aya yayılmıştır İslâmiyet.

Tatlı dil ile, akla uygun mantıkî sözlerle ve örnek ahlâk ile İslâmiyet yabancılara anlatılırsa, insaflı kimseler seve seve Müslüman olur. Zaten Müslüman olan milletlerin çoğu, bu yolla İslâmiyeti kabûl etmişlerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11261

Yobaz olan kim?

Müslümanın yaptığı mürtecilik değil, dînine, milletine, kültürüne sahip çıkmaktır. Bir milletin, dînine, diline, târihine, kültür ve medeniyetine sahip çıkması mürtecilik, yobazlık olamaz!

Yobaz; hoşgörü sahibi olmayan, başkasına baskı yapan, ilimden, fenden haberi olmayan, hattâ ilme, fenne karşı olan kaba saba, nezâketsiz kimse demektir.

Mürteci ise; İslâmiyetin yolunu bırakıp, câhiliye devri yoluna ve yaşayışına dönen kimse demektir.Yobazlıkla, mürteci olmakla ithâm edilen Müslümanların, bunlarla uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Mürteci kelimesi ilk defa, Hz. Ebû Bekir zamanında kullanılmaya başlandı. Ba'zı Bedevî Araplar İslâm dîninden vazgeçerek, eski putperestliğe dönmüşlerdi. Bunlara geri dönen ma'nâsında, mürteci denildi.

Müslümanın yaptığı mürtecilik değil, dînine, milletine, kültürüne sahip çıkmaktır. Bir milletin, dînine, diline, târihine, kültür ve medeniyetine sahip çıkmasının, yabancılaşmadan medenî olmak istemesinin mürtecilik ile ne alâkası var?

Aydın fikirli olmak Bugün fuhuşa, edebsizliğe, soysuzlaşmaya karşı gelmemenin, tepki göstermemenin adı, ilericilik, aydın fikirli olmak oldu. Bunun aydın fikirli, ilerici olmakla ne alâkası var?

Gerçek ma'nâda aydın, ilerici, ileriyi gören, ilme, fenne önem veren, Müslümanlardır.

Yobazların hoşgörüleri yoktur, kabadırlar, ilim düşmanıdırlar. Hâlbuki, Müslümanların gösterdiği hoşgörüyü, hiçbir millet göstermemiştir. Asırlardan beri diğer dinlerde olanlar Müslümanlarla iç içe yaşamışlardır.

Hattâ kendilerini emniyette bulmayan diğer dinlerdeki insanlar, Müslüman devletlere yerleşmişlerdir. Beşyüz yıl önce Yahûdîleri Avrupa kabûl etmemişti de, şimdi zamanımızda ba'zılarının kötüledikleri Osmanlılar kabûl etmişti.

Dînimizde, baskı da söz konusu değildir. Eğer baskı yapılmış olsaydı, şu anda memleketimizde hiçbir gayrı müslim olmaması lâzımdı. Hâlbuki memleketimizin her yerinde gayrı müslimler yaşamaktadır. Hattâ, sanayide zirveye çıkmış gayrı müslimler vardır. Osmanlılar zamanında da ekonomide gayrı müslimlerin ağırlığı vardı.

Kibarlıkta ve nezâkette de Müslümanların üzerine yoktu. Hâlâ deyim olarak kullanılır. Çok kibar bir kimse görünce, "Tıpkı İstanbul efendisi" denir. Eskiden Osmanlılar zamanında, İstanbul'daki Müslümanların terbiyesi çok meşhûrdu.

Hattâ terbiyenin merkezi, kaynağı Osmanlı sarayı idi. Bundan sonra saraylara yakın olan Beşiktaş halkına yayıldı. Beşiktaş'tan sonra İstanbul halkına, İstanbul'dan da bütün Anadolu'ya yayıldı nezâket ve kibarlık.

Hele hele Müslümanları ilimden, fenden haberleri olmamakla suçlamak tamamen kara câhilliğin alâmetidir. Avrupa, ilmi, medeniyeti Müslümanlardan öğrendi.

İslâmiyet, ilmin tâ kendisidir. Kur'ân-ı kerîmin birçok yerinde, ilim emredilmekte, ilim adamları övülmektedir. Meselâ Zümer sûresinin dokuzuncu âyetinde, Allahü teâlâ meâlen, (Bilen ile bilmeyen hiç bir olur mu? Bilen elbette kıymetlidir) buyurmaktadır.

Beşikten mezara ilim Peygamberimizin ilmi öven ve teşvîk buyuran sözleri o kadar çoktur ve meşhûrdur ki, gayrı müslimler bile bunları bilmektedir.

Peygamber efendimiz, (İlim, Çin'de de olsa alınız) buyurmuştur. Bu, dünyanın en uzak yerinde ve kâfirlerde de olsa, gidip ilim öğreniniz, demektir. Bir hadîs-i şerîfte de, (Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız) buyuruldu.

Bu emre göre, bir ayağı mezarda olan seksenlik ihtiyârın da çalışması lâzımdır. Öğrenmesi ibâdettir. Bir defa da, Resûlullah, (Yarın ölecekmiş gibi âhırete ve hiç ölmiyecekmiş gibi dünya işlerine çalışınız) buyurdu. Bir defa da, (Bilerek yapılan az bir ibâdet, bilmiyerek yapılan çok ibâdetten daha iyidir) buyurdu.

Peygamberimiz bize bildiriyor ve (Nerede ilim varsa, orada Müslümanlık vardır. Nerede ilim yoksa, orada kâfirlik vardır!) buyuruyor. Burada da ilmi emretmektedir. Her Müslümanın, önce din, sonra dünya bilgilerini öğrenmesi lâzımdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11262

Üç çeşit yobaz vardır

Âlimlere, mezheblere düşmandırlar. Her fırsatta, sinsi bir şekilde geçmişteki büyük âlimleri kötülerler. Çünkü geçmişteki âlimleri tanıyanlar, dış güçlerin adamı olan sahtekârları hemen tanır. Bunlara aldanmaz.

Yobazlığın da çeşitleri vardır. Yobazların en zararlısı ve en tehlîkelisi, mal, para, makâm elde etmek için yabancı ideolojilerin, dinde reformcuların ve mezhebsizlerin propagandalarını yaparak, milletin îmânını, ahlâkını bozan, satılmış, din, fen ve siyâset yobazlarıdır.

Yobazları üçe ayırabiliriz:

1- Din ve dünya bilgilerinden mahrûm olan, fakat kendilerini ilim adamı, akıllı sanan câhil yobazlardır. Bunlar, bölücülük yaptıkları gibi, din düşmanlarına çabuk aldanıp, zararlı yollara kolayca sürüklenebilirler. Osmanlı târihini kana boyayan Patrona Halil, Kabakçı Mustafa, Mehdî olduğunu iddiâ eden Celâlî gibi kimseler bu kısım yobazlardandır. Bugün de değişik isimlerle böyle yobazlık yapanlar çoktur.

Din yobazları 2- Yobazların ikinci kısmı, din yobazlarıdır. Bunlar kötü din adamlarıdır. İlimleri biraz varsa da, sinsi maksatlarına, paraya, mala ve makâma kavuşmak için, bilmediklerini veya bildiklerinin tersini söylerler ve yaparlar. Bunlar din bilgilerini, makâm, mevki gibi dünyalık şeyler yüzünden dîni yıkmakta kullanırlar. Üç günlük dünya zevkleri için, sonsuz Cenneti terkederler.

Böylece İslâmiyetin dışına çıkarlar. Kötülük yapmakta ve dîni yıkmakta, câhillere örnek olur, rehberlik ederler.

Meselâ, İslâm dîninde büyük yaralar açan Yahûdî Abdüllah bin Sebe, Ebû Müslim Horasânî, Hasen Sabbah, Samavne kâdısı oğlu şeyh Bedreddîn ve Osmanlı pâdişâhlarının şehîd edilmelerine fetvâ veren din adamları ve Vehhâbîlik fitnesini ortaya çıkaran Necdli Abdülvehhâb oğlu Muhammed, Mısır'daki mason locası başkanı Cemâleddîn-i Efgânî, Kâhire müftüsü mason M. Abduh ile çömezi Reşid Rızâ ve Ahmed Kâdıyânî ve zamanımızda bunların uzantısı olan, yeni türeyen reformcular, mezhebsizler din adamı şekline girerek çalışan din yobazlarındandır.

Bunlar, Müslümanların din duygularını, îmânlarını sömürerek, İslâm dînini içerden yıkmaya çalışmışlardır. Din düşmanları burada da ikiyüzlülük ettiler. Kötü huylu, câhil, kaba kimseleri satın aldılar. Sonra da bunları din adamı diye tanıttılar. Sonra da, işte Müslümanların din adamları böyle câhil kimselerdir, diyerek Müslümanları veya Müslüman olmak istiyenleri, dinden soğuttular.

Belli başlı özellikleri Bunların belli başlı özellikleri şunlardır: Âlimlere, mezheblere düşmandırlar. Her fırsatta, sinsi bir şekilde geçmişteki büyük âlimleri kötülerler. Çünkü geçmişteki âlimleri tanıyanlar, bunların eserlerini okuyanlar, dış güçlerin adamı olan bu sahtekârları hemen tanır. Bunlara aldanmaz.

Dînin; âlimlerin fıkıh, ilmihâl kitaplarından değil, doğrudan Kur'ân-ı kerîmden öğrenilmesini tavsiye ederler. Mezhebleri, âlimleri devre dışı bırakmak isterler. Böylece; âlimlerden, mezheblerden uzaklaşmış insanları avuçlarının içine almak kolaylaşır. Sonra da bunları istedikleri gibi yönlendirirler. Öyle veya böyle elde

ettikleri ilâhiyatçı profesör, bölüm başkanı, dekan, rektör gibi ünvânları, her fırsatta öne çıkararak, bunlarla câhil insanları etkileri altına alırlar.

Zamanımızda İslâmiyetin emirlerini yapmaktaki gevşeklikler ve insanların dinden yüz çevirmesi, hep din adamı perdesi altında söylenen sözlerden, yazılardan ve bu adamların bozuk niyetlerinden dolayıdır. Zaten kendileri de İslâmiyeti yaşamazlar, insanlar arasında namaz kılar görünürler, yalnız kaldıklarında namaz bile kılmazlar.

3- Yobazların üçüncü kısmı, elinde üniversite diploması bulunan, fen adamı olarak ortaya çıkan Fen Yobazları'dır. Fen yobazları, gençlerin îmânlarını bozmak, bunları dinden, İslâmiyetten ayırmak için, uydurdukları şeyleri fen bilgisi, tıp bilgisi, ilericilik olarak anlatır ve yazarlar.

Din kitapları, bu değiştirdikleri fen bilgilerine uymadığı için, "Bu bozuk kitaplara inanmak, bunların gösterdiği yolda yaşamak gericiliktir" derler. Din yobazları, din bilgilerini değiştirdikleri gibi; fen yobazları da, fen bilgilerini değiştirerek İslâmiyete saldırırlar.

İslâmiyeti iyi bilen ve üniversitede iyi yetişmiş olan akıllı bir kimse, bunların sözlerinin ilme, fenne uymadığını, bunların fen ve din câhili olduklarını hemen anlar ise de; gençler, talebeler, bunların etiketlerine aldanarak, yalanlarına inanır, felâkete sürüklenirler. Böylece İslâm topluluğunu parçalarlar... İslâmiyetin sadece adı kalır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11263

Mu'cize, kerâmet ve istidrâc

Tabîat kanûnlarının üstündeki hâller, Peygamberlerden zuhûr ederse, buna mu'cize; evliyâda görülürse kerâmet ve sâlih mü'minde görülürse firâset denir.

Allahü teâlâ, herşeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeplere, iş yapabilecek te'sîr, kuvvet vermiştir. Bu kuvvetlere tabîat kuvvetleri, fizik, kimya, biyoloji kanûnları denir.

Bir iş yapmak, birşeyi elde etmek için, bu işin sebeplerine yapışılır. Meselâ, buğday elde etmek için tarla sürülür, ekilir, biçilir. Buna "âdet-i ilâhî" ya'nî

"Allahü teâlânın âdeti" denir. Ya'nî çiftçinin buğday sahibi olabilmesi için, bu işleri yapması lâzımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri Allahü teâlânın âdeti içinde meydana gelmektedir.

Ancak Allahü teâlâ, sevdiklerine ve seçtiklerine iyilik, ikrâm olmak için âdetini bozarak, bilinen tabîat, fizik kanûnlarının dışında, sebepsiz şeyler de yaratır.

İşte bu fevkalâde, tabîat kanûnlarının üstündeki hâller, Peygamberlerden zuhûr ederse, buna mu'cize; evliyâda görülürse kerâmet ve sâlih mü'minde görülürse firâset denir.

Sihir ve büyü Bu, tabîat kanûnlarının üstündeki hâller, kötü kimselerde, hattâ kâfirlerde de görülür. Bu âdet dışı şeyler, Müslüman olmayanlarda ve bozuk i'tikâdlı kimselerde ortaya çıkarsa, buna da istidrâc denir.

Allahü teâlâ, mu'cize, kerâmet, firâsetten râzıdır, beğenir. Bu hâlleri, onları sevdiği için, onları memnun etmek için vermiştir. Fakat, istidrâc, sihir, büyü yapanlardan râzı değildir, onları beğenmez. Müslüman olmayanlarda ve bozuk i'tikâdlı kötü kimselerde âdet dışı olarak zuhûr eden şeyler, onlar için bir ihsân değil, âhıretteki azâblarını çoğaltıcı bir sebeptir.

Nasıl ki, mu'cize, kerâmet, firâset cenâb-ı Hakkın en çok sevdiği kimselerde görülüyorsa; istidrâc, büyü, sihir de çok kötü kimselerde, cenâb-ı Hakkın hiç sevmediği kimselerde görülür.Mu'cize, doğru söylediğini ispat etmesi için, Allahü teâlânın âdetini değiştirerek, İlâhî kudretle Peygamberlerine ihsân ettiği hârikulâde şeylerdir. Peygamberlerden, âdet-i ilâhiyye dışında ve kudret-i ilâhiyye içinde meydana gelen şeylere mu'cize denir.

Diğer insanlar onun benzerini getirmekten âciz oldukları için böyle denmiştir. Mu'cize, lügatte "Acze düşüren, âciz bırakan hârikulâde hâl" ma'nâlarına gelir. Hârikulâde; âdet olmayan, olağanüstü şeyler demektir. Mu'cize ile, Allahın peygamberi olduğunu bildiren kimsenin, doğruluğunu ispat etmesi kasdedilmiştir. Peygamberlerin mu'cize göstermesi lâzımdır. Her Peygamberin sayısız mu'cizesi görülmüştür.

Kur'ân-ı kerîm'de ba'zı Peygamberlerin gösterdiği mu'cizeler haber verilmektedir.

Hz. Mûsâ'nın asâsı Meselâ, Nûh aleyhisselâmın gemisinin tufandan kurtulması; Mûsâ aleyhisselâmın asâsının ejderha olup sihirbazların yılanlarını yutması, elinin nûr (ışık) gibi parlaması, Kızıldeniz'in yarılıp Firavun'dan kurtulması; Îsâ

aleyhisselâmın babasız doğması, ölüleri diriltmesi, âmâların (körlerin) gözünü açması, tıbbın tedâvi edemediği baras hastalarını iyileştirmesi ve diriyken göğe kaldırılması bunlardan ba'zılarıdır.

Allahü teâlâ her Peygambere, o zamanda yayılmış olup kıymet verilen şeylere benzer mu'cizeler ihsân etmiştir.

Son Peygamber Muhammed aleyhisselâmın gösterdiği mu'cizeler ise sayılamayacak kadar çoktur. Her Peygamberin mu'cizesinden Ona da verilmiştir. Bunlardan bin kadarı kitaplarda yazılmıştır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11264

Çok merhametli idi

"Bu işi yapmaya gitmeden önce de Ömer'dim. İşi yaptıktan sonra yine Ömer'im. Gördüğün gibi bende bir eksiklik olmadı. İnsanların, Allah indinde hayırlısı tevâzu sahibi olanlardır."

Ömer bin Abdülazîz hazretlerine bir gece misâfir geldi. Bu esnâda bir şey yazıyordu. Bir müddet sonra, lâmbanın yağı azaldı. Sönecek gibi oldu. Misâfir sordu:

- Yâ Emîr-el mü'minîn! Kalkıp lâmbaya yağ koyabilir miyim?

- Hayır, misâfire iş gördürmek, insanın mürüvvetine yakışmaz...

Sonra misâfir dedi ki:

- O hâlde hizmetçiyi kaldırayım.

- Hayır, o da olmaz, çünkü daha yeni yattı.

Hizmetçisini uyandırmadı Sonra kendisi yerinden kalkıp, yağ getirdi ve lâmbaya doldurdu. Yanındaki misâfire dönüp buyurdu ki:

- Bu işi yapmaya gitmeden önce de Ömer'dim. İşi yaptıktan sonra yine Ömer'im. Gördüğün gibi bende bir eksiklik olmadı. İnsanların, Allah indinde hayırlısı tevâzu sahibi olanlardır.

İnsanlara karşı çok merhametli olduğu gibi hayvanlara da çok merhametli idi. Bir katırı vardı. Bu katırı pazarda çalıştırır, bununla ihtiyâçlarını te'mîn ederdi.

Katırı çalıştıran işçi bir gün fazla para getirince, buyurdu ki:

- Demek ki katırı fazla çalıştırmışsın, hayvanı üç gün dinlendir!

Ömer bin Abdülazîz hazretlerini çekemiyenler de vardı. Dünyalık menfaatlerine mâni olduğu için, halîfeyi öldürmeye karar verdiler. Bir hizmetçiye bin altın vererek zehirlettiler.

Ömer bin Abdülazîz hazretleri zehirlendiğini anlayınca, bu hizmetçiyi çağırıp dedi ki:

- Ben sana bugüne kadar hiçbir kötülük yapmadığım hâlde, bunu bana niçin yaptın? Doğruyu söylersen seni affedeceğim.

- Bana bin altın vermek sûretiyle bu ihâneti yaptırdılar.

- O altınları getir, seni affedeyim.

Hizmetçi altınları getirdi. Yaptığına çok pişman oldu. Ömer bin Abdülazîz hazretleri, altınları devletin hazînesine bağışladı. Hizmetçiyi de affetti.

Hasta hâlindeyken kayınbiraderi ziyâretine geldi. Halîfenin gömleğini biraz kirlenmiş görünce, kız kardeşine dedi ki:

- Gömleğini yıkayınız!

Dışarı çıkıp tekrar geldiğinde, gömleğin yıkanmamış olduğunu görünce, kızdı:

- Ben size gömleğini yıkayın demiştim. Niçin yıkamadınız?

Halkının hayat seviyesini çok yükselttiği için, zekât verilecek kimsenin bulunmadığı bir ülkenin halîfesi olan Ömer bin Abdülazîz hazretlerinin hanımı, ibret verici şu sözü söyledi:

- Vallahi üzerindekinden başka elbisesi yok ki, onu giydireyim de sırtındakini yıkayalım.

İki tip insandan biri olacaklar Ölüm hastalığında iken, yakınları, “Çocuklarına Beytülmâldan birşeyler bırakmak için vasiyette bulunmıyacak mısın” diye sorduklarında şöyle cevap verdi:

- Çocuklarım şu iki tip insandan biri olacaktır: Ya iyi, sâlih bir insan veya şerrinden korkulan kötü bir insan. Sâlih bir insan olurlarsa, A’râf sûresinin 196. âyet-i kerîmesi yetişir. Burada, meâlen, “Ey Resûlüm! Müşriklere de ki, size karşı benim yardımcım, Kur’ân-ı kerîmi indiren Allahtır ve O, bütün sâlihlere de yardımcıdır” buyuruluyor.

Şâyet kötü insan olurlarsa, o takdîrde, onları günâh işlemeleri için güçlendiremem, günâhlarına ortak olamam!

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11265

Kerâmetin dindeki yeri

Evliyânın kerâmetine inanmıyan Ehl-i sünnetten, hak yoldan ayrılır. Evliyânın kerâmetinin olduğu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile bildirilmiştir. Müslüman, kerâmete inanır.

Geçmiş Peygamberlerin mu'cizeleri Kur'ân-ı kerîmde uzun uzun anlatılmaktadır. Bunun için, bunları inkâr eden, dolayısıyla Kur'ân-ı kerîmi inkâr etmiş olur, dinden çıkar. Meselâ, Peygamber efendimizin meşhûr mu'cizesi olan Mi'râc hâdisesinde, bir anda Mekke'den Kudüs'e gittiğine inanmıyan kâfir olur.

Evliyânın kerâmetine de inanmak lâzımdır. Evliyânın kerâmetine inanmıyan Ehl-i sünnetten, hak yoldan ayrılır. Evliyânın kerâmetinin olduğu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile bildirilmiştir. Onun için Müslümanlar kerâmete inanır.

Geleceği bilmek Gaybı, geleceği sadece Allahü teâlâ bilir. Evliyânın bu şekilde gaybı bildiğine inanmak küfr olur. Ancak, evliyâ Allahü teâlânın bildirmesiyle gaybdan haber verebilirler. Evliyânın ba'zı şeyleri bildirmesi bu şekildedir.

Evliyâdan çok kerâmet görülmesi, onun çok yüksek derecede olduğunu göstermez. Velîlik, Allaha yaklaşmak demektir. Velînin kendinde kerâmet hâsıl olduğunu bilmesi lâzım değildir.

Allahü teâlâ, bir velînin şekillerini bir anda çeşitli memleketlerde herkese gösterir. Uzak yerlerde şaşılacak şeyleri yaptığı görülür. Hâlbuki kendisi bunları bilmez. Bilenleri olursa da yabancılara belli etmez. Çünkü kerâmete kıymet vermez. Kısacası, kerâmetin çok görülmesi, onun yüksek bir velî olduğunu göstermez. Hiç kerâmeti görülmeyip de, kerâmeti çok görülen evliyâdan derecesi daha yüksek olan evliyâ da olur.

Evliyânın büyüklerinden Abdülhakîm Arvâsî hazretlerinin, uzun yıllar hizmetinde bulunan Kayserili, pamuk tüccârı Abdülkâdir bey vardı. Bu zât bizzat yaşadığı hâdiseyi şöyle anlatmıştı:

"Bir yaz günü idi. Abdülhakîm Arvâsî hazretleri ile Eyüp câmi-i şerîfinde öğle namazını kıldık. Sonra, Hz. Hâlid'in türbesine girdik. Başka kimse yoktu. Sandukanın ayak ucunda, yanyana diz üstü oturduk. "Yanıma sokul, gözlerini kapa!" dedi. Gözlerimi kapayınca, Hz. Hâlid'i ayakta duruyor gördüm. Yanımıza geldi. Uzun boylu, iri yapılı, seyrek sakallı idi. Elini öptüm. İkisi yavaş sesle konuştular. Ben işitmiyordum. Edeple seyrediyordum. Sonra, "Gözünü aç!" dedi. Açtım. İkimizi sanduka yanında oturuyor olarak gördüm. Sokağa çıktık. İkindi ezânı okunuyordu. "Ne gördün?" dedi. Anlattım. "Ben hayatta iken kimseye söyleme!" dedi."

Bir de evliyâ olmayan Müslümanlarda görülen hârikulâde hâller var. Buna da firâset denir. Firâset, Peygamberlerin ümmetleri arasında i'tikâdı doğru, işleri ayıp, günâh ve kusûrlardan uzak ve ahlâken mazbut, dürüst kimselerin, bilgi, delil ve tecrübelerle elde ettiği yüksek meziyetleri sâyesinde, insanların hâllerini çabuk kavrayıp, isâbetli karar vermesidir.

Firâset nedir?

Firâset sahibi, te'vîl, zan ve tahmine kaçmadan, ilk bakışta, işin içyüzünü sezer ve maksada isâbet ettirir. Firâset, Müslümanda bulunan üstün bir meziyettir. Firâset sahibi olabilmenin ilk şartı, doğru bir îmân sahibi olmaktır. Sonra harâmlardan sakınmak, İslâmiyetin beğenmediği kötü isteklerden uzak durmaktır. Kimin îmânı daha kuvvetli ise, o nisbette firâseti keskin, ya'nî isâbetli ve doğru olur. Bütün bunlara kavuşulması için, kalbin her an Allahü teâlâyı anmakla meşgul olması, bütün a'zâların Peygamberimizin sünnetine uyması ve helâl lokma yemeyi aslâ terketmemesi gerekmektedir.

Bir kimse, kalbini her an Allahü teâlâ ile meşgûl edince, sırlar kalbine dolar. Böylece o kalbin sahibi, o sırları gözleriyle görür ve onlardan haberdâr olur. İnsanın kalbi, kötülüklerden temizlenip böyle parladığı sıralarda, başka gönüllerde saklı olan şeyleri de keşfedebilir ve anlar. Nitekim Peygamberimiz; "Mü'minin firâsetinden korkunuz (sakınınız!) Çünkü Allahın nûru ile bakar (görür.)" buyurmuşlardır.

Bu hadîs-i şerîfte, sâlih Müslümanlara verilen firâsetin, Allahü teâlânın bir ihsânı, lutfu olduğu bildirilmektedir. Peygamberlerdeki mu'cize ve evliyâdaki kerâmet de böyledir. Allahü teâlânın sevdiği insanlara iyiliği, ikrâmıdır. Âdetini bozarak, sebepsiz yarattığı şeylerdir. O, her şeyi yaratmaya gücü yetendir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11266

İstidrâc nasıl anlaşılır?

Bir kimse, namaz kılmıyorsa, dînimizce küfr sayılan şeyler yapıyorsa, açıkça günâh işliyorsa, bu kimse havada bile uçsa, denizde yürüse, bunun makbûl bir kimse olmadığı anlaşılır.

Evliyânın büyüklerinden Seyyid Fehîm hazretleri talebeleri ile Van gölü kıyısında giderken, gölde bulunan Ahtamar adasındaki Ermeni kilisesinden bir papaz çıkarak, su üstünde yürümeye başlar. Bunu görünce, talebelerinden birinin hâtırına şöyle gelir:

"Allahın düşmanı dediğimiz papaz, su üzerinde yürüyor da, evliyânın büyüğü, Allahü teâlânın sevdiği, seçtiği kulu bildiğimiz Seyyid hazretleri, acaba neden kıyıdan dolaşıyor?"

Sihrini bozdu Seyyid Fehîm hazretleri bu düşünceyi anlayıp, mübârek ayaklarındaki na'lınları ellerine alıp, birbirlerine çarpar. Na'lınlar birbirine çarptıkça papaz suya batar. Boğazına kadar gelince, bir daha çarpar. Papaz batar ve boğulur. Sonra, böyle düşünene dönerek buyurur ki:

- O, istidrâc göstererek, sihir yaparak, su üstünde gidiyordu. Böylece, sizin îmânınızı bozmak istiyordu. Na'lınları çarpınca sihri bozularak battı. Müslümanlar sihir yapmaz. Allahü teâlâdan kerâmet istemekten de hayâ ederler.

Bu hâdiseden de anlaşılıyor ki, sihir, büyü ve kerâmet birbirine çok benziyor. Bunları birbirinden ayırmak çok zordur.

Bunu, en kolay ayırt etme yolu dînimizdir. Dînimizin emir ve yasaklarıdır. Bir kimse, namaz kılmıyorsa, dînimizce küfr sayılan şeyler yapıyorsa, açıkça günâh işliyorsa, bu kimse havada bile uçsa, denizde yürüse, bunun makbûl bir kimse olmadığı anlaşılır. Hattâ bu kimsenin kâfir veya çok kötü birisi olduğu anlaşılır.

Büyü nedir? Bu konu üzerinde de biraz durmamız lâzım. Çünkü zamanımızda çok yaygınlaşmıştır.

Maddî yahut ma'nevî menfaat (fayda) sağlamayı veya zarar vermeyi hedef alan, hukûken ve dînen meşrû sayılan yollar dışında birtakım kuvvetleri yönlendirmek için yapılan çeşitli gizli, garip işlere büyü, diğer bir ismiyle sihir denir.

Modern fen ilimleri, büyüyü kendi metodları îcâbı olarak reddederler. Bu hâl, o ilimlerin sahasına girmeyen ve metodlarıyla incelenemiyen şeylerin yok olduğu ma'nâsına gelmez. Ancak, konuları ve hüküm verme sahalarının dışında olduğunu gösterir. Bu bakımdan büyü, daha pek çok şey gibi, modern bilimlerin sahası dışında kalmakta veya varlığı, yokluğu laboratuar teknikleriyle bugün için îzâh ve ispat edilememektedir.

Peygamber efendimize de büyü yapılmış ve büyünün tutması netîcesi hasta olmuşlardır. 40 gün sonra Allahü teâlâ tarafından "Kul-e'ûzü" sûreleri indirilerek bunları okuması emredilmiş ve büyü bozulmuştur.

Yahûdîlerin ileri gelenleri toplanıp, meşhûr büyücü Lebîb bin A'sam'a gittiler. Kendisine altın verip Peygamber efendimize sihir yaptırdılar. Resûlullah hastalandı. Hastalığı uzadı. Şifâsı için cenâb-ı Hakka sığındı. İki kişi gelip, kendisine büyü yapıldığını, yapılan büyünün Zervan kuyusuna atıldığını söylediler.

Peygamber efendimiz, Eshâbı ile beraber, bu kuyunun başına gitti. Hz. Ali kuyuya indi. Kuyudan, onbir düğümlü, bağırsaktan yapılmış bir iplik ve üzerinde iğneler batırılmış Resûlullaha benzetilmiş mumdan sûret ile çıktı.

Felak ve Nâs sûreleri Bu sırada Cebrâil aleyhisselâm gelerek, Felak ve Nâs sûrelerini getirdi. Bu iki sûrenin toplam âyet sayısı 11'dir. Peygamber efendimiz bu iki sûreyi okumaya başladı.

Okuduğu her âyette iplikteki bir düğüm çözülüyordu. Ayrıca, mumdan bir iğne çıkarılıyordu. Her düğüm çözüldüğünde, Resûlullah efendimiz biraz rahatlıyordu. Bu iki sûrenin tamamını okuyup bitirince, rahatladı. Sihirden kurtuldu.

Bu iki sûre devamlı okunursa, büyüden korunmuş olunur veya yapılmış büyü varsa çözülür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11267

Büyü te'sîr eder mi?

Peygamber efendimiz buyurdu ki: (Müslüman sihir yapamaz. Allah saklasın, îmânı gittikten sonra sihri te'sîr eder.)

Sihir, büyü insana te'sîr eder, fakat te'sîri kat'î değildir. İlâcın te'sîri gibi olup, Allahü teâlâ isterse te'sîrini gösterir. Sihir yapan, istediğini elbette yapar diye inanmamalı ve böyle düşünmemelidir! Allahü teâlâ, takdîr etmişse te'sîr edebilir diye düşünmelidir.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Müslüman sihir yapamaz. Allah saklasın, îmânı gittikten sonra sihri te'sîr eder.)

İstidrâc, kâfir ve fâsıklarda, açıkça günâh işleyen Müslümanlarda görülen âdet dışı hârikulâde, olağanüstü hâllerdir. Buna, mekr-i İlâhî de denir.

Allahü teâlâdan yüz çevirince Bir kimse, Peygamberlere, âlimlere tâbi olmadan doğru yolda yürümek isterse, muhakkak eğri yola sapar. Eğer eline birşeyler geçerse, istidrâc olur. Sonu zarar ve ziyândır. Allahü teâlâdan yüz çevirenlere verilen mal, evlâd ve imkânların da ni'met şeklinde görülen musîbetler olduğu bildirilmiştir.

Senâullah Dehlevî hazretleri buyuruyor ki:

Allahü teâlâdan yüz çeviren birçok kimsenin, dünya ni'metleri içinde yaşadığı görülüp, mahrûm kalmadıkları zan olunuyor ise de, bunlara dünya için çalışmalarının karşılığı verilmektedir. Yalnız dünya için çalışanlara verdiği dünyalıklar, hakîkatte azâb ve felâket tohumlarıdır. Allahü teâlânın mekridir. Nitekim, Mü'minûn sûresi, 55 ve 56. âyetlerinde meâlen buyuruldu ki:

(Kâfirler, mal ve çok evlâd gibi dünyalıkları verdiğimiz için, kendilerine iyilik mi ediyoruz, yardım mı ediyoruz sanıyor? Peygamberime (sallallahü aleyhi ve sellem) inanmadıkları ve dîn-i İslâmı beğenmedikleri için, onlara mükâfât mı veriyoruz, diyorlar? Hayır öyle değildir. Aldanıyorlar. Bunların ni'met olmayıp, musîbet olduğunu anlamıyorlar.)

Kalblerini Hak teâlâdan yüz çevirenlere verilen dünyalıklar, hep haraplıktır, felâkettir. Şeker hastasına verilen tatlılar, helvalar gibidir.

Allahü teâlâ Mücâdele sûresi 18 ve 19. âyet-i kerîmelerinde istidrâc sahibi, nefsi cilâlanmış ve böylece dalâlet, sapıklık içine düşmüş kimselerin hâlini meâlen şöyle bildirmektedir:

(Onlar iyi bir iş yaptıklarını sanıyor. Biliniz ki, çok yalancıdırlar. Şeytan onları aldatmış, yoldan çıkarmıştır. Allahü teâlâyı o kadar unutturmuş ki, ne dillerine, ne de gönüllerine getirmezler. Şeytanın askeri, uşakları olmuşlardır. Biliniz ki,

şeytanın gürûhu olan bunlar, bitmez tükenmez ni’metleri elden kaçırdı. Sonsuz azâblara yakalandı.)

Bütün, semâvî dinler (Hak dinler), büyüyü yasaklamıştır. Bu arada, İslâmiyet de, kendinden önceki bütün dinleri neshetmiş, büyüyü (sihiri) de yasaklamış ve çok çirkin bir iş olarak vasıflandırarak, Müslümanların büyü yapmaktan ve yaptırmaktan kesinlikle uzak durmalarını emretmiştir.

Büyünün târihçesi çok eskidir Büyünün, hemen hemen insanlık târihi kadar eski bir geçmişi vardır. İlk defa nerede ve nasıl çıktığı bilinmemekle beraber, eski çağlarda çok tanrılı bâtıl dinlere mensup insanlar tarafından, tanrılarla aralarındaki münâsebeti düzenlemek gâyesiyle büyü ismiyle anılan ba’zı faaliyetlerin yapıldığı bilinmektedir.

İnsanlar, böylelikle çeşitli tanrıların lutuf ve ihsânlarını üzerlerine çektiklerine inanırlardı. Büyüye târih boyunca ba’zı insanlar daha başka maksatlarla başvurmuşlardır. Dînimiz ölümden başka her hastalığın çâresini bildirmiştir. Kıymetli kitaplarda, büyüden, sihirden korunmak için, okunacak duâlar, âyetler vardır. Bunlarla kişi korunabilir. Büyü yapılmış ise, bundan kurtulabilir. Piyasadaki, medyumlara, büyücülere gidip de boşuna para kaptırmamalıdır.

Ayrıca bunlara giden kimseler büyük günâha girmekte, hattâ küfre bile düşebilmektedir.

Büyüden, sihirden, korunmak için, asırlardır, İslâm âlimlerinin tavsiye ettikleri, âyetler, duâlar vardır. Bunları ihlâs ile okuyanlar, üzerlerinde taşıyanlar şifâ bulmaktadırlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11268

En büyük mu'cize

Bugüne kadar gelen bütün şâirler, edebiyatçılar, Kur'ân-ı kerîmin nazmında ve ma'nâsında âciz ve hayran kalmışlardır. Bir âyetin benzerini söyliyememişlerdir.

Mu'cize Peygamberlerde, kerâmet cenâb-ı Hakkın velî kullarında görülür. Muhammed aleyhisselâmın mu'cizelerinin en büyüğü Kur'ân-ı kerîmdir.

Bugüne kadar gelen bütün şâirler, edebiyatçılar, Kur'ân-ı kerîmin nazmında ve ma'nâsında âciz ve hayran kalmışlardır. Bir âyetin benzerini söyliyememişlerdir. İ'câzı ve belâgati insan sözüne benzemiyor. Ya'nî, bir kelimesi çıkarılsa veya bir kelime eklense, lafzındaki ve ma'nâsındaki güzellik bozuluyor. Bir kelimesinin yerine koymak için, başka kelimeler arayanlar, bulamamışlardır.

Sıkıntıları giderir

Nazmı Arap şâirlerinin şiirlerine benzemiyor. Geçmişte olmuş ve gelecekte olacak nice gizli şeyleri haber vermektedir. İşitenler ve okuyanlar, tadına doyamıyorlar. Yorulsalar da, usanmıyorlar. Kur'ân-ı kerîm okumak ve işitmenin sıkıntıları giderdiği sayısız tercübelerle anlaşılmıştır. İşitenlerden kalblerine dehşet ve korku çökenler, bu sebepten ölenler görülmüştür.

Nice azılı İslâm düşmanları, Kur'ân-ı kerîmi dinlemekle kalbleri yumuşamış, îmâna gelmişlerdir. İslâm düşmanlarından Kur'ân-ı kerîmi değiştirmeye, bozmaya ve benzerini söylemeye çalışanlar olmuş ise de, hiçbir, arzûlarına kavuşamamışlardır.

Tevrât, İncîl ise, insanlar tarafından her zaman değiştirilmiş ve yine değiştirilmektedir. Bütün ilimler ve tecrübe ile bulunamayacak güzel şeyler, iyi ahlâk, insanlara üstünlük sağlayan meziyetler, dünya ve âhıret saâdetine kavuşturacak iyilikler, varlıkların başlangıcı ve sonu hakkında bilgiler, insanlara faydalı ve zararlı olan şeylerin hepsi Kur'ân-ı kerîmde açıkça veya kapalı olarak bildirilmiştir.

Kapalı ma'nâları ancak, erbâbı anlayabilmektedir. Semâvî kitapların hepsinde, Tevrât'ta, Zebûr'da ve İncîl'de bulunan ilimlerin ve esrârın hepsi Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir.

Bütün tefsîrler, Kur'ân-ı kerîmdeki ilimlerden çok azını bildirmektedirler. Kıyâmet günü, Muhammed aleyhisselâm minbere çıkıp Kur'ân-ı kerîm okuyunca, dinleyenler bütün ilimlerini ve sırlarını anlayacaklar.

Muhammed aleyhisselâmın meşhûr mu'cizelerinin en büyüklerinden birisi de, ayın ikiye ayrılmasıdır. Bu mu'cize, başka hiçbir Peygambere nasip olmamıştır. Muhammed aleyhisselâm elli iki yaşındayken, Mekke'de Kureyş kâfirlerinin elebaşıları yanına gelip; "Peygambersen ay'ı ikiye ayır" dediler. Muhammed aleyhisselâm, herkesin ve hele tanıdıklarının, akrabâsının îmân etmelerini çok istiyordu. Ellerini kaldırıp duâ etti. Allahü teâlâ kabûl edip, ay'ı ikiye böldü. Yarısı

dağın üzerinde göründü. Kâfirler; "Muhammed bize sihir yaptı" dediler. ^Imân etmediler.

Bir gün bir köylüyü îmâna da'vet etti. "Vefât etmiş kızımı diriltirsen îmân ederim" dedi. Mezarına gittiler. İsmini söyliyerek kızı çağırdı. Kabir içinden ses işitildi. "Dünyaya gelmek ister misin?" buyurdu. "Yâ Resûlallah! Dünyaya gelmek istemem. Burada babamın evinden daha rahatım. Âhıret, dünyadan daha iyi" sesi işitildi. Köylü bunu duyunca hemen îmâna geldi.

Kerâmet nedir?

Lügatte kerâmet; hârika, yaradılışın ve imkânların üstünde olup, insanda hayranlık uyandıran şey ma'nâsına gelmektedir.

Istılâh ma'nâsı ise, Allahü teâlânın sevgili kullarında meydana gelen âdet dışı, alışılanın üstünde görülen, hârikulâde, tabîat üstü hâl demektir.

Doğru bir i'tikâda, inanca sahip olan ve her işinde İslâmiyete uyan kimselere, Allahü teâlânın âdeti dışında, ya'nî fizik, kimya ile biyoloji kanunları dışında ikrâm ve ihsân ettiği şeylere "kerâmet" denir.

Peygamberlerin (aleyhimüsselâm) ümmetleri içinde bulunan velîlerinde, âdet dışı meydana gelen şeyler kerâmettir.

Evliyânın kerâmet göstermesi lâzım değildir. Bunlar zaten kerâmet göstermek istemez. Allahü teâlâdan utanırlar. Hattâ, kendisinden hâsıl olan kerâmetten, çoklarının haberi bile olmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11269

Sözünü yerine getir!

Yerimden kalkıp üzerine atıldım. Sonra bir ses bana, “Söz verdiğin zaman ahdini yerine getir” dedi. Sonra vazgeçip yerime oturdum.

Birgün Abdullah bin Mübârek hazretleri, Şam’a gidiyordu. Yolda birisini gördü. Ölmüş merkebinin başına oturmuş, kara kara düşünüyordu.

Adamın bu hâline acıyan Abdullah bin Mübârek hazretleri, yanına varıp sordu:

- Bu kadar üzülmenin, ağlamanın sebebi nedir?

- Ben fakîr bir kimseyim. Sadece üçyüz dirhem param vardı. Çoluk-çocuğumun nafakasını temin etmek için, bir merkebe ihtiyâcım vardı. Elimdeki parayla gidip bu hayvanı aldım. O da gördüğün gibi öldü.

Bana satar mısın?

Abdullah bin Mübârek hazretleri adamın hâline üzüldü. Onu sıkıntıdan kurtarmak için dedi ki:

- Sen buna üçyüz akçe verdin. Ben senden, bunu semeri için 500 akçeye satın almak istiyorum. Bana satar mısın?

- Satarım.

Sonra çıkartıp, beşyüz akçeyi o kimseye verdi. Adam sevinerek oradan uzaklaştı.

Ölen merkebin sahibi o gece bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında kıyâmet kopmuş, herkes mahşerdeydi. Baktı ki, bahçelik yeşil bir yerde bir merkep bulunmaktadır. Yuları ve palanı altındandır.

Merkebin yanında bir melek bulunuyordu. Melek şöyle seslendi:

"Kim bu hayvana binerse, ona müjdeler olsun, çünkü buna binen Cennete gider."

Fakîr dikkatlice baktığında, bu merkebin ölen merkebi olduğunu anladı. Hemen meleğin yanına gelip dedi ki:

- Bu benim ölen merkebimdir. Onu bana ver.

- Evet bu merkep senindi. Fakat, öldüğünde sabretmeyip, ağlayıp sızladığın için, şimdi o başkasının oldu. Baksana yularında ne yazıyor?

Fakîr yularına baktığında, "Abdullah bin Mübârek" ismini gördü.

Fakîr kimse uykudan uyanınca, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Hemen beşyüz akçeyi yanına alıp, Abdullah bin Mübârek hazretlerini aramaya başladı. Nihâyet onu buldu. Kendisine dedi ki:

- Ben bu alış-verişten vazgeçtim. Beşyüz akçeni de geri getirdim.

- Akşamki rü'yâ üzerine mi vazgeçiyorsun? Peki ben de vazgeçtim. Beşyüz dirhemi de sana hediye ettim.

Fakîr kimse sevinerek geri döndü.

Abdullah bin Mübârek hazretleri anlatır:

"Bir ateşperest ile çalışıyorduk. Namaz vakti gelince, namaz kılarken bana bir zarar vermiyeceğine dâir ondan söz alarak, namaza durdum. O gerçekten sözünde durdu. Namazda bana bir zarar vermedi. Sonra o da kendine göre ibâdet etmek istedi. Benden, kendisine bir zarar vermiyeceğime dâir söz aldı. Sonra ibâdetine başladı. Fakat, onun Allahü teâlâyı bırakıp, ateşe secde etmesine dayanamadım. Yerimden kalkıp üzerine atıldım. Sonra bir ses bana, "Söz verdiğin zaman ahdini yerine getir" dedi. Sonra vazgeçip yerime oturdum.

Müslüman oluyorum Ateşperest işi bitince, bana sordu:

- Önce bana bir hamle yaptın, sonra vazgeçtin. Bunun sebebi nedir?

- Senin, Allahü teâlâdan başkasına secde ettiğine dayanamayıp öldürmek istedim. Fakat, "Sözünde dur" diye bir ses duydum. Bunun üzerine vazgeçtim.

Bunun üzerine Ateşperest dedi ki:

- Gerçek Rab, senin Rabbindir. Kendi düşmanı için dostunu bile azarlıyor. İşte huzûrunda Müslüman oluyorum."

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11270

En büyük görev

"Müslümanların ihtiyarlarını baban, gençlerini kardeşin ve küçüklerini de evlâdın bil! O zaman bütün Müslümanlara, kendi evindeki ana-baba, kardeş ve evlât gibi muâmele etmiş olursun!"

Emevî halîfelerinden Süleyman bin Abdülmelik, bir vasıyet yazıp vezîri Recai'ye verdi.

Halîfe vefât ettiğinde, vezîr, ileri gelenleri toplayıp, onların huzûrunda vasıyetnâmeyi açtı. Süleyman bin Abdülmelik, iki oğlu olmasına rağmen kendisinden sonra, Ömer bin Abdülazîz'in halîfe yapılmasını istiyordu.

Ömer bin Abdülazîz bunu duyunca, hilâfetin ağır yükü altına girmekten korkarak, halîfeliği kabûl etmedi. Fakat, orada bulunanlar, ittifakla halîfeliği kabûl etmesini istediler. Bunun üzerine mecbûren kabûl etti. Sonra hutbeye çıkıp buyurdu ki:

- Ey insanlar! Bizimle beraber çalışacak kimselerde beş şartın bulunması lâzımdır. Bir kimsede bunlar yoksa bizimle beraber olmasın! Bu beş şart şunlardır:

1- Halkımız her hâlini bize ulaştıramaz. Bunun için, halkımın hâlini bana bildirecek.

2- Hayırlı işlerde bize yardımcı olacak.

3- Kimse hakkında gıybet etmeyecek.

4- Boş şeylerle meşgûl olmayacak.

5- Hayra delâlet eden işlerle meşgûl olacak, zararlı şeylerden uzak duracak.

Üzüntüsünün sebebi Sonra kendini hilâfet makâmına götürmek üzere alay atlarını getirdiler. Yanındakilere sordu:

- Bu atlar nedir?

- Bunlar halîfenin atlarıdır. Sizi götürmeye geldiler.

- Benim bunlara ihtiyâcım yoktur. Benim bineğim bana yeter. Ayrıca, şu anda orada eski halîfenin çocukları oturuyor, onlar taşınana kadar ben yine eski kıl çadırımda kalırım.

Hizmetçisi, kendisini çok üzüntülü görünce sebebini sordu. Ömer bin Abdülazîz buyurdu ki:

- Doğudan batıya kadar bütün Müslümanların haklarını koruma işi bana verildi. Bundan daha zor bir iş olur mu? Üzüntümün sebebi budur.

Sonra hanımına buyurdu ki:

- Büyük bir yük altına girdim. Belki bundan sonra sana karşı gereken vazîfemi yapamayabilirim. Seni serbest bırakıyorum. Buna rağmen benimle beraber yaşamak istersen, üzerindeki bütün zînetleri Beytülmala hediye etmeni istiyorum. Peygamber efendimizin sevgili kızları Hz. Fâtıma gibi, ma'nevî süslerle zînetlenmeni istiyorum.

Hanımı bütün zînetlerini hediye etti.

Ömer bin Abdülazîz hazretleri hilâfet makâmına oturduğu gün, zamanının büyük âlimlerinden ba'zılarını çağırıp, onlardan nasîhat aldı. Alimlere sordu:

- Halk hilâfeti büyük bir ni'met olarak görüyorsa da, ben, taşıyamıyacağım kadar ağır bir yük olarak görüyorum. Bu yükün altına mecbûren girmiş bulunuyorum. Bu yükü nasıl taşıyabilirim, bu konudaki nasîhatleriniz nedir?

Âlimler kendisine şu nasîhatte bulundular:

- Yarın kıyâmet günü kurtulmak istersen, Müslümanların ihtiyarlarını baban, gençlerini kardeşin ve küçüklerini de evlâdın bil! O zaman bütün Müslümanlara, kendi evindeki ana-baba, kardeş ve evlât gibi muâmele etmiş olursun!

Cezâ vermekten vazgeçti Ömer bin Abdülazîz hazretleri, üzerine aldığı bu mes'ûliyetten çok korkardı. Herkese nasıl adâletle muâmele yapabileceğini düşünür, kendisini hiç düşünmezdi.

Birgün içki içmiş birini gördü. Ona cezâ vermek isteyince, sarhoş kendisine hakâret etti. Ömer bin Abdülazîz, ona cezâ vermekten vazgeçti. Sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- Araya nefsim girer de, bana hakâret ettiği için cezâ veririm diye korktum, onun için vazgeçtim.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11271

Firavun'un korkunç zulmü

"Yakında İsrâiloğulları içinden bir çocuk doğacak, mülkünü, saltanatını elinden alacak, seni ve milletini yurtlarından çıkartacak, yeni bir din getirip bunu her tarafa yayacak."

Eskiden Mısır hükümdârlarına Fir'avn denirdi. Yûsüf aleyhisselâm zamanındaki Fir'avn Müslüman idi. Daha sonrakiler dinsiz olup, çok zâlim kimselerdi.

En zâlimi de, Mûsâ aleyhisselâm zamanındaki Fir'avn idi. Uzun bir saltanat sürdü. Târihte bunun gibi zâlimler az görüldü.

Bu Fir'avn bir gece rü'yâsında, Mescid-i Aksâ'dan bir ateşin yükselip, bütün Mısır evlerini yakıp kül ettiğini, bundan sadece İsrâiloğullarının zarar görmediğini gördü.

Korkuyla uyanıp, bütün rü'yâ ta'bîrcilerini çağırttı ve rü'yâsını ta'bîr etmelerini emretti. Rü'yâsı şöyle ta'bîr edildi:

"Yakında İsrâiloğulları içinden bir çocuk doğacak, mülkünü, saltanatını elinden alacak, seni ve milletini yurtlarından çıkartacak, yeni bir din getirip bunu her tarafa yayacak."

Her çocuk öldürülecekti Fir'avn, bu ta'bîr üzerine, o zamana kadar eşi görülmemiş bir karar aldı. Bundan sonra, İsrâiloğullarından doğacak bütün erkek çocukların derhal öldürülmesini emretti.

Böyle bir durumdayken, Mûsâ aleyhisselâm dünyaya geldi. Ebe doğumu yaptırıp evden çıktı. Ebenin çıktığını gören görevliler kapıyı çalmaya başladılar. Başına gelecekleri anlayan Mûsâ aleyhisselâmın annesi, çocuğu saklamak istedi. Emin bir yer bulamadı. O ara tandır gözüne ilişti. Çocuğu kundaklayıp, tandırın bir kenarına bıraktı. Fakat tandır kızgın idi. Annesi heyecandan tandırın kızgın olduğunu düşünemedi. Fakat tandırın sıcaklığı çocuğa zarar vermiyordu.

Sonra içeri görevliler girdi. Her tarafı aradılar. Bakmadıkları bir tandır kalmıştı. O da kızgın olduğu için bakmaya lüzûm görmediler. Mûsâ aleyhisselâmın annesinde hiç doğum yapmış kadın alâmeti de yoktu. Görevlilere, "Ebe bizim tanıdığımız olur, bize ziyârete geldi" dedi. Bunlar da inanıp evden çıktılar.

Mûsâ aleyhisselâmın annesi her an korku içindeydi. Çocuğuna bir zarar gelmemesi için üzerinde titriyordu. Allahü teâlâ, annesine ilhâm ederek, çocuğunu nasıl koruyacağını bildirdi. Bu husûs Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

(Ona bir zarar gelmesinden korkarsan, onu Nil nehrine bırak! Boğulacağından korkma! Ve ayrılığına üzülme, kederlenme! Muhakkak biz, yakın zamanda Onu sana geri döndürürüz ve onu Peygamberlerden eyleriz.)

Bu emir üzerine, küçük bir sandık hazırlatıp, içine çocuğu koyduktan sonra, Nil nehrine bıraktı. Su, sandığı alıp, Fir'avn'un sarayının yanına götürdü. Saray hizmetçileri sandığı açtıklarında içinden bir çocuk çıktığını görünce, Fir'avn'un karısı Âsiye Hâtun'a götürdüler.

Âsiye Hâtun sandığı açtı, içindeki akıllara durgunluk verecek derecedeki güzel çocuğu görünce, elinde olmadan, bunu himâyesine aldı. Fir'avn'a ısrar edip, çocuğu katlettirmedi.

Hz. Mûsâ sarayda Böylece Mûsâ aleyhisselâm, Fir'avn'un sarayında büyümeye başladı.Sonra Mûsâ aleyhisselâma süt anne aramaya başladılar. Bulunan hiçbir kadından, süt emmiyordu. Süt anne aradıklarını öğrenen, Mûsâ aleyhisselâmın

kardeşi Meryem, saraya gidip, “Benim bir yakınım var, belki ondan süt emer” dedi. Sonra annesini getirdi. Annesini gören çocuk, hemen ağlamasını kesti ve sütünü de emdi. Bunun üzerine, Fir’avn kendisini ücretle süt anne tâyin etti.

[Yarın: Fir’avn’un boğulması]

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11272

Firavun’un boğulması

İsrâiloğullarına denizden yol açıldı. Karşıya geçtiler. Firavun ve askerleri de açılan bu yoldan devam ettiler. Denizdeki yola girince, yol kapandı. Firavun ve bütün askerleri suda boğulup helâk oldular.

Nil nehrinde bulunup, büyük bir ihtimâm ile sarayda büyütülen Mûsâ aleyhisselâmı, Firavun dâhil herkes seviyordu. Çünkü Allahü teâlâ Ona öyle bir güzellik vermişti ki, görenin Onu sevmemesi mümkün değildi.

Mûsâ aleyhisselâm, büyüyüp olgunluk yaşına geldi. Bir gün şehirde, bir Kıbtî ile İsrâiloğullarından birinin kavga ettiklerini gördü. Bunları ayırırken, Kıbtî yere düşüp öldü. Bu Kıbtî Firavun’un hizmetçisi idi. Mûsâ aleyhisselâm, Firavun’un zulmünü bildiği için, şehirden çıkıp Medyen’e gitti. Şuayb aleyhisselâmın kızı ile evlenip, burada 10 sene kaldı.

Şiddetli azâbımı haber ver!

Daha sonra kendisine Peygamberliği bildirilerek şöyle vahyedildi:

“Ey Mûsâ, benim Resûlüm ve Peygamberim olarak kavmine git! Seni, yarattıklarımdan zayıf birine (Firavun’a) gönderiyorum. Beni inkâr eden, ilâhlık da’vâsında bulunan o zavallıya seni gönderiyorum. Eğer merhametim sonsuz olmasaydı, onu şiddetle helâk ederdim. Ona azâb ve cezâmın pek şiddetli olduğunu söyle! Bunları yumuşak ifâdelerle söyle! Belki ibret alır ve kendine gelir. Onun ihtişâmı seni korkutmasın! Onun herşeyi, nefes alması, konuşması, yaşaması hep benim elimdedir. Ondan korkma!”

Bu ilâhî emir üzerine, Mûsâ aleyhisselâm hemen faaliyete geçti. Kardeşi Hârûn aleyhisselâm ile yola çıktı. Firavun’un sarayına gidip, onu îmâna da’vet etti. Firavun’un sarayında, memleketin ileri gelenlerinden 100 kişi bulunuyordu.

Firavun, Mûsâ aleyhisselâma ba’zı şeyler sordu. Bunlara cevap verdikten sonra, herkesin yanında, misâller vererek Firavun’a ilâh olmadığını ispat etti. Onu mâiyeti yanında rezîl etti. Sonra Firavun, “Peygamber isen mu’cize göster” dedi. Bunun üzerine Mûsâ aleyhisselâm, asâsını yere bıraktı. Asâ öyle bir ejderha oldu ki, herkes korktu. Bu, ejderhaya benziyen bir şey değil, ta kendisi idi.

Firavun ejderhayı görünce, korkusundan yerinden fırladı. “Ne olur beni bundan koru!” diye yalvardı. Mûsâ aleyhisselâm, ejderhaya dokununca tekrar baston hâline geldi.

Mûsâ aleyhisselâm, bunun gibi daha birçok mu’cize gösterdi. Bir ara, Firavun îmân edecek oldu. Fakat yakınları buna mâni oldular. Bunun sihir olduğunu söylediler. Bunun üzerine bütün sihirbazları toplayıp, Mûsâ aleyhisselâm ile karşı karşıya getirdi. Sihirbazlar, çeşit çeşit yılanlar ortaya çıkardılar. Mûsâ aleyhisselâm, asâsını yere bıraktı. Asâ büyük bir ejderha olup, onların yılan şeklinde uydurdukları şeylerin hepsini yuttu.

Bütün bunlara rağmen, Firavun ve yakınları îmâna gelmedi. Îmân edenlere zulüm ve eziyete devam ettiler. Başlarına çeşitli belâlar geldi. Hepsi cilt hastası oldu. Üç gün karanlık oldu. Malları helâk olmaya başladı.

Firavun korktu Bunları gören Firavun, korktu. İsrâiloğullarına Mısır’dan çıkmaları için izin verebileceğini bildirdi. Mûsâ aleyhisselâma, gece gizlice Mısır’ı terketmeleri vahyedildi.

İsrâiloğullarının gizlice Mısır’ı terketmelerine Firavun çık kızdı. Ordularını toplayıp peşlerine takıldı. Deniz kenarında onlara yaklaştı. İsrâiloğulları, denize yaklaşınca, denizden yol açıldı. Bu yoldan devam edip karşıya geçtiler. Firavun ve askerleri de açılan bu yoldan devam ettiler. Bütün askerler, denizdeki yola girince, denizdeki yol kapandı. Firavun ve bütün askerleri suda boğulup helâk oldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11273

“Hemen îmân etsin!”

Bunda mutlaka bir sır var. Çünkü önce dört, sonra sekiz yaprakta gördüm. Bu sahifeleri koparıp yakınca şimdi de onaltı sahifede karşıma çıktı.

Hakîkî İncil'de ve Tevrât'ta Peygamber efendimizden bahsedilmekte, Onun geleceği müjdelenmektedir. Şam Yahûdîlerinin dînî lideri, sevgili Peygamberimizin üstün vasıflarının anlatıldığı Tevrât sahifelerini koparıp yakmaya karar vermişti.

Maksadı, sorulduğu zaman, "Onun Tevrât'ta hiç vasfı bildirilmiyor. Ondan hiç bahsedilmiyor" diyebilmek ve bu şekilde Yahûdîlerin Müslüman olmalarına mâni olmaktı.

Bu maksatla, bir cumartesi günü gizli bir yerde oturup, Tevrât'ı baştan sona kadar okudu. Dört sayfada sevgili Peygamberimizden bahsedildiğini gördü. Bu dört yaprağı hemen koparıp yaktı. Sonraki cumartesi günü Tevrât okurken, yine Resûlullah efendimizden bahsedilen yerler gördü. Baştan sona tekrar taradı, bu defa da sekiz yerde rastlamıştı. Bu sekiz sayfayı da yırtıp yaktı.

Bu gidişle sayfa kalmayacak Bu işe hayret etmekle beraber, buna bir ma'nâ da verememişti. Bir sonraki cumartesi günü tekrar Tevrât okuyordu ki, yine Resûlullahtan bahsedilen yerler gördü. Tekrar baştan sona Tevrât'ı okudu. Bu defa on altı yaprakta Fahr-i kâinât efendimizden bahsedildiğini görünce, kendi kendine dedi ki:

- Bunda mutlaka bir sır var. Çünkü önce dört, sonra sekiz yaprakta gördüm. Bu sahifeleri koparıp yakınca şimdi de onaltı sahifede karşıma çıktı. Bunları da koparıp yaksam, gelecek cumartesi otuz iki yerde bulacağım. Bu gidişle Tevrât'ın tamamını yakmam lâzım gelecek. Bâri Medîne'ye gidip bahsi geçen bu Peygamberi göreyim. Şâyet O, Tevrât'ta anlatıldığı gibi ise Peygamberliğini tasdîk edip, Müslüman olayım. Değilse, "Tevrât'ta güzel vasıfları olan Peygamber sen değilsin" der ve geri dönerim.

Bunun üzerine hemen yola çıktı.

Resûlullahın vefâtının üçüncü günüydü. Hz. Ebû Bekir ve diğer Eshâb-ı kirâm Mescid-i Nebî'de üzüntülü bir şekilde oturuyorlardı. Hiçbir şeyden haberi olmayan bu Yahûdî, câmiye girip Hz. Ebû Bekir'e hitâben dedi ki:

- Esselâmü aleyke yâ Muhammed.

Peygamber efendimizin ism-i şerîfi geçince, Eshâb-ı kirâmın yürekleri dağlandı. Ağlamaları arttı. Hz. Ebû Bekir dedi ki:

- Ey Yahûdî, ayrılık sebebiyle yaralı olan gönlümüzü, mübârek ismini söyliyerek, bize Onu hatırlatıyor, gönlümüzü dağlıyorsun. O Cennete gideli üç gün oldu!

Bu haber üzerine Yahûdî çok üzüldü. “Keşke bir kerecik dahî olsa, mübârek yüzünü görseydim ne olurdu” diyerek ağladı.

Bunun, bu perîşan hâlini gören Hz. Ali sordu:

- Tevrât’ın yapraklarını koparıp atarken düşman idin, şimdi bu üzülmen ve feryât etmen niye?

Sen nasıl oluyor da biliyorsun?

Bunun üzerine, Yahûdî sordu:

- Şam’da gizlice yaptığım işi, sen nasıl oluyor da biliyorsun?

- Peygamber-i zîşân efendimizin dâmâdı ve amcasının oğluyum. O âhırete irtihâl ederken, “Benim vefâtımdan üç gün sonra, Şam’dan bir Yahûdî gelip beni çok sevdiğini ortaya koyacaktır. O’nun tenhâ yerde işlediği kabahati Cebrâil bana haber verdi. Sen de mes’eleyi, bu şekilde ona anlat! Bu mu’cize ona kâfidir. Hemen îmân etsin!” buyurdu.

Yahûdî hemen dedi ki:

- Onun o çok nûrlu Kabr-i şerîflerini bana gösterin de orada îmân edeyim.

Yahûdîyi Kabr-i saâdete götürdüklerinde, “Yâ Rabbî! Bu Resûl-i ekreme aşkım ve muhabbetim çok ziyâdedir. Hemen rûhumu al ki, Ona bu hâlde iken kavuşayım” diye feryât ederek, yalvarıp yakardı.

Sonra da Kelime-i şehâdet getirerek rûhunu orada teslim etti.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11274

“Habîbim, sen üzülme!”

“Sen nerede olursan ol, ben seninleyim. Habîb bin Mâlik’in bugün senden istediği şeyleri, ezelî ilim ve takdîrim ile biliyorum. Onların yanına dön ve Peygamberliğini açıkla!”

İslâm güneşi gün be gün yükseliyor, îmâna gelenlerin sayısı hergün hızla artıyordu. Ebû Cehil ve diğer müşrikler, Peygamber efendimizin, İslâmiyeti yaymasını engellemekten âciz kalınca, Onu şikâyet etmeye karar verdiler.

Bu maksatla Ebû Cehil, câhiliyye hükümdârlarından biri olan Habîb bin Mâlik'e bir mektup yazıp durumu bildirdi.

Mektubu alan Habîb bin Mâlik, oniki bin süvâri ile birlikte hemen yola çıktı. Mekke yakınlarındaki "Ebtah" denilen yere geldiğinde durdu. Ebû Cehil ve Mekke'nin ileri gelenleri, yanlarına kölelerden ve kıymetli elbiselerden hediyeler alarak, onu karşılamaya çıkmışlardı.

Çok emîn ve sâdık birisidir Habîb bin Mâlik, Benî Hâşim kabîlesinden Muhammed aleyhisselâmı sordu. Onlar da dediler ki:

- Biz, bu kimseyi çocukluğundan beri tanırız. Çok emîn ve sâdık birisidir. Hiç yalan söylemez. Fakat gel gör ki, kırk yaşına gelince, putlarımızı kötülemeye ve atalarımızın dîni hâricinde yeni bir din yaymaya başladı.

Habîb bin Mâlik, bunları dinledikten sonra, Peygamber efendimizle görüşmek istedi. Sevgili Peygamberimiz, bu hâdiseyi haber alınca, Hz. Ebû Bekir'i yanına alıp yola çıktı...

Resûlullahın geldiğini gören Habîb bin Mâlik, hürmetle yerinden kalktı ve Peygamber efendimizi bir kürsüye oturttu. Peygamber efendimiz oturup, yüzündeki nûr parlayınca, insanlar Onun heybetinden susmaya ve mübârek yüzünü görmek için birbirinin üstünden boyunlarını uzatmaya başladılar. Habîb bin Mâlik dedi ki:

- Bilirsin ki, Peygamberlerin mu'cizeleri vardır. Bize mu'cize göstermelisin.

Fahr-i kâinât efendimiz sordu:

- Peki ne istiyorsun?

- Şu anda güneşin batıp, yerine ayın doğmasını ve Peygamberliğine şâhitlik yapıp eski yerine dönmesini, sonra da güneşin doğup eski yoluna devam etmesini te'mîn etmeni istiyorum.

- Peki bu dediklerinin tamamını te'mîn edersem, bana îmân edecek misin?

- Evet. Fakat kalbimde de bir müşkilim var. Onu da halledip cevaplamak şartıyla sana îmân edeceğim.

Allahın Resûlü, Ebû Kubeys dağına çıkıp, iki rek'at namaz kıldı. Ellerini kaldırıp duâ etmeye başlayınca; ellerinde mızraklar taşıyan oniki bin melek ile birlikte Cebrâil aleyhisselâm yere inip dedi ki:

- Esselâmü aleyke yâ Resûlallah! Allahın sana selâmları var. Buyuruyor ki:

"Herşeyi senin emrine verdim" “Habîbim, sen üzülme! Sen nerede olursan ol, ben seninleyim. Habîb bin Mâlik’in bugün senden istediği şeyleri, ezelî ilim ve takdîrim ile biliyorum. Onların yanına dön, huccetini bildir, durumunu anlat ve Peygamberliğini açıkla! Bilmiş ol ki ben; Güneş’i, Ay’ı, geceyi ve gündüzü senin emrine verdim. Habîb bin Mâlik’in kötürüm bir kızı vardır. Elleri, ayakları ve gözleri olmadığı için devamlı evde sırtüstü yatmaktadır. Ben, ona eksik a’zâlarını iâde edip iyileştireceğim. Bunu da ona haber ver!”

Resûlullah efendimiz, yüzündeki nûru, sevinci ve neş’esi kat kat artmış vaziyette dağdan indi. Makâm-ı İbrâhim denilen yerde durdu. Parmağı ile Güneş’e, sür’atle batması için işâret etti. Güneş hemen battı ve hava zifirî karanlık oldu.

(Devamı yarın)

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11275

“Develere soralım!”

“Allahtan başka ilâh bulunmadığına ve senin Allahın Resûlü olduğuna şehâdet ederim. Seni tasdîk eden kurtuldu, sana muhâlefet eden kaybetti.”

(Dünden devam)

Peygamber efendimizin işâreti üzerine, güneş batıp ortalık zifirî karanlık olunca, hemen arkasından parlak bir ay doğdu. İyice yükseldikten sonra, “Allahtan başka ilâh bulunmadığına ve senin Allahın Resûlü olduğuna şehâdet ederim. Seni tasdîk eden kurtuldu, sana muhâlefet eden kaybetti” dedi. Sonra, güneş doğdu ve eski hâlini aldı.

Bundan sonra Habîb bin Mâlik, “Tek şartım kaldı” deyince, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Onu da söyliyeyim; kötürüm bir kızın var. Allah onun eksik olan a’zâlarını iâde etti.

Artık şüphe olmaz Bundan sonra Habîb bin Mâlik ayağa kalkıp dedi ki:

- Ey Mekkeliler! Îmândan sonra küfür, yakînden sonra şüphe olmaz. Biliniz ki, Allahtan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed aleyhisselâmın O’nun kulu ve

Peygamberi olduğuna şehâdet ederim.

Beraberindeki arkadaşları da Müslüman oldu. Habîb bin Mâlik, Şam'a döndü. Sarayına girince, kızı, "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve resûlüh" diyerek onu karşıladı. Melîk, "Kızım, bu kelimeleri nereden öğrendin?" diye sorunca, şöyle cevap verdi:

- Baba, uykuda birileri, bana, "Baban Müslüman oldu. Senin de eksik a'zâlarını sana iâde edeceğiz. Sen de Müslüman ol" dediler, ben de Müslüman oldum. Sabah kalktığımda gördüğün gibi, a'zâlarımı sapasağlam buldum.

Bu duruma, son derece memnun olan Habîb bin Mâlik, Allah için secdeye kapanıp îmân ni'metine şükretti. Yakîni de kat kat arttı.

Habîb bin Mâlik, sonra, beş deve yükü altın, gümüş ve değerli kumaşı hizmetçileri ile birlikte Resûlullaha gönderdi. Adamları, Mekke yakınlarında ava çıkmış olan Ebû Cehil ile karşılaştı. Ebû Cehil onlara, "Siz kimsiniz" diye sordu. Onlar da dediler ki:

- Biz Habîb bin Mâlik'in hizmetçileriyiz. Allahın resûlü Muhammed aleyhisselâmın yanına gidiyoruz.

Ebû Cehil onlara saldırıp ellerindeki malları almak isteyince, aralarında kavga çıktı. Bunu duyan Resûlullah efendimiz, amcaları ile yanlarına gitti. Hizmetçilere, "Bu mallar neyin nesidir" diye sorulunca, hizmetçiler dediler ki:

- Bu malları, Habîb bin Mâlik, Allahın resûlü Muhammed aleyhisselâma gönderdi.

Ebû Cehil hemen dedi ki:

- Hayır, Habîb bin Mâlik, bu malları bana gönderdi. Bunun üzerine Allahın resûlü şöyle bir teklîfte bulundu:

- Develere soralım, kimin derlerse, mallar onun olsun, kabûl mü?

Ebû Cehil'in yanındakiler, "Kabûl" dediler. Fakat Ebû Cehil, "Bu işi yarına bırakalım" dedi. Allahın Resûlü de "Peki" buyurdu.

Ebû Cehil o gece puthaneye gitti. Putlara kurban kesip, sabaha kadar kendisine yardım etmeleri için yalvarıp yakardı.

Develerin konuşması Sabah olunca Resûlullah, Mekkeliler, Resûlullahın amcaları ve Ebû Cehil biraraya geldiler. Ebû Cehil develerin etrafında dolaşıp dedi ki:

- Lât, Uzza ve Menât hakkı için konuşun develer!

Güneş iyice yükselinceye kadar, sözünü tekrarladığı hâlde, develerden ses çıkmadı. Mekkeliler seslendiler:

- Ey Ebâ Cehil, yeter, sen bir tarafa çekil! Ey Allahın resûlü, sen çık!

Resûlullah, “Ey develer! Allahü teâlânın kudreti ile konuşun!” buyurdu.

Bunun üzerine develerden biri dile gelerek yüksek sesle dedi ki:

- Biz Habîb bin Mâlik tarafından, Allahın resûlü Muhammed’e hediyeyiz.

Ebû Cehil, bir kere daha rezil olmuş bir hâlde, oradan homurdanarak uzaklaştı. Gözlerini kin ve düşmanlık o kadar örtmüştü ki, bu açık mu’cizeler karşısında bile kalbinde en ufak bir yumuşama olmadı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 HAZİRAN 1997 · KAYIT 11276

“Aradığın kimse benim”

Hak Peygamber olduğuna inandım. Şimdi kalbim rahatladı. Sizlerin hak yolda, içinden geldiğim kavmimin ise, şeytanın yolunda olduğunu anladım.

Kureyş’in ileri gelenlerinden biri, İslâmiyetin çığ gibi büyüdüğünü görünce, Peygamber efendimizi öldürterek, İslâmiyeti ortadan kaldırmayı düşündü.

Bu maksatla kirâlık bir kâtil aramaya başladı. Fakat, bu işi yapmak kolay bir iş değildi. Çünkü, Eshâb-ı kirâm, Peygamber efendimiz için gözünü kırpmadan canlarını vermeye hazırlardı. Onu korumak için yapamıyacakları bir şey yoktu.

Kirâlık kâtil arandığını işiten bir Bedevî, bu işe tâlip oldu. Gidip dedi ki:

- Bu işi benden başkası yapamaz. Çünkü ben, insanların en katı kalblisi, en hızlı hareket edeni, düşmanı en serî şekilde yok eden birisiyim.

Bu işi plânlıyan kişi dedi ki:

- Haydi göster kendini. Kimseye bir şey söyleme, aramızda kalsın! Bu işi hallet, hayâl bile edemiyeceğin kadar seni zengin edeceğim.

- Bu iş aramızda kalacak, sen hiç merak etme! Şimdiden bana vereceğin şeyleri hazırlamaya bak!

Kirâlık kâtil yola çıktı Daha sonra kirâlık kâtil, yola çıktı. Birkaç günlük yolculuktan sonra, Medîne'ye vardı. Yapacağı işi plânlamaya başladı. Peygamber efendimizin bulunduğu yeri öğrendi.

Peygamber efendimiz, mescidde Eshâbı ile sohbet ederken, yanlarına doğru birisinin geldiğini gördü. Eshâbına buyurdu ki:

- Bu gördüğünüz kimse, beni öldürmeye geliyor. Ancak, Allahü teâlâ beni, onun kötülüğünden koruyacaktır.

Bu arada kirâlık kâtil Bedevî, topluluğa yaklaşarak sordu:

- Abdülmuttalib'in torunu hanginiz?

Peygamber efendimiz cevap verdiler:

- Sorduğunuz kimse benim.

Bedevî, Peygamber efendimize yaklaşmak isterken, elbisesinin içinde sakladığı hançer yere düştü. Böylece kötü niyeti ortaya çıkmış oldu.

Hz. Üseyd, derhal Bedevîyi yakalayıp, boğazını sıkmaya başladı. Nefes alamıyacak hâle gelen Bedevî, "Ne olur, canımı bağışlayın" diye yalvarıyordu. Hz. Üseyd Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah! Bunu ne yapalım?

Peygamber efendimiz Bedevîye dönüp buyurdu ki:

- Doğruyu söylersen senin için iyi olur. Yalan söylersen senin için iyi olmaz. Maksadını zaten ben biliyorum. Söyle buraya niçin geldin?

- Ben doğruyu söylersem, bana birşey yapmıyacak mısınız?

- Evet emniyettesin.

Hayırlı olanı yapmanı isterim Bedevî, olup biteni başından sonuna kadar olduğu gibi anlattı. Peygamber efendimiz buyurdu:

- Nereye gitmek istersen git! Fakat senin için hayırlı olanı yapmanı isterim.

- Benim için hayırlı olan nedir?

- Allahtan başka ilâh olmadığına ve benim Allahın Peygamberi olduğuma şehâdet etmendir.

Bedevî kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldu. Sonra dedi ki:

- Senin yanına gelince, aklım başımdan gitti. Elim ayağım tutuldu. Şimdiye kadar hiç bu hâle düşmemiştim. Anladım ki sen Allah tarafından korunmaktasın. Hak Peygamber olduğuna inandım. Şimdi kalbim rahatladı. Sizlerin hak yolda, içinden geldiğim kavmimin ise, şeytanın yolunda olduğunu anladım.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

07

Temmuz

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11277

Nasîhatlerin en kıymetlisi

Allahtan korkmayan ilim adamları, hangi sınıftan olursa olsun din hırsızlarıdır. Bunlarla konuşmaktan, arkadaşlık etmekten de sakınmalıdır.

Evliyânın büyüklerinden İmâm-ı Rabbânî hazretleri bir nasîhatinde buyurdu ki:

Va'zların özü ve nasîhatlerin en kıymetlisi, Allah adamları ile buluşmak, onlarla birlikte bulunmaktır. Allah adamı olmak ve İslâmiyete yapışmak da, kurtuluş fırkası olduğu müjdelenmiş olan, Ehl-i sünnet vel-cemâ'atin doğru yoluna sarılmaya bağlıdır.

Bu büyüklerin yolunda gitmedikçe, kurtuluş olamaz. Bunların anladıklarına tâbi' olmadıkça, saâdete kavuşulamaz. Akıl sahipleri, ilim adamları ve evliyânın keşifleri, bu sözümüzün doğru olduğunu bildirmektedirler. Yanlışlık olamaz. Bu büyüklerin doğru yolundan, hardal dânesi kadar [pek az] ayrılmış olan bir kimse ile arkadaşlık etmeyi, öldürücü zehir bilmelidir. Onunla konuşmayı, yılan sokması gibi korkunç görmelidir.

Din hırsızları Allahtan korkmayan ilim adamları, hangi fırkadan olursa olsun din hırsızlarıdır. Bunlarla konuşmaktan, arkadaşlık etmekten de sakınmalıdır. Dinde hâsıl olan bütün fitneler ve bu azılı din düşmanlığı, hep böyle kimselerin bıraktıkları kötülüktür.

Bunlar, dünyalık ele geçirmek için, dînin yıkılmasına yardım ettiler. Bekara sûresinin onaltıncı âyet-i kerîmesinde meâlen, (Hidâyeti vererek, dalâleti satın aldılar. Bu alışverişlerinde birşey kazanmadılar. Doğru yolu bulamadılar) buyuruldu.

Bu âyet-i kerîme, bunları bildirmektedir. İblîsin rahat, sevinçli oturduğunu, kimseyi aldatmakla uğraşmadığını gören bir zât, "Niçin insanları aldatmıyorsun, boş oturuyorsun?" deyince, "Bu zamanın kötü din adamları, benim işimi çok güzel yapıyorlar, insanları aldatmak için bana iş bırakmıyorlar" dedi.

Dünyaya düşkün din adamları, hakîkatte dünya adamlarıdır. Kötü âlimler bunlardır. İnsanların en kötüsü bunlardır. Din, îmân hırsızları bunlardır. Hâlbuki bunlar, kendilerini din adamı, âhıret adamı ve insanların en iyisi sanır ve tanıtır.

Sûre-i Mücâdele'de, (Onlar, kendilerini Müslüman sanıyor. Onlar son derece yalancıdır. Şeytan onlara musallat olmuştur. Allahü teâlâyı hatırlamaz ve ismini ağızlarına almazlar. Şeytana uymuşlar, şeytan olmuşlardır. Biliniz ki, şeytana uyanlar ziyân etti. Ebedî saâdeti bırakıp sonsuz azâba atıldı) meâlindeki âyet-i kerîme bunlar içindir.

Doğrusu, zamanımızda İslâmiyetin emirlerini yapmaktaki gevşeklikler ve insanların dinden yüz çevirmesi, hep din adamı perdesi altında söylenen sözlerden, yazılardan ve bu adamların bozuk niyetlerinden dolayıdır.

Dünyaya düşkün olmayan, mal, makâm, şöhret kazanmak, başa geçmek sevdâsında olmayan din âlimleri, âhıret adamlarıdır. Peygamberlerin vârisleri, vekîlleridir. İnsanların en iyisi bunlardır. Kıyâmet günü, bunların mürekkebi, Allahü teâlâ için canını veren şehîdlerin kanı ile tartılacak ve mürekkep daha ağır gelecektir. (Âlimlerin uykusu ibâdettir) hadîs-i şerîfinde methedilen, bunlardır.

Âhıretteki sonsuz ni'metlerin güzelliğini anlayan, dünyanın çirkinliğini ve kötülüğünü gören, âhıretin ebedî, dünyanın ise fânî, geçip tükenici olduğunu bilen onlardır. Bunun için kalıcı olmayan, çabuk değişen ve biten şeylere bakmayıp, bâkî olana, hiç bozulmayan ve bitmeyen güzelliklere sarılmışlardır. Âhıretin büyüklüğünü anlayabilmek, Allahü teâlânın sonsuz büyüklüğünü görebilmekle olur.

Âhıret hayatını anlayabilmek Âhıretin büyüklüğünü anlayan da, dünyaya hiç kıymet vermez. Çünkü, dünya ile âhıret birbirinin zıddıdır. Birini sevindirirsen öteki incinir. Dünyaya kıymet veren âhıreti gücendirir. Dünyayı beğenmeyen de, âhırete kıymet vermiş olur. Her ikisine birden kıymet vermek veya her ikisini aşağılamak olamaz. İki zıt şey bir araya getirilemez. Ateş ile su bir arada bulundurulamaz.

İnsan, aklını, fikrini mal mülk toplamaya değil, dînin yayılmasına vermelidir. Müslümanın böyle olması lâzımdır. Hadîs-i şerîfte, (Kendisine deli denilmeyen kimsenin îmânı tamam olmaz) buyuruldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11278

Her şeyin başı sevgidir

Güzel, iyi ahlâkın ve kötü huyların yeri kalbdir. Allahü teâlâ, dinleri, Peygamberleri, kalbi temizlemek için gönderdi. Kalbi temiz olan, herkese iyilik eder. Devletine, milletine faydalı olur.

Evliyânın büyüklerinden Muhammed Ma'sûm-i Fârûkî hazretleri nasîhatinde buyurdu ki:

Ehl-i sünnet i'tikâdında olup, dîne uyan bir Müslüman, Allahü teâlânın dostlarını severse, onlardan olur. Allahü teâlâ, hepimize bunları sevmek nasîb eylesin! Bu muhabbet sebebi ile, bizleri onların kalblerindeki feyzlere, nûrlara kavuştursun! Kalblerimizi bu nûrlarla doldursun!

Seven, dâimâ sevgiliye kavuşur. Onun gibi olur. Allah adamlarına muhabbeti arttıkça, insanlık sıfatlarından sıyrılır. Nefsin zararlı isteklerinden kurtulur. Allahü teâlânın rızâsına, muhabbetine kavuşur, (Velî) olur.

Peygamber efendimizin sözleri İslâmiyet, Muhammed aleyhisselâmın Peygamber olduğuna inanmak ve Onun dînine uymak demektir. Allahü teâlânın, Kur'ân-ı kerîmde bildirdiği emirlere (Farz) denir. Yasak ettiği şeylere (Harâm) denir. Dîne uymak, Kur'ân-ı kerîme uymak demektir. Muhammed aleyhisselâmın her sözünün Allahü teâlâ tarafından bildirildiğine, hepsinin doğru olduğuna inanan kimseye (Müslüman) denir. Peygamber efendimizin sözleri üç kısımdır:

1- Kelimeleri de, bunların ma'nâları da, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiştir. Bu sözlerine (Kur'ân-ı kerîm) denir.

2- Ma'nâları, mübârek kalbine, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiş, kendi konuştuğu kelimelerle söylemiştir. Böyle sözlerine (Hadîs-i kudsî) denir.

3- Kelimeleri de, ma'nâları da, kendisindendir. Böyle sözlerine (Hadîs-i şerîf) denir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmi, sevgili Peygamberine, Cebrâîl ismindeki melek ile, yirmiüç senede gönderdi. Vefâtından sonra, halîfe Ebû Bekr-i Sıddîk'ın emri ile, bir araya toplandı. Meydana gelen kitâba (Kur'ân-ı kerîm) ve (Mushaf) denildi. Kur'ân-ı kerîmin hepsi, Arabîdir. Ma'nâsını herkes anlayamaz. Anladığını

söyleyen ya yalancıdır, ya da, anladığını zanneden bir câhildir. Kelâm-ı İlâhîden, murâd-ı İlâhîyi, yalnız Muhammed aleyhisselâm anlamış ve Eshâbına bildirmiştir.

Muhammed aleyhisselâmın güzel cemâlini bir kere gören Müslümana (Sahâbî) denir. Hepsine (Eshâb-ı kirâm) denir. Eshâb-ı kirâm, Resûlullahtan öğrendiklerinin hepsini, talebelerine bildirdi. Bunlar da, açıklayarak, binlerce kitaplarında yazdılar. Bunlara (Ehl-i sünnet âlimleri) denir.

Îmân kitaplarında, kalb ile inanılacak bilgiler yazılıdır. Fıkh kitaplarında, beden ile yapılacak işler, ya'nî, din bilgileri yazılıdır. (Kalb), göğsümüzün sol tarafındaki et parçası değildir. Buna, yürek denir. Yürek, hayvanlarda da bulunur. Kalb, yürekte bulunan bir kuvvettir. Görülmez. Ampulde bulunan elektrik cereyânı gibidir. Buna, gönül diyoruz. Gönül, insanlarda bulunur. Hayvanlarda bulunmaz. Bedendeki bütün uzuvlar, kalbin emrindedir.

His uzuvlarımızın duydukları bütün bilgiler kalbde toplanır. İnanmak, sevmek, korkmak, insanın kalbindedir. İ'tikâd eden, ya'nî îmân eden ve kâfir olan, kalbdir. Kalbi temiz olan, dîne uyar. Kalbi kötü olan dinden kaçar.

Dünya ve âhıret rahatlığı için Güzel, iyi ahlâkın ve kötü huyların yeri kalbdir. Allahü teâlâ, dinleri, Peygamberleri, kalbi temizlemek için gönderdi. Kalbi temiz olan, herkese iyilik eder. Devletine, milletine faydalı olur.

Dünyada, rahat, huzûr içinde yaşarlar. Âhırette de, ebedî, sonsuz saâdete kavuşurlar. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okuyup, öğrenip de, öğretmeye çalışan ana-baba, evlâdı için büyük ni'mettir.

Unvanı, makâmı ne olursa olsun, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumamış, okusa da anlayamamış olan bir câhil, ahmak kimsenin, İslâmiyet hakkında, boş kafasından çıkan sözleri, yazıları, hiç kıymetsizdir. Meçhûle taş atmak gibidir. İslâmiyete ve bütün insanlara zararlıdır.

Ehl-i sünnet âlimlerinden sonra, ba'zı câhiller, sapıklar ve bunların arasına karışan Yahûdîler, İngiliz casûsları, Yunan felsefecilerinin fikirlerini ve kendi zamanlarındaki fen bilgilerini ve kendi sapık ve hâin düşüncelerini karıştırarak, bozuk din kitapları yazdılar. Böylece birçok câhil Müslümanları dinden, îmândan ettiler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11279

Sevmenin alâmeti

Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, Allahü teâlânın Habîbine tâbi' olmak lâzımdır. (Allahü teâlâyı seviyorsanız, bana tâbi' olunuz! Allahü teâlâ, bana tâbi' olanları sever) buyuruldu.

Evliyânın büyüklerinden Muhammed Ma'sûm-i Fârûkî hazretleri bir nasîhatinde buyurdu ki:

Kıyâmet yaklaştı. Küfür, bid'at ve günâh zulmetleri her tarafı kapladı. Herkes, bu zulmetlerin fırtınalarına yakalanıyor. Böyle bir zamanda, bir sünneti ortaya çıkaracak, bid'atları yok edecek bir kahraman arıyoruz.

Peygamberimizin sünnetlerinin ışıkları olmadan, doğru yol bulunamaz. Resûlullaha tâbi' olmadan, kurtuluş olamaz. Tasavvuf yolunda ilerleyerek, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, Allahü teâlânın Habîbine tâbi' olmak lâzımdır. (Allahü teâlâyı seviyorsanız, bana tâbi' olunuz! Allahü teâlâ, bana tâbi' olanları sever) meâlindeki, Âl-i İmrân sûresinin otuzbirinci âyet-i kerîmesi, bu sözümüzün şâhididir.

Sevdikleri de sevilir İnsanın saâdete kavuşması için, âdetlerinde, ibâdetlerinde, kısacası her işinde din ve dünya büyüklerinin reîsine benzemesi lâzımdır. Bu dünyada, herkesin, sevdiğine benzeyenleri çok sevdiğini görüyoruz. Sevgilinin sevdikleri sevilir. Düşmanları sevilmez.

Beden ile ve kalb ile erişilebilecek bütün kemâller, yüksek dereceler, Resûlullahı sevmeye bağlıdır. İnsanın kemâli, bu terâzi ile ölçülür. Bunun için, tâ'atların, ibâdetlerin en kıymetlisi, Allahü teâlânın evliyâsını, dostlarını sevmek ve düşmanlarını sevmemektir. Çünkü, Allahü teâlâyı sevmenin en büyük alâmeti budur.

Dostun sevdiklerini sevmek, düşmanlarını sevmemek, insanda kendiliğinden hâsıl olur. Seven kimse, bu husûsta deli gibidir. (Bir kimseye deli denilmedikçe, îmânı kâmil olmaz) buyuruldu. Böyle olmıyan kimsenin muhabbetten nasîbi olmaz.

Birtakım kimseler, "Hz. Ali'yi sevenin, Eshâb-ı kirâmın büyüklerini sevmemesi lâzımdır" diyorlar. Bu sözleri doğru değildir. Çünkü, birini sevenin, onun düşmanlarını sevmemesi lâzımdır. Dostlarını değil. Allahü teâlâ, Feth sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde, Eshâb-ı kirâm için, meâlen, (Birbirlerine çok merhametlidirler) buyurdu. Birbirlerine (rahîm) olduklarını bildirdi.

Bu âyet-i kerîme, Eshâb-ı kirâmın, birbirlerine çok ve devamlı merhametli olduklarını gösteriyor. Merhamete uymayan, buğz, kin, hased ve adâvetin, aralarında hiç bulunmadığını haber veriyor. Hadîs-i şerîfte, (Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekir'dir) buyuruldu. Merhameti en çok olanın, bu ümmete kin ve adâvet etmesi hiç düşünülebilir mi?

Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma, "Benim için, bir amel yaptın mı?" dedi. "Yâ Rabbî! Senin için namaz kıldım. Oruç tuttum. Zekât verdim. İsmini zikrettim" dedi. Allahü teâlâ, "Namazın sana burhândır, Mü'min olduğuna alâmettir. Oruç seni Cehennem ateşinden koruyan perdedir. Zekât, sana gölgedir. Zikir, nûrdur. Benim için ne yaptın?" buyurdu. "Yâ Rabbî! Senin için olan amel nedir" dedi. Allahü teâlâ, "Sevdiklerimi sevdin mi? Düşmanlarıma düşman oldun mu?" buyurdu. Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın en çok sevdiği amelin, "Hubb-i fillâh ve Buğd-i fillâh" olduğunu anladı.

Her işte Allahü teâlânın rızâsı Her işte Allahü teâlânın rızâsını aramalıdır. Meselâ, da'vet edilen ziyâfete gitmek sünnettir. Fakat, orada harâm işleniyorsa, yemek riyâ ve şöhret için yapılıyorsa, gidilmez. Helâl maldan olmalı. Bu şartlara uygun olan da'vete, sünnet olduğunu düşünerek gitmeli, karın doyurmayı ve başka şeyleri düşünmemelidir. Süfyân-ı Sevrî buyuruyor ki: "Bir kimse, Allah rızâsı için, niyet etmeden yemeğe da'vet ederse, buna bir günâh yazılır. Niyet etmeden gidene, iki günâh yazılır." Şartlardan biri noksan olan ziyâfete gitmek sünnet değildir.

Hak teâlâ, musîbetlere sabrınızdan dolayı güzel karşılıklar ihsân eylesin! Kazâ-ı ilâhîye sabır ve rızâ sevâbı versin! Hakîkî zarar, sevâbdan, mahrûm kalmaktır. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: (Mü'min, hayır gelince, hamd ve şükreder. Musîbet gelirse, hamd ve sabreder. Mü'mine herşey için sevâb verilir.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11280

Ateş ile barut

“Ben bu işi üzerime alıyorum. Artık bu işi hâllolmuş bilin. Kısa zamanda sizi memnun edecek netîceyi takdîm edeceğim.”

Eski kavimlerde vaktinin çoğunu ibâdet ile geçiren, “Âbid Bersîsâ” isminde biri vardı. Bu kimsenin duâsı makbûl idi. Ne için duâ etse kabûl edilirdi. Bunun için her sıkıntısı olan ona gider, duâ isterdi. Hasta olan kimselere de duâ ediyor, duâsı sebebiyle hastalar şifâ buluyordu.

Şeytanların başı İblis, bu âbidi yoldan çıkarmayı düşündü. Fakat ne kadar uğraştıysa buna muvaffak olamadı. Bu işi netîcelendirmek için bütün ileri gelen adamlarını toplantıya çağırdı. Onlara dedi ki:

- Şu Âbid Bersîsâ, nice zamandır bize meydan okuyor. Onu bir türlü yoldan çıkartamadık, acze düştük. Bu işi hanginiz başarabilir?

O kadar kolay değil İblisin önde gelen adamlarından birisi söz istiyerek dedi ki:

- Ben bu işi üzerime alıyorum. Artık bu işi hâllolmuş bilin. Kısa zamanda sizi memnun edecek, netîceyi takdîm edeceğim.

İblis buna pek inanamadı:

- Bu iş o kadar kolay değildir. İyi düşün, başaramazsan, artık benim nezdimde hiçbir kıymetin olmıyacaktır.

- Ben işin önemini biliyorum, buna rağmen talip oldum. Siz gönlünüzü ferah tutun.

- Peki o zaman, netîceyi en kısa zamanda bekliyorum.

Âbidi yoldan çıkarmayı üzerine alan şeytan, toplantıdan çıkar çıkmaz bir eve gitti. Gittiği evin sahibi, hâli vakti yerinde zengin bir kimseydi. Güzel de bir kızı vardı.

Şeytan, işe önce bu kızdan başladı. Çeşitli evhâmlar, vesveseler vererek kendisini hasta olduğuna inandırdı. Kızı hastalık hastası yaptı.

Kızlarının hasta olduğunu gören ana-babası onu tedâvi ettirmek istediler. Bu tedâvinin yapılması için de hatırlarına, meşhûr Âbid Bersîsâ geldi. Kızlarını alıp,

doğruca âbidin evine vardılar. Âbid kızın şifâ bulması için duâ etti. Kız rahatladı, hiçbir hastalık alâmeti kalmadı. Neş'e içinde evlerine geri döndüler.

Şeytan bir zaman sonra, tekrar kızın yanına varıp, ona yine hasta olduğuna dâir vesveseler vermeye başladı. Kız eski hâline döndü.

Ana-babası kızlarını tekrar alıp, âbide gittiler. Şeytan yolda giderken, bunlara, "Eğer kızınızı birkaç gün âbidin yanında bırakırsanız, hastalığı tamamen geçer. Aksi takdirde, sık sık getirip götürmeniz gerekir" diye vesvese verdi.

Netîcede, kızlarını orada bırakmaya karar verdiler. Fakat âbid bunu kabûl etmedi. Çünkü, âbid evinde yalnız kalıyordu. Gündüzlerini oruçlu, gecelerini de namaz kılarak geçiriyordu. Dünya ile ilgisi kalmamıştı. Bunun için kızı kabûl etmek istemedi.

Fakat, ana-babası çok ısrar ederek dediler ki:

- Kızımızın sana bir zararı olmaz. Sizin ibâdetlerinize engel teşkil etmez. Evin küçük bir odasında yalnız kalır, siz zaman zaman ona duâ edersiniz. Biz senin ve onun bütün masraflarını karşıladığımız gibi, ayrılırken de fazlasıyla dünyalık bırakacağız.

Âbid çok ısrar ettikleri için, çâresiz kalıp, kızı evde bıraktı. Kız şeytanın da tahrikiyle, âbidin dikkatini çekecek şeyler yapmaya başladı. Artık ateş ile barut yan yana gelmişti. İnfilâk etmemesi eşyanın tabiatına aykırı idi. Önceleri âbid buna aldırış etmedi. Fakat şeytan, kızı rahat bırakmıyor, devamlı âbide karşı tahrik ettiriyordu.

İlk zamanlar kızın güzelliğini pek farketmiyen âbid, kızın eşsiz güzelliğini görünce, ona gönlünü kaptırdı. Bu defa da âbide vesvese vermeye başlıyan şeytan, "Senin çok sevâbların var. Cenâb-ı Hak affedicidir. Günâh ne kadar büyük olursa olsun, affeder. Kızla beraber olduktan sonra tevbe edersin. Bir defacık işlenen günâhtan ne çıkar" şeklinde telkînde bulunuyordu.

Nefs ve şeytanla mücâdele Âbid, nefsiyle ve şeytanla epey bir mücâdele ettikten sonra, teslim bayrağını çekti. Nihâyet kızın arzûsunu yerine getirdi. Çünkü, öyle bir ortamda, kendini koruyabilecek insan sayısı çok azdır. En çetin imtihanlardan birisi de budur. Aslında netîcesi belli bir imtihandır bu. Çünkü bu imtihanın kazananı yok gibidir.

Âbid, daha sonra kendine gelip, şehvet ateşinin örttüğü akıl ortaya çıkınca, yaptığı işten utanmaya, pişmanlık duymaya başladı. Fakat olan olmuştu. Tuttuğu

oruçları, sabaha kadar kıldığı namazları bırakmış, “Şimdi ne yapacağım” endîşesine düşmüştü. Âbidin bu durumu şeytan için kaçırılmıyacak bir fırsattı. Zâten bu hâle düşmesini dört gözle bekliyordu. Hemen ona akıl hocalığı yapmaya başladı. (Devamı yarın)

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11281

Şeytanın son hamlesi

Şimdi ben senden uzağım. Beraberliğimiz buraya kadardı. Artık ben maksadıma ulaştım. Senin dünyanı ve âhıretini perîşan ettim. Bana tâbi’ olanların âkıbeti budur.

Şeytan âbidin perîşan hâlini fırsat bilerek, ona şu aklı verdi:

- Sen kötü bir iş yaptın. Yaptığın bu kötü iş, başkaları tarafından duyulursa, halk nazarında rezil olursun. Ayrıca kânunun pençesine düşüp yaptığının cezâsını en ağır şekilde çekersin. Şimdi senin bir tek kurtuluş yolun kaldı. Bunu yaparsan kurtulursun, yoksa hâlin perîşan olur. Bu işten kurtulmanın yolu, beraber olduğun bu kızı öldürüp, gizlice gömmendir. Ana-babası kızı almaya geldiklerinde, hastalıktan öldüğünü ve defnedildiğini söylersin. Zâten senden böyle bir kötü iş beklemedikleri için sana inanırlar. Dürüstlüğün, dindarlığın herkesçe ma’lûmdur. Bunun için hâdiseyi araştırma isteğinde bulunmazlar.

Şeytanın plânı

Şeytanın verdiği bu telkînler, âbidin aklına yattı. “Başka türlü bu sıkıntıdan kurtulamam” diye düşündü. Hemen şeytanın bu fikrini tatbike başladı. İşlediği çirkin suçu yok etmek maksadıyla, kızı boğarak öldürdü. Sonra da gece kimse görmeden evinin bahçesine gömdü.

Bir müddet sonra, kızın anası ile babası kızlarını almaya geldiler. Âbid onlara dedi ki:

- Başınız sağ olsun. Kızınız hastalıktan kurtulamayıp vefât etti. Cenâzesi, bekletilmesi uygun olmadığı için hemen kaldırıldı. Size sabır tavsiye ederim, ölen ile ölünmez.

Kızın ana-babası, âbidden hiçbir kötülük beklemedikleri için, çok üzülmekle beraber, birşey söylemeden perîşan hâlde oradan ayrıldılar.

Âbid onların gitmelerinden sonra rahat bir nefes aldı. Aklınca tehlîkeyi atlatmış, halka rezil olmaktan kurtulmuştu.

Şeytan bu defa da, üzüntü içinde olan kızın ana-babasına şöyle vesvese vermeye başladı: "Kızınızın başına ya kötü bir iş geldiyse, siz araştırmadan âbidin sözüne inanıp döndünüz. O da bir insan, yanlış iş yapabilir. Nefsine uyabilir. İşin mahiyetini öğrenmekle bir zararınız olmaz. Ya başına bir iş gelmişse, suçlu cezâsını çekmelidir."

Bu telkîn devamlı zihinlerini meşgul etmeye başladı. Nihâyet dayanamayıp, âbidi şikâyet ettiler. Yapılan tahkikatta, cinâyet olduğu ortaya çıktı.Âbid suçunu itirâf etti. Kızın cesedi gömülen yerden çıkartılarak muâyene ettirildi. Tecâvüzden sonra, boğularak öldürüldüğü tespit edildi. Yapılan muhakeme sonunda âbid idâma mahkûm edildi.

Âbid, sâkin bir şekilde cezâsının infaz edileceği günü beklemeye başladı. Şeytan yine devreye girdi. Çünkü onun asıl maksadı, sadece günâh işletmek değil, îmânsız ölmesini sağlamaktı. Zaten şeytanların bütün maksatları bu hedefe yöneliktir.

Hemen âbidin yanına varıp dedi ki:

- Senin bu hâllere düşmene ben sebep oldum. Sana çeşitli vesveseler vererek perişan ettim. Şimdi bu hâlini görünce çok üzüldüm. Yaptıklarıma pişman oldum. Ne yapıp yapıp seni kurtarmak istiyorum. Zararın neresinden dönülürse kârdır. Ben bu defa da onlara, kızın başkaları tarafından öldürülebileceği husûsunda vesvese veririm. Çeşitli, aldatmaca delillerle bunu ispat ederim. Böylece seni idâmdan kurtarmış olurum. Ancak bunları yapabilmem için senden bir isteğim var.

Fazla birşey istemiyorum!

Âbid sordu:

- Peki benden istediğin nedir?

- Senden fazla birşey istemiyorum. Bana secde edersen, bu iş hâllolmuş olur. Bu kadarcık bir iş sebebiyle seni ölümden kurtaracağım.

Artık tamamen şeytanın kontrolüne giren âbid, şeytanın bu teklîfini de yerine getirdi. Böylece şeytan maksadına kavuşmuş oldu. Cenâb-ı Hakkın la'netlediği şeytana secde etti.

Âbidin karşısına geçen şeytan, zafer kazanmış bir komutan edâsıyla ona seslendi:

- Şimdi ben senden uzağım. Beraberliğimiz buraya kadardı. Artık ben maksadıma ulaştım. Senin dünyanı ve âhıretini perîşan ettim. Bana tâbi' olanların âkıbeti budur.

Âbid asıldıktan sonra, şeytan gidip, İblise müjdesini verdi. İblis ona dedi ki:

- Seni tebrik ederim. Sen artık benim güvendiğim elemanımsın. Bütün önemli işlere seni göndereceğim!

Âbid, bir İslâm büyüğüne tâbi' olsaydı veya vefât etmiş bir İslâm büyüğünün kitaplarından okuyarak îmânını sağlamlaştırsaydı, şeytan onu kandıramazdı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11282

Kabrinden boş çevirmedi

İhsânda bulunurken, onları minnet altında bırakmam. Bir şey verirken kendimi aşçının elindeki kepçe gibi kabûl ederim. Kepçenin övünmeye, minnete sebep olma iddiâsına ne hakkı vardır?

Eskiden, Arabistan'da cömertliği ile meşhûr bir adam vefât etmişti. Bu kimse sağlığında, muhtâç kimselere, yolculara çok yardım ederdi. Yoldan gelen birkaç kişi karınlarını doyurmak ümidiyle, bu zâtın kapısını çaldılar. Onun vefât etmiş olduğundan haberleri yoktu. Vefât ettiğini öğrenince, çok üzüldüler. Kabrinin başına gittiler. Aç olarak orada uyudular. Yolculardan birinin bir devesi vardı. O kimse rü'yâsında, vefât eden o meşhûr cömert kimseyi gördü. Cömert kimse, kendisine dedi ki:

- Senin devenle benim şu devemi değişmek ister misin?

- Evet değişirim.

Sonra yine rü'yâsında develeri değiştiler. Cömert kimse, aldığı deveyi kesti.

Devemi verin!

Bir müddet sonra, yolcular uyandıklarında, o kimsenin devesini kesilmiş hâlde buldular. Hemen ateş yakıp orada yediler. Daha sonra da rahat bir şekilde

yollarına devam ettiler.

Yolda giderken bir kervana rastladılar. Kervandan birisi o devenin sâhibine ismiyle hitap ederek dedi ki:

- Filân kimse ile devesini değiştiren kimse sen misin?

Adam şaşırmış bir hâlde şöyle cevap verdi:

- Evet benim, fakat o hâdise rü'yâda olmuştu. Sen nereden biliyorsun?

Soruyu soran kimse, sözlerine şöyle devam etti:

- O kimse benim babamdır. Ben de rü'yâmda babamı gördüm. Bana, "Eğer benim oğlum isen, benim bu devemi yolda karşılaşacağın filân isimli kimseye ver" dedi. Buyurun devenizi, alın!

Cömert kimselerde, Allahü teâlânın izniyle, böyle şeyler hâsıl olmaktadır. Cömertliği ile meşhûr olan birine sordular:

- Muhtâçlara çok ihsânda bulunuyorsun. Onlardan bir teşekkür, karşılık bekliyor musun?

Cömert kimse şöyle cevap verdi:

- Zâten ben onlara ihsânda bulunurken, onları minnet altında bırakmam. Bir şey verirken kendimi aşçının elindeki kepçe gibi kabûl ederim. Kepçenin övünmeye, minnete sebep olma iddiâsına ne hakkı vardır? Ben arada sâdece emânetçiyim, bir vâsıtayım.

Muhtâç olduğu, hâlinden belli olan fakîr biri, Hz. Ali'nin huzûruna gelip oturdu. Hz. Ali kendisine sordu:

- Benden bir isteğin mi var?

Adam utancından, söz ile cevap veremeyip işâret ile muhtâç olduğunu bildirdi. Hz. Ali yanında bulunan, giyecek ve yiyecekleri verdi.

Muhtâç kimse çok sevindi. Sonra da çok güzel bir beyit okudu. Okuduğu beyitten hoşlanan Hz. Ali, çocukları için ayırdığı üç altını da verdi.

Fakîr, sevincinden ne yapacağını şaşırdı.

Hz. Ali, Peygamber efendimizden işittiği şu hadîs-i şerîfi ona nakletti:

(Herkesin değeri, söylediği güzel sözlere, yaptığı iyi işlere göre ölçülür.)

Alacaklarının hepsini hediye etti!

Kays bin Sa’d, herkese çok ihsânlarda bulunur, isteyenlere ayrıca istedikleri kadar da borç para verirdi. Birgün hastalandı. Tanıdıkları ziyâretine gelmeyince sordu:

- Dostlarım beni niçin ziyârete gelmediler?

Yakınları şöyle cevap verdi:

- Çok kimsede alacağınız olduğu için, utançlarından gelemiyorlar.

Bu habere çok üzüldü ve buyurdu ki:

- Beni arkadaşlarımdan, dostlarımdan ayıran malı ben ne yapayım?

Bütün malını fakîrlere dağıttı. Sonra, tellallar çıkartıp, sokaklarda şöyle bağırttı:

- Kays bin Sa’d, kimde ne alacağı varsa hepsini helâl etti!

Bunu duyan tanıdıkları, hemen evine koştular. O kadar çok gelen oldu ki, kalabalıktan evinin merdiveni çöktü.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11283

Kim daha cömert?

Bir fakîrin yarım ekmeğinin tamamını misâfirine vermesi mi mühimdir, yoksa zenginin bir sürüden bir deveyi vermesi mi? Tabiî ki, elinde olanın tamamını vermek daha büyük cömertliktir.

Bir zamanlar Medîne’de kıtlık başgöstermişti. Hz. Ömer, devesinin kesilip fakîrlere dağıtılmasını emretti. Deve kesilip dağıtıldı. Güzel bir yeri de ayrılıp, pişirilerek önüne konuldu. Hz. Ömer, yemekte, et görünce sordu:

- Bu et yemeği nereden geldi?

- Kesilmesini emir buyurduğunuz deveden efendim.

Hz. Ömer’in birden rengi değişti. Tüyleri diken diken oldu. Yemeği getirenlere seslendi:

- Ben size, “Deveyi kesip fakîrlere dağıtın” diye söylemedim mi? Üstelik en iyi yerini önüme koyuyorsunuz. Derhal bu yemeği önümden kaldırın! Fakîr, muhtâç kimselere verin!

Az sonra, her zaman yediği "Kuru arpa ekmeği ile zeytinyağını" Besmele çekerek gönül rahatlığı içinde yedi.

Fakîr, fukara aç iken, Hz. Ömer'in boğazından yemek geçmezdi.

* * * Cömertliği ile dillere destan olan, Hâtim-i Tâî'ye dediler ki:

- Cömertlikte çok ileri gidiyorsun, bu yaptığın israf olmuyor mu?

Onlara şöyle cevap verdi:

- Ne kadar çok olursa olsun, Allah için verilen israf olmaz.

Sonra kendisine sordular:

- Senden daha çok cömertlik yapan birisini gördün mü?

- Evet gördüm.

- Nerede gördün, kimmiş o?

Bunun üzerine Hâtim-i Tâî anlatmaya başladı:

"Birgün, yetim bir gence misâfir olmuştum. Bana bir koyun kesip ikrâm etti. Koyunun karaciğeri çok hoşuma gitti. Kendisine, "Bu hayvanın karaciğeri çok hoşuma gitti, teşekkür ederim" dedim.

Bir ara genç yanımdan ayrıldı. Sonra geri geldi. Baktım elinde, on tane karaciğer var. Onları da pişirip bana ikrâm etti. Ben bunları bir yerden satın aldı zannetmiştim. Daha sonra, evinden ayrılmak için dışarı çıktığımda, on tane koyunun kesilip ciğerlerinin alındığını görünce, işin aslını öğrendim. Hemen kendisine, "On koyunun onu da kesilir mi" diye çıkıştım. Bana şöyle cevap verdi:

- Niçin kesilmesin? Benim on koyunum vardı. Ancak bunları kesebildim. Bir şey misâfirimin hoşuna gitmiş. Bunu yapmak da benim gücüm dâhilinde iken, misâfirden hiç bu esirgenir mi?" Dinleyenler şaşkınlık içinde tekrar sordular:

- Peki daha sonra sen bu gencin ikrâmına karşılık ne verdin?

- Ben fazla bir şey vermedim.

- Meselâ ne kadar verdiniz?

- Verdiğim mühim bir yekün teşkîl etmez. Üçyüz deve ile beşyüz koyun.

- O hâlde sen ondan daha cömertsin.

- Hayır, o genç benden daha cömerttir. Çünkü o, koyunlarının tamamını verdi. Ben ise malımın çok az bir kısmını verdim. Bir fakîrin yarım ekmeğinin tamamını

misâfirine vermesi mi mühimdir, yoksa zenginin bir sürüden bir deveyi misâfirine ikrâm etmesi mi? Tabiî ki, elinde olanın tamamını vermek daha büyük cömertliktir.

* * * Sultân Mahmûd zamanında, ihtiyar biri hastalanmıştı. Doktora gitti. Doktor kendisine 500 dirhem (yaklaşık 1750 gr.) bal yemesini tavsiye etti.

İhtiyarın bal alacak parası yoktu. Ne yapayım diye düşünürken, oradan Sultânın geçmekte olduğunu gördü. Yanına varıp hâlini arz etti. Sultân Mahmûd vezîrine; - Derhal bu ihtiyara yirmibeş kilo bal veriniz, diye emir verdi.

Vezîri hemen atılıp dedi ki:

- Efendim, yanlış anlaşılmasın, ihtiyar beşyüz dirhem istemişti.

Bunun üzerine pâdişâh dedi ki:

- Ben ne istediğini iyi duydum. O kendine göre en azını istedi. Ben de bana göre en azını veriyorum.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11284

Yetim çocukların duâsı

Ablalarım, ağabeylerim! Bizim komşumuz bize büyük bir ikrâmda bulundu. Yemeğini yiyip de ona iyilik etmemek mürüvvetsizlik olur.

Evliyânın büyüklerinden biri hacca gitmişti. Hacda başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlattı:

"Haccı bitirip, dönmek üzere olduğumuz bir zamanda, bir ara Mescid-i Harâm'da uykum ağır bastı, kendimden geçtim. Rü'yâmda iki cihân sultânı Muhammed aleyhisselâmı gördüm. Bana buyurdu ki:

- Şam şehrine git! Filân mahallede, filân evde bizim bir dostumuz vardır. Bizim selâmımızı ona ulaştır!

Uyanınca arkadaşlarıma, "Benim Şam'da bir işim var, sizden ayrılmak zorundayım" diyerek kâfileden ayrıldım.

Hemen Şam'a gitmek üzere yola çıktım. Meşakkatli bir yolculuktan sonra, Şam'a vardım. Ta'rîf edilen evi bulup kapısını çaldım. İhtiyar bir adam çıkıp bana

sordu:

- Birisini mi arıyorsunuz evlâdım.

Hayırlı iş Ben de, “Mekke’den geliyorum. Resûlullahın size selâmını getirdim” deyip, gördüğüm rü’yâyı anlattım.

Adam, bu sevinçli habere epey ağladı.

Bu arada dayanamayıp sordum:

- Sen nasıl hayırlı bir iş yaptın ki, Peygamber efendimiz sana selâm gönderdi.

Adam önce anlatmak istemedi. Israr edince dayanamayıp anlatmaya başladı:

- Ben önceleri Müslüman değildim. Zerdüşt dîninden idim. Bizim inancımıza göre, erkek ve kız kardeş birbirleri ile evlendirilir. Benim bir kız ile bir erkek çocuğum vardı. İnancımız gereği bunları evlendirecektik. Düğün için hazırlıklar yapıldı. Birçok hayvan kesildi. Çeşit çeşit yemekler hazırlandı.

Nikâh hazırlığı içindeyken, kapımız çalındı. Kapıyı açtığımda, üç tane yetim çocuğu olan komşumuz karşımdaydı. Bu dul kadın, kimsesiz, fakîr bir Müslümandı. Bana, “Komşu bir ateş verir misin” dedi. Ben de verip gönderdim.

Aradan kısa bir zaman geçti. Aynı kadın tekrar gelip yine, “Komşu ateş verir misin” dedi. Yine verdim.

Bir müddet sonra tekrar gelmez mi? Kovacak oldum. Misâfirlerin yanında ayıp olacak diye, yine verip gönderdim. Fakat içime bir şüphe düştü. Acaba bir isteği, bir sıkıntısı mı vardı? Bana birşey mi söylemek istiyordu?

Misâfirlerden özür dileyip, dışarı çıktım. Evinin penceresinin altına gizlenip, içerdeki konuşmaları dinlemeye başladım. Bu arada yetimlerden birinin sesini duydum:

- Anneciğim, ne olur bir defa daha git, belki bu sefer yemeklerden bir parça verirler. Üç gündür yemek yemedik. Artık dayanamıyoruz.

Anneleri ise cevap veriyordu:

- Yavrularım. Üç defa gittim. Çeşit çeşit yemekler ortada gözümün önünde durduğu hâlde, “Şundan al da çocuklarına verirsin” demediler. Tekrar nasıl gideyim? Kapıdan kovulacak duruma geldim.

Yapılacak en büyük iyilik Bu hâli görünce içim sızladı. Hemen eve dönüp, her çeşit yemekten bol bol koyarak bir sofra hazırladım. Yanına bir miktar da para

koydum. Sofrayı gönderdikten sonra, pencerenin altına varıp, yine içeriyi dinlemeye başladım. Ne diyeceklerini merak ediyordum. Neş'e ve sevinç içinde yemekleri yediler. Sonra en küçüklerinin sesini duydum:

- Ablalarım, ağabeylerim! Bizim komşumuz bize büyük bir ikrâmda bulundu. Yemeğini yiyip de ona iyilik etmemek mürüvvetsizlik olur.

Diğeri sordu:

- Peki ona nasıl bir iyilik yapabiliriz ki?

- Nasıl olacak, ona yapılacak en büyük iyilik, Müslüman olmakla şereflenmesi için duâ etmektir.

Sonra hep beraber el kaldırıp şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî, komşumuz bize çeşit çeşit yemekler ikrâm etti. Sen de ona Müslüman olma ni'metini ikrâm eyle!

Daha duâları bitmeden, benim kalbim açıldı. Kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldum.

Bilemiyorum, belki de bunun için Resûlullah bana selâm gönderdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11285

Edeb böyle olur

"Bir sultânın yanında, hizmetçinin gösterdiği edebe bak! Bir de makâmların en yükseği, her şeyin yaratıcısı cenâb-ı Hakkın huzûrunda yapılan edebsizliklere bak! Bu ne cür'ettir?"

Birgün İslâm âlimlerinin büyüklerinden Ali Dekkak hazretlerine sordular:

- Efendim, namazda edeb nasıl olmalıdır?

Ali Dekkak hazretleri buyurdu ki:

- Allahü teâlânın huzûrundaki edeb, Ayaz adındaki bir kimsenin Sultân Mahmûd-i Gaznevî'nin huzûrunda gösterdiği edebden az olmamalıdır.

- Ayaz'ın Sultâna karşı edebi nasıldır, anlatır mısınız?

Ali Dekkak hazretleri şöyle anlattı:

"Bu genç, Sultânın huzûrunda bulunurken, âniden ayakkabısının ucunu kımıldattı. Sultân, Ayaz'ın bu hâline şaştı. Çünkü bugüne kadar huzûrunda, gâyet ciddî durur, hiçbir tarafını oynatmazdı. Ayaz'ın bir ma'zereti olduğunu tahmîn ederek, huzûrundan çıktıktan sonra, birisini takip için arkasından gönderdi.

Edepsizliğinin sebebi Kendisini takip eden kimse, Ayaz'ın bir kenara çekilip, ayakkabısını çıkardığını gördü. Sonra ayakkabısını ters çevirdi. İçinden bir akrep çıkmaz mı? Ayaz, öfkeli bir şekilde kendi kendine seslendi:

- Bugün, bana Sultânın huzûrunda edebimi bozdurdun. Bugüne kadar böyle bir edebsizlik yapmamıştım.

Takip eden kimse hemen Sultâna çıkıp, durumu bildirdi. Sultân, Ayaz'ı yanına çağırıp sordu:

- Ey Ayaz, bugün niçin huzûrumda edebsizlik yaptın? Neden ayağını oynattın?

- Efendim elimde olmadan oldu. Özür dilerim. Kabahat işlemek hizmetçilerin işindendir. Affetmek ise, sultânların şânındandır.

- Akrep hikâyeniz bize ulaştı.

- Mâdemki size ulaştı, hâdiseyi baştan anlatayım. Efendim, ben sizin sayısız iyiliğinize kavuşmuş biriyim. Sizin bunca iyiliğiniz karşısında nasıl edebsizlik yapabilirim? Huzûrunuzda iken, akrep yedi defa ayağımı soktu, dayandım. Ayağımı oynatmadım. Sekizincide artık tâkatım kalmamıştı... Bunun için ayağımın ucunu, belki acım biraz hafifler diye oynattım."

Bu menkıbeyi anlattıktan sonra, Ali Dekkak hazretleri şöyle buyurdu:

- Ey kardeşim, dikkat et! Bir sultânın yanında kölenin, hizmetçinin gösterdiği edebe bak! Bir de makâmların en yükseği, her şeyin yaratıcısı cenâb-ı Hakkın huzûrunda yapılan edebsizliklere bak! Bu ne cür'ettir?

* * * Harbin birinde Hz. Ali'nin ayağına bir ok saplandı. Ok, kemiğe girdiği için çıkarılamadı. Sonra doktor çağırdılar. Doktor dedi ki:

- Bu oku çıkartabilirim. Fakat, çok ağrı yapacağı için tahammül edilemez. Onun için bayıltmam lâzım.

Bunun üzerine Hz. Ali şöyle cevap verdi:

- Bayıltmana lüzûm yok. Biraz bekleyin, namaz vakti girince ben namaza duracağım. O zaman ayağımdaki oku çıkartırsınız.

Dediği gibi yaptılar. Namaza durunca, ayağından oku çıkardılar. Hiçbir şeyi hissetmedi. İşte büyüklerimiz böyle namaz kılarlardı.

* * * Bursa fethedilmeden önce, gizlice Müslüman olmuş birisi vardı. Rum olan eski bir dostu buna sordu:

- Sen niçin ecdâdının dînini bırakıp da, Müslüman oldun?

- Bir aralık yanımda Müslüman bir esir vardı. Birgün baktım ki kapatıldığı yerde ba'zı hareketler yapıyor. Sonra yaptığı hareketlerin namaz olduğunu öğrendim. Bu esir bana, "Namaz kılmama mâni olmazsan her vakit için sana bir altın vereceğim" dedi. Her namaz için bir altın alıyordum. Daha sonra altını artırdığım hâlde yine veriyordu. Namaz için hiçbir fedâkârlıktan kaçınmıyordu. Bu hâlini, bu gayretini görünce, onun bu hareketlerine hayran kalıp, kendisini serbest bıraktım. O da ellerini kaldırıp, "Yâ Rabbî bunu Müslüman olmakla şereflendir" diye duâ etti. O anda bana bir hâl oldu ve Kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldum.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11286

Borç ve sıkıntı duâsı

"Her kim bu duâyı namazlardan sonra, özellikle Cum'a namazından sonra okursa, Allahü teâlâ onu muhafaza eder. Ona ummadığı yerlerden rızıklar verir. Borcunu kolay öder."

Ebû Abdullah el-Kureşî hazretleri; on ikinci asırda yaşamış büyük velîlerdendir. Hz. Hasan'ın soyundandır.

Endülüs'te dünyaya gelen Ebû Abdullah el-Kureşî hazretleri, küçük yaşından îtibâren ilim tahsîline başladı. Memleketinin âlimlerinden tahsîl gördü ve velîlerin sohbetlerinde bulunup tasavvuf yolunda ilerledi. Fıkıh, tefsîr, hadîs gibi ilimlerde yüksek âlim, tasavvuf yolunda ise, üstün bir velî oldu.

İnsanlara İslâm dîninin emir ve yasaklarını anlatarak, onların dünya ve âhırette saâdete kavuşmalarına vesîle olan Ebû Abdullah el-Kureşî hazretleri, birçok âlim ve velî yetiştirdi. Güzel ahlâkı, güleryüz ve hoş sohbetleriyle insanların gönüllerini fethetti. Herkes onun yüksek bir velî olduğunu kabûl edip, uzaktan yakından gelerek sohbetlerinden istifâde ettiler.

Şu duâyı devamlı oku!

Ebû Abdullah el-Kureşî hazretleri, duâsı makbûl bir zât idi. Mısır'da bulunduğu sırada büyük bir kıtlık olmuştu. Bunun üzerine Mısır'dan ayrılıp Kudüs'e gitti. Filistin'deki Halîlürrahmân denilen yerdeki İbrâhim aleyhisselâmın makâmını ziyâret etti. Ziyâret sırasında İbrâhim aleyhisselâmın makâmı yanında uyuya kaldı. Rü'yâsında İbrâhim aleyhisselâm tarafından karşılandı. Ebû Abdullah el-Kureşî, İbrâhim aleyhisselâma; "Ey Halîlullah! Mısır'da büyük bir kıtlık var. Duâ buyurunuz" diye arzetti. Hz. İbrâhim de kıtlığın kalkması için duâ etti. Ebû Abdullah el-Kureşî daha sonra uyanıp Kudüs'e döndü. Çok geçmeden kıtlığın kalktığı haberini öğrendi.

Abdullah Kureşî buyurdu ki:

Bir gün hocam Ebü'r-Rabî bana, "Sana bitmek tükenmek bilmeyen bir hazîne öğreteyim mi?" dedi. Ben de, "Evet" deyince, Ebü'r-Rabî bana, "Şu duâyı devamlı oku" dedi...

Okumamı istediği duâ şöyle idi: "Yâ Allah, yâ Vâhid, yâ Mûcid, yâ Cevâd, yâ Bâsit, yâ Kerîm, yâ Vehhâb, yâ ze't-Tavl, yâ Ganî, yâ Mugnî, yâ Fettâh, yâ Rezzâk, yâ Alîm, yâ Hayy, yâ Kayyûm, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ Bedîassemâvâti vel-ard, yâ ze'l-celâli vel ikrâm... Yâ Hannân, yâ Mennân infehnî minke bi nafhati hayrin tugnînî bihâ ammen sivâk... in testeftihû fekâd câekümü'l-feth... İnnâ fetehnâ leke fethan mübînâ... Nasrun minellahi ve fethun karîb... Allahümme yâ Ganî, yâ Hamîd, yâ Mubdi', yâ Muîd, yâ Vedûd, yâ ze'l-arşil Mecîd, yâ Fe'âlen limâ yürîd, ikfini bihelâlike an harâmike ve agninî bi fadlike ammen sivâke vahfaznî bimâ hafizte bihizzikr... Vensurnî bimâ nasarte bihirrusül... inneke alâ külli şey'in kadîr..."

Sonra bana, "Her kim bu duâyı namazlardan sonra, özellikle Cum'a namazından sonra okursa, Allahü teâlâ onu her türlü kötülükten muhafaza eder. Düşmanlarına karşı muzaffer kılar, ona ummadığı yerlerden rızıklar verir, geçimini kolaylaştırır. Borcu dağlar kadar büyük ve kabarık olsa dahî, Allahü teâlânın lutfu, keremi ve inâyeti ile öder" dedi.

Kendisi şöyle anlatır:

Bir gün Abdullah el-Muâvirî'ye gittim. Bana, "Ey şerîf! Başın darda kaldığı zaman, yapacak olduğun bir duâ öğreteyim mi?" diye sordu. Ben de "Evet" dedim. Bunun üzerine şu duâyı öğretti: "Yâ Vâhid, yâ Ehad, yâ Vâcid, yâ Cevâd, İnfehnâ minke bi nefh<ati hayrin inneke alâ külli şey'in kadîr..."

Başım darda kalmadı...

Abdullah el-Muâvirî bu duâyı bana öğretmek için okuduktan sonra, başım hiç darda kalmadı, rızkım çoğaldı. Duâda, maksadın hâsıl olması için, duâ eden kimsenin i'tikâdının düzgün olması, namazını muntazam kılması ve dînin emir ve yasaklarına elinden geldiği kadar uyması şarttır.

İlim ehline son derece saygılı olan Ebû Abdullah el-Kureşî hazretleri, halk arasında hikmetli sözleriyle, onların kalblerine şifâ akıttı. İnsanlar onun hikmetli sözleriyle ilim ve ihlâs sahibi oldular.

Sohbetlerinde Allahü teâlânın velî kullarına karşı edebli olmayı ve kusûr etmemeyi tavsiye ederdi. Bir defasında buyurdu ki:

Evliyâya dil uzatan, onlara karşı edeb dışı harekette bulunan ve onları inkâr eden kimse, en kötü hâl üzere ölür.

Tasavvufta, tevbeden sonra ilk emredilen, kötü arkadaşları terketmesi, maksattan uzaklaştıracak şeylerden uzak durmasıdır.

Verâ ya'nî şüphelilerden kaçmak, amellerin, ibâdetlerin esâsı, temelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11287

Koyunu çoban yerse!

"Sürüdeki koyunu, kurt değil çoban yerse; fakîrlerin, feryâdı göklere yükselirken, kimse bunlara kulak vermezse; kişinin menfaati, devletin menfaatinin üstüne çıkarsa işte o zaman felâket başlar."

Devletlerin, milletlerin yıkılıp yok olmasının önemli bir sebebi de, rüşvetin, haksızlığın, adam kayırmanın yaygınlaşmış olmasıdır. Nitekim, asırlarca sarsılmadan yaşamış Osmanlı Devleti'nin yıkılış sebeplerinden birisi de son asırlarda rüşvetin, adam kayırmanın başgöstermesidir. Çünkü eskiden îmân kuvvetli olduğundan devlet, herşeyin üzerinde tutuluyordu.

İnsanlar neme gerek derse...

İnsanlar, devletini korumak için canlarını fedâ edebiliyorlardı. Daha sonra, dış güçlerin te'sîri ile îmân zayıflayıp, İslâm ahlâkından uzaklaşılınca, kişinin menfaati

devletin, toplumun menfaatinden öne çıktı. Böylece devlet sarsılıp, kısa zamanda parçalanıp, yıkıldı. Osmanlıyı Osmanlı yapan, adâlet, güzel ahlâk ve ilim olduğu gibi, yıkan da, adâletsizlik ve güzel ahlâktan ve ilimden uzaklaşma olmuştur.

Kânûnî Sultân Süleymân Hân, İstanbul Beşiktaş'ta medfûn olan, evliyânın büyüklerinden Yahyâ Efendi hazretlerine sağlığında sordu:

- Osmanlı devleti böyle devam edecek mi, yoksa yıkılacak mı? Yıkılacaksa sebebi ne olacak?

Yahyâ Efendi şöyle cevap verdi:

- Zulüm, haksızlık, rüşvet, adam kayırma, her tarafa yayılır; duyanlar, işitenler buna mâni olmaya çalışmaz, neme gerek derse; sürüdeki koyunu, kurt değil çoban yerse; fakîrlerin, muhtaçların feryâdı göklere yükselirken, kimse bunlara kulak vermezse; kişinin menfaati, devletin menfaatinin üstüne çıkarsa işte o zaman felâket başlar. Devlete itâat kalmaz, asayiş bozulur, devletin yıkılması, yok olması mukadder olur.

Yahyâ efendinin sözleri aynen yerini buldu. Netîcede, altı asırlık devlet yıkıldı, yok oldu.

Rüşvet alan görevli, devletine ihânet etmiş, nâmûs ve haysiyet sahibi vatandaşlara zulüm yapmış olur. Zulüm ise büyük sugünâhtır.

Fertlerin ve cemiyetlerin selâmetine muhâlif olan şeyler, harâmdır. Böyle günâh olan şeyleri yapmak harâm ç ve oldugibi, bunlara râzı olmak veya yardım etmek de câiz değildir.

Dînine, malına, canına zarar gelmesinden korkan kimsenin ğu rvermesi câizdir. Dînini, malını ve canını, zâlimlerin zulmünden korumak için ve hakkını kurtarmak için birşey vermek üşvet rolmaz. Fakat alana yine günâh olur.

Farzları yapabilmek ve harâmlardan kurtulabilmek için verilen mal da rüşvet olmaz. rüşvet Bunları almak günâh olur. Bu işleri yaptıktan sonra, istemeden verilen hediye, rüşvet olmaz. Kötülük ve zulüm yapılması için vermek ve almak harâmdır.

Ba'zan da şöyle oluyor: Görevli hiçbir şey istemeden, elinden gelen bütün gayretini gösteriyor. Hattâ yapması gerekenden fazlasını yapıyor. İnsan ister istemez böyle gayretli kimseler için memnun oluyor. Böyle kimseler için, iş bittikten sonra onlara hediye vermenin dinen mahzûru yoktur.

Birbirinizi seviniz!

Çünkü, bir kimse, helâl mülkü olan malından hediye verse, istenmeden verilen bu hediyeyi kabûl etmek sünnettir. Hadîs-i şerîfte, (Hediyeleşiniz, birbirinizi seviniz!) buyuruldu. Hediye muhabbeti, sevgiyi artırır. Rüşvet olacak korkusuyla dînimizin güzel bir hâli olan hediyeleşmeyi de ihmâl etmemelidir. Hediye kabûl etmenin tevekküle de mâni' olmadığı, kıymetli kitaplarda yazılıdır.

Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, Hz. Ömer'e hediye gönderdi. Kabûl etmedi. Peygamber efendimiz geri göndermesinin sebebini sordu. Hz. Ömer, "İnsan için hayırlı olan, kimseden birşey almamaktır" buyurdunuz deyince, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- İsteyip de almak için demiştim. İstemeden verilen şey, Allahü teâlânın gönderdiği rızıktır. Onu alınız!

Hz. Ömer de bunun üzerine buyurdu ki:

- Allahü teâlâya yemîn ederim ki, kimseden birşey istemiyeceğim ve istemeden verileni alacağım.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11288

Kusûrsuz insan olmaz

Cenâb-ı Hak, kendisine karşı isyân edenlerden tevbe edenleri affederken, Müslüman bir kimsenin affedici olmaması, kin gütmesi nefsin arzûlarından kurtulamadığının alâmetidir.

Hatâsız, kusûrsuz insan olmaz. Kusûrsuz eş arayan, eşsiz kalır. Bunun için karı-koca birbirlerine karşı müsâmaha, anlayış göstermelidir. Her iki taraf da hakkına râzı olmalı, hakkı olmayan şeyi talep etmemelidir. Kadın kadınlığını, erkek de erkekliğini bilip, cenâb-ı Hakkın verdiği göreve râzı olursa sıkıntı kalmaz.

Kusûrları bağışlamak, affedici olmak Allahü teâlânın emri olup, dînî bir vazîfedir. Cenâb-ı Hak, kendisine karşı isyân edenleri tevbeye çağırıp, netîcede onları affederken, Müslüman bir kimsenin bundan ayrı bir yol takip etmesi, affedici olmaması, kin gütmesi nefsin arzûlarından kurtulamadığının alâmetidir.

Hatâları büyütmemeli Evde yemek, temizlik ve çocukların bakımı gibi işlerde görülen ufak tefek hatâları büyütmemelidir. Kötü bir huyuna takılıp, diğer birçok

iyi huylarını düşünmemek insafsızlık olur. Nitekim, Peygamber efendimiz, (Erkek, hoşlanmadığı bir huyundan dolayı hanımına kızmasın, hanımının hoşlandığı huyları da olur) buyurmaktadır.

Birgün Peygamber aleyhisselâm, kızı Hz. Fâtıma'nın evine gelmişlerdi. Hz. Ali'yi evde bulamayınca sordu:

- Amcamın oğlu nerededir?

Hz. Fâtıma şöyle cevap verdi:

- Babacığım, aramızda küçük birşey olmuştu da, evden çıkıp gitti.

Resûl-i ekrem efendimiz, Hz. Ali'yi aramaya çıktı. Yolda rastladağı Hz. Sehl'e sordu:

- Ali'yi gördün mü?

Hz. Sehl de arayıp, mescidde olduğunu haber verdi.

Resûlullah Hz. Ali'nin yanına geldi. Hz. Ali; toprağın üzerine yatmış, hırkası omuzundan düşmüş, vücudu toz-toprak içinde kalmıştı... Resûl-i ekrem bir taraftan toprakları silkeliyor, bir taraftan da:

- Kum, ya ebe't-türâb! [kalk, ey toprak babası] diyordu.

Fahr-i kâinât efendimiz, küçük bir kırgınlığa bile râzı olamazdı. Hz. Ali'yi alıp evine götürdü. Hemen aralarını düzelterek yuvanın saâdetini sağladı. Hz. Ali kendisine "Ebe'ttürâb" denilmesinden çok hoşlanırdı. Çünkü bu lakab ona Allah Resûlünün verdiği ma'nevî bir taltîf idi.

Âişe vâlidemizin, Peygamber efendimizle arasında bir olay geçmişti. Hz. Ebû Bekir'i aralarında hakem ta'yîn ettiler. Peygamber efendimiz, Hz. Âişe'ye hitâben buyurdu ki:

- Sen mi önce konuşacaksın, yoksa ben mi konuşayım?

Hz. Âişe vâlidemiz dedi ki:

- Önce sen konuş, elbette doğru konuşursun, değil mi?

Hz. Ebû Bekir de, kızının bu şekilde konuşmasına öfkelenip, ona bir tokat attı. Sonra da, kızına hitâben buyurdu ki:

- Resûl-i ekrem hakîkatten başka ne söyler?

Tokattan canı yanan Hz. Âişe vâlidemiz, korkusundan Peygamber efendimizin arkasına sığındı. Bu defa da Resûlullah efendimiz, Hz. Ebû Bekir'e hitâben

buyurdu ki:

- Biz, seni hakem olarak çağırmıştık.

Ara bulmalıdır Cenâb-ı Hak bu husûsu şöyle emretmektedir:

“Eğer karı ile kocanın aralarının açılmasından endîşeye düşerseniz, o vakit kendilerine erkeğin âilesinden bir hakem, kadının âilesinden bir hakem gönderin. Bunlar, barıştırmak isterlerse, Allah, aralarında onları uyuşmaya muvaffak kılar.”

Hz. Ömer bir şahsı, geçimsiz bir âilenin arasını düzeltmeye hakem ta’yîn etti. Adam geri gelerek, onların aralarını düzeltemediğini söyledi. Hz. Ömer, adamı azarlayarak buyurdu ki:

- Allahü teâlâ Kur’ân-ı kerîmde, (Eğer hakemler barıştırmak isterlerse, Allah, aralarında onları barıştırmaya muvaffak kılar) buyurduğu hâlde, sen, “Aralarını bulamadım” diyorsun. Derhal onların aralarını düzelt gel!

O kimse, bu defa işe daha ciddî ve samîmî bir şekilde başlayıp, aralarını buldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11289

Hüküm netîceye göredir

Kendisi ile iyi geçinen, başkası ile iyi geçinemez. Kendini beğenen, başkasını beğenemez. Başkası ile iyi geçinebilmek için, kişinin kendisi ile iyi geçinmemesi lâzımdır.

Kibirli insan, başkasını beğenmeyen; ucb sâhibi insan, kendini beğenendir. Kibirli insan, uçurumun kenarındadır. Her an uçuruma yuvarlanabilir. “Benim dediğim olacak” diyen nefsinin dediğini istiyor demektir.

“Benim” dememeli, “Bizim” demelidir.

Bir mü’mini sevindiren 10 yıl i’tikâf yapmış gibi sevâba kavuşur.

Önem sırası Dînimiz, ehemmi mühimme, yan’î çok önemliyi az önemliye tercîh etmeyi emreder. Bunu herkes bilir. Fakat önemliyi, önemsizi herkes ayırt edemez. Bu da ihlâs ve kâbiliyet işidir. Meselâ, Cemâ’atle namaza giderken boğulan insanı gören, cemâ’ati bırakıp bu insanı kurtarır, ya’nî ehemmi mühimme tercîh eder. Ma’nevî buhrândaki insan da boğulmak üzere olan kimse gibidir.

Nefsinin her dediğini yapanın ma'bûdu, kendisidir. Allaha, Peygambere itâat eden, kendinin ma'bûdu olmaktan kurtulur.

Yaptığını Allah rızâsı için yapan kimseden zarar gelmez. Hayırlı insanlardan şer olmaz.

İhlâslı olan, kimseye zarar vermez. Her kaptan içindeki sızar. İhlâs kabından kötülük sızmaz. İhlâs, bardak kadar şeffaf; kaynak su kadar saf ve temiz demektir.

Eshâb-ı kirâmdan biri Peygamber Efendimize, "İyi insan kimdir" diye sordu. Buyurdu ki: "Herkesin hâl ve hatırını soran, herkesle iyi geçinendir."

Abdülhakîm-i Arvâsî hazretleri de, son vasıyetinde, "Herkesle iyi geçinin" buyurmuştur.

Kendisi ile iyi geçinen, başkası ile iyi geçinemez. Kendini beğenen, başkasını beğenemez. Başkası ile iyi geçinebilmek için, kişinin kendisi ile iyi geçinmemesi lâzımdır.

Kime rastlarsak duâ isteyelim. Bu, susuz insanın su istemesi gibidir. Kibirli, gururlu kimse, başkasından duâ isteyemez.

Dünyada her şey, her lezzet geçicidir. Dünyada, lezzeti hiç bitmeyen şeyler de var. Meselâ; namaz kılmak, Kur'ân-ı kerîm okumak bunlardandır. Az da olsa her gün Kur'ân-ı kerîm okumalıdır. Kur'ân-ı kerîmin ma'nevî tarafı yanında, bir de maddî (bio enerji) tarafının, çok büyük faydası vardır.

Fıkıh ilmi ile çok uğraşmalıdır. Fıkıh ile uğraşan sıkıntıdan kurtulur. Fıkıh ilmi kalbin şifâsıdır. Fıkıh, Kur'ân-ı kerîmin tefsîridir.

Ma'nevî lezzetlerle dünya küçülür. Bu lezzetler arttıkça, dünya daha da küçülür. Maksadı sadece dünya olanın, dünyası arttıkça ma'neviyatı küçülür. Dünyası daha da arttıkça, insanlar robot gibi olur.

Bir ülkede ma'neviyat yok olunca, herkes birbiri ile kavgalı olur. Herkes birbiriyle uğraşır. Bununla da kalmaz, Yaratanına kafa tutmaya başlar. Sineğin güneşe kafa tutması gibi.

Allahü teâlâ birini azîz ederse, kimse onu zelîl edemez. İbâdette, cömertlikte, izzet vardır. Vermekte izzet, almakta zillet vardır.

İdârecilikte faydalı olmak iki şarta bağlıdır: Adâlet ve merhamet. Sırf adâletle iş gören zelîl olur. İşlenen suçlara hemen cezâ verilseydi, dünyada birşey kalmazdı. Adâlet, ilim ve ahlâk zirvedeyken Osmanlı zirvedeydi. Adâlet, ilim ve ahlâk

çökmeye başlayınca, Osmanlı çöktü. Aydın ile dindârı okullarda böldüler. M. Reşid Paşa geldi, din adamı ve dünya adamı diye ikiye ayırdı insanları. “Din adamı din dersi okusun, dünya adamı fen dersi okusun” dedi. Ortaya aydın-dindâr çatışması çıktı.

Bir kulun endeksi, istikameti, ölüm ve sonrasına ise, ne iş yaparsa yapsın, hayırlı olur. Ölüm ve sonrası değil ise, ne iş yaparsa yapsın, sonu kötü olur...

Böyle iyilik olur mu?

Hangi ni’metin hakkını ödeyebiliriz? Merhamet, doktorun hastasına acıması gibidir. Doktor, hastası acı da çekse, neşteri vurup onu kurtarır. Bir annenin, babanın şefkati de, onun merhameti gibi olmalıdır. Sabahları merhamet edip onu namaza kaldırmamak, ona yapılan en büyük kötülük olur. Kendi eli ile, onu Cehenneme atmak olur. Çocuğa böyle merhamet olur mu? Bu merhamet gibi görünen şey, merhametsizliktir.

Yapılan işin netîcesi önemlidir. Her zaman iyi niyet kurtarmaz. Ameliyata giden çocuğa, annesi acıdığı için, doktorlardan gizli yemek yedirirse, onun ölümüne sebep olabilir. Ben iyi niyetle yapmıştım, kastım yoktu demesi ma’zeret olmaz. Çünkü, hüküm netîceye göre verilir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11290

Evlilikte asâletin önemi

Araştırmadan, incelemeden sokakta ayak üstü verilen evlilik kararı, kısa zaman sonra yine sokakta bitmeye mahkûmdur.

Evlilikte aranılacak özelliklerin başında, dindar olup olmadığı, dînimizin emirlerine uyup uymadığı gelir. Bundan sonra da diğer özellikler gelir. Bu özelliklerin biri de kadının soyudur. Güzel ahlâk, neseb yolu ile devam eder. Bu sebeple iyi bir âileden kız almalıdır. Güzel ahlâk sahibi kadın, her türlü şartlarda kocasına sâdık kalır. Dînine bağlı olur.

Dînine bağlı kimse ise, bütün iyi huyları kendinde toplamış kimse demektir. Nitekim hadîs-i şerîfte, (Kadını güzelliği için alma! Güzelliği onu helâke

sürükleyebilir. Malı için de alma, malı onu azdırabilir. Dindar olanla evlen!) buyuruldu.

Gübrelikte biten gül Kötü huy ve iffetsizlik ile adı çıkıp, kendini ve kocasını dillere düşüren kadından kaçınmalıdır. (Gübrelikte biten gülleri koklamayınız!) hadîs-i şerîfi, sütü bozuk, ahlâksızlarla evlenmeyi yasak etmektedir. Araştırmadan, incelemeden sokakta ayak üstü verilen evlilik kararı, kısa zaman sonra yine sokakta bitmeye mahkûmdur.

İyi soydan gelmenin, hayvanlarda bile önemi büyüktür. Yük beygiri ile yarış atının arasındaki fark, ırk asâleti bakımındandır. Hâl böyle olunca, kurulacak yuvaya asil olmayan kadın huzur getiremez. Çocuklarına İslâm terbiyesi veremez. Çocuklarına ne biliyorsa onu öğretecektir. Bir kabın içinde ne varsa dışına o sızar. Asil olmayan kadın, yılışık gülüşleriyle nâmûsuna zarar verir, kocasını sinir hastası eder ve yuvaya geçimsizlik getirir.

Asâlet olmayınca, verilen terbiyenin de fazla te'sîri olmaz. Bakırı ne kadar silip parlatsanız, üç gün sonra gene kararmaya başlar. Sun'î parlaklık kısa bir zaman devam edebilir. Altın hiçbir zaman pas tutmaz. Silmezseniz bile parlaklığını yine muhafaza eder. Şu hâdise, asâletin ne kadar önemli olduğunu açık bir şekilde göstermektedir:

Firavun'un kâhinleri, saltanatını yıkacak çocuğun dünyaya geldiğini kendisine haber verdiler. Firavun, ölmemek, saltanatını koruyabilmek için öldürmek sevdâsına kapıldı. O sene dünyaya gelen erkek çocukları, kılıçtan geçirtmeye başladı. Cellâtlar; sokak sokak, ev ev dolaşıp yeni doğmuş çocuk olup olmadığını araştırıyorlardı. Bulduklarını da hemen orada öldürüyorlardı.

İşte böyle bir ortamda, kadının biri, doğum sancıları başlayınca, dağa çıkıp mağarada çocuğunu dünyaya getirdi. Çocuğunu orada bırakarak evine döndü.

Bu çocuğu, cenâb-ı Hakkın emriyle Cebrâil aleyhisselâm besleyip büyüttü.

Bu kadın, asil bir âileye mensup değildi. Soysuz bir âileye mensup idi. Bu çocuğun adı, Mûsâ idi. Sâmira kabîlesine mensup bulunduğu için, kendisine Sâmirî lakabı verilmiştir. Asâlet olmayınca, Cebrâil aleyhisselâmın verdiği gıdaya ihânet etti. Mûsâ aleyhisselâmın kavmini, altından buzağıya taptıran kimse, bu çocuk oldu.

Cebrâil aleyhisselâmın elinde büyüdüğü hâlde, Mûsâ aleyhisselâma karşı gelerek, Allaha isyân etti.

Asâlet olmayınca Firavun'un bu vahşet zamanında soylu, asil bir âileye mensup bir çocuk daha doğmuştu. Bunun adı da Mûsâ idi. Cenâb-ı Hak, onu, Firavun'un sarayında ve kucağında büyüttürdü. Hz. Mûsâ'nın annesi, kalbine gelen bir ilhâmla, oğlunu bir sandık içine koyarak Nil'in akıntısına bıraktı. Nil'in kıyısında yapılmış sarayının balkonunda, karısı Âsiye ile birlikte oturmakta bulunan Firavun, nehirden gelmekte olan sandığı yakalatıp açtırdı.

İçinden çıkan küçücük çocuğu öldürtmek için emir verdiyse de, Âsiye buna mâni olarak, "Benim için Onu öldürme!.. Olur ki, bize faydası dokunur, yâhut onu evlât ediniriz" dedi.

Netîce itibâriyle Firavun'un büyüttüğü Mûsâ, Peygamber oldu ve Firavun'un saltanatını yıktı. Bir şâir, asâlet olmayınca terbiyenin te'sîr etmiyeceğini dile getirirken demiştir ki:

Fe Mûsâ'llezî Rabbâhü Cibrilü kâfiru, Ve Mûsâ'llezî Rabbâhü Fir'avnü mürselu.

Ya'nî: "Asâlet olmadığı için, Cebrâil aleyhisselâmın büyüttüğü Mûsâ kâfir oldu ve asîl bir soya sahip olduğu için Firavun'un beslediği Mûsâ ise Peygamber oldu."

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11291

Perdenin arkasını görebilmek

Dış görünüşe aldanıp da yanlış karar vermekten sakınmalıdır. Çünkü evlilik hayatına başladıktan sonra, geri dönmek zordur ve kötü huylu kimsenin, bundan sonra düzeltilmesi de kolay değildir.

Evlenmek, yuva kurmak, insanın hayatını değiştiren, ömrün dönüm noktasını meydana getiren bir olaydır. Yanlış bir tercih, insanın dünyasını karartır. Hattâ insanın âhıretine de te'sîr ederek, sonsuz azâba sebep olabilir.

Dış görünüşe aldanıp da yanlış karar vermekten sakınmalıdır. Çünkü evlilik hayatına başladıktan sonra, geri dönmek zordur ve kötü huylu kimsenin, bundan sonra düzeltilmesi de kolay değildir.

İyi bir başlangıç olur Aradığımız ana vasıflar ile birlikte diğer vasıfların çoğu karşı tarafta var ise, karar vermek için yeterli sayılabilir. Lüzûmundan fazla ince eleyip sık dokuyan, kendine bir türlü aday beğenemiyen, kolay kolay evlenemez.

Müstakbel eşler birbirinde aradıkları vasıfları bulurlarsa, bu, sonraki devreler için iyi bir başlangıç teşkil eder. Bulunması zarûrî lâzım olan vasıflar yoksa, "Ben seviyorum" diyen gençlerin, bu yolda şuursuzca hareketlerle anne ve babalarını üzmeleri çok yanlıştır. Anababalar da, aranılan vasıflar var ise, sebepsiz yere, meselâ maddî menfaatler yüzünden gençlerin evlenmesine mâni olmamalıdır.

Dört dörtlük bir eş bulmak zor, hattâ imkânsızdır. Unutmamalı ki, kusûrsuz dost arayan dostsuz kalır; noksansız eş arayan da eşsiz kalır. Dört dörtlük eşler ancak filmlerde olur.

Eşlerin birbirlerini tanımalarının birçok yolu vardır. Bugün çok kimse flört yolunu tercih etmektedir. Flört; kız ve erkeğin arkadaşlık kurmasıdır. Gerçekte evlenecek gençlerin böyle bir arkadaşlığa aslâ ihtiyaçları yoktur. Dînen de câiz olmayan bu arkadaşlığın, üstelik birçok mahzûrları da vardır.

Flörtte bir tuzak vardır. Bu arkadaşlıkta, çok defa kız, erkek tarafından kandırıldıktan sonra terkedilir. Bu arkadaşlık, gençlerde gâfilce tecrübelere yol açar. Bu tecrübelerin çoğu, kötü bir mâcerayla sonuçlanır. Ateşe atılanın yanacağını bilmesi başka, tecrübe için kendini ateşe atması başkadır.

Flört, akıl-mantık hislerini altüst eder. Bu işin en mühim özelliği de, sık sık arkadaş değiştirmektir. Kızı kandırıp terkeden erkek hâin, kandırılan kız da maskara durumuna düşer.

Bu işte çok defa, iffet elden gider. Nâmûslu Müslüman bir kız için bundan büyük felâket olamaz. Flörtle meydana gelen tahrîk, gençleri huzursuz, rahatsız ve saldırgan hâle getirir.

Flört, birçok gençleri serseri, müsrif ve perişan hâle sokar. Gençler arasında aşağılık kompleksi, kıskançlık, kin, nefret, karamsarlık, düşmanlık, anarşi ve çeşitli rûhî bunalımlar doğurur. Hattâ intihârlara sebep olur.

Flört, zamanla tenhâda buluşmaya sevkeder. Sonunda, birçok gencin başı belâya girer. Önce kızı zorlar, arzûsuna kavuşunca da kızı ayıplar, düşük karakterli diye ona hakâret eder. Genelde bu hissî eğlencelerden sonra hep soğukluk olur. Genç erkek, kokladığı çiçekten hemen doyar, sonra başka renkte bir çiçek arar. Artık gördüğü bu sahne onu avutmaz. Çünkü ondaki esrar, onu çeken câzibe, bağ ve düğümler çözülmüştür. O artık başka bir câzibe, daha esrarlı bir düğüm ister, başka eğlenceleri kovalar. Bu durum evlendikten sonra da devam eder.

Sevgi kör eder Bekârken çok kimseyle görüşen, çok kimseyle eğlenen erkek ve kızda, evlendikten sonra da çok kimseyle görüşme arzûsu devam eder. Bir kişiye bağlı kalmak, zamanla onu sıkmaya başlar, değişiklik arayışına girer. Bunun sonucu olarak, her gün gazetelerde boy boy resimlerini gördüğümüz cinâyetler meydana gelir. Bugün yüzlerce âile bu yüzden perişan olmaktadır. Bir kısmı hapishanede, bir kısmı da kendini mezarda bulmaktadır. Bir anlık gaflet, değişiklik arzûsu, kişilerin hem dünyasını, hem de âhıretlerini karartmaktadır.

Çok gence belki bunlar ma'nâsız gelir. Çünkü birisine gönlünü kaptıran gence verilecek nasîhat, deli saçması kabûl edilir. Onun için Peygamber efendimiz, (Sevgi insanı sağır ve kör eder) buyurmuştur. Sağıra ne anlatsanız duymaz. Görmeyen bir kimseye ne bâriz olayları gösterseniz görmez. Bu bakımdan ileri görüşlü, tecrübeli sâlih ana-babanın tavsiyelerine de mutlaka uymalıdır! Ana-baba, oğlunun veya kızının evleneceği kişiye, evlâtlarının gözü ile bakmaz. Acı tecrübelerin verdiği firâsetle bakar. Ana-baba sadece görünüşe değil, perdenin arkasına da bakar. Perde gerçeği görmeye mâni olur. İnsanı yanıltır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11292

Mevlid Kandili

Bu geceye, Peygamber efendimizin doğum zamanı ma'nâsına Mevlid Gecesi adı verildi. Bu gece, Kadir Gecesinden sonra en kıymetli gecedir.

Bu akşam Mevlid Kandilidir. Âlemlerin sultânı sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın doğduğu gecedir. Resûlullah efendimiz, hicretten 53 sene evvel Rebî'ul-evvel ayının onikinci Pazartesi gecesi sabaha karşı, Mekke'nin Hâşimoğulları mahallesinde, Safâ tepesi yakınında bir evde doğdu. Bu gün, mîlâdî 571 yılına ve Nisan ayının yirmisine rastlamaktadır.

Bu geceye, Peygamber efendimizin doğum zamanı ma'nâsına Mevlid Gecesi adı verildi. Bu gece, Kadir Gecesinden sonra en kıymetli gecedir. Mevlid Gecesinde Resûlullah efendimiz doğduğu için sevinenler affolunur. Bu gece, Peygamber efendimizin doğduğu sırada görülen hâlleri, mu'cizeleri okumak, dinlemek, öğrenmek çok sevâbdır.

Her Peygamberin ümmeti, kendi Peygamberinin doğum zamanını bayram yapmıştır. Müslümanlar da Muhammed aleyhisselâmın doğum zamanını bayram yaptılar. Dünyanın dört bir tarafındaki Müslümanlar, her sene bu geceyi Mevlid Kandili olarak kutlamaktadır. Her yerde Mevlid kasîdeleri okunarak, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem hatırlanmaktadır.

Sevindiğini göstermeli İslâm âlimlerinden İmâm-ı Celâlüddîn Kettânî buyurdu ki:

"Mevlid günü ve gecesi mübecceldir, ya'nî şerefi, kıymeti çoktur. Kendisine tâbi olanlar için kurtuluş vesîlesi olan Resûlullah efendimizin doğumu için sevinmek, Cehennem azâbının azalmasına sebep olur. Bu geceye hürmet etmek, sevinmek, bütün senenin bereketli olmasına sebep olur. Mevlid gününün fazîleti Cum'a günü gibidir. Cum'a günü, Cehennem azâbının durdurulduğu hadîs-i şerîf ile bildirilmiştir. Bunun gibi, Mevlid gününde de azâb yapılmaz. Mevlid geceleri sevindiğini göstermeli, çok sadaka vermeli, da'vet olunan ziyâfetlere gitmelidir."

Ayrıca bu gece kazâ namazları kılmalı, Kur'ân-ı kerîm okumalı, duâ, tevbe etmeli, hayır hasenat yapmalı, Müslümanları sevindirmeli, bunların sevâblarını ölülere de göndermelidir. Bu gecelere saygı göstermelidir. Saygı göstermek günâh işlememekle olur.

Hz. Ebû Bekir, "Resûlullah efendimizin doğumuna dâir yazılanların okunması için bir dirhem harcayan, Cennette bana arkadaş olur" buyurmuştur.

Hz. Ömer, "Resûlullah efendimizin doğum zamanına kıymet veren, İslâma kıymet vermiştir" buyurdu.

Hz. Osman, "Peygamber efendimizin Mevlid-i şerîfi için bir dirhem harcayan, sanki Bedir ve Huneyn gazâlarına iştirak etmiş gibi sevâb kazanır" buyurdu.

Hz. Ali, "Resûlullah efendimizin doğum zamanına kıymet verip, Mevlid-i şerîf okunmasına sebep olan, dünyadan îmânla gider" buyurdu.

Azâbım hafifliyor Hâfız bin Cezerî hazretleri buyurdu ki:

Ebû Leheb, rü'yâda görülüp ne hâlde olduğu sorulunca, "Kabir azâbı çekiyorum. Ancak her sene Rebî'ul-evvel ayının onikinci gecesi azâbım hafifliyor. İki parmağım arasından çıkan serin suyu emerek ferâhlıyorum. Bu gece Resûlullah dünyaya gelince, Süveybe ismindeki câriyem bana müjdelemişti. Ben de sevincimden onu azâd etmiş ve ona süt annelik yapmasını emretmiştim. Bunun için azâbım hafifliyor" dedi.

Âyet-i kerîme ile kötülenmiş olan Ebû Leheb gibi azgın bir kâfirin azâbı hafifleyince, o yüce Peygamberin ümmetinden olan bir mü'min, bu gece sevinir ve fakîrleri sevindirirse, böylece Peygamberine (sallallahü aleyhi ve sellem) olan sevgisini gösterirse, Allahü teâlâ ihsân ederek onu Cennetine sokar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11293

Mevlidin faydaları

Resûlullah efendimize hürmet, dînimizin emridir. Mevlid zamanı bu sevinci göstermek, neş'elenmek, Resûlullaha en güzel ta'zîm ve hürmet olup, Allahü teâlâya şükür ifâdesidir.

İmâm-ı Celâlüddîn Abdurrahmân bin Abdülmelik Kettânî buyurdu ki: Harâm ve bid'at karıştırmadan mevlid okutmak, mevlid dinlemek çok faydalıdır. Bu faydalardan ba'zıları şunlardır:

1- Mevlid için toplanmak, Resûlullah efendimizin dünyayı teşrîf etmeleri sebebiyle sürûr ve sevincin ifâdesidir. Bu sevinç, çok kıymetlidir. Hadîs-i şerîfte, (Kişi sevdiğiyle beraberdir) buyuruldu.

2- Resûlullah efendimiz, doğduğu zamana kendileri de kıymet verir, Allahü teâlânın, kendilerini yaratıp var etmesi ni'metine şükrederlerdi. Resûlullah efendimiz, bugüne kıymet vermelerinin ifâdesi olarak oruç tutarlardı. Nitekim, Resûlullah efendimize pazartesi gününde tutulan oruç hakkında sorulunca şöyle buyurdu:

(O gün doğdum. [Kur'ân-ı kerîm] O gün bana indirildi.)

Bu günde oruç tutmak, fakîrleri doyurmak, ziyâfet vermek, bir yere toplanmak, Peygamber efendimize salâtü selâm okumak, hayâtlarını ve yüksek ahlâklarını dinlemek sevâbdır.

3- Resûlullah efendimizin doğumu sebebiyle sevinmek, Allahü teâlânın emridir. Nitekim Enbiyâ sûresi 107. âyet-i kerîmesinde meâlen; (Ey Habîbim! Biz seni ancak rahmet için gönderdik) buyuruldu.

4- Mevlid okunması sebebiyle Resûlullah efendimize salât ve selâm okunur. Peygamber efendimiz buyurdu ki: (Her kim günde yüz defa salevât-ı şerîfe okursa,

kıyâmet gününde güneşin sıcaklığından kurtulup, Arş'ın gölgesi altında benimle beraber olur. Ve her kim benim için bir salevât-ı şerîfe getirirse, rahmet melekleri onun günâhlarının affolması için duâ ve istigfâr ederler.)

5- Mevlid kasîdelerinde; Peygamber efendimizin nûru, dünyayı teşrîfleri (doğumu), mu'cizeleri, mübârek hayâtı ve başka kıymetli hâlleri anlatılmaktadır. Bunlar ise, bir Müslümanın bilmesi îcâbeden husûslardır. Mevlid kitapları bunları öğrenmeye vesîle olmaktadır.

6- Resûlullah efendimiz, asr-ı saâdetlerinde zât-ı âlîlerini şiirle medheden şâirleri mükâfâtlandırırlardı. Resûlullah efendimiz bundan râzı olunca, şemâil-i şerîflerini, güzel ahlâkını, mu'cizelerini, mübârek hayâtını yazanlardan, okuyanlardan elbette râzı olurlar. Çünkü bunların hepsinden maksat, Peygamber efendimizin rızâsını ve sevgisini kazanarak Ona yakın olmaya çalışmaktır.

7- Resûlullah efendimizin şemâil-i şerîflerini, mu'cizelerini, irhâsâtını (Peygamberliği bildirilmeden önce, kendisinden meydana gelen hârikulâde hâlleri) bilmek, bunları dinlemek ve okumak, Resûlullaha olan îmânı ve muhabbeti kuvvetlendirir. Çünkü insan yaratılış ve huyu i'tibâriyle güzel ve iyi şeyleri sever. Resûlullah efendimizin güzel ahlâkından ve şemâil-i şerîflerinden daha güzel ve üstün bir ahlâk elbette yoktur. Resûlullahı çok sevmek; kâmil bir îmânla Ona inanmak emredilmiştir. Mevlid-i şerîf, bu emrin de yerine getirilmesine sebep olmaktadır.

8- Resûlullah efendimize ta'zîm ve hürmet, dînimizin emridir. Mevlid zamanı bu sevinci göstermek, ziyâfetler vermek, bir yere toplanmak, fakîrlere ikrâm etmek, sevinip neş'elenmek, Resûlullaha en güzel ta'zîm ve hürmet olup, Allahü teâlâya şükür ifâdesidir.

9- Mevlid toplantılarını; bütün İslâm âlimleri, Müslümanlar güzel görmüş, her yerde, mevlid-i şerîf toplantıları yapılmıştır. Mevlid-i şerîf okumak ve bu sebeple toplanmak çok kıymetlidir. Nitekim İbni Mes'ûd'un rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Müslümanların güzel gördüğü şey, Allahü teâlâ indinde de güzel; onların çirkin gördükleri, Allahü teâlâ indinde de çirkindir.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11294

Bütün alâmetler tutuyordu

“Ey Kureyşliler! Bana kulak verin! Gördüğünüz bu çocuk, işte o Peygamberdir! İsmi maşrıktan mağribe kadar yayılacak ve sizi kılıçla yola getirecektir! Nübüvvet, İsrâiloğullarından gitti artık!”

Peygamberimizin dünyayı teşrîf etmelerinden sonra Yahûdîlerde telâş ve üzüntü müşâhede ediliyordu. Hattâ âhir zaman Peygamberinin geleceğini ve ismini Tevrâtta okuyor, âlimlerinden dinliyor, kâhinlerden haber alıyor ve doğumun vukuuna dâir emâreleri gözlüyorlardı.

Beklenen yıldız doğmuştu. Acaba dünyaya gelen bebekte öbür işâretler de var mıydı?

Evet onlar da vardı. Gelen haberlerde çocuğun, nûr yüzlü, sünnet olmuş ve göbeği kesik olacağı bildiriliyor; bir bulutun gelerek kendisini götüreceği ve üç gün halka gösterilmeyeceği ilâve ediliyordu...

Yahûdî âlimleri dediler ki:

- Tevratın yazdıkları doğru çıktı.

“Bana kulak verin!”

Bir Mûsevî ise çocuğu görmek istedi. Hâne-i saâdete geldi. Bebeğin gözlerine bakar bakmaz, adam kendini kaybetti. Aklı başına gelip yerden doğrulurken, hazır bulunan Kureyşlilerin alaylı alaylı güldüklerini görünce, öfke ile bağırdı:

- Ey Kureyş mensupları! Ey Kureyşliler! Tevrat hakkı için söylüyorum; bana kulak verin! Gördüğünüz bu çocuk, işte o Peygamberdir! İsmi maşrıktan mağribe kadar yayılacak ve sizi kılıçla yola getirecektir! Nübüvvet, İsrâiloğullarından gitti artık!

Yine aynı günlerde bir sabahın erken vaktinde, bir tepede, bir grup Yahûdînin feryâd ve figânına şâhit olunuyordu. Görenler şaşkındı:

- Hayrola, ne oldu, ne var böyle kendinizi paralıyorsunuz?

- Ah, aah!.. Beklenen gün geldi; kızıl yıldız göründü. Bu yıldız ne zaman doğsa bir Peygamber dünyaya gelir. Demek ki Muhammed doğdu. Daha ne olsun? Peygamberlik bizden gitti.

Soranlar gülüşerek yanlarından ayrıldılar. Mûsevîlerin ağızlarını bıçak açmıyordu. Bir Yahûdî, yolda Abdülmuttalib'i gördü:

- Ey Kureyş reisi, çocuğa ne isim verdiniz?

- Muhammed...

"Öyle mi?.. Demek öyle" diyerek mırıldandı... Peygamber olduğuna dâir üç delil bir araya gelmişti: Kızıl yıldızın doğması, isminin Muhammed konması ve üçüncüsü de asil bir âileden olması.

Aynı günlerde Medîne sokaklarında da bir Yahûdî saçını başını yoluyordu. Evet, O sultân doğdu...

Putlar yüzüstü düştü Doğduğu gece, yeryüzündeki bütün putlar yüzüstü yere düştü.

Şam'da bin seneden bu yana akmayan Sâve nehrinin kuru yatağı su ile doldu, taştı.

İran'da ateşperestlerin İstahrâbâd şehrindeki tapınağında, on asırdır devamlı yanan ocağın ateşi söndü.

Ocağın söndüğü gece İran hükümdârı Kisrâ'nın eşsiz güzellikteki sarayının ondört kulesi yıkıldı.

Doğduğu gece, Kisrâ'nın sarayının kulelerinden başka, Dicle kıyısındaki nefis köşkü de sular altında kalıp çöktü; tâmir ettirdi, yine sulara battı ve Kisrâ, canını zor kurtardı.

Zamanın ileri gelenleri garip garip rü'yâlar gördüler.

En namlı kâhinler, bu rü'yâları; Şam'ın, Irak'ın, İran'ın, Dicle'nin, Fırat'ın İslâmın mülkü olacağı şeklinde yorumlar yaptı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11295

Müjde, ey Halime!

"Ey Halime; Mekke'ye git! Oraya gidersen kazancın çok yüksek olacak; bir nûru evlât edineceksin. Ey Halime; ben seni şeytandan ve düşmandan korumakla vazîfeliyim."

Peygamber efendimizin doğduğu tarihlerde görülmemiş bir kuraklık ve bu kuraklıkla gelen kıtlık vardı. Midelere günlerce bir şey girmediği zamanlar oluyordu. Anneler, çocuklarını doyuramıyordu. Ağaçlar dahî kupkuru idi.

İşte böyle bir kıtlık zamanında, Züveyb oğullarından Halime ismindeki hanım, bir çocuk dünyaya getirdi. Ama kadıncağız bitkindi. Doğum rahatsızlığı ve açlık, kolunu kanadını kırmış ve günlerdir aç idi.

Halime, bir gece, sahrada bitkinlikten uyuyakaldı. Gökyüzünde ışıl ışıl yıldızlar kaynaşırken, o, başını koyduğu kumlarda bir rü'yâ gördü:

"Bir adam, önce kendisine buz gibi bir su veriyor ve sonra soruyor:

- Beni tanıdın mı?

- Hayır!

- Ben, senin sıkıntılı zamanlarda ettiğin hamd ve şükürüm. Ey Halime, Mekke'ye git! Oraya gidersen kazancın çok yüksek olacak, bir nûru evlât edineceksin.

Bunları söyledikten sonra, rızkının bolluğu, sütünün çokluğu için duâ etti."

İnsanlar perişandı Uyandığında karnında bir tokluk ve hâlinde bir dinçlik hissetti. Ancak; kabîle mensuplarının, açlıktan çıkardığı iniltiler, insanı perişan ediyordu.

Çelimsiz bir merkep, sütü çekilmiş bir deve ile bir miktar koyun ve keçileri, Halime'lerin bütün servetlerini meydana getiriyordu.

Benî Sa'd aşîretinin çocuk emziren hanımları, ilkbahar ve sonbaharda Mekke'ye inerler; her kadın bir bebek alır, ona süt annelik eder, terbiye ve yetişmeleri ile meşgûl olur; Bâdiyenin güzel suları ve kekik kokan yayla havasında serpilip gürbüzleşen çocuklar, birkaç sene geçince ailelerine geri verilir ve karşılığında bol kazanç elde ederlerdi.

Bu, öteden beri sürüp gelen bir âdetti. Böylece hâli vakti yerinde olan âileler, çocuklarını Mekke'nin bunaltıcı havasından kurtararak, daha iyi bir iklimde ve mürebbiyeler nezâretinde büyütürlerdi...

O günlerde kabîlenin genç hanımları, sütannelik yapacakları bebeği bulmak üzere Mekke'ye doğru yola çıkma hazırlığında. Kâfileye katılan Halime ve kocası, yanlarına çocukları ile merkep ve deveyi de aldılar.

Kervan, kona-göçe şehre doğru ilerlerken, gâibten bir ses geliyor:

- Ey Benî Sa'd kadınları, çabuk olun! Çabuk olun ki, Mekke'de doğan eşsiz çocuğu göresiniz!

Arkadaşlarına yetişemedi Bu sözleri duyan Benî Sa'd'ın genç hanımları daha hızlandılar. Halime, merkebin üstünde, önünde Damra. Hayvan açlıktan zor yürüyor. Bitkin ve mecâlsiz. Hâris, hanımını uyarıyor:

- Gayret, daha çabuk Halime! Kervanın şehre varmasına bir şey kalmadı; bizse hâlâ buradayız. Öbür kadınlar eşrâftan çocukları alacaklar. Korkarım eli boş döneceğiz. Sonra müteessir olursun.

Halime hâtun, ne kadar uğraştıysa da arkadaşlarına yetişemedi.

O, böyle yolları aşmak için didinirken, sağından solundan sesler geliyor. Yine meçhûl, yine ümit veren yeni haberler taşıyan sesler:

- Müjdeler sana Halime! O nûru emzirme saâdeti senin olacak!..

Kervan, arayı açmış! Halime'ler çok geride. Bir dağın eteğinden geçiyorlar. Sarp dağ yarığından upuzun boylu biri, Halime'ye görünüyor. Elinde bir mızrak var. Halime ürküntülü. Adam elini merkebin üstüne koyarak konuşuyor:

- Ey Halime; Hak teâlâ sana müjdeler yolladı. Ben seni şeytandan ve düşmandan korumakla vazîfeliyim...

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11296

Üzüntüsü sevince dönüştü

Halime hâtunun bütün dünyası değişti. Sanki dünyada değil, âhırette, âhıret ni'metleri içinde yaşıyordu. Bunun için bütün gayretiyle Ona annelik yapmak için gayret gösteriyordu.

Halime hâtun, emzirecek çocuk bulmak üzere, kocası ile beraber Mekke'ye gitmek üzere yola çıktı. Yolda akşam olduğundan, Mekke'ye üç kilometre kadar mesâfede olan bir handa geceyi geçirdiler.

Yorgun yolcular, erkenden yataklarda. Halime hâtun, yine bir rü'yâ görüyor: Başucunda yeşil bir ağaç. Dalları ile onu gölgeliyor. Ağacın ortasından ikinci bir ağaç uzuyor. Bol meyveli bir hurma bu. Benî Sa'd kızları Halime'nin etrafında

pervâne olmuş dönüyor ve bir taraftan da tatlı tebessümlerle ona iltifatlar yağdırıyorlar:

- Sen, bizim melîkemizsin, sultânımızsın.

İkinci ağaçtan bir hurma tanesi yanına düşer. Hurmayı alıp yiyen Halime, ondaki lezzeti, efendimizi emzirinceye kadar, damağında duymaya devam edecektir.

Rü'yâyı kimseye açmaz. Belli ki bir şeyler olacak, bir şeyler yaşanacak. Meçhûl sesler, yalnız onun gözüne görünen insanlar, tadı uyanıkken de devam eden rü'yâlar!.. Bu sebeple rü'yâsını kimseye açıklamaz; herşeyi seyrine bırakır.

"Bir yeğeniniz oldu"

Ertesi sabah bir pazartesi. Yine yola koyuldular. Az sonra, Mekke, kerpiç evleri ile yavaş yavaş ufuktan yükselmeye başladı.

Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, dünyaya gelince, kendilerini ilk bir hafta kadar anneleri; dört aya yakın da Ebû Leheb'in câriyesi Süveybe hâtun, oğlu Meshur'la birlikte emzirdi.

Ebû Leheb, Peygamber efendimizin amcası. Süveybe, doğum vuku bulunca, hemen efendisine koşarak, "Bir yeğeniniz oldu" diye müjde verdi.

İleride amansız bir İslâm düşmanı kesilecek olan Ebû Leheb, çok sevindi. Sadece akrabâlık sebebiyle de olsa, Habîbullahın dünyayı teşrîfine sevinmesi, onun, Cehennemde pazartesi günleri azâbının hafiflemesine yol açacak ve yeğeninin doğum gününde, parmaklarının arasından akan suyu emerek sükûnet bulacaktır.

Ebû Leheb keyifli. Bir yeğeni olmuş; sülâlesi bir kişi daha kazanmıştır. Bu keyifle Süveybe'yi azâd etti. Süveybe, artık hür bir kadın. Sütannelerinden Süveybe hâtun, sevgili Peygamberimizin âlemlere rahmet oluşundan ilk istifâde eden insanlardan biri. Daha önce Hz. Hamza'yı, sonradan da Ebû Seleme'yi emziren şanslı kadın.

Ancak O mübârek çocuk, hep Mekke'de kalamaz. Âdet gereği, Onun da, gelen sütannelerden biri ile anlaşılarak yaylalara gönderilmesi lâzımdır.

Abdülmuttalib, Kureyş'in emîri olsun da, torununu bunaltıcı Mekke sıcağında büyütsün. O nârin yavru, bu iklime nasıl dayanır; kendisi nasıl tahammül ederdi? Nitekim asil insanlar diyârı Benî Sa'd'dan çocuk arayan hanımlar da gelmemiş miydi?

Muhammed aleyhisselâmı, hemen bütün hanımlara teklîf ettiler; ama babasının hayatta olmadığını anlayınca, “Hem babası yok, hem malı; anne ile dede ne verebilir ki” diye düşündüklerinden, iki cihân Sultânını kabûl eden olmadı. Herkes, babası zengin çocuk peşinde... Herkes, babadan ücret bekliyor... Hâlbuki O yetimin ücretinin madde ile ifâdesi mümkün değil. Onun mükâfâtını Allahü teâlâ, ihsân edecektir.

Bütün dünyası değişti Halime ve kocası, yorgun hâlde Mekke’ye gelebildiler. Üstelik Damra da hasta. Hattâ hayatından ümidi kesmek üzereler. Fakat Mekke’ye vardıklarında, yavru gözlerini açar ve annesine gülümser. Halime hâtun, Damra’yı kocası ile kızı Şeyma’ya bırakarak, şöyle hâli vakti yerinde bir ailenin çocuğunu aramaya koyulur. Ama ne gezer? Arkadaşları, ne kadar zengin çocuğu varsa, alıp götürmüşler. Halime üzgün... Hattâ geldiğine, bu kadar meşakkati çektiğine çok pişmân...

Fakat yaratılanların en üstününün kendisini beklediğinden haberi yoktu. Resûlullahı alıp memleketine dönünce, Halime hâtunun bütün dünyası değişti. Sanki dünyada değil, âhırette, âhıret ni’metleri içinde yaşıyordu. Bunu kendisi de anlamıştı. Bunun için bütün gücüyle Ona annelik yapmak için gayret gösteriyordu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11297

Kâinâtın Efendisinin teşrîfi

Kocatepe Camii-AnkaraDoğuyu, batıyı gezdirin; ülkeleri dolaştırın! Onu bütün varlıklara gösterin! Tâ ki; insanlar, melekler, hayvanlar ve bütün canlılar Muhammed aleyhisselâmı tanısınlar ve öğrensinler!

Emekli din görevlisi AHMET CESUR beyin, Resûlullah efendimizin dünyayı teşrîfleri ile ilgili güzel yazısını aynen yayınlıyoruz:

Bizi insan ve Müslüman olarak yaratan, sayısız ni’metlerle donatan, keremi ve lutfu ile koruyan ve yaşatan Allahü teâlâya hamdolsun ki, sevgili Peygamberimizin doğum yıldönümüne tekrar ermiş bulunuyoruz.

Ma'lûm olduğu gibi, ümmeti olmakla şeref duyduğumuz, şanlı ismini anmakla huzur bulduğumuz, sevgisini gönlümüzde yaşatmakla gerçek insan, gerçek Müslüman olduğumuz Muhammed aleyhisselâm, Rebî-ul-evvel ayının onikinci gecesi dünyaya şeref vermiştir.

Mekke şehrinin mütevâzı bir evinde, mübârek annesi Âmine hâtun, lohusa yatağında ve seher vaktidir...

Bütün cihânın ezelden beri yolunu beklediği, hasretini çektiği Allahın en sevgili kulu ve son Peygamberi dünyaya şeref vermek üzeredir. Bu sırada Âmine hâtunun etrafında garip hâller ve esrarengiz olaylar cereyan etmektedir. Ahenkli şekiller, tatlı sesler, lâtif hitâblar, ışıklar, pırıltılar ve renkler duyulmakta ve görülmektedir.

Nûr içinde kaldı Bu esrarlı olayları Âmine hâtun şöyle anlatıyor:

Birden bir ışık infâkı, bir şimşek parlaması oldu. Yer ve gök nûr içinde kaldı. Doğudan batıya bütün istikametleri görüyordum. Gökten melekler saf saf inerek evimin etrafında dönüyorlardı.

Melekler ve hûrîler çevremde dolaşıyor, beni ve birbirlerini tebrîk ediyorlardı. Bu esnâda nûrânî bir bardak ile gâyet soğuk ve çok lezzetli bir şerbet verdiler ve içmemi söylediler.

Şerbeti içince, içimi bir huzur ve güven kapladı. Korku ve endişelerim silindi. O anda bir akkuş gelerek kanatları ile sırtımı sıvazladı. İşte o demde doğum meydana geldi. Göbeği kesilmiş ve sünnet edilmiş olarak yavrumu gördüm. Sonra hemen secdeye kapanarak ümmeti hakkında duâ etmeye başladı. Bu esnâda bir bulut inerek onu kuşattı. O sırada şöyle bir ses duydum:

- Doğuyu, batıyı gezdirin; denizleri, gökleri gösterin; ülkeleri dolaştırın! Onu bütün varlıklara gösterin! Tâ ki; insanlar, melekler, hayvanlar, kuşlar, böcekler ve bütün canlılar Muhammed aleyhisselâmı bilsinler, görsünler, tanısınlar ve öğrensinler!

Onun dünyayı teşrîf etmesiyle, ta'rîfi mümkün olmayan zulmet, karanlık, aydınlığa kavuştu. Beklenen son Peygamber gelmişti artık.

İşte biz Müslüman olarak, bu eşsiz hâdisenin, bu mutlu doğumun yıldönümünde Peygamber efendimize ta'zîmle salât ve selâmlarımızı sunuyoruz.

Cenâb-ı Hak, hepimizi dünya ve âhıretin efendisi ve bütün insanların her bakımdan en yükseği ve en iyisi olan, Muhammed Mustafa'ya "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi olmak saâdetiyle şereflendirsin.

Ona uymaya çalışmalı Çünkü cenâb-ı Hak, Ona tâbi olunmasını, Ona uyulmasını çok sever. Ona uymanın ufak bir zerresi, bütün dünya lezzetlerinden ve bütün âhıret ni'metlerinden daha üstündür. Hakîkî üstünlük, Onun sünnet-i seniyyesine tâbi olmaktır. İnsanlık şerefi ve meziyeti, Onun dînine uymaktır.

Ona tâbi olmak, ya'nî Ona uymak, Onun gittiği yolda yürümektir. Onun yolu, Kur'ân-ı kerîmin gösterdiği yoldur. Bu yola "Dîn-i İslâm" denir.

Ona uymak için, önce îmân etmek, sonra Müslümanlığı iyice öğrenmek, sonra farzları edâ edip harâmlardan kaçınmak, daha sonra, sünnetleri yapıp mekrûhlardan sakınmak lâzımdır. Bunlardan sonra, mubâhlarda da Ona uymaya çalışmalıdır.

Essalâtü vesselâm ey Allahın Habîbi, Essalâtü vesselâm ey gönüller tabîbi.

Muhammedin aşkına döner cümle felekler; Onun sevgisi ile hayat bulur yürekler.

Zâtı öyle mübârek, kadri öyle büyük ki, Huzurunda elpençe divan durur melekler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11298

Toplumlarda kadının yeri

Peygamberimiz, en iyi insan olmak için, hanıma karşı faydalı olmayı şart koşmuştur. Hadîs-i şerîfte, (Müslümanların en iyisi, en fâidelisi, hanımına karşı iyi ve fâideli olandır) buyurulmuştur.

Yunanlılarda kadın, çok hakâret görür, hattâ "Pislik" diye anılırdı. Bütün hürriyetlerden mahrûm olarak, herhangi birşey gibi alınıp satılırdı. Mîrâs hakkı yoktu. Kendi malını kullanma hakkına bile sahip değildi. Evlilikte hiçbir söz hakkına sahip değildi.

Romalılarda kadın, mülkiyet hakkına mâlik değildi. Kazandığı herşey, âile reisinin sayılırdı. Roma kânûnunda köle olarak kabûl edilirdi. Vatandaşlık hakkından mahrûmdu. Ona, herhangi bir ev eşyası gibi bakılırdı. Ev eşyası gibi alınıp satılırdı. Hamûrâbi kânûnunda ise kadın, hayvanlar sınıfından sayılırdı.

Hindlilerde kadın, çok vahim bir durumdaydı. Şöyle ki; kocası öldüğü zaman, kendisi de hemen öldürülür ve onunla aynı yerde yakılırdı.

Yahûdîlerin ba'zılarına göre kadın, hizmetçi sayılırdı. Babası tarafından satılırdı. Ayrıca bunlara göre kadın "la'netli" idi.

Hıristiyanlardaki durumu da diğerlerinden farksızdı. Kadının statüsünü belirlemek için 15. asırda yapılan bir toplantıda alınan karar aynen şöyleydi: "Kadın, sadece bir cisimdir. Ateşten kurtulabilecek bir rûha sahip değildir. Kadınlardan sadece Hz. Îsâ'nın annesi Hz. Meryem ateşten kurtulacaktır."

İslâmiyetten önce Arapların kadına bakışı da şöyle idi:

Kadının fikir beyân etme hakkı yoktu. Mîrâstan mahrûmdu. Zorla evlendirilirdi. Bir adam ölüp, geriye birkaç kadın bıraktığı zaman, onun en büyük oğlu, öz annesi hâriç, babasının öbür hanımlarıyla evlenebilirdi. Ba'zı kabîleler kızlarını diri diri gömerlerdi. Ba'zıları da câriyelerine, hizmetçilerine para kazanmak için zorla zinâ yaptırırlardı.

İslâm güneşi yayılınca İslâm güneşi yeryüzünü aydınlatınca, kadına eksiksiz bir şekilde bütün hakları verildi. İslâm dîni, kadını en yüksek dereceye çıkarmıştır. İslâmiyetin kadına verdiği kıymeti hiçbir din, hiçbir düşünce vermemiştir.

Dînimize göre kadın, çâresiz kalmadıkça çalışmaya bile mecbûr değildir. Çünkü, erkek akrabâsından, zengin olanlardan, en yakın bulunanı, kadına bakmaya mecbûrdur. Yakın akrabâsı yoksa veya fakîr iseler, (Beyt-ül-mâl) ya'nî devlet, her türlü ihtiyâçlarını vermeye mecbûrdur. O, çalışarak, didinerek para kazanmaya bile mecbûr değildir.

Bütün bunlara karşılık kadının, sadece İslâmiyeti, dînini, îmânını, farzları, ibâdetleri, harâmları öğrenmesi ve yerine getirmesi istenmiştir. Dünyada rahat ve mes'ûd olduğu gibi, onun Cennete gitmesi de çok kolaydır.

Nitekim, hadîs-i şerîfte, (Dört şeyi yapan, ya'nî kocasına hıyânet etmiyen, beş vakit namaz kılan, Ramazan-ı şerîfte oruç tutan ve yabancı erkeklere başı, saçı, kolları, bacakları açık olarak görünmeyen kadın Cennete gidecektir) buyuruldu.

Peygamber efendimiz, kadını aşağılayıcı durumdan kurtarıp, kadına yumuşak davranıp, ona iyilik etmeyi emir buyurmuştur.

Gerçek değerini kim verdi?

Resûl-i ekrem efendimizin hicretin onuncu yılı, son haccının hutbesindeki sözlerinden, son nasîhatlerinden biri, (Kadınlarınıza eziyet etmeyiniz! Onlar,

Allahü teâlânın sizlere emânetidir. Onlara yumuşak olunuz, iyilik ediniz) olmuştur.

Peygamberimiz, en iyi insan olmak için, hanıma karşı faydalı olmayı şart koşmuştur. Hadîs-i şerîfte, (Müslümanların en iyisi, en fâidelisi, zevcesine karşı iyi ve fâideli olandır) buyurulmuştur.

Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîfte, bizzat kadınların savunucusu olduğunu beyân ederek, (Bir erkek, hanımını döverse, Kıyâmette ben onun da'vâcısı olurum) buyurmuştur. Dînimiz, dünya işlerindeki kusûru için, dövmek şöyle dursun, acı, sert bile söylemeyi yasaklamıştır.

Bütün bunlar göz önüne alınırsa, kadına kimin değer verdiği, kimin değer vermediği açık bir şekilde görülür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11299

Çocuk sevgisi

Anne ve baba çocuklarını sevmekte adâlet ölçüsünü elden bırakmamalı, kalben bunu yapamasalar bile, hislerini belli etmemelidirler.

Resûl aleyhisselâm sabah namazından çıkınca, Medîne çocukları su dolu kaplarını önüne getirirler, mübârek parmağını içine sokmasını isterlerdi. Mevsim kış ve su soğuk olsa da, herbirinin kabına mübârek parmağını sokar, gönüllerini yapardı.

Bir küçük kız, Resûl aleyhisselâmın elini tutup, bir iş için götürseydi, birlikte gider, müşkülünü hâllederdi. Peygamber efendimiz çocuklarını, torunlarını ve diğer çocukları kucağına alır ve severdi.

Bir gün birisi, Peygamber efendimizi, torunu Hz. Hasan'ı severken görünce, dedi ki:

- Benim on oğlum var, şimdiye kadar onlardan hiçbirini öpmedim!

Resûl aleyhisselâm, onun yüzüne baktı ve şöyle buyurdu:

- Men, lâ yerham, lâ yurham! (Ya'nî "acımayana acınmaz!")

Çocuklarına, emri altında olanlara merhamet etmeyenler, kıyâmet günü, Allahü teâlânın merhametinden uzak kalacaklardır.

"Bunlara rahmet eyle!" Peygamber efendimiz bir defasında, dizinin birine torunu Hz. Hasan'ı, diğer dizine de Üsâme bin Zeyd'i oturttu, sonra onları kucaklayarak bağrına bastı ve şöyle buyurdu:

- Yâ Rabbî, bunlara rahmet et! Ben, bunlara acıyorum.

Kendi bedeninden bir parça olan evlâdı sevmek, bir kimse için bulunmaz bir saâdettir. Cennet kokularını andıran saçlarını kokladığı, onların cıvıltılarını dinleyerek geçirdiği dakikalar; insana edebî tasvirlere sığmayacak kadar, büyük bir haz verir.

Bir defasında da, Resûlullah efendimizin huzûruna bir Bedevî gelerek şöyle dedi:

- Siz çocuklarınızı öper misiniz?

Peygamber efendimiz; - Evet, buyurdular.

Bedevî dedi ki:

- Biz, çocukları öpmeyiz.

Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz buyurdular ki:

- Böyle nasıl söylüyorsun? Allah senin kalbinden merhameti kaldırmış.

Onları sevmek, okşamak ve acımak; Allahü teâlânın kalblere koymuş olduğu bir merhamet duygusunun eseridir. Kim bu duygudan mahrûm değilse, evlâdına karşı kayıtsız kalamaz.

Resûl-i ekrem efendimiz, bir gün kızı Hz. Fâtıma'nın oğullarından biri yanında olduğu hâlde, evden dışarı çıktı. Resûlullah şöyle buyurdu:

- Ey çocuklar, siz, Allahın yarattığı güzel kokularındansınız.

Anne ve baba çocuklarını sevmekte adâlet ölçüsünü elden bırakmamalı, kalben bunu yapamasalar bile, hislerini belli etmemelidirler. Onlara karşı sevgide, hattâ onları sevip okşamada dengeli hareket etmelidirler.

Çünkü, anne ve babanın ölçüsüz hareketi, çocuklar arasında kıskançlık hissini körükler ve onları birbirine düşman kılar. Kıskançlık sebebiyle, çocuklar arasında cinâyet sayılabilecek birçok üzücü hâdiseler meydana gelmektedir.

Babanın, çocuklarına karşı sevgi dolu olması, güleryüz göstermesi lâzımdır. Baba, ne devamlı asık suratlı durmalı, ne de çocukla fazla yüz göz olmalıdır. Baba, konuşmasının heybetini korumalıdır.

Çocuk alçak gönüllü olmalı Çocuğa, babasının malı ile övünmemesi tenbîh edilmelidir. Tevâzu sahibi ve kibar olması öğretilmelidir. Başkalarından birşey almanın zillet olduğu, veren elin alan elden üstünlüğü bildirilmelidir. Hasîsliğin çirkinliği öğretilmelidir. Başkalarının yanında edebli oturması, ayak ayak üstüne atmaması, lâubalî hareketlerden uzak durması telkîn edilmelidir.Fazla konuşmaktan, çocuğu men etmelidir!

Fazla konuşmanın hayâsızlığa yol açtığı, çenesi düşüklüğün kötülüğü belirtilmelidir. Çocuk nasıl olsa konuşmasını öğrenecektir. Maksat, ona, yerine göre susmasını, büyüklerin sözünü dinlemesini öğretmektir.

Doğru da olsa, çok yemîn etmesine müsâade etmemelidir. Herşeye yemîn, kötü bir alışkanlıktır. Büyüklere hürmet etmenin, yerini onlara vermenin ve herkesle iyi geçinmenin önemi anlatılmalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11300

Çocukla ilgili hükümler

“Bir Müslümanın evlâdı ibâdet edince, kazandığı sevâb kadar, babasına da verilir. Bir kimse, çocuğuna fısk, günah öğretirse, bu çocuk ne kadar günah işlerse, babasına da o kadar günah yazılır.”

Dînimize göre, kendisinin yapması haram olan şeyi çocuğa yaptıran kimse, haram işlemiş olur. Oğluna ipek elbise giydiren, altın takan ve içki içiren kimse, günah işlemiş olur. İyi iş yaptıran da sevâba girer. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Hoca çocuğa, Besmele okur, çocuk da söyleyince, Allahü teâlâ, çocuğun ve anasının ve babasının ve hocasının Cehenneme girmemesi için senet yazdırır.)

(Bir Müslümanın evlâdı ibâdet edince, kazandığı sevâb kadar, babasına da verilir. Bir kimse, çocuğuna fısk, günah öğretirse, bu çocuk ne kadar günah işlerse, babasına da o kadar günah yazılır.)

Bir kimse, bir çocuğa imâm olunca, cemâ'at sevâbı hâsıl olur.

Çocuğa gelen hediye Çocuğa gelen hediyeyi, çocuğa zarûrî lâzım değilse, yalnız fakir olan ana-babası yiyebilir. Başka fakirlere yediremezler. Ana-baba fakir değil, fakat kendilerinde bulunmayan birşey ise, yiyebilirler ve kıymetini çocuğa öderler.

Akıllı çocuk, alış-verişe ve zekât vermeye vekil yapılabilir. Çocuğun selâmına cevap vermek vâcib olur. Çocuğa selâm vermek câizdir.

Çocuğun Besmele ile kestiği yenir. Küçük kız, ana babasının izni ile mahrem olmayan emin kimse ile yolculuğa çıkabilir. Bâliga olmamış, gösterişli kız, kadın gibidir. Mahremsiz sefere çıkamaz. Erkek için oniki ve kız için dokuz yaşlarını doldurup da, bâlig olmamış çocuğa "Mürâhık" denir.

Zarûret hâlinde kadın, mürâhık olan, ya'nî bülûğa yaklaşmış, oniki yaşındaki erkek mahremi ile sefere gidebilir.

Baba, mükellef olmayan çocuğunun her malını, verilen hediyeleri piyasa fiyatına veya daha yüksek fiyatla kendine alabilir veya başkalarına satabilir, parasını çocuğa ve fakir ise, kendine de nafaka yapar. Fâsık ve isrâf eden baba, satamaz.

Küçük çocuk akıllı ise, ya'nî parayı başka şeyden ayırabiliyor ve aldatılarak elinden alınamıyor ise, buna zekât verilir. Böyle akıllı değilse, babasına veya çocuğa bakan kimseye vermek lâzım olur.

Babanın, çocuğu için, kendi malından da, çocuğun malından da kurban kesmesi vâcib değildir. Çocuk zengin de olsa, zekât vermesi farz değildir.

Çocuk, yedi yaşında akıllı olur. Oniki yaşında olan oğlan ve dokuz yaşında olan kız, bulûğa erdiğini söyleyince, kabûl edilir. Söylemezlerse, onbeş yaşını dolduran kız ve erkek, bulûğa ermiş kabûl edilir. Yedi ile onbeş arasında iken, akıllı çocuk denir. On yaşındaki çocukların yatakları da ayrılır.

Çocuğun yaptığı iyiliklerin sevâbı kendisinedir. Anasına, babasına, öğretmek ve yaptırmak sevâb olur.

Çocuk, birinin malına zarar verse, çocuğun malından ödenir. Malı yoksa, malı oluncaya kadar beklenir. Velîsi ödemeye mecbûr değildir.

Çocuğun başkasına hizmet etmesi, ancak velîsinin izni ile câiz olur.

Çocuğun malı

Velî, çocuğun malını kimseye hediye edemez. Birine hediye etmek isterse, önce bunun kıymeti kadar parayı ona hediye eder. O da, bu para ile çocuğun malını velîsinden satın alır. Bu para çocuğun olur. Velî, kendi parası ile, çocuğun kullanması için aldığı şeyleri, dilediğine hediye edebilir. Çocuğa aldığı eşyaları böyle alırsa, elbiseler küçüldüğünde, istediği şekilde babası başkasına verebilir. Çocuk malını anasına, babasına verse, bunların mülkü olmaz. Çocuk, âkıl ve bâlig olunca, dînen malını istediği gibi kullanmaya hak kazanır.

Evlâtlık yapılan çocuk, o kimsenin öz çocuğu olmaz. Mahremi, akrabâsı olmaz. Nafakası ona âit olmaz. Çocuk erkek ise, büyüdüğünde hanımına, kız ise, kendisine yabancı olur. Evlâtlıkları, o kimseye vâris olamazlar. Süt çocukları da, vâris olamazlar ise de, mahrem olurlar.

Müslümanlar, çocuklarını küçük yaşta, Kur'ân-ı kerîm hocasına göndermeli, Kur'ân-ı kerîm okumasını, namaz kılmasını, îmânın, İslâmın şartlarını, onlara muhakkak öğretmelidir.

Doğduktan sonra hemen ölen çocuk yıkanır ve namazı kılınır ve mîrâsçı olur ve mîrâsı kalır ve ismi konur. Cansız doğan çocuk, dört aylık değil ise, yıkanmaz ve namazı kılınmaz. Dört aylık olmuş ise, yıkanıp bir kefene sarılıp gömülür, namazı yine kılınmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11301

Siz iffetli olursanız..

"Siz iffetli olursanız, kadınlarınız da iffetli olur. Onun bunun karısını, kızını ayartan bizden değildir. Zinâ eden, aynı şeye.

Allahü teâlâ, kullarının dünyada felâkete, âhırette de şiddetli azâblara yakalanmamaları için, kadınların, kızların örtünmelerini emretti. Ne yazık ki, nefslerinin, şehvetlerinin esîri olan ba'zı kimseler, Allahü teâlânın emirlerine gericilik, kâfirlerin şaşkın, çılgın işlerine ilericilik diyorlar.

Fuhşun, kötü ahlâkın tek sebebi, tabii ki yalnız kadınlar değildir. Bu kötülükte, erkeklerin de rolü büyüktür.

Erkekler, iffetsiz ya'nî nâmussuz olursa, karıları, kızları da kötü yola düşebilir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Siz iffetli olursanız, kadınlarınız da iffetli olur.)

(Ey gençler, nâmusunuzu koruyun, zinâ etmeyin! İyi bilin ki, nâmusunu koruyana Cennet vardır.)

(Onun bunun karısını, kızını ayartan bizden değildir.)

(Zinâ eden, aynı şeye ma'rûz kalır.)

Çalma elin kapısını...

Atalarımız da, "Çalma elin kapısını, çalarlar kapını" ve "Eden bulur" demişlerdir.

Zararın neresinden dönülürse kârdır. "Allah artık beni affetmez" diyerek günahlara devam etmemelidir! Kur'ân-ı kerîmde meâlen buyuruldu ki:

(Ey günahı çok olan kullarım! Allahın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! Allah günahların hepsini affeder. O, sonsuz magfiret ve nihâyetsiz merhamet sâhibidir.)

Zinâdan sakınmada, dünyada ve âhırette pek çok faydalar vardır. Evlilikten, âileden beklenen faydalar, ancak zinâdan kaçmakla elde edilebilir.

Zinâdan kaçmakla, doğan çocukların kime ait olduğu bilinir, birçok cinâyetlerin önü alınmış olur.

Zinâdan kaçmakla, karı ve kocanın birbirine itimâdı olur, âilelerin nâmusu, ayaklar altında çiğnenmemiş olur. Ebedî hayatın saâdet ve kurtuluşu, bu kötülükten kaçmakla elde edilir.

Kıyâmet günü, güneşle dünya arasındaki mesâfe çok kısalacaktır. Halk, muhasebeleri sırasında korku ve sıkışıklıktan o kadar terleyecekler ki, vücutlarından çıkan terler, yeri çamur hâline getirecektir. İnsanlar günahı nisbetinde, ter içinde kalacaktır.

Cenâb-ı Hak, böyle sıkıntılı bir günde, ba'zı kimseleri himâye edecektir. Sıcaklığı ta'rife sığmayacak o gün, bir ağaç dalı bile, insana hayat bahşedecek kadar kıymet taşırken, Arş'ın gölgesinde bulunmanın ne büyük bir devlet olduğunu tasavvur etmelidir.

Yûnüs Emre hazretlerinin dörtlüğü ne hoş!

Mahşerde halk kala hayrân, Çok yürekler ola püryân, Arşın gölgesinde seyrân Edenlerden eyle bizi!

Arşın gölgesinde, cenâb-ı Hakkın himâyesinde olacak kimseleri, sevgili Peygamberimiz şöyle bildirmektedir:

Yedi sınıf insan (Yedi sınıf insan vardır. Allah onları, İlâhî himâyesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde himâyesine alacaktır. Onlar:

1- Âdil hükümdar, 2- Azîz ve celîl olan Allahın kulluğundan ayrılmadan, yetişip, gelişen genç, delikanlı, 3- Kalbi mescidlerde asılıp kalmışcasına cemâ'ate devamlı olan erkek, 4- Allah yolunda birbiriyle dost olan, bu gâye üzerinde toplanıp, bu uğurda ayrılan iki kimse, 5- Asil bir soy şerefine ve güzelliğe sahip bir kadın, zinâya çağırdığında, "Ben Allahtan korkarım" diyerek onun teklifini reddeden erkek, 6- Sağ eliyle verdiği bir sadakayı, sol eli bilmeyecek kadar gizleyen kimse, 7- Kimsenin bulunmadığı tenha bir yerde, Allahı zikredip, gözleri yaş döken kimse.)

Bunun için her Müslümanın hedefi, bu yedi sınıftan birine girmek olmalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11302

Seni ağlatan nedir?

"Komşu kadına, arkadaş hanımına şehvet ile bakmak, yabancı kadına bakmaktan on kat daha günahtır. Evli kadınlara bakmak, kızlara bakmaktan bin kat daha günahtır. Zinâ günahları da böyledir."

İsrâil oğullarından bir kimse vardı. Kötülüklerin içinde gezer ve hiçbir günahı işlemekten çekinmezdi.

Bir gün kendisine bir kadın gelmişti. Kendisinden yardım istiyordu. Bu kimse, eline fırsat geçtiğini düşünerek, muhtâç bulunduğu için yardım isteyen bu kadına, zinâ etmesine karşılık altmış altın vermeyi va'detti. Çâresiz kalan kadın, bu teklifi kabûl etti. Ona tecâvüz edeceği zaman, kadın titredi ve ağladı. Bunun üzerine adam kadına sordu:

- Seni ağlatan sebep nedir ey kadın?

- Bu kötülük, daha önce benim hiç yapmadığım bir iştir. Böyle büyük bir günahı işleyeceğimden dolayı korkudan ağlıyorum.

Kendine geldi Erkek böyle bir sözle karşılaşınca, utandı, neye uğradığını anlayamadı. Hemen kendine gelip, kadına dedi ki:

- Sen Allahın korkusundan böyle titriyorsun! Allahtan, daha çok benim korkmam gerekir. Haydi sen evine git, verdiğim para da senin olsun! Allaha andolsun ki, bundan sonra ona ebediyen âsî olmayacağım.

Bir daha haram işlemeyeceğine dâir, samimî bir şekilde cenâb-ı Hakka söz verdi...

Bu kimse, o gece vefât etti. Sabah olduğu zaman kapısının üzerinde şöyle yazılmış bulunuyordu:

"Hiç şüphesiz ki, cenâb-ı Hak bu kimseyi mükâfâtlandırdı."

Halk bu işe çok taaccüb etti. Çünkü onun yaşayışını biliyorlardı. Fakat başına gelen bu son hâdiseyi bilmiyorlardı.

Allahü teâlânın rızâsı ve Cennet, nefse güç gelen şeylerin arkasında gizlidir. Tahammülü zor olan ve insanı en fazla nefse mağlûb ettiren şey, şehvânî hislerdir. Bunlara karşı zafer kazanan, ebedî hayatın saâdetine erişir.

Resûlullah, Kureyş delikanlılarına şöyle hitâb etmişti:

"Ey Kureyş gençleri! Irzınızı zinâdan muhafaza ediniz, zinâ etmeyiniz! Haberdar olun! Kim ırzını muhafaza ederse, ona Cennet vardır."

Allahın Resûlü, ebedî hayat teminatını bu şekilde ifâde buyurmuştur.

İnsanlar, muvakkat dünya hayatının servet ve malını korumak için, birçok çârelere başvurmaktadır. Ne kadar uğraşsalar, dünya yine fânidir. Ebedî hayatın korunması ise, daha büyük ve ciddî bir dikkat ister.

Peygamber efendimiz, Mekke'yi fethettiği gün devesinin üzerinde şöyle duâ etmişti:

"Yâ Allah, hayat âhıret hayatıdır."

Bu ulvî hayatı kazanmak ise, Allahın rızâsına vesîle olan ibâdetlere koşmak ve günahlardan kaçmakla olur.

Bu sebeptendir ki, cenâb-ı Hak, "Zinâya yaklaşmayınız! Çünkü o, şüphesiz bir hayâsızlıktır, kötü bir yoldur" buyurmaktadır.

Cenâb-ı Hak, âhıret hayatında kurtulan ve umduğuna nâil olan mü'minleri sayarken, "Irzlarını koruyanlar" buyurarak felâh yoluna işâret etmiş bulunmaktadır.

Kim kendini korursa Peygamber efendimiz de bir hadîs-i şerîfinde, (Kim dilini, ırzını, nâmusunu korursa, o kimse Cennete girer) buyurdu.

Yine hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Komşu kadına, arkadaş hanımına şehvet ile bakmak, yabancı kadına bakmaktan on kat daha günahtır. Evli kadınlara bakmak, kızlara bakmaktan bin kat daha günahtır. Zinâ günahları da böyledir.)

(Avret yerini açana ve başkasının avret yerine bakana Allah la'net etsin!)

(Kadının yüzünden ve iki eli ayasından başka bütün bedeni avrettir.)

Zinânın cezâsı çok büyüktür. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Zinâ edenlerin yüzü Cehennemde ateşle yanar.)

(Zinâ fakirliğe yol açar.)

(Zinâ etmeyin, kadınlarınızın câzibesi, sevgisi gider, soğukluk başlar.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11303

"Aradığın vezir budur!"

"Hükümdarım, büyüklere affetmek yakışır. Bu kimse bir câhillik yaptı. Yanlışa yanlış ile cevap vermek uygun olmaz. Bu vezirlerin dediklerini yapmayı, doğrusu ben size yakıştıramam."

Her insanın, akıl danıştığı, istişâre ettiği kimseler vardır. Dînimiz istişâreye çok önem vermiştir. Danışılan kimselerin güvenilir, tecrübeli ve Allah rızâsı için yol gösteren, dünyalık menfaat gözetmeyen kimseler olması şarttır. Soran, Allah rızâsı için sorar, cevap veren de Allah rızâsı için cevap verirse, cevap ne olursa olsun, netîce iyi olur.

Danışılacak kimsenin önemi büyüktür. Bunun için her insanın, bilhassa mevki, makâm sâhibi kimselerin, çevresindekilere, yardımcılarına çok dikkat etmesi gerekir. İnsanın danışabileceği kimselerin, sağlam, güvenilir olması büyük bir

ni'mettir. Cenâb-ı Hakkın bir ihsânı, bir lutfudur. Nitekim, sevgili Peygamberimiz, bir hadîs-i şerîfinde, (Allahü teâlâ bir emîr, hükümdar için hayır irâde ederse, ona sadakatli bir vezir, yardımcı ihsân eder) buyurmuştur. Bununla ilgili bir kıssa vardır:

Hz. Hızır kurtarır Eski devirlerde, bir memlekette, hükümdarın biri, devleti idâre etmekte çok zorlanır. Hayat pahalılığı, anarşi alıp yürür. Hükümdar bütün gayretine, geceli gündüzlü çalışmasına rağmen, bunlara bir çâre bulamaz. Bu arada birisi gelip der ki:

- Memleketi bu hâlden ancak Hz. Hızır kurtarır. Hz. Hızır'ı bulup getirecek birini bulursak memleket kurtulur.

Bu teklifi beğenen hükümdar, memleketinin her tarafına tellâllar gönderir. "Kırk günde Hızır aleyhisselâmı bulup saraya getiririm" diyene ellibin altın verileceğini, fakat yalandan, "Bulup getiririm" deyip altınları alıp da, getirmeyenin idâm edileceğini bildirir.

Bu ilân üzerine birisi gelip, "Ben Hz. Hızır'ı bulup getireceğim" der. Bu kimse çok fakir ve yaşlı biridir. Dokuz çocuğu vardır. Fakir ve yaşlı olduğu için çoluk çocuğunun nafakasını temin edememekte, bunun için de çocukları perişan hâldedir.

Memleketine döner dönmez, başlar altınları harcamaya. Çocuklarının her birine birer ev satın alır. Yine her birine de geçimlerini sağlayabilecekleri kadar, bağ, bahçe, dükkân satın alır. Artan altınları da, hepsine dağıtır. Kendisinde hiç altın bırakmaz.

Kırkıncı gün çocuklarıyla, yakınlarıyla helâllaşan ihtiyar, kurbanlık koyun misâli sarayın yolunu tutup, kapısından içeri girer. Boynunu büküp pâdişâhın karşısında durur. Daha pâdişâh bir şey söylemeden vezirlerden biri seslenir:

- Pâdişâhım, bunun önce başını gövdesinden ayırıp, sonra da bedenini parça parça yapıp, sokak başlarına asalım. Pâdişâhımızla alay etmenin cezâsının ne olduğunu herkes bilsin, görsün!

Diğer vezir hemen söze karışır:

- Bu işkence az gelir hükümdarım. Bedenini parçaladıktan sonra, büyük bir kazanda pişirelim.

Bu arada üçüncü vezir söz isteyip der ki:

- Hükümdarım, büyüklere affetmek yakışır. Bu kimse bir câhillik yaptı. Yanlışa yanlış ile cevap vermek uygun olmaz. Bu vezirlerin dediklerini yapmayı, doğrusu ben size yakıştıramam. Siz kendinize yakışanı yapınız lütfen!

Aslühu neslühu Bu heyecanlı konuşmalar yapılırken, bir çocuk aralarında dolaşmaktadır. Vezirler, bunun, ihtiyar adamla geldiğini zannederler. Gelen adam ise saraydan birinin çocuğu zanneder. Bu çocuk, vezirlerin konuşmalarını dikkatle dinleyip, sonunda der ki:

- Aslühu neslühu. [Ya'nî insanın aslı, atası neyse, nesli de öyle olur.] Bu çocuk ve bu sözü hükümdarın dikkatini çeker ve Merak edip sorar:

- Ey çocuk! Sen kimsin, o sözlerinle ne demek istiyorsun?

- Ey hükümdarım, ilk konuşan vezirin babası kasaptı. Bunun için aslına uygun olarak ihtiyarın parçalanmasını istedi. Diğerinin babası ise aşçı idi. Bunun için bu da, ayrıca pişirilmesini de istedi. Üçüncü vezirin babası ve dedesi ise, evliyâ bir zâttı. Ömrü boyunca kimseye zulmetmemişti. Herkese merhamet ederek, kusurlarını affetmişti. Her işinde cenâb-ı Hakkın rızâsını düşünürdü. Bu da aslına uygun olarak, affedilmesini istedi. İşte bunun için ben, hepsinin sonunda, "Aslühu neslihu" dedim. Sen aslı, nesli temiz olanlarla çalış, bunları kendine yardımcı yap! Böyle yaparsan, kısa zamanda, sen de, memleketin de rahata, huzura kavuşur. "Aradığın vezir bu, aradığın Hızır da benim!"

Çocuk, bunları söyledikten sonra, birden kayboldu. Sultân derhal bu iki vezirin işine son verdi. Memleketi üçüncü vezire teslim etti. Kısa zamanda memlekete huzur geldi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11304

Câhilliğin altı alâmeti

"Allahü teâlâyı unutarak yapılan her söz boştur. Tefekkür ile geçmeyen her sükût hâli gaflettir. İbretli olmayan her bakış bir oyundur. Sükûtu tefekkür, bakışı ibret olanlara ne mutlu!.."

Hikmet ehli bir zât buyurdu ki:

Şu altı özellik, câhilliğin alâmetidir. Câhiller bu alâmetler ile belli olur:

Birincisi: Câhiller, her şeye öfkelenirler, sinirlenirler. Her şeye; insana, hayvana, hoşlanmadıkları bir şeyle karşılaştıkları her şeye kızarlar, öfkelenirler. Hattâ cansız varlıklara bile kızarlar. Bu, câhillik alâmetlerindendir.

İkincisi: Faydalı, faydasız demeden akıllarına geldiği gibi konuşurlar. Akıllı olan bir kimse, Müslümana yakışmayan, faydasız söz söylemez, bilâkis ya dünya ile alâkalı veya âhıret ile alâkalı sözler konuşur. Faydasız, lüzûmsuz ve fuzûlî, boş sözler konuşmak câhillik alâmetlerindendir.

Malı boş yere harcamak Üçüncüsü: Mallarını, mülklerini faydasız işlerde sarfederler. Âhırette faydası olmayan, hattâ âhırete zarar verecek işler yapan yerlere yardım yaparlar. Müslümana yakışan, malını, mülkünü, servetini faydalı yerlere harcamak, hiçbir sevâbı ve faydası olmayan yerlere harcama yapmaktan sakınmaktır. Âhırette, malı nereden kazanıp, nereye harcadığı sorulacaktır. Malını, servetini faydasız yerlerde harcamak, câhillik alâmetlerindendir.

Dördüncüsü: Herkesin yanında sırrını söylemektir. Müslüman nerede, nasıl konuşacağını, her sözün her yerde söylenmeyeceğini bilir. Müslüman kendi sırrını rastgele söylemediği gibi, başkasının emânet ettiği sırrı da, başkasına söylemez. Sır saklamasını bilmemek de câhillik alâmetlerindendir.

Beşincisi: Her insana itimât etmektir. Her insana güvenip malını emânet etmek de câhillik alâmetlerindendir. İtimât edilecek kimseyi iyi tanımak lâzımdır. Birkaç defa karşılaşıp konuşmakla kişi anlaşılamaz. Bunun için eskiden büyüklerimiz, kişiyi tanımak için, "Onunla yolculuğa çıktın mı, onunla alış-veriş yaptın mı?" diye sorarlardı.

Altıncısı: Dostunu, düşmanını bilmemektir. Müslümana yakışan, dostunu tanıyıp ona bağlanmak, düşmanını tanıyıp ondan da sakınmaktır. Kişinin baş düşmanı kötü arkadaştır, kötü çevredir. Bundan sonra nefs ve şeytan gelir. Bunun için her Müslümanın, bu düşmanların oyununa gelmemek için çok uyanık olması gerekir.

Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

Allahü teâlâyı unutarak yapılan her söz boştur. Tefekkür ile geçmeyen her sükût hâli gaflettir. İbretli olmayan her bakış bir oyundur. Sözü Allahı zikir, sükûtu tefekkür, bakışı ibret olanlara ne mutlu!..

Rebî' bin Haysem hazretleri, her sabah kalktığında, yanına bir kâğıt ile bir kalem alır ve o gün konuştuğu her sözü yazar, akşam olunca da onlarla kendisini

muhâsebeye çekerdi.

İşte zâhidlerin ameli böyledir. Onlar, dillerini koruma husûsunda, her türlü külfete katlanırlar, dünyada kendi kendini hesâba çekerlerdi. Herkesin kendisini hesâba çekmesi gerekir. Zîrâ dünyada kendi kendini hesâba çekmek, âhırette hesâba çekilmekten çok daha kolaydır. Yine dünyada diline sâhip olmak, âhırette nedâmet duymaktan daha kolaydır.

Az konuşur, çok iş yapar Rebî' bin Haysem ile yirmi sene arkadaşlık eden birisi, bu kadar uzun müddet zarfında, ondan hiç fuzûlî söz işitmediğini bildirmiştir.

Evzâî hazretleri, "Mü'min az konuşur, çok iş yapar. Münâfık ise çok konuşur, az iş yapar" buyururdu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(Beş şey vardır ki münâfıkta bulunmaz. Bunlar; dinde bilgi sâhibi olmak, dilini fuzûliyattan, boş şeylerden korumak, güler yüzlü olmak, kalbinde nûr bulunmak ve Müslümanlar arasında sevilmektir.)

Lokman Hakîm, oğluna yaptığı öğütlerde buyurdu ki:

"Ey oğulcuğum, kötü arkadaşlarla düşüp kalkan selâmet bulamaz. Kötü yerlere girip çıkan, ithâm altında kalır. Diline hâkim olmayan nâdim olur."

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11305

Başarının ilk şartı

"Zamanımızı çalanlar, hırsızlardan daha zararlıdır. Çünkü, hırsızın her çaldığını telâfi etmek mümkündür. Zamanı çalanların ise, çaldığını telâfi etmek aslâ mümkün değildir."

İçinde yaşayıp da önemini pek idrak edemediğimiz şeylerden biri de zamandır. Zaman hayatın bir parçasıdır. Allahü teâlâ, zamanın tayininde, tesbitinde güneşi, ay'ı, geceyi, gündüzü sebep kılmıştır. Zamanın nice faydaları yanında, zamanın yaratılışı hakkında da bildiğimiz, bilmediğimiz nice ibretler vardır. Allahü teâlâ bunu, Kur'ân-ı kerîmde şöyle ifâde buyurmuştur:

"Göklerin ve yerlerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde akl-ı selim sâhipleri için gerçekten açık ibretler vardır."

İki ni'met vardır ki...

Hadîs-i şerîfte de zamanın önemi şöyle bildirilmiştir:

"İki ni'met vardır ki, insanların bir çoğu bu iki ni'met husûsunda aldanmıştır. Bu iki ni'met sağlık ve boş zamandır."

Her şey zaman ve mekân içinde vücut buluyor, yine zaman içinde değişip bozuluyor. Zaman parçalarının birbirlerini kovalamasına karşılık, mekân bütün kısımlarıyla aynı zaman içinde vardır. Mekân, her vakit göz önünde bulunduğu hâlde, zaman, çeşitli "an"lar hâlinde akıp gidiyor.

Mekânın uzunluk, genişlik, derinlik boyutlarına karşı, zamanın geçmiş, hâl ve gelecek gibi kısımları görülüyor. Geçmiş, zamanın artık yaşanmayan, sâdece hatırlanan kısmını teşkil ediyor. Gelecek ise henüz mevcut olmayan ümit, istek ve hayâllerle doldurulabilecek bulunan kısmını oluşturur.

Bütün devirler; günler, aylar, yıllar tek bir noktanın içinde toplanmıştır. Bu nokta içinde bulunduğumuz şu andır. O hâlde zamanın, faaliyet ve irâdelerimizi kullanarak doldurulabilecek olan canlı kısmı, geçmiş ile gelecek arasındaki, yaşanan "an"da bulunuyor.

Nitekim hadîs-i şerîfte, "Yarın yaparım diyen helâk olmuştur" buyurulmuştur. Bugün, hattâ bulunduğumuz an, ne yapabilirsek, o kârdır. Sonraya bırakılan işler zarardır. Çünkü, sonraya bıraktığımız için yapıp yapamayacağımızı bilemeyiz. Zaman genel ma'nâda üçe ayrılır: Dün, bugün ve yarın. Dün geçti, yarının gelip gelmeyeceği belli değil. Geriye sâdece bulunduğumuz zaman kalıyor. Bunun için, içinde bulunduğumuz zamanı en iyi şekilde değerlendirmemiz lâzımdır.

Bizlerin en çok dikkat, irade, tahammül ve iş isteyen "an"ları, zamanımızın yaşadığımız "an"larıdır. Geçmişin gittiğine, geleceğin henüz doğmadığına bakarsak, her ikisinden de faydalanamayacağımız âşikârdır. Bununla beraber geçmişten alınan ibret ve kazanılan tecrübeler, değerlendirilerek, geleceğe ışık tutarsa, faydalıdır.

Hayatımız, sosyal münâsebetlerimiz, çalışma ve işyerlerinin açılıp kapanmasına varıncaya kadar herşey, zamana göre programlanmıştır. Hattâ hayatımızın kurtulup kurtulmadığını, başarılı olup olmadığımızın sebebini zamanlamanın doğru yapılıp yapılmadığına hamlederiz. Meselâ bir imtihanda, "Soruların cevabını biliyordum, ama vakit yetmedi" deriz. Bir kazada, "Beş on saniye önce

frene bassaydım yayaya çarpmayacaktım" ve "Üç beş dakika önce hastaneye yetiştirebilseydik, kurtulacaktı" gibi sözleri hep duyarız.

Sermâyeyi akıllıca kullanmak Zamanın en iyi şekilde değerlendirilmesi konusunda yerli, yabancı bütün ilim adamları güzel veciz sözler söylemişlerdir.

Goethe: "Zamanımızı çalanlar, hırsızlardan daha zararlıdır. Çünkü, hırsızın her çaldığını telâfi etmek mümkündür. Zamanı çalanların ise, çaldığını telâfi etmek aslâ mümkün değildir" demiştir.

"Zaman, insanın sâhip olduğu yegâne sermâyedir ve başarının ilk şartı da bu sermâyeyi akıllıca kullanmasını bilmektir" diyen Edison, bir buluşu için yirmi saat çalıştığı günlerden birinde, uykuya mağlup olmuş ve yardımcısına yarım saat sonra uyandırmasını tenbih ederek istirahata çekilmiş. Yardımcısı Edison'u tatlı ve derin bir uykuda bulunca, uyandırmaya kıyamayıp, bir saat sonra kaldırmış. Edison uyanır uyanmaz, saati sormuş. Öğrenince de, çok sevdiği yardımcısını şiddetle azarlayarak, "Ne hakla benim yarım saatimi yersin" demiş.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11306

Başarısızlığın iki sebebi

Başarılı kimseler, on dakikalık zamanı bile boş geçirmemek için gayret göstermişler, bunun ince plânlarını, hesaplarını yapmışlardır.

Zaman çok kıymetli olduğu ve telâfisi mümkün olmadığı için, zekî insanlar, bunu en iyi şekilde nasıl değerlendirebiliriz, düşüncesiyle hareket ederler. İnsanın yapmak istedikleri işler, zamana sığmayacağı için, önem sırasına göre işlerini yaparlar. Tasavvufta bu, "Ehemmi mühimme tercih etmek", ya'nî çok önemli olanı az önemli olana tercih etmek şeklinde formüle edilmiştir.

Başarılı kimseler, on dakikalık zamanı bile boş geçirmemek için gayret göstermişler, bunun ince plânlarını, hesaplarını yapmışlardır.

Meselâ, Churchill'in, "Mâzinin tartışmasını yapmayı pek sevmem, zîrâ zamanımı bu tür tartışmalarla geçirecek olursam, geleceği kaybederim" sözü meşhûrdur.

Churchill'in yurt dışı seyâhatlerinde, o gitmeden önce, okuyacağı kitaplar kalacağı odaya yerleştirilir, oda, çalışma odası hâline getirilirdi. Bu alışkanlığı ile altı ciltlik İkinci Dünya Harbi Târihi'ni yazdığı ve bununla da Nobel mükâfatını kazandığı bilinmektedir.

Disiplin ve plân Amerikalı yazar Marjorie Holmes dört çocuk annesidir. Yüzlerce makale ve onyedi kitap yazmıştır. Bunu nasıl başardığı sorulduğunda, iki kelimeyle cevap vererek, "Disiplinliyim ve plânlıyım" der ve, "Heveslerime karşı koymayı ve zamanımı tanzim etmeyi erkenden öğrendim" diye de ilâve eder. Bayan Holmes, hergün ayırdığı bir iki saatlik zamanı, belli bir hedef için plânlı şekilde kullanarak, verimli bir çalışma hâline getirmiştir.

Zamanı kötü maksatla, zararlı işlerde de kullananlar vardır. Bunun örnekleri çoktur. Meselâ, insanların zamanlarını öldürerek nasıl idâre edildiğini göstermesi bakımından, Franko'nun, "Ben bu İspanya'yı yıllarca futbol ve piyango ile idâre ettim. [Stadlardaki, arenalardaki kalabalıkları kastederek] halkı yüzbinlik beşiklerde uyuttum" sözü ibret vericidir.

Voltaire, zaman ile ilgili olarak diyor ki:

"Zaman tasavvurumuzdaki projelerin gerçekleştirilmesi için yeterli değildir. Beklenen biri için ondan daha yavaş, hoşlanan biri için de ondan çabuk geçen bir şey yoktur. Büyüklüğü ile sonsuzluğa kadar uzanır; küçüklüğü ile sonsuz parçalara bölünebilir. Herkes onu ihmâl eder; herkes onun kaybolmasından esef eder. Gelecek nesillere aktarılmaya lâyık olmayan ne varsa, onları karanlıklara gömer ve gerçekten büyük olan hareketleri de yaşatır. İnsanın en kıymetli hazînesi zamandır."

"Erken yatıp erken kalkmak, insanı akıllı ve sıhhatli eder" sözü meşhûrdur.

Eğer havadan sudan işlerle boşu boşuna harcanan veya tembel tembel geçirilen bir saat, insanın kendi kendisini geliştirmesine hasredilirse, câhil bir insan, birkaç sene içinde bilgili bir insan olur. Eğer bu bir saatlik vakit, iyi işlerde harcanırsa, hayatı verimli bir hâle getirir ve o zaman da ölüm, iyi işlerin bir hasadı olur.

Bir kimsenin kendi kendisini geliştirme yolunda, her gün sarfedeceği onbeş dakika, sene sonunda kendini belli eder. Zamanın ekonomik bir tarzda kullanılışı, rahatlık ve huzûrun gerçek ölçüsüdür. Önümüzdeki işin bizi itelemesi yerine, o işin üstesinden gelerek, ileriye götürmemizi sağlar.

Şaşkınlığa götürür Öte yandan, zamanın yanlış hesaplanması, bizi devamlı aceleciliğe, şaşkınlığa ve güçlüklere götürür. O zaman da hayat, işimize gelen kolaylıklardan birini seçmek olur ki, onu da ekseriyetle felâket takip eder.

Amerika'lı meşhûr iş adamı Henry Ford, zamanını en iyi kullanabilmek için şöyle bir yol buldu: Üzerinde görüşülmesi gereken bir mesele ortaya çıktığı zaman, bölüm şeflerini odasına çağırmak yerine, onların odalarına kendisi gidiyordu. Böylece, müdürün odasından ayrılmasının, şefleri beklemekten çok daha kolay olup, zaman kaybına mâni olduğunu söylüyordu.

Galile, kilisenin ilim adamlarına karşı kavgası yüzünden, kapatılmış olduğu kafeste heyecan, korku, işkence içinde dahî hiç boş durmamış; altmışını geçmiş, yarı hasta, yarı kör hâline rağmen bütün gücüyle çalışmış, ne zamandan beri yazmayı tasarladığı eserlerini ölmeden önce bitirmeye gayret göstermiştir. "Kararsızlık ve gecikme başarısızlığın iki önemli sebebidir" demiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 TEMMUZ 1997 · KAYIT 11307

İşin altında ezilmemeli

Hayatımızı en ince teferruatına kadar düzenleyen İslâm dîni, zamanı nasıl verimli hâle getirebileceğimiz husûsunda bizler için kıymetli düsturlar bildirmiştir.

Çalışmak insanın en tabii ihtiyaçlarındandır. İnsanın; normal fonksiyonlarını yerine getirebilmek için havaya, suya, yemeğe, arkadaşlıklara ihtiyacı olduğu gibi, çalışmaya da ihtiyacı vardır. Ancak yapılan iş doyurucu değilse; sıkıcı, monoton ve plânsız bir biçimde yapılıyor, az zamana aşırı iş yükleniyorsa, insanın bıkkınlığı, bitkinliği ve isteksizliği ortaya çıkmaya başlar.

Plânlı, disiplinli çalışma, sıkıcı olmaz. Ayrıca zaman en iyi şekilde değerlendirilmiş olur. Amerika'nın ilk Cumhurbaşkanı George Washington'un sekreteri, bir gün geç kalışını, saatinin geri kaldığına bağlayarak özür diler. George Washington der ki: "O hâlde, ya sen yeni bir saat bulacaksın veya ben yeni bir sekreter..."

Bakkallıktan Cumhurbaşkanlığına ABD eski cumhurbaşkanlarından Lincoln, çocukluğunda bir çiftçinin yanında ırgat olarak çalışırken, çift sürdüğü hayvanlara

istirahat verdiğinde, kitap okuyarak ba'zı okulları dışardan bitirdiği gibi, bakkal çıraklığı yaparken, müşteri olmadığı saatlerde kitap okuyup ders çalışarak liseyi bitirmiş, daha sonra da hukuk fakültesinden mezun olup baro imtihanlarına girmiş, avukat olmuş, Cumhurbaşkanlığına kadar yükselmiştir.

Yapılan işler plânlı, programlı olmadığı ve yerine göre dinlenmeyi ve kendini yenilemeyi kişi bilmediği takdirde, başarılı olmak mümkün değildir. Sadece çalışmaya yönelmiş insanlara işkolik denmekte ve bunlar işle yatıp işle kalkmaktadırlar. Boş kalmak ne kadar tehlikeli ise, bu derece ağır tempo ile çalışmak da o derece zararlıdır. Kendini de işini de kısa zamanda bitirir. İnsan bedeninin de bir kapasitesi vardır.

Bu tür insanların, çevreyle ilişkileri giderek zayıfladığından, sosyal bunalıma girerler. Bu insanın mutlu olması çok zordur. Üstelik hızlı çalışan yüksek devirli bir makine gibi, kısa zamanda aşınma riski de yüksektir.

Meselâ bir projeyi zamanında yetiştirebilme telâşı, bir hesâbı tutturamama sıkıntısı, bir raporu zamanında hazırlayamama korkusu, insanda, devamlı bir zaman baskısı meydana getirir. Bu insanlar zamana karşı yarış içindedirler. Ancak bunlarda yüksek tansiyon, kalp krizi, ülser, migren gibi hastalıklar sıkça görülür ve iş başarısı da zaman içinde azalır.

Mesela Henry Ford, personelini bir ara aşırı biçimde çalışmaya zorladıktan sonra, hatâsını anlayıp şöyle demiştir: "Eğer mühendislerime pazar günleri çalışmayı yasaklamış olsaydım, otomobilimizin imâlatı altı ay önce yapılabilirdi. Dinlenme ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmayıp, istirahat gününde çalıştırdığımız için, bir ayda yapılan yanlışlıkları düzeltmek ayrıca bir haftamızı aldı."

Yapılan bir araştırmada haftada 80 saat çalışanların %70'inin, erken yaşta kalp krizine yakalandığı tesbit edilmiştir. Bu şekilde çalışanlar, işlerinin sıkışmasından çok defa yakınırlar. Hâlbuki sıkışan işler değil, işe boğulan şahsın bizzat kendisi, daha doğrusu kalbidir.

Çalış ve yorul, boş durma!

Zaman denilen değerli kaynağı plânlı biçimde harcamayı bilenler, kendileri harcanmaktan kurtulabilirler. Bu bakımdan her çalışanın zaman plânlaması yapması, gerek şahsı ve ailesi, gerekse toplumu ve müessesesi açısından hayati önem taşır. İslâm büyükleri, bir işte yorulunca daha hafif olan başka bir iş yaparak dinlenirlerdi. Dinlenmeleri de boş geçmezdi.

Hayatımızı en ince teferruatına kadar düzenleyen İslâm dîni, zamanı nasıl verimli hâle getirebileceğimiz husûsunda bizler için kıymetli düsturlar bildirmiştir.

İnşirâh sûresinde, (İşlerin de bittiği vakit tekrar çalış ve yorul! Boş durma! Bir işi bitirince diğerine giriş! Her işinde ancak Rabbine sarıl, O'ndan iste!) buyurulmuştur.

Hadîs-i şerîfte de, (Fazla uyuyan gözden Allaha sığınırım) buyurularak, zamanın boşa geçirilmemesi emredilmiştir. Hayatımızı, dînimizin bildirdiği düsturlar çerçevesinde düzenlememiz, bizi her sahada başarılı kılacaktır. Her insanın, öncelikle zamanın kıymetini idrak etmesi, sonra da zamanını plânlaması, plânladıktan sonra da enerjisini çalışmaya teksif etmesi lâzımdır.

Dînimiz, zaman tanzimi ile ilgili fiili tedbirler almış, böylece de zamanın değerlendirilmesinde, insanların azamî hassasiyet göstermesini temin etmiştir.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

08

Ağustos

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11308

Ölmüşlerimizi unutmayalım!

Ölmüş bir kimseye, bir Fâtiha okuyup göndermek, dünyada iken ona, saraylar, köşkler bağışlamaktan çok daha faydalıdır Sâlih-i Merrî hazretleri anlatır:

Bir gece, seher vakti kalkıp, teheccüd namazını kıldıktan sonra, sabah namazını kılmak üzere câmiye doğru yola çıktım. Yolumun üzerinde bir mezarlık vardı. İçimden, "Sabah namazı vakti girene kadar şurada kalayım" diyerek mezarlığa girdim ve bir mezara dayanıp yere oturdum.

Bu sırada kendimden geçip uyumuşum. Uykuda şöyle bir rü'yâ gördüm:

"Bütün mezarlık halkı mezarlarından çıktılar ve grup grup olup, sohbet etmeye başladılar. Bu arada pejmürde kılıklı bir delikanlı da bir kenara çekilmiş üzgün üzgün oturuyordu.

Çok geçmeden ortaya, içi çeşitli hediyelerle dolu ve üstleri mendillerle örtülü birçok tabak çıktı. Her ölü, tabaklardan birini alarak kendi kabrine girdi.

Seni üzgün görüyorum Sonunda, yalnız o pejmürde kılıklı delikanlı kaldı. Kendisine hiç tabak kalmadığı için üzgün üzgün kabrine doğru gidiyordu. Ona yaklaşarak sordum:

- Seni üzgün görüyorum, sebebi nedir? Ayrıca bu tabaklar neyin nesi?

Delikanlı şöyle cevap verdi:

- Gördüğün tabaklar, dirilerin, ölülerine gönderdikleri hediyelerdir. Diriler, ölüleri adına sadaka verince veya onlara duâ edince, her Cum'a gecesi bu hediyeler gelir. Ben annemle hacca giderken Basra'da öldüm. Daha sonra annem evlendi. Bana ihtiyacı olmadığı için, benim adımı ağzına hiç almadı; benim için bir sadaka vermedi, bir duâ etmedi. İşte bunun için üzülmekteyim. Kimse bana hediye göndermemektedir. Zaten dünyada beni hatırlayacak annemden başka kimsem de yoktur.

Bunun üzerine annesinin nerede oturduğunu sordum. O da, bana, annesinin evini ta'rif etti."

Namaz vakti uyandım. Namazımı kılar kılmaz, kadının evini aramaya başladım. Ta'rif üzerine evi buldum. Kapıya varınca, kendimi tanıtıp, aramızda geçecek konuşmaları hiç kimse duymasın diye tenbih ettikten sonra sordum:

- Allah iyiliğini versin, senin oğlun var mı?

- Yok.

- Peki ölmüş oğlun var mı?

Bu defa derin bir iç geçirerek inledikten sonra, dedi ki:

- Delikanlı bir oğlum vardı, öldü.

Bu cevabı üzerine rü'yâmı kendisine anlattım. Sözlerimi duyunca çok ağladı. Sonra eve girip, getirdiği bir keseyi bana vererek dedi ki:

- Bunları yavrum ve göz bebeğim adına sadaka olarak dağıt! Artık ölünceye kadar onu unutmayacak, ona duâ edecek ve adına sadaka vereceğim.

Ben de yanından ayrıldıktan sonra, verdiği bin sarı lirayı oğlu adına sadaka olarak dağıttım.

Bir hafta sonra Cum'a namazını kılmak üzere yine yola çıktım. Aynı mezarlığa girip sırtımı bir mezara dayadım. Bir önceki hafta olduğu gibi başım önüme düştü ve gözlerim dalıverdi.

Rü'yâmda yine mezarlarından çıkarak yer yer kümelenmiş ölüler gördüm. Bu arada bir önceki hafta pejmürde kılıklı ve üzgün olarak görmüş olduğum delikanlı da karşımda idi. Fakat bu defa beyaz elbiseli idi ve yüzü gülüyordu. Yanıma yaklaşarak dedi ki:

- Allah, sana iyilikler versin. Senin vâsıtanla gelen hediyeler elime geçti.

Dört gözle beklerler Ben de kendisine sordum:

- Siz ölüler de, Cum'a gününü biliyor musunuz?

- Tabiî, Cum'a gününü havadaki kuşlar bile bilir.

Bunun için, bilhassa Cum'a günlerinde ve diğer mübârek günlerde, Kur'ân-ı kerîm okuyup, bol bol hayır hasenat yapıp, ölmüş yakınlarımıza ve bütün Müslümanlara göndermeliyiz. Vefât eden kimseler, dört gözle dünyadaki yakınlarından gelecek hediyeyi beklerler.

Ölmüş bir kimseye, bir Fâtiha okuyup göndermek, dünyada iken ona, saraylar, köşkler bağışlamaktan çok daha faydalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11309

Saygılı olmak ve acımak

Peygamber efendimiz buyurdu ki: (İslâmiyet, Allahü teâlânın emirlerini büyük bilip, saygılı olmak ve O'nun yarattıklarına acımaktır.)

Allahü teâlânın emirlerini yapmak, yasaklarından kaçmak gerektiği gibi, insanların haklarını ödemek ve onlarla iyi geçinmek de gerekir. Peygamber efendimize bir bedevî gelip, "Ben câhil biriyim. İslâmiyeti kısa olarak benim anlayabileceğim şekilde ta'rif eder misiniz" diye sorduğunda, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Allahü teâlânın emirlerini büyük bilip, saygılı olmak ve O'nun yarattıklarına acımaktır.)

Zulmedeni affetmek İnsanlarla iyi geçinmek, herkese iyilik etmek dînimizin emridir. Peygamber aleyhisselâma güzel ahlâk sorulduğunda buyurdu ki:

(Sana vermeyene vermen, sana gelmeyene gitmen ve sana zulmedeni affetmendir.)

Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

"Başarının sırrı, akılsızın sitemlerine katlanmaktır." Hadîs-i şerîfte de buyuruldu ki:

(Bir Müslümana ikrâm eden, Allahü teâlâya ikrâm etmiş gibidir.)

Yûsüf bin Esbat'a sordular:

-Tevâzunun gâyesi nedir?

- Evden çıktığında rastladığın herkesin, kendinden iyi olduğunu görmendir.

Hasan-ı Basrî hazretleri buyurdu ki:

Kişi, kendinden daha yaşlı bir kimseyi görünce, "Bu benden daha çok ibâdet etmiştir" demelidir. Gençleri görünce, "Bunların günâhı az, benim günâhlarım çok" demelidir.

Kendi yaşındakileri görünce, "Ben kendi günâhlarımı biliyorum, onun ne yaptığını bilmiyorum" demelidir. Bir bid'at sahibini veya gayrı müslimi görünce,

"İnsanın hâli son nefeste belli olur. Acaba benim hâlim ne olacak" demeli, bunlara karşı da kibretmemelidir.

Hukemâdan birine sordular:

- Kıskanılmayan ni'met nedir?

- Tevâzudur.

- Sâhibini acındırmayan belâ nedir?

- Kibirdir.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

(Müslüman yaşlılara hürmet ve ikrâm, Allahü teâlâya saygıdandır.)

(Büyüklerimizi saymayan, küçüklerimize acımayan bizden değildir.)

Bâyezîd-i Bistâmî hazretleri, kabristanda çok dolaşırdı. Bir gece yine gezerken, gece bekçisi elindeki asâ ile Bâyezîd hazretlerine vurdu. Bâyezîd hazretleri lâ havle... çekti. Bekçi birkaç kere daha vurunca, asâ kırıldı.

Bâyezîd hazretleri, eve dönünce, talebelerine asânın fiyatını sordu. O kadar parayı bir keseye koyarak, bir miktar da tatlı ile beraber o bekçiye gönderdi. Bir de mektup yazarak, bekçiye vermesini söyledi. Mektup şöyle idi:

"Muhterem Bekçi Efendi, belki beni hırsız sanarak dövdün. Kabahat bendedir. Gece kabristanda gezmeseydim, dövmezdin. Asânın kırılmasına da sebep oldum. Gönderdiğim parayla kendine bir asâ al! Asânın kırılma üzüntüsünün kalbinden gitmesi için de yolladığım tatlıyı ye! Allahü teâlânın selâmı üzerine olsun!"

Genç bekçi mektubu okuyunca, gelip özür dileyerek tevbe etti. Onunla birlikte birkaç bekçi daha hak yola girdi. Bütün bunlar Bâyezîd-i Bistâmî hazretlerinin güzel huyu sebebiyle oldu.

En kötü kimse Resûlullaha bir misâfir geldi. Buyurdu ki:

- İçeri alınız! O kötü bir insandır.

İçeri girince, onunla tatlı ve neş'eli konuştu. Gidince, yumuşak konuşmasının sebebini sorduklarında, buyurdu ki:

- Kıyâmette en kötü yerde bulunacak kimse, dünyada zararından korunmak için ikrâm olunandır.

Müdârâ câizdir. Ba'zan müstehab olur. Evinde zevcesine müdârâ etmeyen kimsenin rahatı, huzûru kalmaz.

Müdârâ; dîni ve dünyayı zarardan kurtarmak için, dünya menfaatinden vermektir. Müdâhene; dünyalık ele geçirmek için dinden vermektir, câiz değildir. Zâlime müdârâ ederken, onunla tatlı, yumuşak konuşulur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11310

Yanlış anlaşılmak

Kahramanmaraş'tan bir görünüşMes'eleler açık şekilde konuşulup, açıklığa kavuşturulmadan, değişik yollarla tepki göstermek, problemleri çözmediği gibi, daha da karmakarışık hâle getirir.

Aile geçimsizlik ve huzursuzluklarının belli başlı sebebi, eşlerin birbirlerine karşı yerli yersiz müdâhalesidir. Müdâhale de genelde, eşlerin birbirlerini yanlış anlamalarından veya yanlış yorumlarından ileri gelir.

Bunun sebebi de, karşılıklı güven ve diyalog eksikliğidir. Bu sağlandığında, problem olarak görülen çok şey kendiliğinden hâllolur. Mes'eleler açık şekilde konuşulup, açıklığa kavuşturulmadan, değişik yollarla tepki göstermek, problemleri çözmediği gibi, daha da karmakarışık hâle getirir. Problemler karşısında susup konuşmamak da çâre değildir.

Susmak da çâre değil Akşam eve işinden dönen evin erkeği, hanımının öfkeli hâlini görünce, "Bâri susayım da problem büyümesin" der, ısrarla susmaya devam eder. Hanımının konuştukça sâkinleşmeyip, aksine hiddetinin arttığını görünce, içinden, "Bir saattir o mes'ele, bu mes'ele bir sürü laf etti. Ağzımızı açıp tek laf etmedim. Oturup gazetemi okudum. Bu da suç oldu. Ne yapsam yaranamıyorum. Bunun, onu kızdırmaya çalışmakla ne alâkası var" der.

Hanımı da içinden, "Beni nasıl kızdıracağını çok iyi biliyor. Sakin sakin oturdukça tepemin attığını pekâlâ biliyor ve bunu bile bile yapıyor" der.

Burada adamın bilmediği, böyle bir konuda ne yaparsa yapsın, davranışlarına mutlaka bir anlam verileceğidir.

Günlük hayat içinde işler düzgün giderken, problem yaşanmazken mesajların yanlış anlaşılması pek söz konusu olmaz. "Aslında ne söylemiş olabileceği" konusunda tartışmalar olmaz.

Yorumlar, problem olduğunda başlar. Hangi anlama geldiği doğrultusunda birçok hipotezler üretilir. Eşini çok kıskanan biri, eşinin son derece tabii birtakım davranışlarından pek çok anlam çıkartabilir. Sevilmediğini düşünen kadın, eşinin bir kenarda oturup kendi işiyle uğraşmasını, sevilmediğinin delili olarak görebilir.

Karı-koca arasında, samimî bir diyalog yok ise, her hareketten bir ma'nâ çıkartıyorlarsa, bakın nasıl bir tablo ortaya çıkıyor?

Kadın şöyle düşünür: Eşim eve geliyor. Yemek yiyoruz. Bir kenara çekiliyor, öylece oturuyor. Gazete okuyor. Televizyonda olur olmaz her şeyi seyrediyor. Sonra uyuyor. Ne benimle bir kelime konuşuyor, ne çocuklarla meşgul oluyor.

Erkek de şöyle düşünür: Daha eve girmeden gerginlik başlıyor. Laf etmesin diye yorgun argın doğruca eve geliyorum. İki kelime edecek olsam, hemen şikâyete başlıyor. Hep suçlanıyorum. İçimden, "Bir kenara çekileyim, duymayayım" diyorum. Bir şey söylesem daha beter oluyor. Susuyorum. Alttan alıyorum. Yine de yaranamıyorum.

Her iki taraf da kendi açısından sıkıntısını böyle anlatıyor. Neden böyle davrandıkları sorulduğunda, erkek, "Karım dırdır ettiği için"; kadınsa, "Kocam ilgisiz kaldığı için" diye cevaplıyor. Olaya dışarıdan baktığımız zaman, susmanın dırdıra; dırdırın da susmaya yol açtığını görüyoruz.

Burada, "susmak, içine kapanmak" dırdırı da'vet etmekte; dırdır da susmayı da'vet ederek kısır bir döngü meydana getirmektedir. Kronik hâle gelmiş problemlere baktığımızda bu şemayı genellikle görmek mümkündür.

Yerli yersiz müdahale Bir başka örnek kıskanma olabilir. Diyelim ki, kadın kocasını kıskanmakta... Eve geldiğinde, kocasından günün ayrıntılı bir dökümünü istemekte... Adam da bütün soruları saçma bulduğundan cevap vermemekte... Tabii böylece de karısının şüphelerini körüklemekte... Ya'nî daha çok sorgulama...

Bütün bu örneklerde, problemlerin nasıl olup da bu duruma geldiğini bilmek, o kadar önemli değildir. Çoğu zaman mümkün değildir zaten. Bu durumda değişecek olan kişilerin karekterleri değil, karşılıklı davranış şeklidir.

Şüpheye dayalı iş ortaklığının başarılı olması mümkün değildir. Evlilik de bir nevi ortaklıktır. Buraya da karşılıklı şüphe girmiş ise, o evden huzursuzluk eksik olmaz. Bunun için yapılacak ilk iş, bu şüpheyi bertaraf etmektir. Yerli yersiz şüphelerden, müdâhalelerden kurtulmaktır. Olayları büyütmemektir. Problem

gibi görünen şeyleri zamana bırakmaktır. Bir zaman sonra, problem olarak görülen şeylerin, problemle bir ilgisinin olmadığı görülecektir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11311

Maksat üzüm yemek olmayınca

Zamanımızda İslâmiyete zarar vermek için eşitlik çok istismar edilmektedir. Bilhassa da kadın-erkek eşitliği... Eşitlik, ba'zan da adâlet yerine kullanılmaktadır.

İttihatçıların üç sloganı vardı biliyorsunuz. Hürriyet, müsâvât ve terakkî. Ya'nî bugünkü ta'birle; özgürlük, eşitlik ve ilerleme. Bu üç slogan da muğlaktır. Herkes istediği tarafa çekebilir. Bunun için bu üç kelime devamlı istismar edildi, art niyetli kimselerin maskesi oldu. Özellikle de din düşmanları dîni yıkmada bu ta'birleri çok istismar ettiler.

Konuyu saptırmadan, istismar etmeden yerli yerinde kullanmak kaydıyla, bu ta'birlere kimse karşı çıkmaz. Kim hürriyet istemez, kim eşitlik istemez ve kim ilerlemek istemez? Ancak, hürriyet birilerinin hürriyetini yok etmede; eşitlik birilerini ezmede; ilerleme Batının bozuk fikirlerini, temiz milletimize zorla kabûl ettirmede kullanılırsa, tabii ki karşı çıkılır.

Kadın-erkek eşitliği Zamanımızda İslâmiyete zarar vermek için eşitlik çok istismar edilmektedir. Bilhassa da kadın-erkek eşitliği... Eşitlik, ba'zan da adâlet yerine kullanılmaktadır. Bu iki kelime bilerek karıştırılıyor ki, istismarı daha kolay olsun. Hâlbuki adâlet başka, eşitlik başkadır. Herkese adaletli davranmak mümkündür. Fakat, herkese eşit davranmak mümkün değildir. Aslında herkese eşit davranmak zulüm olur. Herkese eşit davranmak, çalışana da çalışmayana da aynı ücreti vermek demektir. İyiyi de kötüyü de aynı kefeye koymak demektir. Aklı başında olan hiç kimse bunun doğruluğunu iddia edemez.

Kadın-erkek eşit midir? Bu, mühendis mi akıllı, avukat mı akıllı demek gibi bir şeydir. Bir avukat bir mühendisten, bir mühendis de bir avukattan daha akıllı olabilir. Nitekim birçok erkekten daha akıllı kadın çoktur. Cinsleri, vasıfları farklı olanlar arasında mukayese olmaz. Meselâ elma armuttan veya armut elmadan iyidir denemez. Çünkü cinsleri farklıdır. Onun için elma ile armut toplanmaz denir.

Allahü teâlâ, kadını, erkeği ayrı işler için yaratmıştır. Fizikî yapısı birbirine benzemez. Birbirine benzemeyen iki şey, birbiri ile mukayese edilmez.

Cenâb-ı Hak, kadını da, erkeği de her işe elverişli olarak yaratmamıştır. Kadın ile erkek iki ayrı cinstir. Elma ile armut mukayese edilmediği gibi, bunların da birbirine üstünlüğü söz konusu olmaz. Ancak vasıfları eşit olan iki şey arasında kıyâslama yapılır. Vasıfları farklı olan şeyler arasında kıyâslama olmaz.

Şu hâlde, "İslâmiyet kadına fazla değer vermiyor, kadın-erkek eşitliği yok demek" din düşmanlığından başka şey değildir.

Kadın yazarlarımızdan Av. Hicran Göze bir yazısında, kadın-erkek eşitliğini kısa ve öz olarak çok güzel dile getirmiş:

Kadın meselesi bütün dünyada olduğu gibi, bizde de yanlış ortaya konuluyor... İlmî olmaktan çok, hissî sebeplerle ortaya atılan bir kadın-erkek eşitliğinin kalkanı arkasında, kadınların hiçbir da'vâsı halledilemez. Çünkü başlangıç noktası yanlıştır. Çünkü kadın-erkek arasında eşitlik değil, başkalık ve tamamlanma vardır.

Kadının erkekle eşit olmasını bir ideal ve da'vâ haline getirmek, kadınlar için, erkeklerin ulaşılması şart olan ideal bir noktada olduklarını kabûl etmek demektir. Hâlbuki bütün dünyada, erkekler, imrenilmesi îcab eden bir durumda mıdırlar? Kadının, erkeklere özenerek, onların eğlence dediklerine, şu veya bu dediklerine uzanmaya çalışması, mes'eleyi çıkmaza sokmak, erkeği, kendisi gibi sefahet batağına yuvarlanmış bir kadınlıkla daha da dökülür hâle getirmektir.

Mühim olan perişan olmaması Kadın mes'elesinde en doğru hareket noktası, mes'eleyi insanlık açısından ele almaktır. Dünyada sergilenen hadiselerde, kadınıyla erkeğiyle de seviye kaybetmiş, şaşkın bir insanlıktan gayri bir şey görülemez.

Kadın doktor olmuştur, avukat olmuştur, milletvekili olmuştur veya hiçbirini olamamıştır. Mühim olan sefil olmaması, şahsiyetini kaybetmemesidir. Dövülen kadın, hor görülen kadın, ihmâl edilen kadın vardır da; ihmâl eden, ihânet eden, çocuklarına analık, kocasına kadınlık etmeyen, bütün gününü kumar masalarında harcayan kadın yok mudur?

Erkekte sanki mubâhmış gibi, sırf eşitlik denilen balona inanarak, fuhşun batağında yüzen kadın sayısı sanki az mıdır?

Avrupa'nın sakat medeniyeti, eşitlik uğruna, kadını, erkeğin bulaştığı bütün batakhanelere kavuşturdu. Bu mudur kadın erkek eşitliği?

Erkeği, döküldüğü en süflî noktaya kadar takip eden kadın mı kalkınacaktır?

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11312

Mermere yazılan yazı

Peygamberimiz, "Küçüklükte öğrenilenler taş üzerine yazılan yazı, büyüklükte öğrenilenler buz üzerine yazılan yazı gibidir" buyurdu.

İnsanın ömrü sınırlı olduğundan, bu ömrü en iyi şekilde değerlendirmek lâzımdır. Bunun için ne kadar erken başlanırsa, o kadar faydalı olur. Çocuk çevreyi tanımaya başladığında, eğitime ve öğretime başlanırsa, küçük yaştan itibaren, hafızası zararlı şeylere kapatılmış, faydalı şeylerle meşgul edilmiş olur.

Erken eğitim ve öğretim konusunda Peygamberimiz, "Küçüklükte öğrenilenler taş üzerine yazılan yazı, büyüklükte öğrenilenler buz üzerine yazılan yazı gibidir" buyurarak, erken öğretimin önemine dikkat çekmişlerdir.

Dört yaşında hâfız Peygamberimizin hadîs-i şerîfi doğrultusunda hareket, İslâm âlimlerinin yetişmesiyle tatbik bulmuştur. Bunlara birkaç misâl:

Mezhep imâmımız İmâm-ı a'zam hazretleri dört yaşında hâfızlığını tamamlamış, ayrıca binlerce hadîs-i şerîf ezberlemiş ve aynı zamanda da çocuk yaşta İslâmî ilimleri öğrenmiştir.

İmâm-ı Şâfi'î hazretlerinin, Muvattâ kitabını beş yaşında ezberlediği, devrinin bütün ilimlerini küçük yaşta öğrenerek onbeş yaşında fetvâ vermeye başladığı bildirilir.

Süfyân bin Uyeyne hazretleri de, dört yaşında Kur'ân-ı kerîmi ezberleyenlerdendir.

İmâm-ı Buhârî hazretlerinin, ilkokulda ezberlediği hadîs-i şerîf sayısı onbeşbindir.

İslâmiyet, boş zaman düzenlenmesi bir yana, işlerin düzenlenmesi prensibini getirerek, Müslümana bütün zamanlarının değerli olduğunu ve her ânının faydalı

meşguliyetlerle dolu olması gerektiğini bildirmiştir.

Meşgale tanzimini de ibâdet, rızkın kazanılması, hayatımızı murâkabe, tefekkür ve terbiye faaliyetleri olarak ortaya koymuştur. Boş vakitleri iyi faaliyetlerle doldurmak veya boş vakit bırakmamak, eğitimin en te'sirli vâsıtası olarak beyân edilmiştir.

Çünkü insan nefsi, iyi ve faydalı işlere yöneltilmezse, yerini kötülükler alır. Hattâ boş zaman, bütün kötülüklerin anası olarak görülmüş, öğrencileri boş bırakmayıp, onların dâimâ istikrarlı bir şekilde meşgul olmaları temin edilerek, yapması muhtemel kötülüklere mâni olunması düşünülmüştür.

Eserleriyle meşhur İslâm âlimi İbni Hacer'i başarıya ulaştıran sebep de, sabırla, sebatla tahsiline devam edişi olmuştu. "Kafam ders almıyor, ben beceremem" diyerek medreseyi terkedip, köyüne dönerken uğradığı mağarada gördüğü hâdise, onu kamçılamıştı. Görmüştü ki, mağaranın tavanından sızmakta olan damlalar, alttaki taşa vurmaktaydı. O sert taş, zaman içinde su damlaları ile delinmişti. Bu, yumuşak su damlalarının sert kayaya karşı zaferi idi. Bunun üzerine İbni Hacer, "Benim kafam taştan daha sert, daha kalın olamaz!" demiş, didinip çırpınmış, ilim öğrenmeye yeniden koyulmuştu. Ve nihâyet bu kararlılığı onu bir numaralı talebe hâline getirmiş, sonraları da ciltlerle eser vermesini te'min etmişti.

Önemli olan devamlılıktır Ba'zıları da bu konuda, "Kayaları eriten dalgaların büyüklüğü değil, devamlılığıdır" demişlerdir.

Gerçek başarı istikrarla, devamlı çalışmakla elde edilir. Zekî bir öğrenci ile zekî olmayan bir öğrenci arasındaki farkı, zekî olmayan öğrencinin istikrarlı çalışması kapatabilir.

Çalışılan bir iş üzerinde herhangi bir güçlüğü yenmede, bir adım bile gerilememeli, yılgınlığın maskeli bir tenbellik olduğu unutulmamalıdır. Zaten çalışma sevgisi de, güçlükleri yenmekten doğar ve kuvvetlenir. Güçlüğü yenmekten hâsıl olan ma'nevî zevk, eşsiz bir zevktir. Harpte zafer, işinde başarı yılmayanındır. Sebat önünde güçlükler erir ve imkânsız görünen, mümkün olur.

Devamlı ve ısrarlı bir şekilde çalışılmalıdır. Ve her gün aynı saatlerde behemahal çalışmaya oturulmalıdır. Çalışmayı uzun fasıla ile kesip terketmemelidir. Hasta ve yorgun olmadıkça, tatil zamanlarında bile yavaş ve az da olsa çalışılmalıdır. Tâ ki, çalışma alışkanlığı körelmesin ve tekrar çalışmaya koyulmak için zahmet çekilmesin.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11313

Az uyu, az ye, az konuş!

Müslümanın günü, güneş üzerine doğmadan başlar. Sabah güneş doğmadan önce kalkanlar, Peygamberimizin, "Allahım, sabahın erken vakitlerini ümmetime bereketli kıl" duâsına mazhar olurlar.

Devamlı araştırma yapılan alanlardan biri de uykudur. Uyku müddeti hakkında bugüne kadar yaygın kanâate göre, yetişkinlerin günde 6 ile 8 saat uykuya ihtiyâcı vardır. Ancak Amerika San Diego Üniversitesi araştırmacıları, günde 5 saat uykunun yetişkin bir insana kâfi geleceğini bildiriyorlar. Avrupalı uyku mütehassıslarından Dr. J. Zulley de, yetişkin bir insanın günde beş saat uykuya ihtiyâcı olduğunu öne sürmektedir.

Fazla uyku zararlıdır Avrupa Uyku Araştırmaları Kurulu Başkanı olan Dr. Zulley, uyku laboratuvarlarında, üzerinde araştırma yaptıkları insanların, günde beş saatlik uykuyla yetindiklerini ve normal bir hayat sürdüklerini kaydederek, yetişkinlerin günde 7-8 saat uyuması gerektiği yolundaki inancın yanlış olduğunu bildirmektedir. Günde dokuz saat uyuyanla beş saat uyuyanların aynı zindeliği ve dinamikliği gösterdikleri tecrübelerle tesbit edilmiştir.

Peygamberimiz, gece uykusunun fazla olmamasına işâretle, Hz. Süleyman'a, annesinin, "Oğulcuğum, geceleyin fazla uyuma! Zîrâ fazla uyku insanı kıyâmet günü fakir bırakır" dediğini nakleder.

Uykumuzun en mühim bölümü, uykuya daldıktan sonraki ilk üç saattir. Derin uyku denilen bu süre içinde, vücudumuz ihtiyâcı olan dinlenmeyi sağlar. Uykunun ikinci bölümü olan rü'yâ bölümünde vücut rahatlamıştır ve uyanmaya hazırlanmaktadır.

Uzmanlar beş saatlik uykunun, insana yeteceğini söylemektedirler. Fakat ortalama sekiz saat uyuyan bir insanın, bunu bir günde beş saate indirmesi zordur. Bu âni iniş, performans ve konsantrasyon bozukluğuna sebep olabilir. J. Zulley, her hafta ortalama olarak yarım saat daha az uyuyarak, sağlıklı bir şekilde günde 5 saatlik bir uykuya erişebileceğini belirtmektedir.

Yemek, uyumak ve konuşmak birer beşerî ihtiyaçtır. Ama bunların fazlası zararlı olabilmektedir.

Almanya'nın haftalık Bunte dergisinde çıkan bir haberde, aşırı uykunun da, uykusuzluğun meydana getirdiği başağrısı, tansiyon bozukluğu, asabiyet gibi şikâyetlere sebep olabildiği yer almaktadır.

Uykunun normalden fazla olmasının hiçbir faydası olmadığı gibi, migren başta olmak üzere çeşitli başağrıları, fizikî ve zihnî bozukluklara sebebiyet verdiği çok önceden bilinmektedir. Bu sebeple, küçük yaştan itibaren beş saatlik bir uyku ihtiyacının teşekkül etmesine çalışılmalıdır.

Uyku, yorgunluğun ilâcı değildir. Bilhassa sekiz saati aşan uykular, insanı bezginleştirerek yorgunluk hissini arttırmaktadır. Doktorlar, uzun uyumak yerine, gün içinde kestirmeyi tavsiye ediyorlar.

Günde sekiz saat uyumanın bir diğer zararı da, insanın ömrünün üçte birini uykuda geçirmesidir. Buna göre 72 sene yaşayan bir insan, hayatının 24 yılını uykuda geçirmiş demektir. Eğer insan günde sekiz saat yerine beş saat uyursa, ömrünün dokuz senesini ziyan olmaktan kurtarmış olur.

Ömür bir sermayedir Ömür bir sermayedir, her an tükenmektedir. Dünya ise âhıretin tarlasıdır. İnsan bu dünyada ne ekerse, âhırette onu biçecektir. Böyle bir ebedî kâr-zarar deverânında, insan ömrünü uykuda hebâ etmemelidir.

Müslümanın günlük nizâmının başında gelen, akşam erken yatmak ve sabah erken kalkmaktır. Müslümanın günü, güneş üzerine doğmadan başlar. Sabah güneş doğmadan önce kalkanlar, Peygamberimizin, "Allahım, sabahın erken vakitlerini ümmetime bereketli kıl" duâsına mazhar olurlar. Günümüz Müslümanlarının durumu ise ma'lûmunuzdur.

Enes bin Mâlik hazretlerinin rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte Peygamberimiz; (Sabah namazından sonra uyumayı âdet edinen sırt ve bel ağrılarına mübtelâ olur) buyurmuşlardır.

Peygamberimiz, (Erken kalkmak, berekete, başarıya sebep olur) buyurmuştur.

Yine Peygamberimiz, (Az uyu, az ye, az konuş; sıhhat bulursun) buyurmuşlar ve (Fazla uyuyan gözden Allaha sığınırım) diye ilticâ etmişlerdir. İbni Abbâs hazretleri de, "Tenbelliğin en büyük alâmeti sabah uykusudur. Sabah uykusu fakirlik ve ihtiyarlık sebebidir" îkazında bulunmuşlardır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11314

İyilerle beraber olmak

Yalnızlık kötü arkadaştan, iyi arkadaş da yalnızlıktan iyidir. İnsanlar arasında en âcizi dost bulamayandır. Bundan daha âcizi, bulduğu dostu kaybedendir.

Zamanın değerlendirilmesi ile ilgili önemli tedbirlerden biri de, iyi arkadaş seçimidir. Bir ömrün, Allah huzurunda hesâbı verilemeyecek kadar kötü geçmesine ve ma'ruz kalınacak ebedi hüsrânın arkadaş yüzünden olabileceğine şu âyet-i kerîme işâret etmektedir: (O gün [kıyâmet günü], zâlim kimse, ellerini ısırıp, keşke peygamberlerle beraber bir yol tutsa idim. Vay başıma gelenlere. Keşke falancayı dost edinmese idim. And olsun ki, beni, bana gelen Kur'ân'dan o saptırdı... der.)

Yine Kur'ân-ı kerîm, (Ey İnsanlar, Allahtan korkun! Bir de sâdıklarla [doğrularla] beraber olun) ve, (Zâlimlere, kötü, şerli kimselere meyletmeyin, onlara yakın olup sevgi göstermeyin, sonra size ateşi dokunur) âyetleriyle, kötü arkadaşlara meyletmememizi, onlarla dost olmamamızı tavsiye buyurmaktadır.

Kişi arkadaşı gibidir Peygamberimiz, "Kişi arkadaşının yolu üzerinedir" buyurarak arkadaş seçimine dikkat çekmişlerdir. "Arkadaşını söyle bana, kim olduğunu söyleyeyim sana" atasözü de, kezâ bunu ifade etmektedir. O hâlde bizim, vaktin değerini bilenlerle arkadaşlık etmemiz zarûrettir.

Peygamberimiz bir başka hadîs-i şerîfte, "İyi arkadaşla fena arkadaşın misâli, iyi koku satanla demirci gibidir. Misk satan adam, ya sana güzel kokusundan bir şey verir veya sen satın alırsın. Hiç olmazsa hoş koku koklarsın. Körük çeken demirciye gelince, ya bir kıvılcım isabet edip elbiseni yakarsın, yahut körüğünün fena kokusundan ezâ görürsün" buyurmaktadır.

Bir başka hadîs-i şerîfte de, "Kişinin arkadaşı, aklına delildir. İnsan sevdiği ile beraberdir" buyurulmaktadır.

Ebû Zer hazretleri, "Yalnızlık kötü arkadaştan, iyi arkadaş da yalnızlıktan iyidir" ve Hâlid bin Saffan hazretleri de, "İnsanlar arasında en âcizi dost bulamayandır. Bundan daha âcizi, bulduğu dostu kaybedendir" sözleriyle dikkatlerimizi iyi arkadaş üzerine çekmişlerdir.

Şeyh Sa'dî meşhur eseri Gülistan'da, arkadaş bahsi ile ilgili şu nükteyi nakleder:

Hz. Lût'un hanımı kötülerle arkadaş olduğu için, hânedân-ı nübüvvetten olmak şerefini kaybetti. Hâlbuki Eshâb-ı Kehf'in köpeği birkaç gün iyilerin arkasına düştü, ebedî şeref kazandı.

Dînimiz insan ömrünü belli safhalar içinde mütalâa eder. Her safhanın kendine has özellikleri, vazifeleri vardır.

Mü'min, her merhalede ömrünü tanzim ederek, gittikçe tekâmül edecektir.

İnsan ömrünün en mühim merhalesi, doğumdan 15 veya 18 yaşına kadar olan merhaledir. Çünkü 18 yaşına kadar olan kısım hazırlanma safhasıdır.

Toplum, öğretim programına erken başlar, lüzûmlu bilgiler verir, yetiştirici olmayan işlerle meşgul etmez ve benzerî prensipler çerçevesinde zamanı tanzim ederse, milleti meydana getiren fertler daha faydalı hâle gelirler.

Hesâbı verilecek beş şey Sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

"Kıyâmet günü Âdemoğlu şu beş şeyden hesâba çekilecektir:

1. Ömrünü ne yaparak geçirdin?

2. Gençliğini ne işde harcadın?

3. Malını nereden kazandın?

4. Malını nerelere harcadın?

5. İlmin ile nasıl amel ettin?"

Peygamber efendimiz, "İki ni'met vardır ki, insanların birçoğu bu iki ni'met husûsunda aldanmıştır. Bu iki ni'met sıhhat ve boş zamandır" hadîs-i şerîfi ile, farkında olmadan kıymetini takdir edemediğimiz, lâyıkı ile değerlendiremediğimiz bu ni'metler için îkaz buyurmaktadırlar.

Yine sevgili Peygamberimiz, "Kıyâmet yaklaşınca, zaman birbirine yaklaşacak, bir sene bir ay gibi, bir ay bir hafta gibi, bir hafta kuru hurma yaprağının ateşte yanması gibi kısa olacaktır" hadîs-i şerîfi ile, âhır zamanda, her şeyde olduğu gibi zamanda da bereketin kalmayacağına işâret etmişlerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11315

İnsan ihtiyaçsız olursa..

İnsan, muhtaç olmasaydı, âsî, taşkın, azgın olurdu. Ikrâ' sûresindeki âyet-i kerîmede meâlen, (İnsan, ihtiyaçsız olunca, elbette azar!) buyuruldu.

Cenâb-ı Hak, insanları topluluklar, cemiyetler hâlinde yaşayacak şekilde yarattı. Topluluklar hâlinde yaşayabilmek için de belli kaideler koydu. Bunun için insanlar, hayvanlar gibi başıboş yaşayamazlar. Yaşamak isteseler bile bu mümkün olmaz. Çünkü, böyle yaşamak eşyanın tabiatına aykırı olur.

İnsan, medenî yaşamak için yaratılmıştır. Medenî yaşayabilmesi için, başkalarına muhtaçtır. Nitekim, Allahü teâlâ, Enfâl sûresinin altmışdördüncü âyetinde meâlen, (Ey Peygamberim! Allahü teâlâ ve senin yolunda olan mü'minler, sana kâfidirler!) buyurdu. Mü'minlerin, insanların en iyisinin işlerine kifâyet edeceğini, yardımcı olacaklarını bildirdi. Başkalarına yardımcı olmak da lâzım olduğu buradan anlaşılmaktadır.

İnsan demek...

Zaten, insan demek, muhtaç demektir. Değil insanlar, her mahlûk yardıma muhtaçtır. Hattâ, insanın iyiliği, güzelliği, muhtaç olmasından ileri gelmektedir. İnsanın kulluk yapması, gönlü kırık olması, hep bu ihtiyacındandır.

İnsan, muhtaç olmasaydı, âsî, taşkın, azgın olurdu. Ikrâ' sûresindeki âyet-i kerîmede meâlen, (İnsan, ihtiyaçsız olunca, elbette azar!) buyuruldu. Meselâ, İran'da ilk devlet kuran Cemşid ve Mısır Firavunlarının çoğu kendilerini ilâh olarak ilân etmişlerdir. Bunlar, 600- 700 yıl ömür sürdükleri hâlde, bir defa olsun hastalanmamışlar, başları bile ağrımamış, her ihtiyaçları görülmüş. İşte bu ihtiyaçsızlıkları bunları azdırdı, kendilerini ilâh ilân edecek hâle getirdi.

Aslında her ihtiyacı gören, Cenâb-ı Haktır. Fakat, Allahü teâlâ, birçok düzenler ve faydalar olması için, herşeyi sebeple yaratmaktadır. İyiliğe sebep olanlara iyi, kötülüğe vâsıta olanlara kötü demiştir. Allahü teâlâ, herşeyi sebepsiz olarak yaratsaydı, âlemde nizam, düzen kalmaz, karmakarışık olurdu.

Allahü teâlâ, insanları zayıf ve muhtaç yarattı. Giyecek, yiyecek, barınacak, düşmandan korunmak gibi, daha nice şeylere muhtaçtırlar. Bir kimse, kendi

ihtiyaçlarını yalnızca hazırlayamaz. Buna ömrü yetişmez. İnsanların ortaklaşa çalışmaları, birlikte yaşamaları lâzımdır.

Biri yaptığı âleti başkasına verir. Ondan, kendine lâzım olan başka birşey alır. Bu ortaklık ihtiyacına, (İnsan, medenî olarak yaratılmıştır) denir.

Medenî, ya'nî birlikte yaşayabilmek için, adâlet lâzımdır. Çünkü herkes muhtaç olduğuna kavuşmak ister. Arzû ettiğini başkası alırsa, alana kızar. Aralarında çekişme, zulüm, işkence başlar. Topluluk parçalanır. Toplulukta, alış-verişi düzenlemek, adâleti sağlamak için, Cenâbı Hakkın koyduğu ölçüyü bilmek lâzımdır.

Bu ölçü, dînimizin bildirdiği emir ve yasaklardır. Kendi zevklerine, şehvetlerine düşkün olanlar ve kendilerini başkalarından üstün görenler, İslâmiyetin ahkâmını beğenmezler. Bu ahkâma uymak istemezler. Başkalarının haklarına saldırır, günâh işlerler.

Medeniyet dedikleri İslâmiyete uyana sevâb, uymayana azâb olacağı bilinince, İslâmiyetin düzeni kuvvetli olur. Bunun için, ahkâmı koyanın, cezâyı verecek olanın tanınması lâzımdır. Bunun için de, ibâdet yapılması emir olundu. Hergün ibâdet yaparak, O hatırlanır. İbâdet, O'nun varlığını ve Peygamberini ve Âhıretteki ni'metleri ve azâbları tasdik etmekle, inanmakla başlar.

Peygamber efendimiz isteseydi, Cenâb-ı Hak her istediğini verirdi. Fakat, Cenâb-ı Hakkın âdet-i İlâhîsi, sebeplere yapışıldığında vermek olduğundan, dîni yaymak için ömrü savaşlarla geçti. Dîni yıkmak, İslâmiyeti ortadan kaldırmak isteyenlerle en zor şartlarda bile mücâdele etti.

Bugün de dîni yıkma faaliyetleri bütün şiddetiyle devam etmektedir. Meselâ, Müslümanların îmânlarını yok etmek için, hayâlarını, utanma duygularını yok etmeye çalışıyorlar. Fuhuş, kötü sözlere seks bilgisi diyorlar. Bu açıklıklara ve seks bilgilerine ilericilik ve lüzûmlu, faydalı diyerek gençleri hayâsız yapmak istiyorlar.

Gençleri aldatmak için, "Medenî(!) milletlerin yaptıklarını biz de yapacağız. Çağımıza ayak uyduracağız. Gericilikten kurtulacağız" diyorlar. İnsanları, hayvanlar gibi ölçüsüz, sınırsız bir yaşayışa zorluyorlar. Bu şekilde Müslüman gençleri hayâsızlaştırmak, dinsizleştirmek istiyorlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11316

Cennetin anahtarı

(Artık işin aslını söylemem şart oldu. Ben İncil'de okudum. Cennetin anahtarı, "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah"tır.)

Resûlullah efendimiz Eshâbı ile Rûmlarla yaptığı savaştan dönüyordu. Bir yerde konakladılar. Hâlid bin Velid hazretleri bir ihtiyaç için askerlerden uzaklaşmıştı. Döndüğünde baktı ki, arkadaşları gitmiş. O da yola koyuldu. Fakat yolunu şaşırdı. Karşısında yüksek bir dağ vardı. "Dağa çıkıp etrafa bakarsam, belki askerleri yukarıdan görürüm" diye dağa tırmandı. Fakat dağda ba'zı insanlara rastladı. Onlara, kim olduklarını sordu. Onlar da dediler ki:

- Biz bin kişiyiz. Bizim bir rahibimiz vardır, senede bir kere buraya gelip bize vaaz verir.

Aramızda Müslüman var Sonra baktı ki, rahip elbisesi giymiş bir genç geldi, kürsüye çıkıp oturdu. Sözlerine şöyle başladı:

- Aramızda, Müslüman olan bir yabancı var. Onu ortaya çıkarmadıkça, vaaz etmiyeceğim!

Bu sefer onu bulmak için birbirlerine bakıştılar. Fakat onu bulamadılar. Bunun üzerine rahip bağırdı:

- Dinleyin! Onu şimdi size göstereceğim!

Hepsi sustu. Rahip, tekrar seslendi:

- Ey Muhammedî, dînin hakkı için yerinden kalk da, seni görelim!

Bunun üzerine Hz. Hâlid yerinden kalktı. Onu tanıyınca, hepsi üzerine üşüştüler, öldürmek istediler. Rahip buna mâni oldu. Rahip, Hz. Hâlid'e sordu:

- Sen Peygamber Eshâbının büyüklerinden misin, yoksa küçüklerinden misin?

- Ben ne kendisinden büyük bulunmayan büyüklerden, ne de kendisinden küçük bulunmayan küçüklerdenim.

- Sen ilimden anlıyor musun?

- Kendime yetecek kadar bilgim var.

- Sana, bir şey sorarsam, bana cevap verecek misin?

- Bilirsem söylerim.

- Duyduğuma göre Muhammed aleyhisselâm, "Allahü teâlâ, Cennette yarattığı herşeyin bir benzerini dünyada yaratmıştır. Allah, Cennette, Tûbâ adında bir ağaç yaratmıştır. Cennetteki köşklerin her birinde onun dallarından bir dal vardır" diyormuş. Peki bu ağacın bir benzeri dünyada var mı?

- Evet, bu ağacın bir benzeri dünyada vardır. Şöyle ki, Allahü teâlâ Güneş'i yaratmıştır. Doğduğu zaman, onun ışıklarının girmediği hiçbir dağ, hiçbir ova ve hiçbir ev kalmaz.

- Çok güzel! Duyduğum kadarıyla Cennette, beşyüz sene mesafelik uzunlukta ve havada duran bir taht vardır. Sâhibi onun üstüne çıkmak istediği zaman yere alçalır. Sâhibi üstüne çıkınca, tekrar eski yerine gelir. Peki bunun dünyada bir benzeri var mı?

- Evet benzeri vardır. Deve yere çöküyor, ona binildikten sonra ayağa kalkıyor.

- Duyduğum kadarıyla Muhammed aleyhisselâm diyormuş ki: "Cennet ehli yiyorlar, içiyorlar, buna rağmen büyük ve küçük abdeste ihtiyaç duymuyorlar." Peki bunun dünyada bir benzeri var mı?

- Evet vardır. Ana rahmindeki yavrunun canı birşey istediği zaman ananın da canı o şeyi ister ve ana o şeyi yiyince gıdası çocuğa da gidiyor. Bununla beraber çocuğun büyük ve küçük abdest yapmaya ihtiyacı olmuyor.

İnsaf et artık!

Rahip bir soru daha sormak istedi, fakat Hz. Hâlid onun sözünü keserek şöyle dedi:

- İnsaf et! Sen bana birçok soru sordun. Müsâade et, ben de sana bir soru sorayım. Bana Hz. Îsâ hakkı için doğruyu söyle! Cennetin anahtarı nedir?

- Artık işin aslını söylemem şart oldu. Ben İncil'de okudum. Cennetin anahtarı, "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah"tır.

Sonra, adamlarına şöyle dedi:

- İncil'de geleceği bildirilen kurtarıcı, son Peygamber Muhammed aleyhisselâmdır. Bunda hiç şüphem yoktur. Sizi de bu son Peygambere îmâna da'vet ediyorum.

Bunun üzerine bu rahip ve beraberindekilerin hepsi Müslüman oldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11317

Rü’yâdaki beş sır!

“Karşına ilk çıkan şeyi ye, ikinci şeyi gizle, üçüncüsünü kabûl et, dördüncü şey için yeise, ümitsizliğe düşme, beşinci olarak karşılaştığından da kaç!”

Bizden önceki kavimlere gönderilen Peygamberlerden birisi, bir gün bir rü’yâ gördü. Rü’yâsında kendisinden, sabahleyin kalkınca karşısına ilk çıkan şeyi yemesi, ikinci olarak karşılaştığı şeyi gizlemesi, üçüncü olarak karşılaştığı şeyi kabûl etmesi, dördüncü olarak karşılaştığını yeise, ümitsizliğe düşürmemesi, beşinci olarak karşılaştığından da kaçması isteniyordu.

Sabah oldu. O Peygamber aleyhisselâm kalkınca, karşısında gözüne ilk çarpan büyük ve kapkara bir dağ oldu. Bu manzara karşısında durakladı, hayrete düştü ve kendi kendine, “Rabbim bana onu yememi emretti. Rabbim bana, gücümün yetmiyeceği şeyi emretmez” diye düşündü.

Dağ birden küçüldü Onu yemeye azmederek oraya doğru yürüdü. Fakat yanına yaklaşınca, dağ birden küçüldü, küçüldü ve baldan daha tatlı bir lokma hâline geldi. Peygamber onu yiyerek yola koyuldu. Biraz gidince, karşısına altın bir tas çıktı. Onu görünce, “Benden, ikinci karşılaştığımı gizlemem istenmişti” diye düşündü.

Hemen bir çukur açarak onu toprağa gömdü ve tekrar yola koyuldu. Fakat biraz gittikten sonra dönüp arkasına baktığında, altın tasın toprağın üstüne çıkmış olduğunu gördü. Geri döndü. Onu tekrar gömerek yine yoluna devam etmek üzere hareket etti.

Fakat biraz gidince yine dönüp geriye baktığında, altın tasın yine dışarıda olduğunu hayretle müşahede etti. Bu dönüp gömmeler birkaç defa tekrarlandığı hâlde altın tas yine üste çıkıyordu. Nihayet Peygamber, “Ben, Rabbimin bana olan emrini yerine getirdim” diyerek onu gömmek için bir daha geri dönmedi ve yoluna devam etti.

Biraz gidince, kendisine doğru gelen bir kuşla karşılaştı. Kuşun peşinde de bir şahin vardı. Onu avlamak, yakalayıp yemek istiyordu. Kuş, “Ey Allahın Nebîsi, beni kurtar!” diyerek Peygamberden yardım istedi.

Peygamber de onu himâyesine aldı. "Üçüncü olarak karşılaştığın şeyi kabûl et" emri gereğince, yeninin içine sakladı. Bu arada onu avlamak için peşinden gelmekte olan şahin gelip dedi ki:

- Ey Allahın Nebîsi, ben aç idim. Sabahtan beri onu avlayıp karnımı doyurmak için uğraşıyordum. Tam yakalayacağım sırada onu benden aldın, rızkıma mâni oldun.

Bu sırada Peygamber aleyhisselâm, "Benden, üçüncü olarak karşılaştığımı kabûl etmem, dördüncü olarak karşılaştığımı da yeise düşürmemem istenmişti. Üçüncü bu kuş. Onu kabûl edip kurtardım. Ya dördüncüyü ne yapayım? Onu ümitsizliğe düşürmemem lâzım" diye düşündü. Yanında bulunan etten biraz keserek beklemekte olan avcı kuşa attı. O da onu alıp gitti. O uzaklaşınca, saklamakta olduğu kuşu da salıvererek yoluna koyuldu.

Yolda ilerlerken pis kokulu bir cîfe ile, pislik ile karşılaştı. Geceki rü'yânın gereğince, ondan da sür'atle uzaklaştı.

Hikmetini bana bildir!

O gün akşam yatarken, Allahü teâlâya şöyle duâ etti: "Yâ Rabbî, emirlerinin hepsini de yerine getirdim. Fakat bunlardaki hikmeti bana bildir!.." O gece rü'yâsında bildirilip, gündüz yaşadığı hâdiselerdeki hikmet, kendisine şöyle îzah edildi:

- İlk önce çok büyük ve kapkara bir dağ olarak gördüğün ve sonradan baldan daha tatlı bir lokma hâline gelen şey, öfke ve kızgınlıktır. Öfke, önce büyük bir dağ hâlindedir. Sabredildiği ve yenildiği zaman, baldan daha tatlı bir lokma olur.

İkinci olarak karşılaştığın altın tas, güzel ve iyi amellerdir. İyi ve güzel ameller, hareketler, davranışlar ne kadar örtülürse örtülsün, yine de açığa çıkar ve kendilerini belli ederler.

Üçüncü olarak, sakladığın kuş, sana sığınana ihânet etmemeni, himâyene almanı öğretmek istemektedir.

Dördüncü hâdise, birisi senden bir şey istedi mi, kendi ihtiyacın olsa bile onun hâcetini görmek gerektiğine işârettir.

Beşinci olarak karşılaştığın ve kendisinden kaçtığın pis kokulu cîfe, gıybete işârettir. Gıybet eden, ötekini-berikini çekiştiren insanlardan, pis kokulu cîfeden kaçarcasına kaç!..

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11318

Anne hakkının önemi

Zinâ ile itham edilen genç, hatâsını anladı. Hatırına hemen annesinin yaptığı bedduâ gelmişti. Demek ki, bedduâsı tutmuştu.

Vaktiyle, eski kavimlerde Cüreyc isminde bir âbid vardı. Kendini dünyadan tamamen çekmiş, gece gündüz ibâdet ile meşgul olurdu. Küçük bir ibâdethânesi vardı. Kimseyle ilgilenmez, devamlı burada bulunurdu.

Bu âbidin yaşlı bir annesi vardı. Hizmetini görecek kimsesi yoktu. Annesi, bir işini görmesi için, oğlunun ibâdet ettiği yere gidip oğluna seslendi:

- Oğlum, görülecek bir işim var. Yaşlı olduğum için yapamadım. Gel de bu işimi görüver.

Bu esnada oğlu nâfile ibâdet ile meşguldü. Annesine dönüp bakmadı bile. Annesi, oğlunun bu hâline çok üzüldü. Ona şöyle bedduâ etti:

- Yoldan çıkmış, kötü kadınların iftirasına uğrayasın!

Bana iftirâ ediliyor!

Bu gencin ibâdethânesinin yakınında yaşayan kötü bir kadın vardı. Bu kadın, birgün o beldenin çobanından gayrı meşru şekilde hamile kaldı. Kadının bu hâli hemen duyuldu.

Zamanın hükümdarı, konunun araştırılmasını emretti. Yapılan araştırmalarda, kadının kimden hamile kaldığı öğrenilemedi. Hükümdar mecburen kadını huzuruna çağırttı. Kadın cezâlandırılacağından korktuğu için, suçu komşusu âbide yıktı. “Bana zorla sahip oldu” dedi.

Bu ifade üzerine hükümdar, bu defa da âbidi çağırtıp dedi ki:

- Ey Cüreyc, sen bir taraftan devamlı ibâdet ile meşgul olup, âbidlik taslıyor, diğer taraftan da Cenâb-ı Hakkın yasak ettiği zinâ gibi büyük bir günahı işliyorsun. Bu kötü fiili yapmaya utanmadın mı? Yaptığın bu işin cezâsını çekeceksin.

Âbid dedi ki:

- Ben böyle bir şey yapmadım. Bana iftira ediliyor. Bu iftirayı yapan kimdir?

- Komşun olan filan kadın, seninle zinâ ettiğini bildirdi.

Hükümdarın bu sözü üzerine, genç, hatâsını anladı. Hatırına hemen annesinin yaptığı bedduâ gelmişti. Demek ki, bedduâsı tutmuştu. Annesinin o bedduâsı kulaklarında çınladı:

"- Yoldan çıkmış, kötü kadınların iftirasına uğrayasın!.."

Âbid her ne kadar, "Ben böyle bir iş yapmadım" diye ısrar ettiyse de kabûl ettiremedi. Çünkü kadın sözünde ısrar ediyordu.

Âbid, sonunda çâresiz kalıp, hükümdara dedi ki:

- Bana, anneme kadar gitmeye müsaade eder misiniz? Ondan sonra cezâm ne ise verirsiniz.

Hükümdar, yanına iki kişi takıp, âbidi annesine gönderdi. Âbid, annesinin yanına varıp, ona yalvardı:

- Anneciğim, hani bir zamanlar sen bana, "Kötü kadınların iftirasına uğrayasın!.." diye bedduâ etmiştin ya, Cenâb-ı Hak, senin bu bedduânı kabûl etti. Falan kadın bana iftira etti. Hükümdar beni cezâlandıracak. Ne olur beni affet de iftiradan kurtulayım. Ben hatâmı anladım. Bir daha sana hizmette kusûr etmeyeceğim.

Annesi, oğlunun perişan hâlini görünce, dayanamadı. Ellerini açıp şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî, eğer oğluma ettiğim bedduâ kabul olmuş ise, onu kaldır. O artık hatâsını anladı. Bir daha beni üzmeyecek.

Cüreyc, fakîh olsaydı!

Annesinin hayır duâsını alan genç, tekrar hükümdarın huzuruna çıkıp dedi ki:

- Bana iftira eden kadının tekrar ifadesinin alınmasını istiyorum.

Hükümdar, kadını çağırtıp, eski iddiasında ısrarlı olup olmadığını sordu. Bunun üzerine kadın dedi ki:

- Daha önce bu şahsa ben iftira etmiştim. Bunun bir suçu yoktur. Bu işi yapan filan çobandır. Ondan korktuğum için, bu gence iftira etmiştim.

Âbid böylece serbest bırakıldı.

Peygamber efendimiz, bir defasında Eshâbı ile sohbet ederken bu hâdise ile ilgili olarak buyurdu ki:

- Eğer Cüreyc bir fakîh olsaydı, ya'nî fıkıh bilgisine sâhip bulunsaydı, anasına hizmet etmenin, Rabbine nâfile ibâdet etmekten daha üstün olduğunu bilirdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11319

İnsan başıboş yaratılmadı!

Dînimizde, insanın, bütün ömür dakikalarından, hattâ saniyelerinden hesâba çekileceği, verilen hayat sermâyesini ne yolda, nasıl harcadığının sorulacağı açık ifadelerle beyân edilmiştir.

Dînimiz İslâmiyet, zamanın kıymetinin bilinmesi üzerinde çok durmuştur. Birçok âyet-i kerîmede, zamanın önemi tekrar tekrar beyân buyurulmuştur.

Zamanın geçmesi, Kur'ân-ı kerîmde, "Devenin memesinden çıkan sütün yeniden aynı memeye döndürülememesine" benzetilmiştir.

Dînimizde farz, vâcib ve nâfile ibâdetlerin her birinin zaman içinde belli bir yeri vardır. Namaz, oruç, kurban kesme gibi bedenen ve mal ile yapılan ibâdetler, bunlar için belirlenen vakitten önce yerine getirilemez.

Zekât ve fıtır sadakası gibi ba'zı ibâdetlerin de vakitle ilgisi vardır. İbâdetlerin vaktinde yapılmasına edâ denir. Dînen bir özür olmaksızın, ibâdetlerin vaktinde yapılmaması günahtır. Ancak, hangi sebeple olursa olsun, vaktinde yapılmayan ibâdetin, günahtan kurtulmak için, en kısa süre içinde yerine getirilmesi, kazâ edilmesi gerekir.

Önemli iki pişmanlık Gerek Kur'ân-ı kerîmde ve gerekse hadîs-i şerîflerde, insanın, bütün ömür dakikalarından, hattâ saniyelerinden hesâba çekileceği, verilen hayat sermâyesini ne yolda, nasıl harcadığının sorulacağı açık ifadelerle beyân edilmiştir.

Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde; insanın yaratılıp, dünyaya gönderildiğini, istediğini yapmak üzere başıboş bırakılmadığını, hayatı boyunca işlediği her şeyin, görevli melekler tarafından yazıldığını, Allahın bizi onunla hesâba çekeceğini, hesap günü, kişinin bunları inkâr edemeyeceğini, zîrâ bizzat işi yapan dil, el, ayak gibi a'zâlarının konuşarak buna şehâdet edeceğini, yapılan iş hayır veya şer, zerre kadar az bile olsa, hesap dışı bırakılmayacağını; bu hesap gününün, insan için

oğlunu, ailesini, kardeşini, sülâlesini, kısacası her şeyini unutturacak dehşette olacağını bildirmiştir.

Kur'ân-ı kerîmde Cenâb-ı Hak, insanoğlunun vaktini boşa geçirdiği için iki yerde pişman olacağını, fakat bu pişmanlıkların fayda vermeyeceğini bildiriyor.

Birinci pişmanlık, ölüm anındaki pişmanlıktır. O esnada insanoğlu, "Ah birazcık mühlet verilse, ecelim biraz tehir edilse, bozuk işlerimi düzeltiversem, sâlih amel işlesem" diye temenni eder. Ancak Cenâb-ı Hak, ecel geldiği zaman hiçbir saat takdim, tehir olunmayacağını, Yûnüs sûresi 49. âyetinde beyan buyurmaktadır.

İkinci pişmanlık âhıretteki pişmanlıktır. Allahü teâlâ, âhırette insanoğlunun pişman olarak çeşitli mazeretler ileri süreceklerini, fakat bu mazeretlerinin kabûl edilmeyeceğini bildirmektedir. Bu husûsta Fâtır sûresi 36. ve 37. âyet-i kerîmelerinde meâlen buyuruluyor ki: (İnkâr edenlere de Cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler, Cehennem azâbı biraz olsun hafifletilmez. İşte biz, küfürde ileri giden her nankörü böyle cezâlandırırız. Onlar orada, "Rabbimiz! Bizi çıkar, [önce] yaptığımızın yerine iyi işler yapalım!" diye feryat ederler. Size, düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? Size uyarıcı da gelmedi mi? [Niçin inanmadınız?] Şimdi tadın azâbımı! Zâlimlerin yardımcısı yoktur.)

Kıyâmet gününde, Allahü teâlâ insanoğluna, geçmişin ne kadar kısa olduğunu göstererek, Nâziât sûresi 46. âyet-i kerîmesinde meâlen, (Onlar onu [Kıyâmeti] gördükleri zaman, sanki dünyada bir akşam veya kuşluk vaktinden fazla kalmamış gibi olurlar) ve Yûnüs sûresi 45. âyet-i kerîmesinde ise meâlen, (Allahın onları bir araya topladığı gün, [Âhırette] sanki onlar kendilerinin dünyada sadece gündüzleyin görüşüp tanıştıkları bir saat kadar kaldıklarını sanırlar) buyurmaktadır.

Asr sûresi Cenâb-ı Hak, Nebe sûresi 9, 10, ve 11. âyet-i kerîmelerinde meâlen, (Uykuyu ve geceyi dinlenme vesîlesi kıldık. Gündüzü maişet [Çalışıp kazanma] vakti yaptık) buyuruyor ve Kehf sûresi 23. âyet-i kerîmesinde meâlen, (Herhangi bir işi muhakkak yarın yapacağım deme) buyurarak meçhul olan "yarın"a muhakkak gözüyle bakmamamız husûsunda bizleri îkaz ediyor.

Asr sûresinde Cenâb-ı Hak, kendisine takdîr ettiği ömrü kullanmada en kârlı olanların özelliklerini îmân, sâlih amel, birbirine hakkı ve sabrı tavsiye etmek şeklinde sıralamıştır. Geçmekte olan zaman, her insana ve millete yaşadığımız

dünyada bu dört husûsiyeti elde etmek için bir fırsattır. Allahü teâlânın bir ni'metidir.

Nitekim, Ebû Huzeyfe, "Resûlullahın eshâbından iki kişi birbirleriyle konuştuklarında, biri diğerine "Asr" sûresini okumadan, sonra da biri diğerine selâm vermeden ayrılmazlardı" buyurmuştur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11320

Rehberi şeytan olursa

"Ey insanoğlu, sen mi dünyayı terkeyledin, yoksa dünya mı seni terkeyledi? Sen mi dünyayı topladın, yoksa dünya mı seni topladı? Sen mi dünyayı öldürdün, yoksa dünya mı seni öldürdü?"

İslâmiyeti tanımayan, Kur'ân-ı kerîmi Allahü teâlânın kitabı olarak kabûl etmeyen, insanların en üstünü, en şereflisi olan Muhammed aleyhisselâma inanmayan, ilim ve ahlâk yoksunu, dîni lüzûmsuz gören kimseler, öleceği vakit, gözlerindeki perde kaldırılarak, kendilerine Cennet gösterilir ve bir melek onlara der ki:

- Ey İslâmiyeti beğenmeyen ve şehvetlerinin peşinde koşan kimse! Sen hak olan İslâmiyeti beğenmezdin. Muhammed aleyhisselâmın Allahü teâlâdan getirdiklerine inanmazdın. Bu gördüğün ni'metlere, bunlara inanan îmânlı kimseler kavuşacaktır. Sen bunlardan mahrûmsun.

Şeytan araya girer Sonra şeytan gelip der ki:

- Bu sözler yalandır. Bunlara inanma! Gördüğün bütün ni'metlere kavuşacaksın!

Sonra kendisine Cehennem gösterilir. Cehennemin ateşten dağları, çok büyük akrepleri, çıyanları görünür. Cehennemdeki melekler, ateşten tokmakla vururlar. Ağızlarından alevler çıkar.

Hadîs-i şerîfte bildirilen azâbları görür. Gök gürültüsü gibi sesleri duyar. Bu seslerden korkan o kimse, başını şeytandan tarafa çevirir ve ondan yardım ister. Şeytan dayanamayıp, korkusundan kaçar. Melekler şeytanı yakalayıp yere vururlar. Sonra, o kimseye dönüp derler ki:

- Sağlığında dîne, burada da meleklere inanmadın, gidip mel'ûn şeytana inandın.

Sonra çok acı azâblar yaparak habîs rûhunu alarak Cehenneme atarlar.

İnsan ne kadar yaşasa da, nihâyet birgün ölecektir. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Bir insanın rûhu vücûdundan ayrılınca, bir nidâ gelir:

- Ey insanoğlu, sen mi dünyayı terkeyledin, yoksa dünya mı seni terkeyledi? Sen mi dünyayı topladın, yoksa dünya mı seni topladı? Sen mi dünyayı öldürdün, yoksa dünya mı seni öldürdü?

Cenâze yıkanmaya başlayınca, üç nidâ gelir:

- Hani senin kuvvetli vücudun? Seni hangi şey zayıflattı? Hani senin güzel konuşman, seni hangi şey susturdu? Hani senin sevgili dostların, seni niye bırakıp gittiler?

Cenâze kefene sarılınca, bir nidâ gelir:

- Azıksız yola çıkma! Bu yolculuğun geriye dönmesi yoktur, ebedî olarak geri gelmiyeceksin! Varacağın yer azâb melekleri ile doludur!

Cenâze tabut içine konulunca, bir nidâ gelir:

- Eğer Allahü teâlânın rızâsını kazandınsa, ne mutlu sana! Büyüklük, saâdet senindir. Eğer Cenâb-ı Hakkın gazabını kazandınsa, yazıklar olsun sana!

Cenâze mezarın yanına varınca, bir nidâ gelir:

- Ey insanoğlu! Dünyada kabir için ne hazırladın? Bu karanlık mezar için ne nûr getirdin? Zenginlik ve şöhretinden ne getirdin? Bu çıplak kabri döşemek ve zînetlendirmek için ne getirdin?

Yalnız bırakıp gittiler Cenâzeyi mezara koydukları zaman, kabir nidâ eder ve der ki:

- Arkamdan söylerdin, şimdi karnımda sükût edersin!

Nihâyet, cenâzenin defin işi bitip, oralarda hizmet gören insanlar da ayrılıp gidince, ölen kimse kâfir ise, Hak teâlâ tarafından bir nidâ gelir:

- Ey benim kulum! Yalnız kaldın şu karanlık mezarda, seni yalnız bırakıp gittiler. Bunlar senin dostların, kardeşlerin, evlâtların ve candan adamların idi. Hâlbuki hiçbirinin sana faydası olmadı. Ey kulum, sen bana âsî oldun, emrimi tutmadın, hiç bu hâlini düşünmedin.

Sonra, Kıyâmete kadar kabirde azâb içinde kalır. Kıyâmette de Cehenneme atılır, sonsuz olarak Cehennemde kalır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11321

Ölüm vakti gelince

"Âlimler size bildirmedi mi? Kitabımızı okumadınız mı? Gâfil olmayın, şeytana uymayın, demedi mi? Her şeyi Allahü teâlâdan bilin, demedi mi?"

Ölümden kaçılmaz. Vakti gelince ölüm vâki olur. Malını, çoluk-çocuğunu bırakıp gider. A'râf sûresinde, (Ecelleri geldiği zaman, onu az zaman ileri ve geri alamazlar) buyuruldu.

Kişi doğmadan önce, ne kadar yaşayacağı takdîr edilmiştir. Levh-i mahfûzda, insanın ne kadar yaşayacağı, neler yapacağı, nasıl öleceği veya öldürüleceği, intihâr edip etmiyeceği, hepsi yazılmıştır.

Îmânlı olup, Allahü teâlâya âsî olmayan kimselerin, canları güzel bir şekilde alınır. Allahü teâlâ Azrâil aleyhisselâma, (Dostlarımın canını, âsân al, düşmanlarımın canını güç al!) buyurur.

Dil ile anlatılamaz Melekler, Allahü teâlâya âsî olan kimsenin canını azâb ederek alırlar. Bu azâb dille anlatılamaz. Cebrâil aleyhisselâm bu meleklere, (Merhamet etmeyin!) der. Münâfıkların canı, burnunun ucuna gelir, tekrar bırakırlar. Her a'zâsını öyle sıkarlar ki, ta'rifi imkânsızdır. Melekler o kimseye derler ki:

- Sen Cennetlik değilsin. Sağlığında yaptıkların, senin Cennete girmene mânidir. Sen Allahü teâlâya âsî olduğun için, sana hidâyet, kurtuluş yoktur. Sen namaz kılmadın, oruç tutmadın, zekâtını vermedin, haramlardan sakınmadın, gıybet ettin, sonra da, "Allah kerîmdir" dedin. Allahü teâlânın gadabını unuttun.

Sonra Allahü teâlâdan bir hitap gelir:

- Münâfıklar şimdi benim azâbımı görsünler!

Yine melekler, tırnaklarının dibinden yapışıp, canını göğsünden çıkarırlar, boğazına kadar getirip yine bırakırlar. Sonra yine Cenâb-ı Haktan hitap gelir:

- Âlimler size bildirmedi mi? Kitabımızı okumadınız mı? Gâfil olmayın, şeytana uymayın, demedi mi? Her şeyi Allahü teâlâdan bilin, demedi mi?

Âlimler her zaman anlatırlar:

Dünyanın geçici güzelliğine aldanmayın! Allahü teâlânın verdiğine kanâat, fakir fukarâya merhamet edin! Allahü teâlâ sana mal, evlât gibi ni'metler verdiğinde sevinip, "Elhamdülillah" dersin. Fakat, başına bir belâ, musîbet geldiğinde üzülür, sabredip hâline şükretmezsin.

Ölüm döşeğindeki kimse, şiddetli azâbı görünce, aklı başına gelir, "Keşke dünyada iken, dînin emirlerine uysaydım, Allaha âsî olmasaydım" der.

Yine Allahü teâlâdan bir hitap gelir:

- Ey benim kibirli kullarım! İşte, bu dostunuzu mal harcayıp kurtarınız! Dünyada benden gelen belâya sabretmezsiniz, benden şikâyet edersiniz. İşte, bu kul, azâbda ve canı hulkuma geldi.

Melekler yine azâb etmeye devam ederler. Sonra bunlar gidip, Azrâil aleyhisselâm gelir. Kişi bunu görünce korkudan aklı gider. Çünkü, Azrâil aleyhisselâm, âsî kimselere çok korkunç bir şekilde görünür.

Ey âsi kimse

Sonra o kimsenin malını karşısına getirirler. Haram, helâl demeden kazandığı malı, gözünün önünde vârislerine taksim edilir. Mal, sahibine der ki:

- Ey âsî kimse, beni kazandın. Uygun olmayan yerlere harcadın, sadaka, zekât vermedin. Şimdi ise senden çıktım. Senin istemediğin kimselerin eline girdim.

Sonra tam bu sıkıntılı hâlde hararet içindeyken, şeytan gelip su vermek ister. Fakat, Allahü teâlâyı inkâr etmesini şart koşar. Îmânsız gidecek olan, suyu alıp içer. Îmânla gidecek olan ise, buna kanmayıp, verdiği suyu reddeder.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11322

Sonsuzu tercih etmek

"Akıllı ve tedbirli kimseler, yarına ulaşamayacağı düşüncesiyle, içinde bulundukları ânı en iyi değerlendiren, bu yolda gayret sarfedenlerdir."

Şu kısa dünya hayatı, sonsuz âhıret hayatını elde etmek için bir imtihan yeridir. Bu, Allahü teâlânın insanoğluna büyük bir ihsânıdır. Çünkü Allahü teâlâ, çok kısa olan dünya hayatında, emrettiği şekilde yaşamanın karşılığı olarak, sonsuz âhıret hayatı bahşediyor.

Peygamberimiz de, insanların zararlı işlerle, hattâ boş hayâllerle, boş işlerle kendini aldatmaması için çok ikazlarda bulunmuşlar, dünyanın geçici, âhıretin sonsuz olduğunu işâret buyurmuşlardır. Yine ölümü hatırlama üzerinde çok durmuşlar ve dünya hayatını en iyi şekilde değerlendirmemiz emredilmiştir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Lezzetleri acılaştıran ölümü çok hatırlayınız!"

"Dünyada garip veya yolcu gibi ol ve kendini ölmüş say!"

"Benimle dünyanın misâli, yolcuyla ağaca benzer. Yolcu gelmiş, ağacın altında bir müddet gölgelenmiş, sonra da terkedip gitmiştir."

"Sizden kim çoluk çocuğundan emin, sıhhati yerinde, günlük yiyeceği yanında olduğu hâlde sabaha ererse, sanki bütün dünya ona verilmiş gibidir."

Beş şeyin hesabı Sevgili Peygamberimiz, âhırette herkesin beş şeyden hesâba çekileceğini bildirmiştir. Hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:

"Kıyâmet günü âdemoğlu şu beş şeyden hesâba çekilecektir:

1. Ömrünü ne yaparak tükettiğinden, 2. Gençliğini ne işle harcadığından, 3. Malını hangi yolla kazandığından, 4. Malını nerelere harcadığından, 5. Öğrendiği ile ne derece amel edip etmediğinden."

Peygamberimiz, "İki ni'met vardır ki, insanların birçoğu bu iki ni'met husûsunda aldanmıştır. Bu iki ni'met sıhhat ve boş zamandır" hadîs-i şerîfi ile, farkında olmadan kıymetini takdir edemediğimiz, lâyıkı ile değerlendiremediğimiz bu ni'metler için de ikaz buyurmaktadırlar.

Resûlullah efendimiz, Müslümanın zaman içindeki vasıflarını, "Müslümanın bakışı ibret, sözü hikmet, sükûtu ise tefekkürdür" sözleri ile izah etmişlerdir.

Sevgili Peygamberimiz, "Yâ Rabbî! Beni, gözümü açıp yumuncaya kadar, hattâ ondan daha kısa bir zaman için dahî, nefsimin eline bırakma" duâsı ve "Boş ve faydasız işleri terketmek kişinin dîninin güzelliğindendir" hadîs-i şerîfi ile en küçük bir ânı dahî azamî dikkat ederek geçirmemiz, en hassas şekilde değerlendirmemiz gerektiğine işâret buyurmuşlardır.

“İki günü birbirine eşit geçen zarardadır” hadîs-i şerîflerinde ise, her geçen ânı bir öncekinden daha iyi değerlendirmediğimiz takdirde, zararda olduğumuz ifade edilmektedir.

Peygamber Efendimiz, yine buyuruyor ki:

“Beş şeyin kıymetini beş şeyden önce bil:

1- İhtiyarlıktan önce gençliğin, 2- Hastalıktan önce sıhhatin,

3- Fakirlikten önce zenginliğin, 4- Meşguliyetten önce boş vaktin, 5- Ölmeden önce de hayatın.”

Akıllı kimse Peygamber Efendimiz, akıllı kimseleri de ta’rif ederek, bunların ne yaptıklarını şu Hadîs-i Şerîflerle bildirmektedir:

“Akıllı ve tedbirli kimseler, yarına ulaşamayacağı düşüncesiyle, içinde bulundukları ânı en iyi değerlendiren, bu yolda gayret sarfedenlerdir.”

“Akıllı kimse için dört saat vardır: Biri Rabbine yalvardığı saattir. İkincisi kendi nefsini hesâba çektiği saattir. Üçüncü saat, Allahü teâlânın kudretini kâinâtta görüp hissettiği, tefekkür ettiği saattir. Dördüncü saat ise, yiyip içtiği saattir.”

Sevgili Peygamberimiz, işini tehir edip, yarın yaparım diyenlerin zararda olduklarını da şöyle beyân etmişlerdir:

“Yarın yaparım diyen helâk oldu, ziyân etti.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11323

Nîmetin kıymetini bilmek

Vakit, keskin bir kılıç gibidir. Yarına çıkacağımız belli değildir. Mühim işleri bugün yapmalı, mühim olmayanları yarına bırakmalıdır. Aklı olan böyle yapar.

Gülün kıymetini bülbül, altının kıymetini sarrâf, incinin kıymetini de kimyager bilir. Kıymetli bir şeyin kıymetini bilen, onu en iyi şekilde değerlendirir. Kıymetini bilmeyen de hoyratça kullanarak çarçur eder. İnsan hayatında en kıymetli şeylerden biri de zamandır. Bunu en iyi şekilde bilen ve değerlendirenler tasavvuf âlimleri olmuştur. Tasavvuf ehli, ya’nî Allah dostları, “Zamanı, meşgul olunması

gereken en güzel şey ile geçirmeli, Allah ile meşgul olmalı; buna mâni olan duygu, düşünce ve meşgalelerden sıyrılmalı" demişlerdir.

Yine tasavvuf ehli, zamanı, kendisi zamana uyan değil, zamanı kendisi kullanan, zamanı idâre eden ma'nâsında "Ebül vakt"; ânının ve hâlinin hâkimi ma'nâsında "İbn-ül vakt" olarak değerlendirir. Zamanın hâkimi değil, mahkûmu olanları da vaktin, hâlin ve zamanın esiri ma'nâsında, "Ebnâ-i vakt" olarak isimlendirir.

Musîbetlerin en büyüğü Abdülhâlık-ı Gocdüvânî hazretleri, vakti kullanmada, bizleri her an muhasebeye da'vet etmektedir. Tasavvuf büyükleri, "Musîbetler çoktur, fakat musîbetlerin en büyüğü vakti boşa geçirmektir" buyururlar.

Hz. Ömer, "Allahım! Senden zamanın iyisini ve vakitleri bereketli kılmanı istiyorum" diye ilticâda bulunmuştur. Vakitlerin boşa geçirilmemesi husûsunda da, "Ben sizden birini boş görmeyi istemiyorum" tavsiyesinde bulunmuşlardır. "İş bir kere geri kalırsa, hiçbir vakit ilerlemez" uyarısı da Hz. Ömer'e âittir.

Hz. Ali, "Dünya her an bizden uzaklaşmakta, âhıret de yaklaşmaktadır. Bunlardan siz âhıreti tercih edenlerden olun, dünyayı tercih edenlerden olmayın! Zîrâ bugün çalışma var hesap yok, yarın hesap var çalışma yok" buyurmuşlar, "Çalışan, kötülüğe vakit bulamaz, tenbel ise fenalıktan kurtulamaz" diye de ilâve etmişlerdir.

İbni Mes'ûd hazretleri, "Ömrüm eksildiği hâlde, amelim artmadan güneşin battığı bir gün için pişman olduğum kadar, başka hiçbir şeye pişman olmam" buyuruyor.

Hz. Muâviye, zamanı şöyle değerlendiriyor: "Ey insan! Zaman sensin. Sen iyi olursan zaman da iyidir. Eğer sen kötü olursan, zaman da kötüdür."

Ömer bin Abdülazîz, "Gece ve gündüz, ikisi de seni tüketiyor. Sen de onları tüket" tavsiyesinde bulunuyor.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri, "Vakitleri korumak, ziyân etmemek zarûrî hâllerindendir" buyurmaktadır. Çeşitli mektuplarında da boş oturanların sohbetini öldürücü zehir olarak vasıflandırmış ve onların sohbetinden kaçınmayı tavsiye etmişlerdir. Zamanın değerlendirilmesi ile ilgili nasîhatlerinde buyurdu ki:

"Fırsatı ganîmet bilmelidir. Vakitleri çok kıymetli nîmet bilmelidir. Modaya, âdetlere uymakla ele birşey geçmez. Muhbir-i sâdık, ya'nî hep doğru söyleyici Muhammed aleyhisselâm (Helekel-müsevvifûn) buyurdu. Ya'nî sonra yaparım diyenler helâk oldular.

Bugünkü ömrü vehim ve hayâl için harcamak ve hayâl olan şeyleri ele geçirmek için, mevcut olanları elden kaçırmak çok çirkin bir iştir. Elde bulunan şeyi, en ehemmiyetli, en kıymetli şey için kullanmak gerekir. Karışık, faydasız şeyler geriye bırakılmalıdır. Dedikodu ile ele birşey geçmez. Kalbin selâmetini, rahatını istemelidir. Asıl lâzım olan işi düşünmeli, lüzûmsuz, faydasız şeylerden tam kaçmalıdır.

Keskin kılıç Vakit, keskin bir kılıç gibidir. Yarına çıkacağımız belli değildir. Mühim işleri bugün yapmalı, mühim olmayanları yarına bırakmalıdır. Aklı olan böyle yapar.

Hadîs-i şerîfte, (Bir kimsenin iyi Müslüman olduğu, lüzûmlu şeylerle uğraşıp, faydasız şeylerden uzaklaşması ile belli olur) buyuruldu. Bunun için, zamanları kıymetlendirmek lâzımdır. Böylece, faydasız, boş yere vakit öldürmekten kurtulmuş olursunuz.

Hele gençlik zamanını büyük nîmet biliniz! Elden geldiği kadar, bu zamanı, Allahü teâlânın râzı olduğu işleri yapmakla geçiriniz! Bunun için de, herşeyden önce, i'tikâdı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine göre düzeltmek lâzımdır. İkinci olarak fıkıh bilgisini öğrenmeli ve işleri, bu bilgiye uygun yapmalıdır. Bu ikisi olmadan ilerleme olmaz. Ancak bunlardan sonra, tasavvuf yolunda ilerlemeye sıra gelir. Bunları yapabilen, felâketlerden kurtulur. Yapmayanlar kurtulamaz. Şeytanın maskarası olurlar!"

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11324

Korkarım vazgeçersin

"Hiç şüphe yok ki, Cenâb-ı Hak, yolunda savaşarak düşmanlarını öldürmekte ve kendileri de öldürülmekte olan mü'minlerin canları ile mallarını Cennet karşılığında satın almıştır!"

Abdülvâhid bin Zeyd hazretleri anlatır: Birgün arkadaşlarımla, yeni çıkacağımız savaş hazırlıklarını konuşuyorduk. Arkadaşımın birisi Tevbe sûresindeki, "Hiç şüphe yok ki, Cenâb-ı Hak, yolunda savaşarak düşmanlarını öldürmekte ve kendileri de öldürülmekte olan mü'minlerin canları ile mallarını Cennet karşılığında satın almıştır!" meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu.

Bana şâhit ol!

Bu âyet-i kerîmenin okunması üzerine, onbeş-onaltı yaşlarındaki bir genç ayağa kalktı. Bu gencin babası vefât etmiş ve babasından da kendisine hayli mirâs kalmıştı. Bana dönerek dedi ki:

- Sen bana şâhit ol ki, ben malımı ve canımı Cennet karşılığında Cenâb-ı Hakka satıyorum. Ben de dedim ki:

- Delikanlı, kılıçların keskinliği, senin sözlerinin keskinliğinden çok fazladır. Korkarım ki, sabredemez, bu satıştan vazgeçersin. Genç sözünde ısrar etti:

- Tekrar ediyorum. Şu anda malımı da, canımı da Allaha sattım.

Gerçekten de yanımızdan ayrıldıktan sonra, malının tamamını Allah yolunda dağıttı. Yanına sadece, savaş için lâzım olacak bir at ile silahlarını bıraktı. Savaş hazırlıkları bitip yola çıktığımızda, en önlerde gidiyordu. Yolculuk esnasında gündüzleri oruç tutarak, geceleri de nâfile namaz kılarak geçiriyordu. Genç olduğu için, bu arada hepimizin birçok hizmetlerini de görüyordu. Atlarımızı otlatıyor, nöbetleri tutuyordu.

Nihâyet Bizans sınırına geldik. Ben onu, "Daha küçük" diye, savaşta ön cephede değil de, geri hizmetlerde kullanmak istiyordum. Fakat o, bu hizmetlerle kifâyet etmeyip, en önde savaşmak için can atıyordu. Son zamanlarda ağzından hiç düşürmediği bir kelime vardı. Bu kelime hiç duymadığımız bir sözdü. Devamlı sayıkladığı söz şuydu:

"Ah Aynâ-i merdıyye, ah Aynâ-i merdıyye!"

Arkadaşlarım bana, "Herhalde korkudan bu genç aklını oynattı" dediler.

Ben aklını kaybettiğine pek inanmıyordum. Fakat, merak ediyordum, "Bu söz neyin nesi?" diye. Bir fırsatını bulup kendisine sormaya karar verdim. Bu esnada, genç yanıma gelerek dedi ki:

- Ey Abdülvâhid, artık tahammülüm kalmadı. Ah! Aynâ-i merdıyye'ye bir kavuşabilsem.

Tam sormanın zamanıydı. Kendisini bir kenara çekip, sordum:

- Yavrum, senin son zamanlarda ağzından düşürmediğin bu söz nedir? Herkes çok merak etmeye başladı. Bu söz sebebiyle senin aklını oynattığını zannedenler bile var.

Genç zaten hâlini kimseye anlatamadığı için patlamak üzereymiş. Anlatmaya başladı:

“Bir gece rü’yâmda birisi, bana gelip dedi ki:

- Seni, Aynâ-i merdıyye’ye götüreceğim, gel benimle!..

- Kimdir bu?

- Sana kelimelerle ta’rif edemem ki... Ancak görmen gerekir? Şu kadarını bil ki, bir Cennet hûrisi.

Hanginiz Aynâ-i merdıyye?

Sonra elimden tutup, bir bahçeye götürdü. Allah Allah, böyle güzellik mi olurdu? Ağzım açık kaldı... Şeffaf, pırıl pırıl, gayet tatlı suyu olan bir ırmağın kenarındaydık... Dünyadaki en güzel yerler bile, oranın yanında çöplük gibiydi sanki... Irmağın kenarında dolaşırken gördüklerime inanamadım... Birbirinden güzel kadınlar, beni görür görmez el pençe divan durmuşlardı. Yanımdaki kimseden öğrendim ki, bunlar Cennet hûrileri... Güzelliklerini anlatacak kelime bulamıyordum... Beni birbirlerine göstererek sevinçle konuşuyorlardı:

- İşte Aynâ-i merdıyye’nin efendisi geldi...

O anda, hangisinin Aynâ-i merdıyye olduğunu merak ederek sordum:

- İçinizden hanginiz, Aynâ-i merdıyye?

Verdikleri cevapla hem şaşırmış, hem de hayâl kırıklığına uğramıştım... Dediler ki:

- Estagfirullah, biz onun gibi olabilir miyiz? Biz onun hizmetçileri olabiliriz. Onu görmek istersen biraz daha ilerlemen lâzımdır. Devamı yarın

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11325

Ey Allah dostu!

“Merhaba ey Allah dostu! Bize gelme zamanın yaklaştı. Yakında şehîd olup buraya geleceksin. Ben de senin hizmetinle şerefleneceğim.”

Dünden devam Hûrilerin, "Aradığını bulman için biraz ilerlemen lâzım" demeleri üzerine yoluma devam ettim. Ama, bunlardan daha güzeli olamazdı ki? Ben öyle güzel görmemiştim hayatımda... Merakım daha da artarak ilerledim... Nasıl anlatsam bilmem ki?.. Öyle güzel bir yer ki, az önce gördüğüm ırmak ve çevresini unuttum bile... Irmaktan berrak bir süt akıyor... Anlatacak kelime olmadığı için süt diyorum... Aslında sadece isim benzerliği var. Öyle güzel bir yer...

Yine karşımda birbirinden güzel hûriler... Aman Allahım, ben daha öncekileri güzel zannediyormuşum. Demek ki güzellik bunlardaymış... Şaşkınlığım geçmeden, yine beni göstererek fısıldaştıklarını duydum: "İşte Aynâ-i merdıyye'nin efendisi geldi."

Yoksa bunlardan biri miydi Aynâ-i merdıyye... Çekinerek sordum:

- İçinizden hangisi Aynâ-i merdıyye...

Gözlerim kamaşmıştı...

Yine aynı hayâl kırıklığına uğradığım cevap:

- Özür dileriz... Biz onun ancak hizmetçisi olabiliriz... Onu görmek isterseniz, biraz daha ilerlemeniz lâzım...

Biraz daha yürüdüm. Yine bir nehir ki, bu defa, bal renginde, şeffaf mı şeffaf, insanın yüreğine ferahlık verecek derecede hoş bir ırmak ve çevresinde, bütün gördüklerimden daha güzel bir çevre vardı... Ben çevrenin güzelliğine dalmışken, karşımda el pençe divan duran hûrileri görünce, kendi kendime, "Yoksa güzellik denilen şey bu muydu?" dedim.

Bu hûriler de aralarında aynı sözü mırıldanıyor, birbirlerine beni göstererek müjde veriyorlardı:

- İşte Aynâ-i merdıyye'nin efendisi geldi...

Sevinçten nutkum durmuş, gördüğüm güzellik karşısında bayılacak derecede heyecanlanmış olarak sordum:

- Hanginiz Aynâ-i merdıyye?

Cevap yine aynı:

- Estagfirullah!.. Biz onun ancak hizmetçisi olabiliriz... Onu görmek isterseniz, biraz daha ilerlemeniz lâzım!..

Artık kendimde değildim. Dayanamaz hâle gelmiştim ki, karşımda bir köşk belirdi... Bir ikram, bir iltifat ki, hiçbir sultan böyle iltifat görmemiştir...

Beni içeri kabûl ettiler... İnci ve yakuttan yapılmış, ama aslâ anlatamayacağım güzellikte bir taht vardı... Gözlerim kamaşmış, etrafımı göremiyordum... Biraz sonra kendime geldiğimde, baktım ki, tahtta bir sultan oturuyor. Bunu görünce, o zaman hakîkî güzelliğin ne olduğunu anladım... Ama anlatmam mümkün değil. Çünkü hiçbir lisan, o güzelliği anlatamaz. Akıl, mantık, hayâl durur!.. Ben kendimden geçmiş ve konuşamaz hâldeyken, şu inci misâli sözler yayıldı etrafa:

- Merhaba ey Allah dostu! Bize gelme zamanın yaklaştı. Yakında şehîd olup buraya geleceksin. Ben de senin hizmetinle şerefleneceğim.

Kendimi toparlayıp yanına biraz daha yaklaşmak istediğimde:

- Hele biraz daha sabret! Acele etme! Daha dünyadan ilgini kesmedin. Sen hâlen dünya ehlisin. Ben ise âhıret ehliyim. İnşâallah bugün, dünya ile ilgin kalmayacak, iftârı bizimle beraber yaparsın."

Cennet nîmetlerine kavuştum Bundan sonrasını Abdullah bin Zeyd hazretleri şöyle anlatır:

Bu rü'yâyı anlatan genç daha sonra bana, "İşte sayıkladığım isim budur" dedi.

Gencin sözleri yeni bitmişti ki, bize doğru gelmekte olan Bizans askerlerini gördük. Hemen askerleri toparlayıp hücuma geçtik. Bu genç en önde kılıç sallıyordu. Kısa bir mücâdeleden sonra, Bizans askerlerini temizledik.

Sonra gördük ki, bu genç tam dokuz Bizans askerini öldürmüş, onuncusu ile savaşırken şehîd düşmüş. Yanına vardım. Kanlar içerisinde yatıyordu. Biraz önce anlattıklarını hatırlayıp, kendisine gıpta ile baktım. O da sanki bana bakıp gülümsüyordu. Yüzünde emsâlsiz bir güzellik vardı. Âdetâ hâl ile bana diyordu ki:

"Evet, anlattığım Cennet nîmetlerine kavuştum."

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11326

Kötü düşüncenin zararı

Kötü düşünceler bedeni kurşun gibi vurup yıkabilir. Hasta olmaktan korkanlar hasta olurlar. Endişe, korku, stres vücudu her hastalığa açık tutar.

Kötü düşünceler, rûha zarar verdiği gibi bedene de zarar verir. Bedende hastalıklara sebep olur. Güzel düşünceler rûha ve bedene sağlık verir. Kötü düşünceler bedeni kurşun gibi vurup yıkabilir. Hasta olmaktan korkanlar hasta olurlar. Endişe, korku, stres vücudu her hastalığa açık tutar.

Beden, iyi ya da kötü her düşünceye karşılık vermekte hiç gecikmez. Çünkü düşünce her faaliyetin kaynağıdır. Kaynak temiz olursa herşey temiz olur. Düşüncesini değiştiremeyen bir adamın yediğini, içtiğini değiştirmesi fayda vermez.

Çok karşılaşırız. Kadının yaşı doksan küsûrdur. Yüzünde genç bir kızın saflığı, temizliği ve sağlığı vardır. Öte yandan henüz kırkını aşmamış bir kadının da yüzü, derin ve ürkütücü kırışıklıklar içindedir. Sanki seksen yaşında gibidir. Araştırdığınızda, görürsünüz ki, ilki neşeli, hoş görülü tevekkül sâhibi bir mizacın, ikincisi ihtiras ve hoşnutsuzluk mizacının eseridir.

İyi düşünceler güneş gibidir Güneş ve havadan mahrum bir ev, nasıl sağlıklı olamazsa, huzur verici düşüncelerin güneş ve havasından mahrum bir beden de sağlıklı olamaz.

Hastalıkları yenecek en güçlü doktor, iyi düşüncelerdir. En büyük teselli de güzel niyetlerdir. Güzel niyetler, ızdırap ve kederi eritir. Kötü niyetli, şüphe, vesvese, haset ve kin sâhibi bir adam, kendini eli ile yaptığı zindana hapsetmiş olur. İyi niyet, hoşgörü, sevgi, kusur aramamak, iyilik ve iyi tarafları düşünmek insana hürriyet bahşeder.

İnsanı yıpratan diğer bir husus da fikirsizlik, hedefsizliktir. Fikir, bir hedefe bağlanmadıkça, büyük bir başarı imkânı olmaz. Hedefi olmayan adam korku, sıkıntı ve ızdırap içinde yaşar. Hedef sâhibi olmak, düşünceyi de beraberinde getirir. Düşünce, ancak hedef sâhibi bir adamda gelişebilir. Hedefi olan insan,

arada bir, bir engele çarpsa da telâşlanmaz. Çünkü o hedefine yürürken karakterini sağlamlaştırmıştır.

İş başarmak irâdesi, başarmak imkânlarına sahip olunduğunun bilinmesinden doğar. Şüphe ve tereddüt, hareketin en büyük düşmanıdır. Bu düşmanları imha etmeyen birisi, adım başında bu düşmanlarla karşılaşır.

Hayatta her başarı fedâkârlık ister. İnsanın dünyadaki başarısı hayvanî düşüncelerinden yapacağı fedâkârlığa, sarfedeceği gayrete bağlıdır. Bu dünya, hayvanî düşünce ve isteklere esir; şerefini kaybetmiş insanların sığınağı olmamalıdır. Sonsuz âhıret nîmetlerine kavuşmada bir geçiş yeri olmalıdır.

Nefse hâkimiyet, azim, dürüstlük ve iyi idâre edilen düşünce insanı yükseltir. Ahlâkî düşüklük, nefse uymak, fikirlerdeki bulanıklık, şaşkınlık insanı alçaltır.

Dürüst düşünce ile elde edilen başarı, dürüst düşünce ile muhafaza edilebilir. Her sahadaki bütün başarılar, belirli hedeflere yöneltilmiş, doğru idâre edilen düşüncelerin ürünüdür.

Dış şartlar o kadar karışık, düşünceler o kadar köklü, mutluluk anlayışları o kadar farklıdır ki, insanın iç şartları yalnız dış görünüşüyle muhakeme edilemez, mahkûm edilemez.

İyi bir insan da sıkıntı çekebilir. Çektiği bu sıkıntı onun kötü işleri sonucu oldu denilemez. Belki de bu sıkıntılar, onun daha iyi insan olması, tecrübe kazanması gibi daha nice faydalar içindir.

Çavdar eken...

Şunu iyi bilmelidir ki, iyi düşünce ve harekete karşı kötü, kötü düşünce ve harekete karşı iyi netice alınamaz. Fakat bâzan iyi düşünce ve hareketin, birçok aksaklık yüzünden kötü netice verdiği görülebilir. Ama, fenâ düşünce ve hareketin iyi netice vermesi imkânsızdır. Ektiğiniz buğdaydan, şartlar uygun gitmediği zaman, istenilen miktar ve kalitede buğday alamayabilirsiniz. Fakat çavdar ekip, buğday almanız mümkün değildir. Çünkü, buğday tohumundan buğday, çavdar tohumundan çavdar çıkar.

Ölümü, âhıreti düşünende kötü düşünce hâsıl olmaz. Bir insanın endeksi, istikameti ölüm ve sonrasına ise, ne iş yaparsa yapsın hayırlı olur. Ölüm ve sonrası değil ise, ne iş yaparsa yapsın sonu kötü olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11327

Üstünlük takvâdadır

Takvâ ehli olmak, Allahtan korkup dînin emirlerine uymak ve yasak ettiklerinden kaçmak demektir. Âyet-i kerîmede, (Allah indinde en şerefliniz, takvâ ehli olanınızdır) buyuruldu.

Dînimizde, insanlar arasındaki renk ve ırk farkı, üstünlükte bir esas teşkil etmez. Dînimizde üstünlük takvâ iledir. Kur'ân-ı kerîmde Hucurât sûresinin 13. âyet-i kerîmesinde meâlen buyuruldu ki:

(Allah indinde en şerefliniz, takvâ ehli olanınızdır.)

Takvâ ehli olmak, Allahtan korkup dînin emirlerine uymak ve yasak ettiklerinden kaçmak demektir. Geçmişte bunun birçok örnekleri vardır. Meselâ, şu hâdise, güzel bir örnektir:

Eshâb-ı kirâmdan, Enes bin Mâlik hazretleri anlatır:

Peygamber efendimizin huzûrunda bulunurken, birisi gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah, derimin siyah, yüzümün çirkin oluşu, benim Cennete girmeme mâni midir?

Renk mâni değildir Peygamber efendimiz buna şöyle cevap verdi:

- Hayır, derinin siyah oluşu, yüzünün çirkin oluşu Cennete girmene mâni değildir.

Bunun üzerine adam şunları söyledi:

- Yâ Resûlallah! Bundan sekiz ay önce, ben Cenâb-ı Hakka ve Resûlüne îmân etmiştim. Ancak, benim derimin siyah oluşundan dolayı kimse kızını vermedi, herkes benden uzak durdu.

Adamın bu konuşması üzerine Peygamber efendimiz, etrafına bakıp sordu:

- Amr bin Veheb burada mı?

Orada bulunanlar, "Burada değil" dediler. Peygamber efendimiz o kimseye buyurdu ki:

- Şimdi sen Amr bin Veheb'in evine git! Benden selâm söyle! "Resûlullah, kızını bana vermeni istedi" diye bildir!

Amr bin Veheb'in güzel, iffetli bir kızı vardı. Siyahî kimse, hemen bildirilen yere gidip, kapıyı çaldı. Önce onu içeri almak istemediler. Sonra, "Bir isteği vardır" diye içeri aldılar. Bir an önce, niçin geldiğini bildirip, gitmesini bekliyorlardı. Nihayet adam söze başlayıp dedi ki:

- Resûlullahın selâmı var, kızınızı bana vermenizi emir buyurdu.

Kızın babası, ilk defa gördüğü böyle siyahî birinin, bu söylediklerinin doğruluğuna inanamadı ve onu geri çevirdi.

Adam evden çıktıktan sonra, talip olunan kız, babasına dedi ki:

- Babacığım, sen ne yaptın? Ya bu kimseyi gerçekten Resûlullah gönderdiyse? Eğer Resûlullah gönderdiyse, bu gelen kimse nasıl olursa olsun, ben evlenmeye râzıyım. Allahın Resûlünün uygun gördüğü şeye biz nasıl karşı gelebiliriz?

Kızının bu sözü üzerine, Amr bin Veheb hemen kalkıp, Resûlullahın huzûruna gitti ve yanına yakın bir yere oturdu. Resûlullah kendisini görünce, sordu:

- Allahın Resûlünün isteğini reddeden sen misin?

Amr bin Veheb şöyle cevap verdi:

- Yâ Resûlallah, yanlış bir iş yaptım. Affedilmem için geldim. O kimseyi geri çevirmemin sebebi, belki yalan söylemiş olabilir düşüncesiyle idi. Mâdem ki, siz uygun gördünüz, kabûl ediyor ve kızımı ona veriyorum. Kızımın da hiçbir itirâzı yoktur. Sizi üzmekten Allaha sığınırız.

Yâ Sa'd Selemî!..

Kızın babasının bu sözleri üzerine nikâh kıyıldı. Dörtyüz dirhem mehir tâyin edildi. Daha sonra Resûlullah, bu gence buyurdu ki:

- Yâ Sa'd Selemî, kalk, hanımının yanına git ve mehrini ver!

- Yâ Resûlallah, benim dünyalık olarak bir şeyim yoktur. Gidip kardeşlerimden istemem lâzımdır.

- Öyleyse, bu mehri şu üç kişiden temin et! Önce, Osman bin Affân'a git! Benden selâm söyle, ikiyüz dirhem para al! Sonra Abdurrahman bin Avf'a uğra, ondan da ikiyüz dirhem al! Sonra Ali'ye git, iki yüz dirhem de ondan al!

Sa'd, Resûlullahın bu emri üzerine, bildirilen üç kişiye gidip, Resûlullahın selâmını söyleyerek, altıyüz dirhem para aldı. Sonra hemen çarşıya çıkarak, hanımı için eşyalar aldı. Gözlerinden neş'e ve sevinç belli oluyordu. Bu hâl içinde eve gitmekte iken, kulağına bir ses geldi. Ses şöyleydi:

- Ey mücâhidler, hazırlanın! Resûlullahın emri ile savaşa gidiyoruz!

Devamı yarın

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11328

Daha hayırlısına kavuştu

“Ey yerlerin ve göklerin sâhibi yüce Allahım! Ben seni ve Resûlünü çok seviyorum. Resûlünün emri her şeyin üzerinedir.”

Dünden devam İslâm askerleri, Resûlullahın emri üzerine hemen savaşa hazırlandılar. Bu haberi duyan, Sa’d Selemî’deki neş’e, derhal savaş sevincine dönüştü. Evlenme işini çoktan unutmuştu.

Ellerini kaldırıp şöyle dedi:

- Ey yerlerin ve göklerin sâhibi yüce Allahım! Ben seni ve Resûlünü çok seviyorum. Resûlünün emri her şeyin üzerinedir. Mâdem ki savaş emri vermiş, evlilik işimi bırakıp, ben de savaşa katılacağım. Elimdeki bütün paraları, senin yolunda harcayacağım.

Bu atlı kim?

Sonra hemen gidip, iyi bir at, kılıç, mızrak ve bir kalkan aldı. Atına binip, yüzünü tülbent ile bağlayarak, süvârilerin toplandığı meydana girdi. Gözlerinden başka hiçbir yeri görünmüyordu.

Meydanda toplanan diğer süvâriler birbirlerine soruyorlardı:

- Tanımadığımız bu atlı kimdir acaba?

Süvârilerin meraklandığını gören Hz. Ali buyurdu ki:

- Bırakın onun kim olduğunu, Bahreyn tarafından gelmiş ve kendi isteği ile savaşa katılmak isteyen biri olmalı.

Bu arada Sa’d Selemî savaş tâlimleri yapıyor, kılıç sallıyor, atını sağa sola koşturuyordu.

Bir müddet sonra, Peygamber efendimiz ordunun başına geldi. Kimsenin tanımadığı genci görünce, sordu:

- Sen Sa'd mısın?

- Evet yâ Resûlallah. Evlilik işini sizin savaş emriniz üzerine bırakıp, cihâda geldim.

- Ceddine saâdet.

Ordu yola çıkıp düşman ordusu ile savaşa tutuşunca, Sa'd, var gücüyle kendini ortaya attı. Öyle güzel kılıç sallıyordu ki, önüne gelen her düşman askerini yere yıkıyordu. Bu şekilde epey vuruştuktan sonra, bir ses işitildi:

- Sa'd düştü, Sa'd şehîd oldu.

Bu sesi işiten Peygamber efendimiz, sesin geldiği tarafa yöneldi. Sa'd'ın vurulup şehîd düştüğünü görünce, onu tutup kucakladı. Yüzündeki toz, toprağı sildi, sonra buyurdu ki:

- Kokun ne kadar güzel, Allaha ve Resûlüne sevgin ne kadar çok ey Sa'd!..

Bir müddet başında ağladı. Sonra mübârek yüzünde, birden tebessüm belirdi ve buyurdu ki:

- Cenâb-ı Hakka yemin ederim ki, Sa'd Havz'a gitti.

Oradakiler sordular:

- Yâ Resûlallah! Havz dediğiniz nedir?

- Havz, Cenâb-ı Hakkın bana ihsân ettiği bir şeydir ki, genişliği San'a ile Basra arası kadardır. Çevresi, inci ve yakutlarla süslüdür. Suyu sütten daha beyaz, tadı baldan daha tatlıdır. Ondan bir defa içen ebediyyen susamaz.

Ağlamanızın sebebi nedir?

Orada bulunanlar tekrar sordular:

- Yâ Resûlallah önce ağladınız, sonra gülümseyerek yüzünüzü başka tarafa çevirdiniz, bunun hikmeti nedir?

Peygamber efendimiz onlara şöyle cevap verdi:

- Sa'd Selemî'yi sevdiğim için ölümüne ağladım. Onun Allahü teâlânın katındaki yüksek mevkiîni görünce sevinerek, gülümsedim. Yüzümü ondan çevirmemin sebebi de şudur: Cennette beraber olacakları hûriler o anda yanına geldiler. Üzerlerinde çok güzel zînetler vardı. Hayâmdan yüzümü başka tarafa çevirdim.

Bunları anlattıktan sonra, çevresinde bulunan mücâhidlere buyurdu ki:

- Sa'd Selemî'nin atını, silahlarını ve kendisine ait diğer eşyalarını alın, hanımına götürüp teslim edin! Kayınpederine de, "Allahü teâlâ, Sa'd Selemî'yi senin kızından daha hayırlı biri ile nikâhladı" deyin!

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11329

İşi yarına bırakmak

"En şerefli olan zamanlarını, en zararlı, en kötü şey olan, nefsin arzûlarına kavuşmak için sarfediyorsun. Sevgili Peygamberimiz, (Yarına yaparım, yarına yaparım diyenler, aldandı) buyurdu."

Zaman, çok kıymetli olduğu için, bu çok kıymetli olan zamanı da, en kıymetli işlerde harcamalıdır. Her konuda bize yol gösteren, rehberlik eden İslâm büyükleri, zamanın değerlendirilmesi hususunda da insanlığa ışık tutmaktadırlar.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri, bir talabesine yazdığı zamanın önemi ile alâkalı nasîhat mektubunda şöyle buyurmaktadır:

"Gençlik, ömrün en kıymetli zamanıdır. İnsanın sağlıklı, kuvvetli olduğu zamandır. Bu zaman, her gün geçiyor, azalıyor. İnsanın elden, ayaktan düştüğü, başkasının himâyesine muhtaç olduğu erzel-i ömr olan ihtiyarlık yaklaşıyor. Yazıklar olsun ki, en şerefli, en lüzûmlu iş olan, mârifetullahı, yâni Allahü teâlâyı tanımayı, ona ibâdet etmeyi, hayâl olan erzel-i ömre bırakıyorsun.

Nîmetten mahrûm kalmak En şerefli olan zamanlarını, en zararlı, en kötü şey olan, nefsin arzûlarına kavuşmak için sarfediyorsun. Sevgili Peygamberimiz, (Yarına yaparım, yarına yaparım diyenler, aldandı) buyurdu. Allahü teâlâ, insanları ve cinleri Allahü teâlânın rızâsına, sevgisine kavuşmak için yarattı. Nefslerinin arzûları peşinde koşan ahmaklar, ne zaman aklını başına toplayacak? Ne zamana kadar, bu nîmetten mahrûm kalacak?

Nefsi ve şeytanı sevindirmeye ve Allahü teâlânın rızâsından mahrum kalmaya ne kadar devam edeceğiz? Dünyanın kötü lezzetleri nefsin arzûlarıdır. İnsanın, Allahü teâlânın rızâsına kavuşmasına mâni olan en kuvvetli düşman da, nefsin bu arzûlarıdır. Bu arzûlar bitmez ve tükenmez. Hepsi de çok zararlıdır.

"Maksûdun, mâbûdundur" sözü meşhurdur. İnsanın nihaî maksadı ne ise onun ilâhı odur. Bir kimsenin maksadı, mal, mülk kazanmak ise, bunun için her şeyi mubâh görüyorsa, bu kimsenin ilâhı mal, mülk olur. Yine bir kimsenin maksadı sadece belli bir makama, mevkiye gelmek ise, bunun için her şeyi mubâh görüyorsa, bunun da ilâhı o makam olur. (Nefslerinin arzûlarını ilâh edinenleri görmedin mi?) âyet-i kerîmesi, bunun böyle olduğunu haber vermektedir. Allahü teâlâ, dünya lezzetlerini yasak etmedi. Bunların, azgınca, taşkınca, zararlı olarak kullanılmasını yasak etti."

İmâm-ı Şâfiî hazretleri buyurdu ki:

Zaman kılıç gibidir, sen onu kesmezsen o seni keser. Biz zamanı ayıplarız. Halbuki ayıp bizdedir. Eğer zaman konuşacak olsa, mahcubiyetimizden kaçacak, gizlenecek yer ararız.

Hasan-ı Basrî hazretleri buyurdu ki:

Sabahleyin gün der ki: Ey âdemoğlu! Ben yeni bir mahlûkum. Ameline de şâhidim. Beni değerlendir! Çünkü ben geçtim mi Kıyâmet gününe kadar dönmem.

İmâm-ı Şa'rânî hazretleri buyurdu ki:

Alelâde bir insan zamanı nasıl bitireceğini, akıllı bir insan ise zamanı nasıl kullanacağını düşünür...

Zaman geri gelmez İbni Kayz, kendisine görüşme teklifinde bulunanlara buyurdu ki:

Güneşi tut [Yâni zamanı durdur], ben de sana konuşayım. Zîrâ zaman dâimâ harekettedir. Geçtikten sonra bir daha geri gelmez. Onun kaybı öyle bir kayıptır ki, telâfisi ve tazmini mümkün değildir.

Abdülkâdir-i Geylânî hazretleri, "Ben yemekle meşgul olduğum her defasında, canım çıkıyormuşcasına rûhumda sıkıntı duyarım. Çünkü zikrime mâni oluyor" buyurdu.

İmâm-ı a'zam hazretleri ise, "Fenalıkların en büyüğü vakti boşa geçirmektir" buyuruyor.

İmâm-ı Mâlik hazretleri, helâda geçecek zamanı asgariye düşürme yolları aramış, bu maksatla üç günde bir defa helâya gidecek şekilde yeme ve içmeyi azaltmıştır.

İmâm-ı Gazâlî hazretleri, “Geçmiş zaman elden çıkmıştır, gelecek ise henüz gaybdadır. Öyle ise senin için mevcut olan, içinde bulunduğun şu andır” buyurdu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11330

Ahmaklığın alâmeti

Muhammed Pârisâ hazretleri, “Yarın, yarın” diyenlere, “Bugün dünkü günün yarınıdır. Bugün ne yaptın ki, yarın ne yapacaksın” cevabını verirdi.

Her işte olduğu gibi, zamanı değerlendirme konusunda da, Allah adamları en güzelini yapmış, yapılması gerekenin en güzelini veciz sözlerle ifâde buyurmuşlardır. Allah dostları “alâmet-ül makt, izâat-ül vakt” diyerek, kötülüğün, ahmaklığın alâmetini boş durmak olarak vasıflandırmışlardır.

Fudayl bin İyâd hazretlerini ziyârete gidenler, “Yoksa seni meşgul mu ettik” dediler. O da, “Doğru söylediniz. Kitap okuyordum. Sizin sebebinizle okumayı bırakmak zorunda kaldım” cevabını verdi.

Günahı çoğalanın hâli Muhammed bin Vâsi hazretlerine, “Nasılsınız, iyi misiniz” diye sormuşlar. Üzüntülü bir şekilde, “Hayır iyi değilim” demiş. “Ama iyi görünüyorsunuz” dediklerinde de, “Ömrü hergün azalan, ama günahı hergün çoğalan adam nasıl iyi olur” karşılığını vermiş.

Sehl bin Sa’d buyurdu: “İnsanların müptelâ olduğu belâ ve musîbetlerin en büyüğü, dünya ve âhıret işiyle meşgul olmayıp, vakitlerini boşa harcamalarıdır.

Hacı Bayram-ı Velî hazretleri, “Boş gezenler zengin bile olsa, arkadaşları şeytan, kalbleri şeytanın konağı olur” buyurdu.

Muhammed Pârisâ hazretleri, “Yarın, yarın” diyenlere, “Bugün dünkü günün yarınıdır. Bugün ne yaptın ki, yarın ne yapacaksın” cevabını verirdi.

Ömer bin Kays hazretleri anlatıyor:

Abdullah İbni Zübeyr’in dünya işleri ile uğraşmasına bakınca, “Bu adamın bir an bile ibâdet etmeye vakti yoktur” derdim. Âhıretle uğraşmasına, ibâdetine bakınca da, “Bu kimsenin zerre kadar dünyaya meyli yoktur” diye düşünürdüm. O, dünya ve âhıret dengesini tam kuranlardandı.

Yahya bin Hubeyr hazretleri, "Korunması için gayret göstermen gereken en kıymetli şey vakittir. Fakat görüyorum ki, en kolay kaybettiğin şey de odur" buyururdu.

Şakîk-i Belhî hazretlerine, "İnsanları hangi şey helâk eder" diye sorulmuştu. Cevaben, "İnsanları iki şey helâk eder: Biri, tevbe ederim diyerek günah işlemeleri; diğeri de, zamanında yapması gereken tevbeyi sonra yaparım diye geciktirmeleri..." dedi.

İbrahim Ethem hazretleri dostlarıyla toplanmış sohbet ediyordu. İçlerinden biri şu suâli sordu: "Ey İbrahim, vaktini nasıl geçiriyorsun? Mâruz kaldığın iyilik ve kötülüğü nasıl karşılıyorsun?"

İbrahim Ethem hazretleri de, "Hayatta mâruz kaldığım hâdiseleri atlarıma binerek karşılarım" diye cevap verdi. Sonra bunu da şöyle izah etti:

- Bir nîmete mazhar olunca, hemen şükür atına biner, onunla karşılarım. Bir musîbete mâruz kalırsam, hemen sabır atına biner, onunla karşılarım. Bir ibâdete ve tâate muvaffak olursam, hemen ihlâs atına biner, onunla karşılarım. Bir günaha mâruz kalırsam, hemen tevbe atına biner, onunla karşılarım.

Fahreddîn-i Râzî hazretleri ders okuturken, buz satan birisi, "sermayesi eriyen bu şahsa yardım edin" diyerek geçiyordu. Fahreddîn-i Râzî hazretleri talebelerine dönerek, onları şöyle ikaz etti: "İnsana verilen ömür de bir buz gibi hızla erimektedir. Allaha yemin olsun ki, yemek saatlerinde ilimle iştigali kaçırdığım için çok üzülürüm. Zîrâ vakit çok kıymetlidir."

Sermayeyi elden kaçırmak Lokman Hakîm hazretlerinin ikazları da şöyle: "Yıllarca hatâ içinde yaşamak, hiç yaşamamak gibidir. Sermayeyi elden çıkarmaktansa, dükkânın kapısını sabahtan kapamak daha iyidir."

Selef-i sâlihînden bâzıları beş vakit namaza günlük terâzi, Cum'aya haftalık terâzi, Ramazan-ı şerîfe yıllık terâzi demişler, Haccı ise ömrün terâzisi diye ifade etmişlerdir. Böylece kişi her ânını, her gününü, bütün yılını ve ömrünü, kısacası kendisine verilen zamanı murâkabe eder, boşa geçirmez.

İslâm âlimleri, talebelerine yalnızlığı tavsiye etmişler, "Dersinizi bitirip evlerinize dönmek üzere ayrılınca, dönüşü topluca yapmayıp, ayrı ayrı yapın! Zîrâ beraber gidince, yolda faydasız şeyler konuşur, vaktinizi zâyi edersiniz. Yalnız olursanız, yol müddetinizi değerlendirirsiniz" demişlerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11331

Huzursuzluğun gerçek sebebi

Huzurlu insan, kendine, milletine, devletine ve Yaradanına karşı, sorumluluklarının idrâki içinde hayatını dengeli bir hâlde devam ettiren, zamanını değerlendiren insandır.

İslâm büyükleri, ömürlerini en iyi şekilde değerlendirmişler, vakti hiç zâyi etmemişlerdir. Arkalarından bıraktıkları eserleri, bunun ispatıdır.

Meselâ, İmâm-ı Gazâlî hazretleri, 55 yıllık kısa ömründe yazdığı kitaplar ömrüne bölündüğünde, bir gününe 18 sayfa düşmüştür.

Büyük âlim İbni Cevzî hazretleri, tefsîr, hadîs ve Hanbelî fıkıh ve tarih bilgilerinde derin âlim idi. İlim öğretme, kitap yazma ve fetvâ ile geçirdiği ömrünün tek ânını bile boşa geçirmemiş, bâzısı yirmi cildi bulan yüzden fazla eser vererek, kitap yazmadık hiçbir ilim dalı bırakmamış ve günde dört defter (forma) doldurmuştur.

Bir kazan suyu ısıttı Bu ilimle dopdolu geçen ömrü sırasında, kıymetli eserlerini yazarken kullandığı kalemlerin yontulmasından ortaya çıkan talaşları biriktirmiş, vefâtında gasil suyunun ısıtılmasında, bunların kullanılmasını vasıyet etmiştir. İbni Cevzî hazretlerinin vefâtında vasıyeti yerine getirilmiş, bu talaşlar gasil suyunu ısıtmaya kâfi gelmiştir.

İslâm büyükleri, zamanın kıymetini bilmeyip çarşı-pazarda gezinen kimseleri, “Girdaba doğru giden bir geminin içinde, tehlikeden habersiz oturup, sohbet eden yolculara” benzetmişlerdir.

Ve yine İslâm büyükleri, “Her işi vaktinde gör, her vakte bir iş düşür. Yarın deme, her yarın kendi yükünü taşır” buyurmaktadırlar.

Abdülhakîm Arvâsî hazretleri buyurdu ki:

“Vakit insanı çeşitli eza ve cefa ile ezer. Zaman sınırlı olduğundan, onu çok iyi değerlendirmelidir. Bu kıymetli zaman kıymetli işlere sarfedilmeli. Vaktin hükmüne teslimiyet, kurtuluş ve rahata; ona itiraz ve direnmek de helâk ve meşakkate götürür. Çünkü Allahü teâlânın o anda olmasını emir buyurdukları takdîr ve kazânın mutlaka yerine geleceği, onun hâkimiyetinden kaçılamayacağı

ve artık kul için sabır ve teslimiyetten başka hiçbir çâre bulunmadığı çok iyi anlaşılmalıdır."

Zamanı değerlendirmek demek, gece gündüz çalışmak demek değil, çalışmayı zevkli, eğlenceli bir iş hâline getirip verimi arttırmaktır.

Günde 18-20 saat çalışan ve ekseriyetle laboratuvarda uyuyan Edison, çalışmasını şöyle anlatır: "Ben hayatımda bir gün bile çalışmadım. Hepsi eğlenceydi."

Çalışma hayatının çok yoğun ve yorucu olduğu toplumlarda, çalışanların çoğunun emekli maaşını bile almadan öldükleri görülmüştür. Nitekim bir iş adamı, "Ben para kazanma ihtirâsı yüzünden sıhhatimi kaybettim. Şimdi elde ettiğim servetimin tamamını harcasam, kaybettiğim sağlığımı kazanamam" demiştir.

Çalışmamızın yanında okumak, ziyâret, sohbet, ibâdet, gezmek, dinlenmek ve sosyal faaliyetler için de vakit ayırıp bunları yerine getirmemiz gerekir. Bunlar vakti boşa harcamak sayılmaz. "Dünya deniz suyu gibidir. İçtikçe susatır" sözü ile "Nefsin tavanı yoktur" ikazları, dînin emirlerinin dışına çıkıldığında geçerli olur.

Huzurlu insan, kendine, işine, toplumuna, memleketine, milletine, devletine ve Yaradanına karşı, sorumluluklarının idrâki içinde hayatını dengeli bir hâlde devam ettiren, zamanını değerlendiren insandır.

Mühlet verir, ancak...

Zamanı değerlendirme hususunda insanı harekete geçiren, motive eden, genellikle ideallerdir, dîni değerlerdir. Öyleyse önce o ideali, o ölçüleri yakalamalıyız. O içimize tam yer ettiğinde, zamanı elde etmenin metodunu da beraberinde getirecektir.

Sevgili Peygamberimiz bir hadîs-i şerîflerinde, "Allahü teâlâ kullarına mühlet verir, ancak aslâ ihmal etmez" buyuruyor.

Makinanın hayatımıza girmesiyle boş vaktin artmış olduğu günümüzde, maddî konfor nisbetinde artan huzursuzluklar, büyük ölçüde boş vakitleri değerlendirmemekten kaynaklanmaktadır. Her ne şekilde olursa olsun, faydalı meşguliyet insanı huzursuz etmez.

Zaten bütün sıkıntıların sebebi, dînin emirlerine uymamaktan kaynaklanmaktadır. Dînimiz ısrarla vaktin boşa geçirilmemesini emretmektedir. Bu emre uymayan sıkıntıdan kurtulamaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11332

Her canlıya merhamet

Birinin başına bir musîbet geldiğinde, “Allahından bulsun”, “Şeytanından bulsun” gibi sözlerle lânetlemesi hiç uygun değildir. Bilâkis ona, “Allahım, ona merhamet et, günahlarını affet” demelidir.

Bir defasında, Peygamber efendimiz Eshâbına buyurdu ki:

- Cennete ancak merhametliler girer.

Tabii ki îmânlı olmak kaydıyla... Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Biz hepimiz merhametliyiz.

- Fakat, merhametiniz sırf kendi şahsınıza münhasır olmayacak. Bilâkis bütün insanlara karşı olacak. Gerçek mânada insanlara merhamet eden yalnız Allahü teâlâdır.

Her iyiliğe sevâb vardır Peygamber efendimiz, Eshâbına şöyle bir hâdise anlattılar:

“Eskiden adamın birisi yolda giderken iyice susamıştı. Derken bir kuyuya tesâdüf etti. Hemen kuyuya indi. Kuyudan su içerek susuzluğunu giderdi. İnerken olduğu gibi çıkarken de büyük sıkıntı çekti. Fakat, suyu içip kuyudan çıkınca, kuyunun başında bir köpekle karşılaştı. Köpek, dilini çıkarmış vaziyette durmadan soluyor, susuzluktan toprağı eşeleyip yalıyordu. Adam köpeğin bu hâlini görünce kendi kendine şöyle dedi:

- Bu köpek, aynen benim gibi çok susamış. Bunun susuzluğunu gidermem lâzım.

Tekrar sıkıntı çekerek kuyuya indi. Su koyacak kabı da olmadığından pabucuna su doldurdu. Dişleri ile pabucunu tutarak binbir güçlükle kuyudan çıktı.

Pabucundaki suyu köpeğe içirerek susuzluğunu giderdi. Bu adamın, susuz hayvana olan merhametinden dolayı Allahü teâlâ onun günahlarını affeyledi.”

Bunu dinleyen Eshâbdan birisi sordu:

- Yâ Resûlallah, hayvanlara ettiğimiz iyilikler karşılığında da bize sevâb var mı?

- Evet. Can taşıyan her mahlûka yaptığınız iyilik karşılığında sevâb vardır.

Bir Müslümanın başına bir musîbet geldiği vakit, "Allahından bulsun", "Şeytanından bulsun" gibi sözlerle lânetlemesi hiç uygun değildir. Bilâkis ona, "Allahım, ona merhamet et, ona acı, günahlarını affet" demelidir.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

"Müslümanlar kendi aralarında birbirlerine dâimâ nasîhat etmeli, hakkı ve doğruyu tavsiye etmelidir. Her zaman birbirlerine merhametli olmalıdır.

Merhamette, tıpkı bedenin uzuvları gibi olmalıdır. Nasıl ki, bedenin herhangi bir uzvu rahatsızlandığında, bütün uzuvlar perişan oluyor, hasta olan uzuv iyileşince rahatlıyorsa, Müslümanlar da, biri rahatsız olduğunda, diğerleri bu rahatsızlıktan kurtuluncaya kadar rahatsızlık duymalıdır."

Resûlullahın Eshâbının hepsi, bütün mahlûkata karşı merhametliydiler. Hattâ gayri müslimlere karşı bile çok merhametliydiler.

Hz. Ömer halîfe iken, kapı kapı dolaşıp dilencilik yapan ihtiyar bir Hıristiyan kadını gördü. Niçin dilendiğini sorduğunda, kadın dedi ki:

- Çalışacak durumda değilim. Bakacak kimsem de yoktur.

Hz. Ömer buyurdu ki:

- Biz, senin gençliğinde senden vergi aldık. İhtiyarladığında da sana bakmak mecbûriyetindeyiz. Senin bu hâline göz yumamayız.

Sonra da, "Bu kadına geçimine yetecek kadar maaş bağlansın" emrini verdi.

Merhamet eden merhamet bulur Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

"Ümmetimin sâlihleri çok namaz kılmakla ve çok oruç tutmakla Cennete girmezler. Bilâkis, kalblerinin temizliği, rûhlarının cömertliği ve bütün Müslümanlara olan merhametlerinden dolayı, Allahü teâlânın merhametine mazhar olurlar ve bu sebepten Cennete girerler."

Ammâr bin Yâser hazretleri buyurdu ki:

"Kim ki, üç şeyi kendinde toplarsa, kâmil îmâna sâhip olmuş olur:

1- Darlık zamanında yedirip içirmek.

2- Herkese insaflı olmak.

3- Kimseye zarar vermemek."

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11333

Herkese hayır duâ

“Mertliğin üç alâmeti vardır: Saf, tam bir vefâ; istemeden vermek; kendisine iyilik, ihsân yapmasalar bile iyi kimseleri methetmek.”

Ma’rûf-i Kerhî hazretleri, birgün talebeleriyle hurmalıkta oturuyordu. Bu esnada, Dicle nehrinde bir kayık geliyordu. Kayıktaki birkaç genç, içip içip nârâlar atıyorlardı. Bu hoş olmayan manzara karşısında talebeleri dediler ki:

- Efendim, duâ edin de, Allahü teâlâ bu kendini bilmezleri nehrinde boğsun, insanlar da böyle zararlı kimselerden kurtulsunlar. Bunun üzerine kayıktakilere şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Sen bu kullarını dünyada neş’elendirdiğin gibi âhırette de neş’elendir!

Bekleyin görürsünüz!

Talebeler, bu duâya bir mâna veremediler. Kendisine sordular:

- Efendim, böyle duâ etmenizin hikmetini anlayamadık. İzâh eder misiniz?

- Bekleyiniz, Allahü teâlâ her şeye kâdirdir.

Talebeler dikkatle kayıktakileri takip etmeye başladılar. Kayıktakiler, kıyıya çıkınca, Ma’rûf-i Kerhî hazretlerini gördüler. Birden ne yapacaklarını şaşırdılar. Daha o, kendilerine birşey söylemeden, ellerindeki sazı kırdılar, içkileri attılar. Huzûruna gelip tevbe ettiler.

Ma’rûf-i Kerhî hazretleri talebelerine dönüp buyurdu ki:

- Gördüğünüz gibi, herkesin istediği oldu. Ne onlar boğuldu, ne de kimse onlardan rahatsız oldu.

Ma’rûf-i Kerhî hazretlerinin kerâmetleri ve menkıbeleri çoktur. Çok cömert idi. Sağlığında olduğu gibi, vefâtından sonra da sıkıntılı kimselerin imdâdına yetişen meşhur evliyâdan biridir.

Ma’rûf-i Kerhî hazretlerinin hikmetli sözleri de çoktur. Bunlardan bâzıları şunlardır:

“Üstün olmak sevdâsında olan, ebedî olarak felâh bulamaz, kurtulamaz.”

"Allahü teâlânın bir kulunu sevdiğinin alâmeti, o kimsenin hayırlı işlerle meşgûl olması, boş, lüzûmsuz sözler konuşmamasıdır."

Muhabbet nedir? diye sorduklarında buyurdu ki:

"Muhabbet, öğrenmekle, öğretilmekle elde edilen bir şey değildir. Ancak Allahü teâlânın ihsânı ile elde edilir."

"Amelsiz Cenneti istemek ve emredileni yapmadan rahmet beklemek, câhillik ve ahmaklıktır."

"İlim sâhibi, ilmiyle amel ettiği takdirde, bütün Müslümanlar onu sever."

"Kim kibirli olur, kendini büyük görürse, Allahü teâlânın gadabına düçâr olur. Kim tevâzu sâhibi olursa, Allahü teâlâ onu yükseltir. Kim Allahü teâlâya tevekkül ederse, Allahü teâlâ ona yardımcı olur."

Tam bir muhabbet "Dünya sevgisi kalbden nasıl çıkar" diye sorulduğu zaman, şöyle cevap verdi:

"Allahü teâlâya karşı hâlis sevgi, tam bir muhabbet ve Allahü teâlânın râzı olduğu işleri yapmak ve yasak ettiklerinden sakınmakla."

"Mertliğin üç alâmeti vardır: Saf, tam bir vefâ; istemeden vermek; kendisine iyilik, ihsân yapmasalar bile iyi kimseleri methetmek."

"Kim öldükten sonra unutulmak istemezse, güzel amel işlesin ve isyân etmesin."

"Kim mü'min kardeşinin bir aybını örterse, Allahü teâlâ onun için bir melek yaratır. Onun elinden tutar ve o melekle beraber Cennete girer."

"Kulun mâlâyâni [boş ve faydasız] konuşması, Allahü teâlânın onu zelîl ve yalnız bırakmasının alâmetidir."

"Evliyânın üç alâmeti vardır: Düşüncesi Hak ola, işleyeceği işi Hak ile işleye, meşgûliyeti dâimâ Hak ile ola."

"İstenmeden ve karşılık beklemeden vermeye çalış!"

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11334

Herkese adâlet

“Bunların Emîrlerini gördüm. Toprak üstünde uyuyordu. Bunların hak dinde olduklarını anladım. Benim gibi, ateşe tapan bir kimseye böyle adâlet yapılması, ancak hak olan dîne inananlarda olur.

Hz. Ömer zamanında, onun doğu cephesi kumandanı olan Sa’d bin Ebî Vakkâs hazretleri, Kûfe şehrinde bir köşk yaptırmak istedi.

Arsaya bitişik bir Mecûsînin evini satın almak îcâp etti. Mecûsî ise, satmak istemedi. Satması için ısrar edildi. Fakat o satmamakta kararlıydı. Ancak, yine de korku içindeydi.

Mecûsî, “Satmazsam, acaba başıma bir iş gelir mi, bana bir kötülükleri dokunur mu” diye endişeleniyordu. Evine gidip hanımına danıştı.

Hanımı dedi ki:

- Onların Medîne’de bir Emîr-ül-mü’minînleri var. Ona gidip şikâyet et!

Onun cezâsına dayanamam Mecûsî, netice alacağından pek emin değildi. “Koskoca Devlet Başkanı benim arsam ile mi ilgilenecek” diyordu kendi kendine. “Belki bir ümit” diyerek yola koyuldu.

Medîne’ye varıp Halîfenin sarayını sordu. Ona dediler ki:

- Onun sarayı, köşkü yoktur. Şu anda kendisi şehir dışında hurmalıktadır.

Gidip aradı. Askerlerini, muhâfızlarını göremedi. Hurmalıkta toprak üstünde uyumuş birini gördü. Onu uyandırıp sordu: - Halîfe Ömer’i arıyorum, gördün mü?

Hâlbuki bu zât, Hz. Ömer idi. Hz. Ömer sordu:

- Onu niçin arıyorsun?

- Onun kumandanı, benim evimi zorla satın almak istiyor. Onu kendisine şikâyet etmeye geldim.

- Ben Ömer’im, benimle beraber gel!

Mecûsî, “Bu nasıl hükümdar, böyle hükümdar mı olur” diye çok şaşırdı.

Hz. Ömer, Mecûsî ile evine geldi. Evde kâğıt bulamadı. Bir kürek kemiği gördü. Bunun üzerine şöyle yazdı:

“Bismillâhirrahmânirrahîm. Ey Sa’d, bu Mecûsînin kalbini kırma! Yoksa, hemen yanıma gel!..”

Mecûsî, kemiği alıp evine geldi. Hanımına dert yandı:

- Hanım, boşuna yoruldum. Bu kemik parçasını kumandana verirsem, alay ediliyor sanıp, bana çok kızar. Bana bir zarar vermesinden korkuyorum.

Hanımı ısrar etti:

- Hayır o sana bir zarar veremez! Git mutlaka bu kemiği ona götür!

Kadının ısrar etmesi üzerine Sa’d’a gitti. Sa’d, askerleri arasında oturmuş, neş’e ile konuşuyordu. Sa’d’ın gözü, uzakta duran Mecûsînin elindeki kemik üzerindeki yazıya ilişti.

Onun sarayı yoktur Emîr-ül-mü’minîn Hz. Ömer’in yazısını tanıyıp, ansızın rengi soldu. Bu âni değişikliğe herkes şaşırdı. Sa’d, Mecûsînin yanına gelip dedi ki:

- Her ne istersen yapayım. Yeter ki, beni Ömer’in karşısına çıkarma! Zîrâ onun cezâsına tâkat getiremem.

Mecûsî, kumandanın bu durumunu görünce, hayretten aklı gitti. Aklı başına gelince, hemen Müslüman oldu.

Mecûsî, “Böyle birdenbire nasıl Müslüman oldun” diyenlere, şöyle cevap veriyordu:

- Bunların Emîrlerini gördüm. Yamalı hırkasını örtünmüş, toprak üstünde uyuyordu. Büyük kumandanların bundan titrediklerini de gördüm. Bunların hak dinde olduklarını anladım. Benim gibi, ateşe tapan bir kimseye böyle adâlet yapılması, ancak hak olan dîne inananlarda olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11335

Bu işler nasıl oldu?

Cum’adan sonra evine geldiğinde, merkebini evinin önünde buldu. Tarlaya vardığında, tarlası sulanmıştı. Değirmene gitmek üzere eve geldiğinde, hanımının

un ile ekmek yapmakta olduğunu gördü.

Kalyûbî hazretleri, Mısır'da yetişmiş İslâm âlimlerinin büyüklerindendir. Birçok kitap yazmıştır. Nevâdir-ül-âlem isimli kitabında birçok menkıbe anlatmaktadır. Bunlardan bâzıları şunlardır:

Âbid [çok ibâdet eden] bir zât, namazda Fâtiha-i şerîfe okurken, (Yalnız sana ibâdet ederiz) meâlindeki âyet-i kerîmeye gelince, şöyle bir ses işitti:

- Sen yalancısın! Sen Allaha değil mahlûka kulluk ediyorsun!

Bunun üzerine bu hâlinden ihlâsla tevbe edip, Allahü teâlâya ibâdet etmeye devam etti.

Yalan söylüyorsun!

Sonra tekrar namaza durdu. Aynı âyet-i kerîmeye gelince, bu defa da şöyle bir ses işitti:

- Sen yalan söylüyorsun. Çünkü malına kulluk ediyorsun!

Bu kimse yapılan îkaz üzerine bütün malını, mülkünü fakirlere dağıttı.

Sonra tekrar namaza durduğunda buyuruldu ki:

"Yalnız sana ibâdet ederiz" âyet-i kerîmesini hâlis ve samimî bir şekilde okuyan, hakîkî âbidlerden olur.

Üsam bin Yusuf isimli bir kimse, Hâtim-i Esam hazretlerinin huzûruna gelerek dedi ki:

- Yâ Hâtim, namazı nasıl kılarsın?

Hâtim-i Esam hazretleri şöyle cevap verdi:

- Namaz vakti gelince kalkıp hem zâhiren, hem de bâtınen abdest alırım.

- Bu abdest nasıl alınır?

- Zâhirî abdestte, abdest a'zâlarımı bildirilen şekilde su ile yıkarım. Bâtınî abdestte ise, a'zâlarımı, tevbe, pişmanlık ile dünya ve baş olma sevgisini, mahlûkun övmesini, kin ve hasedi terkederek yıkarım. Sonra Kâ'beyi gözümün önüne getirir, Allahü teâlânın beni gördüğünü düşünürüm. Cennetin sağımda, Cehennemin solumda, Azrâil aleyhisselâmın arkamda olduğunu ve sanki Sırat köprüsünde olduğumu, kıldığım bu namazın son namazım olduğunu kabûl ederim. Sonra niyet eder tekbîr alırım. Namazda okurken tefekkür ederek okurum. Tevâzu ile rükü'a giderim. Yalvarma, yakarma hâlinde secde yaparım. Ümit ile teşehhüde

otururum. İhlâs ile selâm veririm. İşte otuz seneden beri kıldığım namazlarım böyledir.

Hamîd Lifaf hazretleri, değirmendeki ununu evine getirecekti. Daha sonra da tarlasını sulamaya gidecekti. O gün de günlerden Cum'a idi. Unu getirmek için merkebini aradı, fakat bulamadı. Vakit de epey ilerlemişti. Hayvanı bulsa bile yola çıktığı takdirde Cum'a namazı tehlikeye girecekti. Bunun için, "Âhıret işi önce gelir" deyip değirmene gitmekten vazgeçerek câmiye gitti.

Cum'adan sonra evine geldiğinde, merkebini evinin önünde buldu. Tarlaya vardığında, tarlası sulanmıştı. Değirmene gitmek üzere eve geldiğinde, hanımının un ile ekmek yapmakta olduğunu gördü.

Bunların nasıl olduğunu çok merak etti. Hemen hanımına dedi ki:

- Bu işler nasıl oldu, bana anlat!

Yâ Rabbî, sana hamdederim Hanımı şöyle anlattı:

"Evde iken dışarıda bir gürültü işittim. Yabanî bir hayvanın merkebi kovaladığını gördüm. Merkep kaçarak gelip ahıra girdi. Biraz sonra, komşumuz gelerek dedi ki:

- Ben tarlamı suluyordum, uyuyakalmışım. Bu arada su taşmış, sizin tarla da sulanmış. Onun için siz sulamak için zahmet etmeyin.

Un ise şöyle geldi: Komşumuzun değirmende unu varmış, ununu alıp getirirken yanlışlıkla bizimkini de getirmiş. Eve götürünce, farkedip, bizimkini getirdi..."

Bunun üzerine adam, ellerini açıp şöyle duâ etti:

"Yâ Rabbî, ben senin bir emrini yerine getirdim, sen benim üç ihtiyâcımı birden gördün. Sana hamdü senâlar olsun!"

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11336

Cennet nîmetleri

"Kim ki, Rabbinin azametinden korkarak, kendisini günahlardan men ederse, işte Cennet, onun varacağı yerin tâ kendisidir."

Bir defasında Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimizin yanına parlak bir ayna ile geldi. Aynada siyah bir nokta vardı. Resûlullah efendimiz sordu:

- Yâ Cebrâil, bu parlak ayna nedir?

Cebrâil aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Bu ayna Cum'a günüdür. Oradaki siyah nokta da, o günde mevcut bir saattir. Senin ümmetin bundan dolayı diğer ümmetlerden üstün kılındı. Bu günde edilen duâlar bu zamana rastlarsa, mutlaka kabûl edilir. Bu anda neyin şerrinden emin olunmak istenirse, onun şerrinden muhâfaza olunur.

En sevimli gün Cennette Cum'a günü, mü'minler, Allahü teâlâyı görürler. Onlar için Cum'a gününden daha sevimli ve daha güzel bir gün yoktur.

Allahü teâlâ meleklere emreder:

- Cennetteki kullarıma ikrâmda bulununuz!

Bu emir üzerine melekler çeşit çeşit, renk renk yiyecekler getirirler. Bunları yiyen Allah dostları, onların her lokmasında ayrı bir tat, ayrı bir lezzet bulurlar.

Sonra içecek şeyler ikrâm edilir. İçtikleri her damlada, bir diğerinde bulamadıkları lezzeti duyarlar.

Sonra Allahü teâlâ, onlara hitâben buyurur ki:

- Ben sizin Rabbinizim. Size olan va'dimi bugün yerine getireceğim. Ne isterseniz vereceğim.

Cennetteki mü'minler derler ki:

- Ey Rabbimiz, biz senin rızânı isteriz.

- Ben sizden râzıyım. Şimdiye kadar yaptığım ikrâmların hepsinden daha büyük ikrâmda bulunacağım.

Sonra cemâli önündeki perdeyi kaldırır. Bütün mü'minler diledikleri kadar nazar ederler. Sonra secdeye kapanırlar.

Allahü teâlâ onlara buyurur:

- Kaldırın başlarınızı! Burası ibâdet yeri değildir. İbâdet yeri dünya idi.

Mü'minler Allahü teâlânın cemâlini görünce, bütün nîmetleri unuturlar. Allahü teâlânın cemâlini seyretmek, onlara, bütün nîmetlerden daha tatlı gelir.

Bütün bu nîmetlere kavuşabilmek için beş şeye devam etmek gerekir:

1- Bütün günahlardan kaçmak.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde buyurdu ki:

(Kim ki, Rabbinin azametinden korkarak, kendisini günahlardan men ederse, işte Cennet, onun varacağı yerin tâ kendisidir.)

2- Dünya malına muhabbet beslememek.

3- İbâdetleri isteyerek, severek, istikrar üzere, devamlı yapmak.

Evliyânın büyüklerinden, İbrâhim bin Edhem hazretleri, hamamın kapısına vardığında, hamamın sâhibi dedi ki:

- Buraya ücretsiz girilmez!

İyi ameller sayesinde Bu söz üzerine İbrâhim bin Edhem hazretleri ağlamaya başladı. Sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- Ücretsiz olarak şu yere girmeye bile izin verilmiyor. Nebîlerin, sıddîkların, evliyânın yeri, mekânı olan Cennete ücretsiz nasıl girilebilir?

Âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(İşte bu, sizin yapmakta olduğunuz iyi amel ve hareketleriniz sayesinde mîrasçısı kılındığınız Cennettir.)

4- Allahü teâlânın sevgili kullarını sevmek ve onlarla beraber bulunmak, sohbetlerini kaçırmamak. Çünkü âhırette böyle kimseler şefâ'at edeceklerdir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Din kardeşlerinizi çoğaltınız! Zîrâ Kıyâmet günü her bir kardeşin şefâ'at etme hakkı vardır.)

5- Çok duâ etmek. Müslüman, ömrünün sonuna kadar, Cenneti nasîb etmesi için, Allahü teâlâya duâ etmelidir! Çünkü Allahü teâlâ, duâ edenleri sever.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11337

Vergilerini geri verdi

Bu devletleri ayakta tutan, yaşatan, büyük ve başlıca kuvvet, îmân kuvveti idi ve İslâm dîninde, çok kuvvetli bulunan adâlet, iyilik, doğruluk ve fedâkârlık kudreti

idi.

Eskiden, gayri müslimler İslâm devletinin koruması altındaydı. Devlet, Müslümanların mallarını, canlarını, nâmuslarını nasıl koruyorsa, başka dinden olanlarınkini de öyle korurdu. Bu hizmetlerin karşılığı olarak da, onlardan cizye isminde bir vergi alırlardı.

Hz. Ömer zamanında, cizyenin alınıp geri verilmesi ile ilgili bir hâdise olmuştu. Şöyle ki: Rum İmparatoru Heraklius'un büyük ordularını perişan eden, İslâm askerlerinin başkumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretleri, zafer kazandığı her şehirde tellâllar dolaştırarak, Rumlara, halîfe Hz. Ömer'in emirlerini bildirirdi.

Kimseye dokunulmayacak!

Humus şehrini alınca da, şehrin her tarafında tellâllar dolaştırarak, şöyle bağırttı:

- Ey Rumlar! Allahü teâlânın yardımı ile ve halîfemiz Ömer'in emrine uyarak, bu şehri de aldık. Hepiniz ticâretinizde, işinizde, ibâdetlerinizde serbestsiniz. Malınıza, canınıza, ırzınıza, kimse dokunmayacaktır.

İslâmiyetin adâleti aynen size de tatbik edilecek, her hakkınız gözetilecektir. Dışardan gelen düşmana karşı, Müslümanları koruduğumuz gibi, sizi de koruyacağız. Bu hizmetimize karşılık olmak üzere, Müslümanlardan hayvan zekâtı ve uşr aldığımız gibi, sizden de, senede bir kere cizye vermenizi istiyoruz. Size hizmet etmemizi ve sizden cizye, vergi almamızı Allahü teâlâ emretmektedir.

Cizye de rastgele alınmazdı. Fakirlerden kırk, orta hâllilerden seksen, zenginlerden yüzaltmış gram gümüş veya bu değerde mal yahut tahıl alınırdı. Kadınlardan, çocuklardan, hastalardan, yoksullardan, ihtiyarlardan ve din adamlarından cizye alınmazdı.

Humus Rumları, cizyelerini seve seve getirip, Beytülmal emîni Habîb bin Müslim'e teslîm ettiler.

Bir müddet sonra, Heraklius'un, bütün memleketinden asker toplayarak Antakya'ya hücûma hazırlandığı haber alındı. Bunun üzerine, Humus şehrindeki askerlerin de, Yermük'teki kuvvetlere katılmasına karar verildi.

Ebû Ubeyde hazretleri, şehirde tellâllar dolaştırarak şöyle bağırttı:

- Ey Hıristiyanlar! Size hizmet etmeye, sizi korumaya söz vermiştim. Buna karşılık, sizden cizye almıştım. Şimdi ise, halîfeden aldığım emir üzerine, Heraklius ile gazâ edecek olan kardeşlerime yardıma gidiyorum. Size verdiğim sözde

duramayacağım. Bunun için hepiniz Beytülmala gelip, vergilerinizi geri alınız! İsimleriniz ve verdikleriniz defterimizde yazılıdır.

Suriye şehirlerinin çoğunda da böyle oldu. Böyle bir olay dünyanın neresinde görülmüştür? Hiçbir zorlama olmadan, zorlamayı bırakın, kendi istekleriyle verdikleri paralar iâde ediliyor...

Kendiliklerinden Müslüman oldular Hsenelerden beri Rum İmparatorlarından çektikleri zulümlerden ıristiyanlar, Müslümanların bu adâletini, bu şefkatini görünce, ve iSevinçlerinden ağladılar. Çoğu da seve seve Müslüman oldu. şkencelerden kurtuldukları için bayram yaptılar.

Hattâ çoğu, kendi arzûları ile, Rum ordularına karşı, İslâm askerine câsusluk yaptılar. Hz. Ebû Ubeyde, böylece, Heraklius'un ordularının her hareketini günü gününe haber alırdı.

Büyük Yermük zaferinde, bu Rum câsuslarının büyük yardımı oldu. İslâm devletlerinin meydana gelmesi, yayılması, aslâ saldırmakla, öldürmekle olmadı.

Bu devletleri ayakta tutan, yaşatan, büyük ve başlıca kuvvet, îmân kuvveti idi ve İslâm dîninde, çok kuvvetli bulunan adâlet, iyilik, doğruluk ve fedâkârlık kudreti idi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 AĞUSTOS 1997 · KAYIT 11338

"Aldatıldığımızı anladık!"

"Okulda okurken, bize Müslümanların vahşî, hele Türklerin büsbütün gaddar olduğu öğretilmişti. Oğlumun, İstanbul'a tâyin edildiği haberini alınca, ne kadar korktuğumu, ne kadar üzüldüğümü târif edemem."

Müslüman olan milletlerin tarihine bakıldığında, çoğunun kendiliğinden Müslüman oldukları görülür. Meselâ, Hz. Ömer, Kudüs'ü alınca, Hıristiyanlar cizye vermeyi kabûl ederek, Kudüs'ün anahtarlarını Hz. Ömer'e teslim ettiler. Böylece kendi devletleri olan Bizans'ın ağır vergi ve işkencelerinden, eziyet ve cefâlarından ve zulümlerinden kurtuldular.

İstanbul alınmadan önce, Hıristiyan din adamlarının, "Bizans'ın zulmünü görmektense, Müslümanların sarıklarını görelim" demeleri meşhurdur. Yine

Balkanlarda birçok millet kendiliğinden Müslüman olmuştur.

Adâlet ve merhamet

Çok kısa bir zamanda, düşman zannettikleri Müslümanlardaki, adâlet ve merhameti açıkça gördüler. İslâmiyetin, iyilik ve merhameti emreden, insanları dünya ve âhıret saâdetine kavuşturan bir din olduğunu anladılar. En küçük bir zorlama ve korkutma olmadan bölük bölük, mahalle mahalle İslâmiyeti kabûl ettiler.

Hakîkî Müslümanlar, hakîkî din rehberleri, diğer bütün dinlere karşı büyük bir müsâmaha göstermişler, değil Hıristiyan ve Yahûdîleri zorla Müslüman yapmak ve onların ibâdethânelerini tahrip etmek, aksine, onlara yardım, hattâ kiliselerini tâmir etmişlerdir. Gayri müslimlere iyi muâmele etmeyenler olmuş ise de, bunlar, hem sayıca çok az, hem de dînimizin emirlerini bilmeyen câhiller idi. Bunlar, nefslerine uyarak hareket etmişler ve cezâları bizzat Müslümanlar tarafından verilmiştir.

Aklı başında olup, İslâmiyetin emirlerini iyi bilen hiçbir Müslüman, onlara tâbi' olmamıştır. Sadece isimleri Müslüman olan bu kimseler, yalnız Hıristiyanlara değil, Müslümanlara da zulmetmişlerdir. Bunların hareketlerinin Müslümanlık ile hiçbir ilgisi yoktur. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde Nisâ sûresi 168. âyet-i kerîmesinde meâlen, (Allahı inkâr edenleri ve zâlimleri hiçbir zaman affetmem) buyurmuştur.

Allahü teâlâ, insanlara dâimâ merhamet, şefkat ve af ile muâmele etmeyi, kendilerine fenâlık yapanları affetmeyi, dâimâ güler yüzlü ve tatlı sözlü olmayı, sabırlı hareket etmeyi, işlerinde dâimâ dostlukla anlaşmayı emretmektedir. Peygamberimizin dâimâ sulhu tavsiye ettiğini, kendisine karşı çıkanlara bile şefkat elini uzattığını, bütün dünya tarihleri yazmaktadır.

Bunu sadece İslâm tarihçileri değil, objektif olarak olaylara yaklaşan gayri müslim araştırmacılar da ifâde etmektedir.

Hıristiyan din adamlarının, bütün bu hakîkatlere gözlerini yumarak, İslâm dînini bir vahşet dîni olarak göstermesi ve genç Hıristiyanları böyle terbiye etmesi yüzünden, ilk defa olarak Müslüman memleketlerine gelen zavallı Hıristiyanların, önce ne kadar korktuklarını, sonra gerçeği öğrenip, ne kadar hayret ettiklerini, yazdıkları hatıralarından öğreniyoruz.

Meselâ, İstanbul'da uzun süre yaşamış olan Bayan Müller, yayınlamış olduğu, "İstanbul'dan Mektuplar" isimli eserinde şunları yazmaktadır:

"Okulda okurken, bize Müslümanların vahşî, hele Türklerin büsbütün gaddar olduğu öğretilmişti. Onun için, Hâriciye Bakanlığında memur olan oğlumun, İstanbul'a tâyin edildiği haberini alınca, ne kadar korktuğumu, ne kadar üzüldüğümü târif edemem.

Son derece iyi insanlardı...

Oğlum İstanbul'a gidince, eşim Prof. Müller ile birlikte, onu ziyârete karar verdik.

Eşim, bilhassa tarihî hâdiseler üzerinde etüd yapan ve dünyaca meşhur bir kimse idi. O, benim kadar Türklerden korkmuyordu ve bu tarihî yerlerde bâzı araştırmalar yapmak istiyordu. Ben, endişe ile seyâhate hazırlanıyordum. Acaba bu vahşî Türkler(!), bize nasıl muamele edeceklerdi?

Nihâyet, İstanbul'a geldik. İstanbul'un lâtif manzarası, üzerimizde çok hoş bir tesir yaptı. Fakat, asıl bizi şaşırtan, kendileri ile temas ettiğimiz Müslüman Türkler oldu.

Bunlar son derece nâzik, son derece kibâr, son derece medenî insanlardı. Bütün tesâdüf ettiklerimiz, bize son derecede dost davrandılar. Dâimâ yumuşaklık gösterdiler. Başka bir dinden olmamız, onların üzerinde hiçbir zaman fenâ bir tesir yapmadı. Bunları gördükçe, bize yanlış bilgi ve terbiye veren papazlara ne kadar kızıyordum."

1997 YILLIK KÜLLİYATI

09

Eylül

30 yazı · Bugünkü Sohbet: 30

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 EYLÜL 1997 · KAYIT 11339

Boş duran sevilmez

“Sizler tevekkül etmiyorsunuz! Tevekkül eden bir kimse, tarlasını nadas edip, tohum atan ve gerisini Allahtan bekleyendir. Siz, başkasının sırtından geçinmeye hevesli tûfeyli gürûhusunuz!”

Dînimiz İslâmiyet, çalışmayı emretmekte; boş durmayı, kişinin dünyasına veya âhıretine faydası olmayan iş yapmayı yasaklamaktadır. Peygamberimiz bir gün Eshâbıyla beraber giderken, yol kenarında boş oturan bir kimsenin önünden, selâm vermeden geçti. Dönüşünde aynı kimseye, aynı yerde yine rastladılar. Bu defa Peygamberimiz selâm verdi.

Eshâbının, “Yâ Resûlallah! Giderken selâm vermediniz, şimdi selâm verdiniz. Bunun hikmeti nedir?” suâline, Peygamberimiz, “Giderken bomboş oturuyordu. Dönüşümüzde ise boş oturmuyordu. Bir meşguliyeti vardı. Onun için selâm verdim” buyurdu.

Yaptığınız tevekkül değildir Hz. Ömer, boş olarak oturan bir topluluk görmüş ve kendilerine boş oturmalarının sebebini sormuştu. Onlar dediler ki:

- Bizler, Allaha tevekkül ediyoruz.

Bunun üzerine onlara buyurdu ki:

- Hayır, sizler tevekkül etmiyorsunuz, hazır yiyicilersiniz! Tevekkül eden bir kimse, tarlasını nadas edip, tohum atan ve gerisini Allahtan bekleyendir. Siz, başkasının sırtından geçinmeye hevesli tûfeyli gürûhusunuz! Dağılın karşımdan!

Boş durana selâm bile vermeyen bir Peygamberin ümmeti; meşguliyeti olmadan oturanlara, “Siz tevekkül etmiyorsunuz” diyen bir Sahâbînin yolunda olan bizlerin, bütün zamanlarımızı dînimizin emrettiği gibi değerlendirmemiz îcab eder.

İnşirâh Sûresinde, kolaylığın zorluktan sonra elde edileceği bildiriliyor. Devamındaki, “Öyleyse, bir işi bitirince, diğerine giriş ve hâcetini yalnız Rabbinden iste!” emri de, bize boş durmayı yasaklamaktadır. Bu âyet-i kerîmede meşguliyetin değiştirilmesi ile dinlenme elde edileceğine işâretle, “Çalışarak dinlenme” tavsiye edilmektedir.

Dînimiz, "Öğrenerek dinlenme, çalışarak istirahat" prensibini tavsiye etmiştir.

Allahü teâlâ meâlen, "Bir kimse, dünya nîmetlerine kavuşmak isterse, ona istediğini veririm. Âhıret nîmetlerini isteyene de, istediğini veririm" buyurmuştur. İstemek, lâf ile olmaz. Sebebe yapışmak, yâni çalışmak lâzımdır. Allahü teâlâ, dünya nîmetlerine ve âhıret nîmetlerine kavuşmak için, çalışanlara, dilediklerini vereceğini va'd ediyor.

Müslüman olsun veya olmasın, beğendiği gibi çalışan herkese, vereceğini bildirmektedir. Avrupalılar, Amerikalılar, böyle çalıştıkları için, dünya nîmetlerine kavuşuyorlar. Ortaçağda, Müslümanlar, böyle çalıştıkları için, medeniyet rehberi olmuşlardı. Abbâsîlerin ve Osmanlıların son zamanlarında, iç ve dış düşmanların tesirleri ile, fen bilgilerini öğrenmekten ve öğretmekten, fen ve san'at üzerinde çalışmaktan mahrûm edildiler. Bu sebep ile muazzam devletleri çöktü.

Resûlullah efendimiz, "İki günü aynı derecede bulunan, ilerlemeyen aldandı" buyurarak, çalışmayı, hergün ilerlemeyi, yükselmeyi emrediyor. Başka bir hadîs-i şerîfte de, "İşlerinizi yarına bırakmayınız! Sonra helâk olursunuz" buyuruyor.

Çalışıp kazanan kimse...

Yine hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Çalışıp kazanan kimse, âhıret günü ayın ondördü gibi parlak olacak."

" Helâl kazanın ve hayırlı yerlere sarfedin!"

"Herşeye ulaştıran yol vardır. Cennete kavuşturan yol ilimdir."

Bu hadîs-i şerîflerde de, çalışıp kazanmanın önemi ve dünyada iyi yoldan kazanıp, iyi yere verenlerin, âhıreti kazanacakları bildirilmektedir.

"Yükü en büyük olan insan, mü'mindir ki, hem dünyasını, hem de âhıretini düşünmekte ve ikisi için de çalışmaktadır" meâlindeki âyet-i kerîme ve, "Allahü teâlâ aczi, gevşekliği mâzur görmez. Aklını ve zekânı kullanmalısın! İşin ehemmiyeti seni mağlûp edecek gibi olsa bile, Allahın yardımı bana yeter diyerek çalışmaya devam etmelisin!" hadîs-i şerîfi, hem tevekkül etmek, hem de çalışmak lâzım olduğunu, boş durmamayı açıkça bildirmektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 EYLÜL 1997 · KAYIT 11340

Okumayan bir milletiz

Batı dünyasında kitap, bir insanın ihtiyaç listesinin 18. sırasında bulunmaktadır. Türkiye'de ise ihtiyaç listesinde, kitap 222. sırada yer almaktadır.

Eskiden olduğu gibi bugün de, medeniyetin, teknolojinin kaynağı ilimdir. Bunun için, dînimiz ilme çok önem vermiştir. İlk gelen ayet "Oku!"dur. Başka bir âyet-i kerîmede, (Bilenle bilmeyen hiç bir olur mu?) buyuruldu. Birçok hadîs-i şerîfleri ile sevgili Peygamberimiz de ilmi teşvik buyurmuştur. (Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız), (İlmi, Çinde de olsa, alınız) hadîs-i şerîfleri bunlardan sadece ikisidir.

İlim de okumakla, öğrenmekle olur. Kültür seviyesi yüksek olan toplumlar, ileriyi iyi görür. Yeniliklere açık olur. Dolayısıyla, medeniyette ilerlemeleri hızlı olur. Bugün dünyaya baktığımızda bunu çok iyi fark ederiz. İlme önem veren, okuyan, okuma alışkanlığı olan milletler, teknolojide zirvededir. Allahü teâlâ dinli, dinsiz çalışana karşılığını vermektedir.

Bin kişiye yedi kitap Araştırmacı Sayın Yaşar Değirmenci'nin, bu konularda yaptığı ciddî bir araştırmasındaki tespitlere göre; Meselâ, teknolojide zirvede olan Japonya'da kitap, dergi ve gazeteler, günün her anında ve her yerde okunuyor. Öyle ki, "ayakta okumak" tâbiri Japonya'da çok yaygındır. Japonya'da basılan 124 gazetenin tirajı 70 milyon.

Türkiye'de ise; her 1000 kişiden 932'si gazete okumuyor. Dergiler için de aynı şey geçerli. Bizde toplam gazete tirajı 5 milyon civârındadır. Bu tirajdan spor, magazin ve müstehcen neşriyat yapanları, resmî ve rutin satışları, bakıcıları, promosyon meraklılarını da düşerseniz, az-çok okunan gazete tirajı 1 milyonu bulmaz. Kitapta da durum bundan farklı değildir.

Kültürün tek taşıyıcısı kitap açısından, toplumumuzun içinde bulunduğu durum ise, istatistikî bilgiler ışığında şöyle:

Almanya'da 1000 kişiye 2.700 Rusya'da 1000 kişiye 18.000 ABD'de 1000 kişiye 12.000 Japonya'da 1000 kişiye 1.100 Türkiye'de 1000 kişiye 7 kitap düşmektedir.

ABD'de kişi başına bir yılda düşen kağıt miktarı 390 kg, Avrupa'da kişi başına 90 kg, Türkiye'de ise 20 kg.dır.

ABD'de bir yılda 72.500 çeşit kitap basılmakta. Rusya'da 58.000, Almanya'da 49.000, Japonya'da 42.000, Fransa'da 27.000 çeşit kitap okuyucuya ulaşırken, Türkiye'de devlet yayınları dahil kitap çeşidi sadece 7.000 civârındadır.

Batı dünyasında kitap, bir insanın ihtiyaç listesinin 18. sırasında bulunmaktadır. Türkiye'de ise ihtiyaç listesinde, kitap 222. sırada yer almaktadır. Dünya genelinde "Pazar araştırmaları" yapan Euromonitör şirketi tarafından hazırlanan raporda, 1991 yılında kitap için kişi başına en fazla para harcayan ülke, 73 dolarla Almanya gösterilirken, Türkiye bu konuda sıralamaya dahî girememiştir.

10 yıl önce Azerbaycan'da bir şiir kitabı 100 bin basılıyor, bir ay gibi zamanda da tamamı satılıyor. Azerbaycan'ın nüfusu 7 milyon (1 milyonu azınlık). 60 milyon nüfuslu Türkiye'de bir kitabın baskı sayısı 1000-1500'lere düşmüştür. O da birkaç senede ancak tüketiliyor. Okunup okunmadığı da meçhuldur.

İlmî araştırmaların sayısı Türkiye'de bir yılda yapılan ilmî araştırma sayısı 368 iken, Japonya'da 23.630 Rusya'da 25.313, Almanya'da 26.168, İngiltere'de 42.338, ABD'de 204.632'dir.

Bin kişiye düşen gazete tirajında ülkeler arasında ilk sıra 667 gazete ile Finlandiya, Hong Kong'da bin kişiye 602 gazete, Japonya'da 584, Türkiye'de ise 1000 kişiye sadece 81 gazete düşüyor.

1 Ocak 1992 - 1 Eylül 1992 tarihleri arasındaki sekiz ayda Milli Piyango, Kazı kazan, At yarışı, Spor toto ve Loto'ya yatırılan para 2 trilyon 423 milyar TL. Bugün bu rakam 10 trilyonu çok geçti.

Fransız Shene Ferguson'un tesbitine göre; kumarbaz milletler sıralamasında Türkiye ikinci sırada. İsrafta dünya birincisi, alkolde dünya üçüncüsü, sigarada dünya dördüncüsüdür.

Türkiye'de 95 kişiye bir kahvehane düşerken, 65.000 kişiye bir kütüphane düşmektedir.

Yalnız İstanbul'da ruhsatlı kahvehane sayısı onbinin üzerindedir. Buna karşılık İstanbul'da 19 kütüphane bulunmaktadır. Bu büyük şehrimizin her kazasına bile bir kütüphane düşmemektedir.

Bu rakamlar, teknolojide niçin geri kaldığımızı yeteri kadar îzah etmektedir herhâlde...

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 EYLÜL 1997 · KAYIT 11341

Okumadan ilerleme olmaz

İnsan hiç olmazsa günde yarım veya bir saatini okumakla geçirmeli, sabahleyin veya akşam yatmadan önce, okumayı alışkanlık hâline getirmelidir!

İslâm dîni ilme, medeniyete çok önem vermiştir. Bu önemin gereği olarak da okumak için, okumanın yaygınlaşması için, bütün imkânlar seferber edilmiştir. Bunun ispatı binlerce kütüphanedeki, milyonlarca kitaptır.

Bugün, dünya kütüphanelerini doldurmuş olan bu kitapların isimlerini bildiren fihristler mevcuttur. Meselâ, Kâtib Çelebi'nin "Keşf-üz-zünûn" kitabında, onbeşbine yakın kitap ve onbin kadar yazar ismi vardır. Bağdatlı İsmail Paşa, bu kitaba, iki cilt ilâve yapmıştır. Bu ilâvelerle beraber yirmibeşbini bulmuştur.

Bugün, bütün dünyada mevcut, yalnız Arapça İslâm kitaplarını ve yazarlarını ve hangi memlekette ve hangi kütüphanede olduklarını ve numarasını gösteren, çok istifâdeli ve kıymetli bir kitap da, 1943'de Leiden şehrinde basılmış olan, Carl Brockelmann'ın "Geschichte der Arabischen Litteratur" ismindeki almanca kitabıdır.

Hayran kalmamak elde değil Osmanlı devletinde yetişmiş âlimlerin hâl tercümelerini bildiren "Şakâ'ık-i Nu'mâniyye" kitabının yazarı Taşköprüzâde Ahmed efendinin, "Miftâh-us-se'âde" kitabı, beşyüze yakın çeşitli ilmi târif ve îzâh edip, her ilimde yazılmış kitap ve bunları yazanlar hakkında bilgi vermektedir.

Bu gerçekler karşısında, anlayışlı ve insaflı bir kimse, İslâmiyetin yirmi ana ilmini ve bunların kolları olan, seksen ilmi ve bu ilimlerin âlimlerini ve herbirinin yazdığı kitapları görerek, durmadan, yılmadan yazan İslâm âlimlerinin çokluğu ve herbirinin, ilim deryâsına dalmaktaki mahâretleri karşısında, hayrân kalmaktan kendini alamaz.

Bu kitaplarla İslâm âlimleri, bütün dünyaya ilmi, medeniyeti yaymışlardır. Bu kitapların yazıldığı zamanlarda, Avrupa'da ilimden, medeniyetten uzak, ilkel bir

hayat vardı. Avrupa'ya medeniyet, Müslümanların İspanya'ya çıkmaları ile geldi.

İslâm âlimleri ayrıca, açık-gizli din düşmanlarının İslâmiyet hakkındaki iftirâlarını reddederek hepsini susturmuşlar, din düşmanlarının hazırladıkları fitne ve fesat ateşlerini söndürmüşlerdir.

Ayrıca, kötü maksatlarla Kur'ân-ı kerîme yanlış mânalar vermeye, bozuk tercümeler yapmaya kalkışanların yüz karalarını meydana çıkarıp, bir taraftan îmân edilmesi lâzım gelen şeyleri birer birer ve açıkça yazmışlar, diğer taraftan da, bütün dünyada olmuş ve Kıyâmete kadar olacak her olay ve hareketin esasını, pek doğru olarak, insanlığın önüne koymuşlardır.

Bugün de okuyan, okumaya önem veren kimseler, dünyada söz sahibi milletlerdir. Maalesef bu hususta, Batı bizi çoktan geçmiştir. İnsan hiç olmazsa günde yarım veya bir saatini okumakla geçirmeli, sabahleyin veya akşam yatmadan önce, okumayı alışkanlık hâline getirmelidir! Bu, zamanla öylesine alışkanlık hâline gelir ki, yiyip içmekten vazgeçemediğimiz gibi, okumaktan da vazgeçemeyip, bu alaşkanlığımız, hayatımızın bir parçası hâline gelir. Boş insanlar vakitlerini nasıl geçireceklerinin sıkıntısıyla kıvranırken, bu alışkanlığı kazananlar vaktin nasıl geçtiğinin farkına bile varamazlar.

Okumakla ilgili sözler Okumanın, ilme önem vermenin kıymetini, Avrupalılar asırlar sonra ancak anlayabildiler. Okumakla ilgili olarak, Batının bâzı aydınlarının sözleri de şöyle:

E. Gibbon: "Okumayı hiçbir hazineye değişmem."

Montesquieu: "Çeyrek saatlik bir okumayla, gideremediğim üzüntüm olmamıştır."

Franz Kafka: "Okuduğumuz kitap bir yumruk gibi bizi uyarmıyorsa, ne işe yarar?"

Alexandre Pope: "Okuduğunuz eser, sizi fikren yükseltip, içinizi iyi duygularla doldurmalıdır."

Alcott: "Ümitle açılıp, kazançla kapanan kitap, iyi bir kitaptır."

Mark Twain: "İyi kitaplar okumayan adamın, okumuş olmasıyla câhil kalması arasında hiçbir fark yoktur."

Netice itibariyle okumaksızın gelişme, olgunlaşma olmaz.

İbni Mübârek hazretleri buyuruyor ki: “Okumadan gelişmek, olgunlaşmak isteyene şaşarım.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 EYLÜL 1997 · KAYIT 11342

Hareket eden ölüler

“Zaman öğüten makina” durumundaki TV, başta aile olmak üzere bütün millîmânevî değerleri öğütmekte, bilhassa gençlerimizi “Hareket eden ölü” hâline getirmektedir.

Faydalı kitap, dergi ve yayınları okumak suretiyle, insanın bilmedikleri lüzumlu bilgileri öğrenmesi ve insanlık için yeni gelişmeleri takip ederek kendini yenilemesi ne kadar faydalı ise, buna mâni olan şeyler de o kadar zararlıdır. Dînimiz, insanın, zararına olan şeylerden uzak kalmasını emretmektedir.

İnsanın yaptığı her işin ya dünyasına, ya da âhıretine faydası olması lâzımdır. Bugün insanı, okumaktan alıkoyan, insanı uyuşturan, körelten, kabiliyetlerini dumura uğratan şeylerin başında televizyon gelmektedir.

Bu âletin âlet olarak bir suçu yoktur. Faydalı işlerde kullanıldığı takdirde, zamanımızın en faydalı cihazıdır. Fakat, maalesef bugün istenildiği gibi kullanılmamaktadır.

Aptal kutusu TV hakkında yapılan istatistikler ortadadır. TV’nin insanları etkileme gücü üzerinde psikologların yaptığı araştırmaların sonuçları bu acı gerçeği ortaya koymaktadır. “Ailenizi mi çok seviyorsunuz, TV’yi mi?” sorusuna, çocuklardan %44’ü, “TV’yi” diye cevap vermiştir. Avrupalı ilim adamları TV’ye, “Aptal kutusu”, “Suç okulu” gibi isimler vermişlerdir. Geçenlerde, RTÜK’nun yayınladığı bir araştırmaya göre, normal TV seyretme oranında Batı’nın çok üstünde olduğumuz tespit edilmiştir.

Evlerimizde silah zoruyla, “Eller yukarı” denilerek teslim alınmamıza lüzum kalmamış, bunu “makina medeniyeti”nin ışıltılı ve de pırıltılı cihazları, silahsız, tehditsiz rahatça yapmakta ve yegâne sermayemiz olan zamanı bitirmektedir. Bu durumu da ilim adamları “Yavaş intihar”a benzetmektedirler.

Fransız Çocuk Psikiyatri Profesörü Marcel Rufo, "Televizyon, mükemmel bir suç okuludur" diyor.

Fransız Prof. Rufo'nun tespitlerinde ve televizyonun olumsuz etkileri konusunda yapılan bir değerlendirmede şu görüşlere yer verilmiştir:

"Televizyon, elektronik bir sakinleştirici olması sebebiyle, sürekli televizyon seyreden çocuklarda, uyuşturucu ve sakinleştirici bağımlılığının kolaylaştığı ortaya konuldu. Rufo'nun araştırmasına göre, günde 2-3 saat televizyon seyreden çocukların, okulda başarı gösteremedikleri anlaşıldı. Araştırma sonuçlarına göre, ayrıca çocukların yüzde 47'sinde televizyon yayınlarının etkisiyle, "kötü yeme" alışkanlıklarının görüldüğü, bunun da sindirim ile ilgili hastalıklara yol açtığı belirlendi. Ayrıca televizyondaki vur-kır filmlerinin çocukları suça özendirdiği görülmektedir. Çocuk çeteleri kuranlar, arkadaşlarını televizyonda gördükleri gibi "asarak öldürme" oyunu oynarken, çocuğun gerçekten asılarak ölmesine sebep olmuşlardır. Televizyon, yalnız çocuklarda değil, büyüklerde de suç nisbetini artırmaktadır."

Televizyon seyretme süresi arttıkça, çocuğun başarısı ve sosyal ilişki kurabilme kabiliyetinin giderek azaldığı da gözlenmiştir. Çok fazla TV izleyen çocukların yemeden, içmeden kesilme, uyuma güçlüğü, kötü rüyâlar görme, ders çalışmaya karşı ilgisizlik, hayâl dünyasında yaşama, TV'deki tiplemeleri ve kahramanları taklit etme, içine kapanma, sosyal ilişkiler kurmada başarısızlık gibi problemlerle karşılaştıkları görülmüştür.

Konuşma ve dil geriliği Çocuğun TV izlemeye ayırdığı zaman arttıkça, oyun oynamaya ayrılan zaman da azalmaktadır. Halbuki bir çocuk için oyun en temel ihtiyaçtır. Oyuna ayrılan zamanın azalması hâlinde çocuk pasifleşmekte, olaylara katılma yerine seyirci kalmakta, karmaşık şeyleri öğrenme isteği azalmaktadır. TV'nin küçük çocuklarda, "konuşma ve dil geriliği" meydana getirdiği de tespit edilmiştir.

Çok az konuşan bir toplum olduk. Bugün artık sadece evlerde, "Bugün ne yemek pişirdin? Çocuklar nerede? Elektrik-su faturası geldi mi?" gibi kısa konuşmalar yapılıyor. Yemek yenildikten sonra, hanım hemen mutfağa girmekte, erkek vakit kaybetmeden televizyonun başına geçmektedir.

Halbuki doktorlar, aile fertlerinin konuşup dertleşmediğini, bu sebeple ailede bulunması gereken sıcak münasebetlerin doğmadığını, bunun da aile fertlerinde depresyonlara sebep olduğunu ifade etmektedirler.

Dağlara-taşlara, okul, öğretmen ve kitaptan önce TV'nin girmesi, insanımızı hazırlıksız yakalayıp, gafil avlamıştır. "Zaman öğüten makina" durumundaki TV, başta aile olmak üzere bütün millî-mânevî değerleri öğütmekte, bilhassa gençlerimizi "Hareket eden ölü" hâline getirmektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 EYLÜL 1997 · KAYIT 11343

Tarih ve tekerrür

Batının nihaî hedefi, İslâmiyeti tamamen ortadan kaldırmaktır. Bu hedefe ulaşmada "Böl, parçala ve yut!" en çok kullandıkları metottur. Nihaî hedefe ulaşmadıkça, düşmanlıklarından bir şey eksilmez...

Tarihe baktığımızda, imparatorlukların, devletlerin, milletlerin, inançların yıkılmasında en büyük etkenin bölünme, parçalanma olduğunu görürüz. Bu senaryoları tatbikte en profesyonel olanların başında, Yahûdîler ve bunların uzantısı Siyonistler gelir.

Meselâ Müslümanlar arasına ilk fitneyi sokan İbni Sebe bir Yahûdîdir. Siyonistler her zaman doğrudan ön plânda görülmemişler, kendileri çoğu zaman geri plânda durumu idâre etmişler, ön plâna başkalarını çıkarmışlardır. Daha çok da İngilizle işbirliği yapmışlardır. Zaman zaman İngilizler, İslâm düşmanlığında Yahûdîleri aratmamışlardır.

İngiliz kışkırtmaları İngilizlerin, Hindistan'da halkı birbirine düşürmede çevirdikleri dolaplar akıllara, hâfızalara sığacak cinsten değildir. Bu hususta en ufak bir fırsatı kaçırmamışlardır. Osmanlının yıkılmasında da en büyük sebep, ırkçılığın ön plâna çıkartılmasıdır. Asırlardır hangi ırktan olduğu aklına bile gelmeyen kavimlerin, birdenbire ırkçılık davasına kalkışmaları hep İngiliz kışkırtmaları ile olmuştur.

Tarih tekerrürden ibârettir. Aynı bölmeler, insanları birbirlerine düşürmeler, dünyanın her tarafında bugün de devam etmektedir. Bundan sonra da devam edecektir. Mühim olan geçmişten ders alıp, dış güçlerin oyunlarına, tahriklerine kapılmamaktır.

Hz. Ali'nin anlattığı rivâyet edilen şu "Üç öküzün hikâyesi"nden her vatansever insanın ibret alması lâzımdır:

Beyaz, siyah ve sarı üç öküz, dağda iyi birer arkadaş olarak, dayanışma içinde hayatlarını sürdürmektedir. Vahşî, yırtıcı hayvanların saldırılarına birlik olup, karşı koymaktadırlar.

Bir gün bir aslan, güzel bir dayanışma içinde olan bu 3 arkadaşı görür ve onları yemeye karar verir. Aralarındaki dayanışmadan dolayı doğrudan saldırmaktan korkar, metot değişikliği yapar. Yanlarına yaklaşarak dostluk teklif eder. Günlerce kendilerini izlediğini, arkadaşlıklarını çok beğendiğini, halbuki kendisinin yalnız olduğunu, vahşî doğada herhangi bir saldırıya karşı kendilerine yardım edebileceğini ifade eder. Üç arkadaş birbirleri ile istişâre ederler. Aslanın hâl ve hareketlerine bakıp, herhangi bir tehlike sezmezler ve teklifi kabûl ederler.

Aslan, üç öküzün güvenini kazanmak için, belli bir sürenin geçmesini bekler. İnsanların avlanma mevsimi geldiğinde, kendi plânını uygulamak için harekete geçer. Beyaz öküzün kendilerinden uzakta olduğu bir sırada, siyah ve sarı öküze yaklaşarak, "Kardeşlerim, etrafta avcılar dolaşmaktadır. Beyaz öküzün rengi çok dikkat çekicidir. Bu hepimiz için çok tehlikelidir" der. Siyah ve sarı öküz buna karşı çıkarak, "O, bizim yıllardır arkadaşımızdır" derler.

Aslan, "Siz bilirsiniz, sonra demedi demeyin. Bakın, etraftan avcıların konuşma sesleri yakından geliyor, bir daha düşünün" der. Siyah ve sarı öküz tekrar düşünürler ve aslana hak verirler. Ancak bunu beyaz öküze kendilerinin söyleyemeyeceklerini ifade ederler.

Aslan, "Siz hiç merak etmeyin, yalnız siz buradan uzaklaşın, ben de onu başka tarafa göndereyim" der. İki öküz uzaklaştıktan sonra, aslan, beyaz öküzü parçalar ve yer.

Farkında değilmişim...

Yeni bir av mevsiminde, aslan, siyah öküzü yemeyi hedefler. Siyah öküzün uzakta olduğu bir zamanı kollayarak, sarı öküze yaklaşır; daha önce beyaz öküz için söylenenlerin benzerlerini söyler ve ilâve olarak da, "Bak, bizim ikimizin rengi de aynı. Ortama çok iyi uyum sağlıyoruz. Bu bakımdan avcıların bizi bulması mümkün değil" der. Sarı öküzün uzaklaşması ile aslan siyah öküzü de parçalar ve yer.

Bundan sonra sarı öküzle, aslanın arkadaşlıkları, aslanın acıkmasına kadar sürer. Aslan, acıktığı bir zaman da, gözlerinde vahşî bir parıltıyla sarı öküze yaklaşmaya başlar. Sarı öküz son anda aslanı görür ve durumu kavrar, ancak iş işten geçmiştir. Sarı öküz, aslana, "Anlaşıldı sen beni yiyeceksin. Yemeden önce benim gibi bütün ahmaklara seslenmek istiyorum" dedikten sonra şunları söyler:

"Bilin ki, beyaz öküzün yendiği zaman, ben yenmişim de farkında değilmişim."

Batının nihaî hedefi, İslâmiyeti tamamen ortadan kaldırmaktır. Bu hedefe ulaşmada "Böl, parçala ve yut!" en çok kullandıkları metottur. Nihaî hedefe ulaşmadıkça, düşmanlıklarından bir şey eksilmez...

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 EYLÜL 1997 · KAYIT 11344

Başarana kadar devam..

Hiçbir zaman nefsimin arzularına esir olmayacağım. Tam tersine, nefsimin arzularını îtidalle karşılayacağım. Onun zararlı arzularına şiddetle karşı koyacağım.

Sonunda başarmış bir kimsenin not defterinden, başarı mesajları:

Bugünden tezi yok artık, kendimi bir hesaba çekmeliyim. Dünya bir imtihan yeridir. Kaybetmek için imtihana girilmez. Ben bu dünyaya mağlup olmak için gelmedim, alnımda da, "Sen başarılı olamazsın" yazmıyor. Ben, çobanı tarafından güdülmeyi bekleyen bir koyun değilim. Kaybetmek için imtihana girilmez. Ben bu dünyaya mağlup olmak için gelmedim, alnımda da, "Sen başarılı olamazsın" yazmıyor. Ben, çobanı tarafından güdülmeyi bekleyen bir koyun değilim. Ben bir insanım. Hayvan gibi olmayı, hayvan gibi yaşamayı reddediyorum. Başarısızlığa benim kafamda yer olmamalı...

Önceleri başaramazsam bile, başarana kadar sebat edeceğim. Çalışmanın karşılığı, başında değil, sonunda verilir. Hedefime ulaşmak için kaç adım gerektiğini ben bilemem. Belki bininci adımda da başarısız olacağım, ama, başarı, yolun bir sonraki kavşağında olabilir. Tünelin ışığı görülmeden, başarının ne kadar yakın olduğunu hiçbir zaman bilemem. Başarana kadar devam...

Herkesle iyi geçinmek Başarıya ulaşabilmem için herkesle iyi geçinmek zorundayım. Hedefe bu insanların arasından sıyrılarak varacağım. Bunlar engel olursa, hedefime hiçbir zaman ulaşamam.

Peki, bunlarla nasıl konuşacağım, onlarla nasıl yakınlaşacağım?

Düşmanlarıma güleryüz göstererek, onlara kendimi sevdirip onların dostu olacağım. Dostlarıma da destek olacağım ve onlar benim kardeşlerim olacak. Her zaman dostlarımı övmek için sebep bulacağım. Hiçbir zaman dedikodu, karalama yapmayacağım. Eleştirmeye yöneldiğim zaman dilimi ısıracak; övmek istediğimde ise, bütün hünerlerimi kullanacağım. Zaten kuşlar, deniz, bütün tabiat, iyilerin iyiliklerini konuşmuyor mu? Yaratanı zikretmiyorlar mı? Ben niçin onlardan farklı konuşayım?

Peki insanlara nasıl davranacağım?

İnsanların bütün davranışlarını yakından inceleyeceğim. Çünkü her biri gizli de olsa, hayranlık duyulacak özelliklere sahiptir. Kalblerinin etrafına ördükleri kuşku ve nefret duvarını, sevgiyle yerle bir ederek, yerine, sevgi köprüleri kuracağım. Engelleri kaldırıp, onlarla doğrudan ilgi kuracağım.

Herkese sevgiyle yaklaşacağım. Herkesten ders alacağım. Başarısızlığı seveceğim, çünkü bana başarıyı öğretir. Alçak gönüllüleri seveceğim, çünkü onlar mübârek insanlar. Zenginleri seveceğim, ne de olsa yalnızdırlar. Yoksulları seveceğim, çünkü onlar herkesten çok sevgiye, ilgiye muhtaçlar. Gençleri seveceğim, çünkü onlar bizim geleceğimiz. Yaşlıları seveceğim, paylaştıkları tecrübeleri ve ömürlerini bizim için harcadıkları için. Güzeli, çirkini kısacası herkesi seveceğim Yaratandan ötürü.

Peki başkalarının yanlış davranışlarına nasıl tepki göstereceğim? Sevgiyle... Sevgi, nasıl benim insanların kalbini açmak için silahım ise, aynı zamanda, nefretin oklarına ve hiddetin mızraklarına karşı benim kalkanımdır.

İnsanlara nasıl davranmalıyım?

Karşılaştığım herkese nasıl davranmam gerekiyor? Tek bir şekilde... Sessizce, içimden ona, "Seni seviyorum" diyeceğim. Sessizce söylenmiş de olsa, bu sözler, gözlerimde ışıldayacak, alnımdaki kırışıkları yok edecek, yüzüme gülümseme getirecek ve sesimde yankılanacaktır. Ve kalbi açılacaktır. Yüreği, benim sevgimi hisseden birisi, beni nasıl reddedebilir ki?

Hiçbir zaman nefsimin arzularına esir olmayacağım. Tam tersine, nefsimin arzularını îtidal ile karşılayacağım. Onun zararlı arzularına şiddetle karşı koyacağım.

Hiçbir zaman kendimi beğenmişliğe ve doymuşluğa kaptırmayacağım. Tam tersine, kendimi dinleyecek ve ibâdet ile onu besleyeceğim. Bu andan îtibaren damarlarımdan nefreti defediyorum. Çünkü nefret etmeye değil, yalnızca sevgi için zamanım var.

Bu andan itibaren, insanların arasında bir insan olmak için gereken ilk adımı atıyorum. Sevgi ve güleryüz ile hedefime ulaşacağıma artık kesin olarak inandım. Tabiî, dünyanın bütün bilgisi ve becerisi bende olsa bile, sevgi, güleryüz olmaksızın başarılı olamayacağıma da...

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 EYLÜL 1997 · KAYIT 11345

Anlayana ibretler vardır

İnsan, kendi vücudunun ne muazzam bir fabrika ve laboratuvar olduğunun farkına varmaz. Hâlbuki, yalnız nefes alıp vermek bile, muazzam bir kimya olayıdır.

Allahü teâlânın her yarattığı şeyde birçok faydalar ve hikmetler vardır. Bir kimse, göklerdeki ve yerdeki nizâmı ve intizâmı, göklerin yoktan yaratılmasını, maddelerde olan özellikleri ve maddenin yapısını, çeşit çeşit meyveleri, sebzeleri, bitkileri, madenleri, sınıf sınıf hayvanları görünce, Allahü teâlânın büyüklüğünü anlar. Tefekkür edilince, bunların belli bir nizâm ve ahkâm üzerine yaratılmış olmasında, insan aklı hayrette kalır. Akıl, Allahü teâlânın yarattığı bu âlemdeki çok şeyleri idrak etmekten, anlamaktan âciz kalmaktadır.

İnsan daha çocukken, etrafında gördüğü şeylerin nereden geldiğini araştırmaya başlar. Çocuk büyüdükçe, üzerinde yaşamakta olduğu bu dünyanın nasıl muazzam bir eser olduğunu anlayarak, hayretten hayrete düşer.

Hayreti hayranlığa dönüşür Hele yüksek tahsilini yaparak, her gün etrafında görülen bütün bu eşya ve mahlûkların inceliklerini öğrenmeye başlayınca, hayreti, hayranlığa dönüşür.

İnsanların, büyük bir sür'at ile fezâda tek başına dönmekte olan ve içerisi ateş dolu bir küre üzerinde, sırf yerçekimi kuvveti ile kalabilerek yaşamasını düşünün...

Yâ etrafımızdaki dağlar, taşlar, denizler, canlı varlıklar, bitkiler, nasıl bir büyük kudret sayesinde meydana gelebilmekte, gelişmekte ve türlü türlü özellikler göstermektedir?

Hayvanların bir kısmı toprak üstünde yürürken, bir kısmı havada uçar ve bir kısmı da su içinde yaşar. Üzerimize ışıklarını gönderen güneş, düşünebileceğimiz en yüksek ısıyı sağlar ve bitkilerin yetişmesini, bâzılarının içinde ise, kimyasal değişiklikler yaparak, un, şeker ve daha nice maddelerin meydana gelmesini sağlar.

Hâlbuki biliyoruz ki, yerküremiz, kâinat içinde ufacık bir varlıktır. Güneşin etrafında dönen yıldızlardan meydana gelen ve içinde dünyamızın da bulunduğu güneş sistemi, kâinat içinde bulunan ve sayısı bilinmeyen pek çok sistemlerden biridir.

Kâinatın kuvvet ve gücünü îzah için, bir küçük misâl verelim: İnsanların en son elde ettikleri muazzam enerji kaynağı, atomları parçalayarak meydana çıkardıkları atom enerjisidir. Hâlbuki, insanların "En büyük enerji kaynağı" saydıkları atom bombasının enerjisi, büyük yer sarsıntılarında ortaya çıkan enerji ile karşılaştırılacak olursa, bu enerjinin, on binlerce atom bombası enerjisinden daha fazla olduğu görülür.

İnsan, kendi vücudunun ne muazzam bir fabrika ve laboratuvar olduğunun farkına varmaz. Hâlbuki, yalnız nefes alıp vermek bile, muazzam bir kimya olayıdır. Havadan alınan oksijen, vücutta yakıldıktan sonra, karbondioksid hâlinde dışarı çıkarılır.

Sindirim sistemi ise, muazzam bir fabrikadır. Ağızla alınan gıda maddeleri ve içecekler, mide ve barsaklarda parçalanıp işlendikten sonra, vücuda faydalı olan kısmı, ince barsaklarda süzülerek kana karışmakta ve posası dışarı atılmaktadır. Bu muazzam hâdise, otomatik olarak ve büyük bir intizam ile yapılmakta, vücut bir fabrika gibi işlemektedir.

Herşeyi yaratan Allahü teâlâdır İşte bütün bunları yaratan, pek muazzam bir kudret sahibi olan, hiç değişmeyen ve sonsuz var olan yaratıcı, Allahü teâlâdır.

Bekara sûresinin yüzaltmışdördüncü âyetinde, meâlen şöyle buyurulmaktadır:

(Muhakkak ki, [yıldızlarla süslü] göklerin ve [dağlar, denizler, bitkiler vb. ile süslü] yerin yaratılışında, gece ve gündüzün birbirini takibinde, [insanları ve] insanlara faydalı olan şeyleri denizde götürüp giden gemilerde; yeryüzü kuruduktan sonra, Allahü teâlânın gökten yağmur indirerek bitkileri diriltmesinde, o yeryüzünde, her türlü hayvanları yaymasında, rüzgârları her taraftan estirmesinde, gök ile yer arasında bulutların, Allahü teâlânın emir ve hükmü ile gitmesinde, akıl, fikir ve nazar sahibi olanlar için, Allahü teâlânın kudret ve azametine deliller ve ibretler vardır.)

Bütün bunları görüp de, Cenâb-ı Hakka inanmamak, O'nun emir ve yasaklarını yerine getirmeye çalışmamak, aklı başında bir insanın yapacağı şey midir?

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 EYLÜL 1997 · KAYIT 11346

Zulmetmediysen korkma!

Allahü teâlâ birçok günahı affedebilir, fakat zulüm günahını affetmez. Cezâsını mutlaka dünyada iken verir. Ayrıca âhirette de cezâsını çektirir.

Zulüm, başkasının malına, mülküne tecâvüzdür. Başkasının malını haksız olarak zorla elinden almak, eziyet etmek, işkence etmek hep zulümdür. Zulmün en kötüsü de, din ve vicdan hürriyetine mâni olmaktır. Geçmişte Rusya'da olduğu gibi, dîni yasaklayıp, milleti zorla dinsiz yapmaktır.

Allahü teâlâ birçok günahı affedebilir veya cezâsını âhirete bırakabilir. Fakat, zulüm günahını affetmez, cezâsını mutlaka dünyada iken verir. Ayrıca âhirette de cezâsını çektirir. Bunun yaşanmış yüzlerce, binlerce örnekleri vardır:

Hükümdarın teklifi Çok eskiden İran'da Feridun adında zâlim bir hükümdar vardı. İdâresini zulüm ve baskı ile yürütürdü. Birgün gördüğü bir kadına göz koyarak, bunu sarayına getirmeleri için adamlarına emreder. Adamları buna derler ki:

- Efendimiz, o göz koyduğunuz, bir marangozun karısıdır. Kendisi ve kocası çok dindar olup, muhitte oldukça sevilen kimselerdir. Düşmanlarınız, sizin bu arzunuzu duyup, aleyhinize işi büyütürler. Marangoza bu gece sabaha kadar yapamayacağı bir iş teklif ediniz. Sonra da emrinizi yerine getirmedi bahânesiyle,

kendisini idam edersiniz. O zaman göz koyduğunuz karısı dul kalır, kendiliğinden size gelir. Böylece aleyhinizde hiçbir dedikoduya sebebiyet verilmemiş olur.

Zâlim Feridun, akılcılarının verdikleri bu aklı pek beğenerek, marangozu çağırtıp şöyle der:

- Bu gece sabaha kadar, öd ağacından olmak şartıyla, on tane süslü sandık yapacak ve şafak vakti göndereceğim adamlarıma teslim edeceksin. Şayet adamlarım geldiği anda, bunları eksiksiz teslim etmezsen, seni sarayımın zindanında astıracağım, haberin olsun!.. Şu anda öd ağacından yapılmış on tane süslü sandığa, şiddetle ihtiyacım vardır.

Marangoz der ki:

- Hükümdarım! Buna imkân yok, verdiğiniz mühleti birkaç hafta uzatmanızı istiyorum.

Zâlim Feridun ısrar eder:

- Şafak vakti göndereceğim adamlarıma, ya on sandığı, yahut da buna mukabil kendi kafanı teslim edeceksin!..

Marangoz heyecan ve telâş içinde evine gelip, gözyaşı döküp ağlamaya başlar. Ağlamasının sebebini ısrarlı olarak hanımının sorması üzerine de, zâlim hükümdarın teklifini anlatıp, gözyaşları içinde helâllık dilemeye başlar. Kadın, kocasına, "Dur bakalım, acele etme" der ve ilâve eder:

- Sen, hiç kimseye zulmettin mi?

- Hayır, ben hiç kimseye ne zulmettim, ne de birinin nâmus ve ırzına yan baktım. İşimde ve evimde, kendi hâlimde yaşayıp duruyorum işte.

- Öyleyse, boşuna telâş etme! Zulmetmediysen zulüm görmezsin.

Sabahı beklemeye başlarlar. Fakat adamda ümit iyice kaybolduğu için, "Şunun şurasında ne kaldı ki, neredeyse Feridun'un adamları gelerek..." diye hayıflanıp durur.

Kadın ise, "Hiç telâş etme! Zulmetmediysen zulme uğramazsın. Görelim Mevlâ neyler" diyerek serinkanlılığını muhafaza etmesini tavsiye eder.

Allahü teâlânın tecellîsi Bu sırada, kapı güm güm vurulmaya başlar. Heyecandan elleri, ayakları titreyen marangoz, "Eyvah, işte geldiler. Hâlbuki sandıkların bir tanesi bile meydanda yok, sonum geldi" diyerek ecel terleri

dökmeye başlar. Kapının açılması üzerine hızla içeri giren hükümdarın adamları derler ki:

- Çabuk marangozhaneye!

Bunun üzerine adam hanımına, “Görüşmek artık mahşere kaldı, haydi Allaha ısmarladık, hakkını helâl et!” der.

Hükümdarın adamları, bu hüzünlü manzaradan birşey anlamazlar. Kendisine derler ki:

- Neden mahşere kalsın, yapacağın bir tabuttan ibârettir. Ondan sonra geri geleceksin!

Marangoz anlamayınca da îzah ederler:

- Bu gece yarısı, hükümdar Feridun, âniden öldü. Onun cenâzesi için bir tabut yapmanı, yeni hükümdar emretti. Yapacağın, bir tabuttan ibârettir!..

Karı-koca sevinç içinde birbirlerine bakarlar... Sonra da adamcağız, tabutu hazırlamak üzere hızla marangozhaneye koşar...

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 EYLÜL 1997 · KAYIT 11347

Mutlu olmanın sırrı

Sevmek ve sevilmek, insanı hayata bağlayan, bütün sıkıntıları unutturan en güzel ilâçtır. Sevmekten sonra da acımak gelir. Seven ve acıyan, herkese, her şeye iyilikle bakar.

Bir türlü mutlu olamayan tüccarın biri, mutlu olmanın sırrını öğrenmesi için, oğlunu, insanların en bilgili olan birinin yanına göndermiş. Delikanlı günlerce yol yürüdükten sonra, sonunda bir tepenin üzerinde bulunan aradığı kimsenin evine varmış.

Delikanlı, girdiği evde, hummalı bir manzara ile karşılaşmış. Tüccarların biri girip, diğeri çıkıyormuş. Evin sahibi sırayla içerideki insanlarla konuşuyormuş ve bundan dolayı da, delikanlı, sıranın kendisine gelmesi için çok uzun bir süre beklemek zorunda kalmış.

Sonunda sıra kendisine gelmiş. Babasının arzusunu anlatmış. Ev sahibi, delikanlının ziyâret sebebini açıklamasını dikkatle dinlemiş.

Dinlemiş ama, sonunda da, "Mutluluğun sırrını açıklayacak zamanım yok" demiş delikanlıya.

Sonra da demiş ki:

- Git, çevreyi dolaş! İki saat sonra da benim yanıma gel!

Hemen arkasından ilâve tmiş:

- Ama, senden bir ricada bulunacağım.!

Yağı dökmeyeceksin!

Sonra da delikanlının eline bir kaşık vererek, içine iki damla yağ koydurmuş. Arkasından tenbih etmiş:

- Etrafı dolaşırken bu kaşığı elinde tutacak ve yağı dökmeyeceksin!

Delikanlı dışarı çıkıp etrafı dolaşmaya, verilen süreyi doldurmaya başlamış. Fakat gözü hep kaşıktaymış.

İki saat dolar dolmaz, hemen çıkmış o kimsenin huzuruna. Hikmet ehli kimse, "Güzel", demiş. Sonra gence sormuş:

- Bahçıvan başının, on yıllık bir çalışma sonunda meydana getirdiği eşsiz güzellikteki bahçeyi, çiçekleri, emsâlsiz lezzetteki meyveleri gördün mü?

Utanan delikanlı hiçbirşey göremediğini îtiraf etmek zorunda kalmış. Çünkü kendisine verilen iki damla yağı dökmemek için hiçbir tarafa bakamamış. Böylece, başka bir şeye de dikkat etmemiş.

Ev sahibi demiş ki:

- Öyleyse git, etraftaki güzelliklere bakarak, bahçeyi tekrar dolaş!

Delikanlı kaşığı alıp, tekrar dışarı çıkarak gezmeye başlamış. Bu sefer bahçeleri, çevredeki dağları, çiçeklerin güzelliğini, bulundukları yerlere yakışan sanat eserlerinin zarâfetini görmüş.

Hikmet ehli zatın yanına dönünce, gördüklerini bütün ayrıntılarıyla anlatmış.

Ev sahibi sormuş:

- Peki sana emânet ettiğim iki damla yağ nerede?

Kaşığa bakan delikanlı, iki damla yağın dökülmüş olduğunu görmüş. Bunun üzerine, ev sahibi, demiş ki:

- Sana verebileceğim tek bir nasîhat var: Mutluluğun sırrı, dünyanın bütün hârikalarını görerek, Allahü teâlânın büyüklüğünü idrak etmektir; ama kaşıktaki iki damla yağı da unutmadan.

Sonra iki damla yağı yorumlamış:

- Bu iki damla yağdan, birinci damla, sağlığımız. Eğer kendimize bakmazsak, sağlığımız yerinde olmazsa, başka şeyleri görmemiz zaten mümkün değildir. Acılar içinde kıvranan kimse, dünyanın en güzel manzaralı yerinde olsa bile gözü bir şey görmez. Kuş tüyünden yatakta yatsa, bu yatak iğneli yatak gibi gelir ona.

En güzel ilâç...

İkinci damla da dostluklar, yâni bizi ayakta tutan varlığımızın, var olmamızın hikmetini hatırlatan hakîkî dostlar. Dostları olmayan kimse için dünyanın zindandan farkı yoktur.

Sevmek ve sevilmek, insanı hayata bağlayan, bütün sıkıntıları unutturan en güzel ilâçtır.

Sevmekten sonra da acımak gelir. Seven ve acıyan, herkese, her şeye iyilikle bakar. Kötülük düşünmez. İyileri iyi oldukları için sever. Kötülere ise kötü oldukları için acır. Onların da iyi olmaları, hidâyete kavuşmaları için çırpınır.

Bu iki şeyin hakîkatına varan, gerçek mutluluğa kavuşur. Bunun için, artık hiçbir sıkıntı, dert olmaz. Bu mutluluğun verdiği haz, bütün sıkıntıları örter.

Dînin en kısa târifini Peygamber efendimiz şöyle yapmıştır:

"Allahü teâlâyı, emirlerini büyük bilmek, bunlara saygılı olmak ve yarattıklarına acımak, merhamet etmek."

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 EYLÜL 1997 · KAYIT 11348

Akıl doğruyu bulabilir mi?

Din bilgilerini akıl ile inceleyip, akla uygun olup olmamasına bakmak, aklın hiç yanılmaz olduğuna güvenmek olur ve peygamberlik makâmına inanmamak olur.

Hiçbir akıl, âhiret bilgilerini doğru olarak bulamaz, çözemez. Allahü teâlâ, kullarına çok acımakta, onların dünyada ve âhirette rahat ve huzur içinde olmalarını istemektedir. Bunun için, her asırda insanlar arasından seçtiği en üstün, en iyi kimseleri Peygamber yapmış, bunlara kitaplar göndererek huzur, saadet yolunu göstermiştir.

Allahü teâlâ, kör olanın yol gösterenlere teslim olması gibi ve çâresizlikten şaşırmış olan hastanın merhametli doktorlara kendini teslim etmesi gibi, insanların da, aklın ermeyeceği faydalara kavuşabilmeleri ve felâketlerden kurtulabilmeleri için, gönderdiği Peygamberlere teslim olmalarını diledi.

Saadete kavuşmak için...

Saadete kavuşmak için, önce kendisine ve peygamberlerine inanmak lâzım olduğunu bildirmiş, sonra kitaplarındaki emirlere uymayı emretmiştir. En son ve kıyâmete kadar değiştirmemek üzere ve bütün dünyaya Peygamber olarak, Muhammed aleyhisselâmı göndermiştir.

Bütün Peygamberler, akıl ile bulunacak dünya işlerine, fen bilgilerine, tecrübeye dayanan teknik buluşlara dokunmayıp, yalnız bunları araştırmak, bulup faydalanmak için çalışmayı emir ve teşvik buyurmuş, kendileri dünya işlerinden her birinin, insanları ebedî saadete veya felâkete nasıl sürükleyebileceklerini anlatmış ve Allahü teâlânın beğendiği ve beğenmediği şeyleri açık olarak bildirmişlerdir.

Böylece, âhirette kimse, ben aklım ile bu kadar bulabildim, seni aklım ile bu kadar tanıyabildim, ibâdet edebildim diyemeyecek, mâzeret gösteremeyecektir.

Peygamberlerin, Allahü teâlâdan bildirdikleri haberlerin hepsi doğrudur. Hepsine îman etmek lâzımdır. Akıl, doğruyu, iyiyi bulan bir âlet ise de, yalnız başına bulamaz, noksandır. Peygamberlerin gelmesi ile tamamlanmıştır. Kullara özür, bahâne kalmamıştır.

Peygamberlerin birincisi Hz. Âdem'dir. Sonuncusu ise, Hz. Muhammed aleyhisselâmdır. Peygamberlerin hepsine îman etmek lâzımdır. Hepsi mâsum, yâni günahsız ve doğru sözlüdür. Bunlardan birine inanmamak, hepsine inanmamak olur. Çünkü, hepsi aynı îmanı bildirmiştir. Yâni, hepsinin dinlerinin aslı, temeli (yâni îman edilecek şeyleri) birdir.

Peygamberlik makâmı aklın ve düşüncenin dışında ve üstündedir. Aklın eremeyeceği, anlayamayacağı çok şeyler vardır ki, bunlar Peygamberlik

makâmında anlaşılır. Herşey akıl ile anlaşılabilseydi, Peygamberler gönderilmezdi. Âhiret azâbları, Peygamberler gönderilerek bildirilmezdi. Allahü teâlâ, İsrâ sûresinin onbeşinci âyetinde, (Biz, Peygamber göndermedikçe azâb yapıcı değiliz) buyurdu.

Bu âyet-i kerimeden anlaşılıyor ki, Allahü teâlânın var olduğunu, bir olduğunu anlamak için, tabiattaki nizâmı, düzeni incelemek, Peygamberlerin haber vermelerinden ve bu haberleri işiterek, okuyarak öğrenmek farzdır.

İnsan, Peygamberlerin bildirdiklerini aklına, mantığına vurup, ondan sonra inansa, kabûl etse, böyle inanmak da geçerli olmaz.

Akıl herşeyi anlayamaz Çünkü, o zaman, Peygambere değil aklına inanmış olur. Hâlbuki, îman gaybadır. Akıl çok şeyi anlar. Fakat herşeyi anlayamaz. Anlaması da kusursuz, tam değildir. Çok şeyleri, Peygamberler bildirdikten sonra anlamaktadır. Peygamberlerin gelmesi ile, insanların özür ve bahâne ileri sürmeleri önlenmiştir. Nisâ sûresinin 164. âyetinde, (Peygamberleri, müjde vermek için ve korkutmak için gönderdim. Böylece, insanların Allahü teâlâya özür, bahâne yapmaları önlendi) buyuruldu.

Akıl, dünya işlerinde bile çok defa yanılmaktadır. Böyle olduğunu bilmeyen yoktur. Din bilgilerini, böyle bir akıl ile tartmaya kalkışmak doğru olamaz. Din bilgilerini akıl ile inceleyip, akla uygun olup olmamasına bakmak, aklın hiç yanılmaz olduğuna güvenmek olur ve Peygamberlik makâmına inanmamak olur. Dînin temeli, Peygambere inanmaktır. Akıl, bu temel bilgiyi kabûl edince, Peygamberin bildirdiklerinin hepsini kabûl etmiş olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 EYLÜL 1997 · KAYIT 11349

Güzel alışkanlıklar

Kötü alışkanlıklar, başarısızlığa açılan kilitsiz bir kapıdır. O sebeple, önce uyacağım birinci kural şudur: Güzel alışkanlıklar edineceğim ve onların kölesi olacağım.

Sonunda başarmış kimsenin not defterinden, başarı mesajları:

Bugün yeniden doğdum ve doğduğum mekân, herkese meyve sunan bir üzüm bağıdır. Asırlardır bu bağ, herkese meyve sunmuş, kıymetli tecrübeler bırakmış. Bugün bağdaki en büyük ve en yüklü asmadan ben de meyvelerini toplayacağım. Çünkü bu asma, kuşaklar boyunca benden önce gelen insanlar tarafından bizim için dikilmiştir.

Tecrübelerden ders almamış, bunun için başarısızlığa uğramış kimselerin gövdeleri üst üste konsa, gölgesi yeryüzünün bütün piramitlerini kaplar.

Sabır sanatını icra etmeliyim...

Onun için, onlar gibi başarısız olmayacağım. Çünkü şu anda ellerimde, beni tehlikeli sulardan alıp, dün yalnız düşlerimde görebileceğim kıyılara götürecek olan, geçmiştekilerin bize bıraktığı haritaları tutuyorum.

Beni gölgeler arasından, en ölçüsüz rüyâlarımın da ötesine, has bahçesindeki altın elmaları bile yeterli görmeyeceğim kadar çok zenginliğin, nüfuzun ve mutluluğun ışığına götürecek tecrübelere sahibim.

Zaman, sonsuza dek yaşayana her şeyi öğretir, ama her mahlûk gibi, ben de ölümsüz yaşama hakkına sahip değilim. Payıma düşen zaman içerisinde, sabır sanatını icra etmeliyim. Çünkü tabiat kanunları hiçbir zaman aceleci davranmaz.

Bütün ağaçların sultanı olan zeytin ağacının yetişmesi için uzun zaman gereklidir. Bir soğan ise dokuz haftada yetişir. Bugüne kadar soğan bitkisi gibi yaşadım. Bu beni mutlu etmedi. Şimdi artık zeytin ağacı gibi büyük olacağım.

Peki, bu nasıl gerçekleşecek? Çünkü büyüklüğe erişmek için ne bilgim, ne de tecrübem var. Daha şimdiden câhilliğe tökezleyip kendime acıma havuzuna düştüm. Sorunun cevabı basit... Gereksiz bilgi yükünün ya da anlamsız deneylerin yol açtığı engellere takılmadan yola çıkacağım. Yaratanım beni zaten ormandaki herhangi bir yabanî hayvandan çok daha fazla bilgi ve içgüdü ile donatmış bulunuyor.

Gerçekte, tecrübe adamakıllı öğretir, ancak bu öğrenme insanın yıllarını alır. Dahası, tecrübe, değişen âdetlerle karşılaştırılabilir. Bugün başarılı olduğu kanıtlanan bir faaliyet, yarın işe yaramaz ve elverişsiz hâle gelebilir. Bunun için, sadece tecrübe de başarıya ulaşmada yeterli değildir.

Yalnızca güzel kurallar kalıcıdır ve ben şimdi bunlara sahibim. Çünkü beni başarıya götürecek olan kurallar zaten bellidir. Bana öğretecekleri şey, başarı

kazanmaktan çok, başarısızlığın nasıl önleneceğine ilişkindir. Çünkü başarı bir ruh hâlinden başka nedir ki?

Bin akıllı adam içerisinde, başarıyı aynı sözlerle târif edecek iki kişi çıkar mı? Ancak başarısızlık her zaman aynı şekilde târif edilmiştir: Başarısızlık, ne olursa olsun, insanın hayattaki gâyesine ulaşamamasıdır.

Gerçekte, başarısız olanlar ile başarılı olanlar arasındaki tek fark, alışkanlıklarının farklı olmasıdır. Her türlü başarının anahtarı alışkanlıktır. Kötü alışkanlıklar, başarısızlığa açılan kilitsiz bir kapıdır. O sebeple, önce uyacağım birinci kural şudur: Güzel alışkanlıklar edineceğim ve onların kölesi olacağım.

Alışkanlıkların kölesi olmak Çocukken hislerimin kölesiydim, şimdi bütün öteki yetişkinler gibi alışkanlıklarımın kölesiyim. Hür irademi yıllar boyu biriktirdiğim alışkanlıklara teslim ettim ve geçmiş yaşantımda yaptıklarım, geleceğimi daha şimdiden hapsetmekle tehdit ediyor.

Hayatımı iştah, tutku, önyargı, açgözlülük, korku, çevre, alışkanlık yönlendiriyor. Bu hükümdarların en zorbası ise alışkanlıktır. Eğer alışkanlığın kölesi olacaksam, o zaman iyi alışkanlıkların kölesi olmalıyım. Kötü alışkanlıklarımı ortadan kaldırmalı ve toprak, iyi tohumların barınabilmesi, zararlıların yok olması için dipten sürülmeli.

Bu mahâreti nasıl başaracağım? Bunu, kötü bir alışkanlığı kovup, yerine beni başarıya yakınlaştıracak alışkanlığı elde etmekle başaracağım. Şunu da unutmamalıyım; bir alışkanlık, ancak başka bir alışkanlıkla yok edilebilir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 EYLÜL 1997 · KAYIT 11350

Cömertliğin böylesi

“Biz Kureyşteniz, ismimiz Hasan ve Hüseyin’dir. Medîne’ye geldiğinizde bize muhakkak uğrayınız! Size iyilik yapmak isteriz.”

Hz. Hasan, Hüseyin ve Abdullah bin Ca’fer bir sene beraber hacca gitmek üzere yola çıktılar. Yolda yiyecekleri tükendi. Aç ve susuz kaldılar.

Yiyecek bulmak ümidiyle, develerini bırakıp, etrafı dolaşmaya başladılar. Bir müddet dolaştıktan sonra, yaşlı bir kadın görüp, sordular:

- Teyze, içecek birşeyin var mı?

- Şurada bir keçim var, onun sütünü sağıp vereyim.

Zaten varı yoğu tek keçisiydi kadının. Sağıp sütü verdikten sonra, kadına tekrar sordular:

- Peki yiyecek birşeyin de var mı?

- İşte gördüğünüz bu keçim vardır. Onu kesip yiyebilirsiniz. Biz gelen misâfiri boş çevirmeyiz.

Sen de verirdin!

Kadının keçisini kesip yediler. Giderken de teşekkür edip, dediler ki:

- Biz Kureyşteniz, ismimiz Hasan ve Hüseyin'dir. Medîne'ye geldiğinizde bize muhakkak uğrayınız! Size iyilik yapmak isteriz.

Yaşlı kadın, akşam kocası eve gelince, olanları anlattı. Kocası kızdı:

- Kim olduğunu bilmediğin rastgele kimselere vermişsin.

Bunun üzerine kadın dedi ki:

- Onlar bildiğin insanlardan değildi. Onları görmüş olsaydın, düşünmeden sen de verirdin. İlk defa böyle kimseler gördüm.

Aradan seneler geçti. Bu karı-koca çok muhtâç hâle düştüler. Yiyecek birşeyler bulmak ümidiyle Medîne'ye geldiler. Seneler önceki hâdiseyi çoktan unutmuşlardı.

Yaşlı kadın bir gün sokakta yürürken, Hz. Hasan kendisini tanıdı. Hemen yanına sokulup sordu:

- Ey nine, beni tanıdın mı?

- Hayır evlâdım, nereden tanıyayım? Biz buranın yabancısıyız.

- Hatırlar mısın, bir zaman üç kişi senin evine misâfir gelmiştik. Aç ve susuz olduğumuz için size sığınmıştık. Sen de bize keçinin sütünü verip, sonra da keçiyi kestirip yedirmiştin?

Kadın hemen seneler önceki hâdiseyi hatırladı. Hz. Hasan kendisine, bin koyun ve bin altın verilmesini emretti. Sonra da, "Kardeşim Hüseyin filân yerdedir, onun yanına da uğra, seni boş çevirmez" dedi.

Hz. Hüseyin, yanına gelen kadına sordu:

- Kardeşim Hasan sana ne verdi?

- Bin koyun ve bin altın.

- Bir o kadar da benden.

Sonra, Abdullah bin Ca'ferin yanına gönderdi. O da sordu:

- Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ne verdiler?

- İkibin koyun ve ikibin altın.

Bunun üzerine o da, "Bir o kadar da benden" dedi ve sonra şöyle devam etti:

- Eğer doğruca bize gelseydin, onlara sıkıntı vermeden bu mal ve paranın hepsini ben verirdim.

İhtiyar, karı-koca sevinçle oradan ayrıldılar. Yaptıkları az bir iyiliğin, cömertliğin karşılığını çok fazlasıyla aldılar.

Bunu serbest bırakın!

Savaşın birinde birçok esir alınmıştı. Esirler Peygamber efendimizin huzûruna getirilince, Peygamber efendimiz içlerinden birisini işâret ederek buyurdu ki:

- Bunu serbest bırakın!

Hemen serbest bırakıldı. Hz. Ali bunun hikmetini suâl edince buyurdu ki:

- Yâ Ali, Cebrâil aleyhisselâm bana geldi. Bunun cömertliğinden dolayı serbest bırakılmasını, Allahü teâlânın emrettiğini bildirdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 EYLÜL 1997 · KAYIT 11351

O hiçbir şeye benzemez

"Eğer ilmini Allah rızâsı için öğrendiysen, insanlardan bir karşılık bekleme! Yok, dünya için öğrendim dersen, Cennet arzusu ve isteğini kalbinden çıkar. Bu ikisi birlikte bulunmaz."

İslâm âlimlerinin büyüklerinden Abdullah bin Mübârek hazretleri, bir yolculuğu esnasında çobanlık yapan bir çocuk gördü. "Yanına gidip bir-iki mesele öğreteyim" dedi. Çocukla aralarında şöyle bir konuşma geçti:

- Evlâdım, Allahü teâlâyı bilir misin?

- Kul nasıl sahibini bilmez?

- Allahü teâlâyı ne ile biliyorsun?

- Bu koyunlar ile.

- Bu koyunlar ile nasıl biliyorsun?

- Siz, kendi başına yaşayan koyun sürüsü gördünüz mü? Bunlara koruyucu birisi lâzımdır. O, bunlara su ve ot versin! Kurttan ve diğer tehlikelerden korusun! Bundan anladım ki, insanların da bir sahibi, koruyucusu olmalı. Bu da Allahü teâlâdan başkası olmaz.

Allahü teâlâyı nasıl bilirsin?

- Peki, Allahü teâlâyı nasıl bilirsin?

- O hiçbir şeye benzemez.

- Böyle olduğunu nereden anladın?

- Yine bu koyunlardan.

- Nasıl?

- Ben çobanım. Benimle bu koyunların bir benzerliği yoktur. Koyunlara beni sorsanız, beni anlatamazlar. Bir çobanla koyunları birbirine benzemezse, Allahü teâlâ da kullarına, yarattıklarına hiç benzer mi?

- Peki evlâdım, ilim öğrendin mi?

- Fazla bir ilmim yoktur. Sahralarda nasıl ilim öğrenilir? Sadece üç ilim bilirim. Bunlar; gönül ilmi, dil ilmi ve beden ilmi.

- Nedir bunlar?

- Gönül ilmi şudur ki, bana Cenâb-ı Hak kalb verdi. Kalbi, kendisini tanımak ve sevmek yeri yaptı. Bu kalb ile O'nu bileyim, O'nun sevdiklerini seveyim, sevmediklerini sevmeyeyim. Dil ilmi şudur ki, bana dil verdi. O'nu zikredeyim, anayım, O'nun istemediği şeyleri ağzıma almayayım. Beden ilmi şudur ki, bedenimi O'nun yolunda, O'nun emrettiği gibi kullanayım. O'nun istemediği şeyleri yapmayayım.

- Çok güzel söylüyorsun evlât. Biraz bana nasîhat verir misin?

Kalb gözü açık olan çoban, sözünü şöyle tamamladı:

- Ey efendi! Âlim bir zat olduğun yüzünden belli oluyor. Eğer ilmini Allah rızâsı için öğrendiysen, insanlardan bir karşılık bekleme! Yok, dünya için öğrendim

dersen, Cennet arzusu ve isteğini kalbinden çıkar. Bu ikisi birlikte bulunmaz.

Abdullah bin Mübârek hazretleri, ağlayarak onun yanından ayrıldı.

* * * Eskiden yaşamış zengin birisinin, çeşit çeşit renklerde çiçeklerle donatılmış büyük bir bahçesi ve bunun ortasında da eşsiz bir sarayı vardı. Sarayın hizmetini bir karı-koca yapıyorlardı. Kadın çok güzeldi. Zengin kimse bir gün iş bahânesiyle, kadının kocasını dışarı gönderdi. Sonra kadına dedi ki:

- Bahçenin bütün kapılarını kapat, açık bir kapı kalmasın!

O herşeyi görür Kadın, akıllı ve nâmuslu biri idi. Zengin kimsenin, kendisine karşı kötü bir niyet beslediğini anladı. Kapıları kapattıktan sonra, bir ağacın arkasına gizlenip dedi ki:

- Efendim, bütün kapıları kapattım. Yalnız bir kapı kaldı. Bunu kapatmaya gücüm yetmedi.

- Nasıl olur, hangi kapı ise, göster, ben kapatayım.

- Efendim, siz de kapatamazsınız. Siz değil hiçbir kimsenin bu kapıyı kapatmaya gücü yetmez.

İyice şaşıran adam hiddetlenerek bağırdı:

- Söyle, hangi kapı?

- Bu kapı Allahü teâlânın Basar sıfatıyla bizi gördüğü kapıdır. Unutmayın ki, yaptığınız her şeyi O görmektedir.

Zengin kimse hiç beklemediği bu cevap karşısında şaşkına döndü. Hemen tevbe edip, bir daha böyle şeyler hatırına getirmedi. Sonra da Cenâb-ı Hakkın sevgili kullarından birini bulup, ona talebe oldu. Onun samimî tevbesi, daha sonra onu evliyâlık makâmına kavuşturdu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 EYLÜL 1997 · KAYIT 11352

Akıllı insanın hâli

Ey insan! Kendine merhamet et! Aklından gaflet perdesini kaldır! Bâtılın bâtıl olduğunu görerek, ondan kurtulmaya çalış! Hakkın hak olduğunu da görerek, ona tâbi ol, sarıl!

Yûsüf Nebhânî hazretleri, (Hulâsat-ül-kelâm) kitabında buyuruyor ki:

Aklı olan, insaflı bir kimsenin, inâdı bırakıp, insanı sonsuz saadete götürecek hak din olan İslâmı kabûl ederek, bu dînin bildirdiği emir ve yasaklara uyması şarttır.

Dünya hayatı çok kısadır. Her geçen gün hayâl olmaktadır. Her insanın sonu ölümdür. Bundan sonrası da ya sonsuz azâb veya sonsuz nîmettir. Herkes bu iki sonsuzdan birine, her gün biraz daha yaklaşmaktadır.

Ey insan! Kendine merhamet et! Aklından gaflet perdesini kaldır! Bâtılın bâtıl olduğunu görerek, ondan kurtulmaya çalış! Hakkın hak olduğunu da görerek, ona tâbi ol, sarıl!

Muhakkak öleceksin Vereceğin karar, çok büyük ve mühimdir. Vakit ise çok azdır. Muhakkak öleceksin! Öleceğin vakti düşün! Başına geleceklere hazırlan! Hakka tâbi olmadıkça, sonsuz azâbdan kurtulamazsın! Son pişmanlık fayda vermez. Öldükten, gerçeği gördükten sonra tevbe kabûl olmaz.

O gün Allahü teâlâ, (Kulum, sana akıl nûrunu vermiştim. Bunun ile beni anlamanı, bana ve Peygamberim Muhammed aleyhisselâma ve Onun getirdiği İslâm dînine îman etmeni, emirlerimi yerine getirmeni emretmiştim. Bu Peygamberlerin geleceğini, Tevrat'ta, İncîl'de haber vermiştim. İsmini ve dînini her memlekete yaydım. işitmedim, diyemezsin. Gece-gündüz, dünya kazancı için, dünya zevkleri için çalıştın. Âhirette başına gelecekleri hiç düşünmedin! Gaflet içinde iken, ölümün pençesine düştün!) derse ne cevap vereceksin?

Ey insan! Başına gelecekleri düşün! Ömrün tükenmeden aklını başına topla! Etrafında gördüklerin, konuştukların, sevdiklerin, korktukların, birer birer öldüler. Yok oldular. Birer hayâl gibi, gelip gittiler. İyi düşün! Sonsuz ateşte yanmak, ne demektir? Sonsuz nîmetler içinde yaşamak, ne büyük nîmettir. Bunlardan birini seçmek, şimdi senin elindedir. Herkesin sonu bu ikisinden biri olacaktır. Bundan kurtulmak imkânsızdır. Bunu düşünmemek ve tedbir almamak, büyük câhillik ve cinnettir.

Akıl, iyiyi kötüden ayıran bir kuvvettir. Kötüyü terketmek, iyiyi tetkik etmek lâzımdır. Tetkik etmek için de, Peygamber efendimizin, Eshâbının ve âlimlerin, din büyüklerinin yaşayışlarına bakmak lâzımdır.

Ey insan! Aklın gösterdiği doğru yola uyup, nefsin kötü arzularını terket!

Îman edip, dînin emir ve yasaklarına uymak nefse çok zor gelir. Çünkü, nefs hak olan dîne her zaman karşıdır. Ona düşmandır. Nefs, şeytan, kötü arkadaş insanı dinden uzaklaştırır.

Çocuk eğitiminin önemi Bunun için, daha küçükken, çocukları kötü kimselerden uzak tutup, kötü ahlâk edinmelerine mâni olmalıdır. İslâm büyükleri, (Çocuğa öğretmek, taşa yazmak gibidir) demişlerdir. Çok uyanık olup, bu üç düşmanın şerrinden insan kendini korumalıdır. Bu üç düşmandan en tehlikelisinin de kötü arkadaş olduğu unutulmamalıdır.

İnsana alışık olduğu şeyleri terketmesi, bırakması zor gelir. Doğunca süt emmeye alışır, büyüyünce de bundan ayrılmak zor gelir. Sonra, gördüğü dîne, evine, mahallesine, şehrine alışır. Daha sonra, sanatına, işine alışır. Bunlardan ayrılmak çok zor gelir. Çocuk daha küçükken, temiz kalbine iyi, güzel şeyleri yerleştirmelidir.

İnsan, kendisini kurtardığı gibi, çoluk çocuğunu da ateşten korumalıdır. Hadis-i şerifte, (Evlerinizde ve emirleriniz altında olanları, Cehennemden korumalısınız! Onlara Müslümanlığı öğretmelisiniz) buyuruldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 EYLÜL 1997 · KAYIT 11353

Nîmete şükretmeyince..

Sebe sûresinde, Sebe halkı için, (Fakat onlar, bu kadar nîmetin şükründen yüz çevirdiler) buyuruldu.

Sebe, Yemen'de San'a şehrine üç günlük mesafede, Mağrib bölgesinde kurulmuş bir şehirdir. Mağrib bölgesi çok mâmur edilmiş bir beldeydi.

Mağrib seddi yapılarak bölgenin su ihtiyacı karşılanmış, hem de selden korunmuştu. Baştan başa birbirlerine bitişik köyler ve bahçelerle kaplıydı.

Sebe beldesinde, eziyet verici canlılar, hayvanlar, sivrisinek ve diğer sinekler, pire, akrep, yılan gibi haşerat yoktu. Bunlar başka bölgeden gelseler de burada yaşayamayıp ölüyorlardı. Bu beldeye gelen hastalar iyileşirdi.

Allahü teâlâ, bu beldenin halkına bunlar gibi daha birçok nîmetler vermişti. Halk, refah ve huzur içinde yaşıyordu. Âyet-i kerimede bu bölge için, (Hoş bir

belde) buyurulmuştur.

Nîmete şükretmediler Allahü teâlâ, bu kadar nîmet verdiği bu kavme birçok Peygamber göndererek, onları dîne dâvet etti. Peygamberler, onlara, Allahü teâlânın nîmetlerini hatırlattılar. Allahü teâlânın emirlerine uymazlarsa, azâba uğrayacaklarını anlatıp, korkuttular. Fakat, Sebe halkı Peygamberlere inanmadılar. Üstelik, "Allahın bize nîmet verdiğine filan da biz inanmayız" dediler.

Sebe sûresinde, Sebe halkı için, (Fakat onlar, bu kadar nîmetin şükründen yüz çevirdiler) buyuruldu.

Daha sonra, bir sel gelip, bunların evlerini, bahçelerini su altında bıraktı. O güzelim bahçeler harap oldu. Allahü teâlâ, kendilerine köstebeği musallat etti. Köstebekler, Mağrib seddini alttan deldi, seddeki su aktı ve bütün bahçeler, bağlar harap hâle geldi. Sebe halkının gururlanıp, kibirleneceği bir şey kalmadı. Bütün nîmetler ellerinden alındı. Sebe sûresinde meâlen, (İşte biz onları, nîmete nankörlükleri sebebiyle böyle cezâlandırdık. Biz ancak nîmete nankörlük edenleri cezâlandırırız) buyuruldu.

Sebe halkı, refah ve bolluğa şükretmedikleri gibi, bu rahat ve huzurdan da şikâyet etmeye başlamışlardı. Rahatlık kendilerini rahatsız etti. Rızık kazanmak için, sıkıntı ve meşakkat ister oldular.

Nitekim, İsrailoğulları da çölde yedikleri bıldırcın ve helvadan bıktıklarını bildirerek, soğan, sarmısak, bakla gibi yiyecekler istemişlerdi.

Sebe halkı da, çok güzel, yemyeşil, sıra sıra olan bahçelerden usanıp bunların aralarında çöl bulunmasını istediler. Ellerindeki nîmetlerin birgün ellerinden çıkacağını hiç düşünmediler.

Başlarına çeşitli musîbetler gelen halkın sağ kalanları, çevre beldelere dağıldılar. Hepsi çok perişan oldular. Bunların bu hâli, çevrede yaşayan kavimlere ibret oldu. Bu hâdiseler darb-ı mesel hâlinde anlatılmaya başlandı. Bu husûsta, Sebe sûresinde, (Şüphesiz ki bunda, çok sabır ve şükreden için, elbette ibret vardır) buyurulmuştur.

İyilik edenlere hürmet edilir İyilik yapana teşekkür edileceğini, herkes bilir. Bu, insanlık îcabıdır. İyilik edenlere hürmet edilir. O hâlde, her nîmetin hakîkî sahibi olan Allahü teâlâya şükretmek, insanlık îcabıdır. Aklın lüzûm gösterdiği bir vazife, bir borçtur. Fakat, O'na nasıl şükredeceklerini insanlar anlayamazlar. O'na karşı söylenmesini güzel sandıkları şeyler, O'na çirkin gelebilir. O'nu büyültmek,

hürmet etmek sandıkları, hakâret ve küçültmek olabilir. O'na hürmet ve şükür şekilleri, yine O'ndan bildirilmedikçe, O'na lâyık olacağına güvenilemez ve O'nun kabûl edeceği bir ibâdet olamaz. Çünkü, insanların hamdetmeleri, O'na belki hakâret olur.

İşte, O'nun tarafından bildirilen, tâzim, hürmet ve şükür şekli, Peygamberlerin bildirdikleri dinlerdedir. Ona kalb ile yapılacak hürmetler, dinde bildirilmiş, dil ile yapılacak şükürler, orada gösterilmiştir. Her uzvun yapacağı işler, açık ve geniş olarak, beyân buyurulmuştur. O hâlde, Allahü teâlâya hakkıyle şükretmek, ancak dîne uymakla olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 EYLÜL 1997 · KAYIT 11354

Komşunun on hakkı

“Cebrâil aleyhisselâm, komşu hakkı üzerinde o kadar çok durdu ki, komşu ölünce, diğer komşunun mîrasından pay hakkı alacağını zannettim.”

Dînimizin üzerinde durduğu en önemli konulardan biri de, komşu haklarıdır. Komşuya iyilik yapılması Kur’an-ı kerimde emredilmektedir. Allahü teâlâ, Kur’an-ı kerimde meâlen buyuruyor ki:

“Yakın komşuya, uzak komşuya, yanındaki arkadaşa, yolda kalmışa ve emriniz altında bulunan kimselere iyilik edin!”

Âile ve akrabâlarımızdan sonra bize en yakın olanlar komşularımızdır. Komşu hakkını son derece gözetmek, el ile ve dil ile komşulara ezâ edecek, sıkıntı verecek bir harekette bulunmamak, dînimizin emrettiği önemli bir vazifedir.

Öncelik sırası Komşuya iyilik yapmada da bir öncelik sırası vardır.

Birgün Hz. Âişe vâlidemiz, Peygamber efendimize sordu:

- Ey Allahın Resûlü, iki komşum var. Önce hangisine yardım edeyim?

- Hangisinin kapısı sana daha yakınsa, ondan başla!

Komşuluk, insanları ve âileleri birbirine bağlayan mânevî bir bağdır. Bâzan komşular arasındaki bu mânevî bağlara, akrabâlar arasındakinden bile fazla ihtiyaç duyulur. Zîrâ, asrımızda çeşitli işlerimizden dolayı, hemen hemen her gün,

hattâ her saat yüz yüze bakarız. Bu sebepledir ki, atalarımız, "Ev alma, komşu al" diyerek iyi komşular edinmemizi tavsiye etmişlerdir.

Aradaki bu güzel bağları koparmak ise, dînimizce hoş olmayan şeylerdir. İnsan, kendi malını, canını ve nâmusunu nasıl korursa, komşusunun malını, canını, iffet ve nâmusunu da öylece koruması, onların haklarına riâyet etmesi lâzımdır.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Komşuya hürmet etmek, anaya hürmet etmek gibi lâzımdır.)

(Cebrâil aleyhisselâm, komşu hakkı üzerinde o kadar çok durdu ki, komşu ölünce, diğer komşunun mîrasından pay hakkı alacağını zannettim.)

Komşunun komşusu üzerinde on hakkı olduğu hadis-i şerifle bildirilmiştir. Bunlar:

1- Borç istediği zaman borç vermek.

2- Misâfirliğe çağırınca, dâvetine icâbet etmek, gitmek.

3- Hastalanınca, ziyâretine gidip, hâl ve hatırını sormak.

4- Yardım isterse, yardım etmek.

5- Başına bir belâ gelirse, teselli etmek, üzüntüsünü paylaşmak.

6- Sevinçli günlerinde, sevincine ortak olmak.

7- Ölünce cenâzesine gitmek, defin işleriyle meşgûl olmak.

8- Yolculuğa çıktığı zaman, evini kollayıp gözetmek.

9- Ondan gelecek bütün sıkıntılara katlanmak.

10- Onunla kavga ve münâkaşa etmemek, iyi geçinmek.

Komşusu aç iken...

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Komşuluk hakkını gözeten tam Müslüman olur.)

(Çok namaz kılan, oruç tutan, sadaka veren, fakat dili ile komşularını incitenin gideceği yer Cehennemdir.)

Kâfir olan komşuyu da incitmemek, ona da iyilik yapmak, ihsân etmek lâzımdır. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kâfir olan komşunun bir hakkı, Müslüman olan komşunun iki hakkı, akrabâ olan komşunun üç hakkı vardır.)

(Komşusu aç iken, evinde tok yatan bizden değildir.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 EYLÜL 1997 · KAYIT 11355

Komşularla iyi geçinmek

Hasan-ı Basrî hazretleri buyurdu ki: “İyi geçinmek, sadece komşuya eziyet etmemek değil, ondan gelen eziyetlere de sabretmektir.”

Komşuları ile iyi geçinmeyen, mânasız ve sudan bahanelerle komşusuna darılıp, aralarına kin ve nefret tohumu saçarak, komşuluk bağlarını koparan kimse, iyi bir Müslüman sayılmaz.

Komşuya, hürmet ve saygı göstermelidir. Komşuya hürmet, onunla iyi geçinmektir. Allahü teâlânın kendisine ihsân ettiği rızıklardan ona da vermektir. Onu incitecek söz ve harekette bulunmamaktır.

Bir defasında, Peygamber aleyhisselâm buyurdu ki:

- Vallahi îman etmemiştir, vallahi îman etmemiştir, vallahi îman etmemiştir.

Orada bulunan Eshâb-ı kirâm korkarak sordular:

- Yâ Resûlallah, bu îman etmeyen kimdir?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdiler:

- Kötülüğünden, komşusunun emin olmadığı insan!

Tatlı dil ile gönüllerini almalı Fakir komşular, kendileriyle görüşmeyen, kendilerine yardım etmeyen zengin komşularını, Kıyâmet günü şikâyet edecekler, haklarını isteyeceklerdir. Komşunun çocuklarını eliyle okşamalı, muhtaç olduklarını vermeli, tatlı dil ile de gönüllerini almalıdır. Komşusunun gönderdiği hediyeyi az ve hakîr görmemeli, sevinçle karşılamalıdır.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Evinizde pişen yemekten, komşunuzun hakkını veriniz!)

Komşunun malına göz dikmemeli, fakat kendi malı varsa, komşuya ondan ikram etmelidir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allaha ve âhiret gününe inanan, komşusuna ikramda bulunsun!)

Komşunun yaptığı eziyetlere ve câhilce hareketlerine de sabretmeli, karşılık vermemeli, güler yüz ve tatlı dil ile karşılamalıdır. Hattâ, ona karşı iyiliklerini artırmalıdır!

Peygamber aleyhisselâma dediler ki:

- Filân kadın, gündüzleri oruç tutar, geceleri namaz kılar; fakat komşularına eziyet eder.

Bunun üzerine buyurdu ki:

- Onun yeri Cehennemdir.

Hasan-ı Basrî hazretleri buyurdu ki:

"İyi geçinmek, sadece komşuya eziyet etmemek değil, ondan gelen eziyetlere de sabretmektir."

Komşunun ödünç olarak istediğini hemen vermelidir. Komşu hasta olunca, ziyâretine gitmeli; sıkıntıya düşünce, imdâdına yetişmelidir. Sevinçli zamanlarında tebrik etmelidir.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Sıkıntıya düşen komşusuna yardım eden, sıkıntısını gideren kimseye, Allahü teâlâ, Kıyâmet günü kıymetli elbise giydirecektir.)

Dünyadaki kıymetli şey Cenâzesi olunca, "Tâziye" etmeli, yâni sabretmesini söylemeli ve cenâzesinin hizmetine koşmalıdır. Komşusu sefere, uzak vazifeye gidince, geride kalan âilesini, çocuklarını; hırsızların, ahlâksızların şerlerinden, zararlarından muhafaza etmelidir. O yok iken, onun çoluk çocuklarına karşı davranışlarında ona hıyânet etmekten çok sakınmalıdır.

Dünyada en kıymetli şey, Müslüman, sâlih, Allahü teâlânın ve mahlûkların haklarını bilen ve gözeten komşudur. İyi komşular varsa, Allah onun hürmetine diğerlerine de umumî belâ göndermez. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, bir sâlih Müslümanın hürmetine, komşularından binlerce belâyı, felâketi uzaklaştırır.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 EYLÜL 1997 · KAYIT 11356

Önce fıkıh bilgisi

Fıkıh bilgileri, Kur'an-ı kerimden ve hadis-i şeriflerden öğrenilmesi farz olan bilgilerdir. Fıkıh kitabı okuyanlar, müctehidlerin ömürlerini fedâ ederek çıkardıkları hazır hükümleri öğrenirler.

Öğrenilmesi farz veya vâcib olan fıkıh bilgilerini öğrenmemek büyük günahtır. Bunun için bu bilgileri bilmeyenin, bilip de yapmayanın İslâmiyette şâhitliği kabûl edilmezdi. Eskiden kadı, mahkemede şâhitlere itirâz olunduğu zaman, fıkıhtan sorardı. Bilemezse, şâhitliğini kabûl etmezdi.

Dînimizde bilinmesi gereken din bilgilerini bilmek, öğrendikten sonra bildiği ile amel etmek çok önemlidir. Bunun için her Müslümanın bilmesi gereken hususları öğrenmesi şarttır.

Kur'an-ı kerimden namaz kılacak kadar ezberlemek farzdır. Bunu öğrendikten sonra, fıkıh bilgilerinden farz-ı ayn olanları öğrenmek, Kur'an-ı kerimin fazlasını ezberlemekten daha iyidir. Çünkü, Kur'an-ı kerimi ezberlemek, hâfız olmak farz-ı kifâyedir.

İkiyüz bin mesele İbâdetler ve alış-veriş için lâzım olan fıkıh bilgilerini öğrenmek ise farz-ı ayndır. Helâlden, harâmdan ikiyüz bin meseleyi ezberlemek lâzımdır. İlmihâllerdeki bilgilerin tamamını öğrenen kimse bu kadar meseleyi öğrenmiş olur.

Bunların bir kısmı farz-ı ayndır. Bir kısmı da farz-ı kifâyedir. Herkese, işine göre, lüzûmlu olanlar farz-ı ayn olur. Fakat hepsini öğrenmek, Kur'an-ı kerimi ezberlemekten daha iyidir.

Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde fıkıh ilmini övmektedir. Bir fıkıh âlimi, bin zâhidden daha kıymetlidir.

Fıkıh bilgileri, ancak dört mezhebin âlimlerinden öğrenilir. Dört mezhepten birinde bulunmayan fıkıh bilgisi ile amel etmek câiz değildir. Her âyetin çok tefsiri vardır. Hepsini Allahü teâlâdan başka kimse bilmez.

Önce, îmanı Ehl-i sünnet îtikâdına uygun hâle getirmelidir. Sonra farzları, harâmları öğrenmek farzdır. Bunları öğretmek ve kendine lâzım olandan başka

fıkıh bilgilerini öğrenmek farz-ı kifâyedir.

Fıkıh bilgileri, Kur'an-ı kerimden ve hadis-i şeriflerden öğrenilmesi farz olan bilgilerdir. Fıkıh kitabı okuyanlar, müctehidlerin ömürlerini fedâ ederek çıkardıkları hazır hükümleri öğrenirler. Âyetten ve hadisten hüküm çıkarmak ihtiyacından kurtulurlar. Zaten hicrî dördüncü asırdan sonra, Kur'an-ı kerimden, hadis-i şeriflerden hüküm çıkarabilen âlim kalmadı.

Namaz kılacak kadar Kur'an-ı kerim ezberleyen kimsenin, boş zamanlarında daha çok ezberlemesi, nâfile namaz kılmasından daha çok sevâb olur. İbâdetlerinde ve günlük işlerinde lâzım olan fıkıh bilgilerini öğrenmesi ise, bundan daha çok sevâb olur.

Lüzûmundan fazla fıkıh bilgilerini öğrenmek de, nâfile ibâdetlerden daha sevâbdır. Lüzûmundan fazla fıkıh bilgisi öğrenirken, tasavvuf bilgilerini ve âriflerin sözlerini ve hâl tercümelerini öğrenmesi de müstehap olur. Bunları okumak, kalbde ihlâsı artırır. Fıkıh bilgilerini, derin âlimler, âyet-i kerîmelerden ve hadis-i şeriflerden çıkarmışlardır. Bunlar, ancak fıkıh kitaplarından ve fıkıh âlimlerinden öğrenilir.

Tefsir okumak Farz-ı ayn olan bilgileri fıkıh kitaplarından okumayı bırakıp, nâfile olan tefsir okumak, câiz değildir. Zâten, müctehid olmayanların, tefsirden fıkıh bilgisi öğrenmesi imkânsızdır. Cehenneme gidecekleri bildirilen yetmişiki fırkanın âlimleri, tefsirlerden yanlış mâna anladıkları için, sapıttılar. Âlimler sapıtınca, diğerlerinin tefsirden ne anlayabileceğini düşünmeliyiz!

Doğru yazılmış tefsirleri okuyanlar, böyle felâkete düşerse, Mehmed Abduh, Ömer Rızâ vb. dinde reformcuların, mezhepsizlerin tefsir adındaki kitaplarını okuyan acaba ne olur?

Fıkıh ilmini, dolayısıyla mezhepleri, âlimleri bir tarafa bırakıp, halkı tefsirlere, meâllere sevkedenler dîni içeriden yıkmak isteyen, sinsi din düşmanlarıdır. Bunların sinsi oyunlarına âlet olmamak için çok dikkatli olmalayız! Din düşmanları, kaba kuvvetle dîni yıkamayacaklarını anlayınca, taktik değiştirip bu sinsi oyuna baş vurmaktadırlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 EYLÜL 1997 · KAYIT 11357

Müslümanın üç gayesi

Müslümanın bir gayesi de, Allahü teâlânın kullarına hizmet etmektir. Hadis-i şerifte, (İnsanların iyisi, insanlara faydası olandır) buyuruldu.

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde meâlen: "Ben insanları ve cinleri ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım" buyurmaktadır. Cenâb-ı Hak, canlı, cansız bütün varlıkları insan için, insanı da kendisi için yaratmıştır. Bunun için insanın yükü, mesuliyeti çok fazladır. Allahü teâlâ, insanların ibâdetlerine muhtaç değildir, fakat insan bu ibâdetlere muhtaçtır.

Bunun için insan, diğer canlı varlıklar gibi meselâ, hayvan gibi, gayesiz, maksatsız, başıboş olamaz. İnsanın, yaratılış gayesine uygun olarak yaşayabilmesi için üç gayesi olması lâzımdır:

Birinci gayesi, rıza-i İlâhi olmalıdır! Müslümanın bütün çalışmalarındaki maksadı bu olmalıdır! Eğer kişinin yaptığında Allahü teâlânın rızası yoksa, o işten hayır gelmez.

Rıza-i İlâhiyeye kavuşmak Rıza-i İlâhiyeye kavuşabilmenin en kestirme yolu, insanlara Allahü teâlânın dînini yaymaktır. Bunun için de zamanın imkânlarını, teknik vâsıtalarını iyi kullanmak lâzımdır. Çünkü, Peygamber efendimiz, düşmanın silahı ile silahlanmamızı emretmektedir. Zamanımızda, dîni yaymada veya yıkmada en tesirli vâsıta televizyondur. Bundan sonra, gazete, dergi, kitap gelir. Fakat muteber kitabın yeri başkadır. Televizyon kalıcı değildir. Yayınlanıp geçiyor. Kitap böyle değildir. Kitap vesîkadır. Kıymetli kitap hiçbir zaman, değerini, önemini kaybetmez, kalıcıdır.

Müslümanın ikinci gayesi, Allahü teâlânın kullarına hizmet etmektir! Bu da rıza-i İlâhi içindir. İnsanlara hizmet etmek zaten rıza-i İlâhinin yüzde doksanıdır. Hadis-i şerifte, (İnsanların iyisi, insanlara faydası olandır) buyuruldu.

Üçüncüsü para kazanmaktır! Para kazanmak da ilk ikisini yapabilmek içindir.

Bu zamanda, dîne hizmet edebilmek için, para, mal şarttır. Peygamber efendimiz, bir hadis-i şerifinde, (Eshâbım için fakirlik saadettir. Âhir zamandaki

ümmetim için, zengin olmak saadettir) buyurdu. Bâzıları da, para kazanmak için dîni kendine âlet eder. Bu çok tehlikelidir! Böyle kimselerden uzak durmalıdır!

Bunun için malın kıymetini bilmelidir. Malın nasıl kazanıldığını bilmeyen, malın kıymetini bilmez. Haramlara ve lüzûmsuz yerlere dağıtır. Aklın ve İslâmiyetin beğenmediği kötü yerlere saçar.

Mal kazanmak, dağa yük çıkarmak gibidir. Mal dağıtmak, yuvarlak taşı, dağdan aşağı bırakmaya benzer. Fakirlik, çok kimsenin iyi adam olmasına mâni olur. Çok kimse, fakirlik sıkıntısı ile îmanını elden kaçırmış, mürted olmuştur.

Malı helâlden kazanmak güçtür. Helâl yoldan, dîne uyarak kazanan az olur. Bunun için de sevâbı çoktur. Helâl mal damla damla, haram mal ise, sel gibi akarak gelir. Helâlden kazanılmış zenginlik kusur değildir. (Âhir zamanda zengin olmak saadettir) hadis-i şerifi kıymetli kitaplarda yazılıdır.

İbrâhim, Dâvüd ve Süleyman "aleyhimüsselâm" çok zengindiler. Eshâb-ı kirâmın fakirlerinden çoğu, "Zenginler bizim gibi ibâdet ettikten başka, malları ile hayırlı işler yaparak çok sevâb kazanıyorlar" diyerek, Agniyâyı Şâkirîne [Şükreden zenginlere] imrenirlerdi.

Cennetin kapısı Allah dostlarını sevmek, dîne hizmette, insanın ihlâsını, gayretini artırır. Çünkü din büyükleri, "Cennetin kapısı, büyüklerin kalbidir" buyurmuştur.

Her yere bir kapıdan girilir. Cennete girmek için de büyüklerin kalbine girmek lâzımdır. İşin esası da budur. Akıl bu büyükleri tanıyıncaya kadar lâzımdır. Ondan sonra aklı bir kenara koyup, o büyüklere uymak lâzımdır. Kalbe girdikten sonra akla uymak felâkettir.

Bunun için, dîne uymada, dîni yaşamada, kendi kafamıza göre değil, Allah dostlarının kitaplarında bildirdiklerine uymamız lâzımdır. Daha önce yaşamış, Allah dostu bir kimsenin kitabını okumak, ona karşı sevgi beslemek, sağlığında sevmek gibidir. Bu sevgi sebebiyle ondan feyz gelir. Kötülüklerden uzaklaşır, dînin emirlerini yapmakta zorluk çekmez.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 EYLÜL 1997 · KAYIT 11358

Güzel ahlâk ve adâlet

Devletleri ve milletleri ayakta tutan, yaşatan esas güç, kuvvet îman ve İslâm dîninin emrettiği güzel ahlâk, adâlet, iyilik, doğruluk ve fedâkârlık gibi esaslardır.

Müslümanlar kadar ilme bağlı, saygılı hiçbir millet gelmemiştir. Muhammed aleyhisselâm birçok hadis-i şeriflerinde, ilmi methederek, teşvik etmiştir. İslâmiyet, ilme, maldan daha çok önem vermiştir.

Bugünkü fennin ve medeniyetin kurucuları, Emevîler, Abbasîler, Gaznevîler, Selçuklular ve Osmanlılar zamanındaki Müslümanlar olmuşlardır.

Bu devletler, adâlet, iyilik, saygı gibi güzel ahlâklar üzerine kurulduğu için, bünyelerinde, birbirini seven, yardımlaşan, çeşitli ırklardan insan topluluklarını birleştirmiştir.

Osmanlıları Sakarya kenarından, kısa zamanda, Viyana kapılarına götüren kuvvet, Sultan Osman'ın ihlâslı bir şekilde, bütün insanların kurtulması, onlara dînimizin emrettiği güzel ahlâkı öğretmeleri için, oğullarına yaptığı vasiyetidir.

Adâlette gevşeme olursa İslâm devletleri, fethettikleri yerlerde, adâlet ile hükmedip, İslâmiyetin emrettiği güzel ahlâka tam uydukları devirlerde her zaman büyük başarılar elde etmişler, bunlarda gevşeme olduğu zamanlarda ise, bu başarıları gösterememişlerdir. Başarıları hep İslâmiyetin emrettiği güzel ahlâka uymaları ile orantılı olmuştur.

Endülüs Emevî Devleti Sultanı Üçüncü Abdurrahman, âlimlere ve ilme çok kıymet verirdi. Bunun için Endülüs'te ilmî çalışmalar çok ilerledi. Mükemmel bir tıp fakültesi kuruldu. Avrupa kralları ve devlet adamları, tedâvi için Kurtuba'ya gelirlerdi. Gördükleri medeniyete, güzel ahlâka, misâfirperverliğe hayran kalırlardı.

Fakat daha sonraları, İslâm ahlâkını, Allahü teâlânın emirlerini bırakıp, felsefeci İbni Rüşd ve İbni Hazm'ın bozuk fikirleri hâkim olunca, kısa zamanda devlet çöktü. İspanyollar 1492 senesinde, Gırnata şehrini alıp, bütün Müslümanları kılıçtan geçirdiler.

Aynı durum Osmanlılarda da vuku bulmuştur. Önceleri medreselerde, fen dersleri de okutulurdu. Din düşmanları çeşitli entrikalarla, medreselerden fen derslerini kaldırttılar. Din adamları, fen bilgilerinden mahrum ve bilgisiz yetiştirilerek, İslâmiyeti içeriden yıkmaya başladılar. Bir taraftan, ilim yok edildi. Bir taraftan da, ahlâk, edep, hayâ ve din bozuldu. Bunun neticesi olarak da, imparatorluk çöktü. Hâlbuki İslâmiyet, tecrübî ilimleri, fenni, sanatı, endüstriyi önemle emretmektedir.

Türkler, İslâmiyete ve onun emrettiği güzel ahlâka bağlılıkları nisbetinde, birçok ülkelere hâkim olmuşlardır. İslâmiyete girmeyen Türk boyları ise, kısa zamanda yok olup gitmişlerdir.

Türkler üç büyük dalga hâlinde dünyaya dağıldılar:

Bunlardan birincisi, Gaznevî hükümdarları emrindeki, Kalaç ve diğer Türk boylarıdır. Bunlar Müslüman olup, gittikleri her yere İslâm dînini, onun güzel ahlâkını götürdüler. Bugün Hindistan'da yüz milyonu aşan bir Müslüman topluluğunun bulunması, bunların hareketinin bir neticesidir.

İkincisi, İran'dan geçerek, Malazgirt zaferinden sonra, Anadolu'yu fetheden Oğuz Türkleri'dir. Bunlar da İslâm dîni ile müşerref oldukları için, asırlardır hayatiyetlerini devam ettirmektedirler. Güzel vatanımız bunların vesîlesi ile Müslüman diyârı olmuştur.

Kısa zamanda eridiler Üçüncü Türk dalgası ise, Karadeniz'in kuzeyinden, Balkanlara inmişlerdir. Bunlar, Peçenek ve Koman gibi Türk boylarıdır. Bunlar, İslâm dîni ile şereflenemedikleri için, kısa zamanda eriyip yok oldular.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, Türk devletlerini ve milletlerini ayakta tutan, yaşatan esas güç, kuvvet îman ve İslâm dîninin emrettiği güzel ahlâk, adâlet, iyilik, doğruluk ve fedâkârlık gibi esaslardır.

Dînimizin emrettiği şekilde ilme önem verilip, güzel ahlâk ile adâletle muâmele edildiği takdirde, Müslüman milletlerin eskiden olduğu gibi, medeniyetin, ilerlemenin temsilcisi olmaları için hiçbir engel yoktur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 EYLÜL 1997 · KAYIT 11359

Hangi akıl reddeder?

Geçmişteki kimselerin bâzıları zengin imiş, bâzıları fakir. Kimi güzel imiş, kimi çirkin. Kimi zâlim imiş, kimi mazlum. O hâllerinin de hepsi geçti, unutuldu.

Hepimiz misâfiriz dünyada. Sadece misâfir kalma müddeti farklı. Onbeş, yirmi gün değil de 60-70 yıl, haydi olsun 100 yıl. Neticede gelen gidiyor. Kalan yok dünyada....

Kimse bu dünyada dâimî kalmaz. Dünyaya milyarlarca insan gelmiş, bir müddet yaşamışlar ve sonra, ölüp gitmişler. Bunların bâzıları zengin imiş, bâzıları fakir. Kimi güzel imiş, kimi çirkin. Kimi zâlim imiş, kimi mazlum. O hâllerinin de hepsi geçti, unutuldu.

Hz. Ali buyurdu ki:

"Müslümanlar, âhirete inanıyor. Kitapsız kâfirler, inkâr ediyor. Tekrar dirilmek olmasaydı, inanmayanlar birşey kazanmaz, Müslümanlar da, zarar etmezdi. Fakat, kâfirlerin dediği olmayınca, onlar sonsuz azap çekeceklerdir."

İslâm âlimleri, sözlerini ispat etmekte, inanmayanların hücûmlarına akıl, ilim ve fen ile cevap vermektedirler. Müslümanlar, sözlerini ispat etmeseydi dahî, kıyâmet inkâr olunabilir mi idi?

Cennet veya Cehennem Sonsuz azapta kalmak, bir ihtimâl bile olsa, bunu hangi akıl reddedebilir? Hâlbuki, âhiret azapları, bir ihtimâl değil, meydanda olan hakîkattir. O hâlde, inanmamak, akılsızlık oluyor.

Görülüyor ki, inanmış olanlar, şimdi tam rahat ve huzur içindeler. Îmansız olanlar ise, sonsuz olarak ateşte yanmak ihtimâli korkusu içindeler.

Ey insan! İyi düşün! Şimdi, geçmiş senelerin nasıl bir hayâl oldu ise, öleceğin zaman da bütün ömrün, bütün hayatın, çalışmaların, didinmelerin hepsi bir hayâl, bir rüyâ gibi olacak. O zaman, sen bu iki kısmın hangisinden olmak istersin?

Hiçbirinden olmak istemem, diyemezsin. Buna imkân yok! Çâresiz, onların arasına gideceksin! Sonsuz ateşte yanmayı, zayıf bir ihtimâl bile olsa ister misin? Allahın var olduğuna, Cennete, Cehenneme inanmayı, akıl da, ilim de, fen de

reddedemiyor. Böyle şey olamaz, diyemiyor. İnanmayanlar, inkâr etmelerine akıl ile, fen ile bir vesîka gösteremiyorlar.

Hâlbuki inanmak lâzım olduğunu gösteren vesîkalar sayılamayacak kadar çoktur. Dünya kütüphaneleri bu vesîkaları bildiren kitaplarla doludur. Bâzıları nefslerine, zevklerine aldanarak inkâr ediyorlar. Zevklerinden başka birşey düşünmüyorlar. Hâlbuki İslâmiyet hiçbir zevki yasak etmemiştir. Zevklenmenin zararlı olmasını yasaklamıştır.

O hâlde, aklı olan kimse, zevklerini, Allahü teâlânın gösterdiği yoldan temin eder. İslâmın güzel ahlâkı ile süslenir. Herkese iyilik eder. Kendisine kötülük edenlere iyilikle karşılık verir. İyilik edemezse, hiç olmazsa sabreder. Bölücü olmaz, yapıcı olur. Böylece kendisi de hem zevklerine, hem de rahata, huzûra kavuşur.

Dünyanın tatlı şeyleri ve geçici nîmetleri, ancak, dînimize uymaya yardımcı oldukları zaman, faydalı ve helâl olurlar. Dünya kazancı, âhiret kazancı ile birlikte olduğu zaman işe yarar. Âhireti kazanmaya yardımcı olmayan dünya zevkleri, şekerle kaplanmış zehir gibidirler.

Nimetin şükrü yapılamazsa Dünya zevkleri, bedene, nefse tatlı gelen şeylerdir. Hâlbuki insan yalnız bunun için yaratılmadı. Âhiret ise rûha mahsus olan hakîkî zevk ve lezzetlerin de yeridir. Dünya ile âhiret, birbirinin zıddı, tersidir. Birini sevindirmek, ötekinin gücenmesine sebep olur. Yâni birinde zevk aramak, ötekinde elem çekmeye sebep olur.

O hâlde, dünyada nîmetleri, lezzetleri çok olanlar, bunlara lâzım olan şükrü yapmazlarsa, âhirette çok korkacak, çok acı çekecektir. Bunun gibi, dünyada tehlikelerden sakındığı, çalıştığı hâlde çok acı çeken mümin, âhirette çok lezzete kavuşacaktır.

Dünyanın ömrü, âhiretin sonsuzluğu yanında, denize nisbetle bir damla kadar bile değildir. Daha doğrusu, sonu olan, sonsuz olan ile ölçülebilir mi? Bunun için Allahü teâlâ dostlarına merhamet ederek, sonsuz nîmetlere kavuşmaları için, dünyada birkaç gün sıkıntı çektiriyor.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Dünyaya düşkün olmak, insanın âhiretine zarar verir. Âhiretini seven dünyada haramlardan sakınır. Bu böyle olunca, siz sonsuzu geçici üzerine tercih ediniz!)

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 EYLÜL 1997 · KAYIT 11360

Erkek ve kadının hayırlısı

Erkeğin en hayırlısı hanımına karşı iyi ve faydalı olandır. Kadının hayırlısı kocasına itaat eden, nefsinde ve malında, hoşlanmayacağı bir işle, kocasına muhalefet etmeyendir.

Peygamber efendimiz, erkeğin hayırlısını şu hadis-i şeriflerle bildirmiştir:

(Müslümanların en iyisi, en faydalısı, hanımına karşı iyi ve faydalı olandır.)

(Sizin hayırlınız, âile efrâdına hayırlı olanınızdır.)

(Müminlerin îmanca en kâmili, ahlâk itibariyle en güzel olanıdır.)

Damat seçerken, bu özellikleri aramalıdır: Ahlâkına bakmalıdır! Kendisine ve çevresine faydası var mı, yok mu buna bakmalıdır! Kendisine faydalı olması demek, dînin emirlerine uygun hareket etmesi demektir. Güzel ahlâk sahibi olup, âile efrâdına karşı iyilik yaparsa, o kimse hayırlı bir erkektir.

Damadın zengin olup olmadığına değil, bu özelliklerin olup olmadığına bakmalıdır! Mal, mülk sonra da kazanılır. Fakat, güzel ahlâkı sonradan kazanabilmek çok zordur. Çoğu zaman da mümkün olmamaktadır.

Kadınların hayırlısı Kadının hayırlısını da Peygamber efendimiz şöyle bildirmiştir:

Resûlullah efendimize sordular:

- Ey Allahın Resûlü, kadının hayırlı olanı hangisidir?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Kocasını memnun eden, bir şey emretse itaat eden, nefsinde ve malında, hoşlanmayacağı bir işle, kocasına muhalefet etmeyendir.

Evliyânın büyüklerinden Süleyman-ı Dârânî hazretleri buyurdu ki:

“Sâliha bir kadın dünya nîmeti değil, âhiret saadetidir, Cennet nîmetidir.”

Kadının Cennete gitmesi erkeğe göre daha kolaydır. Çünkü, erkeğin mesuliyeti kadına göre çok ağırdır. Nitekim hadis-i şerifte şöyle buyuruldu:

(Beş şeyi yapan kadın Cehennemden kurtulur: Beş vakit namazını kılan, Ramazan ayında orucunu tutan, kocasını, anasını, babasını üzmeyen, yüzünü ve saçlarını yabancı erkeklere göstermeyen, dünya sıkıntılarına sabreden.)

Hayırlı kadın, ibâdetini bırakmayan, eksiksiz yerine getiren, kocasına itaatte kusur etmeyip kazancını saçıp savurmayan, çocuklarını İslâmî terbiye ile yetiştiren, iffet ve hayâ sahibi, güler yüzlü olandır. Asık suratlı, geçimsiz ve her zaman münakaşaya yol açan bir kadın, hayırlı kadın değildir. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Dünya nîmetlerinin hayırlısı iyi huylu kadındır.)

Hz. Lokman oğluna nasihatında demiştir ki:

“Oğlum! Kötü kadından sakın! O, seni vaktinden evvel kocatır.”

İnsanın en çok takdir edilen yönü, göze hoş görünen dış görünüşü değil, insanın kalbine rahatlık veren güzel ahlâkıdır. İnsan ilk önce, dış görünüşüne bakarsa aldanır. Güzelliğin altında ne çirkinlikler olduğu, perde aralanınca ortaya çıkıyor.

Bunun içindir ki, dış görünüşe bakıp birbirlerine sözde aşık olanların, iki-üç ay sonra gerçekler ortaya çıkınca, ayrıldıkları görülmektedir. Kısacası, dış görünüş evliliğin devamını sağlayamıyor. Bunun için, bir kadında en fazla aranan meziyet dindarlık, iffet, hayâ ve güzel huydur.

"Dindar olanını alınız!" Nitekim hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:

(Kadın, ya malı için veya güzelliği için, yahut dîni için alınır. Siz dîni olanı alınız! Malı için alan, malına kavuşamaz. Yalnız cemâl için alan, güzelliğinden mahrum kalır.)

Kötü huy ve iffetsizlik ile adı çıkıp, kendini dillere düşüren kadından kaçınmalıdır! (Gübrelikte biten gülleri koklamayınız) hadis-i şerifi, südü bozuk, ahlâksızlarla evlenmeyi yasak etmektedir.

Evlenmek isteyen, birkaç defa istihâre etmeli, Hak teâlâya sığınmalı, nefsin ve kötü kimselerin araya girmesinden korunmak için, yalvarmalıdır!

Evlendikten sonra da, hanıma karşı iyi huylu, güler yüzlü olmalıdır. Onun yanlış hareketlerine, akla uymayan sözlerine ve işlerine sabretmelidir. Onunla tatlı konuşmalı, onun seviyesine ve aklına uygun hareket etmelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 EYLÜL 1997 · KAYIT 11361

Bunlar hep tesadüf mü?

Suyun ayrı özelliği olmasaydı, akarsularda, denizlerde ve göllerde buz hâline gelen su tabakası dibe çökecek böylece burada yaşayan bütün canlılar ölecekti.

Dünyamız kâinat içinde ufacık bir varlıktır. Güneş etrafında dönen gezegenlerden meydana gelen ve içinde dünyamızın da bulunduğu Güneş sistemi, kâinat içinde bulunan ve sayısı bilinmeyen pek çok sistemlerden sadece biridir.

Dev bir atomik fırın gibi yüksek enerji deposu olan Güneş'in ışınlarının, 150 milyon kilometre uzağındaki dünyamıza, ancak milyarda biri gelmektedir. Sadece bu kadarı bile atmosfer makinesini çalıştırmaya yetmektedir. Yâni dünya üzerindeki bütün canlıların hayatiyetlerini devam ettirebilmeleri mümkün olabilmektedir. Güneş'in sıcaklığı, yüzeyinde 5500 °C, merkezinde ise 20.000.000 °C olabilmektedir.

Dünya'nın yeri Dünya'nın Güneş'e olan mesafesi, bizim ihtiyacımız olan sıcaklığı alacak kadardır. Eğer Dünyamızın Güneş'e olan uzaklığı daha fazla olsaydı, şimdi gelen ışıklardan daha azı dünyamıza gelirdi. Soğuktan hiçbir canlı olmazdı. Dünyamız Güneş'e 150 milyon kilometreden daha yakın olsaydı, şimdikinden daha fazla ışık gelirdi ve sıcaklıktan hiçbir canlı olmazdı.

Dünyamızda bulunan suyun durumu da başlı başına bir harika. Su, yalnızca canlı varlıkların beslenmeleri için gerekli bir kaynak değildir. Ayrıca çeşitli vazifeleri vardır. Meselâ atmosferde, su buharı bulunduğu için, yeryüzünün, radyasyon kaybından ötürü geceleri aşırı soğumasını da önler. Böylece yeryüzü üzerine örtülmüş bir "yorgan" gibi, toprağı da soğuktan korur. Toprak üstündeki taptaze fidelerle, sebze ve meyvelerin donmasını önler. Böylece, gece ile gündüz arasında çok aşırı sıcaklık farkı görülmez, iklim farkının en aşağı seviyede gerçekleşmesi sağlanır.

Suyu, atmosfer sistemi içinde havada, denizde, toprak altında ve toprak üstünde görürüz. Suyun en kararsız bulunduğu yer, tahmin edileceği gibi, toprak üstüdür.

Toprak üstündeki su, ya buharlaşarak havaya geçer, yahut toprak altına sızarak, yeraltı sularını meydana getirir. Suyun en önemli kaynağı okyanuslardır. Bilindiği

gibi, Dünya'nın dörtte üçü su ile kaplıdır. Suyun bu kadar geniş alana yayılmasının bir hikmeti de, kâfi buharlaşmayı sağlamak, yağış rejimini düzenlemektir.

Eğer, dünya üzerinde okyanusların dağılımı şimdiki gibi yaygın olmasaydı, yağmurda önemli ölçüde bir azalma görülecek, bunun neticesinde, şiddetli bir kuraklık hüküm sürecekti. Okyanuslardan buharlaşan suyun, tekrar yalnız okyanuslar üzerine düşmeyeceği de bir gerçektir. Zaten, aksi olsaydı, nerede bir su birikintisi mevcutsa, orada yağış olacaktı.

"Atmosferin genel sirkülâsyonu" olarak ifade edilen hava dolaşımı sayesinde, devamlı yağışlı ve devamlı kurak bölgeler ortadan kalkmış, çok düzgün, fakat karmaşık bir usulle her bölge suya ve "rahmete" kavuşmuştur.

Suyun istisna özelliği Suyun enteresan özellikleri de vardır. Biliyorsunuz genel kaide olarak basit veya bileşik, her maddenin, ısınınca hacmi büyür, soğuyunca hacmi küçülür. Fakat tabiatta bir madde vardır ki, bu fizik kanunu da bu maddede farklıdır. Bu, "su"dur. Su +4 °C'den itibaren soğutulursa, her madde gibi hacmi küçüleceği yerde yine genleşir. Yâni suyun özgül ağırlığının en fazla olduğu hâli, +4 °C'deki hâlidir.

Suda bu özellik olmasaydı, akarsularda, denizlerde ve göllerde buz hâline gelen su tabakası dibe çökecek ve bu olay 0 °C ve daha düşük sıcaklıkta tekrarlanarak, neticede suların buz tabakaları yığını hâline gelmesine sebep olacaktı. Böylece burada yaşayan bütün canlılar ölecekti. Basit veya bileşik her maddeden farklı olarak su, niçin böyle bir özelliğe sahiptir?

Bu bir tesadüf müdür? Bunun tesadüf olmasına ilmen imkân olmadığı gibi, suyun bu özelliğinin canlılar üzerindeki önemi gözönüne alınınca, bu sebebin bir gâye için olduğu görülür. Bir gâyeye hizmet eden sebep ise tesadüf olamaz. Çünkü gâye, bilerek yapılanlardan elde edilecek belli neticedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 EYLÜL 1997 · KAYIT 11362

Herşey bir sanat eseri

Akıl almaz derecede mükemmel ve muazzam eserler karşısında hayran olmamak mümkün müdür? Bunlar Yaratıcının ne kadar büyük, ne kadar kudretli olduğunu göstermeye kâfidir.

Allahü teâlânın, sayamayacağımız kadar çok, nizâm ve âhenk içinde yarattığı varlıklar için, "Tesadüfen olmuştur" demek mümkün değildir. Böyle söyleyenlerin sözleri câhilcedir ve aynı zamanda fen bilimlerine de aykırıdır. Çünkü, fen, bunların tesadüfen meydana gelemeyeceğini bildirmektedir.

O hâlde bu muazzam kâinatın tesadüfen olmadığı anlaşılınca, bir gâye için yaratıldığı meydana çıkar. Allahü teâlâ, kâinattaki bütün nîmetleri insanın hizmetine sunmuştur. İnsan, varlıkların yaradılışındaki hikmetleri anladıkça, Cenâb-ı Hakkın büyüklüğünü daha iyi anlar. O'nun emirlerine daha sıkı sarılır.

Meselâ, insan için ipek imâl eden, ipekböceğinin ipeği, en büyük sun'î iplik fabrikalarında çeşitli modern makinalarla yapılan ipeğin randımanından çok üstündür. Mukayese bile edilemez.

Ağustos böceği Yine, eğer mini mini ağustosböceğinin boyu, bizim ses çıkarmak için kullandığımız araçlar kadar büyütülmüş olsa, yapılan ince hesaplara göre, çıkaracağı sesle camlar kırılır, duvarlar yıkılırdı.

Bunun gibi, eğer bir ateşböceği, büyük bir sokak lâmbası kadar büyütülmüş olsa, bütün bir mahalleyi gündüz gibi aydınlatabilirdi. Bunlar hep kendiliğinden olacak işler midir?

Böyle akıl almaz derecede mükemmel ve muazzam eserler karşısında hayran olmamak mümkün müdür? Bunlar Yaratıcının ne kadar büyük, ne kadar kudretli olduğunu göstermeye kâfidir.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz: Pek ufak bir parçasını gördüğümüz bu kâinatın bir yaratıcısı vardır. İşte bu yaratıcı ALLAH'tır.

Bizler, okyanusun dibinde yaşayan canlılar gibi, bir hava deryasının dibinde yaşamaktayız. Hava ortalama yüz kilometre yükseklikte olup, yukarısında daha hafif gaz tabakaları ile örtülüdür. Okyanusların sekizyüz metreden daha fazla olan

derinliklerinde yaşayan balıklar, havaya çıkarılınca parçalandığı gibi, insanlar da, hava basıncı altından çıkarılınca, yaşayamaz. Hava, deniz kenarında, bir santimetre kare satha, bir kilogram tazyik, basınç yapmaktadır.

İnsan derisinin yüzölçümü, ortalama birbuçuk metre kare olduğuna göre, hava hepimizi onbeş ton kuvvetle ezmektedir. Bu büyük kuvvet altında, pestil hâline gelmeyişimiz, teneffüs sayesindedir.

Çünkü, teneffüs yolları, akciğer keseleri, kapiller ve kan damarları ile, vücudumuzun bütün hücrelerine hava gittiğinden, içimizde de, hâriçteki basınca eşit bir basınç mevcûttur.

Bütün bunlara rağmen Allaha inanmayanlar, (Bunları tabiat yapıyor. Herşeyi tabiat kuvvetleri yaratıyor) diyebiliyorlar. Böyle söyleyenleri anlamak mümkün değildir. Aslında bunlar da Allahı kabûl ediyorlar, fakat inatlarından böyle söylüyorlar. Birçok defa görülmüş ki, bunlar da sıkışınca, çâresiz kalınca, Allaha sığınıyorlar. Allahtan yardım istiyorlar.

Akıllı insanın söylediği Kâinatın rastgele, kendiliğinden yaratıldığını iddia edenlere şöyle bir misâl verilebilir: "Herşeyi tabiat kuvveti yaratıyor" diyenlere, "Bir otomobilin parçaları, tabiat kuvvetleri ile mi bir araya gelmiştir? Suyun akıntısına kapılan, sağdan soldan çarpan dalgaların tesiri ile bir araya yığılan çöp kümesi gibi mi bir araya yığılmışlardır? Otomobil tabiat kuvvetlerinin çarpmaları ile mi hareket etmektedir!" desek, bize ne cevap verirler?

"Hiç böyle şey olur mu? Otomobil, akıl ile, hesap ile, plân ile, birçok kimsenin titizlikle çalışarak yaptıkları bir sanat eseridir. Otomobil, dikkat ederek, akıl, fikir yorarak, hem de trafik kâidelerine uyarak şoför tarafından yürütülmektedir" demezler mi?

Tabiattaki her varlık da, böyle bir sanat eseridir. Bir otomobilin tabiat kuvvetleri ile, kendiliğinden, tesadüfen meydana geleceğini kabûl etmeyen kimse, baştanbaşa bir sanat eseri olan bu âlemi tabiat yaratmış diyebilir mi? Elbette diyemez. Hesaplı, plânlı, ilimli, sonsuz kuvvetli bir yaratıcının yaptığına inanmaz mı? "Tabiat yaratmıştır. Tesadüfen var olmuştur" demek, câhillik, ahmaklık olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 EYLÜL 1997 · KAYIT 11363

Nefsin kölesi olunursa

Her hayvanda bulunan bir çeşit üstünlük, insanda bir araya getirilmiştir. İnsanın, üstünlükleri meydana çıkarması için, aklını kullanması, fikrini yorması, çalışması lâzımdır.

Aklı başında bir insan, fazla teferruata girmeden, etrafına şöyle bir baktığında, hiçbir şeyin kendiliğinden meydana gelmediğini, herşeyin mutlaka bir yaratıcısının bulunduğunu hemen anlar. Bunu anlayabilmek için fazla zekî olmaya bile lüzûm yoktur. Çünkü, kâinata bakıldığı zaman, herşeyin muazzam bir nizam, intizam içinde olduğu, hiçbir şeyin başıboş, rastgele olmadığı, birilerinin îzah etmesine ihtiyaç kalmaksızın hemen anlaşılır.

Meselâ, insanların, uzayda saatte 1600 km. hızla dönen ve içi ateş dolu bir gezegen olan bu dünyanın üzerinde, yalnız yerçekimi kuvveti ile kalarak yaşaması, ne büyük bir hârikadır.

Büyük kudret Ya etrafımızdaki dağlar, taşlar, denizler, canlı varlıklar, bitkiler nasıl bir büyük kudret sayesinde meydana gelebilmekte, gelişmekte ve türlü türlü özellikler göstermektedir. Her canlı, rızkını, öyle veya böyle temin edip neslini devam ettirmektedir.

Her canlı kendi bünyesine uygun yaşaması için lâzım olan maddeyi rahat temin eder. Önem sırasına, âciliyet durumuna göre, yaşaması için lâzım olan maddeleri, Cenâb-ı Hak, o canlının yakınında veya rahat temin edebileceği şekilde yaratmıştır.

Meselâ, canlıların yaşamaları için, en çok lâzım olanı havadır. Havasızlığa birkaç dakikadan fazla dayanamazlar. Hemen ölürler. Hava, aramakla, zahmet çekmekle ele geçecek birşey olsaydı, bunu arayıp bulacak kadar zaman bile yaşayamazlardı.

Bu derece acele lâzım olan, bu çok lüzûmlu maddeyi, Allahü teâlâ, her yerde bulunacak ve mahlûklarının ciğerlerine kadar, kendiliğinden, kolayca girecek şekilde yaratmıştır.

İkinci olarak yaşayabilmek için lâzım olan su, hava kadar acele lâzım değildir. İnsan ve hayvanlar, suyu arayıp bulacak zaman kadar yaşayabilirler. Bunun için, suyu bulmak îcap etmektedir.

Üçüncü olarak, lâzım olan şey, yiyecek maddeleridir. Bu, âcil lâzım olan birşey olmadığı için, insanlar çalışıp, çabalayarak temin ederler. İnsanlar yiyeceklerini hazırlarlar. Meselâ pişirirler, belli bir işlemden geçtikten sonra yerler. Bünyeleri böyle yaratılmıştır.

Hayvanlarda ise, akıl bulunmadığı ve birbirlerine yardımcı olmadıkları için, yiyeceklerini ve giyeceklerini hazırlayamazlar. Bundan dolayı, yiyeceklerini pişirmeleri, hazırlamaları lâzım değildir.

Ot, leş yerler. Tüy, yün, kıl ile ısınırlar. Korunma âletleri, kendilerinde yaratılmıştır. Birbirlerine muhtaç değildirler. İnsanlar gibi beraber, yardımlaşarak yaşamak zorunda değildirler. Bütün bunlar rastgele olacak bir iş değildir. Ayrıca Cenâb-ı Hak, insanları, diğer mahlûklarına nazaran ayrı bir durumda yaratmıştır.

İnsanlar ise, bütün bunları hazırlamaya, düşünmeye mecbûrdur. Ekip biçmedikçe, ekmek yapmadıkça doyamazlar. İplik, dokuma ve dikicilik yapmadıkça giyinemezler. Korunmaları için de, akıllarını, zekâlarını işletmeleri, fen bilgisi öğrenmeleri, sanayi kurmaları lâzımdır.

Her hayvanda bulunan bir çeşit üstünlük, insanda bir araya getirilmiştir. İnsanın, kendisinde yaratılan bu üstünlükleri meydana çıkarması için, aklını kullanması, fikrini yorması, çalışması lâzımdır.

İnsan başıboş değil Cenâb-ı Hak insana ayrı bir değer verince, bunun karşılığı olarak da onlardan bâzı şeyleri yapmalarını istemiş, emretmiş ve insanı hayvan gibi başıboş bırakmamıştır. Saadet ve felâket kapılarının anahtarı, insanın eline verilmiştir. Yükselmesi veya alçalması, kuvvetini sarfetmesine ve çalışmasına bırakılmıştır.

Aklını, fikrini işleterek, saadet yolunu görüp, bu yolda yürümeye çalışırsa, içinde yaratılmış olan yükseklikler, kıymetler eline geçer. Ufuktan ufka yükselerek, meleklerin derecesine yükselir. Allahü teâlânın rızâsına, sevgisine kavuşur.

Yok eğer, nefsin zararlı arzularına uyarak, yaratıldığı gibi, hayvanlık derecesinde kalırsa; işi tersine dönerek, alçala alçala, esfel-i sâfilîne düşer. Cehennemin en şiddetli çukuruna sürüklenir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 EYLÜL 1997 · KAYIT 11364

Sabır ve îman

Belâlara sabretmek, kurtuluşa sebep olan güzel huylardandır. Sabır, peygamberlerin hasletlerindendir. Allahü teâlâ, Habîbine sabrı tavsiye ediyor.

Hz. Ali buyurdu ki: “Sabrın îmandaki yeri, başın bedendeki yeri gibidir. Başsız beden olmayacağı gibi, sabırsız îman da olmaz”

İslâm büyükleri sabrı çeşitli şekilde tarif etmişlerdir:

“Sabır, acı şeyi yüzünü ekşitmeden içmektir. Yâni, şikâyet ve feryat etmeden, hoşnutsuzluk göstermeden, gelen belâya katlanmaktır.”

“Sabır, muhalefetten sakınmak, belâların acılığını yudum yudum tadarken, sâkin olmak, geçimde fakirlik başgösterince zengin görünmektir.”

“Sabır, belâ gelince güzel edeple durmak, şikâyetsiz olmak, belâda fâni yâni yok olmaktır.”

“Sabır, âfiyet gibi belâ ile de arkadaş ve ahbap olmak, onunla bulunmaktır.”

"Ey Resûlüm sabret" Belâlara sabretmek, kurtuluşa sebep olan güzel huylardandır. Sabır, peygamberlerin hasletlerindendir. Allahü teâlâ, Habîbine sabrı tavsiye ediyor ve Ahkâf sûresi otuzbeşinci âyetinde buyuruyor ki:

(O hâlde “Ey Resûlüm, kâfirlerin eziyetlerine karşı,” ulûl’azm peygamberlerin sabrettikleri gibi sabret ve onlar hakkında azâb için acele etme!)

Bir farzı yapmak veya bir günahtan kaçınmak sabırsız ele geçmez. Çünkü, Peygamber aleyhisselâma, “Îmân nedir” diye sorulduğunda, “Sabırdır” buyurdu.

Sabrın büyüklüğü ve fazileti sebebiyle Kur’an-ı kerimde yetmişten fazla yerde sabır ve sabredenlerin sevâblarının hesapsız verileceği bildiriliyor. Allahü teâlâ buyuruyor ki:

(Elbette sabredenlerle beraberim.)

(Ey müminler, sabır ve namazla, Allahü teâlâdan yardım isteyin! Muhakkak ki, Allahü teâlâ sabır edicilerle beraberdir.)

(Ey müminler, itaat ediciyi âsiden ayırmak için, sizi, gazâda düşmandan korkmakla, yahut oruç, kıtlık ve açlıkla, zekât ve bir zarar neticesinde malın azalmasıyla, hastalık ve zayıflık gibi beden noksanlarıyla, gök ve yer âfetlerinden meyvelerinizin veya meyve yerinde olan evlâtlarınızın mahv ve noksanlığıyla imtihan ederim. Ey Habîbim, sen sabredicilere ikrâmımı müjdele!)

Hadis-i şeriflerde, Peygamber efendimiz de sabır hakkında şöyle buyurmaktadır:

(Sabır, Cennet hazinelerinden bir hazinedir.)

Mümine gelen her dert, üzüntü, hastalık, eziyet, sıkıntı, günahlarına kefarettir.)

(Hoşlanmadığın şeye sabretmende büyük hayır vardır.)

Peygamber efendimiz, büyük taşları kaldırarak kuvvet denemesi yapan bir topluluğa rastladı. Onlara sordu:

- Bu taşı kaldırmaktan daha zorunu bilir misiniz? Bundan daha zorunu size bildireyim mi?

- Bildir yâ Resûlallah.

- Öfkeli bir kimse, öfkesini yener, sonra sabır yolunu tutarsa, sizin en ağır taş kaldırmanızdan daha zor bir işi yapmış olur.

Feryat belayı geri çevirmez Şakîk-i Belhî hazretleri buyurdu ki: "Musîbete sabretmeyip feryat eden, Allahü teâlâya isyân etmiş olur. Ağlamak, sızlamak, belâ ve musîbeti geri çevirmez." Kul, her anda nefsinin hoşuna giden veya gitmeyen bir işten ayrı değildir. Her iki hâlde de sabra muhtaçtır. Mal, nîmet, makam, sıhhat ve buna benzer şeylerde kendini tutamayıp, bu nîmetlere dalar ve kalbini bunlara bağlarsa ve bu hâlde durursa, onda nîmetlere aşırı derecede dalmak ve haddi aşmak meydana gelir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 EYLÜL 1997 · KAYIT 11365

Sıkıntının tek çâresi

Allahü teâlâ buyurdu ki: "Belâ gönderdiğim kimseler sabredip, insanlara şikâyet etmezse, onlara îmanla ölmeyi nasip ederim."

Dünya mihnet ve sıkıntı üzerine kurulmuştur. Sıkıntının ise, sabretmekten başka çâresi, katlanmaktan başka kurtuluş yolu yoktur. Üç sabır çok kıymetlidir: Taate sabır, günah işlememeye sabır, belâ ve mihnete sabır.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Sabır üçtür: Musîbete sabır, taate sabır ve günah işlememeye sabır. Musîbete sabredene, Allahü teâlâ üçyüz derece ikram eder. Her derece arası yerden göğe kadar mesafedir. Taate sabredene, Allahü teâlâ, altıyüz derece ihsân eder. Her derece arası, yerin dibinden, Arşa kadardır. Günah işlememeye sabredene, Allahü teâlâ, dokuzyüz derece verir. Her derece arası, yerin dibinden Arşın üstüne kadardır.)

Peygamberlerin duâsı Çocuğun ölmesi, malın elden çıkması ve göz, kulak gibi uzuvların görmemesi ve işitmemesi gibi insanın isteği ile ilgisi olmayan musîbetlere sabretmekten faziletli sabır yoktur. Belâlara sabır, sıddîkların derecesidir. Bunun için Peygamber aleyhisselâm duâ ederken buyurdu ki:

"Yâ Rabbî! Bana o kadar yakîn ver ki, musîbetler bana kolay ve hafif gelsin."

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ buyurdu ki: Belâ gönderdiğim kimseler sabredip, insanlara şikâyet etmezse, onlara îmanla ölmeyi nasip ederim.)

(Allahü teâlâ buyurdu ki: Ben kullarımdan herhangi birine, bedeninde, malında veya evlâdında bir musîbet verdiğim vakit, onu güzel bir sabırla karşılarsa, kıyâmet günü onun için mîzân ve hesap kurmaktan hayâ ederim.)

(Herhangi bir mümine bir felâket geldiği vakit, Allahü teâlânın buyurduğu gibi "Allahtan geldik, Allaha gideceğiz" dedikten sonra, Allahım, bu felâketten dolayı beni mükâfatlandır ve bundan hayırlısını bana ver, derse, mutlak sûrette Allahü teâlâ dileğini yerine getirir.)

Bir kimse Resûlullah efendimizin huzûruna gelip sordu:

- Ey Allahın Resûlü, malım gitti, param gitti, vücudum hasta oldu, bunun mükâfatı nedir?

Peygamber efendimiz, o kimseye şöyle cevap verdi:

- Malı gitmeyen, parası bitmeyen ve hasta olayan kimsede hayır yoktur. Zîrâ Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu belâya mübtelâ kılar. Ona belâ verdiğinde, ona sabır da ihsân eder.

Abdullah bin Mübârek hazretleri buyurdu ki:

“Musîbet birdir. Kişi, feryat eder, ağlar, sızlarsa, iki olur. Biri musîbet, diğeri sevâbın gitmesi. Bu musîbet öncekinden daha büyüktür. Sabredenlerin karşılığı ise hesapsızdır. Yâni sabredenlere verilen sevâbın miktarını Allahü teâlâdan başkası bilmez.”

Allahü teâlâ Zümer sûresi onuncu âyetinde buyurdu ki:

(Sabredenlere mükâfatları hesapsız verilecektir.)

İyi ameller işlemek gibi kendi isteği ile olan şeylerde de sabra ihtiyaç vardır. Çünkü ibâdetlerin namaz gibi bir kısmı tembellikten, zekât gibi bâzısı cimrilikten, hac gibi bâzısı da her ikisinden dolayı zor gelir ve sabırsız yapılamaz.

Sabır çeşitleri Her iyi amelin başında, ortasında ve sonunda sabra ihtiyaç vardır. Başında olan, niyeti ihlâsla yapmak, riyâyı kalbinden çıkarmaktır. Bunlar ise zordur. Taat esnasında sabretmek ise, şart ve edeplerini hiçbir şeyle karıştırmamaktır. Meselâ namazda ise, hiçbir tarafına bakmamalı, hiçbir şey düşünmemelidir. İbâdetten sonraki sabır da, yaptığını izhâr etmekten, söylemekten kaçınmak ve bununla ucubdan sabreylemektir.

Günahlara gelince, sabretmeksizin günahlardan el çekmek imkânsızdır. Şehvet ne kadar kuvvetli ve günah işlemek ne kadar kolay olursa, o günâhı işlememeye sabretmek o kadar zor olur. Bunun için dil ile işlenen günahlara sabretmek daha zordur. Çünkü dilin hareketi kolaydır. Hele çok konuşursa, âdet hâline gelir. Dil ucuna gelmiş olup, kendisini başkalarına beğendirecek bir kelimeye sabretmek büyük eziyet olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 EYLÜL 1997 · KAYIT 11366

Kadere râzı olmak

“Kaza ve kaderime râzı olmayan, beğenmeyen ve gönderdiğim belâlara sabretmeyen, benden başka Rab arasın! Yeryüzünde kulum olarak bulunmasın!”

Bu dünya zahmet ve belâ yeridir. Bu dünyaya gelen, bu musîbetlere mâruz kalacaktır. Bir kimsenin ana-baba, kardeş, evlât veya dostlarından biri ölebilir. Kişi, çeşitli hastalıklara mâruz kalabilir, iftiraya uğrayabilir, malını, mülkünü

kaybedip iflâs edebilir. Bu felâketlere sabretmezse, devamlı huzursuz olur, doğru dürüst ibâdet edemez.

Dünya ve âhiret hayatında rahat etmek isteyenin, karşılaştığı sıkıntılara, insanların kötülemesine ve çeşitli musîbetlere sabretmesi lâzımdır. Kim Allahtan korkarak sabrederse, sıkıntılardan kurtulur, huzur bulur. Sabreden murâdına erer.

Hz. Eyyüb'ün sabrı Eyyüb aleyhisselâmın sabrı, dillere destan olmuş ve Allahü teâlâ onu sabrından dolayı övmüştür. Allahü teâlâ sabredenleri sevdiğini ve ecirlerinin hesapsız ödeneceğini bildirmiştir. Sabır, erişmek istenen şeylerin anahtarıdır. Her hayra sabırla ulaşılır. Ne mutlu sabredenlere!..

Mukadder olan şey başa gelir. Eğer sabredilirse ecri görülür. Sabredilmez, bağırılırsa, günaha girilir ve huzursuz olunur.

İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

Hergün insanın karşılaştığı her şey, Allahü teâlânın dilemesi ve yaratması ile olmaktadır. Bunun için, irâdelerimizi O'nun irâdesine uydurmalıyız! Karşılaştığımız herşeyi aradığımız şeyler olarak görmeliyiz ve bunlara kavuştuğumuz için sevinmeliyiz! Kulluk böyle olur. Kul isek, böyle olmalıyız! Böyle olmamak kulluğu kabûl etmemek ve sahibine karşı gelmek olur. Allahü teâlâ, hadis-i kudside buyuruyor ki:

(Kaza ve kaderime râzı olmayan, beğenmeyen ve gönderdiğim belâlara sabretmeyen, benden başka Rab arasın! Yeryüzünde kulum olarak bulunmasın!)

Allahü teâlâ, sevdiklerini sıkıntılara mâruz bırakır. Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Dünyada en çok musîbete mâruz kalanlar Peygamberler, âlimler, velîler, şehitlerdir.)

Allahü teâlânın gönderdiği belâ ve sıkıntılara sabrederek göğüs germek büyük nîmettir. Sabredemeyen felâkete düçâr olur.

Mâruz kalınan felâketler, insanın ibâdet etmesini engelleyebilir. Bir hastalık, bir belâ gelince, bağırıp çağırmak fayda vermez. Aksine zararlı olur. Bunun tek çâresi, Allahın takdîrine râzı olmaktır. Mâruz kalınan musîbetlerin ve çekilen zahmetlerin getireceği perişanlıktan kurtulmanın tek çâresi sabretmektir. Sabırlı olmayan muvaffak olamaz.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kişinin Allah indinde öyle derecesi bulunur ki, ona ameliyle ulaşamaz. Fakat vücudu bir musîbete mâruz kalır. Bununla o dereceye ulaşır.

Yüce olan Allahın, “Kim bir kötülük yaparsa, onunla cezâlanır ve o, kendisine Allahtan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı bulamaz” meâlindeki kelâmı nâzil olduğu zaman, Hz. Ebû Bekir, Peygamberimize sordu:

- Yâ Resûlallah, bu âyetten sonra nasıl ferahlanılır?

Günahların bağışlanması Resûl aleyhisselâm ona cevaben buyurdular ki:

- Yâ Ebâ Bekir! Sen hiç hasta olmuyor musun? Senin başına hiç musîbet gelmiyor mu? Sen hiç ezâlara, cefâlara mâruz kalmıyor musun? Hiç kederlenmiyor musun? İşte bütün bunlar senin kusûrların, senin hatâların için birer kefâret olur, kusûrlarının bağışlanmasını sağlar.

Habbâb bin Eret anlatır:

Bir defasında biz, Resûlullah efendimize gitmiştik. O, Kâbe’nin gölgesinde oturmaktaydı. Kendisine dedik ki:

- Yâ Resûlallah, müşriklerin, dinimizden dönmemiz için bize verdikleri eziyet ve sıkıntılara katlanmamız için, Allaha duâ edip, yardım talebinde bulunur musunuz?

Bizim bu sözümüz üzerine şöyle buyurdu:

- Sizden önceki kavimlerde, bâzan bir adam getirilir, bir çukur kazılarak oraya konur, sonra da testere ile başı ikiye ayrılırdı. Fakat bu azâb bile onu dîninden döndüremezdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 EYLÜL 1997 · KAYIT 11367

Niçin Müslüman oldum?

Müslüman oldum! Çünkü, yaptığım incelemeler, araştırmalar, insanların ruhî ihtiyaçlarının, ancak Müslümanlığın koyduğu sağlam esaslarla temin edileceğini gösterdi.

Meşhur gazeteci Muhammed Alexander Russel Webb, Müslüman olmasını şöyle anlatır:

Bana, halkının pek çoğu Hıristiyan olan Amerika'da doğan, büyüyünceye kadar devamlı Hıristiyan papazların yaptıkları saçmalıkları dinleyen benim gibi bir insanın, niçin dînini değiştirerek Müslüman olduğunu soranlar çok oldu.

Ben de onlara, Müslümanlığı niçin hayat rehberi olarak seçtiğimi, kısaca şöyle anlattım:

Müslüman oldum! Çünkü, yaptığım incelemeler, araştırmalar, insanların ruhî ihtiyaçlarının, ancak Müslümanlığın koyduğu sağlam esaslarla temin edileceğini gösterdi. Ben daha çocukken bile, Hıristiyanlığa bir türlü iki elle sarılamamıştım.

Kiliseyi terkettim Yirmi yaşıma geldiğim ve artık reşit olduğum zaman, kilisenin herşeyi günah sayan, garip ve can sıkıcı terbiyesine tamamen isyan etmiştim. Yavaş yavaş kiliseden ayrıldım ve bir daha dönmedim.

Benim araştırıcı bir karakterim vardı. Her şeyin sebebini ve maksadını arıyordum. Bunlar için mantıkî cevaplar bekliyordum. Hâlbuki, rahiplerin ve diğer Hıristiyan din adamlarının bana verdiği cevaplar, beni tatmin etmiyordu.

Onlar, çok defa sorularıma tatmin edici cevaplar verecekleri yerde, "Bunları biz anlayamayız. Bunlar ilâhî sırlardır" diyorlar veya, "Bunu bizim aklımız kavrayamaz" gibi kaçamaklı bir cevap veriyorlardı.

Bunun üzerine, bir yandan dinleri, diğer taraftan meşhur filozofların eserlerini incelemeye karar verdim. Filozoflardan Mill, Locke, Kant, Hegel, Fichte, Huxleyin ve diğerlerinin eserlerini okudum.

Bu filozofların eserlerinde, hep protoplazmadan, atomlardan, moleküllerden, taneciklerden bahsolunuyor, fakat, "İnsanın ruhu ne oluyor, öldükten sonra nereye gidiyor, bu dünyada ruhun nasıl terbiye edilebileceği" hakkında bir fikir bulunmuyordu.

Hâlbuki İslâm dîni, insanın bedeni yanında, ruhu ile de meşgûl oluyor ve bizi aydınlatıyordu. Bunun içindir ki, ben, ne yolumu şaşırdığımdan, ne de Hıristiyanlara kızdığımdan veya ânî bir karara kapıldığımdan dolayı değil, tam aksine, inceden inceye tetkik ettikten, büyüklüğünü, ulviyetini, ciddiyetini, mükemmelliğini iyice anladıktan sonra Müslüman oldum.

İslâmiyette esas, Allahü teâlânın var ve bir olduğuna inanmak, O'na kendini teslim etmek ve O'na ibâdet ederek lütuflarına şükretmektir.

İslâmiyet, bütün insanlara kardeşliği, iyiliği, sevgiyi emreder. Onlardan ruh, beden, dil ve iş temizliği ister. İslâm dîni, şimdiye kadar insanların bildiği dinlerin

muhakkak en mükemmeli, en üstünü ve sonuncusudur.

Avusturyalı Ahmet Warrıngton da Müslüman oluşunu şöyle anlatır:

Korkunç bir kıştan sonra, ilkbaharın tatlı ve ılık eli, soğuk toprak tabakasına nasıl tesir ederse, İslâmiyet de bana öyle tesir etti. Kalbimi ısıttı ve bana yeni ve güzel bir ilim elbisesi giydirdi. İslâmiyetin öğrettiği şeyler, ne kadar güzel, ne kadar doğru ve mantıkîdir! (Allahü teâlâ birdir ve Muhammed aleyhisselâm O'nun resûlüdür) sözü ne kadar açık, ne kadar doğru ve güzeldir!

Değişmemiş din Hıristiyanların inanılması mümkün olmayan, anlaşılmaz, "Baba, Oğul ve Rûh-ul-kuds" inancına benzer mi? Hıristiyanların insanı ürküten, onu korkutan, fakat hiçbir zaman onu tatmin etmeyen inanışları yanında, bu sâde ve mantıkî îman, insanı kendisine cezbediyor. İslâmiyet, hiç değişmemiş ilâhî bir dindir.

Aradan asırlar geçmesine rağmen, bugün için de, yarın için de, insanın maddî ve mânevî bütün ihtiyaçlarını karşılar. Meselâ, insanların eşit olduğunu, Allahü teâlâ indinde aralarında bir rütbe veya mevki farkı bulunmadığını, İslâmiyet gâyet açık bir tarzda beyan eder ve bunları dünya hayatında da tatbik eder.

Hıristiyan kilisesinde, birbirinden rütbece farklı papalar, arşevekler, evekler, piskoposlar ve daha bir sürü din adamları vardır. Bunlar, Allahü teâlâ ile kul arasına girerler ve kendi şahsî çıkarları için, Allahü teâlânın ismini kullanırlar.

Hâlbuki, İslâmiyette, Allahü teâlâ ile kul arasına kimse giremez. Allahü teâlâ, emirlerini, Paygamberi vâsıtası ile kullarına tebliğ eder.

Bu derin ve güzel emirlerini okuyup öğrendikçe, ruhum ferah buldu ve seve seve Müslüman oldum.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 EYLÜL 1997 · KAYIT 11368

"Bozulmamış din islâmiyettir"

Dikkat edilecek olursa, İslâm dîninin, diğer ilâhî dinleri kabûl ettiği, fakat onlarda zamanla ve insan eliyle yapılan hatâları tashih ettiği görülür.

Avusturyalı Dr. Ömer Rolf Freiherr Von Ehrenfels, nasıl Müslüman olduğunu şöyle anlatır:

(Gestalt = kuruluş) fizyolojisi ilminin kurucusu olarak kabûl edilen Prof. Dr. Baron Christian Ehrenfels'in tek oğluyum. Meşhur bir aileye mensubum. Daha küçük çocukken, Doğuya karşı büyük merak duymaya ve İslâm dînini tetkik etmeye başladım.

Genç yaşımda Türkiye, Arnavutluk, Yunanistan ve Yugoslavya'yı dolaştım ve Müslümanlarla irtibat kurdum ve Hıristiyan olmama rağmen, câmilerde ibâdete katıldım.

Madras Üniversitesinde antropoloji profesörlüğü yaptım. Bengal'de bulunan (Royal Aslotic Society) tarafından altın madalya ile mükâfatlandırıldım.

Müslümanlarla yakın temaslarım, İslâm dînini yakından tanımama sebep oldu.

Altı husus Beni Müslüman yapan ve onun hak din olduğunu bana bildiren hususları aşağıda sıralıyorum:

1- İslâmiyet, bugün dünyada tanıdığımız bütün dinlerin faydalı kısımlarını ihtiva eder. Bütün dinler insanların barış ve sükûn içinde yaşamasını isterler. Fakat, bugünkü hiçbir din, bunu, İslâm dîninde olduğu gibi insanlara açıklayamamaktadır.

2- İslâmiyet, barış ve sükûn içinde Allahü teâlâya tam bir teslimiyet emreder.

3- Tarih incelenirse, hakîkaten İslâm dîninin, en son ilâhî hak din olduğu ve artık başka bir din zuhûr etmeyeceği kendiliğinden meydana çıkar.

4- Muhammed aleyhisselâm, İslâmı tebliğ etmiş olup, peygamberlerin sonuncusudur.

Bütün ilâhî dinlerde îman esasları birdir. Kur'an-ı kerim, eski ilâhî dinleri kabûl eder. Ancak, bu dinlere sonradan karıştırılan yanlış inançları düzeltmekte, Muhammed aleyhisselâmın son Peygamber olduğunu ve Ondan sonra başka bir Peygamber gelmeyeceğini ilân etmektedir.

Yâni İslâmiyet, diğer dinlerin hakîkî ve kâmil şeklidir. İnsanlar türlü menfaatler ve ihtiraslar yüzünden, birbirlerine düşman olmuşlardır. Bundan menfaat umanlar olmuş, dinleri birbirine karşı düşman yapmaya çalışmış, aslı Allahü teâlâyı tanımak olan dinleri, dünya işlerinde bir vâsıta olarak kullanmaya başlamışlardır.

Hâlbuki, dikkat edilecek olursa, İslâm dîninin, diğer ilâhî dinleri kabûl ettiği, fakat onlarda zamanla ve insan eliyle yapılan hatâları tashih ettiği görülür.

5- İnsanlar arasında kardeşlik fikri, hiçbir dinde, İslâm dîninde olduğu şekilde bildirilmemiştir. Müslüman olan herkes, hangi ırktan, hangi milletten, hangi renkten ve hangi dilden olursa olsun, birbirlerinin din kardeşleridir. Siyâsî düşünceleri ne olursa olsun, birbirleri ile kardeştirler. Bu büyüklük hiçbir dinde yoktur.

6- İslâm dîni, dünyada kadınlara da büyük haklar veren bir dindir. İslâm dîni, kadına en büyük yeri vermiştir. Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm, (Cennet anaların ayağı altındadır) buyurmuştur.

İlim ve İslâmiyet İslâm dîni, diğer dinlere mensup olanların yaptıkları eserlere hürmet etmiş, bunları barbarlar gibi yıkmamıştır.

İstanbul'da Fatih ve Sultan Ahmed câmileri yapılırken, Ayasofya'nın bâzı kısımlarını model almaktan çekinmemişlerdir. Çünkü Muhammed aleyhisselâm, (İlim Müslümanın kaybettiği maldır. Nerede bulursa alsın!) demiştir. İlmi herkesin ortak malı kabûl etmiştir. Hıristiyanların Müslümanlara bunca zulmüne, işkencesine rağmen, Müslümanlar, bütün tarih boyunca, diğer din mensuplarına en büyük adâleti ve merhameti göstermişlerdir. Bunun sayılamayacak kadar örnekleri vardır.

Bütün bunlardan sonra, "bozulmamış, gerçek dînin İslâmiyet" olduğunu anladım. İşte bütün bunlar için, ben Müslümanlığı kendime din olarak seçtim.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

10

Ekim

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 EKİM 1997 · KAYIT 11369

“İşte ben buna inanıyorum”

Ben, bir tek Allahın varlığına inandığımdan, hiçbir zaman teslîsi (üç tanrıyı) kabûl etmedim ve Îsâ aleyhisselâmı hiçbir zaman Allahın oğlu olarak tanımadım.

Dr. Ali Selman Benoist, niçin Müslüman olduğunu şöyle anlatır:

Ben koyu Katolik bir âilenin çocuğuyum. Doktorluğu meslek olarak seçmem ve pozitif ilimlerle meşgul olmam, bende Hıristiyanlığa karşı büyük bir nefret uyandırmıştı. Din husûsunda aile fertlerim ile aynı fikirde değildim.

Evet, büyük bir yaratıcı vardı ve ben de O’na, yâni Allahü teâlâya inanıyordum. Fakat Hıristiyanlığın, bilhassa Katoliklerin bu büyük yaratıcı etrafında meydana getirdikleri türlü türlü garip ilâhlar, oğullar, Rûh-ul-kudsler, Îsâ aleyhisselâmın Allahın oğlu olduğunu ispat için akıl almaz uydurmalar ve daha birtakım hurâfeler, âyinler, türlü türlü merâsimler, beni Allahü teâlâya yaklaştırmıyor, aksine O’ndan uzaklaştırıyordu.

Ben, bir tek Allahın varlığına inandığımdan, hiçbir zaman teslîsi (üç tanrıyı) kabûl etmedim ve Îsâ aleyhisselâmı hiçbir zaman Allahın oğlu olarak tanımadım. Demek oluyor ki, ben daha İslâmiyeti tanımadan evvel, Kelime-i şehâdetin yarısı olan (Lâ ilâhe illallah) kısmını çoktan kabûl etmiştim.

Aman Allahım!

İslâm dîni ile meşgul olmaya başladığım ve Kur’an-ı kerimde rastgeldiğim, (Söyle ki, Allahü teâlâ birdir, doğmamıştır ve doğurmaz ve O’na benzer hiçbir varlık yoktur) meâlindeki İhlâs sûresini okuduğum zaman, “Aman Allahım, işte ben tam buna inanıyorum” dedim ve içimde büyük bir ferahlık duydum.

İslâmiyeti daha derinden tetkik etmenin çok lüzûmlu olduğunu gördüm. İslâmiyeti inceledikçe, bu dînin, benim düşüncelerime tamamen uygun olduğunu hayret ile görüyordum. İslâmiyet, din adamlarını, hattâ peygamberleri bizim gibi insanlar olarak kabûl ediyor, onlara ilâhlık vasfı vermiyordu.

Hele, bir papazın günahları affedebileceğini, asla kabûl etmiyordum. İslâm dîninde, hiçbir hurâfe, akla uymayan bir hüküm, anlaşılmayan bir bahis yoktu. İslâm dîni, tam benim istediğim gibi, mantıkî bir dindi.

Katolikler gibi, insanların günahkâr olarak dünyaya geldiklerini kabûl etmiyordu. İnsanlara ruh ve beden temizliği emrediyordu. Tıbbın esas kaidesi olan temizlik, İslâm dîninde, Allahü teâlânın bir emriydi. İbâdete temiz olarak gelmeyi emrediyordu ki, başka hiçbir dinde buna rastlamamıştım.

Hıristiyanlıkta, Hıristiyan dînine girerken ve âyinlerde Îsâ aleyhisselâm ile, hâşâ tanrı ile birleşebilmek için, papazın Îsâ'nın eti diye verdiği ekmeği yemek ve kanı diye verdiği şarabı içmek gibi âyinlerin, puta tapan en iptidaî kavimlerin bir âdeti olduğunu görüyor ve bunlardan nefret ediyordum.

Benim pozitif ilimlerle gelişen aklım, böyle çocukça ve hakîkî bir dîne yakışmayan saçma merâsimleri, şiddetle reddediyordu. Diğer taraftan, islâmiyette bunların hiçbiri yoktu. İslâmiyette yalnız hakîkat, sevgi ve temizlik vardı.

Artık kararımı vermiştim. Müslüman dostlarıma gittim ve Müslüman olmak için ne yapmak lâzım geldiğini sordum. Bana "Kelime-i şehâdet" söylemesini ve mânasını öğrettiler. Ben yukarda da söylediğim gibi, bunun yarısını, yâni, (Bir tek Allah vardır) kısmını Müslüman olmadan önce kabûl etmişim.

Sonunda kararımı verdim Geri kalan, (Muhammed aleyhisselâm O'nun resûlüdür) kısmını da kabûl etmek, hiç güç olmadı. Artık İslâm dîni hakkında neşrolunmuş ciddî eserleri incelemeye başladım. Bundan ondört asır önce indirilmiş olan bilgiler, bugünkü ilmî ve fennî araştırmaların neticelerine tamamiyle uymaktadır. Hem ilim ve fen, hem de sosyal faaliyetler bakımından, Kur'an-ı kerim, yalnız bugünün değil, aynı zamanda yarının da kitabıdır.

Artık zamanın geldiğine karar verip, Paris câmisine giderek orada müftü efendinin ve şâhitlerin huzûrunda İslâm dînini resmen kabûl ettim ve Ali Selman ismini aldım.

Bu yeni dînimi çok seviyorum. Çok bahtiyarım ve sık sık kelime-i şehâdet getirerek ve mânasını düşünerek, İslâm dînine olan îmanımın kuvvetini açıklıyorum. İslâm dîninin bildirdiği emir ve yasakları öğrenip tatbik ettikçe, îmanımın daha da kuvvetlendiğini, huzur bulduğumu hissediyorum.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 EKİM 1997 · KAYIT 11370

Farkına varılmayan hazine

Bugün kesin karar verdim. Herkese sevgiyle, güler yüzle yaklaşacağım. Çünkü zamanımızın en büyük ihtiyacı budur İnsanın zaman zaman kendini hesaba çekmesi, kendisinden hesap sorması lâzımdır. İşte bir iç hesaplaşma örneği: Bugün kesin karar verdim. Herkese sevgiyle, güler yüzle yaklaşacağım. Çünkü zamanımızın en büyük ihtiyacı budur. Ne yazık ki, çok kimse bunun farkında değil. Hâlbuki bizler, sevgiyle, güler yüzle bakmanın ibâdet kabûl edildiği bir dînin mensuplarıyız...

İşte, her türlü girişimdeki başarının en büyük sırrı burada... Farkına varılmayan bir hazine... Güç, bir kalkanı delebilir ve hatta hayata kastedebilir; ama insanların kalbini, yalnızca sevginin, güler yüzün görünmez gücü açabilir. Sevgiyi, en büyük silahım yapacağım. Kendilerine seslendiğim kimselerden hiç biri, onun gücüne karşı savunma yapamaz. Bundan güçlü silah olur mu?

Sımsıcak bir kalb Muhakememe karşı koyabilirler, sözlerimden kuşku duyabilirler, kıyafetimi beğenmeyebilirler, yüzümü reddedebilirler ve hatta görüşmelerim kuşku doğurabilir; ama sevgimle, nasıl güneşin ışınları koskoca denizleri ısıtabiliyorsa, onların yüreklerini öyle sımsıcak yapacağım.

Peki bunu nasıl yapacağım? Bu önemli işi nasıl başaracağım?

Bundan böyle her şeye sevgiyle bakacağım ve yeniden doğacağım. Güneşi, bütün dünyayı ısıtıp aydınlattığı için seveceğim; ama yağmuru da rahmet olduğu için seveceğim. Işığı, bana yol gösterdiği için seveceğim; ama bana yıldızları gösteren karanlığı da seveceğim.

Mutluluğu, yüreğimi genişlettiği için seveceğim; ama ruhumu açtığı için üzüntülere de dayanacağım.

Bu sözleri prensip hâline getirip, masamdaki camın altına koyup, her sabah işe başlamadan önce mutlaka okuyacağım. Öğle yemeğinden sonra bu sözleri içimden takrarlayacağım. Nihayet gün sonunda, yatmadan önce yine okuyacağım, ama her şeyden önemlisi, bu kez yazılanları yüksek sesle içime sindire sindire okuyacağım.

Her gün bu şekilde ısrarla devam edeceğim; ta ki, bir gün birlikte yaşayıp okuduklarım alışkanlık hâline gelinceye kadar...

Bu alışkanlıkla ne elde edilir?.. Bunların bana ne faydası olacak?..

İnsanlığın kazanılmasının, onlara faydalı olabilmenin sırrı buradadır. Her gün bu sözleri yenilersem, bunlar benim aktif düşüncemin bir parçası hâline gelecektir, ama daha da önemlisi, bu sözler zamanla, hücrelerimin en ücra köşesine sızacak...

Bu prensipler, yazılanlar zihnim tarafından tüketildikçe, her gün daha önce hiç bilmediğim bir tazelikle yenileri ile uyanacağım. Enerjim artacak, şevkim kamçılanacak, dünyayla buluşma arzum, daha önce her gündoğumunda beni saran korkuları yenecek ve ben, bu çekişme ve sıkıntı dünyasında, mümkün olabileceğine daha önce inanmadığım kadar mutlu olacağım.

Sonunda kendimi, karşılaştığım bütün durumlara, prensiplerde emredildiği gibi tepki gösterirken bulacağım ve kısa süre sonra bu davranış ve tepkileri icra etmek kolaylaşacaktır; çünkü her faaliyet tekrarla kolaylaşır.

Alışkanlıklar tekrarlanırsa Bu şekilde yeni ve iyi bir alışkanlık doğar. Çünkü eğer bir davranış, sürekli tekrarla kolaylaşırsa, bir zevk hâline gelir ve o bir zevk hâline gelirse, onu sık sık tekrarlamak insanın tabiatı hâline gelir... Ben bunu sık sık tekrarlarsam, o bir alışkanlık hâline gelecek, ben de onun kölesi olacağım, çünkü o kölesi olunacak bir alışkanlık...

Bugün yeni bir hayata başlıyorum. Kendi kendime kesin söz veriyorum; artık hiçbir şey benim yeni hayatımın gelişmesini geciktiremeyecektir. Bunları okumadan tek bir gün bile yitirmeyeceğim.

Bugün artık eski hâlim yok oldu. İnsanlar arasında alnı açık yürüyeceğim ve onlar beni tanıyamayacaklar. Çünkü ben yeni bir hayata sahip yeni bir insan oldum. Artık Mecnun gibi sevgi yolunu aşıp, "gerçek sevgiye", giden caddeye çıkmak istiyorum...

Bütün bunlar, "saadet-i ebediyyeye", sonsuz saadete ulaşmakta vesile olabilirse ne mutlu bana...

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 EKİM 1997 · KAYIT 11371

Herkesin bir mesleği olmalı

Her Peygamberin bir mesleği vardı. Nafakasını bizzat kendileri temin ederlerdi. Meselâ, İdris aleyhisselâm terzilik yapardı. Dâvud aleyhisselâm demircilik yapardı. İbrâhim aleyhisselâm ziraat ve kumaş ticareti yapardı.

Her insanın, kendinin ve çoluk çocuğunun nafakasını temin için çalışması farzdır. Bunun için herkesin bir işi, bir sanatı olması şarttır. Her Peygamberin bir mesleği vardı. Nafakasını bizzat kendileri temin ederlerdi.

Meselâ, İdris aleyhisselâm terzilik yapardı. Dâvud aleyhisselâm demircilik yapardı. İbrâhim aleyhisselâm ziraat ve kumaş ticareti yapardı. İlk olarak kumaş dokuyan Âdem aleyhisselâm'dır. Din düşmanları, ilk insanların ot ile örtündüklerini, mağarada yaşadıklarını yazıyorlar. Bu yazılarının hiçbir vesîkası yoktur. Îsa aleyhisselâm kunduracılık yapardı. Nuh aleyhisselâm marangozluk, Sâlih aleyhisselâm çantacılık yapardı. Peygamberlerin çoğu çobanlık yapmıştır. Hadis-i şerifte, (Evinin ihtiyaçlarını alıp getirmek kibirsizlik alâmetidir) buyuruldu.

Keşke bir mesleği olsaydı!

Dâvud aleyhisselâm, kendisine hem Peygamberlik, hem de saltanat verilen, iki nîmet sahibi bir Peygamberdir. "Zebûr" adındaki kitap nâzil olduğunda, fevkalâde yakıcı, hüzünlü sesiyle, bu kitabın âyetlerini, sahralarda, dağlarda okur; kendisini dinleyen kurtlar ve kuşlarla birlikte gözyaşı dökerdi.

Dâvud aleyhisselâm, önceleri geçimini devlet hazinesinden temin etmekteydi. Çünkü devlet sultanın mülküydü. Bir hâdiseden sonra bundan da vazgeçti. Bu hâdisenin nasıl meydana geldiğini İmam-ı Gazâlî hazretleri şöyle anlatır:

Dâvud aleyhisselâm, bir gece, kıyafetini değiştirerek halk arasında gezmeye ve emri altında bulunan insanların, idaresinden memnun olup olmadıklarını sormaya başlar.

Gecenin karanlığı ile kıyafetinin değişikliğinden iyice faydalanan Hz. Dâvud, kendisini rahatça saklayabildiği için, her sokak başında rastladığı insana, "Sizi

idaresi altında tutan Dâvud'dan memnun musunuz? Nasıl muamele ediyor sizlere" diye sorardı.

Bu suâle, kimi, "Dâvud eşsiz bir idarecidir. Kendisinden asla şikâyetimiz yoktur" der; kimi de, "O, bir adâlet timsâlidir. Ondan daha âdil idareci bulunmaz" diyerek memnuniyetlerini bildirdiler.

Her köşe başındaki insandan, böyle hüsn-ü şehâdet dinleyen Dâvud aleyhisselâm, en son suâlini, ibâdethânenin önünden geçerken rastladığı ak sakallı bir ihtiyara sorar:

- Ey pîr-i fâni! Hükümdarınız Dâvud'u nasıl bilirsiniz?

Ak sakallı ihtiyar, başını kaldırmadan suâl sahibine şu cevabı verir:

- Dâvud çok iyi bir insandır! İdaresi çok güzeldir. Bir mesleği, sanatı olup, geçimini bununla temin etse, bana göre daha iyi olur.

Dâvud aleyhisselâm bu cevap üzerine, gece-gündüz Cenâb-ı Haktan alın teriyle geçineceği bir sanat öğretmesini niyâz eder.

Namazımıza zarar verdi Cenâb-ı Hak da onu, demiri hamur gibi yumuşatıp, şekil verme mûcizesine mazhar kılar. Böylece, bir tarafta halkın idaresi ile uğraşan Dâvud aleyhisselâm, bir yandan da Cenâb-ı Hakkın öğrettiği demircilik sanatı sayesinde, alın teriyle geçinmeye başlar. Bundan sonra da hizmetinin karşılığı olarak devlet hazinesinden para almaz...

İslâm büyükleri de, kendi mülkleri olmasına rağmen, devletten maaş almamaya çalışırlardı. Devlet malını kullanmamaya dikkat ederlerdi.

Halîfe Ömer bin Abdülaziz, kendisine abdest aldıran hizmetçisine, abdest suyunu nerede ısıttığını sorduğunda, hizmetçi der ki:

- Ya Emirel-Müminîn! Mutfağın odunu bittiği için, üç günden beri abdest suyunuzu, hazinenin odunlarıyla ısıtıyorum.

Hizmetçinin bu sözüne, halîfe üzülür ve, "Bizim üç günlük namazımıza zarar verdin" diyerek, hazine odunlarının ateşiyle ısınan su ile abdest alarak kıldığı namazlarını, derhal iâde etti.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 EKİM 1997 · KAYIT 11372

Akıl ile gerçeği bulmak

Tarihi inceleyecek olursak, insanların kendi başlarına ve önlerinde Allahü teâlânın gönderdiği bir rehber olmadan gittiklerinde, hep yanlış yollara saptıklarını görürüz.

Allahü teâlâ, insanı yaratınca, ona hakkı bâtıldan, iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayırabilmesi için akıl gibi anlayıcı bir kuvvet vermiştir. Akıl bir ölçü âletidir. Fakat, Allahü teâlâya ait bilgilerde değil, mahlûklara ait bilgilerde ölçü olur. Akıl, insandan insana değiştiği için, bâzı insanlar mahlûklara ait bilgilerde isâbet ettiği hâlde, bâzıları yanılabilir.

Acaba insan, bir yol gösterici, bir kılavuz olmadan aklı ile Allahü teâlânın bildirdiği doğru yolu bulabilir miydi?

Tarihi inceleyecek olursak, insanların kendi başlarına ve önlerinde Allahü teâlânın gönderdiği bir rehber olmadan gittiklerinde, hep yanlış yollara saptıklarını görürüz.

O'na giden yolu bulamadı İnsan, kendisini yaratan büyük kudret sahibinin var olduğunu, aklı sayesinde düşündü. Fakat, ona giden yolu bulamadı. Bunu önce etrafında aradı. Kendisine en büyük faydası olan Güneş'i, yaratıcı sandı ve ona tapmaya başladı. Sonra büyük tabiat güçlerini, fırtınayı, ateşi, kabaran denizi, yanardağları ve benzerlerini gördükçe, bunları yaratıcının yardımcıları sandı. Her biri için bir sûret, simge yapmaya kalktı.

Bundan da putlar doğdu. İnsanlar, bunların gazabından korktu ve onlara kurbanlar kesti. Hatta, insanları bile bu putlara kurban ettiler. Her yeni olayla, o olayı simgeleyen putların miktarı da arttı. İslâmiyet başladığı zaman, Kâbe'de 360 put vardı.

Bugün bile Güneş'e ve ateşe tapanlar vardır. Bunlara şaşmamalıdır. Çünkü, Peygamber olmadan, yâni rehbersiz karanlıkta doğru yol bulunamaz. Peygamberler olmadan insanın yaratanını tanıması, ona nasıl ibâdet edeceğini aklı ile bulması mümkün değildir.

O zaman, "Aklın fonksiyonu nedir? Yâni akıl ne işe yarar? Aklın yaratılış maksadı nedir" diye sorulacak olursa, şöyle cevap verilebilir:

Akıl, göz gibidir, din bilgileri de ışık gibidir. Yâni insanın aklı, gözü gibi zayıf yaratılmıştır. Gözümüz, maddeleri, cisimleri karanlıkta göremiyor. Allahü teâlâ, görme âletimizden faydalanabilmemiz için, Güneş'i, ışığı yaratmıştır. Güneş'in ve çeşitli ışık kaynaklarının ışığı olmasaydı, gözümüz işe yaramazdı. Tehlikeli cisimlerden, zararlı yerlerden kaçamaz, faydalı şeyleri bulamazdık. Evet, gözünü açmayan veya gözü bozuk olan, Güneş'ten faydalanamaz. Fakat, bunların Güneş'e kabahat bulmaya hakları olmaz.

Demek ki, akıl, Cenâb-ı Hakkın insanlara verdiği nîmetlerin en kıymetlilerindendir. Fakat, akıl da yalnız başına bir işe yaramıyor. Akıldan gerektiği şekilde istifade edebilmek için, onu yaratılış maksadına uygun olarak kullanmak lâzımdır.

Aklımız da, yalnız başına maneviyâtı, faydalı, zararlı şeyleri anlayamıyor. Allahü teâlâ, aklımızdan faydalanmamız için, Peygamberleri, dînin ışığı olarak yarattı. Peygamberler, dünyada ve âhirette rahat etmek yolunu bildirmeseydi, aklımızla bulamazdık. Tehlikelerden, zararlardan kurtulamazdık.

Hiç kimse mesut olamaz!

Evet, İslâmiyete uymayan veya aklı az olan kimseler ve milletler, Peygamberlerden faydalanamaz. Dünyada ve âhirette tehlikelerden, zararlardan kurtulamaz. Fen vâsıtaları, mevki, rütbe, para ne kadar bol olursa olsun, Peygamberlerin gösterdiği yoldan gitmedikçe, hiçbir fert, hiçbir toplum mesut olamaz.

Ne kadar neşeli, sevinçli görünseler de içleri kan ağlamaktadır. Dünyada da, âhirette de rahat ve mesut yaşayanlar, ancak, Peygamberlere uyanlardır. Şunu da bilmelidir ki, rahata ve saadete kavuşmak için, Müslüman olduğunu söylemek, Müslüman görünmek yetişmez. Müslümanlığı iyi öğrenmek ve emirlere, yasaklara uymak lâzımdır.

Akıl ile anlaşılan şeyler, his uzuvları ile anlaşılanların üstünde olduğu ve bunların yanlışını çıkardığı gibi, yâni his uzuvlarımız, akıl ile anlaşılan şeyleri anlayamayacağı gibi, akıl da, Peygamberlik makâmında anlaşılan şeyleri kavramaktan âcizdir. İnanmaktan başka çâresi yoktur. Akıl, anlayamadığı şeyleri nasıl ölçebilir? Bunların doğru veya yanlış olduğuna nasıl karar verebilir?

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 EKİM 1997 · KAYIT 11373

Yaptığı yanına kalmaz

Atalarımız, "Çalma elin kapısını, çalarlar kapını" dediler. "Eden bulur" sözü de bu mânâyı işâret eder. Büyüklüğün şanı, sana yapana aynısını yapmak olmayıp, onu affetmektir.

Bahçesindeki bir fidana çok kıymet veren hükümdar Harun Reşid, bahçıvanına, fidanın bakımını iyi yapmasını, gül açtığında, gülünü de kimseye koparttırmadan kendisine getirmesini emretti.

Bahçıvan, halîfenin emrini yerine getirmek için, gece gündüz fidanın üzerine titreyip hizmet ederken; bir gün, henüz yeni açılmış olan gülün dalına konan bir bülbülün, gagalayarak gülün yapraklarını uçurup, darmadağın ettiğini korku ile gördü. Endişe içinde gidip, padişaha bülbülün yaptıklarını anlattı. Halîfe dedi ki:

- Üzülme bahçıvan efendi, bülbülün de yaptığı yanına kalmaz!

Ferahlayan bahçıvan, tekrar ağaçların arasındaki işine döndü. Bir gün baktı ki, otların arasında dolaşan bir yılan, o bülbülü ağzına almış, dikenlerin arasına doğru kayıp gidiyor. Durumu yine halîfeye anlatan bahçıvan, bu sefer de aynı cevabı aldı:

- Üzülme, yılanın da ettiği yanına kalmaz!

Üzülme efendi!

Bir müddet sonra bahçıvan, yine otlar arasında dolaşırken, işi azıtan azgın yılan, bahçıvanın ayağına dolanmaz mı?

Hemen elindeki kürekle kendini kurtaran bahçıvan, yılanın başını ezdi ve yaptığını da Harun Reşid'e anlattı. Halîfe bu defa da dedi ki:

- Üzülme efendi, senin yaptığın da yanına kalmaz!

Ne çâre ki, çok sürmedi. Bahçıvan, bir suç işledi. Halîfe, cezâlandırılması için hâkimin huzuruna sevk etti. Ancak, bahçıvan, hâkimin bütün suâllerine cevap vermedi ve dedi ki:

- Ben ancak halîfeye karşı konuşurum. Başka kimse, benden cevap alamaz.

Nihayet Harun Reşid'in huzuruna getirilen bahçıvan, şöyle konuştu:

- Padişahım, sen, "Bülbülün yaptığı yanına kalmaz" dedin; onu yılan yuttu. "Yılanın da yaptığı yanına kalmaz" dedin; onu da ben öldürdüm. Benim de yaptığımın yanıma kalmayacağını söyledin; işte o da oldu. Zat-ı Şahâneniz, benim kusurumu affedip, bağışlayınız! Siz bana etmeyiniz ki, size de bir eden bulunmasın...

Halîfe, bahçıvanın bu konuşmasından son derece ibret aldığı için, şahsına karşı işlediği kusurunu affederek onu bağışladı.

Evet, atalarımız, "Çalma elin kapısını, çalarlar kapını" dediler. "Eden bulur" sözü de bu mânâyı işâret eder. Büyüklüğün şanı, sana yapana aynısını yapmak olmayıp, onu affetmektir. Geçmişteki olaylardan ibret almak lâzımdır.

Şükürsüzlük ile ilgili bir ibretli hâdise de, Mûsâ alayhisselâm zamanında oldu. Mûsâ aleyhisselâm, Tûr Dağı'na giderken, yolda göğsüne kadar kuma gömülmüş birini gördü. Selâm vererek yanına varıp, sordu:

- Derdin nedir, niçin göğsüne kadar böyle kuma gömüldün?

- Ne olacak, giyecek hiçbir şeyim yok; halk arasında çırılçıplak dolaşmaktan utanıyorum. Bu yüzden, vücudumu kumlara saklamaktan başka çâre bulamadım. Tur dağına gidiyorsun, benim hâlimi arz ediver!

Haline şükret!

Adama söz veren Hz. Mûsâ, Tûr Dağı'nda, adamın durumunu arz edince, Allahü teâla şöyle cevap verdi:

- Yâ Mûsâ! Onun da bir hikmeti vardır. O adam şükür nedir bilmez. Sonra fitnecidir de. Şimdi ona elbise ihsân etsem, vücudunu örter ve halkın arasına girer girmez komşuları birbirine katar. Halk arasında huzursuzluğa sebebiyet verir. Onun kumda yapayalnız durması, halk arasına girmesinden hayırlıdır!

Hz. Mûsâ, işin iç yüzünü öğrendikten sonra, dönüşte adamın yanına uğradı:

- Arkadaş, senin bu hâlin, senin iyiliğinedir. Otur oturduğun yerde ve hâline şükret!

- Neme şükredecek mişim? Bundan daha büyük felâket mi olur ki, hâlime şükredeyim?

Hz. Mûsâ oradan ayrılır ayrılmaz, felâketin en büyüğüne mâruz kaldığını söyleyen şükürsüz adamın civârında, müthiş bir kum fırtınası başladı. Ve bir

dakika içinde hâline şükretmeyen adam, saklanacak kum dahî bulamayarak çırılçıplak meydanda kalıp, eski hâlini aramaya başladı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 EKİM 1997 · KAYIT 11374

Aklın sınırlı kapasitesi

Akıl da yürüyemediği, anlayamadığı âhiret bilgilerini çözmeye zorlanırsa, ya insan aklını kaçırır veya yanlış karar verir.

Herşeyin bir kapasitesi olduğu gibi, aklın da bir kapasitesi vardır. Aklın kapasitesi zorlanırsa, insanı şaşırtır, yanlış yola götürür. Meselâ, Peygamberlerin söyledikleri âhiret bilgilerini, akıl ile araştırmaya uğraşmak, düz yolda güç giden, yüklü bir arabayı, yokuşa çıkarmak için zorlamaya benzer. At yokuşa doğru kamçılanırsa, çabalaya çabalaya, ya yıkılıp canı çıkar, yahut alışmış olduğu düz yola kavuşmak için sağa sola ve geriye kıvrılarak arabayı yıkar ve eşyalar harap olur.

Akıl da yürüyemediği, anlayamadığı âhiret bilgilerini çözmeye zorlanırsa, ya insan aklını kaçırır veya bunları alışmış olduğu, dünya işlerine benzetmeye kalkışarak yanılır, aldanır ve herkesi aldatır.

Şu netice çıkıyor Akıl, his kuvvetleri ile anlaşılan veya hissedilenlere benzeyen ve onlara bağlılıkları bulunan şeyleri birbirleri ile ölçerek, iyilerini kötülerinden ayırmaya yarayan, bir ölçü âletidir. Böyle şeylere bağlılıkları olmayan varlıklara eremeyeceğinden, şaşırıp kalır. Bilinmeyen şeyi bilinen şeye benzeterek neticeye varmak isteyen yanılır.

Peygamberlik bilgileri yanında, aklın hiç kıymeti yoktur. Mukayese bile kabûl etmez. Çünkü Peygamberler, Allahın, bildirdiklerini söylemektedirler. Yâni bilginin kaynağı Allahü teâlâdır. Akıl ise, Allahın yarattığı bir varlıktır. Yaratan ile yaratılan hiç mukayese edilebilir mi?

Bütün bunlardan şu netice çıkıyor: Peygamberlerin bildirdikleri şeylere, akla danışmaksızın inanmaktan başka çâre yoktur.

Zaten, Peygamberlere tâbi olmak, akla uygun, aklın istediği ve beğendiği bir yoldur. Peygamberlerin, aklın dışında ve üstünde bulunan sözlerini, akla

danışmaya kalkışmak, akla aykırı bir iş olur. Gecenin koyu karanlığında bilinmeyen yerlerde, pervâsızca yürümeye ve engin denizde, acemi kaptanın, pusulasız yol almasına benzer ki, her an uçuruma, girdâba düşebilirler.

Niketim, felsefeciler ve tecrübeleri hayâlleri ile îzâha kalkışan maddeciler, akılları dışında bulunan sözlerinin çoğunda yanılmış, bir yandan birçok hakîkatleri meydana çıkarırlarken, bir taraftan da, insanların saadet-i ebediyyeye kavuşmalarına mâni olmuşlardır.

Aklına, zekâsına güvenenler, aklının, zekâsının yanılmadığını zannedenler, kendilerini ve kendilerine inananları dünya ve âhiret saadetinden mahrum bırakarak, sonsuz Cehennem ateşine sürüklemişlerdir.

Meselâ, Eflâtun, yaptığı çalışmalar sonucunda nefsinde meydana gelen bâzı hâlleri görünce, Peygamberlere uymak lâzım olmadığını sandı. "Biz temizlenmiş insanlarız. Temizleyicilere ihtiyacımız kalmamıştır" dedi. Böylece Peygamberlere inanmadı. Başkalarının da inanmasına mâni oldu.

Felâketten kurtulmak için Allahü teâlâ, Peygamberleri ve bunların dinlerini, nefs-i emmâreyi, nefsin kötülüklerini yıkmak, azgınlıktan kurtarmak için gönderdi. Onu yıkmak, ıslah edip kurtarmak için, bu büyüklere uymaktan başka çâre yoktur.

Peygamberlere uymadıkça, binlerle riyâzetler ve mücâhedeler yapılsa, bunların hiçbir faydası olmaz. Tersine, azgınlığı artar. Onun hastalığını giderecek yegâne ilâç, Peygamberlerin getirdikleri dinlerdir. Bundan başka hiçbir şey, insanı felâketten kurtaramaz!

Dînimizde aklın ermediği şeyler çoktur. Fakat, akla uymayan birşey yoktur. Âhiret bilgileri ve Allahü teâlânın beğenip beğenmediği şeyler ve O'na ibâdet şekilleri, eğer aklın çerçevesi içinde olsalardı ve akıl ile doğru olarak, bilinebilselerdi, binlerce Peygamberin gönderilmesine lüzûm kalmazdı. İnsanlar, dünya ve âhiret saadetini kendileri görebilir, bulabilirdi ve Allahü teâlâ, hâşâ Peygamberleri boş yere ve lüzûmsuz göndermiş olurdu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 EKİM 1997 · KAYIT 11375

En güzel iyilik

En güzel hayır, iyilik kişiye dînini öğretmektir. Onu sonsuz âhiret azâbından kurtarmaktır. Komşusuna, dînini öğrenmesinde yardımcı olmayana kul hakkı geçer.

Komşularımıza elden geldiği kadar yardımcı olmalı, onlara karşı vazifelerimizi eksiksiz yerine getirmeye gayret etmeliyiz. Komşu bâzan akrabadan daha önemli olur. Başımıza bir iş geldiğinde, hasta olduğumuzda bize yardım edecek olan, en yakın komşumuzdur. Komşuyu memnun etmek, ona faydalı olmak hayırlı insan olma alâmetidir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlânın yanında dostların en hayırlısı, dostlarına hayırlı olan, komşuların en hayırlısı da komşularına hayrı dokunandır.)

En güzel hayır, iyilik kişiye dînini öğretmektir. Onu sonsuz âhiret azâbından kurtarmaktır. Komşusuna, dînini öğrenmesinde yardımcı olmayana kul hakkı geçer.

Âhirette yakasına yapışacak Kul hakkının en mühimi ve azâbı en şiddetli olanı, akrabasına, aile efradına, maiyetinde olanlara emr-i mârûf yapmamaktır. Komşuya da emr-i mârûf yapmamak en mühim bir kul hakkıdır. Meselâ, alkollü içki içmenin, tesettürsüz gezmenin haram olduğunu, güler yüz ve tatlı dil ile komşulara anlatmalıdır!

Komşularının günah işlediklerini görüp de, “Bana ne?” diyerek evine çekilen, uygun bir şekilde onlara nasîhat etmeyen ve kendileri ile görüşmeyen, onların Cehennemden kurtulması için yardım etmeyen mesûl olacaktır.

Komşuları böyle bir kimseyi, Kıyâmet günü Allahü teâlâya şikâyet edeceklerdir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Nice kimse, Kıyâmette komşusunun yakasına yapışıp, “Yâ Rabbî, buna sor ki, niçin kapısını bana kapadı. Niçin elindeki nîmetlerden bana da vermedi?”)

“Bu söylenenler, bâzan her komşu için geçerli olmuyor. Bugün komşuluklar da zorlaştı. Kimse kimsenin nasîhatını dinleyecek durumda değildir” denilecek olursa; Böyle komşulara kıymetli kitap hediye etmelidir. Bir vesile ile güzel bir dînî

kitap verilirse, emr-i mârûf vazifesi yapılmış olur. “Âhirette bana dînimi öğrenmem için yardımcı olmadı” diyemez. Böyle yapmakla en azından, biz vebâlden kurtulmuş oluruz.

Tabiî ki, bununla da kalmayıp, hâl ile örnek olmalıdır. Komşu, kötü biri bile olsa, her karşılaşmada, onunla merhabalaşmalı, hâl ve hatırını sormalıdır. Dâima ona güler yüz göstermelidir. Neticede o da insandır. Birgün gelip, kendi kendine, “Benim bu kadar kötü davranışıma rağmen, devamlı bana güler yüz gösteriyor, hâl ve hatırımı soruyor. Acaba bu iyi huyun kaynağı nedir?” diye sorar. Bu kaynağın da İslâmiyet olduğunu öğrenir. Böylece dîne karşı sevgisi artar. Asırlardır, dînin yayılması hep böyle olmuştur. Zaten, yanlışları düzeltmek iki şekilde yapılır:

Birincisi, söz, yazı ve her çeşit yayın organı iledir. Bunu yaparken, bilgi az ise ve şahsa, âdetlere, kânunlara dikkat ve riâyet edilmezse, fitneye, anarşiye sebep olabilir. Birçok kimse, bunlara dikkat etmediği için, kaş yapayım derken göz çıkarmıştır. Fayda yerine zarar vermiştir. İslâmiyetin hızla yayılması, iyilikle, güzel ahlâk ile olmuştur.

Yaşayışla örnek olmak İkinci yol, hâl ile, İslâmın güzel ahlâkına uyarak, nümûne, örnek olmaktır. Herkese tatlı dil, güler yüz göstermek, kimseyi incitmemek, kimsenin malına, ırzına göz dikmemek, borçlarını ödemek, en tesirli, en faydalı nasîhat yapmak olur. Bunun içindir ki, “lisân-ı hâl, lisân-ı kalden entaktır” demişlerdir. Yâni hâl ile, yaşayış ile örnek olup, dîni yaymak; söz ile yapılan nasîhatten daha kıymetlidir.

Kişi, nasîhat ettiği şeye kendisi uymuyorsa, bunun pek tesiri olmaz. Olsa bile az olur. Câhil kimse, hocanın yanlış bir işini görse, “Demek ki, bunun kurtarır bir şekli var” diyerek, o da aynı şeyi yapmaya kalkar.

Kısacası, İslâmın güzel ahlâkına uygun örnek bir yaşayış, iyilikleri yayıp, kötülüklerden sakındırmanın en güzel yoludur. Mühim bir farzı yapmaktır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 EKİM 1997 · KAYIT 11376

Her şey muntazam!

Olaylara ibretle bakan ve aklî dengesi yerinde olan kimse, Allahü teâlânın büyüklüğünü, kudretini, varlığını hemen kabûl eder, îman edip, sonsuz felâketten kurtulur.

İmam-ı Gazâlî hazretleri, “Astronomi ve anatomi bilmeyen, Allahü teâlânın varlığını ve kudretini anlayamaz” buyurmuştur. Gerçekten de bu iki ilim dalı Cenâb-ı Hakkın büyüklüğünü açık şekilde göstermektedir.

Meselâ, kalbimizin çalışmasına bir bakalım. Bu bir harikadır. Vücut fabrikasının çalışma merkezi kalbdir.

Kalbin kasılması, yumruk sıkmak gibi, basit bir sıkışma olmayıp, kanın hareketi istikametinde giderek, kalbin ucunda nihayetlenen bir titreşim dalgası şeklindedir. Böyle bir kasılma dalgası, yarım saniye devam edip, saniyenin altıda biri kadar süren bir aralıkla tekerrür eder.

Günde on ton kan pompalıyor

Bu tekrarlar, kalb faaliyetinin nizam ve âhengidir. Kalbimiz, günde yüzbin defa çarpıyor. Her çarpmasının akabinde saniyenin altıda biri kadar zaman istirahat ediyor. Yâni, günde beş saate yakın dinleniyor. Demek ki ortalama bir insan ömrü altmış sene kabûl edilirse, böyle bir insanın kalbi, oniki sene kadar istirahatte kalıyor.

Kalbimiz, her çarpışında 100 cm^3 kan çekerek, günde damarlara 10.000 litre kan gönderiyor. Buna göre kalb, her darbesinde, bir kilo ağırlığı yarım metreye kaldıracak kadar iş yapmaktadır ki, bir insan, kendi kalbinin kuvveti ile işlemekte olan bir asansörle, bir saatte, yerden bir apartmanın beşinci katına çıkabilecektir. Yâni insan kalbi 1/375 beygir kuvvetinde bir motordur. Nabız atması, bize kalbin çarpmasını gösterir. Nabzın dakikadaki adedi vücudun kan ihtiyacına tâbidir.

Kalb, bir otomobil gibi olmayıp, bir elektron motoru gibidir. Kanda erimiş tuzlardan biri olan potasyum atomu radyoaktiftir. Bir insanda otuz gram potasyum olup, hergün bir milyar elektron yayar. Kalbin giriş kapısında bir sinir makinesi vardır. Bu makine tıpkı, çocukların atış denemelerinde, mermi hedefe

isâbet edince, hedef olan cisimde hareket meydana geldiği gibi, bir elektron isâbeti ile, kalbi harekete getirir.

Kalbden çıkan kan, damarlarla, vücudun her tarafına dağılır. Bu damarlar çok sağlamdır. Kalbe bağlı Aort damarı, yirmi atmosfer basınca mukavemet eder. Lokomotifler, 10-16 atmosferlik buhar tazyîki ile işlediğinden, yanmaktan korunabildiği takdirde, bu damarlarla lokomotif boruları yapılabilecektir. Damarlar, kalbden uzaklaştıkça dallara ayrılır. Yâni incelir. En ince damarlara kapiller diyoruz. Kapiller bir kıldan elli defa daha incedir.

İğne kalınlığındaki bir et parçasında bin kapiller vardır. Bir insanda elli kilo adale bulunduğuna göre, kapiller adedi kolay hesap olunabilir. Her kapiller, ortalama yarım milimetre uzunluğundadır. İnsandaki bütün kapiller, ucuca konursa, dünyayı dört defa saracak bir boru elde edilir.

Kan, kalb içinden 1.5 saniyede geçmekte, 5-7 saniyede ciğerleri dolaşmakta, beyni 8 saniyede, elleri, ayakları 18 saniyede dolaşmaktadır. Yâni bir kan hücresi, yirmidört saatte, üçbin defa kalbden vücuda gönderilmektedir. İş esnasında veya ateşli hastalıklarda, kalbin çarpma kuvveti azalınca, kan sürati iki misline kadar artar.

Gerçek îman için Bunlar ve daha nice hâdiselere ibretle bakan ve aklî dengesi yerinde olan kimse, Allahü teâlânın büyüklüğünü, kudretini, varlığını hemen kabûl eder, îman edip, sonsuz felâketten kurtulur.

Fakat, “Ben kâinatı inceledim. Tesâdüfî olamaz. Bunun elbette bir yaratıcısı vardır. Bu da Allahtır” demek, insanı felâketten, sonsuz Cehennem ateşinden kurtarmaz. Meselâ, Yahûdi ve Hıristiyanlar da, “Allah vardır” diyor. Bunlar, Muhammed aleyhisselâma inanmadıkları için, inanmaları îman olmaz. Allah, bunların bu inancını îman olarak kabûl etmez.

Îmanın şartları vardır. İnanılacak şeylerin hepsine inanmak gerekir. Birine inanmayan hepsine inanmamış olur. Îmanın şartlarından biri de Muhammed aleyhisselâma inanmaktır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 EKİM 1997 · KAYIT 11377

Garip o kimsedir ki..

Peygamber efendimiz buyurdu ki: “Garipler o kimselerdir ki, dünyadan göçmüşler, arkalarından rahmet okuyan kimseleri kalmamıştır.”

Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden, Selmân-ı Fârisî hazretleri anlatıyor:

Günlerden bir gün Resûl-i ekrem efendimiz bana buyurdu ki:

- Yâ Selmân, gariplere gidip, onları ziyâret edelim.

- Yâ Resûlallah, garipler kimlerdir?

- Garipler o kimselerdir ki, dünyadan göçmüşler, arkalarından rahmet okuyan kimseleri kalmamıştır.

Sonra beraberce Medîne’nin kabristanına vardık. Kabirleri ziyâret esnasında, Efendimiz, bir kabrin önünde ağladılar. Gözyaşları, elbiselerini ıslatıncaya kadar, bu ağlama devam etti. Ben kendilerine suâl ettim:

- Yâ Resûlallah, bu ağlamanızın sebebi nedir?

- Bu kabirde yatan gence şiddetle azâb olunmakta. Cebrâil bana geldi ve Cebrâil’e, bu gencin neden kabir azâbına uğradığını sordum. Anasına yaptığı hakâretlerden dolayı, bu azâbı elîme düçâr olduğunu haber verdi. Onun için ağlıyorum.

Bu senin neyin oluyor?

Peygamber efendimiz bu îzahatta bulunduktan sonra, şöyle emir buyurdular:

- Ya Selmân, git, Medîne halkını çağır! Herkes yakınının mezarının başına toplansın! Bakalım bu kabrin başına kim gelecek?

Ben de gidip bütün Medîne halkını çağırdım. Herkes bölük bölük kabristana gelip, yakınlarının mezarları başına dikildiler. Ancak Resûlullahın azâb olduğunu bildirdiği mezara kimse gelmemişti.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ya Selmân, bu gencin anası vefât etmiş ise, kıyâmete kadar azâb görecek!

O sırada ihtiyar bir kadın, elindeki asâsına dayanarak, bulunduğumuz kabrin yanına gelip, orada durdu.

Resûlullah efendimiz, ihtiyar kadına sordular:

- Burada yatan, senin neyindir?

- Oğlumdur, ya Resûlallah.

Efendimiz, kadının, oğluna dargın olup olmadığını sordu. Kadın şöyle cevap verdi:

- Yâ Resûlallah, dargınım! Her gece eve geç gelirdi. Bir gece kapıyı açmakta geç kalmıştım. Bana hakâret edip, kalbimi kırdı. Ondan sonra da çok yaşamadan vefât etti.

- Ona hakkını helâl etmedin mi?

Kadıncağız kabre bakıp, ağlayarak cevap verdi:

- Ben ona hâlen dargınım. Küçükken babadan yetim kaldı, yemedim yedirdim, giymedim giydirdim, onu gözümden fazla sakındım. Bana öyle hakâreti lâyık gördükten sonra, içimden affetmek gelmiyor. Onun için hayır hasenat da yapmıyorum.

Bunun üzerine Resûl aleyhisselâm buyurdular ki:

- Öyleyse, şu kabre bak!

Kadıncağız, kabre bakıp da, oğlunun, ateşler içinde, "Beni kurtar anneciğim!" diye feryat ettiğini müşâhede edince, derhal hakkını helâl etti ve el açıp oğlunun kurtulması için Allaha yalvarmaya, Resûlullahtan şefaat dilemeye başladı.

Anne, hakkını helâl ettikten sonra, derhal kabir azâbı durdu. Bir Cehennem çukuru olan o mezar, derhal bir Cennet bahçesi hâline geldi.

İbret almalıyız!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kabri siz küçük görmeyiniz! Mezarlar, ya Cehennem çukurlarından bir çukur, yahut da Cennet bahçelerinden bir bahçedir.

Bu ibretli hâdiseden ibret almalıyız. Anamız, babamız hayatta ise, onların rızâsını almalıyız. Onların İslâma aykırı olmayan emirlerini yerine getirmekte ihmâl göstermemeliyiz. İslâma uygun olmayanlarını da bir bahane bularak, onlara karşı gelmeden yapmamalıyız. Ayrıca arkamızdan bizlere duâ edecek, hayır, hasenat yapacak kişiler ve eserler bırakmalıyız.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 EKİM 1997 · KAYIT 11378

Âhir zaman insanları

Âhir zamanda birtakım insanlar meydana çıkar. Dünya menfaatleri için dinlerini terk ederler. Dilleri şekerden tatlıdır. Fakat kalbleri canavar gibidir.

İbâdetleri Allah rızâsı için yapmalıdır! İhlâsla, Allah rızâsı için yapılmayan ibâdetlerin âhirette faydası olmaz. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Âhir zamanda birtakım insanlar meydana çıkar. Dünya menfaatleri için dinlerini terk ederler. Dilleri şekerden tatlıdır. Kalbleri canavar gibidir. Allahü teâlâ buyurdu ki: "Benim için değil de, dünya menfaatleri için ibâdet edenlere, öyle büyük belâlar, musîbetler göndereceğim ki, içlerinde bulunan akıllı ve hikmetli kişiler de şaşıracaklar.")

Biri gelerek Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah, ben amel işliyorum. Bunu gizliyorum. Fakat, bâzıları gizlememe rağmen bunu öğreniyorlar. Acaba böyle amelde ecir, sevâb var mıdır?

Kıyâmete kadar devam eder Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Sana bir gizlilik sevâbı, bir de aleniyet sevâbı vardır.

İbâdetlerde niyet önemlidir. Gösteriş niyetiyle değil de, Allah rızâsı için yapılır, fakat başkaları bunu fark ederse, onlara iyi örnek olur. Onların da o ibâdeti yapmaları için teşvik olur. Bunun için iki sevâb alınmış olur.

Başka bir hadis-i şerifte de buyuruldu ki:

- Kim güzel birşey meydana çıkarırsa, onun sevâbı kıyâmete kadar devam eder. Bu güzel işi işleyenlerin sevâbına, o kimse de ortak olur. Kim de, kötü bir âdet ortaya çıkarırsa, kıyâmete kadar o ameli işleyenlerin günâhı ilk çıkarana da yazılır.

Melekler, insanların yaptığı bir ameli Allahü teâlâya arz ettiklerinde, Allahü teâlâ şöyle buyurur:

- Siz benim kulumun yaptığı amelin ancak görünüşüne bakarsınız. Onun içini, esas maksadını bilemezsiniz. Bu kimse, bu ameli benim rızâm için yapmadı. Onu Cehennemlik yazınız!

Melekler yine başka bir kulun amelini alıp götürürler. Amelin görünüşüne bakarak, ameli küçümserler. Allahü teâlâ bunlara bildirir ki:

- Siz yapılan amelin görünüşüne bakarsınız. Esas maksadı bilemezsiniz. Küçümsediğiniz bu amel, sırf benim rızâm için yapılmıştır. Onu Cennetlik yazınız!

Bunlardan anlaşılıyor ki, ihlâs ile yapılan az bir ibâdet, riyâ, gösteriş ile yapılan çok amelden faydalıdır. Allahü teâlâ, ihlâs ile yapılan ibâdeti kat kat çoğaltır.

Riyâ, gösteriş için ibâdet yapan kimsenin hâli, para kesesine çakıl taşı doldurup çarşıya çıkanın hâline benzer.

Onu görenler, “Bu adamın kesesinde ne de çok para var” derler. Fakat, o kesenin onu görenlerin sarfettiği sözlerden başka, sahibine faydası yoktur. Çünkü, içindekiler ile birşeyler almak istese, kimse, ona birşey vermez. Onunla birşey alamaz. Riyâ için, gösteriş için amel yapanların hâli de buna benzer.

Kim Rabbinin rızâsını isterse Bir kimse gelip Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, ben sadaka veriyorum. Bununla Allahın rızâsını kazanmak istiyorum. Aynı zamanda, insanlar tarafından benim hakkımda “hayırlı insan” demelerinden de hoşlanıyorum.

Bunun üzerine şu âyet-i kerîme nâzil oldu:

- Kim ki, Rabbinin rızâsını, O’na kavuşmayı diliyorsa, sâlih, karşılıksız bir amel işlesin ve Rabbine yaptığı ibâdete hiçbir kimseyi ve hiçbir şeyi ortak etmesin!

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 EKİM 1997 · KAYIT 11379

'Son günüm bileceğim'

Dün tarihe gömülmüştür. Onun için bir daha dünü düşünmeyeceğim. Geri getireceğim diye uğraşmayacağım. Çünkü boşuna bir uğraş olur.

Bugünü son günüm bileceğim. Dün geçti. Yarına ulaşacağım belli değil. Öyleyse bana bahşedilen bugünde ne yapmalıyım?

İlk önce, zaman kabımı öyle sıkı kapatmalıyım ki, tek bir damlası bile boşa akmasın. Bugünün bir anını bile, dünün talihsizliklerini, yenilgilerini, ızdıraplarını

yakınmakla harcamamalıyım. Niçin iyiyi kötüye feda edeyim ki?

Kum saatindeki kum tanecikleri yukarı doğru akabilir mi? Güneş battığı yerden doğabilir, doğduğu yerden batabilir mi? Dünün sıkıntılarını hafifletebilir ve düzeltebilir miyim? Dünün yaralarını geriye çağırıp iyileştirebilir miyim? Dünden daha genç olabilir miyim? Ağızdan çıkan kötü sözleri, indirilen darbeleri, verilen acıları geriye alabilir miyim?

Tarihe gömüldü Dün tarihe gömülmüştür. Onun için bir daha dünü düşünmeyeceğim. Geri getireceğim diye uğraşmayacağım. Çünkü boşuna bir uğraş olur.

Peki o zaman ne yapmalıyım? Dünü unuturken, yarını da düşünmeyeceğim. Yarına belki ulaşırım. Fakat, "şimdiyi", niçin "belkiye" feda edeyim?

Yarının kumları, bugününkülerden önce akabilir mi? Güneş bu sabah iki kez mi doğacak? Bugünün yolunda yürürken yarının işlerini yapabilir miyim? Yarının parasını bugünün kasasına koyabilir miyim? Yarının çocuğu bugün doğabilir mi?

Yarın, dünle birlikte gömülüdür ve ben bir daha onu düşünmeyeceğim.

Sahip olduğum her şey bugündür ve ne yapacaksam bugün yapmalıyım... Güneşin doğuşunu, idam cezası ertelenmiş bir mahkum gibi ibretle seyredeceğim. Kollarımı, o paha biçilmez armağana, yeni bir güne doğru uzatacağım. Aynı şekilde, daha dün, gün doğuşunu seyreden, fakat artık bugün hayatta olmayanları düşündüğümde, bugüne ulaştığım için şükredeceğim.

Ben gerçekten de talihli bir insanım. Bugünüm bana verilen son fırsattır. Benden çok daha iyi olanlar ayrıldıkları hâlde, bana bir gün daha bahşedildi? Bunun kıymetini bilmeliyim. Onlar belki hazırlıklıydılar, amaçlarına ulaştılar. Ya ben amacıma ulaşabilecek miyim?

Yalnızca bir tek hayatım var ve hayat bir zaman ölçüsünden başka bir şey değildir. Eğer birini harcarsam, ötekini de yok etmiş olurum. Bu son günümü harcarsam, hayatımın son sayfasını da yok etmiş olurum. O sebeple, bugünün her anını bağrıma basıyorum. Çünkü bir daha geri gelmeyecek.

Bugünün her anına dört elle sarılıp, boşa geçirmeyeceğim. Çünkü değerine paha biçilemez. Karşılığında bütün malını, mülkünü vermeye hazır olan yaşlı adam, bir nefes satın alabilir mi?

Zaman öldürme araçlarından kesinlikle kaçınacağım. Sürüncemede bırakmayı kesinlikle yok edeceğim. Kuşkuyu toprağın altına gömeceğim. Korkuyu güven ile

dağıtacağım. Boşboğazlara kulak vermeyerek, aylakların bulunduğu yere gitmeyeceğim.

Yarın olmayabilir...

Bugünün görevlerini bugün yerine getireceğim. Çocuklarımı bugün okşayacağım. Yarın belki olmayabilirler, tabii ben de... Bugün hanımımı sevgiye boğacağım. Zira yarın olmayabilir, tabii ben de...

Bugün ihtiyaç içindeki dostuma destek olacağım. Çünkü yarın yardıma çağırmayabilir, ya da ben sesini duyamayabilirim. Bugün bütün gücümle çalışacağım. Zira, yarın, ne verecek bir şeyim, ne de alacak bir kimsem kalmayabilir.

Bugünü son günüm bileceğim...

Eğer bugün benim son günümse, benim en büyük sermayem olmalıdır. Bugünü hayatımın en iyi günü yapmalıyım. En son günüm, en iyi günüm olmalı. Ve eğer son günüm değilse, secdeye kapanıp şükredeceğim.

Her günümü son gün bilmekle ne zararım olur ki?

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 EKİM 1997 · KAYIT 11380

Anında başkasına havale

Hemen başkasına havale... Kusuru, bırakın üzerine almayı, kimse yakınına bile yaklaştırmıyor. Keşke hepimiz kendimizi bir hesaba çekebilsek...

Eskiden kişilerin mücadeledeki hedefi kendisiydi. Dolayısıyla herkes kendisi ile uğraştığı için, başkaları ile uğraşmaya vakit bulamıyordu. Herkes kişi ile değil, işi ile uğraşıyordu. Bunun için de huzur ortamı vardı.

Şimdi ise, üç-beş insan bir araya gelince, hemen başkalarını tenkit etmeye, dedikodu yapmaya başlıyorlar. Eskiler, kendi yaptıklarını tenkit ediyorlardı. Bizler ise, sadece başkalarını tenkit ediyoruz. Kendi yaptıklarımız hiç hatırımıza gelmiyor. Sanki kendimiz, sütten çıkmış kaşık gibi tertemiziz... Sanki bütün yanlışlar, hatalar başkaları için...

Bir arkadaşımın bu konu ile ilgili olarak anlattıkları enteresandır:

Çalıştığım işyerinde, işyeri sahibinin sekreterliğini yapıyordum bir zamanlar... Patronun yanına müessesemizde çalışan elemanlar, kısım müdürleri gelip giderlerdi. Gelip gidenlerden müdürlerin sıkıntısını, daha ziyade personel; personelinkini ise müdürler teşkil ediyordu. Bunların aralarındaki tatsız olaylar, gündemin konusunu oluşturuyordu. Girip çıkarken, onların konuşmalarının çoğuna kulak misafiri oluyordum.

Bu sözler sana Ziyaretçiler gittikten sonra, patron ortaya konuşarak, "Başkalarını üzmemek için şöyle yapmalı; şunları yapmamalı..." gibi bâzı tavsiyelerde ve ikazlarda bulunurdu.

Ben bu konuşmaları, "Bu sözle filancayı kastediyor, şu sözle ötekini kastediyor..." diye düşünerek, hemen başkalarına havale ederdim. Bu sözlerden hiçbirini kendime yaklaştırmazdım. Bazı nasihatlar beni de ilgilendiriyorsa da, ben hiç oralı olmuyordum.

Benim bu hâlimi farkeden patron, bir gün prensibini bozup, ikazlarını yaptıktan sonra, ben henüz, "Acaba kimi kastetti" diye düşünürken, bana dönüp, "Evlâdım, bu sözler sana, başka tarafa havale etmeye uğraşma!" demesin mi? Öyle mahcup oldum ki, yer yarılsa da içine girseydim.

Başka bir zaman da patronum, yine ziyaretine gelen kısım müdürlerine nasihat ediyordu. Özet olarak dedi ki:

- Ben bir kısma idareci tayin ederken, işi bilmesinden ziyade, maiyetinde çalışanları üzmeyecek, onların her işi ile ilgilenecek, sıkıntı vermeyeceği gibi, aksine onların sıkıntılarını giderecek, onlara zulmetmeyecek kimseleri seçmeye çalışıyorum. Fakat yanılmış olabilirim. Gözden kaçmış olabilir. İdarecilik çok önemlidir. İdareci yumuşak huylu, güler yüzlü olmalıdır. Yanına rahat girilebilmelidir. Bir insanın yüzüne sert bakmakla bile kul hakkı geçer. Kul hakkı çok önemlidir. Kul hakkına dikkat edemeyen, maiyetindekilere zulmeden kimseler olabilir. İçinizde huy olarak da, sert tabiatlı olanlar olabilir. Kırıcı olanlar olabilir. Elinde olmadan kırıcı davranabilirler. Bu huyda olanların idarecilik yapması uygun değildir. İdareciliğin dışındaki işler de iştir. Alın teri her zaman kıymetlidir. İnsanın mizacına uygun iş yapması lazımdır. Hatada ısrar etmemelidir.

Eğer içinizde, bu huyda olan kimseler varsa, gelsin, açıkça söylesin. "Benim huyum kırıcıdır. Kendime hakim olamıyor, kendi sıkıntılarımı onlara aksettiriyorum. Bildirdiğiniz şekilde idareci olamıyorum. Verdiğiniz emaneti size

iade edeyim” desin. Durumuna uygun iş verelim. Burada açıkça söylüyorum ki, buna rağmen emaneti iade etmeyenler varsa, ahirette iki elim yakalarında olur.

O var mıydı?

Bu sözler üzerine gelenleri süzmeye başladım. Birini arıyordum. Gerçekten yanında çalışan 30 kişiden birinin bile memnun olmadığı, sert mizaçlı, yanına desturla girilen biri vardı. Onun, bu sözleri dinlemesini çok arzu ediyordum. Baktım, maalesef yoktu...

Ertesi gün bir bahane ile sekreterinden randevu alıp, çayını içmeye gittim. Bu toplantıdan bahsettim. “İşim çoktu, gelemedim” dedi. “Ben sana kısaca özetliyeyim” dedim. Yukarıdaki sözleri aynen naklettim. Ne dese beğenirsiniz? Aynen şöyle söyledi:

“Gerçekten patron çok güzel konuşmuş. Filanca aynen öyle, denildiği gibi. O var mıydı bari orada?”

İşte hep aynı şey... Hemen başkasına havale... Kusuru, bırakın üzerine almayı, kimse yakınına bile yaklaştırmıyor.

Keşke hepimiz kendimizi bir hesaba çekebilsek... Başkalarını değil, kendimizi bir görebilsek...

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 EKİM 1997 · KAYIT 11381

Beni bunlardan kurtar!

Kendisine güler yüzle bakan Efendimiz, iki mübarek parmağıyla iki adamı işaret ederek buyurdu ki: “Nureddin, şu iki adamdan beni kurtar!”

Sultan Selahaddin Eyyubi’nin yirmibeş senelik vezirlik ve sultanlık hayatı, hep İslamiyete hizmetle geçti. Tarihte pek ender yetişen kimselerden biriydi. Bu değerli Sultan, İslamiyete hizmet bayrağını kendisi gibi mücahit olan Sultan Nureddin Zengi’den almıştı.

Onikinci asrın sonlarına doğru İslam ülkelerine akın etmiş Haçlı ordularını, küçücük ordusuyla püskürtüp, o günkü İslâm dünyasını, Haçlı tasallutundan uzun

müddet muhafaza eden Sultan Zengi, bir gece, Resulullah efendimizi rüyasında gördü.

Kendisine güler yüzle bakan Efendimiz, iki mübarek parmağıyla iki adamı işaret ederek buyurdu ki:

- Nureddin, şu iki adamdan beni kurtar!

Heyecanla uyanan Nureddin Zengi, bir müddet düşünceye daldı ve tekrar uyudu. Fakat aynı rüyayı, üç defa gördü. Her defasında Resulullah efendimiz, "Nureddin, şu iki adamdan beni kurtar" diyerek iki kır saçlı kimseyi gösterdiler.

Derhal gitmelisin!

Sabah namazını kıldığı Büyük Camideki Hoca efendiye, bu rüyayı anlattı. Hoca efendi şöyle tabir etti:

- Resulullah efendimiz, bir tehlikeye maruzdur. Derhal gitmelisin!

Hemen bir manga askerle yola çıkan Nureddin Zengi, birçok kıymetli hediyeleri de beraberine alarak, Medine'ye doğru yola çıktı. Bir haftadan fazla bir yolculuktan sonra, nihayet Medine-i münevvereye vardı.

İlk iş olarak, Peygamber efendimizin kabr-i şerifini ziyaret etti. Sonra bütün Medine halkını, getirdiği hediyeleri dağıtmak üzere topladı. Onlara, "Sizler, Resulullahın aziz komşularısınız. Bu hediyelerimi lütfen kabul edin" diyerek herkese ayrı ayrı hediyelerini takdim etti. Bu sırada da aralarında rüyasında kendisine gösterilen adamlar var mı, yok mu takip ediyordu. Fakat hediye alanlar bittiği halde, bunlara rastlayamadı. Bu defa, oradakilere tekrar sordu:

- Buraya gelmeyen hiç kimse kaldı mı acaba?

- Evet... İki sene evvel batıdan gelmiş iki kimse var ki, onlar hiçbir hediye almazlar. Son derece cömert kimseler olup, gece gündüz evlerine kapanıp, ibadetle meşgul olurlar. İçimizde en salih kimseler olarak görünürler. İşte o iki zat burada yoklar. Evleri de Resulullahın kabr-i saadetinin yakınında, şurada...

Derhal bu iki şahsın yanına giden Nureddin Zengi, güç bela kapıyı açtırınca, bir de baktı ki, Resulullahın gösterdiği kır saçlı iki adam buradadır.

Evin ortasında büyükçe bir hasır serili, fakat bundan başka da hiçbir şey yok. Etrafı iyice tetkik eden Zengi, şüphelenerek dedi ki:

- Şu hasırı kaldırın bakayım!

Önce bir bahane ile kaldırmak istemediler. Zorlayınca, kır saçlı adamlar hasırı kaldırdılar. Zengi, altında büyükçe bir merdivenin, yerin altına doğru uzandığını gördü.

Hainlerin planı Meğer bu merdivenden yerin derinliklerine kadar inen adamlar, buradan da Resulullahın kabrine kadar bir tünel kazmışlar. İşte o gün de, tam altına geldikleri Ravda-i mutahharayı delip, Resulullahın mübarek vücudunu çalacaklar; daha sonra da ilk fırsatta Avrupa'ya kaçıracaklarmış.

Hükümdar Nureddin Zengi'nin sıkıştırması üzerine, her şeyi itiraf eden bu iki adam, kendilerinin Avrupa'dan geldiklerini, Resulullahın mübarek vücudunu kaçırmak için çuval dolusu altına pazarlık yaptıklarını apaçık söylerler.

Medine halkının hayretini mucip olan bu hadise üzerine, suçlular gereken cezayı gördüler.

Daha sonra da Ravda-i mutahharanın etrafını kazdırarak kurşun duvar çektiren Zengi'ye, Resulullahın rüyadaki işaretiyle böyle güzel bir hizmet nasip oldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 EKİM 1997 · KAYIT 11382

Sonsuz nimete kavuştu

"Bacım, öksüzler iş güç sahibi oluncaya kadar yardıma devam edeceğim. Onun için, ihtiyacın olduğunda, hiç çekinmeden gelebilirsin!"

Fakir fukarayı, dul ve yetimleri, sıkıntıda olan talebeleri, bunlara sahip çıkan hayır kurumlarını takip edip, onlar talep etmeden sıkıntılarını gidermek çok büyük bir nimettir. Samimi bir şekilde riyadan, gösterişten uzak olarak yapılan böyle yardımların karşılıkları, bu dünyada bile görülür. Hele ahiretteki faydalarını anlatmaya gücümüz yetmez.

Bugün bu konular çok istismar edilmektedir. Onun için gerçek ihtiyaç sahiplerini ve güvenilir kurumları tesbit edip, böyle hayırlı bir hizmete devam etmelidir. Az da olsa devamlı olanı daha makbuldür.

Büyük İslâm âlimi İmam-ı Gazali hazretleri, müminlerin perişanlığına karşı, ilgisiz kalan bir Müslüman zenginle, muhtaçların ihtiyacını karşılayan bir Mecusinin menkıbesini şöyle nakleder:

Çaresiz kalan öksüzler Vaktiyle, kocası vefat edip, beş çocukla yalnız kalmış olan bir mümine hanım, henüz çalışıp kazanacak duruma gelmemiş olan öksüzlerle perişan bir hale düşmüş. İffetini muhafaza ettiği için, kimseye hâlini açamamış; içinde bulunduğu ızdırabını, yine kendi içine gömüp, dört duvar arasında hâlini ve istikbalini düşünmeye başlamış.

Nihayet çaresiz kalınca, bir gün, kendisine tavsiye ettikleri Müslüman bir zenginin kapısını çalmış. Kocasının vefatı üzerine beş öksüzle başbaşa kaldığını, kimseye hâlini açamadığını, perişan bir hâlde bulunduğunu ağlayarak anlatmış.

Kadın derdini bildirdikten sonra, zengin demiş ki:

- Hiç sorma teyze! İşler bildiğin gibi değil. Alacaklarımı bir türlü toplayamadım. Böyle olmasa memnuniyetle sana yardım ederdim.

Halbuki kadıncağızın istediği atla deve değildi. Sadece birkaç günlük nafaka istiyordu. Zengin kimse, bu kadar yardımı, alacaklarını almasa da verebilirdi.

Derin bir üzüntü içinde ayrılan kadın; başka çare kalmayınca, yakınlarındaki bir Mecusiye gitmiş. Evvelki zengine anlattıklarının aynısını ona da anlatmış.

Mecusi derhal alaka gösterip, bu kadından birkaç dakika müsaade istemiş. O anda yanında parası olmayan Mecusi, komşusuna gidip bir miktar borç almış ve kadının ihtiyacını giderecek kadar bir yardımda bulunmuş. Sonra da şunları ilave etmiş:

- Bacım, öksüzler iş güç sahibi oluncaya kadar yardıma devam edeceğim. Onun için, ihtiyacın olduğunda, hiç çekinmeden gelebilirsin!

O gece rüyasında Resulullahı gören evvelki zengin, bulutlar arasında bir köşk görerek, bunun kime ait olduğunu sormuş. Resulullah efendimiz de, bunun bir mümine ait olduğunu ifade buyurmuşlar. Bunun üzerine kendinin de mümin olduğunu söyleyen adam demiş ki:

- Ya Resulallah, müsaade buyurun da, mümine ait olan o köşke gireyim.

Resulullah efendimiz, bu sefer, adama şöyle buyururlar:

- Burası müminlere aittir ama, senin gibi muhtaçların, perişanların sefaletine seyirci kalan müminlere ait değildir. Burasını, mahallenizdeki Mecusi almıştır! Sana müracaat eden fakirlerin derdine derman olan o Mecusiye git, verirse ondan al!

Aynı rüyayı ben de gördüm Sabah olunca ilk iş olarak Mecusinin kapısını çalan zengin, öksüzlere anneleri ile birlikte ölünceye kadar bakacağını söylemişse de, Mecusi zengin, şöyle cevap vermiş:

- Senin gördüğün rüyayı, bu gece ben de gördüm. Fakire yardımımız sebebiyle bizi huzuruna kabul eden ahir zaman Peygamberini müşahede ettikten sonra, Müslüman oldum. Öksüzlere iş-güç sahibi oluncaya kadar bakacağıma dair de Resulullaha söz verdim. Boşuna ısrar etme, fırsatı kaçırdın. Muhtaçların dertlerine derman olan zengin mümine ait o köşkü elimden alamazsın...

Kendisine müracaat eden muhtaç kadını, işlerinin bozukluğu bahanesiyle boş çeviren zengin, çok üzüldü. Bundan sonra fakirlerin ihtiyaçlarını görmeye karar verdi...

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 EKİM 1997 · KAYIT 11383

Akıl yetersiz kalıyor

Dünyamızın büyüklüğü, kâinat yanında hardal tohumu kadar da diyemiyeceğimiz, karanlık bir cisim olup, Güneş'e yüzellimilyon kilometre uzaktadır.

Allahü teâlânın her yarattığında nice ibretler vardır, ders alan için... Bu ibretlerden birçoğunu anlamakta insan aklı yetersiz kalıyor. Bunlardan biri de uzaydır.

Uzay hakkındaki bütün gelişmelere rağmen, uzayın tamamı hakkında tam bir bilgimiz yoktur. Zaten, bu mümkün de değildir. Çünkü, uzayın büyüklüğünü anlamaya aklın kapasitesi yetmemektedir. Dünya denilen yerküremizi kaplayan, sonsuz sandığımız boşlukta, birinci gökte yıldızlar yüzmektedir.

Bunlardan bazı uydular, katı ve karanlıktır. Geri kalan yüzbinlerce yıldızın her biri, parlak birer güneştir. Bu güneşlerin hepsi, bizim güneşimiz gibi, ta merkezlerine kadar gaz halindedir. Hiçbirinde, su, taş, toprak, ağaç, hayvan ve insan gibi katı cisimler yoktur. Feza, uzay ise başlı başına bir muamma. Hala çözülebilmiş değildir.

Ancak ışık yılı ile ölçülebiliyor Bu yıldızların arasındaki mesafe, pek fazla olup, ışık yılı ile ölçülür. Bir ışık yılı, saniyede üçyüzbin kilometre giden ışığın, bir senede gittiği yoldur. Yıldızlar, birbirinden o kadar uzaktır ki, ışık, bir yıldızdan, başka komşu bir yıldıza, yüzlerce ışık senesinde varabilir.

Mesela Atlas Okyanusu'nda, Atlantik'te uçan bir uçak pilotunun, her üç saatte bir nohut tanesini attığını düşünürsek, yıldızların feza boşluğundaki büyüklük ve uzaklıkları, bu nohut tanelerinin, denizdeki hali gibidir. Birbirlerinden bu kadar çok uzak olmakla beraber, feza dahilinde, milyarlarca yıldız vardır.

Bir kere, fezanın, birinci semanın büyüklüğünü düşünelim. Sonra da, vatanımız olan, küçük demeye layık, dünyamıza bakalım. Dünyamızın çapı, Güneş'in çapından yüzdokuz defa daha küçüktür. Bu yıldızların hepsi, boşlukta, saniyede ortalama yüz kilometre hızla gitmektedir.

Dünyamızın büyüklüğü, kâinat yanında hardal tohumu kadar da diyemiyeceğimiz, karanlık bir cisim olup, Güneş'e yüzellimilyon kilometre uzaktadır. Uzaya fırlatılan uzay gemileri, uzay hakkında bazı bilgiler vermiş ise de, muamma, sır tam olarak çözülmüş değildir.

Uzay gemileri, dünya etrafında bir yörüngeye oturmak, bunu takiben Dünya ile Ay ve ondan sonra da, Dünyamız ile Güneş sistemindeki diğer gezegenler arasında seferler tesisi maksadı ile imal edilmiş olan hava gemileridir.

Bu füzelerin ateşleme anındaki ilk hızı, saatte 100 kilometre civarında olduğu halde, Dünya etrafındaki bir yörüngeye girebilmek için hızlarının saatte 25.000 kilometreyi aşması şarttır. Yine dünya dışında yıldızlararası boşlukta, bir hedefe doğru yollanacak feza gemilerinin, yerçekiminden kurtulabilmeleri için, hızlarının 40.000 kilometreye ulaşması lazımdır.

Akıl almaz faaliyetlerin olduğu bir ibretlik hadise de, hücrelerimizdir. Canlıların yapı taşı olan hücre, hayatın ilk bağımsız parçasıdır. Gözle göremeyeceğimiz kadar küçük olan hücre, bir fabrikalar topluluğudur. İçinde yüzlece fabrika faaliyet göstermektedir. Mesela, herşeyin otomatik olarak yapıldığı bir otomobil fabrikasının uyguladığı teknik, hücrenin bir fabrikasının uyguladığı tekniğin yanında çok basit kalır.

Bunlara tesadüf denebilir mi?

Bütün canlılar, hücrelerden yapılmıştır. Hücre hayatından başka hayat göremiyoruz. Bir hücrenin genişliği, ortalama (0,02 mm)dir. Bir insan vücudunda

ortalama 30 trilyon hücre vardır. İnsan vücudu otuz trilyon hücre motorundan yapılmış muazzam bir fabrikadır.

Bütün bunların birer tesadüf olduğunu kim söyleyebilir?

Mısır Ehramlarının biri yerine, bir insan heykeli yapılsa idi ve birisi, o günden itibaren, hergün, bu heykelden, el parmaklarından başlayarak her saniyede birer hücre koparsa idi, bugün heykelin ancak bir elinin yarısı gitmiş bulunurdu.

Bu heykel, canlı olsa idi, her saniyede bir hücre kaybetmesine rağmen, bugün yaşar ve canlı bir tarih olurdu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 EKİM 1997 · KAYIT 11384

‘Duygularıma sahip olacağım’

“Kendi duygularıma hükmetmeliyim; başkalarının duygularını da keşfederek ona göre hitap etmeliyim. Kendimi ve karşımdakini tanımadan başarı beklemem hayalden öteye geçmez.”

Doğan her güneş batar. Açan her çiçek solar. Tohum ekilir, olgunlaşınca hasat edilir. Her varlık ancak belli bir müddet ayakta kalır. Olgunlaşan, süresini dolduran ayrılır.

Ben de bir yaratık olduğuma göre, benim de belli bir sürem var. Bu sınırlı süreyi en verimli şekilde nasıl tamamlayabilirim? Bunun yollarını aramalıyım.

Dünkü sevinç bugünün üzüntüsü olabilir; bugünün üzüntüsü de yarın sevince dönüşebilir. İçimde bir sarkaç sürekli olarak üzüntüden sevince, övünmekten yerinmeye, mutluluktan hüzne doğru gidip geliyor. Çiçekler gibi açmış bugünün sevinci, solup, kedere dönüşebilir.

Bugün duygularıma sahip olacağım.

Peki nasıl olacak?

Peki bu duygulara, günümü verimli kılacak şekilde nasıl hakim olacağım?

Eğer içim kötümser ise, o günüm başarısız olacaktır. Ağaçların ve bitkilerin çiçeklenmesi havaya bağlı olduğu gibi, benim sınırlı ömrümün verimli geçmesi de benim ruh hâlime bağlı.

İnsanlara, kasvet, karanlık ve kötümserlik verirsem, onlar da, kasvetle, karanlıkla ve kötümserlikle tepki gösterirler. Eğer insanlara neşe, heves, aydınlık ve güleryüz götürürsem, onlar da neşe, heves, aydınlık ve güleryüzlü davranırlar. Benim bu hâlim, verimli bir tarlaya dönüşür ve alınan mahsulü çoğaltır.

Bugün duygularıma sahip olacağım.

Her günümün huzurlu ve verimli bir gün olabilmesi için duygularıma nasıl hükmedeceğim?

Şu değişmez kuralı bilmekle: "Düşüncelerinin, davranışlarına hükmetmesine izin veren zayıftır; davranışlarının, düşüncelerini denetlemesini sağlayan ise güçlüdür."

Her gün uyandığım zaman, üzüntü ve başarısızlık güçleri tarafından fethedilmeden önce, şu planı uygulamaya koyacağım:

Üzüntülüysem, gülmeye çalışacağım.

Korkuyorsam, ileri atılacağım.

Kararsızsam, sesimi yükselteceğim.

Kendimi fakir hissediyorsam, beni bekleyen zenginliği düşüneceğim.

Kendimi yetersiz buluyorsam, geçmiş başarımı hatırlayacağım.

Kendimi başarısız görüyorsam, hedeflerimi düşüneceğim.

Bugün duygularıma sahip olacağım.

Beni parçalamak isteyen güçlere karşı sürekli mücadele edeceğim. Fakat, bana gülümseyerek ve el uzatarak yaklaşıp, beni yok etmek isteyenlerle işim zor olacak. Bunlara karşı da hiçbir zaman kontrolümü, azmimi kaybetmeyeceğim.

Kendime çok güveniyorsam, başarısızlıklarımı hatırlayacağım.

Yemeğe düşkünsem, geçmişteki açlığımı düşüneceğim.

Çok büyük servet kazanırsam, aç bir mideyi düşüneceğim.

Gururlu olmuşsam, bir anlık zayıflığı hatırlayacağım.

Kendimi yukarılarda görüyorsam, yıldızlara bakacağım.

Bugün duygularıma sahip olacağım.

Ya diğerleri doğruysa...

Hitap ettiğim insanların bugün gösterdikleri kızgınlığa ve sinirliliğe anlayış göstereceğim. Benim davranışımla inanıyorum ki, yarın değişecekler ve onlara yaklaşmak kolay olacaktır. Artık bir insan hakkında, bir hareketine bakıp hüküm vermeyeceğim. Ya sadece yanlışı bu ise, ya diğer hâlleri hep doğruysa...

Bugün duygularıma sahip olacağım.

Bundan böyle insanların ve kendimin ruh hâlindeki gizlilikleri tanıyacak ve ona göre davranacağım. Şu andan itibaren içimde uyanacak her türlü kişiliği denetlemeye kararlıyım...

Kendi duygularıma hükmetmeliyim; başkalarının duygularını da keşfederek ona göre hitap etmeliyim. Kendimi ve karşımdakini tanımadan başarı beklemem hayalden öteye geçmez.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 EKİM 1997 · KAYIT 11385

Ahmağın dostluğu

“Ahmağın sevgisi insanı aldatır. Eğer mutlaka dost edinmek istiyorsan, ayıyı değil de, kendi cinsinden birini seç! Ahmağın dostluğu, düşmanlıktan kötüdür.”

Mesnevî'den seçmeler:

Ormanların kralı arslan, bir ayıya saldırmıştı. Ayı can havliyle bundan kurtulmak için bağırıyordu. Ayının sesini duyan bir avcı gelip, onu arslanın elinden kurtardı.

Mazlumların feryadını duyup, imdatlarına yetişen kimseler çoktur. Bunlar nerede bir mazlum varsa, koşup onun imdadına yetişirler. Böyle kimseler, nerede bir hastalık olursa, oraya gidip deva olurlar.

Ayıyla senin işin ne?

Ayı, arslandan kurtulunca, kendisini kurtaranın peşine düştü. Onun yaptığı iyiliğin karşılığını vermek istiyordu. Adama karşı kendisinde bir muhabbet hasıl olmuştu. Adam da ayıyı sevdi. Beraber dolaşmaya başladılar. Adamı, ayı ile beraber gören birisi sordu:

- Bu hâl nedir, ayıyla senin ne işin var?

- Bu ayıya bir arslan saldırmıştı. Ben de onu kurtardım. Bu hadiseden sonra benimle dost oldu. Yanımdan hiç ayrılmıyor.

- Ey arkadaş! Ayıya gönül verme! Ahmağın dostluğu, düşmanlıktan kötüdür. Ne yapacaksan yap, onu yanından uzaklaştır!

- Sen bunu hasedinden söylüyorsun. Ayının bana karşı dostluğunu, sevgisini bilsen böyle söylemezsin! Böyle bir sevgiden ne zarar gelir?

- Ahmağın sevgisi insanı aldatır. Ben seni kıskanmıyorum. Kıskansam bile, benim hasetçiliğim onun sevgisinden iyidir? Ey kişi beni iyi dinle! Eğer mutlaka dost edinmek istiyorsan, ayıyı değil de, kendi cinsinden birini seç!

- Haydi işine git hasetçi! Ben, kimden zarar, kimden de fayda geleceğini bilmeyecek kadar aptal mıyım?

- Başına bir iş gelecek diye korkuyorum. Onunla yalnız kalma, hiç olmazsa ayıyla ormana girme!

Adamın bütün gayreti, konuşması boşunaydı. Hiç faydası olmadı. Söylenen sözler adamın kulağının birinden girip, ötekisinden çıktı. O kimsenin sözünü, kıskandığı için söylüyor zannetti.

Nasihat veren kimse, konuşmasına şöyle devam etti:

- Madem sözlerimi dikkate almıyorsun, ben de gidiyorum.

- Bir an evvel git! Boşuna boşboğazlık yapmayalım.

- Ey kişi son defa söylüyorum. Ben senin düşmanın değilim. Gel peşime takıl. Ayıdan dost olmaz. Bunları senin iyiliğin için söylüyorum.

- Sen yoluna devam et! Benim uykum geldi. Biraz yatıp uyuyacağım.

- Uyuyacaksan bir akıllıya sığınarak uyu. Bir gönül dostu bul! Ayının korumasına güvenme!

Sonra o kimse, onu kıymetli dostu ayı ile başbaşa bırakıp gitti.

Ayının dostluğuna güvenen kimse, yatıp uyudu. Bu konuşmalardan önce, ayının bulup getirdiği balı yiyen adamın, yüzünde bal bulaşığı kalmıştı. Sinekler yüzüne konuyordu.

Ayı, iyilik olsun, rahat uyusun diye adamın üzerine konan sinekleri kovalamaya başladı. Fakat kovaladığı sinekler tekrar geliyor, o da tekrar kovalıyordu. Bu şekilde ayı ile sinekler arasında mücadele epey devam etti.

Başı yamyassı oldu...

Sonunda ayı kızdı. Dağdan değirmen taşı büyüklüğünde bir kayayı alıp, adamın başında beklemeye başladı. Birkaç sinek yine gelip adamın yüzüne kondu. Bu sefer ayı, "Şu sinekleri öldüreyim de, dostum rahat uyusun(!)" diye getirdiği taşı, sineklerin üzerine öyle bir vurdu ki, adamın başı yamyassı oldu. Zavallı kelime-i şehadet bile getiremedi.

Ahmağın sevgisi, dostluğu tıpkı ayının sevgisi, dostluğu kadar olur. Bunun için ahmaklardan uzak durmak lazımdır. Atalarımız, "Ahmak dostun olacağına, akıllı düşmanın olsun" demişlerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 EKİM 1997 · KAYIT 11386

Kıskançlık ateşi bastı

"Ayaz bunu nasıl yapar? Benim sohbet arkadaşım, sırdaşım olup da altına, mücevhere gönül bağlamak olacak iş değil!.. İki sevgi bir gönülde bulunmaz. Bunda bir iş var..."

Mesnevi'den seçmeler:

Sultan Gazneli Mahmud Han, bir zaman, maiyeti ile beraber ava çıkmıştı. Avda bir ceylanın peşine takıldı. Saatlerce bunun ardından koştu. Maiyetinden tamamen koptu. Çok yorgun olarak bir köye vardı. Çok hararetlendiği için köylülerden su isteyecekti. Köyde kimseyi bulamadı. Sadece "Ayaz" isminde bir genç vardı.

Ayaz, hâl ve hareketinden, gelen misafirin padişah olduğunu anladı. Ona gereken izzet ve ikramda bulundu. Padişah kendisine dedi ki:

- Çok susadım, bana soğuk bir su verir misin?

Hasta olabilirdiniz!..

Ayaz, "Peki efendim, derhal efendim" deyip, padişahı konuşturarak oyalamaya başladı. Padişah arada sırada, "Su ne zaman gelecek" diye hatırlattığında, çok kibar bir şekilde şöyle cevap veriyordu:

- Hemen geliyor efendim, merak etmeyin efendim.

Aradan yarım saat kadar vakit geçince, padişaha soğuk bir su getirdi. Sultan, onun su getirmeyi kasten geciktirdiğini anladı. Suyu içip, kendisine teşekkür ettikten sonra sordu:

- Ben bu kadar susamış olduğum hâlde, niçin suyu geciktirdin? Sebebini çok merak ettim!

Ayaz, mahcup bir hâlde özür beyan etti:

- Sultanım, geldiğinizde çok terliydiniz. O hâlinizle su içseydiniz hasta olabilirdiniz. Terinizin soğumasını bekledim. Onun için geciktirdim, özür dilerim.

Sultan, Ayaz'ın hâl ve hareketlerinden çok memnun oldu. Sıradan bir gence benzemiyordu. Ne yapıp yapıp bu genci götürmeye karar verdi.

Bu sırada maiyeti de köye geldi. Ayaz'ın ana ve babası da evlerine gelmişti. Sultan, köyden ayrılırken, Ayaz'ın babasından, onu sarayına götürmek için müsaade istedi. Böyle gençlere sarayda ihtiyacı olduğunu söyledi. Müsaade edilince, maiyetiyle beraber onu alıp gitti.

Saraya vardığında, kendisine kıymetli kumaşlardan yapılmış elbiseler verildi. Ayaz, köyden getirdiği çarığını ve koyun postundan yapılmış kepeneğini sarayın bahçesinde kuytu bir yerde, küçük bir kulübe yaptırıp, oraya astı.

Ayaz, kısa zamanda saraya intibak etti. Konuşmaları, teklifleri ile Sultanın sohbet arkadaşı oldu. Birçok rütbelere kavuştu. Üçüncü vezir, ikinci vezir derken birinci vezirliğe yükseldi.

Ayaz'ın kısa zamanda birinci vezir rütbesine kavuşmasını hasetçiler çekemediler. Sultanın huzuruna çıkarak dediler ki:

- Ayaz her gün kulübesine girip çıkıyor. Kapısını da iyice kilitliyor. Buraya kıymetli mücevherler, altınlar dolduruyor. Devletin malını orada kendisi için biriktiriyor.

Sultan Mahmud, bu habere çok şaşırdı. Kendi kendine dedi ki:

"Ayaz bunu nasıl yapar? Benim sohbet arkadaşım, sırdaşım olup da altına, mücevhere gönül bağlamak olacak iş değil!.. İki sevgi bir gönülde bulunmaz. Bunda bir iş var..."

Sonra hasetçilere dönüp dedi ki:

- Bir yanlışlık olmasın? Ayaz böyle iş yapacak biri değil.

- Ama efendim, o odaya kimseyi sokmuyor?

Kapıyı kırın!

Sultan bunun üzerine, “Ben bir araştırayım” deyip bunları başından savdı. Fakat birkaç gün sonra aynı adamlar yine geldi:

- Efendim bu gidişle hazinede para kalmayacak, her gün birkaç defa gizlice girip çıkmaya devam ediyor. Kulübesini altınlarla dolduruyor. Bir gece ansızın kaçacak!

Sultan baktı, bunları ikna edemeyecek. Çünkü her birini kıskançlık ateşi basmıştı. Hasetçilere seslendi:

- Bu gece, kulübesinin kapısını kırıp, içeri girin! İçeride ne kadar altın, mücevher bulursanız sizin olsun!

Sultan, Ayaz’ın böyle bir şey yapmayacağını biliyordu. Fakat, hasetçileri susturmak, onlara bir ders vermek için böyle bir emir verdi.

Yine kendi kendine dedi ki:

“Ayaz’ın böyle bir iş yapması mümkün değil. Şayet Ayaz böyle bir şey yapmışsa, insan hatadan beri değildir. Kendisini üzmeyeyim. Zira o benim sohbet arkadaşımdır. Onu üzmeden hatasından vazgeçirmeliyim. Çünkü, artık aramızda sen-ben kalmamıştır. O ne yaptıysa ben yapmış sayılırım. Gerçek dostluk bunu gerektirir.

Yarın: Ayaz, aslını unutma!

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 EKİM 1997 · KAYIT 11387

Makam aslını unutturmasın!

“Aslımı unuturum diye, köyden geldiğimde üzerimde bulunan, koyun postundan elbisem ile ayaklarımdaki çarıkları duvara asmıştım. Her girişimde, onlara bakıp, eski hâlimi hatırlıyorum.”

Mesnevi’den seçmeler:

Sultan Gazneli Mahmud hasetçilere, veziri Ayaz’ın kulübesinin kapısını gece kırıp, içine girme emrini verince, hasetçiler sevinçten geceyi zor getirdiler.

Gece yarısında, otuz kadar hasetçi, ellerine meşaleler alarak, hücrenin önüne geldiler. İçlerinden birisi sevinç ile bağırdı:

- Bu gece her birimize en az birer kese altın düşer. Köşeyi döndük.

Başka birisi de şöyle bağırdı:

- Sen ne diyorsun? Bir kese altının lafı mı olur? İçeride milyonlarca altın, kıymetli yakutlar, mücevherler vardır. Çünkü Ayaz, Sultanın has adamıdır. Bütün hazinelerin anahtarı ondadır. Her istediğini kimseye sormadan alabilir.

Bunlar perdedir, aldanmayalım!

Kulübenin kapısına geldiklerinde, kapıda, açılması çok güç bir kilidin bulunduğunu gördüler. Epey uğraştıktan sonra kilidi açmaya muvaffak oldular.

Kapı açılınca, kokmuş ayranın içine üşüşen hamam böcekleri gibi, içeriye hücum ettiler. Fakat büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Şaşkın hâlde içeriyi süzdüler. Ortalıkta hiçbir şey görünmüyordu. Kimse diğerine bir şey söyleyecek durumda değildi.

İçeride sadece, duvarda koyun postundan bir kepenek ile bir çarığın asılı olduğunu gördüler. Nihayet içlerinden birisi sessizliği bozdu:

- Bunlar perdedir. Aldatmacadır. Altınları mutlaka yere gömmüştür. Hemen kazma, kürek getirip, yeri kazalım.

Derhal kazma, kürek getirdiler. Kulübenin her tarafını, büyük bir heyecan içinde kazmaya başladılar.

Altın, mücevher bulma ümidiyle, her tarafı delik-deşik ettiler. Fakat aradan saatler geçmesine rağmen, ortada hiçbir mücevher görülmüyordu. Zaman geçtikçe, ümitleri de azalmaya başladı. Nihayet bir şey bulamayacaklarını anlayınca, büyük bir üzüntü ile kazdıkları çukurları doldurdular. Mahcubiyet içinde, sabahleyin Sultanın huzuruna vardıklarında, Sultan dedi ki:

- Bulduğunuz altınları nereye sakladınız? Altınları alıp, bu kadar üzülmeniz niye? Hem altınlara kavuşup, hem de üzülmek olur mu?

Hasetçiler, Sultanın kinayeli konuştuğunu anladılar. Sultana dediler ki:

- Biz kabahatimizi biliyoruz. Pişman olduk. Bize ne ceza verseniz yeridir. Çünkü biz bunu hakettik.

- Ben size bir ceza vermeyeceğim. Yaptığınızın muhakemesini Ayaz'a bırakıyorum. O ne isterse yapacak!

Sonra Ayaz'ı çağırıp dedi ki:

- Hükmü sana bırakıyorum. Ne istersen yap!

- Sultanım! Sizin huzurunuzda hüküm vermek, bana yakışır mı? Hükmü Sultanlar verir. Her ne kadar arkadaşlarımın kusuru varsa da, esas kusur benimdir. Eğer ben kulübenin kapısına bu kadar sağlam kilit takmasaydım, gizli gizli buraya girmeseydim, bunlar şüphelenmeyeceklerdi. Böyle işte bulunmayacaklardı.

- Peki oraya her gün girip çıkmanın sebebi neydi?

- Sultanım! Benim o odaya sık sık girip çıkmamın sebebi şu idi: Biliyorsunuz ben bu sarayda doğup büyümedim. Benim aslım bellidir. Sayenizde rüyamda bile göremeyeceğim birçok rütbelere, nimetlere kavuştum. Bunlara dalıp, aslımı unuturum diye, köyden geldiğimde üzerimde bulunan, koyun postundan elbisem ile ayaklarımdaki çarıkları duvara asmıştım. Her girişimde, onlara bakıp, kendi kendime diyorum ki:

Dünyalıklar aslını unutturmasın!

"Ey Ayaz! Senin aslın budur. Kavuştuğun nimetler, dünyalıklar, makamlar aslını unutmana sebep olmasın. Bu nimetler sebebiyle, ananı-babanı, geçmişini unutma! Allaha ibadetten geri kalma!"

Böylece, gaflete düşmemek için gayret sarfediyordum. Sultanım! Sultanlara yakışan, affetmektir. Madem ki bunlar hatalarını anlayıp özür diliyorlar. Büyüklere de affetmek düşer. Allahü teâlâ tevbeleri kabul edeceğini vaad buyuruyor. Sizin de bunları affetmenizi talep ediyorum.

Sultan da hasetçileri affetti. Hasetçiler de, Ayaz'ın, bu kadar kısa zamanda yükselmesinin sebebini, Ayaz'ın kendilerinden farkını böylece anlamış oldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 EKİM 1997 · KAYIT 11388

Ayaz'ın diğerlerinden farkı

"İyi yönde çalışan, iyiliğin karşılığını; kötü yolda çalışan kötülüğün karşılığını görür. Ne ekilirse o biçilir. Arpa eken, arpadan başka bir şey biçemez."

Mesnevi'den seçmeler:

Padişahın on tane veziri vardı. Fakat bunlardan Ayaz ismindeki vezirini çok sever, önemli işlerini ona gördürürdü. Onu kendine birinci vezir yapmıştı. Ayaz'ın maaşı da fazlaydı. On vezirin aldığını alırdı.

Diğer vezirler, bunu çok kıskandıkları hâlde, bir müddet seslerini çıkarmazlar. Fakat daha sonra sabırları tükenir. Padişaha, Ayaz'a ayrı muamele yapılmasının uygun olmadığını söylerler.

Padişah bunlara bir cevap vermez. Bunlara sözle verilen cevabın tesir etmeyeceğini bildiği için, bir olay ile cevap vermek ister.

Git sor bakalım Bir gün dokuz vezirini alıp, ava çıkar. Avlanıp geri dönerlerken, uzakta bir kervan görürler. Padişah, vezirinin birini çağırıp der ki:

- Git sor bakalım, kervan nereden gelip nereye gidiyor?

Vezir atına atlayıp, kervanın yanına varır. Kervanın Rey şehrinden geldiğini öğrenip, geri dönerek, padişaha durumu bildirir:

- Rey şehrinden geliyormuş efendim.

Padişah vezire, "Hangi şehre gidiyorlarmış" diye tekrar sorunca, "Onu sormadım" diye cevap verir.

Padişah, bu sefer ikinci veziri gönderip, hangi şehre gittiğini öğrenmesini ister. İkinci vezir de gidip gelir ve der ki:

- Yemen'e gidiyormuş padişahım.

İkinci vezir, Padişahın, "Yükleri neymiş" sorusuna cevap veremez.

Padişah, üçüncü vezirini gönderip, kervanın yüklerinin ne olduğunu öğrenmesini söyler. Üçüncü vezir de gidip, "Yükleri her cins eşya" der. Bu defa da Padişahın, "Rey şehrinden ne zaman çıkmışlar" sorusuna, vezir cevap veremez.

Padişah, bu şekilde dokuz veziri de bir şey öğrenmek için gönderir. Hiçbiri kervan hakkında, teferruatlı bilgi alıp gelemez.

Başka bir zamanda, Ayaz'ın da bulunduğu bir avda, yine bir kervan görmüşlerdi. Padişah, bu defa Ayaz'ı çağırıp der ki:

- Karşıdaki kervana git, nereden gelip nereye gidiyormuş öğren!

Ayaz, kervanın bulunduğu yere gidip gelir. Padişah, nereden geldiklerini öğrendikten sonra, daha önce diğer vezirlerine sorduğu bütün soruları Ayaz'a da

sorar. Ayaz, soruların hepsinin cevabını, kervanın yanına tekrar gitmeden verir. Çünkü, gittiği zaman, kervan hakkında lüzumlu bütün bilgileri sorup öğrenmiştir.

Bunun üzerine Sultan, diğer vezirlerine hitaben, "İşte Ayaz ile sizler arasındaki fark" diye bir şey söylemez, fakat böyle hareket etmesi daha da tesirli olmuştur.

Böylece diğer vezirler, Ayaz'ın kendilerinden farklı olduğunu açık bir şekilde görüp, ona karşı kıskançlık yaptıklarına pişman olurlar.

Böyle nasihat verici olaylarla ilgili nice ibretli sözler vardır:

İnsan çalışır, hatada ısrar etmez, hadiselerden ders, ibret alırsa, başarılı olmasına bir engel kalmaz.

İyi yönde çalışan, iyiliğin karşılığını; kötü yolda çalışan kötülüğün karşılığını görür. Ne ekilirse o biçilir.

İnsanın yaptığı iş, kendisinin oğlu gibidir. Çocuğun yaptıklarından da kendisi mesuldür. Yaptığı iş, çocuk gibi eteğine sarılır, onu bırakmaz.

Arpa eken, arpa biçer Arpa ekersen, arpadan başka bir şey bitmez. Borcu sen aldın, borç veren senden başkasını tanımaz.

İnsanın düştüğü sıkıntılar, çektiği ızdıraplar, hep kendi kötü hâllerindendir. Hem kötülük yapıp, hem de iyilik beklemek akla uygun değildir.

Kötülüklerin kaynağı nefstir. Nefsi bırakıp, başkasını töhmet altında bırakma! Yiğit olan suçu başkasına yüklemez.

Dünyada yapılan iyi ve kötü bütün işler, zerre kadar da olsa, ahirette karşılıkları görülecektir. Hiçbir şey saklı kalmayacaktır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 EKİM 1997 · KAYIT 11389

Niyet halis olunca..

Aczini bilip, Allahü teâlâya sığınan, Onun hem dünya nimetlerine, hem de sonsuz ahiret nimetlerine kavuşur. Yeter ki tam bir tevekkülle Ona sığınıp, yalnız Ondan beklesin.

Mesnevi'den seçmeler:

Abbasîler zamanında çölde yaşayan fakir bir aile vardı. Geçim sıkıntısı içindeydiler. Birgün, yağmur suyu ile testilerini doldurdular. Yıllar sonra, kızgın çölde tatlı yağmur suyunu görünce, evin hanımının hatırına bir fikir geldi. Kocasına dedi ki:

- Bu yağmur suyu bizim için büyük bir nimet olabilir. Bu testiyi omuzlayıp, padişaha götür. Oralarda belki böyle tatlı su bulunmaz. Padişah bu suyu alınca, çok memnun olacak, bize çok hediyeler verecektir.

Kadın, padişahın sarayının bulunduğu yerde, Dicle nehrinin aktığını, tatlı ve temiz bir suyunun bulunduğunu bilmiyordu. Çünkü, yuvası acı su civarında olan kuş, saf ve berrak suyun olduğunu bilemez.

Nihayet yola çıktı...

Nihayet, adam hanımının bu sözü üzerine, bir ümitle, testiyi alıp yola çıktı. Gece gündüz yol aldı. Sahraları, dağları aşarak, padişahın bulunduğu şehre vardı.

Padişahın adamları onu karşıladı. Kendisine izzet ve ikramda bulundular. Kendisine bir arzusunun olup olmadığını sordular. Dedi ki:

- Padişahımıza bir hediye sunmak için uzak yoldan geldim. Hediyem bu testinin içinde bulunan, tatlı saf yağmur suyudur. Yalanım yoktur. Maksadım, bunu sultanımıza arz edip, karşılığında sultana layık karşılık beklemektir.

Çölde yaşayan bu adam, bu arzularında mazurdu.

Çünkü, Dicle gibi temiz suyu olan şehre, testide su götürdüğünün farkında değildi. Eğer bilseydi, bu kadar yolu aşmaz, testiyi taşa çalardı.

Padişaha durumu arz ettiler. Tebessüm etti. Bedeviyi kabul buyurdu. Bedevi dedi ki:

- Sultanım, yıllardır biz hep acı su içeriz. İlk defa bol yağmur yağdı. Tatlı suya kavuştuk. Testimi doldurup yola koyuldum. Böyle tatlı yağmur suyu size layık.

Padişah adamın halis niyetini öğrenince, hiç bozuntuya vermedi. “Buraya kadar yoruldun, çok memnun oldum. Çok makbule geçti” deyip, memnuniyetini bildirdi. Güzelce karnının doyurulup gönderilmesini emretti. Bu arada, o kimsenin testisini altın ile doldurttu ve bir adamına vererek, şöyle emretti:

- Bu altın dolu testiyi ona ver. Dicle’den gemiye bindir. Hürmetle uğurla! Gideceği yere gemiyle giderse, daha kısa zamanda varır.

Görevli, o adamı, Dicle'nin yanına getirdi. Adam, Dicle'yi görünce, utancından yere kapandı. İlk defa böyle çok su görüyordu. Kendi kendine şöyle söyledi:

- Hayret, kendisi su deryasında iken, benim bir testime değer verdi. Beni mahcup etmedi. O cömertlik denizi, benim testimdeki suyu kabul etti. Testideki tozlu sudan alınmadı.

Sığınan mahrum kalmaz...

Ey oğul, dünyayı, ağzına kadar ilim ve güzellik dolu bir testi bil! Bu ilim ve güzellik, Allahü teâlânın güzellik deryasından bir damladır. Hak deryasından bir damlayı tadanın ilk işi, testisini kırmak olur.

Bedevi, yoksulluğundan, padişahın kapısına gitti. Dünyalık için gitti, istediğinden çok fazla dünyalığa kavuştu. Birkaç altın beklerken, bir testi altına kavuştu. Devlete erişti. Halis niyetle ahireti isteseydi ona da kavuşurdu.

Aczini bilip, Allahü teâlâya sığınan, Onun hem dünya nimetlerine, hem de sonsuz ahiret nimetlerine kavuşur. Yeter ki tam bir tevekkülle Ona sığınıp, yalnız Ondan beklesin. Onun merhameti, ihsanı sonsuzdur. Kendisine sığınanları mahrum bırakmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 EKİM 1997 · KAYIT 11390

Ölüm bana müjdedir!

"Ölüm bana, dirilişin müjdesidir. Benim hayatım, ölmemdedir. Âşıkların hayatı ölümle başlar. Eninde, sonunda bu geçici yerden ayrılacağız. Ayet-i kerimede, O'na döneceğimiz bildirildi."

Mesnevi'den seçmeler:

Ölüm Müslüman için korkulacak bir şey değildir. Ölümden, inanmayan kimse korkar. Çünkü onun tek sermayesi dünyadır. Sonrasına inanmadığı için, "Dünyada ne yapabilirsem kârdır" diye düşünmektedir.

Müslüman için ise, esas hayat öldükten sonra başlayacak... Bunun için Allah dostları, her zaman ölümü bir müjde olarak görmüşler.... Bir odadan diğer odaya geçiş, alt kattan üst kata çıkış olarak kabul etmişler...

Bir gün Peygamber efendimiz, Hz. Ali'nin hizmetkârının kulağına, "Ey akılsız, efendini sen öldüreceksin" buyurdu.

Ölümüne sebep olmayayım Hz. Ali bundan sonrasını şöyle anlatır: Şüphesiz, Peygamber efendimiz vahiy ile, Allahü teâlânın bildirmesiyle söylerdi. Bunun için, beni, o kimsenin öldüreceğini biliyordum.

Hizmetçim beni her gördüğünde derdi ki:

- Ne olur beni öldür, benden kötü bir şey meydana gelmesin! Ölümüne ben vasıta olmayayım!

Ben de ona şöyle cevap verirdim:

- Madem ki, Peygamber efendimiz böyle buyurdu. Onun sözleri boş sözler değildir. Ölümüme sen sebep olacaksın. Kul için kadere razı olmaktan başka çare yoktur.

O ise yalvarıp yakarır, aynı sözleri değişik şekilde tekrarlardı:

- Kılıcını bedenimde parçala! Ta ki, sonum fena olmasın! Bedenim ebediyen yanmasın!

- Allahü teâlâ ne takdir ettiyse o olur. Onun dışında birşey söyleyemem. Sana bunun için düşmanlık da besleyemem!

- Öyleyse bu işin sırrı nedir?

- O hakikata ait bir sırdır. Bu sırrı söyleyemem!

Hz. Ali devamla buyurdu ki:

- Ben katilimi gördükçe, asla ona kızmazdım. Çünkü ölüm bana kendi canım gibi azizdir. Bu görünüşteki ölüm, gerçekte dirilik, görünüşteki yokluk, hakikatta ebediliktir.

Çocuk, ana karnından ayrılınca, yeryüzü ona yeni bir konak olur. Ölüm bize bir arzu, bir aşktır. Bana ölüm tatlı gelir. Ölüm bana, dirilişin müjdesidir. Benim hayatım, ölmemdedir. Âşıkların hayatı ölümle başlar. Eninde, sonunda bu geçici yerden ayrılacağız. Çünkü, ayet-i kerimede, muhakkak Ona döneceğimiz bildirildi.

O kimse tekrar gelip Hz. Ali'ye dedi ki:

- Ya Ali, ne olur beni öldür de, bu kötü iş benden meydana gelmesin! Ben sana kanımı helal ediyorum. Yeter ki, bu kötü iş benden olmasın!

Hz. Ali ona şöyle cevap verdi:

- Her zerre bir katil olup, elinde hançer ile seni öldürmek istese, sen beni öldürmedikçe, sana bir kıl ucu kadar zarar veremez. Kimse kaderde yazılanı değiştiremez. Fakat tasalanma, ben sana şefaatçiyim. Bu vücudumun benim yanımda bir değeri yoktur. Bu zahiri ölüm, benim için bağ-bahçedir.

Nihayet o gün geldi...

Bir Şaban ayının son cumasında, Peygamber efendimiz Ramazan ayının faziletlerini anlatıyordu. Bir ara Peygamber efendimiz ağlamaya başladı. Orada bulunan Hz. Ali sebebini sordu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ya Ali, Ramazan ayında sen namaz kılarken, seni kılıçla yaralıyacaklar, sakalını başının kanıyla boyayacaklar.

- Ya Resulallah, bu hâl dinime bir zarar getirecek mi, dinimin selametiyle mi olacak?

- Evet dininin selametiyle olacak.

- Benim için bu üzülecek bir şey değil, bana müjdedir.

Nihayet, hicretin kırkıncı yılında, Ramazan ayının ondokuzuncu günü, sabah namazından çıkarken Hz. Ali'yi, kandırılan o kimse, zehirli kılıçla yaraladı. Ramazanın yirmisi cuma gecesi, sevdiklerine kavuştu.

Yaralandıktan sonra şöyle vasiyet etti:

"Beni yaralayana eziyet etmeyin! Aç ve susuz bırakmayın! Kendisini hoş tutun! Yatağı yumuşak olsun! Kendisini affettim."

Bu arada kendisine ikram edilen sütün yarısını içip, yarısının da, kendini yaralayan kimseye verilmesini vasiyet etti.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 EKİM 1997 · KAYIT 11391

Düşmanını besleme!

"Ey kimse, buradaki aslan nefsi temsil eder. Nefsinin dirilmesini isteme, o senin can düşmanındır. Dirildiğinde, ilk parçalayacağı sen olacaksın." Mesnevî'den seçmeler:

Ahmağın biri İsa aleyhisselam ile yolculuk yapıyordu. Adam yolculuk esnasında, İsa aleyhisselamın, ölüleri, Allahü teâlânın izniyle dirilttiğini görünce, dedi ki:

- Ne olur, "ism-i a'zam" duâsını bana öğret de, ben de senin gibi ölüleri dirilteyim.

İsa aleyhisselam şöyle cevap verdi:

- Sen buna layık değilsin. Bu duâyı öğrenmemen, senin için daha hayırlıdır.

- Zararına da olsa, ben bu duâyı öğrenmeyi çok istiyorum, bana muhakkak öğret.

Adam çok ısrar edince, kendisine "ism-i a'zamı" öğretti.

Yolda giderken, bir çukurda kemik yığını gördüler. İsm-i a'zamı öğrenen kimse, bir an önce merakını yenmek için, hemen öğrendiği duâyı okudu.

Hayırlısını istemeli Allahü teâlânın izniyle, oradaki ölüler dirildi. Kemiklerin arasında bir de aslan ölüsü vardı. O da hemen dirildi. Duâyı okuyan adama saldırıp, onu parçaladı.

İsa aleyhisselam aslana dedi ki:

- Neden önce bu adamı parçaladın?

- O buna layıktı. Çünkü, sana eziyet ediyor ve seni sıkıntıya sokuyordu.

- Peki, niçin onun kanını içmedin?

- O benim kısmetim, rızkım değildi.

Nice kimseler, kükremiş aslan gibi, birçok dünya malına sahip olur, fakat bunları yiyemeden ölür. Ya Rabbi, bizi hırs ve gafletten kurtar!

Sonra aslan dedi ki:

- Bu av mutlak, öğüt ve ibret içindi. O adam rızkım olsaydı, ölüler arasında ne işim vardı, ölüp çürür müydüm?

Nimetin kadrini bilmelidir. Merkep temiz suyun kıymetini bilmediği için, suya boynunu değil, ayağını uzatır.

Ey kimse, buradaki aslan nefsi temsil eder. Nefsinin dirilmesini isteme, o senin can düşmanındır. Dirildiğinde, ilk parçalayacağı sen olacaksın. Nefs, köpek misali gibidir. Köpeğin dostu kemiktir. Köpek, kemik bulunca rahatlar. Nefsin gıdasını verip, onu rahatlandırma ve onu besleyerek düşmanını kuvvetlendirme!

Ey kimse, yalnız başkalarının hâline bakma! Bunların hâlinden ibret al! Hep başkalarının hâline ağlama, gel biraz da kendi hâline ağla!

Ey kimse, yanlışlar ortaya dökülünce, tevzi, dağıtım memuru gibi bunları hemen başkalarına dağıtma! Bunları kendine al! Herkes senin gibi başkasına havale ederse, yanlışlar ortada kalır. Yanlışları bertaraf etmek mümkün olmaz.

Hz. Ali Hendek savaşında, bir düşman askerini alt edip, yere yatırdı. Kılıcını çekti. Tam vuracağı zaman, düşman askeri Hz. Ali'nin yüzüne tükürdü.

Hz. Ali kılıcını kınına koydu. Onunla savaşmaktan vazgeçti. Ölümünü bekleyen kimse, bu işten bir şey anlamadı. Hayretle kendisine sordu:

- Kılıcını çekmiştin. Beni öldürmene hiçbir engel yokken neden vazgeçtin? Öfken birden yatıştı.

Allah için yapmam lazım Hz. Ali şöyle cevap verdi:

- Ben kılıcımı Allah için vuruyordum. Ben Allahın arslanıyım. Nefsin esiri değilim. Sen, benim şahsıma karşı yaptığın hareketten sonra seni öldürseydim, nefsim için öldürmüş olabilirdim. Hâlbuki her yaptığımı Allah için yapmam lazımdır.

Ben saman çöpü değilim. Hilm, yumuşaklık, sabır, adalet dağıyım. Kasırga nasıl olur da, bu dağı yerinden oynatabilir. O sadece saman çöpünü uçurabilir.

Öfke, padişahlara padişahtır. Fakat bizim kölemizdir. Ben öfkeye de gem vurmuşum.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 EKİM 1997 · KAYIT 11392

Yanlış mukayese..

Kıyası yerinde yapmalıdır. Yerinde yapılmayan kıyas, yanlış netice verir, insanı yanlış yola sevk eder. Birçok şey görünüşte birbirine benzer ise de, aralarında büyük fark vardır.

Mesnevi'den seçmeler:

Attarın birisinin, yeşil renkli, sesi, konuşması, hâli güzel bir papağanı vardı. Bu papağan, dükkan sahibi olmadığı zaman, dükkanda bekçilik yapardı. Diğer zamanlarda da, nükteli konuşmaları ile dükkan sahibini neşelendirirdi.

İnsan gibi konuşur ve kendine mahsus sesi ile de öterdi.

Birgün dükkan sahibi, papağanı dükkana bırakıp, evine gitti. Bu sırada içeriye ansızın, fare kovalayan bir kedi girdi. Kedinin, kendisini yakalamak için geldiğini zanneden papağan, büyük bir korkuya kapıldı. Can havliyle sağa-sola kaçarken, attarın, sermayesini ona bağladığı büyük gül yağı şişesini devirdi. Yere düşen şişe kırıldı. Gül yağı her tarafa yayıldı.

Bütün servetim gitti Attar geri dönünce, gül yağının dökülmüş olduğunu görünce, çok üzüldü.

"Bütün servetim gitti, mahvoldum" diyerek papağanın üzerine yürüdü. Onu hırpaladı, başına vurdu.

Papağan, dükkanın bir köşesine büzüldü kaldı. Üzüntüsünden günlerce yemedi, içmedi. Sonra saçları dökülerek başı çıplak kaldı.

Papağanın bu durumunu gören attar da, yaptığına çok pişman oldu. "Keşke elim, ayağım kırılsaydı da, şu papağanı dövüp incitmeseydim. Nimet güneşimi kendi elimle karartmış oldum" diye kendi kendine söyleniyor, papağanın tekrar eski hâline gelmesi için gitmedik baytar bırakmıyordu. Fakat papağanın eski hâle gelmesine bir çare bulamadı. Yaptığı tedavilerin hiç faydası olmadı.

Her gün papağan adama, adam papağana üzüntü içinde bakıyordu. Karşılıklı konuşma ve şakalaşmaları yok olmuştu artık.

Böyle, üzüntülü şekilde günler geçti. Bir gün, attar birkaç arkaşı ile sohbet ediyordu. Bu sırada dükkanın önünden, saçları tamamen dökülmüş bir kimse geçiyordu.

Papağan bu kimseyi görünce, konuşmak için hemen ortaya atıldı. Sahibi bu hâli görünce çok sevindi. Papağan dile gelip dedi ki:

- Ey kişi, yoksa sen de benim gibi, gül yağı şişesini mi kırdın?

Başka bir kelime de söylemedi, tekrar sustu. Attarın sevinci boşa gitti. Fakat, papağanın, kendi hâli ile kel kimsenin hâlini yersizce mukayese etmesi, oradakileri çok güldürdü.

Her işte nice ibretler vardır anlayana...

Kıyası yerinde yapmalıdır. Yerinde yapılmayan kıyas, yanlış netice verir. İnsanı yanlış yola sevk eder.

İki kamış da su ile beslenir, birinin içi şeker ile dolar, diğerininki ise bomboş olur.

Birçok şey görünüşte birbirine benzer ise de, aralarında büyük fark vardır.

Tatlı su da, acı su da sudur; fakat birini içen rahatlar, diğerini içen acı hisseder.

Gerçek âlim olmayanlar, sihir ile kerameti ayırdedemezler.

Hz. Musa ve sihirbazlar Sihirbazlar, Musa aleyhisselamı taklit ederek, Onunkine benzer asa aldılar. Hâlbuki işi yapan asa değildi. Bunu bilemediler. Hâlbuki birinin arkasında Allahın laneti, diğerinde ise, Allahın yardımı vardı.

Maymunlar, insanları taklit ederler. “İnsanların yaptıklarını yapıyoruz” derler. Hâlbuki bunu yapmakla, yine hayvandırlar, insan ile mukayese edilemezler.

Mümin de, münafık da namaz kılar. Biri riya için, diğeri Allahın emri olduğu için kılar.

Sözün kötülüğü, harften, deniz suyunun acılığı konulan kaptan değildir.

Sahte ile hakiki altının değeri miheng ile belli olur. Miheng yoksa hak ile batıl da ayırt edilemez.

Kötü kişiler de yalan ve hilelerle, temiz kimseleri kendi tuzaklarına düşürürler.

Bütün iş hileyi anlayabilmek, doğru ile yanlışı ayırt edebilmektedir... İnsanın sonsuz cennet hayatına kavuşması veya sonsuz cehennem azabına düçar olması da, işte bu ayrımın doğru veya yanlış yapılmasındandır...

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 EKİM 1997 · KAYIT 11393

Olanlardan ibret almak

Akıllı kimse, işin hakikatini anlar. İşin hakikatini anlayamayan ise cezasını çeker ve hâli başkalarına ibret olur. Herkes haddini bilmelidir. Aslanın yanında, ona aslanlık taslamak aptallık olur.

Mesnevi’den seçmeler:

Başa gelen olaylardan, sıkıntılardan ders almak lazımdır. Olaylardan ders almayıp, aynı tehlikeye tekrar düşmek ahmaklık alametidir.

Bir aslan, bir kurt, bir de tilki beraber ava çıktılar. Dağda, bir dağ öküzü, bir dağ keçisi, bir de tavşan yakaladılar. Kurt ile tilki, bu hayvanların, aralarında taksim

edilmesini istiyorlardı. Fakat, aslandan çekindikleri için, yüzüne karşı bunu söyleyemiyorlardı.

Aslan bunların maksatlarını anladı. Kurdu çağırıp dedi ki:

- Ey kurt, al bu avları taksim et! Yalnız dikkatli ol, adilane paylaştır! Bu taksimi benim vekilim olarak yap! Ben de böylece senin nasıl bir cevher olduğunu öğreneyim!..

Bu ne biçim taksim Kurt şöyle cevap verdi:

- Ey şahım! Öküz size kalsın. Zira o iridir. Siz de büyük ve kuvvetlisiniz. Keçi benim! Çünkü benim gibi orta büyüklükte. Tilkiye de tavşan uygundur. En adil taksim bu olsa gerektir.

Aslan bu taksime çok kızdı. Kükreyerek kurda dedi ki:

- Bu ne biçim taksim? Benim olduğum yerde, nasıl, "Ben", "Siz" diye bahsedebiliyorsun? Ben hayvanların hakimiyim. Ben varken sizin ne adınız olur? Kurtlar köpek soyundandır. Sen kendini bir varlık olarak görüp, yanımda nasıl kendine pay ayırabilirsin?

Sonra, "Ey kurt, yanıma yaklaş" dedi. Yanına yaklaşan kurdun başını bir pençe darbesiyle koparark söylendi:

- Benim yanımda varlık taslamanın cezasını böylece görmüş oldun.

Bundan sonra aslan, tilkiye dönerek dedi ki:

- Taksim işini iyi bir biçimde sen yap!

Tilki taksimi şöyle yaptı:

- Bu semiz sığır, padişahımın kuşluk yemeği olsun! Bu keçi de güçlü padişahımın öğle yemeği olsun! Bu semiz tavşan da, şahımın akşam yemeği olması çok uygundur.

Aslan, tilkinin bu taksimini çok beğendi. Tilkiye sordu:

- Ey tilki, çok adaletli bir iş yaptın! Bu paylaştırmayı kimden öğrendin?

Tilki şöyle cevap verdi:

- Ey hayvanların şahı! Bu adaletli taksimi, şu yerde yatan kurt kardeşin hâlinden öğrendim.

- Madem ki, işini hatasız yaptın, bu üç hayvanı da sana verdim. Bunlar benim sana ihsanım olsun! Al git!

Aslan bundan sonra, tilkiye hitaben dedi ki:

- Ey tilki, senin bize sadık olduğun anlaşıldı. Artık seni incitmemiz, üzmemiz uygun olmaz. Artık aramızda senlik, benlik kalmadı. Beraber olduk. Kurdun hâlinden ibret alabilmişsin. Artık sen, benim yanımda tilki değil aslansın!

Tilki kendi kendine dedi ki:

- İyi ki aslan, taksim işini kurttan sonra bana verdi. Hâlime şükür edeyim. Yoksa benim hâlim ne olurdu?

Akıllı kimse Akgördüklerinden ibret alan kimsedir. İnsan her olaya, ibretle bakmalı, kendisine hisse çıkartmalıdır.

Akıllı kimse Akıllı kimse, işin hakikatini anlar. İşin hakikatini anlayamayan ise cezasını çeker ve hâli başkalarına ibret olur. Herkes haddini bilmelidir. Haddini bilmeyen kimse, kurdun durumuna düşer. Aslanın yanında, ona aslanlık taslamak aptallık olur.

Beterin de beteri vardır. Keşke bütün zararlar bedene, uzuvlara gelse! Ya imanımıza, kalbimize bir zarar gelir, iman nimetlerinden mahrum kalırsak, o zaman vay hâlimize. Bunun için gece-gündüz, yediğimize, içtiğimize çok dikkat edip, nefsin esiri olmamamız lazımdır.

Müslümana, benlik davası yakışmaz. Herşeyin yaratanı, hakiki sahibi cenab-ı Haktır. Herşey Onun dilemesi ile olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 EKİM 1997 · KAYIT 11394

Zulüm payidar olmaz!

Her sıkıntının bir kurtuluş çaresi vardır. Mutlaka kuvvetli olan, zayıf olana hükmedecek diye bir kaide yoktur! Hiçbir zalimin yaptığı yanına kâr kalmaz! Zulüm payidar olmaz!

Mesnevî'den seçmeler:

Aslan diğer hayvanlara rahat vermiyordu. Yakaladığını parçalayıp yiyordu. Bunun için diğer hayvanlar huzursuzdu. Birgün hayvanlar toplanıp, aslanın huzuruna gittiler. Dediler ki:

- Sen avlanmak için çıkma! Ovayı bize dar getirme! Biz aramızdan seçeceğimiz bir hayvanı sana getirelim. Bu senin rızkın olsun!

Aslan şöyle cevap verdi:

- Sözünüzde durursanız, teklifiniz çok güzel bir şeydir. Fakat, ben insanların çok hilesini gördüm, bu yüzden çok sıkıntılara düştüm. Bu hilelerin her biri bana birer ders oldu. Hz. Peygamberin, (Mümin iki kere aynı hatayı yapmaz) sözünü kendime rehber edindim.

Tedbir ve takdir Hayvanlar söz alıp aslana şöyle cevap verdiler:

- Ey sultanımız. Kadere razı olmak lazımdır. Sen ne kadar tedbir alsan, kaderinde ne varsa o gelecektir. Tedbir takdire kâr etmez. Allaha tevekkül et! Allaha tevekkül eden, pişman olmaz, üzülmez.

Aslan dedi ki:

- Tevekkül iyidir, lakin sebeplere yapışmak da Peygamberin sünnetidir. Hz. Peygamber, (Önce, bineği bağlamak ve sonra tevekkül etmek lazımdır) buyurmuştur.

- Evet sebeplere yapışmak lazımdır. Fakat, bunda ölçüyü kaçırmamalıdır. Tevekkülden daha güzel bir kazanç yoktur. Zira teslimiyet gönüllerin sevgilisidir. Firavun bütün çocukları öldürttü. Fakat Allahü teâlâ onun korktuğu çocuğu, evine gönderdi.

- Dediklerіniz doğru, ancak cenab-ı Hak ayağımızın önüne bir merdiven koymuştur. Yüksek yere basamak basamak çıkılır. Önce çalışmalı ki, tevekkül kemâl bulsun. Tohumu ek sonra tevekkül et! Bütün peygamberler sebeplere yapıştılar. Birçok cefalara, sıkıntılara katlandılar.

Daha sonra aslan ile diğer hayvanlar, aralarında sağlam bir sözleşme yaptılar. Bundan böyle, aslan hiçbir hayvana zarar vermeyecek, buna karşılık da her gün yiyeceği ayağına gelecekti.

Bu anlaşma gereği, her gün tespit edilen hayvan, kendi ayağı ile aslanın önüne gidip, ona yem oluyordu. Bir gün sıra tavşana gelince, sızlanmaya başladı. Diğer hayvanlar dediler ki:

- Biz sıramız geldiğinde, itirazsız giderek, diğer hayvanların korkusuz dolaşmasını sağladık. Sen niçin bu anlaşmaya razı olmuyorsun? Sen bizi ahde vefasız mı çıkartmak istiyorsun? Hemen aslana git. Hile yapma!

- Siz bana biraz mühlet verin. Yapacağım hile, sizi ve çocuklarınızı da kurtaracak. Her sıkıntının bir kurtuluş çaresi vardır. Mutlaka kuvvetli olan, zayıf olana hükmedecek diye bir kaide yoktur! Hiçbir zalimin yaptığı yanına kâr kalmaz! Zulüm payidar olmaz!

- Ey tavşan, yapacağın hile nedir? Sen küçücük boyunla aslana nasıl hile yapabilirsin?

Zulümden kurtuldular Tavşanın gitmesi gecikince, aslan hiddetlendi.

- Ben biliyordum. Bunlar anlaşmalara bir gün uymazlar. Beni hileyle oyuna getirdiler. Bundan sonra onların sızlanmalarına itibar etmeyeceğim.

Nihayet tavşan aslanın huzuruna geldi. Dedi ki:

- Ey sultanım, senden özür diliyorum. Yolda gelirken, önümüze büyük bir aslan çıktı. Yanımda benden daha semiz bir arkadaşım daha vardı. Onu aldı. Ben ona sizden bahsettim. "Biz onun yemeğiyiz. Bizi bekler" dedim. "O da kim oluyormuş, benden başka sultan olmaz" dedi.

Aslan bu söze çok kızdı. Hemen, "Beni, onun bulunduğu yere götür" dedi. Aslan arkada, tavşan önde yola çıktılar. Bir kuyunun yanına varırken, tavşan geri çekildi, "İşte o büyük aslan bu kuyunun içinde" dedi. Aslan hırsla gidip, kuyunun içine baktı, suyun üstündeki resmini düşman zannedip, kendini kuyuya attı. Böylece hayvanlar da onun zulmünden kurtulmuş oldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 EKİM 1997 · KAYIT 11395

Ölmeden önce ölürsen..

Ölmeden önce ölür, diline sahip çıkarsan, sen de bu dünyada hürriyete, ahirette de ebedî saadete kavuşursun. Bu dünya geçicidir. Burada mahkum sayılırsın.

Mesnevî'den seçmeler:

Tüccarın biri, mal almak için Hindistan'a gidecekti. Yola çıkmadan önce, bütün ev halkının bir isteklerinin olup olmadığını öğrendi ve son olarak da, kafesteki papağana sordu:

- Hindistan'dan sen nasıl bir hediye istersin?

Papağan cevap verdi:

- Oradaki papağanlara benim halimi anlat! Onlara, "Kafese kapatılmış, güçsüz, hürriyetten mahrum bir papağanım var, size âşık" de! Onlardan, hürriyetime kavuşmam için ne yapmam lazım olduğunu sor, öğren! Ben burada kafesteyken, onların yeşillikler arasında, ağaçların tepesinde, gül bahçelerinde dolaşmaları reva mıdır, sor! Eğer ellerinden birşey gelmiyorsa, en azından derdime ortak olsunlar. Dostluk bunu gerektirir. Eğer benim feryadıma acıyorlarsa, hatırım için derdime bir çare bulsunlar!

Keşke söylemeseydim...

Tüccar da dedi ki:

- Söylediklerini aynen yerine getireceğim. Oradaki papağanlara bir bir anlatacağım.

Nihayet tüccar yola çıktı. Hindistan'a vardı. İşini bitirip, ev halkının hediyelerini aldıktan sonra, papağanın isteğini yerine getirmek için, şehir dışında yeşillik yerlere doğru atını sürdü. Orada gördüğü papağanlara, kendi papağanının söylediği sözleri nakletti. Anlatılanları dinleyen papağanlardan biri pat diye yere düştü. Papağanın bu hâline tüccar çok üzüldü ve kendi kendine, "Bu papağanın ölümüne sebep oldum. Keşke papağanımın sözlerini söylemeseydim" dedi.

Tüccar, memleketine döndüğünde, herkese hediyelerini dağıttı. Bu hâli gören papağan dedi ki:

- Bana verdiğin sözü yerine getirip, söylediklerimi dostlarıma bildirdin mi, anlat ki ben de sevineyim.

Tüccar şöyle cevap verdi:

- Sözlerini aynen bildirdim. Fakat çok pişman oldum. Düşünmeden cahiller gibi hareket ettim. Olanlara çok üzüldüm.

- Ey efendi, seni bu kadar üzen, pişman eden nedir?

- Senin sözlerini, hâlini papağanlara anlattım. Sözlerimi dinleyen bir papağan, senin hâline çok üzülüp, pat diye yere düşüp öldü. Onun ölümü beni çok üzdü. Senin sözlerini naklettiğim için çok pişman oldum. Fakat pişmanlığın bir faydası olmadı.

Tüccarın sözleri bitince, papağan kendinden geçip yere düştü. Tüccar, bu defa yine kendi sözleri ile kendi papağanının da ölümüne sebep olduğunu görünce,

üzüntüsü iyice arttı. Kendi kendine şöyle dedi:

- Ey dilim, bak başıma neler getirdin? Beni üzüntülere boğdun. Sen hem şimşek, hem de harmanımsın. Ateşinle harmanımı yaktın. Ey dil, sen sonsuz bir hazinesin, fakat aynı zamanda devası olmayan bir dertsin. İnsanların nimet-i küfranısın, hem de dostların delili, rehberisin. Senin yüzünden tatlı nağmemi, çiçekli bahçemi kaybettim.

Dilime sahip çıksaydım...

Tüccar, bu şekilde konuşurken, papağanı kafesten çıkarıp, pencereden aşağı attı. Fakat ölmediği hâlde, ölmüş numarası yapan papağan, hemen uçup karşıda duran ağacın dalına kondu. Bu hâli gören tüccar çok şaşırdı. Papağana dedi ki:

- Ey papağan, bu yaptığın nedir? Bu hileyi sana kim öğretti? Bunu bana açıkla! Bu kötülüğü bana kim yapabilir?

- Bu hileyi bana Hindistan'daki, dostum öğretti. Sen de bu hileyi öğrenmeme vesile oldun. Hindistan'daki dostum bana şunu ima etti: "Senin mahkum olmana sebep konuşmandır. Eğer ölmüş gibi yapar, senin konuşmandan ümit kesilirse, seni sokağa atarlar. O zaman hürriyetine kavuşursun."

Papağan sonra da, sahibine biraz nasihat verdi:

- Benim gibi ölmeden önce ölür, diline sahip çıkarsan, sen de bu dünyada hürriyete, ahirette de ebedî saadete kavuşursun. Bir gün de asıl vatanına kavuşacaksın. Bu dünya geçicidir. Burada mahkum sayılırsın. Selam sana, artık ayrılık zamanıdır.

Papağan bunları söyledikten sonra oradan uzaklaştı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 EKİM 1997 · KAYIT 11396

Akıllının düşmanlığı

İşte akıllı olanların düşmanlığı hep böyle görünüşte düşmanlıktır. Hakikatte ise, o kimseye iyiliktir. Akılsızın dostluğu ise, insana cefa olur.

Mesnevî'den seçmeler:

Atlı bir kimse, yolda giderken, kenarda uyumakta olan bir adamın ağzına yılanın girmekte olduğunu gördü. Hemen o tarafa koştu ise de yetişemedi. Yılan adamın ağzından içeri girmişti.

Hemen elindeki kamçıyı vurarak, uyuyan kimseyi uyandırdı. Adamın canı yandığı için kaçmaya başladı. Sonunda bir elma ağacının yanında durdu. Atlı da peşinden geldi. Atından inip, ağacın altında bulunan çürük elmaları yemesini söyledi. Adam yemek istemeyince de, elindeki kamçıyı vurarak zorla yedirtti. Adam zoru görünce, bir taraftan çürük elmaları yiyor, bir taraftan da şöyle söyleniyordu:

- Ey yolcu, bana niçin zulüm ediyorsun? Ben sana ne yaptım? Senin bana yaptıkların reva mıdır? Eğer maksadın beni öldürmek ise, niçin eziyet ediyorsun? Bir an önce kılıcını boynuma vur da öldür! Senin gibi zalim birine rastlamam, benim için ne büyük talihsizlik! Ya Rabbi, bana zulmeden bu kimsenin cezasını ver!

Sen ne iyi kimseymişsin...

Süvari, bu kimsenin konuşmalarına, ettiği bedduâlara hiç aldırmadı. Atına binip, adamı düz ovada koşturmaya başladı. Yetiştiği yerde, elindeki kamçıyı vuruyor, adam da can havliye koşabildiği kadar koşuyordu.

Karnı tıka basa dolduğu için, midesi bulanmaya başladı. Nihayet başı döndü ve yere yıkılıp kaldı. Kusmaya ve midesinde ne var, ne yok hepsini çıkarmaya başladı. Bu arada yılan da dışarı çıktı. Bu hâli görünce, çektiği bütün sıkıntıları unuttu. Süvarinin saatlerce, niçin kendisine eziyet verdiğini anladı. Söylediği sözlere çok pişman oldu. Adamdan özür dileyerek dedi ki:

- Sen ne kadar iyi bir kişiymişsin.

Sen Allahın bir rahmetisin, tam zamanında beni gördün. Beni ölümden kurtardın.

Ne mutlu senin gibilerle beraber bulunanlara! Senin için her şeyim feda olsun. Ben sana sert konuştum. Küstahça davrandım.

Ey şahların şahı! Sana söylediğim kötü sözler, bilgisizliğim sebebiyledir. Durumu biraz bilseydim, böyle sözler söylemezdim.

Ey güzel huylu kimse, vaziyeti biraz anlatsaydın, seni över duâ ederdim. Fakat, sustun ve durmadan vurdun. Dünyayı başıma zindan ettin.

Ey iyi huylu kimse, lüzumsuz, aptalca konuşmalarımdan dolayı beni affet!

Bunun üzerine süvari şöyle cevap verdi:

- Eğer sana vaziyeti söylemiş olsaydım, korkudan ödün kopardı, ölürdün. Yılanın zehirinden önce, korku seni öldürürdü.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(İçinizde gizli olan düşmanı anlatsam, yiğitlerin ödü patlar, akıllıların aklı mahvolurdu. Ne gönlünüzde duâ edip yalvarmaya, ne oruç tutmaya, ne de namaz kılmaya kuvvet bulamazdınız.)

İçimdeki düşmanı bilseydin

Bu hâli bilenler, kedinin pençesindeki fare gibi olur. Kurt gören kuzu gibi şaşırır.

İçindeki düşmanı bilseydin, ne elmayı yiyebilir, ne de kusmak için mecalin kalırdı. Sen bana bedduâ ettikçe, ben, "Ya Rabbi! İşimi kolaylaştır. Bir an önce şunun içindeki düşmanı çıkartayım" diye duâ ediyordum.

Ne sebebi söylemeye ruhsatım, ne de seni bırakıp gitmeye kudretim vardı.

İşte akıllı olanların düşmanlığı hep böyle görünüşte düşmanlıktır. Hakikatte ise, o kimseye iyiliktir. Akılsızın dostluğu ise, insana cefa olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 EKİM 1997 · KAYIT 11397

Sadece insan güler

Gülebildiğim, tebessüm edebildiğim sürece gönlüm aydınlık olur. Bu, Yaratanın en büyük armağanlarından birisidir ve ben bunu artık har vurup harman savuramam.

Allahü teâlâ insanı eşref-i mahluk olarak, yani yaratılmışların en şereflisi olarak yaratmıştır. Diğer mahluklara vermediği pek çok üstünlüğü insanlara vermiştir.

Mesela, insan dışında hiçbir canlı gülemez, gülümseyemez. Hayvanlar açlıkla, acıyla bağırabilirler; ancak yalnızca insan gülmekle, tebessümle ödüllendirilmiştir.

Allahü teâlânın bu ihsanını istediğim zaman kullanabiliyorum. Bundan böyle gülme alışkanlığını edineceğim. Herkese, tebessümler dağıtacağım. Bu nimeti sonuna kadar kullanacağım.

Gülümseyeceğim, anlayışım artacak; güleceğim, sorumluluklarım hafifleyecek; güleceğim, hayatım huzurlu olacak, çünkü huzurlu yaşamanın sırrı budur.

Kendini ciddiye alan insan!

Kendisini çok ciddiye alan bir insan kadar gülünç bir şey yoktur. Hiçbir zaman asık suratlı olmayacağım. Allahın gülebilme gibi büyük bir ihsanına mazhar olmuş bir insan olmakla beraber, yine de sadece zaman rüzgarlarına savrulmuş bir kum taneciği olduğumu unutmayacağım.

Gerçekten de, bundan sonra nereye gideceğimi, başıma nelerin geleceğini biliyor muyum? Bugünle ilgili endişelerim on yıl sonra aptalca gelmeyecek mi? Günün önemsiz olaylarının beni alt üst etmesine niçin izin vereyim?

Gözlerimden yaşlar akıtacak kadar beni kızdıran insanlar ve olaylar karşısında nasıl gülebilirim? Ne zaman keyfim kaçacak olsa, derhal aklıma gelecek kadar güçlü bir alışkanlık hâline gelinceye kadar, üç kelimeyi tekrarlayacağım. Bu söz beni her türlü çapraşık durumdan çıkartacak ve hayatımı dengede tutacaktır. Bu üç kelimelik söz: "Bu da geçer."

Çünkü dünyevî olan her şey gelip geçicidir. Yüreğim daraldığı zaman, bunun da geçeceğini düşünerek teselli olacağım. Başarı ile sevindiğim zaman, bunun da geçici olması nedeniyle kendimi uyaracağım. Fakirlikten boğulduğum zaman, kendime bunun da geçici olduğunu söyleyeceğim. Zenginlik kazandığımda da kendime bunun geçici olduğunu söylemeliyim. Evet, asırlardır ayakta duran, sarayları, köşkleri yapanlar nerede? Yaptırdıkları sarayların bahçesinde gömülü değil mi? Ve bir gün bu saraylar da yok olup toprağın altına gömülmeyecek mi? Eğer her şey geçici ise, niçin bugün için endişe duyayım ki?

Bugünü gülücüklerle, tebessümle tamamlayacağım. Bugünün mutluluğunun tadını bugün çıkaracağım. Çünkü o, kutu içinde saklanabilecek bir tohum değildir. O, şişede saklanacak ilaç da değildir. Yarın için biriktirilemez. Tohum aynı gün ekilmeli, hasadı aynı gün yapılmalıdır.

Bugün başarısızlıklarıma güleceğim ki, yeni düşlerim kaybolsunlar. Başarılarıma güleceğim ki, gerçek değerlerine büzülsünler. Kötülüklere güleceğim ki, ben tatmadan yok olsunlar. İyiliklere güleceğim, büyüyüp bollaşacaklar. Her gün, yalnızca gülerek başkalarını güldürdüğüm zaman, zafer olacaktır. Her gülümseme bir altınla değiştirilebilir ve yürekten sarfettiğim her güzel söz kaleler inşa eder.

Hiçbir zaman başkaları ile alay etmeme izin vermeyeceğim. Bu konuda her zaman bir çocuk kalacağım. Çünkü ancak bir çocuk olarak kalırsam, başkalarına tepeden bakamam ve başkalarına tepeden bakmadığım sürece de haddimi bilirim.

Yemeğe tat veren tuz Gülebildiğim, tebessüm edebildiğim sürece gönlüm aydınlık olur. Bu, Yaratanın en büyük armağanlarından birisidir ve ben bunu artık har vurup harman savuramam. Yalnızca gülerek ve mutlulukla gerçek başarı hâline gelebilirim. Emeğimin meyvelerinden, yalnızca gülerek ve mutlulukla zevk alabilirim. Eğer bu böyle olmasaydı, başarısız olmak çok daha iyi olmaz mıydı? Mutluluk, yemeğe tadını veren tuz değil midir? Başarıdan zevk almak için mutluluğa sahip olmalıyım ve gülücükler dağıtmalıyım.

İnanıyorum ki, ancak o zaman mutlu ve başarılı olacağım...

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 EKİM 1997 · KAYIT 11398

Halkı kendi yerine koy!

İdarecilerini, dini en iyi bilen kimselerden seç! Adalet hususunda, iyi veya kötü, mümin veya kâfir, herkese eşit muamele et! Dinin ve âlimlerin hakkını gözet!

Abbasî halifesi Ebu Ahmed Müstencid Billah, Seyyid Ahmed Rıfaî hazretlerine mektup yazıp nasihat istedi.

Seyyid Ahmed Rıfaî, mektubu okuduktan sonra buyurdu ki:

- Ne diyeyim! Eğer nasihate gücüm yetmez desem, riya olur. Eğer gücüm yeter desem, hoş birşey olmaz. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyil-azîm.”

Sonra kağıt istedi. Şöyle yazdırdı:

Din nasihattır Nasihat isteyen mektubunuz bana ulaştı. Peygamber efendimiz, “Din nasihattir, din nasihattir, din nasihattir” buyurdu. Eğer bu hadis-i şerif olmasaydı, sana bu nasihati yapmazdım. Çünkü, insanlara nasihat için iki şart lazımdır:

1- Nasihat edenin ihlaslı olması, 2- Amel etmek şartıyla, din kardeşinin yaptığı nasihatı kabul etmek.

Ey müminlerin emîri! Resulullahın sünnetine tabi olmak suretiyle, Allahü teâlânın emirlerini nefsinde, ailende yaşar ve Allahın emirlerine saygı gösterirsen, insanlar da sana ve memurlarına saygı gösterirler.

Ey emîr! Bizans Kayserinin ve mecusî sultanlarının, memleketlerindeki kuvvetlerine bakma! Onlar cahil oldukları için, haktan uzaklaşıp, dünyalıklara yöneldiler. Onlar ölünceye kadar dünya muhabbeti ve arzusu ile yaşadılar. Emri altında olanlara, yumuşaklıkla iyi muamele etmediler. Onlara güç gelecek işler emrettiler.

Ey müminlerin emîri! Sana gelince; sen, müslümanların malını, canını ve memleketlerini muhafaza et! Her işinde Allahtan kork! Her hâlinde Resulullahın emrine uy! O zaman sen, Allahü teâlânın himayesinde, Resulullahın gölgesinde olur, sözü geçerli biri olursun. Allahü teâlânın meleklerden olan orduları ile, daima yardım olunursun.

Ey müminlerin emîri! Bu dünyada, yiyecek, içecek ve giyecek şeylerden sana her gelene dikkat et! İnsanlara zulmetmekten sakın! Şeytan seni aldatıp zulme yönelttiği zaman, nefsine şöyle sor: "Şayet zulmedilen, hapsedilen, kahredilen, iftira edilen sen olsaydın, kendin için sultandan ne isterdin?" Kendine nasıl muamele edilmesini istiyorsan, insanlara öyle muamele et! Çünkü sen böyle yaparsan, adaleti ve insanlığın icabını yerine getirmiş olursun. Şunu iyi bil ki, senin mülk ve devletin, Allahın mülküdür.

Ey müminlerin emîri! Senin dünyada nasibin; seni gölgeleyecek miktarda gölge, seni örtecek kadar elbise, seni doyuracak kadar yiyecek, mallarından sana ait olan miktardır. Sen, Allahü teâlânın emirlerine riayet etmek suretiyle, Ona karşı olan edebi gözetirsen, Allahü teâlânın lütuf ve ihsanlarına kavuşursun. Allahü teâlânın emrine uymaz, mahluklarına zarar verirsen, zalim olursun.

Katı kalblilerden uzak dur!

Ey müminlerin emîri! Şunu iyi bil ki, hükümdarların ordusu, adalettir. Bekçileri, yaptıkları işlerdir. Hâllerini bildiren defterleri ise, emri altında çalışanlar ve arkadaşlarıdır. Bu defterler, halkın gözü önündedir. Onun için bu defterleri ıslah et, muhafazasını sağlam yap, ordunu kuvvetlendir. Akıllı ve dindar kimselerle beraber ol! Katı kalbli, zalim ve dalalette olan kimselerden uzak dur! Çünkü böyle kimseler, senin düşmanlarındır. İşlerini, kadınların, gençlerin ve mürüvvetsiz kimselerin eline verip, onların oyuncağı hâline getirme! Çünkü onlar işleri karıştırır, kötü bir şekilde sonuçlanmasına sebep olurlar.

Kızdığın zaman affa sarıl! Çünkü affetmek suretiyle yapacağın hata, ceza vermek suretiyle yapacağın hatadan daha iyidir.

İşlerinde, dindar, hikmet ehli, din gayreti bulunan kimseleri seç! Onlar arasından da, tabiat bakımından güzel, akıl bakımından olgun, görüşü ve konuşması iyi, delili sağlam olanlarını seç! Dini en iyi bilen kimseleri seç! Adalet hususunda, iyi veya kötü, mümin veya kâfir, herkese eşit muamele et! Dinin ve âlimlerin hakkını gözet! Vefat edip Rabbine kavuştuğun zaman, akıbetinin iyi olmasına vesile olacak işleri yap!

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 EKİM 1997 · KAYIT 11399

Çok sevmenin alameti

Din kardeşinin aybını, utanç verici hâlini görüp de, bunu örten, gizleyen kimse, İslâmiyetten önce Arapların yaptıkları gibi, diri gömülen kızı mezardan çıkarmış, ölümden kurtarmış gibidir.

Müslüman, dinine, anasına, babasına, hocasına, âmirine, memleketin büyüklerine ve kanunlara son derecede saygılıdır. Lüzumsuz şeylerle uğraşmaz. Ancak faydalı şeylerle meşgul olur. Kumar oynamaz. Zararlı işler yapmaz. Vaktini boşa geçirmez.

Müslüman, ibadetini tam yapar, yalnız laf olsun diye yapmaz. İbadetini, büyük bir arzu, istek, sevgi ile yapar.

Allahü teâlâdan korkmak demek, Onu çok sevmek demektir. İnsan, nasıl çok sevdiği bir kimsenin üzülmesini istemez ve onu üzeceğim diye korkarsa, Allahü teâlâya ibadet de, Ona olan sevgimizi ispatlayacak bir şekilde yapılmalıdır. Söz ile çok seviyorum demekle, sevgi olmaz. Çok sevmenin alameti, Onun istediği gibi olmaktır. Onun emirlerinin tersini yapıp, sonra da seviyorum demek yalancılık olur.

Allahü teâlânın bize verdiği nimetler o kadar çoktur ki, Ona olan şükran borcumuzu, ancak, Onu çok severek ve Ona candan ibadet ederek ödemeye çalışmalıyız!

İbadetin çeşitleri İbadetin çeşitleri İbadetin, muhtelif çeşitleri vardır. Bir kısmı, Allahü teâlâ ile kul arasındadır. Allahü teâlâ, kendisine ibadette kusur edenleri belki affeder. Başkasının hakkına riayet etmek de ibadettir. Başkalarına fenalık edenleri ve üzerinde başkasının hakkı bulunanları, hak sahipleri affetmedikçe asla affetmez.

Aşağıdaki hadis-i şerifler, bir müslümanın nasıl olması lazım geldiğini bildirmektedir:

] İnsanlara merhamet etmeyene, Allahü teâlâ merhamet etmez.

] Satın alınan bir gömleğe verilen paranın onda dokuzu helal ve onda biri haram olsa, bu gömlekle kılınan namazı, Allahü teâlâ kabul etmez.

] Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez. Onun yardımına koşar. Onu küçük ve kendinden aşağı görmez. Onun kanına, malına, ırzına, namusuna zarar vermesi haramdır.

] Allaha yemin ederim ki, bir kimse kendisi için sevdiğini, din kardeşi için de sevmedikçe imanı kâmil olmaz.

] Allaha yemin ederim ki, kötülüğünden komşusu emin olmayan, gerçek mümin değildir.

] Kalbinde merhameti olmayanın imanı kâmil değildir.

] İnsanlara merhamet edene, Allahü teâlâ merhamet eder.

] Küçüklerimize acımayan ve büyüklerimize saygılı olmayan bizden değildir.

] İhtiyarlara saygı gösteren ve yardım eden, ihtiyarlayınca, Allahü teâlâ ona da yardımcılar nasip eder.

] Allahü teâlânın sevdiği ev, yetim bulundurulan ve ona iyilik yapılan evdir.

] Yanında birini gıybet edeni susturan kimseye, Allahü teâlâ dünyada ve ahirette yardım eder. Gücü yeterken susturmazsa, Allahü teâlâ onu dünyada ve ahirette cezalandırır.

] Din kardeşinin aybını, utanç verici hâlini görüp de, bunu örten, gizleyen kimse, İslâmiyetten önce Arapların yaptıkları gibi, diri gömülen kızı mezardan çıkarmış, ölümden kurtarmış gibidir.

] İki arkadaştan Allahü teâlâ indinde daha iyi olanı, arkadaşına iyiliği daha çok olanıdır.

Sıkıntı verenin gideceği yer] Çok namaz kılan, çok oruç tutan, çok sadaka veren, fakat dili ile komşularını inciten kimsenin gideceği yer cehennemdir. Namazı, orucu, sadakası az olup, dili ile komşularını incitmeyenin yeri cennettir.

] Allahü teâlâ, dünyalığı, dostlarına da düşmanlarına da vermiştir. Güzel ahlakı ise, yalnız sevdiklerine vermiştir.

] Bir kimsenin ırzına, malına saldıranın sevapları, kıyamet günü o kimseye verilir. İbadetleri, iyilikleri yoksa, o kimsenin günahları buna verilir.

] Allahü teâlâ indinde günahların en büyüğü, kötü huylu olmaktır.

] Bir kimse, sevmediği birisine bela, sıkıntı geldiği için sevinirse, Allahü teâlâ, bu kimseye de bu belayı verir.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

11

Kasım

30 yazı · Bugünkü Sohbet: 30

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 KASIM 1997 · KAYIT 11400

Üç aylar başlıyor

Yıl ağaç gibidir. Receb ay'ı, ağacın yapraklı olduğu, Şaban meyveli, Ramazan ise, meyvesinin toplanacağı zaman gibidir. Receb, magfiret, Şaban şefaat, Ramazan sevapların kat kat olduğu aydır.

Yarın mübarek üç ayların ilki olan Receb ayının biridir. Receb, "Tercib" kelimesinden gelmektedir. Bu da tazim ve hürmet manasına gelir.

Allahü teâlâ, bu ayda oruç tutanların, bu aya saygı gösterenlerin günahlarını affeder, çok sevap ve üstün dereceler ihsan eder.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Receb-i şerifte bir kimsenin tuttuğu bir orucun sevabı, o kimsenin otuz sene nafile oruç tutmasına eşittir.)

(Bir kimse, Allahü teâlânın ay'ı olan Receb ayında, bir mümin kardeşini gam ve üzüntüden kurtarırsa, Allahü teâlâ, ona Firdevs'te gözünün görebildiği kadar büyük bir köşk ihsan eder. Uyanınız, kendinize geliniz ve Receb ayına hürmet ve ikram ediniz ki, Allahü teâlâ da size ikram ve ihsan etsin.)

(Cennette bir nehir vardır. Ona Receb denir. Sütten beyaz, baldan tatlıdır. Receb ayında birgün oruç tutana Allahü teâlâ kıyamet günü o nehirden su verir.)

Dört gece Ömer bin Abdülaziz hazretleri buyurdu ki:

Senede dört geceye dikkat edip, ibadetle geçirmek lazımdır. Allahü teâlâ o gecelerde rahmetini saçar. Bu geceler, Receb'in ilk cuma gecesi, Şaban'ın onbeşinci gecesi, Ramazan'ın yirmiyedinci gecesi ve Ramazan Bayramı gecesidir.

Receb ayında yapılan iyilikler, tutulan oruçlar, günahları temizler. Zira Receb-i şerifin isimlerinden birisi de Şehr-ül mutahhardır. Günahlardan temizlenilmesi ve yüksek derecelere kavuşulması sebebi ile bu isim verilmiştir.

Receb, tevbe, hürmet ve ibadet ayıdır. Şaban, muhabbet ve hizmet ayıdır. Ramazan ise, yakınlık ve nimet ayıdır.

Zünnun-i Mısrî hazretleri buyurdu ki:

- Receb tohum ekme, Şaban sulama, Ramazan ise, hasat ayıdır. Yani ekip suladığını biçip toplayacak bir aydır. Herkes ektiğini biçer. Amelinin, ibadetinin karşılığını alır. Tohum ekmeyen, hasat mevsimi gelince pişman olur.

Receb ayının magfirete, Şaban ayının şefaate ve Ramazan ayının da sevapların kat kat verilmesine mahsus olduğu bildirilmiştir.

Bu aylara hürmet etmek, günahlardan uzaklaşmakla ve ibadetleri yapmakla olur.

Dünya ve ahirette ikram Hürmet edip, saygı gösteren, kat kat karşılığını görecektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Receb, Allahü teâlânın ayıdır. Receb ayına ikram edene, saygı gösterene, Allahü teâlâ dünyada ve ahirette ikram eder.)

Bazı alimler de şöyle buyurdu:

"Yıl ağaç gibidir. Receb ay'ı, ağacın yapraklı olduğu, Şaban meyveli, Ramazan ise, meyvesinin toplanacağı zaman gibidir. Receb, Allahü teâlâdan magfiret, Şaban şefaat, Ramazan sevapların kat kat olduğu aydır."

Peygamber efendimiz, Receb ay'ı gelince; "Ya Rabbi, bize Receb ve Şabanı mübarek eyle ve bizi Ramazana eriştir" diye duâ ederdi.

Hz. Ali yılda dört geceyi tamamen ibadetle geçirirdi. Bu geceler şunlardır:

1- Receb-i şerifin ilk gecesi, 2- Ramazan Bayramı geceleri 3- Kurban Bayramı geceleri 4- Şaban-ı şerifin onbeşinci gecesi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 KASIM 1997 · KAYIT 11401

Receb ayında tutulan oruç

"Receb ayında bir gün, bir gece vardır ki, bir kimse o gün oruç tutsa, gecesinde namaz kılsa, bir senenin bütün günlerini oruç tutmuş, bütün gecelerini ibadetle geçirmiş sevabı verilir."

Bugün, ibadetlere sevapların kat kat verildiği, üç aylardan Receb ayının birinci günüdür.

Bir defasında, Peygamber efendimiz, Receb ayında tutulacak oruçların faziletini anlatıyordu. Orada bulunanlardan, pîr-i fani bir zat ayağa kalkıp dedi ki:

- Ya Resulallah, ben Receb ayının hepsini oruçlu geçiremem.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

"Sen Receb ayının birinci, onbeşinci ve sonuncu günleri oruç tut, hepsini tutmuş sevabına kavuşursun. Çünkü sevaplar on misli yazılır. Fakat sen Receb-i şerifin ilk cuma gecesinden gafil olma ki, melekler o geceye Regaib gecesi demişlerdir. Zira o gece, gecenin üçte biri geçtikten sonra göklerde ve yerde bir melek kalmaz, hepsi Kâbe-i muazzama etrafında toplanırlar. Allahü teâlâ onlara hitaben buyurur ki:

- Ey meleklerim, dilediğinizi benden isteyiniz!

"Magfiret ettim"

Melekler, isteklerini arz ederler:

- Ya Rabbi, istediğimiz, Receb ayında oruç tutanları magfiret etmendir.

Allahü teâlâ buyurur:

- Ben, Receb ayında oruç tutanları magfiret ettim."

Yine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

"Receb ayında bir gün, bir gece vardır ki, bir kimse o gün oruç tutsa, gecesinde namaz kılsa, ibadete devam eylese, bir senenin bütün günlerini oruç tutmuş, bütün gecelerini ibadetle geçirmiş sevabı verilir. O gün Receb'in yirmiyedinci günüdür."

Bazıları Regaib, Berat ve Kadir gecesinde nafile namazlarını cemaatle kılmaktadırlar. Halbuki, nafile namazlarını cemaatle kılmak mekruhtur. Ayrıca Regaib namazı diye bir namaz kılınmaktadır. Regaib namazı, Receb'in ilk cuma gecesi kılınan nafile namazdır. Hicretten dörtyüzseksen sene sonra ortaya çıkmıştır. Birçok âlimler bunun, çirkin bid'at olduğunu yazıyor. Çok kimsenin kılmasına aldanmamalı, sünnet sanmamalıdır.

Receb ayı, Âdem aleyhisselamdan beri kıymetli idi. Bu ayda muharebe etmek günah idi. Her ümmet, bu aya saygı gösterirdi.

İsa aleyhisselam zamanında bir genç, güzel bir kıza tutulmuştu. Ona kavuşmak için çırpınıyordu. Nice zaman sonra söz aldı. Bir akşam, bir yerde buluştular.

Genç, pek sevinçli idi. Aylardır bu zamanı bekliyordu. Genç ansızın, pencereden hilali, yeni ay'ı gördü. Kıza, "Bu hangi aydır" dedi. Kız da, "Receb ayı" diye cevap verdi.

Genç birden toparlandı. Kız bu ani değişikliğe çok şaşırarak sordu:

- Ne oluyorsun, ne oldu sana birden?

Genç, şöyle cevap verdi:

- Babalarımdan işittim. Receb ayında günah işlenmez. Bu aya saygı gösterilir.

Sonra genç özür diledi ve evine gitti.

"Bu genci ziyaret et!"

Allahü teâlâ, İsa aleyhisselama vahiy gönderip, olanları bildirdi. "Bu genci ziyaret et! Selamımı söyle" buyurdu.

Genç, Receb ayına gösterdiği bu saygı için, büyük bir peygamberin kendine gönderildiğine sevinerek iman etti. İyi bir mümin oldu. Receb ayına gösterdiği bu saygı sebebi ile, iman şerefine kavuştu.

Bu mübarek zamanlarda vâdedilen sevaplara kavuşabilmek için, her şeyden önce itikadı düzeltmelidir. İlmihal bilgilerini, ibadetleri, haramı ve helali öğrenmeli ve yaşayışı bunlara uygun hâle getirmelidir. Çok tevbe ve istigfar etmeli, kazaya kalmış oruç ve namazları, bu günleri vesile ederek hemen kaza etmeye başlamalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 KASIM 1997 · KAYIT 11402

Cenab-ı Hakkın ihsanı

Peygamber efendimiz, iyi huy nedir diye sorulunca, "Senden uzaklaşana yaklaşıp nasihat et ve sana zulmedeni affet ve malını, ilmini, yardımını senden esirgeyene, bunları bol bol ver" buyurdu.

Müslümanların ihtiyaçlarını karşılamak ve onları sevindirmek büyük nimettir. Allahü teâlânın büyük bir ihsanıdır. Her müslümanın güzel ahlaklı olması için büyük gayret göstermelidir. Güzel ahlaklı olmanın kıymetini bildiren, yumuşak, ağır başlı ve sabırlı olmayı öven ve teşvik eden birçok hadis-i şerif vardır. Bunların

bazılarını aşağıda bildiriyoruz. Her müslüman bunlara uygun yaşamalıdır. Her sözümüzde ve her işimizde bunlara uymaya çalışmamız lazımdır:

] Müslüman, müslümanın kardeşidir. Birbirlerini incitmezler, üzmezler. Bir kimse, din kardeşinin bir işine yardım etse, Allahü teâlâ da onun işini kolaylaştırır. Bir kimse, bir müslümanın sıkıntısını giderir, onu sevindirirse, kıyamet gününün en sıkıntılı zamanlarında, Allahü teâlâ onu sıkıntıdan kurtarır. Bir kimse bir müslümanın aybını, kusurunu örterse, Allahü teâlâ, kıyamet günü onun ayıplarını, kabahatlerini örter.

] İyi huylu kimse, dünyada ve ahirette iyiliklere kavuşacaktır.

] Allahü teâlâ, dünyada güzel suret ve iyi huy ihsan ettiği kulunu, ahirette cehenneme sokmaz.

] Kibirden, hıyanetten ve borçtan temiz olarak ölen kimsenin gideceği yer cennettir.

] Allahü teâlâ indinde en iyiniz, hanımına karşı en iyi olanınızdır. Hanımına karşı en iyi olanınız, benim.

] İmanı üstün olanınız, huyu daha güzel ve hanımına daha yumuşak olanınızdır.

] Haset etmeyiniz! Ateşin odunu yok ettiği gibi, haset de insanın sevaplarını giderir.

Kıskançlık nedir?

Haset, kıskanmak, çekememek demektir. Yani, Allahü teâlânın birisine vermiş olduğu nimetin, ondan gitmesini istemek demektir. Ondan gitmesini istemeyip de, kendisinde de olmasını istemek, haset olmaz. Buna "Gıbta" etmek, imrenmek denir. Birisinde bulunan kötü, zararlı şeyin gitmesini istemek, "Gayret" ve "Hamiyet" olur.

Peygamberimiz borçlu olan birinin cenaze namazını kılmak istemedi. Ebu Katade ismindeki bir sahabi, onun borcunu, havale yolu ile kendi üzerine aldı. Peygamberimiz de cenaze namazını kılmayı kabul buyurdu.

Ebu Hüreyre'ye "İyi huylu ol" buyurdu. İyi huy nedir deyince, "Senden uzaklaşana yaklaşıp nasihat et ve sana zulmedeni affet ve malını, ilmini, yardımını senden esirgeyene, bunları bol bol ver" buyurdu.

İslâm âlimleri, İslâm dininin emrettiği güzel ahlakı, 1400 seneden beri, hep anlatmışlar ve kitaplarında yazmışlardır. Böylece, İslâm dininin bildirdiği güzel huyları gençlerin kafalarına, kalblerine yerleştirmeye çalışmışlardır.

Netice olarak...

Bu hadis-i şeriflerde bildirilen kaideler, güzel İslâm ahlakının kaynağıdır. İslâm âlimleri, bu hadis-i şeriflerden, çeşitli hükümler çıkarmışlardır. Bu hükümlerin dördü şunlardır:

1- Müslümanın, gayrı müslimlerin de mallarına, canlarına ve ırzlarına saldırması, orada hırsızlık yapması haramdır. Onların kanunlarına karşı gelmemeli, alış-verişte ve nakil vasıtalarında hile ve hıyanet yapmamalıdır.

2- Kâfirin malını almak, kalbini kırmak, müslümanın malını almaktan daha büyük günahtır. Hayvan hakkı, insan hakkından, kâfirin hakkı da, hayvan hakkından daha büyük günahtır.

3- Başkasının malını ondan izinsiz alıp, kullanıp, zarar yapmadan yerine bırakmak da haramdır.

4- Bir kimse, malı olduğu hâlde, borcunu ödemeyi bir saat geciktirirse, zalim ve âsi olur. Her an lanet altında bulunur. Borç ödememek öyle bir günahtır ki, uykuda bile durmadan yazılır. Değeri düşük olan para veya işe yaramayan mal vererek öder ve bunu hak sahibi istemeyerek alırsa, yine günah olur. Onu razı etmedikçe, gönlünü almadıkça günahtan kurtulamaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 KASIM 1997 · KAYIT 11403

Kurtuluşun iki şartı

“Üzerinde kul hakkı olan, ölmeden önce helallaşsın, ödesin! Zira ahiret günü hak ödeninceye kadar, kendi sevaplarından alınacak, sevapları olmazsa, hak sahibinin günahları, buna yüklenecektir.”

Kur’an-ı kerimde mealen, (Resulümün getirdiği emirleri alınız, itaat ediniz, yasak ettiği şeylerden sakınınız!) buyurulmuştur. Dünyada felaketlerden, ahirette azaptan kurtulmak için, iki şey lazımdır. Bunlar; emirlere sarılmak ve yasaklardan

sakınmaktır. Bu ikisinden en büyüğü, daha lüzumlusu, ikincisidir. Allahü teâlâdan korkarak, haramlardan (yasaklardan, günahlardan) sakınmaya takva denir.

Resulullahın yanında, birisinin çok ibadet ettiğini, çok uğraştığını söylediler. Birisinin de, yasak edilen şeylerden çok sakındığını söylediklerinde, (Hiçbir şey, haramlardan sakınmak gibi olamaz) buyurdu. Yani, yasaklardan sakınmak, daha kıymetlidir, buyurdu.

Dinimizin direği Bir hadis-i şerifte de, (Dininizin direği haramlardan kaçmaktır) buyurdu. İnsanların meleklerden daha üstün olabilmesi, yükselmeleri bu sayededir. Melekler de, emirlere itaat etmektedir. Halbuki melekler, yükselemiyorlar.

O hâlde, haramlardan, yasaklardan kaçınmak herşeyden daha lüzumludur. İslâmiyette en kıymetli şey, takvadır. Dinin temeli takvadır.

Haramlardan tamamen kaçınabilmek için, mubahların fazlasından kaçınmalıdır. Mubahları, lazım olduğu kadar, kullanmalıdır. Bir insan, mubah, yani İslâmiyetin izin verdiği şeylerden, her istediğini yapar, taşkınca mubah işlerse, şüpheli şeyleri yapmaya başlar. Şüpheliler ise, haram olanlara yakındır. Uçurum yanında dolaşan, birgün uçuruma düşebilir.

Haramlardan tam kaçabilmek için, mubahları lazım olduğu kadar kullanmalı, zaruret miktarını aşmamalıdır. Bu kadarını kullanırken de, kulluk vazifelerini yapabilmek için kullanmaya niyet etmelidir. Mubahların fazlasından tamamen kaçınabilmek, her vakit ve hele bu zamanda, hemen hemen mümkün değildir. Hiç olmazsa, haramlardan kaçınmalı, mubahların fazlasından da elden geldiği kadar sakınmaya çalışmalıdır.

Mubahlar, lüzumundan fazla işlendikte, pişman olup tevbe etmelidir. Bu işleri, haram işlemeye başlangıç bilmelidir. Allahü teâlâya sığınmalı ve yalvarmalıdır. Bu pişmanlık, tevbe ve yalvarmak, belki mubahların fazlasından büsbütün sakınmak yerine geçerek, böyle işlerin afetinden, zararından korur.

Cafer bin Sinan buyuruyor ki: “Günah işleyenlerin boynunu bükmesi, ibadet edenlerin göğsünü kabartmasından daha iyidir.”

Haramlardan kaçınmak da, iki türlüdür: Birinci kısmı, yalnız Allahü teâlânın hakkı olan, Onun emri olan günahlardan kaçınmaktır. İkinci kısmı, insanların, mahlukların hakları da bulunan günahlardan kaçınmaktır. İkinci kısmı, daha

mühimdir. Çünkü Allahü teâlâ, hiçbir şeye muhtaç değildir ve çok merhametlidir. Kullar ise, pek çok şeye muhtaç oldukları gibi, cimridirler. Resulullah buyurdu ki:

(Üzerinde kul hakkı olan, insanların malına, ırzına dokunan, ölmeden önce helallaşsın, ödesin! Zira ahiret günü altının, malın değeri olmaz. O gün, hak ödeninceye kadar, kendi sevaplarından alınacak, sevapları olmazsa, hak sahibinin günahları, buna yüklenecektir.)

Kabul olmuş yediyüz namaz İbni Abidin hazretleri buyuruyor ki: "Kıyamet günü, hak sahibi, hakkını affetmezse, bir dank hak için, cemaat ile kılınmış, kabul olmuş yediyüz namazı alınıp, hak sahibine verilecektir." Bir dank, dirhemin altıda biri, yaklaşık olarak, yarım gram gümüştür.

Dünya hayatı çok kısadır. Ahiretin azapları pek acı ve sonsuzdur. Kul hakkı ile günahkâr, âsi olarak gidip, bu acı azaplara düçar olmamak lazımdır. İleriyi gören akıl sahiplerinin hazırlıklı olması lazımdır. Dünyanın, güzelliğine ve tadına aldanmamalıdır. İnsanın şerefi ve kıymeti dünyalıkla ölçülse idi, dünyalığı çok olanların herkesten daha kıymetli ve daha üstün olması lazım gelirdi.

Dünyanın görünüşüne aldanmak akılsızlıktır, ahmaklıktır. Birkaç günlük zamanı büyük nimet bilerek, Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yapmaya çalışmalıdır. Allahü teâlânın kullarına ihsan, iyilik etmelidir. Kıyamette azaplardan kurtulmak için, iki büyük temel, yani iki yol vardır: Birincisi, Allahü teâlânın emirlerine kıymet vermek, saygı göstermektir. İkincisi, Allahü teâlânın kullarına, yarattıklarına şefkat, iyilik etmektir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 KASIM 1997 · KAYIT 11404

Yarın Regaib kandili

Mübarek geceleri ihya etmeli, yani kaza namazı kılmalı, Kur'an-ı kerim okumalı, duâ ve tevbe etmeli, sadaka vermeli, müslümanları sevindirmeli, bunların sevaplarını ölmüşlere de hediye etmelidir.

Receb-i şerifin ilk cuma gecesine Regaib gecesi denir. Çünkü Allahü teâlâ, bu gecede mümin kullarına ragibetler, yani ihsanlar, ikramlar yapar. O gece yapılan

duâ reddolmaz ve namaz, oruç, sadaka gibi ibadetlere kat kat sevap verilir. O geceye hürmet edenleri affeder.

Regaib kandilinin, Resulullah efendimizin babası Hz. Abdullah'ın evlendiği gece ile hiçbir ilgisi yoktur. Memleketimizde ve birçok İslâm memleketlerinde, bir asırdan beri, Abdullah'ın evlendiği geceye, Regaib kandili ismini veriyorlar. Regaib gecesine böyle mana vermek doğru değildir.

Noksanlık ve kusur olur Böyle söylemek, Resulullah efendimizin dokuz aydan önce dünyayı teşrif etmiş olduğunu bildirmek olur ki, bu da, noksanlık ve kusurdur. Her bakımdan, her insanın üstünde ve her bakımdan kusursuz olduğu gibi, Amine validemizi nurlandırdığı zaman da, noksan ve kusurlu değildi. Bu zamanın noksan olması, tıp ilminde ayıp ve kusur sayılmaktadır.

Receb ayı, kıymetli aylardan olduğu için, her gecesi kıymetlidir. Her cuma gecesi de kıymetlidir. Bu iki kıymetli gece bir araya gelince, daha kıymetli olmaktadır. Regaib gecesinin kıymeti, çeşitli hadis-i şerifler ile bildirilmiştir.

Peygamber efendimiz, Receb ayındaki ibadetlerin faziletini anlatıyordu. Yaşlı bir zat dedi ki:

- Ya Resulallah, Receb ayının tamamını oruçlu olarak geçirmeye gücüm yetmez.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Sen, Receb ayının birinci, onbeşinci ve sonuncu günleri oruç tut! Hepsini tutmuş sevabına kavuşursun. Çünkü sevaplar on misli ile yazılır. Fakat, Receb-i şerifin ilk cuma gecesinden (Regaib gecesinden) gafil olma!

Mübarek geceler, İslâm dininin kıymet verdiği gecelerdir. Allahü teâlâ kullarına çok acıdığı için bazı gecelere, bazı günlere kıymet vermiş, bu gecelerdeki, günlerdeki duâ ve tevbeleri kabul edeceğini bildirmiştir.

Kıymetli geceye, kendinden sonra gelen günün ismi verilir. Önceki günü öğle namazı vaktinden, o gecenin fecrine kadar olan zamandır.

Yalnız, Arefe ve üç kurban günlerinin geceleri böyle değildir. Bu dört gece, bu günleri takip eden gecelerdir.

Bu gecelere saygı göstermeli Müslümanların on mübarek gecesi vardır. Bu geceleri ihya etmeli, yani kaza namazı kılmalı, Kur'an-ı kerim okumalı, duâ ve tevbe etmeli, sadaka vermeli, müslümanları sevindirmeli, bunların sevaplarını ölmüşlere de hediye etmelidir. Bu gecelere saygı göstermelidir. Saygı göstermek, günah işlememekle olur.

Bir an evvel kaza borçlarından kurtulmak için çalışmalıdır. Kaza borcu olanın, nafile ibadetlerle meşgul olması uygun değildir. Nafile ibadetlerin sevabına kavuşabilmek için, farzları yapmak ve farz borçlarını bitirmek, haramdan sakınmak lazımdır.

Mübarek günlerde ve aylarda yapılan duâlar kabul edildiği gibi, bu aylarda yapılan bedduâlar da reddolunmaz. Bunun için, büyükleri, bilhassa ana-babayı üzmemeli, onların bedduâsını almamalıdır. Bu geceyi fırsat bilip, büyükleri ziyaret etmeli, onların gönüllerini ve hayır duâlarını almalıdır.

Yarın oruç tutmalıdır. Yakınları uzakta olanlar, onları telefonla arayıp, kandillerini tebrik etmelidir. Bütün müslümanlar, mübarek günlerde, gecelerde birbirlerini arayıp tebrikleşmelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 KASIM 1997 · KAYIT 11405

En çok sevdiği kul

Allahü teâlânın en sevdiği iş, elbise vererek veya doyurarak veya başka bir ihtiyacını karşılayarak, bir mümini sevindirmektir.

İnsanın ömrü çok kısadır. Sonsuz olan ahiret hayatında, insanın karşılaşacağı şeyler, dünyada yaşadığı hâle bağlıdır. Aklı başında olan, ileriyi görebilen bir kimse, kısa olan dünya hayatında, hep, ahirette iyi ve rahat yaşamaya sebep olan şeyleri yapar. Ahiret yolcusuna lazım olan şeyleri hazırlar.

Allahü teâlâ, bazı kimseleri birçok insanın başına koyar, çok kimsenin ihtiyaçlarını görmeye vesile kılar. Bu kıymetli ve kazançlı ihsana kavuşan çok şükretmelidir. Allahü teâlânın kullarına hizmet etmek için çalışmalıyız. Rabbimizin kullarına hizmet etmekle dünyada ve ahirette nimetlere kavuşacağımızı düşünmeliyiz.

Güler yüz ve tatlı dil İnsanlara karşı yumuşak olmanın, onlara iyilik etmenin, onların işlerini güler yüzle ve tatlı dille ve kolaylıkla yapmanın, Allahü teâlânın sevgisine kavuşturan yol olduğunu bilmeliyiz. Bunun, ahiretin azaplarından kurtulmaya ve cennet nimetlerinin artmasına sebep olacağını, Peygamberimiz şu hadis-i şerifleri ile bildirmektedir:

] Allahü teâlâ, kullarının ihtiyaçlarını yaratır, gönderir. Allahü teâlânın en çok sevdiği kulu, Onun nimetlerinin, kullarına ulaşmasına vasıta olan kimsedir.

] Bir kimse, din kardeşine yardımcı oldukça, Allahü teâlâ da ona yardımcı olur.

] Allahü teâlâ, bazı kullarını başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak, onlara yardımcı olmak için yaratmıştır. İhtiyacı olanlar bunlara başvurur. Bunlar için ahirette azap korkusu olmayacaktır.

] Allahü teâlâ, bazı kullarına dünyada çok nimet vermiştir. Bunları, kullarına faydalı olmak için yaratmıştır. Bu nimetleri Allahü teâlânın kullarına dağıtırlarsa, nimetleri azalmaz. Bu nimetleri Allahın kullarına ulaştırmazlarsa, Allah, nimetlerini bunlardan alır, başkalarına verir.

] Bir müslümanın, din kardeşinin bir ihtiyacını karşılaması on sene itikaf etmesinden daha kazançlıdır. Allah rızası için bir gün itikaf yapmak ise, insanı cehennem ateşinden pek çok uzaklaştırır.

] Bir kimse, din kardeşinin bir işini yaparsa, binlerle melek o kimse için duâ eder. O işi yapmaya giderken, her adımı için bir günahı affolur ve kendisine kıyamette nimetler verilir.

] Bir kimse, din kardeşinin bir işini yapmak için giderse, her adımında yetmiş günahı affedilir ve yetmiş sevap verilir. Bu iş bitinceye kadar böyle devam eder. İş yapılınca, bütün günahları affedilir. Bu işi yaparken ölürse, sorgusuz, hesapsız cennete girer.

] Bir kimse, din kardeşinin rahata kavuşması veya sıkıntıdan kurtulması için hükumet adamlarına gidip uğraşırsa, kıyamet günü sırat köprüsünden, herkesin ayakları kaydığı zaman, Allahü teâlâ onun süratle geçmesi için yardım eder.

] Allahü teâlânın en sevdiği iş, elbise vererek veya doyurarak veya başka bir ihtiyacını karşılayarak, bir mümini sevindirmektir.

] Allahü teâlânın farzlardan sonra en çok sevdiği iş, bir mümini sevindirmektir.

[Allahü teâlânın emirlerine "Farz" denir. Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, Allahü teâlâ, farz olan ibadetleri yapanları çok sever. Allahü teâlânın yasak ettiği zararlı, çirkin işlere "Haram" denir. Allahü teâlâ, haramdan sakınanı, farzları yapanlardan daha çok sever. İyi huylu olmak farzdır. Kötü huylu olmak haramdır. Kötülük yapmaktan sakınmak, iyilik yapmaktan daha kıymetli ve daha sevaptır.] Her iyiliğe bir melek] Bir kimse bir mümine bir iyilik yapınca, Allahü teâlâ bu iyilikten bir melek yaratır. Bu melek, hep ibadet eder. İbadetlerinin sevapları bu

kimseye verilir. Bu kimse ölüp, kabre konunca, bu melek nurlu ve sevimli olarak bunun kabrine gelir. Meleği görünce ferahlanır, neşelenir. “Sen kimsin” der. “Ben, falanca kimseye yaptığın iyilik ve onun kalbine koyduğun neşeyim. Allahü teâlâ beni bugün seni sevindirmek ve kıyamet günü sana şefaat etmek ve cennetteki yerini sana göstermek için gönderdi” der.

Resulullahtan, “Cennete girmeye sebep olan şeylerin başlıcası nelerdir” diye sorulduğunda, “Allahü teâlâdan korkmak ve iyi huylu olmaktır” buyurdu. “Cehenneme girmeye sebep olan şeylerin başlıcası nelerdir” denildiği zaman, “Dünya nimetlerinden ayrılınca üzülmek, bu nimetlere kavuşunca sevinmek, azgınlık yapmaktır” buyurdu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 KASIM 1997 · KAYIT 11406

Adalet ile kurtulursun

Halife Harun Reşid’in rehberi, Hz. Behlül Dânâ idi. O, her fırsatta kinayeli ve mecazlı sözlerle Halifeyi ikaz ediyor; adaletten ayrılmaması için ikazlarda bulunuyordu.

Eskiden başarılı her devlet adamının arkasında, bir de manevî rehberi, yol göstericisi bulunurdu. Asırlar boyunca devam edegelen tatbikatta, bu böyle olmuş; millet idaresini omuzlarına yüklenmiş olan şahıslara, birer manevî rehber kılavuzluk etmiştir. Ama bu devlet reisi, onu dinlemiş veya dinlememiş ayrı şey... Dinleyen rahat etmiş, dinlemeyen sıkıntıdan kurtulamamış...

Halife Harun Reşid’in rehberi, Hz. Behlül Dânâ idi. O, her fırsatta kinayeli ve mecazlı sözlerle Halifeyi ikaz ediyor; adaletten ayrılmaması için ikazlarda bulunuyordu.

”Burada ateş yoktur!”

Bir gün Hz. Behlül, ayaklarının üzeri tozlanmış olarak sarayın kapısında göründü. Halife uzun yoldan geldiğini tahmin ettiği Hz. Behlül’e sordu:

- Nereden geliyorsun böyle, ey Behlül?

- Cehennemden geliyorum, ya Harun!

- Hayrola, cehennemde ne işin vardı?

- Efendim, ateş lazım oldu, oraya ateş almaya gitmiştim.

- Alabildin mi bari?

- Alamadım; cehennemin bekçileri, "Burada ateş yoktur. Ateşi herkes kendisi getirir" dediler. Bunun için eli boş döndüm.

- Peki öyleyse, ben ne yapayım ki oraya ateş götürmeyeyim?

- Oraya ateş götürmemek için, adaletle hükmet! Adalet ile idare edersen ateşten kurtulursun.

Harun Reşid bu cevap karşısında dakikalarca düşündü. Behlül Dânâ hazretlerini dinleyerek, adaletten ayrılmamaya gayret gösterdi.

Hz. Behlül, insanlar arasına çok karışmaz; ekseriya tenha yerlerde yalnız kalmayı tercih ederdi.

Halife, birgün kendisine, insanlardan niçin bu kadar kaçtığını sorduktan sonra dedi ki:

- Devamlı seni yanımda görmek istiyorum. Aradığım zaman seni bulabileyim. Tamam mı?

Hz. Behlül bu soruya şu cevabı verdi:

- Sormam lazım!

Halife şaşırdı. Çünkü soracağı kimsesi yoktu. Acaba kime soracaktı? Halife, onun arkasına bir adam taktı. Saraydan çıkan Hz. Behlül, bir müddet sonra kenar mahallelerden birinde, bir helaya girdi. Sonra da saraya döndü. Takip ettiği kimse ondan önce gelip, durumu Halifeye bildirdi. Halife sordu:

- Sordun mu, ne karar verdin?

- Sordum, devamlı burada kalmam uygun görülmedi.

- Sen kimseyle görüşmemişsin. Helaya girip, geri gelmişsin.

- Orada necasetlere sordum. Dediler ki, "Bizden ibret al da insanların içine girme! Bizim her birimiz, temiz ve nefis yemekler, meyveler ve sebzelerdik. İnsanların içine girdik de, işte böyle olduk!..

Halife derin bir düşünceye daldı. Sonra dedi ki:

- Nasıl istersen öyle yap, sana karışmıyorum.

Harun Reşid, bir gece rüyasında Azrail aleyhisselamı gördü. “Daha kaç sene yaşayacağım” diye sordu. Azrail aleyhisselam ise beş parmağını açarak dedi ki:

- İşte şunu aklından çıkarma!

Bilinmeyen beş şey Harun Reşid uyanır uyanmaz, düşünmeye başladı. “Acaba, beş sene mi, beş ay mı, beş hafta mı, beş gün mü, beş saat mı yaşayacağım” diye telaş etmeye başladı. İşin içinden çıkamayıp, Behlül Dânâ hazretlerine sormaya karar verdi.

Harun Reşid’in merakla rüyasını anlatması üzerine, Hz. Behlül güldü. Telaşlarının yersiz olduğunu söyledi ve şöyle tabir etti:

- Bir insanın ne zaman öleceğini, Azrail aleyhisselam da dahil hiçbir mahlukun bilmeyeceğini bilmiyor musunuz? Azrail aleyhisselam beş parmağıyla, beş gayb ilmini Allahtan başka kimsenin bilmediğine işaret ederek, size Lokman suresinin hükmünü hatırlatmış.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 KASIM 1997 · KAYIT 11407

Belgrad’dan Bağdat’a..

Evliya Çelebi, Belgrad’dan Bağdat’a gitmek üzere yola çıkan fakir bir kimsenin, yeme-içme dahil beş kuruş harcamadan, huzur içinde yolculuk yapabildiğini yazmaktadır.

Peygamber efendimiz bir hadis-i şerifinde, “Bir kimse ölünce ameli kesilir, amel defteri kapanır. Yalnız şu üç kimsenin amel defteri kapanmaz: Sadaka-i câriyesi, ilmi bir eseri, kendisine arkasından duâ eden hayırlı bir evladı olan.”

Resulullahın, birer “sadaka-i câriye” olan, yani devamlı sevap getiren vakıf sahiplerinin amel defterlerinin kapanmayıp, daima sevaplar yazılacağını, hayır sahibi müslümanların mezarlarında kemikleri çürümüş olsa bile, vakıflarından istifade edildiği müddetçe bu sevaptan hissedar olacaklarını haber vermesi üzerine; Osmanlı zenginleri, fakirlerin karınlarını doyuracakları aşhaneler, talebelerin barınacakları yurtlar, medreseler, hatta yolcuların istirahat edebilecekleri kervansaraylar inşa ettirerek, bunları millet hayrına vakfetmişlerdir.

İnsanların en hayırlısı Vakıflar en büyük gelişmeyi Osmanlılar zamanında gösterdi. "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır" hadis-i şerifini rehber edinen Osmanlılar, her sahada olduğu gibi, bu sahada da muazzam eserler bıraktılar. Vakıf eserleri ülkeyi bir baştan diğer başa bir ağ gibi ördü.

Bu vakıflar, fakir tabakanın imdadına yetişmiş, maddî imkanları zayıf olanların, bu vakıflardan ihtiyaçlarını bedavadan temin etmeleri sebebiyle, cemiyette sınıflaşma ve dolayısıyla sınıf mücadelesi meydana gelmemiş; aksine zenginden fakire merhamet, fakirden zengine de hürmet hissi kuvvetlenmiştir.

Evliya Çelebi, Belgrad'dan Bağdat'a gitmek üzere yola çıkan fakir bir kimsenin, yemeiçme dahil beş kuruş harcamadan, huzur içinde yolculuk yapabildiğini yazmaktadır. İşte gerçek seyahat hürriyeti budur. Seyahat hürriyeti olup, adamın cebinde gezecek parası yoksa, bu nasıl seyahat etsin. Parası olan gezecek, olmayan gezemeyecek. Buna gerçek seyahat hürriyeti denebilir mi?

Evliya Çelebi, Osmanlılar zamanındaki bu vakıflardan bahsederken, yolcuların dağ başında misafir olup, bedavadan yiyip içtikten sonra, sabah kalkıp yine yollarına devam ettikleri bir vakıf kervansaraydan aynen şöyle bahseder:

Bu vakıf kervansarayların kapıları akşama kadar açık durur, ortalık kararıktan sonra kapılar kapanır, vakıf sahibinin vazifelendirdiği kapıcılar, kapının arkasında yatarlardı. Gece bir yolcu geldiğinde, kapıları açıp yolcuyu içeri alırlar; vakıftan, hayvan sahibinin hayvanına yem, kendilerine de yemek çıkarırlardı. Fakat gece içeri gireni bir daha dışarı bırakmazlardı.

Sabah olduğu zaman dualarla kapılar açılır, yolcular hazırlanırdı. Bu sırada kervansarayın misafirleri arasında dolaşan bir görevli bağırırdı:

- Ey Ümmet-i Muhammed! Maldan, candan, elbiseden eksiği olanlar var mı?

Bu soruya, kervansarayda misafir olan yolcular; "Hiçbir eksiğimiz yoktur. Her şeyimiz tamamdır. Allah vakıf sahibinin hayrını kabul etsin. Hayatta ise kendisine selamet, vefat etmişse rahmet eylesin" derlerse, kapılar açılır, o zaman görevliler; - Öyleyse, Allah, giden ümmet-i Muhammed'e selametler, kalanlara ise rahatlar versin, derlerdi.

Hak teâlâ yardımcınız olsun Daha sonra kapıdan yolcuları uğurlayan kervansaray bekçileri;

- Ey din kardeşlerimiz! Yolunuzda durmayın, sizi namazınızdan alıkoyanlarla arkadaşlık etmeyin! Her yüzünüze güleni dost sanıp da, ibadetinizden kalmayın!

Haydin Hak yardımcınız olsun, güle güle uğurla gidin, derlerdi.

Evet, “Güneşin girmediği yere doktor girer” diye bir atasözümüz vardır. Bunu, “Gerçek adaletin girmediği yere zulüm girer” şeklinde ifade edebiliriz. İşte Osmanlı bu rahatlıkla, bu adaletle altı asır ayakta kalabildi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 KASIM 1997 · KAYIT 11408

Kendimle yarış edeceğim

Nasıl ki buğday tanesi yağmurla, güneşle, ılık rüzgârlarla beslenir, filiz sürüp serpilirse, ben de vücudumu ve aklımı, düşlerimi gerçekleştirmek için öyle beslemeliyim.

Cenab-ı Hak, dünyadaki bütün nimetleri, imkanları insanlar için yaratmıştır. İnsan da bu nimetlerle, imkanlarla, dünyasını ve ahiretini mamur eder. Mesela, insan vasıtasıyla dut yaprağı, ipek hâline gelir. İnsan zekâsıyla killi toprak, kalelere dönüşür. İnsan eli değen ağaç, nadide mobilya olur; koyun postu, kıymetli kürk olur Eğer yaprak, kil, odun ve post insan eliyle yüz kat, bin kat değer kazanabiliyorsa, bu maddelere bu kadar değer kazandırabilen insanın değerini düşünmelidir. Bu değer bilinip kullanılmadıkça zayi olur.

İşte ben bu değeri bilip, bu değerimi en iyi şekilde kullanmanın yollarını arayacağım. Kendisini üç gelecek bekleyen bir buğday tanesi gibiyim. Buğday tanesi, bir çuvala konduktan sonra hayvanlara yedirilmek üzere ahıra boşaltılabilir. Ya da ekmek yapılmak üzere öğütülebilir. Ya da altın başağının bir taneden birçoklarını üretmesi için toprağa ekilebilir.

Tek bir farkla Ben, tek bir farkla, bir buğday tanesi gibiyim. Buğday tanesi, hayvanlara yedirilmek, ekmek için öğütülmek ya da çoğaltmak için toprağa ekilmek arasında bir seçim yapamaz. Oysa ben bu seçimi yapabilirim.

Büyüme ve çoğalması için, buğdayın, toprağın karanlıklarına ekilmesi gerekir. Başarısızlıklarım, ümitsizliklerim, cahilliğim ve beceriksizliklerim, olgunlaşmak için dikildiğim karanlıktır.

Nasıl ki buğday tanesi yağmurla, güneşle, ılık rüzgârlarla beslenir, filiz sürüp serpilirse, ben de vücudumu ve aklımı, düşlerimi gerçekleştirmek için öyle

beslemeliyim.

İlk önce, günle, haftayla, ayla, yılla ve hayatımla ilgili hedefler koyacağım. Nasıl ki buğday tanesinin kabuğunu çatlatıp filiz vermesi için yağmur yağması gerekiyorsa, hayatımın önüne billurlaşması için öyle hedefler koymalıyım. Hedefler koyarken, geçmişteki en iyi icraatımı dikkate alacak ve bunu katları ile çarpacağım. Gelecekteki hayatımın kuralı bu olacaktır. Hedeflerimi hiçbir zaman çok yüksek görmeyeceğim.

Hedeflerimin yüksekliği, tam isabet sağlayıncaya kadar sık sık tökezlesem bile, beni korkutmamalıdır. Tökezlersem, doğrulacağım ve düşüşlerim beni endişelendirmeyecektir. Çünkü tam isabet sağlamak için herkes tökezlemek durumundadır. Bir solucan tökezlememe hürriyetine sahiptir. Ben, solucan değilim. Ben; insanım... Başkaları, killeriyle bir kulübe yapadursunlar; ben, benimkiyle bir kale inşa edeceğim.

Güneş nasıl buğday taneciğinin fide vermesi için toprağı ısıtırsa, bu prensiplerim de benim hayatımı öyle ısıtacak ve düşlerimi gerçek kılacaktır. Bugün, dün yaptığım her işi aşacağım. Bugünün dağına gücümün yettiği kadar tırmanacağım, yarın ise bugünkünden daha da yükseklere varacağım. Öbür gün ise yarından da yükseklere... Kendimle yarışacağım. Başkalarının yaptıklarını geçmek önemli değildir. Önemli olan kendi yaptıklarımı aşmamdır.

Sözlerimle alay etseler bile...

Ilık rüzgâr nasıl buğday tanesinin olgunlaşmasına yön verirse, rüzgârlar da benim sesimi başkalarına taşıyacak ve sözlerim hedeflerimi açıklayacaktır. Bir kere ağzımdan çıktılar mı, artık itibarımı kaybetmeden geri dönemem. Söylediklerimle alay etseler bile, herkes plânlarımı, düşlerimi bilecek ve böylece söylediklerim gerçekleşinceye kadar, kaçmak için hiçbir mazeretim olmayacak.

Çok geri hedefler koymak gibi bir suç işlemeyeceğim. İşi, başarısızlığa izin vermeden yerine getireceğim. Elimi her zaman erişebileceğim yerin daha yükseğine uzatacağım.

Sahip olduğum performansımla hiçbir zaman memnun olmayacağım. Her zaman hedeflerimi, gerçekleşir gerçekleşmez yükselteceğim. Her zaman hedeflerimi dünyaya açıklayacağım.

Ancak, başarılarımı da hiçbir zaman konuşmayacağım. Bırakayım başarılarımı başkaları anlatsın. Başarılı insana alçak gönüllülük yakışır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 KASIM 1997 · KAYIT 11409

Dinin esası, sözünde durmak

“Âlim, cahili hemen tanır, çünkü daha önce o da cahildi. Cahil âlimi tanımaz, çünkü daha önce âlim değildi.” “Akıllı kimse, ibadetle, nefsin arzusuna karşı gelendir. Cahil kimse, günah işleyerek nefsin arzusuna uyandır.”

Hz. Ali’den veciz sözler: “Affetmek fazilettir. Kararlı olmak metâdır, sahip olunan maldır. Kararsız olmak ise zâyi olmaktır. Doğruluk emanet, yalancılık hıyanettir. İnsaf rahatlık, şer küstahlıktır. Emanete hıyanet etmemek, imandandır; güleryüzlülük ihsandandır. Doğruluk kurtarır, yalan felâkete sürükler. Kanaat insanı zengin yapar, yerinde kullanılmayan zenginlik azdırır. Dünya aldatır, şehvet kandırır. Lezzet oyalar, nefsin arzuları alçaltır. Haset yıpratır, nefret çökertir.”

“Akıllı kimse, günahlarını tevbe ile örtendir. Cömert, kötülük yapana iyilikle karşılık verendir.”

“İlim; güzel bir miras, genel bir nimettir. İnsaf, ihtilafı giderir, ülfeti getirir.”

“Adalet; imanın başıdır, ihsanın birleştiği noktadır ve imanın en yüksek mertebesidir.”

“Âlim; sözü işine uygun olandır. Âlim ilme doymaz.”

“Hikmet; akıllıların bahçesi, ermişlerin mesiresidir, gezinti yeridir.”

İlmin akıl ile bağlılığı “Akıllı; şehvetten uzaklaşan, ahireti dünya ile değişmeyendir. Akıllı, yalnız ihtiyacı kadar ve delille konuşur, sadece ahiretinin ıslahı için çalışır. Akıllı, günahlardan sakınır, ayıplardan uzak durur. Cömertlik günahları siler, kalblere sevgi eker.”

“Cahil; dayakla uslanmaz, nasihatlerden payını almaz.”

“İlim; insanı akla götürür, kim ilim öğrenirse akıllanır. İlim; ruhu ihya eder, diriltir. Aklı aydınlatır, cehaleti öldürür.”

“Zulüm; ayakların kaymasına, nimetin yok olmasına, milletlerin helakine sebep olur.”

“Gerçek müminin sevgisi, kızması, birşeyi alması, yapması ve terki, hep Allah için olur.”

"Kâmil mümin gizli şükreder, belaya karşı sabreder, ümit hâlinde iken bile korkar."

"Akıllı kimse, ibadetle, nefsin arzusuna karşı gelendir. Cahil kimse, günah işleyerek nefsin arzusuna uyandır."

"Allaha kavuşmak, kötü insanlardan uzak durmakla olur."

"İhtiraslı kimse, bütünüyle dünyaya malik olsa bile, yine fakirdir."

"Doğruluk, İslâmın direği, imanın desteğidir."

"Allahın azabından korkmak, müttekîlerin, takva sahiplerinin işaretidir."

"Dinin esası, emaneti yerine vermek, sözünde durmaktır."

"Haset eden daima hastadır, cimri insan, daima fakirdir."

"Başa kakan, nefret ateşini körükler."

"Kanaatkâr olmak, boyun eğme zilletinden daha hayırlıdır."

"Olgunluk üç şeyde gereklidir: Musibetlere sabır, isteklerde aşırıya kaçmamak ve isteyene vermektir."

"Yumuşaklık, durulmayı çabuk sağlar ve zor olan şeyleri kolaylaştırır."

"Âlim, cahili hemen tanır, çünkü daha önce o da cahildi. Cahil âlimi tanımaz, çünkü daha önce âlim değildi."

"Akıl ve ilim, birbirinden ayrılmayan ve zıt olmayan iki kardeş gibidir."

"İman ve hayâ, birbirinden kopmayan bir bütündür."

"İman ve ilim, ikiz kardeş ve birbirinden ayrılmayan arkadaş gibidir."

Öfkenin zararı "Öfke, tutuşturulmuş bir ateş gibidir. Her kim ki, öfkesine hâkim olursa, onu söndürür ve her kim onu salıverirse, ilk yanan kendisi olur."

"Ahmaklık, dermanı bulunmayan bir dert, şifası olmayan bir hastalıktır."

"Allah için kardeş olanların sevgisi, sebebi daim olduğu için devam eder. Dünya için kardeş olanların sevgisi, sebebi devam etmediği için, kısa sürer, bir an gelir son bulur."

"Akıllı, sustuğu vakit tefekkür, konuştuğu vakit zikreder, baktığı vakit de ibret alır."

"Kendisi amel etmeksizin Allah yoluna çağıran kişi, oksuz yaya benzer."

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 KASIM 1997 · KAYIT 11410

İnsan sözü ile tartılır

“Dünya müminin hapishânesi, ölüm hediyesi, cennet de varacağı yerdir. Dünya kâfirin cenneti, ölüm korkulu rüyası, cehennem de varacağı son duraktır.”

Hz. Ali’nin veciz sözleri:

“Sükût, sana vakar kazandırır ve seni özür dileme zahmetinden kurtarır.”

“İhtiras, gafillerin kalbinde şeytanların sultanıdır.”

“Hikmet, her müminin kaybettiğidir, onu münafıkların ağzında olsa dahî alınız.”

“Hasetçilerin en ehveni, haset ettiği kişinin elindeki nimetlerin yok olmasını ister.”

“İlim, insanı Allahın emrettiği şeylere götürür, zühd ise o şeylere erişilmesini kolaylaştırır.”

“Korkaklık, ihtiras ve cimrilik, Allaha karşı kötü zannın bir araya getirdiği kötü arkadaşlardır.”

“Mal, harcandığı kadar sahibine ikramda bulunur. Kişinin yaptığı cimrilik kadar ona ihanet eder.”

“Fakîh öyle biridir ki, insanları Allahın rahmetinden ümitsizliğe düşürmez ve onları Allahın rahmetinden yüz çevirtmez.”

“Mal ve çocuklar, dünya hayatının zinetidirler. Salih amel de, dünyadan ahirete götürülen mahsuldür.”

Allah için seven “Allah için seven bir kardeş, en yakından daha yakın, anne ve babalardan daha merhametlidir.”

“Amel eden cahil kişi, yoldan başka yerde yürüyen gibidir. Bu yürüyüşü ona, ihtiyacından uzaklaşmaktan başka birşey kazandırmaz.”

“İnsan, sözü ile tartılır veya işi ile değerlendirilir. Seni zinet yönünden ağır getirecek şeyi söyle ve kıymetini artıracak şeyi yap!”

“Yalancı, sözünde suçludur, isterse delili kuvvetli ve ağzı laf yapan biri olsun.”

“İstişare, danışma sana rahatlık, başkasına yorgunluktur.”

“Dünya müminin hapishânesi, ölüm hediyesi, cennet de varacağı yerdir.”

“Dünya kâfirin cenneti, ölüm korkulu rüyası, cehennem de varacağı son duraktır.”

“Allaha taatle uğraşmak en kârlı iş, doğru konuşan dil ise, en güzelidir.”

“Gaddarlık, herkes için kötü bir şeydir. Şan, şeref sahibi ve büyük zatlar için daha çirkindir.”

“Takva, dini ıslah, nefsi muhafaza eder ve mürüvveti süsler.”

“Akıllı; alçak dünyadan el çeken, cennet-i a’lâya göz dikendir.”

“Sabır en güzel huy, ilim en şerefli süs eşyasıdır.”

“Kalblerin gafletine, gözlerin uyanık olması fayda vermez.”

“Sıkıntıya düşmeden önce tedbirini alan kimse, ayağını sağlam yere basmış olur.”

“Sabır, insanın başına gelene katlanması demektir. Onu kızdırana karşı da kendisine hâkim olmaktır.”

“İhtiras, rızkı artırmaz.”

“Kârlı olan, dünyayı ahiretle değiştirendir.”

“Cimri, dünyada kendi nefsine cömert davranmaz, bütün malını mirasçılara vermeye razı olur.”

“Mal, sahibini dünyada yükseltir, ahirette alçaltır.”

Haset bir hastalıktır “Haset, bir dert ve hastalık olup, haset eden veya olunan helak olmadıkça, çaresi bulunmaz.”

“Günahlar birer dert olup, devası istigfardır.”

"Sabır iki kısımdır: Sevmediğin şeye sabretmek ve sevdiğin şeye sabretmek.”

“Sabır, en güzel iman kisvesi ve insanların en şerefli ahlâkıdır.”

“Şek, şüphe, yakîni bozar, imanı yok eder.”

“Mürüvvet; insanın, kendisini lekeleyecek şeylerden kaçınması ve güzellik kazandıracak şeylere yaklaşmasıdır.”

“Cömertlik ve cesaret, şerefli maksatlar olup, Allahü teâlâ bunları sevdiği ve denediği kişilere ihsan eder.”

“Sıkıntıya karşı sabretmek, bolluk anındaki afiyetten daha efdaldir.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 KASIM 1997 · KAYIT 11411

Söz ilaç gibidir

“Mümin, baktığında ibret alır. Bir şey verilirse, şükreder. Musibet ve belaya uğrayacak olursa, sabreder. Konuşacak olursa, Allahü teâlâyı hatırlatır.”

Hz. Ali’nin veciz sözleri:

“Akıllı, iyiliklerini canlandıran, kötülüklerini öldürendir.”

“Tûl-i emel [Fazla yaşama arzusu], serap gibidir, bunu gören su sanıp aldanır.”

“İyiliği tamamlamak, yeniden başlamaktan daha hayırlıdır.”

“Kendi nefsinden razı olan, aldanmıştır. Ona güvenen, mağrur ve yolunu şaşırmıştır.”

“Gerçek dost, ayıbını görüp nasihat eden, gıyabında seni koruyan ve seni kendisine tercih edendir.”

“Ahmaklık; herşeyi fuzuliymiş gibi hiçe saymak ve cahil insanlarla arkadaşlık kurmaktır.”

“Allah için dost olan, kişiye doğru yolu gösteren, fesattan uzaklaştıran ve ibadetlerinde yardımcı olandır.”

“İlim, maldan daha hayırlıdır. İlim seni, sen de malı korursun.”

“Fazilet; çok mal ve büyük işlerle değil, güzel kemâliyet ve hayırlı işlerle olur.”

İslâmiyet teslimiyettir “İslâmiyet, teslimiyettir. Teslimiyet, yakîndir. Yakîn, tasdîktir. Tasdîk, ikrardır. İkrar, edâdır, yerine getirmektir. Edâ ise ameldir.”

“Fazilet, en iyi maldır. Cömertlik, en güzel mücevherdir. Akıl, en güzel zinettir. İlim, en şerefli meziyettir.”

“Adalet, halkın dirliği ve düzeni, idarecilerin süsü ve güzelliğidir.”

“Akıllı kimse; dilini kötü söz ve gıybetten koruyan; mümin, kalbini şek ve şüpheden temizleyendir.”

“İyilikle emretmek, insanların en faziletli amelleridir.”

“İffet; nefsin koruyucusu ve kirlerden paklayıcıdır.”

“Sabır iki kısımdır; belaya sabır iyi ve güzeldir. Bundan daha güzeli, haramlara karşı sabırdır.”

“Haramlardan çekinmek, akıllıların şanı, şereflilerin tabiatındandır.”

“Allah korkusundan dolayı gözyaşı dökmek, kalbi nurlandırır. Tekrar günah işlemekten insanı korur.”

“Yaptığı günah bir işle övünmek, o günahı yapmaktan daha kötüdür.”

“Ârifin, yüzü nur ve tebessüm, kalbi korku ve hüzün doludur.”

“Dünya; güzel, aldatıcı ve geçici bir serap, çabuk yıkılan bir dayanaktır.”

“Sevgi, kalblerin birbirine yakınlaşması ve ruhların ünsiyetidir.”

“Yumuşaklık, öfke ateşini söndürür. Hiddet ise öfke ateşini körükler.”

“Mümin, baktığında ibret alır. Bir şey verilirse, şükreder. Musibet ve belaya uğrayacak olursa, sabreder. Konuşacak olursa, Allahü teâlâyı hatırlatır.”

“Akıl, müminin dostu; ilim, veziri; sabır, askerlerinin komutanı ve amel ise silahıdır.”

“İman ile amel, ikiz kardeş olup, birbirinden ayrılmazlar.”

Hasetçi kinini gizler “Haset edenin sevgisi sözlerinde görülür. Kinini işlerinde gizler. Adı dost, fiili düşmancadır.”

“Yumuşak başlı olanlar; en sabırlı, derhal affedici ve en güzel huylu olan kimselerdir.”

“Allahü teâlâdan hayâ etmek, insanı cehennem azabından korur.”

“Gaflet, insana gurur getirir, helake yaklaştırır.”

“Mümin, dünyaya ibret gözü ile bakar. İhtiyacı için karnını doyurur. Dünyadan konuşulduğu vakit, nefret ve tenkit kulağı ile dinler.”

“Fazilet, gücü yettiğinde affetmektir.”

“Hayâ ve cömertlik, ahlâkların en efdalidir.”

“Kötü insan, hiç kimseye iyi zan beslemez. Çünkü o, herkesi kendisi gibi görür.”

“Kâmil olan kimse, aklı, arzu ve isteklerine galip gelendir.”

“Söz ilaç gibidir. Azı faydalı, çoğu zararlıdır.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 KASIM 1997 · KAYIT 11412

Sinsi düşmanlara aldanmamalı

Mezhepleri, âlimleri bir kenara itip, “Dini Kur’ana göre anlatıyorum” diyerek, aslında kendi sinsi maksadına uygun yorum yapan din hırsızları, şeytandan daha zararlıdır.

Din düşmanlarının, müslümanları aldatarak, İslâmiyeti içerden yıkmak için, din adamı şekline girmeleri, daha eshab-ı kiram zamanında başladı.

Bunlar, her asırda cahilleri aldatıp dinden çıkardılar ise de, İslâmiyete zarar yapamadılar. Çünkü, eskiden çok sayıda fıkıh âlimleri ve tasavvuf büyükleri vardı. Bunlar, sözleri ile ve yazıları ile müslümanları uyarıyor, aldanmalarını önlüyorlardı.

Şimdi, din âlimi azaldığı için, din düşmanları meydanı boş buldular. Din adamı olarak ortaya çıkıp İslâmiyete saldırıyorlar. Müslümanların, bu sinsi düşmanları, tanıyabilmeleri için, İslâm âliminin nasıl olacağını iyi bilmeleri lazımdır. Gerçek İslâm âlimini, evliyanın büyüklerinden Muhammed Masum-i Farukî Serhendî hazretleri şöyle bildirmektedir:

Kaçılacak üç kimse Üç kimseden kaçınız! Yanlarına yaklaşmayınız! Bu üç kimse, gafil, sapık din adamı ve dinden taviz veren zenginlere yaltakçılık eden kimse ve dinden haberi olmayan tarikatçılardır. Din adamı olarak ortaya çıkan bir kimse, Resulullahın sünnetine uymazsa, yani İslâmiyete yapışmazsa, ondan kaçmalı, yanına yaklaşmamalı, kitaplarını almamalı, okumamalıdır! Onun bulunduğu yerde bulunmamalıdır!

Ona ufak yakınlık, insanın dinini yıkar. O, din adamı değil, sinsi bir din düşmanıdır. İnsanın dinini, imanını bozar. Bozuk din adamı, şeytandan daha çok zararlıdır. Sözü yaldızlı ve pek tesirli olsa da ve dünyayı sevmiyor görünse de, yırtıcı hayvanlardan kaçar gibi, ondan kaçmalıdır!

İslâm âlimlerinden Cüneyd-i Bağdadî hazretleri buyurdu ki:

İnsanı saadet-i ebediyeye, sonsuz saadete kavuşturacak tek bir yol vardır. O da, Resulullahın izinde bulunmaktır. Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdığı kitapları okumayan ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yolda olmayan din adamına uymayınız!

Çünkü, İslâm âlimi, Kur'an-ı kerimin ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yolda olur. Selef-i salihin, doğru yolda idiler. Sadık idiler. Allahü teâlânın sevgisine, rızasına kavuşmuşlardı. Onların yolu, Kur'an-ı kerimin ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yol idi. Bu doğru yola sımsıkı sarılmışlardı.

Resulullahın yolu, selef-i salihinin yoludur. Selef-i salihin, ilk iki asrın müslümanlarıdır. Yani, selef-i salihin deyince, eshab-ı kiramın hepsi ile tabiinin ve tebe-i tabiinin büyükleri anlaşılıyor. Dört mezhep imamı, bu büyüklerdendir. O hâlde, Resulullahın yolu, dört mezhebin fıkıh, akaid ve tasavvuf kitaplarında bildirilmiş olan yoldur. Dört mezhebin kitaplarından ayrılan kimse, Resulullahın yolundan ayrılmış olur. Böyle olduğunu, ehl-i sünnet âlimleri sözbirliği ile bildirmişlerdir. Mezhepleri, âlimleri bir kenara itip, "Dini Kur'ana göre anlatıyorum" diyerek, aslında kendi sinsi maksadına uygun yorum yapan din hırsızları, şeytandan daha zararlıdır. Bunlardan uzak kalmalıdır!

Her asırda bulunan tasavvuf büyükleri ve fıkıh âlimleri, selef-i salihinin yolunda idi. Hepsi İslâmiyete bağlı idi. Resulullaha vâris olmakla şereflenmişlerdi. Sözlerinde, işlerinde ve ahlaklarında, İslâmiyetten kıl kadar ayrılmamışlardı. Kur'an-ı kerime ve hadis-i şeriflere uymayan hiçbir sözleri yoktu.

Resulullahın yolundan ayrılan Resulullaha uymakta gevşek olanları, Onun ışıklı yolundan ayrılanları, din adamı sanmayınız! Onların yaldızlı sözlerine ve ateşli yazılarına aldanmayınız! Yahudîler, hıristiyanlar ve budist, berehmen denilen Hind kâfirleri de, tatlı ve yanık sözlerle, hileli mantıklarla, kendilerinin doğru yolda olduklarını, insanları iyiliğe, saadete çağırdıklarını bildiriyorlar.

Müstehapları yapmakta gevşek davranan, sünnetleri yapamaz. Sünnetleri yapmakta gevşeklik de, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da, marifete, Allahü teâlânın rızasına kavuşamaz. Bunun içindir ki, hadis-i şerifte, (Günah işlemek, insanı küfre sürükler) buyuruldu.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 KASIM 1997 · KAYIT 11413

Resulullaha uymak

Günah işleyince, hemen tevbe etmelidir! Gizli işlenen günahın tevbesi gizli olur. Açık işlenmiş günahın tevbesi açık olur. Tevbeyi geciktirmemelidir!

Muhammed Masum-i Farukî hazretlerine, "Resulullaha uymak nasıl olur" diye sorduklarında, şöyle cevap verdi:

Resulullaha uymak nasıl olur? Bunlardan mühim olanlarını bildiriyorum:

Günah işleyince, hemen tevbe etmelidir! Gizli işlenen günahın tevbesi gizli olur. Açık işlenmiş günahın tevbesi açık olur. Tevbeyi geciktirmemelidir! Kiramen kâtibin melekleri, günahı hemen yazmaz. Tevbe edilirse, hiç yazılmaz. Tevbe edilmezse yazarlar. Günaha tevbe etmemek, bu günahı yapmaktan daha kötüdür. Hemen tevbe etmeyen de, ölmeden önce tevbe etmelidir!

Takva sahibi olmalı Vera ve takvayı elden bırakmamalıdır! Takva, açıkça yasak edilmiş olan şeyleri; vera, şüpheli şeyleri yapmamaktır. Yasak edilenlerden sakınmak, emrolunanları yapmaktan daha faydalıdır.

İyiler de, kötüler de, iyilik yapar. Fakat, yalnız sıddıklar, iyiler, günahtan sakınır. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kıyamet günü Allahü teâlânın huzuruna kavuşanlar, vera ve zühd sahipleridir.)

(Vera sahibinin namazı makbul olur.)

(Vera sahibi ile birlikte bulunmak ibadettir. Onunla konuşmak sadaka vermek kadar sevaptır.)

Kalbinin ürperdiği işi yapma! Nefsine uyma! Şüphe ettiğin işlerde kalbine danış! Hadis-i şerifte, (Nefse sükunet ve kalbe ferahlık veren iş, iyi iştir. Nefsi azdıran, kalbe heyecan veren iş günahtır) buyuruldu. Başka bir hadis-i şerifte, (Helal olan şeyler bellidir. Haramlar da bildirilmiştir. Şüpheli olanlardan kaçınız! Şüphesiz bildiklerinizi yapınız!) buyuruldu.

Şüpheli bir şeyle karşılaşınca, eli kalb üzerine koymalı, kalb çarpması artmazsa, o şeyi yapmalıdır! Eğer, fazla çarparsa yapmamalıdır! Hadis-i şerifte, (Elini göğsüne koy! Helal şeyde kalb sakin olur. Haram şeyde çarpıntı olur. Şüpheye düşersen yapma! Din adamları fetva verseler de yapma!) buyuruldu. İmanı olan, büyük günaha düşmemek için, küçük günahtan kaçar.

Bütün ibadetlerini, iyiliklerini kusurlu bilmelidir! Allahü teâlânın emirlerini tam yapamadığını düşünmelidir!

Ebu Muhammed Abdullah bin Menazil buyurdu ki:

Allahü teâlâ çeşitli ibadetleri bildirdi. Sabrı, sıdkı, namazı, orucu ve seher vakitleri istigfâr etmeyi buyurdu. İstigfârı en sonra söyledi. Böylece kula, bütün ibadetlerini, iyiliklerini kusurlu görüp, hepsine af ve magfiret dilemesi lazım oldu.

Cafer bin Sinan buyurdu ki:

İbadet, iyilik yapanların, kendilerini, günah işleyenlerden üstün görmeleri, onların günahlarından daha fenadır.

Kendinin ve çoluk çocuğunun nafakasını helaldan kazanmak için çalışmalıdır! Bunun için, ticaret, sanat yapmak lazımdır. İslâm büyükleri, hep böyle çalışıp kazanırlardı. Helal kazanmanın sevaplarını bildiren pek çok hadis-i şerif vardır. Muhammed bin Salim hazretlerine; "Çalışıp kazanalım mı, yoksa yalnız ibadet yapıp tevekkül mü edelim" dediklerinde; "Çalışıp da tevekkül ediniz" buyurdu. Ebu Muhammed bin Menazil; "Çalışıp da tevekkül etmek, bir yere çekilip ibadet yapmaktan hayırlıdır" buyurdu.

Orta hâlli olmalı Yemekte, içmekte adaleti, yani orta hâlde olmayı gözetmelidir! Gevşeklik verecek kadar çok yememeli, ibadet yapamayacak kadar da, perhiz etmemelidir! Evliyanın büyüklerinden Şah-ı Nakşibend hazretleri, "İyi ye, iyi çalış!" buyurmuştur. Sözün kısası, ibadet ve iyilik yapmaya yardımcı olan herşey, iyi ve mübarektir. Bunları azaltanlar da, yasaktır. Her iyi işte, niyete dikkat etmelidir! İyi niyet olmadıkça, o işi yapmamalıdır!

İslâmiyete uymayanlardan, bid'at ve günah işleyenlerden uzak kalmalı, yani bunlarla görüşmemelidir! Hadis-i şerifte buyuruldu ki: (Hikmet, on kısmdır. Dokuzu bir kenara çekilmek, biri de az konuşmaktadır.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 KASIM 1997 · KAYIT 11414

Güler yüz ve tatlı dil

Allahü teâlâyı sevdiğin kadar, herkes seni sever. Allahü teâlâdan korktuğun kadar herkes senden korkar. Allahü teâlâya kulluk ettiğin miktarda, herkes sana yardımcı olur.

İyi, kötü, herkese, güler yüz göstermeli, sert söylememeli, tatlı dilli olmalıdır! Sertlik göstererek, isyan ederek fitneye, anarşiye sebep olmamalıdır! Dost

kazanmalı; düşman kazanmamalıdır! Düşmanı kim olsa kazanır, maksat dost kazanmaktır. Hafız-ı Şirazî'nin, "Dostlara doğru söylemeli, düşmanları güler yüzle ve tatlı dil ile idare etmelidir" sözüne uymalıdır! Af dileyenleri affetmelidir!

Herkese karşı iyi huylu olmalıdır! Kimsenin sözüne karşı gelmemeli, münakaşa etmemelidir! Herkese yumuşak söylemeli, sert söylememelidir!

Tasavvuf nedir?

Şeyh Abdullah Bayal buyurdu ki:

Tasavvuf; namaz kılmak, oruç tutmak ve geceleri ibadet etmek demek değildir. Bunları yapmak her insanın kulluk vazifesidir. Tasavvuf, insanları incitmemektir. Bunu hasıl eden, vasıl olmuştur. Maksada kavuşmuştur.

Evliyanın, başka insanlardan nasıl ayırt edilebileceğini, Muhammed bin Salim hazretlerinden sordular. Şöyle cevap verdi:

Evliya, sözlerinin yumuşak olması ve huylarının güzel olması ve yüzünün güler olması ve ihsanının bol olması ve konuşurken itiraz etmemesi ve özür dileyenleri affetmesi ve herkese merhametli olması ile diğer insanlardan ayırt edilir.

Ebu Abdullah Ahmed Makkarî buyurdu ki:

Fütüvvet demek, gücendiğin kimseye iyilik etmek, sevmediğine ihsanda bulunmak ve sıkıldığın kimseye güler yüzlü olmaktır. Mertlik budur.

Az konuşmalı, az uyumalı ve az gülmelidir! Kahkaha ile çok gülmek, kalbi karartır. Çalışmalı, fakat karşılığını Allahü teâlâdan beklemelidir! Onun emirlerini yapmaktan zevk duymalıdır! Yalnız Ona güvenince, O, her dileği ihsan eder. Hadis-i şerifte buyuruldu ki: (Allahü teâlâ yalnız Ona güvenenin her dilediğini verir ve bütün insanları buna yardımcı yapar.)

Yahya bin Muaz buyurdu ki:

Allahü teâlâyı sevdiğin kadar, herkes seni sever. Allahü teâlâdan korktuğun kadar herkes senden korkar. Allahü teâlâya kulluk ettiğin miktarda, herkes sana yardımcı olur.

Ebu Muhammed Abdullah buyurdu ki:

Allahü teâlâ ile insan arasında olan en büyük perde, kendi nefsini düşünmesidir ve kendisi gibi aciz olan bir kula güvenmesidir. İnsanların değil, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmayı düşünmelidir!

Ailesine ve çocuklarına karşı tatlı dilli ve güler yüzlü olmalıdır! Onların haklarını yerine getirecek kadar aralarında bulunmalıdır! Onlara bağlanmak, Allahü teâlâdan yüz çevirecek kadar olmamalıdır!

Din işlerinde, cahil ve fasık kimselere danışmamalıdır! Dünyaya düşkün olanlarla birlikte bulunmamalıdır! Her işte, sünnete uymalı, bid'atten sakınmalıdır! Neşeli zamanlarda, İslâmiyetin dışına taşmamalı; sıkıntılı anlarda, Allahü teâlâdan ümidi kesmemelidir!

Her güçlük yanında, kolaylık bulunduğunu unutmamalıdır. Neşede ve sıkıntıda hâli değişmemeli, varlıkta ve yoklukta aynı hâlde olmalıdır! Hatta, yokluktan rahatlık duymalı, varlıkta sıkılmalıdır! Olayların değişmesi, insanda değişiklik yapmamalıdır!

Üç şeyi yapan Kimsenin aybına bakmamalı, kendi ayıplarını görmelidir! Kendini hiçbir müslümandan üstün bilmemelidir! Her müslümanı görünce, kendi saadetinin, onun duâsını almakta olabileceğine inanmalıdır! Kendinde hakkı bulunanların kölesi gibi olmalıdır! Hadis-i şerifte buyuruldu ki: (Üç şeyi yapan müslümanın imanı kâmildir: Ailesine hizmet etmek, fakirler arasında oturmak ve hizmetçisi ile birlikte yemek.)

Bu üç şeyin, müminlerin alameti olduğu Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir. Din büyüklerinin hâllerini öğrenmeli, onlar gibi olmaya çalışmalıdır! Kimseyi gıybet etmemelidir! Gıybet yapana mâni olmalıdır! İşitince incineceği şeyi, arkasından söylediği zaman, sözü doğru ise, gıybet olur. Yalan ise iftira olur. Her ikisi de, büyük günahtır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 KASIM 1997 · KAYIT 11415

Davetsiz misafirlerimiz

Allahü teâlâ boş, faydasız hiçbir şey yaratmamıştır. Bu hikmetlerin bugün tespit edilememiş olması, o şeyin bir hikmetinin olmadığını göstermez.

Cenab-ı Hakkın her yarattığında nice hikmetler vardır. Boş, faydasız hiçbir şey yaratmamıştır. Bu hikmetlerin bugün tespit edilememiş olması, o şeyin bir hikmetinin olmadığını göstermez.

Mesela mikroplar... Görünüşte bunları hep, bizim zararımıza faaliyet gösteren mahlûklar olarak biliriz. Acaba böyle midir? Önce mikrop nedir, ne değildir, buna bir bakalım.

Mikroplar, dünyamızda en çok yayılmış mahlûklar olup, o kadar çoktur ki, diğer bütün canlıların toplam sayısı, bunların yanında sıfır gibidir.

Üzerinde binlerle mikrop yaşamayan bir toprak parçası, havada bir toz, bir su damlası, bir sinek ayağı ve hiçbir insan kılı mevcut değildir.

Yirmidört saatte yetmiş milyon...

Süt hayvandan bakraca aktığı zaman, her kahve kaşığında binlerce mikrop bulunur. Bu miktar, her saatte katkat artar. Bir mikrobun yirmidört saatte çoğalarak yetmiş milyona çıktığı görülmüştür. Tereyağındaki mikroplar, sütten on kat fazladır. İnsan ve hayvanların bulunduğu yerde, mikrop miktarı fevkalade artar. Mikroplar havada uçmaz. Havadaki her bir toz, yüzlerce mikrop taşıyan birer balondur.

Mikroplar, diğer canlı mahlûklar gibi olup, insanlara zararlı veya faydalı olmak gayesinde değildir. Bunların, yegane gayesi, her canlıda olduğu gibi, yaşamak arzusudur.

Birçok insan, mikrop deyince, yanlış olarak, insana düşman olan mahlûk zanneder. Halbuki Allahü teâlâ, çok şeyleri yaratmasına, mikropları sebep ve vasıta kılmıştır. Cenab-ı Hakkın iradesi ile, dilemesi ile, muhtelif işlerin yapılmasında vazife görüyorlarsa da, genel olarak zararsız, faydalı ve zararlı olmak üzere üç sınıftırlar.

Onbinlerce çeşitleri olup, hemen yüzde sekseninin insanlarla alakası yoktur. Yüzde iki kadarı, faydalıdır. Mesela, bize, peynir, sirke, hamur, maya vs. yaparlar. Bir kısmı ile de, beraber yaşamaktayız. Her nefeste, binlercesi içimize girer. Bunlar, tavuk, kedi, köpek, koyun gibi evcil hayvanlarımız gibidir. Lâkin bunlar, bize daha yakındır.

Cilt, ağız, burun, teneffüs yolları, mide, barsak vesaire yerlerimiz bunlarla doludur. Bunlar, basit ve beceriksiz değildir. İçlerinde sanatkarları ve mütehassısları mevcuttur. Yalnız ağzımızda, elli çeşit mikrop çalışmaktadır. İnce barsaklarda da, muhtelif ihtisaslara sahip yirmibeş türlü mikrop çeşidi vardır. İnsan, bu işçilerinin yevmiyesini gıda olarak verip, boğaz tokluğuna, güç hazım olan gıdaların hazım işini bunlara yaptırmaktadır.

Her insanda mevcut bu sayısız mikroplar, zararlı değildir. Hariçten durmadan vücudumuza zararlı mikrop da girmektedir. Hiçbir gün yoktur ki, hepimiz verem mikrobu yutmamış olalım. Süt ineklerinin yarıdan fazlası tüberkülozdur. Pastörize edilmeyen her sütte, verem mikrobu üçbine kadar çıktığı nadir değildir. Öldüğü zaman vücudunda verem hastalığı başlamamış insan, yok gibidir. Diğer hastalık mikropları da, heryerde mevcuttur.

Üç-beş fesatçı zarar veremez!

Üzerimizi saran bu düşmanlardan zarar görmüyoruz. Yalnız veremli sütten bir damla içen kimse, birkaç haftada ölmeli idi. Bunun sebebi; bir bardak sütte, mesela üçbin verem mikrobu yanında, ayrıca kırk muhtelif türden milyarlarca zararsız mikrop vardır. Diğer mikropların yanında verem mikrobunun milyonda bir azlığı, olgun bir insan kalabalığını isyana teşvik etmek isteyip, birşey yapamayan üç-beş fesatçının azlığına benzer.

Diğer taraftan, organizmaya giren zararlı mikroplar zarar yapamaz. Zira durmadan takip olunurlar. Küçük çocuklarda bu takip kuvvetli olmadığından, bunlara kaynamamış süt vermemelidir. Lâkin büyükler, senelerden beri hergün zararlı mikropları yuta yuta, bunlarda müdafaa vasıtaları teşekkül etmiştir. Alışan insanın günde içtiği sigara miktarını, birisi birdenbire içerse, hasta yapmasına benzer.

Bizi zararlı mikroplardan koruyan üçüncü ve en mühim vasıta, içimizdeki sadık arkadaşlarımız olan mikropların, yabancı mikropları istememeleridir. Bunlar, yerlerini yabancı mikroplara bırakmak istemez. Demek ki, hastalığın insana geçmesi muhakkak olmuyor.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 KASIM 1997 · KAYIT 11416

Sistemin dengesi bozulunca

Dinimizin emirlerine uyulmaması sonucu, vücudumuzun dengesi bozulur, insan hastalanır. Hastalık, mikrobunun girmesi ve vücudun dengesini bozması neticesinde meydana gelir.

Cenab-ı Hakkın her yarattığı işte bir denge vardır. Bu denge bozulmadığı takdirde, insan sıkıntıya düşmez. Denge bozulursa, sıkıntı ve hastalıklar başlar.

Dinimizin emirlerine uyulmaması sonucu, bu dengenin bozulması ile insan hastalanmaktadır. Hastalık, bir taraftan dışarıdan mikrobunun gelmesi, diğer taraftan, beraber yaşamakta olduğumuz mikropların azalması sebebiyle meydana gelir.

Ekmek üzerinde, küflerin parazit olarak yaşadığı gibi, mikropların üzerinde yaşayan parazitler de vardır. Bu parazitler, mikropların zayıf zamanında çoğalır, büyük ve yardımcı mikroplarımızı yok ederler. Bu suretle vücudumuz, yardımcı mikroplar bakımından fakirleşir, sistemin dengesi bozulur.

Havaların değişmesi Hava ve mevsim değişmelerinde bulaşıcı hastalıklar çoğalır. Mevsim değişmesinden maksat, hava şartlarının bozulması değil, değişmesidir. Mesela, latif bahar mevsiminin ansızın gelmesinde, yardımcı mikropların hayat şartları ansızın değişerek, mukavemetleri bir müddet için sarsılır.

Mikroplar pek küçüktür. Bir milimetreküp kanda beşmilyon alyuvar vardır. Bir alyuvar içine bir tifo basili kolayca yerleşir. Bir tifo basili içinde de, tüberküloz basili kolayca yerleşip gezebilir. Verem basili, mikropların en küçüğü değildir. Bir verem mikrobu üzerine, virüs sınıfından binüçyüz canlı yerleşebilir.

İnsanın vereme yakalanması için, asgari bin taze kuvvetli mikrobun ciğerlere girmesi lazımdır. Bir tüberkülozlunun sabah kahvaltısı yaptığı masa örtüsünde, onbinlerce tükürük damlası ve her damlada binlerce mikrop görülmektedir. Bir öksürükle meydana gelen damlacıklar, mikrop mermileri olup, üçbuçuk metre kadar uzağa gider. Bu mermilere rastlayan ve bilhassa çocuklar, tehlikededir. Çocuklar, tüberküloza, büyüklerden on defa daha kolay yakalanır.

Virüsler, mikroptan yirmibin defa daha küçüktür. Bunlar da, mikroplar gibi, yetişir, ürer ve sirayet eder. Ancak, elektron mikroskopla görülebilir. Virüsler, bazı hastalıkların mikroplarını kuvvetlendirirler. Mikropları zayıflatan ve hatta mahveden virüsler de vardır. Fen, bakteriofaj vermek sureti ile belki birçok hastaları tedavi etmeye muvaffak olacaktır.

Mikroplar insanlara çeşitli yoldan zarar verir. Mesela, insanı bir eve benzetirsek, tüberküloz basilleri, bu evin duvarlarını yıkar. Difteri basili, açık bırakılmış hava gazı musluğuna benzer. Bu basilin kendi birşey yapmaz. Bademciklerde oturup, beyaz ve kırmızı kana toksin dediğimiz bir zehir gönderir. Bu zehir, kalb ve

böbrekleri bozar. Tetanos basili de, ufak bir yara üzerinde usluca oturup, vücuda tetanos toksini gönderir. Bu toksin, en kuvvetli zehirlerden olan strikninden ikiyüz defa tesirli olup, bir gramı, yirmimilyon fareyi veya dörtbin insanı öldürür.

Vücudumuz, içeri giren her yabancı maddeye karşı bir koruyucu madde (Antikor) husule getirip, bununla kimyaca birleştirerek, zararsız hâle sokmaya çalışır. İçeri bir toksin girince, antitoksinler meydana gelerek, yeniden gelecek toksinlerle birleşirler. Kızıl, kızamık ve su çiçeğine karşı meydana gelen antitoksinler, kanda daimi kalıp, insan ikinci defa bu hastalıklara yakalanmaz. Nezle, grip, difteri ve başka hastalıkların antitoksinleri ise, zamanla vücuttan dışarı atılır.

Biyolojik silah Düşmanı mikropla yenmek, ikinci cihan harbinde düşünüldü. Mikrop silahları ve koruma vasıtaları üzerinde çalışıldı. Yerküremiz etrafında dönen sun'î peykleri, yörüngelerine oturtan büyük füzeler gibi birkaç roketle, mesela, bir ülkeye saçılacak mikropların, kısa bir zamanda buradaki milletin üçte birini harp edemez hâle getireceği hesaplanmaktadır. Bu füzelerde, mikrop yüklü tüyler bulunacak, bu tüyler havada dağılıp, çok geniş sahaya, sârî hastalık mikropları saçacaktır. Bugün, mikrop silahları üzerinde, çok çalışılmaktadır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 KASIM 1997 · KAYIT 11417

Hazırlığı tam olanın hâli

Yola çıkacak kimsenin hazırlıkları tamamsa, niçin üzülsün? Pasaportu, vizesi, evrakları, yol parası hazır olan ile, bunlara sahip olmayan veya evrakları eksik olan iki yolcu bir olur mu?

Her müslümanın ölümü çok hatırlaması lazımdır. Çünkü, ölümü çok hatırlamak, emirlere sarılmaya ve günahlardan sakınmaya sebep olur. Haram işlemeye cesareti azaltır. Peygamberimiz, (Lezzetleri yıkan, eğlencelere son veren ölümü çok hatırlayınız) buyurdu. Tasavvufçulardan bazıları, hergün bir kere hatırlamayı âdet edinmişti.Muhammed Behaeddini Buharî hergün yirmi kere kendini ölmüş, mezara konmuş düşünürdü.

Ölmek, yok olmak değildir. Varlığı bozmayan bir iştir. Ölüm, ruhun bedene olan bağlılığının sona ermesidir. Ruhun, bedenden ayrılmasıdır. Ölüm, insanın bir

hâlden başka bir hâle dönmesidir. Bir evden, bir eve göç etmektir. Ömer bin Abdülaziz buyurdu ki: "Sizler, ancak ebediyet, sonsuzluk için yaratıldınız! Lâkin bir evden, bir eve göç edersiniz!"

Ölümü unutmayan neşeli olur Ölüm, mümine hediyedir, nimettir. Günahı olanlara musibettir. Fakirlere rahat, zenginlere azaptır. Akıl, Allahü teâlânın hediyesidir. Cehalet, doğru yoldan çıkmaya sebeptir. Zulüm, insanın çirkinliğidir. İbadet, gözün nuru olan sevinç ve neşedir. Allah korkusundan ağlamak, kalbin cilasıdır.

Ölümü unutmayan daima neşeli olur. Çünkü ölümü unutmadığı için her zaman ölüme hazırdır. Yola çıkacak kimsenin hazırlıkları tamamsa, niçin telaşa kapılsın, niçin üzülsün? Pasaportu, vizesi, evrakları, yol parası hazır olan ile, bunlara sahip olmayan veya evrakları eksik olan iki yolcu bir olur mu?

İnsan, ölümü istemez. Hâlbuki ölüm, fitneden hayırlıdır. İnsan yaşamayı sever. Hâlbuki ölüm, ona hayırlıdır. Salih olan mümin, ölüm ile, dünyanın eziyet ve yorgunluğundan kurtulur. Zalimlerin ölümü ile, memleketler ve kullar rahata kavuşur. Din düşmanlarından bir zalimin ölümünde, şöyle bir beyt yazılmıştır:

Ne kendi etti rahat, ne âlem etti huzur, Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubur.

Müminin ruhunun bedenden ayrılması, esirin hapisten kurtulması gibidir. Mümin öldükten sonra, bu dünyaya geri gelmek istemez. Yalnız şehitler, dünyaya geri gelip, bir daha şehit olmak ister. Dünyanın iyiliği gitti, kederleri kaldı. Bundan dolayı ölüm, her müslüman için hediyedir. Bir adamın dinini, ancak kabri korur. Müminlere yapılacak ikramlardan birincisi, ölümdeki sevinçtir. Mümini rahatlandıran, ancak Allahü teâlâya kavuşmaktır. Her mümine ölüm, hayatından daha iyidir.

Allahü teâlânın emirlerine uyan bir mümine, ölümden daha sevinçli birşey olmaz. Allahü teâlâya kavuşmayı seven mümin, ölümü ister. Ölüm, dostu dosta kavuşturan bir köprüdür. Kavuşmak şevki, büyük ve yüksek derecedir. Bu dereceye yükselen mümin, mevtin gecikmesini istemez. Rabbine iştiyakından dolayı, Ona kavuşmayı, Onu görmeyi sever. Cenneti seven ve ona hazırlanan insan ölümü sever. Çünkü, ölüm olmayınca, cennete girilmez.

Bir kimsenin iman ile öleceği son nefeste belli olur. Bir insan, bu devlete kavuşunca, Allahü teâlânın ihsanları başlar. Bu anda, elbette sevinir. Saadet sahibi

ol kimsedir ki, Azrail aleyhisselam gelip, “Korkma, Erhamürrahimine gidiyorsun. Asıl vatanına kavuşuyorsun. Büyük devlete erişiyorsun” der.

İnsanlar uykudadır

Böyle kimseye, bundan daha şerefli bir gün yoktur. Bu dünya, bir konaktır. O cihana bakınca zindandır. Bu geçici varlık, bir görünüştür. Gölge gibi, yavaş yavaş çekilmekte, geçip gitmektedir. Hadis-i şerifte, (İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar) buyuruldu. Dünya hayatı, rüya gibidir. Ölüm uyandırıp, rüya bitecek, hakiki hayat başlayacaktır. Müslümanın ölümü, hayattır. Hem de, sonsuz hayat!

Can vermek acısı, dünya acılarının hepsinden daha acıdır. Fakat, ahiret azaplarının hepsinden daha hafifdir. Mümin, ruhunu teslim edeceği vakit, rahmet meleklerini, cennet hurilerini görüp, onların zevki ile, can verme acısını duymaz. Ruhu, tereyağından kıl çeker gibi, kolay çıkar. Nimetlere kavuşur.

Her müslümanın, ölüme hazırlanması lazımdır. Bunun için de, tevbe etmelidir! Kul hakkı altında kalmamaya dikkat etmelidir! Yani, hakları sahiplerine verip helallaşmalıdır! Allahü teâlânın haklarını da ödemek lazımdır! Bu hakların en mühimi namaz kılmaktır.

Borçları ödeyerek, emanetleri sahiplerine vererek, ölüme hazırlanmak ve vasiyet yazmak lazımdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 KASIM 1997 · KAYIT 11418

İşlerin en iyisi

“Cehenneme girmesi haram olan ve cehennemin de onu yakması haram olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse, insanlara kolaylık, yumuşaklık gösteren mümindir.”

Bir kimse, Resulullah efendimize sordu:

- İşlerin en iyisi hangisidir?

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

- Güzel huylu olmaktır.

O kimse, kalkıp, biraz sonra, sağ tarafına gelip, yine sordu. Yine, "İyi huylu olmaktır" buyurdu. Sonra sol tarafına gelip, yine sordu:

- Allahın en sevdiği iş nedir?

- İyi huylu olmaktır.

Sonra o kimse, arkadan gelip yine sordu:

- En iyi, en kıymetli iş nedir?

Peygamber efendimiz, ona karşı dönüp buyurdu ki:

- İyi huylu olmak ne demektir, anlayamadın mı? Elinden geldiği kadar kimseye kızmamaya çalış!

Allahü teâlânın rızası Eshab-ı kiramın büyüklerinden bir zat, müminlerin annesi Hz. Aişe'ye mektup yazarak nasihat yazmasını istedi. Buna cevap yazarak buyurdu ki:

"Allahü teâlânın selamı senin üzerine olsun! Resulullahtan işittim. Buyurdu ki: (Bir kimse insanların kızacakları şeyde Allahü teâlânın rızasını ararsa, Allahü teâlâ onu, insanlardan geleceklerden korur. Bir kimse, Allahü teâlânın kızacağı şeyde, insanların rızasını ararsa, Allahü teâlâ onun işini insanlara bırakır.)

İyi huylu olmakla, kırıcı olmamakla ilgili pek çok hadis-i şerif vardır. Bunlardan bazıları:

] Kimse ile münakaşa etmeyen, haklı olsa bile, dili ile kimseyi incitmeyen müslümanın, cennete gireceğini size söz veriyorum. Şaka ile veya yanındakileri güldürmek için olsa bile, yalan söylemeyenin cennete gireceğini size söz veriyorum. İyi huylu olanın cennetin yüksek derecelerine kavuşacağını size söz veriyorum!

] Allahü teâlâ refiktir, yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri yumuşak davrananlara ihsan eder. Başkalarına vermez.

] Yumuşak davranın! Sertlikten ve çirkin şeyden sakının! Yumuşaklık insanı süsler. Çirkinliği giderir.

] Yumuşak davranmayan, hayır yapmamış olur.

] İçinizde en sevdiğim kimse, huyu en güzel olanınızdır.

] Kendisine yumuşaklık verilen kimseye, dünya ve ahiret iyilikleri verilmiştir.

] Haya, imandandır. İmanı olan cennettedir. Fuhuş, kötülüktür. Kötüler cehennemdedir.

] Cehenneme girmesi haram olan ve cehennemin de onu yakması haram olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse, insanlara kolaylık, yumuşaklık gösteren mümindir.

] Yumuşak olanlar ve kolaylık gösterenler, hayvanın üzerinde, yularını tutan kimse gibidir. Durdurmak isterse, hayvan ona uyar. Taşın üzerine götürmek isterse, hayvan oraya koşar.

] Kızdığı zaman istediğini yapabilecek bir kimse, kızmazsa, Allahü teâlâ kıyamet günü onu herkesin ortasında çağırır, "Cennette istediğin hurinin yanına git" der.

] Bir kimse ayakta iken kızarsa, otursun, oturmakla geçmezse, yatsın!

Cennete gidecek olanlar] Cennete gidecek olanları haber veriyorum, dinleyiniz! Zayıftırlar, güçleri yetmez. Birşey yapmak için yemin ederlerse, Allahü teâlâ, bunların yeminlerini, muhakkak yerine getirir. Cehenneme gidecek olanları bildiriyorum, dinleyiniz! Sertlik gösterirler. Acele ederler. Kendilerini üstün görürler.

] Sarı sabır maddesi balı bozduğu gibi, kızgınlık da, imanı bozar.

] Allah için aşağı gönüllü olanı, Allahü teâlâ yükseltir. Bu, kendini küçük görür, fakat insanların gözünde büyüktür. Bir kimse, kendini başkalarından üstün tutarsa, Allahü teâlâ onu alçaltır. Herkesin gözünde küçük olur. Kendini yalnız kendisi büyük görür. Hatta köpekten, domuzdan daha aşağı görünür.

] Musa aleyhisselam; "Ya Rabbi! Kullarının en kıymetlisi kimdir" dedikte, "Gücü yettiği zaman affedendir" buyuruldu.

] Bir kimse, dilini tutarsa, Allahü teâlâ onun utanacak şeylerini örter. Gadabını tutarsa, kıyamet günü, Allahü teâlâ azabını ondan çeker. Bir kimse Allahü teâlâya yalvarırsa, onun duâsını kabul eder.

Allahü teâlâ hepimizi, bu hadis-i şeriflere uymakla şereflendirsin! Bunlara uygun hareket etmeye çalışmalıyız!

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 KASIM 1997 · KAYIT 11419

İbadetlerin en kolayı

Sıcak su buzu erittiği gibi, iyi huylu olmak insanın günahlarını eritir, yok eder. Sirke balı bozduğu, yenilmez hâle soktuğu gibi, kötü huylu olmak, insanın ibadetlerini bozar, yok eder.

Peygamber efendimiz pek çok hadis-i şerifinde, müslümanların birbirlerine karşı iyi huylu olmalarını, kardeş gibi yaşamalarını emretmektedir. Müslümanların kâfirlere karşı da iyi huylu olmaları, onları incitmemeleri lazım olduğu bildirilmiştir.

Böylece, İslâm dininin, iyi huylu olmayı, kardeşçe yaşamayı, çalışmayı emrettiği onlara da gösterilmiş olur. İyiliği seven insanlar, seve seve müslüman olurlar. Her müslüman, iyi huyları ile, iyilik yapmakla cihad yapmış olur. Çünkü cihad etmek, insanları müslüman yapmaya davet etmek demektir. Görülüyor ki, kâfirlere karşı da, iyi huylu olmak, onları incitmemek, cihad etmek oluyor. Her müslümana farz oluyor.

Mübarek sözler Sevgili Peygamberimizin iyi huylu olmakla ilgili mübarek sözlerinden bazıları şunlardır:

] İbadetlerin en kolayı ve en hafifi, az konuşmak ve iyi huylu olmaktır. Bu sözüme iyi dikkat ediniz!

] İnsan, güzel huyu sebebiyle, cennetin en üstün derecelerine kavuşur. İbadetler, insanı bu derecelere kavuşturamaz. Kötü huy, insanı cehennemin en aşağı çukurlarına sürükler.

] Allahü teâlâ buyuruyor ki: “Size gönderdiğim İslâm dininden razıyım. Yani, bu dini kabul edenlerden, bu dinin emir ve yasaklarına tâbi olanlardan razı olurum. Onları severim. Bu dinin tamam olması, ancak cömertlikle ve iyi huylu olmakla olur. Dininizin tamam olduğunu, hergün, bu ikisi ile belli ediniz!”

] Sıcak su buzu erittiği gibi, iyi huylu olmak insanın günahlarını eritir, yok eder. Sirke balı bozduğu, yenilmez hâle soktuğu gibi, kötü huylu olmak, insanın ibadetlerini bozar, yok eder.

] Allahü teâlâ yumuşak huylu olanları sever ve onlara yardımcı olur. Sert, öfkeli olanlara yardım etmez.

] Cehenneme girmesi haram olan, yahut cehennem ateşinin yakması yasak olan kimdir, size bildiriyorum, dikkat ile dinleyiniz! Yumuşak olanların, kızmayanların hepsi!

] Yavaş, yumuşak davranmak, Allahın kuluna verdiği büyük bir ihsandır. Aceleci, atak olmak, şeytanın yoludur. Allahü teâlânın sevdiği şey, yumuşak ve ağırbaşlı olmaktır.

] İnsan, yumuşaklığı, tatlı dili sebebiyle, gündüzleri oruç tutanların ve geceleri namaz kılanların derecelerine kavuşur.

] Kızdığı zaman, öfkesini yenerek yumuşak davranan kimseyi Allahü teâlâ sever.

] Dikkat ediniz, size haber veriyorum! Cennetin yüksek derecelerine kavuşmak isteyen, saygısızlık yapana yumuşak davransın! Zulmedeni affetsin! Malını esirgeyene ihsanda bulunsun! Kendisini aramayan, sormayan ahbabını, akrabasını gözetsin!

] Kuvvetli olmak, başkasını yenmek demek değildir. Kuvvetli olmak, kahraman olmak, kendi öfkesini yenmek demektir.

] Din kardeşine karşı güler yüzlü olmak, ona iyi şeyleri öğretmek, kötülük yapmasını önlemek, yabancı kimselere aradığı yeri göstermek, sokaktan taş, diken, kemik ve benzerleri gibi çirkin, pis ve zararlı şeyleri temizlemek, başkalarına su vermek hep sadakadır.

Kötü huylardan arınmak] Cennette öyle köşkler vardır ki, içinde bulunan kimse, her dilediği yeri görür ve dilediği her yere kendini gösterir. Böyle köşkler, tatlı sözlü, eli açık ve herkesin uyuduğu zaman Allahü teâlânın varlığını, büyüklüğünü düşünen ve Ona yalvaranlara verilecektir.

Seyyid Abdülhakim Efendi hazretleri, tasavvufu tarif ederken, "Tasavvuf, insanlık sıfatlarından çıkarak, melek sıfatları ile bezenmek ve İlâhî ahlakı huy edinmektir" buyuruyor. Ebu Muhammed Cerirî hazretlerinin de, "Tasavvuf, bütün iyi huylarla bezenmek ve bütün kötü huylardan arınmaktır" dediğini bildiriyor.

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 KASIM 1997 · KAYIT 11420

Ölçüyü sağlam tutmalı

Dine uymayanlarda görülen hâller, keramet değildir. Nefslerini terbiye eden her insan, mahlukların gayblarını haber verip, harikulâde hâller gösterebilir.

Müslüman, bâtıl inançlara inanmaz. Sihir, uğursuzluk, fal, efsun, Kur'an-ı kerimden başka şeyler yazılı muska, kehanet ve benzeri şeylere, bunların muhakkak tesiri olacağına, mezarlara mum dikmeye, tel ve iplik bağlamaya itibar etmez ve keramet sahibi olduğunu söyleyen sahtekârlara ancak güler.

Bâtıl, bozuk şeylerin çoğu, İslâmiyete başka dinlerden sokuşturulmuştur. Bazı din adamlarından "keramet" bekleyenlere, büyük İslâm âlimi İmam-ı Rabbanî hazretleri şöyle buyurmaktadır:

"İnsanlar, din adamlarından, keramet beklerler. Bunların bazılarının kerameti yoktur, ama diğerlerinden daha çok Allahü teâlâya yakındır. En büyük keramet, İslâmiyeti iyi öğrenmek ve ona uygun yaşayabilmektir."

Amerika'da Stanford Üniversite'sinde yapılan son incelemeler, bazı insanların özel bir çalışma ile bir altıncı hisse sahip olduğunu, mesela kapalı bir kutu içinde bulunan eşyayı sayabildiklerini, kapalı zarftaki yazıyı okuyabildiklerini, uzakta bulunan bir kimse ile irtibat kurabildiklerini, bir insanın aklından geçen şeyi anlayabildiklerini göstermiştir.

Aynı başarı sağlanmıştır Tecrübeye her ırk ve dinden insanlar katılmış, hepsi din ve ırk farkı göstermeden aynı başarıya ulaşmıştır. Uzak Doğu'da, Çin'de ve Hindistan'da rastlanan bazı Çin kâhinleri ve Hind fakirleri, hayrete düşüren, akla gelmez hâller göstermektedir.

Bunların içinde, havada uçar gibi görünen veya bir halatı havaya atarak onun üzerinde göğe doğru tırmanan kimseler vardır. Hâlbuki Çinlilerin kabul ettiği Budizm, bir çeşit felsefe sistemidir. Buda ve Konfuçyus ve Laotse, meşhur filozoflardı.

Telkin ettikleri esaslar, ahlak kaideleridir. Bunlar da, insanların türlü arzulardan vazgeçmeleri, iyilik, sabretmek, birbirine yardım, fenalıkla mücadele etmek gibi şeylerdir.

Hindlilerin esas dini olan Mecusîlik ise, bir nevi putperestliktir. Putlardan başka bazı hayvanlara da, mesela ineklere taparlar. Ne Budizm, ne de Mecusîlik, bir din değildir. Buna rağmen, bunlara mensup olan insanların adeta keramete benzer fevkalade hâller gösterdiği bir gerçektir.

Bu hâlleri özel bir terbiye görerek, riyazetle, özel vücut hareketleriyle ve uzun zaman çalışarak elde etmektedirler. Bunun gibi, insanı adeta donduran, hissetmez hâle sokan manyetizma ile insana zorla emir telkin eden ve ona istediğini yaptıran hipnotizma, bazı insanların sahip olduğu özel bir yetenekten ibarettir.

Bu gösterilenler hiçbir zaman bir keramet değildir. Bunlar ancak bir hünerdir. Bugün ilim adamları, bütün insanlarda bu gibi kabiliyetin az veya çok mevcut bulunduğunu, yalnız bazılarında fazla geliştiğini, bazı insanların özel metotlarla bu hissi geliştirebileceğini, zamanla bulunacak yeni ve kolay metotlarla herkesin bu hissini canlandırabileceğini ileri sürmektedirler. O hâlde, kendisinde altıncı his fazla gelişmiş bulunan bir kimsenin, bu özelliğini, keramet olarak göstermesi, ancak bir hilekârlıktır. Bu hileye aldanmak da ahmaklıktır.

Harikalar ikiye ayrılır İmam-ı Rabbanî hazretleri buyuruyor ki: Harikalar, kerametler ikiye ayrılır:

Birincisi, Allahü teâlânın zatına ve sıfatlarına ve işlerine ait olan bilgiler ve marifetlerdir. Bunlar, akıl ile, düşünmekle elde edilemez. Allahü teâlâ, seçtiği kullarına ihsan eder.

İkincisi, madde âlemindeki gaybları bilmektir. Bu fevkalade hâl, seçilmiş kullara verildiği gibi, kâfirlere de verilir. Birincisi kıymetlidir. Bu sadece, doğru yolda bulunanlara, Allahü teâlânın sevdiklerine verilir. Bunlar her hâlleri ile dinin emir ve yasaklarına uyarlar. Cahiller ise, ikincisini kıymetli sanırlar. Keramet deyince, yalnız bunları anlarlar. Halbuki dine uymayanlarda görülen hâller, keramet değildir. Açlıkla ve insanlardan kaçarak, nefslerini temizleyen her insan, mahlukların gayblarını haber verir. İnsanların çoğu, hep dünyayı düşündükleri için, böyle haber verenleri evliya sanır. Gerçek evliyalara kıymet vermezler. “Bunlar evliya olsalardı, bizim hâllerimizden haber verirdi” derler. Bu bozuk ölçüleri ile, Allahü teâlânın sevdiği kullarını inkar ederler. Bunun için ölçüyü sağlam tutmalı, bozuk ölçülere aldanmamalıdır.

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 KASIM 1997 · KAYIT 11421

Dört sınıf insan

Allahü teâlâ, İslâm dinini, insanların dünyada rahat ve huzur içinde, kardeşçe yaşamaları ve ahirette sonsuz azaplardan kurtulmaları için göndermiştir.

Müslüman, bütün iyi huylara sahip, vakarlı, seciyeli, seviyeli, bedenen ve ruhen tertemiz, her türlü itimada layık, mükemmel bir insandır.

Büyük İslâm âlimi İmam-ı Gazalî hazretleri, insanları dört kısma ayırmaktadır:

Bunlardan birinci kısımdakiler; dünyada yemek, içmek ve zevk etmekten başka bir şey bilmeyenlerdir. Bunların hayvandan farkı yoktur.

İkinci kısımdakiler; cebir, şiddet, zulüm ile hareket edenlerdir. Etrafa korku salarlar. Herkes bunlardan kaçar.

Üçüncü kısımdakiler; hilekârlık ve mürailikle, ikiyüzlülükle, sahtekârlıkla etrafındakileri aldatanlardır.

Dördüncü kısımdakiler; yukarıda bahsedilen güzel ahlaka sahip olan, hakiki müslümanlardır. Bunlar kimseye zarar vermez, herkese yardım etmeye çalışırlar.

İslâm nurunu ulaştırmak

Unutmamak lazımdır ki, her insanın kalbinden, Allahü teâlâya giden bir yol vardır. Bütün mesele, bu yoldan İslâm nurunun insanlara ulaştırılmasıdır. O nuru kalbinde hisseden bir insan, hangi kısımdan olursa olsun, yaptığı fenalıklara pişman olur ve doğru yolu bulur.

Eğer bütün insanlar, İslâm dinini kabul etseler, dünyada ne fenalık, ne hilekârlık, ne savaş, ne şiddet ve ne de zulüm kalırdı. Bunun için, tam ve mükemmel bir müslüman olmaya gayret etmek ve müslümanlığın esasını ve inceliklerini izah ederek, bütün dünyaya yaymak, hepimizin boynuna düşen bir borçtur. Bunu yapmak cihad olur.

Başka dinden de olsa, insanlara daima tatlı dille ve anlayışla hitap etmeliyiz. Bunu, Kur'an-ı kerim emretmektedir. Müslüman olmayanın yüzüne karşı, kâfir, dinsiz diyerek, onun kalbini incitmenin günah olduğu, böyle söyleyenin cezalandırılması lazım olduğu, fıkıh kitaplarında yazılıdır.

Maksat, herkese İslâm dininin yüceliğini anlatmaktır. Bu cihad da, ancak tatlı dille, sabır, ilim ve imanla olur. Bir kimseyi bir şeye inandırmak isteyenin, önce kendisinin ona inanması şarttır.

Mümin ise, hiçbir zaman sabrını kaybetmez ve inandığını anlatmakta sıkıntı çekmez. İslâm dini kadar, açık ve mantıkî hiçbir din yoktur. Bu dinin esasını anlayan bir kimse, herkese bu dinin biricik hak din olduğunu kolaylıkla ispat edebilir.

Allahü teâlâ, İslâm dinini, insanların dünyada rahat ve huzur içinde, kardeşçe yaşamaları ve ahirette sonsuz azaplardan kurtulmaları için göndermiştir. Kâfirler, yani müslüman olmayanlar, bu saadet yolundan mahrum kalmış zavallı kimselerdir.

Bunlara, acımalı ve incitmemelidir. İnsanın, imanlı veya imansız olduğu son nefeste belli olur. Bütün semavî dinlerin, insanlar tarafından bozulmamış olanlarında, tek Allaha iman esası vardır. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde bütün insanları doğru yolda bulunmaya davet ediyor. Doğru yola kavuşan insanın, geçmişteki bütün hatalarını affedeceğini vâd buyuruyor.

Başka dinden olanlar, şeytanın veya müslümanlıktan haberi olmayanların aldattıkları zavallı kimselerdir. Bunların çoğu, Allahü teâlânın rızasına kavuşmak için, yanlış yola saptırılmış zavallı insanlardır. Biz bunlara sabır ile, tatlı dille, akıl ve mantık ile doğru yolu göstermeliyiz.

Sizin gibi insanım Allahü teâlânın var ve bir olduğunu bildiren ilâhî dinlerin hepsi, insanlar tarafından bozulmadan önce, inanılacak şeyler bakımından birbirinin aynı idi. Mesela İsa aleyhisselam, "Ben de, sizin gibi bir insanım. Allahın oğlu değilim" dediği hâlde, hıristiyanlar İsa aleyhisselamı Allahın oğlu sanmışlar, Baba (Allahü teâlâ), Oğul (İsa aleyhisselam) ve Ruh-ulkuds ismi ile üç ayrı ilâha tapınmaya başlamışlardır.

Bunun yalan ve yanlış olduğunu anlayan ve düzeltmeye uğraşanlar arasında Honorius gibi papalar da vardır. Bu yanlış itikadları, ancak Allahü teâlânın gönderdiği ve son Peygamberi olan Muhammed aleyhisselam vasıtası ile neşrettirdiği, İslâm dini ile düzeltilmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 KASIM 1997 · KAYIT 11422

Hz. Ali’nin üstünlüğü

“Ali’yi seven, beni sevmiş, ona düşmanlık eden, bana düşmanlık etmiş olur. Onu inciten beni incitmiş, beni inciten de Allahü teâlâyı incitmiş olur.”

Hz. Ali, sevgili Peygamberimizin amcası olan Ebu Talib’in oğlu idi. Cennetle müjdelenen on kişiden biridir. Resulullahın damadıdır. Ehl-i beytin birincisidir. Bütün muharebelerde bulunup kahramanlıklar gösterdi. Uhud savaşında onaltı yerinden yaralandı. Beş yıl halifelik yaptıktan sonra, Ramazan-ı şerif ayının 17. gününe rastlayan cuma günü, sabah namazına giderken İbni Mülcem isminde bir haricî tarafından, kılıçla alnına vurularak şehit edildi. Kufe’de, yani Necef denilen yerde medfundur.

Hz. Ali, şehit olmadan az önce, “Ölüm için hazır ol, ölüm kapıyı çaldıktan sonra feryat fayda etmez” beytini okudu. Camiye girerken İbni Mülcem tarafından şehit edilince, “Kâbe’nin Rabbi hakkı için umduğuma nail oldum” buyurdu. Kelime-i tevhid söyleyerek vefat etti.

Onu seven beni sevmiş olur Hz. Ali ve Hz. Fatıma ve çocuklarının herkes üzerinde hakları vardır. İnsanların en şereflileri onlardır. Onlara tazim, dinimizin emridir. Sevgili Peygamberimiz bunları sevmeyi emredip, onlara düşmanlık etmeyi yasaklamıştır. Bu konu ile ilgili hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Ali’yi ancak mümin sever ve ona ancak münafık düşmanlık eder.)

(Allah, Ali’ye düşman olanın düşmanıdır.)

(Ali’yi seven, beni sevmiş, ona düşmanlık eden, bana düşmanlık etmiş olur. Onu inciten beni incitmiş, beni inciten de Allahü teâlâyı incitmiş olur.)

(Ali’yi sevmek, ateşin odunu yaktığı gibi günahları yok eder.)

Peygamber efendimiz, Hz. Ali’nin fazileti, üstünlüğü ile ilgili olarak da buyurdu ki:

(Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.)

(Ben kimin mevlası [efendisi] isem, Ali de onun mevlasıdır!)

(İlmin onda dokuzu Ali’de, biri de diğer halktadır. O, bu bire de ortaktır.)

(Ali'nin yüzüne bakmak ibadettir.)

Hz. Ali'nin konuşması düzgün, sözleri çok manalı idi. Az sözle çok şey ifade ederdi. Hz. Ali'nin mübarek sözlerinden bazıları şöyledir:

"Dostların kötüsü, senin için külfete giren, seni özür dilemeye mecbur bırakandır."

"Bedende baş ne ise, imanda da sabır aynıdır. Başsız beden de, sabırsız iman da olmaz."

"Dost edinin! Onlar sizin için dünya ve ahiret sermayesidir."

"Müslümanlar ahirete inanıyor. Kitapsız kâfirler inkâr ediyor. Tekrar dirilmek olmasaydı, inanmayanlar, bir şey kazanmaz, müslümanlar da zarar etmezdi. Fakat herkes dirilince, kâfirler sonsuz azap çekeceklerdir."

"Ahmak ve cahil ile arkadaşlık etme! Ondan kendini koru! Nice ahmaklar var ki, arkadaş oldukları akıllı kimseleri helak ederler. Kişi arkadaşı ile ölçülür. Kalbler buluştuğu zaman, birinin diğerine tesiri vardır."

"Halkın bir kısmı, beni çok sevip Resulullahın eshabına düşmanlık besler. Ben bunları sevmem. Bir kısmı da bana buğzedip, sahabenin bir kısmını sever. Bunlar da cehennemliktir."

İdarecilere nasihatı Hz. Ali idarecilerine sık sık nasihat ederdi. Bir nasihatlarında buyurdu ki:

"Sakın kibirlenme! Büyüklük taslayanlara özenme! Çünkü Allahü teâlâ, her zorbayı zelil, her büyükleneni hakîr ve zelil eder."

"Affettiğinden dolayı asla pişman olma; cezalandırdığın için de sakın sevinme!"

"Halkının ayıbını gücün yettiği kadar ört ki, Allah da senin halkından gizli kalmasını istediğin şeylerini örtsün. Kimseye kin gütme, intikam iplerini kes! Şunu bunu gammazlayanın sözüne sakın çarçabuk inanma! Çünkü gammaz ne kadar saf görünürse görünsün yine hilekârdır."

"Sadık ve kanaatkâr adamları kendine sırdaş edin! Eğer bunlar seni alkışlamazlar ve yapmadığın birtakım işleri sana isnat ile keyfini getirmezler ise, bunu da anlayışla karşıla! Zira alkışa ve yersiz övgüye müsamaha etmek, insanı büyüklenmeye sevkeder. Sakın insanların iyisi ile kötüsü, senin yanında bir olmasın! Zira onları böylece eşit görmek, bir tarafta iyileri iyilikten soğuturken, kötülerin de fenalığa olan meylinde onlara cesaret verir."

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 KASIM 1997 · KAYIT 11423

Hz. Ali’nin menkıbeleri

“Muhammed aleyhisselam ile Ali’yi kardeş ettim. Ali, ölümü göze alıp Onun yatağına yattı. Onu, kendine tercih etti. Yere inin, Ali’yi muhafaza edin.”

Hz. Ali’nin örnek hâlleri, menkıbeleri çoktur. Birkaçı şöyle:

Allahü teâlâ meleklere, (Muhammed aleyhisselam ile Ali’yi kardeş ettim. Ali, ölümü göze alıp Onun yatağına yattı. Onu, kendine tercih etti. Yere inin, Ali’yi muhafaza edin) buyurdu. Hz. Cebrail başucunda, Hz. Mikâil ayak ucunda durup, (Rahat uyu! Senin gibi yiğit var mı? Allahü teâlâ seninle meleklerine övünüyor) dediler. Cenab-ı Hak buyurdu ki: (Öyleleri vardır ki, Allahın rızasını kazanmak için canını verir.)

Peygamber efendimiz, kuş kebabını yemek için sofraya oturunca, (Ya Rabbi, en çok sevdiğimi gönder de, şu kebabı onunla beraber yiyelim) buyurdu. Hemen Hz. Ali geldi, beraber yediler.

Dünya ve ahiret kardeşimsin Peygamber efendimiz, muhacirlerle ensarı birbirleriyle kardeş yapmıştı. Hz. Ali gözleri yaşlı dedi ki:

- Ya Resulallah, eshab-ı kiramı birbirleriyle kardeş yaptın. Beni kimseyle kardeş yapmadın.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Ya Ali, sen benim dünya ve ahirette kardeşimsin.

Kusuru var zannı ile Hz. Ali’yi Peygamber efendimize şikayet ettiklerinde, Resulullah efendimiz buyurdu ki: (Ali’den ne istiyorsunuz, o benden, ben de ondanım. Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir.)

Aynı konuda Peygamber efendimize bir de mektup yazmışlardı. Mektup okununca, Resulullah efendimizin rengi değişip buyurdu ki: (Allah ve Resulünü seven, Allahın ve Resulünün de kendisini sevdiği bir zat hakkında ne denebilir?)

Peygamber efendimiz, Hz. Ali’yi aile efradına vekil bırakarak, Tebük seferine çıktı. Münafıklar, “Resulullah, Ali’den hoşlanmadığı için sefere götürmedi” dediler. Hz. Ali hemen silahlanıp yola çıktı. Resulullaha vasıl olup söylenilenleri

anlattı. Peygamber efendimiz onların yalan söylediklerini bildirip, buyurdu ki: (Ya Ali, sen bana, Harun'un Musa'ya yakınlığı gibisin. Ancak benden sonra peygamberlik yoktur.)

Hayber gazasından dönen Hz. Ali'ye, Peygamber efendimiz, (Ya Ali, eğer halk, İsa'ya söylediklerini söylemeyecek olsalardı, senin hakkında çok sözler söylerdim. O zaman herkes, bereketlenmek için, ayağının tozunu alır, abdest suyunu şifa için hastalarına verirlerdi. Seni şehit ederler. Ahirette havzımın üzerinde halifemsin. Cennete en önce sen girersin. Seni sevenler nurdan minberler üzerinde olur) buyurunca, Hz. Ali şükür secdesi yaptı.

Peygamber aleyhisselam, (Fakirlikle övünürüm) buyurunca, Hz. Ali, dünya malına hiç kıymet vermedi. Eline bin altın geçse, ertesi güne bırakmazdı. Hepsini fakirlere dağıtırdı. Resul-i ekrem, bu yüzden Hz. Ali'ye "Sultan-ül eshiya" yani cömertler sultanı buyurmuştur. Hz. Ali, Haydar [aslan], Kerrar [düşmana defalarca hamle eden], Ebu Türab [toprak babası], Esedullah [Allahın aslanı] gibi çeşitli isimlerle anılmıştır.

Hz. Ali ve namaz Hz. Ali namaza durunca, dünya yıkılsa haberi olmazdı. Bir harpte Hz. Ali'nin mübarek ayağına bir ok saplanmıştı. Oku çıkaramadılar. Gelen doktor dedi ki:

- Bayıltıcı ilaç vermeli ki, ancak o zaman ok çıkarılır. Yoksa, bunun ağrısına tahammül edilemez.

Hz. Ali buyurdu ki:

- Bayıltıcı ilaca lüzum yok, ben namaza durunca çıkarın!

Hz. Ali namaza durduğunda, Doktor da Hz. Ali'nin mübarek ayağını yarıp oku çıkardı. Yarayı sardı. Hz. Ali, namazını bitirince doktora buyurdu ki:

- Oku çıkardınız mı?

- Evet çıkardım.

- Hiç farkına varmadım.

Hz. Yusuf'un güzelliği karşısında da, Mısır kadınları hayran olup, kendilerini öyle unutmuşlardı ki, ellerini kestiklerinden haberleri olmamıştı. Müminler de vefat anında Resulullah efendimizin güzel yüzünü görüp, ölüm acısını duymazlar.

Hz. Ali, vefatına yakın, "Tabutumu Aren'e götürün, orada ışık saçan bir kaya vardır. Beni oraya defnedin" buyurdu. Öyle yaptılar ve buyurduğu gibi buldular.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 KASIM 1997 · KAYIT 11424

Ehl-i beyti sevmek imandandır

“İslâmın esası, bana ve ehl-i beytime sevgidir. Size iki şey bıraktım: Allahın kitabı ve ehl-i beytim. Bunlara uyan, hidayet üzere olur. Uymayan sapıtır.”

İmanın temeli ve en kuvvetli alameti, Allahü teâlânın sevdiklerini sevmek ve sevmediklerini sevmemektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(İmanın temeli ve en kuvvetli alameti, Allah dostlarını sevmek ve Onun düşmanlarına düşmanlık etmektir.)

Allahü teâlânın en çok sevdiği, resulü Muhammed aleyhisselamdır. Onun da en çok sevdiği ehl-i beyti ve eshabıdır.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(İslâmın esası, bana ve ehl-i beytime sevgidir.)

(Size iki şey bıraktım: Allahın kitabı ve ehl-i beytim. Bunlara uyan, hidayet üzere olur. Uymayan sapıtır.)

(Allah, kızım Fatıma’ya ve onun zürriyetinden gelenlere cehennemi haram kıldı.)

(Vallahi ehl-i beytimi sevmeyenin kalbine iman girmez.)

Ehl-i beyt kimlerdir?

Eshab-ı kiram, “Ya Resulallah! Ehl-i beyt kimlerdir?” diye sordular. O esnada, İmam-ı Ali geldi. Mübarek paltosu altına aldılar. Fatımatüzzehra da geldi. Onu da yanına aldılar. İmam-ı Hasan geldi. Onu da, bir yanına, sonra gelen İmam-ı Hüseyin’i de öbür tarafına alarak buyurdular ki:

- İşte benim ehl-i beytim bunlardır. Ya Rabbî, bunlardan kötülüğü kaldır ve hepsini temiz eyle!

Her namazda, (Âl-i Muhammedin) diye duâ ettiğimiz ehl-i beyt bunlardır.

Hz. Ali’nin fazileti ile alâkalı hadis-i şeriflerden bazıları da şöyle:

(Ali’yi sevmek, ateşin odunu yaktığı gibi, müslümanların günahını yok eder.)

(Kızım Fatıma'yı Ali'ye vermeyi Rabbim bana emreyledi. Allahü teâlâ, her peygamberin sülalesini kendinden, benim sülalemi de Ali'den devam ettirmiştir.)

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, ehl-i beyte buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ sizlerden ricsi, yani her kusur ve kirleri gidermek istiyor ve sizi tam bir taharet ile temizlemek irade ediyor.)

Ehl-i beyti sevmek, ahirete iman ile gitmeye, son nefeste, selamete kavuşmaya sebep olur. Ehl-i beyti sevmek, her mümine farzdır. Peygamber efendimiz, bir hadis-i şerifte buyuruyor ki: (Ehl-i beytim, Nuh aleyhisselamın gemisi gibidir. Onlara tâbi olan, selamet bulur. Geri kalan helak olur.)

Ehl-i beytin fazileti Ehl-i beytin faziletleri ve kemâlâtı pek çoktur. Saymakla bitmez. Onları anlatmaya, methetmeye, insan gücü yetişmez. Onların kıymetleri ve büyüklükleri, ancak ayet-i kerime ile anlaşılmaktadır. İmam-ı Şafiî bunu ne güzel bildiriyor: (Ey ehl-i beyt-i Resul! Sizi sevmeyi, Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde emir ediyor. Namazlarında size duâ etmeyenlerin namazlarının kabul olmaması, kıymetinizi, yüksek derecenizi gösteriyor. Şerefiniz ne kadar büyüktür ki, Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde sizleri selamlıyor.)

Eshab-ı kiramın hepsi, ehl-i beyti seviyordu. Buna inanmayanlar, yani eshab-ı kiramı ehl-i beyte düşman zannedenler, ayet-i kerimelere ve hadis-i şeriflere inanmamış olur. Ehl-i beytin sevgisi, ehl-i sünnetin sermayesidir.

Her işte olduğu gibi, ehl-i beyte sevgide de aşırıya kaçmamalıdır! Mesela, Hz. Ali'yi, eshabın en üstünü bilmek, peygamber bilmek, ilâh bilmek hürmet, saygı olmaz, ona hakaret olur. Onu üzmüş olur. Nitekim halifeliğinde birisi kendisine, ilâh dediğinde, çok üzülmüş, o kimseyi cezalandırmıştı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 KASIM 1997 · KAYIT 11425

Eshab-ı kiramın üstünlüğü

"Eshabıma dil uzatmakta, Allahü teâlâdan korkunuz! Benden sonra onları kötü niyetlerinize hedef almayınız! Nefsinize uyup, kin bağlamayınız!"

Peygamber efendimizi hayatta iken ve peygamber iken bir an gören, eğer âmâ ise bir an konuşan mümine Sahabî denir. Peygamber efendimizi sevenin, Onun

ehl-i beytini ve eshabını, yani arkadaşlarını da ayırt etmeksizin hepsini sevmesi lazımdır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Sırat köprüsünden ayakları kaymadan geçenler, ehl-i beytimi ve eshabımı çok sevenlerdir.)

Peygamber efendimiz, eshabından hiçbirinin sonradan kâfir olmayacağını, yani müslümanlıktan çıkmayacağını, hepsinin cennete gideceklerini haber verdi.

Allahü teâlâ, eshab-ı kiramdan razı olduğunu, onları sevdiğini Kur'an-ı kerimde bildiriyor. Allahü teâlânın sıfatları ebedîdir, sonsuzdur. Bu bakımdan eshab-ı kiramdan razı olması da sonsuzdur.

Hepsi cennetlik Eshab-ı kiramdan hiçbiri, Peygamber efendimizin vefatından önce de, sonra da mürted olmamış, yani müslümanlığı bırakmamıştır. Eshab-ı kiramdan hiçbiri mürted veya münafık olmaz. Çünkü Allahü teâlânın bunlardan razı olması değişmez. Münafıklardan birkaçının, imansızlıklarını sonradan açıklamaları, eshab-ı kiramın sonradan mürted olması demek değildir.

Eshab-ı kiramın tamamı cennetliktir. Kur'an-ı kerimde, (Hepsine hüsnayı [Cenneti] va'dettik) buyuruluyor. Bunun için bu mübarek insanlardan bahsederken, sıradan bir insandan bahseder gibi konuşmamalıdır! Her zaman edepli, terbiyeli olmalıdır!

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Eshabıma dil uzatmakta, Allahü teâlâdan korkunuz! Benden sonra onları kötü niyetlerinize hedef tutmayınız! Nefsinize uyup, kin bağlamayınız! Onları sevenler, beni sevdikleri için severler. Onları sevmeyenler, beni sevmedikleri için sevmezler. Onlara el ile, dil ile eziyet edenler, onları gücendirenler, Allahü teâlâya eziyet etmiş olurlar ki, bunun da muâhezesi, ibret cezası gecikmez, verilir.)

Eshab-ı kiram, seçilmiş insanlardı. Üstünlükleri diğer ümmetlerden çok fazlaydı. Mesela, Hz. Ebu Bekir, Peygamberlerden sonra insanların en üstünü idi. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, beni bütün insanlar arasından ayırıp seçti. Bana eshab ve akraba olarak en iyi insanları seçti. Bunlardan sonra, birçok kimse gelir ki, eshabıma ve akrabama dil uzatırlar. Onlara yakışmayan iftiralar söyleyerek, kötülemeye uğraşırlar. Böyle kimselerden uzak durmalıdır!)

(Allahın, meleklerin ve bütün insanların laneti, eshabıma kötü söz söyleyenin üzerine olsun!)

Eshab-ı kiramın hepsini adil, salih, evliya, âlim, müctehid bilmek her müslümana lazımdır. Kur'an-ı kerimde, (Allah onlardan razı, onlar da Allahtan razıdır) buyuruluyor. Onlardan birini kötülemek, bu ayet-i kerimelere inanmamak olur.

Hiçbirine dil uzatmayınız!

İstisnasız bütün eshab-ı kiramı sevmek ve hiçbirisine dil uzatmamak lazımdır. Eshabına dil uzatanları, Resulullah efendimiz lanetlemiştir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Allahın, meleklerin ve bütün insanların laneti, eshabıma kötü söz söyleyenin üzerine olsun! Kıyamette Allah, böyle kimselerin farzlarını da, nafile ibadetlerini de kabul etmez!)

(Kıyamette, insanların hepsinin kurtulma ümidi vardır. Eshabıma sövenler bunlardan müstesnadır. Onlara kıyamet halkı da lanet eder.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 KASIM 1997 · KAYIT 11426

Mirac kandili

"Git! Habibimi getir! Cennetimi, Cehennemimi göster. Ona ve Onu sevenlere hazırladığım nimetleri görsün. Ona inanmayanlara, hazırladığım azapları görsün. Onu ben teselli edeceğim."

Bu gece mirac kandilidir. Mirac, merdiven demektir. Resulullah efendimizin göklere çıkarıldığı, bilinmeyen yerlere götürüldüğü gecedir.

Mekke halkı, Peygamber efendimizin davetini reddedip, iman etmiyor, müslümanlara sıkıntı verip, işkence ediyorlardı. Resulullah efendimiz bu hâle çok üzülüyordu. Hicretten bir yıl önce, elliiki yaşında iken, Zeyd bin Hârise hazretleri ile Taif'e gitti. Bir ay kadar Taif halkına nasihat ettiği hâlde, dinlemeyip, eziyet ve işkence etmeye başladılar. Üzgün bir şekilde Mekke'ye döndü. Birkaç ay sıkıntılı geçti. Gidecek yer yoktu. Doğruca amcasının kızı Ümm-i Hâni'nin evine gitti. Ümm-i Hâni, Peygamber efendimizin düşmanlarının çokluğunu düşünerek, evin önünde nöbet tutmaya başladı.

O gün çok üzülmüştü...

Peygamber efendimiz, o gün çok incinmişti. Abdest alıp, Rabbine yalvarmaya, af dilemeye, kulların imana gelmesi, saadete kavuşmaları için duâ etmeye başladı. Çok yorgun, aç ve üzüntülü olduğu için hasır üzerine uzanıp uyuyuverdi.

O anda Allahü teâlâ, Cebrail aleyhisselama buyurdu ki:

(Sevgili Peygamberimi çok üzdüm. Mübarek bedenini, nazik kalbini çok incittim. Bu hâlde, yine bana yalvarıyor. Benden başka, hiçbir şey düşünmüyor. Git! Habibimi getir! Cennetimi, cehennemimi göster. Ona ve Onu sevenlere hazırladığım nimetleri görsün. Ona inanmayanlara, hazırladığım azapları görsün. Onu ben teselli edeceğim.)

Cebrail aleyhisselam, bir anda Peygamber efendimizin yanına geldi. Onu uyur görünce, uyandırmaya kıyamayıp, ayağının altını öptü. Peygamber efendimiz hemen uyanıp, Cebrail aleyhisselamı karşısında görünce, buyurdu ki:

- Ey Cebrail kardeşim! Böyle vakitsiz niçin geldin? Yoksa bir hata mı ettim? Rabbimi gücendirdim mi? Bana acı haber mi getirdin?

- Ey bütün yaratılmışların en üstünü, yaratanın habibi, peygamberlerin efendisi, iyilikler ve üstünlükler kaynağı olan şerefli Peygamber! Rabbin sana selam ediyor. Hiçbir peygambere, hiçbir mahlukuna vermediği nimeti sana ihsan ediyor. Seni kendine davet ediyor. Lütfen kalk, buyur gidelim.

Bunun üzerine beraberce Kâbe yanına geldiler. Orada, bir kimse geldi. Peygamber efendimizin göğsünü yarıp, kalbini çıkardı ve zemzem suyu ile yıkayıp, tekrar yerine koydu. Sonra cennetten gelen Burak adındaki beyaz hayvana binip, bir anda Kudüs'te, Mescid-i Aksa'ya vardılar.

Geçmiş peygamberlerden bazılarının ruhları insan şeklinde orada idi. Cemaatle namazdan sonra mescitten çıkıp, bilinmeyen bir mirac ile, bir anda, yedi kat gökleri geçtiler. Peygamber efendimiz, her gökte bir büyük peygamberi gördü... Cebrail aleyhisselam, Sidre'de kaldı.

Peygamber efendimiz, cenneti, cehennemi, sayısız şeyleri görüp, Refref adındaki bir Cennet yaygısı üstünde olarak Kürsî, Arş ve Ruh âlemlerini geçip, bilinmeyen, anlaşılamayan, anlatılamayan şekilde, Allahü teâlânın dilediği yüksekliklere ulaştı.

O söylediyse doğrudur...

Mekansız, zamansız, cihetsiz, sıfatsız olarak Allahü teâlâyı gördü. Hiçbir mahlukun bilemeyeceği, anlayamayacağı nimetlere kavuşup, bir anda, Kudüs'e ve

oradan Mekke-i mükerreme'ye Ümm-i Hâni'nin evine geldi. Yattığı yer henüz soğumamış, leğendeki abdest suyunun hareketi durmamıştı.

Peygamber efendimiz, sabahleyin Kâbe yanında miracını anlatınca, işiten müşrikler, inkar edip, alay etmeye başladılar. Müslüman olmaya niyetli olanlar da vazgeçtiler.

Müşrikler, Hz. Ebu Bekir'e gidip durumu anlattılar. Hz. Ebu Bekir, (Eğer O söyledi ise, inandım. Bir anda gidip gelmiştir) diyerek hemen Peygamber efendimizin yanına geldi. Yüksek sesle dedi ki:

- Ya Resulallah! Miracınız mübarek olsun! Allahü teâlâya sonsuz şükürler ederim ki, bizleri, senin gibi büyük Peygambere, hizmetçi yapmakla şereflendirdi. Parlayan yüzünü görmekle, kalbleri alan, ruhları çeken tatlı sözlerini işitmekle nimetlendirdi. Ya Resulallah! Senin her sözün doğrudur. İnandım. Canım sana feda olsun!

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 KASIM 1997 · KAYIT 11427

Mirac gecesi hediyeleri

Beş vakit namaz, miracda farz kılınmıştır. Ayrıca, iman esaslarıyla ilgili Bekara suresinin son iki ayeti, Peygamber efendimizin mirac dönüşü biz ümmetine getirdiği en değerli armağanlardır.

İsra ve Mirac, Peygamberimizin Medine'ye hicretlerinden ondokuz ay önce, Miladî 621 yılında, geceleyin vuku bulmuştur.

Sevgili Peygamberimiz, Allahü teâlâ tarafından vaki olan davet üzerine, melekut âlemini, kainatın harikalarını seyir ve temaşa için, gecenin muayyen bir saatinde, Mekke'den yaklaşık olarak 2500 km. uzak mesafede bulunan Kudüs'e götürülmüş, oradan da göklere, bilinmeyen yerlere yükselmiştir.

Sevgili Peygamberimizin, bu iki mahal arasındaki seyahatleri, geceleyin vuku bulduğu için, gece yolculuğu ettirilmek manasında, bu olaya "İsra" denmiş, bu mübarek kelime, aynı olayı anlatan ayetle başlayan "İsra" suresinin de adı olmuştur.

Yüce makamlara yükselmesi Mirac ise yükseğe çıkmak manasında olarak merdiven, yani Resul-i ekrem efendimizin varlık ufuklarının üstüne, yüce makamlara yükselmesi demektir.

Nitekim mirac hadislerinde, sevgili Peygamberimiz, (Yükseğe çıkarıldım) buyurduklarından, bu hadise mirac diye anılmıştır.

Bu davet ve mirac işi, Peygamber efendimizin, kendisini en yalnız ve en çok üzgün hissettiği bir zamanda olmuştur.

Zira Taif'ten müteessir olarak dönmüştü. Sonra 25 yıllık biricik hanımı ve en yakın destekçisi Hz. Hadice validemizi kaybetmişti.

Bundan bir müddet evvel de, amcası Ebu Talip vefat etmişti. Artık Mekke müşriklerine karşı, onu himaye edecek kimse de kalmamıştı.

Hem kendisine, hem eshabına uygulanan baskılar, münasebetleri kesmeler, ezalar ve cefalar, haddi hududu aşmıştı.

Müslümanların bir kısmı da Peygamber efendimizin izni ile Habeşistan'a göç etmişlerdi.

Onbir yılı aşkın bir zamandan beri devam eden iman ve küfür mücadelesinde, inananların sayısı pek fazla değil idi. Çoğunluğu inanmayanlar teşkil ediyordu. Netice olarak, ebedî hayat verecek yüce din, yok edilmek isteniyordu.

İşte bu olup bitenlerin içinde, çok üzgün hâlde bulunan Peygamberimize, bütün bu tehlikeli günlerin sona ermek üzere olduğunu, hicret olayı ile İslâm tarihinde yepyeni bir huzur ve sükûn devrinin açılmak üzere bulunduğunu müjdelemek ve gönlünü almak için, onu melekut âlemini seyredeceği ve yüce mevlâdan yeni emirler telakki edeceği mübarek gece gelip çatmıştı.

Peygamber efendimiz, bu gece, Cebrail aleyhisselam'ın geçemediği noktayı geçmiş, arada vasıta olmaksızın bilinmeyen bir şekilde mekansız, zamansız, cihetsiz, sıfatsız olarak Allahü teâlâyı görmüş ve konuşmuştur.

Beş vakit namaz, burada farz kılınmıştır. Ayrıca, iman esaslarıyla ilgili Bekara suresinin son iki ayeti ve ümmetinden şirk koşmayanların cennete gireceği müjdesi, Peygamber efendimizin mirac dönüşü biz ümmetine getirdiği en değerli armağanlardır.

Yine bu gecede, bizzat Allahü teâlâ tarafından Peygamber efendimize vahyedilen ve Onun şahsında bize öğretilen bazı tutum ve davranışlar hakkında ilâhî vecibeler bildirilmiştir.

İsra suresinin iki ayeti Bu vecibeler İsra suresinin 23. ila 39. ayetleri arasında belirtilen 12 maddeden ibarettir ve şunlardır:

Allaha hiçbir surette şirk koşmayın! Anne ve babanıza hürmet ve itaat edin! Hısım ve akrabaya, fakir ve yoksullara, gurbette kalmış kimselere, yolculara yardım edin! Geçim endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin! Yetimlerin mallarına dokunmayın! Onlara hoş muamele edin! Zinaya yaklaşmayın! Haksız yere kimseyi öldürmeyin! Verilen sözü tutun! Ölçü ve tartıda doğruluğa dikkat edin! Bilmediğiniz bir şeyin ardına körü körüne takılıp gitmeyin! Yeryüzünde kibir ve gurur taslayarak yürümeyin!

Bu mucizeyi zaman ve mekan mefhumlarıyla açıklamak ve akıl ile izah etmek mümkün değildir. İlâhî kudretin ve peygamberlik mertebesinin ne demek olduğunu idrak edebilenler, bu hadisede bir gariplik görmezler. Allah ve Resulüne inananlar mucizeye de inanırlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 KASIM 1997 · KAYIT 11428

Eden kendine eder

“Ya Musa, günahlar içinde bir günah vardır ki, benim indimde çok ağır ve büyüktür. O da, ana-baba evladını çağırdığı zaman, emrini dinlememesidir.”

Çok eskiden, yemek kaplarının ağaçlardan oyularak yapıldığı bir zamanda olan, bir hadise anlatılır kitaplarda. Bir adam, pîr-i fani olmuş annesinin, sofrada yemek yerken, üzerine, öteye, beriye yemek dökmesinden tiksinir. Anasının yemeğini ayrı koymak için, ağaçtan bir tabak oymaya başlar. Küçük çocuğu da, babasının günlerce oymaya uğraştığı tabağın içine koyduğu yemekle, anasını sofradan ayırışına dikkatle bakar.

Nihayet birgün, küçük çocuk da eline aldığı bir keserle tahta oymaya başlar. Babası merak ederek sorar:

- Ne yapıyorsun öyle oğlum?

- Yemek tabağı yapıyorum baba!..

- Ne yapacaksın evladım, bizim ihtiyacımız yok tabağa!

- Yok olur mu baba? Sen annene yaptığın gibi, ben de sana yapacağım. Şimdiden hazır olsun. Bu tabaktan, ayrı bir yerde yemeğini yersin.

Kim ne yaparsa Çocuğun bu cevabından aklı başına gelen baba, anasının tabağını sofradan uzaklaştırmaktan vazgeçer. Annesinin, yaşlılıktan dolayı, elinde olmadan yaptığı davranışları, olgunlukla karşılayarak, "Şu küçük çocuk kadar olamadık. Bizim de sonunda olacağımız budur" diye hatasını itiraf ederek telafi eder.

Bir hadis-i şerifte buyuruldu ki:

"Kim ne yaparsa, aynıyla karşılaşır."

Bu hadis-i şerifi izah eden kitaplardan birinde, bu hadiseye benzeyen şöyle bir olay daha nakledilir:

Bir genç, yolun kenarında, ak sakallı bir ihtiyarı dövüyormuş. Yoldan geçenler, ihtiyara acıyarak genci ayıplamak istemişler, fakat ihtiyar razı olmamış. Şiddetle karşı koyarak demiş ki:

- Dokunmayın, istediği kadar vursun, dövsün, cezamı çekeyim.

İhtiyara sormuşlar:

- Senin suçun nedir ki?..

Cevap vermiş:

- Çünkü, vaktiyle burada, ben de babamı dövmüştüm. İşte aynı yerde beni döven bu delikanlı da benim çocuğumdur. Benden babamın intikamını alıyor!

Şair ne güzel söylemiş:

Hak teâlâ, kul intikamını kul ile alır.

Bilmeyen cahil onu kul kendi yaptı sanır!

Ana-babanın rızası çok önemlidir. Allahü teâlânın rızası, dinine bağlı olan ana-babanın rızasına bağlıdır. Allahü teâlânın gazabı da, dinine bağlı olan ana-babanın gazabındadır. Peygamber efendimiz buyurmuştur ki:

(Cennet ana-babanın ayağı altındadır.)

Yani, sana dinini, imanını öğreten ananın-babanın rızasındadır. Ana-babasını razı eden kimse için, cennette iki kapı açılır. Bir kimsenin ana-babası zalim olsalar dahî, onlara karşı gelmek, onlara sert konuşmak caiz değildir. Çeşitli vesilelerle, onların elleri öpülüp, duâları alınmalı, haklarını helâl ettirmelidir.

Kandillerde, bayramlarda, ana-babaya çeşitli hediyeler almalı, uzakta olanların bayramları tebrik edilerek, hakları helâl ettirilmeli, duâları alınmalıdır. Arada kırgınlıklar varsa, bu vesile ile giderilmelidir. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa, günahlar içinde bir günah vardır ki, benim indimde çok ağır ve büyüktür. O da, ana-baba evladını çağırdığı zaman, emrini dinlememesidir.

Bedduâ almamalıdır Ana-baba, kızıp birşey söylediği zaman onlara karşılık vermemelidir. Emrettikleri şeyleri bir an önce yapıp onların duâsını almalıdır. Onların üzülüp bedduâ etmelerinden korkmalıdır. Yanlış bir iş yapıp onları üzünce, hemen ellerine sarılıp özür dilemelidir. İnsanın saadeti ve felaketi, onların kalblerinden gelen ve ağızlarından çıkacak olan sözdedir. Atılan ok tekrar geri gelmez. Onlar hayatta iken kıymetini bilip, hayır duâlarını almak lazımdır. Vefatlarından sonraki pişmanlık fayda vermez. Onlar hayatta iken ne yapıp yapıp, onları memnun etmelidir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 KASIM 1997 · KAYIT 11429

Başarısızlıktan kurtulmanın yolu

Kişi, “Başarısızlığın mazereti olmaz” prensibini kabullenip, mazeret zırhına bürünmekten vazgeçmedikçe, başarısızlık hastalığından kurtulamaz.

Karamsarlık, ümitsizlik, ağaç kurdu gibi insanı içerden kemirir. Zamanla insanın hem dünyasını, hem de ahiretini karartır. Bunun için, dinimiz, bu hastalıktan şiddetle kaçınmamızı emreder. İntiharların, cinayetlerin, cana kıymaların altında hep bu hastalık yatar.

İşinde, evinde başarılı olmuş kimselere baktığımızda, karamsarlıktan eser görülmez. En kötü işte bile, bir çıkış yolunu bulup, iyiye yorarlar. Başarılı olamamış kimselerde ise, iyimserlikten eser görülmez. En güzel şeyi bile kötüye yorumlarlar. Bu bir hastalıktır. Bunun için tedavisi gerekir. İnsan bu tedaviyi kendi kendine de yapabilir. Bunun için, kişinin, bazı prensipleri kabullenip, yılmadan bunları uygulaması lazımdır.

Hep başarıyı düşün!

Mesela, "Başarıyı düşün, başarısızlığı düşünme" sözü prensip edinilmeli. İş dünyamızda, evimizde başarısızlık düşüncesini, başarı düşüncesiyle yer değiştirmeliyiz. Zor bir durumla karşılaştığımızda, "Kazanacağım" diye düşünmeliyiz. "Kaybedebilirim" diye değil. Bırakalım, "Başaracağım" düşüncesi, düşünme sistemimizi kontrol altına alsın. Başarıyı düşünmek, başarı üretecek plânlar üretmesi için zihnimizi şartlandırır. Başarısızlığı düşünmek de tam tersini. Başarısızlığı düşünmek, zihni, başarısızlık üretecek diğer düşünceleri harekete geçirmek üzere şartlandırır.

Başarılı olmuş kimseler, olağanüstü insan değildirler. Onlar da bizim gibi insandır. Başarı, ne süper bir zekâ gerektirir, ne de başarıda tabiatüstü bir yan vardır. Ayrıca başarı, genelde şans temeli üzerine kurulmamıştır. Başarılı insanlar, kendilerine ve yaptıklarına karşı bir yöntem geliştirmiş olan normal insanlardır. Asla evet asla kendimizi basite almayalım.

Başarının büyüklüğü, idealimizin büyüklüğüyle belirlenir. Küçük hedefler düşünürsek, küçük başarılar elde ederiz. Büyük hedefler düşünürsek, büyük başarılar kazanırız. Şunu da unutmayalım ki, büyük fikir ve plânlar, çoğu zaman küçük fikir ve plânlardan daha kolaydır. Daha zor olmadıkları ise şüphesiz doğrudur.

Her insan, insanı başarıya veya başarısızlığa götüren sebepleri, kendisi de tespit edebilir. Üzerinde özel olarak çalışmak üzere, bildiğimiz, tanıdığımız en başarılı ve en başarısız iki insan seçelim. Sonra, bunları yakın takibe alalım. İmkânımız nisbetinde bunların günlük yaşayışlarını, çalışmalarını, hatta ailevî durumlarını tespit edip, maddeler hâlinde yazalım. Bu maddeler karşılaştırıldığında, neden başarılı, neden başarısız olduğu açık olarak görülür.

Böyle bir çalışma, başarılı olma kurallarını yakından görme fırsatı verecektir. Hedefimiz, başarılı davranış ve tutumu alışkanlık hâline getirebilmemizdir. Ne kadar çok pratik yaparsak, arzu duyduğumuz şekilde davranmanın normal hâle gelmesi, o kadar çabuklaşır.

İnsanlar üzerinde çalışmayı derinleştirdiğimizde; başarısız insanların, genelde, "Düşünceyi köreltme" duygusundan çok zarar gördüklerini keşfederiz. Bu hastalığa "Mazeret bulma hastalığı" diyoruz. Her başarısızlığın temelinde bu hastalık vardır.

Mazeret zırhından sıyrıl!

Mazeret bulma hastalığı, gittikçe bir yerlere doğru yükselen insanla, kendini ayakta zor tutan insan arasındaki farkı açık şekilde gösterir. Kişi daha başarılı oldukça, bahane bulma eğiliminin azaldığı da görülür.

Her hastalık gibi bu hastalık da, uygun teşhis konmazsa, daha da kötüleşir. Bu düşünce hastalığına yakalanmış bir kişi, yapacağı işi düşünmeyi bir tarafa bırakıp, “Ne gibi mazeretler bulabilirim” diye mazeret üretmeye başlar. Bunun için, kişi, “Başarısızlığın mazereti olmaz” prensibini kabullenip, mazeret zırhına bürünmekten vazgeçmedikçe, bu hastalıktan kurtulamaz.

1997 YILLIK KÜLLİYATI

12

Aralık

31 yazı · Bugünkü Sohbet: 31

BUGÜNKÜ SOHBET · 1 ARALIK 1997 · KAYIT 11430

Şaban ayının üstünlüğü

“Yıl ağaç gibidir. Recep ayı, ağacın yapraklı olduğu, Şaban meyveli, Ramazan ise, meyvesinin toplanacağı zaman gibidir.”

Bugün, dinimizin kıymet verdiği mübarek üç aylardan ikincisi olan, Şaban ayının birinci günüdür. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı, bir annenin yavrusuna olan merhametinden daha fazla merhametli olduğu için, bazı gün ve gecelere kıymet vermiştir.

Böyle kıymetli gece, gün ve aylarda yapılan ibadetlere, hayırlara daha çok sevap vereceğini bildirmiştir. Tevbe, istigfâr etmeli, yalvarıp af ve afiyet istemeli, bu günleri fırsat bilmelidir.

Allahü teâlâ, Şaban ayını, Resulullah efendimize mahsus kılmıştır. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Şaban-ı şerif, benim kendime mahsus bir aydır. Hak teâlâ hazretleri, Arş-ı a'lanın meleklerine, azamet-i şaniyle buyurur ki: “Ey benim meleklerim, gördünüz mü, benim kullarım Habibimin ayına nasıl tazim ve hürmet ediyorlar. İzzim, celalim hakkı için, ben de kullarımı af ve magfiretime nail eyledim.”)

(Şaban benim ayım, Recep Allahü teâlânın ay'ı, Ramazan da benim ümmetimin ayıdır. Şaban günahlara kefaret ay'ı, Ramazan ise günahları temizleyici aydır.)

Oruç tutarken Şaban-ı şerifte imkanı olup, gücü yetenlerin, oruç tutmasının çok sevap olduğu bildirilmiştir. Yalnız bu oruçları tutarken, haramlardan, günah işlemekten de çok sakınmalıdır.

Kazancına dikkat etmeli, helalden kazanmalıdır. Bu aylarda oruç tutmaya gücü yetmeyenlerin veya iş sahiplerinin, Ramazan-ı şerife kuvvetli girmek için, oruç tutmamaları daha iyidir. Çünkü, Ramazan orucu farzdır. Nafile için, farzı elden kaçırmamalıdır.

Kaza borcu olanlar, bu ayda tutacakları oruçlara, kaza olarak niyet etmelidir. Böylece, hem kaza borcu ödenmiş olur, hem de bu ayda tutulmasının sevabına kavuşulmuş olur.

Şaban-ı şerifte oruç tutmanın fazileti ile ilgili hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Her kim, Şaban-ı şerifte üç gün oruç tutarsa, Hak teâlâ, cennet-i a'lada ona bir yer hazırlar.)

(Her kim Şaban-ı şerifte bir gün oruç tutsa, o kul cehennem azabından kurtulup, dünya ve ahiret için istediği mertebe ve dereceye vasıl olur. Eğer iki gün tutarsa, kabirde bir melek ona arkadaş olur. Şayet üç gün tutarsa, Hak teâlâ hazretleri, o kulu kıyamet gününde velîler kısmına ilhak edip, cennet-i a'lada cemalini o kula müyesser kılar.)

(Şaban, Recep ile Ramazan ayları arasında bir aydır. İnsanlar bundan gafildir. Halbuki Şaban ayında kulların ameli, Allahü teâlânın dergahına çıkarılır. Ben, Şabanda oruçlu olduğum hâlde amelimin çıkarılmasını arzu ederim.)

Şaban ayının ekserisini, hatta tamamını oruçlu geçirmek çok iyi olur. Peygamber efendimiz, diğer aylara göre Şaban ayında daha çok oruç tutardı.

Hz. Aişe validemiz buyurdu ki:

(Resulullahın, hiçbir ayda Şaban ayından daha fazla oruç tuttuğunu görmedim. Hemen hemen Şaban ayının tamamını oruçlu geçirirdi.)

En faziletli oruç Ramazandan sonra en faziletli orucun hangisi olduğu suâl edilince, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Şaban ayında tutulan oruçtur.)

Allahü teâlâ günahları affetmek için böyle mübarek ayları, günleri, geceleri sebep yaratmıştır. Allahü teâlânın bu nimetinden istifade etmeye çalışmalıdır! Fırsatı kaçırmamalıdır.

Şaban-ı şerif, hayırların çoğaldığı, bereketlerin indiği, hataların terk edildiği, günahların örtüldüğü bir aydır.

Bu ayda Peygamber efendimize çok salevat-ı şerife getirmelidir. Gafletten uyanıp, tevbeistigfâr etmeli ve bu şekilde Ramazan ayı için hazırlanmalıdır.

Bazı âlimler de şöyle buyurdu:

“Yıl ağaç gibidir. Recep ayı, ağacın yapraklı olduğu, Şaban meyveli, Ramazan ise, meyvesinin toplanacağı zaman gibidir. Recep Allahü teâlâdan magfiret, Şaban şefaat, Ramazan sevapların kat kat olduğu aydır.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 2 ARALIK 1997 · KAYIT 11431

Mazeret bulmak

Mazeret bulma hastalığına yakalanmış kimse, her mazeret buluşunda, bu mazeret onun bilinç altına derinlemesine yerleşir. Sürekli tekrarla beslenirse, daha da güçlenir.

Başarısız kimselerin tek dayanağı mazeret bulmak... Kendilerine bir mazeret seçtikten sonra da, ona yapışıp kalmak... Sonra da neden ilerleyemediğini kendisine ve başkalarına açıklamakta, bu bahaneye bel bağlamak...

Mazeret bulma hastalığına yakalanmış kimse, her mazeret buluşunda, bu mazeret onun bilinç altına derinlemesine yerleşir. Düşünceler, olumlu olsun, olumsuz olsun; sürekli tekrarla beslenirse, daha da güçlenir. Başlangıçta bu hastalığa yakalanan kimse, mazeretinin gerçek olmadığını kendisi de bilir. Fakat bunu sürekli tekrar ettikçe, bunun tamamen doğru olduğuna, kendisi de zamanla inanır. Olması gerektiği kadar başarılı olamamasının gerçek sebebi, bu mazeret bulma hastalığıdır...

Başarısızlık aşısı O hâlde, kendimizi başarıya götürecek kişisel düşünme programının birinci yöntemi, kendimizi başarısızlıklar hastalığı olan mazeret bulma hastalığına karşı aşılatmaktır.

Bu hastalık, çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkar, ama bu hastalığın en kötü türleri sağlık, zekâ, yaş ve şans mazeretidir.

Milyonlarca insan, sağlığının elverişli olmadığından yakınmaktadır. Ama, pek çok durumlarda, bu yerinde bir bahane değildir. Bir an için bildiğimiz, tanıdığımız oldukça başarılı olmuş insanları düşünelim. Bunlar sağlığı bir mazeret olarak kullanabileceği hâlde kullanmayan kişilerdir.

Çok başarılı olmuş, devamlı zirvede kalmış kimselere baktığımızda, sağlık durumlarını tetkik ettiğimizde, bir değil birkaç önemli rahatsızlıklarının olduğunu görürüz. Demek ki, sağlık şartları başlıbaşına bir mazeret değildir.

Her hâliyle sağlam, hiçbir sağlık problemi olmayan kimse, hemen hemen yok gibidir. Tıbbî açıdan herkeste mutlaka bir rahatsızlık vardır. Birçok insan kısmen veya tamamen sağlık mazereti ile kuşatılır.

Size tanıdığım iki aşırı uçtan bahsedeyim. Durumu oldukça hafif şeker hastası olan birisi, yaşayan ölüler cemiyetinin bir üyesi oldu sanki. Hava korkusu hiç aklından çıkmadığı için, kendisini çoğunlukla komik bir şekilde kalın giysilerle sarıp sarmalar. Hastalık bulaşmasından korktuğu için, burnunu çeker, herkesten uzak durur. Aşırı hareketten korktuğu için, neredeyse hiçbir şey yapmaz. Zihinsel enerjisinin çoğunu, ne olabileceği konusunda endişelenerek harcar. Probleminin gerçekten de ciddî olduğunu söyleyerek, diğer insanların canını sıkar. Aslında gerçek rahatsızlığı şeker hastalığı değildir. Daha ziyade o, bir hastalık hastasıdır. İşe yaramaz biri olarak kendine acımaktadır.

Ya iki bacağımı kesselerdi...

Diğer aşırı uç nokta, büyük bir şirketinin yöneticisidir. Onun durumu gerçekten çok ciddîdir. Yukarıda bahsettiğim kişinin aldığından 30 kat daha fazla insülin almak zorundadır. Ama o mazeret hastası olarak yaşamak istememektedir. İşinden zevk almak ve çalışarak topluma faydalı olmak için yaşamaktadır. Kötü durumdan iyi netice çıkarabilmektedir. Birgün bana şöyle demişti: "Kendimi yatakta düşünemiyorum. Bu iğneleri olurken, hâlime şükrediyorum. Hasta da olsam, ayakta durabiliyorum. İşimi yapabiliyorum. Çok şükür yatalak biri değilim."

Bir bacağı kesik bir tanıdığım var. Bu engeline rağmen, her zaman gülüyor, diğerlerine yardım ediyor. Neredeyse tanıdığım sağlamlar kadar iyimser birisiydi. Birgün bana dedi ki: "Sadece bir ayak. Elbette ki, iki tane olması bir tane olmasından daha iyidir. Ama sadece bir bacağımı kestiler. Tahta bacakla idare ediyorum. Ya iki bacağım da kesilseydi? Sürünerek veya başkalarının yardımına muhtaç olsaydım hâlim ne olurdu?"

BUGÜNKÜ SOHBET · 3 ARALIK 1997 · KAYIT 11432

Başarıda sağlık ve zekânın rolü

Hastalık hakkında konuşmak, tohumu gübrelemek gibidir. Bunun yanı sıra, sağlığımız hakkında konuşmak, kötü bir alışkanlıktır. İnsanların canını sıkar.

Başarısız kimselerin beylik mazeretleri, sağlığım başarılı olmama engel aldatmacası. Bu düşünce, sağlam insanı da hasta yapar. Bir rahatsızlık hakkında,

nezle bile olsa, ne kadar çok konuşulursa, üzerinde durulursa, rahatsızlık o kadar artar. Hastalık hakkında konuşmak, tohumu gübrelemek gibidir. Bunun yanı sıra, sağlığımız hakkında konuşmak, kötü bir alışkanlıktır. İnsanların canını sıkar.

Başarılı insanlar, kötü sağlıkları hakkında konuşma yönündeki eğilimi yenen kişilerdir.

Meşhur bir doktor, sürekli kalb rahatsızlığından şikayetçi olan bir hastasına, sürekli çektirdiği kalb elektrosu çektirmelerine bir son vermesini rica ederek, hastasını tedavi ettiğini bildirmektedir.

Ayaksız görünce...

Sağlığımızın şu anki hâli için, samimî olarak şükretmeliyiz. Adamın biri, "Eski püskü ayakkabılarım olduğu için kendimi mutsuz hissediyordum; ta ki, ayakları olmayan bir adamla tanışana dek" demişti. Kendini iyi hissetmemekten şikayet etmek yerine, şu anki kadar sağlıklı olduğun için mutlu olmak, çok daha iyidir. Şu anki kadar sağlıklı olduğumuz için mutlu olmak bile, yeni ağrı, sızı ve gerçek hastalıkların oluşmasına karşı, bizi aşılamada yeterli güce sahiptir.

Kendimize daima şunu hatırlatmalıyız: "Yorulmak hamlamaktan daha iyidir." Başarısız olanların bir diğer mazeretleri de, "Yeterince zekâm yok" aldatmacasıdır. Aslında bu, o kadar yaygındır ki, çevremizdeki insanların %95'inde, bu, değişen miktarda da olsa vardır. Bu tür mazereti olanlar, bunu sessizce yapar. Yeterince zekâya sahip olmadıklarını açık olarak kabul edecek kişi sayısı çok fazla değildir. Daha ziyade bunu kendi içlerinde hissederler.

Bu mazeretten dolayı, birçok insan kendisini ucuza satar. Böyle insanlar, "Bu iş zekâ ister" diyerek, zor durumların üstesinden gelmekte başarısız olurlar. Ama zekâyı dert etmeyen bir başka kişi çıkar gelir ve işi alır, götürür.

Önemli olan, ne kadar zekâya sahip olduğumuz değil, fakat sahip olduğumuzu nasıl kullandığımızdır. Zekâmızı yönlendiren düşünme, zekâ gücümüzün miktarından daha önemlidir.

Aslına bakılırsa, birçok zekî insanlar başarısız olurlar. Yıllarca, dâhi denilebilecek bir kişinin yakınında bulundum. Doğuştan bu denli zekî olmasına rağmen, bu kişi, tanıdığım en başarısız kişilerden birisidir. Çok sıradan bir işi vardı. Ciddî işlere girmezdi. Çünkü, sorumluluk almaktan korkardı. Hiç evlenmedi. Çünkü, birçok evliliğin boşanma ile sonuçlandığını görüp, kendisininkinin de böyle olmasından korkuyordu. Pek az arkadaşı

vardı.İnsanlardan sıkılırdı. Onların hâllerini çok basit görürdü. Mal, mülk gibi şeylere yatırım yapmazdı. Kaybederim diye korkardı.

Bu adam, o muhteşem beyin gücünü, başarıya ulaşmak üzere araştırmalara yönlendirmek yerine, işlerin neden yolunda gitmeyeceğini ispatlamakta kullanırdı.

Beynindeki muhteşem kaynağı, olumsuz düşünceleri yönlendirmekte kullandığından, bu adam, kendinden çok az şey verir ve bu hiçbir işe yaramaz. Oysa tutumunu değiştirse, büyük şeyler yapabilirdi. Fevkalâde başarılar elde edebilecek beyni var, ama yeterli düşünce gücü yok.

Potansiyel güç Beyindeki bilgi, yapıcı olarak kullanıldığında bir güçtür... Sık sık bilginin, güç olduğu biçiminde sözler duyarız. Ama bu sözün ancak yarısı doğrudur. Bilgi, sadece potansiyel güçtür. Bilgi, sadece kullanıldığı zaman güçtür ve sadece yapıcı olarak kullanıldığı zaman...

Einstein ile ilgili bir hikâye anlatılır: Bir defasında ona bir mil kaç feet'tir diye sormuşlar. Einstein'in cevabı ise; “Bilmiyorum. Herhangi bir referans kitabından iki dakikada bulabileceğim gerçeklerle beynimi neden doldurayım ki?” olmuş.

BUGÜNKÜ SOHBET · 4 ARALIK 1997 · KAYIT 11433

Sabırla anlat, karışma!

“Onları yola getirecek olan tek şey, İslâm ahlâkıdır. Sen onlara İslâm ahlâkını sabırla anlat, kendin yaşa ve İslâm adaletini tatbik et, gerisine karışma!”

En güzel öğretme şekli, yaşayarak öğretmektir. Bir kimse söylediklerini fiiliyata geçiremiyorsa, hep lafta kalıyorsa, başkalarına da faydalı olamaz. Bunu yapabilen, her zaman başarılı olmuştur. Mesela, Ömer bin Abdülaziz, kendisi de İslâm ahlâkını bizzat yaşayarak halka örnek oluyordu. Bunun için sözleri tesir ediyordu. Kısa süren halîfeliği zamanında, çok büyük işler başarmıştı.

Kendinden evvelki Emevi halîfelerinin, uzun bir süre tantana ve debdebelerine rağmen, asayiş ve huzuru bir türlü getirememelerine karşılık, Ömer bin Abdülaziz'in mütevazı hâli, öyle bir huzur getirmişti ki; tarihçiler onun hilafet günlerinde, kurtla kuzunun bile yanyana yaşayacak dereceye geldiğini yazmaktan kendilerini alamamışlardır.

Dayakla terbiye Horasan'a gönderdiği validen, birgün şöyle bir mektup almıştı. Mektubunda şunu soruyordu:

"Horasan halkı ahlâken çökmüş durumda. Emrederseniz, kırbaçlayarak, dayak atarak, zorlayarak kısa zamanda bunları terbiye edebilirim."

Ömer bin Abdülaziz'in bu mektuba cevabı şöyle oldu:

"Mektubunu aldım. Horasan halkının ahlâken çöktüğünü, ancak kırbaçla yola geleceklerini yazıyorsun. Şunu katiyetle ifade edeyim ki, halkı ıslah için düşündüğün çare, çok yanlıştır. Onları yola getirecek olan tek şey, İslâm ahlâkıdır. Sen onlara İslâm ahlâkını sabırla anlat, kendin yaşa ve İslâm adaletini tatbik et, gerisine karışma!"

Kendisinden önceki bazı Emevi halîfeleri zamanında, hutbelerde, şunun bunun aleyhinde konuşulması âdetine çok üzülmüş; bu konuşmaları yasaklayarak, yerine, hatiplerimizin hâlen okumaya devam ettikleri; "Allah, adaleti, iyiliği ve akrabaya yardım etmeyi emreder. Kötülüklerden, yasaklardan ve isyandan men eder" mealindeki ayet-i kerimenin okunmasını temin etmişti.

Memurlarına hediye almamalarını söylerdi. Buna en çok da kendisi uyardı. Birgün, ziyaretçilerden biri, bir sepet elma getirmiş; bu hediyesini kabul etmesi için de ısrarda bulunmuştu. Bunun için de Resulullahın, gelen hediyeleri kabul ettiğini emsal gösteriyordu.

Ömer bin Abdülaziz, adama, "Resulullaha verilen hediye, şüphesiz ki hediyedir; fakat bize getirilenlere hediye dememiz zor. Rüşvet yerine geçebilir" diyerek hediyeyi geri çevirdi.

İkibuçuk sene gibi kısa bir zamanda, yerleştirmeye muvaffak olduğu İslâm ahlâkı sayesinde, "Ömer-ül-Adl" ve "İkinci Ömer" unvanı verilen bu büyük zatın hanımları, İslâm için gösterilen fedakârlıkta, zevcinden asla geri kalmıyor; o da meşakkatlara teslimiyetle rıza gösteriyordu.

Bir defasında, çocuklarının ellerinden tutarak, Irak'tan gelen fakir bir kadın, Halifeden yardım istemek için evlerine girmiş, bir köşeye oturmuştu. Etrafa hayretler içinde bakan fakir kadın, Halifenin evinde göz alıcı bir eşya göremeyince, ev sahibesi Fatıma'ya der ki:

- Bu harap evde mi oturuyorsun?

Bunun üzerine Fatıma buna şu cevabı verir:

- Evet, bu harap evde oturuyorum. Bizim harap evde oturuşumuz, sizin mamur evde oturmanız içindir. Halifenin evinin bu derece harap oluşu sayesindedir ki, halkının en fakirinin evi bile, ondan mamur olmaktadır. Ayrıca bizi örnek alan halkı da, lüks evler, saraylar yapma israfından kurtarmış oluyoruz.

Tevazu sebebi Ömer bin Abdülaziz'in, bu kadar takvasını, cimrilikle karıştıran bazıları, "Bütün yetkiler elinde bulunan bir Halifesiniz. İstediğiniz kadar giyinir, kuşanabilirsiniz" diyerek, bu tevazuun sebebini sordular. O da şu cevabı verdi:

- İktisadın efdali, varlık zamanında olanıdır. Affın efdali de, ceza vermeye muktedir olduğu anda yapılanıdır.

Bir cuma namazı için geç gelmişti. Namazdan sonra, niçin geç kaldığını soranlara, mahcubiyetle şöyle cevap verdi:

- Başka giyeceğim bulunmadığı için, yıkanan şu elbisemin kurumasını beklemeye mecbur kaldım.

Vefat ettiğinde, kayda değer bir malı olmadığı görülmüştür.

BUGÜNKÜ SOHBET · 5 ARALIK 1997 · KAYIT 11434

İbadette niyetin önemi

"Ahireti kazanmak için çalışanların kazançlarını arttırırız. Dünya menfaati için çalışanlara da, ondan veririz. Fakat, ahirette bunların eline birşey geçmeyecektir."

İslâmiyet, semavî bir dindir. Yani emir ve yasakları, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiştir. İslâm bilgileri de ikiye ayrılmıştır: Din bilgileri ve fen bilgileri. İslâm âlimi olmak için, zamanının fen bilgilerini de, gücü yettiği kadar öğrenmek lâzımdır.

Fen bilgileri, zamanla değişir, ilerler. Din bilgileri, hiç değişmez. Bu bilgiler, inanılacak şeyler, emirler ve yasaklardır. Allahü teâlâ tarafından bildirilen bu emirlerin ve yasakların hepsine "İslâmiyet" denir.

İslâmiyete uymaya, ibadet etmek denir. Müslümanlar, Allahü teâlâ emrettiği için, vazifeleri olduğu için ibadet ederler. İslâmiyetin emirlerinde ve yasaklarında, kulların dünyaları ve ahiretleri için nice faydalar bulunmakla beraber, ibadet

ederken, Allahü teâlânın emri olduğunu, kulluk vazifesi olduğunu düşünerek niyet etmek lazımdır.

İbadet olabilmesi için Böyle düşünmeden yapılan iş, ibadet olmaz. Din ile ilişiği olmayan bayağı bir iş olur. Mesela, namaz kılan adam, Allahü teâlânın emrini yerine getirmeye ve kulluk vazifesini yapmaya niyet etmeyip, namazın bir jimnastik, beden terbiyesi olduğunu düşünerek kılarsa, namazı geçerli olmaz. İbadet yapmış olmaz. Spor yapmış olur.

Oruç tutanın da, yalnız mideyi dinlendirmeyi, perhiz yapmayı düşünmesi, orucun geçerli ve makbul olmamasına sebep olur. Muharebe eden, canını tehlikeye koyan bir müslüman da, şan, şeref, mal ve rütbe için dövüşürse, ibadet yapmış olmaz. Sevap kazanmaz. Ölürse şehit olmaz.

Bedenine zarar verdiği için alkollü içkileri bırakan adam, içki günahından kurtulamaz. Frengi, aids, belsoğukluğu gibi korkunç hastalıklara yakalanmamak için, zinadan, genel evlere gitmekten sakınan kimse de, İslâmiyette namuslu sayılmaz.

İslâmiyette ibadet yapmak için, niyetin büyük önemi vardır. Yapılan her işin İslâmiyete uygun olup olmadığı, niyet ile anlaşılır. Allahü teâlâ, cehennemden kurtulmayı ve cennete girmeyi vazife olarak bildirmeseydi, yalnız cenneti, cehennemi düşünerek yapılan ibadetler de makbul olmazdı. Tasavvuf büyükleri, evliya-i kiram, ibadet yaparken bunları düşünmezler, yalnız Allahü teâlânın rızasını düşünürler. Fakat her müslümanın, ahiret menfaatlerini düşünmesi, kâfi görülmüştür.

İbadetleri âdetten ayırmak için, dünya menfaatlerini düşünmemek şart olmuştur. Allah için ve ahiret menfaati için yapılan şeyler, ibadet olmuştur. Dünya menfaati için yapılan şeyler, âdet sayılmıştır.

İslâmiyette niyet o kadar mühimdir ki, İslâmiyetin emrettiği bir şey, dünya menfaati için yapılınca, sahih ve makbul olmuyor. Dünya işi sayılıyor. Herhangi bir dünya işi de, ahiret menfaati için yapılınca, ibadet hâlini alıyor.

Düşüncesini temizleyen ve niyetini düzelten bir kimse, yemekte, içmekte ve her türlü dünya işlerinde ahiret faydasını gözeterek, sevap kazanmak fırsatını elden kaçırmaz.

İnsanlar bütün işlerinde, hatta ibadetlerinde, dünya menfaati, maddî kazanç aramaya alıştırılırsa, menfaatperestlik, egoistlik hasıl olur. Hâlbuki İslâmiyet,

nefslerin böyle kötü isteklerini yatıştırmayı, maddiyattan fedakârlık etmeyi, menfaati hakîr görmeyi, ahlâkın ve ruhun temizlenmesini, yükselmesini istemektedir.

İbadette dünya menfaati İslâmiyete uymanın, ibadet etmenin, dünya menfaatleri üzerine kurulmayacağı, akıl sahipleri için pek meydanda olan bir hakikattir. Böyle olduğunu, (Ahireti kazanmak için çalışanların kazançlarını arttırırız. Dünya menfaati için çalışanlara da, ondan veririz. Fakat, ahirette bunların eline birşey geçmeyecektir) mealindeki Şûrâ suresinin yirminci ayet-i kerimesi ile, (Menfaatleri ve lezzetleri çabuk geçen, tükenen dünyayı isteyenlerden, dilediğimize, istediğimizi veririz. Ahiret menfaatleri için çalışan müminlerin mükâfatları boldur) mealindeki İsra suresinin onsekizinci ve ondokuzuncu ayet-i kerimeleri göstermektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 6 ARALIK 1997 · KAYIT 11435

Boşa gitmemesi için

İbadetin karşılığı Allahü teâlâdan beklenir. Kullardan beklenmez. Böyle yapılmazsa, o kimsenin ahirette elleri boş kalır. “Kimin için yaptınsa, git ondan karşılığını al” denir.

İbadetler sırf Allah rızası için yapılır. Karşılığı da Allahü teâlâdan beklenir. Kullardan beklenmez. Böyle yapılmazsa, o kimsenin ahirette elleri boş kalır. “Kimin için yaptınsa, git ondan karşılığını al” denir.

Hud suresinin onaltıncı ayetinde mealen şöyle buyuruldu: (Dünyada yaşamayı ve eğlenmeyi isteyenlerin, çalışmalarının karşılığını bol bol veririz. Birşeyi esirgemeyiz. Bunlara ahirette yalnız cehennem ateşi verilecektir. Emekleri ahirette boşa gider. Yalnız dünya için yaptıkları işlerine, ahirette bir karşılık hasıl olmaz.)

İbadetlerde niyetin önemi ile ilgili Peygember efendimizin pek çok sözleri vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Allahtan başkası için yapılmışsa Bir hadis-i şerifte, (Allahü teâlâdan başkası için her kim ne işledi ise, ahirette karşılığını ondan istesin, denilecektir) buyuruldu.

Başka bir hadis-i şerifte de, (Allahü teâlâ, ahiret için yapılan iyiliklere, dünyada da mükâfat verir. Fakat, yalnız dünya için yapılan işlere, ahirette hiç mükâfat vermez) buyuruldu.

Buharî-yi şerif kitabında, birinci olarak yazılan, (Her iyilik, niyetine göre değerlendirilir) hadis-i şerifi pek meşhurdur.

Dinimizin emir ve yasaklarını yerine getirirken ahiretteki faydalarıyla birlikte dünyadaki faydalarını, sosyal iyiliklerini de düşünmek yasak değildir. Hatta, bu faydaları, zamanın yeni bilgileri ile açıklayarak anlatmak, din adamlarının vazifesidir. Fakat, bu bilgiler fıkıh kitaplarında anlatılmaz. Çünkü fıkıh ilmi, müslümanlara nakli esas alarak, dinî vazifelerini öğretir. Bu vazifelerin dört ana kaynaktan nasıl çıkarıldığını gösterir. Burada akıl değil nakil esas alınır.

Dinimizin emir ve yasakları üzerine yürütülecek sosyal düşüncelerin ise, müslümanlardan ziyade, din düşmanlarına karşı bir müdafaa silahı ve yarış vasıtası olarak hazırlanması lazımdır. Dinin emirlerinin, dünyada olan faydalarını ve iyiliklerini müslümanların da bilmesi faydalıdır. Ancak, müslümanların bu bilmesi, ibadetleri dünya faydaları üzerine bina etmek derecesine gelmemelidir!

İslâmiyetin istediği vazifelerde, dünya için ne kadar fayda bulunursa bulunsun, bunları yalnız Allahü teâlânın emri olduğu için ve ahirette, azabdan kurtulmak için yapmak lazımdır. Böyle niyet olunca, dünya faydalarının ayrıca düşünülmesi de, zarar vermez.

Dine inanmama hastalığı İbadetlerde ahiret faydalarını bırakarak, yalnız sosyal iyilikler aramak ve bu araştırmayı esas tutmak, dine inanmamak hastalığının alametlerindendir. Dikkat edilirse, dinde reformcuların sözleri, yazıları arasında, hep o gizli hastalığın belirtileri görülür.

Yoksa, biraz din bilgisi olan, hatta yalnız aklı ve zekâsı ile düşünen herkes, niyetin önemini elbette anlar. Dinin emirlerinin dünyadaki faydaları, iyilikleri pek mühim ve meydanda olmakla beraber, cennet ve cehenneme inananlar, dünya menfaatlerini hatırlarına bile getirmezler.

Ahiretteki sayısız ve sonsuz saadetler ve çok acı ve nihayetsiz felaketler karşısında, dünyanın gelip geçici zevk ve acılarının hiç değeri yoktur. Müslümanlara geleceğin önemini anlatmak derdi ile yürekleri yanan reformcular, ahiret denilen o en önemli geleceğe inansalardı, din âlimleri tarafından müslümanların dünyasına verilen ehemmiyet kadar olsun, kendileri de

müslümanların ahiretine önem verir, yanık sesleri ve gözü yaşlı kalemleri ile biraz da ahiret saadeti için feryat ederlerdi.

İslâmiyet, sosyal faydalar üzerine kurulursa, bu kuralların zamanla değişmesine, bozulmasına yol açar. Bir müddet sonra da ortada din diye birşey kalmaz.

BUGÜNKÜ SOHBET · 7 ARALIK 1997 · KAYIT 11436

Başarısız olma korkusu

Korkak tüccar ne kâr eder, ne zarar. Hâlbuki başarılı olmanın bir şartı da, riski göze almaktır. Her işin az veya çok, bir riski vardır. Başarılı olabilmek için, önce bu korkunun atılması lazımdır.

Başarısız kimselerde, genelde, “başarısız olma” korkusu vardır. Bu korku, atak yapmasına, riske girmesine mani olur. Bir atasözümüz var: “Korkak tüccar ne kâr eder, ne zarar.” Hâlbuki başarılı olmanın bir şartı da, riski göze almaktır. Her işin az veya çok, bir riski vardır.

Başarılı olabilmek için, önce bu korkunun atılması lazımdır. Genelde birisine nasihat verirken, “Merak etme, korkacak birşey yok” denir.

Hepimiz biliyoruz ki, bu türden bir teselli, korkuyu gidermede, aslında hiç de başarılı olmuyor. Bu gibi sözler korkuyu birkaç dakikalığına veya saatliğine giderir. Gerçekte güven inşa etmez ve korkuyu tedavi etmez, yani ortadan kaldırmaz.

Evet, korku gerçektir. Onun için, önce bunun varlığını kabul etmeliyiz. Var olan şey, yok demekle yok olmaz.

Korkunun kaynağını tespit Bu korkunun çoğu psikolojiktir. Endişe, gerginlik, sıkıntı, panik, tümü de yanlış idare edilen olumsuz düşüncelerden kaynaklanmaktadır. Önce kaynağı tespit edilmelidir. Ama, korkunun kaynağını bilmek, tedavi için yeterli değildir. Bir doktorun, vücudumuzun bir yerinin mikrop kaptığı teşhisini koyması, işinin bitmiş olduğu anlamına gelmez. Bunu çözmek için, bir de tedavi uygulamalıdır.

Bu tür yaklaşımlar, korkunun aslında var olmadığını kabul eder. Ama korku, vardır. Korku, gerçektir. Korku, başarının bir numaralı düşmanıdır. Korku,

insanların, fırsatların üzerine gitmelerini durdurur. Korku, fizyolojik canlılığı söndürür. Korku, sonunda insanları hasta yapar, fizyolojik zorluklara sebep olur, ömrü kısaltır. Korku, konuşmak istediğinizde ağzınızı kapatır.

Doğrusu, korku güçlü bir silahtır. Öyle, ya da böyle, korku, insanların hayattan elde etmek istedikleri şeylere sahip olmalarını engeller.

Korkunun her türlüsü, bir psikolojik hastalık türüdür. Bedensel bir hastalığı tedavi ettiğimiz gibi, zihinsel bir hastalığı da, belirli ve kendini kanıtlamış yöntemlerle tedavi ederiz.

Ama önce, ön tedavi hazırlığımızın bir parçası olarak, kendimizi şu gerçek ile şartlandırmalıyız: Güven duygusu, tamamiyle sonradan elde edilir veya geliştirilir. Hiç kimse, içinde güven duygusu ile doğmaz. Etrafına güven saçan, korkuyu kuşatmış, her zaman ve her yerde kendini rahat hisseden insanlar, güvenlerinin her bir parçasını, sonradan elde etmişlerdir. Herkes bunu yapabilir. Bunun için; önce tereddütten kurtulmalıyız. Tereddüt korkuyu büyütür.

Sonra hafızamızı, belleğimizi kontrol altına almalıyız. Beynimiz tıpkı bir banka gibidir. Her gün düşüncelerimizi yatırırız. Bu düşünce birikimleri büyür ve bizim belleğimizi oluşturur. Düşünmeye başladığımızda veya bir problemle karşılaştığımızda, aslında bellek bankamıza şunu söyleriz: "Bunun hakkında ne biliyorum?"

Bellek bankamızı etkin biçimde yöneterek, güven inşa etmek için, yapmamız gereken önemli şey şudur:

Sadece olumlu düşünce...

Bellek bankamıza sadece olumlu düşünceleri yatırmalıyız. Lazım olunca da olumlu düşünceleri çekmeliyiz. Herkes hoş olmayan, can sıkıcı, cesaret kırıcı pek çok durumla karşı karşıya kalır. Ama başarısız insanlarla, başarılı insanlar bu durumları tamamiyle farklı biçimlerde ele alır. Başarısız insanlar bunları, hemen sahiplenir. Bu hoş olmayan durumlar üzerinde gereğinden fazla durarak, bunların belleklerinde iyi bir yer edinmelerine sebep olurlar. Bunları akıllarından çıkaramazlar. Geceleri, üzerinde düşündükleri en son şeyler, bu hoş olmayan durumlardır.

Öte yandan kendine güvenen başarılı insanlar, bunlar üzerinde, bir daha düşünmezler bile. Başarılı insanlar bellek bankalarına olumlu düşünceler yatırmada uzmanlaşmışlardır. Hafızalarına neyi alacaklarını, neyi almayacaklarını

çok iyi bilirler. Kabın içinde ne varsa dışarı bunun sızdığı gibi, beyninde iyi şeyleri depolayanlarınkinden de, dışarı hep iyi şeyler çıkar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 8 ARALIK 1997 · KAYIT 11437

Olumsuz düşüncenin zararı

Olumsuz düşünceler de, aklımızda kaldığı sürece zararlı etki yapar. Gereksiz endişe, gerilim ve aşağılık duygusu meydana getirir. Başkaları yoluna devam ederken, biz yolda kalırız.

Zihnimizdeki güzel düşünceler arasına karışmış olumsuz bir düşünce, benzinle çalışan arabanın deposuna bir bardak mazot koymaya benzer. Benzin deposuna bir bardak mazot konan arabanın performansı nasıl olur? Tabiî ki, arabanın çalışan motoru, kısa süre içinde berbat ve görevini yapamaz hâle gelir.

Olumsuz, hoş olmayan düşünceler de, aklımızda kaldığı sürece, aynı etkiyi yapar. Olumsuz düşünceler, gereksiz endişe, gerilim ve aşağılık duygusu meydana getirir. Başkaları yoluna devam ederken, biz yolda kalırız.

Yanlış düşünce çıkartılmalı Olumsuz düşünce hastalığına yakalanmış kimselerin, öncelikle kafasındaki yanlış düşünceleri çıkartması lazımdır. Bunun için yalnız kaldığımız anlarda, araba sürerken veya tek başımıza yemek yerken hoş, olumlu işlerimizi hatırlamalıyız. Bellek bankamızdaki güzel düşünceleri çoğaltmalıyız. Bu, güvenimizin artmasını sağlar. Vücudumuzun doğru çalışmasına da yardımcı olur.

Akşam yatmadan hemen önce, bellek bankamıza olumlu düşünceler yatırmalıyız. Mutlu olduğumuz zamanları saymalıyız. Minnettar olmamız gereken, çocuklarımız, arkadaşlarımız, sağlığımız gibi pek çok güzel şeyi hatırlamalıyız. Bugün gördüğümüz insanların yaptığı iyi şeyleri hatırlayalım. Küçük zafer ve başarılarımızı hatırlayalım. Hayatta olduğumuz için mutlu olmamızı gerektiren sebepleri düşünelim.

Bir doktor arkadaşım şunu anlattı:

“Otuz yaşlarında bir hastam vardı. İki çocuk annesiydi. Ciddî bir bunalım içindeydi. Hayatında yaşamış olduğu her bir olaya, mutsuz bir tecrübe olarak

bakıyordu. Okul günleri, evliliği, yaşadığı yerler, hepsi de olumsuz düşüncelerdi. Gerçekten mutlu olduğunu hatırladığı hiçbir hatırasının olmadığını söylüyordu. Tabiî ki, insan, eski zamanları nasıl hatırlarsa, şimdiki zamanını da öyle gördüğü için, gördüğü şey kötümserlik ve karanlık idi.

Ona bir resmi gösterip, ne gördüğünü sorduğumda, "Bu gece müthiş bir fırtına çıkacağa benziyor" dedi. Bu, şimdiye kadar resmin yorumuyla ilgili olarak, en kötümser yorumdu. Resim, büyük yağlı boya bir tabloydu ve görünen şey, gökyüzünün yüksek olmayan bir yerinde duran güneş ile girintili-çıkıntılı ve kayalıklı bir sahil şeridiydi.

Boyama o kadar zekice yapılmıştı ki, tablo güneşin doğuşu olarak da, güneşin batışı olarak da yorumlanabilirdi. Kişinin resimde ne gördüğü, o kimse hakkında bir ipucu oluşturuyordu. Pek çok insan, bunun bir güneşin doğuşu olduğunu söylerdi. Ama depresyon içindeki, zihinsel olarak problemli insanların hemen hemen hepsi, bunun, bir güneşin batışı olduğunu söylerler.

Bu hastama, her gün, mutlu olmasını gerektiren üç farklı sebebi düşünüp, yazmasını söyledim. Ve benimle haftalık randevusunda, onunla birlikte, listesini gözden geçirirdik. Üç ay boyunca bu tür tedaviyi sürdürdüm. Gelişimi çok tatmin ediciydi. Bugün bu bayan, içinde bulduğu duruma çok iyi adapte oldu. Zihnindeki olumsuz düşüncelerinin yanında, olumlu düşünceler de yer almaya başladı. Bunlar çoğaldıkça, pek çok insan gibi o da rahatladı."

Zihinsel canavar

Bu bayan, bellek bankasından olumsuzluklarla ilgilenmeyi bıraktıktan sonra, kurtuluşa doğru ilerlemeye başlamış oldu. Psikolojik açıdan problem küçük de olsa, büyük de olsa, tedavi ancak, kişinin, bellek bankasından olumsuzlukları atıp, yerine olumlu düşünceleri, hatıraları depolayabilmesine bağlıydı... Hafızasındaki olumsuz düşünceleri kullanmayı bırakıp, bunun yerine olumlu şeyleri çekmeyi öğrendiğinde, etkisini göstermeye başlar.

Zihinsel canavarlar üretmeyelim. Bellek bankasından hoş olmayan şeyler çekmeyi bırakalım. Hangi türden olursa olsun, bir şeyi hatırladığımız zaman, olumlu kısmı üzerine konsantre olalım; kötü tarafını unutalım. Onu toprağa gömelim. Kendimizi olumsuzca düşünürken yakalarsak, zihnimizi tamamiyle kapatalım...

BUGÜNKÜ SOHBET · 9 ARALIK 1997 · KAYIT 11438

Her insan önemlidir

İnsanları ele alırken şu iki noktayı aklınızdan çıkarmayın! İlki, karşınızdaki kişi önemlidir. Dolayısıyla her bir insanoğlu önemlidir. Ama şunu da unutmayın ki; “Siz de önemlisiniz.”

İnsanlarla görüşmede dengeyi iyi sağlamak lazımdır. Bunun için, iş görüşmesi olsun, dostluk görüşmesi olsun, hepsinde, ne karşınızdakini, ne de kendinizi aşağılamamanız lazımdır.

İnsanları ele alırken şu iki noktayı aklınızdan çıkarmayın! İlki, karşınızdaki kişi önemlidir. Dolayısıyla her bir insanoğlu önemlidir. Ama şunu da unutmayın ki; “Siz de önemlisiniz.” O sebeple, birisiyle tanıştığınızda, şöyle düşünmeyi kural hâline getirmelidir: “Biz, ilgimizi çeken ve bize fayda sağlayacak bir konuda, karşılıklı konuşmakta olan iki önemli insanız.”

Tevâzu nedir?

İslâm ahlâkında da, zaten tevâzu, alçak gönüllülük, “Kendini başkalarından üstün ve aşağı görmemek” şeklinde tarif edilmiştir.

Yönetici bir arkadaş, işe alması için, birini, yönetici bir arkadaşına tavsiye eder. Daha sonraki görüşmesinde, aralarında şöyle bir konuşma geçer:

- Gönderdiğin kimseyi işe aldım. Bu kişiyi işe almama sebep olan gerçek şeyin, ne olduğunu biliyor musun?

- Bilmiyorum.

- Sebep, kendisini ele alış biçimiydi. İş için başvuranların çoğu, içeri girerken, yarı korkar bir hâldedir. Bana, duymak istediğim düşündükleri cevapları verirler. Bir açıdan bakıldığında, iş için başvuranların pek çoğu, verilecek herşeyi kabul ederler ve belirgin bir özellik göstermezler. Bu şahıs, kendini farklı bir şekilde ele aldı. Bana saygı gösterdi, ama bunun kadar önemli olan bir şey daha yaptı. Yani kendisine de saygı gösterdi. Bundan başka, benim ona sorduğum kadar, o da bana soru sordu. İnandım ki, gerçekten kabiliyetli biri, işini çok iyi yapacak.

İnsanlarla görüşmede dikkat edeceğimiz bir husus da, anlayışlı olmak, tartışmaya fırsat vermemektir. İnsanın her hâli bir olmaz. Bir sıkıntısı olabilir, dengesi yerinde değildir.

Bir arkadaş kalmakta olduğu otelde, şahit olduğu bir hadiseyi şöyle anlattı:

Otelin müracaatına gelen kimse, sert bir şekilde ismini söyleyip, odasının numarasını sordu. Görevli şöyle dedi: "Evet efendim, sizin için güzel, tek yataklı bir odamızı ayırdım."

"Tek yataklı mı? Ben çift yataklı rezervasyonu yaptırdım" diye bağırdı adam.

Görevli kibar bir şekilde, "Kontrol edeyim efendim" dedi. Dosyadan adamın rezervasyon formunu çıkardı ve şöyle dedi: "Özür dilerim efendim. Faksınızda tek yataklı olarak belirtilmiş. Eğer elimizde çift yataklı bir oda boş olsaydı, size vermekten mutluluk duyardım. Ancak ne yazık ki, hiç boş odamız yok." Öfkeli müşterinin karşılığı şuydu: "O faks kağıdında ne yazdığı umurumda bile değil. Ben çift yataklı bir oda istiyorum."

Daha sonra adam, "Sen benim kim olduğumu biliyor musun" tavrını, ondan sonra da, "Seni kovduracağım, sen görürsün, seni mahvedeceğim" tavrını takındı.

Genç görevli, bu laf yağmuru altında, yapabileceğinin en iyisini yaptı ve şu lafı araya sıkıştırdı: "Efendim, çok özür dilerim, ancak biz sizin emirleriniz doğrultusunda hareket ettik."

Sonunda müşteri, artık iyice köpürmüş olarak, "Bu otelin en iyi suitinde bile kalmam artık. Bu otelin ne kadar kötü yönetilmekte olduğunu anladım" dedi ve öfkeli bir vaziyette oradan ayrıldı.

Sizi tebrik ederim...

Az önce herkesin duyacağı bir ortamda, bu denli kötü bir laf kalabalığını yaşadığından dolayı, kendini kötü hissedeceğine inandığım genç görevliye yaklaştım. Bunun yerine adam beni, şimdiye kadar duyduğum en hoş "İyi akşamlar efendim" ile karşıladı. Odamla ilgili rutin işlemleri yaparken, ona şöyle dedim: "Birkaç dakika önce kendinizi ele alış biçiminize hayran kaldım. Soğukkanlılığınızı korumanız harikaydı. Sizi tebrik ederim."

"Doğrusu efendim, bu gibi insanlar beni hiç sinirlendirmezler. Gördüğünüz gibi, beni çileden çıkaramadı. Kendi kabahatini benim üzerime yıkmaya çalıştı. Bu zavallı adamın belki karısıyla problemleri var veya işinden olmuş ya da aşağılık duygusuna sahip birisi. Ben ona, içinde bulunduğu durumdan bir şeyi çıkarıp

atma şansı veren bir kişiyim.” Görevli ekledi: “Bunun ötesinde, çok iyi birisi olabilir. Çoğu öyledir. Birçoğu sonra gelip özür dilerler.”

BUGÜNKÜ SOHBET · 10 ARALIK 1997 · KAYIT 11439

Geçmişi reddetme modası

Dinimiz, âlime çok önem vermiştir. Âlimin kıymeti ile ilgili birçok ayet-i kerime ve hadis-i şerif vardır. İslâmiyeti ayakta tutan âlimlerdir ve bunların mum ışığında yazdığı fıkıh kitaplarıdır.

Günümüzde, geçmişteki büyük âlimleri, velîleri kötülemek, reddetmek, onları cahillikle suçlamak modası çok yaygınlaştı. Hâlbuki dinimiz, âlime çok önem vermiştir. Âlimin kıymeti ile ilgili birçok ayet-i kerime ve hadis-i şerif vardır. İslâmiyeti ayakta tutan âlimlerdir ve bunların mum ışığında yazdığı fıkıh kitaplarıdır.

Ayet-i kerimelerde, (Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu), (Âlimlerden sorun) buyuruldu.

Hadis-i şerifte de, (Âlimler, kurtuluş yolunu gösteren birer kılavuzdur) buyuruldu.

Dinin dört kaynağı Bilindiği gibi, dinimizde kaynak dörttür: Kur'an-ı kerim, hadis-i şerifler, icma ve kıyas. Dördüncü kaynak olan kıyastan, mezhepler çıkmıştır. Müctehid âlimler, ömürlerini bu uğurda harcayarak, dinin açık olmayan emirlerini açıklamışlar, müslümanları bu ağır yükten kurtarmışlardır.

Dinde müctehid olmayanın, Kur'an-ı kerimden, hadis-i şeriflerden hüküm çıkarması mümkün değildir. Bugün ictihad yapabilecek derecede âlim de kalmamıştır. Âlimler, hicri 4. asırdan itibaren ictihad edebilecek kimsenin olmadığında ittifak etmişlerdir. Yani bugün dinimizi tam, eksiksiz olarak öğrenmek, yaşamak isteyen, mutlaka dört mezhepten birine tabi olmak mecburiyetindedir.

İslâmiyetin 14 asırdır, bozulmadan, değiştirilmeden bize ulaşmasını sağlayan mezhepler ve âlimlerdir. Bundan sonra da din, bozulmadan ancak bu yol ile

devam ettirilebilir. Bu ana caddeden ayrılanların imanlarını muhafaza etmeleri çok zordur. Çünkü, mezhepsizlik, dinsizliğe köprüdür.

Bu inceliği asırlar sonra da olsa, din düşmanları keşfettiler. Kaba kuvvet ile bir yere varamayacaklarını idrak ettiler. Önce, İslâmiyeti kalblere nakşeden, İslâmiyeti sevdirerek yayan tasavvufu, tarikatları el altından bozdular. Buralara müslüman kılığındaki kendi adamlarını yerleştirdiler. Sonra da, İslâmiyeti yıkmada en büyük engel gördükleri mezhepleri ve âlimleri hedef seçtiler. Bu kaleyi yıkmadıkça neticeye varamayacaklarını çok iyi anladılar. Bunun için de, bütün güçleri ile âlimlere, mezheplere hücum ettiler.

Çünkü, onlar da biliyorlar ki, bu kale yıkılınca, kaynak olarak, arkasından hadis-i şerifler gelecektir. Artık bu sahada daha rahat hareket etme imkânı elde etmiş olacaklar. Şöyle ki; dini içeriden yıkma çalışmalarına engel olan bir hadis-i şerif gördüklerinde, hemen mevdu, uydurma hadis, karalamasına girmektedirler. Böylece, bu uydurma, bunun aslı yok derken, hadis-i şeriflerin dörtte üçününü bertaraf etmektedirler.

Eğer bir hadis-i şerif, bütün hadis kitaplarında varsa, yani buna mevdu, uydurma diyemiyorlarsa, o zaman hemen taktik değiştiriyorlar. Kendilerine göre, bir kaide ortaya çıkararak, "Hadis, Kur'an'a ters olamaz" diyorlar. Sonra da, Kur'an-ı kerime istedikleri şekilde mana verip, hadis-i şerifin ayete ters düştüğünü, dolayısıyla bununla amel edilemeyeceğini söylüyorlar. Böylece Hz. Peygamberi de devre dışı bırakıyorlar.

Sadece Kur'an-ı kerim kalıyor geriye. Zaten Kur'an-ı kerime de istedikleri gibi mana vermektedirler. Hatta daha da ileri gidip, Kur'an-ı kerimde, eksiklik, fazlalık olduğunu çekinmeden söyleyebilmektedirler. Aslında bunların esas gayeleri dini ortadan kaldırmak olup, bunu açıkça söyleyemedikleri için, böyle dolambaçlı yolu takip ediyorlar.

Düşmanların oyununa gelindi Bugünkü hıristiyanların cennete gideceği, kadınların örtünmesinin farz olmadığı, reenkarnasyon, Kur'an tercümesi ile namaz kılma, mezhepleri inkar vs. gibi safsatalar, hep bu çalışmanın ürünüdür. Maalesef, din düşmanları bu çalışmalarında hayli yol almışlardır. Bugün herkes, eline geçirdiği bir mealden dinini öğrenmeye çalışıyor. Camilerimizde bile devamlı meal okunması tavsiye edilmekte, "Kitabımızda ne yazıyor? Bunu öğrenmeden müslümanlık olur mu" gibi cahilce suçlayıcı ifadelerle, müslümanlar,

zoraki olarak meal okumaya zorlanmaktadır. Böylece, farkında olmadan, din düşmanlarının tuzağına düşülmektedir.

Zamanımızda o hâle gelindi ki, dini bir meseleyi öğrenmek için, fıkıh, ilmihâl kitaplarına bakmak ayıplanır hâle geldi. Bilmiyorlar ki, fıkıh kitapları Kur'an-ı kerimin emirleri dışında bir şey bildirmez. Fıkıh kitaplarına, ilmihâle göre hareket eden, Kur'an-ı kerimin, hadis-i şeriflerin emrine uymuş olur. Böyle hareket etmezse, dine değil, kendi noksan aklına uymuş olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 11 ARALIK 1997 · KAYIT 11440

İmam-ı Rabbanî hazretleri

İmam-ı Rabbanî hazretleri insanların itikad, ibadet ve ahlâk hususunda doğruyu öğrenmelerini, öğrendikleri bu bilgiler ile amel etmelerini sağlayan, büyük bir âlimdir.

Büyük velî, İmam-ı Rabbanî hazretleri, 373 sene önce bugün vefat etmiştir. Sene-i devriyesi münasebetiyle, kısaca kendisinden bahsetmek istiyoruz.

İmam-ı Rabbanî hazretleri, Hindistan'da yetişen meşhur İslâm âlimi ve büyük bir velîdir. Âriflerin ışığı, velîlerin önderi, İslâmın bekçisi, müslümanların baş tâcı, müceddid, müctehid ve İslâm âlimlerinin gözbebeğidir.

İnsanların itikad, ibadet ve ahlâk hususunda doğruyu öğrenmelerini, öğrendikleri bu bilgiler ile amel etmelerini sağlayan, insanları, Allahü teâlânın rızasına kavuşturmak için rehberlik eden ve kendilerine, "Silsile-i aliyye" denilen İslâm âlimlerinin yirmiüçüncüsüdür.

Hicrî ikinci bin yılının müceddidi, yenileyicisi olmasından dolayı "Müceddid-i elf-i sânî", ahkâm-ı İslâmiye ile tasavvufu vasletmesinden, birleştirmesinden dolayı da, "Sıla" ismi verilmiştir. Hz. Ömer'in soyundan olduğu için, "Farukî" nesebiyle anılmış, Serhend şehrinden olduğu için de, oraya nisbetle "Serhendî" nisbeti verilmiştir. Bütün bu vasıflarıyla birlikte ismi, İmam-ı Rabbanî Müceddid-i elf-i sânî Şeyh Ahmed-i Farukî Serhendî'dir.

"Büyük bir âlim olacak"

İmam-ı Rabbanî hazretleri, Peygamberimizin, hadis-i şerifte; "Benden sonra peygamber gelseydi, Ömer bin Hattab peygamber olurdu" buyurarak methettiği Hz. Ömer'in soyundan olup, yirmidokuzuncu torunudur.

Yine hadis-i şerifte; "Ümmetimin âlimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir" buyurularak bildirilen, ilmini nübüvvet kaynağından alan ve "Ulema-i rasihîn" denilen âlimlerin en meşhurlarındandır.

İmam-ı Rabbanî hazretlerinin, daha çocukluğunda fevkalâde hâlleri görülmeye başlandı. Çocuk iken, şiddetli bir hastalığa tutulmuştu. Evlerinde büyük bir üzüntü hâsıl olup, vefat edeceğini zannetmişlerdi.

O zamanın meşhur evliyasından Şâh Kemâl Kihtelî Kâdirî'ye götürüp, duâsını istediler. Şâh Kemâl Kâdirî, İmam-ı Rabbanî'yi görünce, büyük bir hayranlıkla bakarak, babasına; "Hiç üzülmeyiniz! Bu çocuk çok yaşayacak, ilmiyle amil, büyük bir âlim ve eşsiz bir ârif olacak" demiştir.

İmam-ı Rabbanî hazretleri, benzeri az yetişen, müstesna bir İslâm âlimi ve büyük bir mürşid-i kâmildir. Peygamberimizin vefatından bin sene sonra da İslâm düşmanları, dine, imana insafsızca saldırmışlardı. Allahü teâlâ, kullarına acıyarak, İmam-ı Rabbanî hazretleri gibi bir müceddid yarattı. Ona derin ilimler ihsan eyledi.

Onun vasıtasıyla, din düşmanlarının korkunç saldırısını durdurdu. Hakkı bâtıldan ayırıp, bâtılı kalblerden kaldırdı. Bu yüce İmamın mektupları ve kitapları, insanları gafletten uyandırdı. Dünyaya ışık saldı.

Yani Allahü teâlâ, onu, Peygamber efendimizden bin sene sonra, din-i İslâmı yenilemek ve kuvvetlendirmek için göndermişti. Yenilemek, değişiklik yapmadan kolayca olur mu? Günahların, bid'at ve hurafelerin çoğaldığı, dalaletin yayıldığı, sahte din adamlarının her tarafı kapladığı bir zamanda, İslâm dinini kuvvetlendirmek, bunları temizlemek kolay mıdır?

Bid'atlerden temizledi İmam-ı Rabbanî hazretlerinin, yıllarca dine yaptığı bu büyük hizmetlerini, ehl-i sünnet itikadının ve doğru din bilgilerinin yayıldığını, bid'atlerin kalktığını ve sağlam, ikna edici delillerle kendi sapık fikirlerinin çürütüldüklerini gören bazı sapık kimseler, her devirde olduğu gibi, ona cephe aldılar, haset ve iftira etmeye başladılar.

Bu mübarek zatı bertaraf etmek istediler. Fakat cenab-ı Hakkın yardımı ile muvaffak olamadılar. Ömrü boyunca bunlarla mücadele edip, dini doğru olarak

bütün dünyaya yaydı. Bozuk inançlardan, her tarafa yayılmış bid'atlerden dini temizledi. Berrak hâle getirdi.

BUGÜNKÜ SOHBET · 12 ARALIK 1997 · KAYIT 11441

Mevlana Celaleddin Rumî

Hz. Mevlana, Horasan'da doğduğu hâlde, Rum diyarı olan Anadolu'ya hicret etmelerinden dolayı “Rumî” diye anıldı. Unvanındaki “Mevla” efendi, “Mevlana” efendimiz demektir.

Mevlana Celaleddin Rumî hazretleri, evliyanın büyüklerindendir. Babası Behaeddin-i Veled hazretleri; Peygamber efendimizin rüyada methettiği ve “Sultan-ül-Ulema [âlimlerin sultanı]” ismini verdiği, pek kıymetli bir âlim ve evliya idi. Hz. Ebu Bekr-i Sıddık'ın soyundandır.

Mevlana hazretleri, Horasan'ın Belh şehrinden olduğu hâlde, Rum diyarı olan Anadolu'ya hicret etmelerinden dolayı “Rumî” diye anıldı. Unvanındaki “Mevla” efendi, “Mevlana” efendimiz demektir.

Mevlana'nın çocukluk yıllarında yetiştiricisi olan ve kendisini ilk defa zâhiri ve bâtınî ilimlerde yetiştiren Seyyid Burhaneddin Tirmizî hazretleri, babası Sultan-ül-Ulema'nın ileri gelen talebesiydi. Tirmiz şehrinde yaşardı.

Seyyid Burhaneddin, hocasının, “Burhaneddin! Oğlum Celaleddin Muhammed'e ilim öğret!” emri üzerine, yollara düştü. Konya'ya geldi. Bir müddet ilim öğrettikten sonra, Haleb'e ve Şam'a gidip, oradaki âlimlerden de ilim öğrenmesi gerektiğini Mevlana'ya anlattı. Mevlana'yı Haleb'e ve Şam'a gönderdi. Kendisi de Kayseri'ye gitti.

Papazların istidracını bozdu Mevlana Şam'a giderken, Nusaybin'de hıristiyan papazlarının toplantısına rastladı. Papazlar bazı olağanüstü şeyler gösteriyorlardı. Mevlana'yı görünce, bir erkek çocuğunu havaya uçuruverdiler. Oğlan, havada olduğu yerde kaldı. “Beni kurtarın, yoksa düşüp öleceğim” dedi.

Papazlar ne yaptılarsa bir çare bulamadılar. Nihayet oğlan; “O yanınızdaki zatın yüzünden ben bu hâle düştüm. Onun yardımı olmazsa, muhakkak helak olurum” dedi.

Papazlar, ister istemez Mevlana'ya yalvardılar. Mevlana; "Onu birşey kurtaramaz, ancak Kelime-i şehadet kurtarır" buyurdu. Oğlan bunu duyunca, hemen Kelime-i şehadet getirdi ve kolayca yere indi. Mevlana'nın ellerini öptü. Bu hâli gören papazların hepsi de müslüman olmakla şereflendiler.

Mevlana hazretleri iyice olgunlaştıktan sonra, Konya'ya geri döndü. Konya'da bulunan zamanın en büyük kelam ve tasavvuf âlimlerinden olan Sadreddin-i Konevî hazretlerinden de ilim öğrendi. Onun feyz ve teveccühlerine mazhar oldu ve manevî yolda yüksek derecelere kavuştu.

Sadreddin-i Konevî anlatır:

"Rüyamda Fahr-i kainât efendimizi gördüm. Yanlarında eshab-ı kiram ile medreseye teşrif etmişlerdi. Sofanın ortasına oturdular. Bu sırada Mevlana Celaleddin-i Rumî de oraya gelip, uygun bir yere oturdu.

Peygamber efendimiz, Mevlana'ya çok iltifat ettiler ve Hz. Ebu Bekir'e dönerek, "Ya Eba Bekir! Ben Celaleddin ile, diğer peygamberlerin arasında övünürüm. Çünkü onun öğrendiği ilim ve işlediği amelin feyz ve nuru ile ümmetimin gözleri aydın olur. O benim oğlumdur" buyurdular.

Mevlana'yı sağ tarafına oturttular. Peygamber efendimiz, bu rüya ile, talebelerimden Mevlana'nın derecesinin yüksekliğine işaret buyurdular. Bu durumu diğer talebelere anlattım ki, onun hatırını gözetip, ilminin yüksekliğini anlasınlar."

Sanki yanımızda idin Şemseddin Attar anlatır:

Mevlana birgün camide vaaz ederken, mevzu; Hızır aleyhisselam ile Musa aleyhisselamın kıssasına gelmiş idi. Bu kıssayı, öyle heyecanlı anlatıyordu ki, herkes nefesini kesip, can kulağı ile dinliyordu.

Benim yanımda bir şahıs, başını önüne eğmiş birşeyler mırıldanıyordu. Kulak verdim, dediklerini anladım. Şöyle diyordu: "Sanki yanımızda idin, sanki üçüncümüz sen idin!" Bunun Hızır olduğunu anladım. Yanına sokulup dedim ki:

- Anladım, sen Hızırsın, ne olur, bana ihsan eyle!

Bana cevap olarak, "Burada Hz. Mevlana varken, benim sana ihsanda bulunmam deniz yanında teyemmüm gibi olur. Senin bütün müşkillerini o halleder" deyip, gözden kayboldu.

Ben bu hâli Mevlana hazretlerine anlatmak için yanına gittiğimde, ben söze başlamadan buyurdu ki:

- Ey Attar! Hızır aleyhisselamın sözleri doğrudur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 13 ARALIK 1997 · KAYIT 11442

“Canımı verirdim”

“Ona verdiğim bu elbiseler, sevdiğimin yalan haberinin müjdeliğidir. Onun hakiki haberini getirene canımı veririm.”

Mevlana hazretleri talebeleriyle giderken, kapı önünde tefekkür hâlinde duran, kıyafetinden yabancı olduğu anlaşılan bir kimseyi gördü. Ona selam verip, yoluna devam etti. Bu Şems-i Tebrizî hazretleri idi.

Kendi kendine de; “Bu yabancı bir kimseye benziyor. Buralarda böyle birisini hiç görmedim. Ne kadar da nurlu bir yüzü var” diye düşünürken, aniden atının yularını bir elin tuttuğunu gördü.

Mevlana hazretleri, atı durduran elin sahibinin, o yabancı olduğunu görünce, sordu:

- Buyurunuz! Bir arzunuz mu var?

- İsminizi öğrenmek istiyorum?

- Mevlana Celaleddin Muhammed.

- Bir suâlim var.

- Buyurun.

- Acaba, Bayezid-i Bistamî nasıl biridir?

- Elbette ki, büyük biridir.

İzahata hayran kaldı Bu cevabı bekleyen Şems-i Tebrizî sordu:

- Öyleyse, Bayezid-i Bistamî; görünüşte bazı yanlış şeyleri niçin söyledi. Bunun hikmetini söyler misiniz?

Mevlana hazretleri buna da şöyle cevap verdi:

- Bayezid-i Bistamî'nin aldığı manevî ihsanlar o kadar çoktu ki, kalbi, bu oranda o kadar geniş olmadığı için, İlâhî feyzlere tahammül edemeyerek tecelli ile dolup taştı. Kendinden geçti. O sözleri, bu hâldeyken söyledi.

Bu izahata hayran kalan Şems-i Tebrizî, "Allah" diyerek yere yığıldı. Bayılmıştı. Mevlana hazretleri, hemen atından inerek Şems-i Tebrizî'yi kucakladı, ayağa kaldırdı. Bu nur yüzlü zata, o kadar ısınmış, kalbinde o kadar muhabbet hasıl olmuştu ki, ayılınca, büyük bir hürmet ve edeple evine götürdü.

Hocası Seyyid Burhaneddin hazretlerinin, geleceğini söylediği Şems-i Tebrizî olduğunu öğrenince, daha da çok sevindi. "Ey Muhterem efendim! Gerçi evimiz size layık değil ise de, zat-ı âlinize sadık bir hizmetçi olmaya çalışacağım. Bundan böyle bu ev sizin, çocuklarım da evlatlarınızdır" diyerek hizmetine koşmaya başladı. Gece-gündüz hiç yanından ayrılmayıp, onun sohbetlerini büyük bir zevk içinde dinliyordu.

Şems-i Tebrizî, bir müddet sonra Konya'dan ayrıldı. Şems-i Tebrizî'nin gitmesi, Mevlana'yı çok üzdü. Günler geçtikçe ayrılık acısına sabredemiyordu. Ayrılık, kendisinde tahammül edecek bir hâl bırakmıyordu. Şems'in ayrılık hasreti ve muhabbeti ile yanıyordu. "Şems, Şems!" diyerek, ciğeri yakan kasideler söylüyor, gözyaşlarıyla dolu yazdığı mektupları, Şam'da Şems-i Tebrizî hazretlerine gönderiyordu.

Hocan Şemsi gördüm Eğer bir kimse, "Şems'i gördüm" diye yalan söylese, ona müjdelik olarak, üzerindeki elbisesini verirdi. Bir defasında birisi dedi ki:

- Şems-i Tebrizî'yi Şam'da gördüm. Sağlığı yerindeydi.

Mevlana, ona, elinde bulunan ne varsa, hepsini verdi. Orada bulunan diğer bir kimse dedi ki:

- O, Şems-i Tebrizî'yi görmedi, yalan söylüyor.

Mevlana hazretleri bunun üzerine şu cevabı verdi:

- Ona verdiğim bu elbiseler, sevdiğimin yalan haberinin müjdeliğidir. Onun hakiki haberini getirene canımı veririm.

Bir zaman sonra Şems-i Tebrizî Konya'ya geri geldi. Mevlana Celaleddin ile Şems-i Tebrizî, eskisi gibi yine bir odaya çekilip, sohbete başladılar. Hiç dışarı çıkmadan, yanlarına oğlundan başka kimseyi almadan, manevî bir âlemde kendilerinden geçtiler. Hocasına kavuştuktan sonra, "Akıl mürşidi bulmak içindir. Hocamı buldum, aklımı bıraktım" buyurdu.

Halk, Şems gelince, Mevlana'nın sakinleşeceğini, aralarına katılıp, kendilerine nasihat edeceğini, sohbetlerinden istifade edeceklerini ümit ederlerken, tam

tersine, eskisinden daha fazla Şems'e bağlandığını ve muhabbetinin ziyadeleştiğini gördüler.

BUGÜNKÜ SOHBET · 14 ARALIK 1997 · KAYIT 11443

Mevlana'nın hürmetine..

“Öyle bir kapıya sığınmışsın, öyle bir kimseden yardım talep etmişsin ki, reddetmek mümkün değil. Seni Mevlana hazretleri hürmetine affettim.”

Mevlana hazretleri birgün, kendi meclisindeki bir gencin, bir ihtiyarın üst tarafında oturduğunu görür. O gence bir şey söylemeden, Hz. Ali'nin, bir sabah namazına giderken, önünde yürümekte olan Yahûdi bir ihtiyarı, yaşına hürmeten geçmediğini, bu sebeple namaza geç kalınca, birinci rekatın rükûunda, Cebrail aleyhisselamın, Resulullahın sırtına lütuf ile elini koyup durdurduğunu ve Hz. Ali'nin yetiştiğini anlatıp buyurdu ki:

- Yahûdi ihtiyara hürmet edilince, müslüman ihtiyara daha çok hürmet edilir. Hele ömrünü dine uymakla geçirmiş ihtiyarlara saygı ve hürmet gösteren gençlerin, Allahü teâlâ katında ne kadar yüksek mertebe kazanacağını düşünmelidir.

Rüyada gördükleri Bu nasihati dinleyen genç, mükemmel bir ders alıp, bir daha büyüklerin üst tarafında oturmadı.

Önceleri Mevlana hazretlerinin büyüklüğünü anlayamayan, onun devamlı aleyhinde söz söyleyen bir kimse, birgün rüyasında gördüklerini şöyle anlattı:

“Rüyamda, Karatay Medresesi'ndeki dershanenin ortasında, Peygamber efendimizi oturur hâlde gördüm. Sanki güneş gökten inmişti. Nurundan gözler kamaşıyor, eshab-ı kiram da hizmet ediyorlardı. Ben huzuruna doğru ilerleyip, kendilerine selam verdim. Selamımı aldılar ve yanlarında bulunan tabak içindeki yahniden bir parça sundular. Yahniyi alarak sordum:

- Ya Resulallah! Etlerin en lezzetlisi, en güzeli hangisidir?

Buyurdu ki:

- Etlerin en iyisi, kemiğe bitişik olanıdır.

O anda uyandım. Her tarafımı nur kaplamıştı. Büyük bir sevinç içinde, Karatay Medresesi'ne gittim. Dershanenin ortasında, Peygamber efendimizi gördüğüm yerde, Mevlana hazretleri oturuyordu. Hayretle yanlarına yaklaştım ve selam verdim. Selamımı tebessüm ederek aldı.

Daha ben rüyamı anlatmadan, buyurdu ki: Sevgili Peygamberimiz, (Etlerin en iyisi, kemiğe bitişik olanıdır) buyurdu."

Tebrizli bir tüccar, ticaret için Konya'ya gelmişti. Konyalı tüccarlara sordu:

- Burada evliyadan bir kimse var mıdır? Bir müşkülüm var, onu soracağım.

- Mevlana hazretleri var. Seni ona götürelim.

Tebrizli de daha önce Mevlana'nın namını duymuştu. Kabul edip, hemen Mevlana'nın dergahına gittiler. Tüccar huzura çıktığında dedi ki:

- Efendim, namazımı kılıyor, Allahü teâlânın emirlerini yapıp, yasaklarından kaçınıyorum. Hayır-hasenatımı yapıyorum ve kimseye zararım olmuyor. Ancak, kalbimde ibadetlere karşı bir soğukluk var. Huzurum yok. Sebebini de bir türlü bulamıyorum. Bana yardım etmenizi istirham ediyorum.

Mevlana hazretleri, şöyle bir murakabeden sonra buyurdu ki:

- Ey Tacir! Sen, Magrib'de bir yol üzerinde, Allahü teâlânın velî kullarından birisiyle karşılaştın. Onun dış görünüşünü beğenmedin, hatta ona hakaret ettin. Sendeki huzursuzluğun sebebi budur.

Huzursuzluğun çaresi Tüccar duvara baktığında, bir anda duvardan pencere gibi bir boşluğun meydana geldiğini ve bu boşluktan, o velî kulun, yine bir yol kenarında oturduğunu gördü. Mevlana hazretleri, sözüne devam ederek buyurdu ki:

- Bu huzursuzluğunuzun çaresi de, o kimseye gidip, ondan özür dileyip, affına kavuşmaktır.

Mevlana hazretleri, tacire daha birçok nasihatler yaptıktan sonra, "Muhakkak onu bul, hakkını helal ettirip duâsını al! Bizim de selamımızı söyle" buyurdu.

Tacir de, "Peki efendim" deyip, yol hazırlıklarını yaptı ve yola koyuldu.

Araya araya o mübarek zatı buldu. Çok özür dileyip, Mevlana'nın selamını söyledi. Affetmesini, hakkını helal etmesini istirham eyledi. Bunun üzerine o mübarek zat dedi ki:

- Öyle bir kapıya sığınmışsın, öyle bir kimseden yardım talep etmişsin ki, reddetmek mümkün değil. Seni Mevlana hazretleri hürmetine affettim.

BUGÜNKÜ SOHBET · 15 ARALIK 1997 · KAYIT 11444

Bu diğerlerine benzemiyor

"Siz Allahü teâlâya tevekkül edin! Doğru bir itikad ile cenab-ı Hakkın evliyasını vesile ederek duâ edin! İnşaallah sıkıntınız def olur."

Moğolların Anadolu genel valisi Baycu Noyan Han, Konya'yı muhasara etti. Konyalılar gayet sıkıntılı ve ızdıraplı günler yaşadı. Muhasaranın kaldırılması için Mevlana hazretlerinin huzuruna çıkıp, dediler ki:

- Efendim! Bize merhamet ediniz! Baycu Noyan, bildiğiniz gibi Konya'yı muhasara etti. Çoluk-çocuğumuzla gayet sıkıntıya düştük. Korku içinde yaşıyoruz. Şayet bize yardım etmezseniz, sonumuz felaket olur. Çünkü Baycu Noyan, hangi şehri fethettiyse, halkı kılıçtan geçirip, mallarını yağmaladı. Bu işe bir tedbir istirham ediyoruz.

Mevlana buyurdu ki:

- Siz Allahü teâlâya tevekkül edin! Doğru bir itikad ile cenab-ı Hakkın evliyasını vesile ederek duâ edin! İnşaallah sıkıntınız def olur.

Sonra şehirden dışarı çıkıp, meydanın ortasında durdu. Kıbleye dönerek namaz kılmaya başladı. Meydanda binlerce Moğol askeri vardı.

Ok yağmuruna tutun!

Baycu Noyan'a kocaman bir çadır kurulmuştu. Askerler hemen komutanlarına koşup dediler ki:

- Şehirden yaşlı bir kimse çıktı. Mavi kaftanlı, sarıklı, heybetli bir kimse. Meydanda namaz kılmaya başladı. Ne bir korku, ne bir heyecanı var. Askerlerden hiçbiri yanına yaklaşmaya cesaret edemiyor...

Baycu Noyan, askerlerine emir verdi:

- Ok yağmuruna tutarak derhal öldürün!

Bu emir üzerine, okçular ok atmak için davrandıklarında, herbirinin kolları yerinden kalkmaz hâle geldi. Hiçbiri ok atamıyorlardı. Bu durumu gören Baycu Noyan, süvarilere tekrar emir verdi:

- Atlara binip, kılıçla üzerine saldırın!

Süvariler hemen ata binip sürmek istediler, fakat atların ayakları toprağa battı. Atların hepsi, üzerindeki askeri çekemez hâle geldi.

Bunu da hayretle gören Baycu Noyan'ın canı sıkıldı. Kendisi okunu çekip yayını gerdi. Nişan alarak Mevlana'ya fırlattı. Attığı üç ok da hedefe değil, Baycu'nun önüne düştü.

Bu hâli de gören Noyan, iyice öfkelenip atını getirmelerini emretti. Ata bindiyse de, atını bir türlü hareket ettiremedi. Hiddeti ziyadeleşen Baycu Noyan, attan inip yaya olarak hücum etmek istedi. Fakat ayakları tutulup, yüzüstü yere düştü.

Yüzü yaralanan Baycu, ne yapacağını şaşırdı. Bu olanları şehirden takip eden halk, hayretten hayrete düştüler ve hep bir ağızdan tekbir getirdiler. Nihayet Baycu Noyan hiçbir şey yapamayacağını ve Mevlana karşısında acizliğini anlayınca; "Bu kimse, şimdiye kadar karşılaştığım insanların hiçbirine benzemiyor. Bunun, Allahü teâlânın himayesi altında olan kimselerden olduğu anlaşılıyor. Bu kadar askerî gücümle, değil kendisiyle mücadele etmek, üzerine doğru bir adım bile atamadık. Dolayısıyle bununla iyi geçinmekte, anlaşma yapmakta fayda vardır" diyerek, askerini toplayıp muhasaradan vazgeçti.

Ey bizi sevenler!

Mevlana hazretlerinin talebelerine nasihatları:

Ey bizi sevenler! Sevgili Peygamberimizin gittiği ehl-i sünnet yolundan yürüyüp, bu yolu ihya ediniz! Allahü teâlânın sevdiği ameller, ibadetler yaparak ve helal yollardan çoluk-çocuğunuzun ihtiyaçlarını kazanarak, razı olunan kullar zümresine dahil olunuz!

Hep helali isteyip, helalinden yiyip, içiniz ve helalinden giyiniz! Söylediklerinizi, dinlediklerinizi, düşündükleriniz hep helal olsun! Her hareketinizi Peygamber efendimizin hâl ve hareketlerine uydurmalısınız. Herkes, bir sanata sahip olmalı ve din ilimlerini iyi öğrenmelidir!

Talebelerimden bunu hassaten istiyorum. Bizim yolumuzda olanlara, kıyamet günü yardımcı olur, yüzlerinin ak olmasına çalışırız. Ancak, edebe riayet

etmeyenler ve ehl-i sünnet yoluna muhalefet edenler, kıyamet günü bizi göremeyeceklerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 16 ARALIK 1997 · KAYIT 11445

Mevlana’ya yapılan iftira

Ney çalmak, ilâhi okumak, oynamak, zıplamak şöyle dursun, Celaleddin-i Rumî hazretleri, yüksek sesle zikir bile yapmazdı.

Mevlana Celaleddin-i Rumî hazretleri, olgun, âlim ve velî bir müslüman idi. Onun çeşitli din, mezhep, meşrep sahibi kimseleri kendisine hayran bırakan merhameti, insan sevgisi, tevazuu, gönül okşayıcılığı gibi üstün vasıfları, İslâm dininin emrettiği güzel ahlakından bazı nümunelerdir. Onda, bunlardan başka İslâm ahlakının diğer hususları da, kemal derecede mevcuttu.

Bunların hepsini saymak, İslâmiyeti tamam olarak anlamak ve anlatmakla mümkün olur. Mevlana'yı, yalnız bir mütefekkir, şair gibi düşünmek ve öylece anlamaya çalışmak, aslı bırakıp, herhangi bir özelliği içinde sıkışıp kalmaya benzer.

Bu ise, en azından Mevlana'yı çok eksik ve yarım anlamaya, hatta hiç anlamamaya sebep olabilir. Ney, rebap, tambur gibi çeşitli çalgı aletleri çalınarak yapılan törenler ve ayinler, ilk defa onbeşinci asırda ortaya çıkmıştır. İlk mevlevî bestelerinin bestelenmesi de aynı zamana rastlar.

Ney'in manası Bu tarih, Mevlana hazretlerinin yaşadığı devirden 3-4 asır sonradır. Onun Mesnevî'sinde geçen “Ney” kelimesi, bazı edebiyatçılar tarafından çalgı aleti olan ney şeklinde düşünüldüğü için, yanlış olarak, kendisinin ney çaldığı veya dinlediği sanılmıştır.

Allahü teâlânın aşkı ile dolmuş, evliyanın büyüklerinden olan, Celaleddin-i Rumî, ney çalmadı. Musiki dinlemedi ve raks etmedi. Yani dans etmedi. Bunları yaptı demek, Mevlana hazretlerine en büyük iftiradır.

Ney, Farisî dilinde yok demektir. Bunlar da, kendi varlıklarında yok olmuştur. Ney, insan-ı kâmil manasında da kullanılmaktadır.

İkinci Sultan Abdülhamid Han zamanında, Ankara valisi olan Abidin Paşa, Mesnevî şerhinde, ney'in insan-ı kâmil demek olduğunu, dokuz türlü ispat etmektedir. Mevlevîlik, sonraları cahillerin eline düştüğünden, ney'i çalgı sanarak, ney, dümbelek gibi şeyler çalmaya, dans etmeye başlamışlar, ibadete haram karıştırmışlardır.

Dinimizin yasak ettiği bu oyun aletleri, tekkelerden toplanarak, o tasavvuf üstadının türbesine konunca, şimdi türbeyi ziyaret edenlerden bir kısmı, bunları, onun kullandığını zannederek aldanmakta ise de, o hakikat güneşini yakından tanıyanlar, elbette aldanmamaktadır.

Ney çalmak, ilâhi okumak, oynamak, zıplamak şöyle dursun, Celaleddin-i Rumî hazretleri, yüksek sesle zikir bile yapmazdı. Nitekim "Mesnevî"sinde buyuruyor ki: Pes zi can kün, vasl-ı cananra taleb, Bi leb-ü bigam migu, nam-ı Rab!

Yani, "O hâlde, sevgiliye kavuşmayı, can-u gönülden iste. Dudağını ve damağını oynatmadan, Rabbin ismini (kalbinden) söyle!" demektir.

Sonradan gelen Mevlana'yı tanımayanlar, ney, saz, def gibi çalgılar çalarak, gazel okuyup dönerek, dans ederek, nefslerini zevklendirmişlerdir. Dinimize uygun olmayan bu hâllerine ibadet adını verebilmek ve kendilerini din adamı tanıtabilmek için, "Mevlana da böyle yapardı. Biz Mevlevîyiz, onun yolundan gidiyoruz" diyenler, Mevlana'ya büyük iftira etmiş olurlar. Ahirette bunların yakasına yapışır Mevlana!

Her ne olursan gel!

Mevlana'da keder ve ümitsizlik yoktur. Yalnız sevgi ve merhamet vardır. Bunun için Mevlana buyurmaktadır ki:

"Gel, gel, her kim olursan ol, gel! Allaha şirk koşanlardan, Mecusîlerden, puta tapanlardan da olsan gel! Bizim dergahımız ümitsizlik dergahı değildir, Tevbeni yüz defa bozmuş olsan bile gel!"

Bazıları Mevlana'nın bu ifadelerini yanlış anlamaktadırlar. Mevlana hazretleri ne olursanız olun gelin, geldiğiniz gibi kalın demiyor. "Ne olursanız olun gelin, fakat burada imana gelin, müslüman olun, hidayete erişin" demektedir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 17 ARALIK 1997 · KAYIT 11446

“Su gibi mütevazı ol!”

Su, toprağa karışır, meyvelerin büyümesini, canlıların içerek hayatlarının devam etmesini sağlar. O sulardan ruhlara ve bedenlere gıda temin edilip, menfaat sağlanır.

Birbirleriyle dargın olan iki kimseyi, Mevlana hazretlerinin huzuruna getirdiklerinde, barışmaları için onlara şu nasihatta bulundu:

“Allahü teâlâ, bazı insanları su gibi latif, mütevazı, daima aşağıya akıcı ve yumuşak huylu, bazılarını da toprak, taş gibi sert mizaçlı yarattı.

Su, toprağa karışır, meyvelerin büyümesini, canlıların içerek hayatlarının devam etmesini sağlar. O sulardan ruhlara ve bedenlere gıda temin edilip, menfaat sağlanır.

Toprak susuz kalırsa...

Su toprağa gitmezse, topraktan ve sudan layıkıyla istifade edilmez.

Ey Nureddin! Bu arkadaşın toprak hükmünde olup, yerinden kalkmaz ve barışmaz ise, sen su gibi tevazu üzere olup, anlaş! Herkes bilir ki, iki küs olan kimseden hangisi öbüründen önce davranırsa, cennete ötekinden önce girecektir. Daha çok sevap kazanacaktır. Dolayısiyle, bu barıştan her ikiniz de istifade etmiş olacaksınız.”

Bunu dinleyen iki küs kimse, daha çok sevap kazanmak gayretiyle hemen barıştılar.

Bir kimse, geçim darlığından, fakirlikten şikayette bulundu. Bunun üzerine Mevlana hazretleri o kimseye sordu:

- Eğer sana, organlarından birini, mesela gözünü çıkarıp, yerine bin altın verelim deseler razı olur musun?

O da cevap verdi:

- Hayır, razı olmam.

Bunun üzerine Mevlana hazretleri de buyurdu ki:

- Ey kardeşim! Madem ki razı olmazsın, niçin geçim sıkıntısından şikayette bulunursun? Fakirim diyorsun da, bu kadar altından daha kıymetli organların var iken, vücudun sıhhatte ve afiyette iken, niçin bunları sana bedavadan ihsan eden Allahü teâlâya şükretmiyorsun? Allahü teâlâ; "Eğer kulum elindeki nimetlerin şükrünü eda ederse, ben o nimeti daha arttırırım" buyurdu.

Mevlana hazretlerine sordular:

- Efendim! Allahü teâlânın velî kulları vefat edince, tasarruf hakkına sahip olurlar mı? Hayatta oldukları gibi insanlara yardım edip, sıkıntılarını giderirler mi?

Bunun üzerine Mevlana hazretleri de buyurdu ki:

- Cenab-ı Hakkın evliya kulları ahirete intikal ettiklerinde, dünyadakine oranla daha çok tasarrufa sahip olurlar. Dünyadaki tasarruf hudutlu, ahiretteki ise hudutsuzdur.

Oradakiler dediler ki:

- Dostlarınıza ve talebelerinize dünyadaki gibi ahirette de ihsan ve merhamet eder misiniz?

- Ey dostlarım! Kılıç kınında iken kesmez. Kınından çıktığı zaman keser. Bize şefaat hakkı verilirse, elbette biz de sizlere şefaat ederiz.

Vefatı yaklaştığı günlerde, dostlarını ve talebelerini toplayarak, onlara nasihat etti. Buyurdu ki:

Vefatımdan sonra, "Perişan ve huzursuz oluruz, hâlimiz ne olacak?" diye hatırınıza gelmesin. Ne hâlde olursanız olunuz, benimle olun! Beni hatırlayın! Allahü teâlânın izniyle size maddî ve manevî yardımlarda bulunurum.

Allahtan korkunuz!

Gizli ve aşikâr Allahü teâlâdan korkunuz! Günahlardan sakınınız! Az yiyip, az uyuyup, az konuşunuz! Çok oruç tutunuz! Zamanlarınızı namaz kılarak değerlendiriniz! Daima şehveti terkedip, sefihlerle, cahillerle mücadele etmeyi, onlarla oturup kalkmayı bırakınız!

Onları kendinize muhatap etmeyip, hep iyi insanlarla beraber olunuz! Ya hayır konuşunuz veya susunuz! Mahlukatın sıkıntılarına sabrediniz! Biliniz ki, insanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır.

Kabrimin üzerine yapacağınız türbenin kubbesi yüksek olsun. Çok uzaklardan görünsün. Çünkü, türbemi görenler Allahü teâlâya, beni vesile ederek duâ ederler.

Beni vesile ederek Allahü teâlâdan rahmet ve magfiret isterlerse, duâlarının kabul olması için, ben de Rabbimize yalvarırım. Böylece duâlarının neticesi, Allahü teâlânın izniyle hasıl olur. Rahmet ve magfirete mazhar olurlar.

BUGÜNKÜ SOHBET · 18 ARALIK 1997 · KAYIT 11447

Hüccet-ül-Islâm İmam-ı Gazalî

Bazı kimseler, onu felsefeci zannetmişlerdir. Gazalî, İslâm dininde, felsefenin olamayacağını, felsefenin üstünde İslâm ilimleri, filozofun üstünde de İslâm âlimleri olduğunu bildirmiştir.

Büyük âlim, İmam-ı Gazalî hazretleri, 886 sene önce bugün vefat etmişti. Sene-i devriyesi münasebetiyle, kısaca kendisinden bahsetmek istiyoruz.

İmam-ı Gazalî hazretleri, evliyanın büyüklerinden ve İslâm âlimlerinin en meşhurlarındandır. Lâkabı Hüccet-ül-İslâm ve Zeynüddin'dir. Hüccet-ül-İslâm, dinin senedi, delili demektir. Zeynüddin ise dinin zineti, süsü manasındadır. Gazalî diye de meşhur olmuştur.

İmam-ı Gazalî hazretlerinin babası fakir ve salih bir zattı. Âlimlerin sohbetlerinden hiç ayrılmazdı. Elinden geldiği kadar, onlara yardım ve iyilik eder, hizmetlerinde bulunurdu. Âlimlerin nasihatını dinleyince ağlar ve Allahü teâlâdan kendisine âlim bir evlat vermesini yalvararak isterdi.

Allahü teâlâ onun duâsını kabul edip, iki oğul ihsan etti. Yün eğirip Tus şehrindeki dükkânında satan bu mübarek zat, vefatının yaklaştığını anlayınca, oğlu Muhammed Gazalî'yi ve diğer oğlu Ahmed Gazalî'yi hayır sahibi ve zamanın salihlerinden bir arkadaşına bıraktı. Bir miktar mal vererek vasiyet etti ve ona dedi ki:

- Ben, âlim olamadım. Bu yolda kemâle gelemedim. Maksadım, benim kaçırdığım derecelerin, bu oğullarımda hasıl olması için yardımcı olmanızdır. Bıraktığım bütün para ve erzakı, onların tahsiline sarfedersin!

Arkadaşı, vasiyeti aynen yerine getirdi. Babalarının bıraktığı para ve mal bitinceye kadar, yetişip olgunlaşmaları için çalıştı. Sonra onlara dedi ki:

- Babanızın, sizin için bıraktığı parayı tahsil ve terbiyenize harcadım. Ben fakirim, param yoktur. Size yardım edemeyeceğim. Sizin için en iyi çareyi, diğer ilim talebeleri gibi medreseye devam etmenizde görüyorum.

Eşkıyanın ibretli sözleri Medresede ilim tahsiline başlayan Muhammed Gazalî hazretleri, fıkıh ilminin bir kısmını kendi memleketinde okudu. Bir müddet sonra Cürcan'a giderek İmam Ebu Nasr İsmailî'den ders alıp, ilim okudu. Üç sene kadar Cürcan'da ilim öğrendi.

Sonra tekrar memleketi olan Tus'a dönmek üzere yola çıktı. Yolculuk sırasında, katıldığı kervanın önünü yol kesiciler çevirdi. Kervanda bulunan kıymetli şeyleri aldıkları gibi, ilim tahsilinden dönen Muhammed Gazalî'nin, üç sene boyunca tuttuğu notları ve kitaplarını da aldılar.

Muhammed Gazalî hazretleri, yol kesicilerin arkasından gidip, kitaplarını ve notlarını vermeleri için yalvardı:

- Ne olur işinize yaramayan ders notlarımı bana verin!

Eşkıya çetesinin reisi sordu:

- Nedir onlar? Nasıl şeylerdir?

- Onları öğrenmek için memleketimi terkettim. Gurbetlere gittim. Benim öğrendiğim bilgiler o notların içindedir.

Eşkıya reisi küçümser bir ifadeyle güldü:

- Sen ilim tahsili yaptığını nasıl iddia ediyorsun? Biz onları senden alınca, ilimsiz kalıyorsun.

Zaten ilim aşığı olan Muhammed Gazalî, eşkıya reisinin sözlerinin de tesirinde kalarak, kendi kendine dedi ki:

- Allahü teâlâ yol kesiciyi beni ikaz için o şekilde söyletti.

Tus'a gelince, üç yıl bütün gayretiyle çalışarak Cürcan'da tuttuğu notların hepsini ezberledi. O hâle geldi ki, yol kesiciler o notların hepsini alsa, ona zararı olmazdı. Her yönüyle mükemmel bir âlim oldu.

İmam-ı Gazalî hazretleri, medresede uzun yıllar ilim tahsil edip, bütün ilimlerde mütehassıs oldu. Kısa zamanda Yunancayı da öğrenip, meşhur felsefecilerin fikirlerini, kendi dilleri ile yazılmış kaynaklardan öğrendi. Sonra da onların yanlışlarını gösteren kitaplar kaleme aldı.

Felsefeci değildi İmam-ı Gazalî'nin, felsefecilerin görüşlerini çürütmek ve itikadlarına felsefe karıştıran sapık fırkalara cevap vermek için yaptığı bu çalışmasını işiten bazı kimseler, onu felsefeci zannetmişlerdir. Gazalî, İslâm dininde, felsefenin olamayacağını, felsefenin üstünde İslâm ilimleri, filozofun üstünde de İslâm âlimleri olduğunu kitaplarında bildirmiştir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 19 ARALIK 1997 · KAYIT 11448

Cenab-ı Hak kuluna kâfidir

İnsan gerçekten değerli ise, onu övmeye, methetmeye lüzum yoktur. Güneşin parmakla gösterilip, övülmeye ihtiyacı yoktur. Güzellik kemâle ulaşınca, övenlerin pazarını bozar.

İmam-ı Gazalî hazretleri, hiç çekinmeden herkese nasihat ederdi.

Birgün, sultana nasihat etmek için saraya gitti. Sultan İmam-ı Gazalî'yi karşılayıp kucakladı. Sonra da kendi tahtına oturttu. Çok hürmet gösterdi.

İmam-ı Gazalî oturduktan sonra, yanında bulunan bir talebesine, Kur'an-ı kerimin, "Allah kuluna kâfi değil mi?" mealindeki Zümer suresi 36. ayetini okuttu. Daha sonra şöyle söze başladı:

Duâ hususunda evla olan, gece karanlıklarında Hak teâlâya gizlice münacaat etmek, yalvarmaktır. Çünkü insanlar arasında yapılan duâlarda riya, gösteriş ihtimali vardır. Hâlis olmayan böyle duâlar, Hak teâlâ indinde müstecab değildir. Bu huzurda medh ve övgüde bulunmak da riyakârlıktan uzak değildir.

İki nasihatçi İnsan, gerçekten değerli ise, onu övmeye, methetmeye lüzum yoktur. Yükseklik ve ışık bakımından, güneşin parmakla gösterilip, övülmeye ihtiyacı yoktur. Güzellik kemâle ulaşınca, övenlerin pazarını bozar, bunların eli boş kalır.

Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Size iki vaiz, nasihatçı bıraktım, biri susar, biri konuşur. Susan nasihatçı ölümdür. Konuşan ise Kur'an'dır."

Ey sultan! Dikkat et, susan nasihatçı ölüm, lisan-ı hâl ile ne söylüyor ve konuşan nasihatçı ne söylüyor?

Susarak, hâliyle nasihat eden ölüm diyor ki:

Ben, her canlıyı pusuda beklemekteyim. Zamanı gelince aniden pusudan çıkıp, yakalayıveririm. Eğer benim herkes için yapacağım muamelenin bir benzerini görmek isteyen varsa; padişahlar, kendilerinden önce gelip geçmiş padişahlara; emîrler de, vefat etmiş, geçip gitmiş emîrlere baksınlar. Bu akıbet er-geç onların da başına gelecektir.

İmam-ı Gazalî hazretleri, büyük bir ilim ve edebiyat hamisi olan Selçuklu veziri, üstün devlet adamı Nizam-ül-Mülk'ün daveti üzerine Bağdat'a gitmişti.

Nizam-ül-Mülk'ün topladığı ilim meclisinde bulunan zamanın âlimleri, İmam-ı Gazalî'nin ilminin derinliğine ve meseleleri izah etmekteki üstün kabiliyetine hayran kaldıklarını itiraf ettiler. Üstün vasıflarından dolayı hem âlimler, hem de halk tarafından çok sevildi. O zaman ortaya çıkan sapık fırkaların mensupları, onun yüksek ilmi yanında, en zor, en ince mevzuları en açık bir şekilde anlatması, hitabet ve izah etme kabiliyetinin yüksekliği, zekâsının parlaklığı karşısında perişan ve mağlup oldular.

Bu sırada otuzdört yaşında bulunan İmam-ı Gazalî'nin İslâmiyete yaptığı büyük hizmetleri gören Selçuklu veziri Nizam-ül-Mülk, onu Nizamiye Medresesi (Üniversitesi)nin Başmüderrisliğine, şimdiki tabiriyle Rektörlüğüne tayin etti.

Bu medresenin başına geçen İmam-ı Gazalî, üçyüz seçkin talebeye, lüzumlu olan bütün ilimleri öğretti. Bunlardan başka pek çok talebe yetiştirdi.

Bir taraftan da kıymetli kitaplar yazan İmam-ı Gazalî, ilim ehli, devlet adamları ve halk tarafından büyük bir muhabbet ve hürmet gördü. Şöhreti gün geçtikçe arttı.

Yanlışlarını ortaya koydu Bu sırada felsefecilerin maksatlarını açıklayan Mekasid-ül-Felasife kitabı ile felsefecilerin görüşlerini reddeden Tehafüt-ül-Felasife kitabını yazdı.

O sırada dünyanın tepsi gibi düz olduğunu iddia eden ve bu tür saçmalıkları ilim adı altında insanlara vermeye çalışan Avrupalı filozofların, bu fikirlerinin yanlışlıklarını ortaya koydu.

Dünyanın yuvarlak olduğunu, karaciğerde kanın temizlendiğini, safranın, lenfin ve zararlı madde eriyiklerinin burada kandan ayrıldığını, bu işte dalağın,

böbreklerin ve safra kesesinin rollerini, kanın madde miktarlarındaki oranın değişmesi ile sıhhatin bozulacağını, bugünkü fizyoloji kitaplarında olduğu gibi anlattı.

Bu bilgileri kuvvetli delillerle ispat ederek, Avrupalıların bilmedikleri doğru bilgileri kitaplarında yazdı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 20 ARALIK 1997 · KAYIT 11449

Rüyadaki sopanın izleri

“Eğer bu kimsenin dediği gibi, bunda sünnete uymayan, esasa muhalif bir yanlışlık varsa, ben Allahü teâlâya tevbe ettim. Eğer sizin bildirdiğiniz dine uygunsa, bu adamdan hakkımı alıp, beni sevindirin.”

Bağdat'ta bulunduğu sırada ilim öğretip, talebe yetiştirmekle meşgul olan İmam-ı Gazalî hazretleri, kardeşi Ahmed Gazalî'yi yerine vekil bırakarak, uzun bir seyahatte bulunmak üzere Bağdat'tan ayrıldı. Şam'a giderek velîlerle görüştü ve sohbet etti.

Bir ara insanlardan tamamen uzaklaşıp, yalnız kalarak, mücahede ederek, nefsin istemediklerini yaptı. Ve riyazet, yani nefsin istediklerini yapmamak suretiyle nefsinin tezkiyesi ve ahlakının mükemmelleşmesiyle meşgul oldu. Bu inziva esnasında, “İhya-ülulûm” adlı meşhur eserini yazdı.

Ebül-Hasan adında bir imam vardı. İmam-ı Gazalî hazretlerinin “İhya” kitabını okuyunca, beğenmeyip, onu yakmayı emretti. Halkın elinde bulunanları da toplayıp, bir cuma günü yakılmasını kararlaştırdılar.

Kitabımı yakmak istiyor O cuma gecesinde, Ebül-Hasan, şöyle bir rüya görür:

“Kendi ders okuttuğu caminin kapısından içeri girdiğinde, bir de ne görsün? Caminin içinde Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem ve yanında Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer oturuyor. İmam-ı Gazalî de orada ayakta durmaktadır ve elinde “İhya” kitabını tutup der ki:

- Ey Allahın Resulü! Şu kimse benim kitabımı yakmak istiyor. Şu kitaba bakınız, eğer bu kimsenin dediği gibi bunda sünnete uymayan, esasa muhalif bir yanlışlık

varsa, ben Allahü teâlâya tevbe ettim. Eğer sizin bildirdiğiniz dine uygunsa, bu adamdan hakkımı alıp, beni sevindirin.

Resulullah efendimiz şöyle buyurur:

- Bu elbette güzel bir kitaptır. Adı geçen Ebül-Hasan'a, iftira edenlere vurulduğu gibi had vurun!"

Bu kimse, rüyasında yediği sopaların acısından rahatsız olup, canı yanar ve kan ter içinde uyanır. Hemen tevbe eder. Gördüklerini talebelerine anlatır. Ölünceye kadar sopaların izi sırtında görülür.

Bu rüyasından sonra, daima "İhya" kitabını okur, ona hürmet ederdi. (Gazalî hazretleri, İhya kitabını, kendi mezhebine uygun yazdığı için, Hanefî mezhebindekiler, İhya'nın fıkhî hükümlerinden istifade edemezler.)

İmam-ı Gazalî hazretleri, bir ara Bağdat'tan ayrılıp insanlardan uzak kalmıştı. Bağdat'ta, pek çok ilim talebesi varken, orada ilim neşretmekten, öğretmekten niçin vazgeçtiğini soranlara, şunları anlatmıştır:

"İlim öğretmemdeki niyetimi inceledim. Kalbimi dinledim. Hâlis, Allah rızası için olmayıp, belki makam sevdası ve şöhretle beraber karışık buldum. Böylece yakinen helak sahilinde olduğumu anladım. Bir müddet, (Eğer hâllerimi düzeltmekle uğraşmazsam helak olur, kendime kötülük ve zarar ederim) diye düşündüm durdum."

Ahiret hayatı sonsuzdur İmam-ı Gazalî hazretleri, bu hâllerden sonra tasavvufta da yetişmesinin, kemâle gelmesinin lazım geldiğini anladı. Bundan sonra bütün gücüyle buna sarıldı. Diğer ilimlerde olduğu gibi, bu ilimde de kısa zamanda mesafe aldı.

Silsile-i aliyye büyüklerinden Ebu Ali Farmedî hazretlerinin sohbetleri ile tasavvuf ilminde de yetişerek olgunlaştı. Dünyaya hiç değer vermez oldu. Dünyanın ahireti kazanmakta bir vesile olduğuna dair kalbinde yakin hasıl oldu. Bir nasihatinde dünyanın hâlini şöyle dile getirdi:

"Dünya kırılmaz altın bir testi, fakat geçici; ahiret de kırılan toprak bir testi, fakat sonsuz olsa, akıllı kimse, ebedî olan toprak testiyi bırakıp geçici olan ve yok olacak olan altın testiyi alır mı? Kaldı ki, dünya, geçici ve kırılacak toprak bir testi gibidir. Ahiret ise hiç kırılmayan, ebediyen bâkî kalacak olan altın testi gibidir."

Öyleyse, buna rağmen dünyaya sarılan kimseye nasıl akıllı denilebilir? Bu misali iyi düşününüz ve daima ona göre hareket ediniz!

BUGÜNKÜ SOHBET · 21 ARALIK 1997 · KAYIT 11450

Esas olan ahiret hayatıdır

İhtiyarlamadan önce gençliğin, hasta olmadan önce sıhhatin ve sıkıntı çekmeden önce rahatlığın ve ölmeden önce hayatın kıymetini niçin bilmiyorsun? O hâlde yazıklar olsun sana ey nefsim!

İlimde müctehid derecesinde derin âlim, tasavvuf yolunda yüksek bir velî olan İmam-ı Gazalî hazretleri, sözleriyle, hâlleriyle ve eserleriyle insanlara İslâmiyetin emir ve yasaklarını anlatmaya çalıştı.

Ömrünün son yıllarını Tus'ta geçirdi. Burada evinin yakınına bir medrese ve bir de tekke yaptırdı. Günleri, insanları irşad etmekle geçti.

İmam-ı Gazalî hazretleri, Sultan Sencer ile görüşmüş, ona mektup yazmış ve bizzat nasihatta bulunmuştur. Ayrıca, "Sultan Sencer'e Nasihat" adlı bir risale yazmıştır.

Selçuklu sultanı olan Sencer; ehl-i sünnet itikadında, dinine bağlı ve bid'atleri reddeden bir padişahtı. Uzun müddet tahtta kalmış olup, ilme ve ulemaya karşı çok hürmet eder, kendisi de ilimle meşgul olurdu.

İmam-ı Gazalî hazretlerinin, Sultan Sencer'e gönderdiği bir mektubu şöyle:

"Allahü teâlâ, İslâm beldesinde muvaffak eylesin. Ahirette sana, yanında yeryüzü padişahlığının hiç kalacağı mülk-i azim ve ahiret sultanlığı ihsan etsin.

Dünya padişahlığı, nihayet bütün dünyaya hakim olmaktan ibarettir. İnsanın ömrü ise, en çok yüz sene kadardır.

Bir günlük adalet Cenab-ı Hakkın, ahirette bir insana ihsan edeceği şeylerin yanında, bütün yeryüzü, bir kerpiç gibi kalır. Yeryüzünün bütün beldeleri, vilayetleri, o kerpicin tozu toprağı gibidir. Kerpicin ve tozunun, toprağının ne kıymeti olur?

Ebedî sultanlık ve saadet yanında, yüz senelik ömrün ne kıymeti vardır ki, insan onunla sevinip, mağrur olsun? Yükseklikleri ara, Allahü teâlânın vereceği padişahlıktan başkasına aldanma! Bu ebedî padişahlığa, saadete kavuşmak, herkes için güç bir şey ise de, senin için kolaydır. Çünkü Resulullah sallallahü aleyhi ve

sellem buyurdu ki: (Bir gün adalet ile hükmetmek, altmış senelik ibadetten efdaldir.)

Mademki Allahü teâlâ sana, başkalarının altmış senede kazanacağı şeyi bir günde kazanma sebebini ihsan etmiştir, bundan daha çok muvaffakiyete fırsat olamaz! Zamanımızda ise iş o hâle gelmiştir ki, değil bir gün, bir saat adaletle iş yapmak, altmış yıl ibadetten efdal olacak dereceye varmıştır. Allahü teâlâ, dilinize ve gönlünüze öyle şeyler getirsin ki, bununla yarın ahirette utanmaktan muhafaza etsin... Vesselam." İmam-ı Gazalî hazretleri, her fırsatta nefsini hesaba çekerdi:

Ey nefsim! Günah işleyeceğin zaman, sonra tevbe ederim ve iyi şeyler yaparım diyorsan, ölüm daha önce gelebilir, pişman olup kalırsın. Yarın tevbe etmeyi, bugün etmekten kolay sanıyorsan, aldanıyorsun. Çünkü tevbe, geciktikçe zorlaşır ve ölüm yaklaşınca, hayvana yokuş önünde yem vermeye benzer ve bunun faydası yoktur.

Senin bu hâlin, şu talebeye benzer ki, dersine çalışmayıp, imtihan günü hepsini öğrenirim sanır ve ilim öğrenmek için, uzun zaman lazım olduğunu bilemez. Bunun gibi, pis nefsi temizlemek için de, uzun zaman mücahede etmek lazımdır.

Ömür, boşuna geçince, bir anda, bunu nasıl yapabilirsin? İhtiyarlamadan önce gençliğin, hasta olmadan önce sıhhatin ve sıkıntı çekmeden önce rahatlığın ve ölmeden önce hayatın kıymetini niçin bilmiyorsun? O hâlde yazıklar olsun sana ey nefsim!

Bunun sebebi nedir?

Kışın muhtaç olacağın şeylerin hepsini, niçin yazdan hazırlayıp, hiç geciktirmiyorsun ve bunları elde etmek için, Allahü teâlânın merhametine, ihsanına güvenmiyorsun? Halbuki cehennemin zemheriri, kışın soğuğundan az değildir ve ateşinin sıcaklığı, temmuz güneşinden aşağı değildir. Bunların hazırlığında, hiç kusur etmiyorsun da, ahiret işlerinde gevşek davranıyorsun. Bunun sebebi nedir?

Yoksa ahiret ve kıyamet gününe inanmıyor musun ve kalbindeki bu küfrü, kendinden de mi saklıyorsun? Bu ise, ebedî felaketine sebeptir. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

BUGÜNKÜ SOHBET · 22 ARALIK 1997 · KAYIT 11451

En lüzumlu ilim

“Faydasız ilmi öğrenmekten ve Allahü teâlâdan korkmayan kalbden ve dünyaya doymayan nefsten ve Allah için ağlamayan gözden ve kabule layık olmayan duâdan Allahü teâlâ bizi korusun.”

Kendisine senelerce hizmet edip, ondan ilim öğrenen talebelerinden biri, Hüccet-ül-İslâm İmam-ı Gazalî hazretlerine şöyle bir mektup yazıp, sordu:

Senelerce zahmet çekip, çok şey öğrendim. Bu kadar çok ilimden, bana en lüzumlu ve faydalısı acaba hangisidir? Ahirette imdadıma yetişecek, mezarda, dünya dostlarım beni yalnız bırakıp gittikleri zaman, bana arkadaş olacak, mezardan kalkınca, ananın evladından, kardeşin kardeşinden, dünyadaki dostların birbirlerinden kaçıp, herkesin başının çaresini aradığı vakit, beni kurtaracak olan acaba hangisidir? Bilsem de onlara yapışsam. Dünyada, ahirette faydası olmayan, acaba hangileridir? Bilsem de bunlardan da uzaklaşsam. Çünkü, Peygamberimiz, “Faydasız ilmi öğrenmekten ve Allahü teâlâdan korkmayan kalbden ve dünyaya doymayan nefsten ve Allah için ağlamayan gözden ve kabule layık olmayan duâdan Allahü teâlâ bizi korusun” buyurmuştur.

Ondan gelmeyen faydasızdır.

Hüccet-ül-İslâm İmam-ı Gazalî hazretleri, şu cevabı yazıp gönderdi:

Ey sevgili oğlum ve sadık dostum! Bütün nasihatler, Peygamberimiz Muhammed sallallahü aleyhi ve sellemden alınmıştır. Ondan gelmeyen nasihatler faydasızdır. Dünyaya yayılmış olan bu nasihatlerden, birisini bile almadın ise, senelerce yanımda niçin kaldın ve niçin okudun?

Peygamberimizin dünyaya yayılan nasihatlerinden biri şudur:

“Allahü teâlânın, bir kuluna rahmet etmeyeceğine, ona gazap ve azap edeceğine alamet, dünyaya ve ahirete faydası dokunmayan şeylerle meşgul olması, zamanlarını lüzumsuz şeylerle geçirmesidir. Bir kimsenin ömründen bir saati, Allahü teâlânın beğenmediği bir şeyde geçerse, ne kadar çok pişman olsa, üzülse yeridir. Bir kimse kırk yaşını geçtiği hâlde, onun hayırlı işleri, yani sevapları, kötü işlerinden, yani günahlarından ziyade olmadı ise, cehenneme hazırlansın.”

Bu hadis-i şerifin manasını iyi anlayanlara, bu nasihat yetişir.

İyi bil ki, amelsiz ilim, insanı kurtaramaz. Bunu sana bir misal ile anlatayım: Bir kimse, dağda bir arslana rastlasa, yanında tüfeği ve kılıcı bulunsa ve bunları kullanmasını iyi bilse ve ne kadar cesur olursa olsun, bu aletleri kullanmadıkça, arslandan kurtulabilir mi?

Sen de bilirsin ki, kurtulamaz. İşte bunun gibi, bir kimse, ne kadar ilim sahibi olursa olsun, bildiğine göre hareket etmezse, ilminin faydası olmaz. Diğer bir misal, bir tabip hastalansa, hastalığını teşhis edip ilacını da bilse ve bu ilaç hakikaten o hastalığa çok iyi gelse, ilacı kullanmadıkça, yalnız bilgisinin onu iyi edemeyeceğini bilirsin.

Bir insan ne kadar ilim edinse, ne kadar kitap okusa, bildiklerini yapmadıkça faydası yoktur.

Dine uygun olması lazımdır İyi bil ki, çalışmayınca, din yolunda yürümedikçe sevap kazanamazsın! Yapılan her işin, ibadetin de dine uygun olması lazımdır. Peygamber efendimiz bunun için, eskiden kalma ilimleri ve âdetleri neshetti, değiştirdi. O hâlde, İslâmiyetin müsaadesi olmadan, ağzını açmamak lazımdır ve iyi bil ki, senin öğrendiğin ilimlerle Allah yolunda gidilemez.

Şunu da bilmelidir ki, bu yolda, kendilerine tarikatçı ismini vererek, tarikat büyüklerinin yolunda olduklarını iddia eden sahtekârların, cahillerin İslâmiyete uymayan sözleriyle de gidilemez.

Bu yolda ancak, nefsle mücadele edenler gidebilir. Nefsin arzularını, şehvetlerini İslâmiyetin dışına taşırmamak lazımdır. Laf ile gidilmez. İslâmiyette yeri olmayan sözler ve ilimler ve şehvet ile karışmış gafil kalb, şekavet ve felaket alametleridir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 23 ARALIK 1997 · KAYIT 11452

İlim öğrenmekten maksat

İbadet, kişinin kendi kafasına göre namaz kılmak, oruç tutmak demek değildir. İbadet demek, İslâmiyetin emirlerine uymak demektir.

İmam-ı Gazalî hazretleri, talebesine nasihatinde şöyle buyurdu:

İlim öğrenmek ve kitap okumak için çok gecelerini feda ettin ve çok tatlı uykularını kendine haram eyledin. Bilmem ki, niçin kendini bu kadar harap ettin?

İlim öğrenmekten maksadın, eğer dünya menfaatlerini toplamak, şöhret, makam sahibi olmak ve müslümanlara büyüklük göstermekse, sana yazıklar olsun! Çok aldanmışsın, kendini azaba sürüklemişsin!

Yok eğer maksadın, İslâmiyete ve Muhammed aleyhisselamın dinine yardım etmek ve ahlâkını temizlemek ve nefsini kırmaksa, sana müjdeler olsun! Kendine ne güzel ve ebedî istikbal hazırlamışsın.

Nasihatlerin özü, Allahü teâlâya kulluk ve itaat etmenin ne demek olduğunu bildirmektir. Taat demek ve ibadet demek, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselama tâbi olmak demektir.

Yani, bütün sözlerini ve hareketlerini Onun emir ve yasaklarına uydurmak demektir. Yani her söylediğin ve her yaptığın, söylememen ve yapmaman, hep, Onun emri ile olmaktır.

Şunu iyi bil ki, ibadet şeklinde yaptığın işler, eğer Onun emrine göre değilse, ibadet olmaz, belki günah olur. Eğer bu, namaz ve oruç da olsa, böyledir.

Emir olunan yapılmalıdır!

Nitekim, Ramazan Bayramının birinci günü ve Kurban Bayramının her dört günü oruç tutmanın günah ve isyan olduğunu biliyorsun. Hâlbuki, oruç bir ibadettir. Fakat, emir ile olmadığından günah oldu.

Bunlar gibi, bir kimsenin, nikahlı hanımı ile her türlü oyun ve latifeler yapması ibadettir, yani sevaptır. Bunun sevabı hadis-i şerif ile bildirilmektedir. Hâlbuki yapılan şey oyun ve eğlencedir. Fakat emirle olduğundan sevaptır.

Şu hâlde, ibadet demek, kişinin kendi kafasına göre namaz kılmak, oruç tutmak değildir. İbadet, İslâmiyetin emirlerine uymak demektir. Çünkü, namaz ve oruç, İslâmiyete uygun olunca, ibadet olur.

“Hüccet-ül-İslâm” adıyla meşhur olan İmam-ı Gazalî hazretleri, üçyüz binden fazla hadis-i şerifi ravileriyle birlikte ezbere biliyordu. İslâmın yirmi temel ilmi ile, bunların yardımcıları olan fen ilimlerinde de söz sahibiydi. Tasavvuf ilminde de yüksek derece sahibi olup, güzel ahlâk ve hâl sahibi velîydi.

Hadis ve usul-i hadis ilimlerinde ilim deryası olan bu büyük âlimin kitaplarında, mevdu hadis var diyerek, İmam-ı Gazalî'de eksiklik aramak, ilmin hakikatini, İslâm âliminin derecesini bilmemektir.

Zamanında yaşayan ve sonra gelen âlimler, onun kitaplarını senet kabul etmişlerdir. Netice olarak, İmam-ı Gazalî'nin kitaplarını, ancak mezhepleri kabul etmeyenler, dinde reform yapmak isteyenler beğenmezler. Hakiki müslümanlar, âlimler, onu baş tacı etmişlerdir.

İmam-ı Gazalî hazretleri asrının müceddidîdir. Vazifesi; din bilgilerinden unutulmuş olanlarını meydana çıkarmak, açıklamak ve herkese öğretmektir.

Onu herkes anlayamaz Hocası İmam-ül-Harameyn el-Cüveynî şöyle der:

"Gazalî, ilimde büyük bir deryadır."

Esad Mihenî de şöyle der:

"Gazalî'nin ilmi ve üstünlüğü, kolay kolay anlaşılamaz. Bunu ancak, onun derecesinde olanlar veya onun aklının kemâline yaklaşabilenler anlar."

İmam-ı Gazalî hazretlerinin eserleri üstünde, Avrupalılar, geniş ve uzun süren incelemeler yapmışlardır. Bunlardan P. Bouyges adlı müsteşrik, Essaie de Chronologie des Oeuvres de al-Ghazali kitabında, İmam-ı Gazalî'nin 404 kitabının ismini yazmıştır.

Meşhur müsteşrik Brockelman da Geschichte Der Arabischen Litterature adlı eserinde, İmam-ı Gazalî'nin eserlerinden 75 tanesinin listesini vermiştir.

1959'da, dört Alman profesörü, İmam-ı Gazalî'nin kitaplarını okuyarak, İslâm dinine aşık olmuşlar ve İmamın kitaplarını Almancaya çevirmişler ve İslâmiyeti kabul etmişlerdir.

BUGÜNKÜ SOHBET · 24 ARALIK 1997 · KAYIT 11453

"Sanmayın ki ben öldüm!"

Ben bir serçeyim ve bu beden benim kafesim. Ben uçtum o kafesten, rehin kaldı bedenim. Dünyadaki yurdumu, hayalimden çıkardım. Sakın sanmayınız ki, ölüm; daim ölmektir.

Ömrünü İslâmiyetin emir ve yasaklarını öğrenmek ve öğretmekle geçiren İmam-ı Gazalî hazretleri 1111 senesi Cemazil-evvel ayının 14. pazartesi günü, büyük kısmını zikir, taat ve Kur'an-ı kerim okumakla geçirdiği gecenin sabah

namazı vaktinde, abdest tazeleyip namazını kıldı. Sonra yanındakilerden kefen istedi. Kefeni öpüp yüzüne sürdü, başına koydu ve dedi ki:

- Ey benim Rabbim, malikim! Emrin başım, gözüm üzere olsun.

Başucundaki şiir Sonra odasına girdi. İçeride, her zamankinden çok kaldı. Dışarı çıkmadı. Bunun üzerine, orada bulunanlardan üç kişi içeri girdiklerinde, İmam-ı Gazalî hazretlerinin kefenini giyip, yüzünü kıbleye dönüp, ruhunu teslim ettiğini gördüler. Başucunda şu beyitler yazılı idi:

Beni ölü gören ve ağlayan dostlarıma, Şöyle söyle, üzülen o din kardaşlarıma:

Ben bir serçeyim ve bu beden benim kafesim, Ben uçtum o kafesten, rehin kaldı bedenim.

Dünyadaki yurdumu, hayalimden çıkardım.

Sakın sanmayınız ki, ölüm, daim ölmektir, Biliniz ki, hayattır ve ne yüksek gayedir.

Sanmayın ölüm, azap, şiddet, elem çekmektir, O sadece bir evden, başka eve geçmektir.

Azığınızı alın ve yola hazırlanın, Eğer aklınız varsa, başka şeye kanmayın!

Bana rahmet okuyun, rahmet olunasınız, Biz gittik, biliniz ki, sırada siz varsınız.

Yalvarırım Allaha, kendime rahmet için, Ve Rabbim dostlarıma çok merhamet eylesin.

Son sözüm olsun size, “aleyküm selam” dostlar!

Allah selamet versin, diyecek başka ne var?

İmam-ı Gazalî hazretleri, kendisini mezarın içine Şeyh Ebu Bekr en-Nessac'ın koymasını vasiyet etmişti. Şeyh, bu vasiyeti yerine getirip, mezardan çıktığında, hâli değişmiş, yüzü kül gibi olmuş görüldü. Oradakiler kendisine sordu:

- Size ne oldu? Niçin böyle sararıp soldunuz efendim?

Cevap vermedi. Yemin vererek tekrar ısrarla sorulunca, o da mecbur kalarak şunları anlattı:

- Ne zaman ki, İmam-ı Gazalî hazretlerini mezarın içine koydum. Kıble tarafından nurlu bir sağ elin çıktığını gördüm. Hafiften bir ses bana şöyle seslendi:
“Muhammed Gazalî'nin elini, Seyyid-ül-mürselin Muhammed Mustafa'nın eline

koy!" Ben denileni yaptım. İşte, mezardan çıktığımda benzimin sararmış, solmuş olmasının sebebi budur.

Ey Mustafa, sen üzülme!

Seyyid Mustafa Bekri anlatır:

Ben, Medine-i münevverede Mescid-i Nebevî'nin hizmetkârı idim. Her akşam Resulullah efendimizi rüyada görüyordum. Her gördüğümde de tebessüm buyururlardı. Ben de vazifemi iyi yapmışım diye sevinirdim.

Bir akşam Resulullah efendimizi üzüntülü gördüm ve Resulullah efendimiz bana dönerek buyurdu ki:

- Ey Mustafa, sen üzülme! Hizmetinde bir kusur işlemedin. Benim ümmetimin âlimlerinden, benim ismimi taşıyan birisi vefat etti. Onun için üzüntülüyüm.

Sonra öğrendik ki, o gün İmam-ı Gazalî hazretleri vefat etmiş.

BUGÜNKÜ SOHBET · 25 ARALIK 1997 · KAYIT 11454

Dostu düşmanı tanımalı

İslâm düşmanları, bindörtyüz seneden beri, kılıçla, topla İslâmiyete karşı koyamadılar. Saldırılarında daima hüsrana uğradılar.

İslâmiyetin ilk zamanlarından itibaren, dini ortadan kaldırmak için, iç ve dış düşmanlar, plânlı bir şekilde çalışmaktadırlar. Bu düşmanlık bazan açıkça, çoğu zaman da sinsice yapılmıştır.

Her devirde, müslümanları parçalamak ve birbirine düşürmek için, zamanın en popüler kimseleri satın alınıp, müslüman kılığına sokularak, müslümanların arasına casus olarak gönderilmek suretiyle, bu düşmanlık devam ettirilmiştir.

Bu düşmanlığın öncülüğünü Yahudiler ve İngilizler yapmışlardır. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, Maide suresinin 80. ayetinde, (İslâmiyetin en büyük düşmanı, Yahudiler ve müşriklerdir) buyurdu.

İslâmiyette ilk fitne İslâmiyeti içerden yıkmak için, ilk fitneyi çıkaran Yahudi, Yemenli İbni Sebe'dir. Hz. Ömer ve Hz. Osman zamanlarında, İslâmiyet Asya'da ve Afrika'da hızla yayılınca, bu Yahudi, müslüman görünerek, Mısırlıları aldattı.

Hazret-i Osman'ın şehit edilmesine sebep oldu. Bu hadiselerde, milyonlarca müslüman kanı aktı. Şiiliğin temellerini de bu adam attı. Bundan sonra her asırda, şii âlimi olarak ortaya çıkan Yahudiler, bu fırkayı kuvvetlendirdiler.

Daha sonra da İslâmiyeti yok etmek için, misyoner teşkilatları kuruldu. Bu işte en ileri giden, İngilizler oldu. Londra'da Sömürgeler Bakanlığı kuruldu. Akla, hayale gelmeyen Yahudi hileleri ile ve askerî ve siyasî kuvvetler ile İslâmiyete saldırdılar. Müslüman ülkelere binlerce casus gönderdiler. Bu casuslardan biri olan Hempher, müslüman görünerek 1713'de, Basra'da avladığı Necdli Muhammed'i, senelerce aldatarak, "Vehhabi" fırkasını kurdurdu.

Şu bir gerçek ki, İslâm düşmanları, İslâmiyeti yok etmeye ne kadar çok çalışsalar da, Allahü teâlânın bu nurunu, asla söndüremezler. Çünkü, Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, Yusuf suresinin 12. ve 63. ve Hicr suresinin 9. ayet-i kerimelerinde mealen, (Bu Kur'anı, sana ben indirdim. Onu elbette ben koruyacağım) buyurdu. Yani kâfirler, onu tamamen tebdil, tahrif edemeyecek, değiştirip bozamayacaklardır. O nuru tamamen, asla söndüremeyeceklerdir.

İngiliz devletinin esas siyaseti, dünyadaki, bilhassa Afrika ve Hindistan'daki tabii servetleri sömürmek, oralardaki insanları hayvan gibi çalıştırıp, bütün kazançlarını İngiltere'ye akıtmaktır. Adaleti, sevgiyi ve yardımlaşmayı emreden İslâm dinine kavuşanlar, İngiliz zulümlerine, yalanlarına mani olmaktadır.

İslâm düşmanları, bindörtyüz seneden beri, kılıçla, topla İslâmiyete karşı koyamadılar. Saldırılarında daima hüsrana uğradılar. İslâm dini her yere yayıldı. Müslümanların, iman dolu göğüslerine hançer saplayamayacaklarını anlayınca, müslümanları manevî cepheden vurmayı, imanlarını, ahlaklarını bu cepheden bozmayı düşündüler. Bunun için, İslâmiyeti içerden yıkmayı plânladılar.

Zamanımızda da bu fitne, bu bozgunculuk taktik değiştirilerek, yeni kimseler satın alınarak acımasızca devam etmektedir.

Bunlar müslüman görünerek, entel din adamı, prof, dekan, rektör, tarikat şeyhi unvanlarını kullanarak cahil halkı kandırmaktadırlar. (Dini ıslah ediyoruz, ana kaynaklarını meydana çıkarıyoruz, ilk hâline getiriyoruz) gibi yaldızlı sözler söyleyerek, İslâm dinini yıkmaya, Kur'an-ı kerimin ve hadis-i şeriflerin doğru manalarını değiştirmeye, bozmaya çalışıyorlar. İslâmiyeti içerden yıkmak istiyorlar.

Müslüman göründükleri için Müslüman göründükleri için ve "dini ıslah ediyoruz, hurafelerden temizliyoruz" dedikleri için, cahil halk, bu kâfirleri hakiki

din adamı sanıyor. Bunlara aldanıyor. Böylece, çok başarı sağlıyorlar.

Müslümanları aldatmak için, ehl-i sünnet âlimlerinden birkaçını övüyorlar. Onlara hayran olduklarını yazıyorlar. Fakat, onların kitaplarında yazılı olan bilgilerin birçoğunu beğenmiyorlar. Bunlara hurafe diyorlar. Bu büyük âlimlerin kıymetli kitaplarında yazılı olan hadis-i şeriflerden, işlerine gelmeyenlere, çıkarlarına engel olanlara, uydurma hadis diyorlar. Kendi uydurdukları bozuk, zararlı şeyleri, doğru diye ortaya koyuyorlar. Böylece, bu büyük âlimlere leke sürmeye çalışıyorlar.

Bunlardan bir kısmı da ehl-i sünnet âlimlerinden bir ikisini dillerine dolayıp kötülüyorlar, hatta kâfir diyorlar. Bunun için, müslümanlar, dinlerini iyi öğrenip, bu iman hırsızlarından kendilerini korumalıdır. Yalnız, ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarına sarılan müslümanlar, kendilerini bunlardan kurtarabilmektedir. Bu fitnelerden korunmak, imanı korumak, ancak, bunları tanımakla, fikirlerini iyi bilmekle mümkün olur.

BUGÜNKÜ SOHBET · 26 ARALIK 1997 · KAYIT 11455

Kimler tuzağa geliyor?

Bu tür insanlar derler ki: “Biz iyi kötü bir şeye inanalım, fakat bu inandığımız şey, bizi bazı şeylere zorlamasın. Mesela, namaz kılma, oruç tutma, kadınlar için örtünme şartı getirmesin.

Her devirde olduğu gibi, zamanımızda da, müslüman kılığına girmiş sinsi din düşmanları, öyle veya böyle elde ettikleri, rektör, dekan, prof, ilahiyatçı, aydın din adamı, sosyete hocası, tarikat şeyhi gibi unvanları istismar ederek, bu unvanları koz gibi kullanarak, müslümanların imanlarını çalmaya insafsızca devam etmektedirler.

Bugün İslâm memleketlerini sarmış olan, bu yıkıcı dinde reformculara aldanmamak için, müslümanların çok bilgili olmaları gerekir. Dikkat edilirse bunların tuzaklarına şu kimselerin yakalandığı görülür:

Birincisi; altyapısı olmayan, temel dinî bilgilerden mahrum cahil müslümanlar. Bunlar işin aslını bilmedikleri için, kandırılmaya, yönlendirilmeye, istismara

müsait kimselerdir. Demagoji ve mantık oyunlarını ilim zannederler; çünkü gerçek ilmi bilmezler. İlimle değil, basit akılları ile hareket ederler. Böyle olduğu için de, tuzağa yakalanmaları kolay oluyor.

İkincisi; inanç boşluğunda olan kimseler. İnsan, yaratılıştan bir şeye inanma ihtiyacını hisseder. İnsan, doğru veya yanlış bir şeye inanmazsa, huzursuz olur. Bu tür inançsızlık boşluğuna düşmüş kimseler, genelde, dinle pek ilgisi olmayan kimselerdir. Bunların sadece isimleri müslüman ismidir.

”Herşey serbest olsun (!)”

Bu tür insanlar derler ki: “Biz iyi kötü bir şeye inanalım, fakat bu inandığımız şey, bizi bazı şeylere zorlamasın. Mesela, namaz kılma, oruç tutma, kadınlar için örtünme şartı getirmesin. Yine, şu haramdır, şu yasaktır, mesela, zina, içki, kumar, uyuşturu haramdır, denilmesin. Biz özgürce istediğimiz gibi yaşayalım, bunlar bizim inancımıza zarar vermesin.”

Dikkat edilecek olursa, yukarıda bahsettiğimiz iman hırsızları, tam bunların istediği gibi konuşan, onların nabzına göre şerbet veren hainlerdir.

Adam çıkmış televizyona, diyor ki: “Eskiden namazın sünnetleri diye bir şey yoktu. Bunları sonradan din adamları uydurdu. Bunun için sünnetleri kılmayın. Namaz, gündüz işinizi, mesainizi mi aksatıyor? O zaman beş vakit namaz kılmaya da gerek yok, namazı üç vakte indirin. Bunu da yapamadınız, öyleyse kazaya bırakın, akşam hepsini birlikte kaza edersiniz. Akşam oldu, gündüz çok yoruldunuz, bitkin bir hâldesiniz veya misafiriniz geldi, kazasını da yapamadınız, tevbe etmeniz kâfi. Hiç üzülmeyin, Allah affetmeyi sever, hiç kafanıza takmayın, sizi de affeder. Zaten şimdi kılınan namaz, gerçek namaz değil.”

Adam, namaz neymiş, yok öyle bir şey diyecek, dilinin ucuna kadar geliyor, fakat söyleyemiyor. Söyleyebileceği günün gelmesini bekliyor. Bunların en bariz özelliklerinden biri de, herşeyi tersine çevirmek. Tersten yorumlamak. Cahil kimselerin kafalarını allak bullak etmek.

Burada görüldüğü gibi, namaz kıldırmamak için çırpınırken, diğer taraftan da, aynı adam, kadınlara, hayz hâlindeyken namaz kıldırmaya uğraşarak diyor ki: “Kadınların hayz hâlindeyken namaz kılmaları, ayetlerde açıkça yasaklanmıyor. Bunun için kadınlar, bu hâldeyken de namaz kılmalıdır. Kadınlar cuma namazına da gitmelidir. Namazda da, başka zamanda da, kadınların örtünmesi şart değil. Bunları âlimler sonradan uydurdu.”

Be adam, senin hanımın açık, mini etekli diye herkesin hanımı da öyle mi olsun? Müsaade et de, izin ver de, müslüman hanımlar senin hanımın gibi değil de, Resulullahın hanımları gibi örtünsün.

Neymiş efendim, müslüman kadın, kâfirle evlenebilirmiş. Sen kızını evlendir, ona karışmayız. Fakat, biz Allahın ve Resulullahın yasakladığı bir şeyi yapamayız. Müslümanlar başıboş kimseler değildir, işlerini, Resulullahın, âlimlerin bildirdiklerine göre yaparlar.

Diğer taraftan bir tüccar, zekât vermek istiyor. Fakat, mal canın yongasıdır misali, vermek zor geliyor. Medyatike soruyor: "Ne kadar zekât vereceğim? İlmihâl kitaplarında, altından kırkta bir, mahsülden onda bir yazıyor. Bir sürü vergi veriyoruz. Köylü; tohum, gübre, traktör masrafı derken yarısı gidiyor. Bir de onda birini zekât mı verecek?" Demagog hemen televizyondan ahkam kesmeye başlıyor:

"Kur'an-ı kerimde verilecek zekâtın oranı bildirilmemiş. Oran çok önemli olsaydı, bildirilirdi. Bunun için, önemli olan vermektir. Miktarı önemli değildir. Sen gönlünden kopanı ver, kâfi. Allah kabul eder."

Bu anlayış din mi, dinsizlik mi?

Adam o kadar rahat konuşuyor ki, sanki Kur'an-ı kerim Hz. Peygambere değil de, kendisini inmiş. Açıyor ağzını, yumuyor gözünü, aklına geldiği gibi konuşuyor. Daha doğrusu, ağa babalarının, dini yıkmak için hazırladıkları fikirleri kusuyor. Nereden bilsin benim saf insanım, bunun bir kukla olduğunu, müslüman kılığında din düşmanlarının sözcülüğünü yaptığını?

Adama göre, gerçek din, Hz. Peygamberin bildirdikleri değil, kendi söyledikleri.

Kur'ana dönün, diyor. Arkasından da, kendi mealinden başka doğru meal olmadığını söylüyor. Kur'ana dönün derken, aslında bana dönün, diyor. Sadece doğruyu bir kişinin anladığı, başka anlayan olmadığı din olur mu? Böyle anlayışa din mi denir, yoksa dinsizlik mi?

BUGÜNKÜ SOHBET · 27 ARALIK 1997 · KAYIT 11456

Niyetleri başka

Gerçek İslâm âlimleri ne söyledilerse, bunun tersini söylemeyi prensip edindiler. “Beyaz duvara çamur at, tutmazsa bile iz yapar” dediler.

İslâm düşmanları, asırlardır yaptıkları İslâm dinini yok etme çalışmalarında, kaba kuvvetle bir yere varamayacaklarını anladılar. İslâm âlimleri, hak mezhepler, fıkıh kitapları olduğu müddetçe, kısmen zarar verebilseler de ciddî bir zarar veremediklerini gördüler. Çünkü, İslâm âlimleri, mezhepler, fıkıh kitapları, İslâmiyeti koruyan sağlam birer kaledir. Bu kale sağlam olduğu müddetçe, İslâmiyete zarar vermeleri mümkün değildir...

Bunun için, 18. asırdan itibaren, hücumlarını bu yöne çevirdiler. Âlimleri, kitapları kötülemek ve müslümanların gözünden düşürmek için ne lazımsa yaptılar.

Esas maksatları bozmak Gerçek İslâm âlimleri ne söyledilerse, bunun tersini söylemeyi prensip edindiler. “Beyaz duvara çamur at, tutmazsa bile iz yapar” dediler. Âlimler asırlardır; “Ölmüşlerimiz için, Kur'an-ı kerim okuyup, sevabını onlara göndermeli; Kur'anı insan sesinden dinlemeli, âletten dinlemekle hatim olmaz; Kur'anı kerimin manası bilinmese bile baştan sona okuyan hatim sevabı alır; ibadet dili Kur'an-ı kerimdir; Kur'an-ı kerimin türkçesi, almancası olmaz; namazda Kur'an-ı kerimden başka şey okunmaz” demişler ve kitaplarına yazmışlardır.

Bunların ise prensipleri, tam tersini söylemek... Zamanımızdaki temsilcilerinden biri televizyonlara çıkıp, başlıyor ahkam kesmeye: “ Manasını bilmeden okunan Kur'andan sevap alınamaz. Herkes kendi dili ile Kur'anın tercümesini okuyarak namaz kılabilir.” Maksadı namaz kıldırmak değil, kılınan namazları geçersiz hâle sokmak.

Âlimler, Kur'an-ı kerime hürmet edilmesi lazım, Allah kelamıdır mı demişler, hemen tersini söylüyor: “Yatarken de, cünüp iken de, içkiliyken de Kur'an okunur. Kur'an-ı kerimin diğer kitaplardan farkı yok.” Maksat belli... Kur'an-ı kerim okumayı teşvik gibi gösterip, sinsice saygısızlığa teşvik etmek... Halkın gözünden

Kur'an-ı kerimin kutsallığını düşürmek... Sıradan bir kitap hâline getirmek... Tam tıynetine uygun şeyler. Başka ne beklenir?

Livata, homoseksüellik, Kur'an-ı kerimde, hadis-i şeriflerde, açıkça kötüleniyor, lanetleniyor. Burada da, adam tersini söyleyerek, "livatanın cezası yok, hafif azarlamak kâfidir" diyor. Olayı o kadar küçültüyor, hafife alıyor ki, tepkiden korkmasa, neredeyse tavsiye edecek...

Neymiş efendim, bugünkü Yahudiler ve Hıristiyanlar da cennete gidecekmiş. Hadis-i şeriflerde, âlimlerin kitaplarında, kâfirler kötülenip, ebedî, sonsuz cehennemde mi kalacak denilmiş? Hemen hümanistliğe soyunup, onları cehennemden kurtarma gayretine giriyor adam. Adama sormazlar mı, Peygamber efendimiz, ömrü boyunca, bunlarla niçin savaştı, onları müslüman yapmak için niçin mücadele etti diye?

Peygamberimiz ömrü boyunca, namaz kılarken Kâbe'ye yönelmiş, âlimler bunu namazın farzı olarak bildirmişler, ondört asırdır bu böyle devam etmiş. Adam çıkıyor televizyona, "Yok öyle birşey, istediğin tarafa dön. Bunlar teferruat" diyebiliyor. Her şeyde olduğu gibi, kıblenin yönünü de tersine çeviriyor.

Maksat yıkmak olunca Dinimize göre, kadının şahitlik şartları, miras taksimi Kur'an-ı kerimde açıkça bildirilmiş. Maksat üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek olunca, bu açık ayetleri de tersten yorumlayarak; "Bu kadın-erkek eşitliğine aykırıdır. Kadınlara haksızlık yapıyor. Bu ayetler, emir değil bir tavsiyedir" diyor. Hâşâ Peygamber efendimiz bu ayetleri yanlış anladı, âlimler yanlış yazdı da, doğrusunu bu anlamış... Maksat yapmak değil, yıkmak olunca; işine geldiği zaman emir, gelmediği zaman tavsiye diyebiliyor.

Sinsi düşmanların esas maksatları, âlimleri, mezhepleri yok etmek ya... Tutmuş adam, utanmadan, "Dört mezhebe göre amel etmeyi söylemek, İslâma yapılan en büyük kötülük" diyor. Sıkıştığı zaman da, cahilliği ortaya çıkmasın diye, fıkıh kitaplarından nakil yapıyor. Hani, Kur'andan başka kitap kabul etmiyordun? Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu?..

Bu adamın âlimlere, mezheplere esas düşmanlığı, âlimlerin, "Mezhepsizlik, dinsizliğe köprüdür" demelerinden kaynaklanıyor. Tabiî ki, mezhepler olunca da, milleti küfre götürecek köprü yıkılmış oluyor. Anlıyorsunuz değil mi, sıkıntısının ne olduğunu?

BUGÜNKÜ SOHBET · 28 ARALIK 1997 · KAYIT 11457

"Sadece ben bilirim"

Reformcu diyor ki: "Eğer benim sözlerim, hadislere uymuyorsa, o hadisler uydurma demektir. Din hakkındaki sözlerim, Kur'anın açık emirlerine uymuyorsa, Peygamberin ve âlimlerin bunu yanlış anlamışlar demektir." Herkes bilir ki; bir ihtilal yapıldığında, hemen şöyle bir bildiri yayınlanır: "Yayınladığımız bildiriler, daha önceki mevzuattan; yönetmeliklere aykırı ise, yönetmelik değişikliği, kanunlara aykırı ise, kanun değişikliği, anayasaya aykırı ise, anayasa değişikliği kabul edilecektir." Aynı mantık, dini değiştirmek isteyen reformistler için de geçerli. Haydi diyelim, ihtilal, olağanüstü bir hâldir, böyle bir mantığı anlamakta insan zorlanmaz. Zaten bir müddet sonra da, normal düzene, yürürlükteki mevzuata dönülür.

Fakat bozulan din geri gelmez. O hâli, artık din kabul edilir. Bu da insana yapılabilecek en büyük kötülüktür. Onları sonsuz cehennem azabına atmaktır, bundan daha büyük felaket olur mu?

Sözleri, sanki herşeyin üzerinde

İslâmiyeti içerden yıkmak isteyen dış güçlerin temsilcileri, Doçent, prof, dekan, tarikat şeyhi gibi ünvanlarını da unutmadan ekrana yansıtıp, ihtilal mantığı ile diyorlar ki:

"Din hakkında söylediğim sözler, verdiğim fetvalar, geçmiş âlimlerin fetvalarına uymuyorsa, bu âlimlerin cahil, sözlerinin yanlış olduğu, bu işi bilmedikleri anlaşılır. Eğer benim sözlerim, hadislere uymuyorsa, o hadisler uydurma demektir. Din hakkındaki sözlerim, Kur'anın açık emirlerine uymuyorsa, Peygamberin ve âlimlerin bunu yanlış anlamışlar demektir." Hemen arkasından, hiçbir kitapta, hadiste yeri olmayan herzelerini başlıyorlar sıralamaya:

"Kur'anda kadere iman diye bir şey yoktur. Dolayısıyla, imanın şartı olarak ondört asırdır bildirilen, kaza kadere iman şartı bir safsatadır.

Ey müslümanlar! Kitaplarda geçen, peygamberlerin sıfatları olarak bildirilen, "İsmet " sıfatının, yani peygamberlerin masumluğuna, günahsızlığına inanmayın.

Başta Hz. Âdem olmak üzere, Hz. Davud, Hz. Musa ve diğer peygamberler, günah işlemiştir.

Hind felsefesinde olan, tenasuh (reenkarnasyon) yani ruhun insan öldükten sonra bir başkasına geçme olayı, müslümanlıkta vardır. Bunu cahil âlimler anlayamadı. Buna dair birçok ayet vardır. Bu sizin bildiğiniz ayetlere uymazsa, benim yorumumu esas alın. Bunu ancak ben anladım, zaten benden başkası anlayamaz. Başkalarının anladıkları, benim anladığıma uygunsa doğrudur, değilse yanlıştır. Ondört asırdır, dini benim gibi doğru anlayan, anlatan olmadı." Aslında, Reenkarnasyon, ahiret hayatının inkârının bir kılıfı. Ruh ondan ona, ondan ona devam eder gider. Aristo'nun ve diğer felsefecilerin, "Dünya böyle gelmiş böyle gider, dünyanın sonu yoktur, ahiret hayatı yoktur" batıl inancının değişik ifadeyle söylenişidir.

Adamın niyeti başka olunca, bir bakıyorsun, Yunan felsefesini savunuyor, bir bakıyorsun, Yahudi inancını, bir bakıyorsun Hıristiyan inancını, bir bakıyorsun Moon inancını savunuyor... Bir bakıyorsun, Vehhabi, bir bakıyorsun, şii... Ne olduğunu bilene aşkosun. Fakat çok az da olsa, doğru din bilgisi olan kimse, böylelerinin dini içeriden yıkmaya çalışan sinsi biri olduğunu hemen anlıyor...

Düşmanımın düşmanı dostumdur "Düşmanımın düşmanı dostumdur, dostu düşmanımdır" prensibine, bu tür insanlar çok sadıklar. Amerika'da, Reşat Khalife diye biri çıkıyor, peygamberliğini ilân ediyor. İlk destek, tebrik bundan geliyor. Adam öldürülüyor; üzüntüsünden yemeden, içmeden kesiliyor. Sahte peygambere rahmet üzere rahmet okuyor.

Aynı düşünce ile, Eflatun, Sokrat, Eflatun, Buda ve Konfüçyus'a sahip çıkıyor. Bunlar diyor, peygamber olabilir. Adamın zihniyeti belli... İslâm dışı olsun da, ne olursa olsun, yeter ki müslüman olmasın...

(Dinde zorlama yoktur) ayeti kâfirler içindir. Peygamber efendimiz, âlimler, bu ayeti, "Kâfirler müslüman olmaya zorlanamaz" şeklinde anlayıp bildirmişler. Fakat bu adam, bu ayeti müslümanlara tatbik etmek istiyor. Peygamberimizin bildirmesi adamı ilgilendirmiyor. Genel prensibini yukarıda bildirmişti: Sadece benim anladığım doğru, diğerlerininki yanlış... Velev ki peygamber de olsa bile...

"Peygamberin, Kur'ana aykırı hüküm vermeye hakkı yok. Recm cezasında olduğu gibi, Peygamber Kur'ana aykırı hareket etti" diyor.

Peygamber Kur'ana aykırı iş yapar mı? Kur'ana aykırı olup olmadığını sen mi bileceksin, yoksa Hz. Peygamber mi? Peygamberin bildirdiğinden şüphe eden,

Kur'an-ı kerimden de şüphe eder. Çünkü, Kur'an-ı kerimi bildiren Odur.

Adama sormazlar mı, Kur'an-ı kerim sana mı indirildi; yoksa, Hz. Peygambere mi? Sen mi iyi anlarsın, O mu? Ne demiş atalarımız, "Allahtan korkmayandan korkmak lazım" diye. İnsan başka diyecek şey bulamıyor.

BUGÜNKÜ SOHBET · 29 ARALIK 1997 · KAYIT 11458

Bana arkadaşını söyle..

İnsan, ancak kendisi gibi olan kimselerle arkadaşlık yapar, kendisi gibi olan kimseleri sever, kendisi gibi olan kimseleri tavsiye eder. Doğruyu bulmakta güzel bir ölçüdür bu.

Atalarımız ne güzel söylemişler: “Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyliyeyim.” Gerçekten de insan, ancak kendisi gibi olan kimselerle arkadaşlık yapar, kendisi gibi olan kimseleri sever, kendisi gibi olan kimseleri tavsiye eder. Doğruyu bulmakta güzel bir ölçüdür bu.

Her insanı inceleyip, geçmişini araştırıp, nasıl biri olduğunu tespit etmek zordur. Hele, ilmi olmayanların, dinî konularda, gerçek âlim ile, sinsi din düşmanlarını ayırt etmesi çok zordur. Çünkü, düşmanlar çok sinsi hareket ediyorlar. Bunu anlamanın en kolay yolu, kimlere hücüm ediyorlar, kimlere arka çıkıyorlar, bunu iyi tespit etmek lazımdır. Bu takdirde iş kolaylaşır.

Yaptıklarının tersini yapmalı Her devirde olduğu gibi, sinsi düşmanların, günümüzdeki temsilcileri de, kendilerine İslâm âlimlerini hedef seçtiler. Bunları kötülemek için ne gerekiyorsa yapıyorlar. İmam-ı a'zam, İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi İslâm büyüklerini her fırsatta kötülüyorlar.

Bununla da yetinmeyip, sinsi düşmanlığı temsil eden, kendilerinden önceki kuklaları göklere çıkarıyorlar. Bir kimsenin gerçek niyetini anlamak için, övdükleri ve kötüledikleri kimselere bakmak kâfi.

Bakın, zamanımızdaki bu zihniyetin temsilcisi olan reformcu prof.ların konuşmalarına. İslâmiyete en büyük zararı veren İbni Teymiyye, onlara göre âlimlerin baş tacı... Osmanlıya isyan eden, zındıklığına mahkemece karar verilip idam edilen Şeyh Bedreddin, buna göre eşi, benzeri bulunmayan ilerici bir âlim.

Bunların uzantısı olan, Abduh, Reşit Rıza, Efganî, Hamidullah zamanlarının ilerici, aydın tek din adamları. Bunlar varken, İmam-ı a'zam, İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi âlimler de kim oluyormuş. Tabiî bu arada, Hallacı Mansur, Hacı Bektaş-ı velî ve Mevlana gibi gerçek manada büyüklerden de bahsediyorlar...

Bunlardan bahsetmelerinin iki sebebi var: Birincisi, dikkati çekmemek, bunların arasına yukarıdaki kimseleri de karıştırarak, işin aslını bilmeyenleri kandırmak. İkincisi, bu zatların kapalı, izaha muhtaç çok sözlerinin oluşu. Bu sözlerini, istedikleri gibi izah ederek, dine zarar vermek.

Mesela, Mevlana hazretleri, "Kim olursan ol, yine gel" demiş. Bu kapalı bir söz olup, izah gerekir. İstismarcılar, bu sözü esas alıp, "Bak, Mevlana, kim olursan ol, yine gel, diyor. Dinli dinsiz ayırımı yapmıyor. Herkesi sevmeliyiz. Herkesi kardeş bilmeliyiz" diyerek, dinsizlik olan hümanizmi aşılıyorlar.

Halbuki, Hz. Mevlana, "Kim olursan ol gel, biz kimsenin geçmişine bakmayız, geçmişine tevbe edip, müslüman olan kimseyi, bağrımıza basarız, kardeş biliriz" diyor. Kâfirleri de kardeş biliriz, demiyor. Demez, çünkü Kur'an-ı kerim, (Ancak müslümanlar kardeştir) diyor. Bu ilahiyatçı prof.lar gibi, Resulullah ne yaptıysa, tersini yapmaz. Nitekim, Mevlana'nın talebeleri arasında, ateşperest, ateist, Yahudi, Hıristiyan yoktu.

Bozulmanın sebebi; cehalet Bugün müslümanların bu hâle düşmesinin en önemli sebebi cehalettir. Cahil kimseyi kandırmak kolaydır. Din düşmanlarının bu kadar taraftar toplamasının sebebi budur. Peygamber efendimiz, "İlim olan yerde müslümanlık vardır, ilim olmayan yerde müslümanlık yoktur" buyurmuştur.

Bunun için masonlar, Osmanlıların son zamanlarında, tanzimatta, medreselerden fen derslerini; din derslerinin de, yüksek kısmını kaldırılmışlardır. Kısaca o devirde okumuşların dinsizliği, müslümanların da cahilliği yaygınlaşmıştı. Osmanlı devletinin yıkılış sebebi de budur. Çünkü, İslâm dini ilim üzerine kurulmuştur. İlim olmayınca, hakiki din adamı kalmayınca, İslâmiyet bozulur. Bulut olmayınca, yağmur beklemek, mucize istemek olur. Allahü teâlâ bunu yapabilir. Fakat, âdeti böyle değildir. İslâm âlimi yetişebilmesi için, İslâm ilimleri meydana çıkıp, yayılıp, böyle yüz sene geçmesi gerekir. Düşmanlar, İslâm güneşini söndürdü. Bunların önderliğini, İngilizler yaptı.

BUGÜNKÜ SOHBET · 30 ARALIK 1997 · KAYIT 11459

Onbir ayın sultanı

Bu ayda, Allah için ufak bir iyilik yapmak, başka aylarda farz yapmış gibidir. Bu ayda, bir farz yapmak, başka ayda yetmiş farz yapmak gibidir. Bu ay, sabır ayıdır. Sabredenin gideceği yer cennettir.

Çok şükür, yarın mübarek Ramazan ayına tekrar kavuşacağız inşaallah. Bu mübarek ay'ı, İnşaallah en iyi şekilde değerlendiririz. Bu münasebetle bu mübarek ayın önemi üzerinde durmak istiyoruz bugün.

Ramazan, yanmak demektir. Çünkü bu ayda oruç tutan ve tevbe edenlerin günahları yanar, yok olur. İslâmın beş şartından dördüncüsü, mübarek Ramazan ayında, hergün oruç tutmaktır. Resul aleyhisselam buyurdu ki:

(Ramazan ayı gelince, cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar bağlanır.)

Peygamber efendimiz, Şaban ayının son günü bir hutbesinde şöyle buyurdu:

- Ey Müslümanlar! Üzerinize öyle büyük bir ay gölge vermek üzeredir ki, bu aydaki bir gece ki, bu Kadir gecesidir, bin aydan daha faydalıdır. Allahü teâlâ, bu ayda, hergün oruç tutulmasını emretti. Bu ayda, geceleri teravih namazı kılmak da sünnettir.

Bu ayda, Allah için ufak bir iyilik yapmak, başka aylarda farz yapmış gibidir. Bu ayda, bir farz yapmak, başka ayda yetmiş farz yapmak gibidir.

Bu ay, sabır ayıdır. Sabredenin gideceği yer cennettir. Bu ay, iyi geçinmek ayıdır.

Bu ayda müminlerin rızkı artar. Bir kimse, bu ayda, bir oruçluya iftar verirse, günahları affolur. Hak teâlâ, onu cehennem ateşinden azad eder. O oruçlunun sevabı kadar, ona sevab verilir.

Cehennem ateşinden kurtulmak için Resulullahın bu hutbesini dinleyen eshab-ı kiram dediler ki:

- Ya Resulallah! Her birimiz, bir oruçluya iftar verecek, onu doyuracak kadar zengin değiliz. Bu büyük sevaptan mahrum mu kalacağız?

Resul aleyhisselam eshabına şöyle cevap verdi:

- Bir hurma ile iftar verene de, yalnız su ile oruç açtırana da, biraz süt ikram edene de, bu sevap verilecektir. Bu ay, öyle bir aydır ki, ilk günleri rahmet, ortası af ve magfiret ve sonu cehennemden azad olmaktır. Bu ayda, emri altında olanların, yani işçinin, memurun, askerin ve talebenin vazifesini hafifletenleri [patronları, âmirleri, kumandanları ve müdürleri] Allahü teâlâ affedip, cehennem ateşinden kurtarır.

Peygamber efendimiz devamla şöyle buyurdu:

- Bu ayda dört şeyi çok yapınız! Bunun ikisini Allahü teâlâ çok sever. Bunlar, Kelimei şehadet söylemek ve istigfar etmektir. İkisini de, zaten her zaman yapmanız lazımdır. Bunlar da Allahü teâlâdan cenneti istemek ve cehennem ateşinden Ona sığınmaktır. Bu ayda, bir oruçluya su veren bir kimse, Kıyamet günü susuz kalmayacaktır.

Ramazan-ı şerifte ihsan edilen beş şey Orucun, Allahın emri olduğuna inanmak ve sevap beklemek lazımdır. Oruç tutmanın güç olmasından şikayet etmemek şarttır. Oruç tutmayanlar arasında, güçlükle oruç tutmayı fırsat ve ganimet bilmelidir.

Cabir bin Abdullah hazretlerinin haber verdiği bir hadis-i şerifte, Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

(Allahü teâlâ benim ümmetime, Ramazan-ı şerifte beş şey ihsan eder ki, bunları hiçbir peygambere vermemiştir:

1- Ramazanın birinci gecesi, Allahü teâlâ müminlere rahmet eder. Rahmet ile baktığı kuluna hiç azap etmez.

2- İftar zamanında, oruçlunun ağız kokusu, Allahü teâlâya, her kokudan daha güzel gelir.

3- Melekler, Ramazanın her gece ve gündüzünde, oruç tutanların affolması için duâ ederler.

4- Allahü teâlâ, oruç tutanlara, ahirette vermek için, Ramazan-ı şerifte cennette yer tayin eder.

5- Ramazan-ı şerifin son günü, oruç tutan müminlerin hepsini affeder. Yani Ramazan ayının tamamını oruçlu geçirenleri affeder.)

BUGÜNKÜ SOHBET · 31 ARALIK 1997 · KAYIT 11460

Teravih namazı

Teravih namazı sünnettir. Ramazan-ı şerifin her gecesinde kılınır. Cemaatle kılınması sünnet-i kifayedir. Teravih namazının vakti, yatsı namazından sonradır.

Ramazan ayında yapılan ibadetlere, diğer aylarda yapılan ibadetlerden kat kat fazla sevap verilir. Bunun için bu ay'ı çok iyi değerlendirmek lazımdır. Allahü teâlâ, Ramazan orucunu farz, gecelerini ihya etmeyi de sünnet eyledi.

Teravih namazı sünnettir. Ramazan-ı şerifin her gecesinde kılınır. Cemaatle kılınması sünnet-i kifayedir. Teravih namazının vakti, yatsı namazından sonradır.

Vitir namazı, yalnız Ramazan ayında cemaatle kılınır. Teravih namazı, vitirden önce ve yatsının son sünnetinden sonra kılınır. Teravih namazını, iki rekatte bir selam vermek suretiyle kılmak daha iyidir. Dört rekatte bir selam vermek de olur.

Teravih namazı, camide cemaatle kılınınca, başkaları evde yalnız olarak kılabilir, günah olmaz. Fakat camideki cemaat sevabından mahrum kalınır. Evde, birkaç kişi ile cemaatle kılınırsa, yalnız kılmaktan yirmiyedi kat fazla sevap kazanılır.

Teravih namazının sünnet olması Allahü teâlâ mübarek Ramazan ayını gönderip, ona hususî bir kıymet verince, Hz. Ömer, bu büyük nimetin şükrünü eda etmek için, yirmi rekat namaz kılmayı kendisine vazife bildi. Eshab-ı kiram da bunu beğendiler. Durumu Peygamber efendimize bildirdiler. O da beğendi. Cebrail aleyhisselam gelip, Peygamber efendimize bildirdi ki:

- Allahü teâlâ, Ömer'in ve eshabının yaptığı bu ibadeti kabul eyledi. Onda hatim okuyanları cennete koyacağına, onlardan razı olacağına söz verdi.

Peygamber efendimiz, teravihi hiç kılmasa bile hulefa-i raşidinin kılması, sünnet olması için kâfidir. Hadis-i şerifte, (Benim sünnetime ve benden sonra hulefa-i raşidinin sünnetine sımsıkı sarılın) buyuruldu. Teravihin cemaatle kılınması (Sünnet-i kifaye)dir. Yani bir mahallede cemaatle kılınınca, diğerleri evde kılsa, sünnet îfa edilmiş olur.

Müekked sünnet olan teravihi ihmal etmemelidir! Hadis-i şerifte, (Ramazanda inanarak ve sevabını umarak teravih namazı kılanın, geçmiş günahları affolur)

buyuruldu.

Teravih namazı mühim sünnetlerdendir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, size Ramazan orucunu farz, gecelerini ihya etmeyi de sünnet eyledi.)

Okunacak duâ ve tesbîhler Teravih namazına başlamadan, namaz aralarında ve teravih sonunda okunan tesbîhler, duâlar şunlardır:

1- Teravihe başlamadan önce okunan duâ:

Sübhâne zil-mülki vel-melekût.

Sübhâne zil-ızzeti vel-azameti vel cemâli vel-celâli vel-ceberût.

Sübhân-el melikil mevcûd. Sübhân-el melik-il ma'bûd.

Sübhân-el melikil hayy-illezî lâ yenâmü ve lâ yemût.

Sübbûhun, kuddûsun, Rabbünâ ve Rabb-ül melâiketi ver-rûh.

Merhaba, merhaba, merhaba, ya şehre Ramazan.

Merhaba, merhaba, merhabâ ya şehr-el bereketi vel-gufrân.

Merhaba, merhaba, merhaba ya şehr-et tesbîhi vet-tehlîli vez-zikri ve tilâvet-il Kur'an. Evvelühû, âhiruhû, zâhiruhû, bâtınühû ya men lâ ilâhe illâ hû. Allahümme salli alâ Muhammed.

Ramazan-ı şerifin onbeşinden sonra, (Merhaba) yazılı olan yerler (Elveda) diye okunur.

2- Teravih aralarında okunacak duâ:

Teravih aralarında, her dört rekatin sonunda okunacak duâ:

(Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammedin biadedi külli dâin ve devâin ve bârik ve sellim aleyhi ve aleyhim kesîrâ.)

3- Teravih namazı tamamlandıktan sonra okunacak duâ:

Ya hannân, ya mennân, ya deyyân, ya bürhân, Ya zel-fadlı vel-ihsân, nerc-ül afve vel-gufrân, Vec'al-nâ min utekâi şehr-i ramazan bi-hürmet-il Kur'an.